

نام کتاب : الروضة من الكافي يا گلستان آل محمد

تألیف : ثقة الاسلام ابی جعفر محمد بن یعقوب بن اسحق الكلینی الرازی

ترجمه و شرح : سید هاشم رسولی محلاتی

تذکر این کتاب توسط مؤسسه فرهنگی - اسلامی شبکه الامامین الحسنین عليهما السلام
بصورت الکترونیکی برای مخاطبین گرامی منتشر شده است.

لازم به ذکر است تصحیح اشتباهات تایپی احتمالی، روی این کتاب انجام گردیده
است.

مقدمه :

بسم الله الرحمن الرحيم

کتابی که اکنون در دست شما است یکی از تالیفات نفیس شیخ بزرگوار ثقه الاسلام کلینی رحمته الله و تقریبا متمم کتاب کافی او است ، که چون احادیث آن متناسب با ابواب مذکوره در اصول و فروع کافی نبوده آنها را جداگانه جمع آوری کرده و بنام (روضه) نامیده است . این کتاب مانند خود کافی یکی از آثار نفیس و بزرگ شیعه بوده که در ادوار مختلف مورد استفاده دانشمندان و محدثین عالی قدر شیعه قرار داشته و کتابهای حدیثی که پس از روضه تالیف شده احادیث آنرا نقل کرده اند.

اینجانب پس از ترجمه قسمت آخر فروع کافی که به سرمایه انتشارات علمیه اسلامیة به چاپ رسید در صدد ترجمه روضه هم بودم ولی مشاغل بسیار مانع از انجام این خدمت بود تا اینکه با پیشنهاد جناب آقای حاج سید محمود کتابچی دست بکار ترجمه آن شدم و خدا را سپاسگذارم که توفیق اینکار را به من داد و توانستم در مدتی کمتر از هشت ماه ، تمامی آنرا ترجمه و آماده چاپ نمایم ، و اینک تذکر یکی دو مطلب را برای خوانندگان محترم لازم می دانم :

1 - در ترجمه : چنانچه رسم این بنده بوده است ، سعی شد حتی المقدور از لغات نا مانوس استفاده نشود و ترجمه در قالب ، الفاظی ریخته شود که با ذهن خوانندگان آشنا باشد اگر چه واژه ها و لغات عربی باشد چون گاهی لغات متداول عربی به مراتب مانوس تر از واژه های فارسی است .

2 - در شرح احادیث : چه آن قسمتهائی که شرح با متن ممزوج گشته ، و چه آن قسمتهائی که جداگانه شرح شده ؛ بیشتر از شرح مرآة العقول تالیف

مرحوم ملا محمد باقر مجلسی رحمته الله استفاده شد، و گاهی هم از شروح دیگر کافی، چون وافی - مرحوم فیض - یا شرح ملا صالح مطالب نقل شده که در آغاز یا انجام آن، نام کتاب و یا مؤلف ذکر گردیده است.

3 - توضیحات و شروح در متن همه جا در میان پراکنش قرار داده شده تا از ترجمه اصل حدیث جدا باشد و از اینجهت اشتباهی برای خواننده رخ ندهد.

4 - در این کتاب مانند سایر کتب حدیث پاره ای از احادیث دیده می شود که از نظر سند ضعیف بوده، و یا فهم معنای آن برای بعضی. خصوص با نبودن وسائل علمی و اکتشافات جدید. مشکل بوده است و شاید همین سبب شده که برخی از علماء در انتساب روضه به مرحوم ثقة الاسلام رحمته الله تردید کرده اند، و سخنانی در این باره گفته اند، ولی صرف نظر از اتحاد سیاق روایات این کتاب با روایات کافی شواهد دیگری هم در کار است که برای اهل فن جائی برای این تردید باقی نخواهد ماند، منتهی باید به این نکته نیز توجه داشت که برخی از احادیث ضعیف نیز. چنانچه گفتیم از نظر سند. در این کتاب دیده می شود که شارحین روضه. مانند مرحوم مجلسی و دیگران. بعنوان (مجهول) یا (ضعیف) بضعف آن تذکر داده اند، و در احادیثی نیز که از نظر سند صحیح است اما فهم آن برای خواننده مشکل است باید برای فهم مضمون آن به اهل فن رجوع کرد، و اگر باز هم قانع نشد و یا آنها نیز بمعنای صحیحی دست نیافتند باید توقف کرد و چنانچه خود ائمه اطهار علیهم السلام دستور فرموده اند علمش را به اهلش واگذار کرد (لعل الله یحدث بعد ذلک امرأ) و البته ما نیز برای اینگونه روایات تا حد امکان توضیحاتی داده ایم.

امید است انشاء الله با زحماتی که اینجانب در روانی و آسانی ترجمه این کتاب و سایر جهات آن متحمل شده ام مورد پسند خوانندگان ارجمند قرار

گرفته ادامه توفیقات این حقیر را در خدمت باینگونه آثار مذهبی و هم آموزش
خود و پدر و مادرم را از خدای تعالی مسئلت دارند.

(7 صفر الخیر 91 مطابق با 50/1/14).

(امام زاده قاسم شمیران : سید هاشم رسولی محلاتی).

حديث شماره : 1

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ الْكُلَيْبِيُّ قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ حَفْصِ الْمُؤَدِّبِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيْعٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ كَتَبَ بِهَذِهِ الرَّسَالَةِ إِلَى أَصْحَابِهِ وَأَمَرَهُمْ بِمُدَارَسَتِهَا وَالنَّظَرَ فِيهَا وَتَعَاهِدَهَا وَالْعَمَلَ بِهَا فَكَانُوا يَضَعُونَهَا فِي مَسَاجِدِ بُيُوتِهِمْ فَإِذَا فَرَعُوا مِنَ الصَّلَاةِ نَظَرُوا فِيهَا

قَالَ وَ حَدَّثَنِي الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ مَالِكِ الْكُوفِيِّ عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ الرَّبِيعِ الصَّخَّافِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَخْلَدِ السَّرَّاجِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ خَرَجَتْ هَذِهِ الرَّسَالَةُ مِنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِلَى أَصْحَابِهِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ أَمَا بَعْدُ فَاسْأَلُوا رَبَّكُمْ الْعَافِيَةَ وَعَلَيْكُمْ بِالذَّعَةِ وَالْوَقَارِ وَالسَّكِينَةِ وَعَلَيْكُمْ بِالْحَيَاءِ وَالتَّنْزَهُ عَمَّا تَنَزَّهُ عَنْهُ الصَّالِحُونَ قَبْلَكُمْ وَعَلَيْكُمْ بِمُجَامَلَةِ أَهْلِ الْبَاطِلِ تَحَمَّلُوا الضَّيْمَ مِنْهُمْ وَإِيَّاكُمْ وَمَمَاطْتَهُمْ دِينُوا فِيمَا بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ إِذَا أَنْتُمْ جَالَسْتُمُوهُمْ وَخَالَطْتُمُوهُمْ وَنَازَعْتُمُوهُمْ الْكَلَامَ فَإِنَّهُ لَا بُدَّ لَكُمْ مِنْ مُجَالَسَتِهِمْ وَ مُخَالَطَتِهِمْ وَ مُنَازَعَتِهِمْ الْكَلَامَ بِالتَّقِيَّةِ الَّتِي أَمَرَكُمُ اللَّهُ أَنْ تَأْخُذُوا بِهَا فِيمَا بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَهُمْ فَإِذَا ابْتَلَيْتُمْ بِذَلِكَ مِنْهُمْ فَإِنَّهُمْ سَيُؤْذُونَكُمْ وَ تَعْرِفُونَ فِي وُجُوهِهِمُ الْمُنْكَرَ وَ لَوْ لَا أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَدْفَعُهُمْ عَنْكُمْ لَسَطُوا بِكُمْ وَ مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنَ الْعَدَاوَةِ وَ الْبَغْضَاءِ أَكْثَرُ مِمَّا يُبْدُونَ لَكُمْ مَجَالِسُكُمْ وَ مَجَالِسُهُمْ وَاحِدَةٌ وَ أَرْوَاحُكُمْ وَ أَرْوَاحُهُمْ مُخْتَلِفَةٌ لَا تَأْتَلِفُ لَا تُحِبُّونَهُمْ أَبَدًا وَ لَا يُحِبُّونَكُمْ غَيْرَ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَكْرَمَكُمْ بِالْحَقِّ وَ بَصَّرَكُمْوَهُ وَ لَمْ يَجْعَلْهُمْ مِنْ أَهْلِهِ فَتُجَامِلُونَهُمْ وَ تَصْبِرُونَ عَلَيْهِمْ وَ هُمْ لَا مُجَامَلَةَ لَهُمْ وَ لَا صَبْرَ لَهُمْ عَلَى شَيْءٍ وَ حِيلُهُمْ وَ سَوَاسُ بَعْضِهِمْ إِلَى بَعْضٍ فَإِنَّ أَعْدَاءَ اللَّهِ إِنْ

اسْتَطَاعُوا صَدُوكُمْ عَنِ الْحَقِّ فَيَعْصِمُكُمُ اللَّهُ مِنْ ذَلِكَ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَكُفُّوا السَّنْتَكَمُ إِلَّا مِنْ خَيْرٍ

وَإِيَّاكُمْ أَنْ تَزْلُقُوا السَّنْتَكَمُ بِقَوْلِ الزُّورِ وَالبُهْتَانِ وَالبَائِمِ وَالعُدْوَانِ فَإِنِ انْتَهَكْتُمْ السَّنْتَكَمَ عَمَّا يَكْرَهُهُ اللَّهُ مِمَّا نَهَاكُمْ عَنْهُ كَانَ خَيْرًا لَكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ مِنْ أَنْ تَزْلُقُوا السَّنْتَكَمَ بِهِ فَإِنَّ زَلْقَ اللِّسَانِ فِيمَا يَكْرَهُهُ اللَّهُ وَ مَا يَنْهَى عَنْهُ مَرَدَاةٌ لِلْعَبْدِ عِنْدَ اللَّهِ وَ مَقْتٌ مِنَ اللَّهِ وَ صَمٌّ وَ عَمَى وَ بَكْمٌ يُورِثُهُ اللَّهُ إِيَّاهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَتَصِيرُوا كَمَا قَالَ اللَّهُ صَمٌّ بَكْمٌ عَمَى فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ يَعْنِي لَا يَنْطِقُونَ وَ لَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَدِرُونَ

وَإِيَّاكُمْ وَ مَا نَهَاكُمْ اللَّهُ عَنْهُ أَنْ تَرْكُبُوهُ وَ عَلَيْكُمْ بِالصَّمْتِ إِلَّا فِيمَا يَنْفَعُكُمُ اللَّهُ بِهِ مِنْ أَمْرِ آخِرَتِكُمْ وَ يَأْجُرْكُمْ عَلَيْهِ وَ أَكْثَرُوا مِنَ التَّهْلِيلِ وَ التَّقْدِيسِ وَ التَّسْبِيحِ وَ التَّنَاءِ عَلَى اللَّهِ وَ التَّضَرُّعِ إِلَيْهِ وَ الرَّغْبَةِ فِيمَا عِنْدَهُ مِنَ الْخَيْرِ الَّذِي لَا يَقْدِرُ قَدْرُهُ وَ لَا يَبْلُغُ كُنْهَهُ أَحَدٌ فَاشْغَلُوا السَّنْتَكَمَ بِذَلِكَ عَمَّا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ مِنْ أَقَاوِيلِ الْبَاطِلِ الَّتِي تُعَقَّبُ أَهْلِهَا خُلُودًا فِي النَّارِ مَنْ مَاتَ عَلَيْهَا وَ لَمْ يَتَّبِعْ إِلَى اللَّهِ وَ لَمْ يَنْزِعْ عَنْهَا وَ عَلَيْكُمْ بِالدُّعَاءِ فَإِنَّ الْمُسْلِمِينَ لَمْ يُدْرِكُوا نَجَاحَ الْحَوَائِجِ عِنْدَ رَبِّهِمْ بِأَفْضَلِ مِنَ الدُّعَاءِ وَ الرَّغْبَةِ إِلَيْهِ وَ التَّضَرُّعِ إِلَى اللَّهِ وَ الْمَسْأَلَةِ لَهُ فَارْغَبُوا فِيمَا رَغَبَكُمُ اللَّهُ فِيهِ وَ أَجِيبُوا اللَّهَ إِلَى مَا دَعَاكُمْ إِلَيْهِ لِتُفْلِحُوا وَ تَنْجُوا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ وَ إِيَّاكُمْ أَنْ تَشْرَهُ أَنْفُسَكُمْ إِلَى شَيْءٍ مِمَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَإِنَّهُ مَنْ انْتَهَكَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ هَاهُنَا فِي الدُّنْيَا حَالَ اللَّهِ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ الْجَنَّةِ وَ نَعِيمِهَا وَ لَذَّتِهَا وَ كَرَامَتِهَا الْقَائِمَةِ الدَّائِمَةِ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ أَبَدَ الْأَبْدِينَ وَ اعْلَمُوا أَنَّهُ بِسِ الْحَظِّ الْخَطَرُ لِمَنْ خَاطَرَ اللَّهَ بِتَرْكِ طَاعَةِ اللَّهِ وَ رُكُوبِ مَعْصِيَتِهِ فَاخْتَارَ أَنْ يَنْتَهَكَ مَحَارِمَ اللَّهِ فِي لَذَاتِ دُنْيَا مُنْقَطِعَةٍ زَائِلَةٍ عَنْ أَهْلِهَا عَلَى خُلُودِ نَعِيمٍ فِي الْجَنَّةِ وَ لَذَاتِهَا وَ كَرَامَةِ أَهْلِهَا وَ يَلُّ لَأَوْلِيكَ مَا أَحْيَبَ حَظَّهُمْ وَ أَخْسَرَ كَرْتَهُمْ وَ أَسْوَأَ حَالَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ اسْتَجِيرُوا اللَّهَ أَنْ يُجِيرَكُمْ فِي مِثَالِهِمْ أَبَدًا وَ أَنْ يَبْتَلِيَكُمْ بِمَا ابْتَلَاهُمْ بِهِ وَ لَا قُوَّةَ لَنَا وَ لَكُمْ إِلَّا بِهِ

فَاتَّقُوا اللَّهَ أَيُّهَا الْعِصَابَةُ النَّاجِيَةُ إِنَّ أُمَّ اللَّهَ لَكُمْ مَا أَعْطَاكُمْ بِهِ فَإِنَّهُ لَا يَتِيمُ الْأَمْرُ
حَتَّى يَدْخُلَ عَلَيْكُمْ مِثْلُ الَّذِي دَخَلَ عَلَى الصَّالِحِينَ قَبْلَكُمْ وَحَتَّى تُبْتَلُوا فِي
أَنْفُسِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ وَحَتَّى تَسْمَعُوا مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ أذىً كَثِيراً فَتَصْبِرُوا وَتَعْرُكُوا
بِجُنُوبِكُمْ وَحَتَّى يَسْتَنْدِلُوكُمْ وَيُبْغِضُوكُمْ وَحَتَّى يُحْمَلُوا عَلَيْكُمْ الضَّيْمَ فَتَحْمَلُوا مِنْهُمْ
تَلْتَمِسُونَ بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ وَحَتَّى تَكْظُمُوا الْغَيْظَ الشَّدِيدَ فِي الْأذى
فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَجْتَرِمُونَهُ إِلَيْكُمْ وَحَتَّى يُكَذِّبُوكُمْ بِالْحَقِّ وَيَعَادُوكُمْ فِيهِ وَ
يُبْغِضُوكُمْ عَلَيْهِ فَتَصْبِرُوا عَلَى ذَلِكَ مِنْهُمْ وَمِصْدَاقُ ذَلِكَ كُلُّهُ فِي كِتَابِ اللَّهِ الَّذِي
أَنْزَلَهُ جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى نَبِيِّكُمْ ص سَمِعْتُمْ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لِنَبِيِّكُمْ ص فَاصْبِرْ
كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعِزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ ثُمَّ قَالَ وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَتْ
رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبِرُوا عَلَى مَا كُذِّبُوا وَأُوذُوا فَقَدْ كُذِّبَ نَبِيُّ اللَّهِ وَالرُّسُلُ مِنْ
قَبْلِهِ وَأُوذُوا مَعَ التَّكْذِيبِ بِالْحَقِّ فَإِنْ سَرَّكُمْ أَمْرُ اللَّهِ فِيهِمُ الَّذِي خَلَقَهُمْ لَهُ فِي
الْأَصْلِ [أَصْلِ الْخَلْقِ] مِنَ الْكُفْرِ الَّذِي سَبَقَ فِي عِلْمِ اللَّهِ أَنْ يَخْلُقَهُمْ لَهُ فِي الْأَصْلِ
وَمِنَ الَّذِينَ سَمَّاهُمُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ فِي قَوْلِهِ وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أُمَّةً يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ
فَتَدْبُرُوا هَذَا وَاعْقَلُوا وَ لَا تَجْهَلُوهُ فَإِنَّهُ مَنْ يَجْهَلُ هَذَا وَأَشْبَاهَهُ مِمَّا افْتَرَضَ اللَّهُ
عَلَيْهِ فِي كِتَابِهِ مِمَّا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ وَنَهَى عَنْهُ تَرَكَ دِينَ اللَّهِ وَرَكِبَ مَعَاصِيَهُ فَاسْتَوْجَبَ
سَخَطَ اللَّهِ فَأَكْبَهُ اللَّهُ عَلَى وَجْهِهِ فِي النَّارِ وَقَالَ أَيُّهَا الْعِصَابَةُ الْمَرْحُومَةُ الْمُفْلِحَةُ
إِنَّ اللَّهَ أَمَرَ لَكُمْ مَا آتَاكُمْ مِنَ الْخَيْرِ وَاعْلَمُوا أَنَّهُ لَيْسَ مِنْ عِلْمِ اللَّهِ وَ لَا مِنْ أَمْرِهِ أَنْ
يَأْخُذَ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ فِي دِينِهِ بِهَوَى وَ لَا رَأْيٍ وَ لَا مَقَائِيسَ قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ الْقُرْآنَ
وَ جَعَلَ فِيهِ تَبَيَّنَ كُلُّ شَيْءٍ وَ جَعَلَ لِلْقُرْآنِ وَ لَتَعْلَمَ الْقُرْآنَ أَهْلًا لَا يَسَعُ أَهْلَ عِلْمِ
الْقُرْآنِ الَّذِينَ آتَاهُمُ اللَّهُ عِلْمَهُ أَنْ يَأْخُذُوا فِيهِ بِهَوَى وَ لَا رَأْيٍ وَ لَا مَقَائِيسَ اغْنَاهُمُ
اللَّهُ عَنْ ذَلِكَ بِمَا آتَاهُمْ مِنْ عِلْمِهِ وَ خَصَّهُمْ بِهِ وَ وَضَعَهُ عِنْدَهُمْ كِرَامَةً مِنَ اللَّهِ
أَكْرَمَهُمْ بِهَا وَ هُمْ أَهْلُ الذِّكْرِ الَّذِينَ أَمَرَ اللَّهُ هَذِهِ الْأُمَّةَ بِسُؤَالِهِمْ وَ هُمْ الَّذِينَ مَنْ

سَأَلَهُمْ وَ قَدْ سَبَقَ فِي عِلْمِ اللَّهِ أَنْ يُصَدِّقَهُمْ وَ يَتَّبِعَ أَثَرَهُمْ أَرْشَدُوهُ وَ أَعْطُوهُ مِنْ عِلْمِ
الْقُرْآنِ مَا يَهْتَدِي بِهِ إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَ إِلَى جَمِيعِ سُبُلِ الْحَقِّ وَ هُمْ الَّذِينَ لَا يَرْغَبُ
عَنْهُمْ وَ عَنْ مَسْأَلَتِهِمْ وَ عَنْ عِلْمِهِمُ الَّذِي أَكْرَمَهُمُ اللَّهُ بِهِ وَ جَعَلَهُ عِنْدَهُمْ إِلَّا مَنْ
سَبَقَ عَلَيْهِ فِي عِلْمِ اللَّهِ الشَّقَاءُ فِي أَصْلِ الْخَلْقِ تَحْتَ الْأَظْلَةِ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ يَرْغَبُونَ
عَنْ سُؤَالِ أَهْلِ الذِّكْرِ وَ الَّذِينَ آتَاهُمُ اللَّهُ عِلْمَ الْقُرْآنِ وَ وَضَعَهُ عِنْدَهُمْ وَ أَمَرَ
بِسُؤَالِهِمْ وَ أُولَئِكَ الَّذِينَ يَأْخُذُونَ بِأَهْوَائِهِمْ وَ آرَائِهِمْ وَ مَقَائِسِهِمْ حَتَّى دَخَلَهُمُ
الشَّيْطَانُ لِأَنَّهُمْ جَعَلُوا أَهْلَ الْإِيمَانِ فِي عِلْمِ الْقُرْآنِ عِنْدَ اللَّهِ كَافِرِينَ وَ جَعَلُوا أَهْلَ
الضَّلَالَةِ فِي عِلْمِ الْقُرْآنِ عِنْدَ اللَّهِ مُؤْمِنِينَ وَ حَتَّى جَعَلُوا مَا أَحَلَّ اللَّهُ فِي كَثِيرٍ مِنَ
الْأَمْرِ حَرَامًا وَ جَعَلُوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْأَمْرِ حَلَالًا فَذَلِكَ أَصْلُ ثَمَرَةِ
أَهْوَائِهِمْ وَ قَدْ عَهَدَ إِلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ ص قَبْلَ مَوْتِهِ فَقَالُوا نَحْنُ بَعْدَ مَا قَبَضَ اللَّهُ عَزَّ
وَ جَلَّ رَسُولُهُ يَسْعُنَا أَنْ نَأْخُذَ بِمَا اجْتَمَعَ عَلَيْهِ رَأَى النَّاسِ بَعْدَ مَا قَبَضَ اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ رَسُولُهُ ص وَ بَعْدَ عَهْدِهِ الَّذِي عَهَدَهُ إِلَيْنَا وَ أَمَرْنَا بِهِ مُخَالَفًا لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ ص
فَمَا أَحَدٌ أَجْرًا عَلَى اللَّهِ وَ لَا آثِينَ ضَلَالَةً مِمَّنْ أَخَذَ بِذَلِكَ وَ زَعَمَ أَنَّ ذَلِكَ يَسْعُهُ وَ
اللَّهُ إِنْ لِلَّهِ عَلَى خَلْقِهِ أَنْ يُطِيعُوهُ وَ يَتَّبِعُوا أَمْرَهُ فِي حَيَاةِ مُحَمَّدٍ ص وَ بَعْدَ مَوْتِهِ هَلْ
يَسْتَطِيعُ أُولَئِكَ أَغْدَاءُ اللَّهِ أَنْ يَزْعُمُوا أَنَّ أَحَدًا مِمَّنْ أَسْلَمَ مَعَ مُحَمَّدٍ ص أَخَذَ بِقَوْلِهِ
وَ رَأْيِهِ وَ مَقَائِسِهِ فَإِنْ قَالَ نَعَمْ فَقَدْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا وَ إِنْ قَالَ لَا
لَمْ يَكُنْ لِأَحَدٍ أَنْ يَأْخُذَ بِرَأْيِهِ وَ هَوَاهُ وَ مَقَائِسِهِ فَقَدْ أَقْرَبَ بِالْحُجَّةِ عَلَى نَفْسِهِ وَ هُوَ
مِمَّنْ يَزْعُمُ أَنَّ اللَّهَ يُطَاعُ وَ يُتَّبَعُ أَمْرُهُ بَعْدَ قَبْضِ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ وَ
قَوْلُهُ الْحَقُّ وَ مَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَلَنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ
أَنْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَ مَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَ سَيَجْزِي اللَّهُ
الشَّاكِرِينَ وَ ذَلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُطَاعُ وَ يُتَّبَعُ أَمْرُهُ فِي حَيَاةِ مُحَمَّدٍ ص وَ بَعْدَ
قَبْضِ اللَّهِ مُحَمَّدًا ص وَ كَمَا لَمْ يَكُنْ لِأَحَدٍ مِنَ النَّاسِ مَعَ مُحَمَّدٍ ص أَنْ يَأْخُذَ بِهَوَاهُ

وَلَا رَأْيَهُ وَلَا مَقَابِيِسِهِ خِلَافًا لِأَمْرِ مُحَمَّدٍ ص فَكَذَلِكَ لَمْ يَكُنْ لِأَحَدٍ مِنَ النَّاسِ بَعْدَ
مُحَمَّدٍ ص أَنْ يَأْخُذَ بِهَوَاهُ وَلَا رَأْيِهِ وَلَا مَقَابِيِسِهِ

وَقَالَ دَعُوا رَفَعَ أَيْدِيكُمْ فِي الصَّلَاةِ إِلَّا مَرَّةً وَاحِدَةً حِينَ تَفْتَحُ الصَّلَاةَ فَإِنَّ
النَّاسَ قَدْ شَهَرُوكُمْ بِذَلِكَ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وَقَالَ أَكْثَرُوا
مِنْ أَنْ تَدْعُوا اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ أَنْ يَدْعُوهُ وَقَدْ وَعَدَ اللَّهُ
عِبَادَهُ الْمُؤْمِنِينَ بِالْإِسْتِجَابَةِ وَاللَّهُ مُصَيِّرٌ دَعَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَهُمْ عَمَلًا
يَزِيدُهُمْ بِهِ فِي الْجَنَّةِ فَأَكْثَرُوا ذِكْرَ اللَّهِ مَا اسْتَطَعْتُمْ فِي كُلِّ سَاعَةٍ مِنْ سَاعَاتِ اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ فَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَ بِكَثْرَةِ الذِّكْرِ لَهُ وَاللَّهُ ذَاكِرٌ لِمَنْ ذَكَرَهُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَاعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ لَمْ يَذْكُرْهُ أَحَدٌ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ إِلَّا ذَكَرَهُ بِخَيْرٍ فَأَعْطُوا اللَّهَ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
الِاجْتِهَادَ فِي طَاعَتِهِ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُدْرِكُ شَيْءٌ مِنْ الْخَيْرِ عِنْدَهُ إِلَّا بِطَاعَتِهِ وَاجْتِنَابِ
مَحَارِمِهِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ فِي ظَاهِرِ الْقُرْآنِ وَبَاطِنِهِ فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ فِي
كِتَابِهِ وَقَوْلُهُ الْحَقُّ وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ
تَجْتَنِبُوهُ فَقَدْ حَرَّمَهُ وَاتَّبِعُوا آثَارَ رَسُولِ اللَّهِ ص وَسُنَّتَهُ فَخُذُوا بِهَا وَلَا تَتَّبِعُوا
أَهْوَاءَكُمْ وَآرَاءَكُمْ فَتَضِلُّوا فَإِنَّ أَضَلَ النَّاسِ عِنْدَ اللَّهِ مَنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ وَرَأْيَهُ بِغَيْرِ
هُدًى مِنَ اللَّهِ وَاحْسِنُوا إِلَى أَنْفُسِكُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ فَإِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ
وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا وَجَامِلُوا النَّاسَ وَلَا تَحْمِلُوهُمْ عَلَى رِقَابِكُمْ تَجْمَعُوا مَعَ ذَلِكَ
طَاعَةَ رَبِّكُمْ وَإِيَّاكُمْ وَسَبَّ أَعْدَاءِ اللَّهِ حَيْثُ يَسْمَعُونَكُمْ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ
وَقَدْ يَنْبَغِي لَكُمْ أَنْ تَعْلَمُوا حَدَّ سَبِّهِمْ لِلَّهِ كَيْفَ هُوَ إِنَّهُ مَنْ سَبَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ فَقَدْ
انْتَهَكَ سَبَّ اللَّهِ وَمَنْ أَظْلَمُ عِنْدَ اللَّهِ مِمَّنْ اسْتَسَبَّ لِلَّهِ وَلِأَوْلِيَاءِ اللَّهِ فَمَهْلًا مَهْلًا
فَاتَّبِعُوا أَمْرَ اللَّهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وَقَالَ أَيُّهَا الْعِصَابَةُ الْحَافِظُ اللَّهُ لَهُمْ
أَمْرُهُمْ عَلَيْكُمْ بِآثَارِ رَسُولِ اللَّهِ ص وَسُنَّتِهِ وَآثَارِ الْأَيْمَةِ الْهُدَاةِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِ
رَسُولِ اللَّهِ ص مِنْ بَعْدِهِ وَسُنَّتِهِمْ فَإِنَّهُ مَنْ أَخَذَ بِذَلِكَ فَقَدْ اهْتَدَى وَمَنْ تَرَكَ ذَلِكَ

وَرَغِبَ عَنْهُ ضَلَّ لِيَانَهُمْ هُمُ الَّذِينَ أَمَرَ اللَّهُ بِطَاعَتِهِمْ وَوَلَّيْتَهُمْ وَقَدْ قَالَ أَبُوْنَا رَسُولُ
اللَّهِ صَ الْمُدَاوِمَةُ عَلَى الْعَمَلِ فِي اتِّبَاعِ الْأَثَارِ وَالسُّنَنِ وَإِنْ قَلَّ أَرْضَى لِلَّهِ وَانْفَعُ
عِنْدَهُ فِي الْعَاقِبَةِ مِنَ الْاجْتِهَادِ فِي الْبِدْعِ وَاتِّبَاعِ الْأَهْوَاءِ إِلَّا إِنْ اتَّبَعَ الْأَهْوَاءَ وَاتَّبَعَ
الْبِدْعَ بغيرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ ضَلَّالٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلُّ بِدْعَةٍ فِي النَّارِ وَلَنْ يُنَالَ
شَيْءٌ مِنَ الْخَيْرِ عِنْدَ اللَّهِ إِلَّا بِطَاعَتِهِ وَالصَّبْرِ وَالرِّضَا لِأَنَّ الصَّبْرَ وَالرِّضَا مِنْ طَاعَةِ
اللَّهِ وَاعْلَمُوا أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ عَبْدٌ مِنْ عِبِيدِهِ حَتَّى يَرْضَى عَنِ اللَّهِ فِيمَا صَنَعَ اللَّهُ إِلَيْهِ
وَصَنَعَ بِهِ عَلَى مَا أَحَبَّ وَكَرِهَ وَلَنْ يَصْنَعَ اللَّهُ بِمَنْ صَبَرَ وَرَضِيَ عَنِ اللَّهِ إِلَّا مَا
هُوَ أَهْلُهُ وَهُوَ خَيْرٌ لَهُ مِمَّا أَحَبَّ وَكَرِهَ وَعَلَيْكُمْ بِالْمَحَافَظَةِ عَلَى الصَّلَوَاتِ وَ
الصَّلَاةِ الْوَسْطَى وَقَوْمُوا لِلَّهِ قَاتِنِينَ كَمَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ الْمُؤْمِنِينَ فِي كِتَابِهِ مِنْ قَبْلِكُمْ وَ
إِيَّاكُمْ وَعَلَيْكُمْ بِحُبِّ الْمَسَاكِينِ الْمُسْلِمِينَ فَإِنَّهُ مَنْ حَقَّرَهُمْ وَتَكَبَّرَ عَلَيْهِمْ فَقَدْ زَلَّ
عَنْ دِينِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَهُ حَاقِرٌ مَاقِتٌ وَقَدْ قَالَ أَبُوْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَ أَمَرَنِي رَبِّي بِحُبِّ
الْمَسَاكِينِ الْمُسْلِمِينَ مِنْهُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ مَنْ حَقَّرَ أَحَدًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَلْقَى اللَّهُ عَلَيْهِ
الْمَقْتَ مِنْهُ وَالْمَحْقَرَةَ حَتَّى يَمُقْتَهُ النَّاسُ وَاللَّهُ لَهُ أَشَدُّ مَقْتًا فَاتَّقُوا اللَّهَ فِي إِخْوَانِكُمْ
الْمُسْلِمِينَ الْمَسَاكِينِ فَإِنَّ لَهُمْ عَلَيْكُمْ حَقًّا أَنْ تُحِبُّوهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَ رَسُولَهُ صَ
بِحُبِّهِمْ فَمَنْ لَمْ يُحِبَّ مَنْ أَمَرَ اللَّهُ بِحُبِّهِ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ عَصَى اللَّهَ وَ
رَسُولَهُ وَمَاتَ عَلَى ذَلِكَ مَاتَ وَهُوَ مِنَ الْغَاوِينَ

وَإِيَّاكُمْ وَالْعِظْمَةَ وَالْكِبْرَ فَإِنَّ الْكِبْرَ رِذَاءُ اللَّهِ عِزٌّ وَجَلٌّ فَمَنْ نَازَعَ اللَّهَ رِذَاءَهُ
خَصَمَهُ اللَّهُ وَأَذَلَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَإِيَّاكُمْ أَنْ يَبْغِيَ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ فَإِنَّهَا لَيْسَتْ مِنْ
خِصَالِ الصَّالِحِينَ فَإِنَّهُ مَنْ بَغَى صَبَّرَ اللَّهُ بَغْيَهُ عَلَى نَفْسِهِ وَصَارَتْ نُصْرَةُ اللَّهِ لِمَنْ
بُغِيَ عَلَيْهِ وَمَنْ نُصِرَهُ اللَّهُ غَلَبَ وَأَصَابَ الظُّفْرَ مِنَ اللَّهِ وَإِيَّاكُمْ أَنْ يَحْسُدَ بَعْضُكُمْ
بَعْضًا فَإِنَّ الْكُفْرَ أَصْلُهُ الْحَسَدُ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُعِينُوا عَلَى مُسْلِمٍ مَظْلُومٍ فَيَدْعُوا اللَّهَ
عَلَيْكُمْ وَيُسْتَجَابَ لَهُ فَيَكْفُرُ فَإِنَّ أَبَانَ رَسُولَ اللَّهِ كَانَ يَقُولُ إِنَّ دَعْوَةَ الْمُسْلِمِ

الْمَظْلُومِ مُسْتَجَابَةً وَ لِيَعِينُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَإِنَّ أَبَانَ رَسُولَ اللَّهِ ص كَانَ يَقُولُ إِنَّ
مَعُونَةَ الْمُسْلِمِ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا مِنْ صِيَامِ شَهْرٍ وَاعْتِكَافِهِ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَ
إِيَّاكُمْ وَ إِيَّسَارَ أَحَدٍ مِنْ إِخْوَانِكُمُ الْمُسْلِمِينَ أَنْ تُعْسِرُوهُ بِالشَّيْءِ يَكُونُ لَكُمْ قَبْلَهُ وَ
هُوَ مُعْسِرٌ فَإِنَّ أَبَانَ رَسُولَ اللَّهِ ص كَانَ يَقُولُ لَيْسَ لِمُسْلِمٍ أَنْ يُعْسِرَ مُسْلِمًا وَ مَنْ
أَنْظَرَ مُعْسِرًا أَظَلَّهُ اللَّهُ بِظُلْمِهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ وَ إِيَّاكُمْ أَيُّهَا الْعِصَابَةُ الْمَرْحُومَةُ
الْمُفَضَّلَةُ عَلَى مَنْ سِوَاهَا وَ حَبَسَ حُقُوقَ اللَّهِ قَبْلَكُمْ يَوْمًا بَعْدَ يَوْمٍ وَ سَاعَةً بَعْدَ
سَاعَةٍ فَإِنَّهُ مَنْ عَجَّلَ حُقُوقَ اللَّهِ قَبْلَهُ كَانَ اللَّهُ أَقْدَرَ عَلَى التَّعْجِيلِ لَهُ إِلَى مُضَاعَفَةِ
الْخَيْرِ فِي الْعَاجِلِ وَ الْآجِلِ وَ إِنَّهُ مَنْ أَخَّرَ حُقُوقَ اللَّهِ قَبْلَهُ كَانَ اللَّهُ أَقْدَرَ عَلَى
تَأْخِيرِ رِزْقِهِ وَ مَنْ حَبَسَ اللَّهُ رِزْقَهُ لَمْ يَقْدِرْ أَنْ يَرْزُقَ نَفْسَهُ فَأَدُّوا إِلَى اللَّهِ حَقَّ مَا
رَزَقَكُمْ يُطِيبِ اللَّهُ لَكُمْ بَقِيَّتَهُ وَ يُنْجِزْ لَكُمْ مَا وَعَدَكُمْ مِنْ مُضَاعَفَتِهِ لَكُمْ الْأَضْعَافَ
الْكَثِيرَةَ الَّتِي لَا يَعْلَمُ عَدَدَهَا وَ لَا كُنْهَ فَضْلِهَا إِلَّا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ وَ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ
أَيُّهَا الْعِصَابَةُ وَ إِنْ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ لَا يَكُونَ مِنْكُمْ مُخْرَجُ الْإِمَامِ فَإِنَّ مُخْرَجَ الْإِمَامِ هُوَ
الَّذِي يَسْعَى بِأَهْلِ الصَّلَاحِ مِنْ أَتْبَاعِ الْإِمَامِ الْمُسْلِمِينَ لِفَضْلِهِ الصَّابِرِينَ عَلَى أَدَاءِ
حَقِّهِ الْعَارِفِينَ لِحُرْمَتِهِ وَ اعْلَمُوا أَنَّهُ مَنْ نَزَلَ بِذَلِكَ الْمَنْزِلِ عِنْدَ الْإِمَامِ فَهُوَ مُخْرَجُ
الْإِمَامِ فَإِذَا فَعَلَ ذَلِكَ عِنْدَ الْإِمَامِ أُخْرِجَ الْإِمَامُ إِلَى أَنْ يَلْعَنَ أَهْلَ الصَّلَاحِ مِنْ أَتْبَاعِهِ
الْمُسْلِمِينَ لِفَضْلِهِ الصَّابِرِينَ عَلَى أَدَاءِ حَقِّهِ الْعَارِفِينَ بِحُرْمَتِهِ فَإِذَا لَعَنَهُمْ لِإِحْرَاجِ
أَعْدَائِ اللَّهِ الْإِمَامِ صَارَتْ لَعْنَتُهُ رَحْمَةً مِنَ اللَّهِ عَلَيْهِمْ وَ صَارَتْ اللَّعْنَةُ مِنَ اللَّهِ وَ مِنْ
الْمَلَائِكَةِ وَ رُسُلِهِ عَلَى أَوْلِيائِكَ وَ اعْلَمُوا أَيُّهَا الْعِصَابَةُ أَنَّ السُّنَّةَ مِنَ اللَّهِ قَدْ جَرَتْ
فِي الصَّالِحِينَ قَبْلُ وَ قَالَ مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَلْقَى اللَّهَ وَ هُوَ مُؤْمِنٌ حَقًّا حَقًّا فَلْيَتَوَلَّ اللَّهَ وَ
رَسُولَهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ لِيَبْرَأَ إِلَى اللَّهِ مِنْ عَدُوِّهِمْ وَ يَسْلَمَ لِمَا أَنْتَهَى إِلَيْهِ مِنْ فَضْلِهِمْ
لِأَنَّ فَضْلَهُمْ لَا يَبْلُغُهُ مَلَكٌ مُقَرَّبٌ وَ لَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ وَ لَا مَنْ دُونَ ذَلِكَ أَلَمْ تَسْمَعُوا مَا
ذَكَرَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِ أَتْبَاعِ الْأَئِمَّةِ الْهُدَاةِ وَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ قَالَ فَأَوْلِيائِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ

اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا
 فَهَذَا وَجْهٌ مِنْ وَجُوهِ فَضْلِ اتِّبَاعِ الْأَئِمَّةِ فَكَيْفَ بِهِمْ وَفَضْلِهِمْ وَمَنْ سَرَّهُ أَنْ يُتِمَّ اللَّهُ
 لَهُ إِيمَانَهُ حَتَّى يَكُونَ مُؤْمِنًا حَقًّا حَقًّا فَلْيَفِ لِلَّهِ بِشُرُوطِهِ الَّتِي اشْتَرَطَهَا عَلَى
 الْمُؤْمِنِينَ فَإِنَّهُ قَدْ اشْتَرَطَ مَعَ وِلَايَتِهِ وَوَلَايَةِ رَسُولِهِ وَوَلَايَةِ أئِمَّةِ الْمُؤْمِنِينَ إِقَامَ
 الصَّلَاةِ وَإِتْيَاءِ الزَّكَاةِ وَإِقْرَاضِ اللَّهِ قَرْضًا حَسَنًا وَاجْتِنَابِ الْفَوَاحِشِ مَا ظَهَرَ مِنْهَا
 وَمَا بَطَنَ فَلَمْ يَبْقَ شَيْءٌ مِمَّا فُسِّرَ مِمَّا حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا وَقَدْ دَخَلَ فِي جُمْلَةِ قَوْلِهِ فَمَنْ
 دَانَ اللَّهُ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ مُخْلِصًا لِلَّهِ وَلَمْ يُرَخِّصْ لِنَفْسِهِ فِي تَرْكِ شَيْءٍ مِنْ هَذَا
 فَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ فِي حِزْبِهِ الْعَالِينَ وَهُوَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ حَقًّا وَإِيَّاكُمْ وَالْإِضْرَارَ عَلَى
 شَيْءٍ مِمَّا حَرَّمَ اللَّهُ فِي ظَهْرِ الْقُرْآنِ وَبَطْنِهِ وَقَدْ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا
 فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ إِلَى هَاهُنَا رَوَايَةُ الْقَاسِمِ بْنِ رَبِيعٍ يَعْنِي الْمُؤْمِنِينَ قَبْلَكُمْ إِذَا نَسُوا
 شَيْئًا مِمَّا اشْتَرَطَ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ عَرَفُوا أَنَّهُمْ قَدْ عَصَوْا اللَّهَ فِي تَرْكِهِمْ ذَلِكَ الشَّيْءَ
 فَاسْتَغْفَرُوا وَلَمْ يَعودُوا إِلَى تَرْكِهِ فَذَلِكَ مَعْنَى قَوْلِ اللَّهِ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَ
 هُمْ يَعْلَمُونَ وَاعْلَمُوا أَنَّهُ إِنَّمَا أَمْرٌ وَنَهْيٌ لِيُطَاعَ فِيمَا أَمَرَ بِهِ وَلِيُنْتَهَى عَمَّا نَهَى عَنْهُ
 فَمَنْ اتَّبَعَ أَمْرَهُ فَقَدْ أَطَاعَهُ وَقَدْ أَدْرَكَ كُلَّ شَيْءٍ مِنَ الْخَيْرِ عِنْدَهُ وَمَنْ لَمْ يَتَّبِعْ عَمَّا
 نَهَى اللَّهُ عَنْهُ فَقَدْ عَصَاهُ فَإِنْ مَاتَ عَلَى مَعْصِيَتِهِ أَكْبَهُ اللَّهُ عَلَى وَجْهِهِ فِي النَّارِ
 وَاعْلَمُوا أَنَّهُ لَيْسَ بَيْنَ اللَّهِ وَبَيْنَ أَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ مَلَكٌ مُقَرَّبٌ وَلَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ وَ
 لَا مَنْ دُونَ ذَلِكَ مِنْ خَلْقِهِ كُلِّهِمْ إِلَّا طَاعَتُهُمْ لَهُ فَاجْتَهِدُوا فِي طَاعَةِ اللَّهِ إِنْ سَرَّكُمْ
 أَنْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ حَقًّا حَقًّا وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وَقَالَ وَعَلَيْكُمْ بِطَاعَةِ رَبِّكُمْ مَا
 اسْتَطَعْتُمْ فَإِنَّ اللَّهَ رَبُّكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ الْإِسْلَامَ هُوَ التَّسْلِيمُ وَالتَّسْلِيمُ هُوَ الْإِسْلَامُ فَمَنْ
 سَلَّمَ فَقَدْ أَسْلَمَ وَمَنْ لَمْ يُسَلِّمْ فَلَا إِسْلَامَ لَهُ وَمَنْ سَرَّهُ أَنْ يُبْلَغَ إِلَى نَفْسِهِ فِي
 الْإِحْسَانِ فَلْيُطِيعِ اللَّهَ فَإِنَّهُ مَنْ أَطَاعَ اللَّهَ فَقَدْ أَبْلَغَ إِلَى نَفْسِهِ فِي الْإِحْسَانِ وَإِيَّاكُمْ وَ
 مَعْصِيَ اللَّهِ أَنْ تَرْكَبُوهَا فَإِنَّهُ مِنْ أَنْتَهَكِ مَعْصِيَ اللَّهِ فَركَبَهَا فَقَدْ أَبْلَغَ فِي الْإِسَاءَةِ

إِلَى نَفْسِهِ وَ لَيْسَ بَيْنَ الْإِحْسَانِ وَ الْإِسَاءَةِ مَنزِلَةٌ فَلِأَهْلِ الْإِحْسَانِ عِنْدَ رَبِّهِمُ الْجَنَّةُ وَ
لِأَهْلِ الْإِسَاءَةِ عِنْدَ رَبِّهِمُ النَّارُ فَاعْمَلُوا بِطَاعَةِ اللَّهِ وَ اجْتَنِبُوا مَعَاصِيَهُ وَ اعْلَمُوا أَنَّهُ
لَيْسَ يُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ مِنْ خَلْقِهِ شَيْئًا لَا مَلَكٌ مُقَرَّبٌ وَ لَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ وَ لَا
مَنْ دُونَ ذَلِكَ فَمَنْ سَرَّهُ أَنْ تَنْفَعَهُ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ عِنْدَ اللَّهِ فَلْيَطْلُبْ إِلَى اللَّهِ أَنْ
يَرْضَى عَنْهُ وَ اعْلَمُوا أَنَّ أَحَدًا مِنْ خَلْقِ اللَّهِ لَمْ يُصِبْ رِضَا اللَّهِ إِلَّا بِطَاعَتِهِ وَ طَاعَةِ
رَسُولِهِ وَ طَاعَةِ وِلَاةِ أَمْرِهِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ ص وَ مَعْصِيَتِهِمْ مِنْ مَعْصِيَةِ اللَّهِ وَ لَمْ يُنْكَرْ
لَهُمْ فَضْلًا عَظِيمًا أَوْ صَغُرَ وَ اعْلَمُوا أَنَّ الْمُنْكَرِينَ هُمُ الْمُكَذِّبُونَ وَ أَنَّ الْمُكَذِّبِينَ هُمُ
الْمُنَافِقُونَ وَ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ قَالَ لِلْمُنَافِقِينَ وَ قَوْلُهُ الْحَقُّ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ
الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَ لَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا وَ لَا يَفْرَقَنَّ أَحَدٌ مِنْكُمْ أَلَزَمَ اللَّهُ قَلْبَهُ طَاعَتَهُ وَ
خَشِيَّتَهُ مِنْ أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ مِمَّنْ أَخْرَجَهُ اللَّهُ مِنْ صِفَةِ الْحَقِّ وَ لَمْ يَجْعَلْهُ مِنْ أَهْلِهَا
فَإِنَّ مَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ مِنْ أَهْلِ صِفَةِ الْحَقِّ فَأُولَئِكَ هُمُ شِيَاطِينُ الْإِنْسِ وَ الْجِنِّ وَ
إِنَّ لَشِيَاطِينِ الْإِنْسِ حِيلَةً وَ مَكْرًا وَ خَدَائِعَ وَ وَسْوَسَةً بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ يُرِيدُونَ إِنْ
اسْتَطَاعُوا أَنْ يَرُدُّوا أَهْلَ الْحَقِّ عَمَّا أَكْرَمَهُمُ اللَّهُ بِهِ مِنَ النَّظَرِ فِي دِينِ اللَّهِ الَّذِي لَمْ
يَجْعَلِ اللَّهُ شِيَاطِينَ الْإِنْسِ مِنْ أَهْلِهِ إِرَادَةً أَنْ يَسْتَوِيَ أَعْدَاءُ اللَّهِ وَ أَهْلُ الْحَقِّ فِي
الشُّكِّ وَ الْإِنْكَارِ وَ التَّكْذِيبِ فَيَكُونُونَ سَوَاءً كَمَا وَصَفَ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ مِنْ
قَوْلِهِ وَ دُوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً ثُمَّ نَهَى اللَّهُ أَهْلَ النَّصْرِ بِالْحَقِّ أَنْ
يَتَّخِذُوا مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ وِلِيًّا وَ لَا نَصِيرًا فَلَا يُهَوِّلَنَّكُمْ وَ لَا يَرُدَّنَّكُمْ عَنِ النَّصْرِ بِالْحَقِّ
الَّذِي خَصَّكُمْ اللَّهُ بِهِ مِنْ حِيلَةِ شِيَاطِينِ الْإِنْسِ وَ مَكْرِهِمْ مِنْ أُمُورِكُمْ تَدْفَعُونَ أَنْتُمْ
السَّيِّئَةَ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فِيمَا بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَهُمْ تَلْتَمِسُونَ بِذَلِكَ وَجْهَ رَبِّكُمْ بِطَاعَتِهِ وَ
هُمُ لَا خَيْرَ عِنْدَهُمْ لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَظْهَرُواهُمْ عَلَى أَصُولِ دِينِ اللَّهِ فَإِنَّهُمْ إِنْ سَمِعُوا
مِنْكُمْ فِيهِ شَيْئًا عَادَوْكُمْ عَلَيْهِ وَ رَفَعُوهُ عَلَيْكُمْ وَ جَاهَدُوا عَلَى هَلَاكِكُمْ وَ اسْتَقْبَلُواكُمْ
بِمَا تَكْرَهُونَ وَ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ النَّصْفَةُ مِنْهُمْ فِي دَوْلِ الْفَجَارِ فَاعْرِفُوا مَنْزِلَتَكُمْ فِيمَا

بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ أَهْلِ الْبَاطِلِ فَإِنَّهُ لَا يَنْبَغِي لِأَهْلِ الْحَقِّ أَنْ يُنْزِلُوا أَنْفُسَهُمْ مَنزِلَةَ أَهْلِ الْبَاطِلِ لِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَجْعَلْ أَهْلَ الْحَقِّ عِنْدَهُ بِمَنزِلَةِ أَهْلِ الْبَاطِلِ أَلَمْ يَعْرِفُوا وَجْهَ قَوْلِ اللَّهِ فِي كِتَابِهِ إِذْ يَقُولُ أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ أَكْرَمُوا أَنْفُسَكُمْ عَنْ أَهْلِ الْبَاطِلِ وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَ لَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَى وَإِمَامَكُمْ وَ دِينَكُمْ الَّذِي تَدِينُونَ بِهِ عُرْضَةً لِأَهْلِ الْبَاطِلِ فَتُغْضِبُوا اللَّهَ عَلَيْكُمْ فَتَهْلِكُوا فَمَهْلًا مَهْلًا يَا أَهْلَ الصَّلَاحِ لَا تَتْرُكُوا أَمْرَ اللَّهِ وَ أَمْرَ مَنْ أَمَرَكُمْ بِطَاعَتِهِ فَيَعْبُرَ اللَّهُ مَا بَيْنَكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ أَحْبَبُوا فِي اللَّهِ مَنْ وَصَفَ صِفَتَكُمْ وَ أَبْغَضُوا فِي اللَّهِ مَنْ خَالَفَكُمْ وَ ابْدَلُوا مَوَدَّتَكُمْ وَ نَصِيحَتَكُمْ [لِمَنْ وَصَفَ صِفَتَكُمْ] وَ لَا تَبْتَدِلُوهَا لِمَنْ رَغِبَ عَنْ صِفَتِكُمْ وَ عَادَاكُمْ عَلَيْهَا وَ بَغَى لَكُمْ الْغَوَائِلَ

هَذَا أَدَبْنَا أَدَبُ اللَّهِ فَخُذُوا بِهِ وَ تَفَهَّمُوهُ وَ اعْقِلُوهُ وَ لَا تَبْتَدِئُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ مَا وَافَقَ هُدَاكُمْ أَخَذْتُمْ بِهِ وَ مَا وَافَقَ هَوَاكُمْ طَرَحْتُمُوهُ وَ لَمْ تَأْخُذُوا بِهِ وَ إِيَّاكُمْ وَ التَّجْبِيرَ عَلَى اللَّهِ وَ اعْلَمُوا أَنَّ عَبْدًا لَمْ يُبْتَلِ بِالتَّجْبِيرِ عَلَى اللَّهِ إِلَّا تَجَبَّرَ عَلَى دِينِ اللَّهِ فَاسْتَقْبِمُوا لِلَّهِ وَ لَا تَرْتَدُّوا عَلَى أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ أَجَارَنَا اللَّهُ وَ إِيَّاكُمْ مِنْ التَّجْبِيرِ عَلَى اللَّهِ وَ لَا قُوَّةَ لَنَا وَ لَكُمْ إِلَّا بِاللَّهِ وَ قَالَ ﷺ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا كَانَ خَلَقَهُ اللَّهُ فِي الْأَصْلِ أَصْلَ الْخَلْقِ مُؤْمِنًا لَمْ يَمُتْ حَتَّى يُكْرَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ الشَّرُّ وَ يُبَاعِدُهُ عَنْهُ وَ مَنْ كَرَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ الشَّرُّ وَ بَاعَدَهُ عَنْهُ عَافَاهُ اللَّهُ مِنَ الْكِبْرِ أَنْ يَدْخُلَهُ وَ الْجَبْرِِيَّةِ فَلَانَتْ عَرِيكْتُهُ وَ حَسَنَ خَلْقُهُ وَ طَلَقَ وَجْهَهُ وَ صَارَ عَلَيْهِ وَقَارُ الْإِسْلَامِ وَ سَكِينَتُهُ وَ تَخَشُّعُهُ وَ وَرَعَ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ وَ اجْتَنَبَ مَسَاخِطَهُ وَ رَزَقَهُ اللَّهُ مَوَدَّةَ النَّاسِ وَ مُجَامَلَتَهُمْ وَ تَرَكَ مَقَاطِعَةَ النَّاسِ وَ الْخُصُومَاتِ وَ لَمْ يَكُنْ مِنْهَا وَ لَا مِنْ أَهْلِهَا فِي شَيْءٍ وَ إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا كَانَ اللَّهُ خَلَقَهُ فِي الْأَصْلِ [أَصْلَ الْخَلْقِ] كَافِرًا لَمْ يَمُتْ حَتَّى يُحِبَّ إِلَيْهِ الشَّرُّ وَ يُقَرِّبُهُ مِنْهُ فَإِذَا حَبَّبَ إِلَيْهِ الشَّرُّ وَ قَرَّبَهُ مِنْهُ ابْتُلِيَ بِالْكَبْرِ وَ الْجَبْرِِيَّةِ فَحَسَا قَلْبُهُ وَ سَاءَ خَلْقُهُ وَ غَلِظَ وَجْهُهُ وَ ظَهَرَ فُحْشُهُ وَ قَلَّ حَيَاؤُهُ وَ كَشَفَ

اللَّهُ سِتْرَهُ وَرَكِبَ الْمَحَارِمَ فَلَمْ يَنْزِعْ عَنْهَا وَرَكِبَ مَعَاصِيَ اللَّهِ وَابْتَعْ طَاعَتَهُ وَ
 أَهْلَهَا فَبَعْدُ مَا بَيْنَ حَالِ الْمُؤْمِنِ وَحَالِ الْكَافِرِ سَلُّوا اللَّهُ الْعَافِيَةَ وَاطْلُبُوهَا إِلَيْهِ وَ لَا
 حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ صَبِرُوا النَّفْسَ عَلَى الْبَلَاءِ فِي الدُّنْيَا فَإِنَّ تَتَابَعَ الْبَلَاءِ فِيهَا وَ
 الشَّدَّةَ فِي طَاعَةِ اللَّهِ وَ وِلَايَتِهِ وَ وِلَايَةِ مَنْ أَمَرَ بِوِلَايَتِهِ خَيْرٌ عَاقِبَةً عِنْدَ اللَّهِ فِي
 الْآخِرَةِ مِنْ مُلْكِ الدُّنْيَا وَ إِنْ طَالَ تَتَابَعُ نَعِيمِهَا وَ زَهْرَتِهَا وَ غَضَارَةُ عَيْشِهَا فِي
 مَعْصِيَةِ اللَّهِ وَ وِلَايَةِ مَنْ نَهَى اللَّهُ عَنْ وِلَايَتِهِ وَ طَاعَتِهِ فَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَ بِوِلَايَةِ الْأَيْمَةِ
 الَّذِينَ سَمَّاهُمُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ فِي قَوْلِهِ وَ جَعَلْنَاهُمْ أَيْمَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَ هُمُ الَّذِينَ أَمَرَ
 اللَّهُ بِوِلَايَتِهِمْ وَ طَاعَتِهِمْ وَ الَّذِينَ نَهَى اللَّهُ عَنْ وِلَايَتِهِمْ وَ طَاعَتِهِمْ وَ هُمُ أَيْمَةُ الضَّلَالَةِ
 الَّذِينَ قَضَى اللَّهُ أَنْ يَكُونَ لَهُمْ دُولٌ فِي الدُّنْيَا عَلَى أَوْلِيَاءِ اللَّهِ الْأَيْمَةِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ
 يَعْمَلُونَ فِي دَوْلَتِهِمْ بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ وَ مَعْصِيَةِ رَسُولِهِ ص لِيَحِقَّ عَلَيْهِمْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ وَ
 لِيَتِمَّ أَنْ تَكُونُوا مَعَ نَبِيِّ اللَّهِ مُحَمَّدٍ ص وَ الرُّسُلِ مِنْ قَبْلِهِ فَتَدَبَّرُوا مَا قَصَّ اللَّهُ
 عَلَيْكُمْ فِي كِتَابِهِ مِمَّا ابْتَلَى بِهِ أَنْبِيََاءَهُ وَ اتَّبَاعَهُمُ الْمُؤْمِنِينَ ثُمَّ سَلُّوا اللَّهَ أَنْ يُعْطِيَكُمْ
 الصَّبْرَ عَلَى الْبَلَاءِ فِي السَّرَّاءِ وَ الضَّرَّاءِ وَ الشَّدَّةِ وَ الرَّخَاءِ مِثْلَ الَّذِي أَعْطَاهُمْ وَ إِبَائِكُمْ
 وَ مُمَاطَّةَ أَهْلِ الْبَاطِلِ وَ عَلَيْكُمْ بِهَدْيِ الصَّالِحِينَ وَ وَقَارِهِمْ وَ سَكِينَتِهِمْ وَ حِلْمِهِمْ وَ
 تَخَشُّعِهِمْ وَ وَرَعِهِمْ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ وَ صِدْقِهِمْ وَ وَفَائِهِمْ وَ اجْتِهَادِهِمْ لِلَّهِ فِي الْعَمَلِ
 بِطَاعَتِهِ فَإِنَّكُمْ إِنْ لَمْ تَفْعَلُوا ذَلِكَ لَمْ تُنَزِّلُوا عِنْدَ رَبِّكُمْ مَنزِلَةَ الصَّالِحِينَ قَبْلَكُمْ
 جَوْ اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ بَعْدَ خَيْرٍ شَرَحَ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَإِذَا أَعْطَاهُ ذَلِكَ
 أَنْطَقَ لِسَانَهُ بِالْحَقِّ وَ عَقَدَ قَلْبَهُ عَلَيْهِ فَعَمِلَ بِهِ فَإِذَا جَمَعَ اللَّهُ لَهُ ذَلِكَ تَمَّ لَهُ إِسْلَامُهُ
 وَ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ إِنْ مَاتَ عَلَى ذَلِكَ الْحَالِ مِنَ الْمُسْلِمِينَ حَقًّا وَ إِذَا لَمْ يُرِدِ اللَّهُ بَعْدَ
 خَيْرٍ وَ كَلَهُ إِلَى نَفْسِهِ وَ كَانَ صَدْرُهُ ضَيِّقًا حَرَجًا فَإِنْ جَرَى عَلَى لِسَانِهِ حَقٌّ لَمْ يُعْقَدْ
 قَلْبُهُ عَلَيْهِ وَ إِذَا لَمْ يُعْقَدْ قَلْبُهُ عَلَيْهِ لَمْ يُعْطِهِ اللَّهُ الْعَمَلَ بِهِ فَإِذَا اجْتَمَعَ ذَلِكَ عَلَيْهِ
 حَتَّى يَمُوتَ وَ هُوَ عَلَى تِلْكَ الْحَالِ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الْمُنَافِقِينَ وَ صَارَ مَا جَرَى

عَلَى لِسَانِهِ مِنَ الْحَقِّ الَّذِي لَمْ يُعْطِهِ اللَّهُ أَنْ يُعْقَدَ قَلْبُهُ عَلَيْهِ وَلَمْ يُعْطِهِ الْعَمَلَ بِهِ حُجَّةً عَلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَسَلُّوهُ أَنْ يَشْرَحَ صُدُورَكُمْ لِلْإِسْلَامِ وَأَنْ يَجْعَلَ أَلْسِنَتَكُمْ تَنْطِقُ بِالْحَقِّ حَتَّى يَتَوَفَّيَكُمْ وَأَنْتُمْ عَلَى ذَلِكَ وَأَنْ يَجْعَلَ مُنْقَلَبَكُمْ مُنْقَلَبَ الصَّالِحِينَ قَبْلَكُمْ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَمَنْ سَرَّهُ أَنْ يَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ يُحِبُّهُ فَلْيَعْمَلْ بِطَاعَةِ اللَّهِ وَلْيَتَّبِعْنَا أَلَمْ يَسْمَعْ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لِنَبِيِّهِ ص قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ لَا يُطِيعُ اللَّهُ عَبْدٌ أَبَدًا إِلَّا أَدْخَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي طَاعَتِهِ اتِّبَاعَنَا وَ لَا وَاللَّهِ لَا يَتَّبِعُنَا عَبْدٌ أَبَدًا إِلَّا أَحَبَّهُ اللَّهُ وَ لَا وَاللَّهِ لَا يَدْعُ أَحَدٌ اتِّبَاعَنَا أَبَدًا إِلَّا أَنْبَغَضْنَا وَ لَا وَاللَّهِ لَا يُبْغِضُنَا أَحَدٌ أَبَدًا إِلَّا عَصَى اللَّهَ وَ مَنْ مَاتَ عَاصِيًا لِلَّهِ أَخْرَاهُ اللَّهُ وَ أَكْبَهُ عَلَى وَجْهِهِ فِي النَّارِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

نامه ای که حضرت صادق علیه السلام به اصحاب خود مرقوم فرمود:

1 - اسماعیل بن جابر روایت کرده که امام صادق علیه السلام نامه ذیل را به اصحاب خود مرقوم داشت و به آنها دستور داد که آنرا بیکدیگر درس دهند و در آن نگاه کنند و از یاد نبرند و بدان عمل کنند، و آنها نیز این نامه را در جای نمازهای خود در خانه هاشان گذارده بودند و چون از نماز فراغت میافتند در آن می نگرستند.

اسماعیل بن مخلد سراج نیز گوید: این نامه از طرف حضرت صادق علیه السلام به اصحاب ابلاغ گردید:
و اینک متن نامه :

بنام خدای بخشنده مهربان ، اما بعد از پروردگار خود عافیت درخواست کنید، و آرامش و وقار و سکون را از دست ندهید، و شرم و حیا پیشه کنید، و از آنچه مردمان شایسته پیش از شما دوری کردند شما هم دوری کنید، و با اهل

باطل مدارا کنید، ستمشان را بر خود هموار سازید، مبادا با آنها ستیزه جوئی کنید، هنگام آمیزش و نشست و برخاست و گفتگوی با آنها چون از آمیزش و مخالطه با آنها ناچارید . راه تقیه را پیشه کنید همان راهی که خداوند دستور داده که هنگام برخورد با آنها آنرا پیش گیرید، و چون گرفتار معاشرت با آنها شدی آنان شما را آزار میدهند و ناراحتی شان را در چهره هاشان بخوبی دیدار خواهید کرد، و اگر اینجهت نبود که خدای تعالی (شر) آنها را از شما دفع می کند آنان بشما یورش میبردند و آن دشمنی و خشمی که آنها از شما در دل دارند بیش از آنست که بروی شما آرند، شما با آنها در یک انجمن گرد آئید ولی جانهای شما با آنها متفاوت است و با هم گرد نیاید، هرگز شما آنانرا دوست ندارید و آنها نیز شما را دوست ندارند، جز آنکه خدای تعالی شما را بداشتن حق و حقیقت گرامی داشته شما را به راه حق بینا کرده و آنانرا شایسته آن ندانسته ، پس با آنها سازش داشته باشید و برفتار آنها صبر کنید که آنها سازش با شما ندارند و بر هیچ چیزی شکیبائی ندارند، حيله و نیرنگشان وسوسه هائی است که برخی از آنها در دل برخی دیگر اندازند، چونکه این دشمنان خدا چنانند که اگر بتوانند شما را از راه حق باز دارند، و خدا است که شما را از شر آنها نگهدارد، پس از خدا بترسید و زبانهاشان را جز از کلام خیر باز دارید مبادا زبانتان را بگفتار دروغ و تهمت و گناه دشمنی آلوده سازید زیرا اگر شما زبان خود را از آنچه خدا خوش ندارد و از آن جلوگیری کرده است باز دارید بهتر است برای شما در نزد خداوند از اینکه زبان خود بدان بیالایید، چونکه لغزش زبان در آنچه ناپسند خدا است و از آن جلوگیری فرموده در نزد خداوند برای بنده هلاکت بیار آورد و مورد خشم خدا و کوری و گنگی روز قیامت است ، و در نتیجه چنان شوید که خدا (در سوره بقره آیه 18) فرموده است ،

(کر و لال و کورند و باز نگردند) یعنی سخن نکنند و به آنها اجازه ندهند تا عذر خواهی کنند.

و نیز مبادا آنچه خدا نهی فرموده مرتکب شوید، و بر شما باد خموشی مگر در آن چیزهایی که خداوند شما را در کار آخرتتان بدان سود دهد و بر آن پاداشتان دهد، خداوند را بسیار به یگانگی و پاکی بستائید و تسبیحش گوئید و ستایشش کنید و بدرگاهش زاری کنید و از آن خیر و خوبی که در نزد او است و قدرش کس نداند و به حقیقتش دست کسی نرسد از او خواستار شوید، و بدین ترتیب زبان خود را به آنها سرگرم کنید از سخن کردن بدانچه خدا از آن نهی کرده و از گفتارهای باطل و بیهوده ای که موجب ماندن همیشگی در آتش دوزخ است برای کسیکه از آن گفتارها بدرگاه خدا توبه کنید و به سوی او تضرع و زاری نمائید و از او درخواست کنید، و شائق شوید بدانچه خداوند بدان تشویقتان کرده، و بپذیرید آنچه را خداوند به سوی آن شما را خوانده است تا رستگار شوید و از عذاب خدا نجات یابید.

مبادا شیفته چیزی شوید که خداوند بر شما حرام کرده زیرا هر کس پرده حرمت خدا را در این دنیا بدرد خداوند میان او و بهشت و نعمتها و خوشی و مقام ارجمند پایدار و دائمی آنجا که برای اهلش مقرر شده برای همیشه جدائی افکند.

و بدانید که به راستی چه بد بهره ایست آن بهره و جایزه ای که کسی در ترک اطاعت خدا و نافرمانی او بدست آرد که خوشیهای زوال پذیر و فانی دنیا را بوسیله پرده دری خدا بر نعمت بهشت جاویدان و خوشیها و مقام ارجمند بهشتیان مقدم میدارد، وای بر اینها که چه بهره بد و بازگشت زیان آور و حال بدی در روز قیامت نزد پروردگارشان و در آخرت دچار عذاب و کیفرشان

گرداند) و شما را گرفتار کند بدانچه آنانرا گرفتار ساخته و نیروئی برای ما و شما نیست جز بدو.

پس از خدا بترسید ای گروه نجات یافته اگر خدا کامل گرداند برای شما آن نعمتی را که بشما داده (که نعمت ولایت و اقرار به امامت امیر المؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام باشد و یا چنانچه فیض علیه السلام فرموده مقصود نعمتهای دنیوی و اخروی است) زیرا که کامل نگردد اینکار تا برسد بشما نیز همانند آنچه بشایستگان پیش از شما رسید، و تا آزمایش شوید در جان و مالتان، و تا بشنوید از دشمنان خدا ناهنجار بسیار و شکیبائی کنید و آنها را بر خود هموار سازید، و تا آنجا که شما را خوار بشمارند و دشمن دارند، و تا آنجا که بر شما تحمیل ستم کنند و شما نیز بخاطر رضای خدا و پاداش سرای آخرت ستم ایشانرا تحمل کنید، و تا آنجا که بخاطر خدا عزوجل خشم شدید خود را در برابر آزار آنها که از روی جنایت بر شما انجام دهند فرو خورید، و تا آنجا که شما را درباره حق دروغگو شمارند و در اینباره با شما دشمنی کنند و کینه شما بر دل گیرند و شما بر آنها صبر و بردباری کنید، و مصداق تمام اینها (که گفتیم) در کتاب خدا است که جبرئیل آنرا بر پیامبرتان نازل کرده .

شنیده اید گفتار خدای عزوجل را که به پیامبرتان فرماید: (صبر کن چنانکه پیامبران ثبات دار صبر کردند و درباره آنان شتاب مکن) (سوره احقاف آیه 34) و فرموده است: (و اگر تو را تکذیب کنند پیش از تو نیز پیامبرانی را دروغگو شمردند... و آنان بر تکذیب و آزار شکیبائی کردند) (صدر آیه در سوره فاطر آیه 4 و ذیل آن در سوره انعام آیه 34 است و ممکن است قرائت امام قرائت دیگری غیر از قرائت مشهور باشد) و با این ترتیب پیامبر خدا و پیامبران پیش از

او مورد تکذیب مردم واقع شدند و اضافه بر تکذیب در مورد حق آزار نیز کشیدند.

پس اگر از فرمان خدا درباره ایشان خوشحال شوید، همان فرمانی که در اصل (یعنی اصل آفرینش) آنها را برای همان فرمان آفریده، در برابر آن کفریکه در علم خدا گذشته است که دیگران را در اصل برای آن آفریده و (فرارشان داده) از کسانیکه در کتابش (قرآن) از آنها نام برده آنجا که فرماید: (و گردانیدیم از ایشان پیشوایانی که به سوی دوزخ رهبری کنند) (آیه 41 از سوره قصص، و آیه چنین است: (وَجَعَلْنَاهُمْ أُمَّةً...)) که همان احتمالی که در آیه بالا گفته شد در این آیه نیز هست... پس آنچه را گفتیم تدبر کنید و دریابید و ندانسته نگیرید، زیرا هر کس این جریان و مانند آنرا از آنچه خدا در قرآنش لازم کرده که بدان امر کرده و یا از آن نهی فرموده ندانسته گیرد، دین خدا را رها کرده و نافرمانی او را مرتکب شده و سزاوار خشم خدا گردیده، و خداوند او را به رو در آتش دوزخ افکند.

و نیز فرمود: ای گروه مورد رحمت و رستگاری، به راستی که خدا کامل کرده برای شما آن خیری را بشما عطا فرموده، و بدانید که از علم خدا و دستورش این نیست که کسی از خلق او در دین خود هوای نفس و رای و قیاس را میزان بگیرد چونکه خداوند قرآن را نازل فرمود و بیان هر چیز را در قرآن قرار داد و برای آموختنش کسانی را مقرر فرمود و آنانکه علم قرآن را بدانها داده نمی توانند از روی میل و سلیقه و قیاس و نظر خود در احکام آن رفتار کنند و خداوند آنانرا بوسیله دانشی که به آنها داده و بدان مخصوصشان داشته و در نزد آنها سپرده است (از رای و سلیقه و قیاس) بی نیازشان ساخته و این از روی احترامی بوده که خداوند آنها را بدان گرامی داشته، و ایشانند اهل

ذکر که خدا این امت را بپرسش از آنان مامور ساخته ، و اینانند کسانی که هر کس از ایشان سئوالی کند البته در صورتیکه سئوال کننده از کسانی باشد که در علم گذشته باشد که آنرا تصدیق نموده و از دستورشان پیروی کند او را رهبری کنند و بدهند به او از علم قرآن بدان مقداری که بخدا راه یابد به اجازه و اذن او و هم چنین به همه راههای حق هدایت شود، و آنهایند همان کسانی که رو گردان نشود از ایشان و از پرسش کردنشان و از آن دانشی که خداوند آنها را بدان گرامی داشته و در پیش آنان نهاده جز آنکس که در علم خدا در اصل آفرینش و در عالم ارواح شقاوت و بدبختی بر او نزدشان قرار داده و دستور پرسیدن از آنها را صادر فرموده است ، و همین ها هستند که طبق دلخواه و سلیقه و قیاسهای خود رفتار می کنند تا اینکه شیطان بر آنها چیره گردیده ، زیرا آنها اهل ایمان را که در علم قرآن مؤمن شناخته شده اند در نزد خدا کافر دانند، و گمراهان را که در علم قرآن گمراهند نزد خدا مؤمن دانند، و تا اینکه حلال خدا را در بسیاری از جاها حرام کردند، و حرام خدا را در بسیاری از موارد حلال شمردند.

و این (کارها) ریشه و اساس بنا و ساختمان دلخواه آنان بود در صورتیکه رسول خدا ﷺ پیش از مرگش به آنها اشاره کرده بود ولی آنها گفتند:

پس از رفتن رسول خدا ما می توانیم بر طبق آنچه آراء مردم بدان قرار گرفت رفتار کنیم با اینکه خدای عزوجل رسول خدا ﷺ را از ما گرفت و به آن سفارشی که آنحضرت بما فرمود و آن دستوری که بما داده اگرچه اینکار مخالف با دستور خدا و رسول او باشد، به راستی که چه شخصی بر خدا دلیرتر و گمراهیش آشکارتر از آن کس است که این رویه را پیشه کرده و به خیال خود پندارد که می تواند چنین کاری بکند.

بخدا سوگند که خدا را بر مخلوق خود حقی است که فرمان او را ببرند و از دستورش پیروی کنند چه در زمان حیات محمد ﷺ و چه پس از مرگش ، این دشمنان خدا آیا می توانند چنین پندارند که احدی از کسانی که به محمد ﷺ اسلام آوردند بگفتار خود و رای و قیاس عمل کرده ؟ اگر در پاسخ بگویند:

آری که حتما بر خداوند دروغ بسته و بجایگاه دوری گمراه گشته اند و اگر بگویند: نه ، پس کسی را نرسیده که به رای و دلخواه و قیاس خویش رفتار کند، و در اینصورت اینان بر علیه خود اقرار کرده و ملزم گشته اند و در زمره کسانی در آیند که معتقدند بایستی پس از مرگ رسول خدا ﷺ نیز از فرمان خدا پیروی و از اطاعت کرد و خدای تعالی نیز فرماید و گفتارش حق است که فرموده : (محمد جز فرستاده ای نیست که پیش از او فرستادگانی آمده و گذشته اند آیا اگر بمیرد یا کشته شو به عقب باز گردید و هر که به عقب باز گردد زبانی به خدا نرسانده و خداوند سپاسداران را پاداش خواهد داد) (سوره آل عمران ، آیه 144).

و این سخن بدان جهت گفتیم تا بدانید که اطاعت خدا و پیروی از دستورش لازم است چه در حیات و زندگانی محمد و چه پس از مرگش ، و هم چنانکه هیچیک از مردم را نرسیده که با بودن محمد بدلخواه و رای و قیاسهای خود بر خلاف گفته محمد ﷺ رفتار کند پس از مرگ آنحضرت نیز کسی را نرسیده که بر طبق دلخواه و رای و قیاسات خود عمل بنماید.

و نیز فرمود: از بلند کردن دستها در نماز جز یکبار آنهم هنگام شروع نماز (در تکبیرة الاحرام) خودداری کنید زیرا که مردم (یعنی اهل سنت) شما را باین

عمل بشناسند، و خدا است که از او کمک خواهند جنبش و نیروئی نیست جز بوسیله خداوند.

و فرمود: خدایا بسیار بخوانید زیرا خداوند خوش دارد. که بندگان با ایمانش او را بخوانند و بدانها وعده اجابت داده است، و خداوند دعای مؤمنان را در روز قیامت بصورت عملی برای آنها در آورد که برای رفتن به بهشت بوسیله آنها بر اعمالش بیفزاید، پس بسیار یاد خدا کنید به هر اندازه که می توانید در هر ساعتی از ساعتهای شب و روز که باشد زیرا خداوند خود دستور فرموده که زیاد او را یاد کنید، و خدا نیز یاد کند از هر بنده که او را یاد کند از مردمان با ایمان، و بدانید که هیچیک از بندگان با ایمان خدا را یاد نکنند جز آنکه خداوند او را به نیکی یاد کند، و در اطاعت او بکوشید که کسی بدان خیر و نیکی که در نزد خدا است نرسد جز بوسیله اطاعت او و دوری کردن از آن محرماتی که در ظاهر و باطن قرآن آنها را حرام کرده. چونکه خدای تبارک و تعالی در قرآنش فرموده و گفتارش حق است: (و واگذارید گناه ظاهر و باطن را) (سوره انعام آیه 120).

و بدانید که هرچه را خداوند دستور داده که از آن دوری کنید آنرا حرام فرموده (و این دستور دلیل بر حرمت آن است) و از آثار رسول خدا ﷺ و سنت (و روش) او پیروی کنید و از هوای نفس و آراء خود پیروی نکنید که گمراه شوید، زیرا گمراه ترین مردم در پیشگاه خدا آنکسی است که از هوای نفس و رای خود بدون راهنمایی خدا پیروی کند، و تا می توانید به یکدیگر نیکی کنید زیرا هرچه خوبی کنید بخودتان کرده اید و اگر بدی هم کنید بخود کرده اید، و با مردم مدارا کنید و آنها را بر گردن خود سوار مکنید تا بدینوسیله اطاعت پروردگارتان را نیز فراهم کرده باشید، و مبادا در جائی که

دشمنان خدا بشنوند آنانرا دشنام گوئید تا در نتیجه آنها نیز از روی دشمنی و نادانی خدا را دشنام دهند، و شایسته است که شما حد دشنام دادن آنها را نسبت به خدا بدانید که چگونه است، به راستی هر که به دوستان خدا دشنام گوید خدا را مورد دشنام قرار داده، و چه شخصی ستمکارتر از آن کسی است که وسیله دشنام دادن بخدا و اولیاء او را فراهم سازد، آهسته، آهسته (یعنی تا هنگام ظهور دولت حق به آرامی رفتار کنید) و از فرمان خدا پیروی کنید و نیرو و جنبشی نیست جز بخدا.

و نیز فرمود: ای گروهی که خدا نگهبان کارشان هست بر شما باد به آثار رسول خدا ﷺ و سنت او و آثار پیشوایان راهنما از خاندان رسول خدا ﷺ پس از او و بر (پیروی از) سنت ایشان، که هر که بدانها گروید راه یافت و هر که آنرا وا گذارد و از آن کناره گرفت گمراه شد، زیرا آنانند کسانی که خداوند به فرمانبرداری و دوستی آنها دستور فرموده، و پدر بزرگوار ما رسول خدا ﷺ فرمود: مداومت بر عمل در پیروی از آثار و سنن اگر چه اندک باشد بهتر و مورد پسند خدا است و سودمندتر است نزد او برای عاقبت کار از اجتهاد کردن در بدعتها و پیروی کردن از هواهای نفسانی، آگاه باشید که بطور مسلم پیروی کردن از هواهای نفسانی و متابعت کردن بدعتها بدون راهنمایی خدا گمراهی است، و هر گمراهی بدعت است، و هر بدعتی در دوزخ است، و کسی هرگز بخیری از جانب خدا نرسد جز بوسیله پیروی از خدا و بردباری و خوشنود بودن زیرا بردباری و خوشنودی قسمتی از پیروی کردن خداست.

و این را هم بدانید که ایمان نیاورد بنده ای از بندگان خدا مگر اینکه راضی باشد از خداوند درباره آنچه خدا نسبت به او انجام داده و با او کرده است چه مورد پسند او باشد و چه نباشد زیرا خداوند هرگز نسبت به کسی که بردبار و

خوشنود از او باشد جز آنچه را صلاح و شایسته او باشد انجام ندهد، و همانکه خدا انجام داده برای او بهتر است از آن چه مورد پسند خود او باشد یا آنرا خوش نداشته باشد.

و بر شما باد که بر نمازها مواظبت داشته باشید و بخصوص نماز میانه (نماز ظهر و عصر) و برای خدا مطیعانه بیای خیزید چنانچه خداوند در قرآنش شما و مؤمنان قبل از شما را بدان دستور داده .

و بر شما باد بدوستی با مستمندان از مسلمین زیرا هر کس آنانرا خوار شمارد و بر آنها بزرگی کند از دین خدا لغزیده و خداوند او را خوار گرداند و بسختی بر او خشم کند با اینکه پدر ما رسول خدا ﷺ فرمود: پروردگار من مرا مامور کرده که مستمندان مسلمین را دوست داشته باشم .

و بدانید هر که خوار شمارد یکی از مسلمانان را خداوند خشم خود و خواری را بر او فرو ریزد تا اینکه مردم بر او خشم کنند و خشم خدا بر او سخت تر از مردم است ، پس از خدا درباره برادران مسلمان مستمندتان بترسید زیرا آنان بر شما حقی دارند که شما آنها را دوست بدارید چنانچه خداوند پیغمبر خود ﷺ را مامور بدوستی آنان کرده ، پس هر که دوست ندارد کسی را که خدا دستور دوست داشتنش را داده خدا و پیامبرش را نافرمانی کرده و هر که نافرمانی خدا و رسولش را کند و بر آن حال بمیرد بحال گمراهی و نومیدی مرده است .

از بزرگ منشی و کبر دوری کنید چونکه بزرگی خاص خدای عزوجل می باشد و هر که در این باره با خدا بستیزه بر خیزد خداوند (شخصیت) او را در هم بشکند و در روز واپسین خوارش سازد.

مبادا به همدیگر ستم کنید زیرا ستمگری خوی مردمان شایسته نیست و مسلما هر که ستم کند خداوند ستمش را بر خود او بر گرداند و یاری خدا با آنکسی که بر او ستم شده قرین گردد و هر که را خدا یاری کند پیروز گردد و از جانب خدا ظفر یابد.

و مبادا بر یکدیگر رشگ برید زیرا ریشه کفر رشگ ورزی است . و مبادا بر علیه مسلمان ستم رسیده ای کمک کاری کنید تا سبب شود که آن ستم رسیده بشما نفرین کند و دعایش به اجابت رسد، که همانا پدر ما رسول خدا ﷺ می فرمودند: کمک کردن به مسلمان بهتر و پاداشش بزرگتر است از روزه و اعتکاف یکماه در مسجد الحرام .

مبادا سخت گیری کنید به یکی از برادران مسلمان خود و نسبت به چیزی که از او بستانکارید بر او سخت بگیرید و او نیز در فشار و سختی باشد زیرا پدر ما رسول خدا ﷺ می فرمود: مسلمان نمی تواند به مسلمان دیگری سخت بگیرد، و هر که مهلت دهد بر بدهکاری که در فشار است خداوند او را در روزی که سایه ای جز سایه رحمت او نیست در زیر سایه رحمت خود گیرد.

مبادا ای گروه مورد رحمت و برتری بر دیگران ، حقوقی که خدا نزد شما دارد روز به روز و ساعت به ساعت پس بیندازید، زیرا هر که در پرداخت حقوقی که خدا نزد او دارد شتاب کند خدا تواناتر است که در چند برابر کردن خیر او در دنیا و آخرت شتاب کند، و هر که پرداخت حقوقی را که خدا نزد او دارد بتاخیر اندازد خدا تواناتر است که روزی او را بتاخیر اندازد، و هر که را خداوند روزیش را نگهدارد نتواند بخود روزی دهد، پس حق خدا را درباره آنچه روزی شما کرده بپردازید تا خدا باقیمانده آنرا بر شما گوارا سازد و بوعده

ای که به ما داده که آنرا ه چندین برابر زیاد کند وفا کند آن زیادی که شماره و حقیقت فزونیش را کسی جز خدا پروردگار جهانیان نداند.

و فرمود: ای گروه (شیعه) از خدا بترسید و اگر بتوانید امام را در تنگنا نگذارید، و کسی که امام را در تنگنا می گذارد آن کسی است که (در نزد امام) درباره مردم صالح از پیروان امام و آنانکه تسلیم فضیلت اویند و بپرداخت حق امام بردارند و به حرمت امام آشنا هستند بدگوئی کند، و هر که اینکار را در نزد امام انجام دهد در نتیجه امام را در فشار و تنگنا گذارد و در این وقت است که امام ناچار گردد تا نزد مردمان صالح پیرو خود و تسلیم شوندگان در برابر فضیلتش و بردباری بر ادای حقش و آشنایان بحرمتش را لعنت کند، و چون اما بخاطر ناچاری در برابر دشمنان او را لعنت کرد، لعنت او (برای آن شخص) از جانب خدا مبدل به رحمت گردد، و لعنت خدا و فرشتگان و پیمبرانش به این مردم (بدگو و سعایت کننده) باز گردد.

و ای گروه شیعه بدانید که سنت خداوند درباره مردمان صالح پیش از این جاری گشته است .

(مترجم گوید: مجلسی رحمته الله علیه در این قسمت از کلام امام علیه السلام چند وجه ذکر کرده از آنجمله اینکه مقصود امام این است که بنزد امام از مردمان شایسته بدگوئی و سعایت نکنید تا امام را ناچار کنید بحسب ظاهر و از روی مصالح و تقیه مردمان صالحی را که مستحق لعن نیستند لعنت کند که در اینصورت لعنت بدانها نرسد بلکه مبدل به رحمت گردد و لعنت عاید سعایت کنندگان گردد، و وجوه دیگری نیز ذکر کرده که ظاهرتر همین وجه است چنانچه خود او نیز فرموده.

و در جمله اخیر برخی گفته اند: یعنی جاری گشته که مردمان صالح همیشه مقهور و مرعوب دشمنان باشند، یا جاری گشته که آنها مورد لعنت قرار گیرند ولی لعنت برای آنها تبدیل به رحمت گردد).

و فرمود: هر که دوست دارد که خدا را دیدار کند و به راستی و حقیقت مؤمن باشد باید خدا و رسول او را و آنانکه ایمان آورده اند دوست بدارد و بدرگاه خدا از دشمنان ایشان بیزاری جوید و در برابر هر آنچه از فضیلت و برتری آنها به او رسد تسلیم گردد، زیرا درک فضل آنان را نکند فرشته مقربی و نه پیامبر مرسل و نه پایین تر از آنها، مگر نشنیده اید آنچه را خدا در فضیلت پیروان با ایمان امامان رهنما فرموده: (اینان با کسانی هستند که خدا موهبتشان داده از پیامبران و راستی پیشه گان و شهیدان و شایستگان و چه نیکو رفیقانی هستند، و این است یکی از وجوه فضیلت پیروان امامان تا چه رسد بخود آنها و فضیلتی که دارند. و هر که دوست دارد که خدا ایمانش را کامل گرداند تا به راستی و حقیقت مؤمن باشد پس باید از خدا بترسد روی آن شروطی که خدا بر مؤمنان شرط فرموده، چونکه خدا شرط کرده که با داشتن ولایت او و ولایت رسولش و ولایت امامان مؤمنین: نماز را بپا دارند، و زکات بپردازند، و در راه خدا بدون سود وام دهند، و از زشتیها دوری کنند چه در عیان باشد و چه در نهان، و چیزی از محرمات نیست جز آنکه در (این قسمت از) گفتار خدا (که فرمود از فواحش عیان و نهان اجتناب کنید) داخل گردد پس هر کس میان خود و خدا را از روی اخلاص دینداری کند، و به خود اجازه ندهد که چیزی از اینها را واگذارد چنین کسی در نزد خدا در زمره حزب پیروز او خواهد بود و از مؤمنین حقیقی بشمار رود.

مبادا در محرماتی که خداوند در ظاهر و باطن قرآن حرام کرده اصرار ورزید در صورتیکه خدای تعالی (درباره پرهیزکاران) فرموده: (و بر آنچه کرده اند دانسته اصرار نوزند) (سوره آل عمران آیه 135).

تا اینجا روایت قاسم بن ربیع (که نامه امام صادق را روایت کرده بود) پایان می یابد (و از اینجا به بعد روایت راویان دیگر است که امام صادق ع فرمود): یعنی مؤمنان پیش از شما هرگاه فراموش میکردند چیزی را از آنچه خدا بر آنها در قرآنش شرط کرده می فهمیدند که در ترک آن نافرمانی خدا را انجام داده اند و از خدا آمرزش می طلبیدند و از آن پس آنرا ترک نمی کردند و این است معنای گفتار خدا (و بر آنچه می کردند دانسته اصرار نمی ورزند)

و بدانید جز این نیست که خدا دستور داده و نهی فرموده تا در آنچه دستور داده فرمانبریش کنند و از آن چه نهی فرموده خودداری کنند، پس هر که پیروی از دستور او کرد اطاعت او را کرده و بر خیری که نزد او است رسیده و هر که خودداری نکند از آنچه نهی فرموده نافرمانی او را کرده و اگر بر همین حال نافرمانی بمیرد خداوند به رو در آتش دوزخش اندازد.

و بدانید که میان خدا و هر یک از بندگانش فرشته مقرب باشد و یا پیامبر مرسل و یا پائین تر از آنها همه شان ارتباطی جز فرمان برداری او وجود ندارد پس بکشید در فرمان برداری خدا اگر به راستی خوش دارید که از مؤمنین حقیقی و درست باشید و نیروئی نیست جز بخدا.

و فرمود: بر شما باد به فرمانبرداری خدا تا می توانید که خدا است پروردگار شما.

بدانید که اسلام همان تسلیم است و تسلیم همان اسلام پس هر که تسلیم گشت محققا مسلمان شده و هر که تسلیم نشد مسلمان نیست، و هر که خوش

دارد که بحد نهائی احسان و نیکوکاری رسد باید فرمانبرداری خدا را کند زیرا هر که فرمانبرداری خدا را کرد بحد نهائی احسان رسیده است .

مبادا نافرمانی خدا را مرتکب شوید زیرا هر که یرده نافرمانیهای خدا را بدرد و مرتکب آنها گردد نهایت بدی را بخود کرده و میان احسان بخود، و بدی بخویشتن جایگاه سومی نیست ، پس هر که بخود احسان کند پاداشش نزد پروردگار بهشت است و هر که بدی کند کیفرش نزد پروردگار دوزخ است ، پس فرمان برداری خدا را انجام دهید و از نافرمانیهای او دوری کنید و بدانید که از هیچکس برای شما در برابر خدا کاری ساخته نیست نه فرشته مقرب و نه پیامبر مرسل و نه پایین تر از آنها پس هر که خواهد که میانجیگری شفاعت کنندگان در نزد خدا سودش بخشد باید از خدا بخواهد تا از او راضی شود، و بدانید که کسی از خلق خدا برضای حق نرسد جز بفرمانبرداری او و فرمانبرداری پیامبرش و فرمانبرداری کار دارانش از خاندان محمد ﷺ و نافرمانی آنها نیز نافرمانی خدا است ، و نباید فضیلتی از ایشانرا منکر شود چه بزرگ باشد و چه کوچک .

و بدانید که آنانکه منکرند آنها تکذیب کنندگانند، و تکذیب کنندگان همان منافقان و درویانند، و خدای عزوجل درباره منافقین فرموده و گفته اش حق است : (همانا منافقین در پائین ترین طبقه دوزخند و برای آنان یاوری نخواهی یافت) (سوره نساء آیه 145).

و نباید بترسد کسی از شماها که خداوند فرمانبرداری و ترس خود را ملازم دلش گردانیده از هیچیک از آن مردمی که خداوند آنها را از صفت حق بیرون کرده و شایسته آن قرارش نداده زیرا کسانی را که خداوند شایسته صفت حق قرارشان نداده آنها شیاطین انس و جن هستند، و همانا شیاطین انس دارای

نیرنگ و مکر و فریبه‌ها و وسوسه هستند که برخی از آنها به برخی دیگر کنند و اگر بتوانند می‌خواهند اهل حق را باز گردانند از آنچه خدا بدانها مرحمت فرموده از تدبیر و دقت در دین خدا، آن دینی که خداوند شیاطین انس را اهل آن نساخته، (آری) می‌خواهند تا دشمنان خدا با اهل حق در تردید و افکار و تکذیب یکسان شوند و مانند هم گردند چنانکه خداوند در قرآن خود توصیف کرده که فرموده: اینان دوست دارند شما هم کافر گردید چنانچه آنان کفر ورزیدند تا با آنها یکسان باشید) (سوره نساء آیه 88).

سپس خداوند نهی کرده اهل یاری حق را که از دشمنان خدا کسانی را دوست و یاور گیرند پس مبادا شما را بهراس افکند و مبادا شما را باز گرداند از یاری آن حقی که خداوند شما را بدان مخصوص داشته حيله و نیرنگ شیاطین انس در کارهای شما، شما بدی را دفع می‌کنید، بدانچه بهتر است میان شما و آنها و در اینکار بوسیله از اطاعت خدا رضایت خاطر پروردگارتانرا می‌جوئید ولی در آنان خیری نیست، و برای شما روا نیست که آنها را بر اصول دین خدا آگاه کنید زیرا اگر آنها چیزی در این باره از شما بشنوند در مورد آن چیز با شما دشمنی کنند و آنرا افشاء کنند و در نابودی شما بکوشند، و وضع ناخوشایندی برای شما پیش آورند، و در دولت فجار نتوانید حق خود را از آنان بگیرید، (و بشما ستم کنند) پس شما موقعیت خود را در مابین خود و اهل باطل بشناسید زیرا شایسته است که اهل حق موقعیت خود را از موقعیت اهل باطل بشناسند چونکه خدا اهل حق را در نزد خود بمنزله اهل باطل قرار نداده، آیا ندانند وجه گفتار خدا را در قرآن خود که فرماید: (آیا قرار دهیم آنانکه ایمان آورده و کارهای شایسته انجام دهند مانند فساد کنندگان در زمین یا قرار دهیم پرهیزکارانرا چون بزهکاران) (سوره ص آیه 28) گرامی دارید خود را از

اهل باطل و قرار ندهید خدای تبارک و تعالی را . که نمونه والاتر از آن اوست .
و هم چنین امامتان و دینتان را که بدان متدین هستید و در معرض (بد گوئی)
اهل باطل (که شما به آنها بد گوئید تا در نتیجه آنها نیز در مقام معارضه با شما
سخنان ناروا نسبت بخدا و دین و امام شما بگویند) پس خدا بشما خشم کند و
نابود گردید، آرام آرام ای مردم شایسته ، دستور خدا را و هم دستور آنکسی که
خدا شما را فرمان به پیروی از آنها داده وامگذارد که خدا نعمتش را که به شما
داده دگرگون سازد، دوست دارید بخاطر خدا هر که را هم مسلک و هم عقیده
با شماست ، و دشمن دارید برای خدا هر که را مخالف با شما است ، و دوستی
و خیرخواهی خود را از کسی که هم عقیده با شما است دریغ مدارید، ولی برای
آنها که از عقیده شما و دیگران است و با شما درباره مذهبتان دشمنی می کند و
توطئه چینی برای شما می کند دوستی و خیر خواهی نکنید.

این است روش و ادب ما که همان روش خدا است ، آنرا بدست آرید و
درک کنید و بفهمید و پشت سر نیندازید، آنچه بر طبق راهنمایی و هدایت شما
است آنرا دریابید و آنچه موافق خواهش نفسانی شما است آنرا بدور افکنید و
رفتار نکنید، مبادا بر خدا بزرگی کنید، و بدانید که کسی مبتلا به بزرگی کردن بر
خدا نشود جز آنکه بزرگی بر دین خدا کند، پس در راه خدا محکم باشید و
بعقب برنگردید که زیانکار می شوید. خدا ما و شما را از بزرگی کردن به خدا
در پناه خود گیرد، و نیروئی برای ما و شما و نیست جز به خدا.

و نیز فرمود: به راستی اگر بنده را خداوند در اصل . یعنی اصل خلقت . مؤ
من آفریده باشد از این جهان نرود تا خداوند شر و بدی را ناپسند او کند و از
آن دورش سازد، و هر که را خداوند از شر و بدی دور ساخت و آنرا ناپسند
خاطرش کرد از تکبر و سرکشی در امانش بدارد و در نتیجه نرم خو و خوش

خلق و گشاده رو گردد و وقار و آرامش و فروتنی اسلام در او پدید آید، و از محرمات خدا پارسائی کند و از آنچه خشم او است دوری گزیند، و خداوند دوستی مردم و مدارا کردن با آنها و ترک نزاع و خصومت مردم را روزی او کند و هیچگاه پیرامون آن نگردد، و به راستی هر گاه خداوند بنده ای را در اصل - یعنی اصل آفرینش کافر آفرید (یعنی در علم خدا گذشته است که او پس از خلقت کافر گردد) و بدخو و سخت رو شود و هرزگیش آشکار گردد و شرم و حیا در او اندک شود و رازش را خدا آشکار سازد و مرتکب محرمات گردد و از آن دست نکشد و به ارتکاب نافرمانیهای خدا دچار شده و اطاعت او و همچنین اطاعت کنندگان خدا را دوست ندارد، و چه دور است ما بین حال مؤمن و حال شخص کافر.

از خدا عافیت بخواهید و از درگاه وی آن را بجوئید و جنبش و نیروئی نیست جز بوسیله او، خودتان را در این دنیا بر بلا شکبیا سازید زیرا پی در پی رسیدن بلا و سختی در راه اطاعت خدا و ولایت او و ولایت کسانی که خدا دستور دوستی و ولایت آنها را داده است در آخرت سرانجامش بهتر است در نزد خدا از دارائی و پادشاهی دنیا و اگر نعمتهای آن و خرمی و خوشگذرانی آن در نافرمانی خدا و دوستی و اطاعت کسی که خدا از دوستیش نهی فرموده پی در پی و طولانی باشد چونکه خدا دستور داده بدوستی امامان و پیشوایانی که در کتاب خود نام برده در کتابش که فرموده: (و قرارشان دادیم پیشوایانی که راهبری کنند بفرمان ما) (سوره انبیاء آیه 83) و آنها را کسانی که خداوند بدوستی و اطاعت ایشان دستور فرموده. و در مقابل کسانی که خداوند از دوستی و اطاعت ایشان نهی فرموده. و آنان همان پیشوایان ظلال و گمراهی هستند که خدا مقرر داشته آنها در دنیا دوستی بر اولیای خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رفتار می کنند تا

دستور عذاب خدا بر آنها محقق گردد، و تا اینکه بودن شما با پیامبر خدا محمد ﷺ و پیامبران پیش از او ثابت و مسلم گردد، پس تدبر کنید در آنچه خدا در کتاب خود برای شما حکایت کرده از گرفتاریهایی که برای پیامبران او و پیروان مؤمن ایشان پیش آمده، سپس از خدا بخواهید که همان صبر و بردباری را که به آنها داد بشما نیز مانند آنها در حال خوشی و تنگی و سختی و آسودگی بدهد. مبادا با اهل باطل به ستیزه جوئی برخیزید و بر شما باد به هدایت مردمان شایسته و وقار و آرامش آنها و بردباری و فروتنی و پارسائی آنها از محرّمات خدا و راستی و وفا و کوششی که برای خدا در کار اطاعت او داشتند زیرا اگر شما چنین نکنید بمقام و منزلت شایستگان پیش از خود نخواهید رسید.

و بدانید که هر گاه خداوند خیر بنده ای را خواهد سینه اش را برای پذیرفتن اسلام بگشاید و چون این مرحمت را درباره او کرد زبانش بحق گویا شود و بستگی بدان پیدا کند و بدان عمل کند و چون همه اینها را خدا برای او فراهم کرد اسلام او را کامل گرداند و اگر بر این حال بمیرد نزد خدا از مسلمانان حقیقی خواهد بود ولی هر گاه خدا خیر بنده ای را نخواهد او را بخودش واگذارد و سینه اش گرفته و پریشان گردد پس اگر سخن حقی بر زبانش جاری گردد دل بدان نبندد، و چون دل بدان ندهد خداوند توفیق عمل بدان سخن را به او ندهد، و چون این وضع را برای او فراهم کند و او بر آنحال بمیرد در پیشگاه خدا از منافقان خواهد بود، و آن سخن حقی که بر زبانش جاری است دلبستگی به آنرا خدا بدو نداده و توفیق عملش را نیز بدو مرحمت نکرده آن سخن حق بر علیه او حجتی گردد، پس از خدا بترسید و از وی بخواهید تا سینه های شما را برای پذیرش اسلام بگشاید و زبانهاتان را گویای بحق کند تا بر آن حال شما را

از این جهان ببرد و بازگشتتان را بزگشت شایستگان پیش از شما قرار دهد و نیروئی نیست جز بخدا و ستایش از آن خدا پروردگار جهانیان است .

و هر که دوست دارد که بداند خدا او را دوست دارد باید بطاعت خدا عمل کند و از ما پیروی کند آیا نشنیده اند گفتار خدای عزوجل را که به پیامبرش ﷺ فرماید: بگو اگر خدا را دوست دارید مرا پیروی کنید تا خدا شما را دوست بدارد و گناهان شما را ببامرزد، (سوره آل عمران آیه 31).

بخدا سوگند هرگز بنده ای فرمانبرداری خدا را نکند جز آنکه خداوند پیروی ما را در فرمانبرداری او داخل گرداند، و بخدا پیروی نکند بنده ای از ما جز آنکه خدا دوستش دارد، و بخدا هیچ گاه بنده پیروی ما را وامگذارد جز آنکه ما را دشمن دارد و بخدا هیچگاه کسی ما را دشمن ندارد جز آنکه نافرمانی خدا را کرده و هر که در حال نافرمانی خدا بمیرد خداوند او را خوار گرداند و به رو در آتش دوزخ اندازد، و ستایش از آن خدا پروردگار جهانیان است .

حديث شماره : 2

(صَحِيفَةُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام وَكَلَامُهُ فِي الزُّهْدِ)

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عَيْسَى وَعَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ مَا سَمِعْتُ بِأَحَدٍ مِنَ النَّاسِ كَانَ أَزْهَدَ مِنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام إِلَّا مَا بَلَّغَنِي مِنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام قَالَ أَبُو حَمْزَةَ كَانَ الْإِمَامُ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام إِذَا تَكَلَّمَ فِي الزُّهْدِ وَعَظَّ أَبْكَى مَنْ بِحَضْرَتِهِ قَالَ أَبُو حَمْزَةَ وَقَرَأْتُ صَحِيفَةً فِيهَا كَلَامُ زُهْدٍ مِنْ كَلَامِ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام وَكَتَبْتُ مَا فِيهَا ثُمَّ أَتَيْتُ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ ص فَعَرَضْتُ مَا فِيهَا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُ وَصَحَّحَهُ وَكَانَ مَا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ كَفَانَا اللَّهُ وَ إِبَّاكُمُ كَيْدَ الظَّالِمِينَ وَ بَغْيَ الحَاسِدِينَ وَ بَطْشَ الجَبَّارِينَ أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَا يَفْتَنَّكُمْ الطَّوَاعِيَةُ وَ اتِّبَاعُهُمْ مِنْ أَهْلِ الرِّعْبَةِ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا الْمَائِلُونَ إِلَيْهَا الْمُفْتَنُّونَ بِهَا الْمُقْبِلُونَ عَلَيْهَا وَ عَلَى حُطَامِهَا الْهَامِدِ وَ هَشِيمِهَا الْبَائِدِ غَدًا وَ أَحْذَرُوا مَا حَذَرَكُمُ اللَّهُ مِنْهَا وَ ازْهَدُوا فِيمَا زَهَّدَكُمُ اللَّهُ فِيهِ مِنْهَا وَ لَا تَرْكَنُوا إِلَى مَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا رُكُونًا مِنْ اتَّخَذَهَا دَارَ قَرَارٍ وَ مَنْزِلَ اسْتِيْطَانٍ وَ اللَّهُ إِنْ لَكُمْ مِنْهَا فِيهَا عَلَيْهَا لَدَلِيلًا وَ تَنْبِيْهًا مِنْ تَصْرِيفِ أَيَّامِهَا وَ تَغْيِيرِ انْقِلَابِهَا وَ مَثَلَاتِهَا وَ تَلَاعُبِهَا بِأَهْلِهَا إِنَّهَا لَتَرْفَعُ الخَمِيلَ وَ تَضَعُ الشَّرِيفَ وَ تُورِدُ أَقْوَامًا إِلَى النَّارِ غَدًا فَبِئْسَ هَذَا مُعْتَبَرٌ وَ مُخْتَبَرٌ وَ زَاجِرٌ لِمُنْتَبِهِ إِنْ الْأُمُورَ الْوَارِدَةَ عَلَيْكُمْ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٍ مِنْ مُظْلِمَاتِ الْفِتَنِ وَ حَوَادِثِ الْبِدْعِ وَ سُنَنِ الْجَوْرِ وَ بَوَائِقِ الزَّمَانِ وَ هَيْبَةِ السُّلْطَانِ وَ وَسْوَسةِ الشَّيْطَانِ لَتُتَبِّطُ الْقُلُوبَ عَنْ تَنْبِيْهِهَا وَ تَدْهَلُهَا عَنْ مَوْجُودِ الْهُدَى وَ مَعْرِفَةِ أَهْلِ الْحَقِّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ عَصَمَ اللَّهُ فَلَيْسَ يَعْرِفُ تَصْرِيفَ أَيَّامِهَا وَ تَقَلُّبَ حَالَاتِهَا وَ عَاقِبَةَ ضَرَرِ فِتْنَتِهَا إِلَّا مَنْ عَصَمَ اللَّهُ وَ نَهَجَ سَبِيلَ الرُّشْدِ وَ سَلَكَ طَرِيقَ الْقَصْدِ ثُمَّ اسْتَعَانَ عَلَى ذَلِكَ

بِالزُّهْدِ فَكَّرَ الْفِكْرَ وَاتَّعَظَ بِالصَّبْرِ فَازْدَجَرَ وَزَهَدَ فِي عَاجِلِ بَهْجَةِ الدُّنْيَا وَتَجَافَى
 عَنْ لَذَائِهَا وَرَغِبَ فِي دَائِمِ نَعِيمِ الآخِرَةِ وَسَعَى لَهَا سَعِيهَا وَرَاقَبَ الْمَوْتَ وَشَنَأَ
 الْحَيَاةَ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ نَظَرَ إِلَى مَا فِي الدُّنْيَا بِعَيْنِ نَيْرَةِ حَدِيدَةِ الْبَصْرِ وَأَبْصَرَ
 حَوَادِثَ الْفِتَنِ وَضَلَالَ الْبِدْعِ وَجَوَرَ الْمُلُوكِ الظُّلْمَةِ فَلَقَدْ لَعِمْرَى اسْتَدْبَرْتُمْ الْأُمُورَ
 الْمَاضِيَةَ فِي الْأَيَّامِ الْخَالِيَةِ مِنَ الْفِتَنِ الْمُتْرَاكِمَةِ وَالنَّهْمَاكِ فِيمَا تَسْتَدْلُونَ بِهِ عَلَيَّ
 تَجُنَّبِ الْعَوَاةَ وَأَهْلَ الْبِدْعِ وَالْبَغْيِ وَالْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ فَاسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَ
 ارْجِعُوا إِلَى طَاعَةِ اللَّهِ وَطَاعَةِ مَنْ هُوَ أَوْلَى بِالطَّاعَةِ مِمَّنْ أُتْبِعَ فَاطِيعَ فَالْحَذَرَ
 الْحَذَرَ مِنْ قَبْلِ النَّدَامَةِ وَالْحَسْرَةِ وَالْقُدُومِ عَلَى اللَّهِ وَالْوُقُوفِ بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَالَلَهُ مَا
 صَدَرَ قَوْمٌ قَطُّ عَنْ مَعْصِيَةِ اللَّهِ إِلَّا إِلَى عَذَابِهِ وَمَا آثَرَ قَوْمٌ قَطُّ الدُّنْيَا عَلَى الآخِرَةِ إِلَّا
 سَاءَ مُنْقَلَبُهُمْ وَسَاءَ مَصِيرُهُمْ وَمَا الْعِلْمُ بِاللَّهِ وَالْعَمَلُ إِلَّا الْفَانِ مُؤْتَلِفَانِ فَمَنْ عَرَفَ
 اللَّهَ خَافَهُ وَحَتَّى الْخَوْفُ عَلَى الْعَمَلِ بِطَاعَةِ اللَّهِ وَإِنَّ أَرْبَابَ الْعِلْمِ وَاتَّبَاعَهُمُ الَّذِينَ
 عَرَفُوا اللَّهَ فَعَمِلُوا لَهُ وَرَغِبُوا إِلَيْهِ وَقَدْ قَالَ اللَّهُ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ
 فَلَا تَلْتَمِسُوا شَيْئًا مِمَّا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ وَاشْتَغَلُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا بِطَاعَةِ
 اللَّهِ وَاغْتَنِمُوا أَيَّامَهَا وَاسْعَوْا لِمَا فِيهِ نَجَاتُكُمْ غَدًا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ فَإِنَّ ذَلِكَ أَقْلُ
 لِلتَّبِعَةِ وَأَذْنَى مِنَ الْعُذْرِ وَارْجَى لِلنَّجَاةِ فَقَدِّمُوا أَمْرَ اللَّهِ وَطَاعَةَ مَنْ أَوْجَبَ اللَّهُ
 طَاعَتَهُ بَيْنَ يَدَيْ الْأُمُورِ كُلِّهَا وَلَا تُقَدِّمُوا الْأُمُورَ الْوَارِدَةَ عَلَيْكُمْ مِنْ طَاعَةِ الطَّوَاغِيتِ
 مِنْ زَهْرَةِ الدُّنْيَا بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ وَطَاعَتِهِ وَطَاعَةِ أَوْلَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ
 عِبِيدُ اللَّهِ وَنَحْنُ مَعَكُمْ يَحْكُمُ عَلَيْنَا وَعَلَيْكُمْ سَيِّدٌ حَاكِمٌ غَدًا وَهُوَ مُوقِفُكُمْ وَ
 مُسَائِلُكُمْ فَأَعِدُّوا الْجَوَابَ قَبْلَ الْوُقُوفِ وَالْمُسَاءَلَةِ وَالْعَرْضِ عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ
 يَوْمَئِذٍ لَا تَكَلِّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ لَا يُصَدِّقُ يَوْمَئِذٍ كَاذِبًا وَلَا يُكَذِّبُ
 صَادِقًا وَلَا يَرُدُّ عَذْرًا مُسْتَحِقًّا وَلَا يَعْزُرُ غَيْرَ مَعْذُورٍ لَهُ الْحُجَّةُ عَلَى خَلْقِهِ بِالرُّسُلِ وَ
 الْأَوْصِيَاءِ بَعْدَ الرُّسُلِ فَاتَّقُوا اللَّهَ عِبَادَ اللَّهِ وَاسْتَقْبِلُوا فِي إِصْلَاحِ أَنْفُسِكُمْ وَطَاعَةِ

اللَّهِ وَطَاعَةَ مَنْ تَوَلَّوْنَهُ فِيهَا لَعَلَّ نَادِمًا قَدْ نَدِمَ فِيمَا فَرَطَ بِالْأَمْسِ فِي جَنْبِ اللَّهِ وَضَيِّعَ مِنْ حُقُوقِ اللَّهِ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ وَتُوبُوا إِلَيْهِ فَإِنَّهُ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَةِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ وَإِيَّاكُمْ وَصُحْبَةَ الْعَاصِينَ وَمُعُونََةَ الظَّالِمِينَ وَمُجَاوِرَةَ الْفَاسِقِينَ احذَرُوا فِتْنَتَهُمْ وَتَبَاعَدُوا مِنْ سَاحَتِهِمْ وَاعْلَمُوا أَنَّهُ مَنْ خَالَفَ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ وَدَانَ بغيرِ دِينِ اللَّهِ وَاسْتَبَدَّ بِأَمْرِهِ دُونَ أَمْرِ وَلِيِّ اللَّهِ كَانَ فِي نَارٍ تَلْتَهَبُ تَأْكُلُ أَيْدَانًا قَدْ غَابَتْ عَنْهَا أَرْوَاحُهَا وَغَلَبَتْ عَلَيْهَا شِقْوَتُهَا فَهُمْ مَوْتَى لَا يَجِدُونَ حَرَّ النَّارِ وَلَا وَكَانُوا أَحْيَاءَ لَوْ جَدُوا مَضَّ حَرَّ النَّارِ وَاعْتَبَرُوا يَا أُولِي الْأَبْصَارِ وَاحْمَدُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ لَا تَخْرُجُونَ مِنْ قُدْرَةِ اللَّهِ إِلَى غَيْرِ قُدْرَتِهِ وَسَيْرَى اللَّهِ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ فَانْتَفِعُوا بِالْعِظَةِ وَتَادَّبُوا بِآدَابِ الصَّالِحِينَ

(صحيفه (نامه) حضرت على بن الحسين عليه السلام و سخن او در زهد (و

پارسائی):

2 - ابو حمزه ثمالی گوید: من نشنیدم کسی را که پارسا تر از علی بن الحسین عليه السلام باشد جز آنچه از پارسایی علی بن ابی طالب عليه السلام شنیدم، و امام علی بن الحسین عليه السلام چنان بود که هر گاه در باره زهد و پارسائی سخن می گفت هر کس را در حضورش بود می گریاند و من نامه را خواندم که در آن سخنی در باره زهد از علی بن الحسین عليه السلام نوشته بود و من آنرا نوشتم سپس بنزد علی بن الحسین صلوات الله علیه بردم و بنظر او رساندم حضرت آنرا تصدیق کرده و تصحیح فرمود و اینک متن آن نامه :

بنام خدای بخشنده مهربان خداوند ما و شما را نگهدارد از نقشه شوم ستمکاران و ستم حسودان و حمله گردنکشان، ای مؤمنان شما را فریب ندهند سرکشان و پیروانشان که متمایل به این دنیا گشته و دل بدان بسته اند و فریفته آن شده اند، آنانکه بدنیا و کالای پوسیده و گیاه خشک که بزودی از انسان جدا

گردد روی کرده اند، بیرهیزید از آنچه خدا شما را از آن بر حذر داشته ، و زهد ورزید در آنچه خداوند شما را از دنیا بزه در آن واداشته ، و اعتماد نکنید بدانچه در این دنیاست اعتماد کسی که آنرا برای خود خانه جاویدان و جایگاه ماندن و اقامت گرفته است ، بخدا سوگند که در خود این دنیا چیزهایی است که شما را به بی اعتباری آن راهنمایی کرده و آگاه سازد، از گردش روزهای آن و دگرگونی انقلابها و نمونه ها و بازیگری آن با اهل خود چنان است که گمنام (پست) را بلند، و شریف را پست گرداند و مردمانی را در فردای قیامت بدوزخ کشاند.

و این جریان برای شخص آگاه عبرت آور و آزمایش و جلوگیری است ، به راستی این جریاناتی که در هر شب و روز برای شما پیش آید از فتنه های تار و بدعتهای تازه و روشهای ظالمانه ، و پیش آمدهای ناگوار روز گار و ترس و بیم حکومت و وسوسه های شیطان ، بحقیقت که دلها را از آگاه شدن باز دارد، و از هدایت موجود و شناسائی اهل حق بی خبر سازد جز افراد اندکی از کسانی که خدایشان (از انحراف و بی خبری) نگاهداشته . و از این رو شناسد (و درک نکند) گردش روزها و زیرو رو شدن حالات و سرانجام زبان بار فتنه های دنیا را جز آنکس که خداوند نگاهش داشته و براه رشد و هدایت رفته ، و در راه راست قدم نهاد، و بر طی این طریق (پر مخاطره) از پارسایی و زهد کمک گفت و اندیشه را پیاپی بکار انداخت و به شکیبائی پند پذیر شد و از خود جلوگیری کرد و در خرمیهای زود گذر این جهان پارسا بود و از خوشیهای آن کناره گرفت و در نعمتهای جاویدان آن سرای راغب و شوقمند گردید و کوشش خود را برای آن بکار برد و مراقب مرگ بود، و زندگی با مردم ستمکار را بد دانست و خوش نداشت ، به آنچه در دنیا است با دیده روشن و تیزبین نگریست

و آشوبهای تازه و بدعتهای گمراه کننده و ستم پادشاهان ستم پیشه را با دیده خود ببیند.

راستی که بجان خودم سوگند شما امور گذشته را در روزهای پیشین که از آشوبها انباشته بوده و شیفته بدان بودند پشت سر گذاشته اید و می توانید از آنها راهبر شوید بر دوری گزیدن از گمراهان و بدعتگزاران و ستم پیشه گان و فساد کنندگان در زمین بنا حق ، پس از خدا کمک جوئید و باز گردید به سوی طاعت خدا و پیروی آنکس که به پیروی سزاوارتر است از اینان که پیروی شوند و مورد اطاعت قرار گیرند.

حذر کنید، پیش از پشیمانی و حسرت و ورود بر خدا و توقف در پیشگاه او، و بخدا سوگند کوچ نکنند هیچ قوم و ملتی از نافرمانی خدا مگر به سوی عذابش و هرگز مقدم نداشتند هیچ قومی دنیا را بر آخرت جز آنکه به بازگشتگاه و سر منزل بدی دچار گشتند، و خدا شناسی و عمل (بدستورات خدا) جز دو رفیق قرین و همدم نیستند، پس هر که خدا را بشناسد از او بترسد و همان ترس او را بعمل کردن بطاعت حق وا دارد و به راستی دانشمندان و پیروانشان کسانی هستند که خدا را شناختند و برای او کار کردند و بدو روی کردند و همانا خدا فرموده (جز این نیست که از بندگان خدا تنها دانایان از او بیم دارند) (سوره فاطر آیه 28).

پس چیزی را از آنچه در این دنیا است بوسیله نافرمانی خدا نخواهید، و در این جهان بطاعت خدا مشغول و سرگرم شوید و روزهای آنرا غنیمت شمارید و بدانچه نجات شما از عذاب خدا فردای قیامت در آنست کوشش و شتاب کنید، زیرا این روش بازخواستش کمتر و به عذرخواهی نزدیکتر و برای نجات یافتن امیدبخش تر است .

پس فرمان خدا و اطاعت کسی را که خدا اطاعتش را واجب فرموده پیشاپیش همه کارها قرار دهید، و دستوراتی را که از جانب سرکشان بر شما وارد شود بخاطر دنیای شکوفان پیشاپیش دستور خدا و اطاعت او و اطاعت فرمانداران خود قرار ندهید.

بدانید که شما همگی بندگان خدائید و ما هم با شما (و به همراه شمائیم) که حکومت کند بر ما و شما در فردای قیامت آقا و بزرگی حاکم، و اوست بازدارنده و پرستش کننده از شما، پس آماده کنید پاسخ (خود) را پیش از بازداشت و پرستش و ورود بر پروردگار جهانیان که در آنروز هیچکس سخن نکند جز به اذن او، و بدانید که خدا در آن روز تصدیق نکند دروغگویی را و تکذیب نکند راستگویی را و عذر بجائی را رد نکند و کسی که (واقعا) عذری ندارد معذورش نسازد. او بر آفریدگان خود بوسیله پیامبران و اوصیاء پس از پیامبران حجت دارد، پس ای بندگان خدا، از خدا بترسید و به صلاح خود و فرمانبرداری کسی که خدا در اطاعت او دوست دارید رو آورید، شاید شخص پشیمانی در آخرت پیدا شود که از کوتاهیائی که از کارهای خدا در دنیا کرده است و حقوقی که از خدا ضایع کرده پشیمان گردد، و از خدا آمرزش بخواهید و بدرگاهش توبه کنید که او توبه را می پذیرد و از گناهان در گذرد و هر آنچه می کند می داند.

مبادا با گناهکاران همنشینی کنید و به ستمکاران کمک دهید و با بزهکاران نزدیک شوید، از فتنه ایشان حذر کنید و از حدود و ناحیه آنان دوری کنید، و بدانید که هر کس با دوستان خدا مخالفت کند و بجز دین خدا بدین دیگری دیندار شود و بدستور خود جز دستور ولی خدا از روی خودسری رفتار کند در آتش سوزانی درافتد که می خورد بدنهایی را که روانهایش از آنها دور گشته و

بدبختی بر آنها چیره شده ، اینان (گرچه در دنیا بصورت زنده اند ولی) مردگانی هستند که حرارت آتش را درک نکنند و اگر (به راستی) زنده بودند درد حرارت آتش را درک می کردند، پند گیرید ای بینایان و ستایش کنید خدایرا که شما را راهنمایی کرده ، و بدانید که شما از تحت قدرت خدا به پناه قدرت دیگری نتوانید رفت ، و خدا و رسولش کردار شما را می بینند و سپس به سوی خدا باز گردید، پس سودمند گردید به پند و موعظه ، و به آداب و روشهای شایستگان مؤدب گردید.)

حدیث شماره : 3

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ الْكُوفِيِّ وَهُوَ الْعَاصِمِيُّ عَنْ عَبْدِ الْوَاحِدِ بْنِ الصَّوَّافِ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَ أَمِيرُ
الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُوصِي أَصْحَابَهُ وَ يَقُولُ أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّهَا غِبْطَةُ الطَّالِبِ
الرَّاجِي وَ ثِقَةُ الْهَارِبِ اللَّاجِي وَ اسْتَشْعِرُوا التَّقْوَى شِعَارًا بَاطِنًا وَ اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا
خَالِصًا تَحْيِيًا بِهِ أَفْضَلُ الْحَيَاةِ وَ تَسْلُكُوا بِهِ طَرِيقَ النَّجَاةِ انظُرُوا فِي الدُّنْيَا نَظَرَ
الرَّاهِدِ الْمَفَارِقِ لَهَا فَإِنَّهَا تُزِيلُ النَّوَى السَّاكِنَ وَ تَفْجَعُ الْمُتَرَفَّ الْآمِنَ لَا يُرْجَى مِنْهَا
مَا تَوَلَّى فَادْبَرَ وَ لَا يُدْرَى مَا هُوَ آتٍ مِنْهَا فَيَنْتَظِرُ وَصِلَ الْبَلَاءُ مِنْهَا بِالرَّخَاءِ وَ الْبَقَاءُ
مِنْهَا إِلَى فَنَاءٍ فَسَرُّوْهَا مَسُوبٌ بِالْحُزْنِ وَ الْبَقَاءُ فِيهَا إِلَى الضَّعْفِ وَ الْوَهْنِ فَهِيَ
كَرَوْضَةٌ اعْتَمَّ مَرْعَاهَا وَ أُعْجِبَتْ مَنْ يَرَاهَا عَذْبٌ شَرِبَهَا طَيِّبٌ تَرَبَّهَا تَمُجُّ عُرُوقُهَا
النَّوَى وَ تَنْطَفُ فُرُوعُهَا النَّدى حَتَّى إِذَا بَلَغَ الْعُشْبُ إِبَانَهُ وَ اسْتَوَى بَنَانُهُ هَاجَتْ رِيحُ
تَحْتِ الْوَرَقِ وَ تَفَرَّقَ مَا اتَّسَقَ فَاصْبَحَتْ كَمَا قَالَ اللَّهُ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّى أَحُ وَ كَانَ
اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقْتَدِرًا انظُرُوا فِي الدُّنْيَا فِي كَثْرَةِ مَا يُعْجِبُكُمْ وَ قِلَّةِ مَا يَنْفَعُكُمْ

3 - حضرت موسی بن جعفر عليه السلام فرمود: امیر المؤمنین عليه السلام اصحاب خود

را بدین نحو سفارش می کرد که می فرمود:

شما را به ترس از خدا و پرهیزکاری سفارش می کنم زیرا پرهیزکاری است
که مورد رشک جوینده امیدوار و مورد اعتماد گریزان پناه جو است ، و
پرهیزکاری را جامه درونی و باطنی خود قرار دهید و از روی اخلاص یاد خدا
کنید تا بوسیله آن بهترین زندگی را دریابید و بدان راه نجات را به پیمائید
بنگرید به دنیا نگرستن پارسائی که از آن جدا گردد، زیرا دنیا جای گزین خود
را از جای بر کند و خوشگذران آسوده دل را داغدار کند، آنچه که از دنیا رفته

است امیدی به بازگشت آن نیست ، و آینده آن نیز روشن نیست که انتظارش را برند، به آسایش آن بلا و گرفتاری و به بقایش فنا و نیستی بسته است ، خوشیش آمیخته به اندوه و بقای در آن مخلوط به ناتوانی و سستی است ، دنیا چون بستانی است که چراگاهش خرم و سرسبز است و نظر بیننده را بخود جلب کند، نوشیدنیش گوارا و خاکش خوشبو است ، از ریشه هایش آب چکد و شاخه هایش نمناک باشد تا چون این گیاه زمانش فرا رسد (و به ثمر رسد) و بندهای آن محکم گردد بادی بوزد که برگها را برکند و بندها را از هم بگسلد پس چنان گردد که خدا فرموده : (خشک گردد و بادها پراکنده اش سازد، و خدا بر هر چیز تواناست). (سوره کهف آیه 45) بنگرید در دنیا که چیزهای جالب برای شما بسیار دارد ولی کمتر چیزی از آن بشما سود دهد).

حديث شماره : 4

(خُطْبَةُ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَ هِيَ خُطْبَةُ الْوَسِيلَةِ)

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ مَعْمَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ عُكَايَةَ التَّمِيمِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ النَّضْرِ الْفَهْرِيِّ عَنْ أَبِي عَمْرٍو الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ عَمْرٍو بْنِ شِمْرِ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقُلْتُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ قَدْ أَرْمَضَنِي اخْتِلَافُ الشَّيْعَةِ فِي مَذَاهِبِهَا فَقَالَ يَا جَابِرُ أَلَمْ أَفُكَّ عَلَى مَعْنَى اخْتِلَافِهِمْ مِنْ أَيْنَ اخْتَلَفُوا وَ مِنْ أَيِّ جِهَةٍ تَفَرَّقُوا قُلْتُ بَلَى يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ فَلَا تَخْتَلِفْ إِذَا اخْتَلَفُوا يَا جَابِرُ إِنَّ الْجَاهِدَ لِصَاحِبِ الزَّمَانِ كَالْجَاهِدِ لِرَسُولِ اللَّهِ ص فِي أَيَّامِهِ يَا جَابِرُ اسْمَعْ وَ عليه السلام قُلْتُ إِذَا شِئْتَ قَالَ اسْمَعْ وَ عليه السلام وَ بَلَغَ حَيْثُ انْتَهَتْ بِكَ رَاحِلَتُكَ إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام خَطَبَ النَّاسَ بِالْمَدِينَةِ بَعْدَ سَبْعَةِ أَيَّامٍ مِنْ وَفَاةِ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ ذَلِكَ حِينَ فَرَّغَ مِنْ جَمْعِ الْقُرْآنِ وَ تَأْلِيهِهِ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي مَنَعَ الْأَوْهَامَ أَنْ تَنَالَ إِلَّا وَجُودَهُ وَ حَجَبَ الْعُقُولَ أَنْ تَتَخَيَّلَ ذَاتَهُ لِامْتِنَاعِهَا مِنَ الشَّبهِ وَ التَّشَاكُلِ بَلْ هُوَ الَّذِي لَا يَتَفَاوَتُ فِي ذَاتِهِ وَ لَا يَتَبَعَّضُ بِتَجَزِئَةِ الْعَدَدِ فِي كَمَالِهِ فَارِقَ الْأَشْيَاءِ لَا عَلَى اخْتِلَافِ الْأَمَاكِنِ وَ يَكُونُ فِيهَا لَا عَلَى وَجْهِ الْمُمَازَجَةِ وَ عِلْمَهَا لَا بِأَدَاةٍ لَا يَكُونُ الْعِلْمُ إِلَّا بِهَا وَ لَيْسَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ مَعْلُومِهِ عِلْمٌ غَيْرُهُ بِهِ كَانَ عَالِمًا بِمَعْلُومِهِ إِنْ قِيلَ كَانَ فَعَلَى تَأْوِيلِ أَرْبَعَةِ الْوُجُودِ وَ إِنْ قِيلَ لَمْ يَزَلْ فَعَلَى تَأْوِيلِ نَفْسِي الْعَدَمِ فَسُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى عَنْ قَوْلِ مَنْ عَبَدَ سِوَاهُ وَ اتَّخَذَ إِلَهًا غَيْرَهُ عُلُومًا كَبِيرًا نَحْمَدُهُ بِالْحَمْدِ الَّذِي ارْتَضَاهُ مِنْ خَلْقِهِ وَ أَوْجَبَ قَبُولَهُ عَلَى نَفْسِهِ وَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ حُدَّهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ شَهَادَتَانِ تَرْفَعَانِ الْقَوْلَ وَ تُضَاعِفَانِ الْعَمَلَ خَفَّ مِيزَانُ تَرْفَعَانَ مِنْهُ وَ ثَقُلَ مِيزَانُ تَوْضَعَانَ فِيهِ وَ بِهِمَا الْفَوْزُ بِالْجَنَّةِ وَ النَّجَاةُ مِنَ النَّارِ وَ الْجَوَازُ عَلَى الصَّرَاطِ وَ بِالشَّهَادَةِ تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَ بِالصَّلَاةِ تَسْأَلُونَ

الرَّحْمَةَ أَكْثَرُوا مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى نَبِيِّكُمْ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا أَيُّهَا
النَّاسُ إِنَّهُ لَا شَرَفَ أَعْلَى مِنَ الْإِسْلَامِ وَلَا كَرَمَ أَعَزُّ مِنَ التَّقْوَى وَلَا مَعْقِلَ أَحْرَزُ مِنَ
الْوَرَعِ وَلَا شَفِيعَ أَنْجَحُ مِنَ التَّوْبَةِ وَلَا لِبَاسٍ أَجْمَلُ مِنَ الْعَافِيَةِ وَلَا وَقَايَةَ أَمْنَعُ مِنَ
السَّلَامَةِ وَلَا مَالَ أَذْهَبُ بِالْفَاقَةِ مِنَ الرِّضَا بِالْفَنَاعَةِ وَلَا كَنْزَ أَغْنَى مِنَ الْقُنُوعِ وَمَنْ
اقتَصَرَ عَلَى بُلْغَةِ الْكَفَافِ فَقَدْ انتَظَمَ الرَّاحَةَ وَتَبَوَّأَ خَفْضَ الدَّعَةِ وَالرَّغْبَةَ مِفْتَاحُ
التَّعَبِ وَالِاحْتِكَارُ مَطِيئَةُ النَّصَبِ وَالْحَسَدُ آفَةُ الدِّينِ وَالْحِرْصُ دَاعٍ إِلَى التَّقَحُّمِ فِي
الذُّنُوبِ وَهُوَ دَاعِي الْحِرْمَانِ وَالْبَغْيُ سَائِقٌ إِلَى الْحَيْنِ وَالشَّرُّ جَامِعٌ لِمَسَاوِي
الْعُيُوبِ رَبُّ طَمَعٍ خَائِبٍ وَأَمَلٍ كَاذِبٍ وَرَجَاءٍ يُؤَدِّي إِلَى الْحِرْمَانِ وَتِجَارَةٌ تَتَوَلَّى
إِلَى الْخُسْرَانِ أَلَا وَمَنْ تَوَرَّطَ فِي الْأُمُورِ غَيْرَ نَاطِرٍ فِي الْعَوَاقِبِ فَقَدْ تَعَرَّضَ
لِمُفْضِحَاتِ النَّوَابِغِ وَبَسَّتِ الْقِلَادَةُ الذَّنْبُ لِلْمُؤْمِنِ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ لَا كَنْزَ أَنْفَعُ مِنَ
الْعِلْمِ وَلَا عِزٌّ أَرْفَعُ مِنَ الْحِلْمِ وَلَا حَسَبٌ أَبْلَغُ مِنَ الْأَدَبِ وَلَا نَصَبٌ أَوْضَعُ مِنَ
الْعَضَبِ وَلَا جَمَالَ أَزِينُ مِنَ الْعَقْلِ وَلَا سَوْأَةَ أَسْوَأُ مِنَ الْكَذِبِ وَلَا حَافِظٌ أَحْفَظُ
مِنَ الصَّمْتِ وَلَا غَائِبٌ أَقْرَبُ مِنَ الْمَوْتِ

أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ مَنْ نَظَرَ فِي عَيْبِ نَفْسِهِ اشْتَغَلَ عَنْ عَيْبِ غَيْرِهِ وَمَنْ رَضِيَ بِرِزْقِ
اللَّهِ لَمْ يَأْسَفْ عَلَى مَا فِي يَدِ غَيْرِهِ وَمَنْ سَلَّ سَيْفَ الْبَغْيِ قُتِلَ بِهِ وَمَنْ حَفَرَ لِأَخِيهِ
بُئْرًا وَقَعَ فِيهَا وَمَنْ هَتَكَ حِجَابَ غَيْرِهِ انْكَشَفَ عَوْرَاتُ بَيْتِهِ وَمَنْ نَسِيَ زَلَّ لَهُ
اسْتَعْظَمَ زَلَّ غَيْرِهِ وَمَنْ أُعْجِبَ بِرَأْيِهِ ضَلَّ وَمَنِ اسْتَعْنَى بِعَقْلِهِ زَلَّ وَمَنْ تَكَبَّرَ عَلَى
النَّاسِ ذَلَّ وَمَنْ سَفِهَ عَلَى النَّاسِ شَتِمَ وَمَنْ خَالَطَ الْأَنْدَالَ حُقِّرَ وَمَنْ حَمَلَ مَا لَا
يُطِيقُ عَجَزَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ لَا مَالَ هُوَ أَعْوَدُ مِنَ الْعَقْلِ وَلَا فَقْرَ هُوَ أَشَدُّ مِنَ الْجَهْلِ وَلَا
لَا وَاغْظَ هُوَ أَبْلَغُ مِنَ النَّصْحِ وَلَا عَقْلٌ كَالْتَدْبِيرِ وَلَا عِبَادَةٌ كَالْتَفَكُّرِ وَلَا مُظَاهَرَةٌ
أَوْثَقُ مِنَ الْمَشَاوَرَةِ وَلَا وَحْشَةٌ أَشَدُّ مِنَ الْعُجْبِ وَلَا وَرَعٌ كَالْكَفِّ عَنِ الْمَحَارِمِ وَلَا

حِلْمٌ كَالصَّبْرِ وَالصَّمْتِ أَيُّهَا النَّاسُ فِي الْإِنْسَانِ عَشْرُ خِصَالٍ يُظْهِرُهَا لِسَانُهُ شَاهِدٌ
يُخْبِرُ عَنِ الضَّمِيرِ حَاكِمٌ يَفْصِلُ بَيْنَ الْخِطَابِ وَنَاطِقٌ يُرَدُّ بِهِ الْجَوَابُ وَشَافِعٌ يُدْرِكُ
بِهِ الْحَاجَةَ وَوَاصِفٌ يُعْرِفُ بِهِ الْأَشْيَاءَ وَآمِيرٌ يَأْمُرُ بِالْحَسَنِ وَوَاعِظٌ يَنْهَى عَنِ
الْقَبِيحِ وَمُعَزِّ تَسْكُنُ بِهِ الْأَحْزَانَ وَحَاضِرٌ تَجَلَّى بِهِ الضَّغَائِنُ وَمُونِقٌ تَلْتَذُّ بِهِ
الْأَسْمَاعُ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ لَا خَيْرَ فِي الصَّمْتِ عَنِ الْحُكْمِ كَمَا أَنَّهُ لَا خَيْرَ فِي الْقَوْلِ
بِالْجَهْلِ وَاعْلَمُوا أَيُّهَا النَّاسُ أَنَّهُ مَنْ لَمْ يَمْلِكْ لِسَانَهُ يَنْدَمْ وَمَنْ لَا يَعْلَمُ يَجْهَلُ وَمَنْ
لَا يَتَحَلَّمُ لَا يَحْلُمُ وَمَنْ لَا يَرْتَدِعُ لَا يَعْقِلُ وَمَنْ لَا يَعْلَمُ يَهِنُ وَمَنْ يَهِنُ لَا يُوقَّرُ وَ
مَنْ لَا يُوقَّرُ يَتَوَبَّخُ وَمَنْ يَكْتَسِبُ مَالًا مِنْ غَيْرِ حَقِّهِ يَصْرِفُهُ فِي غَيْرِ أَجْرِهِ وَمَنْ لَا
يَدَعُ وَهُوَ مَحْمُودٌ يَدَعُ وَهُوَ مَذْمُومٌ وَمَنْ لَمْ يُعْطِ قَاعِدًا مُنِعَ قَائِمًا وَمَنْ يَطْلُبُ
الْعِزَّ بِغَيْرِ حَقٍّ يَذِلَّ وَمَنْ يَغْلِبُ بِالْجَوْرِ يُغْلَبُ وَمَنْ عَانَدَ الْحَقَّ لَزِمَهُ الْوَهْنُ وَمَنْ
تَفَقَّهُ وَقَرَّ وَمَنْ تَكَبَّرَ حُقِرَّ وَمَنْ لَا يُحْسِنُ لَا يُحْمَدُ

أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ الْمَنِيَّةَ قَبْلَ الدِّيَّةِ وَالتَّجَلُّدَ قَبْلَ التَّبَلُّدِ وَالْحِسَابَ قَبْلَ الْعِقَابِ وَ
الْقَبْرَ خَيْرٌ مِنَ الْفَقْرِ وَغَضَّ الْبَصْرِ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ مِنَ النَّظَرِ وَالدَّهْرَ يَوْمٌ لَكَ وَ يَوْمٌ
عَلَيْكَ فَإِذَا كَانَ لَكَ فَلَا تَبْطُرْ وَإِذَا كَانَ عَلَيْكَ فَاصْبِرْ فَبِكُلَيْهِمَا تُمْتَحَنُ [وَفِي
نُسْخَةٍ وَكِلَاهُمَا سَيُخْتَبَرُ] أَيُّهَا النَّاسُ أَعْجَبُ مَا فِي الْإِنْسَانِ قَلْبُهُ وَ لَهُ مَوَادُّ مِنْ
الْحِكْمَةِ وَأَضْدَادٌ مِنْ خِلَافِهَا فَإِنْ سَنَحَ لَهُ الرَّجَاءُ أَذَلَّهُ الطَّمَعُ وَإِنْ هَاجَ بِهِ الطَّمَعُ
أَهْلَكَهُ الْحِرْصُ وَإِنْ مَلَكَهُ الْيَأْسُ قَتَلَهُ الْأَسْفُ وَإِنْ عَرَضَ لَهُ الْغَضَبُ اشْتَدَّ بِهِ
الْغَيْظُ وَإِنْ أَسْعَدَ بِالرِّضَى نَسِيَ التَّحَفُّظَ وَإِنْ نَالَهُ الْخَوْفُ شَغَلَهُ الْحَذَرُ وَإِنْ اتَّسَعَ
لَهُ الْأَمْنُ اسْتَلَبَتْهُ الْعِزَّةُ [وَفِي نُسْخَةٍ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ] وَإِنْ جُدِدَتْ لَهُ نِعْمَةٌ أَخَذَتْهُ
الْعِزَّةُ وَإِنْ أَفَادَ مَالًا أَطْفَأَهُ الْغِنَى وَإِنْ عَضَّتْهُ فَاقَةٌ شَغَلَهُ الْبَلَاءُ [وَفِي نُسْخَةٍ جَهْدُهُ
الْبُكَاءُ] وَإِنْ أَصَابَتْهُ مُصِيبَةٌ فَضَحَهُ الْجَزَعُ وَإِنْ أَجْهَدَهُ الْجُوعُ قَعَدَ بِهِ الضَّعْفُ وَإِنْ
أَفْرَطَ فِي الشَّبَعِ كَطَّتْهُ الْبَطْنَةُ فَكُلُّ تَقْصِيرٍ بِهِ مُضِرٌّ وَكُلُّ إِفْرَاطٍ لَهُ مُفْسِدٌ

أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ مَنْ قَلَّ ذَلٌّ وَ مَنْ جَادَ سَادَ وَ مَنْ كَثُرَ مَالُهُ رَأْسَ وَ مَنْ كَثُرَ حِلْمُهُ
نُبِلَ وَ مَنْ أَفْكَرَ فِي ذَاتِ اللَّهِ تَزَنَّدَقَ وَ مَنْ أَكْثَرَ مِنْ شَيْءٍ عُرِفَ بِهِ وَ مَنْ كَثُرَ مِزَاحُهُ
اسْتُخِفَّ بِهِ وَ مَنْ كَثُرَ ضِحْكُهُ ذَهَبَتْ هَيْبَتُهُ فَسَدَ حَسَبُ مَنْ لَيْسَ لَهُ أَدَبٌ إِنْ أَفْضَلَ
الْفِعَالِ صِيَانَةُ الْعَرَضِ بِالْمَالِ لَيْسَ مَنْ جَالَسَ الْجَاهِلَ بِذِي مَعْقُولٍ مَنْ جَالَسَ
الْجَاهِلَ فَلَيْسَتْ عِدَّةٌ لِقِيلٍ وَقَالَ لَنْ يَنْجُوَ مِنَ الْمَوْتِ غَنِيٌّ بِمَالِهِ وَ لَا فَقِيرٌ لِإِقْلَالِهِ أَيُّهَا
النَّاسُ لَوْ أَنَّ الْمَوْتَ يُشْتَرَى لَاشْتَرَاهُ مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا الْكَرِيمِ الْأَبْلَجِ وَ اللَّيِّمِ الْمَلْهُوجِ
أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ لِلْقُلُوبِ شَوَاهِدَ تُجْرِي الْأَنْفُسَ عَنْ مَدْرَجَةِ أَهْلِ التَّفْرِيطِ وَ فِطْنَةَ
الْفَهْمِ لِلْمَوَاعِظِ مَا يَدْعُو النَّفْسَ إِلَى الْحَذَرِ مِنَ الْخَطَرِ وَ لِلْقُلُوبِ خَوَاطِرٌ لِلْهَوَى وَ
الْعُقُولُ تَرْجُرُ وَ تَنْهَى وَ فِي التَّجَارِبِ عِلْمٌ مُسْتَأْنَفٌ وَ الْإِعْتِبَارُ يَقُودُ إِلَى الرَّشَادِ وَ
كَفَاكَ أَدَبًا لِنَفْسِكَ مَا تَكْرَهُهُ لِغَيْرِكَ وَ عَلَيْكَ لِأَخِيكَ الْمُؤْمِنِ مِثْلُ الَّذِي لَكَ عَلَيْهِ
لَقَدْ خَاطَرَ مَنْ اسْتَغْنَى بِرَأْيِهِ وَ التَّدْبِيرُ قَبْلَ الْعَمَلِ فَإِنَّهُ يُؤْمِنُكَ مِنَ النَّدَمِ وَ مَنْ
اسْتَقْبَلَ وَجُوهَ الْأَرَءِ عَرَفَ مَوَاقِعَ الْخَطَا وَ مَنْ أَمْسَكَ عَنِ الْفُضُولِ عَدَلَتْ رَأْيُهُ
الْعُقُولُ وَ مَنْ حَصَّنَ شَهْوَتَهُ فَقَدْ صَانَ قَدْرَهُ وَ مَنْ أَمْسَكَ لِسَانَهُ أَمِنَهُ قَوْمُهُ وَ نَالَ
حَاجَتَهُ وَ فِي تَقَلُّبِ الْأَحْوَالِ عِلْمٌ جَوَاهِرِ الرَّجَالِ وَ الْأَيَّامُ تُوَضِّحُ لَكَ السَّرَائِرَ
الْكَامِنَةَ وَ لَيْسَ فِي الْبُرْقِ الْخَاطِفِ مُسْتَمْتِعٌ لِمَنْ يَخُوضُ فِي الظُّلْمَةِ وَ مَنْ عُرِفَ
بِالْحِكْمَةِ لَحِظَتْهُ الْعُيُونُ بِالْوَقَارِ وَ الْهَيْبَةِ وَ أَشْرَفُ الْغِنَى تَرَكَ الْمُنَى وَ الصَّبْرُ جَنَّةٌ مِنَ
الْفَاقَةِ وَ الْحِرْصُ عَلَامَةُ الْفَقْرِ وَ الْبُخْلُ جِلْبَابُ الْمَسْكِنَةِ وَ الْمَوَدَّةُ قَرَابَةٌ مُسْتَفَادَةٌ وَ
وَصُولٌ مُعْدِمٌ خَيْرٌ مِنْ جَافٍ مُكْتَبِرٍ وَ الْمَوْعِظَةُ كَهْفٌ لِمَنْ وَعَاها وَ مَنْ أَطْلَقَ طَرْفَهُ
كَثُرَ أَسْفُهُ وَ قَدْ أَوْجَبَ الدَّهْرُ شُكْرَهُ عَلَى مَنْ نَالَ سُؤْلَهُ وَ قَلَّ مَا يُنْصِفُكَ اللِّسَانُ فِي
نَشْرِ قَبِيحٍ أَوْ إِحْسَانٍ وَ مَنْ ضَاقَ خُلُقُهُ مَلَّهْ أَهْلُهُ وَ مَنْ نَالَ اسْتِطَالَ وَ قَلَّ مَا
تَصَدَّقَكَ الْأُمِّيَّةُ وَ التَّوَاضِعُ يَكْسُوكَ الْمَهَابَةَ وَ فِي سَعَةِ الْأَخْلَاقِ كُنُوزُ الْأَرْزَاقِ كَمْ
مِنْ عَاكِفٍ عَلَى ذَنْبِهِ فِي آخِرِ أَيَّامِ عُمْرِهِ وَ مَنْ كَسَاهُ الْحَيَاءُ ثَوْبَهُ خَفِيَ عَلَى النَّاسِ

عَيْبُهُ وَ انْحُ الْقَصْدَ مِنَ الْقَوْلِ فَإِنَّ مَنْ تَحَرَّى الْقَصْدَ حَفَّتْ عَلَيْهِ الْمُؤْنُ وَ فِي خِلَافِ
النَّفْسِ رُشْدِكَ مَنْ عَرَفَ الْأَيَّامَ لَمْ يَغْفُلْ عَنِ الْإِسْتِعْدَادِ أَلَا وَ إِنَّ مَعَ كُلِّ جُرْعَةٍ شَرَقًا
وَ إِنَّ فِي كُلِّ أَكْلَةٍ غُصَصًا لَا تُتَالُ نِعْمَةٌ إِلَّا بِزَوَالِ أُخْرَى وَ لِكُلِّ ذِي رَمَقٍ قُوَّةٌ وَ
لِكُلِّ حَبَّةٍ آكِلٌ وَ أَنْتَ قُوَّةُ الْمَوْتِ

اعْلَمُوا أَيُّهَا النَّاسُ أَنَّهُ مَنْ مَشَى عَلَى وَجْهِ الْأَرْضِ فَإِنَّهُ يَصِيرُ إِلَى بَطْنِهَا وَ اللَّيْلُ
وَ النَّهَارُ يَتَنَازَعَانِ [يَتَسَارِعَانِ] فِي هَدْمِ الْأَعْمَارِ يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُفِّرُ النِّعْمَةَ لَوْمٌ وَ
صُحْبَةُ الْجَاهِلِ شَوْمٌ إِنَّ مِنَ الْكِرَمِ لِينَ الْكَلَامِ وَ مِنَ الْعِبَادَةِ إِظْهَارَ اللِّسَانِ وَ إِفْشَاءَ
السَّلَامِ إِيَّاكَ وَ الْخَدِيعَةَ فَإِنَّهَا مِنْ خُلُقِ اللَّئِيمِ لَيْسَ كُلُّ طَالِبٍ يُصِيبُ وَ لَا كُلُّ غَائِبٍ
يُتُوبُ لَا تَرَعَبُ فِيمَنْ زَهَدَ فِيكَ رَبٌّ بَعِيدٌ هُوَ أَقْرَبُ مِنْ قَرِيبٍ سَلَ عَنْ الرَّفِيقِ قَبْلَ
الطَّرِيقِ وَ عَنِ الْجَارِ قَبْلَ الدَّارِ أَلَا وَ مَنْ أَسْرَعَ فِي الْمَسِيرِ أَدْرَكَهُ الْمَقِيلُ اسْتُرْ عَوْرَةَ
أَخِيكَ كَمَا تَعَلَّمَهَا فِيكَ اغْتَفِرْ زَلَّةَ صَدِيقِكَ لِيَوْمٍ يَرْكُبُكَ عَدُوُّكَ مَنْ غَضِبَ عَلَى
مَنْ لَا يَقْدِرُ عَلَى ضَرِّهِ طَالَ حَزْنُهُ وَ عَذَّبَ نَفْسَهُ مَنْ خَافَ رَبَّهُ كَفَّ ظُلْمَهُ [مَنْ
خَافَ رَبَّهُ كُفِيَ عَذَابُهُ] وَ مَنْ لَمْ يَزِغْ فِي كَلَامِهِ أَظْهَرَ فَخْرَهُ وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفِ الْخَيْرَ
مِنَ الشَّرِّ فَهُوَ بِمَنْزِلَةِ الْبَهِيمَةِ إِنَّ مِنَ الْفَسَادِ إِضَاعَةَ الزَّادِ مَا أَصْغَرَ الْمُصِيبَةَ مَعَ عِظَمِ
الْفَاقَةِ غَدَاً هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ وَ مَا تَنَاطَرْتُمْ إِلَّا لِمَا فِيكُمْ مِنَ الْمَعَاصِي وَ الذُّنُوبِ فَمَا
أَقْرَبَ الرَّاحَةَ مِنَ التَّعَبِ وَ الْبُؤْسَ مِنَ النَّعِيمِ وَ مَا شَرُّ بَشَرٍ بَعْدَهُ الْجَنَّةُ وَ مَا خَيْرٌ
بِخَيْرٍ بَعْدَهُ النَّارُ وَ كُلُّ نَعِيمٍ دُونَ الْجَنَّةِ مَحْقُورٌ وَ كُلُّ بَلَاءٍ دُونَ النَّارِ عَافِيَةٌ وَ عِنْدَ
تَصْحِيحِ الضَّمَائِرِ تُبْدُو الْكِبَائِرُ تَصْفِيَةَ الْعَمَلِ أَشَدُّ مِنَ الْعَمَلِ وَ تَخْلِيصُ النَّيَّةِ مِنَ
الْفَسَادِ أَشَدُّ عَلَى الْعَامِلِينَ مِنْ طُولِ الْجِهَادِ هَيْهَاتَ لَوْ لَا التَّقَى لَكُنْتُ أَدْهَى الْعَرَبِ
أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَعَدَّ نَبِيَّهُ مُحَمَّدًا صِ الْوَسِيلَةَ وَ وَعَدَّهُ الْحَقُّ وَ لَنْ
يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ أَلَا وَ إِنَّ الْوَسِيلَةَ عَلَى دَرَجِ الْجَنَّةِ وَ ذِرْوَةِ ذَوَائِبِ الزُّلْفَةِ وَ نِهَآيَةِ
غَايَةِ الْأُمْنِيَّةِ لَهَا أَلْفُ مِرْقَاةٍ مَا بَيْنَ الْمِرْقَاةِ إِلَى الْمِرْقَاةِ حُضْرُ الْفَرَسِ الْجَوَادِ مِائَةٌ

عَامٍ وَهُوَ مَا بَيْنَ مِرْقَاةِ دُرَّةٍ إِلَى مِرْقَاةِ جَوْهَرَةٍ إِلَى مِرْقَاةِ زَبْرَجْدَةٍ إِلَى مِرْقَاةِ لَوْلُؤَةٍ
 إِلَى مِرْقَاةِ يَاقُوتَةٍ إِلَى مِرْقَاةِ زُمْرُودَةٍ إِلَى مِرْقَاةِ مَرْجَانَةٍ إِلَى مِرْقَاةِ كَافُورٍ إِلَى مِرْقَاةِ
 عَنَبَرٍ إِلَى مِرْقَاةِ يَلَنْجُوجٍ إِلَى مِرْقَاةِ ذَهَبٍ إِلَى مِرْقَاةِ عَمَامٍ إِلَى مِرْقَاةِ هَوَاءٍ إِلَى
 مِرْقَاةِ نُورٍ قَدْ أَنَافَتْ عَلَى كُلِّ الْجِنَانِ وَرَسُولُ اللَّهِ ص يَوْمَئِذٍ قَاعِدٌ عَلَيْهَا مُرْتَدٍ
 بِرَيْطَتَيْنِ رَيْطَةٌ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ وَرَيْطَةٌ مِنْ نُورِ اللَّهِ عَلَيْهِ تَاجُ النُّبُوَّةِ وَإِكْلِيلُ الرِّسَالَةِ
 قَدْ أَشْرَقَ بِنُورِهِ الْمَوْقِفُ وَ أَنَا يَوْمَئِذٍ عَلَى الدَّرَجَةِ الرَّفِيعَةِ وَ هِيَ دُونَ دَرَجَتِهِ وَ عَلَى
 رَيْطَتَانِ رَيْطَةٌ مِنْ أَرْجَوَانِ النُّورِ وَ رَيْطَةٌ مِنْ كَافُورٍ وَ الرُّسُلُ وَ الْأَنْبِيَاءُ قَدْ وَقَفُوا
 عَلَى الْمَرَاقِي وَ أَعْلَامُ الْأَزْمِنَةِ وَ حُجُجُ الدُّهُورِ عَنِ أَيْمَانِنَا وَ قَدْ تَجَلَّلَهُمْ حُلُلُ النُّورِ
 وَ الْكَرَامَةِ لَا يَرَانَا مَلَكٌ مُقَرَّبٌ وَ لَا نَبِيٌّ مُرْسَلٌ إِلَّا بَهَتْ بِأَنْوَارِنَا وَ عَجِبَ مِنْ ضِيَانِنَا
 وَ جَلَّالَتِنَا وَ عَنِ يَمِينِ الْوَسِيلَةِ عَنِ يَمِينِ الرَّسُولِ ص غَمَامَةٌ بَسْطَةَ الْبَصْرِ يَأْتِي مِنْهَا
 النَّدَاءُ يَا أَهْلَ الْمَوْقِفِ طُوبَى لِمَنْ أَحَبَّ الْوَصِيَّ وَ آمَنَ بِالنَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الْعَرَبِيِّ وَ مَنْ
 كَفَرَ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ وَ عَنِ يَسَارِ الْوَسِيلَةِ عَنِ يَسَارِ الرَّسُولِ ص ظُلَّةٌ يَأْتِي مِنْهَا النَّدَاءُ
 يَا أَهْلَ الْمَوْقِفِ طُوبَى لِمَنْ أَحَبَّ الْوَصِيَّ وَ آمَنَ بِالنَّبِيِّ الْأُمِّيِّ وَ الَّذِي لَهُ الْمُلْكُ
 الْأَعْلَى لَا فَازَ أَحَدٌ وَ لَا نَالَ الرَّوْحَ وَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ لَقِيَ خَالِقَهُ بِالْإِخْلَاصِ لَهُمَا وَ
 الْإِقْتِدَارِ بِنُجُومِهِمَا فَأَيُّقِنُوا يَا أَهْلَ وَ لِيَايَةِ اللَّهِ بِيَاضِ وَجُوهِكُمْ وَ شَرَفِ مَقْعَدِكُمْ وَ
 كَرَمِ مَا بَيْكُمْ وَ بِفُوزِكُمْ الْيَوْمَ عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ وَ يَا أَهْلَ الْأَنْجِرَافِ وَ الصُّدُودِ عَنِ
 اللَّهِ عَزَّ ذِكْرُهُ وَ رَسُولِهِ وَ صِرَاطِهِ وَ أَعْلَامِ الْأَزْمِنَةِ أَيُّقِنُوا بِسَوَادِ وَجُوهِكُمْ وَ غَضَبِ
 رَبِّكُمْ جَزَاءً بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ وَ مَا مِنْ رَسُولٍ سَلَفَ وَ لَا نَبِيٍّ مَضَى إِلَّا وَ قَدْ كَانَ
 مُخْبِرًا أُمَّتَهُ بِالْمُرْسَلِ الْوَارِدِ مِنْ بَعْدِهِ وَ مُبَشِّرًا بِرَسُولِ اللَّهِ ص وَ مُوصِيًا قَوْمَهُ
 بِاتِّبَاعِهِ وَ مُحَلِّيَهُ عِنْدَ قَوْمِهِ لِيَعْرِفُوهُ بِصِفَتِهِ وَ لِيَتَّبِعُوهُ عَلَى شَرِيعَتِهِ وَ لِيَتْلُوا فِيهِ
 مِنْ بَعْدِهِ فَيَكُونَ مَنْ هَلَكَ أَوْ ضَلَّ بَعْدَ وَقُوعِ الْإِعْذَارِ وَ الْإِنْدَارِ عَنِ بَيْتِهِ وَ تَعْيِينِ
 حُجَّةٍ فَكَانَتْ الْأُمَّمُ فِي رَجَاءٍ مِنَ الرَّسُولِ وَ وُرُودٍ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَ لَيْتَنُ أُصِيبَتْ بِفَقْدِ نَبِيِّ

بَعْدَ نَبِيِّ عَلَى عَظَمِ مَصَائِبِهِمْ وَفَجَائِعِهَا بِهِمْ فَقَدْ كَانَتْ عَلَى سَعَةِ مِنَ الْأَمَلِ وَ لَا مُصِيبَةً عَظُمَتْ وَ لَا رَزِيَّةً جَلَّتْ كَالْمُصِيبَةِ بِرَسُولِ اللَّهِ ص لِأَنَّ اللَّهَ خَتَمَ بِهِ الْإِنْدَارَ وَ الْإِغْدَارَ وَ قَطَعَ بِهِ الْإِحْتِجَاجَ وَ الْعُذْرَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ خَلْقِهِ وَ جَعَلَهُ بَابَهُ الَّذِي بَيْنَهُ وَ بَيْنَ عِبَادِهِ وَ مُهِمِّنَهُ الَّذِي لَا يَقْبَلُ إِلَّا بِهِ وَ لَا قُرْبَةَ إِلَيْهِ إِلَّا بِطَاعَتِهِ وَ قَالَ فِي مُحْكَمِ كِتَابِهِ مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ مَنْ تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا فَفَرَنْ طَاعَتَهُ بِطَاعَتِهِ وَ مَعْصِيَتَهُ بِمَعْصِيَتِهِ فَكَانَ ذَلِكَ دَلِيلًا عَلَى مَا فَوَّضَ إِلَيْهِ وَ شَاهِدًا لَهُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَهُ وَ عَصَاهُ وَ بَيَّنَّ ذَلِكَ فِي غَيْرِ مَوْضِعٍ مِنَ الْكِتَابِ الْعَظِيمِ فَقَالَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى فِي التَّحْرِيبِ عَلَى اتِّبَاعِهِ وَ التَّرْغِيبِ فِي تَصَدِّيقِهِ وَ الْقَبُولِ بِدَعْوَتِهِ قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَ يُغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ فَاتَّبَاعُهُ ص مَحَبَّةُ اللَّهِ وَ رِضَاهُ غُفْرَانُ الذُّنُوبِ وَ كَمَالُ الْفَوْزِ وَ وَجُوبُ الْجَنَّةِ وَ فِي التَّوَلَّى عَنْهُ وَ الْإِغْرَاضِ مُحَادَّةُ اللَّهِ وَ غَضَبُهُ وَ سَخَطُهُ وَ الْبُعْدُ مِنْهُ مُسْكِنُ النَّارِ وَ ذَلِكَ قَوْلُهُ وَ مَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنْ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ يَعْنِي الْجُحُودَ بِهِ وَ الْعِصْيَانَ لَهُ فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ اسْمُهُ امْتَحَنَ بِي عِبَادَهُ وَ قَتَلَ بِيَدِي أَضْدَادَهُ وَ أَفْنَى بِسَيْفِي جُحَادَهُ وَ جَعَلَنِي زُلْفَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَ حِيَاضَ مَوْتٍ عَلَى الْجَبَّارِينَ وَ سَيْفَهُ عَلَى الْمُجْرِمِينَ وَ شَدَّ بِي أَرْزَ رَسُولِهِ وَ أَكْرَمَنِي بِنَصْرِهِ وَ شَرَّفَنِي بِعِلْمِهِ وَ حَبَانِي بِأَحْكَامِهِ وَ اخْتَصَّنِي بِوَصِيَّتِهِ وَ اصْطَفَانِي بِخِلَافَتِهِ فِي أُمَّتِهِ فَقَالَ ص وَ قَدْ حَسَدَهُ الْمُهَاجِرُونَ وَ الْأَنْصَارُ وَ انْغَصَّتْ بِهِمُ الْمَحَافِلُ:

أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ عَلِيًّا مِنِّي كَهَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي فَعَقَلَ الْمُؤْمِنُونَ عَنْ اللَّهِ نَطَقَ الرَّسُولُ إِذْ عَرَفُونِي أَنِّي لَسْتُ بِأَخِيهِ لِأَبِيهِ وَ أُمِّهِ كَمَا كَانَ هَارُونَ أَخَا مُوسَى لِأَبِيهِ وَ أُمِّهِ وَ لَا كُنْتُ نَبِيًّا فَاقْتَضَى نُبُوَّةً وَ لَكِنْ كَانَ ذَلِكَ مِنْهُ اسْتِخْلَافًا لِي كَمَا اسْتَخْلَفَ مُوسَى هَارُونَ عليه السلام حَيْثُ يَقُولُ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَ أَصْلِحْ وَ لَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ وَ قَوْلُهُ عليه السلام حِينَ تَكَلَّمْتَ طَائِفَةً فَقَالَتْ نَحْنُ مَوَالِي رَسُولِ اللَّهِ ص

فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِلَى حَجَّةِ الْوَدَاعِ ثُمَّ صَارَ إِلَى غَدِيرِ خَمٍّ فَأَمَرَ فَأُصْلِحَ لَهُ
شِبْهُ الْمَنْبَرِ ثُمَّ عَلَاهُ وَأَخَذَ بَعْضِي حَتَّى رُمِيَ بِيَاضِ إِبْطِيهِ رَافِعاً صَوْتَهُ قَائِلاً فِي
مَحْفِلِهِ مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلِيٌّ مَوْلَاهُ اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ وَ عَادِ مَنْ عَادَاهُ فَكَانَتْ عَلَيَّ
وَلَايَتِي وَكَأَيَّةَ اللَّهِ وَ عَلَيَّ عِدَاوَتِي عِدَاوَةُ اللَّهِ وَ أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ
الْيَوْمِ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَ أَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَ رَضِيتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا فَكَانَتْ
وَلَايَتِي كَمَالَ الدِّينِ وَ رِضَا الرَّبِّ جَلَّ ذِكْرُهُ وَ أَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى اخْتِصَاصاً
لِي وَ تَكْرُماً نَحْلَنِيهِ وَ إِعْظَاماً وَ تَفْصِيلاً مِنْ رَسُولِ اللَّهِ ص مَنْحِيهِ وَ هُوَ قَوْلُهُ تَعَالَى
ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمْ الْحَقَّ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَ هُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ فِي مَنَاقِبِ لَوْ
ذَكَرْتَهَا لَعَظُمَ بِهَا الْارْتِفَاعُ فَطَالَ لَهَا الْاسْتِمَاعُ وَ لَسِنُ تَقَمَّصَهَا دُونِي الْأَشْقِيَانِ وَ
نَازَعَانِي فِيمَا لَيْسَ لَهُمَا بِحَقٌّ وَ رَكِبَاهَا ضَلَالَةً وَ اعْتَقَدَاهَا جَهَالَةً فَلَبَسَ مَا عَلَيْهِ
وَرَدَا وَ لَبَسَ مَا لَأَنْفُسِهِمَا مَهْدًا يَتَلَاَعَنَانِ فِي دُورِهِمَا وَ يَتَبَرَّأُ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِنْ
صَاحِبِهِ يَقُولُ لِقَرِينِهِ إِذَا التَّقِيَا يَا لَيْتَ بَيْنِي وَ بَيْنَكَ بَعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَيَسُّ الْقَرِينُ
فِيحِبُّهُ الْأَشْقَى عَلَى رُثُوتَةٍ يَا لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ خَلِيلًا لَقَدْ أَضَلَلْتَنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ
إِذْ جَاءَنِي وَ كَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا فَأَنَا الذِّكْرُ الَّذِي عَنْهُ ضَلَّ وَ السَّبِيلُ الَّذِي
عَنْهُ مَالَ وَ الْإِيمَانُ الَّذِي بِهِ كَفَرَ وَ الْقُرْآنُ الَّذِي إِيَّاهُ هَجَرَ وَ الدِّينُ الَّذِي بِهِ كَذَبَ وَ
الصِّرَاطُ الَّذِي عَنْهُ نَكَبَ وَ لَسِنُ رَتَعَا فِي الْحُطَامِ الْمُنْصَرِمِ وَ الْغُرُورِ الْمُنْقَطِعِ وَ كَانَا
مِنْهُ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ لَهُمَا عَلَى شَرِّ وَرُودٍ فِي أَخِيْبٍ وَفُودٍ وَ الْعَنِ مَوْرُودٍ
يَتَصَارَخَانِ بِاللَّعْنَةِ وَ يَتَنَاعَقَانِ بِالْحَسْرَةِ مَا لَهُمَا مِنْ رَاحَةٍ وَ لَا عَنُ عَذَابِهِمَا مِنْ
مَنْدُوحَةٍ إِنَّ الْقَوْمَ لَمْ يَزَالُوا عِبَادَ أَصْنَامٍ وَ سَدَنَةَ أَوْثَانٍ يُقِيمُونَ لَهَا الْمَنَاسِكَ وَ
يَنْصُبُونَ لَهَا الْعَتَائِرَ وَ يَتَّخِذُونَ لَهَا الْقُرْبَانَ وَ يَجْعَلُونَ لَهَا الْبَحِيرَةَ وَ الْوَصِيلَةَ وَ
السَّائِبَةَ وَ الْحَامَ وَ يَسْتَنْقِصُونَ بِالْأَزْلَامِ عَامِهِينَ عَنِ اللَّهِ عَزَّ ذِكْرُهُ حَائِرِينَ عَنِ
الرِّشَادِ مُهْطِعِينَ إِلَى الْبِعَادِ وَ قَدْ اسْتَحُوذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ وَ غَمَرَتْهُمْ سُودَاءُ الْجَاهِلِيَّةِ

وَرَضَعُوهَا جَهَالَةً وَانْفَطَمُوهَا ضَلَالَةً فَأَخْرَجَنَا اللَّهُ إِلَيْهِمْ رَحْمَةً وَأَطْلَعَنَا عَلَيْهِمْ
رَأْفَةً وَأَسْفَرَ بِنَا عَنِ الْحُجُبِ نُورًا لِمَنْ اقْتَبَسَهُ وَفَضَّلَا لِمَنْ اتَّبَعَهُ وَتَأَيَّدَا لِمَنْ
صَدَّقَهُ فَتَبَوَّأُوا الْعِزَّ بَعْدَ الذَّلَّةِ وَالكَثْرَةَ بَعْدَ الْقِلَّةِ وَهَابَتْهُمْ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ وَ
أَدْعَنْتْ لَهُمُ الْجَبَابِرَةَ وَطَوَّافَتْهَا وَصَارُوا أَهْلَ نِعْمَةٍ مَذْكُورَةٍ وَكَرَامَةٍ مِيسُورَةٍ وَآمَنَ
بَعْدَ خَوْفٍ وَجَمَعَ بَعْدَ كَوْفٍ وَأَضَاءَتْ بِنَا مَفَاخِرُ مَعَدِّ بْنِ عَدْنَانَ وَأَوْلَجْنَاهُمْ بِبَابِ
الْهُدَى وَادْخَلْنَاهُمْ دَارَ السَّلَامِ وَأَشْمَلْنَاهُمْ تَوْبَ الْإِيمَانِ وَفَلَجُوا بِنَا فِي الْعَالَمِينَ وَ
أَبَدَتْ لَهُمْ أَيَّامَ الرَّسُولِ آثَارَ الصَّالِحِينَ مِنْ حَامٍ مُجَاهِدٍ وَمُصَلِّ قَانِتٍ وَمُعْتَكِفٍ
زَاهِدٍ يُظْهِرُونَ الْأَمَانَةَ وَيَأْتُونَ الْمَثَابَةَ حَتَّى إِذَا دَعَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ نَبِيَّهُ صَ وَرَفَعَهُ
إِلَيْهِ لَمْ يَكُ ذَلِكَ بَعْدَهُ إِلَّا كَلِمَحَةٌ مِنْ خَفَقَةٍ أَوْ وَمِیْضٍ مِنْ بَرَقَةٍ إِلَى أَنْ رَجَعُوا عَلَى
الْأَعْقَابِ وَانْتَكَصُوا عَلَى الْأَدْبَارِ وَطَلَبُوا بِالْأَوْتَارِ وَأَظْهَرُوا الْكُتَّابَ وَرَدَّمُوا الْبَابَ
وَفَلَّوْا الدِّيَارَ وَغَيَّرُوا آثَارَ رَسُولِ اللَّهِ صَ وَرَعِبُوا عَنْ أَحْكَامِهِ وَبَعُدُوا مِنْ أَنْوَارِهِ
وَاسْتَبَدَّلُوا بِمُسْتَخْلَفِهِ بَدِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ وَزَعَمُوا أَنَّ مَنْ اخْتَارُوا مِنْ آلِ
أَبِي قُحَافَةَ أَوْلَى بِمَقَامِ رَسُولِ اللَّهِ صَ مِنْ مَنْ اخْتَارَ رَسُولُ اللَّهِ صَ لِمَقَامِهِ وَأَنَّ
مُهَاجِرَ آلِ أَبِي قُحَافَةَ خَيْرٌ مِنَ الْمُهَاجِرِ الْآنَصَارِيِّ الرَّبَّانِيِّ نَامُوسِ هَاشِمِ بْنِ عَبْدِ
مَنَافٍ أَلَا وَإِنَّ أَوَّلَ شَهَادَةِ زُورٍ وَقَعَتْ فِي الْإِسْلَامِ شَهَادَتُهُمْ أَنَّ صَاحِبَهُمْ مُسْتَخْلَفُ
رَسُولِ اللَّهِ صَ فَلَمَّا كَانَ مِنْ أَمْرِ سَعْدِ بْنِ عُبَادَةَ مَا كَانَ رَجَعُوا عَنْ ذَلِكَ وَقَالُوا إِنَّ
رَسُولَ اللَّهِ صَ مَضَى وَلَمْ يَسْتَخْلِفْ فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَ الطَّيِّبُ الْمُبَارَكُ أَوْلَى
مَشْهُودٍ عَلَيْهِ بِالزُّورِ فِي الْإِسْلَامِ وَعَنْ قَلِيلٍ يَجِدُونَ غِيبًا مَا [يَعْلَمُونَ وَ سَيَجِدُونَ
التَّالُونَ غِيبًا مَا] أَسْسَهُ الْأَوَّلُونَ وَلَئِنْ كَانُوا فِي مَنَدُوحَةٍ مِنَ الْمَهْلِ وَشِفَاءٍ مِنَ
الْأَجْلِ وَسَعَةٍ مِنَ الْمُنْقَلَبِ وَاسْتِدْرَاجٍ مِنَ الْغُرُورِ وَسُكُونٍ مِنَ الْحَالِ وَإِدْرَاكِ مِنَ
الْأَمَلِ فَقَدْ أَهْمَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ شَدَّادَ بْنَ عَادٍ وَثُمُودَ بْنَ عَبُودٍ وَبَلْعَمَ بْنَ بَاعُورٍ وَ
أَسْبَغَ عَلَيْهِمْ نِعْمَةً ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً وَأَمَدَّهُمْ بِالْأَمْوَالِ وَالْأَعْمَارِ وَأَتَتْهُمْ الْأَرْضُ

بِرَكَاتِهَا لِيَذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ وَلِيَعْرِفُوا الْأَهَابَةَ لَهُ وَالْإِنَابَةَ إِلَيْهِ وَلِيَنْتَهُوا عَنِ الْاسْتِكْبَارِ
فَلَمَّا بَلَغُوا الْمُدَّةَ وَاسْتَمْتَمُوا الْأَكْلَةَ أَخَذَهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَاصْطَلَمَهُمْ فَمِنْهُمْ مَنْ
حُصِبَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ أَحْرَقَتْهُ الظُّلَّةُ وَمِنْهُمْ مَنْ أودَتْهُ
الرَّجْفَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ أَرَدَتْهُ الْخَسْفَةُ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ
يَظْلِمُونَ أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابًا فَإِذَا بَلَغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ لَوْ كُشِفَ لَكَ عَمَّا هُوَ
إِلَيْهِ الظَّالِمُونَ وَآلٌ إِلَيْهِ الْأَخْسَرُونَ لَهَرَبْتَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِمَّا هُمْ عَلَيْهِ مُقِيمُونَ
وَإِلَيْهِ صَائِرُونَ أَلَا وَإِنِّي فِيكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ كَهَارُونَ فِي آلِ فِرْعَوْنَ وَكِبَابِ حِطَّةٍ
فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَسْفِينَةَ نُوحٍ فِي قَوْمِ نُوحٍ إِنِّي النَّبِيُّ الْعَظِيمُ وَالصَّدِيقُ الْأَكْبَرُ وَ
عَنْ قَلِيلٍ سَتَعْلَمُونَ مَا تُوعَدُونَ وَهَلْ هِيَ إِلَّا كَلْعَقَةِ الْآكِلِ وَمَذَقَةِ الشَّارِبِ وَخَفَقَةِ
الْوَسَّانِ ثُمَّ تَلْزِمُهُمُ الْمَعْرَاتُ خِزْيًا فِي الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَى أَشَدِّ الْعَذَابِ
وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ فَمَا جَزَاءُ مَنْ تَنَكَّبَ مَحَجَّتَهُ وَانْكَرَ حُجَّتَهُ وَخَالَفَ
هُدَاتِهِ وَحَادَّ عَنْ نُورِهِ وَاقْتَحَمَ فِي ظُلْمِهِ وَاسْتَبَدَلَ بِالْمَاءِ السَّرَابَ وَبِالنَّعِيمِ
الْعَذَابَ وَبِالْقَوْزِ الشَّقَاءَ وَبِالسَّرَّاءِ الضَّرَّاءَ وَبِالسَّعَةِ الضَّنْكَ إِلَّا جَزَاءُ اقْتِرَافِهِ وَسَوْءُ
خِلَافِهِ فَلْيُوقِنُوا بِالْوَعْدِ عَلَى حَقِيقَتِهِ وَلْيَسْتَيْقِنُوا بِمَا يُوعَدُونَ يَوْمَ تَأْتِي الصَّيْحَةُ
بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِنَّا لَبِالْمُصِيرِ يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ
عَنْهُمْ سِرَاعًا إِلَى آخِرِ السُّورَةِ

خطبه ای از امیرالمؤمنین علیه السلام و آن خطبه (معروف به خطبه) وسیله است :
(و وجه اینکه این خطبه را خطبه وسیله نامیده اند تعریفی است که امیرمؤمنان
منان علیه السلام در این خطبه از مقام وسیله (که مقامی است مخصوص به رسول خدا
صلی الله علیه و آله و سلم در روز محشر) می فرماید:

4) - جابر بن یزید گوید: من خدمت امام باقر علیه السلام شرفیاب شدم و با آن حضرت عرض کردم: ای فرزند رسول خدا به راستی که این اختلاف شیعه در مذهبشان درون مرا می سوزاند!

حضرت فرمود: ای جابر تو را آگاه نسازم بر حقیقت اختلاف آنها که این اختلاف از کجا سرچشمه گرفته و از چه جهت تفرقه و جدائی پیدا کردند؟ عرض کردم؟ چرا ای فرزند رسول خدا، فرمود: پس هرگاه آنان اختلاف کردند تو راه اختلاف را پیش مگیر، همانا هر که منکر امام وقت گردد مانند کسی است که منکر رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در روزگار خود آنحضرت شده باشد، ای جابر بشنو و بخاطر بسپار، جابر گوید: گفتم: اگر میل داشته باشید بفرمائید تا گوش کنم!

فرمود: بشنو و بخاطر بسپار و تا هر جا که مرکب پیش می رود به مردم برسان، همانا امیر مؤمنان علیه السلام پس از اینکه هفت روز از وفات پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم گذشت در مدینه برای مردم خطبه ای ایراد فرمود و این خطبه پس از آنی بود که از جمع آوری قرآن و گرد آوردن آن فراغت جسته بود و در آن خطبه چنین فرمود:

ستایش خدائی را است که پندارها را جلوگیری کرد از اینکه به کنه او رسد جز به همین مقدار که او وجود دارد و هست، و خردها را در پرده کرد از اینکه خیال ذات او را کنند چون از شباهت و هم شکل بودن با چیزی برتر است، بلکه او است آن خدائی که در حقیقت ذاتش تفاوتی متصور نیست، و در کمالش نتوان روی اعداد قسمت بندی کرد، از هر چیز جداست اما نه بجدائی و اختلاف مکانها و در هر چیز وجود ندارد اما نه بر وجه آمیزش و مخالطت، و علم او بر موجودات بوسیله ابزار (درک اشیاء) نیست بلکه علمش بخود ذات

اوست و میان او معلومش (دانسته اش) چیزی فاصله نیست که بوسیله آن دانای به معلوم خود باشد، اگر گفته شود: بوده است، بمعنای وجود (و بود) ازلی (و همیشگی) است، و اگر گفته شود: همیشه خواهد بود، بمعنای نفی عدم از او است، پس منزله و برتر از گفتار کسی که جز او را پرستد و معبودی جز او گیرد، به برتری بزرگی.

ستایشش کنیم بدان ستایشی که خود از آفریدگانی بپسندد، و پذیرش آن را بر خود لازم کرده، و گواهی دهم که معبودی جز خدای یگانه نیست که شریک ندارد، و گواهی دهم که محمد بنده و رسول او است، دو گواهی بدانچه که گفتار را بالا برند و کردار را دوچندان کنند، سبک است آن میزان عملی که این دو گواهی را از آن بردارند، و سنگین است میزانی که آن دو را در آن نهند، و بدان دو گواهی است کامیابی بهشت و رهائی از دوزخ و گذشتن بر صراط، و بوسیله این دو گواهی در بهشت در آئید و با درود (بر رسول خدا) برحمت رسید، بسیار بر پیغمبر خود درود فرستید (همانا خدا و فرشتگان درود فرستند بر پیغمبر، ای کسانی که ایمان آورده اید درود فرستید بر او و سلام بسیار) درود خدا بر او و آتش و سلامی بسیار.

ای مردم به راستی که شرافتی برتر از اسلام نیست، و مقام ارجمندی عزیزتر از مقام تقوی نیست، و پناهگاهی محکم تر از ورع (و پارسایی نیست، و واسطه و شفیع نجات بخش تر از توبه (و بازگشت به سوی حق) نیست، و جامه ای زیباتر از تندرستی نیست، و نگهداری بهتر از سلامت نیست، و مالی که بتواند فقر و بیچارگی را از بین ببرد بهتر از تن دادن به قناعت نیست، و گنجی بی نیاز کننده تر از رضایت به قسمت موجود نیست، هر که کفایت کند به همان مقدار گذراندن (زندگی) آسایش را برای خود پابرجا کرده، و در کمال

آسودگی جایگیر شده ، تمایل و رغبت بدنیا کلید رنجهها است ، و احتکار (و اندوختن مال دنیا) مرکب ناراحتی و تعب است ، (و رشک و) حسد آفت دین است ، و حرص (و آز) انسانی را به افتادن در پرتگاه گناهان کشاند، و همان موجب حرمان (و نومیدی و بی بهره گی) است .

ستم انسان را به نابودی برد، و آزمندی بسیار در بردارنده تمامی عیوب بد است ، چه بسیار طمعی که نومید است ، و آرزویی که دروغ شود، و امیدی که به ناامیدی مبدل گردد، و سودائی که به زیان و خسران سرزند، آگاه باشید که هر کس بدون تامل در سرانجام کارها دست بکاری زند خود را در معرض پیش آمدهای رسواکننده در آورده ، و گناه بد گلوبندی است برای شخص با ایمان .

ای مردم هیچ گنجی سودمندتر از دانش نیست ، و هیچ عزتی برتر از بردباری نیست ، و هیچ حسبی بهتر از ادب نیست ، و هیچ نسبی پست تر از خشم و غضب نیست ، و هیچ زیبایی آراسته تر از عقل و خرد نیست ، و هیچ زشتی بدتر از دروغ نیست ، و هیچ نگهبانی بهتر از خاموشی نیست ، و هیچ غائبی نزدیکتر از مرگ نیست .

ای مردم به راستی هر که در عیب خویش بنگرد از (دیدن) عیب دیگران سرگرم شود، و هر که به روزی خدا راضی و خوشنود باشد به (نداشتن) آنچه در دست دیگران است افسوس نخورد، و هر که شمشیر ستم به روی دیگران کشد خود بدان کشته می شود، و هر که سر راه برادران چاهی بکند خود در آن افتد، و هر که پرده دیگران را بدرد عیوب خانه اش بیرون افتد، و هر که لغزشهای خود را فراموش کند لغزشهای دیگران را بزرگ شمارد، و هر که رای (و دلخواه) خودش را بیسندد به گمراهی افتد، و هر که به عقل و خرد خود (از فکر دیگران) بی نیازی جوید بلغزش دچار گردد، و هر که بر مردم بزرگی کند خوار

شود، و هر که مردم را سبک کند، (یا بنفهمی نسبت دهد) دشنام شنود، و هر که با مردم پست و سبک مغز آمیزش کند کوچک و سبک شود، و هر که چیزی را که توانائی آن را ندارد بر دوش گیرد درماند.

ای مردم به راستی که مال و ثروتی سودمندتر از عقل نیست، و فقر و نداری سخت تر از بی خردی نیست، و پند آموزی رساتر از خیر خواهی و نصیحت نیست، و عقلی چون تدبیر نیست و عبادتی چون تفکر و اندیشه کردن نیست، و کمک گیری بهتر از مشورت نباشد، و هراس و وحشتی سخت تر از خود پسندی نیست، و پارسائی و ورعی چون خودداری از گناهان نباشد و هیچ عقل و خرد ورزی چون شکیبایی و خاموشی نیست.

ای مردم در انسانی ده خصلت است که زبان آن را آشکار کند: (زبان) گواهی است که از نهاد انسان گزارش دهد، داوری است که میان مردم داوری کند، گوینده ای است که پاسخ دهد، واسطه ای است که خواسته ها بدو بدست آید، وصف کننده ای است که هر چیز بدو شناخته شود، فرماندهی است که بکار نیک فرمان دهد، و پند آموزی است که از کار زشت باز دارد، تسلیت گوئی است که اندوهها را آرام کند، وسیله آماده و حاضری است که کینه ها را بزدايد، و آلت جالب توجهی است که گوشها از آن لذت برند.

ای مردم بحقیقت در خاموشی از بیان حکمت خیری نیست چنانچه در سخن گفتن به نادانی نیز خیری نیست ای مردم بدانید که هر کس مالک زبان خود نباشد پشیمان گردد، و هر که نداند (یا نیاموزد) به نادانی در افتد، و هر که خود را به بردباری و ا ندارد بردبار نگردد، و کسی که (از انجام کارهای زشت) باز نایستد خرد ورزی نکند و کسی که خرد ورزی نکند سبک و خوار گردد، و کسی که سبک شد احترامش ندارند، و کسی که مورد احترام نباشد باید سرزنش

شود، و هر که مالی را به ناحق بدست آورد نابجا خرج کند، و کسی که بطور پسندیده (یعنی با نصیحت و تفکر) دست از کار زشت ندارد بطور ناپسند (و ناچاری) دست از آن خواهد کشید، و کسیکه نشسته چیزی به مستمند ندهد ایستاده از او دریغ شود.

(مترجم گوید: در این جمله از کلام علی بن ابی طالب ع چند وجه گفته شده که یکی همان بود که ترجمه شد، به اینکه فعل اول بصورت معلوم و فعل ثانی بصورت مجهول باشد و خلاصه اش این است که کسی که در حال عزت و شوکت در آن حال که مستمندان دورش را گرفته اند و او نشسته است چیزی به مستمندان ندهد مبتلا گردد به اینکه در حضور دیگران مستمندان بایستند و دست نیاز به سوی شوکت مندان نشسته دراز کند و چیزی به او ندهند، و این وجهی است که مجلسی رحمته الله از میان وجوه دیگر اختیار نموده، و وجه دیگری که فیض رحمته الله و ابن ابی الحدید گفته اند که هر دو فعل را بصورت مجهول بخوانیم و خلاصه معنی این می شود که کسی که در حال نشست چیزی به او نرسد قیام هم به او سودی نبخشد یعنی روزی خدا به هر طوری تقسیم شده به همان نحو می رسد و سعی و کوشش و قیام و قعود در آن تاثیری ندارد).

و هر که عزت بناحق (و بیجا) طلبد زبون گردد، و هر که بزور و ستم پیروز گردد مغلوب خواهد شد، و هر که با حق دشمنی کند و هن (سستی یا پستی) ملازم او گردد، و هر که فهم خود را بکار اندازد محترم گردد، و هر که تکبر ورزد کوچک شود، و هر که نیکی نکند مورد ستایش قرار نگیرد.

ای مردم مردن (با شرافت) بهتر از زیستن (با خواری و ننگ) است، و چالاک (در اطاعت) پیشاپیش ناتوانی و سرگردانی است، و حساب پیش از عقاب، و گور بهتر از فقر و نداری است، و چشم پوشیدن به از نگاه کردن

بسیار است ، و روزگار روزی به سود تو است و روزی به زیان تو، پس در آن هنگامی که به سود تو کار کند سرمست مشو، و چون به زیان تو پیش آید شکبیا باش که به هر دوی آنها آزمایش شوی . و در نسخه ای است که : هر دوی آنها آزمایش گردد

ای مردم عجیب تر چیزی که در انسان است دل او است ، و این دل دارای مواردی از حکمت (و فرزاندگی) است و چیزهای ناپسندی بر خلاف حکمت ، پس اگر امید در آن پیدا شود طمع خوار و زبونش کند، و اگر طمع بدان هجوم کند حرص هلاکش سازد و اگر نومیدی بدان دست یابد افسوس آنرا بکشد، و اگر تند خویی بر او عارض شود خشم بر او سخت گیرد، و اگر به خشنودی سعادتمند شود خودداری را فراموش کند و اگر ترس و بیم بدو رسد دوری جستن (از کار و کوشش) او را سرگرم کند، و اگر آسایش بر او فراخ گردد بی خبری و غرور او را باید و در نسخه ای است که او را عزت طلبی فرا گیرد و اگر نعمتی بر او تازه شود عزت طلبی او را بگیرد، و اگر مالی بدست آرد ثروت و بی نیازی او را سرکش کند، و اگر نداری او را بگذرد بلا و سختی او را در خود فرو برد و در نسخه ای است که گریه او را از پای در آورد و اگر پیش آمد ناگواری برایش رخ دهد بی تابی رسوایش سازد، و اگر گرسنگی بر او سخت گیرد ناتوانی زمین گیرش کند، و اگر در سیری از حد بگذراند شکم پری او را به رنج اندازد، پس هر کوتاهی برای آن زیان آور و هر گذشتن از حدی تباه کننده آن است .

ای مردم به راستی هر که (در کار) کندی کند خوار شود، و هر که بخشش کند آقا گردد، و هر که مالش بسیار شد سر و سرور شد، و هر که حلم و تحملش زیاد بود شریف گردد، و هر که اندیشه خود را در ذات و کنه خدا بکار

انداخت بی دین شد، و هر که زیاد بکاری دست زد بدان معروف شد، و کسیکه شوخی اش زیاد شد سبک شود، و هر که خنده اش بسیار شد هیبت و وقارش برود.

حسب کسیکه ادب ندارد تباه گردد، به راستی که بهترین کارها نگهداشتن آبرو است بوسیله دادن مال، خردمند نیست کسیکه با نادان هم نشین باشد، و هر که با نادان هم نشینی کند آماده جنجال و سر و صدا گردد، هیچ ثروتمندی از مرگ بوسیله مالش نرهد و هیچ فقیر و ناداری بخاطر نداشتن ای مردم اگر مرگ خریدنی بود (دو دسته) از مردم دنیا آنرا می خریدند: (یکی) کریم گشاده رو، و (دیگر) مرد پست حریص.

(توضیح) - مجلسی رحمته الله علیه در توضیح حدیث سه وجه ذکر کرده:

1 - کریم آنرا می خرید به خاطر اینکه شوق به کرم و بخشش دارد ولی مال ندارد چنانچه حال کریمان غالباً چنین است، و با خریدن مرگ خود را از این غم می رهانید، و شخص پس آن را خریداری می کرد چون به خاطر حرصی که دارد از زندگی خود ناراضی است، و نظیر این وجه را نیز فیض علیه الرحمة اختیار کرده است.

2 - کریم آن را می خرید تا فروشنده آن را از مرگ برهاند، و لئیم آن را می خرید تا آن را نیز به سایر چیزهایی که دارد ضمیمه کند، چون حریص می خواهد همه چیز حتی مرگ را برای خود فراهم سازد.

3 - کریم آن را می خرید تا مرگ را از میان خلق خدا بردارد، و لئیم آن را می خرید تا بوسیله آن همه را بمیراند و اموالشان را بنفع خود ضبط کند).

ای مردم بترسید به راستی دلها را گواهانی است (فطری) که بیرون برد نفوس را از مسلک (و راه) تقصیر کاران، و تیزی هوش برای درک مواعظ (و پندها)

همان است که نفس انسان را به سوی دوری جستن از خطر کشاند، و برای دلها خاطرات (و انگیزه هائی) از هوا و هوس هست، و خردها هستند که (از آنها) باز دارند و جلوگیری کنند، تجربیات (برای شخص) علم تازه ای است، و پند گیری (از پیش آمدها) انسانرا به هدایت و راه راست رهبری کند، برای تربیت تو کافی است (ملاحظه) آنچه را برای دیگری خوش نداری (شاید معنای آن همان باشد که به صورت مثل معروف شده که گویند: ادب را از که آموختی؟ از بی ادبان) حقی که تو بر گردن برادر مؤمن خود داری مانند همان حقی است که او بگردن تو دارد، محققا به مخاطره افتد کسی که بی نیاز (و مستبد) به رای خود شد، تدبر (و عاقبت اندیشی) پیش از کار باید زیرا تو را از پشیمانی ایمن سازد، و کسیکه آراء مختلف را ملاحظه و برآورد کند اشتباهکاریها (و لغزشگاهها) را بشناسد، و کسی که از زیاده گوئی (یا کارهای بیهوده) خودداری کند خردها (کار) او را درست و صحیح دانند. و هر که شهوت خود را مهار کند قدر و موقعیت خود را حفظ کند و هر که زبانش را نگاه دارد مردم از (شر) او آسوده اند و به خواسته اش رسد، و در تغییر و تحول اوضاع جوهر مردان، دانسته (و آشکار) شود، روزگار رازهای نهفته را برای تو آشکار سازد و در برق جهنده و زود گذر برای شخصی که سخت در تاریکی فرو رفته بهره و ثمری نیست، کسی که به حکمت و فرزاندگی شناخته شد مردم به دیده سنگینی و بزرگی به او بنگرند، شریفترین ثروت و توانگری واگذارند آرزو است، بردباری سپرداری است، حرص نشانه فقر است، بخل جامه روئین مستمندی است (یعنی بر شخصی بخیل جامه مستمندی پوشاند). مودت و دوستی خویشاوندی (تازه ای) است که بدست آورده ای و فقیر خوشرفتار بهتر از دارای جفاکار است، پند و موعظه، پناهگاه شخص پذیرنده و نگهدار بدان است، و هر که

دیده (یا زبانش) را رها کند (که به هر جا نگاه کند، یا هر چه خواهد بگوید) حسرت و افسوسش زیاد باشد، روزگار سپاسگذاری خود را بر کسیکه بخواسته اش رسیده واجب داند (کنایه از این است که به ندرت کسی در دنیا بخواسته اش رسد). و کم اتفاق افتد که زبان در انتشار سخن زشت و نیکو با تو از روی انصاف و عدالت رفتار کند (یعنی در مورد مدح و ذم کسی نتوانی اعتدال را مراعات کنی بلکه در هر دو مورد از حد تجاوز خواهی کرد)، و هر که تنگ خلق باشد خاندانش او را خوش ندارند و هر که (به چیزی مانند دولت یا مال یا علم و غیره) رسید فخر و گردن فرازی کند، و کم است که آرزو با تو راست گوید (و آنچه آرزو داری بدان برسی) فروتنی جامه هیبت و بزرگی بر تو بیوشاند، و در خوش خلقی گنجهای روزی (نهفته) است، چه بسا کسیکه ملازم گناه خویش است در آخرین روزهای عمر خود (یعنی انسان باید همیشه از گناه پرهیز کند چون ممکن است هر روز آخر عمر او باشد) هر که را شرم و حیاء جامه در برش کند عیبش بر مردم پوشیده ماند، در گفتار میانه رو باش که هر که میانه روی در گفتار داشت کار بر او آسان گردد (یعنی از افراط در گفتار و مبالغه پرهیز زیرا اثبات حرفهای بزرگ دشوار است) رشد و هدایت تو در مخالفت با نفس است، کسیکه روزگار (و تحولات آن را) شناخت از آمادگی غافل نگردد، هان! که با هر نوشیدنی گلو شکستنی و با هر لقمه ای گلوگیری است، به نعمتی نرسی جز برفتن نعمت دیگری، هر جاننداری قوتی دارد، و هر دانه ای خورنده ای، و تو قوت مرگی.

بدانید ای مردم که هر که روی زمین گام زند در دل آن جای گیرد، و شب و روز ستیزه کنند - و در نسخه ای است که بر هم سبقت گیرند - در نابودی عمرها.

ای مردم ناسپاسی نعمت (از) پستی است ، و هم نشینی نادان شوم است ، به راستی که نرمی در سخن از کرم (وجود) است ، اظهار به زبان (یعنی پند و نصیحت زبانی یا نرمش در گفتار) و فاش سلام کردن از زمره عبادت است ، بر تو باد به نیرنگ بازی که اینکار اخلاق مردم پست است ، هر جوینده ای بخواسته اش نرسد، و هر غائبی باز نگردد، به کسی که از تو دوری کند دل میند (مقصود مردم دنیا و یا خود دنیا است) چه بسا دوری که نزدیکتر از نزدیک است (چون مرگ) پیش از رفتن به راهی رفیق راه را بجوی و پیش از (خرید و تهیه) خانه همسایه اش را جويا شو، هان ! هر که در راه شتاب کند (بزودی بمقصد و) به استراحت رسد، عیب برادرت را که (مانندش را) در خود سراغ داری بیوش (با چنانچه خودت دوست نداری پرده ات را در مورد عیبت بدرند تو هم پرده پوش دیگران باش). لغزش دوستت را نادیده گیر برای روزی که دشمنت بر تو چیره گردد (یعنی با دیدن لغزشی از دوست خود و برو آوردن آن او را از خویش مرنجان و برای روز گرفتاری او را نگهدار) کسیکه خشم گیرد بر آنکس که خود نیروی زیان رساندن به او را ندارد اندوهش طولانی گردد و خویش را در عذاب و شکنجه (روحی) اندازد هر که از پروردگار خود بترسد از ستمش خودداری کند، و در نسخه ای است که هر که از پروردگار خویش بترسد (خدا) عذابش را از او بگرداند - هر که در سخن راه انحراف نیوید فخر و بزرگی خویش را آشکار سازد، و هر که خیر را از شر نشناسد چون حیوانی باشد، به راستی که از کارهای فاسد تباه کردن توشه (راه) است ، چه کوچک است مصیبت نسبت به نیازمندی بزرگ فردای قیامت (یعنی مصیبت دنیائی هر چه بزرگ باشد در برابر اجری که خدا در قیامت با کمال نیازمندی شخص به انسان می دهد کوچک است) دریغا، دریغا، شما از هم دور و ناآشنا نیستید جز

به خاطر نافرمانیها و گناهان (یعنی گناهان است که شما را با هم نا آشنا و از هم دور کرده ، و شاید مقصود گناهان درونی چون کبر و حسد و کینه و علاقه بدنی و امثال آن باشد که موجب دوری افراد از یکدیگر است) و ه که چه نزدیک است آسایش به رنج ، و سختی و دشواری به نعمت و فراخی (یعنی نه با آسایش دنیا می توان خوشحال و مطمئن شد و نه به سختی آن بد حال و مایوس گشت) شر و بدی آن نیست که بهشت در دنبال دارد و خیر و خوبی آن نیست که دوزخ از پی دارد. هر نعمتی جز بهشت کوچک است ، و هر بلائی در کنار دوزخ تندرستی و عاقبت است . هنگامی درست کردن (و پاک ساختن) درونها گناهان بزرگ ظاهر گردد، کار پاک انجام دادن از خود کار سخت تر است ، و خالص کردن نیت برای اهل عمل از جهاد طولانی با دشمن سخت تر است ، دریغا که اگر ملاحظه تقوی و پرهیزکاری نبود من سیاستمدارترین عرب بودم

اگر پای بند من ایمان نبودی حریفم زبر دست دوران نبودی
ای مردم همانا خدای تعالی به پیامبرش محمد وعده (مقام) وسیله را داده ، و وعده او حق است و خدا هرگز خلف وعده نمی کند، هان ! که وسیله : نردبان بهشت است (و ممکن است (علی) در اصلی (اعلی) یعنی برترین درجات بهشت بوده و تصحیف شده باشد) و برترین درجات قرب بحق و آخرین حد هر آرزویی است ، مقامی است هزار پله دارد، و میان هر پله تا پله دیگر باندازه یکصد سال دویدن اسب تندرو است ، یک پله مروارید، و پله دیگر گوهر و پله زیرجد، و پله لؤلؤ ، و پله یاقوت ، و پله زمرد، و پله مرجان ، و پله کافور، و پله عنبر، پله ای از عود، پله طلا، پله ای از ابر، تا برسد به پله از هوا، و برسد به پله هوا، و برسد به پله ای از نور که آنجا مشرف بر همه بهشتها است ، و

رسول خدا ﷺ در آنروز روی آن پله نشسته و دو جامه نرم بتن کرده یکی از آن جامه ها از رحمت خدا و جامه دیگر از نور خدا است ، تاج پیامبری بر سر دارد و روی آن تاج اکلیل رسالت قرار دارد، به نور آنحضرت تمام صحرای محشر روشن شود، و من نیز در آنروز بر پله پائین تر از پله او قرار دارم و دو جامه لطیف در بر دارم یکی از ارغوان نور و یکی از کافور، و پیامبران و رسولان نیز بر پله های دیگر ایستاده اند و بزرگان زمانه و حجت‌های روزگار نیز در سمت راست مایند که جامه هائی از نور و کرامت آنرا پوشانده ، نبیند ما را فرشته و نه پیامبر مرسلی جز آنکه از انوار ما مبهوت و از درخشندگی و جلالت ما در شگفت شود، و در طرف راست (مقام) وسیله سمت راست رسول خدا ﷺ ابری است که بقدر دید چشم گسترده است و از آن ابر ندا رسد: ای اهل محشر خوشا به حال کسی که دوست دارد وصی (پیغمبر) را و ایمان دارد به پیامبر امی (منسوب به مکه) عرب ، و هر که کفر ورزیده دوزخ وعده گاه او است ، و از سمت چپ وسیله از طرف چپ رسول خدا ﷺ ابری است که از آن نداء آید: ای اهل محشر خوشا به حال کسیکه دوست دارد وصی (پیغمبر) را و ایمان دارد به پیامبر امی (منسوب به مکه) سوگند بدانکه فرمانروائی اعلا (و برتر) از اوست هیچکس رستگار نشود و روی آسایش و بهشت را نبیند جز آنکه آفریدگار خود را از روی اخلاق نسبت به آن دو دیدار کند و به اختران (امامان از فرزندان) آن دو اقتداء کند، ای اهل ولایت خدا، به روسفیدی خود و به شرافت جایگاه و بازگشتگاه گرامی و به کامیابی خود که در آنروز بر تختهایی در برابر همدیگر یقین داشته باشید، و ای مردمان منحرف و باز دارنده از خدای عزوجل و رسول او و راه او و بزرگان زمانه ، شما نیز یقین کنید به رو سیاهی خود و خشم پروردگارتان به کیفر آنچه کرده اید، و هیچ رسول و

پیامبری در گذشته نبوده است جز آنکه امت خود را به پیامبر مرسل پس از خود خبر داده و به آمدن رسول خدا ﷺ آنها را مژده داده ، و قوم خود را به پیروی از او سفارش کرده ، و آنحضرت را برای قوم خود توصیف کرده تا او را به صفاتش بشناسند، و از احکام و قوانینش پیروی کنند، و پس از او به گمراهی نیفتند، تا هر که به نابودی و گمراهی افتاد پس از رفع عذر و بیم دادن از روی دلیل و تعیین حجت حق باشد.

و از این رو امتهای (پیش از ظهور پیامبر اسلام) همیشه در امید آمدن رسولان و ظهور پیامبران بودند و اگر با رفتن پیامبری به مصیبت فقدان او دچار می گشتند با اینکه فقدان آنان برای مردم مصیبتی بزرگ و فاجعه ناگواری بود ولی باز دامنه آرزوی آنها (در آمدن پیامبران بعدی) وسیع بود، و هیچ مصیبتی بزرگتر و فاجعه ای ناگوارتر از مصیبت فقدان رسول خدا ﷺ نبود زیرا خداوند با رحلت آنحضرت بیم دادن و عذر برقرار کردن را برای مردم پایان داد، و بوسیله او احتجاج و عذر میان خود و خلق خود را قطع فرمود، و او را وسیله و نگهبانی در بین خود و بندگانش قرار داد که عملی را جز بوسیله او نپذیرد، و تقرب بدرگاهش نشود جز با فرمانبرداری او.

و خدای تعالی در آیه محکم قرآنش فرمود: (هر که از این پیغمبر فرمان برد، فرمان خدا را برده ، و هر که پشت کند ما تو را به نگهبانی آنان نفرستاده ایم) (سوره نساء آیه 80) و با این سخن فرمانبرداری خود را بفرمانبرداری از او پیوست کرد، و نافرمانیش را به نافرمانی از او، پس همین (آیه) دلیل است بر آنچه بدو و واگذار شده و گواهی است برای او بر کسی که پیروی و یا نافرمانیش کند، و این مطلب را در چند جای از قرآن بزرگ خود بیان فرموده ، پس در آنجا که مردم را به پیروی از او و میدارد و به تصدیق او و پذیرفتن

دعوتش تشویق کند فرماید: (بگو اگر خدا را دوست دارید پیروی مرا کنید تا خدایتان دوست بدارد و گناهانتان را ببامرزد) (سوره آل عمران آیه 31) و با این ترتیب پیروی آنحضرت ﷺ دوستی خدا است و خشنودی او (موجب) آمرزش گناهان و رستگاری کامل و واجب شدن بهشت است، و در رو گرداندن از آنحضرت و اعراض از او ستیزه جوئی با خدا و خشم و غضب و دوری از او است که (انسانرا) در دوزخ جای دهد و این است معنای گفتار خداوند که می فرماید:

(و هر که از این دسته ها بدو کافر شود دوزخ جایگاه او است) (سوره هود آیه 17) و مقصود از کفر انکار و نافرمانی او است، چونکه خداوند تبارک و تعالی بوسیله من بندگان را آزمایش کرد و بدست من مخالفین خود را کشت و به شمشیر من منکرانش را نابود کرد، و مرا وسیله تقرب مؤمنان و حوضهای مرگی برای سرکشان و شمشیری بر بزهکاران قرار داد. و بوسیله من پشت رسول خود را محکم کرد و به یاری او گرامیم داشت، و به دانش او شرافتم داد، و به احکام او عظیم بخشید، و به مقام وصیت او ویژه ام ساخت، و به جانشینی او در میان امتش برگزیدم، پس در هنگامی که مهاجر و انصار گرد او را گرفته بودند و (از کثرت جمعیت) جا بر آنها تنگ شده بود فرمود:

ای مردم! همانا مقام علی در پیش من چون هارون است در نزد موسی جز آنکه پیامبری پس از من نیست، پس مؤمنان از جانب خدا سخن رسول خدا ﷺ را فهمیدند، زیرا دانستند که من برادر پدر و مادری رسول خدا ﷺ که نیستم چنانچه هارون برادر پدر و مادری موسی بود، و پیامبر هم نخواهم بود که درخواست نبوت کنم، ولی مقصود از این سخن جانشینی من بود چنانچه موسی هارون را جانشین خود ساخت در آنجا که می فرماید: (میان قوم من

جانشین من باش و به اصلاح (کارشان) پرداز و از راه تبهکاران پیروی مکن (سوره اعراف آیه 142) و گفتار دیگر رسول خدا ﷺ هنگامی که جمعی گفتند: مائیم دوستان نزدیک (و سرپرستان پس از) رسول خدا ﷺ ، پس رسول خدا به سفر حجة الوداع رفت و سپس به غدیر خم آمد و در آنجا دستور داد شبیه منبری برایش ساختند و بالای آن رفت و بازوی مرا گرفته بلند کرد بدانسان که زیر بغلش نمودار شد و با آواز بلند در آن انجمن فرمود:

(هر که را من سرور و مولی هستم علی سرور و مولای او است ، خدایا دوست بدار هر که دوستش دارد و دشمن بدار هر که دشمنش دارد) پس روی دوستی من است دوستی خدا، و روی دشمنی من است دشمنی خدا، و خدای عزوجل درباره جریان آنروز (این آیه را) نازل فرمود: (امروز دین شما را برایتان کامل کردم و نعمت خود را بر شما تمام کردم و اسلام را دین شما انتخاب کردم (سوره مائده آیه 3) پس ولایت من کمال دین و انتخاب و پسند پروردگار جل ذکره گردید.

و نازل فرمود خدای تبارک و تعالی در مورد خصوص من و گرامی داشت من و بزرگی من و فضیلتی که رسول خدا ﷺ به من داد این گفتار را که می فرماید: (سپس برگردانده شوند به سوی خدا، مولای حقیقی ایشان ، هان که حکم (و داوری) از آن او است و او سریعترین حسابگران است) (سوره انعام آیه 62). (ظاهرا مقصود این است که عنوان (مولی) که خدا و رسول او هر دو خود را بدان نامیده اند این عنوان را خداوند به من داده و مرا از میان امت بدین نام و عنوان مخصوص داشته است و این بخاطر بزرگداشت و فضیلت من بوده ، و ممکن است مقصود این باشد که مولی در کلام رسول خدا ﷺ بهمان معنی

است که در این آیه است ، و جمله (و انزل الله تبارک و تعالی ...) مربوط به آیه سابقه باشد...)

در من منقبتهایی وجود دارد که اگر آنها را به زبان آرم ارتفاع بنای آنها بزرگ و در نتیجه زمان گوش دادن بدانها نیز طولانی گردد.

و اگر در برابر من آندو بخت برگشته پیراهن خلافت را بر تن کردند و در آنچه حقی بدان نداشتند با من ستیزه جستند و از روی گمراهی بر مسند آن سوار شدند و از روی نادانی آن را بخود بستند (یا از خود دانستند) پس به بد جایگاهی در آیند و چه بد است آنچه را برای خود آماده و تهیه کردند.

در خانه گور (و عالم برزخ و قیامت) به یکدیگر لعنت کنند و هر کدام آنها از دیگری بیزارى جوید، و چون به رفیق خود برخورد، بدو گوید: (ای کاش فاصله میان من و تو فاصله شرق و مغرب بود که چه بد هم نشینی بودی) و آن بخت برگشته با حالی نزار پاسخش دهد: (ای کاش من تو را دوست نمی گرفتم که به راستی از ذکری که برایم آمده بود گمراهم ساختی و شیطان خوار کننده انسانی است).

و منم مقصود از ذکری که (آن بخت برگشته) از آن گمراه شد، و آن راهی که از آن منحرف گشت و آن ایمانی که بدان کفر ورزید، و آن قرآنی که از آن دوری کرد، و آن دینی که آنرا دروغ پنداشت ، و آن راهی که از آن کناره گرفت

و اگر چریدند آن دو نفر در علف خشکیده چیده شده ؛ و چراگاه فریبنده دنیای ناپایدار و خود را به لب پرتگاه دوزخ کشاندند، اینکار آنانرا به بد جایگاهی وارد کند، در میان نومیدترین واردین و ملعون ترین وارد شدگان ، به

لعن به یکدیگر فریاد کشند و با حسرت و افسوس (چون حیوانات) ناله کنند راحت و آسایشی ندارند و از عذاب و شکنجه شان چاره و گریزی نیست .

این مردم (سالهای طولانی) هم چنان بتها را پرستش و در بتخانه ها خدمتکاری کردند، برای آنها مراسمی بر پا می داشتند و نذر و قربانی برای آنها می کردند و برای آنها: (بحیره) و (وصیلة) و (سائبة) و (حام) (حیواناتی بوده که در زمان جاهلیت روی عقائدی آنها را خاص خدا می دانستند و استفاده آنانرا بر خود حرام می کردند) و با ازلام (چوبه های تیر مخصوص) قرعه می زدند، و از خدای عز ذکرة بی خبر گشته و از راه راست سرگردان شده بودند، و به موجبات دوری از حق می شتافتند، شیطان بر آن ها چیره گشته ، و تاریکی دوران جاهلیت آنها را فرا گرفته و شیر خوردن و از شیر گرفتنشان بر جهالت و گمراهی بود (و پایه تمام کارهایشان از آغاز تا انجام بر نادانی و گمراهی ریخته شده بود)

در چنین موقعیتی خداوند ما را از روی رحمت برای آنها فرستاد، و از نظر مهر ورزی بر آنها ظاهر ساخت ، و پرده ها را بوسیله ما کنار زد تا نوری باشد برای هر که خواهد نور گیرد، و فضیلتی باشد برای هر که پیروی آن کند، و کمکی باشد برای هر که آن را باور کند.

(با این مهر و رحمت حق) اینان پس از خواری در مسند عزت قرار گرفتند، و پس از اینکه اندک بودند بسیار گشتند، هیبت آنها در دلها و دیده ها جایگیر شد، و سرکشان و طوائف آنها در برابر شان تسلیم گشتند، و به نعمتی رسیدند که سر زبانها افتاد، و به آسانی به مقامی گرامی نائل شدند، و پس از بیم و خوف به آسایش و امنیت رسیدند، و پس از پراکندگی مجتمع گشتند، مفاخر معدن عدنان (پدر عرب) بما درخشندگی گرفت ، ما آنها را به دهلیز هدایت بردیم و

(بدارالسلام بهشت یا) به خانه امنیت و تندرستی وارد کردیم ، و جامه ایمان بر تنشان پوشانیدیم ، و بواسطه ما بر جهانیان پیروز گشتند، و در روزگار رسول خدا ﷺ آثار مردمان شایسته در ایشان ظاهر شد مانند مدافع شمشیر زن ، و نمازگزار خدا جو، و گوشه نشین پارسا، امانت داری را آشکار ساختند و بکارهای ثواب دست زدند (یا به زیارت خانه کعبه می آمدند) تا چون خدای عزوجل پیامبرش ﷺ را بخواند و به سوی خود بالا برد چیزی پس از او نگذشت جز مانند چشم بر هم زدن یا جهیدن برق که به عقب باز گشتند و پشت کردند و به خونخواهی برخاستند و لشکرها کشیدند، و در (خانه رسول خدا) را بستند، و خانه ها را شکستند، و آثار رسول خدا ﷺ را زیر و رو کردند و از احکام آنحضرت رو گرداندند و از انوار او دور گشتند، و به جای جانشینی که او تعیین کرده بود دیگری را از روی ستم به جانشینی گماشتند و چنین پنداشتند که آنکس را که خود از خاندان ابی قحافه انتخاب کردند به جانشینی رسول خدا ﷺ سزاوارتر از آنکس که خود رسول خدا ﷺ به جانشینی خود انتخاب فرموده بود، و خیال کردند مهاجر خاندان ابی قحافه بهتر از مهاجر و هم انصار ربانی و صاحب راز خدا و رسولش از خاندان بنی هاشم می باشد.

بدانید که نخستین شهادت بنا حقی که در اسلام اتفاق افتاد گواهی آنها بود که درباره رفیقشان دادند و گفتند: او را رسول خدا ﷺ به جانشینی منصوب داشته ، و چون جریان سعد بن عباده پیش آمد (و آن سخنان را در مورد غصب خلافت به عمر و دیگران گفت) از این سخن برگشته و گفتند: رسول خدا ﷺ از این جهان رفت و کسی را به جانشینی منصوب نفرمود، پس رسول خدا ﷺ آن مرد پاک و مبارک نخستین کسی بود که در اسلام بنا حق بر علیه او گواهی دادند، و بزودی دریابند سر انجام آنچه را پیشینیان ایشان پی

ریزی کردند، و اگر (می بینید که) اینان در مهلتی فراخ و در عمری مقدر و وسعت زمان بازگشت و غرور تدریجی و آرامش حال و رسیدن به آرزو هستند (شگفت نیست و) باید بدانید که خدای عزوجل به شداد بن عاد و ثمود بن عبود و بلعم بن باعورا نیز مهلت داد و نعمتهای آشکار و نهان خویش را برایشان کامل کرد و بوسیله مالها و عمرهای طولانی کمکشان داد، و زمین برکات خویش را به آنها ارزانی داشت تا بلکه متذکر نعمتهای الهی گردند و نهی و بیم او و راه بازگشت بدرگاهش را بشناسند و از گردنکشی دست بدارند.

و چون دوران آنها بسر رسید و لقمه مقدر ایشان پایان یافت خدای عزوجل ایشانرا بر گرفت و از بیخ و بن بر کند، گروهی را به سنگریزه دچار کرد، و برخی را صیحه آسمانی فرا گرفت، و برخی را ابر آتش بار بسوزاند، و برخی را زلزله نابود کرد، و برخی در زمین فرو رفتند (و چنان نبود که خدا برایشان ستم کند ولی خودشان بودند که بخود ستم می کردند).

بدانید که هر دورانی را دفتری است و چون به آخر رسید در آن هنگام اگر پرده به یک سو رود و ببینی آنجائی را که ستمکاران بدانجا سرنگون کردند و زیانکاران بدانجا باز گردند همانا بدرگاه خدای عزوجل می گریختی از آنچه آنها در آن گرفتارند و بدان باز گردند.

هان : ای مردم من در میان شما مانند هارونم در میان فرعونیان ، و چون دروازه (حطه) (که بنی اسرائیل مامور شدند از آن بگذرند تا گناهشان بریزد) در میان بنی اسرائیل ، و چون کشتی نوح هستم در میان قوم نوح ، منم نبا عظیم (خبر بس بزرگ) و صدیق اکبر (راستگوی بزرگ) و بزودی وعده هائی را که به شما داده شده خواهید دانست ، و آیا جز این است که این دنیا جز انگشت لیس خورنده ای است و مزه چشم نوشنده و چرت زدن شخص خواب آلودی

می باشد، و پس از آن گناهان هلاکت بار گریبانگیر آنها شده و موجب رسوائی دنیا و آخرتشان گردد و سپس به سخت ترین عذاب باز گردند، و خدا از کارهائی که می کنند غافل نیست .

پس چیست سزای آنکس که از راه روشن خود منحرف گشته و حجت و دلیل روشنش را منکر شده و با هدایت خود مخالفت کرده ، و از نور خود به یک سو و در تاریکی فرو رفته و به جای آب سراب را گرفته و نعمت را به عذاب تبدیل کرده و به جای رستگاری به بدبختی گرائیده و خوشی را با دشواری و فراخی را با سختی عوض کرده ، جز سزای ارتکاب گناهانش و بدی خلاف کاریش ، پس باید یقین کنند به وعده خدا از روی حقیقت ، و بدانچه وعده داده شده اند قطع پیدا کنند (روزی که صیحه آسمانی را بحق بشنوند این روز بیرون شدن است ، مائیم که زنده کنیم و بمیرانیم و سرانجام سوی ماست ، روزی که زمین برای در آمدنشان شکافته شود و شتابان شوند...) تا آخر سوره (ق.) .

حديث شماره : 5

(خُطْبَةُ الطَّالُوتِيَّةِ)

مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ مَعْمَرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَيُّوبَ
الْأَشْعَرِيُّ عَنْ عَمْرِو الْأَوْزَاعِيِّ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرِ عَنْ سَلَمَةَ بْنِ كَهَيْلٍ عَنْ أَبِي
الْهَيْثَمِ بْنِ التَّيْهَانِ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام خَطَبَ النَّاسَ بِالْمَدِينَةِ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كَانَ حَيًّا بَلَا كَيْفٍ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كَانٌ وَلَا كَانَ لِكَانِهِ كَيْفٌ وَلَا كَانَ لَهُ
أَيْنٌ وَلَا كَانَ فِي شَيْءٍ وَلَا كَانَ عَلَى شَيْءٍ وَلَا ابْتَدَعَ لِكَانِهِ مَكَانًا وَلَا قَوَى بَعْدَ مَا
كَوْنَ شَيْئًا وَلَا كَانَ ضَعِيفًا قَبْلَ أَنْ يُكُونَ شَيْئًا وَلَا كَانَ مُسْتَوْحِشًا قَبْلَ أَنْ يُبْتَدَعَ
شَيْئًا وَلَا يُشْبَهُ شَيْئًا وَلَا كَانَ خِلْوًا عَنِ الْمَلِكِ قَبْلَ إِنْشَائِهِ وَلَا يَكُونُ خِلْوًا مِنْهُ
بَعْدَ ذَهَابِهِ كَانَ إِلَهًا حَيًّا بَلَا حَيَاةٍ وَمَالِكًا قَبْلَ أَنْ يُنْشَى شَيْئًا وَمَالِكًا بَعْدَ إِنْشَائِهِ
لِلْكَوْنِ وَلَا لَيْسَ يَكُونُ لِلَّهِ كَيْفٌ وَلَا أَيْنٌ وَلَا حَدٌّ يُعْرَفُ وَلَا شَيْءٌ يُشْبَهُهُ وَلَا يَهْرَمُ
إِطْوَالِ بَقَائِهِ وَلَا يَضْعُفُ لِذُعْرَةٍ وَلَا يَخَافُ كَمَا تَخَافُ خَلِيقَتُهُ مِنْ شَيْءٍ وَلَكِنْ
سَمِيعٌ بَعِيرٌ سَمِعٌ وَبَصِيرٌ بَعِيرٌ بَصَرٌ وَقَوَى بَعِيرٌ قُوَّةٌ مِنْ خَلْقِهِ لَا تُدْرِكُهُ حَدَقُ
النَّاطِرِينَ وَلَا يُحِيطُ بِسَمْعِهِ سَمْعُ السَّامِعِينَ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا كَانَ بَلَا مَشُورَةٍ وَلَا
مُظَاهَرَةٍ وَلَا مُخَابَرَةٍ وَلَا يَسْأَلُ أَحَدًا عَنْ شَيْءٍ مِنْ خَلْقِهِ أَرَادَهُ لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ
وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ
لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ أَرْسَلَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ
كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ فَبَلَّغَ الرِّسَالََةَ وَأَنْهَجَ الدَّلَالََةَ ص

أَيُّهَا الْأُمَّةُ الَّتِي خُدِعْتَ فَانْخَدَعْتَ وَعَرَفْتَ خَدِيعَةَ مَنْ خَدَعَهَا فَأَصْرَتْ عَلَى مَا
عَرَفَتْ وَاتَّبَعَتْ أَهْوَاءَهَا وَضَرَبَتْ فِي عَشْوَاءِ غَوَايَتِهَا وَقَدْ اسْتَبَانَ لَهَا الْحَقُّ
فَصَدَّتْ عَنْهُ وَالطَّرِيقُ الْوَاضِحُ فَتَنَكَّبَتْهُ أَمَا وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَبَرَأَ النَّسْمَةَ لَوْ

اقْتَبَسْتُمْ الْعِلْمَ مِنْ مَعْدِنِهِ وَ شَرَبْتُمْ الْمَاءَ بِعُدْوَانِهِ وَ ادَّخَرْتُمْ الْخَيْرَ مِنْ مَوْضِعِهِ وَ
 اخَذْتُمْ الطَّرِيقَ مِنْ وَاضِحِهِ وَ سَلَكَتُمْ مِنَ الْحَقِّ نَهْجَهُ لِنَهْجَتِ بَكُمُ السُّبُلُ وَ بَدَتْ
 لَكُمْ الْأَعْلَامُ وَ أَضَاءَ لَكُمْ الْإِسْلَامُ فَآكَلْتُمْ رَغَدًا وَ مَا عَالَ فِيكُمْ عَائِلٌ وَ لَا ظَلَمَ مِنْكُمْ
 مُسْلِمٌ وَ لَا مُعَاهَدٌ وَ لَكِنْ سَلَكَتُمْ سَبِيلَ الظُّلَامِ فَاطْلَمْتُمْ عَلَيكُمْ ذُنُوبَكُمْ بِرُحْبَهَا وَ
 سُدَّتْ عَلَيكُمْ أَبْوَابُ الْعِلْمِ فَقَلْتُمْ بِأَهْوَائِكُمْ وَ اخْتَلَفْتُمْ فِي دِينِكُمْ فَافْتَيْتُمْ فِي دِينِ
 اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ اتَّبَعْتُمُ الْعَوَاةَ فَاعْوَتُّكُمْ وَ تَرَكْتُمُ الْأَيِّمَةَ فَتَرَكَوْكُمْ فَاصْبَحْتُمْ تَحْكُمُونَ
 بِأَهْوَائِكُمْ إِذَا ذَكَرَ الْأَمْرُ سَأَلْتُمْ أَهْلَ الذِّكْرِ فَإِذَا أَفْتَوْكُمْ قُلْتُمْ هُوَ الْعِلْمُ بَعِينَهُ فَكَيْفَ وَ
 قَدْ تَرَكَتُمُوهُ وَ نَبَذْتُمُوهُ وَ خَالَفْتُمُوهُ رُوَيْدًا عَمَّا قَلِيلٍ تَحْصُدُونَ جَمِيعَ مَا زَرَعْتُمْ وَ
 تَجِدُونَ وَ خِيمَ مَا اجْتَرَمْتُمْ وَ مَا اجْتَلَبْتُمْ وَ الَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَ بَرَأَ النَّسَمَةَ لَقَدْ عَلِمْتُمْ
 أَنِّي صَاحِبِكُمْ وَ الَّذِي بِهِ أَمَرْتُمْ وَ أَنِّي عَالِمِكُمْ وَ الَّذِي بَعَلِمِهِ نَجَاتُكُمْ وَ وَصِيُّ نَبِيِّكُمْ
 وَ خَيْرَةُ رَبِّكُمْ وَ لِسَانُ نُورِكُمْ وَ الْعَالِمُ بِمَا يُصْلِحُكُمْ فَعَنْ قَلِيلٍ رُوَيْدًا يَنْزِلُ بِكُمْ مَا
 وَعَدْتُمْ وَ مَا نَزَلَ بِالْأَمْرِ قَبْلَكُمْ وَ سَيَسْأَلُكُمُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَنْ أَيْمَتِكُمْ مَعَهُمْ
 تُحْشَرُونَ وَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ غَدًا تَصِيرُونَ أَمَا وَ اللَّهُ لَوْ كَانَ لِي عِدَّةُ أَصْحَابِ
 طَالُوتَ أَوْ عِدَّةُ أَهْلِ بَدْرٍ وَ هُمْ أَعْدَاؤُكُمْ لَضَرَبْتُكُمْ بِالسَّيْفِ حَتَّى تَتَوَلَّوْا إِلَى الْحَقِّ وَ
 تُتَيَّبُوا لِلصِّدْقِ فَكَانَ ارْتِقَ لِلْفَتْحِ وَ أَخَذَ بِالرِّقْقِ اللَّهُمَّ فَاحْكُمْ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَ أَنْتَ
 خَيْرُ الْحَاكِمِينَ

قَالَ ثُمَّ خَرَجَ مِنَ الْمَسْجِدِ فَمَرَّ بِصِيْرَةٍ فِيهَا نَحْوٌ مِنْ ثَلَاثِينَ شَاةً فَقَالَ وَ اللَّهُ لَوْ
 أَنَّ لِي رِجَالًا يَنْصَحُونَ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لِرَسُولِهِ بَعْدَ هَذِهِ الشَّيْءِ لَأَزَلْتُ ابْنَ أَكَلَةَ
 الذِّبَابِ عَنْ مُلْكِهِ قَالَ فَلَمَّا أَمْسَى بَايَعَهُ ثَلَاثِمِائَةَ وَ سِتُونَ رَجُلًا عَلَى الْمَوْتِ فَقَالَ
 لَهُمْ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام اغْدُوا بِنَا إِلَى أَحْجَارِ الزَّيْتِ مُحَلِّقِينَ وَ حَلَقَ أَمِيرُ
 الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَمَا وَافَى مِنْ الْقَوْمِ مُحَلِّقًا إِلَّا أَبُو ذَرٍّ وَ الْمُقْدَادُ وَ حُدَيْفَةُ بْنُ الْيَمَانِ وَ
 عَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ وَ جَاءَ سَلْمَانُ فِي آخِرِ الْقَوْمِ فَرَفَعَ يَدَهُ إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنَّ

الْقَوْمِ اسْتَضَعُّونِي كَمَا اسْتَضَعَفْتُ بَنُو إِسْرَائِيلَ هَارُونَ اللَّهُمَّ فَإِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَ
 مَا نُغْلِنُ وَ مَا يَخْفَى عَلَيْكَ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَ لَا فِي السَّمَاءِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَ
 الْحَقِيقِي بِالصَّالِحِينَ أَمَا وَ الْبَيْتِ وَ الْمُفْضَى إِلَى الْبَيْتِ [وَ فِي نُسخة وَ الْمُزْدَلْفَةِ] وَ
 الْخِيفِ إِلَى التَّجْمِيرِ لَوْ لَا عَهْدٌ عَهْدُهُ إِلَى النَّبِيِّ الْأُمِّيُّ ص لَأُورِدْتُ الْمُخَالَفِينَ خَلِيجَ
 الْمَنِيَّةِ وَ لَأُرْسَلْتُ عَلَيْهِمْ شَائِبَ صَوَاعِقِ الْمَوْتِ وَ عَن قَلِيلٍ سَيَعْلَمُونَ

خطبه طالوتية :

(و وجه تسمیه آن به طالوتیه آن است که حضرت به مناسبتی نام یاران
 طالوت را در این خطبه ذکر می کند).

5) - از ابی الهیثم بن تیهان روایت شده که امیر المؤمنین علی ع برای
 مردم در مدینه خطبه ای ایراد فرمود و در آن خطبه چنین گفت :

ستایش خدائی را که معبودی جز او نیست ، زنده ای که (زندگیش)
 چگونگی ندارد، و برای او بود شدن بمعنای پدید آمدن نیست ، و بودنش
 چگونگی ندارد، جا و مکان ندارد، و نه در چیزی بوده و نه بر چیزی ، و برای
 بودنش مکانی نساخته ، و نه پس از آنکه چیزی را هستی بخشیده نیروی تازه
 ای (از خلقت آن) گرفته ، و نه پیش از آنکه چیزی را بیافریند ناتوان بوده (که
 برای رفع ناتوانی خود آنرا بیافریند) و نه پیش از آنکه چیزی را بیافریند ناتوان
 بوده (که برای رفع ناتوانی خود آنرا بیافریند) و نه پیش از آنکه موجودی را
 بیافریند (از تنهایی) وحشت داشته ، و نه به چیزی شبیه است ، و نه پیش از
 پدید آوردن موجودات از فرمانروائی و سلطنت به دور بوده ، و نه پس از رفتن
 تمامی موجودات بی سلطنت بماند.

معبودی است زنده نه به زندگی عرضی (که عارض بر ذات او باشد) و
 فرمانروا و مالک بوده پیش از آنکه چیزی را بیافریند، و مالک است پس از

اینکه جهان هستی را آفرید، و نیست برای خدا چگونگی و نه مکانی و نه حد و اندازه ای که بدان شناخته شود، و نه چیزی بدو ماند، و نه به واسطه زیاد ماندن پیر گردد، و نه از ترس دیگری سستی گیرد، و نترسد همانند اینکه مخلوقاتش از چیزی بترسند، شنوا است بدون گوش، و بینا است بدون چشم، و نیرومند است بدون نیروئی از خلق خود، حدقه چشم بینندگان او را درک نکند و در گوش شنوندگان نگنجد (یعنی نتوان بوسیله گوش با شنیدن اوصاف او بکنهش پی برد).

چونکه درباره چیزی اراده فرماید احتیاج به مشورت و کمک و خبر گرفتن از دیگری ندارد، و از کسی درباره چیزی که نسبت به خلق خود اراده کرده پرسش نکند، دیده گان، او را در نیابند و او دیده ها را دریابد و او است ناپیدا و دانا.

و گواهی دهم که معبودی جز خدای یگانه نیست که شریک ندارد، و گواهی دهم که محمد بنده و رسول او است که او را برای راهبری به دین راست فرستاده تا بر همه ادیان پیروزش گرداند و اگر چه مشرکان نخواهند، پس آنحضرت رسالت خود را به مردم رساند و راه را آشکار کرد. درود خدا بر او و آتش باد.

ای امتی که فریض دادند و فریب خورد، و فریب آن کس که فریض داده بود شناخت ولی باز هم روی همان فریب خوردگی پافشاری کرده ایستاد، و از هواهای نفسانی پیروی کرد، و در راه تاریک گمراهی خود گام برداشت، و یا اینکه حقیقت بر او آشکار شده بود از پیروی آن سریچی کرد، و از پیمودن راه روشن خودداری نمود.

سوگند بدان خدایی که دانه را شکافت و (حیوان) دم زن را آفرید اگر علم و دانش را از معدنش بدست می آوردید، و آب را گوارا نوش می کردید، و خیر خوبی را از جایگاهش ذخیره می کردید، و راه را از قسمت روشنش می گرفتید، و براه حق و درست گام بر می داشتید، راهها برای شما روشن می گشت و نشانه ها برای شما آشکار و اسلام برای شما می درخشید، و به خوشی و فراوانی می خوردید، و عائله مند گرفتاری در میان شما نبود، و به هیچ مسلمان و غیر مسلمانی که در عهد و پیمان شما ستم نمی شد، ولی شما راه تاریکی را در پیش گرفتید پس دنیا با همه فراخیش بر شما تاریک شد، و درهای علم و دانش به روی شما بسته شد، پس از روی دلخواه خود سخن کردید، و در دین خود راه اختلاف پیمودید و ندانسته در دین خدا فتوی دادید، و از گمراهان پیروی کردید و آنان شما را گمراه کردند، و امامان خود را رها کردید آنها نیز شما را رها کردند، پس به این روز افتادید که طبق دلخواه خود حکم کنید، هنگامی که کاری پیش آید از اهل ذکر بپرسید و چون آن را برای شما بیان کنند گوئید راستی که حقیقت علم همین است، پس چه شد که (با این اقرار و اعتراف) آنها را رها کردید؟ و پشت سر انداختید و با آنها مخالفت کردید؟

باشد! که به زودی تمام آنچه را کشتید درو کنید، و عواقب و خیم جرمها و کارهایتان را دریابید، سوگند بدانکه دانه را شکافت و جنبنندگان را آفرید بخوبی دانستید که منم زمامدار شما و آنکس که به پیرویش مامور هستید و منم دانشمند شما و آنکسی که نجات شما به علم و دانش او است، و وصی پیامبر شما و برگزیده پروردگار شما و زبان نور (یعنی رسول خدا یا قرآن) شما را و دانای به مصالح شما، و به زودی بطور آرامی بشما رسد آنچه را بدان وعده داده

شده اید، و آنچه به امتهای پیش از شما فرود آمد، و بزودی خدای عزوجل از شما درباره امامانتان پرسش کند، با آنها محشور گردید، و فردای محشر به سوی خدای عزوجل بازگشت خواهید کرد، هان! که (به خدا سوگند) اگر به اندازه اصحاب طالوت یا به شماره اهل بدر یاور داشتم که آنها هم طراز و مانند شما بودند هر آینه شما را با شمشیر می زدم تا به سوی حق باز گردید و به راستی گرائید، و اینکار برای بستن شکاف (که در دین نمودار شده) بهتر و با رفق و نرمش موافق تر بود. خدایا تو میان ما به حق حکم فرما که بهترین داوران هستی .

راوی گوید: سپس آن حضرت از مسجد بیرون رفت و به یک چهار دیواری رسید که در آن حدود سی راس گوسفند بود، فرمود: به خدا سوگند اگر برای من مردانی به عدد این گوسفندان بودند که برای خدا و رسولش خیر خواهی کنند هر آینه پسر زن مگس خوار را از فرمانروائی و ریاستش بر می داشتم .

چون شام شد سیصد و شصت نفر با او بیعت به مرگ کردند (که تا پای جان استقامت ورزند) امیر مؤمنان علی علیه السلام به آنها فرمود: فردا صبح همگی سر تراشیده در کنار (احجار الزیت) (نام جائی در اطراف مدینه بوده) حاضر شوید (و دستور سر تراشیدن را برای علامت وفاداری معین فرمود) خود امیر المؤمنین علیه السلام سرش را تراشیده ولی روز دیگر از آن سیصد و شصت نفر جز ابوذر و مقداد و حذیفه بن یمان و عمار بن یاسر و سلمان که او نیز در آخر کار رسید کسی سر تراشیده در وعده گاه حاضر نشد، علی علیه السلام (که چنان دید) دست به سوی آسمان بلند کرد و فرمود: خدایا این مردم مرا خوار شمردند هم چنانکه بنی اسرائیل هارون را خوار شمردند، خدایا تو به خوبی می دانی آنچه را ما

پنهان کنیم و آنچه را آشکار کنیم ، و چیزی در آسمان و زمین بر تو پوشیده نیست ، مرا مسلمان بمیران و به شایستگان ملحقم فرما.

هان ! که سوگند به خانه کعبه و آنکه به سوی کعبه رود (یا دست به خانه کعبه ساید) . و در نسخه ایست که فرمود: و مزدلفة و شتابندگان برای رمی جمره . اگر سفارشی که پیامبر گرامی بمن کرده است در کار نبود هر آینه مخالفین را به دریای مرگ می ریختم و باران برق دار مرگ را بر سرشان می ریختم و بزودی خواهند دانست .

حديث شماره : 6

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ كُنْتُ
عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِذْ دَخَلَ عَلَيْهِ أَبُو بَصِيرٍ وَ قَدْ خَفَرَهُ النَّفْسُ فَلَمَّا أَخَذَ مَجْلِسَهُ
قَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَا أَبَا مُحَمَّدٍ مَا هَذَا النَّفْسُ الْعَالِي فَقَالَ جُعِلَتْ فِدَاكَ يَا ابْنَ
رَسُولِ اللَّهِ كَبِيرَ سِنِي وَ دَقَّ عَظْمِي وَ اقْتَرَبَ أَجْلِي مَعَ أَنِّي لَسْتُ أَدْرِي مَا أُرِدُ عَلَيْهِ
مِنْ أَمْرِ آخِرَتِي فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَا أَبَا مُحَمَّدٍ وَإِنَّكَ لَتَقُولُ هَذَا قَالَ جُعِلَتْ
فِدَاكَ وَ كَيْفَ لَا أَقُولُ هَذَا فَقَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُكْرِمُ
الشَّبَابَ مِنْكُمْ وَ يَسْتَحْيِي مِنَ الْكُهُولِ قَالَ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ فَكَيْفَ يُكْرِمُ الشَّبَابَ
وَ يَسْتَحْيِي مِنَ الْكُهُولِ فَقَالَ يُكْرِمُ اللَّهُ الشَّبَابَ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ وَ يَسْتَحْيِي مِنَ الْكُهُولِ
أَنْ يُحَاسِبَهُمْ قَالَ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ هَذَا لَنَا خَاصَّةٌ أَمْ لِأَهْلِ التَّوْحِيدِ قَالَ لَا وَ
اللَّهُ إِلَّا لَكُمْ خَاصَّةٌ دُونَ الْعَالَمِ قَالَ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ فَإِنَّا قَدْ نَبِزْنَا نَبِزًا انْكَسَرَتْ لَهُ
ظُهُورُنَا وَ مَاتَتْ لَهُ أَفْئِدَتُنَا وَ اسْتَحَلَّتْ لَهُ الْوُلَاةُ دِمَاءَنَا فِي حَدِيثٍ رَوَاهُ لَهُمْ فَقَهَاؤُهُمْ
قَالَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام الرَّافِضَةُ قَالَ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ لَا وَ اللَّهُ مَا هُمْ سَمَوْكُمْ وَ
لَكِنَّ اللَّهَ سَمَّاكُمْ بِهِ أَمَا عَلِمْتَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ أَنَّ سَبْعِينَ رَجُلًا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ
رَفَضُوا فِرْعَوْنَ وَ قَوْمَهُ لَمَّا اسْتَبَانَ لَهُمْ ضَلَالَهُمْ فَلَحِقُوا بِمُوسَى عليه السلام لَمَّا اسْتَبَانَ لَهُمْ
هُدَاهُ فَسَمُّوا فِي عَسْكَرِ مُوسَى الرَّافِضَةَ لِأَنَّهُمْ رَفَضُوا فِرْعَوْنَ وَ كَانُوا أَشَدَّ أَهْلَ ذَلِكَ
العَسْكَرِ عِبَادَةً وَ أَشَدَّهُمْ حُبًّا لِمُوسَى وَ هَارُونَ وَ ذُرِّيَّتِهِمَا عليه السلام فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ إِلَى مُوسَى عليه السلام أَنْ أَتَيْتَ لَهُمْ هَذَا الْاسْمَ فِي التَّوْرَةِ فَإِنِّي قَدْ سَمَّيْتُهُمْ بِهِ وَ
نَحَلْتُهُمْ إِيَّاهُ فَاتَّيَبَتْ مُوسَى عليه السلام الْاسْمَ لَهُمْ ثُمَّ ذَخَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَكُمْ هَذَا الْاسْمَ
حَتَّى نَحْلِكُمُوهُ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ رَفَضُوا الْخَيْرَ وَ رَفَضْتُمْ الشَّرَّ افْتَرَقَ النَّاسُ كُلَّ فِرْقَةٍ وَ
تَشَعَّبُوا كُلَّ شُعْبَةٍ فَانْشَعَبْتُمْ مَعَ أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكُمْ ص وَ ذَهَبْتُمْ حَيْثُ ذَهَبُوا وَ اخْتَرْتُمْ

مَنْ اخْتَارَ اللَّهُ لَكُمْ وَ ارْدُتُمْ مَنْ ارَادَ اللَّهُ فَابْشِرُوا ثُمَّ ابْشِرُوا فَاَنْتُمْ وَاللَّهِ
الْمَرْحُومُونَ الْمُتَقَبَّلُونَ مِنْ مُحْسِنِكُمْ وَ الْمُتَجَاوِزُونَ عَنْ مُسِيئِكُمْ مَنْ لَمْ يَأْتِ اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ بِمَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَمْ يُتَقَبَّلْ مِنْهُ حَسَنَةٌ وَ لَمْ يُتَجَاوَزْ لَهُ عَنْ سَيِّئَةٍ يَا أَبَا
مُحَمَّدٍ فَهَلْ سَرَرْتُكَ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ زِدْنِي فَقَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ إِنْ لِلَّهِ عَزَّ وَ
جَلَّ مَلَائِكَةٌ يُسْقِطُونَ الذُّنُوبَ عَنْ ظُهُورِ شِيعَتِنَا كَمَا يُسْقِطُ الرِّيحُ السُّورِقَ فِي أَوَانِ
سُقُوطِهِ وَ ذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَ مَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ
رَبِّهِمْ وَ يَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا اسْتَغْفَرُهُمْ وَ اللَّهُ لَكُمْ دُونَ هَذَا الْخَلْقِ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ
فَهَلْ سَرَرْتُكَ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ زِدْنِي قَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ لَقَدْ ذَكَرَكُمُ اللَّهُ فِي
كِتَابِهِ فَقَالَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَ
مِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَ مَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا إِنَّكُمْ وَفِيْتُمْ بِمَا أَخَذَ اللَّهُ عَلَيْهِ مِيثَاقَكُمْ مِنْ وَايْتِنَا
وَ إِنَّكُمْ لَمْ تُبَدِّلُوا بِنَا غَيْرَنَا وَ لَوْ لَمْ تَفْعَلُوا لَعَيَّرَكُمُ اللَّهُ كَمَا عَيَّرَهُمْ حَيْثُ يَقُولُ جَلَّ
ذِكْرُهُ وَ مَا وَجَدْنَا لَأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ وَ إِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ فَهَلْ
سَرَرْتُكَ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ زِدْنِي فَقَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ لَقَدْ ذَكَرَكُمُ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ
فَقَالَ إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ وَ اللَّهُ مَا ارَادَ بِهَذَا غَيْرَكُمْ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ فَهَلْ
سَرَرْتُكَ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ زِدْنِي فَقَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ
لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ وَ اللَّهُ مَا ارَادَ بِهَذَا غَيْرَكُمْ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ فَهَلْ سَرَرْتُكَ قَالَ
قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ زِدْنِي فَقَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ لَقَدْ ذَكَرْنَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ شِيعَتَنَا وَ
عَدُوَّنَا فِي آيَةٍ مِنْ كِتَابِهِ فَقَالَ عَزَّ وَ جَلَّ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَ الَّذِينَ لَا
يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ فَنَحْنُ الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَ عَدُوَّنَا الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ وَ
شِيعَتُنَا هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ فَهَلْ سَرَرْتُكَ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ زِدْنِي
فَقَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ وَ اللَّهُ مَا اسْتَنْتَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِأَحَدٍ مِنْ أَوْصِيَاءِ الْأَنْبِيَاءِ وَ لَا
أَتْبَاعِهِمْ مَا خَلَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ شِيعَتَهُ فَقَالَ فِي كِتَابِهِ وَ قَوْلُهُ الْحَقُّ يَوْمَ لَا

يُعْنِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ يَعْنِي بِذَلِكَ
عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ شَيْعَتَهُ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ فَهَلْ سَرَرْتُكَ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ زِدْنِي قَالَ يَا
أَبَا مُحَمَّدٍ لَقَدْ ذَكَرَكُمْ اللَّهُ تَعَالَى فِي كِتَابِهِ إِذْ يَقُولُ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى
أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ
وَ اللَّهُ مَا أَرَادَ بِهَذَا غَيْرَكُمْ فَهَلْ سَرَرْتُكَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ زِدْنِي
فَقَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ لَقَدْ ذَكَرَكُمْ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ فَقَالَ إِنَّ عِبَادِيَ لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ
وَ اللَّهُ مَا أَرَادَ بِهَذَا إِلَّا الْأَائِمَّةَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ وَ شَيْعَتَهُمْ فَهَلْ سَرَرْتُكَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ قَالَ قُلْتُ
جُعِلْتُ فِدَاكَ زِدْنِي فَقَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ لَقَدْ ذَكَرَكُمْ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ فَقَالَ فَأَوْلِيكَ مَعَ
الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الصَّادِقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ وَ حَسَنَ
أَوْلِيكَ رَفِيقًا فَرَسُولُ اللَّهِ ص فِي الْآيَةِ النَّبِيُّونَ وَ نَحْنُ فِي هَذَا الْمَوْضِعِ الصَّادِقُونَ وَ
الشُّهَدَاءُ وَ أَنْتُمْ الصَّالِحُونَ فَتَسَمَّوْا بِالصَّلَاحِ كَمَا سَمَّاهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ
فَهَلْ سَرَرْتُكَ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ زِدْنِي قَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ لَقَدْ ذَكَرَكُمْ اللَّهُ إِذْ
حَكَى عَنْ عَدُوِّكُمْ فِي النَّارِ بِقَوْلِهِ وَ قَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ
أَتَّخَذْنَاهُمْ سِحْرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ وَ اللَّهُ مَا عَنَى وَ لَا أَرَادَ بِهَذَا غَيْرَكُمْ
صِرْتُمْ عِنْدَ أَهْلِ هَذَا الْعَالَمِ شِرَارَ النَّاسِ وَ أَنْتُمْ وَ اللَّهُ فِي الْجَنَّةِ تُحْبَرُونَ وَ فِي النَّارِ
تُطْلَبُونَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ فَهَلْ سَرَرْتُكَ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ زِدْنِي قَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ
مَا مِنْ آيَةٍ نَزَلَتْ تَقُودُ إِلَى الْجَنَّةِ وَ لَا تَذْكُرُ أَهْلَهَا بِخَيْرٍ إِلَّا وَ هِيَ فِيْنَا وَ فِي شَيْعَتِنَا وَ
مَا مِنْ آيَةٍ نَزَلَتْ تَذْكُرُ أَهْلَهَا بِشَرٍّ وَ لَا تَسُوقُ إِلَى النَّارِ إِلَّا وَ هِيَ فِي عَدُوِّنَا وَ مَنْ
خَالَفَنَا فَهَلْ سَرَرْتُكَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ زِدْنِي فَقَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ
لَيْسَ عَلَيَّ مِلَّةُ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا نَحْنُ وَ شَيْعَتُنَا وَ سَائِرُ النَّاسِ مِنْ ذَلِكَ بُرَاءٌ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ
فَهَلْ سَرَرْتُكَ وَ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى فَقَالَ حَسْبِي

6) - محمد بن سلیمان از پدرش روایت کند که گفت: روزی در محضر امام صادق علیه السلام بودم که ابوبصیر نفس زنان وارد شد و چون در جای خود قرار گرفت حضرت صادق علیه السلام رو به او کرده فرمود: ای ابا محمد این نفس زدنت از چیست؟

ابوبصیر: قربانت ای فرزند رسول خدا سالمند شده ام و استخوانم باریک گشته و مرگم نزدیک شده در صورتیکه نمی دانم وضعم در آخرت چگونه است؟

امام علیه السلام: ای ابا محمد تو هم چنین می گوئی؟

ابوبصیر: چرا چنین نگویم؟ قربانت کردم.

امام علیه السلام: ای ابا محمد مگر نمی دانی که خدای تعالی جوانان شما را گرمی داشته و از پیران شما حیا دارد؟

ابوبصیر: قربانت چگونه جوانان را گرمی دارد و از پیران حیا کند؟!

امام علیه السلام: خدا جوانانرا گرمی داشته از اینکه عذابشان کند و از پیران حیا کند که از آنها حساب بکشد.

ابوبصیر: قربانت آیا این مقام ویژه ما (شیعیان) است یا برای عموم اهل توحید و یکتا پرستانست؟

امام علیه السلام: نه به خدا مخصوص شما است نه همه مردم.

ابوبصیر: قربانت اینان به ما لقبی داده اند که پشت ما شکسته و دل‌های ما مرده است، و زمامداران و والیان به خاطر همین لقب خون ما را حلال می شمردند. روی حدیثی که فقهای آنها بر ایشان روایت کنند.

امام علیه السلام: مقصودت لقب (رافضی) است؟ (رافضی به معنای ترک کننده و واگذارنده است).

ابوبصیر . آری .

امام علیه السلام : نه به خدا سوگند اینان شما را بدین نام نخواندند بلکه خدا شما را بدان نامیده است ای ابا محمد آیا ندانی که هفتاد نفر از بنی اسرائیل چون گمراهی فرعون و قومش را دیدند آنها را واگذارند به موسی که او را در هدایت دیدند پیوستند، و آنها را در لشکر موسی (رافضی) نامیدند چون فرعون را واگذارند، و آنها در میان لشکر موسی از همه در عبادت کوشاتر و نسبت به دوستی موسی و هارون و فرزندانشان از همگی محکمتر بودند، پس خدای عزوجل به موسی وحی فرمود: که این نام را در تورات برای آنها ثبت کن زیرا من آنها را به این نام نامیده ام و این نام را بدانها عطا کرده ام، موسی علیه السلام آن نام را برای آنها ثبت فرمود، و پس از آن خداوند این نام را برای شما ذخیره کرد تا آن را به شما عطا فرمود: ای ابا محمد اینان خوبی را واگذارند و شما شر را واگذارید، مردم به دسته های مختلف پراکنده شدند و به شعبه های زیادی منقسم گشتند، و شما در شعبه خاندان پیامبران در آمدید و بدان راهی که آنان رفتند شما هم بدان راه رفتید، و همان را که خدا برای شما انتخاب فرمود شما برگزیدید و همان را که خدا خواست خواستید، مژده باد بر شما، و باز هم مژده باد بر شما، که به خدا سوگند شمائید مورد رحمت حق که هر کاری از نیکوکاران پذیرفته گردد، و از بد کاران گذشت شود، هر که روز قیامت بدون آن عقیده ای که شما دارید به پیشگاه خدای عزوجل بیاید، نه کار نیکی از او پذیرفته شود و نه از کاری از کارهای بد او گذشت شود، ای ابا محمد آیا خوشحالت کردم؟

ابوبصیر، قربانت ! بیفزا!

امام علیه السلام ، ای ابا محمد خدا عزوجل فرشتگانی دارد که گناهان را از دوش شیعیان ما بریزند چنانچه باد خزان برگهای درختان را در فصل آن (پاییز) بریزد، و این است معنای گفتار خدای عزوجل :

و آنانکه حامل عرشند و آنها که در گرد آند بستایش پروردگارشان تسبیح گویند و بدو ایمان دارند و برای مؤمنان آمرزش خواهند (سوره مؤمن آیه 7) و به خدا آمرزش خواهی آنان برای شما است نه برای همه مردم ، ای ابا محمد آیا خوشحالت کردم ؟

ابوبصیر، قربانت ! برایم بیفزا!

امام علیه السلام فرمود: ای ابا محمد همانا خداوند در قرآنش شما را یاد کرده و فرموده : مؤمنان مردانی هستند که وفا کردند به پیمانی که با خدا بسته بودند، برخی از ایشان مدت خود را بسر برده (و از این جهان رفتند) و برخی چشم به راه (مرگ) اند و به هیچ وجه تغییری نیافته اند، (سوره احزاب آیه 23). شمائید که وفا کردید بدان پیمانی که خدا در مورد ولایت ما از شما گرفته بود، و شمائید که دیگری را به جای ما نگرفتید، و اگر چنین نمی کردید خداوند شما را سرزنش کرده در آنجا که فرماید: (بیشتر آنها را به پیمانی پای بند نیافتیم و بیشترشانرا فاسق و بدکار یافتیم) (سوره اعراف آیه 102) ای ابا محمد خوشحالت کردم ؟

ابوبصیر، قربانت ! برایم بیفزا!

امام علیه السلام ، ای ابا محمد خدا شما را در قرآن خود یاد کرده که فرماید: (برادرانی هستند در روی تختها روبروی همدیگر...) (سوره حجر آیه 47) به خدا سوگند جز شما را به این سخن قصد نکرده است آیا خوشحالت کردم ای ابابصیر؟

ابوبصیر، قربانت گردم! برایم بیفزا!

امام علیه السلام فرمود: (در آن روز دوستان دشمن همدیگرند بجز پرهیزکاران ...) (سوره زخرف آیه 67) به خدا سوگند کسی دیگر را جز شما به این سخن قصد نفرموده است. ای ابا محمد خوشحالت کردم؟

ابوبصیر، قربانت برایم بیفزا.

فرمود: ای ابا بصیر همانا خدای عزوجل ما و شیعیان و دشمنانمان را در یک آیه از قرآن خود یاد فرموده آنجا که فرماید: (آیا یکسانند آنانیکه می دانند و آنانیکه نمی دانند. جز این نیست که صاحبان خرد اندرز می گیرند). (سوره زمر آیه 9) و مائیم آنانکه می دانند و دشمنان مایند که نمی دانند و صاحبان خرد شیعیان مایند، ای ابا محمد خوشحالت کردم؟

ابوبصیر، قربانت گردم برایم بیفزا.

فرمود: ای ابا محمد به خدا سوگند خدای عزوجل در آیه ذیل هیچیک از اوصیاء پیمبران و پیروانشانرا جدا نکرده جز امیر مؤمنان علی علیه السلام و شیعیان را که در قرآنش فرماید و گفته اش حق است: (روزی که دوستی برای دوست خود کاری انجام ندهد، و آنها یاری نشوند، جز آنکه خدایش رحم کند...) (سوره دخان آیه 42) و مقصود خداوند از این آیه علی علیه السلام و شیعیان اویند ای ابا محمد آیا خوشحالت کردم؟

ابوبصیر، قربانت گردم، برایم بیفزا!

فرمود: ای ابا محمد همانا خدای تعالی شما را در قرآن یاد کرده آنجا که فرماید (ای بندگان من که درباره خویش زیاده روی کردید از رحمت خدا نومید نشوید که به راستی خدا همه گناهان را می آمرزد و همانا او آمرزیده و مهربان

است) (سوره زمر آیه 53) به خدا سوگند جز شما از این سخن ، دیگری
منظورش نبوده ، آیا خوشحالت کردم ای ابا بصیر؟

ابوبصیر، قربانت گردم ، برایم بیفزا!

فرمود: ای ابا بصیر همانا خداوند شما را در قرآن خود ذکر کرده که فرمود:
(ای شیطان) به راستی که تو را بر بندگان (خاص) من تسلطی نیست) (سوره
حجر آیه 42) به خدا سوگند از این سخن جز امامان و شیعیانشان را قصد
نداشته ، آیا خوشحالت کردم ای ابا محمد؟

ابوبصیر، قربانت گردم ، برایم بیفزا!

فرمود: ای ابا محمد همانا خدا شما را در قرآن خود یاد کرده که فرماید:
(آنان همدم کسانی هستند که خدا نعمتشان داده از پیمبران و راستی پیشه گان و
جانبازان و شایستگان و چه نیکو رفیقانی هستند) (سوره نساء آیه 69) در این
آیه مقصود از پیمبران رسول خدا ﷺ است ، و راستی پیشه گان و جانبازان
مائیم ، و شایستگان شمائید، پس نام ور شوید به شایستگی و صلاح چنانچه
خدای عزوجل شما را چنین نامیده ای ابا محمد آیا خوشحالت کردم ؟

ابوبصیر، قربانت گردم ، باز هم برایم بیفزا!

فرمود: ای ابا محمد همانا خدا شما را یاد کرده در آنجا که از زبان دشمن
شما در دوزخ چنین حکایت کند که فرمود: (و گویند چرا ما نمی بینیم مردانی را
که از اشرار می شمردیم و تمسخرشان می کردیم ، یا شاید دیدگان) (از دیدنشان
(خیره گشته است) (سوره یس آیه 62) به خدا سوگند مقصود و منظور از این
آیه کسی جز شما نیست ، که شما در نزد مردم این جهان اشرار محسوب شده
اید به خدا سوگند هنگامیکه شما در ناز و نعمت خواهید بود آنان در دوزخ
سراغ شما را گیرند، ای ابا محمد آیا خوشحالت کردم ؟

ابوبصیر، قربانت باز هم بفرمائید:

فرمود: ای ابا محمد (اینقدر بدان که) آیه ای نیست که به بهشت رهبری کند و بهشتیان را به خیر یاد کند جز آنکه درباره ما و شیعیان ما نازل گشته، و آیه ای نیست که به سوی دوزخ سوق دهد و اهل آن را به بدی یاد کند جز آن که درباره دشمن ما و مخالف با ما نازل گشته آیا خوشحال شدی ای ابا محمد؟

ابو بصیر، قربانت برایم بیفزا!

فرمود: کسی بر کیش ابراهیم نیست جز ما و شیعیان ما، و سایر مردم از آن برکنارند ای ابا محمد آیا خوشحالت کردم؟
و در روایتی است که ابوبصیر گفت: مرا بس است.

حديث شماره : 7

(حديث أبي عبد الله عليه السلام مع المنصور في موكبه)

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ وَعَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ حُمْرَانَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَذَكَرَ هَوْلَاءَ عِنْدَهُ وَسَوْءَ حَالِ الشَّيْعَةِ عِنْدَهُمْ فَقَالَ إِنِّي سِرْتُ مَعَ أَبِي جَعْفَرِ الْمَنْصُورِ وَهُوَ فِي مَوْكِبِهِ وَهُوَ عَلَى فَرَسٍ وَبَيْنَ يَدَيْهِ خَيْلٌ وَمِنْ خَلْفِهِ خَيْلٌ وَأَنَا عَلَى حِمَارٍ إِلَى جَانِبِهِ فَقَالَ لِي يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ قَدْ كَانَ فَيَنْبَغِي لَكَ أَنْ تَفْرَحَ بِمَا أَعْطَانَا اللَّهُ مِنَ الْقُوَّةِ وَفَتَحَ لَنَا مِنَ الْعِزِّ وَ لَا تُخْبِرَ النَّاسَ أَنَّكَ أَحَقُّ بِهَذَا الْأَمْرِ مِنَّا وَ أَهْلَ بَيْتِكَ فَتُغْرِبُنَا بِكَ وَ بِهِمْ قَالَ فَقُلْتُ وَ مَنْ رَفَعَ هَذَا إِلَيْكَ عَنِّي فَقَدْ كَذَبَ فَقَالَ لِي أ تَحْلِفُ عَلَيَّ مَا تَقُولُ قَالَ فَقُلْتُ إِنَّ النَّاسَ سَحَرَةٌ يَعْنِي يُحِبُّونَ أَنْ يُفْسِدُوا قَلْبَكَ عَلَيَّ فَلَا تُمْكِنُهُمْ مِنْ سَمْعِكَ فَإِنَّا إِلَيْكَ أَحْوَجُ مِنْكَ إِلَيْنَا فَقَالَ لِي تَذَكُرُ يَوْمَ سَأَلْتُكَ هَلْ لَنَا مُلْكٌ فَقُلْتَ نَعَمْ طَوِيلٌ عَرِيضٌ شَدِيدٌ فَلَا تَزَالُونَ فِي مُهْلَةٍ مِنْ أَمْرِكُمْ وَ فُسْحَةٍ مِنْ دُنْيَاكُمْ حَتَّى تُصِيبُوا مِنَّا دَمًا حَرَامًا فِي شَهْرِ حَرَامٍ فِي بَلَدٍ حَرَامٍ فَعَرَفْتُ أَنَّهُ قَدْ حَفِظَ الْحَدِيثَ فَقُلْتُ لَعَلَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ يَكْفِيكَ فَإِنِّي لَمْ أُخْصِكَ بِهَذَا وَ إِنَّمَا هُوَ حَدِيثٌ رَوَيْتُهُ ثُمَّ لَعَلَّ غَيْرَكَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِكَ يَتَوَلَّى ذَلِكَ فَسَكَتَ عَنِّي فَلَمَّا رَجَعْتُ إِلَى مَنْزِلِي أَتَانِي بَعْضُ مَوَالِينَا فَقَالَ جُعِلَتْ فِدَاكَ وَ اللَّهُ لَقَدْ رَأَيْتَكَ فِي مَوْكِبِ أَبِي جَعْفَرٍ وَ أَنْتَ عَلَى حِمَارٍ وَ هُوَ عَلَى فَرَسٍ وَ قَدْ أَشْرَفَ عَلَيْكَ يُكَلِّمُكَ كَأَنَّكَ تَحْتَهُ فَقُلْتُ بَيْنِي وَ بَيْنَ نَفْسِي هَذَا حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى الْخَلْقِ وَ صَاحِبُ هَذَا الْأَمْرِ الَّذِي يُقْتَدَى بِهِ وَ هَذَا الْآخِرُ يَعْمَلُ بِالْجَوْرِ وَ يَقْتُلُ أَوْلَادَ الْأَنْبِيَاءِ وَ يَسْفِكُ الدَّمَاءَ فِي الْأَرْضِ بِمَا لَا يُحِبُّ اللَّهُ وَ هُوَ فِي مَوْكِبِهِ وَ أَنْتَ عَلَى حِمَارٍ فَدَخَلْنِي مِنْ ذَلِكَ شَكٌّ حَتَّى خِفْتُ عَلَى دِينِي وَ نَفْسِي قَالَ فَقُلْتُ لَوْ رَأَيْتَ مَنْ

كَانَ حَوْلِي وَبَيْنَ يَدَيَّ وَ مِنْ خَلْفِي وَ عَن يَمِينِي وَ عَن شِمَالِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ
لَا حَتَقَرْتُهُ وَ احْتَقَرْتُ مَا هُوَ فِيهِ فَقَالَ الْآنَ سَكَنَ قَلْبِي

ثُمَّ قَالَ إِلَيَّ مَتَى هُوَ لَأَيَّ يَمْلِكُونَ أَوْ مَتَى الرَّاحَةُ مِنْهُمْ فَقُلْتُ أَلَيْسَ تَعْلَمُ أَنَّ لِكُلِّ
شَيْءٍ مُدَّةٌ قَالَ بَلَى فَقُلْتُ هَلْ يَنْفَعُكَ عِلْمُكَ أَنَّ هَذَا الْأَمْرَ إِذَا جَاءَ كَانَ أَسْرَعَ مِنْ
طَرْفَةِ الْعَيْنِ إِنَّكَ لَوْ تَعْلَمُ حَالَهُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ كَيْفَ هِيَ كُنْتَ لَهُمْ أَشَدَّ
بُغْضًا وَ لَوْ جَهَدْتَ أَوْ جَهَدَ أَهْلُ الْأَرْضِ أَنْ يُدْخِلُوهُمْ فِي أَشَدِّ مَا هُمْ فِيهِمْ مِنْ
الْإِثْمِ لَمْ يَقْدِرُوا فَلَا يَسْتَفْرِئُكَ الشَّيْطَانُ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ وَ لِرَسُولِهِ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ لَكِنَّ
الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ أَلَا تَعْلَمُ أَنَّ مَنْ أَنْتَظَرَ أَمْرَنَا وَ صَبَرَ عَلَيَّ مَا يَرَى مِنَ الْأَذَى وَ
الْخَوْفِ هُوَ غَدًا فِي زُمْرَتِنَا فَإِذَا رَأَيْتَ الْحَقَّ قَدْ مَاتَ وَ ذَهَبَ أَهْلُهُ وَ رَأَيْتَ الْجَوْرَ
قَدْ شَمِلَ الْبِلَادَ وَ رَأَيْتَ الْقُرْآنَ قَدْ خُلِقَ وَ أُحْدِثَ فِيهِ مَا لَيْسَ فِيهِ وَ وُجِّهَ عَلَيَّ
الْأَهْوَاءُ وَ رَأَيْتَ الدِّينَ قَدْ انْكَفَأَ كَمَا يَنْكَفِي الْمَاءُ وَ رَأَيْتَ أَهْلَ الْبَاطِلِ قَدْ اسْتَعْلَوْا
عَلَيَّ أَهْلَ الْحَقِّ وَ رَأَيْتَ الشَّرَّ ظَاهِرًا لَا يُنْهَى عَنْهُ وَ يُعْذَرُ أَصْحَابُهُ وَ رَأَيْتَ الْفِسْقَ
قَدْ ظَهَرَ وَ اكْتَفَى الرَّجَالُ بِالرِّجَالِ وَ النِّسَاءُ بِالنِّسَاءِ وَ رَأَيْتَ الْمُؤْمِنَ صَامِتًا لَا يُقْبَلُ
قَوْلُهُ وَ رَأَيْتَ الْفَاسِقَ يَكْذِبُ وَ لَا يُرَدُّ عَلَيْهِ كَذِبُهُ وَ فَرِيَّتُهُ وَ رَأَيْتَ الصَّغِيرَ يَسْتَحْقِرُ
بِالْكَبِيرِ وَ رَأَيْتَ الْأَرْحَامَ قَدْ تَقَطَّعَتْ وَ رَأَيْتَ مَنْ يَمْتَدِحُ بِالْفِسْقِ يَضْحَكُ مِنْهُ وَ لَا
يُرَدُّ عَلَيْهِ قَوْلُهُ وَ رَأَيْتَ الْغُلَامَ يُعْطَى مَا تُعْطَى الْمَرْأَةُ وَ رَأَيْتَ النِّسَاءَ يَتَزَوَّجْنَ النِّسَاءَ
وَ رَأَيْتَ النَّنَاءَ قَدْ كَثُرَ وَ رَأَيْتَ الرَّجُلَ يُنْفِقُ الْمَالَ فِي غَيْرِ طَاعَةِ اللَّهِ فَلَا يُنْهَى وَ لَا
يُؤْخَذُ عَلَيَّ يَدِيهِ وَ رَأَيْتَ النَّاطِرَ يَتَعَوَّدُ بِاللَّهِ مِمَّا يَرَى الْمُؤْمِنَ فِيهِ مِنَ الْاجْتِهَادِ وَ
رَأَيْتَ الْجَارَ يُؤْذِي جَارَهُ وَ لَيْسَ لَهُ مَانِعٌ وَ رَأَيْتَ الْكَافِرَ فَرِحًا لِمَا يَرَى فِي الْمُؤْمِنِ
مَرِحًا لِمَا يَرَى فِي الْأَرْضِ مِنَ الْفَسَادِ وَ رَأَيْتَ الْخُمُورَ تُشْرَبُ عَلَانِيَةً وَ يَجْتَمِعُ
عَلَيْهَا مَنْ لَا يَخَافُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ رَأَيْتَ الْأَمْرَ بِالْمَعْرُوفِ ذَلِيلًا وَ رَأَيْتَ الْفَاسِقَ
فِيمَا لَا يُحِبُّ اللَّهُ قَوِيًّا مَحْمُودًا وَ رَأَيْتَ أَصْحَابَ الْآيَاتِ يُحْتَقَرُونَ وَ يُحْتَقَرُ مَنْ

يُحِبُّهُمْ وَرَأَيْتَ سَبِيلَ الْخَيْرِ مُنْقَطِعاً وَ سَبِيلَ الشَّرِّ مَسْلُوكاً وَرَأَيْتَ بَيْتَ اللَّهِ قَدْ
عُطِّلَ وَ يُؤْمَرُ بِتَرْكِهِ وَرَأَيْتَ الرَّجُلَ يَقُولُ مَا لَا يَفْعَلُهُ وَرَأَيْتَ الرَّجَالَ يَتَسَمَّنُونَ
لِلرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ لِلنِّسَاءِ وَرَأَيْتَ الرَّجُلَ مَعِيشَتُهُ مِنْ دُبْرِهِ وَ مَعِيشَةُ الْمَرْأَةِ مِنْ
فَرْجِهَا وَرَأَيْتَ النِّسَاءَ يَتَّخِذْنَ الْمَجَالِسَ كَمَا يَتَّخِذُهَا الرَّجَالُ وَرَأَيْتَ التَّائِبَةَ فِي
وُلْدِ الْعَبَّاسِ قَدْ ظَهَرَ وَ أَظْهَرُوا الْخِضَابَ وَ امْتَشَطُوا كَمَا تَمْتَشِطُ الْمَرْأَةُ لِرُؤُوسِهَا وَ
أَعْطُوا الرَّجَالَ الْأَمْوَالَ عَلَى فُرُوجِهِمْ وَ تُنْفِسُ فِي الرَّجُلِ وَ تَغَايِرُ عَلَيْهِ الرَّجَالُ وَ
كَانَ صَاحِبُ الْمَالِ أَعَزَّ مِنَ الْمُؤْمِنِ وَ كَانَ الرَّبَا ظَاهِراً لَا يُعَيَّرُ وَ كَانَ الزَّانَا تُمْتَدِحُ بِهِ
النِّسَاءُ وَرَأَيْتَ الْمَرْأَةَ تُصَانِعُ زَوْجَهَا عَلَى نِكَاحِ الرَّجَالِ وَرَأَيْتَ أَكْثَرَ النَّاسِ وَ خَيْرَ
بَيْتٍ مَنْ يُسَاعِدُ النِّسَاءَ عَلَى فَسَقِهِنَّ وَرَأَيْتَ الْمُؤْمِنَ مَحْزُوناً مُحْتَقِراً ذَلِيلًا وَرَأَيْتَ
الْبِدْعَ وَ الزَّانَا قَدْ ظَهَرَ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَعْتَدُونَ بِشَاهِدِ الزُّورِ وَرَأَيْتَ الْحَرَامَ يُحَلَّلُ وَ
رَأَيْتَ الْحَلَالَ يُحَرَّمُ وَرَأَيْتَ الدِّينَ بِالرَّأْيِ وَ عُطِّلَ الْكِتَابُ وَ أَحْكَامُهُ وَرَأَيْتَ اللَّيْلَ
لَا يُسْتَخْفَى بِهِ مِنَ الْجُرْأَةِ عَلَى اللَّهِ وَرَأَيْتَ الْمُؤْمِنَ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يُنْكَرَ إِلَّا بِقَلْبِهِ وَ
رَأَيْتَ الْعَظِيمَ مِنَ الْمَالِ يُنْفِقُ فِي سَخَطِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَرَأَيْتَ الْوَلَاةَ يُقْرَبُونَ أَهْلَ
الْكُفْرِ وَ يُبَاعِدُونَ أَهْلَ الْخَيْرِ وَرَأَيْتَ الْوَلَاةَ يَرْتَشُونَ فِي الْحُكْمِ وَرَأَيْتَ الْوَلَاةَ
قَبَالَهَ لِمَنْ زَادَ وَرَأَيْتَ ذَوَاتِ الْأَرْحَامِ يُنْكَحْنَ وَ يُكْتَفَى بِهِنَّ وَرَأَيْتَ الرَّجُلَ يُقْتَلُ
عَلَى التُّهْمَةِ وَ عَلَى الظَّنِّ وَ يَتَغَايِرُ عَلَى الرَّجُلِ الذَّكَرِ فَيَبْذُلُ لَهُ نَفْسَهُ وَ مَالَهُ وَرَأَيْتَ
الرَّجُلَ يُعَيَّرُ عَلَى إِيْتَابِ النِّسَاءِ وَرَأَيْتَ الرَّجُلَ يَأْكُلُ مِنْ كَسْبِ امْرَأَتِهِ مِنَ الْفُجُورِ
يَعْلَمُ ذَلِكَ وَ يَقِيمُ عَلَيْهِ وَرَأَيْتَ الْمَرْأَةَ تَقْهَرُ زَوْجَهَا وَ تَعْمَلُ مَا لَا يَشْتَهَى وَ تُنْفِقُ
عَلَى زَوْجِهَا وَرَأَيْتَ الرَّجُلَ يُكْرِى امْرَأَتَهُ وَ جَارِيَتَهُ وَ يَرْضَى بِالذَّنِيِّ مِنَ الطَّعَامِ وَ
الشَّرَابِ وَرَأَيْتَ الْأَيْمَانَ بِاللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ كَثِيراً عَلَى الزُّورِ وَرَأَيْتَ الْقِمَارَ قَدْ ظَهَرَ وَ
رَأَيْتَ الشَّرَابَ يُبَاعُ ظَاهِراً لَيْسَ لَهُ مَانِعٌ وَرَأَيْتَ النِّسَاءَ يَبْذُلْنَ أَنْفُسَهُنَّ لِأَهْلِ الْكُفْرِ
وَ رَأَيْتَ الْمَلَاهِيَّ قَدْ ظَهَرَتْ يُمَرُّ بِهَا لَا يَمْنَعُهَا أَحَدٌ أَحَدًا وَ لَا يَجْتَرِي أَحَدٌ عَلَى

مَنْعَهَا وَرَأَيْتَ الشَّرِيفَ يَسْتَدِلُّهُ الَّذِي يُخَافُ سُلْطَانَهُ وَرَأَيْتَ أَقْرَبَ النَّاسِ مِنَ الْوَلَاةِ
مَنْ يَمْتَدِحُ بِشْتِمِنَا أَهْلِ الْبَيْتِ وَرَأَيْتَ مَنْ يُحِبُّنَا يُزَوِّرُ وَلَا تُقْبَلُ شَهَادَتُهُ وَرَأَيْتَ
الرُّزُورَ مِنَ الْقَوْلِ يُتَنَافَسُ فِيهِ وَرَأَيْتَ الْقُرْآنَ قَدْ ثَقُلَ عَلَى النَّاسِ اسْتِمَاعُهُ وَخَفَّ
عَلَى النَّاسِ اسْتِمَاعُ الْبَاطِلِ وَرَأَيْتَ الْجَارَ يُكْرِمُ الْجَارَ خَوْفًا مِنْ لِسَانِهِ وَرَأَيْتَ
الْحُدُودَ قَدْ عَطَلَتْ وَعُمِلَ فِيهَا بِالْأَهْوَاءِ وَرَأَيْتَ الْمَسَاجِدَ قَدْ زُخِرْفَتْ وَرَأَيْتَ
أَصْدَقَ النَّاسِ عِنْدَ النَّاسِ الْمُفْتَرِيَّ الْكُذْبِ وَرَأَيْتَ الشَّرَّ قَدْ ظَهَرَ وَالسَّعْيَ بِالنَّمِيمَةِ
وَ رَأَيْتَ الْبَغْيَ قَدْ فَشَا وَرَأَيْتَ الْغَيْبَةَ تُسْتَمْلَحُ وَيُبَشِّرُ بِهَا النَّاسُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَ
رَأَيْتَ طَلَبَ الْحَجِّ وَالْجِهَادِ لِغَيْرِ اللَّهِ وَرَأَيْتَ السُّلْطَانَ يُذِلُّ لِلْكَافِرِ الْمُؤْمِنَ وَرَأَيْتَ
الْخَرَابَ قَدْ أُدِيلَ مِنَ الْعُمَرَانِ وَرَأَيْتَ الرَّجُلَ مَعِيشَتُهُ مِنْ بَخْسِ الْمِكْيَالِ وَالْمِيزَانِ
وَ رَأَيْتَ سَفْكَ الدِّمَاءِ يُسْتَخَفُّ بِهَا وَرَأَيْتَ الرَّجُلَ يَطْلُبُ الرَّئَاسَةَ لِعَرْضِ الدُّنْيَا وَ
يَشْهَرُ نَفْسَهُ بِخُبْتِ اللِّسَانِ لِيُتَّقَى وَ تُسْنَدُ إِلَيْهِ الْأُمُورُ وَرَأَيْتَ الصَّلَاةَ قَدْ اسْتُخِفَّ بِهَا
وَ رَأَيْتَ الرَّجُلَ عِنْدَهُ الْمَالُ الْكَثِيرُ ثُمَّ لَمْ يُزَكِّهِ مِنْذُ مَلَكَهُ وَرَأَيْتَ الْمَيْتَ يُبَشِّرُ مَنْ
قَبْرِهِ وَ يُؤَدِّي وَ تُبَاعُ أَكْفَانُهُ وَرَأَيْتَ الْهَرَجَ قَدْ كَثُرَ وَرَأَيْتَ الرَّجُلَ يُمَسِّي نَشْوَانَ وَ
يُصْبِحُ سَكَرَانَ لَا يَهْتَمُّ بِمَا النَّاسُ فِيهِ وَرَأَيْتَ الْبَهَائِمَ تُنْكَحُ وَرَأَيْتَ الْبَهَائِمَ يُفْرَسُ
بَعْضُهَا بَعْضًا وَرَأَيْتَ الرَّجُلَ يَخْرُجُ إِلَى مُصَلَّاهُ وَ يَرْجِعُ وَ لَيْسَ عَلَيْهِ شَيْءٌ مِنْ ثِيَابِهِ
وَ رَأَيْتَ قُلُوبَ النَّاسِ قَدْ قَسَتْ وَ جَمَدَتْ أَعْيُنُهُمْ وَ ثَقُلَ الذِّكْرُ عَلَيْهِمْ وَرَأَيْتَ
السُّحْتَ قَدْ ظَهَرَ يُتَنَافَسُ فِيهِ وَرَأَيْتَ الْمُصَلِّيَ إِنَّمَا يُصَلِّي لِيَرَاهُ النَّاسُ وَرَأَيْتَ
الْفَقِيهَ يَتَفَقَّهُ لِغَيْرِ الدِّينِ يَطْلُبُ الدُّنْيَا وَالرَّئَاسَةَ وَرَأَيْتَ النَّاسَ مَعَ مَنْ غَلَبَ وَرَأَيْتَ
طَالِبَ الْحَلَالِ يُذَمُّ وَ يُعَيَّرُ وَ طَالِبَ الْحَرَامِ يُمَدِّحُ وَ يُعْظَمُ وَرَأَيْتَ الْحَرَمِينَ يُعْمَلُ
فِيهِمَا بِمَا لَا يُحِبُّ اللَّهُ لَا يَمْنَعُهُمْ مَانِعٌ وَ لَا يَحُولُ بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَ الْعَمَلِ الْقَبِيحِ أَحَدٌ وَ
رَأَيْتَ الْمَعَازِفَ ظَاهِرَةً فِي الْحَرَمِينَ وَرَأَيْتَ الرَّجُلَ يَتَكَلَّمُ بِشَيْءٍ مِنَ الْحَقِّ وَ يَأْمُرُ
بِالْمَعْرُوفِ وَ يَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ فَيَقُومُ إِلَيْهِ مَنْ يَنْصَحُهُ فِي نَفْسِهِ فَيَقُولُ هَذَا عَنْكَ

مَوْضُوعٌ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ وَيَقْتَدُونَ بِأَهْلِ الشُّرُورِ وَرَأَيْتَ
مَسْلَكَ الْخَيْرِ وَطَرِيقَهُ خَالِيًا لَا يَسْلُكُهُ أَحَدٌ وَرَأَيْتَ الْمَيِّتَ يَهْزَأُ بِهِ فَلَا يَفْزَعُ لَهُ
أَحَدٌ وَرَأَيْتَ كُلَّ عَامٍ يَحْدُثُ فِيهِ مِنَ الشَّرِّ وَالْبِدْعَةِ أَكْثَرُ مِمَّا كَانَ وَرَأَيْتَ الْخَلْقَ وَ
الْمَجَالِسَ لَا يُتَابِعُونَ إِلَّا الْأَغْنِيَاءَ وَرَأَيْتَ الْمُحْتَاجَ يُعْطَى عَلَى الضَّحِكِ بِهِ وَيُرْحَمُ
لِغَيْرِ وَجْهِ اللَّهِ وَرَأَيْتَ آيَاتِ فِي السَّمَاءِ لَا يَفْزَعُ لَهَا أَحَدٌ وَرَأَيْتَ النَّاسَ
يَتَسَافَدُونَ كَمَا يَتَسَافَدُ الْبُهَائِمُ لَا يُنْكِرُ أَحَدٌ مُنْكَرًا تَخَوُّفًا مِنَ النَّاسِ وَرَأَيْتَ الرَّجُلَ
يُنْفِقُ الْكَثِيرَ فِي غَيْرِ طَاعَةِ اللَّهِ وَيَمْنَعُ الْيَسِيرَ فِي طَاعَةِ اللَّهِ وَرَأَيْتَ الْعُقُوقَ قَدْ
ظَهَرَ وَاسْتُخِفَّ بِالْوَالِدَيْنِ وَكَانَا مِنْ أَسْوَأِ النَّاسِ حَالًا عِنْدَ الْوَالِدِ وَيَفْرَحُ بِأَنْ يَفْتَرِيَ
عَلَيْهِمَا وَرَأَيْتَ النِّسَاءَ وَقَدْ غَلَبْنَ عَلَى الْمَلِكِ وَغَلَبْنَ عَلَى كُلِّ أَمْرٍ لَا يُؤْتَى إِلَّا مَا
لَهُنَّ فِيهِ هَوَى وَرَأَيْتَ ابْنَ الرَّجُلِ يَفْتَرِي عَلَى أَبِيهِ وَيَدْعُو عَلَى وَالِدَيْهِ وَيَفْرَحُ
بِمَوْتِهِمَا وَرَأَيْتَ الرَّجُلَ إِذَا مَرَّ بِهِ يَوْمٌ وَلَمْ يَكْسِبْ فِيهِ الذَّنْبَ الْعَظِيمَ مِنْ فُجُورٍ أَوْ
بَخْسٍ مِكْيَالٍ أَوْ مِيزَانٍ أَوْ غَشْيَانٍ حَرَامٍ أَوْ شَرِبَ مُسْكِرًا كَثِيرًا حَزِينًا يَحْسَبُ أَنَّ
ذَلِكَ الْيَوْمَ عَلَيْهِ وَضِيعَةٌ مِنْ عُمُرِهِ وَرَأَيْتَ السُّلْطَانَ يَحْتَكِرُ الطَّعَامَ وَرَأَيْتَ أَمْوَالَ
ذَوِي الْقُرْبَى تُقَسَّمُ فِي الزُّورِ وَيُتَقَامَرُ بِهَا وَتُشْرَبُ بِهَا الْخُمُورُ وَرَأَيْتَ الْخَمْرَ
يُتَدَاوَى بِهَا وَيُوصَفُ لِلْمَرِيضِ وَيُسْتَشْفَى بِهَا وَرَأَيْتَ النَّاسَ قَدْ اسْتَوَوْا فِي تَرْكِ
الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتَرَكَ التَّائِبِينَ بِهِ وَرَأَيْتَ رِيَّاحَ الْمُنَافِقِينَ وَ
أَهْلَ النِّفَاقِ قَائِمَةً وَرِيَّاحَ أَهْلِ الْحَقِّ لَا تَحْرُكُ وَرَأَيْتَ الْأَذَانَ بِالْأَجْرِ وَالصَّلَاةَ
بِالْأَجْرِ وَرَأَيْتَ الْمَسَاجِدَ مُحْتَشِيَةً مِمَّنْ لَا يَخَالُ M. خَرَجَتْ مِمَّا هُمْ فِيهِ مِنَ الْجُرْأَةِ
عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ وَأَنَّ رَحْمَةَ اللَّهِ قَرِيبٌ
مِنَ الْمُحْسِنِينَ

(داستان امام صادق عليه السلام با منصور دوانیقی در میان سواران همراه او:

7 - حمران گوید: روزی در محضر امام صادق علیه السلام سخن از خلفای ناحق و وضع بدی که شیعه در نزد آنان دارند به میان آمد.

حضرت فرمود: هنگامی من با ابو جعفر منصور بجائی می رفتیم ، و او در میان موکب خلافت بر اسبی سوار بود و از جلو و از پشت سرش گروهی سوار و من نیز در کنار او بر الاغی سوار بودم منصور به من گفت : ای ابا عبدالله کار (خلافت بسود ما) انجام شد (و ما بخلافت رسیدیم) و اکنون شایسته است که تو نیز به این نیروئی که خدا بما داده و درب عزتی که به روی ما گشوده خوشحال باشی ، و به مردم نگوئی که تو از ما و از همه خاندانت بکار خلافت شایسته تر هستی تا ما را به شدت عمل نسبت به خودت و نسبت به مردم وادار کنی ؟

حضرت فرماید: من بدو گفتم : هر که این سخن را از من برای تو نقل کرده دروغ گفته ، گفت : آیا بر این سخنی که می گوئی قسم می خوری ؟ فرمود: بدو گفتم : مردم افسونگرند یعنی می خواهند دل تو را با من بد کنند . تو نباید سخن آنها را در گوش خود بگیری زیرا که ما به تو نیازمندتریم از تو به ماها گفت : یادت هست که روزی من از تو پرسیدم : آیا ما به سلطنت خواهیم رسید؟ و تو گفتی : آری زمانی دراز و پهناور و سخت ، و همچنان در کار خود مهلت دارید و در دنیای خود فراخمد زندگی کنید تا وقتی که چون حرامی را از ما در ماه حرام و در شهر حرامی بریزید...

(امام فرماید): من فهمیدم که حدیث را خوب حفظ کرده بدو گفتم : شاید خدای عزوجل تو را از دست زدن بدینکار نگهداری کند، زیرا من تو بالخصوص را نگفتم (که چنین کاری می کنی) و این سخن حدیثی بود که من بیان کردم ، وانگهی شاید کس دیگری از خاندانت غیر از تو مرتکب این کار گردد.

این سخن را که شنید ساکت شده چیزی نگفت .

چون به خانه برگشتم یکی از دوستان ما به نزد من آمده و گفت : قربانت
گردم به خدا من شما را در موکب (سلطنتی) ابی جعفر دیدم که بر الاغی سوار
بودی و او اسبی سوار بود، و از روی اسب با شما سخن می گفت مثل اینکه
شما زیر دست او بودی ، و من که چنین دیدم پیش خود گفتم : این حجت خدا
است بر مردم و زمامداری است که باید به او اقتدا شود، و این دیگری کسی
است که به ستم رفتار کند و فرزندان پیامبران را می کشد، و خونهای ناحق روی
زمین می ریزد، و با اینحال او در موکب سلطنتی و شوکت است و تو بر الاغی
سواری ؟ و از این منظره شک و تردیدی در دلم افتاده که از آن (بر عقیده)
خود و دینم ترسیدم ؟

حضرت فرماید: من بدو گفتم : اگر تو فرشتگانی را که گرداگرد من و پیش
رو و پشت سر و طرف راست و چپ من بودند میدیدی او و بساط سلطنتیش
را کوچک می شمردی ! (آنمرد که این سخن را شنید) گفت : اکنون دلم آرام
شد.

سپس گفت : تا کی اینان باید سلطنت کنند، یا تا چه وقت این راحتی و
آسایش را دارند؟

من بدو گفتم : آیا ندانی که هر چیزی مدتی دارد؟ گفت : چرا، گفتم : آیا به
تو سود بخشد اگر بدانی که این جریان (به سر آمدن دوران آنها) هر گاه زمانش
فرا رسد از چشم بهم زدنی زودتر برسد! اگر تو حال ایشان را در نزد خدای
عزوجل می دانستی که چه حالی است خشم تو نسبت به آنها بیشتر می شد، و
اگر تو کوشش کنی یا همه مردم روی زمین کوشش کنند که اینان را از نظر گناه
در وضعی سختتر از وضعی که اکنون در آن هستند در آورند نخواهند توانست ،

پس شیطان تو را نلغزاند و پریشان نکند، که به راستی عزت از آن خدا و رسول او و مردم با ایمان است ولی منافقان نمی دانند.

آیا ندانسته ای که هر که چشم به راه دولت ما باشد و بر آزار و ترس که می بیند شکیبایی ورزد فردای قیامت در زمره ما محشور گردد پس هر گاه دیدی که حق مرده ، و (حق جویان و) اهل حق از میان رفتند و دیدی که ستم همه شهرها را فرا گرفته ، و دید که (دستورات) قرآن کهنه شده و چیزهائی که در آن نیست در آن پدید شده ، و (آیات آن) طبق دلخواه توجیه شده ، و دیدی که آئین زیرو رو گشته چنانچه آب زیرو رو می شود، و دیدی که اهل باطل بر اهل حق بزرگی جویند، و دیدی که شر و بدی آشکار است و از او نهی نشود و هر که بد کند او را معذور دانند، و دید که بزهکاری آشکار گردیده ، و مردان به مردمان و زنان به زنان اکتفا کنند، و دیدی که شخص مؤمن مهر بر لب زده و سخنش را نپذیرند، و دیدی که شخص فاسق دروغ گوید و کسی دروغ و افترایش را بر او باز نگرداند، و دیدی که (بچه) کوچک (مرد) بزرگ را خوار شمارد، و دیدی که قطع رحم کنند، و دیدی هر که را بکار بد بستایند خندان گردد و سخن گوینده را به او باز نگرداند و دیدی که پسر بچه همان کند که زنان کنند، و دیدی که زنان با زنان تزویج کنند، و دیدی که مدح و ثنا (و تملق و چاپلوسی) بسیار گردد، و دیدی که مرد مال خود را در غیر راه اطاعت خدا خرج کند و کسی از کار او جلوگیری نکند و دستش را نگیرند، و دیدی که چون شخصی کوشش مؤمن را (در اطاعت خدا) ببند از کوشش او به خدا پناه برد، و دیدی که همسایه همسایه آزاری کند و مانعی برای او در این کار نیست ، و دیدی که کافر خوشحال است از آنچه در مؤمن می بیند و شاد است از اینکه در روی زمین فساد و تباهی بیند، و دیدی که شراب را آشکارا بنوشند و برای

نوشیدنش گردهم بر آیند کسانیکه از خدای عزوجل نمی ترسند، و دیدی که امر کننده به معروف خوار است، و فاسق در آنچه خدا دوست ندارد نیرومند و ستوده است، و دیدی که اهل قرآن و تفسیر خواریند و هرکه آنانرا دوست دارد نیز خوار است، و دیدی که راه خیر بسته شده و به راه شر و بدی رفت و آمد گردد، و دیدی که خانه کعبه تعطیل شده و دستور به نرفتن آن می دهند، و دیدی که مرد به زبان گوید آنچه را عمل بدان نکند، و دیدی که مردان برای استفاده مردان خود را فربه کنند و زنان نیز برای زنان، و دیدی که زندگی مرد از پیش اداره گردد و زندگی زن از فرجش، و دیدی زنان نیز چون مردان برای خود انجمنها ترتیب دهند، و دیدی در فرزندان عباس کارهای زنانگی آشکار شد و خضاب کنند و سر را شانه زنند چنانچه زن برای شوهر خود خضاب کند، و به مردها برای فروج خود پول دهند (یعنی برای اینکه مردان با آنها کار شنیع انجام دهند، یا پول دهند تا مردان با زنانشان جمع شوند) و دیدی که درباره استفاده از مرد رقابت شود و مردان بر سر این کار غیرت ورزی کنند، و پولدار عزیزتر از مؤمن باشد، و ربا آشکار شود و بر آن سرزنشی نشود، و زنان بر دادن زنا ستایش شوند، و دیدی که زن برای نکاح مردان با شوهر خود همکاری کند، و دیدی بیشتر مردم و بهترین خانه ها آن باشد که با زنان در هرزگی آنها کمک گردد، و دیدی که مردم به شهادت ناحق اعتماد کنند، و دیدی که حرام حلال شود و حلال حرام گردد، و دیدی که دین به رای تعیین شود و قرآن و احکام آن تعطیل گردد، و دیدی که از روی دلیری بر خدا مردم برای انجام کار بد انتظار آمدن شب را نکشند، و دیدی که مؤمن نتواند کار بد را انکار کند جز به دلش، و دیدی که مال کلان در مورد خشم خدای عزوجل خرج شود، و دیدی که زمامداران به کافران نزدیک شوند و از خوبان دوری گزینند، و دیدی که

فرمانروایان در داوری رشوه گیرند، و دیدی که حکومت و فرمانروائی در مزایده قرار گیرد، و دیدی که خویشاوندان محرم را نکاح کنند و به همانها اکتفا کنند، و دیدی که به صرف تهمت و سوء ظن مردم را بکشند، و درباره استفاده از مرد نر غیرت ورزی شود و جان و مال سر این کار دهند، و دیدی که مرد برای آمیزش با زنان مورد سرزنش قرار گیرد (و باصطلاح روز، هم جنس بازی مد شود)، و دیدی که مرد از کسب زنش از هرزگی نان می خورد، آنرا می داند و به آن تن می دهد، و دیدی که زن بر مرد خود مسلط شود و کاری را که مرد نمی خواهد انجام دهد و به شوهر خود خرجی می دهد، و دیدی که مرد زن و کنیزش را (برای زنا) کرایه می دهد، و به خوراک و نوشیدنی پستی تن در می دهد، و دیدی که سوگندهای بناحق بنام خدا بسیار گردد، و قمار بازی آشکار شود، و شراب را بدون مانع علنا بفروشند، و دیدی زنان خود را در اختیار کافران گذارند، و دیدی ساز و ضرب علنی گردد و بر سر کوی و بازار آشکارا زنند و کسی از آن جلوگیری نکند و کسی جرات جلوگیری آن را ندارد، و دیدی مردم شریف را خوار کند کسی که مردم از تسلط و قدرتش ترس دارند، و دیدی که نزدیک ترین مردم به فرمانروایان کسی که به دشنام گوئی ما خانواده ستایش شود، و دیدی هر کس ما را دوست دارد دروغگویش دانند و شهادتش را نپذیرند، و دیدی بر سر گفتن حرف زور و ناحق مردم با همدیگر رقابت کنند، و دیدی که شنیدن قرآن بر مردم سنگین و گران آید و در عوض شنیدن چیزهای ناروا برای آنها آسان و مطلوب است، و دیدی که همسایه همسایه را گرامی دارد از ترس زبانش، و دیدی حدود خدا تعطیل شده و در آن طبق دلخواه خود عمل کنند، و دیدی که مساجد طلاکاری و نقاشی شود، و دیدی راستگوترین مرد پیش آنها کسی است که به دروغ افتراء بدهد، و دیدی که شر و سخن چینی

آشکار گردد، و دیدی که ستمکاری شیوع یافته ، و دیدی که غیبت را سخن خوش مزه و نمکین شمارند، و مردم همدیگر را بدان مژده دهند، و دیدی که برای غیر خدا به حج و جهاد روند، و دیدی که سلطان بخاطر کافر مؤمن را خوار کند، و دیدی که خرابی بر آبادانی چیره گشته ، و دیدی که زندگی مرد از کم فروشی اداره می شود، و دیدی خونریزی را آسان شمارند (و اهمیتی در نظر مردم ندارد)، و دیدی که مرد برای غرض دنیائی ریاست می طلبد و خود را به به دزبانی مشهور می سازد تا از او بترسند و کارها را با او گذارند، و دیدی نماز را سبک شمارند، و دیدی که مرد مال بسیار دارد و از وقتیکه آن را پیدا کرده زکاتش را نداده ، و دیدی که گور مرده ها را بشکافند و آنها را بیازارند و کفن هایشان را بفروشند، و دیدی که آشوب بسیار است ، و دیدی که مرد روز خود را به نشئه (شراب) به شب برد و شب را به مستی صبح کند و به وضعی که مردم در آنند اهمیت ندهد، و دیدی که حیوانات را نکاح کنند، و دیدی که حیوانات همدیگر را بدرند، و دیدی که مرد به نماز خانه خود رود و چون برگردد جامه در تن ندارد، و دیدی دل مردم سخت و چشمانشان خشک شود یاد خدا بر آنان سنگین آید، و دیدی کسبهای حرام شیوع یافته و بر سر آن رقابت کنند، و دیدی که نماز خوان برای ریا و خودنمائی نماز می خواند، و دیدی که فقیه برای غیر دین مسئله می آموزد و طالب دنیا و ریاست است و دیدی که مردم با کسی هستند که پیروز شود، و دیدی که هر کس روزی حلال می جوید مورد سرزنش و مذمت قرار می گیرد و جوینده حرام مورد ستایش و تعظیم قرار می گیرد، و دیدی که در حرمین (مکه و مدینه) کارهائی که خدا دوست ندارد انجام گیرد، کسی از آنها جلوگیری نکند و میان مردم و انجام آنها کسی مانع نشود، و دیدی که ساز و آواز در حرمین آشکارا گردد، و دیدی که

اگر کسی سخن حق گوید و امر به معروف و نهی از منکر کند دیگران او را نصیحت کنند و بگویند: این کار بر تو لازم نیست ، و مردم به همدیگر نگاه کنند (و هم چشمی کنند) و به مردم بدکار اقتداء کنند (و به اصطلاح امروز مدپرستی شایع گردد) و ببینی که راه خیر و طریقه آن خالی است و مشتری ندارد، و دیدی که مرده را به مسخره گیرند و کسی برای مرگ او غمناک نشود، و دیدی که هر سال بدی و بدعت تازه بیش از گذشته پیدا شده ، و دیدی که مردم و انجمنها پیروی نکنند مگر از توانگران ، و دیدی که به فقیر چیز دهند در حالیکه به او بخندند و برای غیر خدا به او ترحم کنند، و دیدی که نشانه های آسمانی پدید آید ولی کسی از آن هراس نکند، و دیدیکه مردم بر هم بجهند چنانچه حیوانات بر هم می جهند و هیچکس از ترس کار زشتی را انکار نکند، و دیدی که مرد در غیر اطاعت خدا زیاد خرج کند ولی در مورد طاعت از کم هم دریغ دارد، و دیدی ناسپاسی پدر و مادر آشکار گشته و پدر و مادر را سبک شمارند و حال آنها در پیش فرزند از همه بدتر باشد و فرزند خوشحال است که به آنها دروغ بدهد، و ببینی که زنها بر حکومت غالب گشته و هر کاری را قبضه کنند، و کاری پیش نرود جز آنچه طبق دلخواه آنان باشد، و دیدی که پسر به پدر افتراء زند و به پدر و مادر خود نفرین کند و از مرگشان خوشحال شود.

و دیدی اگر روزی بر مردی بگذرد که در آن روز گناهی نکرده باشد مانند هرزگی یا کم فروشی یا انجام کار حرام یا میخوارگی آنروز گرفته و غمناک است و خیال کند که روزش به هدر رفته و عمرش در آنروز تلف شده ، و دیدی که سلطان خوراک را احتکار کند، و دیدی که حق خویشاوندان پیغمبر (خمس) بناحق تقسیم شود و بدان که قمار بازی کنند و میخوارگی کنند، و دیدی که با شراب مداوا کنند و برای بیمار نسخه کنند و بدان بهبودی جویند، و دیدی که

مردم در مورد ترک امر به معروف و نهی از منکر و بی عقیده گی بدان یکسان شوند، و دیدی منافقان و اهل نفاث سر و صدائی دارند و اهل حق بی صدا و خاموشند، و دیدی که برای اذان گفتن و نماز یول گیرند، و دیدی که مسجدها پر است از کسانی که ترس از خدا ندارند، و برای غیبت و خوردن گوشت مردم حق (بوسیله غیبت) به مسجد آیند و در مسجدها از شراب مست کننده توصیف کنند، و دیدی که شخص مست که از خرد تهی گشته بر مردم پیش نمازی کند و به مستی او ایراد نگیرند، و چون مست گردد گرامیش دارند و از او ملاحظه کنند و بدون بازخواست او را رها کنند و او را به مستیش معذور دارند، و دیدی هر که مال یتیمان بخورد شایستگی او را بستایند، و ببینی که داوران بخلاف دستور خدا داوری کنند، و دیدی که زمامداران از روی طمع خیانتکار را امین خود سازند، و دیدی میراث (یتیمان) را فرمانروایان بدست مردمان بدکار و بی باک نسبت به خدا داده اند (تا مقداری را به آنها دهند و مابقی را خود بالا کشند) از آنها حق و حسابی بگیرند و جلوی آنها را رها کنند تا هر چه می خواهند در آنها انجام دهند، و ببینی که بر فراز منبرها مردم را به پرهیزکاری دستور دهند ولی خود گوینده آن به دستورش عمل نکنند، و دیدی که وقت نمازها را سبک شمارند، و دیدی که صدقه را به وساطت دیگران به اهلش دهند و به خاطر رضای خدا ندهند بلکه روی درخواست مردم و اصرار آنها بپردازند، و ببینی که تمام غم و اندوه مردم درباره شکم و عورتشان است، باکی ندارند که چه بخورند و به چه نکاح کنند و ببینی که دنیا به آنها روی آورده، و ببینی که نشانه های حق مندرس و کهنه گشته .

در چنین وقتی خود را واپای و نگهدار و از خدای عزوجل نجات بخواه و بدان که (در چنین وضعی) مردم مورد خشم خدای عزوجل قرار گرفته اند و

خداوند به خاطر کاری است که به آنها مهلت داده ، مراقب باش و کوشش کن
تا خدای عزوجل تو را بر خلاف آنچه مردم در آند مشاهده کند تا اگر عذاب
بر آنها نازل گردد و تو در میان آنها باشی به سوی رحمت حق شتافته باشی و
اگر جدا شوی آنان گرفتار شوند، و تو از روش آنان و بی باکی آنها نسبت به
خدا عزوجل بیرون باشی ، و بدان که به راستی خداوند پاداش نیکوکاران را
ضایع نکند، و همانا رحمت خدا به نیکوکاران نزدیک است .)

حديث شماره : 8

(حَدِيثُ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ)

عَلَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَيْسَى رَفَعَهُ قَالَ إِنَّ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ نَاجَاهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فَقَالَ لَهُ فِي مُنَاجَاتِهِ يَا مُوسَى لَا يَطُولُ فِي الدُّنْيَا أَمْلَكَ فَيَقْسُو لَذَلِكَ قَلْبِكَ وَقَاسَى الْقَلْبِ مِنِّي بَعِيدٌ يَا مُوسَى كُنْ كَمَسْرَتِي فِيكَ فَإِنَّ مَسْرَتِي أَنْ أُطَاعَ فَلَا أُعْصَى فَأَمِتْ قَلْبَكَ بِالْخَشْيَةِ وَكُنْ خَلْقَ الثِّيَابِ جَدِيدَ الْقَلْبِ تُخْفَى عَلَى أَهْلِ الْأَرْضِ وَتُعْرَفُ فِي أَهْلِ السَّمَاءِ حَلْسَ الْيُبُوتِ مِصْبَاحِ اللَّيْلِ وَ أَقْنَتِ بَيْنَ يَدَيَّ قُنُوتِ الصَّابِرِينَ وَ صَحَّحَ إِلَيَّ مِنْ كَثْرَةِ الذُّنُوبِ صِيَّاحَ الْمُذْنِبِ الْهَارِبِ مِنْ عَدُوِّهِ وَ اسْتَعْنَى بِي عَلَى ذَلِكَ فَأَتَى نِعْمَ الْعَوْنُ وَ نِعْمَ الْمُسْتَعَانُ يَا مُوسَى إِنِّي أَنَا اللَّهُ فَوْقَ الْعِبَادِ وَ الْعِبَادُ دُونِي وَ كُلُّ لِي دَاخِرُونَ فَاتِهِمْ نَفْسَكَ عَلَى نَفْسِكَ وَ لَا تَأْتِمَنَّ وَ لَدَكَ عَلَى دِينِكَ إِلَّا أَنْ يَكُونَ وَ لَدَكَ مِثْلَكَ يُحِبُّ الصَّالِحِينَ يَا مُوسَى اغْسِلْ وَ اغْتَسِلْ وَ اقْتَرِبْ مِنْ عِبَادِي الصَّالِحِينَ يَا مُوسَى كُنْ إِمَامَهُمْ فِي صَلَاتِهِمْ وَ إِمَامَهُمْ فِيمَا يَتَشَاجَرُونَ وَ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلْتُ عَلَيْكَ فَقَدْ أَنْزَلْتُهُ حُكْمًا بَيِّنًا وَ بُرْهَانًا نَبْرًا وَ نُورًا يَنْطِقُ بِمَا كَانَ فِي الْأَوَّلِينَ وَ بِمَا هُوَ كَائِنٌ فِي الْآخِرِينَ أَوْصِيكَ يَا مُوسَى وَصِيَّةَ الشَّفِيقِ الْمُسْتَفِيقِ بَابِنِ الْبُتُولِ عَيْسَى ابْنِ مَرِيَمَ صَاحِبِ الْأَتَانِ وَ الْبُرْنَسِ وَ الزَّيْتِ وَ الزَّيْتُونِ وَ الْمِحْرَابِ وَ مِنْ بَعْدِهِ بِصَاحِبِ الْجَمَلِ الْأَحْمَرِ الطَّيِّبِ الطَّاهِرِ الْمُطَهَّرِ فَمَثَلُهُ فِي كِتَابِكَ أَنَّهُ مُؤْمِنٌ مُهَيِّمٌ عَلَى الْكُتُبِ كُلِّهَا وَ أَنَّهُ رَاجِعٌ سَاجِدٌ رَاغِبٌ رَاهِبٌ إِخْوَانُهُ الْمَسَاكِينُ وَ أَنْصَارُهُ قَوْمٌ آخِرُونَ وَ يَكُونُ فِي زَمَانِهِ أَرْزُلٌ وَ زَلْزَالٌ وَ قَتْلٌ وَ قِلَّةٌ مِنَ الْمَالِ اسْمُهُ أَحْمَدُ مُحَمَّدُ الْأَمِينُ مِنَ الْبَاقِينَ مِنْ ثَلَاثَةِ الْأَوَّلِينَ الْمَاضِينَ يُؤْمِنُ بِالْكُتُبِ كُلِّهَا وَ يُصَدِّقُ جَمِيعَ الْمُرْسَلِينَ وَ يَشْهَدُ بِالْإِخْلَاصِ لِجَمِيعِ النَّبِيِّينَ أُمَّتُهُ مَرْحُومَةٌ مُبَارَكَةٌ مَا بَقُوا فِي الدِّينِ عَلَى حَقَائِقِهِ

لَهُمْ سَاعَاتٌ مُوقَّتَاتٌ يُؤَدُّونَ فِيهَا الصَّلَوَاتِ أَدَاءَ الْعَبْدِ إِلَى سَيِّدِهِ نَافِلَتُهُ فِيهِ فَصَدَّقَ وَ
مِنْهَا جَهٌ فَاتَّبِعْ فَإِنَّهُ أُخُوكَ

يَا مُوسَى إِنَّهُ أُمِّيٌّ وَهُوَ عَبْدٌ صِدْقٌ يُبَارِكُ لَهُ فِيمَا وَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهِ وَيُبَارِكُ
عَلَيْهِ كَذَلِكَ كَانَ فِي عِلْمِي وَكَذَلِكَ خَلَقْتُهُ بِهِ أَفْتَحُ السَّاعَةَ وَبِأُمَّتِهِ أَخْتِمُ مَفَاتِيحَ
الدُّنْيَا فَمُرْ ظَلَمَةَ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنْ لَا يَدْرُسُوا اسْمَهُ وَلَا يَخْذُلُوهُ وَإِنَّهُمْ لَفَاعِلُونَ وَ
حُبُّهُ لِي حَسَنَةٌ فَأَنَا مَعَهُ وَأَنَا مِنْ حِزْبِهِ وَهُوَ مِنْ حِزْبِي وَحِزْبُهُمُ الْعَالِيُونَ فَتَمَّتْ
كَلِمَاتِي لِأُظْهِرَنَّ دِينَهُ عَلَى الْأَدْيَانِ كُلِّهَا وَلَأُعْبَدَنَّ بِكُلِّ مَكَانٍ وَلَأُنزَلَنَّ عَلَيْهِ قُرْآنًا
فُرْقَانًا شِفَاءً لِمَا فِي الصُّدُورِ مِنْ نَفْثِ الشَّيْطَانِ فَصَلِّ عَلَيْهِ يَا ابْنَ عِمْرَانَ فَإِنِّي أُصَلِّي
عَلَيْهِ وَمَلَائِكَتِي يَا مُوسَى أَنْتَ عَبْدِي وَأَنَا إِلَهُكَ لَا تَسْتَدِلُّ الْفَقِيرَ الْفَقِيرَ وَلَا تَغْبِطِ
الْغَنَى بِشَيْءٍ يَسِيرٍ وَكُنْ عِنْدَ ذِكْرِي خَاشِعًا وَعِنْدَ تِلَاوَتِهِ بِرَحْمَتِي طَامِعًا وَاسْمِعْنِي
لَذَاذَةَ التَّوْرَةِ بِصَوْتِ خَاشِعِ حَزِينٍ أَطْمِنُ عِنْدَ ذِكْرِي وَذَكَرُ بِي مَنْ يَطْمِنُ إِلَيَّ وَ
اعْبُدْنِي وَلَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَتَحَرَّ مَسْرَتِي إِنَّنِي أَنَا السَّيِّدُ الْكَبِيرُ إِنِّي خَلَقْتُكَ مِنْ
نُطْقَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ مِنْ طِينَةٍ أَخْرَجْتُهَا مِنْ أَرْضٍ ذَلِيلَةٍ مَمْسُوجَةٍ فَكَأَنْتَ بَشَرًا فَأَنَا
صَانِعُهَا خَلَقًا فَتَبَارَكَ وَجْهِي وَتَقَدَّسَ صَنِيعِي لَيْسَ كَمِثْلِي شَيْءٌ وَأَنَا الْحَيُّ الدَّائِمُ
الَّذِي لَا أَزُولُ يَا مُوسَى كُنْ إِذَا دَعَوْتَنِي خَائِفًا مُشْفِقًا وَجَلًّا عَفْرًا وَجَهْكَ لِي فِي
التُّرَابِ وَاسْجُدْ لِي بِمَكَارِمِ بَدَنِكَ وَأَقْنُتْ بَيْنَ يَدَيَّ فِي الْقِيَامِ وَنَاجِنِي حِينَ
تُنَاجِنِي بِخَشْيَةٍ مِنْ قَلْبٍ وَجَلٍّ وَاحِيٍ بِتَوَرَاتِي أَيَّامَ الْحَيَاةِ وَعَلِّمِ الْجُهَّالَ مَحَامِدِي
وَذَكِّرْهُمْ آيَاتِي وَنِعْمَتِي وَقُلْ لَهُمْ لَا يَتِمَادُونَ فِي غِيٍّ مَا هُمْ فِيهِ فَإِنَّ أَخَذِي أَلِيمٌ
شَدِيدٌ يَا مُوسَى إِذَا انْقَطَعَ حَبْلُكَ مِنِّي لَمْ يَتَّصِلْ بِحَبْلِ غَيْرِي فَاعْبُدْنِي وَقُمْ بَيْنَ
يَدَيَّ مَقَامَ الْعَبْدِ الْفَقِيرِ الْفَقِيرِ ذُمَّ نَفْسَكَ فَهِيَ أَوْلَى بِالذَّمِّ وَلَا تَتَطَّوَلْ بِكِتَابِي عَلَى
بَنِي إِسْرَائِيلَ فَكَفَى بِهَذَا وَاعْظًا لِقَلْبِكَ وَمُنِيرًا وَهُوَ كَلَامُ رَبِّ الْعَالَمِينَ جَلَّ وَتَعَالَى
يَا مُوسَى مَتَى مَا دَعَوْتَنِي وَرَجَوْتَنِي فَإِنِّي سَأَغْفِرُ لَكَ عَلَى مَا كَانَ مِنْكَ السَّمَاءُ

تُسَبِّحُ لِي وَجَلًّا وَ الْمَلَائِكَةُ مِنْ مَخَافَتِي مُشْفِقُونَ وَ الْأَرْضُ تُسَبِّحُ لِي طَمَعًا وَ كُلُّ
الْخَلْقِ يُسَبِّحُونَ لِي دَاخِرُونَ ثُمَّ عَلَيْكَ بِالصَّلَاةِ الصَّلَاةِ فَإِنَّهَا مِنِّي بِمَكَانٍ وَ لَهَا
عِنْدِي عَهْدٌ وَثِيقٌ وَ الْحَقُّ بِهَا مَا هُوَ مِنْهَا زَكَاةَ الْقُرْبَانِ مِنْ طَيِّبِ الْمَالِ وَ الطَّعَامِ
فَإِنِّي لَا أَقْبَلُ إِلَّا الطَّيِّبَ يُرَادُ بِهِ وَجْهِي وَ اقْرُنْ مَعَ ذَلِكَ صِلَةَ الْأَرْحَامِ فَإِنِّي أَنَا اللَّهُ
الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ وَ الرَّحِيمُ أَنَا خَلَقْتُهَا فَضْلًا مِنْ رَحْمَتِي لِيَتَعَاطَفَ بِهَا الْعِبَادُ وَ لَهَا
عِنْدِي سُلْطَانٌ فِي مَعَادِ الْآخِرَةِ وَ أَنَا قَاطِعٌ مَنْ قَطَعَهَا وَ وَاصِلٌ مَنْ وَصَلَهَا وَ كَذَلِكَ
أَفْعَلُ بِمَنْ ضَيَّعَ أَمْرِي يَا مُوسَى أَكْرَمِ السَّائِلِ إِذَا آتَاكَ بَرْدٌ جَمِيلٌ أَوْ إِعْطَاءٌ يَسِيرٌ
فَإِنَّهُ يَا تَيْبِكَ مَنْ لَيْسَ بِإِنْسٍ وَ لَا جَانٌّ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَنِ يَبْلُغُونَكَ كَيْفَ أَنْتَ صَانِعٌ
فِيمَا أَوْلَيْتَكَ وَ كَيْفَ مَوَاسَاتِكَ فِيمَا خَوَّلْتَكَ وَ اخْشَعُ لِي بِاللَّضْرَعِ وَ اهْتَفِ لِي
بِوَلْوَةِ الْكِتَابِ وَ اعْلَمْ أَنِّي أَدْعُوكَ دُعَاءَ السَّيِّدِ مَمْلُوكُهُ لِيَبْلُغَ بِهِ شَرَفَ الْمَنَازِلِ وَ
ذَلِكَ مِنْ فَضْلِي عَلَيْكَ وَ عَلَى آبَائِكَ الْأَوَّلِينَ يَا مُوسَى لَا تَنْسِنِي عَلَى كُلِّ حَالٍ وَ
لَا تَفْرَحُ بِكَثْرَةِ الْمَالِ فَإِنَّ نَسْيَانِي يُفْسِدُ الْقُلُوبَ وَ مَعَ كَثْرَةِ الْمَالِ كَثْرَةُ الذُّنُوبِ
الْأَرْضُ مُطِيعَةٌ وَ السَّمَاءُ مُطِيعَةٌ وَ الْبِحَارُ مُطِيعَةٌ وَ عَصِيَانِي شَقَاءُ الثَّقَلَيْنِ وَ أَنَا
الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ رَحْمَانُ كُلِّ زَمَانٍ آتِي بِالشَّدَّةِ بَعْدَ الرَّخَاءِ وَ بِالرَّخَاءِ بَعْدَ الشَّدَّةِ وَ
بِالْمُلُوكِ بَعْدَ الْمُلُوكِ وَ مُلْكِي دَائِمٌ قَائِمٌ لَا يَزُولُ وَ لَا يَخْفَى عَلَيَّ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ
وَ لَا فِي السَّمَاءِ وَ كَيْفَ يَخْفَى عَلَيَّ مَا مِنِّي مُبْتَدُوهُ وَ كَيْفَ لَا يَكُونُ هُمُكَ فِيمَا
عِنْدِي وَ إِلَيَّ تَرْجِعُ لَا مَحَالَةَ يَا مُوسَى اجْعَلْنِي حِرْزَكَ وَ ضَعْ عِنْدِي كَنْزَكَ مِنْ
الصَّالِحَاتِ وَ خَفْنِي وَ لَا تَخَفْ غَيْرِي إِلَيَّ الْمَصِيرُ

يَا مُوسَى ارْحَمْ مَنْ هُوَ أَسْفَلُ مِنْكَ فِي الْخَلْقِ وَ لَا تَحْسُدْ مَنْ هُوَ فَوْقَكَ فَإِنَّ
الْحَسَدَ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ يَا مُوسَى إِنَّ ابْنِي آدَمَ تَوَاضَعَا فِي
مَنْزَلَةٍ لِيَنَالَا بِهَا مِنْ فَضْلِي وَ رَحْمَتِي فَقَرَّبَا قُرْبَانًا وَ لَا أَقْبَلُ إِلَّا مِنَ الْمُتَّقِينَ فَكَانَ مِنْ
شَأْنِهِمَا مَا قَدْ عَلِمْتَ فَكَيْفَ تَتَّقُ بِالصَّاحِبِ بَعْدَ الْأَخِ وَ الْوَزِيرِ يَا مُوسَى ضَعِ الْكِبْرَ

وَدَعِ الْفَخْرَ وَ اذْكُرْ اَنْكَ سَاكِنُ الْقَبْرِ فَلْيَمْنَعَكَ ذَلِكَ مِنَ الشَّهَوَاتِ يَا مُوسَى عَجَلِ
التَّوْبَةَ وَ اٰخِرِ الذَّنْبَ وَ تَانَ فِي الْمَكْتِ بَيْنَ يَدَيَّ فِي الصَّلَاةِ وَ لَا تَرْجُ غَيْرِي اتَّخِذْنِي
جَنَّةً لِلشَّدَائِدِ وَ حِصْنًا لِمَلِمَاتِ الْأُمُورِ يَا مُوسَى كَيْفَ تَخْشَعُ لِي خَلِيقَةً لَا تَعْرِفُ
فَضْلِي عَلَيْهَا وَ كَيْفَ تَعْرِفُ فَضْلِي عَلَيْهَا وَ هِيَ لَا تَنْظُرُ فِيهِ وَ كَيْفَ تَنْظُرُ فِيهِ وَ هِيَ
لَا تُؤْمِنُ بِهِ وَ كَيْفَ تُؤْمِنُ بِهِ وَ هِيَ لَا تَرْجُو ثَوَابًا وَ كَيْفَ تَرْجُو ثَوَابًا وَ هِيَ قَدْ قَنِعَتْ
بِالدُّنْيَا وَ اتَّخَذَتْهَا مَأْوَى وَ رَكَنْتَ إِلَيْهَا رُكُونَ الظَّالِمِينَ يَا مُوسَى نَافِسُ فِي الْخَيْرِ
أَهْلُهُ فَإِنَّ الْخَيْرَ كَاسْمِهِ وَ دَعِ الشَّرَّ لِكُلِّ مَفْتُونٍ يَا مُوسَى اجْعَلْ لِسَانَكَ مِنْ وِرَاءِ
قَلْبِكَ تَسْلَمَ وَ أَكْثِرْ ذِكْرِي بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ تَعْنَمُ وَ لَا تَتَّبِعِ الْخَطَايَا فَتَنْدَمَ فَإِنَّ الْخَطَايَا
مَوْعِدُهَا النَّارُ يَا مُوسَى أَطْبِ الْكَلَامَ لِأَهْلِ التَّرْكِ لِلذُّنُوبِ وَ كُنْ لَهُمْ جَلِيسًا وَ
اتَّخِذْهُمْ لِعَيْبِكَ إِخْوَانًا وَ جِدِّ مَعَهُمْ يَجِدُونَ مَعَكَ يَا مُوسَى الْمَوْتُ يَأْتِيكَ لَا مَحَالَةَ
فَتَزُودُ زَادَ مَنْ هُوَ عَلَى مَا يَتَزَوَّدُ وَ ارِدْ عَلَى الْيَقِينِ يَا مُوسَى مَا أُرِيدُ بِهِ وَجْهِي
فَكَثِيرٌ قَلِيلُهُ وَ مَا أُرِيدُ بِهِ غَيْرِي فَقَلِيلٌ كَثِيرُهُ وَ إِنَّ أَصْلَحَ أَيَّامِكَ الَّذِي هُوَ أَمَامَكَ
فَانظُرْ أَيُّ يَوْمٍ هُوَ فَأَعِدْ لَهُ الْجَوَابَ فَإِنَّكَ مَوْقُوفٌ وَ مَسْئُولٌ وَ خُذْ مَوْعِظَتَكَ مِنْ
الدَّهْرِ وَ أَهْلِهِ فَإِنَّ الدَّهْرَ طَوِيلُهُ قَصِيرٌ وَ قَصِيرُهُ طَوِيلٌ وَ كُلُّ شَيْءٍ فَإِنَّ فَاغْمَلُ
كَانَكَ تَرَى ثَوَابَ عَمَلِكَ لَكَ يُكُونُ أَطْمَعُ لَكَ فِي الْآخِرَةِ لَا مَحَالَةَ فَإِنَّ مَا بَقِيَ
مِنَ الدُّنْيَا كَمَا وَ لَى مِنْهَا وَ كُلُّ عَامِلٍ يَعْمَلُ عَلَى بَصِيرَةٍ وَ مِثَالٍ فَكُنْ مُرْتَادًا لِنَفْسِكَ
يَا ابْنَ عِمْرَانَ لَعَلَّكَ تَفُوزُ غَدًا يَوْمَ السُّؤَالِ فَهِنَا لَكَ يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ يَا مُوسَى أَلْقِ
كَفَيْكَ ذُلًّا بَيْنَ يَدَيَّ كَفِعْلِ الْعَبْدِ الْمُسْتَضْرِحِ إِلَى سَيِّدِهِ فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ رُحِمْتَ
وَ أَنَا أَكْرَمُ الْقَادِرِينَ يَا مُوسَى سَلْنِي مِنْ فَضْلِي وَ رَحْمَتِي فَإِنَّهُمَا بِيَدِي لَا يَمْلِكُهُمَا
أَحَدٌ غَيْرِي وَ انظُرْ حِينَ تَسْأَلُنِي كَيْفَ رَغَبْتِكَ فِيمَا عِنْدِي لِكُلِّ عَامِلٍ جَزَاءً وَ قَدْ
يُجْزَى الْكُفُورُ بِمَا سَعَى يَا مُوسَى طِبْ نَفْسًا عَنِ الدُّنْيَا وَ انظُرْ عَنْهَا فَإِنَّهَا لَيْسَتْ لَكَ
وَ لَسْتَ لَهَا مَا لَكَ وَ لِدَارِ الظَّالِمِينَ إِلَّا لِعَامِلٍ فِيهَا بِالْخَيْرِ فَإِنَّهَا لَهُ نِعْمَ الدَّارُ

يَا مُوسَى مَا أَمْرُكَ بِهِ فَاسْمَعْ وَ مَهْمَا أَرَاهُ فَاصْنَعْ خُذْ حَقَائِقَ التَّوْرَةِ إِلَى
صَدْرِكَ وَ تَقِظْ بِهَا فِي سَاعَاتِ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ لَا تُمَكِّنْ أَبْنَاءَ الدُّنْيَا مِنْ صَدْرِكَ
فَيَجْعَلُونَهُ وَكْرًا كَوَكْرِ الطَّيْرِ يَا مُوسَى أَبْنَاءُ الدُّنْيَا وَ أَهْلُهَا فَتَنٌ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ فَكُلٌّ
مُزَيْنٌ لَهُ مَا هُوَ فِيهِ وَ الْمُؤْمِنُ مَنْ رُئِيَ لَهُ الْآخِرَةُ فَهُوَ يَنْظُرُ إِلَيْهَا مَا يَفْتَرُ قَدْ حَالَتْ
شَهْوَتُهَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ لَذَّةِ الْعَيْشِ فَأَدْلَجْتُهُ بِالْأَسْحَارِ كَفَعَلَ الرَّأَكِبِ السَّائِقِ إِلَى غَايَتِهِ
يَطْلُ كَثِيرًا وَ يُمَسِي حَزِينًا فَطُوبَى لَهُ لَوْ قَدْ كُشِفَ الْعِطَاءُ مَا ذَا يُعَايِنُ مِنَ السُّرُورِ يَا
مُوسَى الدُّنْيَا نُظْفَةٌ لَيْسَتْ بِثَوَابٍ لِلْمُؤْمِنِ وَ لَا نَقِمَةٌ مِنْ فَاجِرٍ فَالْوَيْلُ الطَّوِيلُ لِمَنْ بَاعَ
ثَوَابَ مَعَادِهِ بِلَعْفَةٍ لَمْ تَبْقَ وَ بِلَعْسَةٍ لَمْ تَدُمْ وَ كَذَلِكَ فَكُنْ كَمَا أَمَرْتُكَ وَ كُلُّ أَمْرِي
رَشَادٌ يَا مُوسَى إِذَا رَأَيْتَ الْغَنَى مُقْبِلًا فَقُلْ ذَنْبٌ عَجَلْتِ لِي عُقُوبَتُهُ وَ إِذَا رَأَيْتَ الْفَقْرَ
مُقْبِلًا فَقُلْ مَرَحَبًا بِشِعَارِ الصَّالِحِينَ وَ لَا تَكُنْ جَبَّارًا ظَلُومًا وَ لَا تَكُنْ لِلظَّالِمِينَ قَرِينًا
يَا مُوسَى مَا عُمُرٌ وَ إِنِ طَالَ يُدْمُ آخِرُهُ وَ مَا ضَرْكٌ مَا زَوَى عَنْكَ إِذَا حُمِدَتْ مَعْبَتُهُ
يَا مُوسَى صَرَخَ الْكِتَابُ إِلَيْكَ صُرَاخًا بِمَا أَنْتَ إِلَيْهِ صَائِرٌ فَكَيْفَ تَرْقُدُ عَلَى هَذَا
الْعَيْونُ أَمْ كَيْفَ يَجِدُ قَوْمٌ لَذَّةَ الْعَيْشِ لَوْ لَا التَّمَادِي فِي الْعَقْلَةِ وَ الْإِتْبَاعُ لِلشَّقْوَةِ وَ
التَّابِعُ لِلشَّهْوَةِ وَ مِنْ دُونِ هَذَا يَجْزَعُ الصَّادِقُونَ يَا مُوسَى مُرْ عِبَادِي يَدْعُونِي عَلَى
مَا كَانَ بَعْدَ أَنْ يَقْرَأُوا لِي أَنِّي أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ مُجِيبُ الْمُضْطَرِّينَ وَ أَكْشِفُ السُّوءَ وَ
أُبَدِّلُ الزَّمَانَ وَ آتِي بِالرِّخَاءِ وَ أَشْكُرُ الْيَسِيرَ وَ أُثِيبُ الْكَثِيرَ وَ أُغْنِي الْفَقِيرَ وَ أَنَا
الدَّائِمُ الْعَزِيزُ الْقَدِيرُ فَمَنْ لَجَأَ إِلَيْكَ وَ انْضَوَى إِلَيْكَ مِنَ الْخَاطِئِينَ فَقُلْ أَهْلًا وَ سَهْلًا
يَا رَحِبَ الْفِنَاءِ بِفِنَاءِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَ كُنْ لَهُمْ كَأَحَدِهِمْ وَ لَا تَسْتَطِلْ
عَلَيْهِمْ بِمَا أَنَا أَعْطَيْتَكَ فَضْلَهُ وَ قُلْ لَهُمْ فَلْيَسْأَلُونِي مِنْ فَضْلِي وَ رَحْمَتِي فَإِنَّهُ لَا
يَمْلِكُهَا أَحَدٌ غَيْرِي وَ أَنَا ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ طُوبَى لَكَ يَا مُوسَى كَهَفِ الْخَاطِئِينَ وَ
جَلِيسِ الْمُضْطَرِّينَ وَ مُسْتَغْفِرِ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّكَ مِنِّي بِالْمَكَانِ الرَّضِيِّ فَادْعُنِي بِالْقَلْبِ
النَّقِيِّ وَ اللَّسَانِ الصَّادِقِ وَ كُنْ كَمَا أَمَرْتُكَ أَطِعْ أَمْرِي وَ لَا تَسْتَطِلْ عَلَى عِبَادِي بِمَا

لَيْسَ مِنْكَ مُبْتَدَاهُ وَتَقَرَّبَ إِلَيَّ فَإِنِّي مِنْكَ قَرِيبٌ فَإِنِّي لَمْ أَسْأَلْكَ مَا يُؤْذِيكَ تَقْلُهُ
 وَلَا حَمْلُهُ إِنَّمَا سَأَلْتُكَ أَنْ تَدْعُوَنِي فَأُجِيبَكَ وَأَنْ تَسْأَلَنِي فَأُعْطِيكَ وَأَنْ تَتَقَرَّبَ
 إِلَيَّ بِمَا مَنِي أَخَذْتَ تَأْوِيلَهُ وَعَلَيَّ تَمَامُ تَنْزِيلِهِ يَا مُوسَى انْظُرْ إِلَى الْأَرْضِ فَإِنَّهَا
 عَنْ قَرِيبٍ قَبْرُكَ وَارْفَعْ عَيْنَيْكَ إِلَى السَّمَاءِ فَإِنَّ فَوْقَكَ فِيهَا مَلِكًا عَظِيمًا وَابْكِ
 عَلَى نَفْسِكَ مَا دُمْتَ فِي الدُّنْيَا وَتَخَوَّفِ الْعَطَبَ وَالْمَهَالِكَ وَلَا تُغْرَنَّكَ زِينَةُ الدُّنْيَا
 وَزَهْرَتُهَا وَلَا تَرْضَ بِالظُّلْمِ وَلَا تَكُنْ ظَالِمًا فَإِنِّي لِلظَّالِمِ رَصِيدٌ حَتَّى أُدِيلَ مِنْهُ
 الْمَظْلُومَ يَا مُوسَى إِنَّ الْحَسَنَةَ عَشْرَةَ أضعافٍ وَمِنَ السَّيِّئَةِ الْوَاحِدَةِ الْهَلَاكُ لَا تُشْرِكْ
 بِي لَا يَحِلُّ لَكَ أَنْ تُشْرِكَ بِي قَارِبٌ وَسَدِّدْ وَادْعُ دُعَاءَ الطَّامِعِ الرَّغِيبِ فِيمَا عِنْدِي
 النَّادِمِ عَلَى مَا قَدَّمْتَ يَدَاهُ فَإِنَّ سَوَادَ اللَّيْلِ يَمْحُوهُ النَّهَارُ وَكَذَلِكَ السَّيِّئَةُ تَمْحُوهَا
 الْحَسَنَةُ وَعَشْوَةُ اللَّيْلِ تَأْتِي عَلَى ضَوْءِ النَّهَارِ وَكَذَلِكَ السَّيِّئَةُ تَأْتِي عَلَى الْحَسَنَةِ
 الْجَلِيلَةَ فَتَسْوِدُهَا

حدیث موسی علیه السلام :

(8 - علی بن عیسی در حدیث مرفوعی (که سند را به معصوم رسانده) روایت کند که موسی علیه السلام با خدا مناجات کرد، و خداوند در آن مناجات به او فرمود:

ای موسی آرزویت در دنیا دراز نشود که به خاطر آن دلت سخت گردد، و شخص سخت دل از من بدور است .

ای موسی آنطور باش که من در تو خوشحالم (که چنان باشی) چونکه خوشحالی من آن است که فرمانبرداری شوم و نافرمانی نشوم، پس دلت را با ترس بکش، کهنه جامه باش و زنده دل، در زمین گمنام باش و در آسمان معروف، خانه نشین باش و چراغ در شب، در پیشگاه من فرمانبردار و فروتن باش چون فرمانبرداری شکیبایان، از بسیاری گناه بدرگاه من فریاد کن چون

فریاد گنهکار گریزان از دشمن ، در دفع دشمن از من یاری بجوی که به راستی من یاور و مددکار خوبی هستم .

ای موسی همانا من خدایم که بر فراز بندگانم و بندگان زیر دست منند و همگی در برابرم کوچک و درمانده اند، و از خودت نیز بر خویشتن نگران باش (چون بسیار شود که انسانی از خود گول خورد) و فرزند خود را نیز بر موضوع دینت امین بدان مگر اینکه فرزند تو نیز مانند خوبان را دوست بدارد.

ای موسی تن خود را بشوی و غسل ده و به بندگان شایسته ام نزدیک شو. ای موسی در نماز مردم پیشواشان باش و در دعوا و نزاعشان رهبر باش و بدانچه من بتو نازل کرده ام در میانشان داوری کن که من حکمی روشن و دلیلی تابان و نوری بر تو فرو فرستادم که گویا باشد بدانچه در اولین و آخرین بوده و خواهد بود.

ای موسی من بتو سفارش می کنم مانند سفارش دوستی مهربان به فرزند بتول عیسی بن مریم صاحب الاغ و برنس (کلاه یا شل مخصوص عابدان) و زیت (روغن زیتون ، یا روغنی که در بنی اسرائیل نشانه نبوت بوده) و زیتون (که این هر دو خوراک عیسی علیه السلام بوده است) و صاحب محراب ، و بعد از او (تو را سفارش کنم) به صاحب شتر سرخ مو، آن پاک و پاکیزه و پاک سرشت ، و صفت او در کتاب تو این است که او مؤ من است و بر همه کتابهای آسمانی گواه و نگهبان است ، راکع و ساجد است ، و شائق و ترسان است ، برادرانش مستمندان هستند، و یارانش مردم دیگرند (انصار مدینه) در زمان بعثت او مردم به فشار زندگی و بلاها و کشتار و بی پولی گرفتارند، نامش احمد، محمد امین ، از باقیمانندگان! از گروه پیشینیان گذشته (پیمبران بزرگوار گذشته) به همه کتابهای آسمانی ایمان دارد و همه رسولان را تصدیق کند، و از روی اخلاص به

تمام پیمبران گواهی دهد، امت او مورد رحمت و برکنند تا زمانی که بر حقائق دین پابرجا مانند، ساعت‌های معینی دارند که در آن ساعتها نماز خود را بخوانند چنانچه بنده وظیفه خود را نسبت به آقاایش انجام دهد، پس او را تصدیق کن ، و از طریقه اش پیروی کن که او برادر تو است .

ای موسی او امی است (یعنی منسوب به مکه است) و او بنده دوستی (یا راستگوئی) است که بر هرچه دست گذارد برکت پیدا کند و بر خود او نیز برکت داده شود، در علم من این چنین بوده و اینگونه او را آفریدم ، بوسیله او قیامت را بگشایم (یعنی نخستین کسی که از قبر بر آید او است) و به امت او کلیدهای دنیا را مهر زخم (و جهان را درهم پیچم یعنی امت او آخرین امتند که پس از آنها روزگار را پایان دهم) به ستمکاران بنی اسرائیل دستور بده که نامش را محو نکنند و از یاریش دست بردارند و اگرچه این کار را خواهند کرد، دوست داشتنش در نزد من حسنه محسوب شود، من با او هستم و من از حزب اویم (که او را یاری دهم) و او از حزب من است و حزب آنان پیروز است ، مقدرات و حجت‌های من بدو تمام شود، بطور مسلم دینش را بر همه ادیان پیروز گردانم و در همه جا مرا پرستش کنند، و بر او قرآنی فرو فرستم که جدا کننده (حق و باطل) و درمان سینه ها باشد از وسوسه های شیطانی ، پس ای پسر عمران بر او درود فرست که من و فرشتگانم نیز بر او درود فرستیم .

ای موسی تو بنده منی و من هم معبود تو، شخص حقیر و بینوا را خوار م شمار و به چیز اندکی که شخص توانگر دارد بر او غبطه مخور، و در هنگام یاد کردن من فروتن باش و در وقت خواندن نامم به رحمت من آرزومند، و نوای دلربای تورات را با آوازی خاشع و حزین به سمع من برسان ، در وقت یادکردن آسوده خاطر باش ، و یادآوری کن کسی را که به من آرامش خاطر یابد، مرا

پرستش کن و چیزی را با من شریک مساز، خوشحالی مرا بجوی که به راستی منم آقای بزرگ ، من تو را از نطفه آبی بی مقدار آفریدم ، و از کمی خاک که آنرا از زمینی پست و درهم بیرون آوردم و صورت انسانی بخود گرفت ، من او را آفریده ای ساختم ، پس بزرگ است ذات من ، و پاکیزه است کارم ، چیزی ماندم نیست ، و منم زنده جاویدانی که نیست نشوم .

ای موسی هر گاه مرا بخوانی ترسان و هراسان و بیمناک باش ، برای من صورت بر خاک نه و با گرمی ترین اعضاء تننت برایم سجده کن ، و برای فرمانبرداریم در پیش رویم بایست . و هنگامی که با من راز گوئی هراسان و با دلی لرزان باش ، و در دوران زندگی بوسیله تورات من زنده باش ، و اوصاف نیک مرا به نادانان یاد ده ، و نعمتهای مرا بیادشان آر، و بدانها بگو: در آن گمراهی که فرو رفته اند ادامه ندهند، که به راستی گرفتن من (یا مؤ اخذه ام) دردناک و سخت است .

ای موسی هر زمان مرا بخوانی و به من امیدوار باشی من تو را به هر وصفی که داشته ای می آمرزم ، آسمان از ترسم مرا تسبیح گوید، و فرشتگان از بیم هراس دارند، و زمین از روی طمع تسبیحم کند، و همه آفریدگان از روی کوچکی و خواری تسبیحم گویند، پس از آن بر تو باد به نماز. نماز، زیرا که او را در نزد من مقامی است ، و در پیش من پیمان محکمی دارد، و بدنبال آن بیاور آنچه را از نماز است یعنی زکات که موجب تقرب است از مال و خوراک حلال و پاک ، زیرا من نپذیرم جز پاکی را که به خاطر من پردازند، وصله رحم را نیز بدان مقرون و همراه کن که به راستی منم خدای بخشاینده مهربان ، و پیوند خویشاوندی را من به رحمت خود قرار دادم تا بندگان بدانوسیله به همدیگر مهربانی کنند و او را در پیشگاه من در روز معاد آخرت قدرت و سلطنتی است

(که شفاعتش را بپذیرم) و ببرم از هر که رحم خود را ببرد، و پیوند کنم با هر که رحم خود را پیوند کند، و چنین کنم با هر که دستور مرا ضایع کند. ای موسی هر گاه سائل به نزد تو آمد او را گرمی دار به اینک به نیکی (و خوشروئی) او را بازگردانی یا بخشش اندک (یا گشایشمند چنانچه فیض رحمة الله احتمال داده) به او بدهی، زیرا ممکن است به نزد تو آید سائلی که نه از انس باشد و نه از جن، فرشتگان خدای رحمان باشند که آمده اند تا تو را بیازمایند که در مورد نعمتی که من به تو ارزانی داشته ام چگونه هستی و در آنچه به تو داده ام (با بیچارگان) همدردی و مواسات کنی، به زاری بدرگاهم فروتنی کن، و به آواز گریان کتاب (تورات) مرا بخوان، و بدانکه من ترا می خوانم چنانچه آقائی برده خود را بخواند تا او را به جایگاهی شریف برساند، و این فضلی است از جانب من بر تو و بر پدران پیشین تو.

ای موسی در هر حالی (که هستی مرا فراموش مکن، و به ثروت بسیار خورسند مباش، زیرا که فراموش کردن من دلها را سخت کند، و ثروت بسیار گناه بسیار همراه دارد، زمین فرمانبردار (من) است و آسمان فرمانبردار، و دریا فرمانبردار است، و نافرمانی من بدبختی مخصوص جن و انس است و منم بخشاینده مهربان بخشاینده هر زمان، منم که دشواری آرم پس از فراوانی، و فراوانی آرم پس از دشواری، و پادشاهانی آرم پس از پادشاهانی، و پادشاهی من همیشگی و پابرجاست که نیستی ندارد، و چیزی نه در زمین و نه در آسمان بر من پوشیده نیست، و چگونه پوشیده ماند بر من چیزی که آغازش از من بوده، و چگونه است در آنچه نزد من است نباشد در صورتیکه به ناچار به سوی من باز خواهی گشت.

ای موسی رحم کن بر کسی که در خلقت از تو پائین تر است ، و رشک مبر بر آنکس که بالاتر از تو است که به راستی صفت حسد و رشک کارهای نیک و حسنات را می خورد چونانکه آتش هیزم را می خورد.

ای موسی همانا دو فرزند آدم (هابیل و قابیل) در موردی و مقامی فروتنی کردند تا بدان وسیله بفضل و رحمتی از من برسند، و بدین منظور قربانی کردند و من نپذیرم جز از پرهیزکاران ، و سرگذشت آنها چنان شد که میدانی و با صدور چنین کاری از برادر نسبت به برادر خود، تو چگونه اعتماد به رفیق و وزیر بیگانه داری ؟

(این معنائی است که مجلسی رحمته الله علیه از این جمله کرده و ظاهر نیز همین معنا است که جمله (والوزیر) عطف به (الصاحب) باشد، ولی فیض رحمته الله علیه جمله (بعد الاخ و الوزير) را به معنای استدراک گرفته و گفته است چون ظاهر این جمله (کیف تثق) برادرش هارون را نیز شامل می شد و معنایش این بود که به هارون نیز که برادر و وزیر تو است اعتماد نکن از این رو خداوند استدراک فرمود که هارون که برادر و وزیر تو است شایسته اعتماد تو هست چون او پیامبری است (مرسل ...)

ای موسی تکبر را واگذار و فخر مکن ، و یادآر که تو در گور مسکن خواهی داشت و همین باید تو را از پیروی شهوات باز دارد.

ای موسی در توبه شتاب کن و گناه را واگذار و در هنگام توقف در پیشگاه من برای نماز به آهستگی و آرامی آن را انجام ده (و شتاب مکن) و بغیر من امیدوار مباش ، و مرا سپری در برابر دشواریها و قلعه محکمی در پیش آمدهای ناگوارت قرار ده .

ای موسی چگونه فروتن گردد در برابر من مخلوقی که زیاده بخشی مرا در خویش نشناسد، چگونه بشناسد زیاده بخشی مرا هر کسی که در آن ننگرد و اندیشه نکند، و چگونه در آن بنگرد کسی که بدان ایمان ندارد، و چگونه ایمان بدان داشته باشد کسی که امید پاداش ندارد، و چگونه امید پاداش داشته باشد کسی که به دنیا قناعت کرده و آن را خانه نشیمن گرفته و چون ستمکاران بدان دل بسته .

ای موسی در کار نیک با اهل آن (انجام دهندگان کار نیک رقابت کن چون کار نیک مانند اسمش نیک است ، و کار بد را واگذار برای هر که شیفته آن گشته .

ای موسی زبانت را در پشت دلت بنه تا سالم بمانی (یعنی هر سخنی را که می خواهی بگوئی ابتداء فکر سود و زیانش را در قلب خود بکن سپس به زبان آر) و در شب و روز بسیار یاد من کن تا بهره من شوی ، و به دنبال خطاکاری مرو که پشیمان شوی زیرا که خطاکاری سرانجامش دوزخ است .

ای موسی سخت را با آنان که ترک گناه کنند خوش کن و همنشینشان شو و برای غیاب خود آنانرا برادر گیر (تا حفظ غیبت تو را بکنند) و در کار آنان کوشا باش تا با تو در کارت کوشا باشند.

ای موسی به ناچار مرگ سراغ تو خواهد آمد پس توشه گیر توشه کسی که میهمان توشه خود گردد.

ای موسی آنچه که به خاطر من انجام شود زیادش کم است ، و آنچه بخاطر غیر من انجام شود کمش زیاد است ، و شایسته ترین روزهای تو روزی است که در پیش داری پس بنگر که چه روزی است ، و برای آن روز پاسخ آماده کن که همانا تو باز داشت و پرسش شوی ، پند خود را روزگار و مردم روزگار

بستان زیرا که روزگار درازش نیز هرچه (هم دراز باشد) کوتاه است ، و کوتاهش نیز (برای تحصیل توشه آخرت) دراز است ، و هر چیزی فانی است و پس چنان کار کن که گویا پاداش نیک کار خود را بینی تا در نتیجه از روی ناچاری بهتر در کار آخرت طمع ورزی کنی ، زیرا آنچه بجاماند مانند آن است که گذشته و رفته است ، و هر که (در این جهان) کار کند روی بینائی و نقشه ای کار کند پس تو برای خویش در جستجو باش ، ای پسر عمران شاید فردای قیامت در روز بازپرسی کامیاب (و سرافراز) شوی زیرا در آن روز بیهوده کاران زیان بینند.

ای موسی دو کف دستت را به صورت خواری در پیش روی من بدار همانند بنده ای که به پیشگاه آقايش شيون کند که چون چنین کردی مورد ترحم و مهر قرار گیری و من بخشنده ترین قدرتمندان هستم .

ای موسی از فضل و رحمت من بخواه که آن هر دو بدست من است و هیچکس جز من اختیار آن دو را ندارد، و هنگامیکه از من درخواست کنی ببین شوق تو نسبت به آنچه من دارم چگونه است ، برای هر کارگری پاداشی است و گاهی شخصی ناسپاس نیز بکوشی که کرده پاداش ببند.

ای موسی دلت را از دنیا پاک کن و از آن بر کنار باش که از آن تو نیست و تو از آن او نیستی . تو را به خانه ستمکاران چه کار؟ مگر برای کسی که کار خیری در آن انجام دهد که برای او خوب خانه ایست .

ای موسی هر چه را به تو فرمان دهم بشنو و هر زمان مصلحت تو دیدم (و گوش زدت کردم) انجام ده (یا هر زمان تو را دیدم انجام ده یعنی چنان عمل کن که بدانی در دیدگاه من هستی و ممکن است مقصود دستور به ادامه کار و همیشگی انجام داد آن باشد زیرا همیشه بنده خدا در دیدگاه خدا است ، و این

دو احتمالی است که فیض علیه السلام فرمود (حقائق تورات را در سینه گیر، و در ساعت‌های شب و روز بدان حقائق بیدار باش، و فرزندان دنیا (و اهل دنیا) را بر سینه (و دل) خود مسلط مکن که آنرا آشیانه خود گیرند چون آشیانه پرنده‌گان ای موسی فرزندان دنیا و اهل دنیا سبب فتنه (شیفتگی، فریبندگی، گمراهی) هم‌دیگرند، و هر که در هر چه هست همان برایش آرایش و زینت شده و مؤمن کسی است که آخرت در نظر او آرایش و زینت دارد، و از این رو یکسره بدون فتور و سستی بدان بنگرد و عشق او به آخرت میان او و لذت زندگی دنیا حائل گشته، و همان عشق است که او را در سحر گاهان براه پیمائی در شب می کشاند همانند رفتار سواره ای که مرکب را به سوی مقصد می راند، روزش به اندوه (رسیدن به مقصد) و شبش نیز یغم (رسیدن بسر منزل حقیقت) بگذرد، خوشا بر احوالش، که چون پرده (زندگی و حیای این جهان) از برابر دیده اش به یک سو رود چه شادی و سروری را به چشم خود خواهد دید.

ای موسی دنیا اندک آبی بیش نیست و این آب اندک نتواند پاداش مرد با ایمان قرار گیرد و نه کیفر شخص بد کار، پس حسرت طولانی از آن کسی است که فروخته است پاداش (بی حساب) آخرت خود را به یک لیسیدن ناپایدار، و به یک دندان زدن (و گاز زدن) بی دوام، و این چنین باش که به تو دستور دادم که همه دستورات من درست و به هدایت مقرون است.

ای موسی هر گاه دیدی ثروت به تو روی آورد بگو: گناهی است که در کیفرش شتاب شده، و اگر دیدی نداری و فقر روی آورد بگو: خوش آمدی ای شعار خوبان، و زورگو و ستمگر مباش و با ستمگران همراه و قرین مشو. ای موسی آن عمری که پایانش نکوهش بار باشد عمر نیست اگر چه دراز باشد، و زیان نزنند تو را آنچه از طومار زندگیت پیچیده شده در صورتیکه پایانش ستوده

باشد. ای موسی کتاب (تورات با نامه اعمال) بطور آشکار برای تو بیان کرده که چه سرنوشتی در پیش داری و با این وضع چگونه چشمان بخواب می رود یا اگر نبود غفلت ممتد و پیروی از شقاوت و شهوت، چگونه (با این تذکار) مردمی بودند که می توانستند لذت زندگی را بچشند؟ و مردمان راست پیشه به کمتر از این (تذکار) بی تابی کنند.

ای موسی دستور بده که بندگانم برای هر کاری که باشد (چه کوچک و چه بزرگ) مرا بخوانند پس از آنکه اعتراف دارند که من مهربانترین مهربانانم، و اجابت کننده درماندگانم، و بدی را (از بندگانم) بر طرف کنم، و زمان را تغییر دهم، و گشایش و فراخی آورم، و از اندک قدر دانی کنم و بسیار پاداش دهم، و فقیر را بی نیاز کنم، و منم جاویدان نیرومند توانا. پس اگر یکی از خطاکاران به تو پناه آورد و به تو رو آورد با او خوش بگو (و با روی باز او را بپذیر) که تو در آستان وسیعی (از آمرزش من) هستی (یا به او بگو که: تو در فضای وسیعی از آمرزش حق هستی یعنی) آستان پروردگار جهانیان و برای ایشان آمرزش بخواه (که من آمرزنده ام) و در میان آنها چون یکی از آنها باش و به خاطر آن فضیلتی که من به تو داده ام بر آنها گردن فرازی مکن، و به آنان بگو تا از فضل و رحمت من بخواهند که کسی جز من دارای آن نیست، و منم صاحب فضل بزرگ.

خوشا بر احوالت ای موسی که پناهگاه خطاکاران، و هم نشین درماندگان، و آمرزش خواه گنهکارانی، به راستی جایگاه تو در پیش من جایگاه پسندیده و رضایت بخشی است، پس مرا بخوان با دل پاک و زبان راستگو، و چنان باش که به تو دستور دادم، فرمانم را ببر، و بر آنها گردن فرازی مکن بخاطر داشتن چیزیکه از تو نیست، و به من نزدیک شو که من به تو نزدیکم، زیرا من از تو

چیزی که سنگینی و تحملش تو را بیازارد نخواستم ، فقط از تو خواسته ام که مرا بخوانی تا اجابت کنم ، و از من بخواهی تا به تو عطا کنم ، و به من نزدیک جوئی بدانچه تو از من تاویل آن را دریافت کردی و بر من است که تنزیل آنرا کامل کنم .

ای موسی به زمین نظر کن که به زودی گور تو خواهد شد، و دیدگانت را به سوی آسمان بلند کن که در آن سلطنت (یا فرمانروای) بزرگی است ، و تا هنگامی که در این دنیا هستی بر خویشتن گریه کن ، و از مهلکه های دنیا و نابودی بترس ، و نقش و نگار دنیا و خرمیش تو را فریب ندهد، و بستم راضی مشو، و ستمکار مباش که من مراقب ستمکارم تا ستمدیده اش را بر او چیره سازم (و انتقامش را از او بستانم).

ای موسی همانا کار نیک (پاداش آن) ده برابر است و از یک گناه هلاکت بیار آید، به من شرک موزر، روا نیست برای تو که به من شرک آوری ، در کارها میانه رو و محکم باش ، و دعا کن به سوی من دعای طمع کار شوقمند بدانچه در پیش من است ، و دعای شخصی که از کرده اش پشیمان است ، که روشنی روز، سیاهی شب را براندازد، هم چنین کار نیک کار بد را از بین می برد و تاریکی شب بر روشنی روز چیره گردد و همچنین کار بد بر کار نیک پراج چیره گردد و آنرا تیره و تار سازد.

حدیث شماره : 9

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ وَ حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ الْكِنْدِيِّ جَمِيعاً عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْمِثْمِيِّ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِهِ قَالَ قَرَأْتُ جَوَاباً مِنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِلَى رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِهِ أَمَا بَعْدُ فَإِنِّي أُوصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ ضَمِنَ لِمَنْ اتَّقَاهُ أَنْ يُحَوَّلَهُ عَمَّا يَكْرَهُ إِلَى مَا يُحِبُّ وَيَرْزُقُهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ فَإِيَّاكَ أَنْ تَكُونَ مِمَّنْ يَخَافُ عَلَى الْعِبَادِ مِنْ ذُنُوبِهِمْ وَيَأْمَنُ الْعُقُوبَةَ مِنْ ذَنْبِهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا يُخَدَعُ عَنْ جَنَّتِهِ وَلَا يُنَالُ مَا عِنْدَهُ إِلَّا بِطَاعَتِهِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ

9) - مردی از رفقای احمد بن حسن میثمی گوید: من پاسخی را که امام صادق عليه السلام بنامه مردی از اصحاب خود نوشته بود خواندم که متن آن این بود: (اما بعد من تو را به ترس از خدا سفارش می کنم زیرا که به راستی خداوند ضمانت کرده برای کسیکه از او ترس داشته باشد که وضع او را از آنچه خوش ندارد بدانچه دوست دارد تغییر دهد، و از جائی که گمان ندارد روزیش دهد، مبادا از کسانی باشی که بر بندگان خدا از کیفر گناهانشان می ترسد، ولی از کیفر گناه خویش خاطری آسوده دارد زیرا که خدای عزوجل در مورد بهشتش گول نمی خورد (که کسی بتواند با نیرنگ به بهشت رود) و کسی جز به وسیله فرمانبرداریش به ثوابی که نزد او است نرسد انشاءالله .)

حدیث شماره : 10

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ عَيْثِمِ بْنِ أَشِيمٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ خَرَجَ النَّبِيُّ ص ذَاتَ يَوْمٍ وَهُوَ مُسْتَبْشِرٌ يَضْحَكُ سُرُورًا فَقَالَ لَهُ النَّاسُ أَضْحَكَكَ اللَّهُ سِنَّكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَزَادَكَ سُرُورًا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ يَوْمٍ وَلَا لَيْلَةٍ إِلَّا وَ لِي فِيهِمَا تَحْفَةٌ مِنَ اللَّهِ أَلَا وَإِنَّ رَبِّي أَتَحْفَنِي فِي يَوْمِي هَذَا بِتَحْفَةٍ لَمْ يُتَحْفَنِي بِمِثْلِهَا فِيمَا مَضَى إِنَّ جِبْرَائِيلَ أَتَانِي فَأَقْرَأَنِي مِنْ رَبِّي السَّلَامَ وَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ اخْتَارَ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ سَبْعَةً لَمْ يَخْلُقْ مِثْلَهُمْ فِيمَنْ مَضَى وَلَا يَخْلُقُ مِثْلَهُمْ فِيمَنْ بَقِيَ أَنْتَ يَا رَسُولَ اللَّهِ سَيِّدُ النَّبِيِّينَ وَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَصِيكَ سَيِّدُ الْوَصِيِّينَ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ سَيِّدَا الْأَسْبَاطِ وَ حَمْزَةُ عَمُّكَ سَيِّدُ الشُّهَدَاءِ وَ جَعْفَرُ ابْنُ عَمِّكَ الطَّيَّارُ فِي الْجَنَّةِ يَطِيرُ مَعَ الْمَلَائِكَةِ حَيْثُ يَشَاءُ وَ مِنْكُمْ الْقَائِمُ يُصَلِّي عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ خَلْفَهُ إِذَا أَهْبَطَهُ اللَّهُ إِلَى الْأَرْضِ مِنْ ذُرِّيَّةِ عَلِيٍّ وَ فَاطِمَةَ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ ع

(10) - امام صادق عليه السلام فرمود روزی پیامبر شادان به نزد اصحاب خود آمد و از شادی می خندید مردم عرض کردند: خدایت بخنداند و بر شادیت بیفزاید؟ (و با این سخن به کنایه سبب شادی او را جویا شدند) رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: هیچ روز و شبی نیست جز آنکه تحفه ای از جانب خدا به من رسد، و همانا پروردگار من امروز تحفه ای به من داد که مانند آنرا تاکنون به من نداده بود: جبرئیل به نزد آمد و از جانب پروردگارم به من سلام رساند و گفت: ای محمد خدای عزوجل از میان قبیله بنی هاشم هفت نفر را برگزید که نه مانند آنها را در گذشتگان آفرید و نه در آیندگان مانندشان را خواهد آفرید:

تو ای رسول خدا که آقای پیمبرانی ، و علی بن ابی طالب وصی تو که آقای اوصیاء است ، و حسن و حسین دو سبط تو که آقای سبط هاینده ، و حمزه عمویت که آقای شهیدان است ، و جعفر عموزاده ات که پرواز کند در بهشت با فرشتگان به هر جا که خواهد، و از شما خاندان است حضرت قائم که عیسی بن مریم پشت سرش نماز گزارد در آن هنگام که خداوند عیسی را به زمین فرود آورد، و او از نژاد علی و فاطمه و از فرزندان حسین علیه السلام می باشد.

حدیث شماره : 11

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ الدَّيْلَمِيِّ الْمِصْرِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قُلْتُ لَهُ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ هَذَا كِتَابُنَا يُنطِقُ عَلَيْكُمْ
بِالْحَقِّ قَالَ فَقَالَ إِنَّ الْكِتَابَ لَمْ يُنطِقْ وَلَنْ يُنطِقَ وَلَكِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص هُوَ النَّاطِقُ
بِالْكِتَابِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ هَذَا كِتَابُنَا يُنطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ
إِنَّا لَا نَقْرؤها هَكَذَا فَقَالَ هَكَذَا وَاللَّهِ نَزَلَ بِهِ جِبْرِئِيلُ عَلَى مُحَمَّدٍ ص وَ لَكِنَّهُ فِيمَا
حُرِّفَ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ

(11 - ابوبصیر گوید: به امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کردم (چگونه است) گفتار
خدای عزوجل (که فرماید:) (این کتاب ما است که به حق بر شما سخن کند...)
(سوره جاثیه آیه 28) فرمود:

کتاب سخن نگفته و هرگز سخن نگوید، و این رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ است که به
کتاب سخن کند، خدای عزوجل در این آیه فرماید: (این کتاب خدا است که بر
شما به حق خوانده شود) (یعنی (ینطق) بصیغه مجهول یا (علیکم) را به تشدید
یاء قرائت فرمود که معنای آن چنین است: این کتاب خدا است که (علی) شما
به حق آن را می خوانید). گوید: من عرض کردم: قربانت ما این آیه را این طور
نمی خوانیم؟

فرمود: به خدا جبرئیل آن را اینگونه بر محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نازل فرمود، و این نیز
از جمله آیاتی است که در کتاب خدا (از نظر قرائت) تحریف شده .

حدیث شماره : 12

جَمَاعَةٌ عَنْ سَهْلِ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لِلنَّاسِ دِينُهُمْ قَالَ قُلْتُ الْقَمَرُ إِذَا تَلَاهَا قَالَ ذَاكَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَلَا رَسُولُ اللَّهِ ص وَنَفَثَهُ بِالْعِلْمِ نَفْثًا قَالَ قُلْتُ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا قَالَ ذَاكَ أَيْمَةُ الْجَوْرِ الَّذِينَ اسْتَبَدُّوا بِالْأَمْرِ دُونَ آلِ الرَّسُولِ ص وَجَلَسُوا مَجْلِسًا كَانَ آلُ الرَّسُولِ أَوْلَى بِهِ مِنْهُمْ فَغَشُّوا دِينَ اللَّهِ بِالظُّلْمِ وَالْجَوْرِ فَحَكَى اللَّهُ فِعْلَهُمْ فَقَالَ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا قَالَ قُلْتُ وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا قَالَ ذَلِكَ الْإِمَامُ مِنْ ذُرِّيَّةِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ يُسْأَلُ عَنْ دِينِ رَسُولِ اللَّهِ ص فَيُجَلِّيهِ لِمَنْ سَأَلَهُ فَحَكَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قَوْلَهُ فَقَالَ وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا

(12) - و نیز ابوبصیر گوید: پرسیدم از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ درباره گفتار خدای

عزوجل که فرماید: (سوگند به خورشید و تابشش) (سوره شمس) فرمود:

مقصود از خورشید رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ است که خدای عزوجل بوسیله او دین را برای مردم روشن کرد، عرض کردم: (و سوگند به ماه وقتی که از پی آن در آید) (معنایش چیست)؟ فرمود: مقصود امیر المؤمنین عَلَيْهِ السَّلَامُ است که از پی رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آمد، و آن حضرت دانش را بطور کامل در او دمید (چنانچه ماه از خورشید کسب نور می کند علی عَلَيْهِ السَّلَامُ از رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کسب دانش کرد) گوید: عرض کردم: (و سوگند به شب وقتی که زمین را فرا گیرد) (تفسیرش چیست)؟ فرمود: آنها پیشوایان ناحق هستند که از روی خودسری در برابر خاندان رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ کار خلافت را بدست گرفتند و به مسندی نشستند که خاندان رسول بدان مسند سزاوارتر از ایشان بودند، پرده تاریکی را

با ستم و انحراف خود بر دین خدا پوشاندند و خداوند کار آن را به این بیان حکایت کرده که فرمود: (و سوگند به شب وقتی که زمین را فرا گیرد) گوید: عرض کردم: (سوگند به روز هنگامیکه زمین را روشن کند) (معنایش چیست؟) فرمود: او امام از نژاد فاطمه عَلَيْهَا است که از دین رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ از او پرسش شود و او آن را برای پرسش کننده روشن و آشکار سازد و خدا عزوجل این جریان را بدین گفتار حکایت کرده که فرمود: (سوگند به روز هنگامیکه آن را روشن کند).

حدیث شماره : 13

سَهْلٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قُلْتُ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ قَالَ يَغْشَاهُمْ الْقَائِمُ بِالسَّيْفِ قَالَ قُلْتُ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ قَالَ خَاضِعَةٌ لَأَنْ تَطِيقَ الْإِمْتِنَاعَ قَالَ قُلْتُ عَامِلَةٌ قَالَ عَمِلْتُ بِغَيْرِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالَ قُلْتُ نَاصِبَةٌ قَالَ نَصَبْتُ غَيْرَ وُلاةِ الْأَمْرِ قَالَ قُلْتُ تَصَلِّي نَاراً حَامِيَةً قَالَ تَصَلِّي نَارَ الْحَرْبِ فِي الدُّنْيَا عَلَى عَهْدِ الْقَائِمِ وَ فِي الْآخِرَةِ نَارَ جَهَنَّمَ

(13) - محمد از پدرش روایت کرده که گفت: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ راجع به گفتار خدای تعالی پرسیدم که فرماید: (آیا داستان حادثه فرا گیرنده به تو رسیده (سوره غاشیه) فرمود: حضرت قائم است که آنها را با شمشیر فرا گیرد، عرض کردم: (چهره هائی در آنروز ترسانند) (یعنی چه؟) فرمود: فروتن و زبونند که توانائی جلوگیری ندارند، عرض کردم؟ (عامله - عمل کننده) (یعنی چه؟) فرمود: یعنی بغیر آنچه خدا نازل فرموده عمل کرده اند، عرض کردم: (ناصبه - نصب کننده) (یعنی چه؟) فرمود: یعنی غیر زمامداران به حق را منصوب کرده اند، عرض کردم: (داخل آتش سوزان شوند) (معنایش چیست؟) فرمود: داخل آتش جنگ دنیا در زمان حضرت قائم گردند و در آخرت در آتش دوزخ .)

حدیث شماره : 14

سَهْلٌ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَوْلُهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَاقْسُمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَنْ يَمُوتُ بَلَى وَعَدَا عَلَيْهِ حَقًّا وَ لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ قَالَ فَقَالَ لِي يَا أَبَا بَصِيرٍ مَا تَقُولُ فِي هَذِهِ الْآيَةِ قَالَ قُلْتُ إِنَّ الْمُشْرِكِينَ يَزْعُمُونَ وَيَخْلِفُونَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَ أَنْ اللَّهَ لَا يَبْعَثُ الْمَوْتَى قَالَ فَقَالَ تَبًّا لِمَنْ قَالَ هَذَا سَلُّهُمْ هَلْ كَانَ الْمُشْرِكُونَ يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ أَمْ بِاللَّاتِ وَالْعُزَّى قَالَ قُلْتُ جَعَلْتُ فِدَاكَ فَأَوْجِدْنِيهِ قَالَ فَقَالَ لِي يَا أَبَا بَصِيرٍ لَوْ قَدَّمَ قَوْمًا قَائِمًا بَعَثَ اللَّهُ إِلَيْهِ قَوْمًا مِنْ شِيعَتِنَا قَبَاعَ سِيُوفِهِمْ عَلَى عَوَاتِقِهِمْ فَيَبْلُغُ ذَلِكَ قَوْمًا مِنْ شِيعَتِنَا لَمْ يَمُوتُوا فَيَقُولُونَ بَعَثَ فُلَانٌ وَ فُلَانٌ وَ فُلَانٌ مِنْ قُبُورِهِمْ وَ هُمْ مَعَ الْقَائِمِ فَيَبْلُغُ ذَلِكَ قَوْمًا مِنْ عَدُوِّنَا فَيَقُولُونَ يَا مَعْشَرَ الشَّيْعَةِ مَا أَكْذَبَكُمْ هَذِهِ دَوْلَتُكُمْ وَ أَنْتُمْ تَقُولُونَ فِيهَا الْكُذِبَ لَا وَ اللَّهُ مَا عَاشَ هَوْلَاءِ وَ لَا يَعِيشُونَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ قَالَ فَحَكَى اللَّهُ قَوْلَهُمْ فَقَالَ وَ اقْسُمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَنْ يَمُوتُ

(14) - ابوبصیر گوید: به امام عرض کردم: (معنای) گفتار خدای تعالی (چیست که فرماید: (به خدا قسم خورند قسمهای مؤکد که هر که بمیرد خداوند زنده اش نمی کند (چنین نیست) بلکه وعده ای کرده که حق است (و حتما انجام دهد) ولی بیشتر مردم نمی دانند، (سوره نحل آیه 38) فرمود: ای ابابصیر تو در این آیه چه می گوئی (و از مردم چه شنیده ای؟) عرض کردم: مشرکان چنین می پنداشتند و برای رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم نیز سوگند می خوردند که خدا مردگان را زنده نمی کند؟ فرمود: نابود باد هر که چنین گوید از اینها پیرس که مشرکان بخدا قسم می خوردند یا بلات و عزى؟ (و در این آیه خدا می فرماید به خدا قسم می خوردند پس معلوم شود مقصود مشرکان قریش نیستند) گوید:

عرض کردم : قربانت پس شما معنای آن را به من یاد ده ، فرمود: ای ابابصیر هنگامی که قائم ما قیام کند خداوند گروهی از شیعیان ما را که دسته های شمشیرشان را روی دوششان گذارده اند زنده کند، این خبر بگوش جمعی از شیعیان ما که هنوز نمرده اند برسد آنها به هم گویند: فلانی و فلانی از گورها زنده شده اند و همراه حضرت قائم هستند، ولی چون بگوش دشمنان ما برسد گویند: ای گروه شیعه چقدر دروغ گوئید اکنون هم که دولت دست شما است باز هم دروغ گوئید نه به خدا این افراد (که می گوئید) زنده نشده اند و تا روز قیامت هم زنده نخواهند شد، پس خدای تعالی گفتار ایشان را در این آیه حکایت فرموده است .)

حدیث شماره : 15

عَلَىٰ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ بَدْرِ بْنِ الْخَلِيلِ الْأَسَدِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَلَمَّا أَحْسُوا بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَىٰ مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسَاكِينِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْتَلُونَ قَالَ إِذَا قَامَ الْقَائِمُ وَبَعَثَ إِلَىٰ بَنِي أُمَيَّةَ بِالشَّامِ فَهَرَبُوا إِلَىٰ الرُّومِ فَيَقُولُ لَهُمُ الرُّومُ لَا نُدْخِلَنَّكُمْ حَتَّىٰ تَتَنَصَّرُوا فَيُعَلِّقُونَ فِي أَعْنَاقِهِمُ الصُّلْبَانَ فَيَدْخُلُونَهُمْ فَإِذَا نَزَلَ بِحَضْرَتِهِمْ أَصْحَابُ الْقَائِمِ طَلَبُوا الْأَمَانَ وَالصَّلْحَ فَيَقُولُ أَصْحَابُ الْقَائِمِ لَا نَفْعُ لِحَتَّىٰ تَدْفَعُوا إِلَيْنَا مَنْ قَبْلَكُمْ مِنَّا قَالَ فَيَدْفَعُونَهُمْ إِلَيْهِمْ فَذَلِكَ قَوْلُهُ لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَىٰ مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسَاكِينِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْتَلُونَ قَالَ يَسْأَلُهُمُ الْكُنُوزَ وَهُوَ أَعْلَمُ بِهَا قَالَ فَيَقُولُونَ يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ بِالسَّيْفِ

(15) - بدر بن خلیل اسدی گوید: شنیدم از امام باقر عليه السلام که در تفسیر گفتار خدای عزوجل که فرماید: (وچون عذاب ما را احساس کردند از آن گریزان شدند، نگریزید و باز گردید به سوی خوش گذرانی و لذتها و مسکنهای خویش تا شاید پرسش شوید) (سوره انبیاء آیه 13) فرمود: چون حضرت قائم قیام کند و به سراغ بنی امیه در شام بفرستد آنها به سوی روم فرار کنند، به آنها گویند: ما شما را راه ندهیم تا به دین نصرانیت (و مسیح) در آئید، آنها صلیبها بگردن بیاویزند و بدین ترتیب رومیان آنها را بپذیرند، و چون یاران حضرت قائم به جنگ رومیان روند آنها امان خواهند و پیشنهاد صلح کنند، یاران حضرت قائم گویند: ما صلح نکنیم تا کسانیکه از ما به شما پناهنده شده اند تسلیم ما کنید، آنان نیز پناهندگان را تسلیم کنند، و این است معنای گفتار خدای

تعالی : (نگریزید و باز گردید به سوی آن خوشگذرانی و لذتها و مسکنهای خویش شاید پرسش شوید) فرمود: از (جای) گنجهای ایشان بیرسند با اینکه خود داناتر است (ولی بیرسند تا بر آنها سخت تر آید) در این هنگام است که گویند: (ای وای بر ما که ستمگر بودیم ، و پیوسته این سخن را گویند تا درو شده و بی جانمان کنیم) (آیه 14 و 15) یعنی بوسیله شمشیر.

حديث شماره : 16

(رسالة أبي جعفر عليه السلام إلى سعد الخير)

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيْعٍ عَنْ
عَمِّهِ حَمْرَةَ بْنِ بَزِيْعٍ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ مُحَمَّدِ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ
عَنْ يَزِيدَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَمَّنْ حَدَّثَهُ قَالَ كَتَبَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام إِلَى سَعْدِ الْخَيْرِ بِسْمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ أَمَّا بَعْدُ فَإِنِّي أُوصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّ فِيهَا السَّلَامَةَ مِنَ التَّلَفِ وَ
الْغَنِيمَةَ فِي الْمُنْقَلَبِ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقِي بِالتَّقْوَى عَنِ الْعَبْدِ مَا عَزَبَ عَنْهُ عَقْلُهُ وَ
يُجَلِي بِالتَّقْوَى عَنْهُ عَمَاهُ وَ جَهْلُهُ وَ بِالتَّقْوَى نَجَا نُوحٌ وَ مَنْ مَعَهُ فِي السَّفِينَةِ وَ
صَالِحٌ وَ مَنْ مَعَهُ مِنَ الصَّاعِقَةِ وَ بِالتَّقْوَى فَازَ الصَّابِرُونَ وَ نَجَتْ تِلْكَ الْعُصْبُ مِنَ
الْمَهَالِكِ وَ لَهُمْ إِخْوَانٌ عَلَى تِلْكَ الطَّرِيقَةِ يَلْتَمِسُونَ تِلْكَ الْفَضِيلَةَ نَبَذُوا طُغْيَانَهُمْ مِنَ
الْإِيرَادِ بِالشَّهَوَاتِ لِمَا بَلَغَهُمْ فِي الْكِتَابِ مِنَ الْمَثَلَاتِ حَمِدُوا رَبَّهُمْ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ وَ
هُوَ أَهْلُ الْحَمْدِ وَ ذَمُّوا أَنْفُسَهُمْ عَلَى مَا فَرَطُوا وَ هُمْ أَهْلُ الذَّمِّ وَ عَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ
تَبَارَكَ وَ تَعَالَى الْحَلِيمَ الْعَلِيمَ إِنَّمَا غَضِبُهُ عَلَى مَنْ لَمْ يَقْبَلْ مِنْهُ رِضَاهُ وَ إِنَّمَا يَمْنَعُ
مَنْ لَمْ يَقْبَلْ مِنْهُ عَطَاهُ وَ إِنَّمَا يُضِلُّ مَنْ لَمْ يَقْبَلْ مِنْهُ هُدَاهُ ثُمَّ أَمَكْنَ أَهْلُ السَّيِّئَاتِ
مِنَ التَّوْبَةِ بِتَبْدِيلِ الْحَسَنَاتِ دَعَا عِبَادَهُ فِي الْكِتَابِ إِلَى ذَلِكَ بِصَوْتٍ رَفِيعٍ لَمْ يَنْقَطِعْ
وَ لَمْ يَمْنَعْ دُعَاءَ عِبَادِهِ فَلَعَنَ اللَّهُ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَ كَتَبَ عَلَى نَفْسِهِ
الرَّحْمَةَ فَسَبَقَتْ قَبْلَ الْغَضَبِ فَتَمَّتْ صِدْقًا وَ عَدْلًا فَلَيْسَ يَبْتَدِي الْعِبَادَ بِالْغَضَبِ قَبْلَ
أَنْ يُغْضِبُوهُ وَ ذَلِكَ مِنْ عِلْمِ الْيَقِينِ وَ عِلْمِ التَّقْوَى وَ كُلُّ أُمَّةٍ قَدْ رَفَعَ اللَّهُ عَنْهُمْ عِلْمَ
الْكِتَابِ حِينَ نَبَذُوهُ وَ وَلَّاهُمْ عَدُوَّهُمْ حِينَ تَوَلَّوهُ وَ كَانَ مِنْ نَبَذِهِمُ الْكِتَابِ أَنْ أَقَامُوا
حُرُوفَهُ وَ حَرَفُوا حُدُودَهُ فَهُمْ يَرُودُونَهُ وَ لَا يَرَعُونَهُ وَ الْجُهَالُ يُعْجِبُهُمْ حِفْظُهُمْ لِلرُّوَايَةِ
وَ الْعُلَمَاءُ يَحْزَنُهُمْ تَرْكُهُمْ لِلرَّعَايَةِ وَ كَانَ مِنْ نَبَذِهِمُ الْكِتَابِ أَنْ وَلَّوهُ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

فَأُورِدُوهُمْ الْهَوَىٰ وَ أُصْدِرُوهُمْ إِلَى الرَّدَىٰ وَ غَيَّرُوا عُرَى الدِّينِ ثُمَّ وَرَثُوهُ فِي السَّفَهِ
وَ الصَّبَا فَالْأُمَّةُ يَصْدُرُونَ عَنْ أَمْرِ النَّاسِ بَعْدَ أَمْرِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَىٰ وَ عَلَيْهِ يُرَدُّونَ
فَبِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا وَ لَأَيَّةُ النَّاسِ بَعْدَ وَ لَأَيَّةِ اللَّهِ وَ ثَوَابُ النَّاسِ بَعْدَ ثَوَابِ اللَّهِ وَ
رِضَا النَّاسِ بَعْدَ رِضَا اللَّهِ فَاصْبَحَتِ الْأُمَّةُ كَذَلِكَ وَ فِيهِمُ الْمُجْتَهِدُونَ فِي الْعِبَادَةِ
عَلَىٰ تِلْكَ الضَّلَالَةِ مُعْجَبُونَ مُفْتُونُونَ فَعِبَادَتُهُمْ فِتْنَةٌ لَهُمْ وَ لَمَنِ اقْتَدَىٰ بِهِمْ وَ قَدْ كَانَ
فِي الرُّسُلِ ذِكْرَىٰ لِلْعَابِدِينَ إِنْ نَبِيًّا مِنَ الْأَنْبِيَاءِ كَانَ يَسْتَكْمِلُ الطَّاعَةَ ثُمَّ يَعْصِي اللَّهَ
تَبَارَكَ وَ تَعَالَىٰ فِي الْبَابِ الْوَاحِدِ فَخَرَجَ بِهِ مِنَ الْجَنَّةِ وَ يُنْبَذُ بِهِ فِي بَطْنِ الْحَوْتِ ثُمَّ
لَا يُنَجِّيهِ إِلَّا الْإِعْتِرَافُ وَ التَّوْبَةُ فَاعْرِفْ أَشْبَاهَ الْأَحْبَارِ وَ الرَّهْبَانَ الَّذِينَ سَارُوا بِكَيْمَانِ
الْكِتَابِ وَ تَحْرِيفِهِ فَمَا رِبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَ مَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ثُمَّ اعْرِفْ أَشْبَاهَهُمْ مِنْ
هَذِهِ الْأُمَّةِ الَّذِينَ أَقَامُوا حُرُوفَ الْكِتَابِ وَ حَرَفُوا حُدُودَهُ فَهُمْ مَعَ السَّادَةِ وَ الْكُبَرَةِ
فَإِذَا تَفَرَّقَتْ قَادَةُ الْأَهْوَاءِ كَانُوا مَعَ أَكْثَرِهِمْ دُنْيَا وَ ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ لَا يَزَالُونَ
كَذَلِكَ فِي طَمَعٍ وَ طَمَعٍ لَا يَزَالُ يُسْمَعُ صَوْتُ إِبْلِيسَ عَلَى السِّنْتِهِمْ بِبَاطِلٍ كَثِيرٍ يَصِيرُ
مِنْهُمْ الْعُلَمَاءُ عَلَى الْأَذَىٰ وَ التَّعْنِيفِ وَ يَعْيَبُونَ عَلَى الْعُلَمَاءِ بِالتَّكْلِيفِ وَ الْعُلَمَاءُ فِي
أَنْفُسِهِمْ خَانَةٌ إِنْ كَتَمُوا النَّصِيحَةَ إِنْ رَأَوْا تَائِبًا ضَالًّا لَا يَهْدُونَهُ أَوْ مَيِّتًا لَا يُحْيُونَهُ
فَبِئْسَ مَا يَصْنَعُونَ لِأَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَىٰ أَخَذَ عَلَيْهِمُ الْمِيثَاقَ فِي الْكِتَابِ أَنْ
يَأْمُرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ يَنْهَوْا عَمَّا نُهَىٰ عَنْهُ وَ أَنْ يَتَعَاطَوْا عَلَى الْبِرِّ وَ
التَّقْوَىٰ وَ لَا يَتَعَاطَوْا عَلَى الْإِثْمِ وَ الْعُدْوَانَ فَالْعُلَمَاءُ مِنَ الْجُهَّالِ فِي جَهْدٍ وَ جِهَادٍ إِنْ
وَعَظَّتْ قَالُوا طَعَتْ وَ إِنْ عَلِمُوا الْحَقَّ الَّذِي تَرَكَوْا قَالُوا خَالَفَتْ وَ إِنْ اعْتَرَلُوهُمْ قَالُوا
فَارَقَتْ وَ إِنْ قَالُوا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ عَلَىٰ مَا تُحَدِّثُونَ قَالُوا نَاقَقَتْ وَ إِنْ أَطَاعُوهُمْ
قَالُوا عَصَتْ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فَهَلْكَ جُهَّالٌ فِيمَا لَا يَعْلَمُونَ أُمِّيُونَ فِيمَا يَتْلُونَ يُصَدِّقُونَ
بِالْكِتَابِ عِنْدَ التَّعْرِيفِ وَ يُكَذِّبُونَ بِهِ عِنْدَ التَّحْرِيفِ فَلَا يُنْكِرُونَ أَوْلِيكَ أَشْبَاهَ
الْأَحْبَارِ وَ الرَّهْبَانَ قَادَةَ فِي الْهَوَىٰ سَادَةَ فِي الرَّدَىٰ وَ آخَرُونَ مِنْهُمْ جُلُوسٌ بَيْنَ

الضَّلَالَةِ وَالْهُدَى لَا يَعْرِفُونَ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ مِنَ الْأُخْرَى يَقُولُونَ مَا كَانَ النَّاسُ يَعْرِفُونَ هَذَا وَلَا يَدْرُونَ مَا هُوَ وَصَدَقُوا تَرْكَهُمْ رَسُولَ اللَّهِ ص عَلَى الْبَيْضَاءِ لَيْلُهَا مِنْ نَهَارِهَا لَمْ يَظْهَرْ فِيهِمْ بِدْعَةٌ وَلَمْ يُبَدَّلْ فِيهِمْ سُنَّةٌ لَا خِلَافَ عِنْدَهُمْ وَلَا اخْتِلَافَ فَلَمَّا غَشِيَ النَّاسَ ظُلْمَةٌ خَطَايَاهُمْ صَارُوا إِمَامِينَ دَاعٍ إِلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَ دَاعٍ إِلَى النَّارِ فَعِنْدَ ذَلِكَ نَطَقَ الشَّيْطَانُ فَعَلَا صَوْتَهُ عَلَى لِسَانِ أَوْلِيَائِهِ وَ كَثُرَ خَيْلُهُ وَ رَجُلُهُ وَ شَارَكَ فِي الْمَالِ وَ الْوَالِدِ مَنْ أَشْرَكَهُ فَعَمِلَ بِالْبِدْعَةِ وَ تَرَكَ الْكِتَابَ وَ السُّنَّةَ وَ نَطَقَ أَوْلِيَائُ اللَّهِ بِالْحُجَّةِ وَ أَخَذُوا بِالْكِتَابِ وَ الْحِكْمَةِ فَتَفَرَّقَ مِنْ ذَلِكَ الْيَوْمِ أَهْلُ الْحَقِّ وَ أَهْلُ الْبَاطِلِ وَ تَخَاذَلْ وَ تَهَادَنَ أَهْلُ الْهُدَى وَ تَعَاوَنَ أَهْلُ الضَّلَالَةِ حَتَّى كَانَتْ الْجَمَاعَةُ مَعَ فُلَانٍ وَ أَشْبَاهِهِ فَاعْرِفْ هَذَا الصَّنْفَ وَ صِنْفٌ آخَرُ فَأَبْصِرْهُمْ رَأَى الْعَيْنِ نُجَبَاءَ وَ الزَّمَهُمْ حَتَّى تَرَدَّ أَهْلُكَ فَإِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَ أَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ

[إِلَى هَاهُنَا رِوَايَةُ الْحُسَيْنِ وَ فِي رِوَايَةِ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى زِيَادَةٌ] لَّهُمْ عِلْمٌ بِالطَّرِيقِ فَإِنْ كَانَ دُونَهُمْ بِلَاءٌ فَلَا تَنْظُرُ إِلَيْهِمْ فَإِنْ كَانَ دُونَهُمْ عَسْفٌ مِنْ أَهْلِ الْعَسْفِ وَ خَسْفٌ وَ دُونَهُمْ بِلَايَا تَنْقُضِي ثُمَّ تَصِيرُ إِلَى رِخَاءٍ ثُمَّ اعْلَمْ أَنَّ إِخْوَانَ النَّقَّةِ ذَخَائِرُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ وَ لَوْ لَا أَنْ تَذْهَبَ بِكَ الظُّنُونُ عَنِّي لَجَلَيْتُ لَكَ عَنْ أَشْيَاءَ مِنَ الْحَقِّ غَطَّيْتُهَا وَ لَنْشَرْتُ لَكَ أَشْيَاءَ مِنَ الْحَقِّ كَنَمْتُهَا وَ لَكِنِّي أَتَّقِيكَ وَ أَسْتَبْقِيكَ وَ لَيْسَ الْحَلِيمُ الَّذِي لَا يَتَّقِي أَحَدًا فِي مَكَانِ التَّقْوَى وَ الْحَلِيمُ لِبَاسُ الْعَالِمِ فَلَا تَعْرَيْنَنَّ مِنْهُ وَ السَّلَامُ

(نامه امام محمد باقر علیه السلام به سعد الخیر):

16 - یزید بن عبدالله از شخصی روایت کرده که گفت: امام باقر علیه السلام نامه ذیل را به سعد الخیر نوشت: بسم الله الرحمن الرحيم اما بعد تو را به ترس از خدا سفارش می کنم زیرا سلامت از نابود شدن و بهره مندی در بازگشتگاه به

سوی خدا در آن است ، همانا خدای عزوجل نگاه دارد بوسیله تقوی و پرهیزکاری بنده را از آنچه عقلش بدان دسترسی ندارد، و بزداید بوسیله تقوی از بنده کوردلی و نادانی را، و بوسیله تقوی بود که نوح و همراهان در کشتی نجات یافتند، و هم چنین صالح (پیغمبر) و همراهانش از صاعقه رهائی پیدا کردند، و بوسیله تقوی صابران کامیاب گشتند، و این دسته ها (یعنی شیعیان) از مهلکه ها نجات یافتند، و اینان را برادرانی است که بر همین طریقه اند و همین فضیلت را جویایند، اینان طغیان شهوات خود را پشت سرانداختند هنگامیکه داستان عقوبت‌های قرآن به اطلاع آنها رسید، پروردگار خود را بر آنچه روزیشان فرمود ستایش کنند که او شایسته ستایش است ، و خویش را بر کوتاهیائی که (در انجام دستورات خدا) کرده اند نکوهش کنند و اینان شایسته نکوهشند، و دانسته اند که به راستی خدای تبارک و تعالی بردبار و دانا است ، و تنها خشمش بر آن کسی است که رضایت خاطر او را نجوید، و فقط عطای خود را از کسی دریغ دارد که عطایش را بپذیرد، و تنها گمراه کند کسی را که هدایت و راهنمایی او را نپذیرند.

سپس به بد کرداران این امکان و اختیار را داده که به وسیله تو به بدیهای خود را به نیکی تبدیل کنند، و بندگان خود را در قرآن با آواز بلندی که بریده نشود به تو به دعوت کرده و از دعای بندگانش جلوگیری فرموده پس خدا لعنت کند کسانی را که کتمان کنند آنچه را خدا نازل فرموده (که با سخنهاي باطل خود مانع دعای بندگان می شوند).

خدا بر خویش مهر ورزی را لازم کرده و رحمت او بر خشمش پیشی جسته ، و از روی راستی و درستی به انجام رسیده ، پس چنان نیست که خداوند نسبت به بندگان خشم آغاز کند (و ابتداء بر آنها خشم کند) پیش از آنکه آنها او

را به خشم آورند، و این مطلب از علوم یقینی و نیز از علمی است که از تقوی و پرهیزکاری سرچشمه گیرد (و از آن بدست آید).

و هر ملتی که کتاب خدا را پشت سر انداختند خدا نیز علم کتاب را از آنها برگیرد، و دشمن را بر سرشان مسلط گرداند هنگامیکه با آن دشمن طریقه دوستی پیش گیرند، و پشت سر انداختن کتاب یکی به این است که حروف آن را برپا دارند (و بخوانند) ولی حدود آن (و مقرراتش) را تحریف کنند (و تغییر دهند) اینها کتاب را روایت کنند ولی مراعاتش نکنند، نادانان (ظاهر بین) به همین حفظ ظاهری روایت کتاب که اینان دارند دلخوشند ولی دانشمندان (حقیقت بین) از اینکه اینها مراعات (حدود) آن را نکنند غمناک و محزونند، و دیگر از راههای دور انداختنشان کتاب خدا را به این بود که آنها را بدست کسانی که دانش آن را نداشتند سپردند (و آنها را بر احکام آن مسلط گردانند) و آنها نیز طبق دلخواه خود در آن حکم کردند (یا به هوا پرستیشان کشانند) و به نابودی باز گردانند، و رشته های دین (و احکام آن) را تغییر دادند، و سپس آن را به ابلهان و کودکان واگذارند.

پس چنان شد که ملت اسلامی بجای دستور خدای تبارک و تعالی از این مردم دستور گرفتند و بر دستور آنها نیز بازگشتند (صدورشان از آنها و ورودشان نیز بر آنها شد) پس چه بد است برای ستمکاران سرپرستی کردن مردم از آنها بجای سرپرستی کردن خدا، و پاداش مردم بجای پاداش خدا، و رضایت و خوشنودی مردم در عوض خوشنودی خدا، پس امت به چنین روزی افتاد که در میان آنها کوشایان در عبادت نیز هستند اما بر اساس همین گمراهی، و اینان به خود خوش بین و شیفته کردار خودند، و عبادتشان موجب گمراهی خود آنها

و هم پیروانشان می باشد، در صورتیکه در میان پیمبران و رسولان داستانهائی بوده که برای عبادت کنندگان تذکار و یادآوری (خوبی) است .

همانا پیمبری از پیمبران بود که پیروی از حق را به حد کمال می رسانید، ولی چون از یک جهت نافرمانی خدای تبارک و تعالی می کرد از بهشت بیرون می رفت ، و در شکم ماهی می افتاد، و راه نجاتی برایش نبود جز همان اعتراف (به نافرمانی) و توبه ، و بدین ترتیب تو همشکلان و شبیهان احبار (دانشمندان یهود) و رهبانان (دیر نشینان نصاری) را، (از بین مسلمانان) بشناس ، اینان که روششان کتمان کردن کتاب خدا و تحریف آن است و اینان نه از تجارت خود سودی برند و نه راه یافته اند.

سپس شبیهان آنها را در این امت بشناس ، آنانکه حروف و الفاظ کتاب را برپا دارند ولی حدود و مقرراتش را تحریف کنند، اینان با رهبران و بزرگان (دنیا و زمامداران) همکاری کنند و چون اختلافی در میان رهبران هوا پرست افتد با آن دسته همکاری کنند که دنیای بیشتری دارند، و این است اندازه و ارزش علم و دانش ایشان ، پیوسته گرفتار طبع شیطانی و (آلوده) طمع خویشند، و پیوسته آواز شیطان از زبانشان شنیده شود که فراوان باطل گویند. علما و دانشمندان (حقیقی) نیز در برابر آزار و زور گوئی آنان صبر پیشه سازند، و آنان بر این علمای بزرگوار به خاطر اینکه آنانرا به حق وادار کنند و از باطل جلوگیری کنند عیب گیرند، با اینکه علما در پیش خود خیانت کار محسوب گردند اگر نصیحت نکنند بدینکه سرگردان گمراهی را ببینند و راهنمائیش نکنند یا مرده ای را ببینند و زنده اش نکنند، و راستی که (در این صورت) چه بدکاری انجام دهند، زیرا خدای تبارک و تعالی از ایشان در کتاب خود پیمان محکم گرفته که به هر کار خوب و بد آنچه مامورند دستور دهند، و آنچه را از آن نهی شده اند از آن نهی

کنند، و به نیکی و پرهیزکاری همکاری و کمک دهند و به گناه کاری و زور گوئی کمک ندهند، پس این علماء همیشه با نادانان در کوشش و مبارزه اند، اگر علمای مزبور نادانان را پند دهند گویند: سرکشی کنند، و اگر آن حقی را که واگذارده اند بیادشان آرند و دانایشان کنند، گویند: مخالفت (با مردم) کنند، و اگر از آنها کناره گیرند، از جماعت مسلمانان خود را جدا کرده اند؟ و اگر بدانها گویند دلیل خود را بر این سخن (و این تهمتی که بر علماء می زنید) بیاورید، گویند: منافق گستی، و اگر پیروی آنها را کنند، گویند: شما نافرمانی خدای عزوجل کردید؟ (این است وضع علماء با جهال).

پس این جهال هلاک گشتند در مورد آنچه نمی دانند، نادانند آنچه را خوانند، در هنگام تعریف از قرآن آن را تصدیق دارند و در وقت تحریف آن را تکذیب کنند (و تحریف آن را بپذیرند) و انکار نکنند، اینها همانند احبار (یهود) و رهبانان (نصاری) هستند که رهبران هوا پرستی و آقایان هلاکت و نابودی اند، و دسته دیگری از اینها ایند که در میان هدایت و گمراهی نشسته و هیچکدام از این دو دسته را از هم تشخیص ندهند و گویند: مردم نمی توانند حقیقت اینکار (یعنی جریان امامت) را بفهمند و ندانند که چیست، با اینکه تصدیق دارند که رسول خدا ﷺ آنانرا به راه روشنی واگذاشت که شبش از روزش آشکار است، و در آن زمان بدعتی در ایشان ظاهر نشد و سنتی در آنها تبدیل نیافت، و خلاف و اختلافی در آنها پدید نیامد، ولی هنگامی که تاریکی خطاهای مردم آنها را فرا گرفت دو (دسته و) امام پیدا شد، یکی آنانکه به سوی خدای تبارک و تعالی دعوت می کردند، دیگر آنانکه به سوی دوزخ می خواندند، در این هنگام بود که شیطان به زبان آمد، و آواز خود را به زبان دوستان و یاران خود بلند کرد و طرفداران سواره و پیاده اش بسیار شدند، و شرکت جست در مال و

فرزند آنان که با او شرکت جستند پس بدعتگزاری شروع شد و کتاب و سنت کنار رفت . و اولیاء خدا (که چنین دیدند) به حجت و برهان گویا شدند، و کتاب و حکمت را گرفتند و از آن روز اهل حق و باطل از هم جدا گشتند، و اهل حق دست از یاری حق برداشتند و سازش کردند، ولی گمراهان به هم کمک دادند، تا اکثریت با فلانی و امثال او شد، پس این صنف را بشناس ، و نصف دیگر را نیز برای العین ببین که برگزیدگان خدا هستند و ملازم آنان باش تا با اهل خود (مجلسی رحمۃ اللہ علیہ گفته یعنی به پیمبران و ائمه و مؤمنین در آخرت) برسی زیرا که زیانکاران کسانی هستند که خویشان و خاندانشانرا در روز قیامت زیانکار نمودند، و به راستی که این است زیان آشکار.

تا بدینجا روایت حسین بن محمد اشعری (که در سند این روایت است) به پایان می رسد و در روایت محمد بن یحیی این قسمت ذیل نیز اضافه شده است :اینان (یعنی اهل حق) دانای براه هستند، و اگر آنها را مبتلا و گرفتار دیدی بدان ننگر، و اگر دیدی زور گویان به آنها زور گویند و در نظرها خوارند، و به بلاها گرفتارند (اینها را به حساب ناحق بودن آنان مگذار و بدانکه) اینها بزودی بگذرد و روزگار فراخ و خوشی برای آنها پیش آید.

سپس بدانکه برادران مورد اعتماد ذخیره هائی هستند برای (روز بیچارگی و نیاز) همدیگر.

و اگر ترس آن نبود که تو گمانهای ناروا به من ببری (و مرا برتر از آنچه هستم بدانی) پرده از روی بسیاری از آنچه پوشاندم بر می داشتم و چیزهائی از حق برایت بیان می کردم که آن را پنهان داشتم ، ولی من از تو ملاحظه کردم و خواستم که در همین راه حقی که هستی پابرجا بمانی و بردبار نیست آنکس که

از کسی پروا نکند در جای پروا کردن و ملاحظه نمودن . و بردباری جامه
شخص دانا و عالم است مبادا خود را از آن برهنه کنی . والسلام .)

حدیث شماره : 17

(رسالة منه عليه السلام إليه أيضاً)

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيْعٍ عَنْ
عَمِّهِ حَمَزَةَ بْنِ بَزِيْعٍ قَالَ كَتَبَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام إِلَى سَعْدِ الْخَيْرِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ أَمَّا بَعْدُ فَقَدْ جَاءَنِي كِتَابُكَ تَذَكُّرٌ فِيهِ مَعْرِفَةٌ مَا لَا يَنْبَغِي تَرْكُهُ وَطَاعَةٌ مَنْ
رَضِيَ اللَّهُ رِضَاهُ فَقُلْتُ مِنْ ذَلِكَ لِنَفْسِكَ مَا كَانَتْ نَفْسُكَ مُرْتَهَنَةً لَوْ تَرَكَتَهُ تَعْجَبُ أَنْ
رَضِيَ اللَّهُ وَطَاعَتَهُ وَنَصِيحَتَهُ لَا تُقْبَلُ وَلَا تُوجَدُ وَلَا تُعْرَفُ إِلَّا فِي عِبَادِ غُرَبَاءِ
أَخْلَاءٍ مِنَ النَّاسِ قَدْ اتَّخَذَهُمُ النَّاسُ سِخْرِيًّا لِمَا يَرْمُونَهُمْ بِهِ مِنَ الْمُنْكَرَاتِ وَكَانَ
يُقَالُ لَا يَكُونُ الْمُؤْمِنُ مُؤْمِنًا حَتَّى يَكُونَ أَبْغَضَ إِلَى النَّاسِ مِنْ جِيْفَةِ الْحِمَارِ وَلَا
أَنْ يُصِيبَكَ مِنَ الْبَلَاءِ مِثْلُ الَّذِي أَصَابَنَا فَتَجْعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَأَعْيِذُكَ
بِاللَّهِ وَ إِيَّانَا مِنْ ذَلِكَ لَقَرُبْتَ عَلَيَّ بَعْدَ مَنَزِلَتِكَ وَ اعْلَمْ رَحِمَكَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا تُتَالُ
مَحَبَّةُ اللَّهِ إِلَّا بِبُغْضِ كَثِيرٍ مِنَ النَّاسِ وَلَا وَلا يَتُهُ إِلَّا بِمُعَادَاتِهِمْ وَ فَوْتُ ذَلِكَ قَلِيلٌ
يَسِيرٌ لِذِكْرِ ذَلِكَ مِنَ اللَّهِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ يَا أَخِي إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ جَعَلَ فِي كُلِّ مِنْ
الرُّسُلِ بَقَايَا مِنْ أَهْلِ الْعِلْمِ يَدْعُونَ مَنْ ضَلَّ إِلَى الْهُدَى وَيَصْبِرُونَ مَعَهُمْ عَلَى الْأَذَى
يُجِيبُونَ دَاعِيَ اللَّهِ وَ يَدْعُونَ إِلَى اللَّهِ فَأَبْصِرْهُمْ رَحِمَكَ اللَّهُ فَإِنَّهُمْ فِي مَنَزَلَةٍ رَفِيعَةٍ
وَ إِنْ أَصَابَتْهُمْ فِي الدُّنْيَا وَضِيعَةٌ إِنَّهُمْ يُحْيُونَ بِكِتَابِ اللَّهِ الْمَوْتَى وَ يُبْصِرُونَ بِنُورِ اللَّهِ
مِنَ الْعَمَى كَمْ مِنْ قَتِيلٍ لِلْإِبْلِيسِ قَدْ أَحْيَوْهُ وَ كَمْ مِنْ تَائِهٍ ضَالٍّ قَدْ هَدَوْهُ يَبْذُلُونَ
دِمَاءَهُمْ دُونَ هَلَاكَةِ الْعِبَادِ وَ مَا أَحْسَنَ أَثْرَهُمْ عَلَى الْعِبَادِ وَ أَقْبَحَ آثَارَ الْعِبَادِ عَلَيْهِمْ

(نامه دیگری نیز از آن حضرت بسعد الخیر):

17 - حمزة بن بزيع گوید: امام باقر عليه السلام نامه زیر را به سعد الخیر نوشت :

بسم الله الرحمن الرحيم

اما بعد نامه تو رسید، در آن یاد آوری کرده بودی شناختن چیزی را که ترکش سزاوار نیست و فرمانبری از کسیکه خوشنودی خدا در خوشنودی او است، و از این مطلب این مقدار را بر خود پذیرفتی و قبول کردی که خود در گرو آن هستی اگر آنرا واگذاری، و تعجب می کنی از اینکه رضایت خدا و فرمانبرداریش و خیرخواهیش پذیرفته نشود و یافت نشود و شناخته نشود جز در میان بندگانی آواره (و بی یاور) و دور از اجتماعی که مردم آنها را به ریشخند گیرند از اینجهت که آنها کارهای مردم را منکر دانند و آنها را از کارهای زشت جلوگیری کنند، و گویا گفته می شد: که مؤمن به حقیقت ایمان نرسد تا نزد مردم مبعوض تر باشد از لاشه گندیده الاغ ...

(فیض علیه السلام گوید: از روی هم رفته این کلام استفاده می شود که تا به اینجا سخنانی بوده که سعد الخیر در نامه خود نوشته است، و از اینجا به بعد امام علیه السلام در صدد پاسخ آن بر آمده، و متحمل است از جمله: (و تعجب می کنی ...)) به بعد کلام امام علیه السلام باشد).

و اگر چنان نبود که تو هم مانند ما دچار بلا می شدی و آنوقت بلا و آزار مردم را مانند عذاب خدا می گرفتی (و برای رفع آزار آنها عذاب خدا را انتخاب می کردی). و من، تو و خودمان را در پناه خدا قرار دهم از چنین کاری تو را با دوری مقامی که داری به حق نزدیک می کردم (و مطالبی را برایت بیان می داشتم).

و بدان خدایت رحمت کند که به دوستی و محبت خدا ترسی جز به مبعوض شدن در پیش بیشتر مردم، و به ولایت و پیروی خدا نرسی جز به دشمنی آنان

و از دست دادن دوستی مردم برای درک دوستی و ولایت خدا بسیار ناچیز و آسان است برای مردمی که بدانند.

ای برادر! همانا خدای عزوجل در میان امت هر پیامبری باقیماندگانی از اهل علم قرار داده که هر که گمراه شود به راهنمایی دعوتش کنند و بر آزار مردمان شکیبیا باشند، خواننده به سوی حق را اجابت کنند و خود مردم را به سوی خدا بخوانند، تو آنها را بشناس خدایت رحمت کند زیرا که آنان دارای مقامی بلند هستند اگرچه در دنیا زبون و پست شمرده شوند، آنهایند که مردگان را به کتاب خدا زنده کنند، و به وسیله نور خدا از کوری برهاند و بینا کنند، چه بسا کشته های ابلیس را که زنده کرده اند و چه بسا سرگردان گمگشته ای را که راهنمایی کردند، و خون خود را برای رهائی بندگان خدا (از هلاکت) نثار کردند، و چه اثر خوبی که آنها روی بندگان بجای گذاردند و چه آثار بدی که از بندگان بر آنها مانده است .)

حديث شماره : 18

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ص ذَاتَ يَوْمٍ جَالِسًا إِذْ أَقْبَلَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ فِيكَ شَبَهًا مِنْ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَ لَوْ لَأَنْ تَقُولَ فِيكَ طَوَائِفُ مِنْ أُمَّتِي مَا قَالَتْ النَّصَارَى فِي عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ لَقُلْتُ فِيكَ قَوْلًا لَا تَمُرُّ بِمَلَأٍ مِنَ النَّاسِ إِلَّا أَخَذُوا التُّرَابَ مِنْ تَحْتِ قَدَمَيْكَ يَلْتَمِسُونَ بِذَلِكَ الْبَرَكَةَ قَالَ فَغَضِبَ الْأَعْرَابِيُّانِ وَالْمُعَبِّرَةُ بْنُ شُعْبَةَ وَعِدَّةٌ مِنْ قُرَيْشٍ مَعَهُمْ فَقَالُوا مَا رَضِيَ أَنْ يُضْرَبَ لِابْنِ عَمِّهِ مَثَلًا إِلَّا عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى نَبِيِّهِ ص فَقَالَ وَ لَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ وَقَالُوا أَلَهْتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَ جَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ وَ لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ يُعْنَى مِنْ بَنِي هَاشِمٍ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُفُونَ قَالَ فَغَضِبَ الْحَارِثُ بْنُ عَمْرِو الْفَهْرِيُّ فَقَالَ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ أَنْ بَنِي هَاشِمٍ يَتَوَارَثُونَ هِرْقُلًا بَعْدَ هِرْقُلٍ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ أَوْ اثْنِنَا بِعَذَابِ أَلِيمٍ فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ مَقَالََةَ الْحَارِثِ وَ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ وَ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَ أَنْتَ فِيهِمْ وَ مَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ثُمَّ قَالَ لَهُ يَا ابْنَ عَمْرٍو إِمَّا تُبْتَ وَ إِمَّا رَحَلْتَ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ بَلْ تَجْعَلُ لِسَائِرِ قُرَيْشٍ شَيْئًا مِمَّا فِي يَدَيْكَ فَقَدْ ذَهَبَتْ بَنُو هَاشِمٍ بِمَكْرَمَةِ الْعَرَبِ وَ الْعَجَمِ فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ص لَيْسَ ذَلِكَ إِلَيَّ ذَلِكَ إِلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ قَلْبِي مَا يُتَابِعُنِي عَلَى التَّوْبَةِ وَ لَكِنْ أُرْحَلُ عَنْكَ فَدَعَا بِرَاحِلَتِهِ فَرَكِبَهَا فَلَمَّا صَارَ بِظَهْرِ الْمَدِينَةِ أَتَتْهُ جَنْدَلَةٌ فَرَضَخَتْ هَامَتَهُ ثُمَّ أَتَى الْوَحْيُ إِلَى النَّبِيِّ ص فَقَالَ سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ لِلْكَافِرِينَ بِوَلَايَةِ عَلِيٍّ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنَّا لَا نَقْرُؤُهَا هَكَذَا فَقَالَ هَكَذَا وَ

اللَّهُ نَزَلَ بِهَا جِبْرَائِيلُ عَلَى مُحَمَّدٍ ص وَ هَكَذَا هُوَ وَاللَّهُ مُثَبَّتٌ فِي مُصْحَفِ فَاطِمَةَ ع فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِمَنْ حَوْلَهُ مِنَ الْمُنَافِقِينَ أَنْطَلِقُوا إِلَيَّ صَاحِبِكُمْ فَقَدْ أَتَاهُ مَا اسْتَفْتَحَ بِهِ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ اسْتَفْتَحُوا وَ خَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ

(حدیثی در فضیلت امیر مؤمنان ع):

18 - ابوبصیر گوید: روزی رسول خدا ص نشسته بود که امیر مؤمنان علی ع از راه رسید رسول خدا ص به او فرمود: همانا در تو نمونه‌ها و شباهتهایی از عیسی بن مریم موجود است، و اگر ترس این نبود که طوائفی از امت من درباره تو بگویند آنچه را نصاری درباره عیسی بن مریم گفتند (که او را خدا دانستند) همانا سخنی در فضیلت تو می‌گفتم که به هیچ دسته‌ای از مردم بر نخوری (و بر آنها نگذری) جز آنکه خاک زیر پایت را برای برکت بردارند، (از این سخن رسول خدا ص آن دو مرد عرب و هم چنین مغیره بن شعبه و چند تن از قریش به خشم آمده گفتند: برای عموزاده اش ماندی پیدا نکرد که بدان مثل زند جز عیسی بن مریم .

خدای تعالی این آیه را بر پیغمبرش ص نازل فرمود: (و چون به فرزند مریم مثل زده شود اینان در دم (از شنیدن آن) از حق روی بگردانند و گویند آیا خدایان ما بهتر است یا او این مثل را برای تو جز از روی جدل نزنند بلکه آنان قومی پرخاشگرند، عیسی نبود مگر بنده‌ای که موهبت نبوت را به او دادیم و او را مقتدای پسران اسرائیل قرارش دادیم، و اگر بخواهیم هر آینه از شماها (یعنی از بنی هاشم) فرشته‌گانی قرار دهیم که در روی زمین بجای آنها باشند) (سوره زخرف آیه 57 - 60).

حارث بن عمرو فهری (که در آن انجمن حاضر بود) خشم کرده گفت: (خدایا اگر به راستی این مطلب به حق از جانب تو است (که باید بنی هاشم

زاممداری امت را مانند پادشاهان روم یکی پس از دیگری به ارث ببرند) پس سنگی از آسمان بر سر ما فرو بار یا عذابی دردناک بر ما بفرست (سوره انفال آیه 32).

پس خداوند گفتار حارث بن عمرو را به اطلاع آن حضرت رسانید و آیه ذیل نیز (که دنباله همان آیه فوق است) نازل گشت:

(و چنان نیست که خدا عذابشان کند مادامی که تو در میان ایشان هستی، و خدا عذاب کننده ایشان نیست تا وقتی که اینان آمرزش خواهی ما کنند).

سپس رسول خدا ﷺ به او فرمود: ای پسر عمرو یا توبه کن یا از اینجا کوچ کن؟ گفت: ای محمد آخر چیزی هم از آن قدرتی که در دست داری برای سایر قریش قرار ده که بنی هاشم تمام منصبها و ارجمندی عرب و عجم را برده اند! پیغمبر ﷺ به او فرمود: این کاری نیست که در اختیار من باشد بلکه بدست خدای تبارک و تعالی است، گفت: ای محمد دلم به توبه راضی نمی شود ولی (شق در سخن تو را اختیار می کنم و) از پیش تو کوچ می کنم، پس مرکب خویش را طلبید و سوار شده و به راه افتاد و همین که به پشت شهر مدینه رسید سنگی بسر او آمد و سرش را درهم خرد کرد و پس از آن به پیغمبر ﷺ وحی رسید: (خواهنده ای عذابی را درخواست کرد که رسیدنی است، برای کافران (به ولایت علی) که جلوگیری ندارد، از جانب خدای صاحب عروجها) (سوره معارج) راوی گوید: به امام عرض کردم: قربانت ما این آیه را اینگونه نمی خوانیم؟ فرمود: به خدا اینگونه جبرئیل آن را بر محمد ﷺ نازل فرمود، و به خدا به همین نحو در مصحف فاطمه علیها السلام ثبت است، رسول خدا ﷺ به منافقانی که در گردش بودند فرمود به نزد رفیقان بروید که آنچه را خود خواسته بود بنزدش آمد، و خدای عزوجل فرمود: و خود (اینچنین)

درخواست انجام کار را خواستند و نومید است هر زور گوی ستیزه جوی)
(سوره ابراهیم آیه 15).

حدیث شماره : 19

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ التُّعْمَانِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَ
الْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ قَالَ ذَاكَ وَاللَّهِ حِينَ قَالَتِ الْأَنْصَارُ مِنَّا أَمِيرٌ وَمِنْكُمْ
أَمِيرٌ

(19) - محمد بن مسلم از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که در معنای گفتار

خدای تعالی :

(بواسطه اعمال و کردار مردم فساد و تباهی در خشکی و دریا نمودار شد)
(سوره روم آیه 41) فرمود: به خدا سوگند این در وقتی شد که انصار مدینه (در
پاسخ مهاجرینی که در مدینه برای غضب خلافت علی عَلَيْهِ السَّلَامُ جمع شده بودند)
گفتند: از ما امیری باشد و از شما امیری (و هر کدام برای خود امیری انتخاب
می کنیم ، یعنی با این شعار غلط و ناحق شالوده خودسری و مخالفت با
دستورات الهی و رسول او صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ آشکار شد و در نتیجه فساد و تباهی در
مردم نمودار گشت) .

حدیث شماره : 20

وَعَنْهُ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ مُيَسِّرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ
قُلْتُ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا قَالَ فَقَالَ يَا مُيَسِّرُ
إِنَّ الْأَرْضَ كَانَتْ فَاسِدَةً فَأَصْلَحَهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِنَبِيِّهِ ص فَقَالَ وَلَا تُفْسِدُوا فِي
الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا

20 - میسر گوید: به امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ گفتم (معنای) گفتار خدای عزوجل

(چیست که فرماید):

(فساد نکنید در روی زمین پس از اصلاح آن) (سوره اعراف آیه 56)

فرمود: ای میسر زمین فاسد و تباه بود و خدای عزوجل آن را بوسیله پیامبرش

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ اصلاح فرمود، و (به دنبال آن) فرموده: (فساد نکنید در روی زمین

پس از اصلاح آن).

حديث شماره : 21

(خُطْبَةُ لَأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ)

عَلَىٰ بِنِ إِبرَاهِيمَ عَنِ أَبِيهِ عَنِ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَىٰ عَنِ إِبرَاهِيمَ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ سُلَيْمِ بْنِ قَيْسِ الْهَلَالِيِّ قَالَ خَطَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَحَمِدَ اللَّهَ وَاتَّيَّ عَلَيْهِ ثُمَّ صَلَّى عَلَى النَّبِيِّ ص ثُمَّ قَالَ أَلَا إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ خَلَّتَانِ اتِّبَاعُ الْهَوَىٰ وَطُولُ الْأَمَلِ أَمَّا اتِّبَاعُ الْهَوَىٰ فَيَصُدُّ عَنِ الْحَقِّ وَ أَمَّا طُولُ الْأَمَلِ فَيُنْسِي الْآخِرَةَ أَلَا إِنَّ الدُّنْيَا قَدْ تَرَحَّلَتْ مُدْبِرَةً وَ إِنَّ الْآخِرَةَ قَدْ تَرَحَّلَتْ مُقْبِلَةً وَ لِكُلِّ وَاحِدَةٍ بَنُونَ فَكُونُوا مِنْ أبنَاءِ الْآخِرَةِ وَ لَا تَكُونُوا مِنْ أبنَاءِ الدُّنْيَا فَإِنَّ الْيَوْمَ عَمَلٌ وَ لَا حِسَابَ وَ إِنَّ غَدًا حِسَابٌ وَ لَا عَمَلَ وَ إِنَّمَا بَدَأَ وَ قُوعِ الْفِتَنِ مِنْ أَهْوَاءِ تَتَّبِعُ وَ أَحْكَامِ تُبْتَدِعُ يُخَالَفُ فِيهَا حُكْمُ اللَّهِ يَتَوَلَّى فِيهَا رِجَالٌ رِجَالًا أَلَا إِنَّ الْحَقَّ لَوْ خَلَصَ لَمْ يَكُنْ اخْتِلَافٌ وَ لَوْ أَنَّ الْبَاطِلَ خَلَصَ لَمْ يُخَفْ عَلَى ذِي حِجْبِي لَكِنَّهُ يُؤْخَذُ مِنْ هَذَا ضِعْثٌ وَ مِنْ هَذَا ضِعْثٌ فَيُمَزَّجَانِ فَيُجَلَّلَانِ مَعًا فَهُنَالِكَ يَسْتَوْلِي الشَّيْطَانُ عَلَى أَوْلِيَائِهِ وَ نَجَا الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ الْحُسْنَىٰ إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ص يَقُولُ كَيْفَ أَنْتُمْ إِذَا لَبَسْتُمْ فِتْنَةً يَرُبُّو فِيهَا الصَّغِيرُ وَ يَهْرُمُ فِيهَا الْكَبِيرُ يَجْرِي النَّاسُ عَلَيْهَا وَ يَتَّخِذُونَ سُنَّةً فَإِذَا غُيِّرَ مِنْهَا شَيْءٌ قِيلَ قَدْ غُيِّرَتِ السُّنَّةُ وَ قَدْ أَتَى النَّاسُ مُنْكَرًا ثُمَّ تَشْتَدُّ الْبَلِيَّةُ وَ تُسْبَى الدُّرِّيَّةُ وَ تَدْفُكُهُمُ الْفِتْنَةُ كَمَا تَدْفُقُ النَّارُ الْحَطْبَ وَ كَمَا تَدْفُقُ الرَّحَىٰ بِنِفَالِهَا وَ يَتَفَقَّهُونَ لِعَیْرِ اللَّهِ وَ يَتَعَلَّمُونَ لِعَیْرِ الْعَمَلِ وَ يَطْلُبُونَ الدُّنْيَا بِأَعْمَالِ الْآخِرَةِ ثُمَّ أَقْبَلَ بِوَجْهِهِ وَ حَوَّلَهُ نَاسٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ خَاصَّتِهِ وَ شَبِيعَتِهِ فَقَالَ قَدْ عَمَلْتَ الْوَلَاةَ قَبْلِي أَعْمَالًا خَافُوا فِيهَا رَسُولَ اللَّهِ ص مُتَعَمِّدِينَ لِخِلَافِهِ نَاقِضِينَ لِعَهْدِهِ مُغَيِّرِينَ لِسُنَّتِهِ وَ لَوْ حَمَلْتُ النَّاسَ عَلَى تَرْكِهَا وَ حَوَّلْتُهَا إِلَى مَوَاضِعِهَا وَ إِلَى مَا كَانَتْ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ص لَتَفَرَّقَ عَنِّي جُنْدِي حَتَّى أَبْقَى وَ حُدِي أَوْ قَلِيلٌ مِنْ شَبِيعَتِي الَّذِينَ عَرَفُوا

فَضَلِي وَفَرَضَ إِمَامَتِي مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ سُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ص أَرَأَيْتُمْ لَوْ
أَمَرْتُ بِمَقَامِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَرَدَدْتُهُ إِلَى الْمَوْضِعِ الَّذِي وَضَعَهُ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ص وَ
رَدَدْتُ فِدْكَأً إِلَى وَرَثَةِ فَاطِمَةَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ رَدَدْتُ صَاعَ رَسُولِ اللَّهِ ص كَمَا كَانَ وَ
أَمْضَيْتُ قَطَائِعَ أَقْطَعَهَا رَسُولُ اللَّهِ ص لِأَقْوَامٍ لَمْ تُمَضَّ لَهُمْ وَ لَمْ تُتْفَذْ وَ رَدَدْتُ دَارَ
جَعْفَرٍ إِلَى وَرَثَتِهِ وَ هَدَمْتُهَا مِنَ الْمَسْجِدِ وَ رَدَدْتُ قَضَايَا مِنَ الْجَوْرِ قَضَى بِهَا
وَ نَزَعْتُ نِسَاءً تَحْتَ رِجَالِ بَعْضِ رِجَالٍ بَعْضٍ حَقٌّ فَرَدَدْتُنَّ إِلَى أَزْوَاجِهِنَّ وَ اسْتَقْبَلْتُ بِهِنَّ
الْحُكْمَ فِي الْفُرُوجِ وَ الْأَحْكَامِ وَ سَبَيْتُ ذَرَارِيَّ بَنِي تَغْلِبَ وَ رَدَدْتُ مَا قَسِمَ مِنْ
أَرْضِ حَبِيرٍ وَ مَحَوْتُ دَوَابِّنَ الْعَطَايَا وَ أَعْطَيْتُ كَمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يُعْطِي
بِالسُّوْيَةِ وَ لَمْ أَجْعَلْهَا دَوْلَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ وَ أَلْقَيْتُ الْمَسَاحَةَ وَ سَوَّيْتُ بَيْنَ الْمَنَاحِيحِ وَ
أَنْفَذْتُ خُمْسَ الرَّسُولِ كَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَ فَرَضَهُ وَ رَدَدْتُ مَسْجِدَ رَسُولِ
اللَّهِ ص إِلَى مَا كَانَ عَلَيْهِ وَ سَدَدْتُ مَا فَتِحَ فِيهِ مِنَ الْأَبْوَابِ وَ فَتَحْتُ مَا سُدَّ مِنْهُ وَ
حَرَمْتُ الْمَسْحَ عَلَى الْخُفَيْنِ وَ حَدَدْتُ عَلَى النَّبِيدِ وَ أَمَرْتُ بِإِحْلَالِ الْمُتَعَتِّينِ وَ
أَمَرْتُ بِالتَّكْبِيرِ عَلَى الْجَنَائِزِ خُمْسَ تَكْبِيرَاتٍ وَ أَلْزَمْتُ النَّاسَ الْجَهْرَ بِسْمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ أَخْرَجْتُ مَنْ أَدْخَلَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ص فِي مَسْجِدِهِ مِمَّنْ كَانَ
رَسُولُ اللَّهِ ص أَخْرَجَهُ وَ أَدْخَلْتُ مَنْ أَخْرَجَ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ص مِمَّنْ كَانَ رَسُولُ
اللَّهِ ص أَدْخَلَهُ وَ حَمَلْتُ النَّاسَ عَلَى حُكْمِ الْقُرْآنِ وَ عَلَى الطَّلَاقِ عَلَى السُّنَّةِ وَ
أَخَذْتُ الصَّدَقَاتِ عَلَى أَصْنَافِهَا وَ حُدُودِهَا وَ رَدَدْتُ الْوُضُوءَ وَ الْغُسْلَ وَ الصَّلَاةَ إِلَى
مَوَاقِبَتِهَا وَ شَرَائِعِهَا وَ مَوَاضِعِهَا وَ رَدَدْتُ أَهْلَ نَجْرَانَ إِلَى مَوَاضِعِهِمْ وَ رَدَدْتُ سَبَايَا
فَارِسَ وَ سَائِرِ الْأُمَمِ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ وَ سُنَّةِ نَبِيِّهِ ص إِذَا لَتَفَرَّقُوا عَنِّي وَ اللَّهُ لَقَدْ
أَمَرْتُ النَّاسَ أَنْ لَا يَجْتَمِعُوا فِي شَهْرِ رَمَضَانَ إِلَّا فِي فَرِيضَةٍ وَ أَعْلَمْتُهُمْ أَنَّ
الْجَمَاعَةَ فِي النَّوَافِلِ بَدْعَةٌ فَتَنَادَى بَعْضُ أَهْلِ عَسْكَرِي مِمَّنْ يُفَاتِلُ مَعِيَ يَا أَهْلَ
الْإِسْلَامِ غُيِّرَتْ سُنَّةُ عُمَرَ يَنْهَانَا عَنِ الصَّلَاةِ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ تَطَوُّعًا وَ لَقَدْ خِفْتُ أَنْ

يُثَرِّبُوا فِي نَاحِيَةِ جَانِبِ عَسْكَرِي مَا لَقِيتُ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ مِنَ الْفُرْقَةِ وَ طَاعَةِ أُمَّةِ الضَّلَالَةِ وَ الدُّعَاةِ إِلَى النَّارِ وَ أُعْطِيتُ مِنْ ذَلِكَ سَهْمَ ذِي الْقُرْبَى الَّذِي قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ وَ مَا أَنْزَلْنَا عَلَى عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّقَى الْجَمْعَانِ فَحَنُّ وَ اللَّهُ عَنِي بِذِي الْقُرْبَى الَّذِي قَرَنَّا اللَّهُ بِنَفْسِهِ وَ بِرَسُولِهِ ص فَقَالَ تَعَالَى فَلِلَّهِ وَ لِلرَّسُولِ وَ لِذِي الْقُرْبَى وَ الْيَتَامَى وَ الْمَسَاكِينِ وَ ابْنِ السَّبِيلِ فِينَا خَاصَّةً كَى لَا يَكُونُ دَوْلَةٌ بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَ مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَ مَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَ اتَّقُوا اللَّهَ فِي ظُلْمِ آلِ مُحَمَّدٍ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ لِمَنْ ظَلَمَهُمْ رَحْمَةً مِنْهُ لَنَا وَ غِنَى أَغْنَانَا اللَّهُ بِهِ وَ وَصَّى بِهِ نَبِيَّهُ ص وَ لَمْ يَجْعَلْ لَنَا فِي سَهْمِ الصَّدَقَةِ نَصِيباً أَكْرَمَ اللَّهُ رَسُولَهُ ص وَ أَكْرَمَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ أَنْ يُطْعِمَنَا مِنْ أَوْسَاحِ النَّاسِ فَكَذَّبُوا اللَّهَ وَ كَذَّبُوا رَسُولَهُ وَ جَحَدُوا كِتَابَ اللَّهِ النَّاطِقَ بِحَقِّنَا وَ مَنَعُونَا فَرَضاً فَرَضَهُ اللَّهُ لَنَا مَا لَقِيَ أَهْلُ بَيْتِ نَبِيٍِّّ مِنْ أُمَّتِهِ مَا لَقِينَا بَعْدَ نَبِيِّنَا ص وَ اللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَنْ ظَلَمْنَا وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

(خطبه ای از امیر مؤمنان عليه السلام :

21 - سلیم بن قیس هلالی گوید: امیر مؤمنان عليه السلام خطبه ای ایراد فرمود بدین ترتیب که پس از حمد و ثنای الهی درود بر پیغمبر صلى الله عليه وآله فرستاد سپس فرمود:

آگاه باشید که آنچه بیشتر از آن بر شما بیمناکم دو خصلت است: پیروی از هوای نفس و آرزوی دراز، اما پیروی از هوای نفس شخص را از حق باز دارد، و اما آرزوی دراز آخرت را بدست فراموشی سپارد، آگاه باشید که همانا دنیا پشت کنان کوچ کرده، و آخرت روی کنان (به سوی شما) روی نموده، و برای هر یک از این دو فرزندان (و علاقه مندانی) است، شما از فرزندان (و علاقه مندانی) آخرت باشید و از فرزندان دنیا نباشید، زیرا که امروزه روز عمل است و

حسابی در کار نیست ، و فردای قیامت روز حساب است و عملی در کار نیست و جز این نیست که آغاز وقوع فتنه ها و آشوبها از هواهای نفسانی پیروی شده و احکامی است که بدعت گزاری شده و در آنها با حکم خدا مخالفت شود و مردانی در آنها بجای مردان دیگر سرپرستی آن احکام را به عهده گیرند.

آگاه باشید که اگر حق خالص و پاک (از باطل در میان مردم) بود هیچ اختلافی در کار نبود، و اگر باطل خالص (از حق) نیز می بود بر هیچ خردمندی پوشیده نمی ماند، ولی از هر کدام آنها مشتی برگرفته شده و آنها را با هم آمیخته اند، و در اینجاست که شیطان بر دوستان خود استیلا یابد و آنانکه جانب خدا برایشان سرانجام نیک پیش بینی شده نجات یابند، من خود شنیدم از رسول خدا ﷺ که می فرمود چگونه اید در آن وقتی که شما را در بر گیرد فتنه (و گمراهی) آنچنانی که کودک خردسال در آن پرورش یابد و مرد بزرگسال در آن پیر شود، مردم بدان طریقه کج بروند و آن را برای خود روش و سنتی قرار دهند که چون چیزی از آن روش کج به روش حق تبدیل یابد بگویند: سنت تغییر یافته و کار زشتی به نظر مردم بیاید، سپس بلا و گرفتاری سخت شود و ذریه و نژاد (مسلمانان) به اسارت افتند. و فتنه و آشوب آنانرا درهم بکوبد چنانچه آتش هیزم را بکوبد و آسیا دانه گندم را.

آنان برای غیر خدا مسئله آموزند، و برای غیر عمل دانش جویند، و با کارهای آخرت دنیا طلبند سپس رو به اطرافیان خود که جمعی از خانواده و خاصان آنحضرت و شیعیانش بودند کرد و فرمود:

حکمرانان پیش از من کارهائی انجام دادند که در آنها با رسول خدا ﷺ مخالفت کردند و از روی تعمد راه خلافت پیمودند، و پیمانش را شکستند، و سنت و روشش را تغییر دادند، و اگر من بخواهم مردم را به ترک

آنها وادارم و به جای اصلی آنها باز گردانم و به همان ترتیب که در زمان رسول خدا ﷺ بود مقرر دارم لشگر از دور من پراکنده شوند تا جز خودم تک و تنها به جای نمانم و یا اندکی از شیعیان من که برتری مرا شناخته و وجوب اطاعت و امامت مرا از روی کتاب خدای عزوجل و سنت رسول خدا ﷺ دانسته اند بجای مانند.

(در اینجا امیرالمؤمنین علیه السلام برای نمونه به چند موضوع که رسول خدا ﷺ آنها را به طوری مقرر فرموده بود و ابوبکر و عمر و دیگران و بخصوص عمر آنها را تغییر داده اشاره می فرماید):

اگر می دیدید که من دستور می دادم تا مقام حضرت ابراهیم علیه السلام را بجای اصلی آن که رسول خدا ﷺ آن را در آنجا نهاده بود (و عمر آن را بجای کنونی آورد) بر میگردانم .

و فدک را (که ابوبکر بغضب از فاطمه (سلام الله علیها) گرفت) بورته فاطمه علیه السلام برمی گرداندم .

و صاع رسول خدا ﷺ را به همان نحو که بود برمی گرداندم (صاع مقدار آبی بود که رسول خدا ﷺ با آن غسل می کرد و مقدار آن شش رطل و پس از آن حضرت این مقدار را کم دانستند و خود آنحضرت نیز فرمود: مردمی بیایند که آن را کم دانند).

و زمینهایی را که رسول خدا ﷺ به مردمی واگذار کرد ولی حکم آن حضرت اجرا نگشت من آنها را به صاحبانش بدهم و حکم آن حضرت را اجرا کنم .

و خانه جعفر را (که داخل در مسجد الحرام کرده اند) بورته اش بازگردانم و آن قسمت را از مسجد خراب کنم .

و احکامی را که از روی ستم و زور بدانها حکم شده (مانند تحریم متعه حج و متعه نساء و قانون عول و غیر آن از بدعتهای مشهور عمر و جواز سه طلاق در یک مجلس) باز گردانم .

و زنانی را که به ناحق در تحت اختیار مردانی هستند به سوی شوهران (مشروع و حقیقی) خود باز می گرداندم (مانند زنانی را که بدون حضور عدلین یا در غیر حال طهر طلاق می دادند و پس از انقضاء عده به زنی می گرفتند) و درباره آنها با حکم خدا درباره فروج و احکام روبرو می شدم .

و فرزندان بنی ثعلب را به اسارت می گرفتم (که عمر بدون جهت جزیه را از آنان برداشت و به جای آن دو برابر زکات بر آنها مقرر داشت ، چنانچه در تواریخ است).

و آنچه از سرزمین خیبر (میان متنفذین زمان عمر) تقسیم شده بود برمیگرداندم .

(مترجم گوید: جریان تقسیم اراضی خیبر که حضرت بدان اشاره فرماید بدین نحو بود که در زمان عمر عبدالله پسرش که سهمی در خیبر داشت هنگامی برای سرکشی اموال خود به خیبر رفت و شبانه مورد حمله یهود خیبر که به دستور رسول خدا ﷺ در آنجا سکونت داشتند قرار گرفت ، این جریان که بگوش عمر بن خطاب رسید یهود مزبور را با اینکه رسول خدا ﷺ آنها را در آنجا مسکن داده بود و زمینهای خیبر را به آنها واگذار کرده و در مقابل سهمی از محصولات از آنها می گرفت یکسره از خیبر بیرون کرد و و املاک آنجا را میان جمعی خاص تقسیم نمود که از آنجمله پسرش عبدالله بن عمر و عثمان و زبیر و عبدالرحمن و غیره بودند و برای اطلاع از تفصیل داستان بسیره ابن هشام ج 2 ص 356 به بعد مراجعه فرمائید).

و دفاتر حقوق و عطایا را (که به دستور عمر روی سوابق اشخاص و نفوذ و سایر جهات با اختلاف تعیین شده بود) از بین می بردم ، و مانند رسول خدا ﷺ آنرا بالسویه تقسیم می کردم و آن را در دست (جمع مخصوص از) توانگران قرار نمی دادم .

و مساحت را در گرفتن خراج ملعی می کردم (چنانچه عمر اینکار را کرد و بر خلاف دستور رسول خدا ﷺ که در مانند سرزمینهای شام و عراق مالیات را از روی درآمد زراعت معین فرموده بود او روی مساحت زمین قرار داد).

و در موضوع ازدواج بطور برابری و مساوات رفتار می کردم (چون عمر بر خلاف دستور رسول خدا ﷺ که فرموده بود هر مرد مسلمانی کفوزن مسلمان است و سیاهی و سفیدی و عرب و عجم و قریشی و غیر قریشی را ملعی کرده بود او دستور داد غیر قریشی نباید از قریشی زن بگیرد و غیر عرب نباید از عرب زن بگیرد).

و خمس پیغمبر ﷺ را به همان نحو که خدای عزوجل نازل فرمود و واجب کرده بود مقرر می داشتم (اشاره به خلافتی است که عمر درباره خمس مرتکب شد و آنرا از خاندان رسول خدا ﷺ منع کرده و میان عموم مسلمانان تقسیم می کرد چنانچه بیان آن در پایان خطبه آمده).

و مسجد رسول خدا ﷺ را به همان وضعی که بود بر میگرداندم و درهائی را که در آن گشوده اند می بستم و آنها را که بسته اند باز می کردم . و مسح بر روی کفش را (که عمر در مواردی اجازه داده بود) حرام می کردم .

و بر نوشیدن نیبذ (شراب خرما که پس از رسول خدا ﷺ حلالش کردند) حد میزدیم .

و دستور به حلال بودن متعه حج و صیغه زنان می دادم (که طبق روایتی که میان شیعه و سنی معروف است عمر خود گفت: این دو در زمان رسول خدا ﷺ حلال بود و من آن دو را حرام کردم).

و برای نماز میت گفتن پنج تکبیر را دستور می دادم (که عمر روی سلیقه خود یکی از پنج تکبیر را کسر کرد و چهار تکبیر مقرر داشت).
و مردم را مجبور می کردم تا (بسم الله الرحمن الرحيم) را در نماز بلند بگویند (چنانچه مخالفین یا آنرا نمی خوانند یا در تمام نمازها آهسته می خوانند).

و بیرون می آوردم کسانی را که به همراه رسول خدا ﷺ در مسجد درب آوردند با اینکه رسول خدا ﷺ آنها را بیرون کرد، و در می آوردم در مسجد رسول خدا ﷺ آنکه را اینان بیرون کردند و رسول خدا ﷺ او را وارد کرد.

(فیض رحمته گوید: محتمل است مراد از جمله اولی ابوبکر و عمر باشند و که بدون اجازه آن دو را در مسجد رسول خدا ﷺ دفن کردن با اینکه رسول خدا ﷺ حتی اجازه نداد آن دو درب به مسجد باز کنند، و مراد از جمله دوم خود آنحضرت باشد که رسول خدا ﷺ دستور فرمود همه درهائی که اصحاب به مسجد باز کرده اند ببندید جز دری که به خانه علی رضی الله عنه باز می شد و اینان پس از آن حضرت بر خلافت آن رفتار کردند).

و مردم را به حکم قرآن و می داشتم، و طلاق را روی سنت قرآن قرار می دادم (چون قرآن دستور می دهد در مورد طلاق که باید در حضور دو شاهد عادل باشد و در نکاح وجود شاهد را شرط نمی کند و اینان به عکس رفتار کردند).

و زکات را (فقط) از اصناف (نه گانه) آن طبق مقررات و حدودش می گرفتیم (نه مانند اینها که بر چیزهای دیگری نیز زکات بسته اند).

و باز می گرداندم وضو و غسل و نماز را به اوقات و قوانین و جاهای خودشان . (چون در تمام اینها دست بردند و بدعت یا بدعتی گذاردند مانند مسح بر گوشها و شستن پاها و امثال آن در وضوء و وجوب وضوء با غسل ، و اسقاط غسل در مورد التقاء ختائین بدون انزال ، و برداشتن جمله (حی علی خیر العمل) از اذان و نهادن جمله (الصلوة خیر من النوم) به جای آن ، و تکتف و آمین و خواندن نماز نافله را به جماعت و امثال اینها که در کتب تواریخ و غیره مانند کتاب شافی سید مرتضی رحمته الله مضبوط است).

و اهل نجران را به جاهای خودشان بر می گرداندم (که عمر آنها را از یمن که سرزمین آنها بود به سرزمین عراق کوچ داد به تفصیلی که در فتوح البلدان بلاذری ص 72 - 73 ط مصر مذکور است).

و اسیران فارس و ملت‌های دیگر را از روی کتاب خدا و سنت پیامبرش صلی الله علیه و آله و سلم باز می گرداندم .

در این صورت (و با اجرای اینکارها و باز گرداندن آنها از مسیر منحرفی که اکنون در آن است به مسیر حقیقی آن) مردم از دورم پراکنده می شدند.

به خدا سوگند اگر به مردم دستور می دادم که در ماه رمضان جز نماز فریضه را به جماعت نخوانند (و از خواندن نوافل شبهای ماه رمضان به جماعت که عمر دستور داده جلوگیری می کردم) و به آنها اعلام می کردم که نوافل به جماعت خواندن بدعت است ، برخی از همین لشکریانم که اکنون به همراه من جنگ می کنند فریاد می زدند: ای مسلمانان سنت عمر دگرگون شد، علی ما را از نماز

نافله در ماه رمضان باز میدارد، و ترس آنرا دارم که از یکسوی لشکر (بر من) شورش کنند.

من چه کشیدم از دست این امت! از اختلافشان، و از پیروی کردنشان از پیشوایان گمراه و خوانندگان به سوی دوزخ. (در اینجا دوباره سخن امام عَلَيْهِ السَّلَام بدنبال سخنان پیشین باز گردد و می فرماید):

و اگر از خمس بهره خویشاوندان را می پرداختم که خدای عزوجل (درباره آن) می فرماید: (اگر به خدا و آنچه روز تمیز حق و باطل روزیکه دو گروه تلاقی کردند ایمان آورده اید)، سوره انفال آیه 41، و این قسمت که امام عَلَيْهِ السَّلَام استشهاد فرموده دنباله آیه خمس است، و برخی گفته اند ذکر قسمت اخیر برای این است که عقیده به خمس آل پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ شرط ایمان به خدا و قرآن است).

پس مائیم به خدا سوگند مقصود از خویشاوندان که خدا ما را به خود و رسول خود صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مقرون ساخته و فرموده: از آن خدا و رسول و خویشاوندان و یتیمان و مسکینان و در راه ماندگان (درباره ما و فرموده: (از آن خدا و رسول و خویشاوندان و یتیمان و مسکینان و در راه ماندگان) (درباره ما بالخصوص است) تا دست گردان میان توانگران شما نباشد، و آنچه را پیغمبر برای شما آورد بگیریید و آنچه را از آن نهی فرموده خودداری کنید و از خدا بترسید (در ستم کردن به خاندان محمد) که به راستی خدا سخت کیفر است) نسبت به کسیکه بدانها ستم کند.

و این گفتار را خدای تعالی از روی مهری که بما داشته فرموده و ثروتی است که خدا ما را بدان بی نیاز کرده و پیامبرش صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ را بدان سفارش فرموده، و در سهم صدقه برای ما بهره ای مقرر نفرموده، و خدا گرامی داشته و رسولش

و ما خاندان را از اینکه از چرکی دست مردم بما خوراک بدهد، و اینان
خدا را تکذیب کرده و رسولش را نیز تکذیب کردند، و کتاب خدا را که گویای
به حق ما است انکار کردند، و آن فرضی را که خدا برای ما فرض کرده بود از
ما بازداشتند، هیچ خانواده پیغمبری از امت پیغمبرش ندید آنچه را ما پس از
پیغمبر ﷺ دیدیم ، و خدا کمک کار ما است بر هر کس که بما ستم کرده و
جنبش و نیروئی نیست جز به خدای والای بزرگ .)

حديث شماره : 22

(خُطْبَةُ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ)

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيُّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْمُحَمَّدِيِّ عَنْ أَبِي رَوْحٍ فَرَجِ بْنِ قُرَّةَ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ خَطَبَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِالْمَدِينَةِ فَحَمِدَ اللَّهَ وَاتْنَى عَلَيْهِ وَصَلَّى عَلَى النَّبِيِّ وَآلِهِ ثُمَّ قَالَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَمْ يَقْصِمِ جَبَّارِي دَهْرٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ تَمْهِيلٍ وَرَخَاءٍ وَ لَمْ يَجْبُرْ كَسْرَ عَظْمٍ مِنَ الْأُمَمِ إِلَّا بَعْدَ أَرْزَلٍ وَ بَلَاءٍ أَثْبَتَهَا النَّاسُ فِي دُونَ مَا اسْتَقْبَلْتُمْ مِنْ عَطْبٍ وَ اسْتَدْبَرْتُمْ مِنْ خُطْبٍ مُعْتَبِرٍ وَ مَا كُلُّ ذِي قَلْبٍ بَلِيْبٍ وَ لَا كُلُّ ذِي سَمْعٍ بِسَمِيْعٍ وَ لَا كُلُّ ذِي نَاطِرٍ عَيْنٍ بِبَصِيرٍ عِبَادَ اللَّهِ أَحْسِنُوا فِيمَا يَعْنِيكُمْ النَّظْرُ فِيهِ ثُمَّ أَنْظَرُوا إِلَى عَرَصَاتٍ مَنْ قَدْ أَقَادَهُ اللَّهُ بِعِلْمِهِ كَانُوا عَلَى سُنَّةٍ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ وَ أَهْلِ جَنَاتٍ وَ عُيُونٍ وَ زُرُوعٍ وَ مَقَامٍ كَرِيمٍ ثُمَّ أَنْظَرُوا بِمَا خَتَمَ اللَّهُ لَهُمْ بَعْدَ النَّضْرَةِ وَ السَّرُورِ وَ الْأَمْرِ وَ النَّهْيِ وَ لِمَنْ صَبَرَ مِنْكُمْ الْعَاقِبَةُ فِي الْجِنَانِ وَ اللَّهُ مُخَلِّدُونَ وَ لِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ فَيَا عَجَبًا وَ مَا لِي لَا أَعْجَبُ مِنْ خَطَايَا هَذِهِ الْفِرْقِ عَلَى اخْتِلَافِ حُجَجِهَا فِي دِينِهَا لَا يَقْتَصُونَ أَثَرَ نَبِيٍّ وَ لَا يَقْتَدُونَ بِعَمَلِ وَصِيٍّ وَ لَا يُؤْمِنُونَ بِغَيْبٍ وَ لَا يَعْفُونَ عَنْ غَيْبِ الْمَعْرُوفِ فِيهِمْ مَا عَرَفُوا وَ الْمُنْكَرِ عِنْدَهُمْ مَا أَنْكَرُوا وَ كُلُّ أَمْرٍ مِنْهُمْ إِمَامٌ نَفْسِهِ آخِذٌ مِنْهَا فِيمَا يَرَى بُعْرَى وَ وَيَقَاتِ وَ أَسْبَابِ مُحْكَمَاتٍ فَلَا يَزَالُونَ بِجَوْرِ وَ لَنْ يَزْدَادُوا إِلَّا خَطَاً لَا يَنَالُونَ تَقَرُّبًا وَ لَنْ يَزْدَادُوا إِلَّا بُعْدًا مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْسُ بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ وَ تَصَدِّقُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ كُلُّ ذَلِكَ وَ حَشَّةٌ مِمَّا وَرَثَ النَّبِيُّ الْأُمِّيُّ ص وَ نُفُورًا مِمَّا أَدَّى إِلَيْهِمْ مِنْ أَخْبَارِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ أَهْلُ حَسْرَاتٍ وَ كُهُوفِ شُبُهَاتٍ وَ أَهْلُ عَشَوَاتٍ وَ ضَلَالَةٍ وَ رَبِيبَةٍ مَنْ وَكَلَهُ اللَّهُ إِلَى نَفْسِهِ وَ رَأْيِهِ فَهُوَ مَأْمُونٌ عِنْدَ مَنْ يَجْهَلُهُ غَيْرُ الْمُتَّهَمِ عِنْدَ مَنْ لَا يَعْرِفُهُ فَمَا أَشْبَهَ هَؤُلَاءِ بِأَنْعَامٍ قَدْ غَابَ

عَنْهَا رِعَاؤُهَا وَوَ أَسْفَى مِنْ فَعَلَاتِ شِيعَتِي مِنْ بَعْدِ قُرْبِ مَوَدَّتِهَا الْيَوْمَ كَيْفَ يَسْتَدِلُّ
بَعْدِي بَعْضُهَا بَعْضًا وَ كَيْفَ يَقْتُلُ بَعْضُهَا بَعْضًا الْمُتَشَتَّةَ غَدًا عَنِ الْأَصْلِ النَّازِلَةَ بِالْفُرْعِ
الْمُؤَمَّلَةِ الْفَتْحِ مِنْ غَيْرِ جِهَتِهِ كُلُّ حِزْبٍ مِنْهُمْ آخِذٌ مِنْهُ بِغُضْنٍ أَيْنَمَا مَالَ الْغُضْنُ مَالَ
مَعَهُ مَعَ أَنَّ اللَّهَ وَ لَهُ الْحَمْدُ سَيَجْمَعُ هَؤُلَاءِ لَشَرِّ يَوْمٍ لِبَنِي أُمَيَّةَ كَمَا يَجْمَعُ قَزَعُ
الْخَرِيفِ يُؤَلِّفُ اللَّهُ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَجْعَلُهُمْ رُكَّامًا كَرَّامِ السَّحَابِ ثُمَّ يَفْتَحُ لَهُمْ أَبْوَابًا
يَسِيلُونَ مِنْ مُسْتَنَارِهِمْ كَسَيْلِ الْجَنَّتَيْنِ سَيْلِ الْعَرَمِ حَيْثُ بَعَثَ عَلَيْهِ قَارَةَ فَلَمْ يَثْبُتْ
عَلَيْهِ أَكْمَةً وَ لَمْ يَرُدِّ سَنَّهُ رَصُّ طَوْدٍ يُدْعَدُهُمُ اللَّهُ فِي بَطُونِ أَوْدِيَةٍ ثُمَّ يَسْلُكُهُمْ
يَنَابِيعَ فِي الْأَرْضِ يَأْخُذُ بِهِمْ مِنْ قَوْمٍ حُقُوقَ قَوْمٍ وَ يُمْكِنُ بِهِمْ قَوْمًا فِي دِيَارِ قَوْمٍ
تَشْرِيدًا لِبَنِي أُمَيَّةَ وَ لِكَيْلًا يَغْتَصِبُوا مَا غَصَبُوا يُضْعِضُ اللَّهُ بِهِمْ رُكْنًا وَ يَنْقُضُ بِهِمْ
طَى الْجَنَادِلِ مِنْ إِرْمٍ وَ يَمَلَأُ مِنْهُمْ بَطْنَانَ الزَّيْتُونَ فَوَ الَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَ بَرَأَ النَّسْمَةَ
لِيَكُونَنَّ ذَلِكَ وَ كَانِي أَسْمَعُ صَهِيلَ خَيْلِهِمْ وَ طَمْطَمَةَ رِجَالِهِمْ

وَ أَيْمُ اللَّهِ لِيَذُوبَنَّ مَا فِي أَيْدِيهِمْ بَعْدَ الْعُلُوِّ وَ التَّمَكِينِ فِي الْبِلَادِ كَمَا تَذُوبُ الْأَلْيَةِ
عَلَى النَّارِ مَنْ مَاتَ مِنْهُمْ مَاتَ ضَالًّا وَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يُفْضِي مِنْهُمْ مَنْ دَرَجَ وَ
يُنُوبُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَى مَنْ تَابَ وَ لَعَلَّ اللَّهُ يَجْمَعُ شِيعَتِي بَعْدَ التَّشْتِ لَشَرِّ يَوْمٍ
لِهَؤُلَاءِ وَ لَيْسَ لِأَحَدٍ عَلَى اللَّهِ عَزَّ ذِكْرُهُ الْخَيْرَةُ بَلْ لِلَّهِ الْخَيْرَةُ وَ الْأَمْرُ جَمِيعًا أَيُّهَا
النَّاسُ إِنَّ الْمُتَنَحِّلِينَ لِلْإِمَامَةِ مِنْ غَيْرِ أَهْلِهَا كَثِيرٌ وَ لَوْ لَمْ تَتَّخِذُوا عَنْ مُرِّ الْحَقِّ وَ لَمْ
تَهِنُوا عَنْ تَوْهِينِ الْبَاطِلِ لَمْ يَتَشَجَّعْ عَلَيْكُمْ مَنْ لَيْسَ مِثْلَكُمْ وَ لَمْ يَقْوِ مَنْ قَوِيَ
عَلَيْكُمْ وَ عَلَى هَظْمِ الطَّاعَةِ وَ إِزْوَائِهَا عَنْ أَهْلِهَا لَكِنَّ تَهْتُمُ كَمَا تَاهَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ
عَلَى عَهْدِ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عليه السلام وَ لَعَمْرِي لِيُضَاعَفَنَّ عَلَيْكُمُ التَّيَهُ مِنْ بَعْدِي أضعافَ
مَا تَاهَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَ لَعَمْرِي أَنْ لَوْ قَدِ اسْتَكْمَلْتُمْ مِنْ بَعْدِي مُدَّةَ سُلْطَانِ بَنِي أُمَيَّةَ
لَقَدِ اجْتَمَعْتُمْ عَلَى السُّلْطَانِ الدَّاعِي إِلَى الضَّلَالَةِ وَ أَحْيَيْتُمُ الْبَاطِلَ وَ خَلَفْتُمُ الْحَقَّ
وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ وَ قَطَعْتُمُ الْأَذْنَى مِنْ أَهْلِ بَدْرٍ وَ وَصَلْتُمُ الْأَبْعَدَ مِنْ أُنْبَاءِ الْحَرْبِ

لِرَسُولِ اللَّهِ ص وَ لَعَمْرِي أَنْ لَوْ قَدْ ذَابَ مَا فِي أَيْدِيهِمْ لَدَنَا التَّمْحِيسُ لِلْجَزَاءِ وَ قُرْبَ الْوَعْدُ وَ انْقَضَتِ الْمُدَّةُ وَ بَدَا لَكُمْ النَّجْمُ ذُو الذَّنْبِ مِنْ قِبَلِ الْمَشْرِقِ وَ لَاحَ لَكُمْ الْقَمَرُ الْمُنِيرُ فَإِذَا كَانَ ذَلِكَ فَرَاغِعُوا التَّوْبَةَ وَ اعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِنْ أَتَبَعْتُمْ طَالِعَ الْمَشْرِقِ سَلَكَ بِكُمْ مَنَاهِجَ الرَّسُولِ ص فَتَدَاوَيْتُمْ مِنَ الْعَمَى وَ الصَّمَمِ وَ الْبُكْمِ وَ كُفَيْتُمْ مَثُونَةَ الطَّلَبِ وَ التَّعَسُّفِ وَ نَبَذْتُمْ الثَّقَلَ الْفَادِحَ عَنِ الْأَعْنَاقِ وَ لَا يُبْعَدُ اللَّهُ إِلَّا مَنْ أَبِي وَ ظَلَمَ وَ اعْتَسَفَ وَ أَخَذَ مَا لَيْسَ لَهُ وَ سَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ

خطبه دیگری از امیر مؤمنان علیه السلام :

(22) - امام صادق علیه السلام فرمود: امیر مؤمنان علیه السلام در مدینه خطبه ای ایراد فرمود و پس از اینکه خدای را ستایش و ثنا کرد و بر پیغمبر و آلش درود فرستاد سپس فرمود:

اما بعد به راستی خدای تبارک و تعالی نشکسته پشت سرکشان و زورگویان روزگار را جز پس از مهلت دادن و آسایش آنها، و استخوان شکسته هیچ ملتی را بهم پیوند نکرده جز بعد از فشار و سختی و بلاء، ای مردم در کمتر از آنچه با آن روبرو شده اید از سختی و از آنچه پشت سر گذارده اید از مشکلات عبرت گیری و پندآموزی بود، نه هر که دل دارد خردمند است ، و نه هر که گوش دارد شنوا است ، و نه هر که چشم دارد بینا است .

ای بندگان خدا در آنچه برای شما حائز اهمیت است خوب نظر و تامل کنید، سپس بنگرید به میدانهای (تاخت و تاز) کسانی که خداوند روی علم و دانش خود از آنان انتقام گرفت ، آنانکه به روش فرعونیان زیستند، دارای باغها و چشمه ها بودند و کشتزارها و مقام ارجمندی داشتند، سپس بنگرید به وضعی که خداوند کارشان را بدان پایان داد پس از آن خرمی و شادی و امر و نهی (که

داشتند) و هر که از شما که شکیبیا باشد سرانجامش بهشت است ، و به خدا سوگند که در آن جاویدانند و سرانجام کارها بدست خدا است .

شگفتا! و چرا در شگفت نباشم از خطا کاری این دسته جات با دلیلهای مختلف و نادرستی که هر کدام بر مذهب باطل خود می تراشند نه از اثر پیغمبری پیروی کنند و نه به کردار وصیی اقتدا کنند و نه ایمان به غیبی دارند و نه از عیبی در گذرند، کار نیک در نزد ایشان همانست که خود نیک دانند، و کار زشت در نزدشان همانست که خود زشت پندارند، و هر کدام از اینها برای خود امام و رهبری است ، آن را می گیرند که به نظر خودشان وسیله محکم و اسباب پا برجائی است ، پیوسته به راه کج و منحرف روند و چیزی جز خطا کاری بر خود نیفزایند. نه به قرب حق رسند و جز دوری از خدای عزوجل نیفزایند، انسی که با همدیگر دارند و تصدیقی که از همدیگر کنند همه به خاطر وحشتی است که از قوانین یادگاری پیامبر مکی ﷺ دارند، و به خاطر تنفیری است که از اخبار رسیده آفریننده آسمانها و زمین دارند.

اینان (در قیامت یا در این جهان) افسوسها دارند و پناهگاه امور شبهه ناکند، و اهل تیرگیها و گمراهی و تردیدند، هر که را خداوند بخودش و دلخواهش واگذاشت در نزد کسیکه اطلاعی از وضع او ندارد مورد اعتماد قرار می گیرد، و در پیش کسی که او را شناسد متهم نخواهد بود اینان چقدر شبیهند به چهار پایانی که شبانشان از سر آنها رفته .

دریغا از کارهائی که شیعیان من بزودی نسبت به هم انجام دهند پس از این دوستی موقتی که امروز با هم دارند، چگونه یکدیگر را خوار و زبون سازند و همدیگر را بکشند، فردا است که آنها از اصل و ریشه جدا و پراکنده گشته و به

شاخه دست زنند، و از بیراهه انتظار پیروزی دارند، هر دسته آنها به شاخه ای بچسبد، و به هر سو که آن شاخه متمایل شود آنان نیز به همانسو متمایل گردند. با اینکه خداوند که ستایش خاص او است بزودی اینان را برای بدترین روز ذلت بنی امیه به دور هم گرد آورد هم چنانکه باد پائیز لکه های ابر را گرد آورد، خدا میان آنان الفت برقرار کند و سپس مانند توده های ابر متراکم و انبوه آنها را به هم پیوندد.

و پس از آن درهائی بر وی ایشان بگشاید که چون سیل بنیان کنی از جای خویش بیرون آیند، (فیض رضی الله عنه گوید: اشاره به نهضت ابومسلم خراسانی بر علیه بنی امیه است) چون سیل باغهای یمن سیل عرم که خدا موشی را برای (ویران کردن سد) آنها فرستاد (و آنرا سوراخ کرده آنها بصورت سیلی بنیان کن سرازیر شد) و در برابرش هیچ تپه ای بجای نماند و راه آن سیل را هیچ کوه محکمی برنگرداند، و خدا آنانرا در شکم دره ها پراکنده کرد، و سپس آنها را بمانند چشمه سارهایی به روی زمین روان کرد تا بوسیله آنها از مردمی حقوق پایمال شده مردم دیگری را بازستانند، و گروهی را بدست آنان در دیار و خانمان گروه دیگری جای داد برای آواره کردن بنی امیه، و تا مسلط نشوند بر آنچه بزور گرفته بودند.

و خداوند بوسیله ایشان رکن (و پایه محکمی) را (که مقصود همان حکومت بنی امیه است) لرزان کند و درهم شکنند بوسیله آنها بنیان ها و ساختمانهای سنگی آنها را از شام، و پر کند از ایشان (یعنی مخالفین بنی امیه) وسط مسجد دمشق (یا وسط کوههای شام را).

سوگند بدانکه دانه را بشکافد و جاندار را بیافریند اینکه گفتم حتما خواهد شد، و گویا من اکنون شیبه اسبان و سرو صدای درهم مردانشان را می شنوم.

و به حق خدا سوگند آب شود آن قدرتی که در دست ایشان است پس از بلندی و فرمانروائی در شهرها همچنانکه دنبه بر روی آتش آب گردد، هر کس از ایشان بمیرد گمراه مرده ، و کار هر که از ایشان بگذرد (یا در زمین بماند) با خدای عزوجل خواهد بود، و بپذیرد خدای عزوجل توبه هر که را که از ایشان توبه کند، و امید است که خداوند گرد آورد شیعیان مرا پس از پراکندگی برای بدترین روز گرفتاری اینان و برای کسی نیست که چیزی را برای خدا اختیار کند بلکه تمام اختیارات و هر کاری بدست خدا است .

ای مردم آنانکه بناحق منصب امامت را به خود بسته اند و شایسته آن نیستند بسیارند، و اگر شماها در مورد حق خالص از یاری همدیگر دست نکشید و در توهین و پست کردن باطل سستی نوزید دلیر نشوند بر شما کسانیکه (در ایمان و عقیده) مانند شما نیستند، و نیرو نگیرد بر شما آنکه نیرو گرفتن بر شما را خواهد، و در صدد پایمال کردن اطاعت امام بر حق و دور کردن آن از اهلش باشد، ولی شما سرگردان شدید چنانچه بنی اسرائیل در زمان موسی بن عمران عليه السلام سرگردان شدند، و بجان خودم سرگردانی شما پس از من چند برابر سرگردانی بنی اسرائیل خواهد بود.

و بجان خودم سوگند اگر پس از من دوران سلطنت بنی امیه را نیز به پایان رسانید باز هم کرد سلطان دیگری را که به گمراهی دعوت کند بگیرید و باطل را زنده کنید، و حق را پشت سر اندازید و از نزدیکترین جنگجویان (با افتخار) بدر ببرید، و بدورترین فرزندان جنگ کنندگان با رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (یعنی فرزندان عباس که در جنگ بدر در زمره لشکر مشرکین به جنگ رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آمده بود) پیوند کنید.

و به جان خودم سوگند اگر آب شود آنچه در دست آنها (یعنی بنی عباس) است (و قدرت آنها از بین برود) امتحان برای پادشاه نزدیک شود، و وعده حق (وعده خروج آل محمد) نزدیک گردد و دوران (ظلم و ستم و حکومت اهل باطل) سپری گردد، و ستاره دنباله دار از سمت مشرق ظاهر گردد، و ماه تابان برای شما آشکار شود.

(ممکن است مقصود حقیقت و خصوصیات ماه باشد چنانچه امروزه در اثر مسافرت اخیری که به ماه کردند تمام خصوصیات آن را از نزدیک مشاهده کرده و خاک آن را به زمین آوردند و تحت آزمایش دقیق علمی قرار داده و به تمام خواص و آثار آن پی بردند).

و چون چنین شد به توبه باز گردید، و بدانید که اگر از طلوع کننده شرق (که شاید مقصود حضرت مهدی عجل الله فرجه باشد که از مشرق یعنی مکه یا کوفه ظهور کند) پیروی کنند آنها را به راههای روشن رسول خدا صلی الله علیه و آله خواهد بود، و از کوری و کری و گنگی بهبودی یابید، و از زحمت طلب روزی و رنج کشیدن آسوده شوید، و بار سنگین و کمر شکن (اطاعت زورمندان و زمامداران ستم پیشه) را از دوش خود بردارید، و خدا از رحمت خود دور نسازد جز کسی را که سر باز زند و ستم کند و زور گوید و آنچه را حق ندارد بگیرد، و بزودی بدانند آنانکه ستم کردند که به چه جایگاهی باز گردند.)

حديث شماره : 23

(خُطْبَةُ لَأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ (ع))

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَائِبٍ وَ يَعْقُوبَ السَّرَّاجَ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا بُويعَ بَعْدَ مَقْتَلِ عُثْمَانَ صَعِدَ الْمِنْبَرَ
فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَلَّمَنَا فَاسْتَعَلَى وَ دَنَا فَتَعَالَى وَ ارْتَفَعَ فَوْقَ كُلِّ مَنْظَرٍ وَ أَشْهَدُ أَنْ
لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ خَاتَمُ النَّبِيِّينَ وَ
حُجَّةُ اللَّهِ عَلَى الْعَالَمِينَ مُصَدِّقًا لِلرُّسُلِ الْأَوَّلِينَ وَ كَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رءُوفًا رَحِيمًا
فَصَلَّى اللَّهُ وَ مَلَائِكَتُهُ عَلَيْهِ وَ عَلَى آلِهِ أَمَّا بَعْدُ أَيُّهَا النَّاسُ فَإِنَّ الْبَغْيَ يَقُودُ أَصْحَابَهُ
إِلَى النَّارِ وَ إِنَّ أَوَّلَ مَنْ بَغَى عَلَى اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ عَنَاقُ بِنْتِ آدَمَ وَ أَوَّلَ قَتِيلٍ قَتَلَهُ
اللَّهُ عَنَاقُ وَ كَانَ مَجْلِسُهَا جَرِيبًا [مِنْ الْأَرْضِ] فِي جَرِيْبٍ وَ كَانَ لَهَا عَشْرُونَ
إِصْبَعًا فِي كُلِّ إِصْبَعٍ ظُفْرَانٍ مِثْلُ الْمَنْجَلِينَ فَسَلَطَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيْهَا أَسَدًا كَأَنْفِيلٍ
وَ ذَبَابًا كَالْبَعِيرِ وَ نَسْرًا مِثْلَ الْبُغْلِ فَقَتَلُوهَا وَ قَدْ قَتَلَ اللَّهُ الْجَبَابِرَةَ عَلَى أَفْضَلِ
أَحْوَالِهِمْ وَ آمَنَ مَا كَانُوا وَ أَمَاتَ هَامَانَ وَ أَهْلَكَ فِرْعَوْنَ وَ قَدْ قَتَلَ عُثْمَانُ آلَا وَ إِنَّ
بَلِيَّتَكُمْ قَدْ عَادَتْ كَهَيْئَتِهَا يَوْمَ بَعَثَ اللَّهُ نَبِيَّهُ ص وَ الَّذِي بَعَثَهُ بِالْحَقِّ لِنُبُلْبُلَانَ بَلْبَلَةً وَ
لِنَعْرَبِلَانَ غَرَبَلَةً وَ لِنَسَاطُنَّ سَوَاطِنَ الْقِدْرِ حَتَّى يَعُودَ أَسْفَلُكُمْ أَعْلَاكُمْ وَ أَعْلَاكُمْ
أَسْفَلَكُمْ وَ لِيَسْبِقَنَّ سَابِقُونَ كَانُوا قَصْرُوا وَ لِيَقْصُرَنَّ سَابِقُونَ كَانُوا سَبَقُوا وَ اللَّهُ مَا
كَتَمْتُ وَ شِمَّةً وَ لَا كَذَبْتُ كَذِبَةً وَ لَقَدْ نُبِّتُ بِهَذَا الْمَقَامِ وَ هَذَا الْيَوْمِ آلَا وَ إِنَّ الْخَطَايَا
خَيْلٌ شَمْسٌ حُمِلَ عَلَيْهَا أَهْلُهَا وَ خَلَعَتْ لُجْمُهَا فَتَقَحَّمتْ بِهِمْ فِي النَّارِ آلَا وَ إِنَّ
التَّقْوَى مَطَايَا ذُلٌّ حُمِلَ عَلَيْهَا أَهْلُهَا وَ أُعْطُوا أَرْزَمَتَهَا فَأُورِدَتْهُمْ الْجَنَّةَ وَ فُتِحَتْ لَهُمْ
أَبْوَابُهَا وَ وَجَدُوا رِيحَهَا وَ طَيِّبَهَا وَ قِيلَ لَهُمْ ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمَنِينَ آلَا وَ قَدْ سَبَقَنِي
إِلَى هَذَا الْأَمْرِ مَنْ لَمْ يُشْرِكْهُ فِيهِ وَ مَنْ لَمْ أَهْبُهُ لَهُ وَ مَنْ لَيْسَتْ لَهُ مِنْهُ نُوبَةٌ إِلَّا بِنَبِيٍّ

يُبْعَثُ آلَا وَ لَا نَبِيَّ بَعْدَ مُحَمَّدٍ صَ أَشْرَفَ مِنْهُ عَلَى شَفَا جُرْفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ
جَهَنَّمَ

حَقٌّ وَ بَاطِلٌ وَ لِكُلِّ أَهْلٍ فَلْتَيْنِ أَمْرَ الْبَاطِلِ لُقَدِيمًا فَعَلَ وَ لَتَيْنِ قَلَّ الْحَقُّ فَلَرُبَّمَا وَ
لَعَلَّ وَ لَقَلَّمَا أَدْبَرَ شَيْءٌ فَاقْبَلَ وَ لَتَيْنِ رُدَّ عَلَيْكُمْ أَمْرُكُمْ أَنْكُمْ سَعْدَاءُ وَ مَا عَلَى آلَا
الْجُهْدُ وَ إِنِّي لَأَخْشَى أَنْ تَكُونُوا عَلَى فِتْرَةٍ مِثْلَمُ عَنِّي مِثْلَةً كُنْتُمْ فِيهَا عِنْدِي غَيْرَ
مَحْمُودِي الرَّأْيِ وَ لَوْ أَشَاءُ لَقُلْتُ عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ سَبَقَ فِيهِ الرَّجُلَانِ وَ قَامَ الثَّلَاثُ
كَالْغُرَابِ هَمُّهُ بَطْنُهُ وَيَلُهُ لَوْ قُصَّ جَنَاحَاهُ وَ قُطِعَ رَأْسُهُ كَانَ خَيْرًا لَهُ شُغْلٌ عَنِ الْجَنَّةِ
وَ النَّارِ أَمَامَهُ ثَلَاثَةٌ وَ اثْنَانِ خَمْسَةٌ لَيْسَ لَهُمْ سَادِسٌ مَلِكٌ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ وَ نَبِيٌّ
أَخَذَ اللَّهُ بِضَبْعَيْهِ وَ سَاعٍ مُجْتَهِدٌ وَ طَالِبٌ يَرْجُو وَ مُقَصِّرٌ فِي النَّارِ الْيَمِينِ وَ الشَّمَالِ
مَضَلَّةٌ وَ الطَّرِيقُ الْوَسْطَى هِيَ الْجَادَةُ عَلَيْهَا يَأْتِي الْكِتَابُ وَ آثَارُ النَّبُوَّةِ هَلَكَ مَنْ
ادَّعَى وَ خَابَ مَنْ افْتَرَى إِنَّ اللَّهَ أَدَّبَ هَذِهِ الْأُمَّةَ بِالسَّيْفِ وَ السَّوْطِ وَ لَيْسَ لِأَحَدٍ
عِنْدَ الْإِمَامِ فِيهِمَا هَوَادَةٌ فَاسْتَبْرُوا فِي بُيُوتِكُمْ وَ أَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ وَ التَّوْبَةُ مِنْ
وَرَائِكُمْ مَنْ أَبَدَى صَفْحَتَهُ لِلْحَقِّ هَلَكَ

خطبه ديگري از امير مؤمنان علي عليه السلام :

(23) - علي بن رثاب و يعقوب سراج از امام صادق عليه السلام روايت کرده اند

که چون پس از کشته شدن عثمان مردم با امير مؤمنان عليه السلام بيعت کردند آن
حضرت به منبر رفته و فرمودند:

ستایش خدائی را است که برتر است و برتری جوید (از تشبیه مخلوقین و
صفاتشان) و نزدیک است و برتر (از مکان و جایگاه) و بالاتر از هر دیدگاه،
و گواهی دهم که معبودی جز خدای یگانه نیست که شریکی ندارد، و گواهی
دهم که همانا محمد بنده و رسول او خاتم پیغمبران و حجت خدا بر جهانیان

است ، و تصدیق کننده همه پیمبران پیشین و نسبت به مؤمنان مهر ورز و مهربان بود و خدا و فرشتگانش بر او درود فرستند:

اما بعد ای مردم به راستی که ستم و ظلم ، پیروان خود را به دوزخ کشاند، و نخستین کسی که نسبت به خدای جل ذکره تجاوز روا داشت (عناق) دختر آدم بود و نخستین کسی را نیز که خدا به کیفرش کشت همان عناق بود، جای نشیمن در روی زمین یک جریب در یک جریب بود، و دارای بیست انگشت بود که هر انگشتی دو ناخن داشت ، و خدای عزوجل شیری را همانند فیل ، و گرگی را همانند شتر و لاشخوری را همانند قاطر بر او مسلط کرد و آنها او را کشتند، و خداوند گردنکشان را در بهترین حال و آسوده ترین وضعی که داشتند بکشت ، و جان هامان را بگرفت ، و فرعون را هلاک ساخت ، و عثمان را نیز بکشت (فیض رحمه الله گوید: شاید مقصود از هامان و فرعون اولی و دومی باشند) آگاه باشید که بلا و آزمایش شما دوباره باز گشت مانند همان روزی که خدا پیغمبرش صلی الله علیه و آله و سلم را بر انگیخت ، و سوگند بدانکه آن حضرت را به حق و راستی فرستاد حتما (در غربال آزمایش) به هم آمیخته خواهید شد و حتما شما غربال خواهید شد (و خوب و بدتان از هم جدا شود) و زیر و رو شوید مانند زیر و رو شدن آن چه در یک سر آتش است بوسیله کفگیر، تا اینکه زیرترین شما بالاترین شما گردد و بالاترین شما در زیرترین جایگاه رود، و پیشی گیرند آنانکه در حقشان کوتاهی شد (و به ستم عقب رفتند یا آنانکه به عقب رفتند) و بدنبال افتند پیش تازانی که (بناحق) جلو افتادند، به خدا سوگند کلمه ای را (از آنچه از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در این باره شنیده ام) کتمان نکنم ، و یک دروغ هم نگفته ام ، و همانا مرا به این جایگاه و این روز خبر داده اند، آگاه باشید که به راستی خطاکاریها همانند اسب سرکش و چموشی است که خطاکاران را بر آنها

سوار کرده اند و دهنه شان را رها کرده اند و (همچنان بروند تا) سواران خود را در آتش اندازند، و همانا تقوی و پرهیزکاری (برای هر کس) مرکب رامی است که پرهیزکاران را بر آن سوار کرده و مهارش را بدست آنها داده اند تا آنها را به بهشت ببرند، و درهای بهشت را برای آنها گشوده اند و نسیم جانبخش و بوی خوش آن را بیابند، و بدانها گفته شود: (آسودگی و تندرستی بدینجا در آئید.

آگاه باشید که پیشی جست بر من در این امر خلافت کسی که من او را شریک در این کار نساختم و این منصب را به او نبخشیدم و آن کسی که نوبت و سهمی از این مقام نداشت مگر آنکه بر فرض محال پیامبری برانگیخته شود (و به او گزارش دهد که او را از خلافت سهمی است) و آگاه باشید که پیغمبری بعد از محمد نباشد. این (غصب کننده خلافت) بر لب پرتگاه سست بنیانی بر آمد و همان پرتگاه او را در آتش دوزخ انداخت حق و باطلی در کار است، و برای هر کدام اهلی است، پس اگر باطل فراوان (یا فرمانروا) شد از قدیم چنین بوده و چیز تازه ای نیست، و اگر حق اندک شد پس چه بسا که چنین بوده، و شاید! (شاید چیزی نگذرد که حق بسیار گردد، و طرفداران حق عزیز گردند، و خدا آنانرا یاری دهد.. و..)

و به ندرت اتفاق افتد که چیزی برود و دوباره رو کند، و اگر به راستی (در این زمان نیز که کار بدست من افتاده و حق رو کرده) کار شما را بخودتان واگذارند شما سعادت مند و خوشبخت هستید (ولی مگر دنیا پرستان مغرض که نقشه غصب حکومت را در سر می پروراند دست بردار هستند) و بر من جز این نیست که کوشش کنم (یعنی من تلاش خود را می کنم) و من به راستی ترس آنرا دارم که شما دوران فترت را بگذرانید (یعنی مانند ملت‌هایی که در ما بین دو پیغمبر قرار می گرفتند و کارها برایشان مشتبه می گشت و به بدبختی دچار می

گشتند، و ممکن است مقصود از فترت در اینجا معنای لغوی آن باشد که از فتور و سستی گرفته شده یعنی می ترسم که شما سستی ورزید).

شما (در زمان گذشته و هنگام بیعت با ابی بکر) از من روی گردانیدید و انحرافی پیدا کردید که در آن کارتان نزد من پسندیده رای نبودید، و اگر بخواهم (که وضع ناهنجار گذشته را تشریح کنم) می توانم گفت، و خدا از گذشته ها بگذرد، آن دو نفر در خلافت پیشی جستند، و سومی چون کلاغی که همواره در فکر شکم خویش است به اینکار قیام کرد، وای بر او که اگر دو بالش چیده شده بود و سرش جدا گشته بود (و به تصدی منصب خلافت نمی رسید) برایش بهتر بود، از بهشت بازماند و (اینک) دوزخ در جلوی او است. سه و دو روی هم می شود پنج و ششمی ندارد (یعنی مخلوق خدا از این پنج دسته خارج نیستند):

1 - فرشته ای که با دو بال خود (در درجات کمال ظاهری و معنوی) پرواز می کند.

2 - پیامبری که خدا زیر بازویش را گرفته (و او را از خلق برگزیده و از گناه حفظ کرده).

3 - کوشای پرتلاشی که نهایت کوشش خود را (در راه کسب کمالات یا در اقامه حق و از بین بردن باطل و واداشتن مردم بیرستش حق) می کند (فیض عَلَيْهِ السَّلَام گوید: مقصود از این دسته امام معصوم عَلَيْهِ السَّلَام است، و این سه دسته اهل عصمت و مقرب در گاه حق هستند.

4 - جوینده امیدوار (بلطف خدا)

5 - تقصیر کار (گمراه) که در آتش است.

راست و چپ (راه) گمراه کننده است، و راه میانه آن جاده ای است که کتاب خدا و آثار نبوت بر آن قرار گیرد، به هلاکت رسید هر آنکه ادعای (بیجا)

کرد، و نومید گشت هر که دروغ بست ، خداوند این امت را بوسیله شمشیر و تازیانه ادب فرمود، و در پیشگاه امام به حق هیچکس را در آن دو رخصت و مسامحه نیست (یعنی امام هر گاه برای اجرای حد خدا لازم داند کسی را با شمشیر و تازیانه ادب کند کسی نتواند در اجرای آن مسامحه نموده و شانه خالی کند و مسامحه و سازش با کسی نشود) پس در خانه های خود پنهان شوید (و از اعمال تعصب و ستیزه جوئی پرهیز کنید) و میان یکدیگر را اصلاح کنید، و توبه پشت سر شما است (و شما را از آلودگی به گناه به عقب می کشد مانند طنابی که به گردن حیوان بیندازند و کسی از عقب او را بکشد که به سوی مال مردم نرود) و هر که رو در روی حق ایستاد و به ستیزه با آنان برخاست هلاک گردد.)

حدیث شماره : 24

(حَدِيثُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ)

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِلَالِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَ يَقُولُ إِنَّ أَحَبَّكُمْ إِلَيَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَحْسَنُكُمْ عَمَلًا وَإِنَّ أَعْظَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَمَلًا أَعْظَمُكُمْ فِيمَا عِنْدَ اللَّهِ رَغْبَةً وَإِنَّ أَنْجَاكُمْ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ أَشَدُّكُمْ خَشْيَةً لِلَّهِ وَإِنَّ أَقْرَبَكُمْ مِنَ اللَّهِ أَوْسَعُكُمْ خُلُقًا وَإِنَّ أَرْضَاكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَسْبَغُكُمْ عَلَى عِيَالِهِ وَإِنَّ أَكْرَمَكُمْ عَلَى اللَّهِ أَتَقَاكُمْ لِلَّهِ

حدیث علی بن الحسین علیه السلام :

(24 - ابو حمزه ثمالی گوید: حضرت علی بن الحسین علیه السلام می فرمود: به راستی محبوبترین شما در نزد خدای عزوجل آنکسی است که کردارش بهتر باشد، و همانا بزرگترین شما در پیشگاه خدا از نظر کردار آنکسی است که رغبت و اشتیاقش بدانچه نزد خدا است بزرگتر باشد (مجلسی رحمته الله علیه گوید: یعنی نشانه زیادی شوق به حق زیادی عمل و کردار است) و آنکسی بهتر از عذاب خدا نجات یابد که ترسش از خدا بیشتر و بهتر باشد، و همانا نزدیکترین شما به خدا کسی است که خلقش نیکوتر باشد، و پسندیده ترین افراد شما در نزد خدا کسی است که بر عیال (و نانخوران) خود فراختر گیرد، (و بهتر به زندگی آنها توسعه دهد) و گرامی ترین شما در پیشگاه خدا پرهیزکارترین شما از خدا (است)

حدیث شماره : 25

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُوسَى بْنِ عُمَرَ الصَّقَلِيِّ عَنْ أَبِي شُعَيْبٍ
الْمَحَامِلِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ أَمِيرُ
الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام لِيَأْتِيَنَّ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ يُظْرَفُ فِيهِ الْفَاجِرُ وَيُقَرَّبُ فِيهِ الْمَاجِنُ وَ
يُضَعَّفُ فِيهِ الْمُنْصِفُ قَالَ فَقِيلَ لَهُ مَتَى ذَاكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ إِذَا اتَّخَذَتْ
الْأَمَانَةُ مَعْنَمًا وَ الزَّكَاةُ مَعْرَمًا وَ الْعِبَادَةُ اسْتِطَالَةً وَ الصَّلَاةُ مَنًّا قَالَ فَقِيلَ مَتَى ذَلِكَ يَا
أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ إِذَا تَسَلَّطْنَ النِّسَاءُ وَ سَلَّطْنَ الْإِمَاءُ وَ أَمَرَ الصَّبِيَّانُ خَبْرَى كَه
اميرمؤ منان عليه السلام از آينده زمان خود می دهد:

25) - امام صادق عليه السلام فرموده که اميرمؤ منان عليه السلام فرمود: همانا
روزگاری بر مردم بيايد که شخص گنه پيشه و بد کار را ظريف و زيرک
شمارند، و شخص پر رو و بی شرم را به خود نزديک کرده و مقرب نزد
اشخاص واقع گردد، و شخص با انصاف را ناتوان شمرند! بدان حضرت گفتند:
ای اميرمؤ منان در چه زمان اين جريان پيش آيد؟ فرمود: هرگاه امانت را
غنيمتی دانند (و به صاحبش نپردازند) و زکات را غرامت (تاوان و زيان) دانند،
و عبادت را وسيله ای برای گردن فرازی و برتری بر مردم گیرند، وصله رحم
(یا دستگیری از مستمندان) را وسيله برای منت گذاری قرار دهند (و به اينکار
بر مردم یا بر برخويشان و مستمندان منت گذارند)؟ عرض کردند: ای اميرمؤ
منان اين جريان چه وقت خواهد بود؟ فرمود: آنوقتی که زنان (بر مردان) تسلط
يابند، و کنيزکان را (بر کارها) تسلط دهند، و کودکان را فرمانروائی دهند.

حدیث شماره : 26

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جَعْفَرِ الْعَقْبِيِّ رَفَعَهُ قَالَ خَطَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَحَمِدَ اللَّهَ وَ أَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ آدَمَ لَمْ يَلِدْ عَبْدًا وَلَا أُمَّةً وَإِنَّ النَّاسَ كُلَّهُمْ أَحْرَارٌ وَلَكِنَّ اللَّهَ خَوَّلَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَمَنْ كَانَ لَهُ بَلَاءٌ فَصَبِرَ فِي الْخَيْرِ فَلَا يَمُنُّ بِهِ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَلَا وَ قَدْ حَضَرَ شَيْءٌ وَ نَحْنُ مُسَوُّونَ فِيهِ بَيْنَ الْأَسْوَدِ وَ الْأَحْمَرِ فَقَالَ مَرُوانُ لِيُطْلَحَةَ وَ الزُّبَيْرِ مَا أَرَادَ بِهِذَا غَيْرُكَمَا قَالَ فَأَعْطَى كُلَّ وَاحِدٍ ثَلَاثَةَ دَنَانِيرَ وَ أَعْطَى رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ ثَلَاثَةَ دَنَانِيرَ وَ جَاءَ بَعْدُ غُلَامٌ أَسْوَدٌ فَأَعْطَاهُ ثَلَاثَةَ دَنَانِيرَ فَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ هَذَا غُلَامٌ أَعْتَقْتُهُ بِالْأَمْسِ تَجْعَلُنِي وَ إِيَّاهُ سَوَاءً فَقَالَ إِنِّي نَظَرْتُ فِي كِتَابِ اللَّهِ فَلَمْ أَجِدْ لَوْلِدِ إِسْمَاعِيلَ عَلَى وُلْدِ إِسْحَاقَ فَضَّلًا

(26) - محمد بن جعفر عقبی در حدیثی مرفوع روایت کرده که امیر مؤمنان

علیه السلام خطبه ای ایراد فرمود و در آن خدای را ستایش و ثناء کرد سپس فرمود: ای گروه مردم آدم (ابوالبشر) فرزند بنده و یا کنیزی به جای نهاده و مردم همگی آزاد (خلق شده) اند، ولی خداوند برخی از شما را زیر دست دیگری قرار داده پس هر که آزمایش و بلاء (و سابقه ای از نظر جهاد اسلام) داشته و در کار خیر شکیبائی ورزیده نباید بر خدای عزوجل منتی داشته باشد آگاه باشید که اینک چیزی (از اموال) برای ما فراهم شده و ما در مورد (تقسیم) آن برابر تقسیم می کنیم و فرقی میان سیاه پوست و سرخ پوست نگذاریم. مروان رو به طلحه و زبیر کرده گفت: از این سخن مقصودی جز شما دو نفر ندارد، پس امیر مؤمنان (دست بکار تقسیم شد) و به هر یک نفر سه دینار داد، (تا رسید) به مردی از انصار (به او) نیز سه دینار داد، و پس از او غلام به سیاهی آمد

حضرت به او نیز سه دینار داد، مرد انصاری گفت : ای امیرمؤ منان این غلامی است که من دیروز او را آزاد کردم به من و او برابر می دهی ؟ فرمود: من در کتاب خدا نگریستم و ندیدم که فرزندان اسماعیل بر فرزندان اسحاق برتری و فضیلتی داشته باشند.

(مجلسی رحمۃ اللہ علیہ گوید: شاید غلام مزبور از بنی اسرائیل بوده چنانچه اغلب اینطور بوده.)

حديث شماره : 27

(حديثُ النَّبِيِّ ص حينَ عُرِضَتْ عَلَيْهِ الْخَيْلُ)

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ وَ عَلِيُّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي الْقَاسِمِ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي قَتَادَةَ جَمِيعاً عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِعَرْضِ الْخَيْلِ فَمَرَّ بِقَبْرِ أَبِي أُحِيحَةَ فَقَالَ أَبُو بَكْرٍ لَعَنَ اللَّهُ صَاحِبَ هَذَا الْقَبْرِ فَوَلَّى اللَّهُ إِنْ كَانَ لِيَصُدُّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَ يُكَذِّبُ رَسُولَ اللَّهِ ص فَقَالَ خَالِدُ ابْنُهُ بَلْ لَعَنَ اللَّهُ أَبَا قُحَافَةَ فَوَلَّى اللَّهُ مَا كَانَ يُقْرِى الضَّيْفَ وَ لَا يُقَاتِلُ الْعَدُوَّ فَلَعَنَ اللَّهُ أَهْوَنَهُمَا عَلَى الْعَشِيرَةِ فَقَدَا فَالْتَقَى رَسُولُ اللَّهِ ص خِطَامَ رَاحِلَتِهِ عَلَى غَارِبِهَا ثُمَّ قَالَ إِذَا أَنْتُمْ تَنَاولْتُمُ الْمُشْرِكِينَ فَعُمُوا وَ لَا تَخْصُوا فَيَغْضَبَ وَنُدَّهُ ثُمَّ وَقَفَ فَعُرِضَتْ عَلَيْهِ الْخَيْلُ فَمَرَّ بِهِ فَرَسٌ فَقَالَ عُيَيْنَةُ بْنُ حِصْنٍ إِنَّ مِنْ أَمْرِ هَذَا الْفَرَسِ كَيْتٌ وَ كَيْتٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص ذَرْنَا فَإِنَّا أَعْلَمُ بِالْخَيْلِ مِنْكَ فَقَالَ عُيَيْنَةُ وَ أَنَا أَعْلَمُ بِالرِّجَالِ مِنْكَ فَغَضِبَ رَسُولُ اللَّهِ ص حَتَّى ظَهَرَ الدَّمُ فِي وَجْهِهِ فَقَالَ لَهُ فَأَيُّ الرِّجَالِ أَفْضَلُ فَقَالَ عُيَيْنَةُ بْنُ حِصْنٍ رِجَالٌ يَكُونُونَ بِنَجْدٍ يَضْعُونَ سِيوفَهُمْ عَلَى عَوَاتِقِهِمْ وَ رِمَاحَهُمْ عَلَى كَوَائِبِ خَيْلِهِمْ ثُمَّ يَضْرِبُونَ بِهَا قُدَمَا قُدَمَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص كَذَبْتَ بَلْ رِجَالٌ أَهْلُ الْيَمَنِ أَفْضَلُ الْإِيمَانِ يَمَانِيٌّ وَ الْحِكْمَةُ يَمَانِيَّةٌ وَ لَوْ لَا الْهَجْرَةُ لَكُنْتُ أَمْرًا مِنْ أَهْلِ الْيَمَنِ الْجَفَاءِ وَ الْفَسْوَءِ فِي الْفَدَّادِينَ أَصْحَابِ الْوَبْرِ رَيْبَعَةَ وَ مُضَرَ مِنْ حَيْثُ يُطْلَعُ قَرْنُ الشَّمْسِ وَ مَذْحِجُ أَكْثَرُ قَبِيلٍ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَ حَضْرَمَوْتُ خَيْرٌ مِنْ عَامِرِ بْنِ صَعْصَعَةَ وَ رَوَى بَعْضُهُمْ خَيْرٌ مِنَ الْحَارِثِ بْنِ مُعَاوِيَةَ وَ بَجِيلَةَ خَيْرٌ مِنْ رِغْلِ وَ ذُكْوَانَ وَ إِنْ يَهْلِكُ لِحَيَانُ فَلَا أَبَالِي ثُمَّ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ الْمُلُوكَ الْأَرْبَعَةَ جَمْدًا وَ مَخُوسًا وَ مَشْرَحًا وَ أَبْضَعَةَ وَ أَخْتَهُمُ الْعَمْرَدَةَ لَعَنَ اللَّهُ الْمُحَلَّلَ وَ الْمُحَلَّلَ لَهُ وَ مَنْ يُوَالِي غَيْرَ

مَوَالِيهِ وَ مَنْ ادَّعَى نَسَبًا لَا يُعْرَفُ وَ الْمُتَشَبِّهِينَ مِنَ الرَّجَالِ بِالنِّسَاءِ وَ الْمُتَشَبِّهَاتِ مِنَ
النِّسَاءِ بِالرِّجَالِ وَ مَنْ أَحَدَّثَ حَدَّثًا فِي الْإِسْلَامِ أَوْ آوَى مُحَدِّثًا وَ مَنْ قَتَلَ غَيْرَ قَاتِلِهِ
أَوْ ضَرَبَ غَيْرَ ضَارِبِهِ وَ مَنْ لَعَنَ أَبُوَيْهِ فَقَالَ رَجُلٌ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَيْ جَدُّ رَجُلٍ يَلْعَنُ
أَبُوَيْهِ فَقَالَ نَعَمْ يَلْعَنُ آبَاءَ الرَّجَالِ وَ أُمَّهَاتِهِمْ فَيَلْعَنُونَ أَبُوَيْهِ لَعْنُ اللَّهِ رِغْلًا وَ ذُكْوَانَ وَ
عَضْلًا وَ لِحْيَانَ وَ الْمُجْذَمِينَ مِنْ أَسَدٍ وَ غَطْفَانَ وَ أَبَا سُفْيَانَ بْنِ حَرْبٍ وَ شَهْبَلًا ذَا
الْأَسْنَانَ وَ ابْنَ مَلِيكَةَ بْنِ جَزِيمٍ وَ مَرْوَانَ وَ هُوذَةَ وَ هَوْنَةَ

حدیث پیغمبر ﷺ در جریان سان دیدن از اسبان :

(27) - جابر از امام باقر عليه السلام روایت کرده که آنحضرت فرمود: روزی
رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم برای سان دیدن از اسبان بیرون آمد پس عبورش به قبر اسی
احیحة افتاد، ابوبکر (که همراه آن حضرت بود) گفت : خدا لعنت کند صاحب
این قبر را به خدا سوگند، شیوه اش جلوگیری از راه خدا و تکذیب رسول خدا
صلی الله علیه و آله و سلم بود، خالد پسر ابواحیحه گفت : بلکه خدا ابوقحافه را لعنت کند که به
خدا، نه مهمان نوازی داشت و نه با دشمنان اسلام می جنگید، خدا هر کدامیک
از آن دو را که در تیره و تبار خود پست تر و بی مقدارتر بود لعنت کند، رسول
خدا صلی الله علیه و آله و سلم که گفتگوی آن دو را شنید افسار شتر را بگردنش انداخت و فرمود:
هر گاه شما به مشرکین بد می گوئید بطور عموم بگوئید و شخص معینی را نام
نبرید که فرزند آن شخص خشناک گردد، سپس ایستاد و اسبان را از جلوش
عبور دادند، در این میان اسیبی را آوردند عیینة بن حصن گفت : این اسب چنین
و چنان است (و شروع کرد به توصیف کردن آن اسب) رسول خدا
صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: ما را واگذار که من به خصوصیات اسبان از تو دانایترم عیینة
گفت : من نیز به حال مردان و انساب (آنان) از تو دانایترم ، رسول خدا
صلی الله علیه و آله و سلم خشمگین شد بطوریکه چهره اش سرخ شد و به او فرمود: (بگو) کدام

مردان برترند؟ عیینة گفت: مردانی که در نجد هستند، آنها شمشیرهای خود را روی شانه ها می گذارند و نیزه هاشان را روی شانه اسبان می نهند، و در میدان جنگ با آنها پیکار می کنند و هم چنان پیش می روند، رسول خدا ﷺ فرمود: دروغ گفتمی بلکه مردان اهل یمن بهترند، ایمان یمنی است (و از یمن آمده، این اثیر گفته چون ایمان از مکه طلوع کرد و مکه نیز جزء سرزمینهای تهامة است و تهامة نیز از زمینهای یمن محسوب می گردد) و حکمت و فرزانیگی نیز از یمن است، و اگر موضوع هجرت من (از مکه به مدینه) نبود من نیز مردی از اهل یمن بودم.

جفا و سنگدلی در سرو صدا کنندگان (یا شترداران و گاو داران) چادر نشین است که همان قبائل ربیعة و مضر هستند و در طرف برآمدنگاه خورشیدند، و قبیله مذحج (که از اهل یمن هستند) بیشتر قبیله ای هستند که به بهشت روند، و قبیله حضر موت بهتر از تیره عامربن صعصعة هستند، و برخی روایت کرده اند که فرمود: بهتر از تیره حارث بن معاویه هستند و تیره بجیله بهتر از قبائل رعل و ذکوران می باشند، و اگر تیره لحيان هلاک گردد من باکی ندارم.

سپس فرمود: خدا لعنت کند فرمانروایان چهارگانه: (جمد) و (مخوس) و (مشرح) (هر دو بر وزن منبر) و (ابضعة) و خواهرشان (عمردة) را (این پنج نفر فرزندان معدیکرب هستند که چنانچه مورخین گویند مردان آنها به همراه اشعث بن قیس به مدینه آمده و اسلام آوردند، ولی چون برفتند به حال کفر برگشته و در جنگ حنین بدست لشکر اسلام کشته شدند).

و خدا لعنت کند (محلل) و (محلل له) را (شرح آن در آخر حدیث بیاید) و هرکه (یعنی هر بنده ای که) بغیر از موالیان (و آقایان خود) خویش را منتسب کند، و هر کس برای خود مدعی نسبی گردد که آنرا شناسد (و به دروغ خود را

به فامیلی یا شخصی منتسب سازد). و آن مردانی که خود را به زنان شبیه سازند و زنانی که خود را به مردان شبیه سازند، و هر که در اسلام چیز تازه آورد (و بدعتی گزارد) و هر که بدعت گزاری را پناه دهد، و هر که جز قاتل خود دیگری را (به عنوان قصاص) بکشد، یا بزند ضارب خود را، و هر که پدر و مادرش را لعنت کند.

مردی عرض کرد: ای رسول خدا مگر کسی پیدا می شود که پدر و مادر خود را لعنت کند؟! فرمود: آری پدر و مادر مردم را لعنت می کند و آنها نیز پدر و مادر او را لعنت می کنند.

و خدا لعنت کند قبائل رعل، و ذکوران و لحيان را، و جذیمة را از تیره اسد، و غطفان، و ابوسفیان بن حرب، و شهبیل ذوالاسنان را، و دو فرزند ملیکه بن جزیم و مروان و هوذة و هونة را.

(توضیح: مجلسی رحمته الله در معنای محلل و محلل له چند معنا کرده یکی همان معنای متبادر آن که مقصود از محلل کسی است که زنی را که شوهرش سه طلاقه کرده به زنی بگیرد و با او نزدیکی کند تا بر شوهر اولی آن زن حلال شود و پس از نزدیکی طلاقش دهد و مقصود از (محلل له) همان شوهر آن زن است و از طیبی نقل کرده که گفته است شوهر آن زن ملعونست چون حاضر شده تا سه بار زنش را طلاق دهد و راضی شده دوباره با این حيله شرعی آن زن را بگیرد و محلل ملعونست چون مانند بز نر خود را اجیر کرده تا کار دیگری را اصلاح کند. و وجه دیگر آنست که مقصود عمل مردمان جاهلیت باشد که ماههای حرام را حلال و ماههای حلال را حرام می کردند و در قرآن به (نسیء) تعبیر شده، و وجه سوم آنکه مقصود حلال کردن هر حرام الهی باشد.)

حدیث شماره : 28

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ مَوْلَى لَأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ سَأَلَهُ مَالًا فَقَالَ يَخْرُجُ عَطَائِي فَأُقَاسِمُكَ هُوَ فَقَالَ لَا أَكْتَفِي وَ خَرَجَ إِلَى مُعَاوِيَةَ فَوَصَلَهُ فَكَتَبَ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُخْبِرُهُ بِمَا أَصَابَ مِنَ الْمَالِ فَكَتَبَ إِلَيْهِ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ مَا فِي يَدِكَ مِنَ الْمَالِ قَدْ كَانَ لَهُ أَهْلٌ قَبْلَكَ وَ هُوَ صَائِرٌ إِلَى أَهْلِهِ بَعْدَكَ وَ إِنَّمَا لَكَ مِنْهُ مَا مَهَّدْتَ لِنَفْسِكَ فَأَثِرْ نَفْسَكَ عَلَى صَلَاحِ وُلْدِكَ فَإِنَّمَا أَنْتَ جَامِعٌ لِأَحَدِ رَجُلَيْنِ إِمَّا رَجُلٌ عَمِلَ فِيهِ بِطَاعَةِ اللَّهِ فَسَعِدَ بِمَا شَقِيَتْ وَ إِمَّا رَجُلٌ عَمِلَ فِيهِ بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ فَشَقِيَ بِمَا جَمَعَتْ لَهُ وَ لَيْسَ مِنْ هَذَيْنِ أَحَدٌ بِأَهْلٍ أَنْ تُؤْثِرَهُ عَلَى نَفْسِكَ وَ لَا تُبَرِّدَ لَهُ عَلَى ظَهْرِكَ فَارْجُ لِمَنْ مَضَى رَحْمَةَ اللَّهِ وَ ثِقْ لِمَنْ بَقِيَ بَرِزْقِ اللَّهِ

(28) - امام صادق عليه السلام فرمود: یکی از موالی (بندگان آزاد شده) امیرالمؤمنین علی علیه السلام از او مالی درخواست کرد، حضرت به او فرمود: (صبر کن تا) بهره من که از بیت المال به من می رسد آن را با تو تقسیم کنم! آن شخص گفت: من بدان مقدار اکتفا نمی کنم (و کفایت کار مرا نمی کند) و (برای بدست آوردن مال بیشتری) به نزد معاویه رفت، معاویه نیز او را بهره مند ساخت (و آنچه می خواست به وی داد) او نامه ای به امیرالمؤمنین نوشت و از مالی که (در نزد معاویه) بدست آورده بود حضرت را به خبر ساخت امیر مؤمنان در پاسخ او نوشت:

اما بعد بدانکه این مالی که اکنون در دست تو است پیش از تو در دست دیگران بوده و پس از تو نیز به دست دیگری می رسد، و تنها آن مقدار از این

مال بهره تو است که بوسیله آن برای خویش کاری آماده کنی ، پس خود را بر فرزندان در آنچه بکار آنها می خورد مقدم دار، زیرا (اگر فرزندان را در نظر داشته باشی و بوسیله آن برای خود کاری صورت ندهی در این صورت) برای یکی از دو نفر مال جمع کرده ای : مردی که (پس از تو) آن مال را در راه اطاعت خدا مصرف کند و او سعادت‌مند شده ولی تو بدبخت گشته ای ، و مردی که آنرا به مصرف گناه و نافرمانی خدا برساند و بوسیله مالی که تو برای او جمع آوری کرده ای بدبخت شود، و هیچیک از این دو دسته شایسته آن نیستند که تو آنها را بر خویشان مقدم داری ، و به خاطر این مال بار خودت را سنگین مکن ، پس نسبت به آنکه گذشته (مجلسی رحمته الله علیه گوید: یعنی از فرزندان) به رحمت خدا امیدوار باش ، و برای آنکه بجای ماند به روزی خدا اعتماد کن .

حديث شماره : 29

(كَلَامُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ)

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عَيْسَى وَعَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَالِبِ الْأَسَدِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْمُسَيْبِ قَالَ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَعْظُ النَّاسَ وَيُزَهِّدُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَيُرَغِّبُهُمْ فِي أَعْمَالِ الْآخِرَةِ بِهَذَا الْكَلَامِ فِي كُلِّ جُمُعَةٍ فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ صَ وَ حَفِظَ عَنْهُ وَ كُتِبَ كَانَ يَقُولُ أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا اللَّهَ وَ اعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تَرْجِعُونَ فَجِدْ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا مِنْ خَيْرٍ مُحْضِراً وَ مَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَ بَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيداً وَ يُحَدِّثُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ وَيُحَكِّ يَا ابْنَ آدَمَ الْغَافِلَ وَ لَيْسَ بِمَعْفُولٍ عَنْهُ يَا ابْنَ آدَمَ إِنَّ أَجَلَكَ أَسْرَعُ شَيْءٍ إِلَيْكَ قَدْ أَقْبَلَ نَحْوَكَ حَتَّى يَطْلُبَكَ وَ يُوشِكُ أَنْ يُدْرِكَكَ وَ كَانَ قَدْ أَوْفَيْتَ أَجَلَكَ وَ قَبِضَ الْمَلِكُ رُوحَكَ وَ صِرْتَ إِلَى قَبْرِكَ وَ حَيْدًا فَرَدَّ إِلَيْكَ فِيهِ رُوحَكَ وَ اقْتَحَمَ عَلَيْكَ فِيهِ مَلَكَانِ نَاكِرٌ وَ نَكِيرٌ لِمَسَاءَلَتِكَ وَ شَدِيدِ امْتِحَانِكَ أَلَا وَ إِنَّ أَوَّلَ مَا يَسْأَلَانِكَ عَنْ رَبِّكَ الَّذِي كُنْتَ تَعْبُدُهُ وَ عَنْ نَبِيِّكَ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكَ وَ عَنْ دِينِكَ الَّذِي كُنْتَ تَدِينُ بِهِ وَ عَنْ كِتَابِكَ الَّذِي كُنْتَ تَتْلُوهُ وَ عَنْ إِمَامِكَ الَّذِي كُنْتَ تَتَوَلَّاهُ ثُمَّ عَنْ عُمْرِكَ فِيمَا كُنْتَ أَفْنَيْتَهُ وَ مَالِكَ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبْتَهُ وَ فِيمَا أَنْتَ أَنْفَقْتَهُ فَخُذْ حِذْرَكَ وَ انظُرْ لِنَفْسِكَ وَ أَعِدَّ الْجَوَابَ قَبْلَ الْاِمْتِحَانِ وَ الْمَسْأَلَةِ وَ الْاِخْتِبَارِ فَإِنْ تَكُ مُؤْمِناً عَارِفاً بِدِينِكَ مُتَّبِعاً لِلصَّادِقِينَ مُوَالِياً لِلأَوْلِيَاءِ اللَّهُ لَقَاكَ اللَّهُ حُجَّتَكَ وَ أَنْطَقَ لِسَانَكَ بِالصَّوَابِ وَ أَحْسَنْتَ الْجَوَابَ وَ بَشَّرْتَ بِالرِّضْوَانِ وَ الْجَنَّةِ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ اسْتَقْبَلْتِكَ الْمَلَائِكَةُ بِالرُّوحِ وَ الرِّيحَانِ وَ إِنْ لَمْ تَكُنْ كَذَلِكَ تَلْجَجُ لِسَانَكَ وَ دُحِضَتْ حُجَّتَكَ

وَ عَيَّتَ عَنِ الْجَوَابِ وَ بُشِّرْتَ بِالنَّارِ وَ اسْتَقْبَلْتِكَ مَلَائِكَةُ الْعَذَابِ بِنُزُلٍ مِنْ حَمِيمٍ وَ
تَصْلِيَةٍ جَحِيمٍ

وَ اعْلَمْ يَا ابْنَ آدَمَ أَنَّ مِنْ وَرَاءِ هَذَا أَعْظَمَ وَ أَفْظَعَ وَ أَوْجَعَ لِلْقُلُوبِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
ذَلِكَ يَوْمٌ مَجْمُوعٌ لَهُ النَّاسُ وَ ذَلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ يَجْمَعُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِيهِ الْأَوَّلِينَ وَ
الْآخِرِينَ ذَلِكَ يَوْمٌ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَ تُبْعَثُ فِيهِ الْقُبُورُ وَ ذَلِكَ يَوْمٌ الْأَزْفَةِ إِذِ
الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَاطْمِينَ وَ ذَلِكَ يَوْمٌ لَا تُقَالُ فِيهِ عَثْرَةٌ وَ لَا يُؤْخَذُ مِنْ أَحَدٍ
فِدْيَةٌ وَ لَا تُقْبَلُ مِنْ أَحَدٍ مَعْدِرَةٌ وَ لَا لِأَحَدٍ فِيهِ مُسْتَقْبَلُ تَوْبَةٍ لَيْسَ إِلَّا الْجَزَاءُ
بِالْحَسَنَاتِ وَ الْجَزَاءُ بِالسَّيِّئَاتِ فَمَنْ كَانَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ عَمِلَ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا مِثْقَالَ
ذَرَّةٍ مِنْ خَيْرٍ وَجَدَهُ وَ مَنْ كَانَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ عَمِلَ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا مِثْقَالَ ذَرَّةٍ مِنْ شَرٍّ
وَجَدَهُ فَاحْذَرُوا أَيُّهَا النَّاسُ مِنَ الذُّنُوبِ وَ الْمَعَاصِي مَا قَدْ نَهَاكُمْ اللَّهُ عَنْهَا وَ
حَذَرَكُمْوَهَا فِي كِتَابِهِ الصَّادِقِ وَ الْبَيَانَ النَّاطِقِ وَ لَا تَأْمَنُوا مَكْرَ اللَّهِ وَ تَحْذِيرَهُ وَ
تَهْدِيدَهُ عِنْدَ مَا يَدْعُوكُمْ الشَّيْطَانُ اللَّعِينُ إِلَيْهِ مِنْ عَاجِلِ الشَّهَوَاتِ وَ اللَّذَاتِ فِي هَذِهِ
الدُّنْيَا فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا
فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ وَ أَشْعَرُوا قُلُوبَكُمْ خَوْفَ اللَّهِ وَ تَذَكَّرُوا مَا قَدْ وَعَدَكُمْ اللَّهُ فِي
مَرْجِعِكُمْ إِلَيْهِ مِنْ حُسْنِ ثَوَابِهِ كَمَا قَدْ خَوَّفَكُمْ مِنْ شَدِيدِ الْعِقَابِ فَإِنَّهُ مَنْ خَافَ
شَيْئًا حَذَرَهُ وَ مَنْ حَذَرَ شَيْئًا تَرَكَهُ وَ لَا تَكُونُوا مِنَ الْغَافِلِينَ الْمَائِلِينَ إِلَى زَهْرَةِ الدُّنْيَا
الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ فَإِنَّ اللَّهَ يَقُولُ فِي مُحْكَمِ كِتَابِهِ أَمْ مِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ
أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي
تَقْلِبِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَى تَخَوُّفٍ فَاحْذَرُوا مَا حَذَرَكُمْ اللَّهُ بِمَا فَعَلَ
بِالظَّالِمَةِ فِي كِتَابِهِ وَ لَا تَأْمَنُوا أَنْ يُنْزَلَ بِكُمْ بَعْضُ مَا تَوَاعَدَ بِهِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ فِي
الْكِتَابِ

وَاللَّهِ لَقَدْ وَعَظَكُمْ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ بِبَعْضِ بَعْثِهِ مَنْ وُعِظَ بِبَعْثِهِ وَ لَقَدْ
 أَسْمَعَكُمْ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ مَا قَدْ فَعَلَ بِالْقَوْمِ الظَّالِمِينَ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى قَبْلَكُمْ حَيْثُ قَالَ
 وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَإِنَّمَا عَنَى بِالْقَرْيَةِ أَهْلَهَا حَيْثُ يَقُولُ وَ أَنْشَأْنَا
 بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ فَقَالَ عَزَّ وَ جَلَّ فَلَمَّا أَحْسُوا بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ يَعْنِي
 يَهْرُبُونَ قَالَ لَا تَرْكُضُوا وَ ارْجِعُوا إِلَى مَا أَتَرَفْتُمْ فِيهِ وَ مَسَاكِينَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْأَلُونَ
 فَلَمَّا أَتَاهُمْ الْعَذَابُ قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى
 جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا خَامِدِينَ وَ ائِمُّ اللَّهُ إِنَّ هَذِهِ عِظَةٌ لَكُمْ وَ تَخْوِيفٌ إِنْ اتَّعَظْتُمْ وَ
 خِفْتُمْ ثُمَّ رَجَعَ الْقَوْلُ مِنْ اللَّهِ فِي الْكِتَابِ عَلَى أَهْلِ الْمَعَاصِي وَ الذُّنُوبِ فَقَالَ عَزَّ وَ
 جَلَّ وَ لَئِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ فَإِنْ قُلْتُمْ
 أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّمَا عَنَى بِهَذَا أَهْلَ الشِّرْكِ فَكَيْفَ ذَلِكَ وَ هُوَ يَقُولُ وَ
 نَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَ إِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ
 خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَ كَفَى بِنَا حَاسِبِينَ اعْلَمُوا عِبَادَ اللَّهِ أَنَّ أَهْلَ الشِّرْكِ لَا يُنْصَبُ لَهُمْ
 الْمَوَازِينُ وَ لَا يُنْشَرُ لَهُمُ الدَّوَابُّ وَ إِنَّمَا يُحْشَرُونَ إِلَى جَهَنَّمَ زُمَرًا وَ إِنَّمَا نَصَبُ
 الْمَوَازِينِ وَ نَشْرُ الدَّوَابِّ لِأَهْلِ الْإِسْلَامِ فَاتَّقُوا اللَّهَ عِبَادَ اللَّهِ وَ اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ
 جَلَّ لَمْ يُحِبَّ زَهْرَةَ الدُّنْيَا وَ عَاجِلَهَا لِأَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَائِهِ وَ لَمْ يُرْعَبْهُمْ فِيهَا وَ فِي
 عَاجِلِ زَهْرَتِهَا وَ ظَاهِرِ بَهْجَتِهَا وَ إِنَّمَا خَلَقَ الدُّنْيَا وَ خَلَقَ أَهْلَهَا لِيَبْلُوَهُمْ فِيهَا أَيُّهُمْ
 أَحْسَنُ عَمَلًا لِآخِرَتِهِ وَ ائِمُّ اللَّهُ لَقَدْ ضَرَبَ لَكُمْ فِيهِ الْأَمْثَالَ وَ صَرَفَ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
 يَعْقِلُونَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ فَارْهَدُوا فِيمَا زَهَّدَكُمْ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فِيهِ مِنْ عَاجِلِ الْحَيَاةِ
 الدُّنْيَا فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ وَ قَوْلُهُ الْحَقُّ إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَا أَنْزَلْنَاهُ مِنَ
 السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَ الْأَنْعَامُ حَتَّى إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ
 زُخْرُفَهَا وَ ازْيَيْتَ وَ ظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا أَتَاهَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا
 حَصِيدًا كَأَنْ لَمْ تَغْنِ بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ فَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ

مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ يَتَفَكَّرُونَ وَ لَا تَرْكُنُوا إِلَى الدُّنْيَا فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ قَالَ لِمُحَمَّدٍ ص
 وَ لَا تَرْكُنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَ لَا تَرْكُنُوا إِلَى زَهْرَةِ الدُّنْيَا وَ مَا فِيهَا
 رُكُونٌ مَنِ اتَّخَذَهَا دَارَ قَرَارٍ وَ مَنْزِلَ اسْتِيْطَانٍ فَإِنَّهَا دَارُ بُلْغَةٍ وَ مَنْزِلُ قُلْعَةٍ وَ دَارُ عَمَلٍ
 فَتَزَوَّدُوا الْأَعْمَالَ الصَّالِحَةَ فِيهَا قَبْلَ تَفَرُّقِ أَيَّامِهَا وَ قَبْلَ الْإِذْنِ مِنَ اللَّهِ فِي خَرَابِهَا
 فَكَانَ قَدْ أُخْرِبَهَا الَّذِي عَمَرَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَ ابْتَدَأَهَا وَ هُوَ وَلِيُّ مِيرَاثِهَا فَاسْأَلُ اللَّهَ
 الْعَوْنَ لَنَا وَ لَكُمْ عَلَى تَزَوُّدِ التَّقْوَى وَ الزُّهْدِ فِيهَا جَعَلْنَا اللَّهُ وَ إِيَّاكُمْ مِنَ الزَّاهِدِينَ
 فِي عَاجِلِ زَهْرَةِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا الرَّاعِيْنَ لِأَجْلِ ثَوَابِ الْآخِرَةِ فَإِنَّمَا نَحْنُ بِهِ وَ لَهُ وَ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ

سخنی از علی بن الحسین علیه السلام (در موعظه):

(29) - سعید بن مسیب گوید: رسم علی بن الحسین علیه السلام در هر روز جمعه
 این بود که در مسجد رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم مردم را به سخنان زیر پند می داد و
 نسبت به دنیا بی رغبتشان می نمود، و نسبت به کارهای آخرت ترغیب می
 فرمود، و سخنان مزبور را چنانچه یادداشت کرده و نوشته اند این است که می
 فرمود:

ای مردم از خدا بترسید و بدانید که به سوی او باز می گردید، و هر شخصی
 آنچه را در این دنیا از کار نیک انجام داده حاضر در پیش خود می بیند، و آنچه
 کار بد انجام داده و دوست دارد که میان او و آن کار بد فاصله دوری باشد، و
 خداوند شما را از خویش می ترساند، وای بر تو ای پسر آدم که تو غافل و غلی
 از تو غفلت نشود.

ای پسر آدم مرگ تو از هر چیز به تو شتابنده تر است ، شتابان به سوی تو
 روی آورده و تو را می جوید و چیزی نمانده که تو را دریابد، و تو فکر کن که
 اکنون اجلت به سر رسیده و ملک الموت جانت را گرفت و به خانه گور تک و

تنها وارد گشته ، و روح ترا به بدنت باز گردانده اند، و (دو فرشته (سؤال) به نام ناکر و نکیر برای بازپرسی و آزمایش سخت تو بی اجازه به گورت در آمده اند، آگاه باش که نخستین چیزی را که از تو می پرسند پروردگار تو است که او را پرستش می کردی ، و از پیامبر تو است که به سوی تو فرستاده شده ، از دین تو است که بدان متدین گشته ای و از کتابی است که می خوانده ای و از امام تو است که ولایتش را پذیرفته ای ، و سپس از عمرت می پرسند که در چه راهی آنرا فانی کردی ، و از مال و دارائیت پرسند که از کجا بدست آوردی و در چه راهی خرج کردی ، پس احتیاط خود را بگیر و به خویشتن بنگر و پیش از رسیدن زمان امتحان و پرسش و آزمایش پاسخت را آماده کن ، پس اگر مؤمن باشی و دین خود را بشناسی و پیرو راستگویان (پیشوایان راستگو) باشی ، و دوستدار دوستان خدا باشی ، (در این صورت) خداوند دلیل و برهان قاطع خود را به دهانت گذارد و زیانت را به سخن صواب و درست گویا سازد و به خوبی پاسخ دهی ، و مژده رضوان و بهشت از خدای عزوجل بگیری و فرشتگان با روح و ریحان به استقبالت آیند.

و اگر این چنین نباشی زیانت به لکنت افتد و دلیل و برهانت باطل و نادرست شود، و از پاسخ درمانی ، و به دوزخ مژده گیری و فرشتگان عذاب برای ورود جهنم و پذیرائی با آب جوشان به استقبالت آیند.

و بدان ای فرزند آدم که از پس این دنیا در روز قیامت وضعی بزرگتر و جان گدازتر و دلخراش تر است ، آن روزی است که همه مردم در آن گرد آیند، و روز حضور همه است ، گردآورد خداوند در آن اولین و آخرین را، روزی که در صور دمیده شود، و برون آید هر که در گور است ، روز نزدیک ، وقتی که دلها با فرو بردن خشم به گلوگاه رسند، و آن روزی است که لغزش در آن بخشوده

نگردد، و از هیچکس فداء گرفته نشود (که با پرداخت مبلغی یا چیزی شخصی را معاف کنند) و از هیچکس پوزش خواهی پذیرفته نگردد، و توبه در آنجا برای کسی مورد قبول واقع نشود، نیست جز پاداش به اعمال نیک و کیفر به کارهای ناپسند و زشت، پس هر کدام از مؤمنان که در دنیا مثقال ذره ای کار نیک کرده بیابد و هر یک از مؤمنان نیز که مثقال ذره ای کار بد کرده باشد آنرا دریابد.

پس ای مردم از گناهان و نافرمانیها حذر کنید آنهایی که خداوند در کتاب صادق و بیان گویایش شما را از آنها بر حذر داشته و قدغن کرده، و از مکر خدا و ترساندن و تهدیدش آسوده خاطر نباشید در آن هنگام که شیطان رانده (درگاه حق) شما را به چیزی از شهوات و لذات زودگذر این دنیا بخواند زیرا خدای عزوجل فرماید: (آنانکه پرهیز کارند چون پندی از شیطان به آنها رسد خدا را یاد کنند و در دم بصیرت و بینائی یابند) (سوره اعراف آیه 201).

دل‌های خود را با ترس از خدا ملازم و قرین کنید، و یاد آرید آن پاداش نیکی را که خداوند در بازگشتتان بشما وعده داده چنانچه از شکنجه سختش شما را بیم داده زیرا هر که از چیزی بترسد آنرا واگذارد، و از زمره بی‌خبران مایل به خرمی دنیا نباشد آنان که برای انجام کارهای بد نیرنگ کنند (یا نیرنگ بد زنند) زیرا خداوند در قرآن محکم خود فرمود: (آیا کسانی که نیرنگ برای کردار بد کرده اند ایمن گشته اند از اینکه خدایشان به زمینی فرو برد یا از آنجا که احساس نمی‌کنند عذاب برایشان رسد، یا در حل آمد و رفت گریبانشان بگیرد که فرار کردن نتوانند، یا در حال ترس و بیم آنها را بگیرد) (یا دچار کمبودشان کند) (سوره نحل آیه 44 - 46) پس حذر کنید از آنچه خداوند شما را از آن

برحذر داشته در قرآن خود از رفتاری که با ستم کاران کرده ، و ایمن نباشید از اینکه بر شما فرود آورد آنچه را در قرآن به مردم ستمکار وعده داده است .

به خدا سوگند خداوند شما را در کتاب خود به بیان سرگذشت دیگران پند داده ، و به راستی خوشبخت آن کسی است که از سرنوشت دیگران پند گیرد، و به راستی خداوند رفتاری را که با مردم ستمکار پیش از شما کرده است بگوش شما رسانده آنجا که فرماید: (و چه بسیار دهکده ها را که ستمگر بودند درهم شکستیم ، و مقصود خداوند از دهکده در اینجا اهل آن است که فرماید: (و از پس آنها گروهی دیگر پدید آوردیم ، و دنبال آن فرماید: (پس چون عذاب ما را احساس کردند به ناگاه دویدند (یعنی فرار کردند و گریختند، خدا فرماید: (نگریزید و به سوی خوش گذرانیها و مسکنهای خویش باز گردید که شاید بازپرسی شوید، (و چون عذاب به سراغشان آمد) گفتند ای وای بر ما که ستمگر بودیم ، و پیوسته ادعایشان این بود تا درو شده و بی جانشان کردیم) (سوره انبیاء آیه 11 - 15). و به خدا سوگند که این خود پند و تهدیدی است برای شما اگر پند گیرید و بترسید، سپس گفتار خدا در قرآن به مردم نافرمان و گنهکار برگشته و خدای عزوجل فرماید: (و اگر دمی از عذاب پروردگارت به ایشان رسد گویند ای وای بر ما که ما ستمکار بوده ایم) (سوره انبیاء آیه 66) پس ای مردم اگر بگوئید خدای عزوجل از این آیه مشرکان را قصد نموده (گویم : چگونه چنین باشد با اینکه (دنبالش می فرماید): (ما ترازوی عدالت را در روز رستاخیز بنهیم و کسی به هیچ وجه ستم نبیند و اگر کردارش هم وزن خردلی باشد آنرا بیاوریم و همین بس است که ما حسابگریم) (آیه 47).

بدانید ای بندگان خدا که برای اهل شرک میزانی نصب نشود و نامه ای برای آنها گشوده نگردد بلکه آنها یکجا به دوزخ روند، و تنها نصب میزان ها و گشودن نامه ها مخصوص مسلمانان است .

پس از خدا بترسید ای بندگان خدا و بدانید که همانا خدا عزوجل رونق زندگی دنیا و زودگذر آن را برای هیچیک از دوستان خود دوست ندارد، و آنانرا در مورد دنیا و رونق زودگذر و خرمی های آن ترغیب و تشویقشان نکرده ، و تنها دنیا و مردم آنرا آفریده تا آزمایششان کند که کدامیک بهتر برای آخرت خویش کار کنند، و به خدا سوگند درباره آن برای شما مثلها زده و آیاتی را بیان داشته برای کسانیکه خردورزی می کنند، و نیروئی نیست جز به خدا.

پس زهد ورزید در آنچه خدا عزوجل شما را به زهد در آن واداشته از این زندگی دنیای زود گذر که همانا خدای عزوجل فرموده و گفته اش حق و مسلم است : (جز این نیست که حکایت زندگی این دنیا همانند آبی است که از آسمان فرستیم و بوسیله آن گیاهان زمین از آنچه مردمان خورند و از آنچه حیوانات خورند بهم در آمیزد تا آنگاه که زمین رونق خویش بگیرد و آراسته شود و صاحبان زمین گمان برند که گیاهان را در تحت نیرو و قدرت خویش دارند بناگاه فرمان ما شب یا روز در رسد و آن را از ریشه در آریم (بدانسان) که گویا دیروز اصلا (سبزه و گیاهی) نبوده بدینگونه آیات (خود را) برای مردمی که اندیشه می کنند شرح دهیم) (سوره یونس آیه 24).

پس ای بندگان خدا از آن مردمی باشید که اندیشه می کنند و به دنیا دل نبندید که همانا خدای عزوجل به محمد ﷺ می فرماید: (دل به مردم ستمکار نبندید که آتش شما را فرا گیرد) (سوره هود آیه 113) و دل مبندید به رونق دنیا و آنچه در آن است دل بستن کسی که آنرا خانه نشیمن ماندنی و

جایگاه همیشگی برای خویش گرفته ، زیرا دنیا سرای موقت و جای کوچ کردن ، و خانه عمل و کار است ، پس توشه گیرید در آن کارهای شایسته را پیش از پراکنده شدن روزهای آن و پیش از رسیدن اجازه ویرانی آن از جانب خداوند زیرا چنانست که همان کسی که او را از ابتدای کار و در آغازش آباد کرده ویرانش سازد و او است سرپرست میراث زمین ، پس از خدا خواهم کمکی برای خود و شما بر توشه گیری تقوی و پارسائی در این دنیا، و خدا ما و شما را از زاهدان در رونق زود گذر دنیا و از آنانکه مشتاق پاداش زودرس آخرتند قرارمان دهد، که به راستی ما برای آن آفریده شده و به خاطر آن مکلف گشته ایم ، و درود خدا و سلام بر محمد پیامبر خدا و آتش ، و السلام علیکم و رحمة الله وبرکاته .)

حديث شماره : 30

(حديثُ الشَّيْخِ مَعَ الْبَاقِرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ)

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عَيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ
 إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عُتَيْبَةَ قَالَ بَيْنَا أَنَا
 مَعَ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ الْبَيْتُ غَاصُّ بِأَهْلِهِ إِذْ أَقْبَلَ شَيْخٌ يَتَوَكَّأُ عَلَيَّ عَنزَةً لَهُ حَتَّى
 وَقَفَ عَلَيَّ بَابِ الْبَيْتِ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ
 ثُمَّ سَكَتَ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ عَلَيْكَ السَّلَامُ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ ثُمَّ أَقْبَلَ
 الشَّيْخُ بِوَجْهِهِ عَلَيَّ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ قَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ ثُمَّ سَكَتَ حَتَّى أَجَابَهُ الْقَوْمُ
 جَمِيعاً وَ رَدُّوا عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ أَقْبَلَ بِوَجْهِهِ عَلَيَّ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ قَالَ يَا ابْنَ
 رَسُولِ اللَّهِ أَدْنِنِي مِنْكَ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ فَوَ اللَّهُ إِنِّي لَأُحِبُّكُمْ وَ أُحِبُّ مَنْ يُحِبُّكُمْ
 وَ وَ اللَّهُ مَا أُحِبُّكُمْ وَ أُحِبُّ مَنْ يُحِبُّكُمْ لَطَمَعَ فِي دُنْيَا وَ [اللَّهُ] إِنِّي لَأُبْغِضُ عَدُوَّكُمْ
 وَ أُبْرَأُ مِنْهُ وَ وَ اللَّهُ مَا أُبْغِضُهُ وَ أُبْرَأُ مِنْهُ لَوْ تَرَى كَانِ بَيْنِي وَ بَيْنَهُ وَ اللَّهُ إِنِّي لَأُحِلُّ
 حَلَالَكُمْ وَ أُحَرِّمُ حَرَامَكُمْ وَ أَنْتَظِرُ أَمْرَكُمْ فَهَلْ تَرَجُّو لِي جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ فَقَالَ أَبُو
 جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَيَّ إِلَيَّ حَتَّى أَقْعَدَهُ إِلَى جَنْبِهِ ثُمَّ قَالَ أَيُّهَا الشَّيْخُ إِنَّ أَبِي عَلِيَّ بْنَ
 الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَتَاهُ رَجُلٌ فَسَأَلَهُ عَنْ مِثْلِ الَّذِي سَأَلْتَنِي عَنْهُ فَقَالَ لَهُ أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّ
 تَمَّتْ تَرِدُ عَلَيَّ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ عَلَيَّ عَلِيٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ عَلِيٌّ بْنُ
 الْحُسَيْنِ وَ يَتَلَجُّ قَلْبُكَ وَ يَبْرُدُ فُؤَادُكَ وَ تَقَرُّ عَيْنُكَ وَ تُسْتَقْبَلُ بِالرُّوحِ وَ الرِّيحَانِ مَعَ
 الْكِرَامِ الْكَاتِبِينَ لَوْ قَدْ بَلَغَتْ نَفْسُكَ هَاهُنَا وَ أَهْوَى بِيَدِهِ إِلَى حَلْقِهِ وَ إِنْ تَعَشْتُ تَرَى
 مَا يُفَرُّ اللَّهُ بِهِ عَيْنَكَ وَ تَكُونُ مَعَنَا فِي السَّنَامِ الْأَعْلَى فَقَالَ الشَّيْخُ كَيْفَ قُلْتَ يَا أَبَا
 جَعْفَرٍ فَأَعَادَ عَلَيْهِ الْكَلَامَ فَقَالَ الشَّيْخُ اللَّهُ أَكْبَرُ يَا أَبَا جَعْفَرٍ إِنْ أَنَا مِتُّ أَرِدُ عَلَيَّ
 رَسُولِ اللَّهِ ص وَ عَلَيَّ عَلِيٌّ وَ الْحَسَنُ وَ الْحُسَيْنُ وَ عَلِيٌّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ تَقَرُّ

عَيْنِي وَ يَتَلَجُّ قَلْبِي وَ يَبْرُدُ قُودِي وَ أُسْتَقْبَلُ بِالرُّوحِ وَ الرَّيْحَانِ مَعَ الْكِرَامِ الْكَاتِبِينَ
لَوْ قَدْ بَلَغَتْ نَفْسِي إِلَى هَاهُنَا وَ إِنِ اعْشُ أَرَى مَا يُقَرُّ اللَّهُ بِهِ عَيْنِي فَأَكُونُ مَعَكُمْ فِي
السَّنَامِ الْأَعْلَى ثُمَّ أَقْبَلَ الشَّيْخُ يَنْتَحِبُ يَنْشِجُهَا هَاهَا حَتَّى لَصِقَ بِالْأَرْضِ وَ أَقْبَلَ
أَهْلَ الْبَيْتِ يَنْتَحِبُونَ وَ يَنْشِجُونَ لِمَا يَرَوْنَ مِنْ حَالِ الشَّيْخِ وَ أَقْبَلَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام
يَمْسَحُ بِإِصْبَعِهِ الدَّمُوعَ مِنْ حَمَالِيقِ عَيْنَيْهِ وَ يَنْفُضُهَا ثُمَّ رَفَعَ الشَّيْخُ رَأْسَهُ فَقَالَ لِأَبِي
جَعْفَرٍ عليه السلام يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ نَاوِلْنِي يَدَكَ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ فَنَاوَلَهُ يَدَهُ فَقَبَّلَهَا وَ
وَضَعَهَا عَلَى عَيْنَيْهِ وَ خَدَّهُ ثُمَّ حَسَرَ عَنْ بَطْنِهِ وَ صَدْرِهِ ثُمَّ قَامَ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ
أَقْبَلَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام يَنْظُرُ فِي قَفَاهُ وَ هُوَ مُدْبِرٌ ثُمَّ أَقْبَلَ بَوَجْهِهِ عَلَى الْقَوْمِ فَقَالَ مَنْ
أَحَبَّ أَنْ يَنْظُرَ إِلَى رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَلْيَنْظُرْ إِلَيَّ هَذَا فَقَالَ الْحَكَمُ بْنُ عُتَيْبَةَ لَمْ
أَرِ مَا تَمَّا قَطُّ يُشْبِهُ ذَلِكَ الْمَجْلِسَ

داستان پیرمرد با امام باقر عليه السلام :

(30) - حکم بن عتیبه گوید: روزی در محضر امام باقر عليه السلام نشسته بودیم

و اطاق نیز مملو از جمعیت بود که به ناگاه پیرمردی که تکیه بر عصای بلندی
کرده بود وارد شد و دم در ایستاد و گفت :

سلام و رحمت خدا و برکاتش بر تو باد ای فرزند رسول خدا، و پس از آن
ساکت شد، امام باقر جواب سلام او را داده فرمود: و علیک السلام و رحمة الله
و برکاته .

پیر مرد رو به حاضرین اطاق کرده و به آنها نیز سلام کرد و هم چنان ایستاد
تا همگی جواب سلامش را دادند، آنگاه روی خود را به امام باقر عليه السلام کرده
گفت : ای فرزند رسول خدا مرا نزدیک خود بنشان که به خدا سوگند من شما
را دوست دارم و دوستدار شما را نیز دوست دارم ، و به خدا سوگند دوستیم به
شما و دوست داشتن دوستدارانتان نه به خاطر طمع دنیائی است ، و به خدا من

دشمن دارم دشمن شما را و از او بیزارم و به خدا این دشمنی داشتن و بیزاری من از او نه به خاطر (پدرکشتگی و) خونی است که میان من او برقرار باشد، به خدا سوگند من حلال شما را حلال دانم و حرامتان را حرام شمارم و چشم به فرمان شما دارم قربانت گردم آیا (با این ترتیب) درباره من امید (سعادت و نجات) داری؟ امام باقر فرمود: پیش بیا، پیش بیا، تا او را پهلوی خود نشانید و سپس به او فرمود:

ای پیرمرد همانا مردی به نزد علی بن الحسین (علیه السلام) شرفیاب شد و این پرسشی که تو از من کردی او از پدرم کرد، و پدرم به او فرمود: اگر (با اینحال) بمیری به رسول خدا ﷺ و علی و حسن و حسین و علی بن الحسین وارد شوی و دلت خنک شود و قلبت آرام گیرد و دیده ات روشن گردد و با فرشتگان نویسنده گرامی با روح و ریحان از تو استقبال شود، و این در وقتی است که جان به اینجای تو رسد. و با انگشت به گلوی اشاره فرمود. و اگر زنده بمانی آنچه را موجب چشم روشنیت هست ببینی و در بالاترین درجات بهشت با ما خواهی بود.

پیر مرد گفت: چه فرمودی ای ابا جعفر؟

امام علی (علیه السلام) همان سخنان را برای او تکرار کرد.

پیرمرد گفت: الله اکبر! ای ابا جعفر اگر بمیرم به رسول خدا ﷺ و علی و حسن و حسین و علی ابن الحسین (علیه السلام) در آیم و دیده ام و روشن گردد، و دلم خنک شود، و قلبم آرام گیرد، و با فرشتگان نویسنده گرامی به روح و ریحان استقبال شوم، هنگامی که جانم به اینجا رسد! و اگر زنده بمانم ببینم آنچه را دیده ام بدان روشن گردد، و با شما در بالاترین درجات بهشت؟

این جملات را گفت و صدای گریه اش بلند و های ، های ، شروع کرد به گریه کردن تا اینکه روی زمین افتاد و حاضران در اطاق نیز که آنحال را از پیرمرد دیدند شروع کردند به گریه و زاری ، امام باقر علیه السلام (که چنان دید) با انگشت خود شروع کرد به پاک کردن قطرات اشک از گوشه های چشم آن پیرمرد.

پیرمرد سر بلند کرد و به حضرت عرض کرد: دستت را به من بده قربانت گردم ، حضرت دستش را به پیرمرد داد، و او دست آن حضرت را می بوسید و بر دیده و رخ خود می گذارد سپس شکم و سینه خود را گشود و دست بر شکم و سینه اش گذارده برخاست ، و خدا حافظی کرده به راه افتاد، امام باقر علیه السلام نگاهی به پشت سر آن پیرمرد کرد، و رو به حاضرین کرده فرمود: هر که می خواهد مردی از اهل بهشت را ببیند به این مرد بنگرد.

حکم بن عتیبه گوید: من مجلس ماتم و عزائی مثل آن روز ندیدم .

حدیث شماره : 31

(قِصَّةُ صَاحِبِ الزَّيْتِ)

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَ رَجُلٌ يَبِيعُ الزَّيْتَ وَكَانَ يُحِبُّ رَسُولَ اللَّهِ ص حُبًّا شَدِيدًا كَانَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَذْهَبَ فِي حَاجَتِهِ لَمْ يَمْضِ حَتَّى يَنْظُرَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ص وَ قَدْ عُرِفَ ذَلِكَ مِنْهُ فَإِذَا جَاءَ تَطَاوَلَ لَهُ حَتَّى يَنْظُرَ إِلَيْهِ حَتَّى إِذَا كَانَتْ ذَاتُ يَوْمٍ دَخَلَ عَلَيْهِ فَتَطَاوَلَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص حَتَّى نَظَرَ إِلَيْهِ ثُمَّ مَضَى فِي حَاجَتِهِ فَلَمْ يَكُنْ بِأَسْرَعٍ مِنْ أَنْ رَجَعَ فَلَمَّا رَأَاهُ رَسُولُ اللَّهِ ص قَدْ فَعَلَ ذَلِكَ أَشَارَ إِلَيْهِ بِيَدِهِ اجْلِسْ فَجَلَسَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ مَا لَكَ فَعَلْتَ الْيَوْمَ شَيْئًا لَمْ تَكُنْ تَفْعَلُهُ قَبْلَ ذَلِكَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ الَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ نَبِيًّا لَغَشِيَ قَلْبِي شَيْءٌ مِنْ ذِكْرِكَ حَتَّى مَا اسْتَنْطَعْتُ أَنْ أَمْضِيَ فِي حَاجَتِي حَتَّى رَجَعْتُ إِلَيْكَ فَدَعَا لِي وَقَالَ لِي خَيْرًا ثُمَّ مَكَثَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَيَّامًا لَا يَرَاهُ فَلَمَّا فَقَدَهُ سَأَلَ عَنْهُ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا رَأَيْنَاهُ مُنْذُ أَيَّامٍ فَانْتَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَانْتَعَلَ مَعَهُ أَصْحَابُهُ وَانْطَلَقَ حَتَّى أَتَوْا سُوقَ الزَّيْتِ فَإِذَا دُكَّانُ الرَّجُلِ لَيْسَ فِيهِ أَحَدٌ فَسَأَلَ عَنْهُ جِيرَتَهُ فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ مَاتَ وَ لَقَدْ كَانَ عِنْدَنَا أَمِينًا صَدُوقًا إِلَّا أَنَّهُ قَدْ كَانَ فِيهِ خِصْلَةٌ قَالَ وَ مَا هِيَ قَالُوا كَانَ يَرْهَقُ يُعْنُونَ يَتَّبِعُ النِّسَاءَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص رَحِمَهُ اللَّهُ وَ اللَّهُ لَقَدْ كَانَ يُحِبُّنِي حُبًّا لَوْ كَانَ نَخَاسًا لَغَفَرَ اللَّهُ لَهُ

داستان مردی که روغن زیتون می فروخت :

(31) - امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: مردی بود که کارش فروختن روغن زیتون

بود و محبت شدیدی نسبت به رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ داشت ، رسم این مرد چنان

بود که هرگاه می خواست سراغ کارش برود، تا نمی رفت و رسول خدا

ﷺ را نمیدید به دنبال آن کار نمی رفت ، و این جریان معروف شده بود و
 (همه می دانستند از این رو) هر گاه (از دور) می آمد رسول خدا ﷺ سر
 خود را بالا می آورد تا آن مرد او را ببیند (و به دنبال کار خود برود).
 روزی طبق معمول به نزد رسول خدا ﷺ آمد و حضرت نیز سر خود را
 بالا آورد تا آن مرد او را دیده و برفت ، ولی طویلی نکشید که باز گشت ، رسول
 خدا ﷺ که دید آن مرد چنین کرد با دست خود اشاره کرد که بنشین ، آن
 مرد پیش آنحضرت نشست ، رسول خدا ﷺ بدو فرمود: امروز کاری کردی
 که روزهای پیش چنین نمی کردی ؟ عرض کرد: ای رسول خدا سوگند بدانکه
 تو را به راستی به نبوت برانگیخته یاد تو چنان دلم را فرا گرفت (و هوای
 دیدارت چنان ب سرم افتاد) که نتوانستم دنبال کارم بروم و بناچار بنزدت بازگشتم
 ، حضرت در حق آنمرد دعا کرد و با خوشروئی با او سخن گفت .
 این جریان گذشت و چند روز شد که رسول خدا ﷺ آنمرد را ندید از
 احوال او پرسید؟ اصحاب عرض کردند: چند روز است که ما او را ندیده ایم
 حضرت برخاست نعلین خود را پوشید و اصحاب نیز کفشهای خود را پوشیده
 به دنبال آن جناب به بازار روغن زیتون فروشان آمدند و دیدند که در دکان آن
 مرد کسی نیست ، احوال او را از همسایگانش پرسیدند آنها به عرض رساندند
 که مرده است ، و مردی امانتدار و راستگو بود ولی یک خصلت در او بود،
 فرمود: چه خصلتی ؟ عرض کردند: به کاری ناستوده دست می زد . مقصودشان
 این بود که به دنبال زنان می رفت . رسول خدا ﷺ فرمود: خدایش بیامرزد،
 به خدا سوگند چنان محبتی به من داشت که اگر برده فروش هم بود خدایش می
 آمرزید. (مجلسی رحمته الله علیه گوید: شاید مقصود، کسی باشد که اشخاص آزاد را از
 روی عمد اسیر کند و بفروشد.)

حدیث شماره : 32

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عُمَانَ بْنِ عَيْسَى عَنْ مَيْسَرٍ قَالَ
دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ كَيْفَ أَصْحَابُكَ فَقُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ لَنَحْنُ
عِنْدَهُمْ أَشْرٌ مِنَ الْيَهُودِ وَ النَّصَارَى وَ الْمَجُوسِ وَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا قَالَ وَ كَانَ مُتَكِنًا
فَاسْتَوَى جَالِسًا ثُمَّ قَالَ كَيْفَ قُلْتَ قُلْتُ وَ اللَّهُ لَنَحْنُ عِنْدَهُمْ أَشْرٌ مِنَ الْيَهُودِ وَ
النَّصَارَى وَ الْمَجُوسِ وَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا فَقَالَ أَمَا وَ اللَّهُ لَا تَدْخُلُ النَّارَ مِنْكُمْ اثْنَانِ لَّا
وَ اللَّهُ وَ لَّا وَاحِدٌ وَ اللَّهُ إِنَّكُمْ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ قَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا
كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ أَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ
تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ثُمَّ قَالَ طَلَبُوكُمْ وَ اللَّهُ فِي النَّارِ فَمَا وَجَدُوا مِنْكُمْ أَحَدًا
(32) - ميسر گوید: خدمت امام صادق عليه السلام شرفیاب شدم حضرت فرمود:

حال یاران و هم مسلکان تو (یعنی شیعیان) چگونه است؟ عرض کردم؟
قربانت ما در پیش مردم (یعنی اهل سنت و جماعت) از یهود و نصاری و
مجوس و مشرکان بدتریم! گوید: حضرت در آنوقت (که من این سخن را گفتم
) تکیه کرده بود پس برخاست و نشست و فرمود: چه گفتی؟ گفتم: به خدا ما
در نزد مردم از یهود و نصاری و مجوس و مشرکان بدتریم! فرمود: هان! به
خدا سوگند نرود از شما دو نفر نه والله بلکه یک نفر هم از شما به دوزخ نرود،
به خدا سوگند شما را کسانیکه خدای عزوجل (درباره تان) فرموده: (و گویند
چیست که نمی بینیم مردانی را که آنها را از بدن می شمردیم، ما آنها را به
مسخره گرفته بودیم یا دیدگان از دیدنشان خیره گشته، این درست مناقشه و
ستیزه دوزخیان است) (سوره ص آیه 61 - 62) سپس فرمود: آنان شما را در
دوزخ می جویند ولی یک تن از شما را در آنجا نیابند.

حدیث شماره : 33

(وَصِيَّةُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ)

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ كَانَ فِي وَصِيَّةِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ قَالَ يَا عَلِيُّ أَوْصِيكَ فِي نَفْسِكَ بِخِصَالٍ فَاحْفَظْهَا عَنِّي ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ أَعْنِهِ أَمَّا الْأُولَى فَالْصُّدْقُ وَ لَا تَخْرُجَنَّ مِنْ فِيكَ كَذِبَةٌ أَبَدًا وَ الثَّانِيَةُ الْوَرَعُ وَ لَا تَجْتَرِيْ عَلَى خِيَانَةٍ أَبَدًا وَ الثَّلَاثَةُ الْخَوْفُ مِنَ اللَّهِ عَزَّ ذِكْرُهُ كَأَنَّكَ تَرَاهُ وَ الرَّابِعَةُ كَثْرَةُ الْبُكَاءِ مِنْ حَشْيَةِ اللَّهِ يُبْنِي لَكَ بِكُلِّ دَمْعَةٍ أَلْفُ بَيْتٍ فِي الْجَنَّةِ وَ الْخَامِسَةُ بِذَلِكَ مَالِكَ وَ دَمَكَ دُونَ دِينِكَ وَ السَّادِسَةُ الْأَخْذُ بِسُنَّتِي فِي صَلَاتِي وَ صَوْمِي وَ صَدَقَاتِي أَمَّا الصَّلَاةُ فَالْخَمْسُونَ رَكْعَةً وَ أَمَّا الصِّيَامُ فَثَلَاثَةٌ أَيَّامٍ فِي الشَّهْرِ الْخَمِيْسُ فِي أَوَّلِهِ وَ الْأَرْبَعَاءُ فِي وَسْطِهِ وَ الْخَمِيْسُ فِي آخِرِهِ وَ أَمَّا الصَّدَقَةُ فَجُهِدَكَ حَتَّى تَقُولَ قَدْ أَسْرَفْتُ وَ لَمْ تُسْرِفْ وَ عَلَيْكَ بِصَلَاةِ اللَّيْلِ وَ عَلَيْكَ بِصَلَاةِ الزَّوَالِ وَ عَلَيْكَ بِصَلَاةِ الزَّوَالِ وَ عَلَيْكَ بِصَلَاةِ الزَّوَالِ وَ عَلَيْكَ بِتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ عَلَى كُلِّ حَالٍ وَ عَلَيْكَ بِرَفْعِ يَدَيْكَ فِي صَلَاتِكَ وَ تَقْلِيْبِهِمَا وَ عَلَيْكَ بِالسُّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ وُضُوءٍ وَ عَلَيْكَ بِمَحَاسِنِ الْأَخْلَاقِ فَارْكَبْهَا وَ مَسَاوِي الْأَخْلَاقِ فَاجْتَنِبْهَا فَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَلَا تُلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَكَ

وصیتی که پیغمبر ﷺ به امیر المؤمنین علیؑ فرمود:

(33) - معاویة بن عمار گوید: شنیدم از امام صادق علیؑ که می فرمود: در

وصیتی که پیغمبر ﷺ به علی علیؑ فرمود این بود که فرمود: من تو را درباره

خویش به چند چیز سفارش کنم که آنها را از من یاد داشت کن ، و دنبال این

سخن نیز فرمود: خدایا (در حفظ آن) یاریش کن: اول راستگویی، مبادا هرگز دروغی از دهانت بیرون آید؛

دوم - ورع و پارسائی، مبادا بر خیانتی دلیر گردی (و خیانتی از تو سرزند).

سوم - ترس از خدای عزوجل بدانسان که گویا او را ببینی.

چهارم - بسیار از ترس خدا گریستن که به هر اشک ریختنی هزار خانه در بهشت برایت ساخته شود.

پنجم - نثار کردن مال و جان خود را برای دین و مذهب.

ششم - پیروی از سنت و روش من در نماز و روزه و صدقه، اما نماز پنجاه رکعت (شاید دو رکعت) (وتیره) را که پس از نماز عشا نشسته باید خواند از باب اینکه به جای نماز شبست برای کسیکه موفق بدان نشود به حساب نیآورده باشد) و اما روزه در هر ماه سه روز: پنجشنبه اول ماه و چهارشنبه وسط ماه و پنجشنبه آخر ماه، و اما صدقه تا بتوانی باید بپردازی تا حدی که به تو گویند: اسراف و زیاده روی کردی با اینکه اسراف نمی کنی (یعنی به هر مقدار صدقه بدهی بجا است و اسراف در آن نیست) و بر تو باد به نماز شب (مترجم گوید: در چند نسخه موجود جمله (و علیک بصلوة اللیل) یکبار ذکر شده ولی در وسائل که حدیث را از کافی نقل کرده سه بار ذکر شده) و بر تو باد به نماز زوال (ظهر) و بر تو باد به نماز زوال و بر تو باد به نماز زوال، (مجلسی و دیگران گویند: ظاهر این است که مقصود نافله ظهر است) و بر تو باد به خواندن قرآن در هر حالی، و بر تو باد به اینکه دستهای خود را در نماز بلند کنی و بگردانی (یعنی در حال تکبیر گفتن و برگرداندن آن) و بر تو باد به مسواک کردن باهر وضو، و بر تو باد به اخلاق خوب که با مردم به اخلاق خوب

رفتار کنی و از اخلاق بد دوری جوئی و اگر نکردی جز خویشتن را نباید
ملامت و سرزنش کنی .)

حدیث شماره : 34

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغْبِرَةِ قَالَ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ [بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَعْفَرِ الطَّيَّارِ] عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ أَبِيهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص حَسَبُ الْمَرْءِ دِينُهُ وَ مَرْوَةٌ تُهُ وَ عَقْلُهُ وَ شَرَفُهُ وَ جَمَالُهُ وَ كَرَمُهُ تَقْوَاهُ

(34) - جعفر بن ابراهیم از امام صادق علیه السلام و او از پدر بزرگوارش روایت فرموده که گفت رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: حسب (شرف خانوادگی) مرد دین او است ، و مردانگیش خرد و عقل او است ، و شرفش زیبایی او است ، (یعنی زیبایی به شرف است) و بزرگواریش پرهیزکاری و تقوای او است .

حدیث شماره : 35

عَنْهُمْ عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ وَ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ وَ غَالِبِ بْنِ عُثْمَانَ وَ هَارُونَ بْنَ مُسْلِمٍ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي فُسْطَاطٍ لَهُ بِمَنَى فَنَظَرَ إِلَيَّ زِيَادُ الْأَسْوَدِ مُنْقَلِعَ الرَّجْلِ فَرَثَى لَهُ فَقَالَ لَهُ مَا لِرَجُلَيْكَ هَكَذَا قَالَ جِئْتُ عَلَى بَكْرِ لِي نِضْوٌ فَكُنْتُ أَمْشِي عَنْهُ عَامَّةَ الطَّرِيقِ فَرَثَى لَهُ وَ قَالَ لَهُ عِنْدَ ذَلِكَ زِيَادٌ إِنِّي أُلِمُّ بِالذَّنُوبِ حَتَّى إِذَا ظَنَنْتُ أَنِّي قَدْ هَلَكْتُ ذَكَرْتُ حُبُّكُمْ فَرَجَوْتُ النَّجَاةَ وَ تَجَلَّى عَنِّي فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام وَ هَلِ الدِّينُ إِلَّا الْحُبُّ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى حَبَبَ إِلَيْكُمْ الْإِيمَانَ وَ زِينَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَ قَالَ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمْ اللَّهُ وَ قَالَ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ إِنْ رَجَلَا أَتَى النَّبِيَّ ص فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحِبُّ الْمُصَلِّينَ وَ لَا أُصَلِّي وَ أَحِبُّ الصَّوَّامِينَ وَ لَا أُصُومُ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ وَ لَكَ مَا اكَتَسَبْتَ وَ قَالَ مَا تَبْعُونَ وَ مَا تُرِيدُونَ أَمَا إِنَّهَا لَوْ كَانَ فِزَعَةٌ مِنَ السَّمَاءِ فَزَعَتْ كُلُّ قَوْمٍ إِلَى مَا مَنَّهُمْ وَ فَرَعْنَا إِلَى نَبِينَا وَ فَرَعْتُمْ إِلَيْنَا

35) - بریدین معاویه گوید: در منی خدمت امام باقر عليه السلام بودم در چادری که برای آن حضرت بر پا کرده بودند پس آنحضرت به زیادبن اسود (که یکی از اصحاب او بود) نگریست و دید پایش بریده و مجروح شده امام عليه السلام از وضع رقت بار او متاثر شده و به او فرمود: چرا پاهایت اینطور شده ؟ عرض کرد: شتر جوان و لاغری داشتم و به خاطر آن بیشتر راه را پیاده آمدم ، حضرت متاثر شد، زیاد عرض کرد: من گاهی آلوده به گناهان شوم تا بدانجا که گمان کنم به هلاکت و نابودی افتاده ام در آنحال بیاد دوستی شما افتم و همان امید نجاتی برای من آورد و اندوهم را برطرف کند! امام باقر عليه السلام فرمود: مگر دین چیزی

جز محبت و دوستی است؟ خدایتعالی فرموده: (...ولی خدا ایمان را محبوب شما کرد و آنرا در دل‌های شما بیاراست) (سوره حجرات آیه 7) و نیز فرموده: (بگو اگر خدا را دوست می‌دارید مرا پیروی کنید تا خدا شما را دوست بدارد) (سوره آل عمران آیه 31) و نیز (درباره انصار مدینه) فرموده: (...دوست دارند آنانکه به سوی ایشان هجرت کرده‌اند) (سوره حشر آیه 9).

همانا مردی خدمت پیغمبر ﷺ آمده عرض کرد: ای رسول خدا من نماز گذاران را دوست دارم و خود نماز نمی‌خوانم و روزه داران را دوست دارم و خودم روزه نمی‌گیرم (بعید نیست مقصودش نمازهای نافله و روزه‌های مستحبی بوده) رسول خدا ﷺ به او فرمود: تو با آن کسانی هستی که دوستشان داری و برای تو است آنچه بدست آورده‌ای.

(پس از آن فرمود): چه می‌جوئید و چه می‌خواهید آگاه باشید که به راستی اگر یک هراس آسمانی بیاید (همگی مشرف به هلاکت شوند) هر گروهی به پناهگاه خود روند و ما نیز به پیغمبران پناه می‌بریم و شما نیز به ما پناه آرید.

حدیث شماره : 36

سَهْلٌ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ وَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ الْحَمْدُ لِلَّهِ صَارَتْ فِرْقَةٌ مُرْجِئَةٌ وَ صَارَتْ فِرْقَةٌ حَرُورِيَّةٌ وَ صَارَتْ فِرْقَةٌ قَدْرِيَّةٌ وَ سُمِّيَتْمُ التُّرَابِيَّةَ وَ شِيعَةَ عَلِيٍّ أَمَا وَاللَّهِ مَا هُوَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ رَسُولُهُ ص وَ آلُ رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام وَ شِيعَةُ آلِ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ مَا النَّاسُ إِلَّا هُمْ كَانَ عَلِيُّ عليه السلام أَفْضَلَ النَّاسِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ أَوْلَى النَّاسِ بِالنَّاسِ حَتَّى قَالَهَا ثَلَاثًا

(36) - سعید بن یسار گوید: شنیدم از امام صادق عليه السلام که می فرمود:

ستایش خاص خدا است دسته ای مرجئه شدند، و دسته ای حروریه (و خوارج) گشتند، و دسته ای قدریه شدند، و شما را نیز تراپیّه (منسوب به ابوتراب کنیه علی عليه السلام و شیعه علی نامیدند، به خدا سوگند که آن (یعنی حق و حقیقت نیست جز خدای یگانه که شریک ندارد، و رسول او صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و خاندان رسول خدا عليه السلام) و شیعیان رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، و نیستند سایر مردم جز همان (که هستند علی عليه السلام برترین مردم بود پس از رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و سزاوارترین مردم بود نسبت به آنها و سه بار این جمله را تکرار فرمود:

شرح :

(مرجئه) بکسانی گویند که علی عليه السلام را چهارمین خلیفه دانند و برخی گفته اند: کسانی هستند که معتقدند با وجود ایمان در شخص هیچ گناهی زیان نرساند و با وجود کفر هیچ طاعتی سود ندهد، و (حروریه) به یک دسته از خوارج اطلاق شود، و قدریه به کسانی گویند که قائل به تفویض گشته اند و گاهی بجزیره نیز قدریه گفته شده.)

حدیث شماره : 37

عَنْهُ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ الْكَلْبِيِّ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ الْوَاسِطِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قُلْتُ لَهُ أَصْلَحَكَ اللَّهُ لَقَدْ تَرَكْنَا أَسْوَاقَنَا أَنْتِظَاراً لِهَذَا الْأَمْرِ حَتَّى لِيُوشِكُ الرَّجُلُ مِنَّا أَنْ يُسْأَلَ فِي يَدِهِ فَقَالَ يَا [أَبَا] عَبْدِ الْحَمِيدِ أ تَرَى مَنْ حَبَسَ نَفْسَهُ عَلَى اللَّهِ لَا يَجْعَلُ اللَّهُ لَهُ مَخْرَجاً بَلَى وَاللَّهِ لَيَجْعَلَنَّ اللَّهُ لَهُ مَخْرَجاً رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا أَحْيَا أَمْرَنَا قُلْتُ أَصْلَحَكَ اللَّهُ إِنْ هَؤُلَاءِ الْمُرْجِيَّةَ يَقُولُونَ مَا عَلَيْنَا أَنْ نَكُونَ عَلَى الَّذِي نَحْنُ عَلَيْهِ حَتَّى إِذَا جَاءَ مَا تَقُولُونَ كُنَّا نَحْنُ وَأَنْتُمْ سَوَاءٌ فَقَالَ يَا عَبْدَ الْحَمِيدِ صَدُقُوا مَنْ تَابَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ مَنْ أَسَرَ نِفَاقاً فَلَا يُرْغِمُ اللَّهُ إِلَّا بِأَنْفِهِ وَ مَنْ أَظْهَرَ أَمْرَنَا أَهْرَقَ اللَّهُ دَمَهُ يَذْبَحُهُمُ اللَّهُ عَلَى الْإِسْلَامِ كَمَا يَذْبَحُ الْقِصَابُ شَاتَهُ قَالَ قُلْتُ فَنَحْنُ يَوْمئِذٍ وَ النَّاسُ فِيهِ سَوَاءٌ قَالَ لَا أَنْتُمْ يَوْمئِذٍ سَنَامُ الْأَرْضِ وَ حُكَّامُهَا لَا يَسْعُنَا فِي دِينِنَا إِلَّا ذَلِكَ قُلْتُ فَإِنْ مِتُّ قَبْلَ أَنْ أُدْرِكَ الْقَائِمُ عليه السلام قَالَ إِنْ الْقَائِلَ مِنْكُمْ إِذَا قَالَ إِنْ أُدْرِكْتُ قَائِمِ آلِ مُحَمَّدٍ نَصْرَتُهُ كَالْمُقَارِعِ مَعَهُ بِسَيْفِهِ وَ الشَّهَادَةُ مَعَهُ شَهَادَتَانِ

(37) - عبدالحمید واسطی گوید: به امام باقر عليه السلام عرض کردم: خدا کار شما را به اصلاح گراید به راستی ما به انتظار ظهور دولت حقه دست از کسب کشیده ایم تا بدانجا که چیزی نمانده برخی از ما گدائی کند؟ حضرت فرمود: ای عبدالحمید آیا پنداری کسیکه در راه خدا خود را باز داشته خداوند گشایش بکارش ندهد؟ چرا! به خدا قسم که حتما برای او گشایشی فراهم خواهد کرد، خدا رحمت کند بنده ای را که امر امامت ما را زنده کند، عرض کردم، خدا کار شما را به اصلاح گراید همانا این مرجئه (معنای آن در حدیث پیش گذشت) می گویند: بما زبانی نرساند که بر همین حال و عقیده ای که هستیم باشیم تا

هنگامیکه بیاید آنچه شما می گوئید (و دولت حقه ظاهر گردد) در آن هنگام ما و شما هم عقیده شویم و یکسان گردیم ؟

فرمود: ای عبدالحمید راست گویند هر که توبه کند (یعنی در آزمان) خدا توبه اش را بپذیرد و هر کس نفاقی در دل داشته باشد و آن را پنهان کند خداوند جز بینیش را به خاک نمالد و هر که (اکنون) امر امامت ما را آشکار سازد خدا خونش را بریزد و خداوند در راه اسلام سرش را ببرد چنانچه قصاب سر گوسفندش را ببرد.

گوید: عرض کردم : پس در آن روز (که حق ظهور کرد) ما با مردم در این باره یکسانیم ؟ فرمود: نه ، شما در آنروز بزرگان و فرمانروایان روی زمین باشید، در دین ما جز این روا نباشد (که شما را به خاطر ایمانی که دارید به آقائی و سیادت رسانیم) عرض کردم : اگر من پیش از آنکه حضرت قائم علیه السلام را درک کنم بمیرم چه ؟ فرمود: هر که از شماها بگوید: اگر من قائم آل محمد را درک کنم او را یاری کنم مانند کسی است که با او (در رکابش) شمشیر زند، و شهادت با آنحضرت دو شهادت محسوب شود.

(شاید مقصود این باشد که آرزوی شهادت با آن حضرت مانند شهادت در رکاب آنحضرت است ، و شهادت با آنحضرت نیز دو شهادت محسوب است ، پس آرزوی شهادت با آن حضرت نیز دو شهادت محسوب شود.)

حدیث شماره : 38

عَنْهُ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْوَلِيدِ الْكِنْدِيِّ قَالَ دَخَلْنَا عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي زَمَنِ مَرْوَانَ فَقَالَ مَنْ أَنْتُمْ فَقُلْنَا مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ فَقَالَ مَا مِنْ بَلَدَةٍ مِنَ الْبُلْدَانِ أَكْثَرَ مَحِبًّا لَنَا مِنْ أَهْلِ الْكُوفَةِ وَلَا سِيِّمًا هَذِهِ الْعِصَابَةَ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ذِكْرُهُ هَدَاكُمْ لِأَمْرِ جَهْلِهِ النَّاسُ وَأَحْبَبْتُمُونَا وَأَبْغَضْنَا النَّاسُ وَاتَّبَعْتُمُونَا وَخَالَفْنَا النَّاسُ وَصَدَّقْتُمُونَا وَكَذَّبْنَا النَّاسُ فَأَحْيَاكُمْ اللَّهُ مَحْيَانًا وَأَمَاتَكُمْ [اللَّهُ] مَمَاتًا فَأَشْهَدُ عَلَى أَبِي أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ مَا بَيْنَ أَحَدِكُمْ وَبَيْنَ أَنْ يَرَى مَا يُقْرَأُ اللَّهُ بِهِ عَيْنُهُ وَأَنْ يَغْتَبِطَ إِلَّا أَنْ تَبْلُغَ نَفْسُهُ هَذِهِ وَأَهْوَى بِيَدِهِ إِلَى حَلْقِهِ وَقَدْ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي كِتَابِهِ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً فَتَحْنُ ذُرِّيَّةَ رَسُولِ اللَّهِ ص

(38) - عبدالله وليد كندی گوید: در زمان مروان بر امام صادق عليه السلام در آمدیم

حضرت فرمود:

شما کیستید؟ عرض کردیم؟ از اهل کوفه ایم، فرمود: در هیچ شهری بیشتر از شهر کوفه ما طرفدار و دوست نداریم و به خصوص این گروه (یعنی گروه شیعه یا مقصود قبیله کنده است که راوی نیز جزء آنها بوده) همانا خدای عزوجل شما را راهنمایی کرد برای چیزی که مردم آن را نمی دانند، شما ما را دوست و مردم ما را دشمن دارند، شما از ما پیروی کنید و مردم مخالفت ما را می کنند، شما ما را تصدیق کردید و مردم ما را تکذیب نمودند، پس خدا شما را به زندگی ما زنده دارد و به مرگ ما بمیراند، و من گواهم که پدرم می فرمود: فاصله ای نیست میان یکی از شما و میان آنچه با دیدنش خداوند چشم او را روشن کند و مورد غبطه دیگران واقع گردد جز اینکه جان به اینجا رسد و اشاره به گلویش فرمود و خدای عزوجل در قرآنش فرمود: (و ما پیش از تو پیمبرانی

فرستادیم و برای آنها همسران و فرزندان مقرر داشتیم (سوره رعد آیه 38) و
مائیم فرزندان رسول خدا ﷺ .

حديث شماره : 39

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكِنْدِيِّ عَنِ أَحْمَدَ بْنِ عُدَيْسٍ عَنِ أَبَانَ بْنِ
عُثْمَانَ عَنِ أَبِي الصَّبَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ كَلَامًا يُرْوَى عَنِ النَّبِيِّ ص وَعَنْ عَلِيٍّ عليه السلام وَ
عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ فَعَرَضْتُهُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ هَذَا قَوْلُ رَسُولِ اللَّهِ ص
أَعْرِفُهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الشَّقِيُّ مَنْ شَقِيَ فِي بَطْنِ أُمَّهِ وَالسَّعِيدُ مَنْ وَعِظَ
بِغَيْرِهِ وَأَكْبَسُ الْكَيْسِ التَّقِيُّ وَأَحْمَقُ الْحُمَقِ الْفَجُورُ وَشَرُّ الرُّوِيِّ رَوِيُّ الْكُذِبِ وَ
شَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا وَأَعْمَى الْعَمَى عَمَى الْقَلْبِ وَشَرُّ النَّدَامَةِ نَدَامَةُ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ
أَعْظَمُ الْخَطَايَا عِنْدَ اللَّهِ لِسَانُ الْكُذَّابِ وَشَرُّ الْكَسْبِ كَسْبُ الرِّبَا وَشَرُّ الْمَأْكَلِ أَكْلُ
مَالِ الْيَتِيمِ وَأَحْسَنُ الزِّيْنَةِ زِيْنَةُ الرَّجُلِ هَدْيٌ حَسَنٌ مَعَ إِيمَانٍ وَأَمْلَكُ أَمْرِهِ بِهِ وَ
قَوَامُ خَوَاتِيمِهِ وَمَنْ يَتَّبِعِ السَّمْعَةَ يُسْمَعِ اللَّهُ بِهِ الْكُذْبَةَ وَمَنْ يَتَوَلَّ الدُّثْيَا يَعْجِزُ عَنْهَا
وَمَنْ يَعْرِفِ الْبَلَاءَ يَصْبِرْ عَلَيْهِ وَمَنْ لَا يَعْرِفُهُ يَنْكُلُ وَالرَّيْبُ كُفْرٌ وَمَنْ يَسْتَكْبِرُ
يَضَعُهُ اللَّهُ وَمَنْ يُطِيعِ الشَّيْطَانَ يَعْصِ اللَّهُ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ يُعَذِّبُهُ اللَّهُ وَمَنْ يَشْكُرُ
يَزِيدُهُ اللَّهُ وَمَنْ يَصْبِرْ عَلَى الرِّزْيَةِ يُعِينَهُ اللَّهُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَحَسْبُهُ اللَّهُ لَا
تُسْخِطُوا اللَّهَ بَرِيضًا أَحَدٍ مِنْ خَلْقِهِ وَلَا تَقْرَبُوا إِلَى أَحَدٍ مِنَ الْخَلْقِ تَتَّبَاعِدُوا مِنَ اللَّهِ
فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَحَدٍ مِنَ الْخَلْقِ شَيْءٌ يُعْطِيهِ بِهِ خَيْرًا وَلَا يَدْفَعُ
بِهِ عَنْهُ شَرًّا إِلَّا بِطَاعَتِهِ وَاتِّبَاعِ مَرْضَاتِهِ وَإِنْ طَاعَةَ اللَّهَ نَجَّاحٌ مِنْ كُلِّ خَيْرٍ يُبْتَغَى وَ
نَجَاةٌ مِنْ كُلِّ شَرٍّ يُتَّقَى وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ ذِكْرُهُ يَعْصِمُ مَنْ أَطَاعَهُ وَلَا يَعْتَصِمُ بِهِ مَنْ
عَصَاهُ وَلَا يَجِدُ الْهَارِبُ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَهْرَبًا وَإِنَّ أَمْرَ اللَّهِ نَازِلٌ وَلَوْ كَرِهَ
الْخَلَائِقُ وَكُلُّ مَا هُوَ آتٍ قَرِيبٌ مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ فَتَعَاوَنُوا عَلَى
الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

39) - ابی الصباح گوید: من شنیدم (مردم) سخنی را از رسول خدا ﷺ و امیر المؤمنین علیه السلام و ابن مسعود نقل می کنند، پس به نزد امام صادق علیه السلام رفتم و آن را بر آن حضرت عرضه کردم ، فرمود: (آری) این سخن رسول خدا ﷺ است و آن را می شناسم ، (و آن این بود که) فرمود: رسول خدا ﷺ فرمود: شخص بدبخت در شکم مادرش بدبخت است ، و سعادت مند کسی است که به دیگران پند گیرد، و زیرک ترین اشخاص مرد با تقوی و پرهیزکار است و احمق ترین احمقان شخص بزهکار و فاجر است ، و بدترین نقلها نقل کردن دروغ است ، و بدترین کارها بدعتها است و کورترین کوریها کوری دل است ، و بدترین پشیمانیها پشیمانی روز قیامت است ، و بزرگترین خطاها در پیشگاه خدا زبان دروغگو است ، و بدترین پشیمانیها پشیمانی روز قیامت است ، و بزرگترین خطاها در در پیشگاه خدا زبان دروغگو است ، و بدترین کسبها کسب ربوی (و بدست آوردن مال از ربا) است و بدترین خوراکها خوردن مال یتیم است ، و بهترین زیورها زیور مرد است به رفتن راه درست با داشتن ایمان ، و (نیز به راه درست رفتن) بهترین چیزی است که در اختیار او است (که او را از بردگی شهوت بیرون آورد) و موجب قوام و صلاح سرانجام کارهای او است (این معنی روی آن است که (واو) در جمله (و قوام خواتیمه) جزء روایت باشد، و محتمل است چنانچه مجلسی رحمته الله گفته : (واو) را نسخ افزوده باشند) و هر که (در کار خود) پیرو شهرت طلبی باشد خداوند دروغش را بشنوند (مجلسی رحمته الله در معنای این جمله چند وجه گفته که از آنجمله است : هر که عمل صالحی را در پنهانی انجام دهد و سپس آن را برای خود نمائی و اطلاع یافتن مردم آشکار کند خداوند غرض او را بگوش مردم برساند و برای

مردم آشکار سازد که غرض این شخص از اینکار خود نمائی بوده و عملش خالص برای حق نبوده است).

و هر که به کار دنیا سرگرم شود بدان درماند (و مطلوب خود را از آن دریافت نکند) و هر که بلا (و فواید و منافع و پاداش آن را) بداند بر آن شکیبائی ورزد، و هر که آن را (و منافع و پاداشش را) نداند از آن بترسد و تن بدان ندهد، شک و تردید (در اصول دین) کفر است، و هر که گردن فرازی و تکبر کن خدایش پست کند، و هر که فرمانبرداری شیطان کند نافرمانی خدا را کرده و هر که نافرمانی خدا کند خدایش او را عذاب کند، و هر که سپاسگزاری کند خدا بر او بیفزاید، و هر که بر بلای سخت شکیبیا باشد خدایش کمک کند، و هر که بر خدا توکل کند خدایش او را بس باشد. خدایرا به خاطر خوشنودی و رضایت یکی از خلقش به خشم نیاورید، و به هیچ یک از خلق خدا (بوسیله نافرمانی خدا) تقرب نجوئید که از خدا دور شوید، زیرا میان خدای عزوجل و هیچ یک از خلق او خصوصیتی وجود ندارد که بدان وسیله خیری بدو رساند و یا شری را از او دفع کند جز بوسیله اطاعت کردن او و پیروی از آنچه موجب خوشنودی او است، و به راستی که اطاعت خدا وسیله رسیدن و کامیاب شدن به هر خیری است که جستجو شود، و سبب نجات و رهائی از هر شری است که از آن پرهیز گردد، و به راستی که خدای عزوجل نگاه دارد هر که را که از او فرمانبرداری کند، و نگهداری نکند از کسیکه نافرمانیش کند، و کسی که از خدای عزوجل بگریزد گریز گاهی ندارد، و همانا فرمان خدا نازل شود و گرچه آفریدگانش خوش نداشته باشند، و هر آنچه آمدنی است نزدیک است (مانند مرگ و برزخ و قیامت). آنچه خدا خواهد باشد و آنچه را نخواهد نباشد پس کمک کنید به

نیکی و پرهیزکاری و به بدکاری و تجاوز کمک ندهید و از خدا بترسید که
خداوند سخت کیفر است .)

حدیث شماره : 40

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَبَانَ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَقَالَ كَانَ النَّاسُ قَبْلَ نُوحٍ أُمَّةً ضَلَّالٍ فَبَدَأَ اللَّهُ فَبَعَثَ الْمُرْسَلِينَ وَ لَيْسَ كَمَا يَقُولُونَ لَمْ يَزَلْ وَ كَذَّبُوا يَفْرُقُ اللَّهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ مَا كَانَ مِنْ شِدَّةٍ أَوْ رَخَاءٍ أَوْ مَطَرٍ يَقْدَرُ مَا يَشَاءُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يُقَدِّرَ إِلَى مِثْلِهَا مِنْ قَابِلٍ (40) - يعقوب بن شعيب از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ از گفتار خدای عزوجل پرسید که فرماید: (مردم همه یک امت بودند) (سوره بقره آیه 213) فرمود: مردم پیش از حضرت نوح همه یک امت گمراه بودند و خدا آغاز بعثت کرد و (از روی قانون بداء) پیمبران مرسل را برانگیخت ، و اینکه مردم گویند: همیشه بوده و خواهد بود (یعنی هر آنچه از ازل تعیین شده تغییری در آن راه نیابد) چنین نیست و دروغ گفته اند، خدا در شب قدر جدا کند آنچه از سختی یا خوشی یا باران است به مقداری که خدا تا سال آینده خواهد بدان مقدار معین فرماید.)

حديث شماره : 41

(حديثُ البَحْرِ مَعَ الشَّمْسِ)

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مَعْرُوفِ بْنِ خَرْبُودَ عَنْ الْحَكَمِ بْنِ الْمُسْتَوْرِدِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ إِنَّ مِنَ الْأَقْوَاتِ الَّتِي قَدَّرَهَا اللَّهُ لِلنَّاسِ مِمَّا يَحْتَاجُونَ إِلَيْهِ الْبَحْرَ الَّذِي خَلَقَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ قَالَ وَإِنَّ اللَّهَ قَدَّرَ فِيهَا مَجَارِيَ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَالنُّجُومِ وَالْكَوَاكِبِ وَقَدَّرَ ذَلِكَ كُلَّهُ عَلَى الْفَلَكَ ثُمَّ وَكَّلَ بِالْفَلَكَ مَلَكًا وَمَعَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلِكٍ فَهُمْ يُدِيرُونَ الْفَلَكَ فَإِذَا أَدَارُوهُ دَارَتِ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْكَوَاكِبُ مَعَهُ فَزَلَّتْ فِي مَنَازِلِهَا الَّتِي قَدَّرَهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِيهَا لَيُومِهَا وَلَيْلَتِهَا فَإِذَا كَثُرَتْ ذُنُوبُ الْعِبَادِ وَأَرَادَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنْ يَسْتَعْتِبَهُمْ بِآيَةٍ مِنْ آيَاتِهِ أَمَرَ الْمَلِكَ الْمُوَكَّلَ بِالْفَلَكَ أَنْ يُزِيلَ الْفَلَكَ الَّذِي عَلَيْهِ مَجَارِيَ الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَالنُّجُومِ وَالْكَوَاكِبِ فَيَأْمُرُ الْمَلِكُ أَوْلِيَّكَ السَّبْعِينَ أَلْفَ مَلِكٍ أَنْ يُزِيلُوهُ عَنْ مَجَارِيهِ قَالَ فَيُزِيلُونَهُ فَتَصِيرُ الشَّمْسُ فِي ذَلِكَ الْبَحْرِ الَّذِي يَجْرِي فِي الْفَلَكَ قَالَ فَيَطْبَسُ ضَوْوُهَا وَيَتَغَيَّرُ لَوْنُهَا فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يُعْظِمَ الْآيَةَ طَمَسَتِ الشَّمْسُ فِي الْبَحْرِ عَلَى مَا يُحِبُّ اللَّهُ أَنْ يُخَوِّفَ خَلْقَهُ بِالْآيَةِ قَالَ وَذَلِكَ عِنْدَ انْكِسَافِ الشَّمْسِ قَالَ وَكَذَلِكَ يَفْعَلُ بِالْقَمَرِ قَالَ فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُجَلِّبَهَا أَوْ يَرُدَّهَا إِلَى مَجْرَاهَا أَمَرَ الْمَلِكَ الْمُوَكَّلَ بِالْفَلَكَ أَنْ يَرُدَّ الْفَلَكَ إِلَى مَجْرَاهُ فَيَرُدُّ الْفَلَكَ فَتَرْجِعُ الشَّمْسُ إِلَى مَجْرَاهَا قَالَ فَتَخْرُجُ مِنَ الْمَاءِ وَهِيَ كَدِرَةٌ قَالَ وَالْقَمَرُ مِثْلُ ذَلِكَ قَالَ ثُمَّ قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام أَمَا إِنَّهُ لَا يَفْرَعُ لَهُمَا وَلَا يَرْهَبُ بِهِاتَيْنِ الْآيَتَيْنِ إِلَّا مَنْ كَانَ مِنْ شِيَعَتِنَا فَإِذَا كَانَ كَذَلِكَ فَافْزَعُوا إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ ثُمَّ ارْجِعُوا إِلَيْهِ

حديث دريا و خورشيد:

(41 - حکم بن مستورد از حضرت علی بن الحسین علیه السلام روایت کرده که فرمود: از جمله اسباب زندگی مردم که بدان احتیاج دارند و خدا آنرا (برای رفع احتیاج آنان) خلق فرموده همان دریائی است که خدای عزوجل آن را در میان آسمان و زمین خلق کرده، و همانا خداوند در آن دریا مجاری خورشید و ماه و ستارگان و اختران را روی اندازه ای مقرر داشته و همه را بر روی فلک تقدیر کرده، و بر آن فلک فرشته ای را گماشته که همراهش هفتاد هزار فرشته اند و آنها فلک را می چرخانند و با چرخاندن آن خورشید و ماه و اختران و کواکب می چرخند و در منزلگاههایی که خدای عزوجل برای آنها در شب و روزشان مقدر فرموده وارد می شوند، و چون گناهان بندگان بسیار شد و خدای تعالی اراده فرمود آن مردم (گنهکار) را بوسیله نشانه ای از نشانه های خویش مورد عتاب و نکوهش خویش قرارشان دهد بدان فرشته گماشته بر فلک دستور دهد که آن فلکی را که در آن مجاری خورشید و ماه و نجوم و کواکب است از جای خود حرکت دهد آن فرشته نیز بدان هفتاد هزار فرشته دستور دهد که آنرا از مجاری خود حرکت دهند، آنها نیز چنان کنند و خورشید در آن دریائی افتد که در آن فلک جریان داشت، پس نورش گرفته شود و رنگش دگرگون شود، پس چون خدای عزوجل خواهد که نشانه اش بزرگ شود خورشید در آن دریا فرو رود بدان مقدار که خواهد خلق خود را بدان نشانه بترساند، و این در همان وقتی است که خورشید بگیرد، و به همین نحو درباره ماه انجام دهد.

و چون خداوند بخواهد که آن را روشن گرداند و به مجرای نخستین باز گرداند به فرشته گماشته بر فلک امر کند که فلک را به مجرای خود باز گرداند و او نیز چنان کند پس خورشید به مجرای اصلی خود باز گردد و چون از آب بیرون آید تیره و گرفته رنگ باشد، و هم چنین است ماه.

راوی گوید: سپس امام سجاد علیه السلام فرمود: همانا کسی از این دو نشانه نترسد و از آنها نهراسد جز آنکس که از شیعیان ما باشد، و هر گاه چنین شد به خدای عزوجل پناه ببرید و به سوی او باز گردید (و توبه کنید).

توضیح :

در این حدیث از نظر اینکه امام علیه السلام فلک را بصورت مفرد ذکر کرده و جریان خورشید و ماه و ستارگان در آن فرض شده یک معجزه علمی است که پس از قرن‌ها که مردم گرفتار هیئت بطلمیوسی بودند و خرق و التیام را در افلاک محال می دانستند با تحقیقات جدید نظریه آنها مردود و اشتباه شناخته شد و این حدیث نیز نظریه جدید را بطور وضوح تایید می کند، چنانچه علامه شهرستانی در کتاب *الهیة و الاسلام* (ص 63) در معنای حدیث ذکر کرده و از نظر خسوف و کسوف معمولی باشد که در اثر حائل شدن ماه و زمین اتفاق می افتد و آن نشانه ای است از عذاب الهی چنانچه در روز عاشورا بدون این مقدمات خورشید گرفت ، یا در اخبار است که یکی از نشانه های ظهور حضرت قائم علیه السلام گرفتن آفتاب و ماه است .

حدیث شماره : 42

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ
الْهَاشِمِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ شَكَوْتُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَا أَلْقَى مِنْ أَهْلِ بَيْتِي مِنْ
اسْتِخْفَافِهِمْ بِالذِّينِ فَقَالَ يَا إِسْمَاعِيلُ لَا تُتَكْرِرْ ذَلِكَ مِنْ أَهْلِ بَيْتِكَ فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ
تَعَالَى جَعَلَ لِكُلِّ أَهْلِ بَيْتٍ حُجَّةً يَحْتَجُّ بِهَا عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ فِي الْقِيَامَةِ فَيُقَالُ لَهُمْ أَلَمْ
تَرَوْا فَلَنَّا فِيكُمْ أَلَمْ تَرَوْا هَدْيَهُ فِيكُمْ أَلَمْ تَرَوْا صَلَاتَهُ فِيكُمْ أَلَمْ تَرَوْا دِينَهُ فَهَلَّا
اقتديتم به فيكون حجة عليهم في القيامة

(42) - فضل بن اسماعیل هاشمی از پدرش روایت کند که گوید: به امام

صادق عليه السلام شکایت کردم در آنچه از خانواده ام بدان برمی خورم از استخفافی
که نسبت به دین دارند (و آن را سبک شمارند) حضرت فرمود ای اسماعیل این
جریان را از خانواده ات تازه مپندار زیرا خدای تبارک و تعالی برای هر خاندانی
حجتی قرار داده که بوسیله آن شخص در روز قیامت بر سایر افراد خانواده
احتجاج کند و بدانها فرماید: آیا فلانی را در میان خود ندیدید؟ آیا رفتار و
کردارش را ندیدید؟ آیا نمازش را در میان خود ندیدید؟ آیا دین (و مواظبتش را
بر دین) ندیدید؟ پس چرا به او اقتدا نکردید؟ و همین سبب شود که آن شخص
حجتی باشد بر آنها در قیامت.)

حدیث شماره : 43

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عُوَيْمٍ النَّخَّاسِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ إِنَّ الرَّجُلَ مِنْكُمْ لَيَكُونُ فِي الْمَحَلَّةِ فَيَحْتَجُّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى جِرَانِهِ [بِهِ] فَيُقَالُ لَهُمْ أَلَمْ يَكُنْ فُلَانٌ بَيْنَكُمْ أَلَمْ تَسْمَعُوا كَلَامَهُ أَلَمْ تَسْمَعُوا بُكَاءَهُ فِي اللَّيْلِ فَيَكُونُ حُجَّةَ اللَّهِ عَلَيْهِمْ

(43 - معاویة بن عمار گوید: شنیدم از امام صادق علیه السلام که می فرمود: (ممکن است) مردی از شما در یک محله باشد و خداوند روز قیامت بوسیله او به همسایگانش احتجاج کند و بدانها گفته شود: مگر فلانی میان شما نبود؟ آیا سخنش را نشنیدید؟ آیا صدای گریه شبش را نشنیدید؟ و همان یک نفر حجت خداوند بر آنها می گردد.)

حدیث شماره : 44

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ أَبِي مَرْيَمَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ أَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ قَالَ كَانَ طَيْرٌ سَافٌ جَاءَهُمْ مِنْ قِبَلِ الْبَحْرِ رُءُوسُهَا كَأَمْثَالِ رُءُوسِ السَّبَاعِ وَأُظْفَارُهَا كَأُظْفَارِ السَّبَاعِ مِنَ الطَّيْرِ مَعَ كُلِّ طَائِرٍ ثَلَاثَةٌ أَحْجَارٍ فِي رِجْلَيْهِ حِجْرَانِ وَ فِي مِيقَارِهِ حَجْرٌ فَجَعَلَتْ تَرْمِيهِمْ بِهَا حَتَّى جُدَّتْ أَجْسَادُهُمْ فَقَتَلْتُهُمْ بِهَا وَ مَا كَانَ قَبْلَ ذَلِكَ رُئِيَ شَيْءٌ مِنَ الْجُدْرِيِّ وَ لَا رَأَوْا ذَلِكَ مِنَ الطَّيْرِ قَبْلَ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَ لَا بَعْدَهُ قَالَ وَ مَنْ أَفَلَتْ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ أَنْطَلَقَ حَتَّى إِذَا بَلَغُوا حَضْرَمَوْتَ وَ هُوَ وَادٍ دُونَ الْيَمَنِ أَرْسَلَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ سَيْلًا فَعَرَقَهُمْ أَجْمَعِينَ قَالَ وَ مَا رُئِيَ فِي ذَلِكَ الْوَادِي مَاءٌ قَطُّ قَبْلَ ذَلِكَ الْيَوْمِ بِخَمْسِ عَشْرَةَ سَنَةً قَالَ فَلِذَلِكَ سُمِّيَ حَضْرَمَوْتَ حِينَ مَاتُوا فِيهِ

44 - ابومريم گوید: از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ از گفتار خدای عزوجل پرسیدم (که فرماید): (و فرستاد برایشان پرندگان ابابیل را (گروه گروه)، که پرتاب می کردند برایشان سنگهایی از سجیل) (سوره فیل آیه 3) فرمود: پرندگانی بودند در نزدیکی زمین که از طرف دریا آمدند، سرهاشان مانند سرهای پرندگان درنده و چنگالی همانند چنگال آنان داشتند. هر پرنده ای سه سنگ داشت دو سنگ در پا و یکی در منقار، و همچنان سنگها را بدانها زدند تا نشان دانه آبله زد و تا به آنروز (در آن سرزمین) آبله دیده نشده بود و نه آن نوع پرنده پیش از آن دیده شده بود و نه بعد از آن دیده شد، فرمود: و آنانکه از آن جماعت در آنروز گریختند (و از آن معرکه جانی بدر بردند) آمدند تا به (حضر موت) که دره ای است در نزدیکی یمن رسیدند، در آنجا خداوند سیلی بر آنها فرستاد و همگی را

غرق کرد، فرمود: و در آن دره از پانزده سال قبل هیچگاه آبی دیده نشده بود، و از این رو هنگامیکه آنها در آنجا مردند آنجا را به حضرموت (مرگ در رسید) نامیدند.

حدیث شماره : 45

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ بُكَيْرٍ وَثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ وَعَلِيَّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ قَالَ وَقَعَ بَيْنَ أَبِي جَعْفَرٍ وَبَيْنَ وَلَدِ الْحَسَنِ عليه السلام كَلَامٌ فَبَلَغَنِي ذَلِكَ فَدَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَذَهَبْتُ أَتَكَلَّمُ فَقَالَ لِي مَهْ لَا تَدْخُلِي فِيمَا بَيْنَنَا فَإِنَّمَا مَثَلْنَا وَمَثَلُ بَنِي عَمِّنَا كَمَثَلِ رَجُلٍ كَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ كَانَتْ لَهُ ابْنَتَانِ فَرَوَّجَ إِحْدَاهُمَا مِنْ رَجُلٍ زَرَّاعٍ وَزَوْجَ الْأُخْرَى مِنْ رَجُلٍ فَخَّارٍ ثُمَّ زَارَهُمَا فَبَدَأَ بِامْرَأَةِ الزَّرَّاعِ فَقَالَ لَهَا كَيْفَ حَالُكُمْ فَقَالَتْ قَدْ زَرَعَ زَوْجِي زَرْعًا كَثِيرًا فَإِنْ أَرْسَلَ اللَّهُ السَّمَاءَ فَنَحْنُ أَحْسَنُ بَنِي إِسْرَائِيلَ حَالًا ثُمَّ مَضَى إِلَى امْرَأَةِ الْفَخَّارِ فَقَالَ لَهَا كَيْفَ حَالُكُمْ فَقَالَتْ قَدْ عَمِلَ زَوْجِي فَخَّارًا كَثِيرًا فَإِنْ أَمْسَكَ اللَّهُ السَّمَاءَ فَنَحْنُ أَحْسَنُ بَنِي إِسْرَائِيلَ حَالًا فَانصَرَفَ وَهُوَ يَقُولُ اللَّهُمَّ أَنْتَ لَهُمَا وَكَذَلِكَ نَحْنُ

(45) - عبدالملک گوید: میان حضرت باقر عليه السلام و فرزندان امام حسن عليه السلام

حرفی شد (و اختلاف و کدورتی پدید آمد) و این جریان بگوش من رسید، پس خدمت امام باقر عليه السلام شرفیاب شدم و خواستم چیزی (در این باره) بگویم، حضرت فرمود: خموش باش و میان ماها وارد مشو که حکایت ما و عموزادگانمان حکایت آن مردی است که در بنی اسرائیل بود و دو دختر داشت پس یکی از آن دو دختر را به شخص زارعی شوهر داد و دیگری را به کوزه گری، روزی به دیدار دختران خود رفت و نخست به دیدن زن زارع رفت و از او پرسید: حالتان چطور است؟ گفت: شوهرم کشت زیادی کرده اگر خداوند بارانی از آسمان بفرستد، از همه بنی اسرائیل حالمان بهتر خواهد بود، از آنجا به

دیدن دختر دیگرش که زن کوزه گر بود رفت و از او پرسید: حال شما چگونه است ؟

پاسخ داد: شوهرم کوزه زیادی ساخته اگر خدا از آسمان باران نیارد (که کوزه های ما خشک شود) کسی در میان بنی اسرائیل حالش بهتر از ما نخواهد بود.

آن مرد از نزد آن دختر بیرون آمد و می گفت : خدایا تو خدای هر دوی اینها هستی (خود دانی و خواهش مختلف ایندو) ما نیز چنین هستیم .
(مجلسی رحمته الله علیه گوید: همانطور که آنمرد قضاوتی نکرد و کار هر دو دخترش را به خدا واگذار کرد ما هم هر دو از فرزندان پیغبریم و شما را نرسد که در میان ما قضاوت کنید و به عنوان طرفداری به نفع یکطرف سخنی بگوئید.)

حدیث شماره : 46

مُحَمَّدٌ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ ذَرِيحٍ قَالَ سَمِعْتُ
أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُعَوِّدُ بَعْضَ وُلْدِهِ وَيَقُولُ عَزَمْتُ عَلَيْكَ يَا رِيحُ وَيَا وَجَعُ كَائِنًا مَا
كُنْتُ بِالْعَزِيمَةِ الَّتِي عَزَمَ بِهَا عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَسُولُ رَسُولِ
اللَّهِ صِ عَلَى جِنِّ وَاْدِي الصَّبْرَةَ فَأَجَابُوا وَأَطَاعُوا لَمَّا أَجَبْتِ وَأَطَعْتِ وَخَرَجْتِ
عَنْ ابْنِي فُلَانٍ ابْنِ ابْنَتِي فُلَانَةَ السَّاعَةَ السَّاعَةَ

(46 - ذریح گوید: شنیدم از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ که در تعویذ فرزندش
(تعویذ یعنی پناه دادن و دعا خواندن برای دفع جن و شیاطین و چشم زخم و
غیره) این جملات را می فرمود: (تو را سوگند دهم ای باد و ای درد، هرچه
باشی بدان سوگندی که قسم داد بدان علی بن ابیطالب فرستاده رسول خدا
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بر جنیان وادی صبره و آنان فرمان بردند و اجابت دستورش کردند که
تو نیز اجابت کنی و فرمانم ببری و هم اکنون همین ساعت از بدن پسر من فلان که
دختر زاده من است بیرون روی).

توضیح :

مجلسی رَحِمَهُ اللهُ گوید: شاید اشاره باشد بدانچه شیخ مفید در ارشاد درباره علی
بن ابیطالب عَلَيْهِ السَّلَامُ نقل کرده است و سپس حدیث را به تفصیل نقل کند که ما آنرا
در ارشاد مترجم جدید ترجمه کرده ایم هر که خواهد بدانجا مراجعه کند (ج 1
ص 340).

حدیث شماره : 47

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي
الْجَارُودِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ يَتَّقِدْ يَفْقِدْ وَمَنْ لَا يُعِدَّ
الصَّبْرَ لِنَوَائِبِ الدَّهْرِ يَعْجِزْ وَمَنْ قَرَضَ النَّاسَ قَرْضَهُ وَمَنْ تَرَكَهُمْ لَمْ يَتْرُكُوهُ قِيلَ
فَأَصْنَعْ مَاذَا يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ أَقْرِضْهُمْ مِنْ عَرْضِكَ لِيَوْمِ فُتْرِكَ

(47) - ابوالجارود از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده که فرمود: رسول خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرموده: هر که تفحص کند نیابد (ابن اثیر گوید: یعنی هر که تفحص
کند برای پیدا کردن دوست صمیمی آنچه خواهد نیابد زیرا خیر در مردم به
ندرت یافت شود) و هر که صبر و شکیبائی برای پیش آمدهای ناگوار روزگار
آماده نکرده باشد درماند، و هر که به مردم بد گوید به او بد گویند، و هر که
ایشانرا وا گذارد آنها او را وانگذارند، کسی عرض کرد: ای رسول خدا پس من
چه بکنم؟ فرمود: از آبروی خود به آنها قرض بده برای روز نیازت .

(ابن اثیر گوید: یعنی اگر کسی به تو بد گفت تو در مقابل به او بد مگو و صبر
کن و آنرا قرضی در ذمه او قرار ده تا در روز نیازمندیت یعنی روز قیامت آنرا
از او باز ستانی.)

حدیث شماره : 48

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ الْبَرْقِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ قَالَ بَيْنَا مُوسَى بْنُ عَيْسَى فِي دَارِهِ الَّتِي فِي الْمَسْعَى يُشْرِفُ عَلَى الْمَسْعَى إِذْ رَأَى أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى عليه السلام مُقْبِلًا مِنَ الْمَرْوَةِ عَلَى بَعْلَةٍ فَأَمَرَ ابْنَ هَيَّاجٍ رَجُلًا مِنْ هَمْدَانَ مُنْقَطِعًا إِلَيْهِ أَنْ يَتَعَلَّقَ بِلِجَامِهِ وَيَدْعِيَ الْبَعْلَةَ فَأَتَاهُ فَتَعَلَّقَ بِاللِّجَامِ وَادَّعَى الْبَعْلَةَ فَتَنَى أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام رِجْلَهُ فَزَلَّ عَنْهَا وَقَالَ لِغِلْمَانِهِ خُذُوا سَرَجَهَا وَادْفَعُوهَا إِلَيْهِ فَقَالَ وَالسَّرَجُ أَيْضًا لِي فَقَالَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام كَذَبْتَ عِنْدَنَا الْبَيِّنَةُ بَأَنَّهُ سَرَجُ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ وَآمَّا الْبَعْلَةُ فَإِنَّا اشْتَرَيْنَاهَا مِنْذُ قَرِيبٍ وَأَنْتَ أَعْلَمُ وَمَا قُلْتَ

(48 - حماد بن عثمان گوید: هنگامی موسی بن عیسی (از متنفذین دستگاه بنی عباس) در خانه خویش که مشرف بر محل سعی صفا و مروه بود نشسته بود که ناگاه حضرت موسی بن جعفر عليه السلام را دید که سوار بر استری است و از طرف مروه می آید، موسی بن عیسی فوراً به مردی از قبیله همدان که به نام ابن هیاج و از نزدیکانش بود دستور داد که برود و دهنه استر را بگیرد و ادعای استر را بکند (و بگوید که این استر از من است) آن مرد (پست) نزدیک آمد و دهنه استر آنحضرت را گرفت و مدعی استر شد حضرت موسی بن جعفر عليه السلام که چنان دید پای خود را از رکاب در آورد و از استر بزیر آمد و به غلامان خود فرمود: زینش را بردارید و استر را به این مرد بدهید، آن مرد (پست) گفت: زین هم از من است؟ حضرت فرمود: دروغ میگوئی ما گواه و حجت شرعی داریم که این زین مال محمد بن علی (حضرت باقر عليه السلام است و اما استر را نیز ما به همین نزدیکها خریده ایم و تو بهتر میدانی بدانچه میگوئی (بهتر میدانی که منظورت از این ادعا چیست، و بدین ترتیب امام هفتم عليه السلام شر

آنمرد پست فطرت و احيانا نقشه را كه موسى بن عيسى براى اتهام آنحضرت
كشيده بود از سر خود دور كرد).

حدیث شماره : 49

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُرَازِمٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ خَرَجْنَا مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام حَيْثُ خَرَجَ مِنْ عِنْدِ أَبِي جَعْفَرٍ الْمَنْصُورِ مِنَ الْحَيْرَةِ فَخَرَجَ سَاعَةً أُذِنَ لَهُ وَ انْتَهَى إِلَى السَّالِحِينَ فِي أَوَّلِ اللَّيْلِ فَعَرَضَ لَهُ عَاشِرٌ كَانَ يَكُونُ فِي السَّالِحِينَ فِي أَوَّلِ اللَّيْلِ فَقَالَ لَهُ لَا ادْعُكَ أَنْ تَجُوزَ فَالْحَّ عَلَيْهِ وَ طَلَبَ إِلَيْهِ فَأَبَى إِبَاءً وَ أَنَا وَ مُصَادِفٌ مَعَهُ فَقَالَ لَهُ مُصَادِفٌ جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنَّمَا هَذَا كَلْبٌ قَدْ آذَاكَ وَ أَخَافُ أَنْ يَرُدَّكَ وَ مَا أَدْرِي مَا يَكُونُ مِنْ أَمْرِ أَبِي جَعْفَرٍ وَ أَنَا وَ مُرَازِمٌ أَ تَأْذَنُ لَنَا أَنْ نَضْرِبَ عَنْقَهُ ثُمَّ نَطْرَحَهُ فِي النَّهْرِ فَقَالَ كُفَّ يَا مُصَادِفُ فَلَمْ يَزَلْ يَطْلُبُ إِلَيْهِ حَتَّى ذَهَبَ مِنَ اللَّيْلِ أَكْثَرُهُ فَأَذِنَ لَهُ فَمَضَى فَقَالَ يَا مُرَازِمُ هَذَا خَيْرٌ أَمْ الَّذِي قُلْتُمَا هَذَا جُعِلَتْ فِدَاكَ فَقَالَ إِنَّ الرَّجُلَ يَخْرُجُ مِنَ الذَّلِّ الصَّغِيرِ فَيَدْخُلُهُ ذَلِكَ فِي الذَّلِّ الْكَبِيرِ

(49 - مرازم گوید: هنگامی که امام صادق عليه السلام در حیره از نزد ابوجعفر منصور بیرون آمد و آزاد شد همان ساعت از حیره حرکت کرد و هنوز سر شب بود که به قراولان مسلح شب گرد برخوردیم (مجلسی رحمته الله گوید: صواب آنست که (سالحین) در هر جا نام موضعی است نه نام شبگردان مسلح) مردی گمراهی که در میان قراولان مزبور بود جلوی آن حضرت را گرفت و گفت: من نمیگذارم تو اکنون از اینجا بگذری، حضرت اصرار کرد که رخصت عبور دهد ولی او بسختی جلوگیری کرد و مانع از عبور شد، و من و مصادف (یکی از اصحاب حضرت) در خدمتش بودیم، مصادف گفت: قربانت این مرد سگی است که تو را می آزارد و من ترس آن را دارم که تو را باز گرداند و نمی دانیم در آنوقت وضع شما با ابی جعفر منصور چگونه خواهد بود (و دوباره با شما چه رفتاری خواهد کرد) و من و مرزم در اینجا همراه شما هستیم اجازه بده تا ما

گردن این مرد را بزنیم و کشته اش را در نهر آب بیندازیم؟ حضرت فرمود: ای مصادف خودداری کن و آرام باش، حضرت هم چنان از آن مرد می خواست که آنها را برای رفتن آزاد بگذارد و پیایی از او در خواست می کرد تا بیشتر شب که گذشت آنوقت اجازه داد و گذشتم، (چون از بگذارد و پیایی از او درخواست میکرد تا بیشتر شب که گذشت آنوقت اجازه داد و گذشتیم، (چون از آنجا گذشتیم) حضرت فرمود: ای مرازم این بهتر بود یا آنچه شما گفتید؟
عرض کردم: قربانت این!

فرمود: گاهی است که مرد از خواری و ذلت کوچکی بیرون آید و همان او را به خواری بزرگتری در آورد.

حدیث شماره : 50

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَجَّالِ عَنِ حَفْصِ بْنِ أَبِي عَائِشَةَ قَالَ بَعَثَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ غُلَامًا لَهُ فِي حَاجَةٍ فَأَبْطَأَ فَخَرَجَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَيْهِ فَوَجَدَهُ نَائِمًا فَجَلَسَ عِنْدَ رَأْسِهِ يُرَوِّحُهُ حَتَّى انْتَبَهَ فَلَمَّا انْتَبَهَ قَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا فُلَانُ وَاللَّهِ مَا ذَاكَ لَكَ تَنَامُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَكَ اللَّيْلُ وَ لَنَا مِنْكَ النَّهَارُ

(50) - حفص بن ابی عایشه گوید: امام صادق علیه السلام یکی از غلامان خود را به دنبال کاری فرستاد و او دیر کرد (و نیامد) امام علیه السلام که دید غلام دیر کرد به دنبال او بیرون رفت دید خوابیده است ، پس بالای سرش نشست و شروع کرد او را باد زدن تا از خواب بیدار شد، همینکه بیدار شد امام صادق علیه السلام به او فرمود: ای فلانی به خدا تو حق نداری هم شب بخوابی هم روز، شب مال تو و روزت مال ما.)

حدیث شماره : 51

عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ حَسَّانَ عَنْ أَبِي عَلِيٍّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ لَا تَذْكُرُوا سِرَّنَا بِخِلَافِ عَلَانِيَتِنَا وَلَا عَلَانِيَتِنَا بِخِلَافِ سِرَّنَا حَسْبُكُمْ أَنْ تَقُولُوا مَا نَقُولُ وَتَضْمَتُوا عَمَّا نَضْمَتُ إِنَّكُمْ قَدْ رَأَيْتُمْ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يَجْعَلْ لِأَحَدٍ مِنَ النَّاسِ فِي خِلَافِنَا خَيْرًا إِلَّا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

(51) - ابوعلی گوید: شنیدم از امام صادق عليه السلام که می فرمود: باطن ما را در پیش مردم بر خلاف آنچه ظاهر ما است ذکر نکنید و نه ظاهر ما را بر خلاف آنچه باطن ما است (مجلسی رحمته الله) در این کلام دو احتمال داده یکی اینکه مقصود آن است که آنچه را ما از روی تقیه از مردم پنهان می کنیم شما به مردم نگوئید، دیگر آنکه ما را بر خلاف آنچه هستیم به مردم معرفی نکنید) همین شما را کافی است که بگوئید هر چه را ما می گوئیم و دهان ببندید از آنچه ما از آن دهان ببندیم ، شما به خوبی دیده اید که خدای عزوجل برای هیچکس در مخالفت با ما خیری قرار نداد، همانا خدای عزوجل فرماید: (باید بترسند کسانی که خلاف فرمان او کنند از اینکه به بلیه ای دچار شوند یا عذابی دردناک به ایشان رسد) (سوره نور آیه 63).

حدیث شماره : 52

(حَدِيثُ الطَّبِيبِ)

مُحَمَّدٌ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ زِيَادِ بْنِ أَبِي الْحَلَّالِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا رَبِّ مَنْ أَيْنَ الدَّاءُ قَالَ مِنِّْي قَالَ فَالْشِّفَاءُ قَالَ مِنِّْي قَالَ فَمَا يَصْنَعُ عِبَادُكَ بِالْمُعَالِجِ قَالَ يُطِيبُ بِأَنْفُسِهِمْ فَيَوْمِنَدِ سُمِّيَ الْمُعَالِجُ الطَّبِيبَ

حدیثی درباره طبیب :

(52- زیاد از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: موسی عليه السلام به خدا عرض کرد: پروردگارا درداز کجا است ؟ فرمود: از من است ، عرض کرد: درمان و شفاء (از کجاست)؟ فرمود: از من است ، عرض کرد: پس بندگان را با معالجه کننده درد چه کار (و چه نیازی به پزشک معالج دارند) فرمود: تا خاطرشان به دوا آسوده شود (و بدان دلخوش شوند) و از آنروز معالج طبیب نامیده شد.)

حدیث شماره : 53

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ ابْنِ بُكَيْرٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ مَا مِنْ دَاءٍ إِلَّا وَهُوَ سَارِعٌ إِلَى الْجَسَدِ يَنْتَظِرُ مَتَى يُؤْمَرُ بِهِ فَيَأْخُذُهُ وَ
فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى إِلَّا الْحُمَّى فَإِنَّهَا تَرُدُّ وُرُوداً

(53 - ابو ایوب از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که فرمود: هیچ دردی نیست
جز آنکه بر بدن راهی دارد و منتظر است تا چه زمانی به او فرمان رسد و تن را
فرا گیرد.

و در حدیث دیگری است که فرمود: مگر تب که یکباره در تن وارد شود.)

حدیث شماره : 54

عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ الْمُهْتَدِي عَنِ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ زُرَيْبٍ قَالَ مَرَضْتُ بِالْمَدِينَةِ مَرَضًا شَدِيدًا فَبَلَغَ ذَلِكَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَكَتَبَ إِلَيَّ قَدْ بَلَغَنِي عِلَّتُكَ فَاشْتَرِ صَاعًا مِنْ بُرٍّ ثُمَّ اسْتَلِقْ عَلَيَّ قَفَاكَ وَ انْثُرْ عَلَيَّ صَدْرَكَ كَيْفَمَا انْتَرَّ وَقُلِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي إِذَا سَأَلَكَ بِهِ الْمُضْطَرُّ كَشَفْتَ مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ وَ مَكَّنْتَ لَهُ فِي الْأَرْضِ وَ جَعَلْتَهُ خَلِيفَتَكَ عَلَيَّ خَلَقَكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ عَلَيَّ أَهْلِ بَيْتِهِ وَ أَنْ تُعَافِيَنِي مِنْ عِلَّتِي ثُمَّ اسْتَوِ جَالِسًا وَ اجْمَعْ الْبُرَّ مِنْ حَوْلِكَ وَقُلْ مِثْلَ ذَلِكَ وَ اقسِمْهُ مُدًّا مُدًّا لِكُلِّ مُسْكِينٍ وَ قُلْ مِثْلَ ذَلِكَ قَالَ دَاوُدُ فَفَعَلْتُ مِثْلَ ذَلِكَ فَكَأَنَّمَا نُشِطْتُ مِنْ عِقَالٍ وَ قَدْ فَعَلَهُ غَيْرُ وَاحِدٍ فَانْتَفَعُ بِهِ

(54 - داود بن زریبی گوید: من در مدینه به بیماری سختی دچار گشتم ، این خبر بگوش امام صادق عليه السلام رسید حضرت به من نوشت : خبر بیماری تو به من رسید، یک صاع (قریب سه کیلو) گندم بخر آنگاه به پشت بخواب و آن را روی سینه ات به هر نحو که شد بریز و بگو: (خدایا از تو خواهم بدان نامت که هر گاه درمانده ای تو را بدان خواند درماندگیش را برطرف کنی و در زمین جایگزینش کنی و او را جانشین خود در روی زمین بر خلقت قرار دهی که درود فرستی بر محمد و خاندانش و از این بیماری مرا عافیت و تندرستی بخشی) سپس برخیز و بنشین و گندمها را از دور خودت جمع کن و دوباره همان دعا را بخوان و آن را به چهار (مد) (تقریباً یک چارک) تقسیم کن و هر قسمت را به مستمندی بده و همان دعا را (وقت دادن) بخوان .

داود گوید: من اینکار را کردم و گویا از بند رها گشتم (و فوراً بیماریم برطرف شد) و بسیاری نیز این عمل را انجام دادند و از آن سود بردند. (

حدیث شماره : 55

(حدیث الحوتِ علیّیّ شیءٍ هو)

مُحَمَّدٌ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَأَلْتُهُ عَنِ الْأَرْضِ عَلَيَّ أَيُّ شَيْءٍ هِيَ قَالَ هِيَ عَلَيَّ حُوتٍ قُلْتُ فَالْحُوتُ عَلَيَّ أَيُّ شَيْءٍ هُوَ قَالَ عَلَيَّ الْمَاءُ قُلْتُ فَالْمَاءُ عَلَيَّ أَيُّ شَيْءٍ هُوَ قَالَ عَلَيَّ صَخْرَةٌ قُلْتُ فَعَلَى أَيُّ شَيْءٍ الصَّخْرَةُ قَالَ عَلَيَّ قَرْنِ ثَوْرٍ أَمَلَسَ قُلْتُ فَعَلَى أَيُّ شَيْءٍ الثَّوْرُ قَالَ عَلَيَّ الثَّرَى قُلْتُ فَعَلَى أَيُّ شَيْءٍ الثَّرَى فَقَالَ هِيَ هَاتِ عِنْدَ ذَلِكَ ضَلَّ عِلْمُ الْعُلَمَاءِ

ماهی بر روی چه قرار دارد؟

(55 - ابان بن تغلب گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسیدم: که زمین بر چه استوار است؟ فرمود: بر ماهی، گفتم: ماهی بر چیست؟ فرمود: بر آب، پرسیدم آب بر چیست؟ فرمود: بر صخره (سنگ سخت) پرسیدم: صخره بر چیست؟ فرمود بر خاک نمناک، گفتم: خاک نمناک بر چیست؟ فرمود: هیئات که در اینجا دانش دانشمندان گم گشته (علامه شهرستانی قسمتی از این حدیث را در کتاب الهیئة و الاسلام طبق هیئت جدید معنا کرده و برای توضیح بیشتر بدانجا رجوع شود - و 116 ط نجف.)

حدیث شماره : 56

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا عليه السلام قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ الْأَرْضَ ثُمَّ أَرْسَلَ عَلَيْهَا الْمَاءَ الْمَالِحَ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا وَالْمَاءَ الْعَذْبَ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا حَتَّى إِذَا التَّقَتْ وَاخْتَلَطَتْ أَخَذَ بِيَدِهِ قَبْضَةً فَعَرَكَهَا عَرَكًا شَدِيدًا جَمِيعًا ثُمَّ فَرَّقَهَا فَرَقَتَيْنِ فَخَرَجَ مِنْ كُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا عُنُقٌ مِثْلُ عُنُقِ الذَّرِّ فَأَخَذَ عُنُقٌ إِلَى الْجَنَّةِ وَعُنُقٌ إِلَى النَّارِ

(56 - زراره از یکی از دو امام بزرگوار امام باقر و یا صادق علیهما السلام روایت

کرده که فرمود: همانا خدای عزوجل زمین را آفرید، سپس تا چهل روز آب شور، و چهل روز آب شیرین بر آن روان کرد، تا چون این دو آب با هم برخورد کرد و به هم آمیخت خداوند بدست قدرت خویش مشتی از آن برگرفت و همه را بسختی درهم مالید آنگاه آنرا دو قسمت کرد و از هر قسمت گروهی مانند گله مورچه بیرون آمدند، پس گروهی راه بهشت را در پیش گرفتند و گروهی راه دوزخ را.)

حدیث شماره : 57

حَدِيثُ الْأَخْلَامِ وَالْحُجَّةِ عَلَى أَهْلِ ذَلِكَ الزَّمَانِ

بَعْضُ أَصْحَابِنَا عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ الْأَخْلَامَ لَمْ تَكُنْ فِيمَا مَضَى فِي أَوَّلِ الْخَلْقِ وَإِنَّمَا حَدَّثَتْ فَقُلْتُ وَمَا الْعِلَّةُ فِي ذَلِكَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ ذِكْرُهُ بَعَثَ رَسُولًا إِلَى أَهْلِ زَمَانِهِ فَدَعَاهُمْ إِلَى عِبَادَةِ اللَّهِ وَطَاعَتِهِ فَقَالُوا إِنَّا فَعَلْنَا ذَلِكَ فَمَا لَنَا فَوَ اللَّهُ مَا أَنْتَ بِأَكْثَرِنَا مَالًا وَلَا بِأَعَزَّنَا عَشِيرَةً فَقَالَ إِنَّا أَطَعْتُمُونِي أَذْخَلَكُمُ اللَّهُ الْجَنَّةَ وَإِنَّا عَصَيْتُمُونِي أَذْخَلَكُمُ اللَّهُ النَّارَ فَقَالُوا وَمَا الْجَنَّةُ وَالنَّارُ فَوَصَفَ لَهُمْ ذَلِكَ فَقَالُوا مَتَى نَصِيرُ إِلَيْكَ فَقَالَ إِذَا مِتُّمْ فَقَالُوا لَقَدْ رَأَيْنَا أَمْوَاتِنَا صَارُوا عِظَامًا وَرُفَاتًا فَازْدَادُوا لَهُ تَكْذِيبًا وَبِهِ اسْتِخْفَافًا فَأَحْدَثَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِيهِمُ الْأَخْلَامَ فَاتَوَّهُ فَأَخْبَرُوهُ بِمَا رَأَوْا وَمَا أَنْكَرُوا مِنْ ذَلِكَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَرَادَ أَنْ يَحْتَجَّ عَلَيْكُمْ بِهَذَا هَكَذَا تَكُونُ أَرْوَاحُكُمْ إِذَا مِتُّمْ وَإِنْ بُلِيتْ أَبْدَانُكُمْ تَصِيرُ الْأَرْوَاحُ إِلَى عِقَابٍ حَتَّى تُبْعَثَ الْأَبْدَانُ

حدیث پیدایش خوابها (که انسان می بیند) و حجت شدن آن بر اهل هر زمان :

(57 - حسن بن عبدالرحمن از حضرت ابی الحسن (موسی بن جعفر)

روایت کرده که فرمود: خوابها در آغاز خلقت نبود (و مردم خواب نمیدیدند) و بعدها پیدا شد، گوید: من عرض کردم: علت پیدایشش چه بود؟ فرمود: خدای عز ذکره پیامبری را به سوی مردم زمانش فرستاد و او ایشانرا پیوستش و فرمانبرداری خدا دعوت فرمود: مردم گفتند: اگر ما چنین کنیم پادشمان چیست؟ زیرا که به خدا سوگند نه تو مالت بیش از ما است و نه فامیلت عزیزتر از فامیل ما یی؟ آن پیغمبر فرمود: اگر اطاعت مرا بکنید خداوند

شما را به بهشت می برد، و اگر نافرمانیم کنید خداوند به دوزختان برد، گفتند: بهشت و جهنم چیست؟ آن پیغمبر برای آنها آن دو را توصیف کرد، گفتند: چه وقت ما به آنجا خواهیم رفت؟ فرمود: هرگاه بمیرید، گفتند: ما مرده همان را دیده ایم که استخوان پوسیده و خاک می شوند، و بدنبال این سخن بر تکذیب و خوار شمردنشان از آن پیغمبر بزرگوار الهی افزوده گشت، پس خدای عزوجل خوابها را در ایشان پدید آورد، پس به نزد آن پیغمبر آمدند و آنچه را در خواب دیده بودند به او گزارش داده و تعجب خود را از این جریان اظهار کردند.

آن پیغمبر به ایشان فرمود: همانا خدای عزوجل خواست تا بدینوسیله برای شما حجت آورد، ارواح شما نیز اینچنین است که چون مردید اگر چه بدنهایتان پوسیده شود ولی جانهایتان در عقاب بسر می برند تا دوباره بدنها زنده شود (یعنی همچنانکه در این جهان در وقت خواب دیدن بدن از فعالیت افتاده و چون جسمی بی روح در رختخواب خفته ولی روح مشغول فعالیت است تا هنگامی که دوباره بیدار شود، و این مطابق همان حدیثی است که فرمود: (کما تنامون تموتون و کما تستیقظون تبعثون) همچنانکه بخواب روید می میرید، و همچنانکه بیدار شوید در قیامت زنده شوید).

حدیث شماره : 58

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ رَأَى الْمُؤْمِنَ وَرُؤْيَاهُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ عَلَى سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ أَجْزَاءِ النَّبُوَّةِ

(58 - هشام بن سالم گوید: شنیدم از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ که می فرمود: رای مؤمن و خواب دیدنش در آخر الزمان بر هفتاد جزء از اجزاء پیامبری استوار است .
(مجلسی رَحِمَهُ اللهُ گوید: چون در آخر الزمان خداوند حجت خویش را از مردم پنهان کند در عوض رای قوی و نیرومندی در مورد استنباط احکام به آنها تفضل کرده و عطا فرماید، و چون وحی و گنجینه داران وحی (ائمہ اطهار) را از ایشان برگرفته رؤیای صادق (و خوابهای راست) به آنها عطا فرمود تا هر حادثه ای پیش از رسیدنش برای آنها آشکار گردد، و برخی گفته اند: این جریان مربوط به زمان حضرت قائم عَلَيْهِ السَّلَامُ است)

حدیث شماره : 59

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ عَنِ الرَّضَاءِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص كَانَ إِذَا أَصْبَحَ قَالَ لِأَصْحَابِهِ هَلْ مِنْ مَبَشِّرَاتٍ يَعْينِي بِهِ الرَّؤْيَا (59)

- حضرت رضا عليه السلام فرمود: رسم رسول خدا صلی الله علیه و آله چنان بود که چون صبح می کرد به اصحاب خویش می فرمود: آیا نوید بخشی هست ؟ و مقصودش خواب بود (یعنی آیا کسی خواب خوبی دیده ؟)

حدیث شماره : 60

عَنْهُمْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَجُلٌ لِرَسُولِ اللَّهِ ص فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا قَالَ هِيَ الرُّؤْيَا الْحَسَنَةُ يَرَى الْمُؤْمِنُ فَيُبَشِّرُ بِهَا فِي دُنْيَاهُ

(60 - جابر گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود:

مردی از رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ معنای گفتار خدای عزوجل را پرسید (که فرماید): (مژده ای در زندگی این دنیا برای ایشان است) (سوره یونس آیه 65) رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: آن مژده خواب خوبی است که مؤمن می بیند و در مورد کار دنیایش از آن مژده گیرد.)

حدیث شماره : 61

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي خَلْفٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ الرَّؤْيَا عَلَى ثَلَاثَةِ وُجُوهِ بَشَارَةٌ مِنَ اللَّهِ لِلْمُؤْمِنِ وَتَحْذِيرٌ مِنَ الشَّيْطَانِ وَأَضْغَاتِ أَحْلَامٍ

(61 - امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: خواب بر سه گونه است :

1 - مزده ای از جانب خداوند برای مؤمن .

2 - بیم دادنی از طرف شیطان .

3 - خوابهای آشفته .)

حدیث شماره : 62

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ دُرُسْتِ بْنِ أَبِي مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام جُعِلَتْ فِدَاكَ الرَّؤْيَا الصَّادِقَةُ وَالْكَاذِبَةُ مَخْرَجُهُمَا مِنْ مَوْضِعٍ وَاحِدٍ قَالَ صَدَقْتَ أَمَّا الْكَاذِبَةُ الْمُخْتَلِفَةُ فَإِنَّ الرَّجُلَ يَرَاهَا فِي أَوَّلِ لَيْلَةٍ فِي سُلْطَانِ الْمَرْدَةِ الْفَسَقَةِ وَإِنَّمَا هِيَ شَيْءٌ يُخَيَّلُ إِلَى الرَّجُلِ وَهِيَ كَاذِبَةٌ مُخَالَفَةٌ لَهَا خَيْرٌ فِيهَا وَأَمَّا الصَّادِقَةُ إِذَا رَاهَا بَعْدَ الثُّلُثِينَ مِنَ اللَّيْلِ مَعَ حُلُولِ الْمَلَائِكَةِ وَذَلِكَ قَبْلَ السَّحَرِ فَهِيَ صَادِقَةٌ لَأَنَّهَا تَخْلَفُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ جُنُبًا أَوْ يَنَامَ عَلَى غَيْرِ طَهُورٍ وَلَمْ يَذْكُرِ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ حَقِيقَةَ ذِكْرِهِ فَإِنَّهَا تَخْتَلِفُ وَتُبْطِئُ عَلَى صَاحِبِهَا

(62) - ابوبصیر گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: قربانت گردم خواب راست و دروغ از یکجا بر آید (وبه یک نحو است)؟ فرمود: آری، اما خوابهای دروغ و پریشان آنست که مرد در آغاز شب می بیند، در آنوقت که تحت تسلط شهوات و سرکشان بدکار (از شیاطین) است، و آن خوابها چیزی نیست جز آنچه در خیال انسان مجسم شود و آنها دروغ و بر خلاف در آید، و اما خواب راست آنست که انسان پس از گذشتن دو ثلث از شب هنگام آمدن فرشته ها ببیند و آن پیش از سحر است و این رؤیای صادق (و خواب راست) است که انشاءالله تخلف ندارد مگر آنکه جنب باشد یا بدون طهارت (وضوء یا تیمم) خوابیده باشد و خدا را آنطور که باید یاد نکرده باشد که آن خواب تخلف دارد و دیر تعبیر شود.

(مترجم گوید: برای اطلاع کافی از حقیقت خواب و اینکه چرا گاهی صادق و گاهی کاذب است باید تمامی روایاتی که در باب خواب وارد شده و کلمات

بزرگان از حکماء و فلاسفه و دیگران را از نظر گذراند و چون استقصاء و نقل آنها در اینجا از وضع ترجمه ما خارج است شما را به کتاب دارالسلام حاجی نوری رحمته الله (ج 4 ص 232 - 267 ط قم) راهنمایی می کنیم که مؤلف بزرگوار در آنجا بطور مشروح ابتداء روایات را که از آنجمله همین حدیث ابوبصیر است نقل کرده و سپس گفتار حکماء و فلاسفه و دیگران را آورده و عمیقاً در این باره بحث و تحقیق کرده است و این بنده کتاب دیگری ندیده ام که به این اندازه تفصیلاً در این موضوع بحث کرده باشد.)

حديث شماره : 63

(حديث الرياح)

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبِيعٍ وَهَشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي بصيرٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنِ الرِّيحِ الأَرْبَعِ الشَّمَالِ وَالْجَنُوبِ وَالصَّبَا وَالدَّبُورِ وَقُلْتُ إِنَّ النَّاسَ يَذْكُرُونَ أَنَّ الشَّمَالَ مِنَ الْجَنَّةِ وَالْجَنُوبَ مِنَ النَّارِ فَقَالَ إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ جُنُودًا مِنْ رِيحٍ يُعَذِّبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ مِمَّنْ عَصَاهُ وَلكُلِّ رِيحٍ مِنْهَا مَلَكٌ مُوَكَّلٌ بِهَا فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يُعَذِّبَ قَوْمًا بِنَوْعٍ مِنَ الْعَذَابِ أَوْحَى إِلَى الْمَلِكِ المُوَكَّلِ بِذَلِكَ النَّوْعِ مِنَ الرِّيحِ الَّتِي يُرِيدُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا قَالَ فَيَأْمُرُهَا الْمَلِكُ فَيَهِيحُ كَمَا يَهِيحُ الأَسَدُ المُغْضَبُ قَالَ وَلكُلِّ رِيحٍ مِنْهُنَّ اسْمٌ أَمَا تَسْمَعُ قَوْلَهُ تَعَالَى كَذَبْتُ عَادًا فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَ نَذْرٍ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ وَقَالَ الرِّيحُ العَقِيمِ وَقَالَ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ وَقَالَ فَأَصَابَهَا إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ وَمَا ذُكِرَ مِنَ الرِّيحِ الَّتِي يُعَذِّبُ اللَّهُ بِهَا مَنْ عَصَاهُ قَالَ وَ لِلَّهِ عَزَّ ذِكْرُهُ رِيحٌ رَحْمَةٌ لَوَاقِحٌ وَ غَيْرُ ذَلِكَ يَنْشُرُهَا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ مِنْهَا مَا يَهِيحُ السَّحَابَ لِلْمَطَرِ وَ مِنْهَا رِيحٌ تَحْبِسُ السَّحَابَ بَيْنَ السَّمَاءِ وَ الأَرْضِ وَ رِيحٌ تَعْصِرُ السَّحَابَ فَتَمْطُرُهُ بِإِذْنِ اللَّهِ وَ مِنْهَا رِيحٌ مِمَّا عَدَدَ اللَّهُ فِي الكِتَابِ فَأَمَّا الرِّيحُ الأَرْبَعُ الشَّمَالِ وَ الْجَنُوبُ وَ الصَّبَا وَ الدَّبُورُ فَإِنَّمَا هِيَ أَسْمَاءُ المَلَائِكَةِ المُوَكَّلِينَ بِهَا فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُهَبَّ شَمَالًا أَمَرَ المَلِكَ الَّذِي اسْمُهُ الشَّمَالُ فَيَهْبِطُ عَلَى البَيْتِ الحَرَامِ فَقامَ عَلَى الرُّكْنِ الشَّامِيِّ فَضَرَبَ بِجَنَاحِهِ فَتَفَرَّقَتْ رِيحُ الشَّمَالِ حَيْثُ يُرِيدُ اللَّهُ مِنَ البَرِّ وَ البَحْرِ وَ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَبْعَثَ جَنُوبًا أَمَرَ المَلِكَ الَّذِي اسْمُهُ الْجَنُوبُ فَهَبَّطَ عَلَى البَيْتِ الحَرَامِ فَقامَ عَلَى الرُّكْنِ الشَّامِيِّ فَضَرَبَ بِجَنَاحِهِ فَتَفَرَّقَتْ رِيحُ الْجَنُوبِ فِي البَرِّ وَ البَحْرِ حَيْثُ

يُرِيدُ اللَّهُ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَبْعَثَ رِيحَ الصَّبَا أَمَرَ الْمَلَكَ الَّذِي اسْمُهُ الصَّبَا فَهَبَطَ عَلَى الْبَيْتِ الْحَرَامِ فَقَامَ عَلَى الرُّكْنِ الشَّامِيِّ فَضَرَبَ بِجَنَاحِهِ فَتَفَرَّقَتْ رِيحُ الصَّبَا حَيْثُ يُرِيدُ اللَّهُ جَلًّا وَعَزًّا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَبْعَثَ دُبُورًا أَمَرَ الْمَلَكَ الَّذِي اسْمُهُ الدُّبُورُ فَهَبَطَ عَلَى الْبَيْتِ الْحَرَامِ فَقَامَ عَلَى الرُّكْنِ الشَّامِيِّ فَضَرَبَ بِجَنَاحِهِ فَتَفَرَّقَتْ رِيحُ الدُّبُورِ حَيْثُ يُرِيدُ اللَّهُ مِنَ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ ثُمَّ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام أَمَا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِ رِيحُ الشَّمَالِ وَ رِيحُ الْجُنُوبِ وَ رِيحُ الدُّبُورِ وَ رِيحُ الصَّبَا إِنَّمَا تُضَافُ إِلَى الْمَلَائِكَةِ الْمُؤَكَّلِينَ بِهَا

حدیث بادها:

(63 - ابوبصیر گوید: از امام باقر عليه السلام از (حقیقت و کیفیت) بادهای

چهارگانه شمال، جنوب، صبا، و دبور پرسیدم و عرض کردم: که مردم گویند:

باد شمال از بهشت است، و باد جنوب از دوزخ است؟

حضرت فرمود: همانا برای خدای عزوجل لشکریانی از بادها است که هر

یک از بندگان معصیت کار خود را که خواهد بدان عذاب کند، و بر هر بادی

فرشته ای گماشته شده، و چون خدای عزوجل خواهد که مردمی را به نوعی از

عذاب (خویش) عذاب کند، بدان فرشته ای که بر آن نوع باد گماشته شده وحی

کند، و آن فرشته نیز بدان باد فرمان دهد و آن باد مانند شیری خشمناک بر جهد.

فرمود: و هر یک از این بادها نامی دارند آیا نشنیده ای گفتار خدای تعالی را

که فرماید: (قوم عاد نیز (پیامبرشان را) تکذیب کردند و چه سان بود عذاب

کردن و بیم دادن من، و طوفانی سخن در روز شومی سراسر (شوم) بر آنها

فرستادیم) (سوره قمر آیه 18 - 19) و نیز (در جای دیگر) (باد عقیم و نازاد)

فرموده (در سوره زاریات آیه 41) و (در جای دیگر) فرمود: (بادی که در آن

عذابی الم انگیز بود) (سوره احقاف آیه 24) و (در جای دیگر) فرمود (گرد بادی

آتشنا بدان رسید و بسوخت) (سوره بقره آیه 266) و همچنین بادهائی را که خداوند ذکر فرمود که بدانها نافرمانیش را عذاب کرده .

و حضرت فرمود: و خدای عزوجل را بادهای رحمتی است که آبستن کننده است و بادهای دیگری است که آنها را از پیشگاه رحمت خویش گسترش داده و بهن کند: یک قسمت از آنها بادهائی است که ابرها را برای باران تحریک کند، قسمت دیگر بادهائی است که ابرها را میان آسمان و زمین نگاه دارند، و قسمت سوم بادهائی است که ابرها را بفشارد تا به اذن خدا باران بریزند، و قسمت چهارم بادهائی است که آنها را در قرآن شماره کرده .

و اما بادهای چهارگانه : شمال ، جنوب ، صبا، دبور، این چهار نام ، نام فرشتگانی است که بر این بادهها گماشته شده اند، پس هرگاه خداوند اراده فرماید که باد شمال بوزد بدان فرشته که نامش شمال است دستور دهد و آن فرشته به خانه کعبه فرود آید و بالای رکن شامی بایستد و بال خود را به هم زند در اینوقت باد شمال به هر سو که خدا اراده فرموده از خشکی و دریا پراکنده شود، و چون خدا اراده کند که باد جنوب را بفرستد به فرشته ای که نامش جنوب است فرمان دهد و او به خانه کعبه فرود آید و بر رکن شامی بایستد و بال خود را به هم زند، پس باد جنوب در خشکی و دریا به هر جا که خدا خواهد بوزد و چون اراده فرماید که باد صبا را بفرستد بدان فرشته که نامش صبا است دستور دهد تا بر خانه کعبه فرود آید و بر رکن شامی بایستد و بال خود را به هم زند پس باد صبا پراکنده شود در خشکی و دریا به هر جا که خدای عزوجل خواهد بوزد و چون اراده فرماید که باد بوزد را بفرستد بدان فرشته که نامش دبور است دستور دهد و آن فرشته به خانه کعبه فرود آید و بر رکن شامی بایستد و بال زند پس باد نامش دبور است دستور دهد و آن فرشته

به خانه کعبه فرود آید و بر رکن شامی بایستد و بال زند پس باد دبور به هر جا که خدا خواهد در خشکی و دریا بوزد، سپس امام باقر علیه السلام فرمود: مگر نشنیدی که گویند: باد شمال و باد جنوب ، و باد صبا و باد دبور، و در همه آنها باد را به نام فرشته مامور بدان نسبت می دهند.)

حدیث شماره : 64

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مَعْرُوفِ بْنِ خَرْبُوذَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ رِيَّاحَ رَحْمَةٍ وَرِيَّاحَ عَذَابٍ فَإِنْ شَاءَ اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ الْعَذَابَ مِنَ الرِّيَّاحِ رَحْمَةً فَعَلَّ قَالَ وَلَنْ يَجْعَلَ الرَّحْمَةَ مِنَ الرِّيَّاحِ عَذَابًا قَالَ وَذَلِكَ أَنَّهُ لَمْ يَرْحَمْ قَوْمًا قَطُّ أَطَاعُوهُ وَكَانَتْ طَاعَتُهُمْ إِيَّاهُ وَبِأَلَا عَلَيْهِمْ إِلَّا مِنْ بَعْدِ تَحْوِيلِهِمْ عَنْ طَاعَتِهِ قَالَ كَذَلِكَ فَعَلَ بِقَوْمٍ يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا رَحِمَهُمُ اللَّهُ بَعْدَ مَا كَانَ قَدَرَّ عَلَيْهِمُ الْعَذَابَ وَقَضَاهُ ثُمَّ تَدَارَكَهُمْ بِرَحْمَتِهِ فَجَعَلَ الْعَذَابَ الْمُقَدَّرَ عَلَيْهِمْ رَحْمَةً فَصَرَفَهُ عَنْهُمْ وَقَدْ أَنْزَلَهُ عَلَيْهِمْ وَعَشِيَهُمْ وَذَلِكَ لَمَّا آمَنُوا بِهِ وَتَضَرَّعُوا إِلَيْهِ قَالَ وَ أَمَّا الرِّيَّاحُ الْعَقِيمُ فَإِنَّهَا رِيحُ عَذَابٍ لَا تُلْقِحُ شَيْئًا مِنَ الْأَرْحَامِ وَ لَا شَيْئًا مِنَ النَّبَاتِ وَ هِيَ رِيحٌ تَخْرُجُ مِنْ تَحْتِ الْأَرْضِ السَّبْعِ وَ مَا خَرَجَتْ مِنْهَا رِيحٌ قَطُّ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ عَادٍ حِينَ غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ فَأَمَرَ الْخُزَّانَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنْهَا عَلَى مِقْدَارِ سَعَةِ الْخَاتَمِ قَالَ فَعَتَّتْ عَلَى الْخُزَّانِ فَخَرَجَ مِنْهَا عَلَى مِقْدَارِ مَنْخَرِ الثَّوْرِ تَعْيِظًا مِنْهَا عَلَى قَوْمٍ عَادٍ قَالَ فَضَجَّ الْخُزَّانُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّهَا قَدْ عَتَّتْ عَنْ أَمْرِنَا إِنَّا نَخَافُ أَنْ تُهْلِكَ مَنْ لَمْ يَعْصِكَ مِنْ خَلْقِكَ وَ عَمَّارِ بِلَادِكَ قَالَ فَبَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهَا جِبْرَائِيلَ عليه السلام فَاسْتَقْبَلَهَا بِجَنَاحَيْهِ فَرَدَّهَا إِلَى مَوْضِعِهَا وَ قَالَ لَهَا اخْرُجِي عَلَى مَا أَمَرْتُ بِهِ قَالَ فَخَرَجَتْ عَلَى مَا أَمَرْتُ بِهِ وَ أَهْلَكَتْ قَوْمَ عَادٍ وَ مَنْ كَانَ بِحَضْرَتِهِمْ

(64) - معروف بن خربوذ از امام باقر عليه السلام روایت کند که آن حضرت فرمود:

همانا خدای عزوجل را بادهای رحمت و بادهای عذابی است پس اگر خدا بخواهد عذاب بادهای رحمت گرداند می کند، ولی هرگز باد رحمت را عذاب نگرداند، فرمود: و این بدانجهت است که تا کنون نشده است خداوند مردمی را

که فرمان برداریش کرده اند مورد رحمت خویش قرار دهد و آن فرمانبرداری موجب وبال و بدبختی آنها شده باشد مگر پس از اینکه از فرمانبرداری او به یک سو رفته باشند، فرمود: و اینچنین رفتار کرد با قوم یونس که چون ایمان آوردند خداوند مورد مهر خویش قرارشان داد پس از آنی که عذاب را بر ایشان مقرر و حکم فرموده بود، سپس بوسیله رحمتش وضع آنان را جبران فرمود و عذابی را که بر ایشان مقدر شده بود به رحمت تبدیل نمود، و از آنان بگرداند در صورتیکه عذاب را بر ایشان فرستاده بود و آنها را فرا گرفته بود، و این پس از آنی بود که بدو ایمان آوردند و بدرگاهش زاری کردند.

فرمود: و اما باد عقیم باد عذابی است که چون بوزد هیچ رحمی بواسطه آن بچه در خود نگه ندارد و هیچ گیاهی بدان آبستن نگردد، و از زیر هفت طبقه زمین بیرون آید، و تا کنون از آنجا بادی خارج نگشته جز بر قوم عاد هنگامی که خدا بر آنها خشم کرد و به نگهبانان آن باد دستور داد که به اندازه گشادی حلقه انگشتی از آن باد رها کنند و آن باد روی خشمی که بر قوم عاد داشت از دستور نگهبانان سرپیچی کرد و به اندازه گشادی سوراخ بینی گاوی بیرون آمد. نگهبانان از این وضع بدرگاه خدای عزوجل شیون و فریاد کرده و گفتند: پروردگارا باد از دستور ما سرپیچی کرد (و بیش از اندازه خارج شد) و ما بیم آن داریم کسانی را که نافرمانی تو نکرده و شهرهای تو را آباد می کنند نابود کند!

فرمود: پس خدای عزوجل جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَامُ را به سوی آن باد فرستاد و جبرئیل با دو بال خود جلوی آنرا گرفت و به جایگاه اصلیش باز گرداند و بدو دستور داد به همان اندازه که دستورش داده اند به همان مقدار بیرون آید، و او نیز به همان مقدار بیرون آمد و قوم عاد و هر که را با آنها بود نابود کرد.

حدیث شماره : 65

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ ظَهَرَتْ عَلَيْهِ النُّعْمَةُ فَلْيُكْثِرْ ذِكْرَ الْحَمْدِ لِلَّهِ وَمَنْ كَثُرَتْ هُمُومُهُ فَعَلَيْهِ بِالِاسْتِغْفَارِ وَمَنْ أَلَحَّ عَلَيْهِ الْفَقْرُ فَلْيُكْثِرْ مِنْ قَوْلِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ يَنْفِي عَنْهُ الْفَقْرَ وَقَالَ فَقَدَ النَّبِيُّ ص رَجُلًا مِنَ الْأَنْصَارِ فَقَالَ مَا غَيَّبَكَ عَنَّا فَقَالَ الْفَقْرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَ طُولُ السُّقْمِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص أَلَا أَعْلَمُكَ كَلِمًا إِذَا قُلْتَهُ ذَهَبَ عَنكَ الْفَقْرُ وَ السُّقْمُ فَقَالَ بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ إِذَا أَصْبَحْتَ وَ أَمْسَيْتَ فَقُلْ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ [الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ] تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وِليٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبَّرَهُ تَكْبِيرًا فَقَالَ الرَّجُلُ فَوَاللَّهِ مَا قُلْتُهُ إِلَّا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ حَتَّى ذَهَبَ عَنِّي الْفَقْرُ وَ السُّقْمُ

(65 - سکونی از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: هر که نعمت بر او آشکار گشت (و متنعم به نعم الهی گشت) باید زیاد ذکر (الحمد لله) را بگوید، و هر که اندوه و غمش بسیار شد استغفار (و آمرزشخواهی) کند، و هر که فقر و پیریشانی بر او فشار آورد زیاد بگوید: (لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظيم) که فقر را از او دور سازد.

و فرمود: رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (چند روزی) مردی از انصار را ندید، پس از او پرسید: چه چیز تو را از ما پنهان کرده بود؟ عرض کرد: نداری و کسالت ممتد، رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به او فرمود: آیا کلامی به تو نیاموزم که چون آنرا بگوئی نداری و بیماری از تو دور گردد؟ عرض کرد: چرا ای رسول خدا، فرمود: چون صبح و شام کنی بگو:

لا حول ولا قوة الا بالله العلي العظيم توكلت على الحى الذى لا يموت و
الحمد لله الذى لم يتخذ ولدا و لم يكن له شريك فى الملك و لم يكن له ولى من
الذل و كبره تكبيرا
آنمرد گوید: سه روز بیشتر این ذکر را نگفتم تا اینکه نداری و بیماری از من
دور گردید. (

حدیث شماره : 66

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ
إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبْدِ الْخَالِقِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ لِأَبِي جَعْفَرِ الْأَحْوَلِ وَ
أَنَا أَسْمَعُ آتَيْتَ الْبَصْرَةَ فَقَالَ نَعَمْ قَالَ كَيْفَ رَأَيْتَ مُسَارَعَةَ النَّاسِ إِلَى هَذَا الْأَمْرِ وَ
دُخُولَهُمْ فِيهِ قَالَ وَاللَّهِ إِنَّهُمْ لَقَلِيلٌ وَقَدْ فَعَلُوا وَإِنَّ ذَلِكَ لَقَلِيلٌ فَقَالَ عَلَيْكَ
بِالْأَحْذَاتِ فَإِنَّهُمْ أَسْرَعُ إِلَى كُلِّ خَيْرٍ نَمَّ قَالَ مَا يَقُولُ أَهْلُ الْبَصْرَةِ فِي هَذِهِ الْآيَةِ قُلْ
لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّهَا
لِاقْرَابِ رَسُولِ اللَّهِ ص فَقَالَ كَذَبُوا إِنَّمَا نَزَلَتْ فِينَا خَاصَّةً فِي أَهْلِ الْبَيْتِ فِي عَلِيٍّ
وَ فَاطِمَةَ وَ الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ أَصْحَابِ الْكِسَاءِ ع

(66) - اسماعیل بن عبدالخالق گوید: شنیدم امام صادق عليه السلام از ابی جعفر
احول می پرسید: بصره بودی؟ عرض کرد: آری، فرمود: شتافتن مردم را در این
مذهب (شیعه) و وارد شدن آنان را در آن چگونه دیدی؟ عرض کرد: به خدا
آنها کم هستند و با اینکه کار هم (برای مذهب خود) می کنند ولی آن هم کم
است، فرمود: بر تو باد به جوانها (و بیشتر به آنها توجه داشته باشید) زیرا آنها
به سوی هر کار خیری شتابانتر (از دیگران) هستند، سپس فرمود: اهل بصره
درباره این آیه چه گویند: (بگو من از شما مزدی نخواهم جز دوستی
خویشاوندانم) (سوره شوری آیه 23) من عرض کردم: قربانت آنها گویند این
آیه در مورد عموم خویشان رسول خدا صلی الله علیه و آله است، فرمود: دروغ می گویند،
و همانا این آیه در مورد ما خاندان بالخصوص یعنی درباره اهل بیت: علی و
فاطمه، و حسن و حسین، اصحاب کساء عليهم السلام (نازل گشته است.)

حديث شماره : 67

(حديث أهل الشام)

عنه عن أحمد بن محمد بن الحسين بن سعيد عن محمد بن داود عن محمد بن عطية قال جاء رجل إلى أبي جعفر عليه السلام من أهل الشام من علمائهم فقال يا أبا جعفر جئت أسألك عن مسألة قد أعيت علي أن أجد أحدا يفسرها وقد سألت عنها ثلاثة أصناف من الناس فقال كل صنف منهم شيئاً غير الذي قال الصنف الآخر فقال له أبو جعفر عليه السلام ما ذاك قال فإني أسألك عن أول ما خلق الله من خلقه فإن بعض من سألته قال القدر وقال بعضهم القلم وقال بعضهم الروح فقال أبو جعفر عليه السلام ما قالوا شيئاً أخبرك أن الله تبارك وتعالى كان ولا شيء غيره وكان عزيزاً ولا أحد كان قبل عزه وذلك قوله سبحانه ربك رب العزة عما يصفون وكان الخالق قبل المخلوق ولو كان أول ما خلق من خلقه الشيء من الشيء إذا لم يكن له انقطاع أبداً ولم يزل الله إذا ومعه شيء ليس هو يتقدمه ولكنه كان إذ لا شيء غيره وخلق الشيء الذي جميع الأشياء منه وهو الماء الذي خلق الأشياء منه فجعل نسب كل شيء إلى الماء ولم يجعل للماء نسباً يضاف إليه وخلق الريح من الماء ثم ساطت الريح على الماء فشققت الريح متن الماء حتى نار من الماء زبدت على قدر ما شاء أن يتور فخلق من ذلك الزبد أرضاً بيضاء نقيية ليس فيها صدع ولا ثقب ولا صعود ولا هبوط ولا شجرة ثم طواها فوضعها فوق الماء ثم خلق الله النار من الماء فشققت النار متن الماء حتى نار من الماء دخان على قدر ما شاء الله أن يتور فخلق من ذلك الدخان سماء صافية نقيية ليس فيها صدع ولا ثقب وذلك قوله السماء بناها رفع سمكها فسواها وأغطش ليلها وأخرج ضحاها قال ولا شمس ولا قمر ولا نجوم ولا سحب ثم

طَوَّاهَا فَوَضَعَهَا فَوْقَ الْأَرْضِ ثُمَّ نَسَبَ الْخَلِيفَتَيْنِ فَرَفَعَ السَّمَاءَ قَبْلَ الْأَرْضِ فَذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّ ذِكْرُهُ وَالْأَرْضُ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا يَقُولُ بَسَطَهَا فَقَالَ لَهُ الشَّامِيُّ يَا أَبَا جَعْفَرٍ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى أَوْ لَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام فَلَعَلَّكَ تَزْعُمُ أَنَّهُمَا كَانَتَا رَتْقًا مُلتَصِقَتَيْنِ مُلتَصِقَتَيْنِ فَفَتَقْتُ إِحْدَاهُمَا مِنَ الْأُخْرَى فَقَالَ نَعَمْ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام اسْتَغْفِرُ رَبِّي فَإِنَّ قَوْلَ اللَّهِ جَلَّ وَعَزَّ كَانَتَا رَتْقًا يَقُولُ كَانَتِ السَّمَاءُ رَتْقًا لَا تُنْزَلُ الْمَطَرُ وَكَانَتِ الْأَرْضُ رَتْقًا لَا تُنْبِتُ الْحَبَّ فَلَمَّا خَلَقَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى الْخَلْقَ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ فَتَقَّ السَّمَاءُ بِالْمَطَرِ وَالْأَرْضُ بِنَبَاتِ الْحَبِّ فَقَالَ الشَّامِيُّ أَشْهَدُ أَنَّكَ مِنْ وُلْدِ الْأَنْبِيَاءِ وَأَنَّ عِلْمَكَ عِلْمُهُمْ

حدیث مردم شام :

(67) - محمد بن عطیه گوید: مردی از دانشمندان اهل شام به نزد امام باقر عليه السلام آمده عرض کرد: ای ابا جعفر آمده ام مسئله ای از شما بپرسم که مرا درمانده کرده از اینکه کسی را بیابم که بتواند آنرا برایم تفسیر و معنی کند، و از سه گروه پرسیده ام و هر یک به نحوی پاسخ مرا داده غیر از آنچه گروه دیگر پاسخ داده امام عليه السلام فرمود: مسئله تو چیست ؟ عرض کرد: پرسشم اینست که نخستین چیزی را که خدا آفرید چه بود؟ چون من از یکی پرسیده ام و او گفته است :

(قدر) بوده ، و دیگری گفته : (قلم) بود، و سومی گفته (روح) است . امام باقر عليه السلام فرمود: اینها (هیچکدام) چیز درستی نگفته اند و من به تو خبر می دهم که همانا خدای تبارک و تعالی بود و جز او چیزی وجود نداشت ، و کسی نیز پیش از عزت او نبود (که عزت خدا مستند به او باشد) و این است معنای گفتارش :

(منزه است پروردگارت پروردگار عزت از آنچه (مشرکان) توصیفش کنند)
(سوره صافات آیه 180) و آفریننده پیش از آفریده بود، و اگر نخستین چیزی را که از خلق خویش آفرید چیزی بود که از چیز دیگر گرفته بود هرگز دنباله اش قطع نمی شد و با این وضع پیوسته چیزی با خدا بود و هیچگاه نمی شد که خدا مقدم بر آن چیز باشد، ولی خدا بود در وقتی که چیزی جز او نبود، و نخست آن چیزی را آفرید که همه چیزها از آن است، و آن آب است که همه چیزها از آن است، و هر چیز را به آب منسوب ساخت ولی آب را به چیزی نسبت نداد که بدان منسوب گردد، و باد را از آب آفرید سپس باد را بر آب مسلط کرد و باد شکم آب را شکافت تا اینکه از آب کفی پدید آمد بدان اندازه ای که می خواست پدید آید، پس از آن کف زمینی سفید و پاک آفرید که در آن شکاف و سوراخ و بلندی و پستی و درختی نبود، پس از آن، آنرا برهم پیچید و بر زبر آب نهاد، سپس خداوند آتش را از آب آفرید پس آتش دل آب را شکافت تا از آب دودی بر خاست بدان اندازه که خدا می خواست، و خدا از آن دود آسمانی صاف و پاکیزه خلق فرمود که نه در آن شکافی بود و نه سوراخی و این است گفتار او که فرماید: (...آسمان که خدایش ساخت، و سقف آن را بالا برده و پرداخت، و شبش را تاریک و روزش را برون آورد) (سوره نازعات آیه 27 - 29).

فرمود: در آنوقت نه خورشیدی بود نه ماهی و نه اختران و نه ابری، سپس آنرا درهم پیچید و بر زمین نهاد، آنگاه این دو آفریده خود را مرتب ساخت و آسمانها را پیش از زمین بر افراشت، و این است گفتارش عز ذکره که (دنبال آیات فوق) فرماید: (و زمین را پس از آن گسترش داد) یعنی آن را پهن کرد.

مرد شامی عرض کرد: ای ابا جعفر (پس معنای این آیه چیست که) خدای تعالی فرماید: (آیا ننگرند کسانی که کافرنند که آسمانها و زمین پیوسته بودند و از هم بازشان کردیم) (سوره انبیاء آیه 29) امام باقر علیه السلام به او فرمود: شاید تو پنداری که آنها به هم بسته و چسبیده بودند و آنگاه یکی از آنها از دیگری جدا شد؟ عرض کرد: آری، حضرت به او فرمود: از پروردگار خویش آمرزش بخواه زیرا گفتار خدای عزوجل (که فرماید): (به هم پیوسته بود) یعنی آسمان بود و باران نمی بارید، و زمین بسته بود و دانه نمی رویانید، و چون خدای تبارک و تعالی خلق را آفرید و از هر جاننداری در آن جایگیر فرمود آسمان با آمدن باران از هم گشوده شد و زمینها رویانیدن دانه. شامی گفت: گواهی دهم که به راستی تو از فرزندان پیمبرانی و همانا علم و دانش تو از علم و دانش آنها است

(.

حدیث شماره : 68

مُحَمَّدٌ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ وَ الْحَجَّالِ عَنِ الْعَلَاءِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام كَانَ كُلُّ شَيْءٍ مَاءً وَ كَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ فَأَمَرَ اللَّهُ عَزَّ ذِكْرُهُ الْمَاءَ فَاضْطَرَمَ نَاراً ثُمَّ أَمَرَ النَّارَ فَخَمَدَتْ فَارْتَفَعَ مِنْ خُمُودِهَا دُخَانٌ فَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ مِنْ ذَلِكَ الدُّخَانِ وَ خَلَقَ الْأَرْضَ مِنَ الرَّمَادِ ثُمَّ اخْتَصَمَ الْمَاءُ وَ النَّارُ وَ الرِّيحُ فَقَالَ الْمَاءُ أَنَا جُنْدُ اللَّهِ الْأَكْبَرُ وَ قَالَتِ الرِّيحُ أَنَا جُنْدُ اللَّهِ الْأَكْبَرُ وَ قَالَتِ النَّارُ أَنَا جُنْدُ اللَّهِ الْأَكْبَرُ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَى الرِّيحِ أَنْتِ جُنْدِي الْأَكْبَرُ

(68 - محمد بن مسلم گوید: هم چیز (در ابتدای خلقت) آب بود و عرش خدا نیز بر آب قرار داشت ، پس خدای عز ذکرة آب را فرمان داد بصورت آتشی بر افروخته شد، سپس به آتش دستور داد خموش گشت و از خموشی آن دودی برخاست ، و خدا از آن دود آسمانها را آفرید، و از خاکسترش زمین را خلق فرمود، پس میان آب و آتش و باد نزاع در گرفت .
آب گفت : منم بزرگترین لشکر خدا، و باد گفت : منم بزرگترین لشکر خدا، و آتش گفت : منم بزرگترین لشکر خدا، پس خداوند به باد وحی کرد که توئی لشکر بزرگ من .)

حديث شماره : 69

(حديث الجنان و النوق)

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ الْمَدِينِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سُئِلَ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَقَدْ قَالَ يَا عَلِيُّ إِنَّ الْوَفْدَ لَا يَكُونُونَ إِلَّا رُكْبَانًا أَوْلَيْكَ رِجَالٌ اتَّقُوا اللَّهَ فَأَحَبَّهُمُ اللَّهُ وَ اخْتَصَّهُمْ وَ رَضِيَ أَعْمَالَهُمْ فَسَمَّاهُمْ الْمُتَّقِينَ ثُمَّ قَالَ لَهُ يَا عَلِيُّ أَمَا وَالَّذِي فَلَقَ الْحَبَّةَ وَ بَرَأَ النَّسَمَةَ إِنَّهُمْ لَيَخْرُجُونَ مِنْ قُبُورِهِمْ وَ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ لَتَسْتَقْبِلُهُمْ بِنُوقٍ مِنْ نُوقِ الْعِزِّ عَلَيْهَا رَحَائِلُ الذَّهَبِ مُكَلَّلَةٌ بِالذُّرِّ وَ الْيَاقُوتِ وَ جَلَائِلُهَا الْإِسْتَبْرَقُ وَ السُّنْدُسُ وَ خُطْمُهَا جَدَلُ الْأَرْجُوانِ تَطِيرُ بِهِمْ إِلَى الْمَحْشَرِ مَعَ كُلِّ رَجُلٍ مِنْهُمْ أَلْفٌ مَلَكٍ مِنْ قُدَامِهِ وَ عَنْ يَمِينِهِ وَ عَنْ شِمَالِهِ يَزْفُونَهُمْ زَفًّا حَتَّى يَنْتَهَوْا بِهِمْ إِلَى بَابِ الْجَنَّةِ الْأَعْظَمِ وَ عَلَى بَابِ الْجَنَّةِ شَجْرَةٌ إِنَّ الْوَرْقَةَ مِنْهَا لَيَسْتَنْظِلُ تَحْتَهَا أَلْفٌ رَجُلٍ مِنَ النَّاسِ وَ عَنْ يَمِينِ الشَّجَرَةِ عَيْنٌ مُطَهَّرَةٌ مُرَكَّبَةٌ قَالَ فَيُسْقَوْنَ مِنْهَا شَرْبَةً فَيُطَهَّرُ اللَّهُ بِهَا قُلُوبَهُمْ مِنَ الْحَسَدِ وَ يَسْقَطُ مِنْ أَبْشَارِهِمُ الشَّعْرَ وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ سَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا مِنْ تِلْكَ الْعَيْنِ الْمُطَهَّرَةِ قَالَ ثُمَّ يَنْصَرِفُونَ إِلَى عَيْنٍ أُخْرَى عَنْ يَسَارِ الشَّجَرَةِ فَيَغْتَسِلُونَ فِيهَا وَ هِيَ عَيْنُ الْحَيَاةِ فَلَا يَمُوتُونَ أَبَدًا قَالَ ثُمَّ يُوقَفُ بِهِمْ قُدَّامَ الْعَرْشِ وَ قَدْ سَلِمُوا مِنَ الْآفَاتِ وَ الْأَسْقَامِ وَ الْحَرِّ وَ الْبَرْدِ أَبَدًا قَالَ فَيَقُولُ الْجَبَّارُ جَلَّ ذِكْرُهُ لِلْمَلَائِكَةِ الَّذِينَ مَعَهُمْ احْشُرُوا أَوْلِيائِي إِلَى الْجَنَّةِ وَ لَا تُوقِفُوهُمْ مَعَ الْخَلَائِقِ فَقَدْ سَبَقَ رِضَايَ عَنْهُمْ وَ وَجِبَتْ رَحْمَتِي لَهُمْ وَ كَيْفَ أُرِيدُ أَنْ أُوَقِفَهُمْ مَعَ أَصْحَابِ الْحَسَنَاتِ وَ السَّيِّئَاتِ قَالَ فَتَسْؤِقُهُمُ الْمَلَائِكَةُ إِلَى الْجَنَّةِ فَإِذَا انْتَهَوْا بِهِمْ إِلَى بَابِ الْجَنَّةِ الْأَعْظَمِ ضَرَبَ الْمَلَائِكَةُ الْحَلْقَةَ ضَرْبَةً فَانْصَرَفُوا

صَرِيرًا يَبْلُغُ صَوْتُ صَرِيرِهَا كُلَّ حَوْرَاءَ أَعَدَّهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِأَوْلِيَائِهِ فِي الْجَنَانِ
فَيَتَبَاشَرْنَ بِهِمْ إِذَا سَمِعْنَ صَرِيرَ الْحَلْقَةِ فَيَقُولُ بَعْضُهُنَّ لِبَعْضٍ قَدْ جَاءَنَا أَوْلِيَاءُ اللَّهِ
فَيُفْتَحُ لَهُمُ الْبَابُ فَيَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَ تُشْرِفُ عَلَيْهِمْ أَزْوَاجُهُمْ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ وَ
الْأَدَمِيِّينَ فَيَقْلَنَ مَرْحَبًا بِكُمْ فَمَا كَانَ أَشَدَّ شَوْقًا إِلَيْكُمْ وَ يَقُولُ لَهُنَّ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ مِثْلَ
ذَلِكَ فَقَالَ عَلِيُّ عليه السلام يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنَا عَنْ قَوْلِ اللَّهِ جَلَّ وَ عَزَّ غُرْفٌ مِنْ فَوْقِهَا
غُرْفٌ مَبْنِيَّةٌ بِمَا ذَا بُنِيَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ يَا عَلِيُّ تِلْكَ غُرْفٌ بَنَاهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
لِأَوْلِيَائِهِ بِالْذَرِّ وَ الْيَاقُوتِ وَ الزَّبْرَجَدِ سُقُوفُهَا الذَّهَبُ مَحْبُوكَةٌ بِالْفِضَّةِ لِكُلِّ غُرْفَةٍ مِنْهَا
أَلْفُ بَابٍ مِنْ ذَهَبٍ عَلَى كُلِّ بَابٍ مِنْهَا مَلِكٌ مُوَكَّلٌ بِهِ فِيهَا فُرُشٌ مَرْفُوعَةٌ بَعْضُهَا
فَوْقَ بَعْضٍ مِنَ الْحَرِيرِ وَ الدَّبِيحِ بِاللَّوَانِ مُخْتَلِفَةٌ وَ حَشْوُهَا الْمِسْكُ وَ الْكَافُورُ وَ
الْعَنْبَرُ وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ فُرُشٌ مَرْفُوعَةٌ إِذَا أُدْخِلَ الْمُؤْمِنُ إِلَى مَنْزِلِهِ فِي
الْجَنَّةِ وَ وُضِعَ عَلَى رَأْسِهِ تَاجُ الْمَلِكِ وَ الْكَرَامَةِ الْأَبْسَ حُلَّالَ الذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ وَ
الْيَاقُوتِ وَ الدَّرِّ الْمَنْظُومِ فِي الْإِكْلِيلِ تَحْتَ التَّاجِ قَالَ وَ الْأَبْسَ سَبْعِينَ حُلَّةَ حَرِيرٍ
بِاللَّوَانِ مُخْتَلِفَةٍ وَ ضُرُوبٍ مُخْتَلِفَةٍ مَنَسُوجَةٌ بِالذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ وَ اللُّؤلُؤِ وَ الْيَاقُوتِ
الْأَحْمَرِ فَذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ يُحَلَّلُونَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَ لُؤلُؤًا وَ لِبَاسُهُمْ
فِيهَا حَرِيرٌ فَإِذَا جَلَسَ الْمُؤْمِنُ عَلَى سَرِيرِهِ اهْتَزَّ سَرِيرُهُ فَحَاحًا فَإِذَا اسْتَقَرَّ لَوْلَى اللَّهِ
جَلَّ وَ عَزَّ مَنْزِلُهُ فِي الْجَنَانِ اسْتَأْذَنَ عَلَيْهِ الْمَلِكُ الْمُوَكَّلُ بِجَنَانِهِ لِيَهْنَتْهُ بِكَرَامَةِ اللَّهِ
عَزَّ وَجَلَّ إِيَّاهُ فَيَقُولُ لَهُ خُدَّامُ الْمُؤْمِنِ مِنَ الْوُصَفَاءِ وَ الْوَصَائِفِ مَكَانَكَ فَإِنَّ وَلِيَّ
اللَّهِ قَدْ اتَّكَأَ عَلَى أَرِيكْتِهِ وَ زَوْجَتُهُ الْحَوْرَاءُ تَهَيَّأُ لَهُ فَاصْبِرْ لَوْلَى اللَّهِ قَالَ فَتَخْرُجُ
عَلَيْهِ زَوْجَتُهُ الْحَوْرَاءُ مِنْ خِيَمَةٍ لَهَا تَمَشِي مُقْبِلَةً وَ حَوْلَهَا وَصَائِفُهَا وَ عَلَيْهَا سَبْعُونَ
حُلَّةً مَنَسُوجَةً بِالْيَاقُوتِ وَ اللُّؤلُؤِ وَ الزَّبْرَجَدِ وَ هِيَ مِنْ مِسْكٍ وَ عَنْبَرٍ وَ عَلَى رَأْسِهَا
تَاجُ الْكَرَامَةِ وَ عَلَيْهَا نَعْلَانِ مِنْ ذَهَبٍ مُكَلَّلَتَانِ بِالْيَاقُوتِ وَ اللُّؤلُؤِ شِرَاكُهُمَا يَاقُوتٌ
أَحْمَرٌ فَإِذَا دَنَتْ مِنْ وَلِيِّ اللَّهِ فَهَمَّ أَنْ يَقُومَ إِلَيْهَا شَوْقًا فَتَقُولُ لَهُ يَا وَلِيَّ اللَّهِ لَيْسَ

هَذَا يَوْمَ تَعَبٍ وَلَا نَصَبٍ فَلَا تَقُمْ أَنَا لَكَ وَأَنْتَ لِي قَالَ فَيَعْتَنِقَانِ مِقْدَارَ خَمْسِمِائَةٍ
عَامٍ مِنْ أَعْوَامِ الدُّنْيَا لَا يُمْلِئُهَا وَلَا تُمْلِئُهُ قَالَ فَإِذَا فَتَرَ بَعْضَ الْفُتُورِ مِنْ غَيْرِ مَلَالَةٍ نَظَرَ
إِلَى عُنُقِهَا فَإِذَا عَلَيْهَا قَلَائِدٌ مِنْ قَصَبٍ مِنْ يَاقُوتٍ أَحْمَرَ وَسَطَهَا لَوْحٌ صَفْحَتُهُ دُرَّةٌ
مَكْتُوبٌ فِيهَا أَنْتَ يَا وَلِيَّ اللَّهِ حَبِيبِي وَأَنَا الْحَوْرَاءُ حَبِيبَتُكَ إِلَيْكَ تَنَاهَتْ نَفْسِي وَ
إِلَى تَنَاهَتْ نَفْسُكَ ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ إِلَيْهِ أَلْفَ مَلَكٍ يُهَيِّئُونَهُ بِالْجَنَّةِ وَيُزَوِّجُونَهُ
بِالْحَوْرَاءِ

قَالَ: فَيَنْتَهُونَ إِلَى أَوَّلِ بَابٍ مِنْ جَنَانِهِ فَيَقُولُونَ لِلْمَلِكِ الْمُوَكَّلِ بِأَبْوَابِ جَنَانِهِ
اسْتَأْذِنْ لَنَا عَلَى وَلِيِّ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ بَعَثَنَا إِلَيْهِ نَهْنُتُهُ فَيَقُولُ لَهُمْ الْمَلِكُ حَتَّى أَقُولَ
لِلْحَاجِبِ فَيَعْلَمُهُ بِمَكَانِكُمْ قَالَ فَيَدْخُلُ الْمَلِكُ إِلَى الْحَاجِبِ وَبَيْنَهُ وَبَيْنَ الْحَاجِبِ
ثَلَاثُ جِنَانٍ حَتَّى يَنْتَهِيَ إِلَى أَوَّلِ بَابٍ فَيَقُولُ لِلْحَاجِبِ إِنَّ عَلَى بَابِ الْعُرْصَةِ أَلْفَ
مَلَكٍ أَرْسَلَهُمْ رَبُّ الْعَالَمِينَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِيُهَيِّئُوا وَلِيَّ اللَّهِ وَقَدْ سَأَلُونِي أَنْ آذِنَ
لَهُمْ عَلَيْهِ فَيَقُولُ الْحَاجِبُ إِنَّهُ لَيُعْظَمُ عَلَيَّ أَنْ أَسْتَأْذِنَ لِأَحَدٍ عَلَى وَلِيِّ اللَّهِ وَهُوَ مَعَ
زَوْجَتِهِ الْحَوْرَاءِ قَالَ وَبَيْنَ الْحَاجِبِ وَبَيْنَ وَلِيِّ اللَّهِ جَنَّتَانِ قَالَ فَيَدْخُلُ الْحَاجِبُ
إِلَى الْقَيْمِ فَيَقُولُ لَهُ إِنَّ عَلَى بَابِ الْعُرْصَةِ أَلْفَ مَلَكٍ أَرْسَلَهُمْ رَبُّ الْعِزَّةِ يُهَيِّئُونَ وَلِيَّ
اللَّهِ فَاسْتَأْذِنْ لَهُمْ فَيَتَقَدَّمُ الْقَيْمُ إِلَى الْخُدَّامِ فَيَقُولُ لَهُمْ إِنَّ رُسُلَ الْجَبَّارِ عَلَى بَابِ
الْعُرْصَةِ وَهُمْ أَلْفُ مَلَكٍ أَرْسَلَهُمُ اللَّهُ يُهَيِّئُونَ وَلِيَّ اللَّهِ فَأَعْلَمُوهُ بِمَكَانِهِمْ قَالَ
فَيَعْلَمُونَهُ فَيُؤْذِنُ لِلْمَلَائِكَةِ فَيَدْخُلُونَ عَلَى وَلِيِّ اللَّهِ وَهُوَ فِي الْغُرْفَةِ وَلَهَا أَلْفُ بَابٍ
وَعَلَى كُلِّ بَابٍ مِنْ أَبْوَابِهَا مَلَكٌ مُوَكَّلٌ بِهِ فَإِذَا أُذِنَ لِلْمَلَائِكَةِ بِالْدُخُولِ عَلَى وَلِيِّ
اللَّهِ فَتَفْتَحُ كُلُّ مَلَكٍ بَابَهُ الْمُوَكَّلَ بِهِ قَالَ فَيَدْخُلُ الْقَيْمُ كُلُّ مَلَكٍ مِنْ بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ
الْغُرْفَةِ قَالَ فَيُبَلِّغُونَهُ رِسَالَاتَ الْجَبَّارِ جَلًّا وَعِزًّا وَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى وَالْمَلَائِكَةُ
يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْغُرْفَةِ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ إِلَى آخِرِ آيَةِ قَالَ وَ
ذَلِكَ قَوْلُهُ جَلًّا وَعِزًّا وَإِذَا رَأَيْتَ ثُمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا يَعْنِي بِذَلِكَ وَلِيَّ اللَّهِ

وَمَا هُوَ فِيهِ مِنَ الْكِرَامَةِ وَالنَّعِيمِ وَالْمَلِكِ الْعَظِيمِ الْكَبِيرِ إِنَّ الْمَلَائِكَةَ مِنْ رُسُلِ اللَّهِ عَزَّ ذِكْرُهُ يَسْتَأْذِنُونَ [فِي الدُّخُولِ] عَلَيْهِ فَلَا يَدْخُلُونَ عَلَيْهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَلِذَلِكَ الْمَلِكُ الْعَظِيمُ الْكَبِيرُ قَالَ وَالْأَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِ مَسَاكِينِهِمْ وَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ وَالنَّمَارُ دَانِيَةٌ مِنْهُمْ وَهُوَ قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ وَدَانِيَةٌ عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذَلَّتْ قُطُوفُهَا تَذَلِيلًا مِنْ قُرْبِهَا مِنْهُمْ يَتَنَاوَلُ الْمُؤْمِنُ مِنَ النَّوْعِ الَّذِي يَشْتَهِيهِ مِنَ النَّمَارِ بِفِيهِ وَهُوَ مُتَكَيٌّ وَإِنَّ الْأَنْوَاعَ مِنَ الْفَاكِهَةِ لَيَقْلُنَ لَوْلَى اللَّهُ يَا وَلِيَّ اللَّهِ كُنِي قَبْلَ أَنْ تَأْكُلَ هَذَا قَبْلِي

قَالَ وَ لَيْسَ مِنْ مُؤْمِنٍ فِي الْجَنَّةِ إِلَّا وَ لَهُ جَنَّاتٌ كَثِيرَةٌ مَعْرُوشَاتٌ وَ غَيْرُ مَعْرُوشَاتٍ وَ أَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ وَ أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ وَ أَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ وَ أَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ فَإِذَا دَعَا وَلِيُّ اللَّهِ بِغَدَائِهِ أَتَى بِمَا تَشْتَهَى نَفْسُهُ عِنْدَ طَلْبِهِ الْغِذَاءَ مِنْ غَيْرِ أَنْ يُسَمَّى شَهْوَتُهُ قَالَ ثُمَّ يَتَخَلَّى مَعَ إِخْوَانِهِ وَ يَزُورُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَ يَتَنَعَّمُونَ فِي جَنَّاتِهِمْ فِي ظِلِّ مَمْدُودٍ فِي مِثْلِ مَا بَيْنَ طُلُوعِ الْفَجْرِ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ وَ أَطْيَبُ مِنْ ذَلِكَ لِكُلِّ مُؤْمِنٍ سَبْعُونَ زَوْجَةً حَوْرَاءَ وَ أَرْبَعُ نِسْوَةٍ مِنَ الْأَدَمِيِّينَ وَ الْمُؤْمِنُ سَاعَةٌ مَعَ الْحَوْرَاءِ وَ سَاعَةٌ مَعَ الْأَدَمِيَّةِ وَ سَاعَةٌ يَخْلُو بِنَفْسِهِ عَلَى الْأَرَائِكِ مُتَكِنًا يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ وَ إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَعْشَاهُ شِعَاعُ نُورٍ وَ هُوَ عَلَى أَرِيكْتِهِ وَ يَقُولُ لِخِدَامِهِ مَا هَذَا الشُّعَاعُ اللَّامِعُ لَعَلَّ الْجَبَّارَ لِحَظْنِي فَيَقُولُ لَهُ خِدَامُهُ قُدُّوسٌ قُدُّوسٌ جَلَّ جَلَالُ اللَّهِ بَلْ هَذِهِ حَوْرَاءٌ مِنْ نِسَائِكَ مِمَّنْ لَمْ تَدْخُلْ بِهَا بَعْدُ قَدْ أَشْرَفَتْ عَلَيْكَ مِنْ خِيَمَتِهَا شَوْقًا إِلَيْكَ وَ قَدْ تَعَرَّضَتْ لَكَ وَ أَحَبَّتْ لِقَاءَكَ فَلَمَّا أَنْ رَأَتْكَ مُتَكِنًا عَلَى سَرِيرِكَ تَبَسَّمَتْ نَحْوَكَ شَوْقًا إِلَيْكَ فَالشُّعَاعُ الَّذِي رَأَيْتَ وَ النُّورُ الَّذِي غَشِيكَ هُوَ مِنْ بَيَاضِ ثَعْرِهَا وَ صَفَائِهِ وَ نَقَائِهِ وَ رِقَّتِهِ قَالَ فَيَقُولُ وَلِيُّ اللَّهِ ائْذِنُوا لَهَا فَتَنْزِلُ إِلَيْهِ فَيَبْدُرُ إِلَيْهَا أَلْفُ وَصِيفٍ وَ أَلْفُ وَصِيفَةٍ يُبَشِّرُونَهَا بِذَلِكَ فَتَنْزِلُ إِلَيْهِ مِنْ خِيَمَتِهَا وَ عَلَيْهَا سَبْعُونَ حَلَّةً مَنْسُوجَةً بِالذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ مُكَلَّلَةً بِالذُّرِّ وَ الْبَاقُوتِ وَ الزُّرْبُجِدِ

صَبُّعُهُنَّ الْمِسْكَ وَالْعَنْبَرُ بِالْوَانِ مُخْتَلِفَةٌ يُرَى مِخُّ سَاقِهَا مِنْ وَرَاءِ سَبْعِينَ حَلَّةً طُولُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا وَعَرْضُ مَا بَيْنَ مَنْكَبَيْهَا عَشْرَةٌ أَذْرُعٌ فَإِذَا دَنَتْ مِنْ وِلِيِّ اللَّهِ أَقْبَلَ الْخُدَّامُ بِصَحَائِفِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ فِيهَا الدُّرُّ وَالْيَاقُوتُ وَالزَّبْرَجَدُ فَيَنْثُرُونَهَا عَلَيْهَا ثُمَّ يُعَانِقُهَا وَتُعَانِقُهُ فَلَا يَمَلُّ وَلَا تَمَلُّ قَالَ ثُمَّ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام أَمَا الْجَنَانُ الْمَذْكُورَةُ فِي الْكِتَابِ فَإِنَّهُنَّ جَنَّةُ عَدْنٍ وَجَنَّةُ الْفِرْدَوْسِ وَجَنَّةُ نَعِيمٍ وَجَنَّةُ الْمَأْوَى قَالَ وَإِنَّ لِلَّهِ عِزًّا وَجَلًّا جِنَانًا مَحْفُوفَةً بِهَذِهِ الْجِنَانِ وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَكُونُ لَهُ مِنَ الْجِنَانِ مَا أَحَبُّ وَاشْتَهَى يَتَنَعَّمُ فِيهِنَّ كَيْفَ يَشَاءُ وَإِذَا أَرَادَ الْمُؤْمِنُ شَيْئًا أَوْ اشْتَهَى إِنَّمَا دَعَاؤُهُ فِيهَا إِذَا أَرَادَ أَنْ يَقُولَ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ فَإِذَا قَالَهَا تَبَادَرَتْ إِلَيْهِ الْخُدَمُ بِمَا اشْتَهَى مِنْ غَيْرِ أَنْ يَكُونَ طَلَبُهُ مِنْهُمْ أَوْ أَمْرٌ بِهِ وَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ دَعَاؤُهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ يَعْنِي الْخُدَّامُ قَالَ وَآخِرُ دَعَاؤُهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ يَعْنِي بِذَلِكَ عِنْدَ مَا يَقْضُونَ مِنْ لَدَاتِهِمْ مِنَ الْجِمَاعِ وَالطَّعَامِ وَالشَّرَابِ يَحْمَدُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ عِنْدَ فَرَاعَتِهِمْ وَأَمَّا قَوْلُهُ أَوْلَيْكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ قَالَ يَعْلَمُهُ الْخُدَّامُ فَيَأْتُونَ بِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ قَبْلَ أَنْ يَسْأَلُوهُمْ إِيَّاهُ وَأَمَّا قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ فَوَاكِهُ وَهُمْ مُكْرَمُونَ قَالَ فَإِنَّهُمْ لَا يَشْتَهُونَ شَيْئًا فِي الْجَنَّةِ إِلَّا أَكْرَمُوا بِهِ

حدیث بهشتها و اشتران :

(69 - امام باقر عليه السلام فرمود: از رسول خدا صلی الله علیه و آله در مورد گفتار خدای عزوجل پرسش شد (که فرماید): (روزی که پرهیزکاران را محشور کنیم که به پیشگاه خدای رحمان وارد شوند) (سوره مریم آیه 85) فرمود: ای علی این وارد شوندگان جز سوارانی نیستند، اینان مردانی هستند که از خدا می ترسند و خدا نیز دوستان دوستشان دارد و آنها را مخصوص خویش ساخته و کردارشان را پسندیده و پرهیزکارانشان نامیده است ، سپس فرمود: ای علی سوگند بدانکه دانه را شکافت و جاندار را آفرید که به راستی آنها از گورهای خویش بیرون

آیند و فرشتگان به استقبالشان آیند با اشترانی از شتران عزت که بر آنها است پالانهای از طلا که به در و یاقوت پوشیده است و رویوش آنها پارچه دیبا و زربافت است ، و مهار آن شتران طنابی ارغوانی است که آنها را بوسیله آن شتران به محشر می برند، و به همراه هر مردی هزار فرشته از پیش رو و از راست و چپشان هست که آنها را با این تزیینات به جلو برند تا به درب بزرگ بهشت برسند، و دم در بهشت درختی است که از سایه هر برگ آن هزار نفر از مردم می توانند استفاده کنند، و در طرف راست درخت چشمه ای پاک و پاکیزه است .

فرمود: پس از آن چشمه جرعه ای می نوشند که خدا بوسیله همان جرعه حسد را از دلهاشان پاک کند و موها را از تنشان بریزد، و این است گفتار خدای عزوجل (که فرماید): (و نوشاندشان پروردگارشان آشامیدنی پاک) (سوره دهر آیه 21) (یعنی) از این چشمه پاکیزه .

فرمود: سپس به سوی چشمه دیگری که در سمت چپ آن درخت است باز گردند و در آن غسل کنند و آن چشمه زندگی است که پس از آن هرگز نخواهند مرد، فرمود: سپس در پیشاپیش عرش آنانرا و امیدارند در حالیکه بکلی از تمام آفات و بیماریها و گرما و سرما آسوده شده اند پس خدای جل ذکره به فرشتگانی که همراه آنان هستند فرماید: دوستان مرا به بهشت برید و با مخلوقات دیگر متوقفشان نکنید زیرا خوشنودی من بر ایشان پیشی جسته و رحمتم بر اینها واجب گشته و چگونه بخواهم تا آنها را با خوب کرداران و بدکاران نگاه دارم . فرمود: پس فرشتگان آنها را به سوی بهشت برند و چون به درب بزرگ بهشت رسند فرشتگان ضربه ای به حلقه در زنند که صدای آن بصورت آژیری بلند بر آید و آن آژییر بگوش هر حوریه ای که خدای عزوجل

برای دوستان در بهشت آماده کرده برسد، و با شنیدن آن صدا به یکدیگر مژده دهند و بهم بگویند: دوستان خدا به نزد ما آمدند.

در این هنگام در باز شود و اینان داخل بهشت شوند و همسران حورالعین آنها و سایر آدمیزادگان (که در آنجا هستند) سرکشیده و به آنها گویند: خوش آمدید که به راستی چقدر اشتیاق ما بدیدار شما شدید بود، آن دوستان خدا نیز مانند همین سخن را به آنها گویند.

علی علیه السلام عرض کرد: ای رسول خدا بفرمائید: اینکه خدا می فرماید: (غرفه های ساخته ای که روی آنها غرفه های دیگری است) (سوره زمر آیه 20 با مختصر اختلافی) این غرفه ها روی چه ساخته شده؟ فرمود: ای علی اینها غرفه هائی است که خدای عزوجل از در و یاقوت و زبرجد برای دوستانش ساخته، سقفهایش طلا است که با نقره بکار رفته، هر غرفه ای هزار در طلا دارد، دم هر دری از آنها فرشته ای گماشته شده، در آنها فرشهای است گرانقدر که روی هم افتاده و از حریر و دیبا است و به رنگهای گوناگون است و لایه آنها از مشک و کافور و عنبر است (و همین است گفتار خدای عزوجل (و فرشهای گرانقیمت) (سوره واقعه آیه 34).

و هنگامیکه مؤمن را به منزلهایش در بهشت وارد کنند بر سرش تاج سلطنت و کرامت نهند و جامه های طلا و نقره و یاقوت و مرواریدی که برشته در آورده شده در افسر پادشاهی زیر تاج بیوشند.

فرمود: و هفتاد جامه حریر به رنگهای گوناگون و انواع دیگری از جامه هائی که با طلا و نقره و مروارید و یاقوت قرمز بافته شده ببر کنند، و این است (معنای) گفتار خدای عزوجل: (و زیور کنند در آنجا دستبندها از طلا و مروارید و لباس ایشان در آنجا دیبا است) (سوره حج آیه 22).

و چون مؤ من روی تختش بنشیند آن تخت از شادی به جنبش در آید، و چون دوست خدای عزوجل جایگاهش در بهشت مستقر گردد فرشته ای که بر بهشتهایش گماشته شده از او اجازه خواهد تا برای تهنیتش بدین کرامتی که خدای عزوجل به او فرموده نزدش برود.

غلام کنیزان خدمتکار و دربان آن مؤ من به فرشته مزبور گویند: همین جا باش که اینک دوست خدا روی تختش تکیه زده و همسر حوریش خود را برای او مهیا ساخته و تو باید برای دوست خدا همین جا درنگ کنی .

فرمود: پس همسر حوریه اش از خیمه بیرون آید و هم چنان به جلو رود و گرداگردش کنیزکان باشند، و بر تنش هفتاد جامه بافته به یاقوت و مروارید و زبرجد است ، و که اصل آن از مشک و عنبر می باشد و بر سرش تاج کرامت قرار دارد، و بر پایش نعلین بند داری از طلا است که به یاقوت و مروارید پوشیده شده و بند آن از یاقوت قرمز است و چون به دوست خدا نزدیک شود او از شوقی که به او پیدا کند می خواهد (که برای پذیرائی همسر حوریه اش) از جا برخیزد، حوریه به او گوید: ای دوست خدا امروز روز رنج و زحمت نیست از جای حرکت مکن که من از توام و تو از منی .

فرمود: پس آنها به اندازه پانصد سال از سالهای دنیا یکدیگر را در آغوش کشند که نه او از این مرد سیر شود، و نه این مرد از او خسته و ملول گردد. و چون کمی سستی در بدن آن مرد پیدا شود بدون آنکه خستگی پیدا کرده باشد بگردن آن حوریه نظر افکند و در آن گلوبندهایی از شاخه یاقوت قرمز بنگرد که در وسط آن لوحی است و صفحه آن لوح از در (سفید) است و در آن نوشته شده : تو ای ولی خدا محبوب منی و من نیز حوریه و محبوب توام ، جان من

برای تو و جان تو برای من است سپس خداوند هزار فرشته بفرستد تا آنمرد را به بهشت تهنیت گویند، و او را به همسری آن حوریه در آورند.

فرمود: آن فرشتگان به نخستین در بهشت او برسند و بفرشته ای که گماشته به آن درها است گویند: از دوست خدا برای ما اذن ملاقات بگیر که خدا ما را فرستاده تا به او تهنیت و تبریک گوئیم ، فرشته به آنها گوید: بایستید تا به دربان گویم و دربان او را از ورود شما آگاه کند، (آنها بایستند و) فرشته به سراغ دربان که فاصله اش با او سه باغ بهشتی است بیاید و چون به نخستین در ورودی رسد به دربان گوید: در جلوی در هزار فرشته ایستاده اند که آنها را پروردگار جهانیان تبارک و تعالی فرستاده تا به این دوست خدا تبریک گویند، و از من درخواست کرده اند تا برای ایشان اذن ورود تحصیل کنم ، دربان گوید: به راستی که برای من سخت و گرانست در اینحال که دوست خدا با همسر حوریه اش خلوت کرده برای هیچکس اذن ملاقات بگیرم . فرمود: و فاصله دربان تا آن دوست خدا دو باغ است . فرمود: پس آن دربان به نزد پیشکار مخصوص رود و به او بگوید: در دم در هزار فرشته اند که پروردگار عزت آنها را فرستاده تا به ولی خدا تبریک گویند برای ایشان اذن ورود بگیر، پیشکار مخصوص به نزد خدمتکاران رود و به آنها گوید: همانا فرستادگان خدای جبار در دم در به انتظار اذن ورود ایستاده اند و آنها هزار فرشته اند که خداوند ایشانرا فرستاده تا به ولی خدا تبریک گویند، پس دوست خدا را از جایگاه ایشان آگاه کنید، آنان نیز اطلاع می دهند و اجازه ورود برای فرشتگان می گیرند و آنها به نزد دوست خدا درآیند در آن غرفه ای که هزار در دارد و بر هر دری از درها فرشته ای گماشته شده ، و چون اذن ورود فرشتگان مزبور صادر می گردد هر یک از گماشتگان مزبور دری را که بر آن موکل هستند بکشایند.

فرمود: در این وقت پیشکار مخصوص هر یک از آن فرشته را از دری وارد کند و آنان پیغام خدای جبار عزوجل را به دوست خدا برسانند، و این است گفتار خدای تعالی (که فرماید): (و فرشتگان در آیند بر ایشان از هر دری (یعنی از درهای غرفه) و بگویند درود بر شما...) تا آخر آیه (23 از سوره رعد).

فرمود: و همین است گفتار خدای عزوجل (و چون بنگری و باز هم بنگری نعمت و سلطنت بزرگی است) (سوره انسان آیه 23) و مقصود در این آیه دوست خدا و آن کرامت و نعمتها و سلطنت بزرگ و باشکوهی است که او دارد. که به راستی فرشتگان فرستاده خدای عز ذکره برای ورود از او تحصیل اجازه کنند و بدون اذن او وارد نشوند، و این است سلطنت بزرگ با شکوه.

فرمود: و نهرها از زیر مسکنهای ایشان روان است و این است معنای گفتار خدای تعالی: (و از جایگاهشان جویها روان است) (سوره کهف آیه 31) و میوه ها بدانها نزدیک است و همین است گفتار خدای عزوجل: (و سایه های آن بر سرشان نزدیک است، و میوه های آن بخوبی فرو افتاده است) (سوره دهر آیه 14)، و از بس نزدیک است مؤمن همانطور که بر تخت خویش تکیه زده با دهان خود میوه مورد نظرش را بچیند، و هر یک از انواع میوه ها به آن دوست خدا گویند: مرا بخور پیش از آنکه آن یک را بخوری.

فرمود: و در بهشت هیچ مؤمنی نیست جز آنکه برای او بهشتهای بسیاری است که دارای درختهای افراشته و غیر افراشته، و نهروائی از می، و نهروائی از آب، و نهروائی از شیر و نهروائی از عسل می باشد، و چون دوست خدا طعام خویش را طلب کند بدون آنکه اظهار کند چه نوع غذایی می خواهد همان را که دلش می خواهد برایش حاضر کنند. فرمود: سپس با دوستان و برادران خویش خلوت کند و همدیگر را ببینند، و در بهشتهای خویش متنعم باشند در

زیر سایه هائی کشیده (که هوای آن در لطافت) بمانند هوای (بین الطلوعین) ما بین زدن سپیده دم تا زدن خورشید است. و برای هر مؤ منی هفتاد زن حوریه و چهار زن آدمی است، و مؤ من ساعتی را با همسر حوریه و ساعتی را با همسر آدمی است و ساعتی را نیز با خویش خلوت کند و بر تخت خود تکیه زند و به یکدیگر نگاه کنند، و همانا مؤ من را هم چنانکه بر تخت تکیه زده پرتوی از نور فرا گیرد (که در شگفت شود و) به خدمتکاران خود گوید: این پرتو درخشان چیست؟ شاید خدای جبار به من توجهی فرموده؟ خدمتکاران گویند: منزّه است، منزّه است، (خدای عزوجل) و فرازند است جلال خدا، نه (توجه حق نیست) بلکه این حوریه ایست از همسران تو که تا کنون دیدارش نکرده ای و از روی اشتیاقی که به تو داشته همینکه تو را روی تخت دیده که تکیه زده ای خود را به تو نمایانده و شیفته دیدارت گشته و از روی شوق تبسمی بر لب آورده و این پرتوی که دیدی و نوری که تو را فرا گرفت از سفیدی دندان پیشین او و صفا و پاکیزگی و لطافت آن دندانها است.

فرمود: دوست خدا گوید: اجازه اش بدهید تا پیش من آید، پس هزار غلام و کنیز به نزدش بستانند و او را به این جریان مژده دهند، و در این هنگام از خیمه خویش فرود آید و بر تنش هفتاد رقم پیراهن است که از زر و سیم بافته شده و به مروارید و یاقوت و زبرجد پوشیده شده و به مشک و عنبر به رنگهای گوناگون رنگ آمیزی شده، و مغز ساق پایش از زیر هفتاد پیراهن دیده می شود، قامتش هفتاد ذراع، و پهنای ما بین دو شانه اش ده ذراع است، و چون به دوست خدا نزدیک شود خدمتکاران پیش آیند و سینی هائی از طلا و نقره در دست دارند که پر از مروارید و یاقوت و زبرجد است و آنها را بر سر آن

حوریه بریزند، سپس با دوست خدا یکدیگر را در آغوش کشند و هیچیک از هم خسته و دلتنگ نشوند.

امام باقر علیه السلام در دنباله حدیث فرمود: و اما بهشتهائی که در قرآن ذکر شده عبارت است از: بهشت عدن ، بهشت فردوس ، بهشت نعیم ، بهشت ماءوی ، و خدای عزوجل بهشتهای دیگر دارد که این بهشتها را در بر گرفته ، و هر مؤمنی به هر اندازه که بخواهد بهشت دارد، و به هر طور که بخواهد زندگی و خوشگذرانی کند، و دعا و اظهار خواسته شان در آنجا به این است که گویند: (خدایا منزهی تو) و چون (یکی از آنها) این جمله را گفت خدمتکاران بدون آنکه خواسته اش را به زبان آرد و دستوری به آنها دهد همان را که می خواهد برایش حاضر کنند، و همین است گفتار خدای عزوجل (که فرماید): (دعایشان در آنجا (خدایا منزهی تو) و درودشان (سلام) است) یعنی درود خدمتکاران ، (و ختم دعایشان به این است که گویند: ستایش خاص پروردگار جهانیان است) (سوره یونس آیه 11) فرمود:

یعنی هنگامی که از لذتهای خود که از جماع و خوراکی و آشامیدنی می برند فراغت یابند در آن هنگام خدای عزوجل را ستایش کنند.

و اما گفتار خداوند (که فرماید): (آنان برایشان روزی معینی است) (سوره صافات آیه 41) فرمود: یعنی خدمتکاران آن را می دانند و پیش از آنکه دوستان خدا از آنها بخواهند نزدشان بیاورند، و اما گفتار خدای عزوجل (که به دنبال آیه فوق فرماید): (...میوه هائی است و آنها محترم و گرامی هستند) فرمود: یعنی آنها چیزی در بهشت نخواهند جز آنکه بدان اکرام شوند.)

حدیث شماره 70

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنِ ابْنِ عَثْمَانَ
عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قِيلَ لِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام وَأَنَا عِنْدَهُ إِنَّ سَالِمَ بْنَ أَبِي حَفْصَةَ وَ
أَصْحَابَهُ يَرَوُونَ عَنْكَ أَنَّكَ تَكَلَّمُ عَلَيَّ سَبْعِينَ وَجْهًا لَكَ مِنْهَا الْمَخْرَجُ فَقَالَ مَا
يُرِيدُ سَالِمٌ مِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَجِيءَ بِالْمَلَائِكَةِ وَاللَّهِ مَا جَاءَتْ بِهَذَا النَّبِيُّونَ وَ لَقَدْ قَالَ
إِبْرَاهِيمُ عليه السلام إِنِّي سَقِيمٌ وَمَا كَانَ سَقِيمًا وَمَا كَذَبَ وَ لَقَدْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام بَلْ فَعَلَهُ
كَبِيرُهُمْ هَذَا وَمَا فَعَلَهُ وَمَا كَذَبَ وَ لَقَدْ قَالَ يُوسُفُ عليه السلام أَيُّهَا الْعَبْرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ
وَ اللَّهُ مَا كَانُوا سَارِقِينَ وَمَا كَذَبَ

(70 - ابوبصیر گوید: (من در خدمت امام باقر عليه السلام شرفیاب بودم شخصی

بدان حضرت عرض کرد:

همانا سالم بن ابی حفصه (که زیدی مذهب و مخالف با ائمه اطهار بوده) و
یارانش از شما روایت می کنند که شما در هنگام سخن گفتن (از روی تقيه و
مصلحت) طوری سخن میگوئی که هفتاد توجیه دارد تا بتوانی از زیر بار
مسئولیت آن بیرون روی؟ فرمود: سالم از من چه می خواهد آیا می خواهد که
فرشتگان را رو در روی او بیاورم به خدا سوگند پیامبران نیز این کار را نکردند.
همانا ابراهیم نیز (هنگامی که بت پرستان از او دعوت کردند که همراه خود
برای برگزاری عیدشان به صحرا رود) فرمود: (همانا من بیمارم) (سوره صافات
آیه 88) در صورتیکه بیمار نبود ولی دروغ هم نگفت.

و نیز همان ابراهیم عليه السلام (هنگامی که از او بازپرسی کردند و گفتند: آیا تو
خدایان ما را شکسته و به این صورت در آورده ای؟ در پاسخشان) فرمود:
(بلکه بت بزرگ این کار را کرده است). (سوره انبیاء آیه 63).

با اینکه بت بزرگ نکرده بود ولی ابراهیم دروغ نگفت ، و یوسف علیه السلام نیز (برای بازگرداندن بنیامین) به کاروانیان فرمود: (ای کاروانیان شما دزدید) (سوره یوسف آیه 70) و به خدا سوگند آنان دزد نبودند و یوسف نیز دروغ نگفت .

شرح :

سالم بن ابی حفصه از دشمنان ائمه اطهار علیهم السلام بوده و برخی مانند ابن حجر او را شیعه غالی نامیده و برخی مانند صاحب تنقیح المقال او را زیدی مذهب و بلکه ناصبی میدانند و به هر صورت از دشمنان اهل بیت علیهم السلام بوده است و در روایات بسیاری ائمه او را لعن و تکفیر کرده اند و این سخن را نیز که در اینجا اظهار کرده برای این بوده است که خواسته امام باقر علیه السلام را در نزد اطرافیان خود و سایر مردم (نعوذ بالله) شخصی دروغگو معرفی کند، و مقصود امام علیه السلام این است که : دو پهلو سخن گفتن دروغ نیست پیمبران الهی مانند ابراهیم و یوسف علیهم السلام نیز گاهی از روی مصالح و تقیه از دشمن سخنانی بظاهر می گفتند که مقصودشان معنای ظاهری آنها نبود، چنانچه ابراهیم در آنجا فرمود: من بیمارم در صورتیکه بیمار نبود...

حدیث شماره : 71

(حدیثُ اَبی بَصِیْرِ مَعَ الْمَرَاةِ)

أَبَانٌ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذْ دَخَلَتْ عَلَيْنَا أُمُّ خَالِدٍ الَّتِي كَانَ قَطَعَهَا يُوسُفُ بْنُ عُمَرَ تَسْتَأْذِنُ عَلَيْهِ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَيْسُرُكَ أَنْ تَسْمَعَ كَلَامَهَا قَالَ فَقُلْتُ نَعَمْ قَالَ فَأَذِنَ لَهَا قَالَ وَاجْلِسْنِي مَعَهُ عَلَى الطَّنْفِسَةِ قَالَ ثُمَّ دَخَلَتْ فَتَكَلَّمَتْ فَإِذَا امْرَأَةٌ بَلِيعَةٌ فَسَأَلْتُهُ عَنْهُمَا فَقَالَ لَهَا تَوَلَّيْتَهُمَا قَالَتْ فَأَقُولُ لِرَبِّي إِذَا لَقَيْتُهُ إِنَّكَ أَمَرْتَنِي بِوَلَايَتِهِمَا قَالَ نَعَمْ قَالَتْ فَإِنَّ هَذَا الَّذِي مَعَكَ عَلَى الطَّنْفِسَةِ يَأْمُرُنِي بِالْبُرَاءَةِ مِنْهُمَا وَكَثِيرُ النَّوَاءِ يَأْمُرُنِي بِوَلَايَتِهِمَا فَأَيُّهُمَا خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ هَذَا وَاللَّهِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ كَثِيرِ النَّوَاءِ وَأَصْحَابِهِ إِنَّ هَذَا تَخَاصَمَ فَيَقُولُ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَوْلِيكَ هُمُ الْكَافِرُونَ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَوْلِيكَ هُمُ الظَّالِمُونَ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَوْلِيكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

حدیث ابوبصیر با آن زن :

(71 - ابوبصیر گوید: در محضر امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ نشستہ بودم کہ ام خالد همان زنی کہ یوسف بن عمر از او بریده بود (و میان آنها از نظر زناشویی جدائی افتاده بود) اجازه ورود خواست ، امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ به من فرمود: خوشت می آید کہ سخن این زن را بشنوی ؟ عرض کردم ؟ آری حضرت اجازه اش داد و وارد شد امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ مرا در کنار خود روی توشک نشانید، زن مزبور از در وارد شد و شروع به سخن کرد دیدم زن سخنوری است پس از امام درباره آن دو (یعنی ابوبکر و عمر) پرسید؟ حضرت به آن زن فرمود:

دوستشان بدار، ام خالد گفت : هرگاه من پروردگارم را دیدار کردم بگویم : کہ تو به من دستور دادی دوستشان بدارم ؟ فرمود: آری ، گفت : پس این

شخص که روی تشک در کنار تو نشسته (یعنی ابوبصیر) به من دستور می دهد که از آنان بیزاری جویم ، و کثیرالنوا(که یکی از ملاحی عامه آن زمان بوده) به من دستور می دهد آن دو را دوست بدارم ، پس کدامیک از این دو نفر بهترند و تو بیشتر آنها را دوست داری ؟ حضرت فرمود: به خدا سوگند این مرد در پیش من محبوبتر از کثیرالنوا و یاران او است ، این مرد کسی است که احتجاج و مبارزه می کند و می گوید: (و هر کس بر طبق آنچه خدا نازل کرده حکم نکند پس آنانند ایشان کافران) (و هر که بر طبق آنچه خدا نازل فرموده حکم نکند پس ایشانند ستمکاران) (و هر که بر طبق آنچه خدا نازل فرموده حکم نکند پس آنانند عصیان پیشه گان) (سوره مائده آیه های 44 و 45 و 47).

توضیح :

مجلسی رحمه الله گوید: حضرت خواست با ذکر این آیات کفر و ظلم و فسق کثیرالنوا را ثابت کند و در ضمن کفر آن دو دستور به بیزاری جستن از آن دو را نیز به طور اشاره بیان فرموده باشد به دو وجه (اول) به اینکه محبوبیت ابی بصیر مستلزم آن است که در دستورش در مورد بیزاری جستن از آن دو راستگو باشد (دوم) به اینکه علتی را که بدان جهت کفر کثیرالنوا را ثابت فرمود مشترک بین او و آن دو است ، و این نوعی از معاریض کلام است که در خبر سابق حضرت باقر علیه السلام بدان اشاره فرمود.

حدیث شماره : 72

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَالٍ
عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ الْوَابِشِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ
قَالَ قُلْتُ لَهُ إِنَّ لَنَا جَارًا يَنْتَهِكُ الْمَحَارِمَ كُلَّهَا حَتَّى إِنَّهُ لَيَتْرُكُ الصَّلَاةَ فَضَلًّا عَنْ
غَيْرِهَا فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ وَاعْظَمَ ذَلِكَ أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِمَنْ هُوَ شَرُّ مَنْهُ قُلْتُ بَلَى قَالَ
النَّاصِبُ لَنَا شَرُّ مِنْهَا إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ عَبْدِ يُذَكَّرُ عِنْدَهُ أَهْلُ الْبَيْتِ فَيَرِقُّ لِذِكْرِنَا إِلَّا
مَسَحَتِ الْمَلَائِكَةُ ظَهْرَهُ وَغَفِرَ لَهُ ذُنُوبُهُ كُلُّهَا إِلَّا أَنْ يَجِيءَ بِذَنْبٍ يُخْرِجُهُ مِنَ
الْإِيمَانِ وَإِنَّ الشَّفَاعَةَ لَمَقْبُولَةٌ وَمَا تُقْبَلُ فِي نَاصِبٍ وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ لَيَشْفَعُ لِجَارِهِ وَمَا
لَهُ حَسَنَةٌ فَيَقُولُ يَا رَبِّ جَارِي كَانَ يَكْفُ عَنِّي الْأَذَى فَيَشْفَعُ فِيهِ فَيَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ
وَتَعَالَى أَنَا رَبُّكَ وَأَنَا أَحَقُّ مَنْ كَافَى عَنكَ فَيُدْخِلُهُ الْجَنَّةَ وَمَا لَهُ مِنْ حَسَنَةٍ وَإِنَّ
أَدْنَى الْمُؤْمِنِينَ شَفَاعَةٌ لَيَشْفَعُ لِثَلَاثِينَ إِنْسَانًا فَعِنْدَ ذَلِكَ يَقُولُ أَهْلُ النَّارِ فَمَا لَنَا مِنْ
شَافِعِينَ وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ

(72 - عبدالحمید وابشی گوید: به امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کردم : ما همسایه

ای داریم که تمامی محرمات خدا را مرتکب می شود حتی اینکه نماز را ترک می
کند تا چه رسد به چیزهای دیگر؟ فرمود: سبحان الله براستی که این کار بزرگی
است ، آیا به شما خبر ندهم به کسی که او بدتر از این شخص است ؟ عرض
کردم : چرا، فرمود: دشمن ما خانواده بدتر از این شخص است ، آگاه باش که به
راستی بنده ای نیست که نام ما خاندان در نزد او برده شود و از ذکر نام ما رقت
پیدا کند جز آنکه فرشتگان او را نوازش کنند و همه گناهانش آمرزیده شود مگر
آنکه گناهی داشته باشد که او را از ایمان بیرون برد، و همانا شفاعت پذیرفته
گردد اما در حق ناصبی پذیرفته نشود، و همانا مؤمن درباره همسایه اش که

هیچ حسنه ای ندارد شفاعت کند و گوید: پروردگارا این همسایه من جلوی آزار رسیدن مرا بگرفت ، شفاعتش درباره آن همسایه پذیرفته گردد، و خدای تبارک و تعالی فرماید: منم پروردگار تو و سزاوارتر کسی هستم که از طرف تو پاداش دهم پس آن شخص را با اینکه کار خوبی ندارد به بهشت برد، و کمترین عده ای را که یک مؤمن شفاعت کند سی نفر انسان (گنه کار است)، و در این هنگام است که دوزخیان گویند: (اکنون نه شفاعت کننده ای داریم و نه دوستی صمیمی و دلسوز) (سوره شعراء آیه 100 - 101).

حدیث شماره : 73

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيْعٍ عَنْ
صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي هَارُونَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ لِنَفَرٍ عِنْدَهُ وَأَنَا
حَاضِرٌ مَا لَكُمْ تَسْتَخْفُونَ بِنَا قَالَ فَقَامَ إِلَيْهِ رَجُلٌ مِنْ خُرَاسَانَ فَقَالَ مَعَاذُ اللَّهِ
أَنْ نَسْتَخِفَّ بِكَ أَوْ بِشَيْءٍ مِنْ أَمْرِكَ فَقَالَ بَلَى إِنَّكَ أَحَدٌ مَنْ اسْتَخَفَّ بِي فَقَالَ مَعَاذُ
لِوَجْهِ اللَّهِ أَنْ اسْتَخِفَّ بِكَ فَقَالَ لَهُ وَيْحَكَ أَوْ لَمْ تَسْمَعْ فُلَانًا وَنَحْنُ بِقُرْبِ الْجُحْفَةِ
وَهُوَ يَقُولُ لَكَ أَحْمِلْنِي قُدْرَ مِيلٍ فَقَدْ وَاللَّهِ أَعْيَيْتُ وَاللَّهِ مَا رَفَعْتَ بِهِ رَأْسًا وَلَقَدْ
اسْتَخَفَّتْ بِهِ وَمَنْ اسْتَخَفَّ بِمُؤْمِنٍ فِينَا اسْتَخَفَّ وَضَيَّعَ حُرْمَةَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

(73 - ابوهارون گوید: من شرفیاب محضر امام صادق عليه السلام بودم که در

حضور من به چند تن از حضار در نزدش می فرمود: چرا شما ما را سبک می
شمارید! مردی از اهل خراسان از جا برخاست و عرض کرد:

ما پناه به خدا می بریم از اینکه شما را سبک شماریم یا چیزی از دستورات
را سبک شماریم ، فرمود: چرا تو یکی از همان هائی هستی که مرا سبک
شمردی ، عرض کرد: پناه به خدا که من شما را سبک شمرده باشم ، فرمود: وای
بر تو مگر نشنیدی فلان شخص را هنگامیکه ما در نزدیکی جحفه بودیم که به
تو می گفت : مرا به مقدار یک میل راه (چهار کیلومتر) سوار کن که به خدا قسم
درمانده و خسته شده ام و تو سرت را هم برای او بلند نکردی و او را سبک
شمردی و هر که مؤمنی را سبک بشمارد ما را سبک شمرده و احترام خدای
عزوجل را ضایع کرده است .)

حدیث شماره : 74

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنِ ابْنِ بَنِي عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ مَنْ عَلَيْنَا بَأَنْ عَرَفْنَا تَوْحِيدَهُ ثُمَّ مَنْ عَلَيْنَا بَأَنْ أَقْرَرْنَا بِمُحَمَّدٍ ص بِالرِّسَالَةِ ثُمَّ اخْتَصَّنَا بِحُبِّكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ نَتَوَلَّكُمْ وَنَتَبَرَّأَ مِنْ عَدُوِّكُمْ وَإِنَّمَا نُرِيدُ بِذَلِكَ خَلَاصَ أَنْفُسِنَا مِنَ النَّارِ قَالَ وَرَفَقْتُ فَبَكَيْتُ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام سَلْنِي فَوَاللَّهِ لَأَتَسَّأَلَنِي عَنْ شَيْءٍ إِلَّا أَخْبَرْتُكَ بِهِ قَالَ فَقَالَ لَهُ عَبْدُ الْمَلِكِ بْنُ أَعْيَنَ مَا سَمِعْتُهُ قَالَهَا لِمَخْلُوقٍ قَبْلَكَ قَالَ قُلْتُ خَبَّرَنِي عَنِ الرَّجُلَيْنِ قَالَ ظَلَمَانَا حَقًّا فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَمَنْعَا فَاطِمَةَ ص مِيرَاثَهَا مِنْ أَبِيهَا وَجَرَى ظُلْمُهُمَا إِلَيَّ الْيَوْمِ قَالَ وَأَشَارَ إِلَيَّ خَلْفَهُ وَنَبَذَا كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمَا

(74 - عبدالرحمن بن ابی عبدالله گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: همانا خدای عزوجل بر ما منت نهاد که ما را به یگانگی خودش آشنا فرمود، سپس بر ما منت گذارد که به رسالت محمد صلى الله عليه وآله اقرار کردیم، و پس از آن ما را به محبت و دوستی شما خاندان مخصوص داشت که شما را دوست داریم و از دشمنان بیزاری جوئیم، و جز این نیست که مقصود ما از این دوستی آن است که خود را از دوزخ نجات دهیم گوید: من این سخن را گفتم و دلم شکسته (گریه ام گرفت) و گریستم امام صادق عليه السلام به او فرمود: هرچه خواهی از من بپرس که به خدا قسم از هر چه بپرسی پاسخت را خواهم داد (مجلسی رحمته الله گوید: یعنی در پاسخ تقیه از تو نخواهم کرد چون اخلاص تو را به خوبی می دانم).

عبدالملک بن اعین (که در آن انجمن حاضر بود به عبدالرحمن بن عبدالله)
گفت : نشنیده بودم تا کنون به مخلوقی پیش از تو این حرف را بزنند.
عبدالرحمن گوید: گفتم از وضع آن دو مرد (یعنی ابوبکر و عمر) به من خبر بده
، فرمود: آن دو در مورد کتاب خدا حق ما را به ستم گرفتند (یعنی خمسی که
خداوند در قرآن برای ما مقرر داشته بود به ستم از ما گرفتند) و از ارثی که
فاطمه علیها السلام از پدرش می برد جلوگیری کردند و ستمشان هم چنان تا به امروز
ادامه یافته است گوید: حضرت اشاره به پشت سرش کرده فرمود: و کتاب خدا
را پشت سرشان انداختند.)

حدیث شماره : 75

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَبِي بَانٍ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ بَشِيرٍ الْأَسَدِيِّ عَنِ الْكُمَيْتِ بْنِ زَيْدِ الْأَسَدِيِّ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ وَاللَّهِ يَا كُمَيْتُ لَوْ كَانَ عِنْدَنَا مَالٌ لَأَعْطَيْنَاكَ مِنْهُ وَ لَكِنْ لَكَ مَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِحَسَّانَ بْنِ ثَابِتٍ لَنْ يَزَالَ مَعَكَ رُوحُ الْقُدُسِ مَا ذَبَبْتَ عَنَّا قَالَ قُلْتُ خَبَّرْنِي عَنِ الرَّجُلَيْنِ قَالَ فَأَخَذَ الْوِسَادَةَ فَكَسَرَهَا فِي صَدْرِهِ ثُمَّ قَالَ وَاللَّهِ يَا كُمَيْتُ مَا أَهْرِيْقَ مِحْجَمَةً مِنْ دَمٍ وَلَا أُخِذُ مَالٌ مِنْ غَيْرِ حِلِّهِ وَلَا قَلْبَ حَجْرٍ عَنْ حَجْرٍ إِلَّا ذَاكَ فِي أَعْنَاقِهِمَا

(75 - کمیت بن زید اسدی (شاعر معروف اهل بیت) گوید: خدمت امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ شرفیاب شدم حضرت فرمود: ای کمیت به خدا اگر مالی در نزد ما بود به تو می دادیم ولی برای تو باشد آنچه را رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به حسابن ثابت (شاعر) فرمود: که (به او فرمود:) پیوسته روح القدس همراه تو است تا آنگاه که از ما دفاع کنی ، گوید: عرض کردم : از حال آن دو مرد (یعنی ابوبکر و عمر) به من خبر بده حضرت بالش را برداشت و آنرا تا کرده در زیر سینه اش گرفت سپس فرمود: به خدا ای کمیت به اندازه شاخ حجامتی خون ریخته نشود، و نیز هیچ مالی به ناحق گرفته نشود و هیچ سنگی از سنگ دیگر نغلطد جز آنکه مسئولیتش به گردن آن دو نفر است .)

حدیث شماره : 76

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَبَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ الْمَكِّيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ إِنَّ عُمَرَ لَقِيَ عَلِيًّا ص فَقَالَ لَهُ أَنْتَ الَّذِي تَقْرَأُ هَذِهِ الْآيَةَ بَأَيِّكُمْ الْمَفْتُونُ وَ تَعْرِضُ بِي وَ بَصَاحِبِي قَالَ فَقَالَ لَهُ أَفَلَا أُخْبِرُكَ بِآيَةٍ نَزَلَتْ فِي بَنِي أُمَيَّةَ فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَ تَقَطَّعُوا أَرْحَامَكُمْ فَقَالَ كَذَبْتَ بَنُو أُمَيَّةَ أَوْصَلُ لِلرَّحِمِ مِنْكَ وَ لَكِنَّكَ أَيْبَتَ إِلَّا عَدَاوَةَ لِبَنِي تَيْمٍ وَ بَنِي عَدِيٍّ وَ بَنِي أُمَيَّةَ

(76 - ابوالعباس مکی گوید: شنیدم از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ می فرمود: (هنگامی) عمر به علی عَلَيْهِ السَّلَامُ برخورد کرد و به او گفت: توئی که این آیه را می خوانی: **(بَأَيِّكُمْ الْمَفْتُونُ)** یعنی به کدامیک از شما جنون است (سوره قلم آیه 6) و به من و رفیقم (ابوبکر) تعریض می کنی (و ما را منظور این آیه میدانی)؟ حضرت به او فرمود: آیا به تو خبر ندهم از آیه ای که درباره بنی امیه نازل گشته (که خدا فرماید): (چنین توانید بود که اگر کاری را سرپرستی کنید در زمین تباهی کنید و ارتباط خویشاوندیتان را ببرید) (سوره محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ آیه 22) عمر (با کمال پر روئی و گستاخی) گفت: دروغ گفתי که بنی امیه پیوند خویشاوندی را بهتر از تو مراعات کنند ولی تو می خواهی همچنان به دشمنی خود با تیره بنی تیم (تیره ابوبکر) و بنی عدی (تیره عمر) و بنی امیه ادامه دهی.

شرح :

مجلسی رَحِمَهُ اللَّهُ گوید: تعریضی که حضرت از آیه: **(بَأَيِّكُمْ الْمَفْتُونُ)** به آن دو داشت از این جهت بود که آن دو هنگامی که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ در غدیر خم علی بن ابی طالب را به خلافت خویش منصوب فرمود و درباره اش گفت

: (من کنت مولا فهذا علی مولاہ) آن دو و جمعی دیگر بدان حضرت نسبت
دیوانگی و شیفتگی درباره عموزاده اش علی علیه السلام را دادند و از این رو آیات
سوره قلم نازل شد.)

حدیث شماره : 77

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَبِي بَانٍ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْحَارِثِ النَّصْرِيِّ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا قَالَ مَا تَقُولُونَ فِي ذَلِكَ قُلْتُ نَقُولُ هُمُ الْأَفْجَرَانِ مِنْ قُرَيْشٍ بَنُو أُمَيَّةَ وَبَنُو الْمُغِيرَةَ قَالَ ثُمَّ قَالَ هِيَ وَاللَّهِ قُرَيْشٌ قَاطِبَةٌ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى خَاطَبَ نَبِيِّهِ ص فَقَالَ إِنِّي فَضَّلْتُ قُرَيْشًا عَلَى الْعَرَبِ وَآتَمَمْتُ عَلَيْهِمْ نِعْمَتِي وَبَعَثْتُ إِلَيْهِمْ رَسُولِي فَبَدَّلُوا نِعْمَتِي كُفْرًا وَ أَحَلُّوا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ

(77 - حارث نصری گوید: از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسیدم: از (تفسیر) گفتار خدای عزوجل: (آنان که نعمت خدا را به کفر تبدیل کردند) (سوره ابراهیم آیه 28) فرمود: آنها (یعنی عامه و اهل سنت) در تفسیرش چه گویند؟ عرض کردم: می گویند: مقصود دو طائفه ای هستند که فاجرترین قریشند یعنی بنی امیه و بنی مغیره (اولاد مغیره بن عبدالله بن عمر مخزوم که به بنی مخزوم معروف بودند)، حضرت فرمود به خدا سوگند مقصود تمامی قریش هستند، همانا خدای تبارک و تعالی پیامبرش را مخاطب قرار داده فرمود: همانا که من قریش را بر عرب برتری دادم و نعمتم را بر ایشان تمام کردم و رسول و پیامبر خویش را بسویشان برانگیختم ولی آنها نعمت مرا به کفر تبدیل کردند و قوم خود را بسرای هلاکت در آوردند.)

حدیث شماره : 78

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَبَانَ عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ وَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ أَنَّهُمَا قَالَا إِنَّ النَّاسَ لَمَّا كَذَّبُوا بِرَسُولِ اللَّهِ صَ هَمَّ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى بِهَلَاكِ أَهْلِ الْأَرْضِ إِلَّا عَلِيًّا فَمَا سِوَاهُ بِقَوْلِهِ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَا أَنْتَ بِمَلُومٍ ثُمَّ بَدَأَ لَهُ فَرَحِمَ الْمُؤْمِنِينَ ثُمَّ قَالَ لِنَبِيِّهِ صَ وَ ذَكَرَ فَإِنَّ الذِّكْرَى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ

(78 - ابوبصیر از دو امام باقر و صادق عليهما السلام روایت کند که فرمودند: هنگامی که مردم رسول خدا صلی الله علیه و آله را تکذیب کردند خداوند آهنگ نابودی مردم زمین را کرد جز علی علیه السلام و سایرین (از اهل بیت) را به گفتارش که فرمود: (پس از آنها روی بگردان که مورد مهر خویش قرار داد و (دنبال ذاریات آیه 54) سپس از این آهنگ صرف نظر کرده و مؤمنان را مورد مهر خویش قرار داد و (دنبال آیه بالا) به پیمبرش فرمود: (و پند ده که پند دادن مؤمنان را سود بخشد).)

حديث شماره : 79

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبِيعٍ
عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَدَّاءِ عَنْ ثُوَيْرِ بْنِ أَبِي فَاخْتَةَ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عليهما السلام
يُحَدِّثُ فِي مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ ص قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي أَنَّهُ سَمِعَ أَبَاهُ عَلِيَّ بْنَ أَبِي
طَالِبٍ عليهما السلام يُحَدِّثُ النَّاسَ قَالَ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ بَعَثَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى النَّاسَ
مِنْ حُفْرِهِمْ عِزْلًا بَيْنَهُمَا جُرْدًا مُرْدًا فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ يَسُوقُهُمُ النَّوْرُ وَتَجْمَعُهُمُ الظُّلْمَةُ
حَتَّى يَقْفُوا عَلَى عَقَبَةِ الْمَحْشَرِ فَيَرْكَبُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَيَزْدَحْمُونَ دُونَهَا فَيَمْنَعُونَ مِنْ
الْمُضِيِّ فَتَشْتَدُّ أَنْفَاسُهُمْ وَيَكْتُرُ عَرْفُهُمْ وَتَضْيِقُ بِهِمْ أُمُورُهُمْ وَيَشْتَدُّ ضَجِيجُهُمْ وَ
تَرْتَفِعُ أَصْوَاتُهُمْ قَالَ وَهُوَ أَوَّلُ هَوَلٍ مِنْ أَهْوَالِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ قَالَ فَيُشْرِفُ الْجَبَّارُ
تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَلَيْهِمْ مِنْ فَوْقِ عَرْشِهِ فِي ظِلَالٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ فَيَأْمُرُ مَلَكًا مِنْ
الْمَلَائِكَةِ فَيُنَادِي فِيهِمْ يَا مَعْشَرَ الْخَلَائِقِ انْصِتُوا وَاسْتَمِعُوا مُنَادِيَ الْجَبَّارِ قَالَ فَيَسْمَعُ
آخِرُهُمْ كَمَا يَسْمَعُ أَوَّلُهُمْ قَالَ فَتَنْكَسِرُ أَصْوَاتُهُمْ عِنْدَ ذَلِكَ وَتَخْشَعُ أَبْصَارُهُمْ وَ
تَضْطَرِبُ فَرَائِصُهُمْ وَتَفْزَعُ قُلُوبُهُمْ وَيَرْفَعُونَ رُءُوسَهُمْ إِلَى نَاحِيَةِ الصَّوْتِ مُهْطِعِينَ
إِلَى الدَّاعِ قَالَ فَعِنْدَ ذَلِكَ يَقُولُ الْكَافِرُ هَذَا يَوْمَ عَسِيرٍ قَالَ فَيُشْرِفُ الْجَبَّارُ عِزًّا وَجَلًّا
الْحَكْمُ الْعَدْلُ عَلَيْهِمْ فَيَقُولُ أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا الْحَكْمُ الْعَدْلُ الَّذِي لَا يَجُورُ الْيَوْمَ
أَحْكُمُ بَيْنَكُمْ بَعْدَلِي وَقِسْطِي لَا يُظْلَمُ الْيَوْمَ عِنْدِي أَحَدٌ الْيَوْمَ آخِذٌ لِلضَّعِيفِ مِنَ
الْقَوِيِّ بِحَقِّهِ وَ لِصَاحِبِ الْمَظْلَمَةِ بِالْمَظْلَمَةِ بِالْقِصَاصِ مِنَ الْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ وَ
أُتِيبُ عَلَى الْهَبَاتِ وَ لَا يَجُوزُ هَذِهِ الْعَقَبَةَ الْيَوْمَ عِنْدِي ظَالِمٌ وَ لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مَظْلَمَةٌ إِلَّا
مَظْلَمَةٌ يَهْبِئُهَا صَاحِبُهَا وَ أُتِيبُهُ عَلَيْهَا وَ آخِذٌ لَهُ بِهَا عِنْدَ الْحِسَابِ فَتَلَازَمُوا أَيُّهَا
الْخَلَائِقُ وَ اطَّلَبُوا مَظَالِمَكُمْ عِنْدَ مَنْ ظَلَمَكُمْ بِهَا فِي الدُّنْيَا وَ أَنَا شَاهِدٌ لَكُمْ عَلَيْهِمْ وَ
كَفَى بِي شَهِيدًا قَالَ فَيَتَعَارَفُونَ وَ يَتَلَازِمُونَ فَلَا يَبْقَى أَحَدٌ لَهُ عِنْدَ أَحَدٍ مَظْلَمَةٌ أَوْ

حَقُّ إِلَّا لَزِمَهُ بِهَا قَالَ فَيَمُكُّثُونَ مَا شَاءَ اللَّهُ فَيَشْتَدُّ حَالُهُمْ وَيَكْتُرُ عَرْفُهُمْ وَيَشْتَدُّ
 غَمُّهُمْ وَ تَرْتَفِعُ أَصْوَاتُهُمْ بِضَجِيحٍ شَدِيدٍ فَيَتَمَنَّوْنَ الْمَخْلَصَ مِنْهُ بِتَرْكِ مَظَالِمِهِمْ لِأَهْلِهَا
 قَالَ وَ يَطْلُعُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَى جَهْدِهِمْ فَيُنَادِي مُنَادٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى
 يُسْمِعُ آخِرَهُمْ كَمَا يُسْمِعُ أَوَّلَهُمْ يَا مَعْشَرَ الْخَلَائِقِ انصَبُوا لِدَاعِي اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى
 وَ اسْمَعُوا إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَقُولُ [لَكُمْ] أَنَا الْوَهَّابُ إِنْ أَحْبَبْتُمْ أَنْ تَوَاهَبُوا
 فَتَوَاهَبُوا وَ إِنْ لَمْ تَوَاهَبُوا أَخَذْتُ لَكُمْ بِمَظَالِمِكُمْ قَالَ فَيَفْرَحُونَ بِذَلِكَ لِشِدَّةِ جَهْدِهِمْ
 وَ ضِيقِ مَسَلِكِهِمْ وَ تَزَاحِمِهِمْ قَالَ فِيهِمْ بَعْضُهُمْ مَظَالِمَهُمْ رَجَاءً أَنْ يَتَخَلَّصُوا مِمَّا هُمْ
 فِيهِ وَ يَبْقَى بَعْضُهُمْ يَقُولُ يَا رَبِّ مَظَالِمُنَا أَعْظَمُ مِنْ أَنْ نَهْبَهَا قَالَ فَيُنَادِي مُنَادٍ مِنْ
 تَلْقَاءِ الْعَرْشِ أَيْنَ رِضْوَانُ خَازِنِ الْجِنَانِ جِنَانِ الْفِرْدَوْسِ قَالَ فَيَأْمُرُهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ
 أَنْ يُطْلِعَ مِنَ الْفِرْدَوْسِ قَصْرًا مِنْ فَضَّةٍ بِمَا فِيهِ مِنَ الْأَنْبِيَةِ وَ الْخَدَمِ قَالَ فَيُطْلِعُهُ عَلَيْهِمْ
 فِي حِفَافَةِ الْقَصْرِ الْوَصَائِفِ وَ الْخَدَمِ قَالَ فَيُنَادِي مُنَادٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى
 يَا مَعْشَرَ الْخَلَائِقِ ارْفَعُوا رُءُوسَكُمْ فَانظُرُوا إِلَى هَذَا الْقَصْرِ قَالَ فَيَرْفَعُونَ رُءُوسَهُمْ
 فَكُلُّهُمْ يَتَمَنَّاهُ قَالَ فَيُنَادِي مُنَادٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ تَعَالَى يَا مَعْشَرَ الْخَلَائِقِ هَذَا لِكُلِّ مَنْ
 عَفَا عَنْ مُؤْمِنٍ قَالَ فَيَعْفُونَ كُلُّهُمْ إِلَّا الْقَلِيلَ قَالَ فَيَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَا يَجُوزُ إِلَيَّ
 جَنَّتِي الْيَوْمَ ظَالِمٌ وَ لَا يَجُوزُ إِلَيَّ نَارِي الْيَوْمَ ظَالِمٌ وَ لِأَحَدٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ عِنْدَهُ
 مَظْلَمَةٌ حَتَّى يَأْخُذَهَا مِنْهُ عِنْدَ الْحِسَابِ أَيُّهَا الْخَلَائِقُ اسْتَعِدُّوا لِلْحِسَابِ

قَالَ: ثُمَّ يُخَلِّي سَبِيلَهُمْ فَيَنْطَلِقُونَ إِلَى الْعَقَبَةِ يَكْرُدُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا حَتَّى يَنْتَهُوا إِلَى
 الْعَرْصَةِ وَ الْجَبَّارِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَلَى الْعَرْشِ قَدْ نُشِرَتِ الدَّوَابُّ وَ نُصِبَتِ
 الْمَوَازِينُ وَ أَحْضَرَ النَّبِيُّونَ وَ الشُّهَدَاءُ وَ هُمْ الْأَيْمَةُ يَشْهَدُ كُلُّ إِمَامٍ عَلَى أَهْلِ عَالَمِهِ
 بِأَنَّهُ قَدْ قَامَ فِيهِمْ بِأَمْرِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ دَعَاهُمْ إِلَى سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مِنْ
 قُرَيْشٍ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِذَا كَانَ لِلرَّجُلِ الْمُؤْمِنِ عِنْدَ الرَّجُلِ الْكَافِرِ مَظْلَمَةٌ أَى
 شَيْءٍ يَأْخُذُ مِنَ الْكَافِرِ وَهُوَ مِنْ أَهْلِ النَّارِ قَالَ قَالَ لَهُ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام

يُطْرَحُ عَنِ الْمُسْلِمِ مِنْ سَيِّئَاتِهِ بِقَدْرِ مَا لَهُ عَلَى الْكَافِرِ فَيُعَذَّبُ الْكَافِرُ بِهَا مَعَ عَذَابِهِ بِكُفْرِهِ عَذَابًا بِقَدْرِ مَا لِلْمُسْلِمِ قَبْلَهُ مِنْ مَظْلَمَةٍ قَالَ فَقَالَ لَهُ الْقُرَشِيُّ فَإِذَا كَانَتِ الْمَظْلَمَةُ لِلْمُسْلِمِ عِنْدَ مُسْلِمٍ كَيْفَ تُؤْخَذُ مَظْلَمَتُهُ مِنَ الْمُسْلِمِ قَالَ يُؤْخَذُ لِلْمَظْلُومِ مِنَ الظَّالِمِ مِنْ حَسَنَاتِهِ بِقَدْرِ حَقِّ الْمَظْلُومِ فَتُرَادُ عَلَى حَسَنَاتِ الْمَظْلُومِ قَالَ فَقَالَ لَهُ الْقُرَشِيُّ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لِلظَّالِمِ حَسَنَاتٌ قَالَ إِنْ لَمْ يَكُنْ لِلظَّالِمِ حَسَنَاتٌ فَإِنَّ لِلْمَظْلُومِ سَيِّئَاتٍ يُؤْخَذُ مِنْ سَيِّئَاتِ الْمَظْلُومِ فَتُرَادُ عَلَى سَيِّئَاتِ الظَّالِمِ

(79 - ثوير بن ابی فاخته گوید: شنیدم از علی بن الحسین علیه السلام که در

مسجد رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم (در مدینه) حدیث می فرمود که پدرم برای من حدیث کرد که از پدرش علی بن ابی طالب علیه السلام شنیده که به مردم می فرمود: همینکه روز رستاخیز شود خداوند مردم را از گورها برانگیزاند با بدنهایی صاف و در حال تندرستی و تنهایی پاک از مو بصورت جوانی که هنوز صورتش مو در نیاورده در یک زمین هموار که نور آنرا براند و تاریکی گردشان آورد (ظاهراً مقصود این است که هر گاه نوری بر آنها بتابد به جلو روند و هر گاه تاریکی فرایشان گیرد بایستند و گرد هم جمع شوند، مانند آیه شریفه :

(كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشْهُوا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ) تا در گردنه محشر بایستند و از دوش همدیگر بالا روند و در آنجا ازدحام کنند، و جلوشان را از رفتن بگیرند، و در آنجا است که نفسهاشان تند شود و عرق زیادی کنند و کارها برایشان سخت گردد، و شیونشان زیاد و صداهاشان بلند گردد.

فرمود: و آن نخستین هراس روز قیامت است، در آن هنگام خدای جبار تبارک و تعالی از زیر عرش خویش در انبوهی از فرشتگان بر آنها توجه کند و به فرشتگان دستور دهد تا در میان آنها فریاد زند: ای گروه خلائق خموش باشید و سخن ندا کننده خدا را بشنوید، فرمود: در آن هنگام همگی این فریاد را

بشنوند و آن وقت است که صداها شکسته شود و دیده ها ترسان گردد و لرزه آنها را بگیرد و دلها بطپد و سرها را به سوی ناحیه آن آواز بلند کنند و به سرعت به سوی آن خواننده بروند، در این هنگام است که کافر گوید: امروز روز دشواری است ، فرمود: در اینوقت خدای جبار عزوجل و حاکم دادگر بر آنان توجه کند و فرماید: منم خدائی که معبودی جز من نیست ، حاکم دادگری که ستم نکنم امروز روزی است که در میان شما از روی عدالت و انصاف خویش حکم کنم و نسبت به احدی در پیشگاه من ستم نشود.

امروز است که حق ناتوان را از نیرومند بستانم و هر چه به ستم از کسی گرفته شده آن را بصاحبش باز گردانم و بوسیله حسنات و سیئات تقاص کنم و به آنانکه حق را بخشیده (و ذمه بدهکاران را بری کرده اند) پاداش نیک دهم . امروز از این گردنه هیچ ستمکاری از پیش من نگذرد، و نه آن کس که حقی از دیگری در گردنش باشد جز آنکس که طرف او از حق خویش بگذرد، و من به او پاداش نیک دهم ، و هنگام حساب حقش را بگیرم پس اینک ای خلائق گرد هم آئید و حق خود را از هر کس که به شما در دنیا ستم کرده بگیرید و من نیز گواه شمایم در آن ستم ، و گواهی چون من بس است .

فرمود: پس همدیگر را ببینند و گرد هم آیند و احدی به جای نماند که طلبی یا حقی از او در نزد دیگری باشد جز آنکه به او بچسبید، پس بدین حال باشند تا هنگامی که خدا خواهد و در نتیجه حالشان سخت گردد، و عرق زیادی بریزند، و اندوهشان شدید شود و صدای شیون سختی از آنها بلند شود و آرزو کنند که حقوق خود را به پایمال کنندگان آن واگذارند و از آنجا نجات یابند، پس خدای عزوجل که این حال آنانرا ببیند منادی از طرف او تبارک و تعالی ندا

کند و همه آنها از اول تا به آخر بشنوند ای گروه خلایق به سخن گوینده خدا
دل دهید و گوش کنید:

همانا خدای تبارک و تعالی فرماید: منم بخشایشگر اینک اگر خواهید
یکدیگر را ببخشید و گرنه حق شما را بگیرم؟ فرمود: از این ندا شاد گردند زیرا
در وضع سخت و تنگنا و فشار جمعیت واقع شده اند، پس برخی از آنها به امید
اینکه از آن تنگنا آسوده شوند حق خود را می بخشند، و برخی بجا مانند و
گویند: پروردگارا ستمهاییکه به ما شده بزرگتر از آن است که ما آنها را ببخشیم
، فرمود: در این هنگام منادی از برابر عرش ندا کند:

کجاست رضوان نگهبان باغهای بهشت ، بهشتهای فردوس ؟

و (چون رضوان حاضر گردد) خدای عزوجل دستور دهد قصری را از
(قصرهای) نقره با تمام ساختمانها و خدمتکارانی که در آن هستند به مردم
نشان دهد، و او نیز قصری را بدان اوصاف که در اطراف آن کنیزکان ماه رو و
خدمتکاران زیبا هستند به مردم نشان می دهد، پس منادی از جانب خدای
تبارک و تعالی ندا کند: ای گروه خلایق سرها را بلند کنید و بدین قصر بنگرید،
فرمود: آنان سرها را بلند کنند و هر کدام از آنها آرزوی آن قصر را در دل
بنمایند، فرمود: پس منادی از جانب خدای تعالی ندا کند: ای گروه خلایق این
قصر از آن کسی است که از مؤمنی درگذرد، فرمود: پس همگی آنها از حقوق
خود در گذرند جز اندکی ، فرمود: در این هنگام خدای عزوجل فرماید: امروز
هیچ ستمکاری به سوی بهشت نرود، و هیچ ستمکاری نیز که از مسلمانی در نزد
او حقی هست به دوزخ عبور نکند تا در جایگاه حساب آن حق را از او
بستانند. ای خلایق مهبای حساب باشید.

فرمود: سپس راهشان را باز کنند و آنها به سوی گردنه بروند، و برای بالا رفتن آن یکدیگر را به عقب رانند تا آنکه به عرصه محشر رسند و خدای جبار تبارک و تعالی بر عرش عظمت و جلال استیلا دارد، و نامه های اعمال گسترده شده و پیمبران و گواهان در آنجا حاضرند و گواهان همان امامان برحقند که هر امامی گواهی دهد برای مردم زمان خود که در آنجا به دستور خدا به پا خواسته و آنانرا به راه خدا خوانده است .

پس مردی از قریش عرض کرد: ای فرزند رسول خدا اگر مرد مؤمنی در گردن مرد کافری حقی داشته باشد چه از آن مرد کافر برگیرد با اینکه آن مرد کافر اهل دوزخ است ؟

حضرت علی بن الحسین علیه السلام فرمود: به اندازه همان حقی که مؤمن به گردن کافر دارد از گناهان مؤمن بر می دارند و کافر اضافه بر عذابی که بواسطه کفر خود می کشد به اندازه آنها نیز عذاب خواهد شد، مرد قریشی عرض کرد: هر گاه مسلمانی بگردن مسلمان دیگری حق داشته باشد چگونه حقش را از آن مسلمان باز گیرند؟

فرمود: به اندازه حقی که مظلوم به گردن ظالم دارد از کارهای نیک او بر دارند و به مظلوم دهند.

مرد قریشی عرض کرد: اگر شخص ستمکار کار نیکی نداشت ؟ فرمود: اگر شخص ستمکار کار نیکی نداشت ستمدیده گناهیانی دارد پس از گناهان آن ستمدیده بردارند و برگناهان ستمکار بیفزایند. (

حدیث شماره : 80

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ أَبِي أُمَيَّةَ يُوسُفَ بْنِ ثَابِتِ بْنِ أَبِي سَعِيدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُمْ قَالُوا حِينَ دَخَلُوا عَلَيْهِ إِنَّمَا أَحْبَبْنَاكُمْ لِقَرَابَتِكُمْ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَ وَ لِمَا أَوْجَبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ حَقِّكُمْ مَا أَحْبَبْنَاكُمْ لِلدُّنْيَا نَصِيحُهَا مِنْكُمْ إِلَّا لَوْجِهَ اللَّهِ وَ الدَّارِ الْآخِرَةِ وَ لِيُصْلِحَ لِأَمْرِي مِمَّا دِينُهُ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ صَدَقْتُمْ صَدَقْتُمْ ثُمَّ قَالَ مَنْ أَحَبَّنَا كَانَ مَعَنَا أَوْ جَاءَ مَعَنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ هَكَذَا ثُمَّ جَمَعَ بَيْنَ السَّبَابَتَيْنِ ثُمَّ قَالَ وَ اللَّهُ لَوْ أَنَّ رَجُلًا صَامَ النَّهَارَ وَ قَامَ اللَّيْلَ ثُمَّ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ بَغَيْرِ وَ لَاتِنَا أَهْلَ الْبَيْتِ لِلْقِيَامَةِ وَ هُوَ عَنْهُ غَيْرُ رَاضٍ أَوْ سَاخِطٌ عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ وَ لَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَ هُمْ كُوسٌ أَلَى وَ لَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَ هُمْ كَارِهُونَ فَلَا تُعْجِبُكَ أَمْوَالُهُمْ وَ لَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ تَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَ هُمْ كَافِرُونَ ثُمَّ قَالَ وَ كَذَلِكَ الْإِيمَانُ لَا يَضُرُّ مَعَهُ الْعَمَلُ وَ كَذَلِكَ الْكُفْرُ لَا يَنْفَعُ مَعَهُ الْعَمَلُ ثُمَّ قَالَ إِنْ تَكُونُوا وَ حِدَانِيَّيْنَ فَقَدْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَ وَ حِدَانِيًّا يَدْعُو النَّاسَ فَلَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُ وَ كَانَ أَوَّلَ مَنْ اسْتَجَابَ لَهُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ قَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَ أَنْتَ مَنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى إِلَّا أَنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي

(80) - يوسف بن ثابت نقل کند که هنگامی به خدمت امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ

شرفیاب شدند و عرض کردند: اینکه ما شما را دوست داریم تنها به خاطر خویشاوندی شما است با رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آتَى وَسَلَّمَ و به خاطر آن حقی است که خداوند از شما به گردن ما واجب کرده است! وگرنه ما برای اینکه مال دنیائی

از شما به ما برسد دوستتان نداریم ، بلکه به خاطر رضای خدا و رسیدن به خانه آخرت و برای آنکه هر یک از ماها دین خود را اصلاح کند!

گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: راست گفتید، سپس فرمود: هر که ما را دوست دارد با ما است یا اینکه فرمود: همراه ما بیاید در روز قیامت اینطور سپس انگشتان سیابه هر دو دست خود را و شب را به عبادت بسر برده سپس خدای عزوجل را بدون ولایت و دوستی ما خاندان دیدار کند در حالی او را دیدار کرده که از او خوشنود نیست و بلکه بر او خشمناک است .

سپس فرمود: و این است گفتار خدای عزوجل (که فرماید): (چیزی مانع پذیرفتن خرجهای اینها نشد جز آنکه به خدا و رسولش کافر شدند و به نماز نیایند جز با حال کسالت و تنبلی و چیزی هم (در راه خدا) خرج نکنند جز از روی کراهت ، و تو را بشگفت نیاورد اموال آنها و نه اولادشان بلکه خدا می خواهد تا آن را بوسیله آن در زندگی دنیا عذاب کند و به حال کفر جانشان در آید) (سوره توبه آیه 54 - 55) سپس فرمود: ایمان هم اینچنین است که کار بد (و گناه) زیانی به او نزند (که موجب خلود در دوزخ یا بی بهره گی از شفاعت و رحمت گردد) و کفر نیز چنین است که عمل (نیک) بدان سود نبخشد. آنگاه فرمود: اگر شما (در میان مردم) تنهائید (و عموماً با شما هم عقیده نیستند) رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم نیز تنها بود که مردم را به خدا دعوت می کرد و کسی از او نمی پذیرفت و نخستین کسی که دعوتش را پذیرفت علی بن ابی طالب علیه السلام بود که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به او فرمود: (مقام تو نسبت به من همانند مقام هارون است نسبت به موسی جز آنکه پیامبری پس از من نیست.)

حدیث شماره : 81

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ يُونُسَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لِعَبَّادِ بْنِ كَثِيرٍ الْبَصْرِيِّ الصُّوفِيِّ وَيْحَكَ يَا عَبَّادُ غَرَّكَ أَنْ عَفَّ بِطُنُوكَ وَفَرَجُكَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ اعْلَمُوا أَنَّهُ لَا يُتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنْكَ شَيْئًا حَتَّى تَقُولَ قَوْلًا عَدْلًا

(81 - يونس (بن عبدالرحمن) گوید: امام صادق عليه السلام به عباد بن کثیر بصری صوفی فرمود: وای بر تو ای عباد! تو را مغرور و فریفته کرده است همین که شکم و عورتت پارسا است؟ همانا خدای عزوجل در قرآنش فرماید: (ای کسانی که ایمان آورده اید از خدا بترسید و سخن محکم و درست بگوئید، تا کردار شما را خوب کند) (سوره احزاب آیه 70) بدانکه خداوند چیزی از تو نپذیرد، تا اینکه سخن درست بگوئی (و عقیده درستی داشته باشی).)

حدیث شماره : 82

يُونُسُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ شَجْرَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي بِلَادِهِ
خَمْسُ حُرْمٍ حُرْمَةُ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ حُرْمَةُ آلِ رَسُولِ اللَّهِ ص وَ حُرْمَةُ كِتَابِ اللَّهِ
عَزَّ وَجَلَّ وَ حُرْمَةُ كَعْبَةِ اللَّهِ وَ حُرْمَةُ الْمُؤْمِنِ

(82 - علی بن شجره از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: برای خدای

عزوجل در شهرهایش پنج حرمت است (که احترام آنها بر مردم لازم است):

حرمت رسول خدا صلى الله عليه وآله ، حرمت خاندان رسول خدا صلى الله عليه وآله ، حرمت کتاب

خدای عزوجل ، حرمت کعبه خانه خدا، حرمت مؤمن .)

حدیث شماره : 83

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ إِذَا بَلَغَ الْمُؤْمِنُ أَرْبَعِينَ سَنَةً آمَنَهُ اللَّهُ مِنَ الْأَدْوَاءِ الثَّلَاثَةِ الْبَرَصِ وَالْجُدَامِ وَالْجُنُونِ فَإِذَا بَلَغَ الْخَمْسِينَ خَفَّفَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ حِسَابَهُ فَإِذَا بَلَغَ سِتِّينَ سَنَةً رَزَقَهُ اللَّهُ الْإِنَابَةَ فَإِذَا بَلَغَ السَّبْعِينَ أَحَبَّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ فَإِذَا بَلَغَ الثَّمَانِينَ أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِإِتِّبَاتِ حَسَنَاتِهِ وَإِلْقَاءِ سَيِّئَاتِهِ فَإِذَا بَلَغَ التَّسْعِينَ غَفَرَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ وَ كُتِبَ أَسِيرَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ فِي رِوَايَةٍ أُخْرَى فَإِذَا بَلَغَ الْمِائَةَ فَذَلِكَ أَرْدَلُ الْعُمُرِ

(83 - علی بن مغیره گوید: شنیدم از امام صادق عليه السلام که می فرمود: همینکه

عمر شخص مؤمن به چهل سال برسد خداوند او را از سه درد ایمن سازد: پیسی ، و خوره ، و دیوانگی ، و چون به پنجاه سال رسید خداوند حسابش را سبک کند، و چون به شصت سال رسد خداوند انابه (و بازگشت به سوی حق (روزیش کند، و چون به هفتاد سال رسید اهل آسمان او را دوست بدارند، و چون به هشتاد سال رسید خدای عزوجل دستور فرماید: کارهای نیکش را یادداشت کنند و گناهانش را بریزند، و چون به نود سالگی رسد خدای تبارک و تعالی گناهان گذشته و آینده اش را بیامرزد و درباره اش نوشته شود: (اسیر خدا در زمین) و در روایت دیگری است (که فرمود): و اگر به صد سال برسد آن پست ترین درجات عمر است .)

حدیث شماره : 84

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ دَاوُدَ
عَنْ سَيْفِ بْنِ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ الْعَبْدَ لَفِي فُسْحَةٍ مِنْ أَمْرِهِ مَا
بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَرْبَعِينَ سَنَةً فَإِذَا بَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى مَلَائِكِهِ قَدْ
عَمَرْتُ عَبْدِي هَذَا عُمُرًا فَعَلَّظًا وَشَدِيدًا وَتَحَفَّظًا وَآكْتَبَا عَلَيْهِ قَلِيلَ عَمَلِهِ وَكَثِيرَهُ وَ
صَغِيرَهُ وَكَبِيرَهُ

(84 - ابو بصير گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: همانا بنده در آزادی و
گسترشی است از کار خود تا به چهل سالگی ، و چون به چهل سالگی رسید
خدای عزوجل به دو فرشته ای که بر او موکل هستند وحی کند من به بنده خود
این عمر را دادم ، از این پس بر او سخت گیرید و کاملاً مراقبش باشید و هر
کار کم و زیاد و خرد و کلانش را بنویسید.)

حدیث شماره : 85

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْحَلْبِيِّ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْوَبَاءِ يَكُونُ فِي نَاحِيَةِ
الْمِصْرِ فَيَتَحَوَّلُ الرَّجُلُ إِلَى نَاحِيَةٍ أُخْرَى أَوْ يَكُونُ فِي مِصْرٍ فَيَخْرُجُ مِنْهُ إِلَى غَيْرِهِ
فَقَالَ لَا بَأْسَ إِنَّمَا نَهَى رَسُولُ اللَّهِ ص عَنْ ذَلِكَ لِمَكَانٍ رَيْبِيَّةٍ كَانَتْ بِحِيَالِ الْعَدُوِّ
فَوَقَعَ فِيهِمُ الْوَبَاءُ فَهَرَبُوا مِنْهُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْفَارُ مِنْهُ كَالْفَارِّ مِنَ الرَّحْفِ
كَرَاهِيَّةً أَنْ يَخْلُوَ مَرَكَزُهُمْ

(85 - حلبی گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسیدم: در یک قسمت شهری و با

آمده و مردی از این قسمت به قسمت دیگر شهر منتقل گردد، یا در شهری است
و از آنجا به شهر دیگر منتقل شود (چگونه است)؟

فرمود عیبی ندارد، و اینکه پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ از اینکار نهی فرمود تنها در آنجائی
بود که دیده بانانی در برابر دشمن بودند و وباء در آنها پیدا شد، رسول خدا
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: هر که از آنجا بگریزد همانند کسی است که از جنگ با دشمن
گریخته ، و این سخن را فرمود، به خاطر آنکه نمی خواست آنها مراکز خود را
خالی کنند (و راه را برای ورود دشمن باز کنند).

حدیث شماره : 86

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي مَالِكٍ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ حُمْرَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ ثَلَاثَةٌ لَمْ يَنْجُ مِنْهَا نَبِيٌّ فَمَنْ دُونَهُ التَّفَكُّرُ فِي الْوَسْوَسَةِ فِي الْخَلْقِ وَالطَّيْرَةِ وَالْحَسَدِ إِلَّا أَنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يَسْتَعْمِلُ حَسَدَهُ

86 - حمزة بن حرمان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: سه چیز است که

پیغمبر و کمتر از پیغمبر از آن رهائی نیابند:

1 - تفکر کردن در وسوسه های راجع به خلقت و آفرینش (که به انسان

دست می دهد).

2 - فال بد زدن .

3 - حسد بردن جز آنکه شخص با ایمان حسد خود را بکار نبندد (و بدنبال

آن به فکر سلب نعمت از محسود نیفتد و کاری انجام ندهد).

شرح :

مجلسی رحمته الله در معنای قسمت سوم که حسد است گوید: ظاهر این حدیث

آنست که حسدی که در خاطره انسان خطور کند بی آنکه . آنرا برای مردم

آشکار سازد گناه نیست وگرنه اتصاف انبیاء بدان ممکن نیست ، و امکان دارد

که مقصود از حسد در اینجا معنای عامی باشد که غبطه را نیز شامل گردد...)

حدیث شماره : 87

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدِ الْجَوْهَرِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي إِبْرَاهِيمَ عليه السلام قَالَ قَالَ لِي إِنِّي لَمَوْعُوكُ مُنْذُ سَبْعَةِ أَشْهُرٍ وَ لَقَدْ وَعِكَ ابْنِي اثْنَيْ عَشَرَ شَهْرًا وَ هِيَ تَضَاعَفُ عَلَيْنَا أَسْعَرَتْ أَنهَآ لَا تَأْخُذُ فِي الْجَسَدِ كُلِّهِ وَ رَبَّمَا أَخَذَتْ فِي أَعْلَى الْجَسَدِ وَ لَمْ تَأْخُذْ فِي أَسْفَلِهِ وَ رَبَّمَا أَخَذَتْ فِي أَسْفَلِهِ وَ لَمْ تَأْخُذْ فِي أَعْلَى الْجَسَدِ كُلِّهِ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنْ أَذْنَتْ لِي حَدَّثْتُكَ بِحَدِيثٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ جَدِّكَ أَنَّهُ كَانَ إِذَا وَعِكَ اسْتَعَانَ بِالْمَاءِ الْبَارِدِ فَيَكُونُ لَهُ ثَوْبَانِ ثَوْبٌ فِي الْمَاءِ الْبَارِدِ وَ ثَوْبٌ عَلَى جَسَدِهِ يُرَآوِحُ بَيْنَهُمَا ثُمَّ يُنَادِي حَتَّى يُسْمَعَ صَوْتُهُ عَلَى بَابِ الدَّارِ يَا فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ فَقَالَ صَدَقْتَ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ فَمَا وَجَدْتُمْ لِلْحَمَى عِنْدَكُمْ دَوَاءً فَقَالَ مَا وَجَدْنَا لَهَا عِنْدَنَا دَوَاءً إِلَّا الدُّعَاءَ وَ الْمَاءَ الْبَارِدَ إِنِّي اشْتَكَيْتُ فَأَرْسَلَ إِلَيَّ مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بِطَبِيبٍ لَهُ فَجَاءَنِي بِدَوَاءٍ فِيهِ قَيْءٌ فَأَيَّبْتُ أَنْ أَشْرَبَهُ لِأَنِّي إِذَا قَيَّبْتُ زَالَ كُلُّ مَفْصِلٍ مِنِّي

(87 - علی بن ابی حمزه گوید: حضرت موسی بن جعفر عليه السلام فرمود: من هفت ماه است که دچار تب شده ام و پسر من دوازده ماه است که تب میکند و این تب همچنان در بدن ما بالا می رود، و احساس می کنم که همه بدن را نمیگیرد، گاهی بالای تن را می گیرد و به پائین بدن کار ندارد و گاهی پائین بدن را می گیرد و بالا را نمی گیرد.)

گوید من عرض کردم: قربانت اگر اجازه دهید من حدیثی را که از ابی بصیر از جدت عليه السلام شنیده ام برای شما بگویم که آنحضرت هرگاه تب می کرد از آب سرد کمک می گرفت و دو جامه داشت که یکی در آب سرد بود و دیگری را بر

تن می کرد و همچنان آن دو را به نوبت می پوشید (و هرگاه جامه که تنش بود خشک می شد آن را بیرون می آورد و جامه ای را که در آب بود به تن می کرد و آن دیگر را در آب می گذراد) سپس فریاد میزد بطوریکه که صدایش دم در خانه می آمد که می گفت : (ای فاطمه دختر محمد)!

فرمود: راست گفتی ، عرض کردم : قربانت ! شما برای تب دوائی ندارید؟ فرمود: دوائی برای آن در نزد ما یافت نشود جز دعا و آب سرد، و من بیمار شدم و محمد بن ابراهیم برایم طبیبی فرستاد و آن طبیب داروئی برایم آورد که قی آور بود و من آن را نخوردم زیرا هر گاه من قی می کنم بندهایم از هم جدا می شود.)

حدیث شماره : 88

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَزْدِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَمَّ رَسُولُ اللَّهِ ص فَاتَاهُ جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَعَوَّذَهُ فَقَالَ بِسْمِ اللَّهِ أَرْقِيكَ يَا مُحَمَّدٌ وَبِسْمِ اللَّهِ أَشْفِيكَ وَبِسْمِ اللَّهِ مِنْ كُلِّ دَاءٍ يُعْيِيكَ بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ شَافِيكَ بِسْمِ اللَّهِ خُذْهَا فَلْتَهْنِيكَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ لَتَبْرَأَنَّ بِإِذْنِ اللَّهِ قَالَ بَكْرٌ وَسَأَلْتُهُ عَنْ رُقِيَةِ الْحُمَى فَحَدَّثَتْنِي بِهَذَا

(88 - بكر بن محمد ازدي گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: رسول خدا صلى الله عليه وآله وسلم

تب کرد و جبرئیل به نزد آن حضرت آمد و او را با کلمات (که ترجمه اش نقل می شود) تعویذ کرد (و معالجه نمود) و گفت: بنام خدا پناهت دهم ای محمد و بنام خدا درمانت کنم ، و بنام خدا از هر دردی که درمانده ات کند، و بنام خدا شفا دهنده تو است ، بنام خدا آنرا بگیر، که گوارایت باد، بنام خدای بخشاینده مهربان ، سوگند خورم به مواقع ستارگان که بهبودی یابی به اذن خدا).

بکر گوید: از آنحضرت وردی برای تب خواستم و او برای من این حدیث را

روایت فرمود.)

حدیث شماره : 89

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ النَّضْرِ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ
عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ كَفَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
تِسْعَةً وَتِسْعِينَ نَوْعًا مِنْ أَنْوَاعِ الْبَلَاءِ أَيْسَرُهُنَّ الْخَنْقُ

(89 - جابر از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: هر

که سه بار بگوید:

(بسم الله الرحمن الرحيم لا حول و لا قوة الا بالله العلي العظيم) خداوند نود

و نه نوع بلا را از او کفایت کند که آسانترین آنها خفه شدن است .)

حدیث شماره : 90

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكِنْدِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْمِثْمِيِّ عَنْ
أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ نُعْمَانَ الرَّازِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ أَنْهَزَمَ النَّاسُ يَوْمَ أُحُدٍ
عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ص فَغَضِبَ غَضَبًا شَدِيدًا قَالَ وَكَانَ إِذَا غَضِبَ انْحَدَرَ عَنْ جَبِينِهِ
مِثْلُ اللُّؤْلُؤِ مِنَ الْعَرَقِ قَالَ فَنَظَرَ فَإِذَا عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى جَنْبِهِ فَقَالَ لَهُ الْحَقُّ بَيْنِي أَيْبِكَ
مَعَ مَنْ أَنْهَزَمَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ لِي بِكَ أَسْوَةٌ قَالَ فَاكْفِنِي هَؤُلَاءِ
فَحَمَلَ فَضْرَبَ أَوَّلَ مَنْ لَقِيَ مِنْهُمْ فَقَالَ جَبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّ هَذِهِ لَهِيَ الْمَوَاسَاةُ يَا مُحَمَّدُ
فَقَالَ إِنَّهُ مِنِّي وَ أَنَا مِنْهُ فَقَالَ جَبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ أَنَا مِنْكُمْ يَا مُحَمَّدُ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَنَظَرَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِلَى جَبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى كُرْسِيِّ مِنْ ذَهَبٍ بَيْنَ السَّمَاءِ
وَ الْأَرْضِ وَ هُوَ يَقُولُ لَا سَيْفَ إِلَّا ذُو الْفَقَارِ وَ لَا فَتَى إِلَّا عَلِيٌّ

(90 - نعمان رازی از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام روایت کرده که فرمود: در جنگ احد مردم از دور رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ گریختند، بطوریکه آن حضرت به سختی خشم کرد، و چنان بود که هرگاه خشم می کرد عرقی مانند دانه های مروارید از پیشانی مبارکش سرازیر می گشت ، فرمود: پس نگریست و علی عَلَيْهِ السَّلَام را در کنار خویش مشاهده کرد، به او فرمود: تو هم به پسران پدرت (یعنی مانند سایر مردم) بدانان که از رسول خدا گریختند ملحق شو! عرض کرد: ای رسول خدا من پیرو توام ، فرمود: پس این دشمنان را از من دور گردان ، علی عَلَيْهِ السَّلَام حمله برد و به نخستین کسی که رسید او را (با شمشیر) بزد! جبرئیل عرض کرد: ای محمد به راستی این مواسات (همدردی و برادری) است : حضرت فرمود: همانا او از من است و من از اویم ، جبرئیل عرض کرد: و من نیز از شما هستم .

امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام فرمود در این هنگام رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ جبرئیل را نگریست که بر روی چهارپایه ای از طلا در میان زمین و آسمان (ایستاده) است و می گوید: (لا سيف الا ذوالفقار و لا فتى الا على).)

حديث شماره : 91

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ الدُّهْقَانِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ الطَّاطَرِيِّ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادِ بْنِ عَيْسَى بِيَّاعِ السَّابِرِيِّ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي فَضِيلُ
الْبُرْجُمِيِّ قَالَ كُنْتُ بِمَكَّةَ وَخَالِدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ أَمِيرٌ وَكَانَ فِي الْمَسْجِدِ عِنْدَ زَمْزَمَ
فَقَالَ ادْعُوا لِي قَتَادَةَ قَالَ فَجَاءَ شَيْخٌ أَحْمَرُ الرَّأْسِ وَاللَّحْيَةِ فَدَنَوْتُ لِأَسْمَعَ فَقَالَ
خَالِدُ يَا قَتَادَةَ أَخْبِرْنِي بِأَكْرَمِ وَقَعَةٍ كَانَتْ فِي الْعَرَبِ وَأَعَزُّ وَقَعَةٍ كَانَتْ فِي الْعَرَبِ وَ
أَذَلُّ وَقَعَةٍ كَانَتْ فِي الْعَرَبِ فَقَالَ أَصْلَحَ اللَّهُ الْأَمِيرَ أَخْبِرْكَ بِأَكْرَمِ وَقَعَةٍ كَانَتْ فِي
الْعَرَبِ وَأَعَزُّ وَقَعَةٍ كَانَتْ فِي الْعَرَبِ وَأَذَلُّ وَقَعَةٍ كَانَتْ فِي الْعَرَبِ وَاحِدَةً قَالَ خَالِدُ
وَيَحْكُ وَاحِدَةً قَالَ نَعَمْ أَصْلَحَ اللَّهُ الْأَمِيرَ قَالَ أَخْبِرْنِي قَالَ بَدْرٌ قَالَ وَكَيْفَ ذَا قَالَ
إِنَّ بَدْرًا أَكْرَمُ وَقَعَةٍ كَانَتْ فِي الْعَرَبِ بِهَا أَكْرَمُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الْإِسْلَامَ وَأَهْلُهُ وَهِيَ
أَعَزُّ وَقَعَةٍ كَانَتْ فِي الْعَرَبِ بِهَا أَعَزَّ اللَّهُ الْإِسْلَامَ وَأَهْلُهُ وَهِيَ أَذَلُّ وَقَعَةٍ كَانَتْ فِي
الْعَرَبِ فَلَمَّا قُتِلَتْ قُرَيْشٌ يَوْمَئِذٍ ذَلَّتِ الْعَرَبُ فَقَالَ لَهُ خَالِدٌ كَذَبْتَ لَعَمْرُ اللَّهِ إِنْ كَانَ
فِي الْعَرَبِ يَوْمَئِذٍ مَنْ هُوَ أَعَزُّ مِنْهُمْ وَيَلِكُ يَا قَتَادَةُ أَخْبِرْنِي بِبَعْضِ أَشْعَارِهِمْ قَالَ
خَرَجَ أَبُو جَهْلٍ يَوْمَئِذٍ وَقَدْ أَعْلَمَ لِيْرَى مَكَانَهُ وَعَلَيْهِ عِمَامَةٌ حَمْرَاءُ وَبِيَدِهِ تُرْسٌ
مُذَهَّبٌ وَهُوَ يَقُولُ مَا تَنْقِمُ الْحَرْبُ الشَّمْسُوسُ مَنِي بَازِلٍ عَامِينَ حَدِيثُ السَّنَمِثْلِ هَذَا
وَلَدَّتْنِي أُمِّي فَقَالَ كَذَبَ عَدُوُّ اللَّهِ إِنْ كَانَ ابْنُ أَخِي لَأَفْرَسَ مِنْهُ يَعْنِي خَالِدُ بْنُ
الْوَلِيدِ وَكَانَتْ أُمُّهُ قُسَيْرِيَّةً وَيَلِكُ يَا قَتَادَةُ مَنْ أَلَدِي يَقُولُ أَوْفَى بِمِيعَادِي وَأَحْمَى
عَنْ حَسَبٍ فَقَالَ أَصْلَحَ اللَّهُ الْأَمِيرَ لَيْسَ هَذَا يَوْمَئِذٍ هَذَا يَوْمٌ أُحُدٍ خَرَجَ طَلْحَةُ بْنُ
أَبِي طَلْحَةَ وَهُوَ يُنَادِي مَنْ يُبَارِزُ فَلَمْ يَخْرُجْ إِلَيْهِ أَحَدٌ فَقَالَ إِنَّكُمْ تَزْعُمُونَ أَنَّكُمْ
تُجَهِّزُونَا بِأَسْيَافِكُمْ إِلَى النَّارِ وَنَحْنُ نَجْهِّزُكُمْ بِأَسْيَافِنَا إِلَى الْجَنَّةِ فَلْيَبْرُزَنَّ إِلَيَّ رَجُلٌ
يُجَهِّزُنِي بِسَيْفِهِ إِلَى النَّارِ وَأُجَهِّزُهُ بِسَيْفِي إِلَى الْجَنَّةِ فَخَرَجَ إِلَيْهِ عَلِيُّ بْنُ أَبِي

طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ يَقُولُ أَنَا ابْنُ ذِي الْحَوْضَيْنِ عَبْدُ الْمُطَلِّبِ وَ هَاشِمِ الْمُطْعِمِ فِي الْعَامِ
السَّغْبَاءِ فِي بَيْعَادِي وَ أَحْمِي عَنْ حَسَبٍ فَقَالَ خَالِدٌ لَعَنَهُ اللَّهُ كَذَبَ لَعْمَرِي وَ اللَّهُ
أَبُو تُرَابٍ مَا كَانَ كَذَلِكَ فَقَالَ الشَّيْخُ أَيُّهَا الْأَمِيرُ أُنْذَنُ لِي فِي الْأَنْصِرَافِ قَالَ فَقَامَ
الشَّيْخُ يُفَرِّجُ النَّاسَ بِيَدِهِ وَ خَرَجَ وَ هُوَ يَقُولُ زَنْدِيقٌ وَ رَبُّ الْكَعْبَةِ زَنْدِيقٌ وَ رَبُّ
الْكَعْبَةِ

(91 - فضیل برجمی گوید: من در مکه بودم در وقتی که خالد بن عبدالله
(یکی از جنایتکاران بنی امیه) امیر مکه بود و در کنار چاه زمزم در مسجد
الحرام نشسته بود، پس دستور داده گفت: قتاده را (که یکی از علماء و مفسرین
اهل سنت بود) پیش من بیاورید، پس قتاده که پیرمردی بود با سر و ریش سرخ
نزدش آمد و من نیز نزدیک رفتم تا سخن آن دو را بشنوم، خالد گفت:
ای قتاده گرامی ترین واقعه عرب و نیرومندترین واقعه عرب و خوارترین
واقعه ای را که در عرب اتفاق افتاده برایم بگو.

قتاده خدا کار امیر را اصلاح کند گرامیترین واقعه عرب و نیرومندترین آنها
و خوارترین آنها همه یک واقعه بوده (و در یک واقعه اتفاق افتاده).

خالد وای بر تو چگونه همه آنها یکی بوده؟

قتاده گفت: آری خدا کار امیر را اصلاح کند (همه یکی بوده).

خالد بگو آن واقعه کدام است؟

قتاده آن واقعه بدر بود.

خالد چگونه چنین بوده؟

قتاده گفت: اما اینکه این واقعه گرامی ترین واقعه عرب بود به خاطر آنکه
خدای عزوجل در آن واقعه اسلام و مسلمین را گرامی و ارجمند کرد، و اما
اینکه نیرومندترین واقعه بود به خاطر آنکه خداوند اسلام و مسلمین را بدان

واقعه نیرومند و عزیز ساخت ، و اینکه خوارترین واقعه عرب بود زیرا با کشته
قریش عرب خوار شد.

خالد گفت : به خدا قسم که دروغ گفتمی زیرا در عرب آنروز عزیزتر از آنها
(یعنی از افرادی که در بدر کشته شدند) بودند، وای بر تو ای قتاده برخی از
اشعار آنها را برایم بخوان :

قتاده ابوجهل در آنروز از لشگر بیرون آمد و بر خود علامتی زده بود که
شناخته شود و عمامه سرخی بر سر و سپری که طلا کاری شده بود در دست
داشت و می گفت :

چگونه جنگ سرکش بتواند از من انتقام کشد. که من چون اشتر دوساله و
نیش زده (در کمال نیرومندی) هستم .
برای چنین روزی مادر مرا زائیده !

خالد گفت : دشمن خدا دروغ گفته چون برادر زاده من از او دلیرتر بوده و
مقصودش خالد بن ولید بود، چون مادر خالد بن عبدالله امیر مکه قشیری بوده (و
خالد ولید نیز از آن قبیله بوده است).

وای بر تو ای قتاده که بوده که می گفت : (به وعده ام وفا دارم و از حسب
خویش حمایت کشم)؟

قتاده گفت : خدا کار امیر را اصلاح کند، این شعر مربوط به آنروز نیست ،
این شعر مربوط به جنگ احد است هنگامی که طلحة بن ابی طلحة برای جنگ
بیرون آمد و فریاد می زد و مبارزه می طلبید هیچکس به جنگ او نیامد، طلحه
گفت : شما چنین پندارید که با شمشیرهای خودتان ما را به دوزخ می فرستید و
ما با شمشیرهامان شما را به بهشت می فرستیم پس یک تن از شما به جنگ من
آید تا مرا با شمشیر خود به دوزخ فرستد و من او را با شمشیر خویش به بهشت

روانه کنم ، پس علی بن ابی طالب علیه السلام به جنگش آمد و می گفت : منم فرزند
کسیکه دو حوض (در کنار زمزم برای سقایت حاجیان) داشت یعنی عبدالمطلب
، و فرزند هاشم که در سال قحطی مردم را خوراک می داد.
وفا کنم به وعده ام و از حسب خویش حمایت کنم .
خالد لعنة الله گفت : به جان خودم دروغ گفته و به خدا ابوتراب چنین نبوده .
قتاده گفت : ای امیر اجازه بده برگردم . پس آن پیرمرد برخاست و مردم را
کنار می زد و می گفت : به خدای کعبه قسم که این مرد بی دین است ، به خدای
کعبه قسم که این مرد بی دین است !

حديث شماره : 92

(حديثُ آدمَ ﷺ معَ الشَّجَرَةِ)

عَلَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ﷺ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَهَدَ إِلَى آدَمَ ﷺ أَنْ لَا يَقْرَبَ هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَلَمَّا بَلَغَ الْوَقْتَ الَّذِي كَانَ فِي عِلْمِ اللَّهِ أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا نَسِيَ فَأَكَلَ مِنْهَا وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ لَقَدْ عَاهَدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلِ فَنَسِيَ وَ لَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا فَلَمَّا أَكَلَ آدَمُ ﷺ مِنَ الشَّجَرَةِ أَهْبَطَ إِلَى الْأَرْضِ فَوُلِدَ لَهُ هَابِيلُ وَ أُخْتُهُ تَوَّامٌ وَ وُلِدَ لَهُ قَابِيلُ وَ أُخْتُهُ تَوَّامٌ ثُمَّ إِنَّ آدَمَ ﷺ أَمَرَ هَابِيلَ وَ قَابِيلَ أَنْ يَقْرَبَا قُرْبَانًا وَ كَانَ هَابِيلُ صَاحِبَ غَنَمٍ وَ كَانَ قَابِيلُ صَاحِبَ زَرْعٍ فَقَرَّبَ هَابِيلُ كَبْشًا مِنْ أَفْضَلِ غَنَمِهِ وَ قَرَّبَ قَابِيلُ مِنْ زَرْعِهِ مَا لَمْ يُنْقَ فَتَقَبَّلَ قُرْبَانُ هَابِيلَ وَ لَمْ يُتَقَبَّلْ قُرْبَانُ قَابِيلَ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ اتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنَى آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتَقَبَّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَ لَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ إِلَى آخِرِ الْآيَةِ وَ كَانَ الْقُرْبَانُ تَأْكُلُهُ النَّارُ فَعَمَدَ قَابِيلُ إِلَى النَّارِ فَبَنَى لَهَا بَيْتًا وَ هُوَ أَوَّلُ مَنْ بَنَى بُيُوتَ النَّارِ فَقَالَ لَأَعْبُدَنَّ هَذِهِ النَّارَ حَتَّى تَتَقَبَّلَ مِنِّي قُرْبَانِي ثُمَّ إِنَّ إبليسَ لَعَنَهُ اللَّهُ أَتَاهُ وَ هُوَ يَجْرِي مِنْ ابْنِ آدَمَ مَجْرَى الدَّمِّ فِي الْعُرُوقِ فَقَالَ لَهُ يَا قَابِيلُ قَدْ تَقَبَّلَ قُرْبَانُ هَابِيلَ وَ لَمْ يُتَقَبَّلْ قُرْبَانُكَ وَ إِنَّكَ إِنْ تَرَكْتَهُ يَكُونُ لَهُ عَقَبٌ يَفْتَخِرُونَ عَلَى عَقِبِكَ وَ يَقُولُونَ نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ الَّذِي تَقَبَّلَ قُرْبَانَهُ فَاقْتُلْهُ كَيْلًا يَكُونُ لَهُ عَقَبٌ يَفْتَخِرُونَ عَلَى عَقِبِكَ فَفَقَتَلَهُ فَلَمَّا رَجَعَ قَابِيلُ إِلَى آدَمَ ﷺ قَالَ لَهُ يَا قَابِيلُ أَيْنَ هَابِيلُ فَقَالَ أَطْلَبُهُ حَيْثُ قَرَّبْنَا الْقُرْبَانَ فَانْطَلَقَ آدَمُ ﷺ فَوَجَدَ هَابِيلَ قَتِيلًا فَقَالَ آدَمُ ﷺ لِعَنْتِ مِنْ أَرْضٍ كَمَا قَبِلْتِ دَمَ هَابِيلَ وَ بَكَى آدَمُ ﷺ عَلَى هَابِيلَ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ إِنَّ آدَمَ سَأَلَ رَبَّهُ وَ لَدَا فَوُلِدَ لَهُ غُلَامٌ فَسَمَّاهُ هَبَةَ اللَّهِ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَهَبَهُ لَهُ وَ أُخْتُهُ تَوَّامٌ

فَلَمَّا انْقَضَتْ نُبُوَّةُ آدَمَ ﷺ وَاسْتَكْمَلَ أَيَّامَهُ أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ أَنْ يَا آدَمُ
قَدْ انْقَضَتْ نُبُوَّتُكَ وَاسْتَكْمَلْتَ أَيَّامَكَ فَاجْعَلِ الْعِلْمَ الَّذِي عِنْدَكَ وَالْإِيمَانَ وَالِاسْمَ
الْأَكْبَرَ وَمِيرَاتِ الْعِلْمِ وَآثَارَ عِلْمِ النُّبُوَّةِ فِي الْعَقَبِ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ عِنْدَ هَيْبَةِ اللَّهِ فَإِنِّي
لَنْ أَقْطَعَ الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ وَالِاسْمَ الْأَكْبَرَ وَآثَارَ النُّبُوَّةِ مِنَ الْعَقَبِ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ إِلَى يَوْمِ
الْقِيَامَةِ وَلَنْ أَدْعَ الْأَرْضَ إِلَّا وَفِيهَا عَالِمٌ يُعْرِفُ بِهِ دِينِي وَيُعْرِفُ بِهِ طَاعَتِي وَيَكُونُ
نَجَاةً لِمَنْ يُولَدُ فِيهَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ نُوحٍ وَبَشَرِ آدَمَ بْنِ نُوحٍ ﷺ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ
تَعَالَى بَاعَثَ نَبِيًّا اسْمُهُ نُوحٌ وَإِنَّهُ يَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَزَّ ذِكْرُهُ وَيُكَذِّبُهُ قَوْمُهُ فَيُهْلِكُهُمْ
اللَّهُ بِالطُّوفَانِ وَكَانَ بَيْنَ آدَمَ وَبَيْنَ نُوحٍ ﷺ عَشْرَةُ آبَاءٍ أَنْبِيَاءُ وَأَوْصِيَاءُ كُلُّهُمْ وَ
أَوْصَى آدَمَ ﷺ إِلَى هَيْبَةِ اللَّهِ أَنْ مَنْ أَدْرَكَهُ مِنْكُمْ فَلْيُؤْمِنْ بِهِ وَلْيَتَّبِعْهُ وَلْيُصَدِّقْ بِهِ
فَإِنَّهُ يَنْجُو مِنَ الْعَرَقِ ثُمَّ إِنَّ آدَمَ ﷺ مَرِضَ الْمَرَضَةَ الَّتِي مَاتَ فِيهَا فَأَرْسَلَ هَيْبَةَ اللَّهِ
وَقَالَ لَهُ إِنْ لَقِيتَ جَبْرَائِيلَ أَوْ مَنْ لَقِيتَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ فَأَقْرَأْهُ مِنِّي السَّلَامَ وَقُلْ لَهُ يَا
جَبْرَائِيلُ إِنَّ أَبِي يَسْتَهْدِيكَ مِنْ ثَمَارِ الْجَنَّةِ فَقَالَ لَهُ جَبْرَائِيلُ يَا هَيْبَةَ اللَّهِ إِنَّ أَبَاكَ قَدْ
قُبِضَ وَإِنَّا نَزَلْنَا لِلصَّلَاةِ عَلَيْهِ فَارْجِعْ فَارْجِعْ فَوَجَدَ آدَمَ ﷺ قَدْ قُبِضَ فَأَرَاهُ جَبْرَائِيلُ
كَيْفَ يُغَسِّلُهُ فَعَسَلَهُ حَتَّى إِذَا بَلَغَ الصَّلَاةَ عَلَيْهِ قَالَ هَيْبَةَ اللَّهِ يَا جَبْرَائِيلُ تَقَدَّمَ فَصَلِّ
عَلَى آدَمَ فَقَالَ لَهُ جَبْرَائِيلُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَمَرَنَا أَنْ نَسْجُدَ لِأَبِيكَ آدَمَ وَهُوَ فِي
الْجَنَّةِ فَلَيْسَ لَنَا أَنْ نُؤْمَّ شَيْئًا مِنْ وُلْدِهِ فَتَقَدَّمَ هَيْبَةَ اللَّهِ فَصَلَّى عَلَى أَبِيهِ وَجَبْرَائِيلُ
خَلْفَهُ وَجُنُودُ الْمَلَائِكَةِ وَكَبَّرَ عَلَيْهِ ثَلَاثِينَ تَكْبِيرَةً فَأَمَرَ جَبْرَائِيلُ ﷺ فَرَفَعَ خَمْسًا وَ
عِشْرِينَ تَكْبِيرَةً وَالسُّنَّةُ الْيَوْمَ فِينَا خَمْسُ تَكْبِيرَاتٍ وَقَدْ كَانَ يُكَبِّرُ عَلَى أَهْلِ بَدْرِ
تِسْعًا وَسَبْعًا ثُمَّ إِنَّ هَيْبَةَ اللَّهِ لَمَّا دَفَنَ أَبَاهُ أَتَاهُ قَابِيلُ فَقَالَ يَا هَيْبَةَ اللَّهِ إِنِّي قَدْ رَأَيْتُ
أَبِي آدَمَ قَدْ خَصَّكَ مِنَ الْعِلْمِ بِمَا لَمْ أُخْصَّ بِهِ أَنَا وَهُوَ الْعِلْمُ الَّذِي دَعَا بِهِ أَخُوكَ
هَابِيلُ فَتَقَبَّلَ قُرْبَانَهُ وَإِنَّمَا قَتَلْتَهُ لِكَيْلَا يَكُونَ لَهُ عَقِبٌ فَيَفْتَخِرُونَ عَلَى عَقِبِي فَيَقُولُونَ
نَحْنُ أَنْبَاءُ الَّذِي تُقَبَّلُ قُرْبَانُهُ وَأَنْتُمْ أَنْبَاءُ الَّذِي تُرَكُّ قُرْبَانُهُ فَإِنَّكَ إِنْ أَظْهَرْتَ مِنْ

الْعِلْمِ الَّذِي اخْتَصَّكَ بِهِ أَبُوكَ شَيْئًا قَتَلْتِكَ كَمَا قَتَلْتَ أَخَاكَ هَابِيلَ فَلَبِثَ هَيْبَةُ اللَّهِ وَ
 الْعَقَبُ مِنْهُ مُسْتَخْفِينَ بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَالْإِيمَانِ وَالِاسْمِ الْأَكْبَرِ وَ مِيرَاثِ النُّبُوَّةِ
 وَ آثَارِ عِلْمِ النُّبُوَّةِ حَتَّى بَعَثَ اللَّهُ نُوحًا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ ظَهَرَتْ وَصِيَّةُ هَيْبَةِ اللَّهِ حِينَ نَظَرُوا
 فِي وَصِيَّةِ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَوَجَدُوا نُوحًا عَلَيْهِ السَّلَامُ نَبِيًّا قَدْ بَشَّرَ بِهِ آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَمَنُوا بِهِ وَ اتَّبَعُوهُ وَ
 صَدَّقُوهُ وَ قَدْ كَانَ آدَمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَصَى هَيْبَةَ اللَّهِ أَنْ يَتَعَاهَدَ هَذِهِ الْوَصِيَّةَ عِنْدَ رَأْسِ كُلِّ
 سَنَةٍ فَيَكُونُ يَوْمَ عِيدِهِمْ فَيَتَعَاهَدُونَ نُوحًا وَ زَمَانَهُ الَّذِي يَخْرُجُ فِيهِ وَ كَذَلِكَ جَاءَ
 فِي وَصِيَّةِ كُلِّ نَبِيٍّ حَتَّى بَعَثَ اللَّهُ مُحَمَّدًا ص وَ إِنَّمَا عَرَفُوا نُوحًا بِالْعِلْمِ الَّذِي
 عِنْدَهُمْ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ إِلَى آخِرِ الْآيَةِ وَ
 كَانَ مِنْ بَيْنِ آدَمَ وَ نُوحٍ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ مُسْتَخْفِينَ وَ لِذَلِكَ خَفِيَ ذِكْرُهُمْ فِي الْقُرْآنِ فَلَمْ
 يُسَمَّوْا كَمَا سُمِّيَ مَنْ اسْتَعْلَنَ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ
 عَزَّ وَ جَلَّ وَ رُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَ رُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ يَعْنِي
 لَمْ أَسْمِ الْمُسْتَخْفِينَ كَمَا سَمَّيْتُ الْمُسْتَعْلَنِينَ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ (عَلَيْهِ السَّلَامُ)

فَمَكَتْ نُوحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْمِهِ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا لَمْ يُشَارِكْهُ فِي نُبُوَّتِهِ أَحَدٌ
 وَ لَكِنَّهُ قَدِمَ عَلَى قَوْمٍ مُكَذِّبِينَ لِلْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الَّذِينَ كَانُوا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ ذَلِكَ
 قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ يَعْنِي مَنْ كَانَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 إِلَى أَنْ انْتَهَى إِلَى قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ثُمَّ إِنَّ
 نُوحًا عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا انْقَضَتْ نُبُوَّتُهُ وَ اسْتُكْمِلَتْ أَيَّامُهُ أَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ أَنْ يَا نُوحُ
 قَدْ قَضَيْتَ نُبُوَّتَكَ وَ اسْتُكْمِلْتَ أَيَّامَكَ فَاجْعَلِ الْعِلْمَ الَّذِي عِنْدَكَ وَ الْإِيمَانَ وَ الْإِسْمَ
 الْأَكْبَرَ وَ مِيرَاثَ الْعِلْمِ وَ آثَارَ عِلْمِ النُّبُوَّةِ فِي الْعَقَبِ مِنْ ذُرِّيَّتِكَ فَإِنِّي لَنْ أَقْطَعَهَا كَمَا
 لَمْ أَقْطَعَهَا مِنْ بُيُوتَاتِ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الَّتِي بَيْنَكَ وَ بَيْنَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ لَنْ أَدْعَ الْأَرْضَ إِلَّا
 وَ فِيهَا عَالِمٌ يُعْرِفُ بِهِ دِينِي وَ تُعْرِفُ بِهِ طَاعَتِي وَ يَكُونُ نَجَاةً لِمَنْ يُوَلِّدُ فِيمَا بَيْنَ
 قَبْضِ النَّبِيِّ إِلَى خُرُوجِ النَّبِيِّ الْآخِرِ وَ بَشَرِ نُوحٍ سَامًا بِهَوْدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ كَانَ فِيمَا بَيْنَ

نُوحٍ وَ هُودٍ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ قَالَ نُوحٌ إِنَّ اللَّهَ بَاعَثَ نَبِيًّا يُقَالُ لَهُ هُودٌ وَ إِنَّهُ يَدْعُو قَوْمَهُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَيَكْذِبُونَهُ وَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مُهْلِكُهُمْ بِالرِّيحِ فَمَنْ أَدْرَكَهُ مِنْكُمْ فَلْيُؤْمِنْ بِهِ وَ لِيَتَّبِعْهُ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يُنْجِيهِ مِنْ عَذَابِ الرِّيحِ وَ أَمَرَ نُوحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ ابْنَهُ سَامًا أَنْ يَتَعَاهدَ هَذِهِ الْوَصِيَّةَ عِنْدَ رَأْسِ كُلِّ سَنَةٍ فَيَكُونَ يَوْمَئِذٍ عَيْدًا لَهُمْ فَيَتَعَاهدُونَ فِيهِ مَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَ الْإِيمَانِ وَ الْإِسْمِ الْأَكْبَرِ وَ مَوَارِيثِ الْعِلْمِ وَ آثَارِ عِلْمِ التَّوْبَةِ فَوَجَدُوا هُودًا نَبِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ قَدْ بَشَّرَ بِهِ آبُوهُمْ نُوحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَمَنُوا بِهِ وَ اتَّبَعُوهُ وَ صَدَّقُوهُ فَنجَوْا مِنْ عَذَابِ الرِّيحِ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِلَى عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا وَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ كَذَّبَتْ عَادُ الْمُرْسَلِينَ إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ وَ قَالَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ وَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمَ بَنِيهِ وَ يَعْقُوبَ وَ قَوْلُهُ وَ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَ يَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا لِنَجْعَلَهَا فِي أَهْلِ بَيْتِهِ وَ نُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ لِنَجْعَلَهَا فِي أَهْلِ بَيْتِهِ فَأَمَّنَ الْعَقَبُ مِنَ ذُرِّيَةِ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ كَانَ قَبْلَ إِبْرَاهِيمَ لِإِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ كَانَ بَيْنَ إِبْرَاهِيمَ وَ هُودٍ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ ص وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَا قَوْمٌ لَوْطٍ مِنْكُمْ بَبَعِيدٍ وَ قَوْلُهُ عَزَّ ذِكْرُهُ فَأَمَّنَ لَهُ لُوطٌ وَ قَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَى رَبِّي وَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَ اتَّقُوهُ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ فَجَرَى بَيْنَ كُلِّ نَبِيٍّ عَشْرَةَ أَنْبِيَاءَ وَ تِسْعَةَ وَ ثَمَانِيَةَ أَنْبِيَاءَ كُلُّهُمْ أَنْبِيَاءُ وَ جَرَى لِكُلِّ نَبِيٍّ مَا جَرَى لِنُوحٍ ص وَ كَمَا جَرَى لِأَدَمَ وَ هُودٍ وَ صَالِحٍ وَ شُعَيْبٍ وَ إِبْرَاهِيمَ ص حَتَّى انْتَهَتْ إِلَى يُوسُفَ بْنِ يَعْقُوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ صَارَتْ مِنْ بَعْدِ يُوسُفَ فِي أَسْبَاطِ إِخْوَتِهِ حَتَّى انْتَهَتْ إِلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فَكَانَ بَيْنَ يُوسُفَ وَ بَيْنَ مُوسَى مِنَ الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَرْسَلَ اللَّهُ مُوسَى وَ هَارُونَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى فِرْعَوْنَ وَ هَامَانَ وَ قَارُونَ ثُمَّ أَرْسَلَ الرُّسُلَ تَتْرَى كُلِّ مَا جَاءَ أُمَّةً رَسُولُهَا كَذَّبُوهُ فَاتَّبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَ جَعَلْنَاَهُمْ أَحَادِيثَ وَ كَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ تَقْتُلُ نَبِيًّا وَ اثْنَانِ قَائِمَانِ وَ يَقْتُلُونَ اثْنَيْنِ وَ أَرْبَعَةَ قِيَامٍ حَتَّى أَنَّهُ كَانَ رَبَّمَا قَتَلُوا فِي الْيَوْمِ الْوَاحِدِ سَبْعِينَ نَبِيًّا وَ يَقُومُ سُوقُ قَتْلِهِمْ آخِرَ النَّهَارِ

فَلَمَّا نَزَلَتِ التَّوْرَةُ عَلَى مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ بَشَّرَ بِمُحَمَّدٍ ص وَكَانَ بَيْنَ يَوْسُفَ وَ مُوسَى
 مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَكَانَ وَصِيُّ مُوسَى يُوشَعَ بْنِ نُونٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ فَتَاهُ الَّذِي ذَكَرَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ
 جَلَّ فِي كِتَابِهِ فَلَمْ تَزَلِ الْأَنْبِيَاءُ تُبَشِّرُ بِمُحَمَّدٍ ص حَتَّى بَعَثَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى
 الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ فَبَشَّرَ بِمُحَمَّدٍ ص وَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى يَجِدُونَهُ يَعْزِي الْيَهُودَ
 وَ النَّصَارَى مَكْتُوبًا يَعْنِي صِفَةَ مُحَمَّدٍ ص عِنْدَهُمْ يَعْنِي فِي التَّوْرَةِ وَ الْإِنْجِيلِ
 يَأْمُرُهُم بِالْمَعْرُوفِ وَ يَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يُخْبِرُ عَنْ عِيسَى
 وَ مُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ وَ بَشَّرَ مُوسَى وَ عِيسَى بِمُحَمَّدٍ ص
 كَمَا بَشَّرَ الْأَنْبِيَاءُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ حَتَّى بَلَغَتْ مُحَمَّدًا ص فَلَمَّا قَضَى مُحَمَّدٌ ص
 نُبُوَّتَهُ وَ اسْتَكْمَلَتْ أَيَّامُهُ أَوْحَى اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِلَيْهِ يَا مُحَمَّدُ قَدْ قَضَيْتَ نُبُوَّتَكَ
 وَ اسْتَكْمَلْتَ أَيَّامَكَ فَاجْعَلِ الْعِلْمَ الَّذِي عِنْدَكَ وَ الْإِيمَانَ وَ الْإِسْمَ الْأَكْبَرَ وَ مِيرَاثَ
 الْعِلْمِ وَ آثَارَ عِلْمِ النُّبُوَّةِ فِي أَهْلِ بَيْتِكَ عِنْدَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنِّي لَمْ أَقْطَعْ
 الْعِلْمَ وَ الْإِيمَانَ وَ الْإِسْمَ الْأَكْبَرَ وَ مِيرَاثَ الْعِلْمِ وَ آثَارَ عِلْمِ النُّبُوَّةِ مِنَ الْعَقَبِ مِنْ
 ذُرِّيَّتِكَ كَمَا لَمْ أَقْطَعْهَا مِنْ بَيُّوتَاتِ الْأَنْبِيَاءِ الَّذِينَ كَانُوا بَيْنَكَ وَ بَيْنَ أَبِيكَ آدَمَ وَ
 ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى آدَمَ وَ نُوحًا وَ آلَ إِبْرَاهِيمَ وَ آلَ

عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ
 چو إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَمْ يَجْعَلِ الْعِلْمَ جَهْلًا وَ لَمْ يَكِلْ أَمْرَهُ إِلَى أَحَدٍ مِنْ
 خَلْقِهِ لَا إِلَى مَلِكٍ مُقَرَّبٍ وَ لَا نَبِيٍّ مُرْسَلٍ وَ لَكِنَّهُ أَرْسَلَ رَسُولًا مِنْ مَلَائِكَتِهِ فَقَالَ لَهُ
 قُلْ كَذًا وَ كَذًا فَأَمْرُهُمْ بِمَا يُحِبُّ وَ نَهَاؤُهُمْ عَمَّا يَكْرَهُ فَقَصَّ إِلَيْهِمْ أَمْرَ خَلْقِهِ بِعِلْمٍ فَعَلِمَ
 ذَلِكَ الْعِلْمَ وَ عَلَّمَ أَنْبِيَاءَهُ وَ أَصْفِيَاءَهُ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْإِخْوَانَ وَ الذَّرِّيَّةَ الَّتِي بَعْضُهَا مِنْ
 بَعْضٍ فَذَلِكَ قَوْلُهُ جَلَّ وَ عَزَّ فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ آتَيْنَاهُمْ
 مُلْكًا عَظِيمًا فَأَمَّا الْكِتَابُ فَهُوَ النُّبُوَّةُ وَ أَمَّا الْحِكْمَةُ فَهُمْ الْحُكَمَاءُ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ مِنَ
 الصَّفْوَةِ وَ أَمَّا الْمُلْكُ الْعَظِيمُ فَهُمْ الْأَيُّمَةُ [الْهُدَاةُ] مِنَ الصَّفْوَةِ وَ كُلُّ هَؤُلَاءِ مِنَ الذَّرِّيَّةِ

الَّتِي بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَالْعُلَمَاءُ الَّذِينَ جَعَلَ اللَّهُ فِيهِمُ الْبَقِيَّةَ وَفِيهِمُ الْعَاقِبَةَ وَحِفْظَ
الْمِيثَاقِ حَتَّى تَنْقَضِيَ الدُّنْيَا وَالْعُلَمَاءُ وَلِوَلَاةِ الْأَمْرِ اسْتِنْبَاطُ الْعِلْمِ وَلِلْهُدَاةِ فَهَذَا شَأْنُ
الْفُضْلِ مِنَ الصَّفْوَةِ وَالرُّسُلِ وَالْأَنْبِيَاءِ وَالْحُكَمَاءِ وَائِمَّةِ الْهُدَى وَالْخُلَفَاءِ الَّذِينَ هُمْ
وُلَاةُ أَمْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَاسْتِنْبَاطِ عِلْمِ اللَّهِ وَأَهْلِ آثَارِ عِلْمِ اللَّهِ مِنَ الذَّرِيَّةِ الَّتِي
بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ مِنَ الصَّفْوَةِ بَعْدَ الْأَنْبِيَاءِ ﷺ مِنَ الْأَبَاءِ وَالْإِخْوَانِ وَالذَّرِيَّةِ مِنَ
الْأَنْبِيَاءِ فَمَنْ اعْتَصَمَ بِالْفُضْلِ انْتَهَى بِعِلْمِهِمْ وَنَجَا بِنُصْرَتِهِمْ وَمَنْ وَضَعَ وُلَاةَ أَمْرِ اللَّهِ
عَزَّ وَجَلَّ وَأَهْلَ اسْتِنْبَاطِ عِلْمِهِ فِي غَيْرِ الصَّفْوَةِ مِنْ بِيُوتَاتِ الْأَنْبِيَاءِ ﷺ فَقَدْ
خَالَفَ أَمْرَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَجَعَلَ الْجُهَالَ وُلَاةَ أَمْرِ اللَّهِ وَالْمُتَكَلِّفِينَ بِغَيْرِ هُدَى مِنْ
اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَزَعَمُوا أَنَّهُمْ أَهْلُ اسْتِنْبَاطِ عِلْمِ اللَّهِ فَقَدْ كَذَّبُوا عَلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَ
رَغِبُوا عَنْ وَصِيهِ ﷺ وَطَاعَتِهِ وَلَمْ يَضَعُوا فَضْلَ اللَّهِ حَيْثُ وَضَعَهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ
تَعَالَى فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا أَتْبَاعَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ حُجَّةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّمَا الْحُجَّةُ فِي آلِ
إِبْرَاهِيمَ ﷺ لِقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَلَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ
وَآتَيْنَاهُمْ مُلْكًا عَظِيمًا فَالْحُجَّةُ الْأَنْبِيَاءُ ﷺ وَأَهْلُ بِيُوتَاتِ الْأَنْبِيَاءِ ﷺ حَتَّى تَقُومَ
السَّاعَةُ لِأَنَّ كِتَابَ اللَّهِ يَنْطِقُ بِذَلِكَ وَصِيَّةُ اللَّهِ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ الَّتِي وَضَعَهَا عَلَى
النَّاسِ فَقَالَ عَزَّ وَجَلَّ فِي بِيُوتِ اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ وَهِيَ بِيُوتَاتُ الْأَنْبِيَاءِ وَالرُّسُلِ
وَالْحُكَمَاءِ وَائِمَّةِ الْهُدَى فَهَذَا بَيَانُ عُرْوَةِ الْإِيمَانِ الَّتِي نَجَا بِهَا مَنْ نَجَا قَبْلَكُمْ وَبِهَا
يَنْجُو مَنْ يَتَّبِعُ الْإِمَّةَ وَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي كِتَابِهِ وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمِنْ
ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي
الْمُحْسِنِينَ وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَى وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِنَ الصَّالِحِينَ وَإِسْمَاعِيلَ وَ
الْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ وَمِنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَ
إِخْوَانِهِمْ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ أُولَئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَيَسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ فَإِنَّهُ

وَكُلَّ بِالْفَضْلِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ وَالْإِخْوَانِ وَالذَّرِيَّةِ وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِنَّ تَكْفُرًا بِهِ أُمَّتِكَ فَقَدْ وَكَلْتُ أَهْلَ بَيْتِكَ بِالْإِيمَانِ الَّذِي أَرْسَلْتُكَ بِهِ فَلَا يَكْفُرُونَ بِهِ أَبَدًا وَلَا أُضِيعُ الْإِيمَانَ الَّذِي أَرْسَلْتُكَ بِهِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِكَ مِنْ بَعْدِكَ عُلَمَاءِ أُمَّتِكَ وَوُلَاةِ أَمْرِي بَعْدَكَ وَأَهْلِ اسْتِنْبَاطِ الْعِلْمِ الَّذِي لَيْسَ فِيهِ كَذِبٌ وَلَا إِثْمٌ وَلَا زُورٌ وَلَا بَطْرٌ وَلَا رِيَاءٌ فَهَذَا بَيَانٌ مَا يَنْتَهَى إِلَيْهِ أَمْرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ وَعَزَّ طَهَّرَ أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّهِ ﷺ وَسَأَلَهُمْ أَجْرَ الْمَوَدَّةِ وَاجْرَى لَهُمُ الْوَلَايَةَ وَجَعَلَهُمْ أَوْصِيَاءَهُ وَأَحْبَاءَهُ ثَابِتَةً بَعْدَهُ فِي أُمَّتِهِ فَاعْتَبِرُوا يَا أَيُّهَا النَّاسُ فِيمَا قُلْتُ حَيْثُ وَضَعَ اللَّهُ عِزًّا وَجَلًّا وَوَلَايَتَهُ وَطَاعَتَهُ وَمَوَدَّتَهُ وَاسْتِنْبَاطَ عِلْمِهِ وَحُجَجَهُ فَإِيَّاهُ فَتَقَبَّلُوا وَبِهِ فَاسْتَمْسِكُوا تَنْجُوا بِهِ وَتَكُونُ لَكُمْ الْحُجَّةُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَطَرِيقُ رَبِّكُمْ جَلًّا وَعِزًّا وَلَا تَصِلُ وَوَلَايَةَ إِلَى اللَّهِ عِزًّا وَجَلًّا إِلَّا بِهِمْ فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُكْرِمَهُ وَلَا يُعَذِّبَهُ وَمَنْ يَأْتِ اللَّهَ عِزًّا وَجَلًّا بِغَيْرِ مَا أَمَرَهُ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ عِزًّا وَجَلًّا أَنْ يُذَلَّهُ وَأَنْ يُعَذِّبَهُ

داستان آدم ﷺ و درخت بهشتی :

(92 - ابو حمزه از امام باقر ﷺ روایت کند که فرمود: همانا خدای تبارک و تعالی به آدم ﷺ سفارش کرد که بدان درخت نزدیک نگردهد، ولی چون وقتی رسید که در علم خدا مقدر شده بود که از آن بخورد فراموش کرد و از آن خورد، و این است گفتار خدای عزوجل : (و ما از پیش به آدم سفارش کردیم و تصمیمی در او ندیدیم) (سوره طه آیه 115).

و چون آدم ﷺ از آن درخت خورد بر زمین فرود آمد، هابیل و خواهرش که دو قلو بودند برای او به دنیا آمد، و قابیل و خواهرش نیز دو قلو به دنیا آمدند، سپس آدم ﷺ به هابیل و قابیل دستور داد قربانی کنند، و هابیل گوسفند دار بود و قابیل دارای زراعت (و خرمن)، هابیل برفت و یکی از بهترین

قوچهای گله را برای قربانی آورد، و قابیل قدری از زراعت نامرغوب خود را (در قربانگاه) حاضر کرد، پس قربانی هابیل قبول شد و قربانی قابیل پذیرفته نگشت، و همین است گفتار خدای عزوجل: (و بخوان بدرستی و حق بر آنها خبر دو پسر آدم را که قربانی پیش بردند پس از یکی از آن دو پذیرفته شد و از دیگری پذیرفته نشد). تا به آخر آیه (سوره مائده آیه 27) و نشانه پذیرفتن قربانی آن بود که آتش می آمد و آنرا می خورد، پس قابیل متوجه آتش گردید و برای آن خانه بساخت. و او نخستین کسی است که آتشکده بساخت. و گفت من هم چنان این آتش را می پرستم تا قربانی مرا بپذیرد.

پس شیطان به نزدش آمد. و اثر شیطان در انسانی چنانست که خون در رگها جریان دارد. و بدو گفت: ای قابیل قربانی هابیل پذیرفته شد و قربانی تو پذیرفته نگشت و اگر او را به حال خود (زنده) بگذاری فرزندی پیدا کند که آنها بفرزندان تو افتخار کنند و بگویند: مائیم فرزندان کسی که قربانیش پذیرفته گشت، پس او را بکش تا فرزندی پیدا نکند که بر فرزندان تو افتخار کنند، قابیل نیز هابیل را بکشت و چون به نزد (پدرش) آدم علیه السلام باز گشت از او پرسید و فرمود: ای قابیل! هابیل چه شد؟

در پاسخ گفت: او را در آنجا بجوی که ما هر دو قربانی بدانجا بردیم. آدم علیه السلام بدانجا رفت و هابیل را کشته دید، پس فرمود: لعنت بر تو ای زمین که خون هابیل را در خود فرو بردی و چهل شب آدم علیه السلام بر هابیل گریه کرد، سپس از خدا خواست که فرزندی به او بدهد، پس فرزندی پیدا کرد و نامش را هبة الله (خدا بخش) گذارد، زیرا او و خواهرش را که دوقلو بودند به آدم بخشید.

و چون دوران نبوت آدمی سپری شد و روزگارش بسر آمد خدای عزوجل به او وحی فرمود: که ای آدم دوران نبوت سپری گشت و روزگارت بسر آمد پس آن علمی که نزد تو است و ایمان و اسم اکبر و میراث علم و آثار نبوت را در نزد هبة الله فرزند پس از خود بگذار، زیرا که من دنباله علم و ایمان و اسم اکبر و آثار نبوت را از نژاد تو تا روز قیامت قطع نخواهم کرد، و زمینی را وا نگذارم جز آنکه در آن دانشمندی باشد که دین و طاعت من بوسیله او شناخته شود، و وسیله نجات کسانی باشد که میان تو نوح بدینا آیند، و آدم عَلَيْهِ السَّلَامُ به آمدن نوح عَلَيْهِ السَّلَامُ نیز مژده داد و فرمود: همانا خدای عزوجل بر انگیزاند پیامبری را که نامش نوح است و او مردم را به خدای عز ذکره دعوت کند، و قومش او را تکذیب کنند (و دروغگویش شمارند) و خداوند آنانرا بوسیله طوفان نابود سازد.

و میان آدم تا نوح عَلَيْهِ السَّلَامُ ده پدر بود که همگی پیمبر و اوصیاء بودند و آدم عَلَيْهِ السَّلَامُ به هبة الله سفارش کرد که هر یک از شماها نوح را درک کردید باید به او ایمان آورید و پیرویش کنید و صدیقش دارید تا از غرق شدن نجات یابید. پس از آن آدم عَلَيْهِ السَّلَامُ به همان بیماری که بدان از این جهان رفت دچار گشت از این رو به نزد هبة الله فرستاد و به او فرمود: اگر جبرئیل یا هر یک از فرشتگان را دیدار کردی سلام مرا به او برسان و بگو: ای جبرئیل همانا پدرم از تو میوه بهشتی خواسته، ولی (هنگامی که پیغام را رسانید) جبرئیل به هبة الله گفت:

پدرت از دنیا رفت و ما از آسمان آمده ایم تا بر او نماز بخوانیم، باز گرد، هبة الله بازگشت و دید آدم عَلَيْهِ السَّلَامُ از دنیا رفته، پس جبرئیل یادش داد که چگونه او را غسل دهد، و او نیز پدرش را غسل داد تا چون هنگام نماز خواندن بر آدم

رسید، هبة الله به جبرئیل گفت : پیش بایست و بر آدم نماز کن ، جبرئیل گفت :
خدای عزوجل بما دستور داد برای پدرت در آنوقتی که در بهشت بود سجده
کنیم و ما نمی توانیم برای هیچیک از فرزندانش امامت و پیشنمازی کنیم ، پس
هبة الله پیش ایستاد بر پدرش نماز خواند و جبرئیل در پشت سرش با قشونهای
از فرشتگان ایستادند، و سی تکبیر (الله اکبر) به او گفت و جبرئیل بیست و پنج
تکبیر آنها (بدستور خدا) برداشت و آنچه امروز در میان ما سنت است همان پنج
تکبیر است . و البته بر شهدای بدر تا نه و هفت تکبیر هم گفته شد .

پس از آنکه هبة الله پدرش را به خاک سپرد قابیل به نزد او آمده گفت : ای
هبة الله من دیدم که پدرم آدم تو را به دانشی مخصوص داشت که مرا بدان
مخصوص نفرمود و آن همان دانشی بود که هابیل برادرت با آن دعا کرد و
قربانیش پذیرفته شد، و من او را کشتم تا نژادی از او بجای نماند که بر نژاد من
افتخار کنند و بگویند: ما فرزندان کسی هستیم که قربانیش پذیرفته شد و شما
فرزندان کسی هستید که قربانیش پذیرفته نشد اکنون هم اگر چیزی از آن علمی
را که پدرت تو را بدان مخصوص داشته اظهار کنی تو را نیز خواهم کشت
چنانچه برادرت هابیل را کشتم ، پس از این رو هبة الله و فرزندانش آن علم و
ایمان و اسم اکبر و میراث نبوت و آثار علم نبوت را پنهان می کردند تا اینکه
خداوند نوح علیه السلام را مبعوث فرمود و جریان وصیت هبة الله معلوم شد هنگامی
که در وصیت نامه آدم علیه السلام نگریستند و دیدند که نوح علیه السلام پیغمبری است که
آدم به آمدن او بشارت داده ، پس به او ایمان آورده و پیروی و تصدیقش
نمودند، و آدم هبة الله را سفارش کرده بود که این وصیتنامه را در سر هر سالی
یکبار بررسی کن و آنروز عید آنها باشد و آمدن نوح و زمان خروجش را به یاد
آرند.

و به همین ترتیب در وصیت هر پیامبری آمده است تا اینکه خداوند محمد ﷺ را برانگیخت ، و همانا نوح را بدان علمی شناختند که در نزدشان موجود بود، و همین است گفتار خدای عزوجل : (و همانا نوح را به سوی قومش فرستادیم تا آخر آیه) (سوره اعراف 58 و هود 25 و عنکبوت 14) و هر پیغمبری که میان آدم و نوح آمد همگی خود را پنهان می داشتند و از اینجهت در قرآن نیز نامشان مخفی شده و مانند سایر پیمبرانی که به طور آشکارا می زیستند و نامشان به صراحت در قرآن مذکور است از ایشان نامی برده نشده ، و این است (معنای) گفتار خدای عزوجل (که فرماید): (پیمبرانی که حکایتشان را از پیش برایت گفته ایم و پیمبرانی که حکایتشان با تو نگفته ایم) (سوره نساء آیه 163).

یعنی آنانکه به طور پنهانی می زیستند نامشان را نبردم چنانچه پیمبران آشکارا برایت نام بردم .

حضرت نوح در میان قوم خویش هزار سال و پنجاه سال کم بماند و در این مدت کس دیگری با او در نبوت شریک نبود، ولی او با مردمی روبرو شد که پیمبرانی را که میان او و آدم ﷺ بودند تکذیب کرده بودند، و این است گفتار خدای عزوجل : (قوم نوح پیمبران را تکذیب کردند) (سوره شعراء آیه 105) یعنی پیمبرانی که میان او و آدم ﷺ بودند، تا آنجا که خدای عزوجل فرماید: (همانا پروردگارت نیرومند و مهربانست) (آیه 122) سپس همینکه دوران نبوت نوح بسر آمد و عمرش به آخر رسید خدای عزوجل به او وحی فرمود: ای نوح دوران نبوتت سپری شد و عمرت بسر رسید پس علمی که در نزد تو است و ایمان و اسم اکبر و میراث علم و آثار نبوت را در نزد فرزندان پس از خود بگذار زیرا که من دنباله آنرا قطع نکنم چنانچه از خاندانهای پیمبرانی که میان تو

و آدم عليه السلام بودند آنرا قطع نکردم ، و زمین را وا نگذارم جز آنکه در آن مرد دانشمندی باشد که دین و اطاعت من بدو شناخته شود، و وسیله نجاتی باشد برای کسانی که میان پیامبری تا آمدن پیامبری دیگر به دنیا آیند.

حضرت نوح بسام (فرزندش) مژده آمدن خود عليه السلام را داد، و میان نوح و هود نیز پیامبرانی بودند، و نوح عليه السلام چنین فرمود: همانا خدا برانگیزد پیامبری که نامش هود است و او قوم خود را به سوی خدای عزوجل دعوت کند ولی تکذیبش خواهند کرد، و خدای عزوجل آنها را بوسیله باد نابود کند پس هر یک از شما که او را درک کردید بدو ایمان آورید و پیروی اش کنید تا خدای عزوجل او را از عذاب باد نجات دهد.

نوح (ضمنا) به فرزندش سام دستور داد که این وصیت را در سر هر سال تازه کند و آن روز را برای خود عید قرار دهند، و آنچه از علم و ایمان و اسم اکبر و میراثهای علم و آثار علم نبوت است همه را یاد آوری نمایند.

و دیدند که هود پیغمبر است و نوح نیز به آمدن او بشارت داده پس به او ایمان آورده و پیرویش کردند و او را تصدیق نمودند و بدین وسیله از عذاب باد رهائی یافتند، و این است گفتار خدای عزوجل (و به سوی قوم عاد (فرستادیم) برادرشان هود را) (سوره اعراف آیه 64) و گفتار دیگرش عزوجل (قوم عاد پیامبران را تکذیب کردند، هنگامیکه برادرشان هود به ایشان گفت مگر شما نمی ترسید) (سوره شعراء آیه 123) و فرمود تبارک و تعالی: (و ابراهیم آن را به پسران خویش و یعقوب سفارش کرد) (سوره بقره آیه 132) و گفتارش که فرماید: (و اسحاق و یعقوب را به او بخشیدیم ، همه را هدایت کردیم (تا آن را در خاندانش قرار دهیم) و نوح را پیش از آن هدایت کردیم) (سوره انعام آیه 84) تا آنرا در خاندانش قرار دهیم .

و همچنین کسانی را که پیش از ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَامُ بودند درباره ابراهیم دستور دادند، و میان ابراهیم و هود عَلَيْهِ السَّلَامُ پیمبرانی بودند و این است گفتار خدای عزوجل: (و قوم لوط از شما چندان دور نیست) (سوره هود آیه 89) و گفتار دیگرش عزذکره: (پس لوط به او ایمان آورد و گفت من به سوی پروردگارم مهاجرت می کنم) (سوره عنکبوت آیه 26) و گفتار او عزوجل: (و ابراهیم هنگامیکه به قومش گفت خدایرا پرستید و از او بترسید این برای شما بهتر است) (سوره عنکبوت آیه 16) پس در ما بین هر دو پیغمبری ده پیغمبر، نه پیغمبر، هشت پیغمبر، آمدند که همگی مقام نبوت را داشتند و برای هر کدام نیز (در موضوع وصیت و یاد آوری آن در سر هر سال) همان جریانی بود که برای نوح عَلَيْهِ السَّلَامُ بود. همچنان که برای آدم و هود و صالح و شعیب و ابراهیم صلوات الله علیهم بود تا اینکه رسید به یوسف بن یعقوب عَلَيْهِ السَّلَامُ، و پس از یوسف و موسی پیمبرانی بودند، پس خدا موسی و هارون عَلَيْهِمَا السَّلَامُ را به سوی فرعون و هامان و قارون فرستاد، سپس پیمبران را پی در پی فرستاد (هر زمانی که برای ملتی پیامبرشان آمد و تکذیبش کردند و ما برخی را بدنبال برخی دیگر قرار دادیم و موضوع قصه ها و داستانهایشان کردیم) (سوره مؤ منون آیه 44).

و بنی اسرائیل (در پیغمبر کشی) چنان بودند که پیغمبری را می کشتند و دو تن (دیگر به انتظار کشته شدن) ایستاده بودند، و دو تن را می کشتند و چهار تن دیگر ایستاده بودند، تا آنجا که بسا در یکروز هفتاد پیغمبر را می کشتند و بازار کشته کشتارشان تا پایان روز برپا بود.

و چون تورات بر موسی عَلَيْهِ السَّلَامُ نازل گردید مژده آمدن محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ را داد، و میان یوسف و موسی پیمبرانی بودند.

و وصی موسی یوشع بن نون عَلَيْهِ السَّلَام بود و همان جوان او بود که خدای عزوجل داستانش را در قرآنش ذکر فرموده ، پس همچنان پیمبران به آمدن محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مژده می دادند تا اینکه خدای تبارک و تعالی حضرت مسیح عیسی بن مریم را فرستاد و او نیز به آمدن محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مژده داد، و این است گفتارش که فرماید: (می یابند (یعنی یهود و نصاری) او را نوشته (یعنی وصف محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ در نزد خود (یعنی) در تورات و انجیل که آنها را امر به معروف و نهی از منکرشان می کرد) و همین است گفتار خدای عزوجل که عیسی خبر می دهد: (و مژده دهم به پیامبری که پس از من آید و نامش احمد است) (سوره صف آیه 6) و موسی و عیسی هر دو به آمدن محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ مژده دادند چنانچه پیمبران (عَلَيْهِمُ السَّلَام) یکدیگر را مژده دادند تا رسید بخود حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ .

و چون دوران نبوت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ سپری شد و روزگارش بسر آمد خدای تبارک و تعالی به او وحی فرمود ای محمد دوران نبوتت سپری شده و روزگارت بسر رسید پس آن علمی که در پیش تو است و ایمان و اسم اکبر و میراث علم و آثار نبوت را در خاندانت در نزد علی بن ابی طالب عَلَيْهِ السَّلَام بگذار، زیرا که من دنباله علم و ایمان و اسم اکبر و میراث علم و آثار نبوت را از پشت در پشت فرزندان تو قطع نکنم چنانچه از خاندانهای پیمبرانی که میان تو و پدرت آدم بودند قطع نکردم و این است گفتار خدای تبارک و تعالی: (همانا خداوند برگزید آدم و نوح و خاندان ابراهیم و خاندان عمران را بر جهانیان ، نژادی که برخی از برخی دیگر بودند و خدا شنوا و دانا است) (سوره آل عمران آیه 33 - 34).

و به راستی که خدای تبارک و تعالی پایه علم و دانش را روی جهل و نادانی نهاده (که مردم در موضوع امامت در جهل و نادانی بسر برند) و واگذار نکرده است کار خود را به هیچ یک از خلق خود نه به فرشته مقربی و نه به پیامبر مرسلی ولی او فرستاده ای از فرشتگان فرستاد و به او فرمود: چنین و چنان بگو، و به هر چه می خواست دستور داد و هر آنچه را خوش نداشت نهی فرمود و بدانها کار خلقتش را از روی علم حکایت کرد او نیز آن علم را آموخت، و به پیمبران و برگزیدگان از پیمبران و برادران و نژادی که از همدیگر بودند آنرا بیاموخت، و این است گفتار خدای عزوجل: (حقا که ما خاندان ابراهیم را کتاب و حکمت دادیم و بدانها ملکی عظیم دادیم) (سوره نساء آیه 54).

اما کتاب همان منصب پیامبری است و اما حکمت پس آنان حکیمان از پیمبران برگزیده اند و اما ملک عظیم پس آن عبارت است از امامان راهنمای از برگزیدگان، و همگی اینها جزء همان نژادی هستند که از همدیگرند، و همان دانشمندی که خداوند باز مانده (از علم و حکمت یا باقیمانده علوم انبیاء) را در آنها قرار داد و عاقبت (سعادت و نیکبختی که خدا فرماید و العاقبة للمتقین) و نگهداری میثاق (شاید منظور از میثاق عبادت باشد) در آنها است تا دنیا و دانشمندان سپری شوند، و استنباط احکام برای والیان کار و راهنمایان است، و این است مقام برتران از برگزیدگان و رسولان و پیمبران و حکیمان و امامان راهنما و خلفائی که سرپرستان کار خدای عزوجل هستند و مامور استنباط علم خدا و اهل آثار علم خدا هستند از آن نژادی که از همدیگر و از برگزیدگان پس از پیمبران (علیهم السلام) از پدران و برادران و نژاد پیمبران هستند.

پس هر که دست به دامن برتران زند بدانش آنها رسد و بیاری آنها نجات یابد و هر که والیان امر خدای عزوجل و اهل استنباط علم او را در غیر

برگزیدگان از خاندانهای پیمبران (علیهم السلام) داند به حقیقت که با دستور خدای عزوجل مخالفت کرده و نادانان را سرپرست امر خدا دانسته و هم آنانکه بدون هدایت خدای عزوجل بزور خود را به او بسته و پنداشته اند که اهل استنباط علم خدایند، و اینان به راستی که بر خدا و رسولش دروغ بستند و از سفارش او و اطاعتش روی گرداندند و برتری خدا را در آنجا که او گذارده بود نگذاردند پس گمراه شدند و پیروان خود را نیز گمراه کردند و در روز رستاخیز هم حجتی (در پیشگاه خداوند) ندارند، و حجت تنها در خاندان ابراهیم (علیه السلام) است به دلیل گفتار خدای عزوجل، (و همانا به خاندان ابراهیم (علیه السلام) کتاب و حکم و نبوت دادیم و آنها را ملکی عظیم دادیم). (سوره نساء آیه 54).

ورودی این حساب حجت خدا پیمبران (علیهم السلام) و خانواده های پیمبرانند تا روزی که رستاخیز بر پا شود زیرا کتاب خدا بدان گویا است، و وصیت خدا است که حجت‌های الهی از همدیگر آنانکه خداوند بر مردم فرمانروایشان کرده و فرموده است: (در خانه هائی که اجازه داده است خداوند که بر فراز باشند) (سوره نور آیه 36).

و آنها خانه های پیمبران و رسولان و حکیمان و امامان راهنما است، و این است بیان دستاویز محکم ایمانی که پیشینیان شما بدان نجات یافتند و هم بدان نجات یابند آنانکه پیروی از ائمه نمایند، و خدای عزوجل در قرآنش فرموده: (و نوح را پیش از این هدایت کردیم، و از نژاد او (یعنی ابراهیم (علیه السلام) است داود و سلیمان و ایوب و یوسف و موسی و هارون) و چنین پاداش دهیم نیکوکارانرا، و زکریا، و یحیی و عیسی و الباس که همگی از شایستگانند، و اسماعیل و الیسع و یونس و لوط که همه را بر جهانیان برتری دادیم، و از پدران و پسران و برادرانشان (همه را هدایت کرده بودیم) و آنها را برگزیدیم و

به راه راست هدایتشان کردیم ، آنها کسانی بودند که کتاب و حکم و پیامبری به آنها دادیم ، و اگر این گروه آن را انکار کنند گروهی را بدان گماشته ایم که منکر آن نیستند). (سوره انعام آیه 84 الی 90).

پس خدای تعالی (ایمان و علم را) به فاضلان و برتران از خاندان پیغمبر واگذار کرده ، و این است گفتار خدای تبارک و تعالی : که اگر امت تو آن را انکار کنند من اهل بیت تو را بدان ایمانی که تو را بدان برانگیخته ام برگماشتم و آنها هرگز بدان کافر نشوند، و ضایع نکنم ایمانی که تو را بدان فرستادم از میان خاندانت پس از تو: آن دانشمندان امت و سرپرستان امر من پس از تو و اهل استنباط علمی که در آن نه دروغی و نه گناهی و نه زوری و نه سرمستی و نه خودنمایی نیست ، و این بود بیان پایان کار این امت .

همانا خدای عزوجل پاکیزه کرد خاندان پیامبرش ﷺ را، و برای ایشان مزد (رسالت را) که همان دوستی و محبت (ایشان) بود خواست (و مقرر کرد که آنها را دوست بدارند) و ولایت را درباره ایشان مقرر فرمود، و آنها را اوصیاء و دوستان ثابت پس از او در میان امتش قرار داد، پس عبرت گیرید ای مردم در سخنانی که گفتم که خداوند ولایت و طاعت و مودت و استنباط علم و حجت‌های خویش را در چه جائی بنهاد، پس از آنکس بپذیرید و بدو تمسک جوئید تا بوسیله اش نجات یابید و در روز قیامت برای شما حجت باشند و راه پروردگارتان جل و عز باشند، و نرسد ولایت خدای عزوجل جز بدانها، و هر که چنین کرد بر خدا لازم است که او را مورد اکرام خویش قرار دهد و عذابش نکند، و هر که به درگاه خدای عزوجل رود بغیر آن تربیتی که او دستور فرموده بر خدای عزوجل لازم است که خوارش دارد و عذابش کند.)

حديث شماره : 93

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ ثَابِتِ بْنِ دِينَارِ الثَّمَالِيِّ وَ أَبِي مَنْصُورٍ عَنْ أَبِي الرَّبِيعِ قَالَ حَجَجْنَا مَعَ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي السَّنَةِ الَّتِي كَانَ حَجَّ فِيهَا هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ وَ كَانَ مَعَهُ نَافِعٌ مَوْلَى عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ فَنَظَرَ نَافِعٌ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي رُكْنِ الْبَيْتِ وَ قَدْ اجْتَمَعَ عَلَيْهِ النَّاسُ فَقَالَ نَافِعٌ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ مَنْ هَذَا الَّذِي قَدْ تَدَاكَ عَلَيْهِ النَّاسُ فَقَالَ هَذَا نَبِيُّ أَهْلِ الْكُوفَةِ هَذَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ فَقَالَ أَشْهَدُ لَا تَيْبُهُ فَلَا سَأَلَنَّهُ عَنْ مَسَائِلَ لَا يُجِيبُنِي فِيهَا إِلَّا نَبِيٌّ أَوْ ابْنُ نَبِيٍّ أَوْ وَصِيُّ نَبِيٍّ قَالَ فَاذْهَبْ إِلَيْهِ وَ سَلْهُ لَعَلَّكَ تُخْجِلُهُ فَجَاءَ نَافِعٌ حَتَّى اتَّكَأَ عَلَى النَّاسِ ثُمَّ أَشْرَفَ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَقَالَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ إِنِّي قَرَأْتُ التَّوْرَةَ وَ الْإِنْجِيلَ وَ الزَّبُورَ وَ الْفُرْقَانَ وَ قَدْ عَرَفْتُ حَلَالَهَا وَ حَرَامَهَا وَ قَدْ جِئْتُ أَسْأَلُكَ عَنْ مَسَائِلَ لَا يُجِيبُ فِيهَا إِلَّا نَبِيٌّ أَوْ وَصِيُّ نَبِيٍّ أَوْ ابْنُ نَبِيٍّ قَالَ فَرَفَعَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام رَأْسَهُ فَقَالَ سَلْ عَمَّا بَدَأَ لَكَ فَقَالَ أَخْبِرْنِي كَمْ بَيْنَ عَيْسَى وَ بَيْنَ مُحَمَّدٍ ص مِنْ سَنَةٍ قَالَ أَخْبِرْكَ بِقَوْلِي أَوْ بِقَوْلِكَ قَالَ أَخْبِرْنِي بِالْقَوْلَيْنِ جَمِيعًا قَالَ أَمَّا فِي قَوْلِي فَخَمْسُمِائَةٍ سَنَةٍ وَ أَمَّا فِي قَوْلِكَ فَسِتْمِائَةٍ سَنَةٍ قَالَ فَأَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ لَنَبِيِّهِ وَ سَأَلَ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَ جَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ آلِهَةً يُعْبَدُونَ مَنْ الَّذِي سَأَلَ مُحَمَّدٌ ص وَ كَانَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ عَيْسَى خَمْسُمِائَةٍ سَنَةٍ قَالَ فَتَلَا أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام هَذِهِ الْآيَةَ سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا فَكَانَ مِنَ الْآيَاتِ الَّتِي أَرَاهَا اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى مُحَمَّدًا ص حَيْثُ أَسْرَى بِهِ إِلَى بَيْتِ الْمَقْدِسِ أَنْ حَشَرَ اللَّهُ عَزَّ ذِكْرَهُ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ ثُمَّ أَمَرَ جَبْرِئِيلَ عليه السلام فَادَّنَ شَفْعًا وَ أَقَامَ شَفْعًا وَ قَالَ فِي أذَانِهِ حَىَّ عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ ثُمَّ تَقَدَّمَ مُحَمَّدٌ ص

فَصَلَّى بِالْقَوْمِ فَلَمَّا انْصَرَفَ قَالَ لَهُمْ عَلَى مَا تَشْهَدُونَ وَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ قَالُوا نَشْهَدُ
أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ أَخَذَ عَلَيَّ ذَلِكَ عَهْدَنَا وَ
مَوَاقِفَنَا

فَقَالَ نَافِعُ: صَدَقْتَ يَا أَبَا جَعْفَرٍ فَأَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَوْ لَمْ يَرِ
الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ
تَعَالَى لَمَّا أَهْبَطَ آدَمَ إِلَى الْأَرْضِ وَ كَانَتِ السَّمَاوَاتُ رَتْقًا لَا تَمْطُرُ شَيْئًا وَ كَانَتِ
الْأَرْضُ رَتْقًا لَا تُنْبِتُ شَيْئًا فَلَمَّا أَنْ تَابَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيَّ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمَرَ السَّمَاءَ
فَفَتَقَطَرَتْ بِالْغَمَامِ ثُمَّ أَمَرَهَا فَأَرْخَتْ عِزَّيْهَا ثُمَّ أَمَرَ الْأَرْضَ فَانْبَتَتِ الْأَشْجَارَ وَ
أَثْمَرَتِ الثَّمَارَ وَ تَفَهَّقَتِ بِاللَّيْلِ فَكَانَ ذَلِكَ رَتْقَهَا وَ هَذَا فَتَقُّهَا قَالَ نَافِعُ صَدَقْتَ يَا
ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ فَأَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَ
السَّمَاوَاتُ أَيُّ أَرْضٍ تُبَدَّلُ يَوْمَئِذٍ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَرْضٌ تُبْقَى خُبْرَةٌ يَأْكُلُونَ
مِنْهَا حَتَّى يَفْرُغَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنَ الْحِسَابِ فَقَالَ نَافِعُ إِنَّهُمْ عَنِ الْأَكْلِ لَمْشَغُولُونَ
فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمْ هُمْ يَوْمَئِذٍ أَشْغَلُ أَمْ إِذْ هُمْ فِي النَّارِ فَقَالَ نَافِعُ بَلْ إِذْ هُمْ فِي
النَّارِ قَالَ فَوَ اللَّهُ مَا شَغَلَهُمْ إِذْ دَعُوا بِالطَّعَامِ فَأَطْعَمُوا الزُّقُومَ وَ دَعُوا بِالشَّرَابِ فَسُقُوا
الْحَمِيمَ قَالَ صَدَقْتَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ وَ لَقَدْ بَقِيَتْ مَسْأَلَةٌ وَاحِدَةٌ قَالَ وَ مَا هِيَ قَالَ
أَخْبِرْنِي عَنِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى مَتَى كَانَ قَالَ وَيْلَكَ مَتَى لَمْ يَكُنْ حَتَّى أُخْبِرَكَ
مَتَى كَانَ سُبْحَانَ مَنْ لَمْ يَزَلْ وَ لَا يَزَالُ فَرَدًّا صَمَدًا لَمْ يَتَّخِذْ صَاحِبَةً وَ لَا وَلَدًا ثُمَّ
قَالَ يَا نَافِعُ أَخْبِرْنِي عَمَّا أَسْأَلُكَ عَنْهُ قَالَ وَ مَا هُوَ قَالَ مَا تَقُولُ فِي أَصْحَابِ
النَّهْرَوَانِ فَإِنْ قُلْتَ إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَتَلَهُمْ بِحَقٍّ فَقَدْ ارْتَدَدْتَ وَ إِنْ قُلْتَ إِنَّهُ قَتَلَهُمْ
بَاطِلًا فَقَدْ كَفَرْتَ قَالَ فَوَلَّى مِنْ عِنْدِهِ وَ هُوَ يَقُولُ أَنْتَ وَ اللَّهُ أَعْلَمُ النَّاسَ حَقًّا حَقًّا
فَاتَى هِشَامًا فَقَالَ لَهُ مَا صَنَعْتَ قَالَ دَعْنِي مِنْ كَلَامِكَ هَذَا وَ اللَّهُ أَعْلَمُ النَّاسَ حَقًّا
حَقًّا وَ هُوَ ابْنُ رَسُولِ اللَّهِ صَ حَقًّا وَ يَحِقُّ لِأَصْحَابِهِ أَنْ يَتَّخِذُوهُ نَبِيًّا

(93 - ابوالربیع گوید: در خدمت امام باقر علیه السلام به حج رفتیم در همان سالی که هشام بن عبدالملک در آن سال به حج آمده بود و نافع که از نزدیکان عبدالله بن عمر خطاب بود (و یکی از دشمنان اهل بیت و بلکه چنانچه گویند و از آخر حدیث نیز معلوم می شود یکی از خوارج بوده) نیز همراه هشام به حج آمده بود، نافع در رکن خانه کعبه نگریست و امام باقر علیه السلام را مشاهده کرد که مردم اطرافش را گرفته اند نافع رو به هشام کرده و پرسید: ای امیرالمؤمنین این کیست که مردم اینگونه در اطراف او فشار می آورند؟

هشام گفت: این پیغمبر اهل کوفه محمد بن علی است، نافع گفت: نگران باش که هم اکنون من به نزد او می روم و مسائلی از او می پرسم که جز پیغمبر و یا پسر پیغمبر و یا وصی پیغمبر کسی نتواند پاسخ دهد.

هشام گفت: برو و از او بپرس شاید شرمند اش سازی.

نافع پیش آمد و همچنان بر مردم تکیه کرد و سر خود را بلند کرده به امام باقر علیه السلام گفت: من کتاب تورات و انجیل و زبور و قرآن را خوانده ام و حلال و حرامش را به خوبی دانسته ام، و اینک آمده ام از تو مسائلی بپرسم که پاسخ را جز پیغمبر یا وصی یا پسر پیغمبر کسی نتواند بدهد.

امام محمد باقر علیه السلام سرش را بلند کرده فرمود: هر چه می خواهی بپرس.

نافع گوید: بگو میان عیسی علیه السلام و محمد صلی الله علیه و آله چند سال بود؟

فرمود: مطابق عقیده خودم بگویم یا بر طبق عقیده تو؟

نافع گفت: هر دو عقیده را با هم بگو.

حضرت فرمود: اما به عقیده من پانصد سال بوده، ولی به عقیده تو ششصد سال.

نافع گفت: پس معنای گفتار خدای عزوجل چیست (که به پیامبرش فرمود):
(و پیرس از رسولانی که ما پیش از تو فرستادیم که آیا غیر از خدای رحمان
خدایانی قرار داده ایم که پرستیده شوند) (سوره زخرف آیه 45) در صورتیکه
میان محمد ﷺ و عیسی پانصد سال وقت فاصله بوده از چه کسی این
مطلب را (که خدا فرماید) پرسیده؟

امام باقر علیه السلام این آیه را خواند: (منزه است آنکه شبانگاه بنده خود را از
مسجد الحرام تا مسجد اقصی که اطراف آن را برکت داده ایم راه برد تا آیات
خویش را به او بنمایانیم) (سوره اسراء آیه 1) و از جمله آیاتی که خداوند در
این راه در بیت المقدس به او نمایاند این بود که خدای عزذکره تمام پیامبران و
مرسلین را از اولین و آخرین محشور فرمود، سپس به جبرئیل علیه السلام دستور داد
اذان بگوید، و جبرئیل نیز (فصول) اذان را جفت جفت و اقامه را نیز به همین
نحو جفت جفت گفت (این جمله رد بر عامه است که فصول اذان را جفت می
گویند و اقامه را یکی بیشتر نمی گویند) و در اذانش (حی علی خیر العمل) نیز
گفت (این هم رد بر عامه است که آن را نمی گویند و در اذان صبح به جای آن
(الصلوة خیر من النوم) می گویند) سپس محمد ﷺ جلو ایستاد و آنها پشت
سرش نماز خواندند و چون نمازش تمام شد رو به آنها کرده فرمود:

شما به چه چیز گواهی می دهید و چه را می پرستید؟

گفتند: ما گواهی دهیم که معبودی جز خدای یگانه نیست که شریکی ندارد و
(گواهی دهیم که) همانا توئی رسول خدا، و خداوند روی این مطلب از ما عهد
و پیمان گرفته است.

نافع گفت: راست گفتی ای ابا جعفر.

اکنون بگو معنای گفتار خدای عزوجل چیست (که فرماید): (آیا ندانند کسانی که کافر شدند که آسمان و زمین به هم پیوسته بود و ما آنها را از هم باز کردیم) (سوره انبیاء آیه 30).

حضرت فرمود: همانا در آنوقتی که خدای تبارک و تعالی آدم را به زمین فرو فرستاد آسمانها به هم پیوسته بود و هیچ نمی بارید، و زمین بسته بود و گیاهی نمی رویانید، تا هنگامی که خدای عزوجل توبه آدم عَلَيْهِ السَّلَام را پذیرفت به آسمان دستور داد تا بوسیله ابرها از هم شکافته شد سپس فرمانش داد تا باران خود را بر زمین فرو ریخت ، سپس به زمین فرمود تا درختها روئید و میوه ها بر خود پدید آورد، و جویبارها سرازیر شد، آن بود بستگی آسمان و زمین و این بود باز شدن آنها.

نافع گفت : راست گفتم اکنون بگو معنای گفتار خدای عزوجل چیست (که فرماید: (روزی که زمین به زمین دیگر جز این مبدل شود و آسمانها نیز) (سوره ابراهیم آیه 48) و این زمین در آنروز به چه زمینی تبدیل گردد؟
امام باقر عَلَيْهِ السَّلَام فرمود: زمینی است که به صورتی نانی در آید و مردم از آن بخورند تا خدای عزوجل از حساب (خلایق) فارغ گردد.

نافع گفت : مردم در آنروز (بواسطه کثرت اندوه و گرفتاری) بخوردن نمی رسند؟

امام باقر عَلَيْهِ السَّلَام فرمود: آیا آنها در آنجا بیشتر گرفتاری و سرگرمی دارند یا در جهنم ؟

نافع گفت : در جهنم .

حضرت فرمود: به خدا آنها در جهنم از خوراکی سرگرم نمی شوند و خوراکی طلب کنند و به آنها زقوم داده شود و نوشابه خواهند و بدانها حمیم (آب جوشان) بنوشانند.

نافع گفت: راست گفتی ای فرزند رسول خدا، اکنون یک سؤال دیگر مانده . حضرت فرمود: آن یک سؤال چیست ؟

گفت: بگو خدای تبارک و تعالی از چه زمانی بوده ؟

فرمود: وای بر تو چه وقت نبوده تا بتو بگویم چه وقت بوده ، منزه است خدائی که پیوسته بوده و همیشه خواهد بود، یکتای بی نیازی که همسر و فرزندی برای خود نگرفته است .

سپس فرمود: ای نافع اکنون من از تو سؤال می کنم پاسخ مرا بده ؟ گفت : آن سؤال چیست ؟ فرمود: درباره خوارج نهروان چه می گوئی ؟ اگر بگوئی امیرمؤمنان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ آنانرا بحق کشت از دین و عقیده خود (که خوارج را بر حق می دانی) برگشته ای و اگر بگوئی بناحق آنها را کشت کافر شده ای ؟ نافع که این سؤال را شنید پشت کرده و گریخت می گفت: به خدا سوگند تو به حق و حقیقت داناترین مردم هستی ! و هم چنان یکسره بیامد تا پیش هشام رسید.

هشام بدو گفت: چه کردی ؟ نافع گفت: از این مقوله سخنی به میان نیاور که به خدا این مرد به راستی و حقا که داناترین مردم است ، و حقا که او پسر رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ است ، و جا دارد که یاران و دوستانش او را پیغمبر دانند.)

حديث شماره : 94

(حديث نصراني الشام مع الباقر (ع))

عنه عن إسماعيل بن أبان عن عمر بن عبد الله الثقفي قال أخرج هشام بن عبد الملك أبا جعفر عليه السلام من المدينة إلى الشام فأنزله منه وكان يقعد مع الناس في مجالسهم فبينما هو قاعد وعنده جماعة من الناس يسألونه إذ نظر إلى النصارى يدخلون في جبل هناك فقال ما لهؤلاء أ لهم عيد اليوم فقالوا لا يا ابن رسول الله ولكنهم يأتون عالماً لهم في هذا الجبل في كل سنة في هذا اليوم فيخرجونه فيسألونه عما يريدون وعما يكون في عامهم فقال أبو جعفر عليه السلام وله علم فقالوا هو من أعلم الناس قد أدرك أصحاب الحواريين من أصحاب عيسى عليه السلام قال فهل نذهب إليه قالوا ذاك إليك يا ابن رسول الله قال فقع أبو جعفر عليه السلام رأسه بتوبه ومضى هو وأصحابه فاختلطوا بالناس حتى أتوا الجبل فقع أبو جعفر عليه السلام وسط النصارى هو وأصحابه وأخرج النصارى بساطاً ثم وضعوا الوسائد ثم دخلوا فأخرجوه ثم ربطوا عينيهم فقلب عينيهم كأنهما عينا أفعى ثم قصد إلى أبي جعفر عليه السلام فقال يا شيخ أ من أنت أم من الأمة المرحومة فقال أبو جعفر عليه السلام بل من الأمة المرحومة فقال أ فمن علمائهم أنت أم من جهالهم فقال لست من جهالهم فقال النصراني أسألك أم تسألني فقال أبو جعفر عليه السلام سلني فقال النصراني يا معشر النصارى رجل من أمة محمد يقول سلني إن هذا لمليء بالمسائل ثم قال يا عبد الله أخبرني عن ساعة ما هي من الليل ولا من النهار أي ساعة هي فقال أبو جعفر عليه السلام ما بين طلوع الفجر إلى طلوع الشمس فقال النصراني فإذا لم تكن من ساعات الليل ولا من ساعات النهار فمن أي الساعات هي فقال أبو جعفر عليه السلام من ساعات الجنة وفيها تفيق مرضانا فقال النصراني

فَأَسْأَلُكَ أُمَّ تَسْأَلُنِي فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام سَلْنِي فَقَالَ النَّصْرَانِيُّ يَا مَعْشَرَ النَّصَارَى إِنَّ هَذَا لَمَلِيءٌ بِالْمَسَائِلِ أَخْبِرْنِي عَنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ كَيْفَ صَارُوا يَأْكُلُونَ وَلَا يَتَغَوَّطُونَ أُعْطِنِي مِثْلَهُمْ فِي الدُّنْيَا فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام هَذَا الْجِنِينُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُ أُمُّهُ وَلَا يَتَغَوَّطُ فَقَالَ النَّصْرَانِيُّ أَلَمْ تَقُلْ مَا أَنَا مِنْ عُلَمَائِهِمْ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام إِنَّمَا قُلْتُ لَكَ مَا أَنَا مِنْ جُهَالِهِمْ فَقَالَ النَّصْرَانِيُّ فَأَسْأَلُكَ أَوْ تَسْأَلُنِي فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام سَلْنِي فَقَالَ يَا مَعْشَرَ النَّصَارَى وَاللَّهِ لَأَسْأَلَنَّ عَنْ مَسْأَلَةٍ يَرْتَبِمُ فِيهَا كَمَا يَرْتَبِمُ الْحِمَارُ فِي الْوَحْلِ فَقَالَ لَهُ سَلْ فَقَالَ أَخْبِرْنِي عَنْ رَجُلٍ دَنَا مِنْ امْرَأَتِهِ فَحَمَلَتْ بِاثْنَيْنِ حَمَلْتُهُمَا جَمِيعاً فِي سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ وَوَلَدْتُهُمَا فِي سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ وَمَاتَا فِي سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ وَدُفِنَا فِي قَبْرِ وَاحِدٍ عَاشَ أَحَدُهُمَا خَمْسِينَ وَمِائَةَ سَنَةٍ وَعَاشَ الْآخَرُ خَمْسِينَ سَنَةً مَنْ هُمَا فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام عَزِيرٌ وَعَزْرَةٌ كَانَا حَمَلَتْ أُمُّهُمَا بِهِمَا عَلَى مَا وَصَفْتَ وَوَضَعْتُهُمَا عَلَى مَا وَصَفْتَ وَعَاشَ عَزِيرٌ وَعَزْرَةٌ كَذَا وَكَذَا سَنَةً ثُمَّ أَمَاتَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عَزِيرًا مِائَةَ سَنَةٍ ثُمَّ بُعِثَ وَعَاشَ مَعَ عَزْرَةٍ هَذِهِ الْخَمْسِينَ سَنَةً وَمَاتَا كِلَاهُمَا فِي سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ فَقَالَ النَّصْرَانِيُّ يَا مَعْشَرَ النَّصَارَى مَا رَأَيْتُ بَعَيْنِي قَطُّ أَعْلَمَ مِنْ هَذَا الرَّجُلِ لَأَسْأَلُونِي عَنْ حَرْفٍ وَهَذَا بِالشَّامِ رُدُونِي قَالَ فَرَدُّوهُ إِلَيَّ كَهْفِهِ وَرَجَعَ النَّصْرَانِيُّ مَعَ أَبِي جَعْفَرٍ ع

داستان مرد نصرانی شام با امام باقر عليه السلام :

(94 - عمر بن عبدالله ثقفی گوید: هشام بن عبدالملک (خلیفه اموی) امام باقر عليه السلام را از مدینه (وطن آنحضرت) به شام (پایتخت خلفای اموی) برد و در نزد خویش جایز داد، و آنحضرت در مجالس مردم شرکت می کرد و با آنها نشست و برخاست داشت، در این بین روزی آن حضرت نشسته بود و گروهی از مردم در نزدش بودند و از او مسائلی می پرسیدند نگاه آن حضرت به نصاری افتاد که به کوهی که در آنجا قرار داشت می روند.

حضرت پرسید: اینها را چه شده؟ آیا امروز عیدی دارند؟ عرض کردند: نه ای فرزند رسول خدا اینها دانشمند و عالمی در این کوه دارند که هر سال یک بار در چنین روزی به نزد این دانشمند می روند و هر چه خواهند و از هر چه در آینده سال برای آنها پیش آید از او می پرسند امام باقر علیه السلام فرمود: چیزی هم می داند؟ عرض کردند: از دانشمندترین مردم است، و از کسانی است که شاگردان حواریین حضرت عیسی علیه السلام را درک کرده، حضرت فرمود: چطور است که ما نزد او برویم؟ عرض کردند: ای فرزند رسول خدا میل شما است، (اگر بخواهید بد نیست).

راوی گوید: امام باقر علیه السلام (برای اینکه او را نشناسند) سر خود را با جامه پوشانید و به همراهان به سوی آن کوه براه افتاد و در میان مردمی که به کوه می رفتند خود را انداخته و بیامدند تا در میان نصاری نشستند.

نصاری فرش گسترده و روی آن پشتیها چیدند سپس رفتند و آن عالم را بیرون آوردند و ابروهای او را بالا بستند (که ببیند) پس آن عالم چشمان (نافذ) خود را که همانند چشمان افعی می درخشید گردانده و متوجه امام باقر علیه السلام شد و به آنحضرت گفت: ای شیخ تو از ما هستی یا از امت مرحومه؟

امام باقر علیه السلام فرمود: از امت مرحومه هستم.

عرض کرد: از دانشمندانشان هستی یا از نادانانشان؟

فرمود: از نادانان ایشان نیستم.

نصرانی گفت: من از تو بپرسم یا تو از من می پرسی؟

فرمود: تو از من بپرس.

نصرانی رو به نصاری کرده گفت : ای گروه نصاری مردی از امت محمد به من می گوید: تو از من پیرس ! شایسته است چند مسئله از او پیرسم ، سپس گفت :

ای بنده خدا بگو: آن ساعتی که نه از شب است و نه از روز چه ساعتی است ؟

امام باقر علیه السلام فرمود: ما بین سپیده دم تا زدن خورشید.

نصرانی گفت : اگر نه از ساعتی شب است و نه از ساعتی روز پس از چه ساعتی است ؟

امام علیه السلام فرمود: از ساعتی بهشت است ، و در آن ساعت است که بیماران ما بهبودی یابند.

نصرانی گفت : من پیرسم یا تو می پرسی ؟

فرمود: پیرس .

نصرانی رو به نصاری کرده گفت : ای گروه نصاری این مرد شایسته پرسش است ، بگو: بهشتیان چگونه اند که غذا می خورند ولی مدفوع ندارند نظیرش را در دنیا برای من بیان کن ؟

امام باقر علیه السلام فرمود: نظیرش جنین است که در شکم مادر زندگی می کند، از همان غذائی که مادرش می خورد او هم می خورد ولی مدفوع ندارد.

نصرانی گفت : مگر نگفتی من از دانشمندان ایشان نیستم ؟

امام باقر علیه السلام فرمود: من به تو گفتم : من از نادانان ایشان نیستم (و نگفتم از

دانایانشان نیستم) نصرانی گفت : تو می پرسی یا من پیرسم ؟

امام علیه السلام فرمود: تو پیرس .

نصرانی (رو به نصاری کرده) گفت: ای گروه نصاری به خدا یک مسئله از او پیرسم که در آن بماند چنانچه ... در گل می ماند.

امام علیه السلام فرمود بیرس .

نصرانی گفت: به من خبر ده از مردی که با زنش هم بستر شد و آن زن در همان حال دوقلو آبستن شد و هر دو را در یک ساعت زائید، و هر دوی آن بچه ها هم در یکساعت مردند، و در یک گور هم دفن شدند ولی یکی از آنها صد و پنجاه سال عمر کرد و دیگری پنجاه سال آن دو چه کسانی بودند؟

امام باقر علیه السلام فرمود: آنها عزیز و عزره بودند که همانطور که گفתי مادرشان بدانها آبستن شد و به همانطور که گفתי آن دو را زائید و آن دو چند سالی با هم زندگی کردند سپس خدای تبارک و تعالی عزیز را صد سال می راند، و پس از صد سال دوباره او را زنده کرد و با عزره تا پایان پنجاه سال (عمر عزیز) زندگی کردند و هر دو در یکساعت مردند.

نصرانی گفت: ای گروه نصاری من تا کنون به چشم خود مردی دانشمندتر از این مرد ندیده ام، و تا این مرد در شام است از من هیچ حرفی نپرسید، مرا به جای خود باز گردانید.

روای گوید: او را به مغازه اش (جایگاهی که در آن زندگی می کرد) برگرداندند، و آنروز نصاری با امام باقر علیه السلام به شهر باز گشتند.

حديث شماره : 95

(حديثُ أبي الحسنِ موسى عليه السلام)

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَنْصُورِ الْخَزَاعِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُؤَيْدٍ وَ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ عَمِّهِ حَمْزَةَ بْنِ بَزِيعٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُؤَيْدٍ وَ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ التَّهْدِيَّ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَهْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَنْصُورٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سُؤَيْدٍ قَالَ كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى عليه السلام وَ هُوَ فِي الْحَبْسِ كِتَابًا أَسْأَلُهُ عَنْ حَالِهِ وَ عَنْ مَسَائِلَ كَثِيرَةٍ فَاحْتَبَسَ الْجَوَابُ عَلَيَّ أَشْهُرًا ثُمَّ أَجَابَنِي بِجَوَابٍ هَذِهِ نُسخَتُهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ الَّذِي بَعْظَمَتِهِ وَ نُورِهِ أَبْصَرَ قُلُوبَ الْمُؤْمِنِينَ وَ بَعْظَمَتِهِ وَ نُورِهِ عَادَاهُ الْجَاهِلُونَ وَ بَعْظَمَتِهِ وَ نُورِهِ ابْتَغَى مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ مَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ بِالْأَعْمَالِ الْمُخْتَلِفَةِ وَ الْأَدْيَانِ الْمُتَضَادَّةِ فَمُصِيبٌ وَ مُخْطِئٌ وَ ضَالٌّ وَ مُهْتَدٍ وَ سَمِيعٌ وَ أَصَمٌّ وَ بَصِيرٌ وَ أَعْمَى حَيْرَانَ فَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَرَفَ وَ وَصَفَ دِينَهُ مُحَمَّدٌ صَ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّكَ أَمْرٌ أَنْزَلَكَ اللَّهُ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ بِمَنْزِلَةٍ خَاصَّةٍ وَ حَفِظَ مَوَدَّةَ مَا اسْتَرَكَكَ مِنْ دِينِهِ وَ مَا أَلْهَمَكَ مِنْ رُشْدِكَ وَ بَصْرِكَ مِنْ أَمْرِ دِينِكَ بِتَفْضِيلِكَ إِيَّاهُمْ وَ بَرَدَكَ الْأُمُورَ إِلَيْهِمْ كَتَبْتُ تَسْأَلُنِي عَنْ أُمُورٍ كُنْتُ مِنْهَا فِي تَقِيَّةٍ وَ مِنْ كِتْمَانِهَا فِي سَعَةٍ فَلَمَّا انْقَضَى سُلْطَانُ الْجَبَابِرَةِ وَ جَاءَ سُلْطَانُ ذِي السُّلْطَانِ الْعَظِيمِ بِفِرَاقِ الدُّنْيَا الْمَذْمُومَةِ إِلَى أَهْلِهَا الْعَتَاةِ عَلَيَّ خَالِقِهِمْ رَأَيْتُ أَنْ أُفْسِرَ لَكَ مَا سَأَلْتَنِي عَنْهُ مَخَافَةَ أَنْ يَدْخُلَ الْحَيْرَةُ عَلَيَّ ضُعْفَاءَ شَيْعَتِنَا مِنْ قَبْلِ جَهَالَتِهِمْ فَاتَّقِ اللَّهَ عَزَّ ذِكْرُهُ وَ خُصَّ لِذَلِكَ الْأَمْرِ أَهْلُهُ وَ اخْذَرْنَا أَنْ تَكُونَ سَبَبَ بَلِيَّةٍ عَلَيَّ الْأَوْصِيَاءِ أَوْ حَارِشًا عَلَيْهِمْ بِإِفْشَاءِ مَا اسْتَوْدَعْتُكَ وَ إِظْهَارِ مَا اسْتَكْتَمْتُكَ وَ لَنْ تَفْعَلَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ إِنْ أَوَّلَ مَا أَنْهَى إِلَيْكَ أَنِّي أَنْعَى إِلَيْكَ

نَفْسِي فِي لَيْالِي هَذِهِ غَيْرَ جَازِعٍ وَلَا نَادِمٍ وَلَا شَاكٍ فِيمَا هُوَ كَائِنٌ مِمَّا قَدْ قَضَى
اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَحَتَمَ فَاسْتَمْسِكْ بِعُرْوَةِ الدِّينِ آلِ مُحَمَّدٍ وَالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى الْوَصِيَّ
بَعْدَ الْوَصِيِّ وَالْمُسَالِمَةَ لَهُمْ وَالرِّضَا بِمَا قَالُوا وَلَا تَلْتَمِسْ دِينَ مَنْ لَيْسَ مِنْ
شِيْعَتِكَ وَلَا تُحِبَّنَّ دِينَهُمْ فَإِنَّهُمْ الْخَائِنُونَ الَّذِينَ خَانُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَخَانُوا
أَمَانَاتِهِمْ وَتَدْرِي مَا خَانُوا أَمَانَاتِهِمْ اتُّمِنُوا عَلَى كِتَابِ اللَّهِ فَحَرَّفُوهُ وَبَدَّلُوهُ وَذُلُّوا
عَلَى وِلَاةِ الْأَمْرِ مِنْهُمْ فَأَنْصَرَفُوا عَنْهُمْ فَأَذَاقَهُمُ اللَّهُ لِبَاسِ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا
يَصْنَعُونَ وَسَأَلْتُ عَنْ رَجُلَيْنِ اغْتَصَبَا رَجُلًا مَالًا كَانَ يُنْفِقُهُ عَلَى الْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ
وَأَبْنَاءِ السَّبِيلِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَمَّا اغْتَصَبَاهُ ذَلِكَ لَمْ يَرْضِيَا حَيْثُ غَضَبَاهُ حَتَّى
حَمَلَاهُ إِيَّاهُ كُرْهًا فَوْقَ رَقَبَتِهِ إِلَى مَنَازِلِهِمَا فَلَمَّا أَحْرَزَاهُ تَوَلَّىا إِنْفَاقَهُ أَيْبُلُغَانَ بِذَلِكَ
كُفْرًا فَلَعَمْرِي لَقَدْ نَافَقَا قَبْلَ ذَلِكَ وَرَدَّا عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ كَلَامَهُ وَهَزَيْتَا بِرَسُولِهِ
ص وَهُمَا الْكَافِرَانِ عَلَيْهِمَا لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ وَاللَّهُ مَا دَخَلَ
قَلْبَ أَحَدٍ مِنْهُمَا شَيْءٌ مِنَ الْإِيمَانِ مُنْذُ خُرُوجِهِمَا مِنْ حَالَتَيْهِمَا وَمَا ازْدَادَا إِلَّا شَكًّا
كَانَا خَدَاعَيْنِ مُرْتَابَيْنِ مُنَافِقَيْنِ حَتَّى تَوَقَّتَهُمَا مَلَائِكَةُ الْعَذَابِ إِلَى مَحَلِّ الْخِزْيِ فِي
دَارِ الْمَقَامِ وَسَأَلْتُ عَمَّنْ حَضَرَ ذَلِكَ الرَّجُلَ وَهُوَ يُغَضِبُ مَالَهُ وَيُوضَعُ عَلَى رَقَبَتِهِ
مِنْهُمْ عَارِفٌ وَ مُنْكَرٌ فَأُولَئِكَ أَهْلُ الرَّدَّةِ الْأُولَى مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ فَعَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَ
الْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ وَ سَأَلْتُ عَنْ مَبْلَغِ عِلْمِنَا وَهُوَ عَلَى ثَلَاثَةِ وُجُوهِ مَاضٍ وَ
غَابِرٍ وَ حَادِثٍ فَأَمَّا الْمَاضِي فَمُفَسَّرٌ وَأَمَّا الْغَابِرُ فَمَزْبُورٌ وَأَمَّا الْحَادِثُ فَقَدْ فُي
الْقُلُوبِ وَ تَقَرُّ فِي الْأَسْمَاعِ وَهُوَ أَفْضَلُ عِلْمِنَا وَلَا نَبِيَّ بَعْدَ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ ص وَ سَأَلْتُ
عَنْ أُمَّهَاتِ أَوْلَادِهِمْ وَعَنْ نِكَاحِهِمْ وَعَنْ طَلَاقِهِمْ فَأَمَّا أُمَّهَاتُ أَوْلَادِهِمْ فَهِنَّ عَوَاهِرُ
إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ نِكَاحٌ بِغَيْرِ وِلْيٍّ وَ طَلَاقٌ فِي غَيْرِ عِدَّةٍ وَأَمَّا مَنْ دَخَلَ فِي دَعْوَتِنَا
فَقَدْ هَدَمَ إِيْمَانَهُ ضَلَالَهُ وَ يَقِينُهُ شَكَّهُ وَ سَأَلْتُ عَنْ الزَّكَاةِ فِيهِمْ فَمَا كَانَ مِنَ الزَّكَاةِ
فَأَنْتُمْ أَحَقُّ بِهِ لَأَنَّا قَدْ حَلَلْنَا ذَلِكَ لَكُمْ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ وَأَيُّنَ كَانَ وَ سَأَلْتُ عَنْ

الضُّعْفَاءِ فَالضُّعِيفُ مَنْ لَمْ يُرْفَعْ إِلَيْهِ حُجَّةٌ وَلَمْ يَعْرِفِ الْاِخْتِلَافَ فَإِذَا عَرَفَ الْاِخْتِلَافَ
فَلَيْسَ بِضَعِيفٍ وَ سَأَلَتْ عَنِ الشَّهَادَاتِ لَهُمْ فَأَقِمِ الشَّهَادَةَ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ لَوْ عَلَى
نَفْسِكَ وَ الْوَالِدَيْنِ وَ الْأَقْرَبِينَ فِيمَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُمْ فَإِنْ خِفْتَ عَلَى أَخِيكَ ضَيْمًا فَلَا
وَ ادْعُ إِلَى شَرَائِطِ اللَّهِ عَزَّ ذِكْرُهُ بِمَعْرِفَتِنَا مَنْ رَجَوْتَ إِجَابَتَهُ وَ لَا تَحْصِنْ بِحِصْنِ
رِيَاءٍ وَ وَالِ آلَ مُحَمَّدٍ وَ لَا تَقُلْ لِمَا بَلَغَكَ عَنَّا وَ نَسِبِ إِلَيْنَا هَذَا بَاطِلٌ وَ إِنْ كُنْتَ
تَعْرِفُ مِنَّا خِلَافَهُ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي لِمَا قُلْنَاهُ وَ عَلَى أَيِّ وَجْهِ وَ صَفْنَاهُ آمِنٌ بِمَا
أَخْبَرُكَ وَ لَا تُفْسِدِ مَا اسْتَكْتَمْنَاكَ مِنْ خَبْرِكَ إِنْ مِنْ وَاجِبِ حَقِّ أَخِيكَ أَنْ لَا
تَكْتُمَهُ شَيْئًا تَنْفَعُهُ بِهِ لِأَمْرِ دُنْيَاهُ وَ آخِرَتِهِ وَ لَا تَحْقِدْ عَلَيْهِ وَ إِنْ أَسَاءَ وَ أَجِبْ دَعْوَتَهُ
إِذَا دَعَاكَ وَ لَا تُخَلِّ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ عَدُوِّهِ مِنَ النَّاسِ وَ إِنْ كَانَ أَقْرَبَ إِلَيْهِ مِنْكَ وَ عَدُوُّهُ
فِي مَرَضِهِ لَيْسَ مِنْ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِينَ الْغِشُّ وَ لَا الْأَذَى وَ لَا الْخِيَانَةُ وَ لَا الْكِبْرُ وَ لَا
الْخَنَا وَ لَا الْفُحْشُ وَ لَا الْأَمْرُ بِهِ فَإِذَا رَأَيْتَ الْمُشَوَّهَ الْأَعْرَابِيَّ فِي جَحْفَلٍ جَرَّارٍ فَانْتَظِرْ
فَرَجَكَ وَ لَشَيْعَتِكَ الْمُؤْمِنِينَ وَ إِذَا انْكَسَفَتِ الشَّمْسُ فَارْفَعْ بَصْرَكَ إِلَى السَّمَاءِ وَ
انْظُرْ مَا فَعَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِالْمُجْرِمِينَ فَقَدْ فَسَّرْتُ لَكَ جُمْلًا مُجْمَلًا وَ صَلَّى اللَّهُ
عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الْأَخْيَارِ

حدیث حضرت موسی بن جعفر علیه السلام :

(95 - علی بن سوید گوید: هنگامی که حضرت موسی بن جعفر علیه السلام در
زندان به سر می برد من نامه ای به آن حضرت نوشتم و در ضمن احوالپرسی از
آنجناب چند مسئله هم پرسیدم ، چند ماه طول کشید تا پاسخ نامه ام رسید و
این بود عین نسخه که حضرت در پاسخ من مرقوم فرموده بود:

بنام خدای بخشاینده مهربان ، ستایش خاص خدای والای بزرگی است که به
بزرگی و نورش دلهای مؤمنان را بینا کرد، و به همان بزرگی و نورش نادانان با
او دشمنی کنند، و به همان بزرگی و نور او است که هر که در آسمانها و زمین

است وسیله ای بدرگاهش جوید با کارهای گوناگون و کیشهای مختلف پس یکی براه درست رود و آن دیگری به خطا رود، یکی گمراه و دیگری راه یافته ، شنوا و کر، بینا و کور سرگردان ، پس ستایش خدائیرا که (حضرت) محمد ﷺ دینش را شناساند و توصیف کرد.

اما بعد به راستی که تو مردی هستی که خداوند جای مخصوصی (و مرتبه خاصی) در خاندان محمد به تو عنایت کرده و در دلت نگهداشته است دوستی آنچه را از دین خود به تو سپرده و آنچه از رشد و هدایت به تو الهام فرموده و تو را در کار دینت چنان بینا کرده که آنها را (یعنی امامان برحق را) برتری دادی و کارها را به آنان باز گرداندی .

(باری) در نامه ات چیزهایی از من پرسیده ای که من از پاسخ آنها در تقیه بودم و به ناچار بایستی آنها را کتمان کنم ، ولی چون دوران تسلط زورگویان سپری شده و ایام سلطنت سلطان بزرگ (خدای متعال) رسیده (و عمرم به آخر رسیده) و از این دنیای نکوهیده دور می شوم و آن را به دنیا داران سرکش برآفریننده خویش وامیگذارم صلاح دیدم که آنچه را پرسیده بودی برایت شرح دهم از ترس آنکه مبدا شیعیان کم بصیرت ما از راه نادانی بسر گردانی دچار گردند.

پس از خدای عزذکره بترس و باید که این امر را (یعنی امامت را - یا آنچه برایت می نویسم) به اهلش مخصوص داری (یعنی دیگران را شایسته آن ندانی ، و بر معنای دوم یعنی برای غیر اهل آن فاش نکنی) و بر حذر باش از اینکه سبب گرفتاری اوصیاء گردی یا کسی را بر آنان بشورانی به اینکه آنچه را بتو سپرده ام افشا کنی و رازهاییکه کتمانش را از تو خواسته ام آشکار سازی و انشاء الله که هرگز اینکار را نخواهی کرد.

و بدانکه نخستین مطلبی را که به تو گزارش می دهم خبر مرگ خودم می باشد که در همین شبها اتفاق خواهد افتاد و هیچگونه بی تابی و پشیمانی و شکی (یا شکایتی) در آنچه شدنی است و خدای عزوجل حتم و مقرر فرموده است ندارم، پس به دستاویز محکم دین بچسب که آل محمد هستند، و دستاویز محکمی که وصی پس از وصی (و امامی پس از امام دیگر) باشد و تسلیم آنها باش و بدانچه گفته اند راضی و خوشنود باش، و مجوی دین کسی را که جزء شیعیان نیست، و دینشان را دوست مدار زیرا که آنها خیانتکارانی هستند که به خدا و رسولش خیانت کردند و به امانتهائی نیز که به آنها سپرده شده خیانت نموده اند.

و هیچ می دانی چگونه به امانتها خیانت کردند؟

اینها به کتاب خدا که به ایشان سپرده شده بود خیانت کردند و آنرا تحریف کرده و تغییر دادند.

اینها به (پیروی از) سرپرستان خود راهنمائی شده بودند ولی از آنها روی گرداندند، و خدا نیز جامه گرسنگی و ترس را به کیفر کاری که کردند در برشان کرد.

و پرسیده بودی از حال آن دو مردیکه مال مرد دیگری را که به بینویان و مستمندان و در راه ماندگان و در راه خدا، خرج می کرد از او بزور گرفتند، و به این اندازه هم راضی نشدند بلکه آن مال را بر دوش او گذارند که به خانه شان نیز ببرد، و چون آن را به چنگ آوردند خرج و انفاق آن را خود به عهده گرفتند، آیا بدین کردارشان به حد کفر رسیده اند؟

(مقصود از آن دو مرد ابوبکر و عمر و مقصود از مرد سوم علی عَلَيْهِ السَّلَام است).

(پاسخ) به جان خودم سوگند آن دو نفر پیش از آن منافق بودند، و کلام
خدای عزوجل را رد کردند و رسول خدا ﷺ را به ریشخند و مسخره
گرفتند، و آن دو کافرند که لعنت خدا و فرشتگان و همه مردم بر آنها باد.
به خدا قسم که در دل هیچیک از آن دو از آنروزی که از حال (بت پرستی)
خود بیرون آمدند ذره ای ایمان داخل نگشت و جز شک و تردید چیزی بر آنها
نیفزود، آن هر دو فریبکار و مردد و منافق بودند تا آنگاه که فرشتگان عذاب آن
دو را به جایگاه رسوائی در خانه ابدی بردند.

و پرسیده بودی از مردمی که حاضر بودند که مال آنمرد را غصب کردند و بر
گردنش نهادند.

برخی از آنها عارف و آشنا بدین جریان بودند و برخی منکر؟ (بدانکه) آنان
همان مرتدان نخست از این امتند که لعنت خدا و فرشتگان و همه مردم بر آنها
باد. و پرسیده بودی از اندازه علم ما؟ (بدانکه) علم ما بر سه گونه است:
1 - علم درباره امور گذشته، 2 - علم درباره امور آینده 3 - علم درباره
اموری که حادث شود و تازه پدید آید.

اما علم درباره گذشته علمی است که برای ما تفسیر و شرح شده، و اما
راجع به آینده آن نوشته ای است (که نزد ما است) و اما درباره اموری که
حادث شود بطور خطور در دل و تاثیر کردن در گوشها است و این قسم بهترین
علم ما است با اینکه پس از پیغمبر ما محمد ﷺ پیغمبری نیست.

و پرسیده بودی از ام ولدهای آنان (یعنی خلفای جور) و از نکاح و طلاقشان

؟

اما ام ولدهاشان تا روز قیامت زنا کارند (چون طلاق با شرایط آن از قبیل وقوع آن در طهر غیر مواقعه و بودنش در حضور دو شاهد عادل و امثال آن نبوده).

و اما هر کس که در دعوت ما داخل گردد محققا ایمان او گمراهیش را از بین می برد و یقین او شک و تردیدش را برطرف سازد.

و از زکات دادن به آنها پرسیدی ؟ (بدانکه) آنچه از مال زکات شما بدان سزاوارترید زیرا ما برای شما آنرا حلال کرده ایم هر که از شما و در هر کجا باشد. و پرسیده بودی از ناتوانان (از مخالفین که امید نجاتی در آنها هست ؟) (بدانکه) ناتوان کسی است که حجتی به او نرسد و اختلاف را نداند، پس هر گاه اختلاف را فهمید او دیگر جزء ناتوانان (و مستضعفین) نیست .

و پرسیده بودی از گواه شدن برای مخالفان ؟

تو گواهی را به خاطر رضای خدای عزوجل بده اگر چه به زیان خودت و پدر و مادر و نزدیکانت باشد در میان خودت و آنان و اما اگر ترس آن داری که (با دادن شهادت) ستمی به برادر دینیت بشود، نه .

و هر که را امید داری که سخت را بپذیرد با شرائطی که از طرف خدای عزوجل مقرر شده به معرفت و شناسائی ما دعوت کن ، و خود را در قلعه ریاء و خود نمائی پناهنده مکن (شاید مقصود این باشد که بیش از حد مقرر برای تقیه از مخالفین تظاهر مکن) و آل محمد را دوست بدار و درباره چیزی که از طرف ما بتو رسید و به ما منسوب بود نگو باطل است اگر چه خلاف آن را از ما سراغ داشته باشی ، زیرا تو نمی دانی برای چه ما آن را گفته ایم ، و به چه گونه آن را شرح داده ایم .

آنچه را بتو خبر می دهیم آن را باور کن و هر خبری را که ما کتمانش را از تو خواستیم فاش مکن ، و از جمله حقوقی که برادر دینیت بر تو دارد این است که هر چه به تو بدی کند، و هر گاه تو را دعوتش را بپذیری ، و او را بدست دشمنی که از مردم دارد نسپاری اگر چه نزدیکتر باشد به او از تو. و در بیماریش از او عیادت کن .

(و بدانکه) از اخلاق مؤمنان نیست غش و دغلی و آزار نمودن و نه خیانت و تکبر و ناسزا و دشنام دادن و نه دستور بدان دادن ، و هر گاه آن اعرابی زشت منظر را بسر کردگی لشکر انبوهی دیدی منتظر فرج برای خودت و شیعیان با ایمان هم مذهب خود باش ، و هنگامی که خورشید گرفت دیده ات را به آسمان انداز و بنگر که خدا با مجرمان چه می کند.

و من برای تو مطالب مجمل را تفسیر کردم ، و درود خدا بر محمد و خاندان بر گزیده اش باد.)

حدیث شماره : 96

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَمَاعَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَيُّوبَ وَعَلِيِّ بْنِ إِبرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ أَتَى أَبُو ذَرٍّ رَسُولَ اللَّهِ ص فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي قَدْ اجْتَوَيْتُ الْمَدِينَةَ أَفْتَاذَنْ لِي أَنْ أَخْرُجَ أَنَا وَابْنُ أَخِي إِلَى مَزِينَةَ فَتَكُونَ بِهَا فَقَالَ إِنِّي أَخْشَى أَنْ يُغَيَّرَ عَلَيْكَ خَيْلٌ مِنَ الْعَرَبِ فَيُقْتَلَ ابْنُ أَخِيكَ فَتَأْتِيَنِي شَعْتًا فَتَقُومَ بَيْنَ يَدَيَّ مُتَكِنًا عَلَيَّ عَصَاكَ فَتَقُولُ قَتَلَ ابْنُ أَخِي وَأَخَذَ السَّرْحُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَلْ لَا يَكُونُ إِلَّا خَيْرًا إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَأَذِنَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص فَخَرَجَ هُوَ وَابْنُ أَخِيهِ وَامْرَأَتُهُ فَلَمْ يَلْبَثْ هُنَاكَ إِلَّا يَسِيرًا حَتَّى غَارَتْ خَيْلُ لَبْنِي فَرَارَةٌ فِيهَا عُيَيْنَةُ بْنُ حِصْنٍ فَأَخَذَتْ السَّرْحُ وَقَتِلَ ابْنُ أَخِيهِ وَأَخَذَتْ امْرَأَتُهُ مِنْ بَنِي غِفَارٍ وَاقْبَلُ أَبُو ذَرٍّ يَشْتَدُّ حَتَّى وَقَفَ بَيْنَ يَدَيَّ رَسُولُ اللَّهِ ص وَبِهِ طَعْنَةٌ جَائِفَةٌ فَاعْتَمَدَ عَلَيَّ عَصَاهُ وَقَالَ صَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَخَذَ السَّرْحُ وَقَتِلَ ابْنُ أَخِي وَقُمْتُ بَيْنَ يَدَيْكَ عَلَيَّ عَصَايَ فَصَاحَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِي الْمُسْلِمِينَ فَخَرَجُوا فِي الطَّلَبِ فَرَدُّوا السَّرْحَ وَقَتَلُوا نَفَرًا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

حدیث نادر:

(96 - ابوبصیر از امام صادق عليه السلام روایت کن که فرمود: ابوذری به نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم آمده عرض کرد: ای رسول خدا من از توقف در شهر مدینه خسته شده ام اجازه می دهی با برادر زاده ام به (مزینه) برویم و در آنجا بمانیم؟ رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به او فرمود: من ترس آن را دارم که سواران عرب بر شما بتازند و برادرزاده ات را بکشند و تو ژولیده به پیش من آئی و بر عصای خویش تکیه زنی و بگوئی: برادر زاده ام کشته شده و رمه را برده اند؟ عرض

کرد: ای رسول خدا انشاء الله که چیزی جز خیر پیش نخواهد آمد، رسول خدا ﷺ اجازه اش داد.

ابوذر با برادرزاده اش و زنش از مدینه بیرون رفتند و چیزی نگذشت که سواران بنی فزاره که در میان آنها عیینة بن حصن بود (اطراف مدینه را همانجا که ابوذر بود) غارت کردند و رمه (و شتران اهل مدینه) را بردند و برادر زاده اش را کشتند و زنش را که از بنی غفار بود به اسارت بردند، و خود ابوذر که زخمی عمیق از نیزه برداشته بود به مدینه آمد و در برابر رسول خدا ﷺ به عصای خود تکیه زده ایستاده و گفت:

خدا و رسولش راست گفتند، رمه را به غارت بردند و برادر زاده ام را کشتند، و اینک تکیه به عصا در برابرت ایستاده ام. پس رسول خدا ﷺ در میان مسلمین فریاد زد (و آنانرا برای بازگرداندن شتران غارت شده به کمک طلبید) و به دنبال غارتگران رفتند و رمه را برگرداندند و چند تن از مشرکان را نیز کشتند.

مترجم گوید:

اشاره به غزوه ذی قرداست که ابن هشام و دیگران نقل کرده اند و ما آنرا ترجمه کرده ایم (ترجمه سیره ج 2 ص 191) و البته اختلافی بین آنچه در این حدیث ذکر شده با نقل سیره هست که در آنجا نامی از ابی ذر برده نشده و به جای آن مردی از بنی غفار ذکر شده که در پاورقی احتمال داده اند که او پسر ابی ذر بوده و سایر اختلافاتی که پس از مراجعه معلوم گردد.)

حدیث شماره : 97

أَبَانٌ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِي غَزْوَةِ ذَاتِ الرَّقَاعِ تَحْتَ شَجَرَةٍ عَلَى شَفِيرِ وَادٍ فَأَقْبَلَ سَيْلٌ فَحَالَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَصْحَابِهِ فَرَأَهُ رَجُلٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَ الْمُسْلِمُونَ قِيَامًا عَلَى شَفِيرِ الْوَادِي يَنْتَظِرُونَ مَتَى يَنْقَطِعُ السَّيْلُ فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ لِقَوْمِهِ أَنَا أَقْتُلُ مُحَمَّدًا فَجَاءَ وَ شَدَّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ص بِالسَّيْفِ ثُمَّ قَالَ مَنْ يُنَجِّيكَ مِنِّي يَا مُحَمَّدُ فَقَالَ رَبِّي وَ رَبُّكَ فَانْسَفَهُ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ فَرَسِهِ فَسَقَطَ عَلَى ظَهْرِهِ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَ أَخَذَ السَّيْفَ وَ جَلَسَ عَلَى صَدْرِهِ وَ قَالَ مَنْ يُنَجِّيكَ مِنِّي يَا غَوْرَثُ فَقَالَ جُودُكَ وَ كَرَمُكَ يَا مُحَمَّدُ فَتَرَكَهُ فَقَامَ وَ هُوَ يَقُولُ وَ اللَّهُ لَأَنْتَ خَيْرٌ مِنِّي وَ أَكْرَمُ

(97 - ابوبصیر از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که فرمود: رسول خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ در غزوه ذات الرقاع در لب رود خانه زیر درختی فرود آمد و ناگهان سیلی برخاست و میان آنحضرت و اصحاب و یارانش جدائی انداخت ، مردی از مشرکین آنحضرت را دید مسلمانان نیز لب رودخانه ایستاد بودند و منتظر بودند تا سیل قطع شود (و به نزد رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بروند) مرد مزبور به قوم خویش رو کرده و گفت : من اکنون محمد را می کشم ، به همین منظور نزدیک آمد و با شمشیر به رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ حمله کرد سپس گفت : کیست ای محمد که تو را از من نجات بخشد؟ فرمود: پروردگار من و پروردگار تو، در این هنگام جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَامُ او را از اسبش به زیر افکند و به پشت بر زمین افتاد، رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ برخاست و شمشیرش را گرفت و روی سینه اش نشست و فرمود: اکنون کیست که تو را از دست من نجات دهد ای غورث (غورث نام آن مرد بود)؟ گفت : جود و بزرگواریت ای محمد!

رسول خدا او را واگذارد، پس آن مرد برخاست و می گفت : به خدا سوگند
تو بهتر و بزرگوارتر از من هستی .)

حديث شماره : 98

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ [وَعَلَىُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ] عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمِنْقَرِيِّ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ إِنْ قَدَرْتُمْ أَنْ لَا تُعْرِفُوا فَاذْعَبُوا وَمَا عَلَيْكُمْ إِنْ لَمْ يُشْنِ النَّاسُ عَلَيْكُمْ وَمَا عَلَيْكُمْ أَنْ تَكُونَ مَذْمُومًا عِنْدَ النَّاسِ إِذَا كُنْتَ مَحْمُودًا عِنْدَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام كَانَ يَقُولُ لَا خَيْرَ فِي الدُّنْيَا إِلَّا لِأَحَدٍ رَجُلَيْنِ رَجُلٍ يَزِدَادُ فِيهَا كُلَّ يَوْمٍ إِحْسَانًا وَرَجُلٍ يَتَدَارَكُ مَنِيَّتَهُ بِالتَّوْبَةِ وَأَنَّى لَهُ بِالتَّوْبَةِ فَوَاللَّهِ أَنْ لَوْ سَجَدَ حَتَّى يَنْقَطِعَ عُنُقُهُ مَا قَبِلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْهُ عَمَلًا إِلَّا بَوْلًا يَتَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ إِلَّا وَمَنْ عَرَفَ حَقًّا أَوْ رَجَا الثَّوَابَ بِنَا وَرَضِيَ بِقُوَّتِهِ نِصْفَ مَدِّ كُلِّ يَوْمٍ وَمَا يَسْتُرُ بِهِ عَوْرَتَهُ وَمَا أَكْنَ بِهِ رَأْسَهُ وَهُمْ مَعَ ذَلِكَ وَاللَّهُ خَائِفُونَ وَجِلُونَ وَدُّوْا أَنَّهُ حَظُّهُمْ مِنَ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ وَصَفَهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ حَيْثُ يَقُولُ وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجَلَةٌ مَا الَّذِي آتَوْا بِهِ آتَوْا وَاللَّهُ بِالطَّاعَةِ مَعَ الْمَحَبَّةِ وَالْوَلَايَةِ وَهُمْ فِي ذَلِكَ خَائِفُونَ أَنْ لَا يُقْبَلَ مِنْهُمْ وَلَيْسَ وَاللَّهِ خَوْفُهُمْ خَوْفٌ شَكٌّ فِيمَا هُمْ فِيهِ مِنْ إِصَابَةِ الدِّينِ وَكَانَهُمْ خَافُوا أَنْ يَكُونُوا مُقْصَرِّينَ فِي مَحَبَّتِنَا وَطَاعَتِنَا ثُمَّ قَالَ إِنْ قَدَرْتَ أَنْ لَا تَخْرُجَ مِنْ بَيْتِكَ فَافْعَلْ فَإِنَّ عَلَيْكَ فِي خُرُوجِكَ أَنْ لَا تَغْتَابَ وَلَا تَكْذِبَ وَلَا تَحْسُدَ وَلَا تُرَائِي وَلَا تَتَصَنَّعَ وَلَا تُدَاهِنَ ثُمَّ قَالَ نَعَمْ صَوْمَعَةُ الْمُسْلِمِ بَيْتُهُ يَكْفُ فِيهِ بَصْرَهُ وَلِسَانَهُ وَنَفْسَهُ وَفَرْجَهُ إِنَّ مَنْ عَرَفَ نِعْمَةَ اللَّهِ بِقَلْبِهِ اسْتَوْجَبَ الْمَزِيدَ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ قَبْلَ أَنْ يُظْهِرَ شُكْرَهَا عَلَى لِسَانِهِ وَمَنْ ذَهَبَ يَرَى أَنْ لَهُ عَلَى الْآخِرِ فَضْلًا فَهُوَ مِنَ الْمُسْتَكْبِرِينَ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّمَا يَرَى أَنْ لَهُ عَلَيْهِ فَضْلًا بِالْعَافِيَةِ إِذَا رَأَهُ مُرْتَكِبًا لِلْمَعَاصِي فَقَالَ هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ فَلَعَلَّهُ أَنْ يَكُونَ قَدْ غُفِرَ لَهُ مَا آتَى وَأَنْتَ مَوْقُوفٌ مُحَاسَبٌ أَمَا تَلَوْتَ قِصَّةَ سَحْرَةِ مُوسَى عليه السلام ثُمَّ قَالَ كَمْ مِنْ مَغْرُورٍ بِمَا قَدَّ

أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَكَمْ مِنْ مُسْتَدْرَجٍ بَسْتَرِ اللَّهُ عَلَيْهِ وَكَمْ مِنْ مَقْتُونٍ بَنَاءِ النَّاسِ عَلَيْهِ
 ثُمَّ قَالَ إِنِّي لَأَرْجُو النَّجَاةَ لِمَنْ عَرَفَ حَقَّنَا مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ إِلَّا لِأَحَدٍ ثَلَاثَةَ صَاحِبِ
 سُلْطَانَ جَائِرٍ وَصَاحِبِ هَوَىٰ وَفَاسِقِ الْمُعْلِنِ ثُمَّ تَلَا قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ
 فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ ثُمَّ قَالَ يَا حَفْصُ الْحُبُّ أَفْضَلُ مِنَ الْخَوْفِ ثُمَّ قَالَ وَاللَّهِ مَا
 أَحَبَّ اللَّهُ مَنْ أَحَبَّ الدُّنْيَا وَوَالِيَ غَيْرَنَا وَمَنْ عَرَفَ حَقَّنَا وَ أَحَبَّنَا فَقَدْ أَحَبَّ اللَّهَ
 تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ فَبَكَى رَجُلٌ فَقَالَ أَ تَبْكِي لَوْ أَنَّ أَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّهُمْ
 اجْتَمَعُوا يَنْضَرُّعُونَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يُنَجِّيكَ مِنَ النَّارِ وَيُدْخِلَكَ الْجَنَّةَ لَمْ
 يُشَفِّعُوا فِيكَ [ثُمَّ كَانَ لَكَ قَلْبٌ حَىٌّ لَكُنْتَ أَخَوْفَ النَّاسِ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي تِلْكَ
 الْحَالِ] ثُمَّ قَالَ لَهُ يَا حَفْصُ كُنْ ذَنْبًا وَلَا تَكُنْ رَأْسًا يَا حَفْصُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص
 مَنْ خَافَ اللَّهَ كُلَّ لِسَانِهِ ثُمَّ قَالَ بَيْنَا مُوسَىٰ بْنُ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَعِظُ أَصْحَابَهُ إِذْ قَامَ
 رَجُلٌ فَشَقَّ قَمِيصَهُ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ يَا مُوسَىٰ قُلْ لَهُ لَا تَشُقَّ قَمِيصَكَ وَ
 لَكِنْ اشْرَحْ لِي عَنْ قَلْبِكَ ثُمَّ قَالَ مَرَّ مُوسَىٰ بْنُ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِرَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِهِ وَ
 هُوَ سَاجِدٌ فَأَنْصَرَفَ مِنْ حَاجَتِهِ وَهُوَ سَاجِدٌ عَلَىٰ حَالِهِ فَقَالَ لَهُ مُوسَىٰ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَوْ
 كَانَتْ حَاجَتُكَ بِيَدِي لَقَضَيْتُهَا لَكَ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ يَا مُوسَىٰ لَوْ سَجَدَ
 حَتَّىٰ يَنْقَطِعَ عُقْبُهُ مَا قَبِلْتُهُ حَتَّىٰ يَتَحَوَّلَ عَمَّا أَكَرَّهُ إِلَىٰ مَا أُحِبُّ

(98) - حفص بن غياث از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که فرمود: اگر می

توانید کاری کنید که شناخته نشوید و معروف نگردید! باکی بر تو نیست (یا چه
 می شود بر تو) اگر مردم مدح و ثنای تو را نگویند، و باکی بر تو نیست (یا چه
 می شود بر تو) اگر مورد نکوهش مردم باشی در صورتیکه در پیشگاه خدای
 تبارک و تعالی ستوده و رو سفید باشی؟ همانا امیر مؤمنان عَلَيْهِ السَّلَامُ چنان بود که
 می فرمود: خیری در دنیا نیست جز برای یکی از دو مورد: یکی مردی که در
 هر روز خود کار نیکی به کردارهای خود بیفزاید، و دیگر مردی که تهیه مرگ

خود را با توبه و بازگشت ببیند، ولی از کجا می تواند توبه کند، به خدا سوگند
اگر آنقدر سجده کند که گردنش بریده شود خدای عزوجل کاری را از او نپذیرد
جز بوسیله ولایت و دوستی ما خاندان .

آگاه باشید که هر که ما را بشناسد یا امید پاداش نیک بوسیله ما داشته باشد
در خوراک خود به نیم مد (تقریباً پنج سیر) راضی است و در پوشاک بدانچه
عورتش را بیوشاند و سرش را سرپوش باشد و با اینحال به خدا سوگند ترسان
و هراسانند و دوست دارند که بهره شان از دنیا همین مقدار باشد، و اینچنین
خدای عزوجل آنها را در قرآن توصیف کرده که فرماید: (و کسانیکه می دهند
آنچه را دارا هستند و دلهاشان ترسانست) (سوره مؤ منون آیه 60) به خدا
سوگند آنان فرمانبرداری و دوستی و ولایت ما را دارند و با اینحال ترسانند که
از آنها پذیرفته نشود، و به خدا سوگند ترس آنها نه از روی شک و تردیدی
است که در عقیده دینی خود دارند بلکه می ترسند که در مورد دوستی و اطاعت
ما کوتاهی کرده باشند.

سپس فرمود: اگر توانستی که از خانه ات بیرون نروی چنان کن زیرا در
بیرون رفتن از خانه این مسئولیت را داری که نباید غیبت کنی و نه دروغ
بگوئی و نه رشک بری ، و نه خود نمائی کنی و نه ظاهر سازی (یا ظاهر آرائی
) کنی و نه دورویی و چاپلوسی کنی .

سپس فرمود: آری! دیر و عبادتگاه مسلمان خانه اوست ، چشم و زبان و
گوش و جان و عورت خود را در خانه (از گناه) نگه می دارد، به راستی هر که
نعمت خدا را به دل خویش بشناسد مستوجب فزونی نعمت از خدای عزوجل
گردد پیش از آنکه زبان خویش به شکر آن بگشاید، و کسی که بخواهد چنین
پندارد که (مثلاً) بر دیگری برتری دارد او از متکبران است .

(راوی گوید: من به آنحضرت عرض کردم: (شخص متدینی که مثلا گنهکاری را ببیند و خود را از او برتر داند چنین شخصی) فقط از نظر اینکه او را مرتکب گناهان می بیند و خود را آسوده و دور از آن ببیند خود را برتر از او می داند؟

فرمود: هیئات! (چگونه چنین عقیده ای پیدا می کند) با اینکه شاید گناه او آمرزیده شود ولی توئی که مثلا چنین خیالی می کنی (بازداشت شوی و مورد بازپرسی قرار گیری، آیا داستان جادوگران و ساحران (زمان) موسی عليه السلام را نخوانده ای (ظاهرا مقصود همان ساحران فرعون است که با اینکه عمری را در حال شرک و کفر به خدا بسر بردند در اثر ایمانی که به موسی آوردند تمام گناهان گذشته شان آمرزیده شد و پس از آن نیز بلافاصله بدست فرعون کشته شدند و به بهشت جاویدان رفتند).

سپس فرمود: بسا کسی که بدانچه خدا به او انعام کرده مغرور است و چه بسا کسی که بگرفتن تدریجی خدا دچار است (و خود نداند) به اینکه خداوند (کارهای بدش را) پرده پوشی کند، و چه بسا اشخاصی که به مدح و ثنای مردم (که از او کنند) فریفته گشته است.

سپس فرمود: به راستی که من امید نجات دار برای کسانی که از این امت که حق ما را بشناسند مگر برای سه دسته:

- 1 - قدرتمند (و سلطان ستمگر).
- 2 - شخص هواپرست.
- 3 - آنکه آشکارا بزهکاری و گناه کند.

سپس این آیه را خواند: (بگو اگر خدا را دوست دارید از من پیروی کنید تا خدا دوستتان دارد) (سوره آل عمران آیه 31). و به دنبال آن فرمود: ای حفص محبت و دوستی بهتر از خوف و ترس است .

آنگاه فرمود: به خدا سوگند خدای را دوست ندارد هر که دنیا را دوست بدارد و غیر ما (دیگری) را دوست بدارد، و هر که حق ما را بشناسد و ما را دوست دارد حقا که خدای تبارک و تعالی را دوست داشته ، پس مردی (که در آنجا بود و از مخالفین بوده و دوستی اهل بیت را نداشته است) به گریه افتاد، حضرت به او فرمود: آیا می گویی ؟ اگر همه اهل آسمانها و زمین همگی جمع شوند و به درگاه خدای عزوجل زاری کنند که خدا تو را از دوزخ نجات دهد و به بهشت برد شفاعتشان درباره تو پذیرفته نخواهد شد (آنگاه اگر تو دل زنده داشته باشی در آنحال بیش از همه مردم از خدای عزوجل خواهی ترسید) سپس فرمود: ای حفص دم باش و سر مباح (یعنی کاری کن که همیشه در دنبال باشی و جلو نباشی که مسئولیت و مشکلات ریاست زیاد است ، چنانچه نظیر این کلام در احادیث دیگری نیز وارد شده ، و مجلسی رحمته الله علیه گوید: یعنی پیرو اهل حق باش و سرور اهل باطل مباح).

ای حفص رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: هر که از خدا بترسد زبانش گنگ است . آنگاه فرمود: (روزی) همچنانکه موسی بن عمران علیه السلام یارانش را موعظه می فرمود مردی (که شدیداً تحت تاثیر سخنان موسی واقع شده بود) از جا برخاست و پیراهنش را چاک زد، خدای عزوجل به موسی وحی فرمود:

ای موسی به این مرد بگو: پیراهنت را چاک نزن ، بلکه دلت را به روی من باز کن .

سپس فرمود: موسی بن عمران علیه السلام به مردی از اصحابش برخورد و او را در حال سجده دید، (بدنبال کارش رفت) و چون بازگشت باز او را به همان حال در سجده دید، موسی به آن مرد فرمود: (ای مرد) اگر حاجت تو بدست من بود آن را روا می کردم، خدای عزوجل به موسی وحی کرد که ای موسی اگر (این مرد) آنقدر سجده کند (و سجده اش طول کشد) که گردنش جدا شود از او نپذیرم تا آنگاه که از این حالی که ناخوشایند من است به حالی باز گردد که من دوست دارم .

حدیث شماره : 99

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ وَغَيْرِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ مَا كَانَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَيَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ص مِنْ أَنْ يَظُلَّ جَائِعًا خَائِفًا فِي اللَّهِ (حدیث رسول خدا صلی الله علیه و آله

99 - امام صادق عليه السلام فرمود: چیزی نزد رسول خدا صلى الله عليه وآله محبوبتر از این نبود که مرد گرسنه و ترسانی را در راه خدا زیر پر گیرد و پناه دهد (و شاید (یظل) به فتح یاء از باب ظل باشد و در اینصورت معنای حدیث چنین می شود که : چیزی در نزد رسول خدا محبوبتر از این نبود که در حال گرسنگی و ترس از خدا روز خود را بسر برد، ولی مترجم معنای اول ظاهرتر است.)

حديث شماره : 100

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَ أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ
الْجَبَّارِ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَعِيدِ بْنِ عَمْرٍو الْجَعْفِيُّ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام ذَاتَ يَوْمٍ وَ هُوَ يَأْكُلُ مُتَكِنًا قَالَ وَ
قَدْ كَانَ يَبْلُغُنَا أَنَّ ذَلِكَ يُكْرَهُ فَجَعَلْتُ أَنْظُرُ إِلَيْهِ فَدَعَانِي إِلَى طَعَامِهِ فَلَمَّا فَرَغَ قَالَ يَا
مُحَمَّدُ لَعَلَّكَ تَرَى أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص مَا رَأَتْهُ عَيْنٌ وَ هُوَ يَأْكُلُ وَ هُوَ مُتَكِنٌ مِنْ أَنْ
بَعَثَهُ اللَّهُ إِلَى أَنْ قَبِضَهُ قَالَ ثُمَّ رَدَّ عَلَيَّ نَفْسِهِ فَقَالَ لَا وَ اللَّهُ مَا رَأَتْهُ عَيْنٌ يَأْكُلُ وَ هُوَ
مُتَكِنٌ مِنْ أَنْ بَعَثَهُ اللَّهُ إِلَى أَنْ قَبِضَهُ ثُمَّ قَالَ يَا مُحَمَّدُ لَعَلَّكَ تَرَى أَنَّهُ شَبِعَ مِنْ خُبْزِ
الْبُرِّ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مُتَوَالِيَةً مِنْ أَنْ بَعَثَهُ اللَّهُ إِلَى أَنْ قَبِضَهُ ثُمَّ رَدَّ عَلَيَّ نَفْسِهِ ثُمَّ قَالَ لَا وَ
اللَّهُ مَا شَبِعَ مِنْ خُبْزِ الْبُرِّ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ مُتَوَالِيَةً مُنْذُ بَعَثَهُ اللَّهُ إِلَى أَنْ قَبِضَهُ أَمَا إِنِّي لَأَ
أَقُولُ إِنَّهُ كَانَ لَا يَجِدُ لَقَدْ كَانَ يُجِيزُ الرَّجُلَ الْوَاحِدَ بِالْمِائَةِ مِنَ الْأَيْلِ فَلَوْ أَرَادَ أَنْ
يَأْكُلَ لَأَكَلَ وَ لَقَدْ آتَاهُ جَبْرَيْلُ عليه السلام بِمَفَاتِيحِ خَزَائِنِ الْأَرْضِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ يُخَيِّرُهُ مِنْ
غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى مِمَّا أَعَدَّ اللَّهُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَيْئًا فَيَخْتَارُ التَّوَاضِعَ
لِرَبِّهِ جَلٍّ وَ عَزٍّ وَ مَا سُئِلَ شَيْئًا قَطُّ فَيَقُولُ لَا إِنْ كَانَ أُعْطِيَ وَ إِنْ لَمْ يَكُنْ قَالَ يَكُونُ
وَ مَا أُعْطِيَ عَلَى اللَّهِ شَيْئًا قَطُّ إِلَّا سَلَّمَ ذَلِكَ إِلَيْهِ حَتَّى إِنْ كَانَ لَيُعْطَى الرَّجُلَ الْجَنَّةَ
فَيَسَلُّمُ اللَّهُ ذَلِكَ لَهُ ثُمَّ تَنَاوَلَنِي بِيَدِهِ وَ قَالَ وَ إِنْ كَانَ صَاحِبُكُمْ لَيَجْلِسُ جِلْسَةَ الْعَبْدِ
وَ يَأْكُلُ إِكْلَةَ الْعَبْدِ وَ يُطْعِمُ النَّاسَ خُبْزَ الْبُرِّ وَ اللَّحْمَ وَ يَرْجِعُ إِلَى أَهْلِهِ فَيَأْكُلُ الْخُبْزَ
وَ الزَّيْتَ وَ إِنْ كَانَ لَيَشْتَرِي الْقَمِيصَ السُّبُلَانِيَّ ثُمَّ يُخَيِّرُ غُلَامَهُ خَيْرَهُمَا ثُمَّ يَلْبَسُ
الْبَاقِيَ فَإِذَا جَازَ أَصَابِعُهُ قَطَعَهُ وَ إِذَا جَازَ كَعْبَهُ حَذَفَهُ وَ مَا وَرَدَ عَلَيْهِ أَمْرَانِ قَطُّ
كِلَاهُمَا لِلَّهِ رِضًا إِلَّا أَحَدًا بِأَشَدِّهِمَا عَلَى بَدَنِهِ وَ لَقَدْ وُلِّيَ النَّاسَ خَمْسَ سِنِينَ فَمَا
وَضَعَ آجِرَةً عَلَى آجِرَةٍ وَ لَا لَبَنَةً عَلَى لَبَنَةٍ وَ لَا أَقْطَعَ قَطِيعَةً وَ لَا أَوْرَثَ بَيْضَاءً وَ لَا

حَمْرَاءَ إِلَّا سَبْعَمِائَةٍ دَرَهُمْ فَضَلَّتْ مِنْ عَطَايَاهُ أَرَادَ أَنْ يَبْتَاعَ لِأَهْلِهِ بِهَا خَادِمًا وَمَا
 أَطَاقَ أَحَدٌ عَمَلَهُ وَإِنْ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام لَيَنْظُرُ فِي الْكِتَابِ مِنْ كُتُبِ
 عَلِيٍّ عليه السلام فَيَضْرِبُ بِهِ الْأَرْضَ وَيَقُولُ مَنْ يُطِيقُ هَذَا

(100 - محمد بن مسلم گوید: روزی خدمت امام باقر عليه السلام شرفیاب شدم و
 آنحضرت را دیدم که در حالی که تکیه کرده بود غذا می خورد از آنسو بما
 رسیده بود که غذا خوردن با اینحال مکروه است پس من شروع کردم بدان
 حضرت نگاه کردن و او مرا نیز به خوراک دعوت کرد و چون از خوراک فارغ
 شد فرمود:

ای محمد مثل اینکه می خواهی بگوئی که هیچکس رسول خدا
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ را از روزی که خداوند او را به نبوت برانگیخت تا روزی که از این
 جهان رفت ندید که در حال تکیه زدن غذا بخورد؟

سپس خود آن حضرت جواب خودش را داده فرمود: نه به خدا هیچکس از
 روزی که خدا آن حضرت را مبعوث فرمود تا روزی که قبض روحش کرد او را
 ندید که در حال تکیه زدن به جائی غذا بخورد.

سپس فرمود: ای محمد شاید عقیده تو این است که آنحضرت سه روز پشت
 سر هم از نان گندم سیر شد این را بدان که من نمی گویم پیدا نمی کرد (و
 نداشت که بخورد) با اینکه او (گاهی) به یک مرد تنها صد شتر جایزه می داد،
 پس اگر می خواست می خورد (و داشت که بخورد). و با اینکه جبرئیل
عليه السلام کلید گنجهای روی زمین را برایش آورد و او را مخیر ساخت که آنها را
 بگیرد بی آنکه خدای تبارک و تعالی از پاداش او که در روز قیامت برای
 حضرتش آماده کرده بود چیزی بکاهد، او فروتنی را در برابر پروردگارش جل
 و عز اختیار فرمود (و آنها را نپذیرفت) و هیچگاه چیزی از او در خواست نشد

که (در پاسخ) بگوید: نه، اگر بود که می داد و اگر نبود می فرمود (انجام) خواهد شد، و هیچگاه چیزی بگردن خدا نمی گذاشت (و از طرف او قول و وعده ای به کسی نمی داد) جز آنکه خداوند آنچه را به او عنایت می کرد، حتی اینکه به کسی وعده بهشت می داد و خداوند آن را (که رسول خدا وعده کرده بود) تسلیم آن شخص می کرد.

سپس دست خود را به من داد و فرمود: و همانا سرور شما (علی بن ابی طالب علیه السلام) مانند بنده ای (متواضع می نشست، و چون بنده ای غذا می خورد، و به مردم نان گندم و گوشت می داد و خود به خانه برمیکشت و نان و زیتون می خورد، و همانا پیراهن بلند (یا پیراهنهای قیمتی منسوب بسنبلان روم) می خرید آنگاه غلام خود را میان انتخاب پیراهن مخیر می کرد و هر کدام که می ماند خودش می پوشید و چون (آستین آن) از سر انگشتان می گذشت آنرا می برید و اگر (دامنش) از روی پا بلندتر بود آنرا قیچی می کرد.

و هیچگاه نشد که دو کاری که هر دو مورد پسند خدا بود برای او پیش آید جز آنکه آنرا اختیار می فرمود که برتنش سخت تر (و انجامش بر او مشکل تر) باشد، و به راستی که پنجسال بر مردم حکومت کرد و آجری روی آجری نگذاشت و نه خشتی روی خشتی نهاد (و خلاصه هیچ بنائی برای خویش که حکومت مسلمانان را داشت نساخت) و نه ملک و آبی برای خود جدا کرد و نه (نقره) سفید و (طلای) سرخی به جای گذارد جز هفتصد درهم از سهمیه بیت المالش زیاد آمده بود و قصد داشت بوسیله آن برای خانواده اش خدمتکاری بخرد، و هیچکس تاب و توان کردار او را ندارد، همانا علی بن الحسین علیه السلام (گاهی) در نامه ای از نامه هائی که (صورت اعمال و رفتار) علی علیه السلام

(در آن بود) نظر می کرد و آنرا بزمین می زد و می گفت : چه کسی است که
تاب و توان این رفتار را داشته باشد؟!)

حدیث شماره : 101

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي عَلِيُّ بْنُ الْمُغِيرَةِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ إِنَّ جَبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ص فَخَيْرَهُ وَأَشَارَ عَلَيْهِ بِالتَّوَضُّعِ وَكَانَ لَهُ نَاصِحاً فَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَأْكُلُ إِكْلَةَ الْعَبْدِ وَ يَجْلِسُ جِلْسَةَ الْعَبْدِ تَوَاضِعاً لِلَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى ثُمَّ أَتَاهُ عِنْدَ الْمَوْتِ بِمَفَاتِيحِ خَزَائِنِ الدُّنْيَا فَقَالَ هَذِهِ مَفَاتِيحُ خَزَائِنِ الدُّنْيَا بَعَثَ بِهَا إِلَيْكَ رَبُّكَ لِيَكُونَ لَكَ مَا أَقْلَتِ الْأَرْضُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَكَ شَيْئاً فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِي الرَّفِيقِ الْأَعْلَى

(101 - علی بن مغیره گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شنیدم که می فرمود: همانا جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَامُ به نزد رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ آمد و او را (میان تسلط یافتن بر گنجینه های زمین و زندگی شاهانه و میان زندگی فقیرانه) مخیر ساخت ، و چون خیر خواه او بود برایش مصلحت اندیشی کرد که فروتنی (و زندگی فقیرانه) را پیشه گیرد، و رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ چنان بود که همانند بنده ای غذا می خورد، و همانند بنده ای می نشست به خاطر فروتنی در پیشگاه خدای تبارک و تعالی ، و آنگاه در وقت مرگ کلیدهای گنجینه های دنیا را برایش آورد و عرض کرد: اینها کلیدهای گنجینه های دنیا است که پروردگارت برای تو فرستاده تا هر چه را زمین بر روی خود دارد از آن تو باشد بدون آن که از مقام تو چیزی کاسته شود، رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود:

من یار فرازند را خواهانم !)

حدیث شماره : 102

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنِ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ الْأَنْصَارِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص عُرِضَتْ عَلَيَّ بَطْحَاءُ مَكَّةَ ذَهَبًا فَقُلْتُ يَا رَبِّ لَا وَلَكِنْ أَشْبَعُ يَوْمًا وَأَجُوعُ يَوْمًا فَإِذَا شَبِعْتُ حَمِدْتُكَ وَ شَكَرْتُكَ وَإِذَا جُعْتُ دَعَوْتُكَ وَ ذَكَرْتُكَ

(102 - عبدالمؤمن انصاری از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: دره بطحاء مکه را پر از طلا به من عرضه کردند اما من گفتم: پروردگارا! نه ، ولی من روزی سیر باشم و روزی گرسنه (برایم بهتر است) تا چون سیر شوم تو را سپاس گویم و هنگامی که گرسنه شوم تو را بخوانم و یادت کنم .)

حديث شماره : 103

(حديث عيسى ابن مريم عليه السلام)

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْهُمْ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ فِيمَا وَعَظَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا عِيسَى أَنَا رَبُّكَ وَرَبُّ آبَائِكَ اسْمِي وَاحِدٌ وَأَنَا الْأَحَدُ الْمُتَفَرِّدُ بِخَلْقِ كُلِّ شَيْءٍ وَكُلُّ شَيْءٍ مِنْ صُنْعِي وَكُلُّ إِلَهٍ رَاجِعُونَ يَا عِيسَى أَنْتَ الْمَسِيحُ بِأَمْرِي وَأَنْتَ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي وَأَنْتَ تُحْيِي الْمَوْتَى بِكَلَامِي فَكُنْ إِلَيَّ رَاغِبًا وَمَنِّي رَاهِبًا وَلَنْ تَجِدَ مِنِّي مَلْجَأً إِلَّا إِلَيَّ يَا عِيسَى أَوْصِيكَ وَصِيَّةَ الْمُتَحَنِّنِ عَلَيْكَ بِالرَّحْمَةِ حَتَّى حَقَّتْ لَكَ مِنِّي الْوَلَايَةُ بِتَحْرِيكِكَ مِنِّي الْمَسْرَةَ فَبُورِكَتَ كَبِيرًا وَبُورِكَتَ صَغِيرًا حَيْثُ مَا كُنْتَ أَشْهَدُ أَنَّكَ عَبْدِي ابْنُ أُمَّتِي أَنْزَلْنِي مِنْ نَفْسِكَ كَهَمِّكَ وَاجْعَلْ ذِكْرِي لِمَعَادِكَ وَتَقَرَّبْ إِلَيَّ بِالنَّوْافِلِ وَتَوَكَّلْ عَلَيَّ أَكْفِكَ وَ لَا تَوَكَّلْ عَلَيَّ غَيْرِي فَآخِذْ لَكَ يَا عِيسَى اصْبِرْ عَلَى الْبَلَاءِ وَارْضَ بِالْقَضَاءِ وَكُنْ كَمَسْرَتِي فِيكَ فَإِنَّ مَسْرَتِي أَنْ أَطَاعَ فَلَا أُعْصَى يَا عِيسَى أَخِي ذَكْرِي بِلِسَانِكَ وَ لِيَكُنْ وَدِّي فِي قَلْبِكَ يَا عِيسَى تَيْقِظُ فِي سَاعَاتِ الْعُقَلَةِ وَ احْكُمْ لِي لَطِيفَ الْحِكْمَةِ يَا عِيسَى كُنْ رَاغِبًا رَاهِبًا وَ أَمِتْ قَلْبَكَ بِالْخَشْيَةِ يَا عِيسَى رَاعِ اللَّيْلَ لِتَحْرَى مَسْرَتِي وَ أَظْمِئْ نَهَارَكَ لِيَوْمِ حَاجَتِكَ عِنْدِي يَا عِيسَى نَافِسْ فِي الْخَيْرِ جُهْدَكَ تُعْرِفْ بِالْخَيْرِ حَيْثُمَا تَوَجَّهْتَ يَا عِيسَى احْكُمْ فِي عِبَادِي بِنُصْحِي وَ قُمْ فِيهِمْ بَعْدَلِي فَقَدْ أَنْزَلْتُ عَلَيْكَ شِفَاءً لِمَا فِي الصُّدُورِ مِنْ مَرَضِ الشَّيْطَانِ يَا عِيسَى لَا تَكُنْ جَلِيسًا لِكُلِّ مَفْتُونٍ يَا عِيسَى حَقًّا أَقُولُ مَا آمَنْتَ بِي خَلِيقَةً إِلَّا خَشَعْتَ لِي وَ لَا خَشَعْتَ لِي إِلَّا رَجَعْتَ ثَوَابِي فَأَشْهَدُ أَنَّهَا آمِنَةٌ مِنْ عِقَابِي مَا لَمْ تُبَدَّلْ أَوْ تُغَيَّرْ سُنَّتِي يَا عِيسَى ابْنَ الْبِكْرِ الْبَتُولِ ابْنِكَ عَلَيَّ نَفْسِكَ بُكَاءَ مَنْ وَدَّعَ الْأَهْلَ وَ قَلَى الدُّنْيَا وَ تَرَكَهَا لِأَهْلِهَا وَ صَارَتْ رَغْبَتُهُ فِيمَا عِنْدَ إِلَهِهِ يَا عِيسَى كُنْ مَعَ ذَلِكَ

تَلِينُ الْكَلَامِ وَ تَفْشَى السَّلَامَ يَقْظَانَ إِذَا نَامَتْ عُيُونُ الْأَبْرَارِ حَذْرًا لِلْمَعَادِ وَالرَّكَالِ
الشَّدَادِ وَأَهْوَالِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ حَيْثُ لَا يَنْفَعُ أَهْلٌ وَلَا وَلَدٌ وَلَا مَالٌ يَا عِيسَى أَكْحُلُ
عَيْنِكَ بِمِيلِ الْحُزْنِ إِذَا ضَحِكَ الْبَطَّالُونَ يَا عِيسَى كُنْ خَاشِعًا صَابِرًا فَطُوبَى لَكَ إِنْ
نَالَكَ مَا وَعَدَ الصَّابِرُونَ يَا عِيسَى رُحْ مِنَ الدُّنْيَا يَوْمًا فَيَوْمًا وَ ذُقْ لِمَا قَدْ ذَهَبَ
طَعْمُهُ فَحَقًّا أَقُولُ مَا أَنْتَ إِلَّا بِسَاعَتِكَ وَ يَوْمِكَ فَرُحْ مِنَ الدُّنْيَا بِلُغَةِ وَ لِيَكْفِكَ
الْخَشِينَ الْجَشِيبُ فَقَدْ رَأَيْتَ إِلَى مَا تَصِيرُ وَ مَكْتُوبٌ مَا أَخَذْتَ وَ كَيْفَ أَتَلَفْتَ يَا
عِيسَى إِنَّكَ مَسْئُولٌ فَارْحَمِ الضَّعِيفَ كَرَحْمَتِي إِيَّاكَ وَ لَا تَقْهَرِ الْيَتِيمَ يَا عِيسَى ابْنِ
عَلَى نَفْسِكَ فِي الْخَلَوَاتِ وَ انْقُلْ قَدَمَيْكَ إِلَى مَوَاقِيتِ الصَّلَوَاتِ وَ أَسْمِعْنِي لَذَاذَةَ
نُطْقِكَ بِذِكْرِي فَإِنَّ صَنِيعِي إِلَيْكَ حَسَنٌ يَا عِيسَى كَمْ مِنْ أُمَّةٍ قَدْ أَهْلَكْتُهَا بِسَالِفِ
ذُنُوبٍ قَدْ عَصَمْتُكَ مِنْهَا يَا عِيسَى ارْفُقْ بِالضَّعِيفِ وَ ارْفَعْ طَرْفَكَ الْكَلِيلِ إِلَى
السَّمَاءِ وَ ادْعُنِي فَإِنِّي مِنْكَ قَرِيبٌ وَ لَا تَدْعُنِي إِلَّا مُتَضَرِّعًا إِلَيَّ وَ هَمَّكَ هَمًّا وَاحِدًا
فَإِنَّكَ مَتَى تَدْعُنِي كَذَلِكَ أَجِبُكَ يَا عِيسَى إِنِّي لَمْ أَرْضَ بِالِدُّنْيَا ثَوَابًا لِمَنْ كَانَ
قَبْلَكَ وَ لَا عِقَابًا لِمَنْ انْتَقَمْتُ مِنْهُ يَا عِيسَى إِنَّكَ تَفَنَّى وَ أَنَا أَبْقَى وَ مِنِّي رِزْقُكَ وَ
عِنْدِي مِيقَاتُ أَجْلِكَ وَ إِلَيَّ إِيَابُكَ وَ عَلَيَّ حِسَابُكَ فَسَلْنِي وَ لَا تَسْأَلْ غَيْرِي
فِيحْسُنَ مِنْكَ الدُّعَاءُ وَ مِنِّي الْإِجَابَةُ

يَا عِيسَى مَا أَكْثَرَ الْبَشَرَ وَ أَقَلَّ عَدَدَ مَنْ صَبَرَ الْأَشْجَارُ كَثِيرَةٌ وَ طَيِّبُهَا قَلِيلٌ فَلَا
يُغْرَنُّكَ حُسْنُ شَجَرَةٍ حَتَّى تَذُوقَ ثَمَرَهَا يَا عِيسَى لَا يُغْرَنُّكَ الْمُتَمَرِّدُ عَلَيَّ بِالْعِصْيَانِ
يَأْكُلُ رِزْقِي وَ يَعْبُدُ غَيْرِي ثُمَّ يَدْعُونِي عِنْدَ الْكَرْبِ فَأُجِيبُهُ ثُمَّ يَرْجِعُ إِلَيَّ مَا كَانَ
عَلَيْهِ فَعَلَى يَتَمَرِّدُ أَمْ بِسَخَطِي يَتَعَرَّضُ فِي حَلْفَتِي لِأَخْذِنَهُ أَخْذَةً لَيْسَ لَهُ مِنْهَا مَنَجِي
وَ لَا دُونِي مَلْجَأٌ أَيْنَ يَهْرُبُ مِنْ سَمَائِي وَ أَرْضِي يَا عِيسَى قُلْ لِظَلَمَةِ بَنِي إِسْرَائِيلَ
لَا تَدْعُونِي وَ السُّحْتُ تَحْتَ أَحْضَانِكُمْ وَ الْأَصْنَامُ فِي بُيُوتِكُمْ فَإِنِّي آلَيْتُ أَنْ أُجِيبَ
مَنْ دَعَانِي وَ أَنْ أَجْعَلَ إِجَابَتِي إِيَّاهُمْ لَعْنًا عَلَيْهِمْ حَتَّى يَتَفَرَّقُوا يَا عِيسَى كَمْ أُطِيلُ

النَّظْرَ وَأَحْسِنُ الطَّلَبَ وَالْقَوْمُ فِي غَفْلَةٍ لَا يَرْجِعُونَ تَخْرُجُ الْكَلِمَةُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ لَا
تَعِيهَا قُلُوبُهُمْ يَنْعَرِّضُونَ لِمَقْتِي وَيَتَحَبَّبُونَ بِقُرْبِي إِلَى الْمُؤْمِنِينَ يَا عَيْسَى لِيَكُنْ
لِسَانَكَ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ وَاحِدًا وَكَذَلِكَ فَلْيَكُنْ قَلْبُكَ وَبَصْرُكَ وَاطْوِ قَلْبِكَ وَ
لِسَانَكَ عَنِ الْمَحَارِمِ وَكَفَّ بَصْرَكَ عَمَّا لَا خَيْرَ فِيهِ فَكَمْ مِنْ نَاطِرٍ نَظَرَهُ قَدْ زَرَعَتْ
فِي قَلْبِهِ شَهْوَةً وَوَرَدَتْ بِهِ مَوَارِدَ حِيَاضِ الْهَلَكَةِ يَا عَيْسَى كُنْ رَحِيمًا مُتَرَحِّمًا وَ
كُنْ كَمَا تَشَاءُ أَنْ يَكُونَ الْعِبَادُ لَكَ وَ أَكْثَرَ ذِكْرَكَ الْمَوْتَ وَ مُفَارَقَةَ الْأَهْلِينَ وَ لَا تَلُهُ
فَإِنَّ اللَّهَ يُفْسِدُ صَاحِبَهُ وَ لَا تَغْفُلْ فَإِنَّ الْغَافِلَ مَنِي بَعِيدٌ وَ اذْكُرْنِي بِالصَّالِحَاتِ حَتَّى
أَذْكُرَكَ يَا عَيْسَى تُبُّ إِلَيَّ بَعْدَ الذَّنْبِ وَ ذَكَّرَ بِي الْأَوَّابِينَ وَ آمِنُ بِي وَ تَقَرَّبْ بِي إِلَيَّ
الْمُؤْمِنِينَ وَ مَرُّهُمْ يَدْعُونِي مَعَكَ وَ إِيَّاكَ وَ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ فَإِنِّي آلَيْتُ عَلَى نَفْسِي
أَنْ أَفْتَحَ لَهَا بَابًا مِنَ السَّمَاءِ بِالْقَبُولِ وَ أَنْ أُجِيبَهُ وَ لَوْ بَعْدَ حِينٍ يَا عَيْسَى اعْلَمْ أَنَّ
صَاحِبَ السُّوءِ يُعَدِّي وَ قَرِينَ السُّوءِ يُرْدِي وَ اعْلَمْ مَنْ تَقَارَنُ وَ اخْتَرْتُ لِنَفْسِكَ
إِخْوَانًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ يَا عَيْسَى تُبُّ إِلَيَّ فَإِنِّي لَا يَتَعَاظَمُنِي ذَنْبٌ أَنْ أَغْفِرَهُ وَ أَنَا
أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ اعْمَلْ لِنَفْسِكَ فِي مُهَلَّةٍ مِنْ أَجْلِكَ قَبْلَ أَنْ لَا يَعْمَلَ لَهَا غَيْرُكَ وَ
اعْبُدْنِي لِيَوْمٍ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ فِيهِ أَجْزَى بِالْحَسَنَةِ أضعافها وَ إِنَّ السَّيِّئَةَ تُوبِقُ
صَاحِبَهَا فَاْمَهْدُ لِنَفْسِكَ فِي مُهَلَّةٍ وَ نَافِسُ فِي الْعَمَلِ الصَّالِحِ فَكَمْ مِنْ مَجْلِسٍ قَدْ
نَهَضَ أَهْلُهُ وَ هُمْ مُجَارُونَ مِنَ النَّارِ يَا عَيْسَى ارْهَدْ فِي الْفَانِي الْمُنْقَطِعِ وَ طَأْ رُسُومَ
مَنَازِلِ مَنْ كَانَ قَبْلَكَ فَادْعُهُمْ وَ نَاجِهِمْ هَلْ تُحَسُّ مِنْهُمْ مِنْ أَحَدٍ وَ خُذْ مَوْعِظَتَكَ
مِنْهُمْ وَ اعْلَمْ أَنَّكَ سَتَلْحَقُهُمْ فِي اللَّاحِقِينَ يَا عَيْسَى قُلْ لِمَنْ تَمَرَّدَ عَلَيَّ بِالْعِصْيَانِ وَ
عَمِلَ بِالْإِدْهَانِ لِيَتَوَقَّعَ عُقُوبَتِي وَ يَنْتَظِرُ إِهْلَاكِي إِيَّاهُ سَيُصْطَلَمُ مَعَ الْهَالِكِينَ طُوبَى
لَكَ يَا ابْنَ مَرْيَمَ ثُمَّ طُوبَى لَكَ إِنْ أَخَذْتَ بِأَدَبِ إِلَهِكَ الَّذِي يَتَحَنَّنُ عَلَيْكَ تَرَحُّمًا
وَ بَدَأَكَ بِالنَّعَمِ مِنْهُ تَكْرُمًا وَ كَانَ لَكَ فِي الشَّدَائِدِ لَا تَعْصِيهِ يَا عَيْسَى فَإِنَّهُ لَا يَجِلُّ
لَكَ عِصْيَانُهُ قَدْ عَهَدْتُ إِلَيْكَ كَمَا عَهَدْتُ إِلَيَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكَ وَ أَنَا عَلَى ذَلِكَ مِنْ

الشَّاهِدِينَ يَا عِيسَى مَا أَكْرَمْتَ خَلِيقَةَ دِينِي وَلَا أَنْعَمْتَ عَلَيْهَا بِمِثْلِ رَحْمَتِي يَا
عِيسَى اغْسِلْ بِالْمَاءِ مِنْكَ مَا ظَهَرَ وَ دَاوِ بِالْحَسَنَاتِ مِنْكَ مَا بَطَنَ فَإِنَّكَ إِلَيَّ رَاجِعٌ
يَا عِيسَى أَعْطَيْتُكَ مَا أَنْعَمْتُ بِهِ عَلَيْكَ فَيُضًا مِنْ غَيْرِ تَكْدِيرٍ وَ طَلَبْتُ مِنْكَ قَرْضًا
لِنَفْسِكَ فَبَخِلْتَ بِهِ عَلَيْهَا لِتَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ يَا عِيسَى تَزِينُ بِالذِّينِ وَ حُبُّ
الْمَسَاكِينِ وَ امْسِ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَ صَلِّ عَلَى الْبِقَاعِ فَكُلُّهَا طَاهِرٌ
يَا عِيسَى شَمَّرَ فِكُلُّ مَا هُوَ آتٍ قَرِيبٌ وَ أَقْرَأَ كِتَابِي وَ أَنْتَ طَاهِرٌ وَ أَسْمِعْنِي
مِنْكَ صَوْتًا حَزِينًا يَا عِيسَى لَا خَيْرَ فِي لَذَاذَةٍ لَا تَدُومُ وَ عَيْشٍ مِنْ صَاحِبِهِ يَزُولُ يَا
ابْنَ مَرْيَمَ لَوْ رَأَتْ عَيْنُكَ مَا أَعْدَدْتُ لِأَوْلِيَائِي الصَّالِحِينَ ذَابَ قَلْبُكَ وَ زَهَقَتْ
نَفْسُكَ شَوْقًا إِلَيْهِ فَلَيْسَ كَدَارِ الْأَخِرَةِ دَارٌ تَجَاوَرُ فِيهَا الطَّيِّبُونَ وَ يَدْخُلُ عَلَيْهِمْ فِيهَا
الْمَلَائِكَةُ الْمُقْرَبُونَ وَ هُمْ مِمَّا يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ أَهْوَالِهَا آمِنُونَ دَارٌ لَا يَتَغَيَّرُ فِيهَا
النَّعِيمُ وَ لَا يَزُولُ عَنْ أَهْلِهَا يَا ابْنَ مَرْيَمَ نَافِسٌ فِيهَا مَعَ الْمُتَنَافِسِينَ فَإِنَّهَا أُمِّيَّةٌ
الْمُتَمَنِّينَ حَسَنَةُ الْمَنْظَرِ طُوبَى لَكَ يَا ابْنَ مَرْيَمَ إِنْ كُنْتَ لَهَا مِنَ الْعَامِلِينَ مَعَ آبَائِكَ
آدَمَ وَ إِبْرَاهِيمَ فِي جَنَّتِ وَ نَعِيمٍ لَا تَبْغِي بِهَا بَدَلًا وَ لَا تَحْوِيلًا كَذَلِكَ أَفْعَلُ بِالْمُتَّقِينَ
يَا عِيسَى اهْرُبْ إِلَيَّ مَعَ مَنْ يَهْرُبُ مِنْ نَارِ ذَاتِ لَهَبٍ وَ نَارِ ذَاتِ أَغْلَالٍ وَ أَنْكَالٍ لَا
يَدْخُلُهَا رُوحٌ وَ لَا يَخْرُجُ مِنْهَا غَمٌّ أَبَدًا قَطْعُ كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ مَنْ يَنْجُ مِنْهَا يُفْزَ وَ
لَنْ يَنْجُو مِنْهَا مَنْ كَانَ مِنَ الْهَالِكِينَ هِيَ دَارُ الْجَبَّارِينَ وَ الْعُنَاةِ الظَّالِمِينَ وَ كُلُّ فَظٍّ
غَلِيظٍ وَ كُلُّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ يَا عِيسَى بَسَّتِ الدَّارُ لِمَنْ رَكَنَ إِلَيْهَا وَ بَسَّ الْقَرَارُ دَارُ
الظَّالِمِينَ إِنِّي أَحْذَرُكَ نَفْسَكَ فَكُنْ بِي خَيْرًا يَا عِيسَى كُنْ حَيْثُ مَا كُنْتَ مُرَاقِبًا لِي
وَ اشْهَدْ عَلَيَّ أَنِّي خَلَقْتُكَ وَ أَنْتَ عَبْدِي وَ أَنِّي صَوَّرْتُكَ وَ إِلَيَّ الْأَرْضُ أَهْبَطْتُكَ يَا
عِيسَى لَا يَصْلُحُ لِسَانَانِ فِي فَمٍ وَاحِدٍ وَ لَا قَلْبَانِ فِي صَدْرٍ وَاحِدٍ وَ كَذَلِكَ الْأُدْهَانُ
يَا عِيسَى لَا تَسْتَيْقِظَنَّ عَاصِيًا وَ لَا تَسْتَنْبِهَنَّ لَاهِيًا وَ أَفْطِمُ نَفْسَكَ عَنِ الشَّهَوَاتِ
الْمُوبِقَاتِ وَ كُلُّ شَهْوَةٍ تُبَاعِدُكَ مِنِّي فَاهْجُرْهَا وَ اعْلَمْ أَنَّكَ مِنِّي بِمَكَانِ الرَّسُولِ

الْأَمِينِ فَكُنْ مِنِّي عَلَى حَذَرٍ وَاعْلَمْ أَنَّ دُنْيَاكَ مُؤَدِّيَتَكَ إِلَيَّ وَ أَنِّي آخُذُكَ بِعِلْمِي
 فَكُنْ ذَلِيلَ النَّفْسِ عِنْدَ ذِكْرِي خَاشِعَ الْقَلْبِ حِينَ تَذْكُرُنِي يَقْظَانَ عِنْدَ نَوْمِ الْغَافِلِينَ يَا
 عِيسَى هَذِهِ نَصِيحَتِي إِلَيْكَ وَ مَوْعِظَتِي لَكَ فَخُذْهَا مِنِّي وَ إِنِّي رَبُّ الْعَالَمِينَ يَا
 عِيسَى إِذَا صَبَرَ عَبْدِي فِي جَنبِي كَانَ ثَوَابُ عَمَلِهِ عَلَيَّ وَ كُنْتُ عِنْدَهُ حِينَ يَدْعُونِي
 وَ كَفَى بِي مُنْتَقِمًا مِمَّنْ عَصَانِي أَيْنَ يَهْرُبُ مِنِّي الظَّالِمُونَ يَا عِيسَى أَطِبِ الْكَلَامَ وَ
 كُنْ حَيْثُمَا كُنْتَ عَالِمًا مُتَعَلِّمًا يَا عِيسَى أَفْضُ بِالْحَسَنَاتِ إِلَيَّ حَتَّى يَكُونَ لَكَ
 ذِكْرُهَا عِنْدِي وَ تَمَسَّكَ بِوَصِيَّتِي فَإِنَّ فِيهَا شِفَاءً لِلْقُلُوبِ يَا عِيسَى لَا تَأْمَنُ إِذَا
 مَكَرْتَ مَكْرِي وَ لَا تَنْسَ عِنْدَ خَلَوَاتِ الدُّنْيَا ذِكْرِي يَا عِيسَى حَاسِبْ نَفْسَكَ
 بِالرُّجُوعِ إِلَيَّ حَتَّى تَتَجَزَّ ثَوَابَ مَا عَمِلَهُ الْعَامِلُونَ أَوْلَيْكَ يُؤْتُونَ أَجْرَهُمْ وَ أَنَا خَيْرُ
 الْمُؤْتِينَ يَا عِيسَى كُنْتَ خَلَقًا بِكَلَامِي وَ لَدَتِكَ مَرِيْمُ بِأَمْرِي الْمُرْسَلُ إِلَيْهَا رُوحِي
 جَبْرَائِيلُ الْأَمِينُ مِنْ مَلَائِكَتِي حَتَّى قُمْتَ عَلَى الْأَرْضِ حَيًّا تَمْشِي كُلُّ ذَلِكَ فِي
 سَابِقِ عِلْمِي يَا عِيسَى زَكْرِيَّا بِمَنْزِلَةِ أَبِيكَ وَ كَفِيلُ أُمَّكَ إِذْ يَدْخُلُ عَلَيْهَا الْمِحْرَابَ
 فَيَجِدُ عِنْدَهَا رِزْقًا وَ نَظِيرُكَ يَحْيَى مِنْ خَلْقِي وَ هَبْتُهُ لِأُمَّهِ بَعْدَ الْكِبَرِ مِنْ غَيْرِ قُوَّةٍ بِهَا
 أَرَدْتُ بِذَلِكَ أَنْ يَظْهَرَ لَهَا سُلْطَانِي وَ يَظْهَرَ فِيكَ قُدْرَتِي أَحْبُّكُمْ إِلَيَّ أَطْوَعُكُمْ لِي وَ
 أَشَدُّكُمْ خَوْفًا مِنِّي يَا عِيسَى تَيْقِظْ وَ لَا تَيْأَسْ مِنْ رُوحِي وَ سَبِّحْنِي مَعَ مَنْ يُسَبِّحُنِي
 وَ بَطِّبِ الْكَلَامَ فَقَدِّسْنِي يَا عِيسَى كَيْفَ يَكْفُرُ الْعِبَادُ بِي وَ نَوَاصِيهِمْ فِي قَبْضَتِي وَ
 تَقْلُبُهُمْ فِي أَرْضِي يَجْهَلُونَ نِعْمَتِي وَ يَتَوَلَّوْنَ عَدُوِّي وَ كَذَلِكَ يَهْلِكُ الْكَافِرُونَ يَا
 عِيسَى إِنَّ الدُّنْيَا سِجْنٌ مُنْتِنُ الرِّيحِ وَ حَسَنٌ فِيهَا مَا قَدْ تَرَى مِمَّا قَدْ تَذَابَحَ عَلَيْهِ
 الْجَبَّارُونَ وَ إِلَيْكَ وَ الدُّنْيَا فَكُلُّ نَعِيمِهَا يَزُولُ وَ مَا نَعِيمُهَا إِلَّا قَلِيلٌ يَا عِيسَى ابْغِضِي
 عِنْدَ وَسَادِكِ تَجِدْنِي وَ ادْعُنِي وَ أَنْتَ لِي مُحِبٌّ فَإِنِّي أَسْمَعُ السَّامِعِينَ أَسْتَجِيبُ
 لِلدَّاعِينَ إِذَا دَعَوْنِي

يَا عِيسَى خَفْنِي وَخَوْفُ بِي عِبَادِي لَعَلَّ الْمُذْنِبِينَ أَنْ يُمَسِّكُوا عَمَّا هُمْ عَامِلُونَ
بِهِ فَلَا يَهْلِكُوا إِلَّا وَهُمْ يَعْلَمُونَ يَا عِيسَى ارْهَبْنِي رَهْبَتَكَ مِنَ السَّبْعِ وَالْمَوْتِ الَّذِي
أَنْتَ لَأَقِيهِ فَكُلُّ هَذَا أَنَا خَلَقْتُهُ فَإَيَّاهُ فَارْهَبُونِ يَا عِيسَى إِنَّ الْمَلِكَ لِي وَبِيَدِي وَ
أَنَا الْمَلِكُ فَإِنْ تُطْعِنِي أَدْخَلْتُكَ جَنَّتِي فِي جِوَارِ الصَّالِحِينَ يَا عِيسَى إِنِّي إِذَا
غَضِبْتُ عَلَيْكَ لَمْ يَنْفَعَكَ رِضًا مِنْ رِضِي عَنْكَ وَإِنْ رَضَيْتُ عَنْكَ لَمْ يَضُرَّكَ
غَضَبُ الْمُغْضَبِينَ يَا عِيسَى اذْكُرْنِي فِي نَفْسِكَ اذْكُرْكَ فِي نَفْسِي وَ اذْكُرْنِي فِي
مَلِكِكَ اذْكُرْكَ فِي مَلَأِ خَيْرٍ مِنْ مَلَأِ الْآدَمِيِّينَ يَا عِيسَى اذْعُنِي دُعَاءَ الْغَرِيقِ الْحَزِينِ
الَّذِي لَيْسَ لَهُ مُعِيثٌ يَا عِيسَى لَا تَحْلِفْ بِي كَاذِبًا فَيَهْتَزَّ عَرْشِي غَضَبًا الدُّنْيَا قَصِيرَةٌ
الْعُمُرُ طَوِيلَةٌ الْأَمَلُ وَ عِنْدِي دَارٌ خَيْرٌ مِمَّا تَجْمَعُونَ يَا عِيسَى كَيْفَ أَنْتُمْ صَانِعُونَ إِذَا
أَخْرَجْتُمْ لَكُمْ كِتَابًا يَنْطِقُ بِالْحَقِّ وَ أَنْتُمْ تَشْهَدُونَ بِسَرَائِرِ قَدْ كَتَمْتُمُوهَا وَ أَعْمَالِكُمْ كُنْتُمْ
بِهَا عَامِلِينَ يَا عِيسَى قُلْ لِظَلَمَةِ بَنِي إِسْرَائِيلَ غَسَلْتُمْ وُجُوهَكُمْ وَ دَسَّسْتُمْ قُلُوبَكُمْ أ
بِي تَغْتَرُونَ أَمْ عَلَيَّ تَجْتَرُونَ وَ تَطْيَبُونَ بِالطَّيِّبِ لِأَهْلِ الدُّنْيَا وَ أَجْوَأَكُمْ عِنْدِي بِمَنْزِلَةِ
الْجَيْفِ الْمُتْنَبَةِ كَأَنَّكُمْ أَقْوَامٌ مَيِّتُونَ يَا عِيسَى قُلْ لَهُمْ قَلَمُوا أَظْفَارَكُمْ مِنْ كَسْبِ
الْحَرَامِ وَ أَصَمُّوا أَسْمَاعَكُمْ عَنْ ذِكْرِ الْخَنَا وَ أَقْبَلُوا عَلَيَّ بِقُلُوبِكُمْ فَإِنِّي لَسْتُ أُرِيدُ
صُورَكُمْ يَا عِيسَى افْرَحْ بِالْحَسَنَةِ فَإِنَّهَا لِي رِضًا وَ ابْكِي عَلَى السَّيِّئَةِ فَإِنَّهَا شَيْنٌ وَ مَا
لَا تُحِبُّ أَنْ يُصْنَعَ بِكَ فَلَا تَصْنَعِي بغيرِكَ وَ إِنْ لَطَمَ خَدَّكَ الْأَيْمَنَ فَأَعْطِهِ الْأَيْسَرَ وَ
تَقَرَّبْ إِلَيَّ بِالْمَوَدَّةِ جُهْدَكَ وَ اَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ يَا عِيسَى ذَلِّ لِأَهْلِ الْحَسَنَةِ وَ
شَارِكُهُمْ فِيهَا وَ كُنْ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا وَ قُلْ لِظَلَمَةِ بَنِي إِسْرَائِيلَ يَا أَخْدَانَ السُّوءِ وَ
الْجُلَسَاءِ عَلَيْهِ إِنْ لَمْ تَنْتَهُوا أَمْسَخْكُمْ قَرْدَةً وَ خَنَازِيرَ يَا عِيسَى قُلْ لِظَلَمَةِ بَنِي
إِسْرَائِيلَ الْحِكْمَةُ تَبْكِي فَرَقًا مِنِّي وَ أَنْتُمْ بِالضَّحِكِ تَهْجُرُونَ أَنْتُمْ بَرَاءَتِي أَمْ لَدَيْكُمْ
أَمَانٌ مِنْ عَذَابِي أَمْ تَعَرَّضُونَ لِعُقُوبَتِي فَبِي حَلَفْتُ لَأَتْرُكَنَّكُمْ مَثَلًا لِلْغَابِرِينَ ثُمَّ
أَوْصِيكَ يَا ابْنَ مَرْيَمَ الْبِكْرَ الْبَتُولَ بِسَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ وَ حَبِيبِي فَهُوَ أَحْمَدُ صَاحِبُ

الْجَمَلِ الْأَحْمَرِ وَالْوَجْهِ الْأَقْمَرِ الْمَشْرِقِ بِالنُّورِ الطَّاهِرِ الْقَلْبِ الشَّدِيدِ الْبَاسِ الْحَيِّ
الْمُتَكْرِمِ فَإِنَّهُ رَحْمَةٌ لِلْعَالَمِينَ وَ سَيِّدُ وُلْدِ آدَمَ يَوْمَ يَلْقَانِي أَكْرَمَ السَّابِقِينَ عَلَيَّ وَ
أَقْرَبُ الْمُرْسَلِينَ مِنِّي الْعَرَبِيُّ الْأَمِينُ الدِّيَّانُ بَدِينِي الصَّابِرُ فِي ذَاتِي الْمُجَاهِدُ
الْمُشْرِكِينَ بِيَدِهِ عَنُ دِينِي أَنْ تُخْبِرَ بِهِ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَ تَأْمُرُهُمْ أَنْ يُصَدِّقُوا بِهِ وَ أَنْ
يُؤْمِنُوا بِهِ وَ أَنْ يَتَّبِعُوهُ وَ أَنْ يَنْصُرُوهُ قَالَ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَهِي مَنْ هُوَ حَتَّى أَرْضِيَهُ
فَلَكَ الرِّضَا قَالَ هُوَ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ إِلَيَّ النَّاسِ كَافَّةً أَقْرَبُهُمْ مِنِّي مَنْزِلَةً وَ
أَحْضَرُهُمْ شَفَاعَةً طُوبَى لَهُ مِنْ نَبِيٍّ وَ طُوبَى لِأُمَّتِهِ إِنْ هُمْ لَقُونِي عَلَى سَبِيلِهِ يَحْمَدُهُ
أَهْلُ الْأَرْضِ وَ يَسْتَغْفِرُ لَهُ أَهْلُ السَّمَاءِ أَمِينٌ مِيمُونٌ طَيِّبٌ مُطَيَّبٌ خَيْرُ الْبَاقِينَ عِنْدِي
يَكُونُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ إِذَا خَرَجَ أَرْضَتِ السَّمَاءُ عَزَالِيهَا وَ أَخْرَجَتِ الْأَرْضُ زَهْرَتَهَا
حَتَّى يَرَوْا الْبَرَكَةَ وَ أُبَارِكُ لَهُمْ فِيهَا وَ ضَعَّ يَدَهُ عَلَيْهِ كَثِيرُ الْأَزْوَاجِ قَلِيلُ الْأَوْلَادِ
يَسْكُنُ بَكَّةَ مَوْضِعَ أُسَاسِ إِبْرَاهِيمَ يَا عِيسَى دِينُهُ الْحَنِيفِيَّةُ وَ قِبْلَتُهُ يَمَانِيَّةٌ وَ هُوَ مِنْ
حِزْبِي وَ أَنَا مَعَهُ فَطُوبَى لَهُ ثُمَّ طُوبَى لَهُ لَهُ الْكُوْتُرُ وَ الْمَقَامُ الْأَكْبَرُ فِي جَنَاتِ عَدْنِ
يَعِيشُ أَكْرَمَ مَنْ عَاشَ وَ يُقْبَضُ شَهِيدًا لَهُ حَوْضٌ أَكْبَرُ مِنْ بَكَّةَ إِلَى مَطْلَعِ الشَّمْسِ
مِنْ رَحِيقِ مَخْتُومٍ فِيهِ آنِيَّةٌ مِثْلُ نُجُومِ السَّمَاءِ وَ أَكْوَابٌ مِثْلُ مَدَرِ الْأَرْضِ عَذْبٌ فِيهِ
مِنْ كُلِّ شَرَابٍ وَ طَعْمٌ كُلُّ ثِمَارٍ فِي الْجَنَّةِ مَنْ شَرِبَ مِنْهُ شَرِبَتْ لَهُ لَمْ يَظْمَأْ أَبَدًا وَ ذَلِكَ
مِنْ قَسَمِي لَهُ وَ تَفْضِيلِي إِيَّاهُ عَلَى فِتْرَةِ بَيْنِكَ وَ بَيْنَهُ يُوَافِقُ سِرُّهُ عَلَانِيَتُهُ وَ قَوْلُهُ فِعْلُهُ
لَا يَأْمُرُ النَّاسَ إِلَّا بِمَا يَبْدَأُهُمْ بِهِ دِينُهُ الْجِهَادُ فِي عُسْرٍ وَ يُسْرٍ تَنْقَادُ لَهُ الْبِلَادُ وَ
يَخْضَعُ لَهُ صَاحِبُ الرُّومِ عَلَى دِينِ إِبْرَاهِيمَ يُسَمَّى عِنْدَ الطَّعَامِ وَ يُفْشَى السَّلَامَ وَ
يُصَلِّي وَ النَّاسُ نِيَامٌ لَهُ كُلُّ يَوْمٍ خَمْسُ صَلَوَاتٍ مُتَوَالِيَاتٍ يُنَادِي إِلَى الصَّلَاةِ كِنْدَاءِ
الْجَيْشِ بِالشَّعَارِ وَ يَفْتَحُ بِالتَّكْبِيرِ وَ يَخْتَمُّ بِالتَّسْلِيمِ وَ يَصْفُ قَدَمَيْهِ فِي الصَّلَاةِ كَمَا
تَصْفُ الْمَلَائِكَةُ أَقْدَامَهَا وَ يَخْشَعُ لِي قَلْبُهُ وَ رَأْسُهُ النُّورُ فِي صَدْرِهِ وَ الْحَقُّ عَلَى
لِسَانِهِ وَ هُوَ عَلَى الْحَقِّ حَيْثَمَا كَانَ أَصْلُهُ يَتِيمٌ ضَالٌّ بَرْهَةٌ مِنْ زَمَانِهِ عَمَّا يُرَادُ بِهِ تَنَامٌ

عَيْنَاهُ وَلَا يَنَامُ قَلْبُهُ لَهُ الشَّفَاعَةُ وَ عَلَى أُمَّتِهِ تَقُومُ السَّاعَةُ وَ يَدِي فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ
نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنُكْثُ عَلَى نَفْسِهِ وَ مَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ أُوفِيَتْ لَهُ بِالْجَنَّةِ فَمَرُّ
ظَلَمَةَ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَلَّا يَدْرُسُوا كُتُبَهُ وَ لَا يُحَرِّفُوا سُنَّتَهُ وَ أَنْ يُقْرَأَ وَهُوَ السَّلَامُ فَإِنَّ لَهُ
فِي الْمَقَامِ شَأْنًا مِنَ الشَّانِ

يَا عِيسَى كُلُّ مَا يُقْرَبُكَ مِنِّي فَقَدْ دَلَّتْكَ عَلَيْهِ وَ كُلُّ مَا يُبَاعِدُكَ مِنِّي فَقَدْ
نَهَيْتَكَ عَنْهُ فَارْتُدْ لِنَفْسِكَ يَا عِيسَى إِنَّ الدُّنْيَا حُلُوهٌ وَ إِنَّمَا اسْتَعْمَلْتَكَ فِيهَا فَجَانِبُ
مِنْهَا مَا حَذَرْتُكَ وَ خَذُ مِنْهَا مَا أُعْطَيْتَكَ عَفْوًا يَا عِيسَى انْظُرْ فِي عَمَلِكَ نَظَرَ الْعَبْدِ
الْمُذْنِبِ الْخَاطِئِ وَ لَا تَنْظُرْ فِي عَمَلِ غَيْرِكَ بِمَنْزِلَةِ الرَّبِّ كُنْ فِيهَا زَاهِدًا وَ لَا تَرْغَبْ
فِيهَا فَتَعْطَبَ يَا عِيسَى اعْقِلْ وَ تَفَكَّرْ وَ انْظُرْ فِي نَوَاحِي الْأَرْضِ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الظَّالِمِينَ يَا عِيسَى كُلُّ وَصْفِي لَكَ نَصِيحَةٌ وَ كُلُّ قَوْلِي لَكَ حَقٌّ وَ أَنَا الْحَقُّ الْمُبِينُ
فَحَقًّا أَقُولُ لَئِنْ أَنْتَ عَصَيْتَنِي بَعْدَ أَنْ أَنْبَأْتُكَ مَا لَكَ مِنْ دُونِي وَلِيٌّ وَ لَا نَصِيرٌ يَا
عِيسَى أَدَلَّ قَلْبِكَ بِالْخَشْيَةِ وَ انْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلُ مِنْكَ وَ لَا تَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ
فَوْقَكَ وَ اعْلَمْ أَنَّ رَأْسَ كُلِّ خَطِيئَةٍ وَ ذَنْبٍ هُوَ حُبُّ الدُّنْيَا فَلَا تُحِبَّهَا فَإِنِّي لَا أُحِبُّهَا
يَا عِيسَى أَطِبْ لِي قَلْبَكَ وَ أَكْثِرْ ذِكْرِي فِي الْخَلَوَاتِ وَ اعْلَمْ أَنَّ سُرُورِي أَنْ
تُبْصِبَ إِلَيَّ كُنْ فِي ذَلِكَ حَيًّا وَ لَا تَكُنْ مَيِّتًا يَا عِيسَى لَا تُشْرِكْ بِي شَيْئًا وَ كُنْ
مِنِّي عَلَى حَذَرٍ وَ لَا تَغْتَرَّ بِالصَّحَّةِ وَ تُعْبِطْ نَفْسَكَ فَإِنَّ الدُّنْيَا كَفْيَةٌ زَائِلَةٌ وَ مَا أَقْبَلَ
مِنْهَا كَمَا أُدْبِرَ فَنَافِسُ فِي الصَّالِحَاتِ جُهْدَكَ وَ كُنْ مَعَ الْحَقِّ حَيْثُمَا كَانَ وَ إِنْ قُطِعَتْ
وَ أُحْرِقَتْ بِالنَّارِ فَلَا تَكْفُرْ بِي بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ فَإِنَّ الشَّيْءَ
يَكُونُ مَعَ الشَّيْءِ يَا عِيسَى صَبِّ لِي الدَّمُوعَ مِنْ عَيْنَيْكَ وَ اخْشَعْ لِي بِقَلْبِكَ يَا
عِيسَى اسْتَعِثْ بِي فِي حَالَاتِ الشَّدَّةِ فَإِنِّي أُغِيثُ الْمَكْرُوبِينَ وَ أُجِيبُ الْمُضْطَرِّينَ وَ
أَنَا أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

حديث عيسى بن مريم عليه السلام :

(103 - علی بن اسباط از ائمه معصومین علیهم السلام روایت کرده که در پنجاهاتی که خدای عزوجل به عیسی علیه السلام داد این بود که فرمود: ای عیسی من پروردگار تو و پروردگار پدرانت هستم نامم یکتاست ، و من یگانه ای هستم که به آفرینش هر چیز جدا و تنهائیم ، و هر چیز ساخته من است و همه به سوی من باز گردند.

ای عیسی تو به فرمان من مسیح هستی ، و توئی که به اذن من از گل (و خاک) مرغی می آفرینی ، و توئی که بوسیله سخن من مردگان را زنده می کنی ، پس به سوی من شائق باش و از من ترسان ، و هرگز از من پناهی جز خود من نیابی .

ای عیسی تو را سفارش می کنم همانند سفارش دوستی مهربان تا ولایت و دوستی من برای تو ثابت و لازم گردد زیرا تو شادی مرا جویائی ، تو در بزرگی میمون و مبارک و در کودکی نیز در هر کجا بودی مبارک و میمون بودی ، گواهی دهم که تو بنده منی ، و کنیز زاده ام هستی ، مرا در نزد خویش همانند خودت اهمیت بده ، و یاد کردن مرا ذخیره و توشه سعادت قرار ده ، و بوسیله نمازهای مستحبی به من تقرب جوی و بر من توکل کن تا تو را کفایت کنم و بر دیگری جز من توکل مکن که دست از تو (و یاریت) بردارم .

ای عیسی بر بلا شکیبا باش و به قضا راضی باش و چنان باش که من (خوش دارم و) شادم که چنان باشی ، زیرا شادی من در این است که فرمانم برند و نافرمانیم نکنند.

ای عیسی یاد کردن مرا با زبانت زنده دار و دوستی مرا در دلت نگهدار.
ای عیسی در ساعات غفلت بیدار باش و دقائق حکمت را درباره من محکم گردان (و از روی خلوص آنها را برای مردم بیان کن).

ای عیسی مشتاق و ترسان باش و (شهوات سرکش) دلت را با خشیت و ترس بمیران .

ای عیسی شبت را واپای تا شادیم را بجوئی و روزت را (با گرفتن روزه) به تشنگی به شام آر برای روز نیازت به من (یعنی روز رستاخیز).

ای عیسی تلاش خود را در پیشدستی گرفتن کار نیک به کار بر تا هر کجا رفتی خیرمند شناخته شوی .

ای عیسی در میان بندگانم روی خیرخواهی من حکم کن و به عدالت من در آنها قیام کن که من درمان درد سینه ها را از بیماری شیطان به تو نازل کردم .

ای عیسی هم نشین فریفتگان (به دنیا) مشو.

ای عیسی به حقیقت گویم که : هیچ خلقی به من ایمان نیاورده جز آنکه در برابر من خاشع گردد، و خاشع و فروتن نگردد جز آنکه امید پاداش مرا دارد، پس تو گواه باش که چنین کسی از عقاب و شکنجه من در امان است تا وقتیکه سنت مرا تغییر و تبدیل ندهد. (با تا وقتیکه دگرگون نشود و سنت مرا تغییر ندهد).

ای عیسی (ای) فرزند بکر بتول ، بر خویشتن گریه کن مانند کسیکه با خاندانش (برای همیشه) وداع کند، و دنیا را دشمن دارد و آن را برای دنیا طلبان واگذاشته ، و همه شوقش بدان چیزی است که در نزد خدای او است .

ای عیسی با اینحال نرم سخن باش و سلام را آشکارا ادا کن ، بیدار باش آنگاه که دیده نیکان بخواب است . برای ترس از معاد و زلزله های سخت و هراسهای روز قیامت آنجا که سود نبخشد خاندانی و نه فرزند و مالی .

ای عیسی وقتی بیهوده گذرانندگان (عمر) می خندند تو سرمه غم بر دیده بکش .

ای عیسی فروتن و شکیبیا باش که خوشا بر حال تو اگر بررسی بدانچه به شکیبایان وعده اش را داده اند.

ای عیسی روز به روز از دنیا بیرون برو (و تدریجا علاقه ات را از دنیا کم کن که هنگام مرگ دوری آن بر تو سخت نباشد) و بچش مزه آن چه را که مزه اش بکلی رفته ، و من به حقیقت و راستی می گویم : که تو جز موجود ساعت و روز خود نیستی (یعنی وضع و حیات و مماتت پس از آن ساعتی که در آن هستی معلوم نیست پس همان ساعت را غنیمت شمار) خوشنود باش از دنیا به همان مقدار کفایت ، و به جامه زبر و خوراک ناهموار بساز چون تو می دانی که به کجا می روی ، و هرچه از دنیا برگیری و به هر کیفیت که به مصرف رسانی به حسابت نوشته شود.

ای عیسی به راستی که تو مسئولی پس به ناتوان رحم کن همچنانکه من به تو رحم کردم و با یتیم درشتی مکن .

ای عیسی در جاهای خلوت بر خویشتن گریه کن و به سوی جاهای نماز گام بردار، و گفتار شیرینت را بوسیله ذکر و با سخن به سمع من برسان زیرا رفتار من نسبت به تو نیکو است .

ای عیسی چه بسا ملتی را که هلاک کردم به گناهان گذشته شان (همان گناهانی) که تو را از آنها نگاه داشتم .

ای عیسی با ناتوان مدارا کن و دیده ناتوانت را به آسمان بلند کن و مرا برای خود بخوان که من به تو نزدیکم ، و مخوانم مگر با حال زاری بسویم و در حالی که یکدل و یکجهت باشی که هر گاه بدین حال مرا بخوانی اجابت کنم .

ای عیسی من دنیا را برای پاداش نیک گذشتگان پیش از تو و برای کیفر آنکس که انتقام او را خواهم ، نه پسندیدم .

ای عیسی تو فانی شوی و من به جای مانم ، روزیت با من است ، و وقت مرگت در پیش من و باز گشتنت به سوی من و حساب کشیت بر من است ، پس از من درخواست کن و از غیر من درخواست مکن تا دعای تو و اجابت من نیکو گردد. (و ممکن است مقصود این باشد که از تو دعا کردن نیکو است و از من اجابت).

ای عیسی افراد بشر چه بسیارند ولی شماره شکیبایان اندک است ، (چنانچه درختان بسیار و خوبش اندک است ، پس ظاهر خوب درختی تو را گول نزنند تا میوه آن را بچشی .

ای عیسی تو را نفریید کسی که از روی سرکشی نافرمانی می کند، روزی من می خورد و غیر مرا پرستش می کند و آنگاه در وقت گرفتاری مرا می خواند و من او را اجابت کنم و سپس دوباره به همان شیوه و حال باز گردد که بر من تمرد و سرکشی کند و یا به خشم جوئی من دست زند، سوگند به خودم که او را چنان به سختی برگیرم که راه گریزی نداشته باشد و جز من پناهگاهی نیابد، آیا از آسمان و زمین به کجا تواند گریخت !؟

ای عیسی به ستمگران بنی اسرائیل بگو: مرا نخوانید در حالی که مال حرام در زیر بغل و بتها در خانه دارید، زیرا من سوگند یاد کرده ام که هر که مرا بخواند اجابتش کنم ، و اجابت من بر این دسته لعنتی است که بر آنها مقرر سازم تا از (مجلس دعا از نزد) یکدیگر پراکنده شوند.

ای عیسی تا کی بنگرم و خوش بخواهم و این مردم در بیخبری بسر برند و باز نگردند، سخن از دهن هاشان بیرون آید ولی دلهاشان آن را در بر نگیرد، متعرض خشم من گردند و در صدد باشند که خود را بنام نزدیکی به من نزد مؤمنان محبوب سازند.

ای عیسی باید زبان تو در آشکارا و نهان یکسان باشد و هم چنین دل و دیده ات ، و نیز دل و زبانت را از حرام نگهدار، و دیده ات را از آنچه خیری در آن نیست باز دار، زیرا چه بسیار بیننده ای که از یک نگاه تخم شهوتی در دلش کاشته شده و همان یک نگاه او را به گودالهای هلاکت افکنده .

ای عیسی مهربان و مهر ورز باش و چنان باش که دوست داری بندگان خدا با تو آنچنان باشند، و بسیار بیاد مرگ و جدائی از خویشان باش ، و بسر گرمیهای بیهوده سرگرم مشو که سرگرمی صاحب خود را به تباهی کشاند، و غفلت مورز که شخص غافل از من دور است ، و بکارهای شایسته (و انجام آن) مرا یاد کن تا تو را یاد کنم .

ای عیسی پس از گناه به سوی من باز گرد، و باز گردندگان (و توبه کنندگان) را بیاد من انداز، و به من بگرای و بوسیله من به مؤمنان تقرب جوی ، و به آنها دستور بده که مرا به همراه تو بخوانند، و برحذر باش (و بترس) از نفرین ستمدیده که به ذات خود سوگند خورده ام که دری (از درهای) پذیرش آسمان را به روی او بگشایم و دعایش را به اجابت رسانم و گرچه پس از گذشت زمانی باشد.

ای عیسی بدانکه رفیق بد (بدیش) سرایت کند، و هم نشین بد (انسانرا) به هلاکت کشاند، پس بدان (و دقت کن) تا با که هم نشین گردی ، و برای خود برادرانی از مردمان با ایمان برگزین .

ای عیسی به سوی من باز گرد چون بر من بزرگ نیاید که گناهی را بیاموزم با اینکه من مهربان ترین مهربانانم ، تا مهلتی از عمرت داری برای خویشتن کاری بکن پیش از آنکه دیگری برای تو کاری نکند، و مرا پرستش کن برای روزی که مانند هزار سال از سالهای شما است که در آنروز کار نیک را چند

برابر پاداش دهم ، و همانا کار بد در آنروز صاحبش را به نابودی کشاند، پس تا مهلت داری آماده کار خویشتن شو، و در کار خوب پیشدستی و رقابت کن که چه بسیار انجمنی که چون اهل آن از گردهم برخیزند از آتش دوزخ پناه یافته باشند.

ای عیسی در این دنیای فانی زوال پذیر رغبت باش ، و گام خود را بر منزلگاه آنان که پیش از تو بودند بنه و آنها را بخوان و با ایشان راز گوی ، بین آیا احدی از آنها می یابی ! و خود پند خویشتن را از وضع آنها بگیر، و بدانکه بزودی تو نیز در زمره دیگران بدانها ملحق خواهی شد.

ای عیسی بگو بدانکس که به نافرمانی بر من تمرد کند و به مداهنه و دو روئی رفتار کند که هر آینه متوقع عقوبت و شکنجه من باشد و چشم به راه نابود کردنش از طرف من باشد که به زودی با نابود شوندگان ریشه کن گردد، خوشا به حال تو ای پسر مریم ، و باز هم خوشا بر احوالت اگر ادب و تربیت معبود خویش را پیدا کنی آن معبودی که از روی ترحم بر تو مهر ورزد و از بزرگواری نعمت خویش را بر تو آغاز کرده ، و در سختیها پشتیبان تو است . ای عیسی نافرمانی او را مکن که نافرمانیش بر تو روا نیست ، من به تو در این باره سفارش کردم چنانچه به کسانی که پیش از تو بودند سفارش کردم و من خود بر اینکار از گواهانم .

ای عیسی هیچکس را در اکرام (و نعمت بخشی) به چیزی مانند بهبودی بخش زیرا که تو به نزد من بازخواهی گشت .

ای عیسی آنچه را من بر تو اکرام کردم شایان و بدون کدورت دادم و از تو وامی برای خودت درخواست کردم و تو (مقصود امت عیسی است) بدان بخل ورزیدی و در نتیجه از هالکان خواهی بود.

ای عیسی خود با به زیور دین و دوست داشتن مستمندان و مساکین بیارای و در روی زمین به آرامی و وقار (و فروتنی) راه برو و بر هر تکه از زمین نماز بگذار که همه جا پاک است .

ای عیسی دامن به کمر ببند (و مهبای رفتن شو) که هر آنچه آمدنی است نزدیک است ، و کتاب مرا در حالی که پاک و طاهر هستی بخوان ، و آواز اندوهگین خود را به من بشنوان .

ای عیسی در آن خوشی و لذتی که پایدار نیست و آن زندگی و عیشی که از دست صاحبش می رود خبری نیست ، ای پسر مریم اگر آنچه را من برای دوستان شایسته ام مهیا کرده ام بینی دلت از شوق آب شود و روح از تنت بیرون رود، خانه ای چون خانه آخرت نیست ، خانه ای که مردمان پاک همسایه آند و فرشتگان مقرب بدان در آیند، و ساکنانش از هراسهایی که در روز رستاخیز آید در امانند، خانه ای که نعمت در آن تغییر نپذیرد و به هر که داده شد از دستش بدر نرود، ای پسر مریم درباره (بدست آوردن) این خانه با رقیبان رقابت کن چونکه به راستی آنجا است نهایت آرمان آرزومندان ، آن خانه خوش منظر. خوشا بر حالت ای پسر مریم اگر تو هم برای آن کار کنی و با پدرانت آدم و ابراهیم در بهشتها و نعیم (در یکجا) قرار گیری ، و به جای آن بدلی نجوئی و از آن مکان انتقال به جای دیگر نخواهی ، و من با پرهیزکاران این چنین رفتار می کنم .

ای عیسی به سوی من بگریز با آن کسانیکه از آتش شرربار، و آتش کند و زنجیردار می گریزند نه هرگز نسیم جانبخشی بدان در آید و نه اندوهی از آنجا بیرون رود، پاره هائی است چون پاره های شب تار، هر که از آنجا نجات یابد به کامیابی رسیده و کسی که از هلاک شدگان است هرگز از آنجا نجات نخواهد

یافت ، آنجا خانه گردنکشان و سرکشان ستمکار و هر سخت دل با خشونت و هر خودپسند گردنفرازی است .

ای عیسی (دنیا) بد خانه ای است برای کسی که بدان اعتماد کند، و بد قرارگاهی است خانه ستمکاران ، من تو را از خودت بیم می دهم ، پس نسبت به من آگاه و بینا باش .

ای عیسی در هر جا که هستی مرا در نظر بدار، و گواه باش که من تو را آفریدم و تو بنده منی و من تو را صورت بندی کردم و به زمین فرود آوردم .
ای عیسی دو زبان در یک دهان نگنجد و دو دل در یک سینه و همچنین است خاطره ها (یعنی ممکن نیست یک خاطری هم بدنیا متوجه باشد و هم به خدا).

ای عیسی در حال گناه بیداری مجوی ، و در حال سرگرمی و بازی آگاهی مخواه و خویش را از شهوتهای هلاکت بار جدا کن و هر خواسته ای که تو را از من دور سازد از آن دوری کن ، و بدانکه دنیای تو سرانجام تو را به سوی من کشاند، و من تو را بدانش خویش برگیرم پس در هنگامی که مرا یاد کنی نفس خویش را خوار شمار، و هنگامی که مرا به زبان آری دلت خاشع و بیمناک باشد، و در وقتی که غافلان خوابند تو بیدار باش .

ای عیسی این است اندرز و پند من به تو پس آن را از من یاد داشت کن و همانا منم پروردگار جهانیان .

ای عیسی هرگاه بنده من در راه من صبر و شکیبائی ورزید پاداش کردارش بر عهده من است ، و هرگاه مرا بخواند من در پیش اویم (و حاجتش را روا کنم) و بس است که من انتقام کشنده کسی هستم که نافرمانیم کند، ستمکاران از دست من به کجا فرار کنند؟

ای عیسی پاکیزه سخن گوی و هر جا هستی دانا و دانشجوی باش .
ای عیسی کارهای نیک را به سوی من بفرست تا به خاطر آنها تو در نزد من
نام بردار شوی و به سفارش من بچسب زیرا که درمان دلها در آن است .
ای عیسی هنگامی که مکر و حيله بکار بری از مکر من ایمن مباش ، و در
خلوتگاههای دنیا مرا فراموش مکن .

ای عیسی حساب خویشتن را بکش که به سوی من باز میگردی تا محقق
گردد برای تو پاداش آنچه را کارگران (برای من) انجام دهند، آنهایند که مزد
خود را دریافت کنند و منم بهترین مزد دهندگان .

ای عیسی تو به سخن من آفریده شدی ، (مادرت) مریم تو را به فرمان من
زائید که جبرئیل امین یکی از فرشتگانم روح مرا بدو فرستاد، تا اینکه تو روی
زمین به صورت موجود زنده ای پیا خاستی که راه میروی ، و اینها همه در علم
گذشته من بود.

ای عیسی زکریا به منزله پدر تو و سرپرست مادر تو است آنگاه که در
محراب بر او در می آید و در نزد او روزی (و خوراکی) می یافت ، و نظیر تو
در خلق من یحیی است که او را پس از پیری مادرش بدون داشتن نیروئی بدو
بخشیدم ، و مقصودم از اینکار این بود که سلطنتم را بر او آشکار سازم و قدرت
من نیز در تو آشکار گردد. محبوبترین شما در نزد من فرمانبردارترین شما است
و آنکه بیشتر از من بترسد.

ای عیسی بیدار باش و از رحمت من نومید مشو، و تو نیز با کسانیکه مرا
تسبیح گویند تسبیح گوی و با سخن خوش و پاک مرا تقدیس کن .

ای عیسی چگونه بندگان به من کافر شوند یا اینکه اختیارشان بدست من است ، و در زمین من تصرف و گردش کنند، نعمتم را نادیده گیرند و دشمنم را بدوستی بگیرند، و اینچنین کافران نابود شوند.

ای عیسی همانا دنیا زندانی است بدبو، و زیبا آمده در دنیا (برای دنیا پرستان) آنچه را می نگری که زور گویان بر سر آن همدیگر را می کشند، و تو از دنیا پرهیز که تمامی نعمتهای آن زوال پذیرد و نعمتهایش جز اندکی بیش نیست .
ای عیسی مرا در نزد بالمش خود (در هنگام خواب) بجوی (یعنی یاد من کن) تا مرا (برای محافظت خویش) بیایی ، و مرا در حالی که دوستم داری بخوان زیرا که من شنواترین شنوایانم ، و دعای دعا کنندگانی که مرا بخوانند اجابت کنم .

ای عیسی از من بترس و بندگانم را از من بترسان ، شاید گنهکاران دست از کردار (زشت) خود باز دارند تا در نتیجه (اگر به هلاکت رسند) دانسته (و پس از اتمام حجت) به هلاکت رسند.

ای عیسی همانند ترست از درنده و از مرگی که به ناچار دیدارش کنی از من بترس ، زیرا همه آنها را من آفریده ام پس تنها از من بترسید.

ای عیسی سلطنت و قدرت از آن من و بدست من است ، و منم پادشاه حقیقی که اگر فرمانم بری تو را به بهشتم و در جوار نیکانت برم .

ای عیسی به راستی هنگامی که من بر تو خشم کنم خوشنودی کسی (دیگر) تو را سود نبخشد و چون من از تو خوشنود باشم خشم خشمگینان تو را زیان نزند.

ای عیسی مرا در نزد خود یاد کن تا من نیز تو را در پیش خود یاد کنم و مرا در حضور مجلسیانت یاد کن تا من را در مجلسی بهتر از مجلس آدمیان یاد کنم

ای عیسی مرا بخوان همانند خواندن شخص غریق اندوهگینی فریادرسی ندارد.

ای عیسی سوگند دروغ به من مخور که عرش من از خشم (دنیا) بلرزد، دنیا عمرش کوتاه و آروزش دراز است ، و در نزد من خانه ای است بهتر از آنچه شما گرد آورید.

ای عیسی شما چه می کنید در آنوقتی که من نامه (عملتان را) در آورم که به حق و راستی گویا است و شما خودتان گواهی دهید بدان رازهایی که آنها را می پوشانید و کارهایی را که انجام می دادید.

ای عیسی به ستمکاران بنی اسرائیل بگو: روهاتان را می شوئید ولی دلهاشان را چرکین می کنید، آیا مرا گول می زنید، یا نسبت به من دلیری می کنید، برای مردم دنیا بوی خوش و عطر استعمال می کنید ولی درونهایتان در نزد من همانند مردارهای گندیده متعفن است گویا شما مردمانی مرده هستید.

ای عیسی بدانها بگو: ناخنهاي خویش را از کاسبی بچینید، و گوشهایتان را از شنیدن دشنام کر کنید (و ببندید) و به دلهاشان متوجه گردید زیرا من طالب (ظواهر و) صورتهای شما نیستم .

ای عیسی بکار نیک دلشاد باش زیرا خوشنودی من در آنست ، و بر کار بد گریه کن که زشت است . و آنچه را دوست نداری (دیگران) نسبت به تو انجام دهند تو با دیگران مکن ، و اگر کسی به طرف راست گونه ات سیلی زد طرف

چپ آن را هم در اختیارش بگذار، و بوسیله دوستی من با کوشش خویش به من تقرب جوی و از نادانان روی بگردان .

ای عیسی در برابر مردمان خوش کردار فروتن و خوار باش و در کردار نیک شریک آنها باش و بر آنان گواه باش ، به ستمکاران بنی اسرائیل بگو: ای یاران بد (و طرفداران کار زشت) و هم نشینان بر آن ، اگر دست (از اینکارها) بر ندارید شما را بصورت میمونها و خوکها مسخ می کنم .

ای عیسی به ستمکاران بنی اسرائیل بگو: حکمت (یا اهل حکمت) از ترس من میگیرید و شما با خنده یاوه گوئی می کنید، آیا برات آزادی من برای شما آمده یا خط امان از عذاب مرا دارید، یا متعرض عقوبت من می شوید؟ به ذات خودم سوگند شما را نابود کرده و به صورت نمونه ای برای آیندگان واگذار خواهم کرد.

سپس ای زاده مریم بکر بتول تو را سفارش کنم به آقای رسولان و حبیب خودم که احمد است صاحب شتر سرخ مو و چهره ماه تاب ، تابناک به روشنی ، و پاک دل ، و سخت نیرو، و آن با حیای بزرگوار، که به راستی او رحمتی است برای جهانیان و آقای فرزندان آدم است در روزی که مرا دیدار کند. گرامی ترین مردمان گذشته است در نزد من و نزدیکترین رسولان است بدرگاه من ، آن عربی امین و دادخواه بدین من و شکیبای درباره ام ، و جهاد کننده بدست خود با مشرکین در مورد دفاع از دینم (باید) بنی اسرائیل را به آمدن او خبر دار کنی ، و بدانها دستور دهی تا او را تصدیق کنند و بدو ایمان آرند و از او پیروی نموده و یاریش کنند.

عیسی عرض کرد: بار الها او کیست که من خوشنودیش را فراهم سازم و به راستی خوشنودی از تو است ؟

خدا فرمود: او است محمد رسول خدا بر همه مردم و کسی که منزلش از همگان به من نزدیکتر و شفاعتش از همه آماده تر (و پذیراتر) است ، خوشا به حال چنین پیغمبری و خوشا به حال امتش اگر مرا با پیروی از راه او دیدار کنند، مردم روی زمین او را بستایند، و آسمانیها برایش آمرزش خواهند، امین و خجسته ، پاک و پاکیزه ، بهترین باز ماندگان در نزد من ، او در آخرالزمان آید، و چون بیاید آسمان برکت خود را فرو ریزد و زمین شکوفه خود را بیرون آرد تا برکت را دیدار کنند، و بر هر چه که او دست بگذارد من بدان چیز برکت دهم ، پس همسر است و کم فرزند، در شهر مکه بنیاد گاه ابراهیم نشیمن کند.

ای عیسی دینش دین حنیف ابراهیم و قبله اش یمانی است (جزری گفته مقصود همان مکه است چون مکه از تهامة و تهامة از سرزمین یمن است و از این رو به کعبه نیز یمانی گفته شده) او از حزب من است و من با او (و طرفدار او) هستم ، خوشا بر حالش و باز هم خوشا بر حالش . او است کوثر و مقام اکبر در بهشتهای عدن ، گرامیترین زندگیها را می کند و به صورت شهادت از دنیا می رود (چون مطابق روایت بسیاری رسول خدا ﷺ در اثر زهری که آن زن یهودیه در خیبر به آن حضرت خورانید مسموما از دنیا رفت) او را است حوضی (در قیامت) که بزرگتر است از مکه تا بر آمدنگاه خورشید که همه آن از می ناب سر بسته است ، جامهائی در آنست همانند ستارگان و تنگهائی به عدد کلوخهای زمین ، خوشگواری است که (مزه) هر نوشیدنی در آن هست و بخشی است که من بدو داده ام و برتری است که از جناب من دارد، میان تو و آمدن او فترتی وجود دارد، (او کسی است که) نهان و عیانش و گفتار و کردارش یکی است ، مردم را به چیزی دستور ندهد جز آنکه خودش بدان آغاز کند، دین و آئینش جهاد و مبارزه است در سختی و فراخی ، شهرها در برابرش

مطیع گردند و فرمانروای روم در برابرش خضوع کند، بر کیش ابراهیم است ،
هنگام خوراک نام خدا برد، و سلام را آشکارا گوید، و در هنگامی که مردم در
خوانند نماز بخواند، او را در هر روز پنج نماز پشت سر هم است ، چنانچه
لشکرها شعار جنگ دهند او برای نماز ندا کند، نماز را با الله اکبر بگشاید و با
سلام پایان دهد، گامهایش را در نماز صاف بگذارد چنانچه فرشتگان گامها را
صاف گذارند، قلب و سرش در برابر من خاشع و ترسان است .

سینه اش (تابان و) پر نور و حق بر زبان او جاری است ، هر کجا باشد بر
حق است ، در اصل یتیم است ، دورانی از زمانش را از آنچه مقصود از (آمدن و
خلقت) اوست (که نبوت و بعثت باشد) در سرگردانی است دیدگانش بخواب
رود ولی دلش نخواهد، دارای مقام شفاعت است و قیامت بر امت او (و بدنبال
آنها) بر پا شود، دست من بالای دست آنها است ، و هر که پیمان شکنند بر زبان
خود پیمان شکسته است و هر که وفا کند بدان عهدی که بسته من در وعده
بهستی (که به او داده ام) وفا کنم (و تغییر ندهند) و سلامش برسانند زیرا که او
از نظر مقام (و منزلت) مقام بلندی را دارا است .

ای عیسی هر آنچه تو را به من نزدیک سازد من بدان چیز راهنمائیت کردم ،
و هر آنچه تو را از من دور سازد تو را از آن نهی کردم (و باز داشتم) پس تو
نیز خیر خود را بجوی .

ای عیسی همانا دنیا شیرین است و من تو را در آن بر گماشتم پس از آنچه
تو را از آن بر حذر داشتم دوری کن و از آنچه از روی فضل و احسان (یا مال
حلال و پاکیزه ای) که بتو دادم برگیر.

ای عیسی در عمل خویش به نظر بنده ای گنهکار بنگر، و در عمل دیگران چون پروردگار عالم (که مراقب اعمال بندگان خویش است) منگر، در این دنیا زاهد و پارسا باش و رغبت بدان مکن که هلاک خواهی شد.

ای عیسی خردورزی کن و بیندیش، و بگوشه و کنار زمین بنگر که سرانجام ستمکاران چه سان بوده است.

ای عیسی هر چه برای تو شرح و بیان کنم همه اندرز است و هر گفته ام برای تو حق است و منم حق آشکار کننده، پس بدرستی و حقیقت گویم: اگر تو پس از اینکه آگاهت کردم نافرمانی مرا بکنی در برابر من دوست و یآوری نداری.

ای عیسی دلت را با ترس و خشیت رام خویش گردان، و (همیشه) به پایین تر از خودت نگاه کن و به بالا دست خود نگاه نکن، و بدانکه (ریشه و) سر هر خطا و گناهی دوستی دنیا است تو آن را دوست مدار که من نیز آن را دوست ندارم.

ای عیسی دلت را برای من پاک کن و در خلوتها بسیار یادم کن، و بدانکه شادیم در این است که بدرگاهم زبونی و چاپلوسی کنی، و در این باره زنده باش و مرده مباش.

ای عیسی چیزی را با من شریک مساز و از من (و عقاب من) بر حذر باش، و فریب تندرستی خود را مخور، و خود را مورد رشک دیگران قرار مده (توضیحی برای این جمله در آخر حدیث بیاید). زیرا دنیا همانند سایه ای زود گذر است و آنچه از دنیا پس از این بیاید مانند همانی است که گذشته و رفته است، پس در کارهای شایسته با تلاش رقابت کن، و هر کجا حق است تو هم همانجا باش و اگر چه پاره پاره شوی و به آتش بسوزی، و پس از اینکه مرا

شناختی به من کافر مشو و مبادا از نادانها باشی که هر چیزی به همراه چیزی است ، (مجلسی رحمته الله گوید: یعنی هر عملی پاداشی دارد و هر جنسی با هم جنس خود باشد).

ای عیسی از دو چشمت برای من اشک بریز و با دل برای من خاشع باش .
ای عیسی در حالات سخت از من دادرسی خواه که به راستی من فریاد رس گرفتاران هستم و درماندگان را اجابت کنم و مهربانترین مهربانانم .
توضیح :

ترجمه ای که از جمله ... (و تغبط نفسک) شد روی استظهاری است که مرحوم مجلسی در معنای این جمله کرده است ، ولی مرحوم فیض (تعبط) بعین مهمله گرفته و بنابراین معنای جمله این می شود که : (نفس خود را بکش) و این معنی ظاهرتر است ، ولی چون نسخی که در نزد اینجانب بود همه (تعبط) با غین معجمه بود به همان نحو ترجمه شد .

حدیث شماره : 104

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ
عَنْ عَنبَسَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِذَا اسْتَقَرَّ أَهْلُ النَّارِ فِي النَّارِ يَفْقِدُونَكُمْ فَلَا
يَرَوْنَ مِنْكُمْ أَحَدًا فَيَقُولُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ
أَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ قَالَ وَ ذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّ ذَلِكَ
لَحَقُّ تَخَاصُمِ أَهْلِ النَّارِ يَتَخَاصِمُونَ فِيكُمْ فِيمَا كَانُوا يَقُولُونَ فِي الدُّنْيَا

(104 - عنبسة از امام صادق عليه السلام روایت کرده که آن حضرت فرمود:

هنگامیکه دوزخیان در دوزخ جایگیر شوند شما (شیعیان) را گم کنند و یک تن
از شما را نبینند، از این رو به یکدیگر گویند: (چه شد (و چرا) که ما مردمانی را
که از اشرار می شمردیم نمی بینیم ، آنها را مسخره می کردیم یا دیدگان (از
دیدنشان) خیره گشته ...) و فرمود: و همین است گفتار خدای عزوجل (بدنبال
آن): (این درست ستیزه اهل دوزخ است) (سوره ص آیه 61 - 63) که آنها
درباره شما ستیزه می کنند در آنچه می گفتند.)

حدیث شماره : 105

(حدیثِ إبلیسَ)

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَنْ أَشَدُّ النَّاسِ عَلَيْكُمْ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ كُلُّ قَالَ أَ تَدْرِي مِمَّ ذَاكَ يَا يَعْقُوبُ قَالَ قُلْتُ لَا أَدْرِي جُعِلْتُ فِدَاكَ قَالَ إِنَّ إِبْلِيسَ دَعَاهُمْ فَأَجَابُوهُ وَأَمَرَهُمْ فَأَطَاعُوهُ وَدَعَاكُمْ فَلَمْ تُجِيبُوهُ وَأَمَرَكُمْ فَلَمْ تُطِيعُوهُ فَأَغْرَى بِكُمْ النَّاسَ

حدیث ابلیس :

(105 - یعقوب بن شعیب گوید: امام صادق عليه السلام به من فرمود: سخت

گیرترین مردم با شما کیانند؟ گوید: عرض کردم: قربانت کردم! همه، فرمود: ای یعقوب می دانی این از کجا سرچشمه گرفته؟ عرض کردم: نه قربانت، فرمود: همانا شیطان آنانرا خواند و دعوتش را پذیرفتند و دستورشان داد آنها پیروی کردند، ولی شما را خواند نپذیرفتید و دستورتان داد ولی پیرویش نکردید از اینرو مردم را به شما شوراند؟)

حدیث شماره : 106

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِذَا رَأَى الرَّجُلُ مَا يَكْرَهُ فِي مَنَامِهِ فَلْيَتَحَوَّلْ عَنْ شِقِّهِ الَّذِي كَانَ عَلَيْهِ نَائِمًا وَ لِيَقُلْ إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ لَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ثُمَّ لِيَقُلْ عُدْتُ بِمَا عَادَتْ بِهِ مَلَائِكَةُ اللَّهِ الْمُقْرَبُونَ وَ أَنْبِيَآؤُهُ الْمُرْسَلُونَ وَ عِبَادَهُ الصَّالِحُونَ مِنْ شَرِّ مَا رَأَيْتُ وَ مِنْ شَرِّ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

(106 - معاوية بن عمار از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: هرگاه

کسی خواب بدی دید باید از آن پهلویی که خوابیده به پهلوی دیگر برگردد و بگوید (**إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ لَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ**) (آیه 9 سوره مجادله) (یعنی تنها نجوی از شیطان است تا غمگین سازد کسانی را که ایمان آورده اند ولی نتوانند بدانها زیانی زند جز به اذن خدا) و سپس بگوید:

عدت بما عادت به ملائكة الله المقربون و انبياءه المرسلون و عباده الصالحون من شر ما رايت و من شر الشيطان الرجيم (یعنی پناه می برم بدانچه پناه برند بدان فرشتگان مقرب خدا و بیمبران مرسل و بندگان شایسته اش از شر آن چه دیدم و از شر شیطان رانده.)

حدیث شماره : 107

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَعَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هَارُونَ بْنِ مَنْصُورٍ الْعَبْدِيِّ عَنْ أَبِي الْوَرْدِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِفَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ فِي رُؤْيَاهَا الَّتِي رَأَتْهَا قَوْلِي أَعُوذُ بِمَا عَادَتْ بِهِ مَلَائِكَةُ اللَّهِ الْمُقْرَبُونَ وَ أَنْبِيَائُهُ الْمُرْسَلُونَ وَ عِبَادَهُ الصَّالِحُونَ مِنْ شَرِّ مَا رَأَيْتُ فِي لَيْلَتِي هَذِهِ أَنْ يُصِيبَنِي مِنْهُ سُوءٌ أَوْ شَيْءٌ أَكْرَهُهُ ثُمَّ انْقَلَبِي عَنْ يَسَارِكِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ

(107) - ابوالورد از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به

(دخترش) فاطمه عَلَيْهَا السَّلَامُ در آن خوابی که دیده بود (به تفصیلی که علی بن ابراهیم در تفسیر آیه 9 از سوره مجادله ذکر کرده است) به او فرمود: بگو: (پناه برم بدانچه پناه برند بدان فرشتگان مقرب خدا و پیمبران مرسل و بندگان شایسته اش از شر آنچه در این شب در خواب دیدم از اینکه بواسطه آن بدی یا آنچه را خوش ندارم، به من برسد) آنگاه سه بار از چپ بگردد.

(مجلسی رَحِمَهُ اللَّهُ استظهار کرده که اصل (ثم انقلبی) بوده بجای (ثم انقلی) یعنی سه بار از طرف چپ آب دهان خود را به زمین بیندازد.)

حدیث شماره : 108

(حَدِيثُ مُحَاسِبَةِ النَّفْسِ)

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ
سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمَنْقَرِيِّ عَنْ حَفْصِ بْنِ غِيَاثٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِذَا أَرَادَ
أَحَدُكُمْ أَنْ لَا يَسْأَلَ رَبَّهُ شَيْئاً إِلَّا أَعْطَاهُ فَلْيُبَاسُ مِنَ النَّاسِ كُلِّهِمْ وَلَا يَكُونَ لَهُ رَجَاءٌ
إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ عَزَّ ذِكْرُهُ فَإِذَا عَلِمَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ذَلِكَ مِنْ قَلْبِهِ لَمْ يَسْأَلْهُ شَيْئاً إِلَّا
أَعْطَاهُ فَحَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسِبُوا عَلَيْهَا فَإِنَّ لِلْقِيَامَةِ خَمْسِينَ مَوْقِفاً كُلُّ
مَوْقِفٍ مِقْدَارُهُ أَلْفُ سَنَةٍ ثُمَّ تَلَا فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعْدُونَ

حدیث محاسبه نفس :

(108) - حفص بن غیاث گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: هرگاه یکی از شما
بخواهد (دعایش به اجابت رسد و) هر چه از خدا خواهد به او بدهد باید از
مردم یک سره امیدش را قطع کند، و هیچ امیدی نداشته باشد جز بدانچه در نزد
خدای عزذکره است، و چون خدای عزوجل چنین حالی از دل او بیند هرچه از
او بخواهد به او عطا کند، پس خودتان حساب خود را بکشید پیش از آنکه
حسابتان را بکشند، زیرا برای قیامت پنجاه موقف (بازداشتگاه) است که مقدار
هر موقفی هزار سال است. سپس این آیه را خواند: (در روزی که اندازه اش
هزار سال است از آنها که شمار می کنید) (سوره سجده آیه 5).

حدیث شماره : 109

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ حَفْصِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ رضی اللہ عنہ قَالَ مَنْ كَانَ مُسَافِرًا فَلْيُسَافِرْ
يَوْمَ السَّبْتِ فَلَوْ أَنَّ حَجْرًا زَالَ عَنْ جَبَلٍ يَوْمَ السَّبْتِ لَرَدَّهُ اللَّهُ عَزَّ ذِكْرُهُ إِلَى مَوْضِعِهِ
وَمَنْ تَعَذَّرَتْ عَلَيْهِ الْحَوَائِجُ فَلْيَلْتَمِسْ طَلَبَهَا يَوْمَ الثَّلَاثَاءِ فَإِنَّهُ الْيَوْمَ الَّذِي أَلَانَ اللَّهُ
فِيهِ الْحَدِيدَ لِذَاوُدَ ع

(109 - و نیز حفص از امام صادق رضی اللہ عنہ روایت کند که آنحضرت فرمود: هر
که خواهد به سفر برود روز شنبه مسافرت کن که به راستی اگر در روز شنبه
سنگی از کوهی کنده شود خدای عزذکره آن را بجایش باز گرداند، و هر که
راههای حاجت بر او بسته شود باید آنرا در روز سه شنبه بجوید زیرا روز سه
شنبه روزی است که خدا آهن را برای داود رضی اللہ عنہ نرم کرد.)

حدیث شماره : 110

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ حَفْصِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ مَثَلُ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِذَا قَامُوا لِرَبِّ الْعَالَمِينَ مَثَلُ السَّهْمِ فِي الْقُرْبِ لَيْسَ لَهُ مِنَ الْأَرْضِ إِلَّا مَوْضِعُ قَدَمِهِ كَالسَّهْمِ فِي الْكِنَانَةِ لَا يَقْدِرُ أَنْ يَزُولَ هَاهُنَا وَلَا هَاهُنَا

(110 - و نیز آنحضرت علیه السلام روایت کرده که فرمود: حکایت مردم در روز قیامت آن هنگامیکه در پیشگاه پروردگار جهانیان بایستند حکایت تیر در ترکش است که در جائی که ایستاده جز همان جای پای خود که ایستاده جای دیگری (از شدت ازدحام) ندارد، مانند تیری که در ترکش است و نمی تواند از جای خودش به این سو و آن سو برود.)

حدیث شماره : 111

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ حَفْصِ قَالَ رَأَيْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَتَخَلَّلُ بَسَاتِينَ الْكُوفَةِ فَانْتَهَى إِلَى نَخْلَةٍ فَتَوَضَّأَ عِنْدَهَا ثُمَّ رَكَعَ وَسَجَدَ فَأَخْصِيَتْ فِي سُجُودِهِ خَمْسِمِائَةَ تَسْبِيحَةٍ ثُمَّ اسْتَنَّادَ إِلَى النَّخْلَةِ فَدَعَا بِدَعَوَاتٍ ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا حَفْصِ إِنَّهَا وَاللَّهِ النَّخْلَةُ الَّتِي قَالَ اللَّهُ جَلَّ وَعَزَّ لِمَرْيَمَ عليها السلام وَهَزَى إِلَيْكَ بِجَذَعِ النَّخْلَةِ تُسَاقِطُ عَلَيْكَ رُطْبًا جَنِيًّا

(111 - و نیز حفص گوید: امام صادق عليه السلام را دیدم که در نخلستانهای کوفه گردش می کرد پس به درخت خرمائی رسید و در پای آن وضو گرفت و مشغول رکوع و سجود شد و من شمردم در سجده اش پانصد بار سبحان الله گفت ، سپس برخاسته به درخت خرما تکیه کرد و دعائی خواند آنگاه فرمود: ای حفص این است به خدا سوگند همان درخت خرمائی که خدای عزوجل به مریم عليها السلام فرمود: (تنه درخت خرما را به سوی خود تکان بده خرمای تازه برایت به زمین ریزد) (سوره مریم آیه 25).

شرح :

ظاهر این است که مقصود حضرت آن است که این درخت از تخم همان درخت به عمل آمده وگرنه چنانچه مورخین گفته اند جریان ولادت حضرت عیسی عليه السلام در بیت اللحم در سرزمین فلسطین بوده است ، و هم اکنون نیز آنجا مزار مسیحیان جهان است ، و احتمال اینکه خدای تعالی مریم را در آنحال به طی الارض به کنار فرات آورده باشد و دوباره بدان سرزمین برگردانده باشد چنانچه مجلسی رحمته الله احتمال داده - بعید به نظر می رسد.)

حدیث شماره : 112

حَفْصٌ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ عَيْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ اشْتَدَّتْ مَثُونَةُ الدُّنْيَا وَ مَثُونَةُ
الْآخِرَةِ أَمَّا مَثُونَةُ الدُّنْيَا فَإِنَّكَ لَا تَمُدُّ يَدَكَ إِلَى شَيْءٍ مِنْهَا إِلَّا وَجَدْتَ فَاجِرًا قَدْ
سَبَقَكَ إِلَيْهَا وَ أَمَّا مَثُونَةُ الْآخِرَةِ فَإِنَّكَ لَا تَجِدُ أَعْوَانًا يُعِينُونَكَ عَلَيْهَا

(112 - و نیز حفص از امام صادق علیه السلام روایت کند که حضرت عیسی

عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: (بدست آوردن) هزینه (و دارائی و توشه) دنیا و آخرت هر دو

سخت است ، اما هزینه دنیا چنان است که به هر قسمت آن دست می بری می

بینی که شخص فاجر و بزهکاری پیش از تو بدان دست برده ، و اما هزینه

آخرت را نیز کمک کاری نمی یابی که تو را بر (تهیه) آن کمک و یاری دهد.

حدیث شماره : 113

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَجْبُوبٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ أَيُّمَا مُؤْمِنٍ شَكَأَ حَاجَتَهُ وَضُرَّهُ إِلَى كَافِرٍ أَوْ إِلَى مَنْ يُخَالِفُهُ عَلَى دِينِهِ فَكَأَنَّمَا شَكَأَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى عَدُوٍّ مِنْ أَعْدَاءِ اللَّهِ وَ أَيُّمَا رَجُلٍ مُؤْمِنٍ شَكَأَ حَاجَتَهُ وَضُرَّهُ إِلَى مُؤْمِنٍ مِثْلِهِ كَانَتْ شَكْوَاهُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

(113 - یونس بن عمار گوید: شنیدم از امام صادق عليه السلام که می فرمود: هر مؤمنی که حاجت و گرفتاری خود را به درگاه کافری و یا به نزد کسی که در دین و مذهب با او مخالفت دارد ببرد و به او شکوه حال خود کند، بمانند آن است که شکایت خدای عزوجل را به نزد دشمنی از دشمنانش برده باشد و هر مرد مؤمنی که شکایت و گرفتاری خود را به نزد مؤمنی مانند خود ببرد چنین کسی بدرگاه خدای عزوجل شکایت برده است .)

حدیث شماره : 114

ابنُ مَجْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ صَبِيحٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَوْحَى إِلَى سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ عليه السلام أَنْ آيَةَ مَوْتِكَ أَنْ شَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ بَيْتِ الْمَقْدِسِ يُقَالُ لَهَا الْخُرْنُوبَةُ قَالَ فَنظَرَ سُلَيْمَانُ يَوْمَئِذٍ الشَّجَرَةَ الْخُرْنُوبَةَ قَدْ طَلَعَتْ مِنْ بَيْتِ الْمَقْدِسِ فَقَالَ لَهَا مَا اسْمُكَ قَالَتْ الْخُرْنُوبَةُ قَالَ فَوَلَّى سُلَيْمَانُ مُدْبِرًا إِلَى مِحْرَابِهِ فَقَامَ فِيهِ مُتَكِنًا عَلَى عَصَاهُ فَقَبِضَ رُوحَهُ مِنْ سَاعَتِهِ قَالَ فَجَعَلَتِ الْجِنُّ وَالْإِنْسُ يُخْدُمُونَهُ وَ يَسْعَوْنَ فِي أَمْرِهِ كَمَا كَانُوا وَ هُمْ يَظُنُّونَ أَنَّهُ حَيٌّ لَمْ يَمُتْ يَغْدُونَ وَ يَرُوحُونَ وَ هُوَ قَائِمٌ ثَابِتٌ حَتَّى دَبَّتِ الْأَرْضُ مِنْ عَصَاهُ فَآكَلَتْ

مِنْسَاتِهِ فَانكَسَرَتْ وَ خَرَّ سُلَيْمَانُ إِلَى الْأَرْضِ أ فَلَا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَلَمَّا خَرَّ
تَبَيَّنَتْ الْجِنُّ أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ

(114) - ولیدبن صبیح از امام صادق علیه السلام روایت کند که خدای عزوجل به سلیمان بن داود علیه السلام وحی فرمود: که نشانه مرگ تو بیرون آمدن درختی است در بیت المقدس که بدان (خرنوبه) گویند، روزی سلیمان متوجه شد که درخت (خرنوبه) بیرون آمده از آن پرسید: چه نام داری؟ گفت: (خرنوبه)! سلیمان به سوی محراب خود برگشت و در همانجا تکیه به عصا ایستاد، و در همان ساعت قبض روحش شد، پس جن و انس همچنان خدمت او را می کردند و کوشش در انجام کارش داشتند چنانچه پیش از آن چنان بودند و گمان می کردند که او زنده است و نمرده و هر صبح و شام می دیدند که او ایستاده و پابرجاست تا اینکه موریانه در عصا پیدا شد و آن را خورد و در نتیجه عصا بشکست و سلیمان به روی زمین در افتاد، آیا نشنیده ای گفتار خدای عزوجل را: (و چون به رو در افتاد بر جنیان روشن شد که اگر غیب می دانستند در رنج خفت انگیز نمیانندند) (سوره سبا آیه 14).

حدیث شماره : 115

ابن محبوب عن جميل بن صالح عن سدير عن أبي جعفر عليه السلام قال أخبرني جابر بن عبد الله أن المشركين كانوا إذا مروا برسول الله حول البيت طأطأ أهدهم ظهره ورأسه هكذا وغطى رأسه بتوبه لا يراه رسول الله ص فأنزل الله عز وجل ألا إنهم يثنون صدورهم ليستخفوا منه ألا حين يستغشون ثيابهم يعلم ما يسرون وما يعلنون

(115 - امام باقر عليه السلام فرماید: جابر بن عبدالله به من خبر داد که مشرکان (مکه) چنان بودند که هنگامیکه رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم اطراف خانه کعبه طواف می کرد یکی از آنها کمرش را خم می کرد و سرش را به زیر می انداخت و آن را به جامه خود می پوشید که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم او را نبیند پس این آیه نازل شد: (هان که آنها دلهای خود بر می تابند تا حال خویش را از او مخفی دارند بدانید که وقتی جامه بر سر کشند خدا می داند آنچه را نهان کنند و آنچه را آشکار سازند) (سوره هود آیه 5).

حدیث شماره : 116

ابن محبوب عن أبي جعفر الأحول عن سلام بن المستنير عن أبي جعفر عليه السلام قال إن الله عز وجل خلق الجنة قبل أن يخلق النار وخلق الطاعة قبل أن يخلق المعصية وخلق الرحمة قبل الغضب وخلق الخير قبل الشر وخلق الأرض قبل السماء وخلق الحياة قبل الموت وخلق الشمس قبل القمر وخلق النور قبل الظلمة

(116 - سلام بن مستنير از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: همانا خدای عزوجل بهشت را پیش از دوزخ آفرید، و فرمانبرداری را پیش از نافرمانی، و رحمت را پیش از خشم، و خیر را قبل از شر، و زمین را پیش از آسمان، و مرگ را پیش از زندگی، و خورشید را پیش از ماه، و روشنی را پیش از تاریکی.)

حدیث شماره : 117

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ
الْخَيْرَ يَوْمَ الْأَحَدِ وَمَا كَانَ لِيَخْلُقَ الشَّرَّ قَبْلَ الْخَيْرِ وَفِي يَوْمِ الْأَحَدِ وَالْإِثْنَيْنِ خَلَقَ
الْأَرْضَيْنِ وَخَلَقَ أَقْوَاتَهَا فِي يَوْمِ الثَّلَاثَاءِ وَخَلَقَ السَّمَاوَاتِ يَوْمَ الْأَرْبَعَاءِ وَيَوْمَ
الْخَمِيسِ وَخَلَقَ أَقْوَاتَهَا يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ

(117 - عبدالله بن سنان گوید: شنیدم از امام صادق عليه السلام که می فرمود:

همانا خداوند خیر و خوبی را در روزیکشنبه آفرید و خدا چنان نبود که شر و بدی را پیش از خیر و خوبی بیافریند و در روز یکشنبه و دوشنبه زمینها را آفرید، و در روز سه شنبه قوت و روزی آنها را آفرید، و آسمانها را روز چهارشنبه و پنجشنبه آفرید و قوتها را در روز جمعه خلق فرمود و این است گفتار خدای عزوجل : (آفرید آسمانها و زمین و آنچه را در ما بین آن دو است در شش روز) (سوره سجده آیه 4).

حدیث شماره : 118

ابن محبوب عن حنان و علی بن رثاب عن زرارة قال قلت له قوله عز وجل
لأقعدن لهم صراطك المستقيم ثم لآتينهم من بين أيديهم و من خلفهم و عن
أيمانهم و عن شمائلهم و لا تجد أكثرهم شاكرين قال فقال أبو جعفر عليه السلام يا
زرارة إنه إنما صمد لك و لأصحابك فأما الآخرون فقد فرغ منهم

(118 - زراره گوید: از آن حضرت (ظاهراً مقصود امام صادق عليه السلام است)

پرسیدم (معنای) گفتار خدای عزوجل را (که از شیطان حکایت کند): (من سر
راه راست تو برای آنها (در کمین) می نشینم ، آنگاه از جلوی رویشان و از
پشت سرشان و از راستشان و از چپشان بر آنها می تازم و بیشترشان را
سپاسگذار نخواهی یافت) (سوره اعراف آیه 17).

امام باقر عليه السلام فرمود: ای زراره بدانکه شیطان همانا در کمین تو و هم
مسلمانان تو است ، و اما از مردم دیگر فراغت یافته (و خیالش از آنها آسوده
است).

حدیث شماره : 119

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ
جَمِيعاً عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُؤَيْدٍ عَنْ يُحْيَى بْنِ عِمْرَانَ الْحَلَبِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ
عَنْ بَدْرِ بْنِ الْوَلِيدِ الْخَنْعَمِيِّ قَالَ دَخَلَ يُحْيَى بْنُ سَابُورَ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام
لِيُودِّعَهُ فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَمَا وَاللَّهِ إِنَّكُمْ لَعَلَى الْحَقِّ وَإِنَّ مَنْ خَالَفَكُمْ لَعَلَى
غَيْرِ الْحَقِّ وَاللَّهِ مَا أَشْكُ لَكُمْ فِي الْجَنَّةِ وَإِنِّي لَأَرْجُو أَنْ يُقَرَّ اللَّهُ لِأَعْيُنِكُمْ عَنْ
قَرِيبٍ

(119 - بدر بن ولید خنعمی گوید: یحیی بن سابور برای خدا حافظی خدمت
امام صادق عليه السلام شرفیاب شد حضرت به او فرمود: به راستی که شما بر حق
هستید و به راستی که هر که با شما مخالف است بر باطل است ، به خدا سوگند
من درباره بهشت رفتن شما شکی ندارم ، و من امیدوارم که خداوند چشم شما
را به همین زودی روشن گرداند.)

حدیث شماره : 120

يَحْيَى الْحَلْبِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ أَرَأَيْتَ الرَّادَّ عَلَى هَذَا الْأَمْرِ فَهُوَ كَالرَّادِّ عَلَيْكُمْ فَقَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ مَنْ رَدَّ عَلَيْكَ هَذَا الْأَمْرَ فَهُوَ كَالرَّادِّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَ وَ عَلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى يَا أَبَا مُحَمَّدٍ إِنَّ الْمَيِّتَ مِنْكُمْ عَلَى هَذَا الْأَمْرِ شَهِيدٌ قَالَ قُلْتُ وَ إِن مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ قَالَ إِي وَ اللَّهُ وَ إِن مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ حَيٌّ عِنْدَ رَبِّهِ يُرْزَقُ

(120 - ابوبصیر گوید: به حضرت عرض کردم : قربانت گردم به نظر شما هر کس امر امامت را رد کند شما را رد کرده ؟ فرمود: ای ابا محمد (کنیه دیگر ابوبصیر است) هر کس این امر امامت را بر تو رد کرد او همانند کسی است که رسول خدا ﷺ و خدای تبارک و تعالی را رد کرده ، ای ابا محمد به راستی هر که از شما بر این امر بمیرد شهید است ، عرض کردم : اگر چه در بستر خود (به مرگ طبیعی) بمیرد؟ فرمود: آری به خدا سوگند اگر هم در بستر خود بمیرد در پیشگاه پروردگار خود زنده است و روزی می خورد.)

حدیث شماره : 121

يَحْيَى الْحَلْبِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ حَبِيبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ أَمَا وَاللَّهِ مَا أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْكُمْ وَإِنَّ النَّاسَ سَلَكَوا سُبُلًا شَتَّى فَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَ بِرَأْيِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ اتَّبَعَ هَوَاهُ وَمِنْهُمْ مَنْ اتَّبَعَ الرَّوَايَةَ وَإِنَّكُمْ أَخَذْتُمْ بِأَمْرِ لَهُ أَصْلٌ فَعَلَيْكُمْ بِالْوَرَعِ وَالِاجْتِهَادِ وَاشْهَدُوا الْجَنَائِزَ وَاعُودُوا الْمَرْضَى وَاحْضَرُوا مَعَ قَوْمِكُمْ فِي مَسَاجِدِهِمْ لِلصَّلَاةِ أَمَا يَسْتَحْيِي الرَّجُلُ مِنْكُمْ أَنْ يَعْرِفَ جَارُهُ حَقَّهُ وَلَا يَعْرِفَ حَقَّ جَارِهِ

(121 - حبیب گوید: شنیدم امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ می فرمود: هان به خدا سوگند

که هیچیک از مردم در نزد من محبوبتر از شما نیست ، و همانا مردم هر کدام به راهی رفتند، پس برخی رای خود را مورد عمل قرار دادند و برخی پیرو دلخواه خود و برخی نیز متابعت از روایت کردند، و شما به امری دست زده اید که اصل و ریشه ای دارد، پس بر شما باد که پارسا و کوشا باشید، جنازه ها را تشییع کنید و از بیماران عیادت کنید و با مردم خود برای نماز در مسجد حاضر شوید، آیا شرم نکند مردی از شماها که همسایه اش حق همسایگی را نسبت به او رعایت کند ولی او حق همسایه را نشناسد؟!)

حدیث شماره : 122

عَنْهُ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ مَالِكِ الْجُهَنِيِّ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَا مَالِكُ أَمَا تَرْضُونَ أَنْ تُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَتُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَتَكْفُوا وَتَدْخُلُوا الْجَنَّةَ يَا مَالِكُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ قَوْمٍ اتُّمُّوا بِإِمَامٍ فِي الدُّنْيَا إِلَّا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَلْعَنُهُمْ وَيَلْعَنُونَهُ إِلَّا أَنْتُمْ وَمَنْ كَانَ عَلَيَّ مِثْلَ حَالِكُمْ يَا مَالِكُ إِنَّ الْمَيِّتَ وَاللَّهِ مِنْكُمْ عَلَيَّ هَذَا الْأَمْرَ لِشَهِيدٍ بِمَنْزِلَةِ الضَّارِبِ بِسَيْفِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

(122 - مالک جهنی گوید: امام صادق عليه السلام به من فرمود: ای مالک آیا خوشنود نیستید که نماز بخوانید و زکات بپردازید و خوددار (از گناهان) باشید و به بهشت بروید؟ ای مالک هیچ مردی نیستند که در دین از کسی پیروی کنند جز آنکه روز قیامت آن پیشوا آن مردم را لعنت کند و آنان نیز او را لعنت کنند جز شما و هر که هم عقیده شما است ، ای مالک به راستی که به خدا سوگند هر که از شما بر این امر (و عقیده) بمیرد شهید مرده و همانند آن کسی است که در راه خدا شمشیر زده است .)

حدیث شماره : 123

يَحْيَى الْحَلْبِيُّ عَنْ بَشِيرِ الْكِنَاسِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ وَصَلْتُمْ وَ قَطَعَ النَّاسُ وَ أَحْبَبْتُمْ وَ أَبْغَضَ النَّاسُ وَ عَرَفْتُمْ وَ أَنْكَرَ النَّاسُ وَ هُوَ الْحَقُّ إِنَّ اللَّهَ اتَّخَذَ مُحَمَّدًا ص عَبْدًا قَبْلَ أَنْ يَتَّخِذَهُ نَبِيًّا وَ إِنَّ عَلِيًّا عليه السلام كَانَ عَبْدًا نَاصِحًا لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَنَصَحَهُ وَ أَحَبَّ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فَأَحَبَّهُ إِنَّ حَقَّنَا فِي كِتَابِ اللَّهِ بَيْنَ لَنَا صَفْوِ الْأَمْوَالِ وَ لَنَا الْأَنْفَالُ وَ إِنَّا قَوْمٌ فَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ طَاعَتَنَا وَ إِنَّكُمْ تَأْتُمُونَ بِمَنْ لَنَا يُعْذَرُ النَّاسُ بِجَهَالَتِهِ وَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ مَاتَ وَ لَيْسَ لَهُ إِمَامٌ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً عَلَيْكُمْ بِالطَّاعَةِ فَقَدْ رَأَيْتُمْ أَصْحَابَ عَلِيٍّ عليه السلام ثُمَّ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص قَالَ فِي مَرَضِهِ الَّذِي تُوُفِّيَ فِيهِ ادْعُوا لِي خَلِيلِي فَأَرْسَلْنَا إِلَى أَبِيهِمَا فَلَمَّا جَاءَا أَعْرَضَ بَوَجْهِهِ ثُمَّ قَالَ ادْعُوا لِي خَلِيلِي فَقَالَا قَدْ رَأَانَا لَوْ أَرَادْنَا لَكَلَّمْنَا فَأَرْسَلْنَا إِلَى عَلِيٍّ عليه السلام فَلَمَّا جَاءَ أَكْبَّ عَلَيْهِ يُحَدِّثُهُ وَ يُحَدِّثُهُ حَتَّى إِذَا فَرَغَ لَقِيَاهُ فَقَالَا مَا حَدَّثَكَ فَقَالَ حَدَّثَنِي بِالْأَلْفِ بَابٍ مِنَ الْعِلْمِ يُفْتَحُ كُلُّ بَابٍ إِلَى أَلْفِ بَابٍ

(123 - بشير کناسی گوید: شنیدم از امام صادق عليه السلام که می فرمود: شما (ارتباط را) پیوست کردید و مردم دیگر (آنرا) بریدند، و شما دوست داشتید و مردم دشمنی کردند، و شما شناختید و مردم دیگر انکار کردند به اینکه حق همان بود (که آنها انکار کردند).

همانا خداوند محمد صلی الله علیه و آله را بنده خود قرار داد پیش از آنکه پیامبرش کند، و همانا علی عليه السلام بنده خیر خواهی بود برای خدای عزوجل و خدا هم خیر خواهی او را کرد، و او خدای عزوجل را دوست داشت، خدا هم او را دوست داشت، همانا حق ما در کتاب خدا روشن و آشکار است، از ما است برگزیده اموال، و از ما است انفال (غنیمتهای جنگی) و همانا مائیم آن مردمی

که خدای عزوجل فرمانبرداری ما را واجب فرمود، و به راستی شما به پیشوایانی اقتداء کرده اید که مردم در مورد نادانی (و نشناختن) آنها معذور نیستند، و رسول خدا ﷺ فرمود: هر که بمیرد و امام و پیشوایی نداشته باشد به مرگ زمان جاهلیت مرده است، بر شما باد به فرمانبرداری که همانا شما اصحاب علی علیه السلام را دیده اید (و فرمانبرداران. یا نافرمانان آنحضرت را دیده اید). سپس فرمود: همانا رسول خدا ﷺ در همان بیماری که بدان از اینجهان رفت فرمود: خلیل (و یار با وفای) مرا نزد بخوانید، آن دو زن (عایشه و حفصه) به سوی پدران خویش فرستادند، و چون آن دو آمدند رسول خدا ﷺ رو از آن دو بگرداند سپس (دوباره) فرمود: خلیلم را به نزد بخوانید آندو گفتند: ما را که دید و اگر مقصودش ما بودیم با ما سخن می گفت، آندو زن (که چنان دیدند) به دنبال علی علیه السلام فرستادند و چون آنجناب آمد سر خود را به طرف صورت رسول خدا ﷺ خم کرد و با او سخن گفت، و او نیز با آنجناب سخن گفت تا چون سخن آن دو به پایان رسید، آن دو نفر آنحضرت را دیدار کردند و به او گفتند: چه سخنی با تو می گفت؟ علی علیه السلام فرمود: هزار درب علم را برایم گفت که از هر دری هزار در دیگر گشوده شود.

حدیث شماره : 124

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْهَيْثَمِ بْنِ أَبِي مَسْرُوقٍ النَّهْدِيِّ عَنْ مُوسَى بْنِ عَمْرٍو بْنِ بَزِيْعٍ قَالَ قُلْتُ لِلرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّ النَّاسَ رَوَوْا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَخَذَ فِي طَرِيقٍ رَجَعَ فِي غَيْرِهِ فَهَكَذَا كَانَ يَفْعَلُ قَالَ فَقَالَ نَعَمْ فَأَنَا أَفَعَلُهُ كَثِيرًا فَافْعَلُهُ ثُمَّ قَالَ لِي أَمَا إِنَّهُ أَرْزَقُ لَكَ

(124 - موسی بن عمر بن بزیع گوید: به حضرت رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کردم: مردم روایت کنند که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ چون به راهی می رفت از راه دیگر بر می گشت (و از همان راهی که رفته بود بر نمی گشت)؟ راستی اینطور است (و این روایت راست است)؟ فرمود: آری من هم بسیاری از اوقات همین کار را می کنم و تو هم اینکار را بکن ، سپس فرمود: بدان که این کار روزی بخش تر است برای تو.)

حدیث شماره : 125

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عليه السلام قَالَ قُلْتُ لَهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ الرَّجُلُ مِنْ إِخْوَانِي يُبْلَغُنِي عَنْهُ الشَّيْءَ الَّذِي أَكْرَهُهُ فَأَسْأَلُهُ عَنْ ذَلِكَ فَيُنْكِرُ ذَلِكَ وَقَدْ أَخْبَرَنِي عَنْهُ قَوْمٌ ثَقَاتٌ فَقَالَ لِي يَا مُحَمَّدُ كَذَّبَ سَمْعَكَ وَبَصَرَكَ عَنْ أَخِيكَ فَإِنْ شَهِدَ عِنْدَكَ خَمْسُونَ قَسَامَةً وَقَالَ لَكَ قَوْلًا فَصَدَّقَهُ وَكَذَّبَهُمْ لَا تُذَيِّعَنَّ عَلَيْهِ شَيْئًا تَشِينُهُ بِهِ وَتَهْدِمُ بِهِ مَرْوَةَ فَتَكُونَ مِنَ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

(125 - محمدبن فضیل گوید: به حضرت موسی بن جعفر عليه السلام عرض کردم

: قربانت کردم گاهی از برادران دینی ما سخنی بگوش من می رسد که ناراحت می شوم و چون از خودش می پرسم منکر می شود با اینکه مردمان موثق و مورد اعتمادی آنها از قول او برای من نقل کرده اند؟ امام فرمود: ای محمد گوش و چشمت را در مورد برادر دینیت دروغگو شمار (و به هر اندازه می توانی کار او را حمل بر صحت کن) و اگر پنجاه نفر شاهد قسم خور (که در موارد خاصی قسم می خوردند و مورد قبول واقع می شود) در حضور تو نسبت به او قسم خوردند ولی خود او سخن دیگری گفت پس تو شخص او را تصدیق کن و آنها را دروغگو بشمار، مبدا چیزی را بر زیان او افشاء کنی که موجب عیب و زشتی او گردد و آبرویش را ببرد، و در نتیجه از زمره کسانی شوی که خداوند در قرآنش فرمود: (کسانیکه شهرت کار بد را درباره مؤمنان دوست دارند آنها را است عذابی دردناک) (سوره نور آیه 18).

حدیث شماره : 126

(حَدِيثُ مَنْ وُلِدَ فِي الْإِسْلَامِ)

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ رَبِّهِ بْنِ رَافِعٍ عَنِ الْحَبَابِ بْنِ مُوسَى
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ مَنْ وُلِدَ فِي الْإِسْلَامِ حُرًّا فَهُوَ عَرَبِيٌّ وَمَنْ كَانَ لَهُ عَهْدٌ فَخَفِرَ
فِي عَهْدِهِ فَهُوَ مَوْلَى لِرَسُولِ اللَّهِ ص وَمَنْ دَخَلَ فِي الْإِسْلَامِ طَوْعًا فَهُوَ مُهَاجِرٌ
حدیث کسی که در اسلام به دنیا آید:

(126) - حباب بن موسی از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که آنحضرت فرمود:

هر که در اسلام بطور آزاد بدنیا آید (و پدر و مادرش برده نباشند) او عربی است
(و مانند سایر اعراب از حقوق مسلمانی برخوردار است) و هر که پیمانی با
مسلمانان دارد و بدان پای بند باشد او آزاد شده رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ است ، و هر
که از روی رغبت و میل مسلمان شود او از مهاجرین محسوب می گردد.)

حدیث شماره : 127

عَلَىٰ بَنُ إِبْرَاهِيمَ عَنِ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنِ مَسْعَدَةَ بِنِ صَدَقَةَ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَنْ أَصْبَحَ وَ أَمْسَى وَ عِنْدَهُ ثَلَاثٌ فَقَدْ تَمَّتْ عَلَيْهِ النُّعْمَةُ فِي الدُّنْيَا مَنْ أَصْبَحَ وَ أَمْسَى مُعَافَى فِي بَدَنِهِ آمِنًا فِي سَرْبِهِ عِنْدَهُ قُوَّةٌ يَوْمَهُ فَإِنْ كَانَتْ عِنْدَهُ الرَّابِعَةُ فَقَدْ تَمَّتْ عَلَيْهِ النُّعْمَةُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ وَ هُوَ الْإِسْلَامُ

(127 - مسعدة بن صدقه از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که رسول خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: هر که صبح و شام کند و سه چیز داشته باشد نعمت دنیا بر او

تمام است :

کسی که صبح و شام کند و تندرست باشد، و امنیت داشته باشد، و خرجی و قوت آرزوش را هم داشته باشد (بر چنین کسی نعمت دنیا تمام است) و اگر چهارمی را هم داشته باشد دیگر نعمت دنیا و آخرت هر دو بر او تمام می شود، و آن نعمت چهارم دین اسلام است .)

حدیث شماره : 128

عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ [عَنْ أَبِيهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ] أَنَّهُ قَالَ لِرَجُلٍ وَقَدْ كَلَّمَهُ بِكَلَامٍ كَثِيرٍ فَقَالَ أَيُّهَا الرَّجُلُ تَحْتَقِرُ الْكَلَامَ وَتَسْتَصْغِرُهُ اعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يَبْعَثْ رُسُلَهُ حَيْثُ بَعَثَهَا وَمَعَهَا ذَهَبٌ وَلَا فِضَّةٌ وَلَكِنْ بَعَثَهَا بِالْكَلامِ وَإِنَّمَا عَرَفَ اللَّهُ جَلَّ وَعَزَّ نَفْسَهُ إِلَى خَلْقِهِ بِالْكَلامِ وَالِدَلَّالَاتِ عَلَيْهِ وَالْأَعْلَامِ

(128 - مسعدة بن صدقه از امام صادق عليه السلام (از پدرش عليه السلام روایت کند که پس از سخنان زیادی که به مردی فرمود بدو گفت : ای مرد تو سخن را بی مقدار و کوچک می شماری بدانکه خدای عزوجل رسولان خود را در هر مورد که فرستاده با طلا و نقره نفرستاده بلکه آنها را با (سلاح) سخن (و بیان) مبعوث فرموده ، و خدای عزوجل نیز خود را با همان سخن و نشانه ها و راهنماهای بدان (ببندگانش) معرفی کرده است .)

حدیث شماره : 129

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ ص مَا خَلَقَ اللَّهُ جَلَّ وَ عَزَّ خَلْقًا إِلَّا وَ قَدْ أَمَرَ عَلَيْهِ آخِرَ يَغْلِبُهُ فِيهِ وَ ذَلِكَ أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَمَّا خَلَقَ الْبِحَارَ السُّفْلَى فَخَرَّتْ وَ زَخَرَتْ وَ قَالَتْ أَيُّ شَيْءٍ يَغْلِبُنِي فَخَلَقَ الْأَرْضَ فَسَطَحَهَا عَلَى ظَهْرِهَا فَذَلَّتْ ثُمَّ قَالَ إِنَّ الْأَرْضَ فَخَرَتْ وَ قَالَتْ أَيُّ شَيْءٍ يَغْلِبُنِي فَخَلَقَ الْجِبَالَ فَأَثْبَتَهَا عَلَى ظَهْرِهَا أَوْ تَادًا مِنْ أَنْ تَمِيدَ بِمَا عَلَيْهَا فَذَلَّتِ الْأَرْضُ وَ اسْتَقَرَّتْ ثُمَّ إِنَّ الْجِبَالَ فَخَرَتْ عَلَى الْأَرْضِ فَشَمَخَتْ وَ اسْتَطَالَتْ وَ قَالَتْ أَيُّ شَيْءٍ يَغْلِبُنِي فَخَلَقَ الْحَدِيدَ فَقَطَعَهَا فَقَرَّتِ الْجِبَالَ وَ ذَلَّتْ ثُمَّ إِنَّ الْحَدِيدَ فَخَرَتْ عَلَى الْجِبَالَ وَ قَالَ أَيُّ شَيْءٍ يَغْلِبُنِي فَخَلَقَ النَّارَ فَأَذَابَتْ الْحَدِيدَ فَذَلَّ الْحَدِيدُ ثُمَّ إِنَّ النَّارَ زَفَرَتْ وَ شَهَقَتْ وَ فَخَرَتْ وَ قَالَتْ أَيُّ شَيْءٍ يَغْلِبُنِي فَخَلَقَ الْمَاءَ فَأَطْفَأَهَا فَذَلَّتْ ثُمَّ إِنَّ الْمَاءَ فَخَرَ وَ زَخَرَ وَ قَالَ أَيُّ شَيْءٍ يَغْلِبُنِي فَخَلَقَ الرِّيحَ فَحَرَّكَتْ أَمْوَاجَهُ وَ أَثَارَتْ مَا فِي قَعْرِهِ وَ حَبَسَتْهُ عَنْ مَجَارِيهِ فَذَلَّ الْمَاءُ ثُمَّ إِنَّ الرِّيحَ فَخَرَتْ وَ عَصَفَتْ وَ أَرُخَتْ أَذْيَالَهَا وَ قَالَتْ أَيُّ شَيْءٍ يَغْلِبُنِي فَخَلَقَ الْإِنْسَانَ فَبَنَى وَ احْتَالَ وَ اتَّخَذَ مَا يَسْتَتِرُ بِهِ مِنَ الرِّيحِ وَ غَيْرِهَا فَذَلَّتِ الرِّيحُ ثُمَّ إِنَّ الْإِنْسَانَ طَغَى وَ قَالَ مَنْ أَشَدُّ مِنِّي قُوَّةً فَخَلَقَ اللَّهُ لَهُ الْمَوْتَ فَقَهَرَهُ فَذَلَّ الْإِنْسَانُ ثُمَّ إِنَّ الْمَوْتَ فَخَرَ فِي نَفْسِهِ فَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَا تَفْخَرْ فَإِنِّي ذَابِحُكَ بَيْنَ الْفَرِيقَيْنِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَ أَهْلِ النَّارِ ثُمَّ لَا أُحْيِيكَ أَبَدًا فَتُرْجَى أَوْ تُخَافَ وَ قَالَ أَيْضًا وَ الْحِلْمُ يَغْلِبُ الْغَضَبَ وَ الرَّحْمَةُ تَغْلِبُ السُّخْطَ وَ الصَّدَقَةُ تَغْلِبُ الْخَطِيئَةَ ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَا أَشْبَهَ هَذَا مِمَّا قَدْ يَغْلِبُ غَيْرَهُ

(129 - و نیز آنحضرت عليه السلام فرموده : که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: خدای

عزوجل هیچ مخلوقی نیافریده جز آنکه مخلوق دیگری را بر او فرمانروا ساخته که بر او چیره گردد، و این چنان بود که چون خدای تعالی دریاهاى ژرف را

آفرید به خود بالیدند و بالا آمدند و گفتند: آن چیست که بر ما پیروز گردد؟ خداوند زمین را آفرید و روی آن گستراند و دریا رام و خوار گشت، پس زمین به خود بالید و گفت: چیست که بر من پیروز گردد؟ خداوند کوهها را آفرید و چون میخهایی بر پشت زمین پابرجا کرد که مبادا آنچه را بر پشت خود دارد به این سو و آن سو برد، پس زمین هم رام شد و به جای خود قرار گرفت، سپس کوهها بر زمین بالید و گردن کشی و سرافرازی کرده گفتند: چیست که بر ما پیروز شود؟

خداوند آهن را آفرید که آنرا تکه تکه کند، کوهها نیز آرام گرفته و رام شد، آهن بر کوهها بالید و گفت: چیست که بر من پیروز گردد؟ خداوند آتش را آفرید و آهن را آب کرد پس آهن نیز رام و خوار گشت، پس از آن آتش زبانه کشید و به خود بالیده گفت: چیست که بر من پیروز شود؟ خداوند آب را آفرید آن را خاموش کرد و آتش نیز رام شد، آب به خود بالید و جوشش کرد و گفت: آن چیست که بر من پیروز گردد؟ خداوند باد را آفرید تا امواج را به حرکت در آورد و آنچه در زیر آب است بجهاند و راه عبور را در مجاری آن بست پس آب نیز رام شد، باد بر خود بالید و وزیدن گرفت و دامن خود را (به روی دشت هامون) پهن کرده گفت: آن چیست که بر من پیروز گردد؟ خداوند انسانرا آفرید که او (در برابرش) ساختمان بنا کرد، و تدبیری کرده وسیله ای فراهم ساخت که از باد و غیر آن خود را بیوشاند و بدین ترتیب باد هم رام شد، آنگاه (انسان سر بلند کرده) طغیان کرد و گفت: کیست که در نیرو از من سخت تر و محکمتر باشد؟ خدا مرگ را برای انسان آفرید و مرگ بر او چیره گشت و انسان نیز خوار و زبون گشت.

مرگ نیز پیش خود بخویشتن بالید پس خدای عزوجل بدو فرمود: بر خویشتن مبال که من تو را (در روز قیامت) میان دو گروه بهشتیان و دوزخیان سر می برم و دیگر هرگز زنده ات نمی کنم که مورد امید یا بیم (بهشتیان و دوزخیان) قرار گیری .

و نیز آنحضرت فرمود: بردباری بر خشم چیره گردد، و مهر بر غضب، و صدقه (کارهای خیر) بر خطا (و کارهای بد) پیروز باشد، سپس امام صادق علیه السلام فرمود چه بسیار مانند اینها که بر دیگری پیروزند.)

حدیث شماره : 130

عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بِنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ رَجُلًا أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ لَهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَوْصِنِي فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَهَلْ أَنْتَ مُسْتَوْصٍ إِنْ أَنَا أَوْصَيْتُكَ حَتَّى قَالَ لَهُ ذَلِكَ ثَلَاثًا وَفِي كُلِّهَا يَقُولُ لَهُ الرَّجُلُ نَعَمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنِّي أَوْصِيكَ إِذَا أَنْتَ هَمَمْتَ بِأَمْرٍ فَتَدَبَّرْ عَاقِبَتَهُ فَإِنْ يَكُ رُشْدًا فَاْمُضِهِ وَإِنْ يَكُ غِيًّا فَانْتَهِ عَنْهُ

(130 - مسعدة بن صدقة از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده که فرمود: مردی

به نزد پیغمبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آمد و به آنحضرت عرض کرد: ای رسول خدا مرا وصیتی و سفارشی بفرما! رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به آنمرد فرمود: اگر من سفارشی به تو بکنم آیا سفارشم را می پذیری؟ و سه بار این سخن را تکرار فرمود، و آنمرد هر سه بار در پاسخ می گفت: آری ای رسول خدا، رسول خدا در (بار چهارم) به او فرمود: من تو را سفارش می کنم که هر گاه آهنگ کاری کردی سر انجام آنرا به خوبی ببندیش پس اگر دیدی صلاح است آنرا انجام ده و اگر دیدی گمراهی و ضلال است صرف نظر کن .)

حدیث شماره : 131

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ارْحَمُوا عَزِيزاً ذَلَّ وَغَنِيًّا افْتَقَرَ وَعَالِمًا ضَاعَ فِي زَمَانٍ جُهَالٍ

(131) - و نیز رسول خدا ﷺ فرمود: رحم کنید بر (این سه دسته): عزیز که خوار گشته و توانگری که فقیر و بینوا گردیده ، و عالمی که در دوران جهال و نادانان گرفتار شده .

مترجم گوید:

جلال الدین محمد بلخی این حدیث را به شعر در آورده :

گفت پیغمبر که بر این سه گروه	رحم آرید از زسنگید از ز کوه
آنکه او بعد از عزیزی خوار شد	وانکه بد بامال و بی دینار شد
وان سوم آن عالمی کاندرد جهان	مبتلا گردد میان ابلهان

حدیث شماره : 132

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ لِأَصْحَابِهِ يَوْمًا لَا تَطْعُنُوا فِي عِيُوبِ مَنْ أَقْبَلَ إِلَيْكُمْ بِمَوَدَّتِهِ وَلَا تُوَقِّفُوهُ عَلَى سَيِّئَةٍ يَخْضَعُ لَهَا فَإِنَّهَا لَيْسَتْ مِنْ أَخْلَاقِ رَسُولِ اللَّهِ ص وَلَا مِنْ أَخْلَاقِ أَوْلِيَائِهِ قَالَ وَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ خَيْرَ مَا وَرَثَ الْآبَاءُ لِأَبْنَائِهِمُ الْأَدَبُ لَا الْمَالُ فَإِنَّ الْمَالَ يَذْهَبُ وَالْأَدَبُ يَبْقَى قَالَ مَسْعَدَةُ يَعْنِي بِالْأَدَبِ الْعِلْمَ قَالَ وَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ أُجِّلْتَ فِي عُمْرِكَ يَوْمَيْنِ فَاجْعَلْ أَحَدَهُمَا لِأَدَبِكَ لِتَسْتَعِينَ بِهِ عَلَى يَوْمِ مَوْتِكَ فَقِيلَ لَهُ وَمَا تِلْكَ الْإِسْتِعَانَةُ قَالَ تَحْسِينُ تَدْبِيرِ مَا تُخَلِّفُ وَتُحْكِمُهُ قَالَ وَكَتَبَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِلَى رَجُلٍ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ أَمَّا بَعْدُ فَإِنَّ الْمُنَافِقَ لَا يَرْغَبُ فِيَمَا قَدْ سَعِدَ بِهِ الْمُؤْمِنُونَ وَالسَّعِيدُ يَتَعَطَّى بِمَوْعِظَةِ التَّقْوَى وَإِنْ كَانَ يُرَادُ بِالْمَوْعِظَةِ غَيْرُهُ

(132 - و نیز مسعده گوید: شنیدم که امام صادق عليه السلام روزی به اصحاب خود می فرمود: کسی که از راه دوستی به شما روی آورد با نقل عیبهای او رنجیده خاطرش نکنید، و کار بدی (اگر از او سراغ دارید) که ذکرش او را سرافکنده می کند بیادش نیاورید که اینکار (زشت و این عمل ناهنجار) از رفتار رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نیست و نه از رفتار اولیاء خدا است .

و نیز امام صادق عليه السلام فرمود: به راستی که بهترین ارثی که پدران برای پسرانشان می گذارند ادب است نه مال ، زیرا مال از بین می رود ولی ادب می ماند، (مسعده که راوی حدیث است بگوید): مقصود از ادب علم است .

و نیز امام صادق عليه السلام فرمود: اگر دو روز از عمرت باقی مانده یک روزش را صرف در آموختن ادب کن تا بوسیله آن برای روز مرگت کمک گیری ، بدان حضرت عرض شد: این کمک گرفتن (از ادب به هنگام مرگ) چگونه است ؟

فرمود: تا به خوبی در مورد آنچه به جای نهی بیندیشی و محکم و پایرجایش سازی .

و نیز گوید: امام صادق علیه السلام به مردی نوشت : (بسم الله الرحمن الرحيم) اما بعد همانا که شخص منافق (و دورو) رغبتی ندارد بدانچه مردمان با ایمان بوسیله آن سعادت‌مند شدند، و شخص سعادت‌مند پند گیرد به پرهیزکار (و همین پرهیزکاری برای او پند خوبی است) و اگر چه مقصود از پند دیگری باشد.

حدیث شماره : 133

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ قَالَ أَخْبَرَنِي بَعْضُ أَصْحَابِنَا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام يَا ابْنَ مُسْلِمِ النَّاسُ أَهْلُ رِيَاءٍ غَيْرِكُمْ وَ ذَلِكَ أَنْكُمْ أَخْفَيْتُمْ مَا يُحِبُّ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَظْهَرْتُمْ مَا يُحِبُّ النَّاسُ وَ النَّاسُ أَظْهَرُوا مَا يُسْخِطُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَخْفَوْا مَا يُحِبُّهُ اللَّهُ يَا ابْنَ مُسْلِمِ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى رَافٍ بِكُمْ فَجَعَلَ الْمُتَعَنَّةَ عِوَضًا لَكُمْ عَنِ الْأَشْرِبَةِ

(133 - محمد بن مسلم گوید: امام باقر عليه السلام فرمود: ای پسر مسلم مردم همگی اهل خودنمائی هستند جز شما، و این بدانجهت است که شما آنچه را خدای عزوجل دوست دارد پنهان می کنید و آنچه را مردم دوست دارند آشکار می سازید، ولی مردم (به عکس شما) آنچه را موجب خشم خدای عزوجل است آشکار می کنند، و آنچه را خدا دوست دارد پنهان می دارند. ای پسر مسلم همانا خدای تبارک و تعالی نسبت به شما مهر ورزیده و متعه (عقد انتطاعی و به اصطلاح صیغه) را برای شما بجای نوشابه های الکلی (مانند نبیذ و فقاع و غیره که اهل سنت آنها را حلال می دانند) قرار داده است .)

حدیث شماره : 134

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ قَالَ قَالَ لِي أَبُو الْحَسَنِ الرِّضَا عليه السلام قَالَ لِي الْمَأْمُونُ يَا أبا الْحَسَنِ لَوْ كَتَبْتَ إِلَيَّ بَعْضَ مَنْ يُطِيعُكَ فِي هَذِهِ النَّوَاحِي الَّتِي قَدْ فَسَدَتْ عَلَيْنَا قَالَ قُلْتُ لَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنْ وَفَيْتَ لِي وَفَيْتُ لَكَ إِنَّمَا دَخَلْتُ فِي هَذَا الْأَمْرِ الَّذِي دَخَلْتُ فِيهِ عَلَيَّ أَنْ لَا أَمُرَ وَلَا أَنْهِيَ وَلَا أُولِيَ وَلَا أَعَزُّ وَلَا مَا زَادَنِي هَذَا الْأَمْرُ الَّذِي دَخَلْتُ فِيهِ فِي النِّعْمَةِ عِنْدِي شَيْئاً وَلَقَدْ كُنْتُ بِالْمَدِينَةِ وَكِتَابِي يَنْفُذُ فِي الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَقَدْ كُنْتُ أَرْكَبُ حِمَارِي وَأَمُرُ فِي سِكَكِ الْمَدِينَةِ وَمَا بِهَا أَعَزُّ مِنِّي وَمَا كَانَ بِهَا أَحَدٌ مِنْهُمْ يَسْأَلُنِي حَاجَةً يُمَكِّنُنِي قَضَاؤَهَا لَهُ إِلَّا قَضَيْتُهَا لَهُ قَالَ فَقَالَ لِي أَفِي لَكَ

(134 - معمر بن خلاد گوید: حضرت رضا عليه السلام به من فرمود: که مامون به من گفت: خوب بود نامه هائی به انقلابیون که پیرو دستور شمايند و در اين نواحی بر ما شورش کرده اند می نوشتی (و آنها را به آرامش دعوت می کردی)؟ من به او گفتم: یا امیرالمؤمنین اگر به قرارداد با من وفادار باشی من هم وفادارم، و من که زیر بار این مسئولیت (ولیعهدی) رفتم بدین شرط بود که امر و نهی نکنم و کسی را عزل و نصب نکنم، و اینکاری را که قبول کردم هیچ بر نعمت (و شخصیت) من نیفزود، و من در مدینه بودم و نامه ام در شرق و غرب نفوذ داشت و من سوار الاغم می شدم و در کوچه های مدینه می گذشتم و هیچ کس عزیزتر از من نبود، و کسی نبود که از من درخواستی کند و من بتوانم آنرا برآورم جز آنکه حاجتش را برمی آوردم ... مامون (که این سخنان را شنید) گفت: من به قرارداد با تو وفادارم.)

حدیث شماره : 135

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَحَّ عَلَى الْمُسْلِمِ إِذَا أَرَادَ سَفْرًا أَنْ يُعْلِمَ إِخْوَانَهُ وَحَقُّ عَلَى إِخْوَانِهِ إِذَا قَدِمَ أَنْ يَأْتُوهُ

135 - سکونی از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم فرمود: حق است به گردن مسلمان که چون خواست به سفری برود برادران دینی خود را با خبر سازد، و حق است به گردن برادران دینی او که چون از سفر بازگشت به دیدنش بروند. (

حدیث شماره : 136

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَخَلْتَانِ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ فِيهِمَا مَفْتُونٌ صَحَّةٌ وَ الْفَرَاغُ

136 - و نیز فرمود که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرموده : دو خصلت است که بسیاری از مردم در آن دو فریفته شده اند (یا آزمایش شوند): (یکی) تندرستی ، و (دیگر) فراغت (و آسودگی). (

حدیث شماره : 137

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ عَرَّضَ نَفْسَهُ لِلتُّهْمَةِ فَلَا يُلُومَنَّ مَنْ أَسَاءَ بِهِ الظَّنَّ وَ مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ كَانَتْ الْخَيْرَةُ فِي يَدِهِ

(137) - و نیز فرمود: که امیر مؤمنان علیه السلام فرموده: هر که خویشتن را در معرض تهمت قرار دهد نباید کسی را که به او بدگمان سرزنش کند، و هر که راز خود را پنهان کند اختیار کارش بدست خود او است.)

حدیث شماره : 138

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ جُمُهورٍ عَنْ شَاذَانَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ لِي أَبِي إِنَّ فِي الْجَنَّةِ نَهْرًا يُقَالُ لَهُ جَعْفَرٌ عَلَى شَاطِئِهِ الْأَيْمَنِ دُرَّةٌ بَيْضَاءُ فِيهَا أَلْفُ قَصْرِ فِي كُلِّ قَصْرِ أَلْفُ قَصْرِ لِمُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ ص وَ عَلَى شَاطِئِهِ الْأَيْسَرِ دُرَّةٌ صَفْرَاءُ فِيهَا أَلْفُ قَصْرِ فِي كُلِّ قَصْرِ أَلْفُ قَصْرِ لِإِبْرَاهِيمَ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ ع

(138) - شاذان از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام روایت کند که فرمود: پدرم به من گفت: همانا در بهشت جوئی است که نامش جعفر است، و بر کنار آن جوی در (درخشان) سفیدیست که در آن هزار قصر قرار دارد، و در هر قصری هزار قصر است که مخصوص محمد و آل محمد است و بر کناره چپ آن جوی در زردی است که در آن هزار قصر است و در هر قصری هزار قصر قرار دارد و آن از حضرت ابراهیم و آل ابراهیم علیه السلام است.)

حدیث شماره : 139

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ مَا التَّقَتُ فِتْنَانِ قَطُّ مِنْ أَهْلِ الْبَاطِلِ إِلَّا كَانَ النَّصْرُ مَعَ أَحْسَنِهِمَا بَقِيَّةً عَلَى أَهْلِ الْإِسْلَامِ

(139 - هشام بن سالم از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: هیچگاه دو گروه از اهل باطل به جنگ همدیگر نروند جز آنکه پیروزی با آن گروهی است که بهتر بدرد بقای اسلام (و مسلمین) بخورد.)

حدیث شماره : 140

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ جُبِلَتِ الْقُلُوبُ عَلَى حُبِّ مَنْ يَنْفَعُهَا وَبُغْضِ مَنْ أَضَرَ بِهَا

(140 - از امام صادق عليه السلام روایت کنند که فرمود: دلها سرشته شده بر دوستی و محبت کسی که بدانها سودرساند و بر دشمنی آنکس که بدانها زیان رساند.)

حدیث شماره : 141

مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُوسَى بْنِ عِمْرَانَ عَنْ عَمِّهِ الْحُسَيْنِ بْنِ عِيسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ أَخِيهِ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ أَخَذَ أَبِي بِيَدِي ثُمَّ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنَّ أَبِي مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَخَذَ بِيَدِي كَمَا أَخَذْتُ بِيَدِكَ وَقَالَ إِنَّ أَبِي عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَخَذَ بِيَدِي وَقَالَ يَا بُنَيَّ أَفْعَلِ الْخَيْرَ إِلَيَّ كُلِّ مَنْ طَلَبَهُ مِنْكَ فَإِنْ كَانَ مِنْ أَهْلِهِ فَقَدْ أَصَبْتَ مَوْضِعَهُ وَإِنْ لَمْ يَكُنْ مِنْ أَهْلِهِ كُنْتَ أَنْتَ مِنْ أَهْلِهِ وَإِنْ شَتَمَكَ رَجُلٌ عَنْ يَمِينِكَ ثُمَّ تَحَوَّلَ إِلَيَّ يَسَارِكَ فَأَعْتَذَرَ إِلَيْكَ فَأَقْبَلْ عُذْرَهُ

(141 - علی بن جعفر از برادرش حضرت موسی بن جعفر علیه السلام روایت کند که فرمود: پدرم دست مرا گرفت آنگاه به من فرمود: پسرم همانطور که من دست تو را در دست گرفته ام پدرم محمد بن علی علیه السلام دست مرا در دست گرفت و فرمود: همانا پدرم علی بن الحسین علیه السلام دست مرا گرفت و فرمود: پسرم هر کس که از تو درخواست کار خیر و نیکی کرد نسبت به او انجام بده زیرا اگر آن شخص سزاوار آن باشد، که تو کار بجائی کرده ای و اگر هم سزاوار آن نباشد تو خود سزاوار آنی ، و اگر مردی از سمت راست به تو دشنام داد سپس به سمت چپت آمد و از تو معذرت خواهی کرد تو عذرش را بپذیر.)

حدیث شماره : 142

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنِ
مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ وَ الْحَجَّالِ عَنِ الْعَلَاءِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ قَالَ لِي أَبُو
جَعْفَرٍ عليه السلام كَانَ كُلُّ شَيْءٍ مَاءً وَ كَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ فَأَمَرَ اللَّهُ عَزَّ ذِكْرُهُ الْمَاءَ
فَاضْطَرَمَ نَارًا ثُمَّ أَمَرَ النَّارَ فَخَمَدَتْ فَارْتَفَعَ مِنْ خُمُودِهَا دُخَانٌ فَخَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ
السَّمَاوَاتِ مِنْ ذَلِكَ الدُّخَانِ وَ خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ الْأَرْضَ مِنَ الرَّمَادِ ثُمَّ اخْتَصَمَ
الْمَاءُ وَ النَّارُ وَ الرِّيحُ فَقَالَ الْمَاءُ أَنَا جُنْدُ اللَّهِ الْأَكْبَرُ وَ قَالَتِ النَّارُ أَنَا جُنْدُ اللَّهِ الْأَكْبَرُ
وَ قَالَتِ الرِّيحُ أَنَا جُنْدُ اللَّهِ الْأَكْبَرُ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَى الرِّيحِ أَنْتِ جُنْدِيُّ
الْأَكْبَرُ

(142 - محمد بن مسلم گوید: امام باقر عليه السلام به من فرمود: همه چیز (در
ابتدای خلقت) آب بود و عرش خدا نیز بر آب قرار داشت پس خدای عزذکره
فرمان داد تا آن آب به صورت آتشی برافروخته شد، آنگاه به آتش دستور داد
خموش گشت، و از خموشی آن دودی برخاست، پس خدای عزوجل از آن
دود آسمانها را آفرید، و خدای عزوجل زمین را از خاکستر آن آفرید، پس آب
و آتش و باد به نزاع برخاستند، آب گفت منم بزرگترین لشکر خدا، و آتش
گفت: منم بزرگترین لشکر خدا، و باد گفت: منم بزرگترین لشکر خدا.
خدای عزوجل به باد وحی فرمود: که توئی بزرگترین لشکر من.)

حديث شماره : 143

(حديثُ زَيْنَبِ الْعَطَّارَةِ)

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ خَلْفِ بْنِ حَمَّادٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ زَيْدِ الْهَاشِمِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ جَاءَتْ زَيْنَبُ الْعَطَّارَةُ الْحوَلَاءُ إِلَى نِسَاءِ النَّبِيِّ ص وَبَنَاتِهِ وَكَانَتْ تَبِيعُ مِنْهُنَّ الْعِطْرَ فَجَاءَ النَّبِيُّ ص وَهِيَ عِنْدَهُنَّ فَقَالَ إِذَا أَتَيْتَنَا طَابَتْ بُيُوتُنَا فَقَالَتْ بُيُوتِكُمْ بِرِيحِكُمْ أَطِيبُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ إِذَا بَعْتَ فَأَحْسِنِي وَلَا تَغْشَى فَإِنَّهُ أَتَقَى وَابْقَى لِلْمَالِ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا أَتَيْتُ بِشَيْءٍ مِنْ بَيْعِي وَإِنَّمَا أَتَيْتُ أَسْأَلُكَ عَنْ عَظْمَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَقَالَ جَلَّ جَلَالُ اللَّهِ سَأَحَدُّثُكَ عَنْ بَعْضِ ذَلِكَ ثُمَّ قَالَ إِنَّ هَذِهِ الْأَرْضُ بِيَمْنِ عَلَيْهَا عِنْدَ النَّبِيِّ تَحْتَهَا كَحَلَقَةِ مُلْقَاةٍ فِي فَلَاةٍ قِيٍّ وَهَاتَانِ بِيَمْنٍ فِيهِمَا وَمَنْ عَلَيْهُمَا عِنْدَ النَّبِيِّ تَحْتَهَا كَحَلَقَةِ مُلْقَاةٍ فِي فَلَاةٍ قِيٍّ وَالتَّالِثَةُ حَتَّى انْتَهَى إِلَى السَّابِعَةِ وَتَلَا هَذِهِ الْآيَةَ خَلَقَ

سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ وَالسَّبْعُ الْأَرْضِينَ بِيَمْنٍ فِيهِنَّ وَمَنْ عَلَيْهِنَّ عَلَى ظَهْرِ الدَّيْكِ كَحَلَقَةِ مُلْقَاةٍ فِي فَلَاةٍ قِيٍّ وَالدَّيْكِ لَهُ جَنَاحَانِ جَنَاحٌ فِي الْمَشْرِقِ وَجَنَاحٌ فِي الْمَغْرِبِ وَرِجْلَاهُ فِي التُّخُومِ وَالسَّبْعُ وَالدَّيْكِ بِيَمْنٍ فِيهِ وَمَنْ عَلَيْهِ عَلَى الصَّخْرَةِ كَحَلَقَةِ مُلْقَاةٍ فِي فَلَاةٍ قِيٍّ وَالصَّخْرَةُ بِيَمْنٍ فِيهَا وَمَنْ عَلَيْهَا عَلَى ظَهْرِ الْحُوتِ كَحَلَقَةِ مُلْقَاةٍ فِي فَلَاةٍ قِيٍّ وَالسَّبْعُ وَالدَّيْكِ وَالصَّخْرَةُ وَالحُوتُ بِيَمْنٍ فِيهِ وَمَنْ عَلَيْهِ عَلَى الْبَحْرِ الْمُظْلِمِ كَحَلَقَةِ مُلْقَاةٍ فِي فَلَاةٍ قِيٍّ وَالسَّبْعُ وَالدَّيْكِ وَالصَّخْرَةُ وَالحُوتُ وَالْبَحْرُ الْمُظْلِمُ عَلَى الْهَوَاءِ الذَّاهِبِ كَحَلَقَةِ مُلْقَاةٍ فِي فَلَاةٍ قِيٍّ وَالسَّبْعُ وَالدَّيْكِ وَالصَّخْرَةُ وَالحُوتُ وَالْبَحْرُ الْمُظْلِمُ وَالْهَوَاءُ عَلَى الثَّرَى كَحَلَقَةِ مُلْقَاةٍ فِي فَلَاةٍ قِيٍّ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا

تَحْتَ الثَّرَى ثُمَّ انْقَطَعَ الْخَبْرُ عِنْدَ الثَّرَى وَ السَّبْعُ وَ الدِّيْكُ وَ الصَّخْرَةُ وَ الْحُوتُ وَ
 الْبَحْرُ الْمُظْلِمُ وَ الْهَوَاءُ وَ الثَّرَى بَمَنْ فِيهِ وَ مَنْ عَلَيْهِ عِنْدَ السَّمَاءِ الْأُولَى كَحَلَقَةٍ فِي
 فَلَاةٍ قِيٍّ وَ هَذَا كُلُّهُ وَ سَمَاءُ الدُّنْيَا بَمَنْ عَلَيْهَا وَ مَنْ فِيهَا عِنْدَ الَّتِي فَوْقَهَا كَحَلَقَةٍ فِي
 فَلَاةٍ قِيٍّ وَ هَاتَانِ السَّمَاءَانِ وَ مَنْ فِيهِمَا وَ مَنْ عَلَيْهِمَا عِنْدَ الَّتِي فَوْقَهُمَا كَحَلَقَةٍ فِي
 فَلَاةٍ قِيٍّ وَ هَذِهِ الثَّلَاثُ بَمَنْ فِيهِنَّ وَ مَنْ عَلَيْهِنَّ عِنْدَ الرَّابِعَةِ كَحَلَقَةٍ فِي فَلَاةٍ قِيٍّ حَتَّى
 أَنْتَهَى إِلَى السَّابِعَةِ وَ هُنَّ وَ مَنْ فِيهِنَّ وَ مَنْ عَلَيْهِنَّ عِنْدَ الْبَحْرِ الْمَكْفُوفِ عَنْ أَهْلِ
 الْأَرْضِ كَحَلَقَةٍ فِي فَلَاةٍ قِيٍّ وَ هَذِهِ السَّبْعُ وَ الْبَحْرُ الْمَكْفُوفُ عِنْدَ جِبَالِ الْبَرْدِ كَحَلَقَةٍ
 فِي فَلَاةٍ قِيٍّ وَ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ وَ يُنَزَّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرْدٍ وَ هَذِهِ السَّبْعُ
 وَ الْبَحْرُ الْمَكْفُوفُ وَ جِبَالُ الْبَرْدِ عِنْدَ الْهَوَاءِ الَّذِي تَحَارُّ فِيهِ الْقُلُوبُ كَحَلَقَةٍ فِي فَلَاةٍ
 قِيٍّ وَ هَذِهِ السَّبْعُ وَ الْبَحْرُ الْمَكْفُوفُ وَ جِبَالُ الْبَرْدِ وَ الْهَوَاءُ عِنْدَ حُجْبِ النُّورِ كَحَلَقَةٍ
 فِي فَلَاةٍ قِيٍّ وَ هَذِهِ السَّبْعُ وَ الْبَحْرُ الْمَكْفُوفُ وَ جِبَالُ الْبَرْدِ وَ الْهَوَاءُ وَ حُجْبُ النُّورِ
 عِنْدَ الْكُرْسِيِّ كَحَلَقَةٍ فِي فَلَاةٍ قِيٍّ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ
 وَ لَا يَؤُدُّهُ حِفْظُهُمَا وَ هُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ وَ هَذِهِ السَّبْعُ وَ الْبَحْرُ الْمَكْفُوفُ وَ جِبَالُ الْبَرْدِ
 وَ الْهَوَاءُ وَ حُجْبُ النُّورِ وَ الْكُرْسِيُّ عِنْدَ الْعَرْشِ كَحَلَقَةٍ فِي فَلَاةٍ قِيٍّ وَ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ
 الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى [وَ فِي رِوَايَةِ الْحَسَنِ] الْحُجْبُ قَبْلَ الْهَوَاءِ الَّذِي تَحَارُّ
 فِيهِ الْقُلُوبُ

حدیث زینب عطاره (عطر فروش):

(143) - حسین بن زید هاشمی از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که فرمود:
 زینب عطاره که چشمش تاب و پیچ داشت برای فروختن عطر به نزد زنان و
 دختران رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ آمد و در همان حال که او در نزد آنها بود رسول
 خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نیز به نزد آنها آمد، حضرت به او فرمود: که این ترتیب (خرید و
 فروش) برای دارائی و مال پاکتر و برای ماندنش بهتر است .

عرض کرد: ای رسول خدا من این بار نیامده ام چیزی بفروشم بلکه آمده ام تا از عظمت خدای عزوجل از تو پرسش کنم ، حضرت فرمود: بزرگ است جلال او، و من اینک شمه ای از عظمت او را برایت باز گویم ، آنگاه (شروع به سخن کرده) فرمود: همانا این زمین و هرچه بر آن قرار دارد در برابر آن (زمینی) که در زیر آن قرار دارد (مقصود ستارگان و کواکبی است که گاهی بالای سر ما است و گاهی در زیر زمین قرار می گیرد) مانند حلقه (کوچکی) است که در بیابان بی سر و ته و) پهناوری افتاده باشد و آن دو با هم و هر چه بر آنها است در برابر آنچه در زیر آن دو قرار گرفته چون حلقه ای است که در بیابان تهی و پهناوری افتاده ، و سومی نیز (اینچنین است) تا برسد به هفتمین زمین (نسبت هر کدام به آن دیگری مانند همان حلقه است که در بیابان تهی و پهناوری افتاده باشد) و این آیه را خواند:

(خدائی که) هفت آسمان و زمین ها نیز مانند آنها آفرید... (سوره طلاق آیه 12)، و هفت زمین با آنچه بر آن است که بر پشت خروس است چون حلقه ای است که در بیابان تهی و پهناوری افتاده باشد، و خروس دو بال دارد، بالای در مشرق و بالای در مغرب و دو پایش در آخرین حد از عمق است ، و هفت زمین با خروس و آنچه در آن است و بر آن قرار دارد بر روی صخره (سنگ) چون حلقه ای است که در بیابان تهی و پهناوری افتاده باشد، و صخره به آنچه در آن است و بر آن است بر پشت ماهی چون حلقه ای است که در بیابان تهی و پهناوری افتاده باشد، و هفت زمین و خروس و صخره و ماهی با هر چه در آن و هرچه بر آن قرار دارد بر روزی دریای تاریک چون حلقه ای است که در بیابان تهی و پهناوری افتاده باشد، و هفت زمین با خروس و صخره و ماهی و دریای تاریک بر روی هوای روان چون حلقه ای است در بیابانی تهی و پهناور.

و هفت زمین با خروس و صخره و ماهی و دریای تاریک و هوا بر روی (ثری) چون حلقه است در بیابانی تهی و پهناور.

سپس این آیه را خواند: (از آن اوست آنچه در آسمانها است و آنچه در زمین است و آنچه در زیر ثری است) (سوره طه آیه 6) و خبر و آگاهی بشر در همان ثری منقطع گشته، و هفت زمین و خروس و صخره و ماهی و دریای تاریک و هوا و ثری در برابر آسمان اول مانند حلقه ای است در بیابان پهناوری تهی، و همه اینها و آسمان مزبور با آنچه بر آن است و در آن قرار دارد در برابر آسمانی که بالای آن است چون حلقه ای است در بیابان تهی و پهناور، و این دو آسمان و آنچه در آنها و بر آنها است در برابر آسمانی که بالای آندو است چون حلقه ای است در بیابانی تهی و پهناور، و این سه آسمان و آنچه در آن است و بر آن قرار دارد در برابر آسمان چهارم چون حلقه ای است در بیابانی تهی و پهناور، و هم چنین تا برسد به آسمان هفتم.

و این هفت آسمان با آنچه در آن است و بر آنها قرار دارد در برابر دریائی که از زمینیان پنهان است چون حلقه ای است در بیابانی تهی و پهناور و همه این هفت آسمان و دریای پنهان در برابر کوههای تگرگ چون حلقه ای است در بیابانی تهی و پهناور، و این آیه را خواند: (و فرو فرستد از آسمان از کوههائی که در آن است تگرگ) (سوره نور آیه 43).

و این هفت آسمان و دریای پنهان و کوههای تگرگ در برابر آن هوائی که دلها در آن سرگردانند چون حلقه ای است در دریای تهی و پهناور، و این هفت آسمان و دریای پهناور و کوههای تگرگ و هوا در برابر پرده های نور چون حلقه ای است در دریای تهی و پهناور، و این هفت آسمان و دریای پنهان و کوههای تگرگ و هواء و پرده های نور در برابر کرسی چون حلقه ای است در

دریای تهی و پهناور، سپس این آیه را خواند: (و کرسی او آسمانها و زمین را فرا گیرد و نگهداشتنش بر او سنگینی نکند که او است والا و بزرگ) (سوره بقره آیه 255) و این هفت آسمان و دریای پنهان و کوههای تگرگ و هوا و پرده های نور و کرسی در برابر عرش چون حلقه ای است در دریای تهی و پهناور، و این آیه را خواند: (خدای رحمان بر عرش استوار است) (سوره طه آیه 5).
 و در روایت حسن که از آنحضرت نقل کرده: پرده های نور پیش از هوایی که دلها در آن سرگردان شوند ذکر شده.

شرح:

در حدیث زینب عطاره و هم چنین حدیث اصبع بن نباته (حدیث 148) که پس از این بیاید و نظائر آنها باید به این دو نکته توجه داشت:

1 - در زمان رسول ﷺ و ائمه اطهار علیهم السلام و مردم هیچگونه اطلاعی از کرویت زمین و سایر آنچه را هیئت جدید نسبت به فضا و ستارگان و افلاک کشف کرده اند نداشتند و غالباً مردمانی جاهل و عالم بودند و دانشمندان آن زمان نیز پیش از آنچه بطلمیوس کشف کرده بود نمی دانستند یعنی افلاک را اجسامی بلورین و سخت می پنداشتند که قابل شکافته شدن و به هم پیوستن نیست و خورشید و ماه و سایر ستارگان را نیز همچون گل میخهائی به این افلاک چسبیده می دانستند و معتقد بودن که دستگاه آسمان از نه فلک تشکیل شده که مانند ورقه های پیاز روی هم قرار دارند... و امثال این عقایدی که کشفیات جدید اساسش ویران و بلکه مورد مسخره دانشمندان جهان قرار گرفت. با توجه به آنچه گفته شد احتمال قوی می رود که بر فرض صحت اینگونه احادیث و صدور آنها از معصوم پیامبر عالیقدر اسلام و ائمه اطهار برای نزدیک ساختن این گونه مطالب علمی و اطلاع از وضع آسمانها به ذهن مردم عامی آن

زمان حقائق را در قالب اینگونه الفاظ و عبارات ریخته و از باب تشبیه معقول به محسوس برای هر یک از این افلاک و عوالم نامی مانند خروس و صخره و دریای تاریک و هوای روان و غیر آنها قرار داده که البته با توجه به موقعیت آنها بی شباهت هم نیست و تناسبی هم بین اسم و مسمی بوده است، چنانچه در حدیث: (...زمین روی شاخ گاو است) این مطلب گفته شده، و مرحوم علامه شهرستانی در کتاب الهیئة والاسلام تحقیقی در آن کرده است، و اگر می خواستند حقائق مربوط به ساختمان آسمانها را صریح بگویند آنها باور نمی کردند و نسبت دروغ و امثال آنها بساحت قدسشان می دادند.

2 - راویان چنانچه گفته شد هیچگونه اطلاعی از وضع آسمانها مطابق هیئت جدید نداشتند و بلکه بسیاری از آنها از هیئت بطلمیوسی هم بی خبر بودند، از این رو به گفته یکی از اساتید در حاشیه ای بر شرح ملا صالح: معلوم نیست آنها توانسته باشند تمام الفاظ و عباراتی را که معصوم املاء می فرمود با تمام خصوصیات و ریزه کاریهایش ضبط کرده و نقل کرده باشند و بسا می شود که جملات را در هنگام نقل پس و پیش و یا برخی را اشتباه نقل کرده باشند، و یا آنها که شنیده و نوشته اند این اشتباه را کرده باشند. واصل عدم خطای راوی اگر در جای خودش هم صحیح باشد در اینگونه موارد جریان ندارد و البته اینها همه پس از آنیست که ما در صدور اصل حدیث از معصوم علیه السلام تردید نداشته و روایت از نظر سند معتبر باشد، که تصادفاً هیچ یک از این دو حدیث بهره ای از آن ندارند. مجلسی رحمته الله در مرآة العقول در ذیل این حدیث گوید: مجهول است، و در ذیل حدیث اصبع گوید: حسن است ولی در آن شائبه ارسال وجود دارد چون روایت کنانی از اصبع بدون واسطه بعید است.

حديث شماره : 144

(حديثُ الَّذِي أَضَافَ رَسُولَ اللَّهِ ص بِالطَّائِفِ)

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ يَزِيدِ
الْكُنَاسِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص كَانَ نَزَلَ عَلَى رَجُلٍ بِالطَّائِفِ
قَبْلَ الْإِسْلَامِ فَأَكْرَمَهُ فَلَمَّا أَنْ بَعَثَ اللَّهُ مُحَمَّدًا ص إِلَى النَّاسِ قِيلَ لِلرَّجُلِ أ تَدْرِي
مَنْ الَّذِي أَرْسَلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى النَّاسِ قَالَ لَا قَالُوا لَهُ هُوَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ
يَتِيمُ أَبِي طَالِبٍ وَهُوَ الَّذِي كَانَ نَزَلَ بِكَ بِالطَّائِفِ يَوْمَ كَذَا وَكَذَا فَأَكْرَمْتَهُ قَالَ فَقَدِمَ
الرَّجُلُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ص فَسَلَّمَ عَلَيْهِ وَاسْتَلَمَ ثُمَّ قَالَ لَهُ أ تَعْرِفُنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ
قَالَ وَمَنْ أَنْتَ قَالَ أَنَا رَبُّ الْمَنْزِلِ الَّذِي نَزَلَتْ بِهِ بِالطَّائِفِ فِي الْجَاهِلِيَّةِ يَوْمَ كَذَا وَ
كَذَا فَأَكْرَمْتُكَ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص مَرْحَبًا بِكَ سَلْ حَاجَتَكَ فَقَالَ أَسْأَلُكَ
مَائَتِي شَاةٍ بِرُعَاتِهَا فَأَمَرَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص بِمَا سَأَلَ ثُمَّ قَالَ لِأَصْحَابِهِ مَا كَانَ عَلَى
هَذَا الرَّجُلِ أَنْ يَسْأَلَنِي سُؤَالَ عَجُوزِ بَنِي إِسْرَائِيلَ لِمُوسَى عليه السلام فَقَالُوا وَمَا سَأَلْتَ
عَجُوزَ بَنِي إِسْرَائِيلَ لِمُوسَى فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ ذِكْرُهُ أَوْحَى إِلَيَّ مُوسَى أَنْ أَحْمِلْ
عِظَامَ يُوسُفَ مِنْ مِصْرَ قَبْلَ أَنْ تَخْرُجَ مِنْهَا إِلَى الْأَرْضِ الْمُقَدَّسَةِ بِالشَّامِ فَسَأَلَ
مُوسَى عَنْ قَبْرِ يُوسُفَ عليه السلام فَجَاءَهُ شَيْخٌ فَقَالَ إِنْ كَانَ أَحَدٌ يَعْرِفُ قَبْرَهُ ففَلَانَةٌ
فَأَرْسَلَ مُوسَى عليه السلام إِلَيْهَا فَلَمَّا جَاءَتْهُ قَالَ تَعْلَمِينَ مَوْضِعَ قَبْرِ يُوسُفَ عليه السلام قَالَتْ نَعَمْ
قَالَ فَذَكِّبِي عَلَيْهِ وَ لَكِ مَا سَأَلْتَ قَالَ لَا أَذُكُّكَ عَلَيْهِ إِلَّا بِحُكْمِي قَالَ فَ لَكِ الْجَنَّةُ
قَالَتْ لَا إِلَّا بِحُكْمِي عَلَيْكَ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى مُوسَى لَا يَكْبُرُ عَلَيْكَ أَنْ
تَجْعَلَ لَهَا حُكْمَهَا فَقَالَ لَهَا مُوسَى فَ لَكِ حُكْمُكَ قَالَتْ فَإِنَّ حُكْمِي أَنْ أَكُونَ مَعَكَ
فِي دَرَجَتِكَ الَّتِي تَكُونُ فِيهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي الْجَنَّةِ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا كَانَ
عَلَى هَذَا لَوْ سَأَلَنِي مَا سَأَلْتَ عَجُوزُ بَنِي إِسْرَائِيلَ

حدیث آن شخصی که در طائف رسول خدا را مهمانی کرد:

(144 - یزید کناسی از امام باقر علیه السلام روایت کند که فرمود: قبل از آمدن اسلام (هنگامی) رسول خدا صلی الله علیه و آله بطائف رفت و در خانه مردی (از اهل آنجا) وارد شد و آن مرد پذیرائی خوبی از رسول خدا صلی الله علیه و آله کرد، و پس از آنکه خداوند محمد صلی الله علیه و آله را به پیامبری به سوی مردم برانگیخت بدان مرد گفتند: هیچ میدانی آن پیامبری را که خدا به پیامبری مبعوث کرده کیست؟ گفت: نه، بدو گفتند: او محمد بن عبدالله یتیم ابوطالب و همان کسی است که در فلان روز و فلان تاریخ بطائف آمد و بر تو وارد شد و تو پذیرائیش کردی! آن مرد (که این مطلب را دانست) به نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و بر او سلام کرد و مسلمان شد سپس عرض کرد: ای رسول خدا مرا می شناسی؟

فرمود: تو کیستی؟

عرض کرد: من صاحب آن خانه ای هستم که در طائف در زمان جاهلیت در فلان روز شما بدانجا وارد شدی و من از شما پذیرائی کردم؟

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: خوش آمدی اکنون حاجتت را بخواه؟

عرض کرد: دویست گوسفند با چوپانهای آن می خواهم .

حضرت دستور داد خواسته اش را به او بدهند و پس از آن به اصحاب فرمود: چه می شد که این مرد آن درخواستی را که پیرزن بنی اسرائیلی از موسی علیه السلام کرد از من می کرد؟

اصحاب عرض کردند: پیرزن بنی اسرائیلی چه درخواستی از موسی کرد؟

فرمود: پیش از آنکه موسی از مصر به قصد رفتن به سوی سرزمین مقدس شام از آنجا حرکت کند خدای عزوجل به او وحی فرمود: که استخوانهای یوسف را از مصر با خود ببر، موسی بدنبال انجام این ماموریت به جستجوی

جای قبر یوسف افتاد و جای آن را پرسید، پیرمردی به نزد او آمده و گفت: اگر کسی جای قبر یوسف را بداند فقط فلان زن است (و دیگری جای آنرا نمی داند) موسی عَلَيْهِ السَّلَامُ بدنبال آن زن فرستاد و چون حاضر شد از او پرسید: که تو جای قبر یوسف را می دانی؟ گفت: آری، فرمود جای آن را به من نشان ده تا هر چه خواهی بتو بدهم! پیرزن گفت: جای آن را نشان ندهم تا هر چه خودم بخواهم به من بدهی؟

موسی فرمود: بهشت را برایت تعهد می کنم؟ پیرزن گفت: نه، باید آنطور که من می خواهم تعهد کنی!

خدای عزوجل به موسی وحی فرمود: بر تو سنگین و گران نباشد که او را در خواسته اش آزاد بگذاری (و هرچه خودش خواست برایش تعهد کنی) موسی بدو فرمود: خوب هرچه خودت می خواهی بدان حکم کن و آن را بگو تا بتو بدهم؟

پیرزن گفت: خواسته من این است که در قیامت و در بهشت با تو در یک درجه (و یکجا) باشم!

(آنگاه) رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: چه می شد که این مرد هم مانند همان درخواست پیرزن بنی اسرائیلی را از من می کرد؟)

حدیث شماره : 145

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ سَمِعْتُ
أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ كَانَتْ امْرَأَةٌ مِنَ الْأَنْصَارِ تَوَدُّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ وَتُكْثِرُ التَّعَاهُدَ لَنَا
وَإِنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ لَقَبِيهَا ذَاتَ يَوْمٍ وَهِيَ تُرِيدُنَا فَقَالَ لَهَا أَيْنَ تَذْهَبِينَ يَا عَجُوزَ
الْأَنْصَارِ فَقَالَتْ أَذْهَبُ إِلَى آلِ مُحَمَّدٍ أَسَلَّمُ عَلَيْهِمْ وَأُجِدُّ بِهِمْ عَهْدًا وَأَقْضِي حَقَّهُمْ
فَقَالَ لَهَا عُمَرُ وَيَلْكَ لَيْسَ لَهُمْ الْيَوْمَ حَقٌّ عَلَيْكَ وَلَا عَلَيْنَا إِنَّمَا كَانَ لَهُمْ حَقٌّ عَلَى
عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ص فَأَمَّا الْيَوْمَ فَلَيْسَ لَهُمْ حَقٌّ فَانصرفي فانصرفت حتى أتت أمَّ
سَلَمَةَ فَقَالَتْ لَهَا أُمُّ سَلَمَةَ مَاذَا أَبْطَأَ بِكَ عَنَّا فَقَالَتْ إِنِّي لَقَيْتُ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ وَ
أَخْبَرْتَهَا بِمَا قَالَتْ لِعُمَرَ وَمَا قَالَ لَهَا عُمَرُ فَقَالَتْ لَهَا أُمُّ سَلَمَةَ كَذَبَ لَا يَزَالُ حَقُّ آلِ
مُحَمَّدٍ ص وَاجِبًا عَلَى الْمُسْلِمِينَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

(145) - عبدالله بن سنان گوید: شنیدم از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ که فرمود: زنی از

انصار (مدینه) خاندان ما را دوست می داشت و زیاد بدیدار آنها می آید، روزی
عمر بن خطاب آن زن را که به مقصد دیدار خاندان ما می رفت دید به او گفت :
ای پیرزن انصاری به کجا میروی ؟

پاسخ داد: به نزد آل محمد می روم تا بر آنها سلام کنم و دیداری با آنها تازه

کنم و حقشان را (که بگردنم دارند) ادا کنم !

عمر بدان زن گفت : وای بر تو امروزه آنها حقی بگردن تو و بگردن ما

ندارند، آنها فقط در زمان رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حقی داشتند ولی امروزه دیگر

حقی ندارند! برگرد.

آن زن برگشته و (پس از مدتی) بنزد ام سلمه رفت ، ام سلمه از او پرسید:

چرا این بار دیر بخانه ما آمدی ؟ گفت : من عمر را دیدم و گفتگوی خود را با

عمر و سخن عمر را به ام سلمه گزارش داد، ام سلمه گفت : دروغ گفته است ، همیشه حق آل محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بر گردن مسلمین واجب است تا روز قیامت .

حدیث شماره : 146

ابن محبوب عن الحارث بن محمد بن النعمان عن بُرَيْدِ الْعِجَلِيِّ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ يَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ قَالَ هُمْ وَاللَّهِ شِيعَتُنَا حِينَ صَارَتْ أَرْوَاحُهُمْ فِي الْجَنَّةِ وَ اسْتَقْبَلُوا الْكَرَامَةَ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عَلِمُوا وَ اسْتَيْقَنُوا أَنَّهُمْ كَانُوا عَلَى الْحَقِّ وَ عَلَى دِينِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ اسْتَبْشَرُوا بِمَنْ لَمْ يَلْحَقْ بِهِمْ مِنْ إِخْوَانِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

(146) - برید عجلوی گوید: از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ (معنای) گفتار خدای عزوجل را پرسیدم (که فرماید): (و از سرنوشت کسانی که از دنبال می رسند و هنوز به ایشان نرسیده اند شادمانند که آنها نه بیمی دارند و نه غمگین شوند) (سوره آل عمران آیه 170) فرمود: آنان به خدا سوگند شیعیان ما هستند در آن هنگامی که ارواح آنها در بهشت قرار گیرد با پذیرائی و کرامت خدای عزوجل روبرو گردند بدانند و یقین کنند که آنها بر حق و هم بر آئین خدای عزوجل بوده اند، و شادمانند برای آن برادران مؤمنان که از دنبال می رسند و هنوز به ایشان نرسیده اند که نه بیمی بر آنها است و نه غمی دارند.)

حدیث شماره : 147

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنِ الْحَلْبِيِّ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حَسَانٌ قَالَ هُنَّ صَوَالِحُ الْمُؤْمِنَاتِ الْعَارِفَاتِ قَالَ قُلْتُ حُورٌ مَقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ قَالَ الْحُورُ هُنَّ الْبَيْضُ الْمَضْمُومَاتُ الْمُخَدَّرَاتُ فِي خِيَامِ الدُّرِّ وَالْيَاقُوتِ وَالْمَرْجَانِ لِكُلِّ خَيْمَةٍ أَرْبَعَةُ أَبْوَابٍ عَلَى كُلِّ بَابٍ سَبْعُونَ كَاعِبًا حُجَّابًا لَهُنَّ وَيَأْتِيَهُنَّ فِي كُلِّ يَوْمٍ كَرَامَةٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّ ذِكْرُهُ لِيُبَشِّرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِهِنَّ الْمُؤْمِنِينَ

147) - حلبی گوید: پرسیدم از امام صادق عليه السلام از تفسیر گفتار خدای عزوجل : (در آنجا یعنی در بهشت) است نیک سیرتان زیبا صورت) (سوره الرحمن آیه 70)؛ فرمود: مقصود زنان خوب با ایمان عارف به حق هستند، عرض کرد: (معنای این آیه چیست) : (حوران نهان در خیمه ها) (آیه 72) فرمود: مقصود آن حوریانی هستند که پیوسته در پرده اند، و در خیمه هائی از در و یاقوت و مرجان بسر برند، و هر خیمه ای چهار در دارد، و بر هر دری هفتاد دخترک پستان برآمده دربانی کنند، و هر روز از روی کرامت خدای عزذکره بنزد آن حوریان آیند تا خدای عزوجل بوجود آنها مؤمنان را مژده و بشارت دهد.)

حدیث شماره : 148

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ وَعِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ يُونُسَ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ الْكِنَانِيِّ عَنِ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام إِنَّ لِلشَّمْسِ ثَلَاثِمِائَةَ وَسِتِّينَ بُرْجاً كُلُّ بُرْجٍ مِنْهَا مِثْلُ جَزِيرَةِ مِنْ جَزَائِرِ الْعَرَبِ فَتَنْزِلُ كُلَّ يَوْمٍ عَلَى بُرْجٍ مِنْهَا فَإِذَا غَابَتْ انْتَهَتْ إِلَى حَدِّ بَطْنَانِ الْعَرْشِ فَلَمْ تَزَلْ سَاجِدَةً إِلَى الْعَدِ ثُمَّ تُرَدُّ إِلَى مَوْضِعِ مَطْلَعِهَا وَمَعَهَا مَلَكَانِ يَهْتَفَانِ مَعَهَا وَإِنَّ وَجْهَهَا لِأَهْلِ السَّمَاءِ وَقَفَاهَا لِأَهْلِ الْأَرْضِ وَلَوْ كَانَ وَجْهَهَا لِأَهْلِ الْأَرْضِ لَأَحْتَرَقَتِ الْأَرْضُ وَمَنْ عَلَيْهَا مِنْ شِدَّةِ حَرِّهَا وَمَعْنَى سُجُودِهَا مَا قَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ

(148 - اصبع بن نباته گوید: امیر مؤمنان عليه السلام فرمود: همانا برای خورشید

سیصد و شصت برج است که هر برجی از آن مانند جزیره ای است از جزیره های عرب ، و هر روز در برجی فرود آید، و چون غروب کند بسر حد وسط عرش رسد و هم چنان تا فردا در حال سجده باشد سپس به برآمدنگاه خود باز گردد و همراهش دو فرشته باشد که آواز دهند. و همانا رویش به سوی اهل آسمان است و پشتش بطرف ساکنین زمین است و اگر رویش بطرف زمینیان بود از شدت حرارتی که داشت زمین و هرچه در آن است همه را یکبار می سوزاند، و معنای سجده خورشید همان است که خدای سبحانه و تعالی فرماید: (مگر ندانی که سجده کند برای خدا هر که در آسمانها است و هر در زمین است با خورشید و ماه و اختران و کوهها و درختان و بسیاری از مردم ...) (سوره حج آیه 18).

شرح :

مجلسی رحمۃ اللہ علیہ گوید: ممکن است مقصود از (برج) درجه هائی باشد که خورشید حرکت خاص خود بدانها منتقل می گردد، یا مقصود مدار آنست که در هر روز از سال به یکی از آنها منتقل گردد... و مقصود از سجده خورشید همان خضوع و انقیاد اوست و همان جریان او است بفرمان خدای تعالی .

مترجم گوید:

در مورد این حدیث و احادیث دیگری نظیر آن شرحی در ذیل حدیث زینب عطاره (حدیث 143) گذشت که مراجعه بدان لازم است ، و در خصوص این حدیث علامه شهرستانی در کتاب *الهیئة والاسلام* (ط نجف ص 190 به بعد و ص 203) شرحی ذکر کرده که با هیئت جدید و علم روز و گفته دانشمندان آن را منطبق ساخته است که نقل آن در اینجا از وضع شرح و ترجمه ما بیرون است و برای اطلاع بیشتر باید کتاب مزبور و یا ترجمه فارسی آن مراجعه شود.

حدیث شماره : 149

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَّادٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ سَبْعِينَ حَدِيثًا لَمْ أُحَدِّثْ بِهَا أَحَدًا قَطُّ وَلَا أُحَدِّثُ بِهَا أَحَدًا أَبَدًا فَلَمَّا مَضَى مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثَقُلْتُ عَلَى عُنُقِي وَضَاقَ بِهَا صَدْرِي فَأَتَيْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنْ أَبَاكَ حَدَّثَنِي سَبْعِينَ حَدِيثًا لَمْ يَخْرُجْ مِنِّي شَيْءٌ مِنْهَا وَلَا يَخْرُجُ شَيْءٌ مِنْهَا إِلَيَّ أَحَدٍ وَأَمْرِي بِسِتْرِهَا وَقَدْ ثَقُلْتُ عَلَى عُنُقِي وَضَاقَ بِهَا صَدْرِي فَمَا تَأْمُرُنِي فَقَالَ يَا جَابِرُ إِذَا ضَاقَ بِكَ مِنْ ذَلِكَ شَيْءٌ فَاخْرُجْ إِلَى الْجَبَانَةِ وَاحْتَفِرْ حَفِيرَةً ثُمَّ دَلَّ رَأْسَكَ فِيهَا وَقُلْ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِكَذَا وَكَذَا ثُمَّ طَمَّهُ فَإِنَّ الْأَرْضَ تَسْتُرُ عَلَيْكَ قَالَ جَابِرٌ فَفَعَلْتُ ذَلِكَ فَخَفَّ عَنِّي مَا كُنْتُ أَجِدُهُ

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ مِثْلَهُ

(149 - جابر بن یزید گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ هفتاد حدیث برای من گفت که هرگز تا کنون به کسی نگفته ام و از این پس نیز هرگز نخواهم گفت ، و چون امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ از دنیا رفت (این احادیث) به گردنم سنگینی کرد و سینه ام به خاطر نگهداری آنها تنگ شد، پس به نزد امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ رفتم و به او عرض کردم : قربانت گردم همانا پدرت هفتاد حدیث برای من گفت که تا کنون چیزی از آنها از من بروز نکرده و از این پس نیز به احدی نخواهم گفت و به من دستور داده آنها را مستور و پوشیده دارم ، و اینک به گردنم سنگینی می کند و سینه ام را تنگ کرده (با این وضع چه کنم و) شما چه دستوری به من می دهید؟

فرمود: ای جابر هر گاه دیدی سینه ات تنگ شده به صحرا برو و گودالی حفر کن و سر در میان آن گودال کن و بگو: محمد بن علی (حضرت باقر) برای من چنین و چنان گفت ، آنگاه آن گودال را پر کن که زمین راز تو را نگاه دارد. جابر گوید: من اینکار را کردم و آن ناراحتی که داشتم سبک شد.

حدیث شماره : 150

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لَا خُذَنَّ الْبَرِيءَ مِنْكُمْ بِذَنْبِ السَّقِيمِ وَلِمَ لَا أَفْعَلُ وَيَبْلُغُكُمْ عَنِ الرَّجُلِ مَا يَشِينُكُمْ وَيَشِينُنِي فَتُجَالِسُونَهُمْ وَتُحَدِّثُونَهُمْ فَيَمُرُّ بِكُمْ الْمَارُّ فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ شَرٌّ مِنْ هَذَا فَلَوْ أَنَّكُمْ إِذَا بَلَغَكُمْ عَنْهُ مَا تَكَرَّهُونَ زَبَرْتُمُوهُمْ وَنَهَيْتُمُوهُمْ كَانَ أَبْرًا بِكُمْ وَبِي

(150 - حارث بن مغیره گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: من بی گناهان شما را به جرم تقصیر کارانتان مؤاخذه کنم ، و چرا چنین نکنم با اینکه وضع بد مردی که موجب تنفر و ناراحتی شما و من است بگوش شما می رسد و (با اینحال) شما با آن شخص (و امثال او) نشست و برخاست و گفتگو می کنید، پس شخص رهگذری بشما گذر می کند و می گوید: اینان (که با چنین شخص بدکاری نشست و برخاست کنند) از او بدترند (که او را نهی از منکر نمی کنند) و اگر شما وقتی از کردار بد چنین افرادی با خبر می شوید آنها را از خود دور کنید و (از چنین کارهایی) باز دارید برای شما و من بهتر است .)

حدیث شماره : 151

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُغِيرَةِ عَنْ طَلْحَةَ بْنِ زَيْدٍ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنْجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ
عَنِ السُّوءِ قَالَ كَانُوا ثَلَاثَةَ أَصْنَافٍ صِنْفٌ ائْتَمَرُوا وَآمَرُوا فَجَاجُوا وَ صِنْفٌ ائْتَمَرُوا وَ
لَمْ يَأْمُرُوا فَمُسِخُوا ذَرًّا وَ صِنْفٌ لَمْ يَأْتَمَرُوا وَ لَمْ يَأْمُرُوا فَهَلَكُوا

(151 - طلحة بن زید از امام صادق عليه السلام روایت کند که در (تفسیر) گفتار

خدای تعالی : (و چون فراموش کردند آنچه را بدان اندرزشان داده بودند ما هم نجات دادیم آن کسانی را که از بدی جلوگیری می کردند...) (سوره اعراف آیه 165) فرمود: که اینها سه دسته بودند.

دسته ای که هم خود فرمانبردار بودند و هم دیگران را بکار خوب فرمان می دادند.

دسته ای که خود فرمانبردار ولی دیگران را فرمان نمی دادند که اینها به صورت مورچگان در آمدند.

و دسته ای که نه فرمان می بردند و نه فرمان به خوبی می دادند که آنها بکلی نابود گشتند؟)

حدیث شماره : 152

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنِ الْعَلَاءِ بْنِ رَزِينٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ كَتَبَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى الشَّيْبَةَ لِيُعْطِفَنَّا ذُوو السِّنِّ مِنْكُمْ وَالنُّهْيَ عَلَى ذَوِي الْجَهْلِ وَ طُلَّابِ الرَّئَاسَةِ أَوْ لَتُصَيِّبَنَّكُمْ لَعْنَتِي أَجْمَعِينَ

(152 - محمد بن مسلم گوید: امام صادق علیه السلام (نامه ذیل را) به شیعیان

نوشت :

باید سالمندان شما و خردمندان به نادانان و ریاست طلبان توجه کنند (و آنها را به هر نحو که می توانند از کارهای خلاف باز دارند) وگرنه لعنت من به همه شماها خواهد رسید.)

حدیث شماره : 153

مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ الْحَسَنِ جَمِيعًا عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَادٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرِ الْكُوفِيِّ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ جَعَلَ الدِّينَ دَوْلَتَيْنِ دَوْلَةً لِأَدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ دَوْلَةً لِإِبْلِيسَ فَدَوْلَةُ آدَمَ هِيَ دَوْلَةُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ يُعْبَدَ عَلَانِيَةً أَظْهَرَ دَوْلَةَ آدَمَ وَ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُعْبَدَ سِرًّا كَانَتْ دَوْلَةُ إِبْلِيسَ فَالْمَذْبُوحُ لِمَا أَرَادَ اللَّهُ سِتْرُهُ مَارِقٌ مِنَ الدِّينِ

(153 - مردی از امام صادق علیه السلام روایت کند که حضرت فرمود: همانا

خدای عزوجل برای دین (ودینداری) دو دولت قرار داده یکی دولت آدم علیه السلام و دیگری دولت شیطان ، و دولت آدم همان دولت خدای عزوجل می باشد پس هرگاه خدای عزوجل اراده فرماید که به طور آشکارا پرستش شود دولت آدم

عاشق را پیروز گرداند، و هر گاه خدا بخواهد که در پنهانی پرستش شود دوران دولت شیطان پیش آید، و هر آنکس آشکار سازد آنچه را خدا پنهانی آن را خواسته از دین (مجلسی رحمته الله علیه گوید: یعنی از کمال دین) بیرون رفته است . (یعنی در جای تقیه وظیفه دینی همان تقیه است و خلاف تقیه عمل کردن موجب خروج از دین یا کمال آن گردد.)

حدیث شماره : 154

(حَدِيثُ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ)

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَالَ يَا جَابِرُ إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ جَمَعَ اللَّهُ عِزَّ وَجَلَّ لِلْأُولَى وَالْآخِرِينَ لِيُصَلَّ لِحُطَّابِ دُعَى رَسُولِ اللَّهِ ص وَدُعَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَيُكْسَى رَسُولُ اللَّهِ ص حُلَّةً خَضْرَاءَ تُضِيءُ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَيُكْسَى عَلِيُّ عليه السلام مِثْلَهَا وَيُكْسَى رَسُولُ اللَّهِ ص حُلَّةً وَرَدِيَّةً يُضِيءُ لَهَا مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَيُكْسَى عَلِيُّ عليه السلام مِثْلَهَا ثُمَّ يَصْعَدَانِ عِنْدَهَا ثُمَّ يُدْعَى بِنَا فَيُدْفَعُ إِلَيْنَا حِسَابُ النَّاسِ فَنَحْنُ وَاللَّهُ نُدْخِلُ أَهْلَ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ وَأَهْلَ النَّارِ النَّارَ ثُمَّ يُدْعَى بِالنَّبِيِّينَ عليهم السلام فَيَقَامُونَ صَفِّينَ عِنْدَ عَرْشِ اللَّهِ عِزَّ وَجَلَّ حَتَّى نَفْرُغَ مِنْ حِسَابِ النَّاسِ فَإِذَا دَخَلَ أَهْلُ الْجَنَّةِ الْجَنَّةَ وَأَهْلُ النَّارِ النَّارَ بَعَثَ رَبُّ الْعِزَّةِ عليه السلام فَأَنْزَلَهُمْ مَنَازِلَهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ وَزَوَّجَهُمْ فَعَلَى وَاللَّهِ الَّذِي يُزَوِّجُ أَهْلَ الْجَنَّةِ فِي الْجَنَّةِ وَمَا ذَاكَ إِلَّا أَحَدٌ غَيْرِهِ كَرَامَةٌ مِنَ اللَّهِ عِزَّ ذِكْرُهُ وَفَضْلًا فَضَّلَهُ اللَّهُ بِهِ وَمَنْ بِهِ عَلَيْهِ وَهُوَ وَاللَّهُ يُدْخِلُ أَهْلَ النَّارِ النَّارَ وَهُوَ الَّذِي يُغْلِقُ عَلَى أَهْلِ الْجَنَّةِ إِذَا دَخَلُوا فِيهَا أَبْوَابَهَا لِأَنَّ أَبْوَابَ الْجَنَّةِ إِلَيْهِ وَأَبْوَابَ النَّارِ إِلَيْهِ

(حدیث مردم در روز قیامت :

154 - جابر از امام باقر عليه السلام روایت کرده که فرمود: ای جابر چون روز قیامت شود (و) خدای عزوجل اولین و آخرین را برای فصل خصومت گرد آورد رسول خدا صلی الله علیه و آله را بخوانند و امیر مؤمنان عليه السلام را نیز بخوانند، پس به رسول خدا صلی الله علیه و آله جامه ای سبز می پوشانند که در میان مشرق و مغرب بدرخشد، و به علی عليه السلام نیز مانند آنرا بپوشانند، و جامه گلی دیگری به رسول

خدا بیوشانند که مابین مشرق و مغرب از نور آن روشن شود و مانند آنرا به علی علیه السلام نیز بیوشانند و پس از آن آندو را بالا برند، آنگاه ما را بخوانند و حساب مردم را بدست ما دهند، و ما به خدا سوگند اهل بهشت را به بهشت بریم و اهل دوزخ را به دوزخ ، سپس پیمبران را بخوانند و آنها در پیش عرش خدای عزوجل به دو صف بایستند تا وقتی که ما از حساب مردم فارغ شویم ، و چون بهشتیان به بهشت روند، و دوزخیان به دوزخ وارد شوند پروردگار عزت ، علی علیه السلام را بفرستد تا بهشتیان را هر یک در جایگاه مخصوص به خودش منزل دهد و همسر برایشان تزویج کند، و به خدا سوگند علی علیه السلام است که در بهشت همسران را به تزویج اهل بهشت در آورد و اینکار بدست دیگری جز او نیست ، و این کرامتی است از جانب خدای عز ذکره و فضیلتی است که خداوند آن حضرت را بدان فضیلت و برتری داده و بدانوسیله بر او منت نهاده است ، و او است به خدا سوگند کسی که دوزخیان را بدوزخ برد، و او است آن کسی که درهای بهشت را پس از ورود بهشتیان بر آنها می بندد، زیرا اختیار درهای بهشت بدست او است ، و اختیار درهای دوزخ نیز بدست او است .)

حدیث شماره : 155

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السَّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ عَنبَسَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ خَالَطُوا النَّاسَ فَإِنَّهُ إِنْ لَمْ يَنْفَعَكُمْ حُبُّ عَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فِي السِّرِّ لَمْ يَنْفَعَكُمْ فِي الْعَلَانِيَةِ

(155 - عنبسه گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که می فرمود: با مردم (یعنی عامه) آمیزش کنید زیرا اگر دوستی و محبت علی و فاطمه علیهما السلام در پنهانی به شما سودی ندهد در آشکارا نیز برای شما سود بخش نیست .)

حدیث شماره : 156

جَعْفَرُ عَنْ عَنبَسَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِيَّاكُمْ وَذَكَرَ عَلِيًّا وَفَاطِمَةَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ فَإِنَّ النَّاسَ لَيْسَ شَيْءٌ أَبْغَضَ إِلَيْهِمْ مِنْ ذِكْرِ عَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ ع

(156 - و نیز عنبسه از آنحضرت علیه السلام روایت کند که فرمود: بر شما باد که نام علی و فاطمه علیهما السلام را زنده کنید (و زنده نگاه دارید) زیرا در نزد مردم (یعنی سنیان ناصبی) چیزی مبغوض تر از نام علی و فاطمه علیهما السلام نیست .)

حدیث شماره : 157

جَعْفَرُ عَنْ عَنبَسَةَ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ ذِكْرُهُ إِذَا أَرَادَ فَنَاءَ دَوْلَةٍ قَوْمٍ أَمَرَ الْفَلَكَ فَاسْرَعَ السَّيْرَ فَكَانَتْ عَلَى مِقْدَارِ مَا يُرِيدُ

(157) - جابر از امام باقر عليه السلام روایت کند که فرمود: همانا خدای عزذکره هرگاه بخواهد دولت و سلطنت ملتی را از بین ببرد به فلک دستور دهد تا به تندی و سرعت بگردد و به همان مقدار و اندازه ای که خواهد مقرر دارد.)

حدیث شماره : 158

جَعْفَرُ بْنُ بُشَيْرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي شَيْبَةَ قَالَ دَخَلْتُ أَنَا وَ سُلَيْمَانُ بْنُ خَالِدٍ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ لَهُ سُلَيْمَانُ بْنُ خَالِدٍ إِنَّ الزَّيْدِيَّةَ قَوْمٌ قَدْ عُرِفُوا وَ جُرِبُوا وَ شَهَرَهُمُ النَّاسُ وَ مَا فِي الْأَرْضِ مُحَمَّدِيٌّ أَحَبُّ إِلَيْهِمْ مِنْكَ فَإِنْ رَأَيْتَ أَنْ تُدْنِيَهُمْ وَ تُقَرِّبَهُمْ مِنْكَ فَافْعَلْ فَقَالَ يَا سُلَيْمَانُ بْنُ خَالِدٍ إِنْ كَانَ هَؤُلَاءِ السُّفَهَاءُ يُرِيدُونَ أَنْ يَصُدُّونَا عَنْ عَلِمِنَا إِلَى جَهْلِهِمْ فَلَا مَرْحَبًا بِهِمْ وَ لَا أَهْلًا وَ إِنْ كَانُوا يَسْمَعُونَ قَوْلَنَا وَ يَنْتَظِرُونَ أَمْرَنَا فَلَا بَأْسَ

(158) - ابوشبیل گوید: من و سلیمان بن خالد خدمت امام صادق عليه السلام شرفیاب شدیم و سلیمان بن خالد به آنحضرت عرض کرد: همانا طائفه زیدیه مردمی معروف و با تجربه هستند و مردم نیز آنها را مشهور کرده اند، هیچ یک از افراد امت محمد صلی الله علیه و آله نیست که نزد آن ها محبوبتر از شما باشد، اگر صلاح بدانید آنها را به خود نزدیک سازید و متوجه خویشتن کنید؟

حضرت فرمود: ای سلیمان بن خالد اگر این مردمان سبک مغز بخواهند ما را از علم و دانش خود باز دارند و به سوی وادی نادانی خود کشند نه خوش آمدی بر آنها باد و نه خودی باشند، و اگر گفتار ما را گوش کنند و چشم به راه امر (ظهور و خروج) ما باشند باکی نیست .

حدیث شماره : 159

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ مَجْبُوبٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ انْقَطَعَ شَيْعُ نَعْلِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَهُوَ فِي جَنَازَةٍ فَجَاءَ رَجُلٌ بِشَيْعِهِ لِيَنَاوِلَهُ فَقَالَ أَمْسِكْ عَلَيْكَ شَيْعَكَ فَإِنَّ صَاحِبَ الْمُصِيبَةِ أَوْلَى بِالصَّبْرِ عَلَيْهَا

(159) - از امام صادق عليه السلام روایت کرده اند که آنحضرت در تشییع جنازه ای (هم چنانکه می رفت) بندنعلینش گسیخت، پس مردی بند نعلین خود را آورد که به آنجناب بدهد حضرت بدو فرمود: آنرا برای خودت نگهدار، زیرا مصیبت زده بشکیبائی در آن مصیبت سزاوارتر است (از دیگران).

شرح :

یعنی برای من که به گسیختن بند نعلین مبتلا شده ام صبر آسانتر است از تو که دچار این پیش آمد نشده ای، و صبر بر آن برای تو ناگوارتر از من است .

حدیث شماره : 160

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ الْحِجَامَةُ فِي الرَّأْسِ هِيَ الْمُغِيثَةُ تَنْفَعُ مِنْ كُلِّ دَاءٍ إِلَّا السَّامَ وَشَبْرَ مِنَ الْحَاجِبِينَ إِلَى حَيْثُ بَلَغَ إِبْهَامُهُ ثُمَّ قَالَ هَاهُنَا

(160) - از امام صادق عليه السلام روایت شده که فرمود: حجامت کردن در سر - مغیثه - (یعنی فریادرس از دردها) است که (انسانرا) از هر دردی سود بخشد جز مرگ (سپس برای نشان دادن جای حجامت) و جب کرد از ابروها تا به جائی که انگشت بزرگ دستش رسید و فرمود: اینجا سر.

حدیث شماره : 161

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مَرْوَكِ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ رِفَاعَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ أَ تَدْرِي يَا رِفَاعَةُ لِمَ سُمِّيَ الْمُؤْمِنُ مُؤْمِنًا قَالَ قُلْتُ لَأُذْرِي قَالَ لِأَنَّهُ يُؤْمِنُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَيُجِيزُ [اللَّهُ] لَهُ أَمَانَهُ

(161) - رفاعه گوید: امام صادق عليه السلام به من فرمود: ای رفاعه هیچ میدانی چرا مؤمن را مؤمن نامیدند؟ عرض کردم: نه، فرمود: برای آنکه او ایمان به خدای عزوجل آورده و خدا هم امان نامه او را امضاء می کند.

حدیث شماره : 162

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ حَنَّانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ لَا يُبَالِي النَّاصِبُ صَلَّى أُمُّ زَنَى وَ هَذِهِ الْآيَةُ نَزَلَتْ فِيهِمْ عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ تَصَلِّي نَارًا حَامِيَةً

(162 - حنان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: فايده ندارد برای ناصبی (دشمن علی عليه السلام و اولاد معصومش عليه السلام) چه نماز بخواند یا زنا کند، و این آیه هم درباره او نازل گشته که فرماید (...کار کرده و ناصبی است ، داخل آتشی سوزان شوند) (سوره غاشیه آیه 4-5).

حدیث شماره : 163

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُرَازِمٍ وَ يَزِيدَ بْنِ حَمَادٍ جَمِيعاً عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ فِيمَا أَظُنُّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ لَوْ أَنَّ غَيْرَ وُلِيَّ عَلِيٍّ عليه السلام أَتَى الْفُرَاتَ وَ قَدْ أَشْرَفَ مَأْوُهُ عَلَى جَنْبِيهِ وَ هُوَ يَزُحُّ زَخِيخًا فَتَنَاولَ بِكَفِّهِ وَ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ فَلَمَّا فَرَّغَ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ كَانَ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خَنْزِيرٍ

(163 - بگمانم عبدالله بن سنان است که از امام صادق عليه السلام روایت کرده فرمود: اگر به راستی جز دوست علی عليه السلام کسی به شط فرات در آید و آب آن به دو پهلوی او برسد و از زیادی برق زند و او یک مشت از آن آب بردارد و هنگام نوشیدن (بسم الله ...) نیز بگوید، و پس از آشامیدن (الحمد لله) هم بگوید (برای او در حرمت چون) خون ریخته یا گوشت خوک است .)

حدیث شماره : 164

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ رَجُلٍ ذَكَرَهُ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام كَيْفَ صَنَعْتُمْ بَعْمَى زَيْدٍ قُلْتُ إِنَّهُمْ كَانُوا يَحْرُسُونَهُ فَلَمَّا شَفَّ النَّاسُ أَخَذْنَا جُثَّتَهُ فَدَفَنَاهُ فِي جُرْفٍ عَلَى شَاطِئِ الْفُرَاتِ فَلَمَّا أَصْبَحُوا جَالَتِ الْخَيْلُ يُطَلِّبُونَهُ فَوَجَدُوهُ فَأَحْرَقُوهُ فَقَالَ أَفَلَا أَوْقَرْتُمُوهُ حَدِيدًا وَ أَلْقَيْتُمُوهُ فِي الْفُرَاتِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ لَعَنَ اللَّهُ قَاتِلَهُ

(164) - سليمان بن خالد گوید: امام صادق عليه السلام به من فرمود: به عمویم زید

چه کردید؟

عرض کردم: آنان (یعنی پاسبانان حکومت) از جنازه اش پاسبانی می کردند، و چون مردم کم شدند (و خلوت شد شب هنگام) ما پیکرش را برگرفتیم و در حاشیه جوئی در کنار شط فرات به خاک سپردیم، و چون صبح شد اسب سواران به جستجو پرداختند و او را بیافته و (بیرون آورده) سوزاندند.

حضرت فرمود: چرا آهن بدو نبستید و در شط فراتش نینداختید؟ درود خدا

بر او باد، و خدا کشنده اش را لعنت کند.

حدیث شماره : 165

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ ذِكْرُهُ أَذِنَ فِي هَلَاكِ بَنِي أُمِّيَّةَ بَعْدَ إِحْرَاقِهِمْ زَيْدًا بِسَبْعَةِ أَيَّامٍ

165 - و از آنحضرت عليه السلام روایت شده که فرمود: به راستی خدای عزذکره هفت روز پس از آنکه بنی امیه پیکر زید را سوزاندند اجازه نابودی بنی امیه را صادر کرد. (

حدیث شماره : 166

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ اللَّهَ جَلَّ ذِكْرُهُ لِيَحْفَظُ مَنْ يَحْفَظُ صَدِيقَهُ

166 - عبیدبن زراره از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: همانا خدای جل ذکره نگهداری کند از کسیکه رفیقش را (در حضور و غیاب) نگهداری کند. (

حدیث شماره : 167

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ سَعْدَانَ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ كُنْتُ قَاعِدًا مَعَ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عليه السلام وَالنَّاسُ فِي الطَّوَافِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ فَقَالَ يَا سَمَاعَةُ إِنِّي إِيَابُ هَذَا الْخَلْقِ وَعَلَيْنَا حِسَابُهُمْ فَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ ذَنْبٍ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَتَّمْنَا عَلَى اللَّهِ فِي تَرْكِهِ لَنَا فَأَجَابْنَا إِلَى ذَلِكَ وَمَا كَانَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ النَّاسِ اسْتَوْهَبْنَاهُ مِنْهُمْ وَأَجَابُوا إِلَى ذَلِكَ وَعَوَّضَهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ

(167) سماعه گویند در (مسجد الحرام) خدمت امام کاظم عليه السلام

نشسته بودم و مردم مشغول طواف بودند پس آنحضرت به من فرمود: ای سماعه باز گشت خلق (در قیامت) به سوی ما است و حسابشان با ما است، پس آن گناهانی که آنها میان خود و مردم دارند (از حقوق و مظالم) ما از مردم (و صاحبان حق) بخواهیم که حقوقشان را ببخشند و آنها نیز بپذیرند و خدای عزوجل بدانها عوض دهد.

شرح :

مجلسی رحمته الله گوید: این کلام منافاتی با آیه شریفه ندارد که فرموده (همانا به سوی ما است بازگشتشان ...) بلکه مفسر و بیان کننده آن است (که مقصود بازگشتشان به سوی حجج ما است) و این خود شایع است که ملوک و سلاطین کار بندگانشان را به خود نسبت دهند.

حدیث شماره : 168

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ مَنْصُورِ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنِ سُلَيْمَانَ الْمُسْتَرِقِّ عَنِ صَالِحِ الْأَحْوَلِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ أَخَى رَسُولُ اللَّهِ ص بَيْنَ سَلْمَانَ وَأَبِي ذَرٍّ وَاشْتَرَطَ عَلَيَّ أَبِي ذَرٍّ أَنْ لَا يَعْصِيَ سَلْمَانَ

(168) - صالح احوال گوید: شنیدم از امام صادق عليه السلام که می فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله میان سلمان و ابوذر عقد اخوت و برادری برقرار کرد و با ابی ذر شرط فرمود که نافرمانی سلمان را نکند.

حدیث شماره : 169

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ خَطَّابِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ قَالَ لَقِيتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي طَرِيقِ الْمَدِينَةِ فَقَالَ مَنْ ذَا أْحَارِثُ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَمَا لِأَحْمِلَنَّ ذُنُوبَ سُفَهَائِكُمْ عَلَى عُلَمَائِكُمْ ثُمَّ مَضَى فَأَتَيْتُهُ فَاسْتَأْذَنْتُ عَلَيْهِ فَدَخَلْتُ فَقُلْتُ لَقِيتَنِي فَقُلْتَ لِأَحْمِلَنَّ ذُنُوبَ سُفَهَائِكُمْ عَلَى عُلَمَائِكُمْ فَدَخَلَنِي مِنْ ذَلِكَ أَمْرٌ عَظِيمٌ فَقَالَ نَعَمْ مَا يَمْنَعُكُمْ إِذَا بَلَغَكُمْ عَنِ الرَّجُلِ مِنْكُمْ مَا تَكْرَهُونَ وَ مَا يَدْخُلُ عَلَيْنَا بِهِ الْأَذَى أَنْ تَأْتُوهُ فَتُوْنَبُوهُ وَ تَعْذِلُوهُ وَ تَقُولُوا لَهُ قَوْلًا بَلِيغًا فَقُلْتُ [لَهُ] جُعِلَتْ فِدَاكَ إِذَا لَا يُطِيعُونَا وَ لَا يَقْبَلُونَ مِنَّا فَقَالَ أَهْجُرُوهُمْ وَ اجْتَنِبُوا مَجَالِسَهُمْ

(169) - حارث بن مغیره گوید: امام صادق عليه السلام در راه مدینه به من برخورد و فرمود: کیستی؟ آیا حارث هستی؟ عرض کردم: آری، فرمود: بدانکه من گناه نابخردان شما را بگردن دانشمندانان می اندازم؟

این سخن را فرمود و از من گذشت ، من به نزدش رفتم و از او اجازه شرفیابی گرفته خدمتش رسیدم و عرض کردم : مرا دیدار کردی و فرمودی : همانا من گناه نابخردانتان را بگردن دانشمندانتان می اندازم و این سخن شما بسختی مرا نگران کرده ؟ فرمود: آری چه چیز جلوگیری می کند شما را از اینکه وقتی از شخصی سخنی به شما رسد که موجب ناراحتی شما و آزار ما گردد، به نزد او بروید و او را بر آن سخن سرزنش و توبیخ کنید و به طور رسا و آشکار با او گفتگو کنید؟ بدان حضرت عرض کردم : قربانت ! در اینصورت اینگونه افراد پیروی ما را نمی کنند و از ما نمی پذیرند؟ فرمود: شما هم از آنها کناره گیری کنید و از نشست و برخاست با آنها دوری کنید؟)

حدیث شماره : 170

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ سَيَابَةَ بْنِ أَيُّوبَ وَ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ وَ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ يَرْفَعُونَهُ إِلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ يُعَذِّبُ السُّتَّةَ بِالسُّتَّةِ الْعَرَبَ بِالْعَصْبِيَّةِ وَ الدَّهَاقِينَ بِالْكَبْرِ وَ الْأَمْرَاءَ بِالْجَوْرِ وَ الْفُقَهَاءَ بِالْحَسَدِ وَ التُّجَّارَ بِالْخِيَانَةِ وَ أَهْلَ الرَّسَائِقِ بِالْجَهْلِ

(170 - از امیرمؤمنان عَلَيْهِ السَّلَامُ نقل کنند که فرمود: شش طائفه اند که خدای عزوجل به شش خصلت (ناپسند) عذاب کند: عرب را به عصبیت (و تعصب کشی های بیجای قومی و عربی گری) و دهبانان را به تکبر و سر بزرگی کردن ، و امیران را به جور و تعدی ، و فقیهان را به حسد و رشک بردن ، بازرگانان و پیشه وران را به خیانت و دهاتیان را به جهل و نادانی .)

حدیث شماره : 171

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامٍ وَغَيْرِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ مَا كَانَ شَيْءٌ أَحَبَّ إِلَيَّ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ص مِنْ أَنْ يُظَلَّ خَائِفًا جَائِعًا فِي اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

(171 - هشام و دیگران از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کنند که فرمود: چیزی نزد رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ محبوبتر از این نبود که ترسان گرسنه ای را در راه خدای عزوجل پناه دهد و زیر بال گیرد.)

حدیث شماره : 172

عَلِيُّ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ عَنِ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِيعًا عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ وَ حَفْصِ بْنِ الْبَخْتَرِيِّ وَ سَلْمَةَ بِيَّاعِ السَّابِرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ إِذَا أَخَذَ كِتَابَ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَنَظَرَ فِيهِ قَالَ مَنْ يُطِيقُ هَذَا مَنْ يُطِيقُ ذَا قَالَ ثُمَّ يَعْمَلُ بِهِ وَ كَانَ إِذَا قَامَ إِلَى الصَّلَاةِ تَغَيَّرَ لَوْنُهُ حَتَّى يُعْرَفَ ذَلِكَ فِي وَجْهِهِ وَ مَا أَطَاقَ أَحَدٌ عَمَلَ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ وُلْدِهِ مِنْ بَعْدِهِ إِلَّا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ع

(172 - عبدالرحمن ، و حفص ، و سلمة از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کنند که فرمود: علی بن الحسین عَلَيْهِمَا السَّلَامُ چنان بود که هرگاه نامه کارهای علی عَلَيْهِ السَّلَامُ (و عبادتها و سایر کارهای خیر او) و را بدست می گرفت و در آن نظر می کرد می فرمود: کیست که طاقت اینکارها را داشته باشد! کیست که طاقت اینکارها را داشته باشد! کیست که سبب آن کارها را انجام می

داد، و چنان بود که هر گاه به نماز می ایستاد، رنگش دگرگون می شد بطوری که اثر آن در چهره اش دیده می شد، و پس از علی علیه السلام کسی از فرزندانش طاقت انجام کارهای او را جز علی بن الحسین علیه السلام نداشت .

حدیث شماره : 173

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنِ الْحَسَنِ الصَّقِيلِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ وَلِيَّ عَلِيٍّ عليه السلام لَا يَأْكُلُ إِلَّا الْحَلَالَ لِأَنَّ صَاحِبَهُ كَانَ كَذَلِكَ وَإِنَّ وَلِيَّ عُثْمَانَ لَا يُبَالِي أَمْ حَلَالًا أَمْ حَرَامًا لِأَنَّ صَاحِبَهُ كَذَلِكَ قَالَ ثُمَّ عَادَ إِلَيَّ ذَكَرَ عَلِيٌّ عليه السلام فَقَالَ أَمَا وَالَّذِي ذَهَبَ بِنَفْسِهِ مَا أَكَلَ مِنَ الدُّنْيَا حَرَامًا قَلِيلًا وَلَا كَثِيرًا حَتَّى فَارَقَهَا وَلَا عَرَضَ لَهُ أَمْرَانِ كِلَاهُمَا لِلَّهِ طَاعَةٌ إِلَّا أَخَذَ بِأَشَدِّهِمَا عَلَيَّ بَدَنِهِ وَلَا نَزَلَتْ بِرَسُولِ اللَّهِ صَ شَدِيدَةٌ قَطُّ إِلَّا وَجَّهَهُ فِيهَا تَقَةً بِهِ وَلَا أَطَاقَ أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ عَمَلَ رَسُولِ اللَّهِ صَ بَعْدَهُ غَيْرُهُ وَلَقَدْ كَانَ يَعْمَلُ عَمَلَ رَجُلٍ كَأَنَّهُ يَنْظُرُ إِلَى الْجَنَّةِ وَالنَّارِ وَلَقَدْ أَعْتَقَ أَلْفَ مَمْلُوكٍ مِنْ صُلْبِ مَالِهِ كُلِّ ذَلِكَ تَحَفَّى فِيهِ يَدَاهُ وَتَعَرَّقُ جَبِينُهُ التَّمَّاسَ وَجَهَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَالْخَلَّاصِ مِنَ النَّارِ وَمَا كَانَ قُوَّتُهُ إِلَّا الْخَلَّ وَالزَّيْتُ وَحَلْوَاهُ التَّمْرُ إِذَا وَجَدَهُ وَمَلْبُوسُهُ الْكَرَائِسُ فَإِذَا فَضَلَ عَنْ ثِيَابِهِ شَيْءٌ دَعَا بِالْجَلَمِ فَجَزَّهُ

(173 - حسن صیقل گوید: شنیدم از امام صادق علیه السلام که فرمود: دوست علی علیه السلام کسی است که جز مال حلال نخورد، زیرا خود (علی علیه السلام اینطور بود، و دوست عثمان هم کسی است که باکی ندارد حلال بخورد یا حرام زیرا خود او (یعنی عثمان) چنان بود.

سپس به سخن خود درباره علی علیه السلام برگشته فرمود: هان! سوگند بدانکه جان علی را گرفت او چیزی از مال حرام دنیا نخورد چه کم و چه زیاد تا وقتی

که از این دنیا رفت ، و هیچگاه اتفاق نیفتاد که دو کار برایش پیش آمد کند که هر دوی آنها اطاعت و فرمانبرداری خدا باشد جز آنکه هر کدام انجامش بر بدن او سخت تر بود آن را انتخاب می فرمود، و هیچگاه پیش آمد ناگوار و سختی برای رسول خدا ﷺ اتفاق نیفتاد جز آنکه علی ع را برای سر و صورت دادن آن می فرستاد به خاطر آن اعتماد و وثوقی که به او داشت ، و پس از رسول خدا ﷺ احدی از این امت طاقت انجام کار رسول خدا ﷺ را جز او نداشت ، و هنگام عبادت و کار (های دیگر همچون مردی کار می کرد که گویا به بهشت و دوزخ می نگرد (و آندو را جلوی چشم خود می بیند)، و همانا آنجناب از مال خالص خود هزار برده (خرید و) آزاد کرد و پول همه آنها را از دسترنج خود و عرق جبینش تهیه کرده بود، و تمام را به خاطر خدای عزوجل (و خوشنودی او) و نجات یافتن از آتش دوزخ انجام داد، و خوراکش جز سرکه و زیتون نبود، و شیرینی او تنها همان خرما بود آنهم اگر بدستش می رسید، و جامه اش کرباس بود، و هرگاه چیزی از آن جامه زیاد می آمد قیچی می خواست و آن را قیچی می کرد.)

حدیث شماره : 174

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَامِلٍ كَانَ لِمُحَمَّدِ بْنِ رَاشِدٍ قَالَ حَضَرْتُ عَشَاءَ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عليه السلام فِي الصَّيْفِ فَأَتَى بِخِوَانٍ عَلَيْهِ خُبْزٌ وَأُتِيَ بِجَفْنَةٍ فِيهَا تَرِيدٌ وَ لَحْمٌ تَفُورٌ فَوَضَعَ يَدَهُ فِيهَا فَوَجَدَهَا حَارَّةً ثُمَّ رَفَعَهَا وَ هُوَ يَقُولُ نَسْتَجِيرُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ نَحْنُ لَا نَقْوَى عَلَى هَذَا فَكَيْفَ النَّارُ وَ جَعَلَ يُكْرِرُ هَذَا الْكَلَامَ حَتَّى أَمَكَّنَتْ الْقِصْعَةُ فَوَضَعَ يَدَهُ فِيهَا وَ وَضَعْنَا أَيْدِينَا حِينَ أَمَكَّنْتَنَا فَأَكَلْنَا وَ أَكَلْنَا مَعَهُ ثُمَّ إِنَّ الْخِوَانَ رُفِعَ فَقَالَ يَا غُلَامُ أَتَيْنَا بِشَيْءٍ فَأَتَى بِتَمْرٍ فِي طَبَقٍ فَمَدَدْتُ يَدِي فَإِذَا هُوَ تَمْرٌ فَقُلْتُ أَصْلَحَكَ اللَّهُ هَذَا زَمَانُ الْأَعْنَابِ وَ الْفَاكِهَةِ قَالَ إِنَّهُ تَمْرٌ ثُمَّ قَالَ أَرْفَعُ هَذَا وَ أَتَيْنَا بِشَيْءٍ فَأَتَى بِتَمْرٍ فَمَدَدْتُ يَدِي فَقُلْتُ هَذَا تَمْرٌ فَقَالَ إِنَّهُ طَيِّبٌ

(174 - یکی از کارکنان محمدبن راشد گوید: در سر غذای شام امام صادق

عليه السلام در تابستان حاضر شدم، پس سفره ای گسترده که در آن نان بود و سپس (بادیه و) کاسه بزرگی آوردند که در آن ترید و گوشت بود و میجوشید، حضرت دست بر آنها نهاد دید داغ است، دستش را برداشته فرمود: پناه می برم به خدا از آتش، پناه به خدا از آتش. ما طاقت حرارت این آتش را نداریم تا چه رسد به آتش دوزخ، و هم چنان این سخنان را تکرار می کرد تا کاسه ترید خنک و خوردنی شد، پس آنحضرت دست در آن کاسه گذارد و ماهم که دیدیم می شود خورد دست در آن بردیم و با او شروع بخوردن کردیم، و چون سفره را برچیدند فرمود: ای غلام چیزی برای ما بیاور!

غلام طبقی آورد و من دست خود را در آن دراز کردم دیدم خرما است گفتم : خدا کارت را به اصلاح گراید اکنون موسم انگور و میوه است ؟ و فرمود:

(آری) این خرما است ، دوباره (به غلامش) فرمود: این را بردار و چیزی برای ما بیاور، باز هم خرما آوردند، من عرض کردم : این هم خرما است ؛ فرمود: آری ولی این خوبست .

شرح :

مجلسی رحمته الله گوید: شاید حضرت در مرتبه دوم دستور داده چیز دیگری بیاورند ولی چون چیز دیگری نبوده است دوباره خرما آوردند و حضرت هم تعریف آن را کرده که همین خوب است و نباید آن را کوچک شمرد، و یا اینکه حضرت دستور داده که آن را بردارند و خرمای بهتری بیاورند و چون نوع بهتر را آوردند فرمود: این خرمای خوبی است .

حدیث شماره : 175

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ مَا أَكَلَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَثَكِنًا مُنْذُ بَعَثَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى أَنْ قَبَضَهُ تَوَاضَعًا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ مَا رَأَى رُكْبَتَيْهِ أَمَامَ جَلِيسِهِ فِي مَجْلِسٍ قَطُّ وَلَا صَافِحَ رَسُولُ اللَّهِ ص رَجُلًا قَطُّ فَتَنَعَ يَدَهُ مِنْ يَدِهِ حَتَّى يَكُونَ الرَّجُلُ هُوَ الَّذِي يَنْزِعُ يَدَهُ وَلَا كَافَأَ رَسُولُ اللَّهِ ص بِسَيِّئَةٍ قَطُّ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ اذْفَعْ بِأَلْتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ فَفَعَلَ وَ مَا مَنَعَ سَائِلًا قَطُّ إِنْ كَانَ عِنْدَهُ أُعْطِيَ وَإِلَّا قَالَ يَأْتِي اللَّهُ بِهِ وَلَا أُعْطِيَ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ شَيْئًا قَطُّ إِلَّا أَجَازَهُ اللَّهُ إِنْ كَانَ لِيُعْطِيَ الْجَنَّةَ فَيُجِيزُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ ذَلِكَ قَالَ وَ كَانَ أَخُوهُ مِنْ بَعْدِهِ وَ الَّذِي ذَهَبَ بِنَفْسِهِ مَا أَكَلَ مِنْ الدُّنْيَا حَرَامًا قَطُّ حَتَّى خَرَجَ مِنْهَا وَ اللَّهُ إِنْ كَانَ لِيَعْرِضَ لَهُ الْأَمْرَانِ كِلَاهُمَا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ طَاعَةً فَيَأْخُذُ بِأَشَدِّهِمَا عَلَى بَدَنِهِ وَ اللَّهُ لَقَدْ أَعْتَقَ أَلْفَ مَمْلُوكٍ لَوَجْهِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ دَبَّرَتْ فِيهِمْ يَدَاهُ وَ اللَّهُ مَا أَطَاقَ عَمَلَ رَسُولِ اللَّهِ ص مِنْ بَعْدِهِ أَحَدٌ غَيْرُهُ وَ

اللَّهُ مَا نَزَلَتْ بِرَسُولِ اللَّهِ ص نَازِلَةً قَطُّ إِلَّا قَدَّمَهُ فِيهَا تَقَةً مِنْهُ بِهِ وَإِنْ كَانَ رَسُولُ
 اللَّهُ ص لِيَبْعَثُهُ بِرَأْيَتِهِ فَيَقَاتِلُ جَبْرَائِيلُ عَنْ يَمِينِهِ وَمِيكَائِيلُ عَنْ يَسَارِهِ ثُمَّ مَا يَرْجِعُ
 حَتَّى يَفْتَحَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ

(175 - معاوية بن وهب از امام صادق عليه السلام روایت کرده که فرمود: هیچگاه رسول خدا صلى الله عليه وآله وسلم از روزی که خدا او را به پیامبری برانگیخت تا وقتی که از این دنیا رفت در حال تکیه زدن خوراک نخورد و این به خاطر فروتنی و تواضع برای خدای عزوجل بود، و هیچگاه دو زانوی او جلوتر از هم نشین (بغلی) او دیده نشد (یعنی جلوتر از دیگران نمی نشست، و مجلسی رحمته الله احتمال دیگری نیز داده و گفته: یعنی هیچ گاه زانوی او را گرچه مورد حاجت هم بود به رفیقش که در مجلس نشسته بود نشان نمی داد به خاطر شرمی که از او داشت ...) و هیچگاه رسول خدا صلى الله عليه وآله وسلم با مردی دست نداد که پیش از رها کردن او دست خود را از دستش بکشد تا وقتی که آنمرد دستش را می کشید، و هیچگاه بدی را به بدی مکافات نکرد، خدای تعالی بدو فرمود: (بدی را به آنچه نیکوتر است دفع کن) (سوره مؤ منون آیه 96) و او نیز این دستور را بکار بست .

و هیچگاه کسی چیزی از او نخواست که او را رد کند (بدین ترتیب که) اگر داشت به او میداد، و اگر نداشت می فرمود: خدا می دهد، و هرگز از طرف خدا چیزی نبخشید و تعهد نکرد جز آنکه خداوند آن را امضاء می فرمود، اگر بهشت را نیز به کسی می بخشید خدا به او می داد.

و برادرش علی عليه السلام نیز سوگند بدانکه جانش را گرفت هرگز چیز حرامی از مال دنیا نخورد تا وقتی که از این جهان رفت و به خدا سوگند هرگاه دو کار برای او پیش می آمد که هر دوی آنها مورد اطاعت و فرمانبرداری خدای عزوجل بود آنکه انجام آن بر تنش سخت تر بود آن را انتخاب می فرمود، و به

خدا قسم هزار بنده در راه خدا آزاد کرد که برای پیدا کردن پول خرید آنها دستش تاول زده و مجروح شده بود، و به خدا سوگند کسی تاب عمل و کار رسول خدا ﷺ را پس از آنحضرت ﷺ جز علی نداشت، و به خدا سوگند هیچگاه برای رسول خدا ﷺ پیش آمد ناگواری رخ نداد جز آنکه علی را روی اطمینان و اعتمادی که به او داشت برای انجام آن کار جلو می انداخت و روانه می کرد، و چنان بود که رسول خدا ﷺ پرچم جنگ خود را بدست او میداد و جبرئیل از طرف راست و میکائیل از سمت چپش می جنگیدند، و از جنگ باز نمی گشت تا خدای عزوجل او را پیروز و فاتح سازد.

(

حدیث شماره : 176

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ زَيْدِ بْنِ الْحَسَنِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ كَانَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَشْبَهَ النَّاسِ طِعْمَةً وَ سَبِيرَةً بِرَسُولِ اللَّهِ ص وَ كَانَ يَأْكُلُ الْخُبْزَ وَ الزَّيْتَ وَ يُطْعِمُ النَّاسَ الْخُبْزَ وَ اللَّحْمَ قَالَ وَ كَانَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَسْتَقِي وَ يَخْتَطِبُ وَ كَانَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ تَطْحَنُ وَ تَعْجِنُ وَ تَخْبِزُ وَ تَرْفَعُ وَ كَانَتْ مِنْ أَحْسَنِ النَّاسِ وَجْهًا كَانَتْ وَ جَنَّتِيهَا وَرَدَّتَانِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهَا وَ عَلَى أَبِيهَا وَ بَعْلِهَا وَ وُلْدِهَا الطَّاهِرِينَ

(176 - زيد بن حسن گوید: شنیدم از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ که می فرمود: علی

عَلَيْهِ السَّلَامُ در خوراک و روش خود شبیه ترین مردم بود به رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، و چنان بود که خودش نان و زیتون می خورد و به مردم نان و گوشت می داد، و علی عَلَيْهِ السَّلَامُ آب می کشید و هیزم می آورد و فاطمه عَلَيْهَا السَّلَامُ آرد آسیا می کرد و خمیر می ساخت و نان می پخت و جامه وصله می زد، و از همه مردم زیباتر بود و گوئی دو گونه اش دو گل شکفته بود، درود خدا بر او و شوهر و فرزندان پاکش باد.)

حدیث شماره : 177

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الرَّيَّانِ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ يُونُسَ رَفَعَهُ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام
إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمْ يَبْعَثْ نَبِيًّا قَطُّ إِلَّا صَاحِبَ مِرَّةٍ سَوْدَاءَ صَافِيَةٍ وَمَا بَعَثَ اللَّهُ
نَبِيًّا قَطُّ حَتَّى يُقَرَّ لَهُ بِالْبَدَاءِ

(177) - یونس بطور مرفوع از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: همانا
خدای عزوجل پیامبری را نفرستاد جز آنکه دارای خلط سوداء پاکی بود (یعنی
درباره خدای عزوجل و پیشرفت دستورات خداوند تند خو و سخت بود، و هم
تیز هوش و خوش فهم بود) و هیچگاه خداوند پیامبری را نفرستاد جز آنکه به
(بداء) اقرار داشت .

شرح :

مجلسی. رحمته الله علیه گوید: اینکه خلط سوداء را در حدیث به صفا و پاکی توصیف
فرموده برای این است که بفهماند آثار بد این خلط که غالبا ملازم آن است در
انبیاء. عليهم السلام . نبوده ... (پایان).

و بداء در لغت به معنای آشکار شدن و رخ دادن کاری و دست کشیدن از
کاری در حین انجام آن و امثال آن آمده است ، و در اینکه آیا بداء در مورد
خدای تعالی به چه نحو است و به چه معنا است احتیاج به بحث مفصلی دارد که
در باب اصول عقاید علمای شیعه تحقیقاتی در این باب فرموده اند و در اصول
کافی نیز بابی در بداء عنوان کرده و قسمتی از اخبار بداء را نقل می کند هر که
اطلاع کافی از آنها خواهد به کتب مفصله ای که در این باره نوشته شده و یا به
شروح اصول کافی مراجعه کند.)

حدیث شماره : 178

سَهْلٌ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لَمَّا نَفَرُوا بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاقَتُهُ قَالَتْ لَهُ النَّاقَةُ وَاللَّهِ لَا أَزَلْتُ خُفًّا عَنْ
خُفٍّ وَلَا لَوْ قُطِّعَتْ إِرْبًا إِرْبًا

(178 - از امام صادق عليه السلام روایت شده که فرمود: هنگامیکه (منافقین در عقبه) شتر رسول خدا صلى الله عليه وسلم را رم دادند شتر (به سخن آمده) به رسول خدا گفت: به خدا سوگند گام بردارم و گرچه تکه تکه شوم (و به هیچ وجه شما را به مخاطره نمی اندازم).

توضیح :

داستان رم دادن شتر رسول خدا صلى الله عليه وسلم را که به وسیله منافقین مکه انجام شد طبرسی رحمه الله بطور تفصیل در کتاب احتجاج نقل کرده که هر که خواهد بدانجا مراجعه کند.)

حدیث شماره : 179

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ
يَزِيدَ جَمِيعاً عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ عَنْ رَجُلٍ عَنِ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ يَا لَيْتَنَّا سَيَّارَةٌ مِثْلُ آلِ يَعْقُوبَ حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ خَلْقِهِ
(179 - مردی از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: ای کاش ما را هم
کاروانی بود مانند خاندان یعقوب تا خداوند میان ما و مردم حکم و می کرد و
قضاوت می فرمود.

شرح :

در این کلام آرزو کرده که کاش مانند اولاد یعقوب در شهرها مسافرت می
کرد به خاطر آزار و صدمات بسیاری بود که در شهر خود از دست فامیل و
حاکم ستمگر آن می کشید و می دید که هر روز یکی از عموزادگانش به سلطان
وقت خروج می کند و به دست او نابود می شود و امثال اینگونه ناراحتی ها
(بایان کلام فیض).

و ممکن است مقصود از کاروان همان کاروانی باشد که سر چاه آمدند و
یوسف را از چاه بیرون آورده و با خود به مصر بردند و در نتیجه این تصادف
بود که یوسف عزیز مصر گردید، و امام عصر عليه السلام آرزو می کند که ای کاش
چنین کاروانی هم به ما برمی خورد و ما را از میان این مردم و این شهر بیرون
می برد تا خداوند ما را هم به مقام واقعی خود در میان مردم برساند، و این
احتمال را با این شرح ندیده ام کسی ذکر کرده باشد فقط در کلام مجلسی رحمته الله
اشاره ای بدان شده است .

حدیث شماره : 180

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ قُتَيْبَةَ عَنْ حَفْصِ بْنِ عُمَرَ
عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ إِنِّي
لَسْتُ كُلَّ كَلَامِ الْحَكِيمِ أَتَقَبَّلُ إِنَّمَا أَتَقَبَّلُ هَوَاهُ وَهَمَّهُ فَإِنْ كَانَ هَوَاهُ وَهَمُّهُ فِي
رِضَايَ جَعَلْتُ هَمَّهُ تَقْدِيسًا وَتَسْبِيحًا

(180 - اسماعیل بن محمد از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که فرمود: خدای عزوجل فرماید: من چنان نیستم که هر سخنی را که شخص حکیم و فرزانه ای (به من بگوید) بپذیرم بلکه من نیت قلبی و تصمیم درونی او را می پذیرم (یعنی به دلش نگاه می کنم و دهن بین نیستم) پس اگر نیت و تصمیم قلبی او در مورد رضا و خوشنودی من باشد همان تصمیم او را تقدیس و تسبیح برای او به حساب می آورم .)

حدیث شماره : 181

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنِ الطَّيَّارِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ قَالَ خَسَفٌ وَمَسَخٌ وَقَذْفٌ قَالَ قُلْتُ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ قَالَ دَعَا ذَا ذَاكَ قِيَامُ الْقَائِمِ

(181 - طیار از امام صادق علیه السلام روایت کرده که در تفسیر گفتار خدای عزوجل (بزودی آیات (و نشانه های) خویش را در آفاق و در خودشان به آنها بنمایانیم تا آشکار شود برایشان که او حق است) (سوره حم سجده آیه 53) فرمود: نشانه ها عبارت است از به زمین فرو رفتن و مسخ شدن و پرتاب شدن سنگ و غیره (از آسمان) گوید: عرض کردم (معنای): (تا آشکار شود برای ایشان که او بر حق است) چیست؟

فرمود: آن را واگذار که مقصود ظهور حضرت قائم علیه السلام است .

حدیث شماره : 182

سَهْلٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ وَابْنِ سِنَانَ وَ سَمَاعَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص طَاعَةٌ عَلِيٍّ ذُلٌّ وَمَعْصِيَتُهُ كُفْرٌ بِاللَّهِ قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ تَكُونُ طَاعَةٌ عَلِيٍّ ذُلًّا وَمَعْصِيَتُهُ كُفْرًا بِاللَّهِ فَقَالَ إِنَّ عَلِيًّا يَحْمِلُكُمْ عَلَى الْحَقِّ فَإِنْ أَطَعْتُمُوهُ ذَلَلْتُمْ وَإِنْ عَصَيْتُمُوهُ كَفَرْتُمْ بِاللَّهِ

(182) - ابوبصیر از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرموده: فرمانبرداری علی خواری و زبونی است و نافرمانیش کفر به خدا است! بدان حضرت گفتند: ای رسول خدا چگونه فرمانبرداری علی خواری است و نافرمانیش کفر به خدا است؟ فرمود: زیرا علی شما را به حق وامیدارد و اگر فرمانش برید باید به زبونی تن در دهید و اگر نافرمانیش کنید به خدا کافر شده اید.

شرح :

مقصود این است که چون علی عليه السلام مرد حق است نه می شود نافرمانی او را کرد چون موجب کفر به خدا است ، و نه در فرمانبرداریش ثروت و عزت ظاهری بدست آید چون برای پیشرفت کارش به کسی به اصطلاح آوانس نمی دهد و مانند سایر زمامداران و سیاستمداران به صرف طرفداری و اطاعت از او به کسی پول و منصب و مقامی نمی دهد.)

حدیث شماره : 183

عَنْهُ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ أَوْ غَيْرِهِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام نَحْنُ بَنُو هَاشِمٍ وَ شِيعَتُنَا الْعَرَبُ وَ سَائِرُ النَّاسِ الْأَعْرَابُ (183) - اسحاق بن عمار یادگیری از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: ما ئیم بنی هاشم ، و شیعیان ما عرب هستند و سایر مردم اعراب (بیابانی) هستند.
شرح :

مجلسی، رحمته الله گوید: یعنی آنچه در مدح بنی هاشم وارد شده مخصوص به ما خانواده است نه هر که از اولاد هاشم است مانند بنی عباس و غیر آن ، و آنچه در مدح عرب رسیده مقصود از آن شیعیان و پیروان ما است اگرچه از نژاد عرب نباشند زیرا آنان نیز به زبان عرب محشور گردند، و سایر مردم مخالف با ما همان اعرابی هستند که خدا درباره شان فرمود: (الاعراب اشد کفرا و نفاقا...).

حدیث شماره : 184

سَهْلٌ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ حَنَانٍ عَنْ زُرَّارَةَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام نَحْنُ قُرَيْشٌ وَ شِيعَتُنَا الْعَرَبُ وَ سَائِرُ النَّاسِ عُلُوجُ الرُّومِ (184) - زراره از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: ما ئیم قریش و شیعیان ما عرب هستند و سایر مردم کفار روم (و کفار دیگر غیر عرب) هستند.
(

حدیث شماره : 185

سَهْلٌ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ
كَانِي بِالْقَائِمِ عليه السلام عَلَى مَنبَرِ الْكُوفَةِ عَلَيْهِ قَبَاءٌ فَيُخْرَجُ مِنْ وَرِيَانِ قَبَائِهِ كِتَابًا مَخْتُومًا
بِخَاتَمٍ مِنْ ذَهَبٍ فَيَفُكُّهُ فَيَقْرُؤُهُ عَلَى النَّاسِ فَيُجْفِلُونَ عَنْهُ إِجْفَالَ الْغَنَمِ فَلَمْ يَبْقَ إِلَّا
النُّقْبَاءُ فَيَتَكَلَّمُ بِكَلَامٍ فَلَا يُلْحَقُونَ مَلْجَأً حَتَّى يَرْجِعُوا إِلَيْهِ وَإِنِّي لَأَعْرِفُ الْكَلَامَ الَّذِي
يَتَكَلَّمُ بِهِ

(185 - از امام صادق عليه السلام روایت کنند که فرمود: گویا من حضرت قائم را
بر فراز منبر کوفه می بینم که قبائی در بر دارد و از جیب قبای خود (یا از زیر
آن) نامه ای که به طلا مهر شده بیرون آورد و آن مهر را بشکند و نامه را بر
مردم قرائت کند، و در اثر شنیدن مضمون آن مردم هم چنانکه گله گوسفند رم
می کند از دورش پراکنده شوند و کسی جز سردسته های آنان به جای نماند
پس سخن دیگری به زبان آرد، و مردم فراری چون پناهگاهی نیابند به سوی
آنحضرت باز گردند، و به راستی هم اکنون من آن سخنی که او به زبان آورد می
دانم .

شرح :

مجلسی رحمته الله گوید: شاید آن نامه مشتمل بر لعن (خلفاء ناحق) و ائمه
مخالفین باشد و یا مشتمل بر احکامی باشد که مخالف با عقیده اکثر مردم است .

(

حدیث شماره : 186

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ الْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ فَحَيْثُمَا وَجَدَ أَحَدُكُمْ ضَالَّتَهُ فَلْيَأْخُذْهَا (186) - جابر از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: همانا حکمت و فرزاندگی گمشده مرد مؤمن است ، پس در هر جا که یکی از شماها گمشده خود را پیدا کرد آن را فراگیرد.)

حدیث شماره : 187

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ أَوْ غَيْرِهِ عَنْ سُلَيْمَانَ كَاتِبِ عَلِيِّ بْنِ يَقْطِينٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ الْأَشْعَثَ بْنَ قَيْسٍ شَرِكَ فِي دَمِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامِ وَابْنَتُهُ جَعْدَةُ سَمَّتِ الْحَسَنَ عليه السلام وَ مُحَمَّدًا ابْنَهُ شَرِكَ فِي دَمِ الْحُسَيْنِ ع

(187) - از امام صادق عليه السلام روایت کرده اند که فرمود: همانا اشعث بن قیس کسی بود که خود در (ریختن) خون امیرمؤمنان عليه السلام شرکت جست ، و دخترش جعدہ (امام) حسن عليه السلام را زهر خورانید و پسرش محمد در (ریختن) خون حسین عليه السلام شرکت جست .

شرح :

اشعث بن قیس کندی از کسانی بود که در سال نهم هجرت در راس هیئتی از قبیله کنده که جمعا هشتاد نفر می شدند از یمن به مدینه آمد و خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم رسیده و اسلام خود را اظهار کرد چنانچه ابن هشام در سیره نقل

می‌کند، و بعدها نیز در جنگ صفین در رکاب امیر مؤمنان علیه السلام جنگ کرد و مردی شجاع بود، ولی پس از جریان حکمیت در زمره خوارج درآمد و چنانچه امام علیه السلام فرموده برای ریختن خون امیر مؤمنان علیه السلام با ابن ملجم همدست شد و دخترش جعده نیز که همسر امام حسن علیه السلام شد روی وعده هائی که معاویه به او داده بود آن امام معصوم را مسموم کرد و پسرش محمدبن اشعث نیز در کربلا در راس هزار سوار برای ریختن خون پاک حضرت سیدالشهداء روحی فداء حاضر گشت .

حدیث شماره : 188

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السُّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ صَبَّاحِ الْحِذَاءِ
عَنْ أَبِي أُسَامَةَ قَالَ زَامَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ فَقَالَ لِي أَقْرَأْ قَالَ فَافْتَتَحْتُ سُورَةَ
مِنَ الْقُرْآنِ فَقَرَأْتُهَا فَرَقَّ وَبَكَى ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا أُسَامَةَ ارْعَوْا قُلُوبَكُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ عَزَّ وَ
جَلَّ وَ احْذَرُوا النَّكْتَ فَإِنَّهُ يَأْتِي عَلَى الْقَلْبِ تَارَاتٌ أَوْ سَاعَاتٌ الشَّكُّ مِنْ صَبَّاحٍ
لَيْسَ فِيهِ إِيْمَانٌ وَ لَا كُفْرٌ شَبِهَ الْخِرْقَةَ الْبَالِيَةَ أَوْ الْعِظْمَ النَّخْرِيَّ يَا أَبَا أُسَامَةَ أَلَيْسَ رَبِّمَا
تَفَقَّدْتَ قَلْبَكَ فَلَا تَذْكُرُ بِهِ خَيْرًا وَ لَا شَرًّا وَ لَا تَدْرِي أَيْنَ هُوَ قَالَ قُلْتُ لَهُ بَلَى
إِنَّهُ لَيُصِيبُنِي وَ أَرَاهُ يُصِيبُ النَّاسَ قَالَ أَجَلٌ لَيْسَ يَعْرِى مِنْهُ أَحَدٌ قَالَ فَإِذَا كَانَ
ذَلِكَ فَادْكُرُوا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ احْذَرُوا النَّكْتَ فَإِنَّهُ إِذَا أَرَادَ بَعْدَ خَيْرٍ نَكَتَ إِيْمَانًا
وَ إِذَا أَرَادَ بِهِ غَيْرَ ذَلِكَ نَكَتَ غَيْرَ ذَلِكَ قَالَ قُلْتُ مَا غَيْرُ ذَلِكَ جُعِلْتُ فِدَاكَ [مَا
هُوَ] قَالَ إِذَا أَرَادَ كُفْرًا نَكَتَ كُفْرًا

(188 - ابواسامه گوید: من هم کجاوه امام صادق عليه السلام بودم حضرت به من فرمود (قرآن) بخوان ، من سوره ای را آغاز کردم و آن را خواندم دیدم حال رقت به حضرت دست داد و گریست سپس فرمود: ای ابا اسامه دلهای خود را به یاد خدای عزوجل و ذکر او نگهداری کنید و از نقطه های (تاریک و وسوسه هائی که شیطان در) دل (می اندازد) بپرهیزید، زیرا اتفاقات یا ساعتیهای شک و تردید از بامداد بر دل می گذرد که (در وضعی مبهم قرار گیرد) در آن حال نه ایمان در دل است و نه کفر همانند پارچه کهنه و یا استخوان پوسیده ای ، ای ابا اسامه آیا اینطور نیست که بسا دلت را واری می کنی و خیر و شری در آن نمی بینی و نمی دانی که دلت کجاست ؟ گوید: عرض کردم : آری من به این وضع دچار می شوم و مردم را هم می بینم که به این وضع دچار می شوند،

فرمود: آری این وضعی است که هیچکس از آن برکنار نیست (و هر کسی با اینحال دچار می شود) فرمود: هرگاه این جریان پیش آمد خدای عزوجل را یاد کنید و از نقطه ها (و وساوس شیطانی) بپرهیزید زیرا هر گاه خداوند خیر و خوبی بنده ای را بخواهد نقطه ایمان به دلش اندازد، و هر گاه غیر از این خواهد چیزی بدلتش افتد، گوید: عرض کردم: قربانت! آن چیز دیگر چیست؟ فرمود: اگر کفر او را خواهد کفر به دلش اندازد.)

حدیث شماره : 189

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي الْمَعْرَاءِ عَنْ زَيْدِ الشَّحَّامِ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدِ بْنِ هِلَالٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنِّي لَا أَكَادُ الْقَاكَ إِلَّا فِي السِّنِينَ فَأَوْصِنِي بِشَيْءٍ آخِذٌ بِهِ قَالَ أُوصِيكَ بِتَقْوَى اللَّهِ وَ صِدْقِ الْحَدِيثِ وَالْوَرَعِ وَالْإِجْتِهَادِ وَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا يَنْفَعُ اجْتِهَادٌ لَّا وَرَعَ مَعَهُ وَإِيَّاكَ أَنْ تَطْمَحَ نَفْسَكَ إِلَى مَنْ فَوْقَكَ وَكَفَى بِمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِرَسُولِهِ صَ فَلَ تَعْجِبِكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ وَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِرَسُولِهِ وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَى مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَإِنْ خِفْتَ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ فَادْكُرْ عَيْشَ رَسُولِ اللَّهِ ص فَإِنَّمَا كَانَ قُوَّتُهُ الشَّعِيرَ وَحَلْوَاهُ التَّمْرَ وَوَقُودُهُ السَّعْفَ إِذَا وَجَدَهُ وَ إِذَا أَصَبْتَ بِمُصِيبَةٍ فَادْكُرْ مُصَابِكَ بِرَسُولِ اللَّهِ ص فَإِنَّ الْخَلْقَ لَمْ يُصَابُوا بِمِثْلِهِ عليه السلام قَطُّ

(189 - عمرو بن سعید بن هلال گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: من چنانم که هر چند سال یکبار خدمت شما می رسم، شما سفارشی به من بفرمائید که آن را فراگیرم و بدان عمل کنم! فرمود: سفارشت می کنم به ترس از خدا و راست گوئی و پارسائی و تلاش و کوشش (در امر مذهبی و دینی) و بدانکه

کوشش بدون پارسائی سود ندهد: و مبادا دیده خود را به وضع کسی که بالاتر از تو است به دوزی (و خود را با او بسنجی و غبطه او را بخوری) و بس است در این باره آنچه را خدای عزوجل به پیامبرش ﷺ فرمود: (اموال و اولاد ایشان تو را بشگفت در نیاورد) (سوره توبه آیه 55) و نیز خدای عزوجل به پیامبرش فرمود: (و مدوز چشمان خود را به آن چیزهاییکه رونق زندگی دنیا است و به بعضی از دسته های ایشان بهره داده ایم) (سوره طه آیه 131) و اگر ترسیدی از چیزی از آنها (که با دیدن وضع مرفه آنها دچار لغزش گردی) زندگی رسول خدا ﷺ را به یاد آور که به راستی قوت و خوراکش نان جو و شیرینیش خرما و سوختنش شاخه خرما بود آنها اگر بدست می آورد، و هرگاه به مصیبتی دچار گشتی یاد مصیبتهای رسول خدا کن زیرا مردم هرگز مانند او دچار مصیبت نشده اند.)

حدیث شماره : 190

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ ابْنِ مَجْبُوبٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ السَّرِيِّ
عَنْ أَبِي مَرْيَمَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَمِعْتُ جَابِرَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ إِنَّ رَسُولَ
اللَّهِ صَ مَرَّ بِنَا ذَاتَ يَوْمٍ وَنَحْنُ فِي نَادِيْنَا وَهُوَ عَلَى نَاقَتِهِ وَذَلِكَ حِينَ رَجَعَ مِنْ
حِجَّةِ الْوَدَاعِ فَوَقَفَ عَلَيْنَا فَسَلَّمَ فَرَدَدْنَا عَلَيْهِ السَّلَامَ ثُمَّ قَالَ مَا لِي أَرَى حُبَّ الدُّنْيَا
قَدْ غَلَبَ عَلَى كَثِيرٍ مِنَ النَّاسِ حَتَّى كَأَنَّ الْمَوْتَ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا عَلَى غَيْرِهِمْ كُتِبَ وَ
كَأَنَّ الْحَقَّ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا عَلَى غَيْرِهِمْ وَجَبَّ وَحَتَّى كَأَنَّ لَمْ يَسْمَعُوا وَيَرَوْا مِنْ
خَبَرِ الْأَمْوَاتِ قَبْلَهُمْ سَبِيلُهُمْ سَبِيلُ قَوْمٍ سَفَرٍ عَمَّا قَلِيلٍ إِلَيْهِمْ رَاجِعُونَ يُبِوتُهُمْ
أَجْدَانُهُمْ وَيَأْكُلُونَ تَرَاتُهُمْ فَيَطْنُونَ أَنَّهُمْ مُخَلَّدُونَ بَعْدَهُمْ هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ [أ] مَا
يَتَعَطَّ آخِرُهُمْ بِأَوْلِهِمْ لَقَدْ جَهَلُوا وَنَسُوا كُلَّ وَاعِظٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ وَآمَنُوا شَرَّ كُلِّ
عَاقِبَةٍ سَوْءٍ وَ لَمْ يَخَافُوا نُزُولَ فَادِحَةٍ وَ بَوَائِقَ حَادِثَةِ طُوبَى لِمَنْ شَغَلَهُ خَوْفُ اللَّهِ
عِزًّا وَ جَلًّا عَنِ خَوْفِ النَّاسِ طُوبَى لِمَنْ مَنَعَهُ عَيْبُهُ عَنِ عُيُوبِ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ إِخْوَانِهِ
طُوبَى لِمَنْ تَوَاضَعَ لِلَّهِ عِزًّا ذَكَرَهُ وَ زَهَّدَ فِيمَا أَحَلَّ اللَّهُ لَهُ مِنْ غَيْرِ رَغْبَةٍ عَنِ سِيرَتِي
وَ رَفَضَ زَهْرَةَ الدُّنْيَا مِنْ غَيْرِ تَحَوُّلٍ عَنِ سُنَّتِي وَ اتَّبَعَ الْأَخْيَارَ مِنْ عَتْرَتِي مِنْ بَعْدِي
وَ جَانَبَ أَهْلَ الْخِيَلَاءِ وَ التَّفَاخُرِ وَ الرَّغْبَةِ فِي الدُّنْيَا الْمُتَبَدِّعِينَ خِلَافَ سُنَّتِي
الْعَامِلِينَ بِغَيْرِ سِيرَتِي طُوبَى لِمَنْ اكْتَسَبَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ مَالًا مِنْ غَيْرِ مَعْصِيَةٍ فَأَنْفَقَهُ
فِي غَيْرِ مَعْصِيَةٍ وَ عَادَ بِهِ عَلَى أَهْلِ الْمَسْكَنَةِ طُوبَى لِمَنْ حَسُنَ مَعَ النَّاسِ خُلُقُهُ وَ
بَدَلَ لَهُمْ مَعُونَتَهُ وَ عَدَلَ عَنْهُمْ شَرَّهُ طُوبَى لِمَنْ أَنْفَقَ الْفِضْدَ وَ بَدَلَ الْفُضْلَ وَ أَمْسَكَ
قَوْلُهُ عَنِ الْفُضُولِ وَ قَبِيحِ الْفِعْلِ

(190 - ابو مريم از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده که فرمود: از جابر بن عبدالله

شنیدم که می گفت : روزی رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ هم چنانکه سوار شتر بود از کنار

انجمن ما گذر کرد و این جریان وقتی بود که از سفر حجة الوداع باز می گشت
پس در نزد ما که رسید توقف کرده بر ما سلام کرد آنگاه فرمود:

چه شده که می بینم دوستی دنیا بر بیشتر مردم چیره شده به حدی که گویا
مرگ در این دنیا به نام دیگران ثبت شده؟ و گویا حق و حقیقت در این جهان
بر غیر اینها واجب گشته، و تا اینکه گویا سرگذشت مردگان پیش از خود را
نشنیده و ندیده اند، (با اینکه) راه ایشان همان راه مردم مسافر است و بزودی به
سوی آنان (یعنی مردگان) باز گردند، خانه های آن مردگان گورشان باشد و
اینان میراث آنان را خورند، اینها پندارند پس از آن مردگان همیشه خواهند
ماند!

هیئات هیئات! (آیا) دنبالان از جلو رفتگان پند نگیرند؟ به راستی که از یاد
برده و فراموش کردند هر پند دهنده ای را در کتاب خدا و از شر هر سرانجام
بدی ایمن و آسوده خاطر گشته و از نزول بلاهای سخت و پیش آمدهای ناگوار
ترس ندارند.

خوشا به حال کسیکه ترس از خدای عزوجل او را از ترس از مردم مشغول
کرده.

خوشا به حال کسیکه عیب خودش او را از (تفحص و دقت در) عیوب
برادران با ایمانش باز دارد.

خوشا به حال کسیکه برای خدای عزوجل تواضع و فروتنی کند، و در آنچه
خداوند بر او حلال کرده بدون آنکه از روش من منحرف شود زهد ورزد، و از
تازگی و رونق دنیا بی آنکه تغییری از سنت من پیدا کند دوری گزیند، و از
نیکان عترت من پس از من پیروی کند و از کبر و رزان و فخر کنندگان و دنیا

طلبان کناره گیرد، آنانکه برخلاف سنت و روش من بدعت گزارند، و به راهی غیر از راه و روش من بروند.

خوشا به حال آن مؤمنی که مالی از غیر راه معصیت و نافرمانی بدست آرد و در غیر راه معصیت نیز خرج کند، و بوسیله آن به درویشان و مستمندان احسان کند.

خوشا به حال کسیکه اخلاقش را با مردم خوب کند و از کمک کردن به آنان دریغ نکند و شر خود را از آنان بگرداند.

خوشا به حال کسیکه در خرج میانه روی کند و زیاده (از خرج) را (به مستحقان) ببخشد و از سخنان بیهوده و زیادی و کار زشت خود داری کند.

حدیث شماره : 191

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ رَفَعَهُ عَنْ بَعْضِ الْحُكَمَاءِ قَالَ
إِنَّ أَحَقَّ النَّاسِ أَنْ يَتَمَنَّى الْغِنَى لِلنَّاسِ أَهْلُ الْبُخْلِ لِأَنَّ النَّاسَ إِذَا اسْتَعْنَوْا كَفُّوا عَنْ
أَمْوَالِهِمْ وَإِنَّ أَحَقَّ النَّاسِ أَنْ يَتَمَنَّى صَلَاحَ النَّاسِ أَهْلُ الْعُيُوبِ لِأَنَّ النَّاسَ إِذَا
صَلَحُوا كَفُّوا عَنْ تَتَبِعَ عُيُوبِهِمْ وَإِنَّ أَحَقَّ النَّاسِ أَنْ يَتَمَنَّى حِلْمَ النَّاسِ أَهْلُ السَّفْهِ
الَّذِينَ يَحْتَاجُونَ أَنْ يُعْفَى عَنْ سَفْهِهِمْ فَاصْبِحْ أَهْلُ الْبُخْلِ يَتَمَنُّونَ فَقْرَ النَّاسِ وَ
أَصْبَحْ أَهْلُ الْعُيُوبِ يَتَمَنُّونَ فِسْقَهُمْ وَ أَصْبِحْ أَهْلُ الذُّنُوبِ يَتَمَنُّونَ سَفْهَهُمْ وَ فِي الْفَقْرِ
الْحَاجَةُ إِلَى الْبَخِيلِ وَ فِي الْفَسَادِ طَلَبُ عَوْرَةِ أَهْلِ الْعُيُوبِ وَ فِي السَّفْهِ الْمُكَافَأَةُ
بِالذُّنُوبِ

(191 - معلى بن محمد در حدیث مرفوعی از برخی از حکماء (که به گفته

مجلسی رحمته الله مقصود امام معصوم علیه السلام است) روایت کرده که فرمود: به راستی
سزاوارترین کسانی که باید آرزوی ثروت مردم را بکنند بخیلان هستند، زیرا
وقتی مردم ثروتمند شدند دست از اموال و دارائی ایشان بکشند، و سزاوارترین
کسی که باید آرزوی اصلاح و خوبی مردم را بکنند اشخاص معیوب هستند، زیرا
وقتی مردم همگی خوب شدند از عیبجوئی آنان خودداری کنند، و سزاوارترین
کسانی که باید آرزوی خردمند شدن مردم را بکنند بی خردان هستند زیرا بی
خردانند که نیازمندند تا دیگران از سبک مغزی آنها گذشت کنند، ولی (برعکس
(بخیلان آرزوی نداری و فقر مردم را کنند و اشخاص معیوب آرزوی هرزگی و
بی بند و باری دیگران را دارند، و گنهکاران آرزوی بی خردی مردم را بدل
دارند، در صورتیکه در فقر و نداری نیاز به شخص نهفته است، و در فساد و

تبهکاری جستجوی عیب معیوبان خفته است ، و در نابخردی تلافی کردن
بنافرمانی و گناهان (نابخردان) موجود است .

حدیث شماره : 192

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ يَحْيَى عَنْ جَدِّهِ
الْحَسَنِ بْنِ رَاشِدٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَا حَسَنُ إِذَا نَزَلَتْ بِكَ نَازِلَةٌ فَلَا تَشْكُهَا
إِلَى أَحَدٍ مِنْ أَهْلِ الْخِلَافِ وَ لَكِنْ اذْكُرْهَا لِبَعْضِ إِخْوَانِكَ فَإِنَّكَ لَنْ تُعْدَمَ خِصْلَةً
مِنْ أَرْبَعٍ خِصَالٍ إِمَّا كِفَايَةً بِمَالٍ وَ إِمَّا مَعُونَةً بِجَاهٍ أَوْ دَعْوَةً فَتُسْتَجَابُ أَوْ مَشُورَةً
بِرَأْيٍ (192 - حسن بن راشد گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: ای حسن هرگاه
پیش آمد ناگواری برایت رخ داد شکوه آن را به هیچیک از اهل خلاف (و
مخالفان شیعه) مکن بلکه برای برادران ایمانی خود بگو، زیرا یکی از چهار
فایده را خواهی برد: یا به مال و دارائیش تو را کفایت کند، و یا به جاه و
مقامش تو را کمک دهد، یا دعائی کند (درباره تو) که مستجاب گردد، و یا از
نظر مشورت دستوری دهد که تو را سودمند افتد.)

حديث شماره : 193

(خُطْبَةُ لَأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ)

عَلَى بْنِ الْحُسَيْنِ الْمُؤَدَّبُ وَ غَيْرُهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ إِسْمَاعِيلَ
بْنِ مِهْرَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي الْحَارِثِ الْهَمْدَانِيِّ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ
خَطَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْخَافِضِ الرَّافِعِ الضَّارِّ النَّافِعِ الْجَوَادِ
الْوَاسِعِ الْجَلِيلِ تَنَاوَهُ الصَّادِقَةُ أَسْمَاؤُهُ الْمُحِيطِ بِالْغُيُوبِ وَمَا يَخْطُرُ عَلَى الْقُلُوبِ
الَّذِي جَعَلَ الْمَوْتَ بَيْنَ خَلْقِهِ عَدْلًا وَ أَنْعَمَ بِالْحَيَاةِ عَلَيْهِمْ فَضْلًا فَأَحْيَا وَ أَمَاتَ وَ قَدَّرَ
الْأَقْوَاتَ أَحْكَمَهَا بِعِلْمِهِ تَقْدِيرًا وَ اتَّقَنَهَا بِحِكْمَتِهِ تَدْبِيرًا إِنَّهُ كَانَ خَبِيرًا بَصِيرًا هُوَ
الدَّائِمُ بِلَا فَنَاءٍ وَ الْبَاقِي إِلَى غَيْرِ مُنْتَهَى يَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْضِ وَ مَا فِي السَّمَاءِ وَ مَا
بَيْنَهُمَا وَ مَا تَحْتَ الثَّرَى أَحْمَدُهُ بِخَالِصِ حَمْدِهِ الْمَخْزُونِ بِمَا حَمَدَهُ بِهِ الْمَلَائِكَةُ وَ
النَّبِيُّونَ حَمْدًا لَا يُحْصَى لَهُ عَدَدٌ وَ لَا يَتَقَدَّمُهُ أَمَدٌ وَ لَا يَأْتِي بِمِثْلِهِ أَحَدٌ أَوْ مِنْ بِهِ وَ
أَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ وَ أَسْتَهْدِيهِ وَ أَسْتَكْفِيهِ وَ أَسْتَقْضِيهِ بِخَيْرٍ وَ أَسْتَرْضِيهِ وَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ
إِلَّا اللَّهُ وَ حْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ أَرْسَلَهُ بِالْهُدَى وَ دِينِ
الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ أَيُّهَا النَّاسُ
إِنَّ الدُّنْيَا لَيْسَتْ لَكُمْ بِدَارٍ وَ لَا قَرَارٍ إِنَّمَا أَنْتُمْ فِيهَا كَرَكَبٍ عَرَسُوا فَأَنَاخُوا ثُمَّ اسْتَقَلُّوا
فَعَدُّوا وَ رَاحُوا دَخَلُوا خِفَافًا وَ رَاحُوا خِفَافًا لَمْ يَجِدُوا عَنْ مُضِيِّ نَزُوعًا وَ لَا إِلَى مَا
تَرَكَوا رُجُوعًا جُدَّ بِهِمْ فَجَدُّوا وَ رَكَنُوا إِلَى الدُّنْيَا فَمَا اسْتَعَدُّوا حَتَّى إِذَا أُخِذَ بِكَظْمِهِمْ
وَ خَلَّصُوا إِلَى دَارِ قَوْمٍ جَفَّتْ أَقْلَامُهُمْ لَمْ يَبْقَ مِنْ أَكْثَرِهِمْ خَبْرٌ وَ لَا أَثَرٌ قَلَّ فِي الدُّنْيَا
لَبُثُّهُمْ وَ عَجَّلَ إِلَى الْآخِرَةِ بَعْثُهُمْ فَأَصْبَحْتُمْ حُلُولًا فِي دِيَارِهِمْ ظَاعِنِينَ عَلَى آثَارِهِمْ
وَ الْمَطَايَا بِكُمْ تَسِيرُ سَيْرًا مَا فِيهِ أَيْنٌ وَ لَا تَفْتِيرُ نَهَارَكُمْ بِأَنْفُسِكُمْ دَعُوبٌ وَ لَيْلِكُمْ
بَارُوحِكُمْ ذُهُوبٌ فَأَصْبَحْتُمْ تَحْكُونَ مِنْ حَالِهِمْ حَالًا وَ تَحْتَدُونَ مِنْ مَسَلِكِهِمْ مِثَالًا

فَلَا تُغْرِنَكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فَإِنَّمَا أَنْتُمْ فِيهَا سَفَرٌ حُلُولُ الْمَوْتِ بِكُمْ نُزُولٌ تَنْتَضِلُ فِيكُمْ مَنَائِيَهُ وَ تَمْضِي بِأَخْبَارِكُمْ مَطَايَاهُ إِلَى دَارِ الثَّوَابِ وَالْعِقَابِ وَالْجَزَاءِ وَالْحِسَابِ فَرَحِمَ اللَّهُ امْرَأً رَاقِبَ رَبِّهِ وَ تَتَكَبَّرُ ذَنْبَهُ وَ كَابِرَ هَوَاهُ وَ كَذَّبَ مُنَاهُ امْرَأً زَمَّ نَفْسَهُ مِنَ التَّقْوَى بِزِمَامٍ وَ الْجَمْعَ مِنَ خَشْيَةِ رَبِّهَا بِلِجَامٍ فَقَادَهَا إِلَى الطَّاعَةِ بِزِمَامِهَا وَ قَدَعَهَا عَنِ الْمَعْصِيَةِ بِلِجَامِهَا رَافِعاً إِلَى الْمَعَادِ طَرْفَهُ مُتَوَقِّعاً فِي كُلِّ أَوَانٍ حَتْفَهُ دَائِمَ الْفِكْرِ طَوِيلَ السَّهْرِ عَزُوفاً عَنِ الدُّنْيَا سَأْمًا كَدُوحاً لِأَخْرِيَتِهِ مُتَحَافِظاً امْرَأً جَعَلَ الصَّبْرَ مَطِيَّةً نَجَاتِهِ وَ التَّقْوَى عُدَّةً وَفَاتِهِ وَ دَوَاءً أَجْوَابِهِ فَاعْتَبَرَ وَ قَاسَ وَ تَرَكَ الدُّنْيَا وَ النَّاسَ يَتَعَلَّمُ لِلتَّفَقُّهِ وَ السَّدَادِ وَ قَدَّ وَ قَرَّ قَلْبَهُ ذِكْرُ الْمَعَادِ وَ طَوَى مِهَادَهُ وَ هَجَرَ وَسَادَهُ مُتَّصِباً عَلَى أَطْرَافِهِ دَاخِلاً فِي أَعْطَافِهِ خَاشِعاً لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يُرَاحُ بَيْنَ الْوَجْهِ وَ الْكَفَيْنِ خَشُوعٌ فِي السِّرِّ لِرَبِّهِ لَدَمْعُهُ صَبِيبٌ وَ لِقَلْبِهِ وَجِيبٌ شَدِيدَةٌ أَسْبَالُهُ تَرْتَعِدُ مِنْ خَوْفِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَوْصَالُهُ قَدْ عَظُمَتْ فِيمَا عِنْدَ اللَّهِ رَغْبَتُهُ وَ اشْتَدَّتْ مِنْهُ رَهْبَتُهُ رَاضِياً بِالْكَفَافِ مِنْ أَمْرِهِ يُظْهِرُ دُونَ مَا يَكْتُمُ وَ يَكْتَفِي بِأَقْلٍ مِمَّا يَعْلَمُ أَوْلَيْكَ وَدَائِعُ اللَّهِ فِي بِلَادِهِ الْمَدْفُوعُ بِهِمْ عَنْ عِبَادِهِ لَوْ أَقْسَمَ أَحَدُهُمْ عَلَى اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ لِأَبْرَهُ أَوْ دَعَا عَلَى أَحَدٍ نَصْرَهُ اللَّهُ يَسْمَعُ إِذَا نَاجَاهُ وَ يَسْتَجِيبُ لَهُ إِذَا دَعَاهُ جَعَلَ اللَّهُ الْعَاقِبَةَ لِلتَّقْوَى وَ الْجَنَّةَ لِأَهْلِهَا مَأْوَى دُعَاؤُهُمْ فِيهَا أَحْسَنُ الدُّعَاءِ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ دَعَاؤُهُمُ الْمَوْلَى عَلَى مَا آتَاهُمْ وَ آخِرُ دُعَاؤُهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

(خطبه ای از امیرمؤمنان علی علیه السلام :

193 - جابر از امام باقر علیه السلام روایت کند که فرمود: امیرمؤمنان خطبه ای

خواند و در آن خطبه چنین فرمود:

سپاس خاص خدای پست کننده (گردنکشان) و بالا برنده (دوستان و اولیاء خود) زیان رسان (به مستحقین عذاب و بلا) و سود دهنده، بخشنده فراخ رحمت، آنکه ستایشش والا، و نامهایش راست و درست است آنکه بنادیدنیها و

آنچه بر دلها خطور کند محیط و آگاه است ، آن (خدای بزرگ) که مرگ را از روی عدالت در میان خلق خود برقرار کرده و زندگی و حیات را از روی فضل و احسان برایشان انعام فرموده پس زنده کند و بمیراند و روزی و خوراک هر کس را روی اندازه ای مقرر فرموده ، و از روی دانش و علم خود به اندازه ای معین تقدیر کرده و از روی تدبیر به حکمت خود آن را محکم ساخته و به راستی که او آگاه و بینا است ، او است جاویدانی که نیستی ندارد، بداند آنچه را در زمین و آنچه را که در آسمان است و هرچه در بین آن دو و هر چه را که در زیر خاک پنهان است .

ستایشش گویم بستایش خالص در گنجینه اش ، بستایشی که فرشتگان و پیمبران او را ستایش کنند، ستایشی که عددش در شمار نیاید، و زمان بر او پیشی نگیرد، و هیچکس به مانندش نیاورد، بدو ایمان دارم و بر او توکل کنم و از او راهنمائی و کفایت خواهم و خیر را از او جویم و خوشنودی او را خواستارم .

و گواهی دهم که معبودی نیست جز خدای یگانه ای که شریک ندارد، و گواهی دهم که محمد بنده و رسول او است که او را به راهنمایی و دین حق فرستاده تا بر همه ادیان پیروزش کند و گرچه مشرکان خوش ندارند . درود خدا بر او و آتش باد.

ای مردم به راستی که دنیا خانه (ماندنی و) قرار گاه نباشد، و همانا شما در این دنیا همانند کاروانی هستید که برای استراحت دمام صبح باراندازند و شتران را بخوابانند سپس برخاسته و کوچ کنند، سبکبار (یا شتابان) بدنی در آیند و سبکبار (یا شتابان) بروند، از رفتن چاره ندارند، و نه بدانچه به جای گذارده اند راه بازگشتی دارند، آنرا بشتاب واداشتند آنان نیز شتافتند، (ولی) آنها دل به

دنیا بستند و مهیا(ی رفتن به آن سرای) نشدند تا وقتی که گلوگاهشان را گرفتند و به خانه مردمی رسیدند که خامه هاشان خشکیده (و قدرت و نیروشان از دست رفته) و از بیشتر آنان نه خبری و نه اثری به جای مانده، اندکی در دنیا درنگ کردند و شتابان بسرای آخرت شتافتند، و شماها در خانه های ایشان در آمدید و بر آثار ایشان گام زنید، مرکبها شما را به خوبی برانند، راهی که نه خستگی دارد و نه سستی، روز شما بدنهایتان را با رنج و تعب به پیش راند و شبستان جانهایتان را با خود برد، و شما (و وضعتان) نماینده و حاکی حال (و وضع) آنها گشته اید و راهی را که پیش گرفته اید نمونه آنهاست، زندگی این جهان شما را نفریبد که به راستی شما در این جهان مسافرانی تازه واردید و مرگ هم به شما وارد خواهد شد، پیکانهای جان ستان خود را به سوی شما پرتاب کند و مرکبهای راهوارش گزارش کارهای شما را به خانه ثواب و عقاب و پاداش و حساب می رساند.

پس خدا رحمت کند آن بنده ای را که نگران پروردگار خود باشد و از گناه کناره گیرد، و با خواهش دل بجنگد و آرزوی خود را دروغ بداند، آن بنده ای که نفس سرکش خود را به مهار تقوی و پرهیز کاری مهار کرده، و با لگام ترس از پروردگار خود دهنه بر دهانش زده، و مهارش را به سوی طاعت (و فرمانبرداری خدا) کشانده و با دهنه ای که بر آن زده از نافرمانی باز داشته، (آن بنده ای که) دیده بروز معاد خود دوخته و هر آنی انتظار مرگ خود را دارد، همیشه در فکر و اندیشه بسر می برد، بی خوابی شبش را طولانی و دراز، و از ماندن در دنیا خسته و روگردان است، کوشا برای سفر آخرت و مراقب آنجا است.

آن بنده ای که صبر و بردباری را مرکب (و وسیله) نجات خویش، و تقوی و پرهیزکاری را توشه روز مرگ و درمان دردهای سوزان درونیش ساخته، و بدینجهت (از گذشتگان) پند گرفته، و خود را (به آنها) سنجیده، و در دنیا و مردم را واگذاشته، برای فهم حقایق دین و پابرجا شدن (در طریقه آئین) دانش آموزد و دلش از یاد روز رستاخیز سنگین بار گشته و (از این رو) بستر خواب را درهم پیچیده و از بالش استراحت دوری گزیده، بر سر پا ایستاده و در (خرقه و) عبای خویش خزیده، برای خدای عزوجل خاشع و فروتن گشته، میان صورت و دو کف دستش (در نهادن بر خاک مذلت و خواری) نوبت گذارده.

در نهان برابر پروردگارش خاشع است، اشکش ریزان و دلش لرزان و سیلاب سرشگ از دیده اش ریزان است، از ترس خدا بندهای تتش می لرزد، شوق و رغبتش در آنچه نزد خدا است بسیار و هراسش از او سخت است، در کار زندگی به اندازه گذران خوشنود و آنچه را (از کارهای نیک) آشکار سازد کمتر است از آنچه پوشیده دارد، و (در مقام صحبت و اظهار فضل و علم) به کمتر از آنچه می داند اکتفا کند.

اینهائند ودیعه های خدا (و سپرده هایش) در بلاد و شهرها که خدا بوسیله آنها بلا را از بندگانش دور سازد، اگر یکی از آنها خدای را برای انجام کاری سوگند دهد خداوند آن را انجام دهد یا به کسی نفرین کند خداوند یاریش کند، راز او را بشنود (و بدان دل دهد) و دعایش را مستجاب گرداند، خداوند سرانجام (کار و پیروزی) را برای تقوی و پرهیزکاری مقرر داشته و بهشت را ماءوی و مسکن پرهیزکاران قرار داده است، خواسته آنها در آنجا بهترین خواسته ها است (و آن این است که هرگاه چیزی خواهند بگویند): 0 سبحانک

اللهم) (یعنی منزهی تو خدایا) مولاشان آنها را دعوت کرده بدانچه به آنها عطا فرموده (و آخرین خواسته شان در آنجا این است که (گویند) ستایش خاص خدا پروردگار جهانیان است).

حدیث شماره : 194

(خُطْبَةٌ لِمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ)

عَلَىٰ بَنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ النُّعْمَانِ أَوْ غَيْرِهِ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ ذَكَرَ هَذِهِ الْخُطْبَةَ لِمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ الْحَمْدُ
لِلَّهِ أَهْلُ الْحَمْدِ وَوَلِيَّهُ وَمُنْتَهَى الْحَمْدِ وَمَحَلُّهُ الْبَدَىٰ ۚ الْبَدِيعِ الْأَجَلِّ الْأَعْظَمِ الْأَعَزِّ
الْأَكْرَمِ الْمُتَوَحِّدِ بِالْكَبْرِيَاءِ ۚ وَالْمُتَفَرِّدِ بِالْآلَاءِ الْقَاهِرِ بَعِزِّهِ وَالْمُسَلِّطِ بِقَهْرِهِ الْمُمْتَنِعِ
بِقُوَّتِهِ الْمُهَيَّمِ بِقُدْرَتِهِ وَالْمُتَعَالَىٰ فَوْقَ كُلِّ شَيْءٍ بِجَبْرُوتِهِ الْمَحْمُودِ بِامْتِنَانِهِ وَ
بِإِحْسَانِهِ الْمُتَفَضَّلِ بِعَطَائِهِ وَجَزِيلِ فَوَائِدِهِ الْمَوْسِعِ بِرِزْقِهِ الْمُسْبِغِ بِنِعْمِهِ نَحْمَدُهُ عَلَىٰ
آلَائِهِ وَتَظَاهِرِ نِعْمَائِهِ حَمْدًا يَزِنُ عَظَمَةَ جَلَالِهِ وَيَمْلَأُ قَدْرَ آلَائِهِ وَكِبْرِيَاءَهُ وَأَشْهَدُ
أَنَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ الَّذِي كَانَ فِي أَوْلِيَّتِهِ مُتَقَادِمًا وَفِي دَيْمُومِيَّتِهِ
مُنْسَبِطًا خَضَعَ الْخَلَائِقُ لَوْحَدَانِيَّتِهِ وَرَبُوبِيَّتِهِ وَقَدِيمِ أَرْزَلِيَّتِهِ وَدَانُوا لِدَوَامِ أَبَدِيَّتِهِ وَ
أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا ص عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَخَيْرَتُهُ مِنْ خَلْقِهِ اخْتَارَهُ بِعِلْمِهِ وَاصْطَفَاهُ
لِوَحْيِهِ وَاتَّمَنَّهُ عَلَىٰ سِرِّهِ وَارْتَضَاهُ لِخَلْقِهِ وَانْتَدَبَهُ لِعَظِيمِ أَمْرِهِ وَلِضِيَاءِ مَعَالِمِ دِينِهِ
وَمَنَاهِجِ سَبِيلِهِ وَمِفْتَاحِ وَحْيِهِ وَسَبَبًا لِبَابِ رَحْمَتِهِ ابْتَعَثَهُ عَلَىٰ حِينِ فِتْرَةٍ مِنْ
الرُّسُلِ وَهَدَاةٍ مِنَ الْعِلْمِ وَاخْتِلَافٍ مِنَ الْمَلَلِ وَضَلَالٍ عَنِ الْحَقِّ وَجَهَالَةٍ بِالرَّبِّ وَ
كُفْرٍ بِالْبَعْثِ وَالْوَعْدِ أَرْسَلَهُ إِلَى النَّاسِ أَجْمَعِينَ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ بِكِتَابِ كَرِيمٍ قَدْ
فَضَّلَهُ وَفَصَّلَهُ وَبَيَّنَّهُ وَأَوْضَحَهُ وَأَعَزَّهُ وَحَفِظَهُ مِنْ أَنْ يَأْتِيَهُ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ
وَمِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٍ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ضَرَبَ لِلنَّاسِ فِيهِ الْأَمْثَالَ وَصَرَّفَ فِيهِ الْآيَاتِ

لَعَلَّهُمْ يَعْقِلُونَ أَحَلَّ فِيهِ الْحَلَالَ وَحَرَّمَ فِيهِ الْحَرَامَ وَشَرَعَ فِيهِ الدِّينَ لِعِبَادِهِ عُذْرًا وَ
نَذْرًا لِنَلَّا يَكُونُ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةً بَعْدَ الرُّسُلِ وَ يَكُونُ بَلَاغًا لِقَوْمٍ عَابِدِينَ فَلَبَّغَ
رِسَالَتَهُ وَ جَاهَدَ فِي سَبِيلِهِ وَ عَبَدَهُ حَتَّى أَتَاهُ الْبَقِيْنُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ
تَسْلِيمًا كَثِيرًا أَوْصِيَكُمْ عِبَادَ اللَّهِ وَ أَوْصَى نَفْسِي بِتَقْوَى اللَّهِ الَّذِي ابْتَدَأَ الْأُمُورَ بِعِلْمِهِ
وَ إِلَيْهِ يَصِيرُ غَدًا مِعَادُهَا وَ بِيَدِهِ فَنَائُهَا وَ فَنَائُكُمْ وَ تَصَرُّمُ أَيَّامِكُمْ وَ فَنَاءُ آجَالِكُمْ وَ
انْقِطَاعُ مُدَّتِكُمْ فَكَأَنَّ قَدْ زَالَتْ عَنْ قَلِيلٍ عَنَّا وَ عَنْكُمْ كَمَا زَالَتْ عَمَّنْ كَانَ قَبْلَكُمْ
فَاجْعَلُوا عِبَادَ اللَّهِ اجْتِهَادَكُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا التَّزَوُّدَ مِنْ يَوْمِهَا الْقَصِيرِ لِيَوْمِ الْآخِرَةِ
الطَّوِيلِ فَإِنَّهَا دَارُ عَمَلٍ وَ الْآخِرَةُ دَارُ الْقَرَارِ وَ الْجَزَاءِ فَتَجَافَوْا عَنْهَا فَإِنَّ الْمُغْتَرَّ مَنْ
اغْتَرَّ بِهَا لَنْ تَعُدُّوا الدُّنْيَا إِذَا تَنَاهَتْ إِلَيْهَا أُمْنِيَّةُ أَهْلِ الرَّغْبَةِ فِيهَا الْمُحِبِّينَ لَهَا
الْمُطْمَئِنِّينَ إِلَيْهَا الْمُفْتُونِينَ بِهَا أَنْ تَكُونَ كَمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ كَمَا أَنْزَلْنَاهُ مِنْ
السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَ الْأَنْعَامُ الْآيَةَ مَعَ أَنَّهُ لَمْ يُصِبِ
أَمْرًا مِنْكُمْ فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَبْرَةً إِلَّا أَوْرَثْتُهُ عِبْرَةً وَ لَا يُصْبِحُ فِيهَا فِي جَنَاحِ آمِنٍ إِلَّا
وَ هُوَ يَخَافُ فِيهَا نَزُولَ جَانِحَةٍ أَوْ تَغْيِيرَ نِعْمَةٍ أَوْ زَوَالَ عَافِيَةٍ مَعَ أَنَّ الْمَوْتَ مِنْ وَرَاءِ
ذَلِكَ وَ هُوَ الْمَطَّلَعُ وَ الْوُقُوفَ بَيْنَ يَدَيْ الْحَكَمِ الْعَدْلِ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا عَمَلَتْ
لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاؤًا بِمَا عَمِلُوا وَ يَجْزَى الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى

فَاتَّقُوا اللَّهَ عَزَّ ذِكْرُهُ وَ سَارِعُوا إِلَى رِضْوَانِ اللَّهِ وَ الْعَمَلِ بِطَاعَتِهِ وَ التَّقَرُّبِ إِلَيْهِ
بِكُلِّ مَا فِيهِ الرِّضَا فَإِنَّهُ قَرِيبٌ مُجِيبٌ جَعَلْنَا اللَّهُ وَ إِيَّاكُمْ مِمَّنْ يَعْمَلُ بِمَحَابِّهِ وَ
يَجْتَنِبُ سَخَطَهُ ثُمَّ إِنَّ أَحْسَنَ الْقَصَصِ وَ أَبْلَغَ الْمَوْعِظَةِ وَ أَنْفَعَ التَّنْذِيرِ كِتَابُ اللَّهِ جَلَّ
وَ عَزَّ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَ أَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ
أَسْتَعِذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ الْعَصْرُ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي
خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ إِنَّ اللَّهَ
وَ مَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلِيمًا اللَّهُمَّ

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ تَحَنَّنْ عَلَى مُحَمَّدٍ
 وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ سَلِّمْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ وَ بَارَكْتَ وَ تَرَحَّمْتَ
 وَ تَحَنَّنْتَ وَ سَلَّمْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَ آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّدًا
 الْوَسِيلَةَ وَ الشَّرْفَ وَ الْفَضِيلَةَ وَ الْمُنْزِلَةَ الْكَرِيمَةَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ
 أَكْثَرَ الْخَلَائِقِ كُلِّهِمْ شَرَفًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ أَقْرَبَهُمْ مِنْكَ مَقْعَدًا وَ أَوْجَهُهُمْ عِنْدَكَ يَوْمَ
 الْقِيَامَةِ جَاهًا وَ أَفْضَلَهُمْ عِنْدَكَ مَنْزِلَةً وَ نَصيبًا اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّدًا أَشْرَفَ الْمَقَامِ وَ
 حَيَاءَ السَّلَامِ وَ شَفَاعَةَ الْإِسْلَامِ اللَّهُمَّ وَ أَحِقْنَا بِهِ غَيْرَ خَرَايَا وَ لَا نَاكِبِينَ وَ لَا نَادِمِينَ
 وَ لَا مُبَدِّلِينَ إِلَهَ الْحَقِّ آمِينَ ثُمَّ جَلَسَ قَلِيلًا ثُمَّ قَامَ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ أَحَقُّ مِنْ خُشْيِ
 وَ حَمْدِ وَ أَفْضَلُ مِنْ اتَّقَى وَ عَبْدٍ وَ أَوْلَى مِنْ عَظْمٍ وَ مُجَدِّ نَحْمَدُهُ لِعَظِيمِ غَنَائِهِ وَ
 جَزِيلِ عَطَائِهِ وَ تَظَاهِرِ نِعْمَائِهِ وَ حُسْنِ بَلَائِهِ وَ نُومِنُ بِهِدَاهِ الَّذِي لَا يَخْبُو ضِيَاؤُهُ وَ لَا
 يَتَمَهَّدُ سَنَاؤُهُ وَ لَا يُوَهِنُ عُرَاهُ وَ نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ سُوءِ كُلِّ الرَّيْبِ وَ ظَلَمِ الْفِتَنِ وَ
 نَسْتَغْفِرُهُ مِنْ مَكَاسِبِ الذُّنُوبِ وَ نَسْتَعِصِمُهُ مِنْ مَسَاوِي الْأَعْمَالِ وَ مَكَارِهِ الْأَمَالِ وَ
 الْهَجُومِ فِي الْأَهْوَالِ وَ مُشَارَكَةِ أَهْلِ الرَّيْبِ وَ الرِّضَا بِمَا يَعْمَلُ الْفُجَّارُ فِي الْأَرْضِ
 بِغَيْرِ الْحَقِّ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَ الْأَمْوَاتِ الَّذِينَ
 تَوَفَّيْتَهُمْ عَلَى دِينِكَ وَ مِلَّةِ نَبِيِّكَ ص اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ حَسَنَاتِهِمْ وَ تَجَاوَزْ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ
 ادْخُلْ عَلَيْهِمُ الرَّحْمَةَ وَ الْمَغْفِرَةَ وَ الرِّضْوَانَ وَ اغْفِرْ لِلْأَحْيَاءِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ
 الْمُؤْمِنَاتِ الَّذِينَ وَحَدُّوكَ وَ صَدَّقُوا رَسُولَكَ وَ تَمَسَّكُوا بِدِينِكَ وَ عَمِلُوا بِفِرَائِضِكَ
 وَ اقْتَدَوْا بِنَبِيِّكَ وَ سَنُّوا سُنَّتَكَ وَ أَحَلُّوا حَلَالَكَ وَ حَرَّمُوا حَرَامَكَ وَ خَافُوا عِقَابَكَ
 وَ رَجَوْا ثَوَابَكَ وَ وَالَوْ أَوْلِيَاءَكَ وَ عَادَوْا أَعْدَاءَكَ اللَّهُمَّ اقْبَلْ حَسَنَاتِهِمْ وَ تَجَاوَزْ
 عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ ادْخُلْهُمْ بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ إِلَهَ الْحَقِّ آمِينَ

(خطبه ای دیگر از امیرمؤمنان :

194 - از امام صادق علیه السلام روایت کرده اند که آنحضرت خطبه ذیل را از

امیرمؤمنان در روز جمعه نقل فرمود:

ستایش خدای را که شایسته ستایش و سرپرست و سرانجام و جایگاه آن است، آن آغازنده پدید آورنده، آن برتر بزرگتر، و عزتمند بزرگوارتر، و آنکه در بزرگی یگانه است و به نعمتهای بیشمار یکتا است، به عزتش چیره و به قهرش مسلط، و به نیرویش جلوگیر، و بقدرتش محیط و نگهبان، و به جبروت (و مقام جباریتش) از هر چیز برتر، و به احسان و نعمت بخشی اش ستوده، و به عطاء و فایده های شایانش زیاده بخش است.

روزیش را فراوان دهد، و نعمتش را کامل گرداند، او را بر همان نعمتهای بیشمار و احسانهای بی در پیش ستایش کنیم، ستایشی که هموزن بزرگی جلال و شوکتش باشد و اندازه نعمتها و بزرگیش را فرا گیرد.

و گواهی دهم که معبودی جز خدای یگانه نیست که شریک ندارد، آنکه در پیش بودنش بر هر چیز پیش است (یعنی پیشی او بسته به چیزی نیست) و در پابندگیش بر همه مسلط (و یا نگهبان) است، خلایق در برابر یگانگی و پروردگایش و هم برای ازلی بودن دیرینه اش خاضعند، و به دوام ابدیت او اقرار و اعتراف دارند.

و گواهی دهم که همانا محمد صلی الله علیه و آله و سلم بنده و رسول و برگزیده او است از میان آفریدگانش که به علم خود او را برگزید و برای وحی خویش انتخابش فرمود، و برادرانش او را امین ساخت و برای خلقتش او را پسندید، و برای کار بزرگ نبوت خویش و پرتو افکنی دستورات دینیش و شاهراههای خویش اختیارش فرمود، و او را سبب و وسیله رحمتش قرار داد، در هنگام فترت رسولان و دوران خموشی علم و دانش و اختلاف ملتها و گمراهی از طریقه حق

و جهالت مردم نسبت به پروردگار و انکار بعث (زندگانی پس از مرگ) و وعده سرای دیگر او را برانگیخت .

او را به سوی همه مردم فرستاد و رحمت تمام جهانیان قرارش داد، و با کتابی ارجمند که برتریش داد و شرح و بیان کرده و واضحش ساخت و عزیزش گردانید و محافظتش کرد از اینکه باطل بدان راه یابد از جلو و از پشتش ، و از جانب خدای فرزانه ستوده نازل گشته .

در آن کتاب مثلها برای مردم زد و آیات را در آن گوناگون تا شاید خردوری کنند، حلال و حرام را در آن بیان فرمود و دین و آئین را برای بندگانش در آن مقرر فرمود تا هم عذری و هم بیمی باشد، و تا اینکه برای مردم پس از رسولان حجت و بهانه ای به جای نماند، و وسیله بلاغ به مردم خدا پرست گردد، و آن حضرت نیز رسالتهای خویش را ابلاغ فرمود، و در راه او جهاد کرد، و تا هنگامی که مرگش فرا رسید او را پرستش کرد درود خدا و سلام کاملش بر او و آتش باد.

سفارش می کنم به شما ای بندگان خدا و هم به خودم سفارش می کنم به تقوی (و ترس) از خدایی که کارها را به علم خودش آغاز کرد، و وعده گاه همه چیز در فردای قیامت به سوی او است و فنا و نیستی آنها و فنای شما و گذشتن روزهای شما و بسر آمد عمرتان و منقطع شدن زمانتان همه بدست قدرت او است ، و به همین زودی است که این دنیا از دست ما و شما بدر رود همچنانکه از دست پیشینیان شما بدر رفت ، پس ای بندگان خدا تلاش و کوشش خود را در این دنیا در راه توشه گیری از این روز کوتاه برای آنروز دور و دراز آخرت بکار برید، زیرا که این دنیا خانه کار و کوشش است ، و آخرت

خانه ماندن و پاداش است ، پهلو از این جهان تهی کنید که به راستی فریبخورده کسی است که فریفته دنیا گردد.

هرگز دنیا در صورتیکه آرزوی رغبت مندان و دوستدارانش و دل بستگان و فریفتگانش بدان برسد از اینکه خدای عزوجل فرموده تجاوز نکند (و زیاده نشود که فرموده): (حکایت زندگی این دنیا) چون آبی است که از آسمان فرستیم و بوسیله آن گیاهان زمین از آنچه مردمان خورند و از آنچه حیوانات خورند به هم آمیخته گردد... تا آخر آیه (24 از سوره یونس).

با اینکه هیچیک از شما در این دنیا نعمتی بدست نیاورد جز آنکه اشگ و آهی برایش بار آورد، و در سایه آسایش و امنیتی در نیاید جز آنکه از رسیدن بلای خانمان براندازی یا دگرگون شدن نعمتی یا از دست رفتن عافیت و تندرستی نگران و ترسان است ، گذشته از اینکه مرگ هم به دنبال است ، و هراس بازداشتگاه قیامت و توقف اجباری در پیشگاه خدای دادگر عادل نیز در پیش است که هر کس در آنجا بدانچه کرده است پاداش ببند (تا کسانی که بدی کردند کیفر خود را ببینند و کسانی که خوبی کردند پاداش نیک کار خود را گیرند).

پس از خدای عزذکره بترسید، و به سوی رضوان خدا و انجام طاعت و تقرب به او به هرچه در آن خوشنودی او است بشتابید که به راستی او نزدیک و اجابت کننده است خداوند ما (شما را از آن کسانی قرار دهد که عمل کنند بدانچه خدا دوست دارد و دوری کنند از آنچه خشم و غضب خدا در آن است ، سپس به راستی که بهترین داستانها و رساترین پندها و سودمندترین تذکرات کتاب خدای عزوجل می باشد، خدای عزوجل فرمود: (و هنگامیکه قرآن

خوانده شود گوش فرا دارید و خاموش باشید شاید مورد رحمت قرار گیرید)
(سوره اعراف آیه 203).

پناه برم به خدا از شیطان رانده درگاه حق : (به نام خدای بخشاینده مهربان ، سوگند به عصر که به راستی انسان در زیان است ، مگر کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته کردند، و یکدیگر را به حق سفارش کرده و همدیگر را به صبر سفارش کرده اند). (همانا خدا و فرشتگانش به پیغمبر درود فرستند ای کسانی که ایمان آورده اید بر او درود فرستید و سلامی کامل) خدایا درود فرست بر محمد و آل محمد همانند بهترین درود و برکت و مهر و سلامی که فرستی بر ابراهیم و آل ابراهیم که به راستی تو ستوده و بزرگواری .

خدایا به محمد بده تمام وسیله و شرف و فضیلت و منزلت ارجمند را، خدایا بگردان محمد و آل محمد را از نظر شرافت بزرگترین خلایق در روز قیامت ، و نزدیکترین جایگاه را نسبت به خود برای آنان مقرر فرما و آنها را آبرومندترین آبرومندان در گاهت در روز قیامت قرار بده ، و بزرگترین مقام و بهره را به آنان بده ، خدایا شریفترین مقام و بخشش سلام و شفاعت اسلام را به محمد عطا کن ، خدایا ما را هم بدون سرافکنندگی و پیمان شکنی و نه پشیمان (از بدکرداری) و نه بر حال تبدیل دادن (احکامش) بدو ملحق کن - به اجابت رسان این دعا را ای معبود بر حق .

(این خطبه را خواند و) سپس کمی نشست و دوباره برخاسته فرمود:

ستایش خدائی را که شایسته ترین کسی است که باید از او ترسید و او را ستود، و برترین کسی که باید از او تقوی و پرهیز داشت ، و سزاوارترین کسی که باید او را به بزرگی و تمجید یاد کرد، ستایشش کنیم به خاطر بی نیازی بزرگ او و بخشش شایان و نعمتهای پی در پی و آزمایش نیکویش ، و ایمان

داریم به راهنمایی که آن چنان پرتو آن خاموش نگردد، و نور افشانش پست نشود، و دستاویزش سست نگردد، و پناه بریم به خدا از شر هر شک و تردید، و تاریکی فتنه ها، و از او آمرزش خواهیم از فراهم ساختن گناهان، و از او نگهبانی خواهیم از کارهای بد، و آرزوهای ناپسند و هجوم آوردن در پرتگاههای هراسناک و همکاری کردن با اهل شک و تردید، و راضی بودن به کارهایی که مردمان تبهکار به ناحق در روی زمین انجام دهند.

خدایا بیامرز ما و همه مردان و زنان با ایمان را زنده هاشان و مرده هاشانرا، آن کسانی که بر دین و آئین تو و بر کیش پیغمبرت ﷺ جانشانرا گرفتی، خدایا کارهای خوبشان را بپذیر و از بدیهاشان (و گناهانشان) درگذر و رحمت و آمرزش و خوشنودی خود را برایشان ارزانی دار، و بیامرز زندگان مردان و زنان با ایمان را آنان که تو را به یگانگی شناختند و پیامبرت را تصدیق کرده و بدین تو تمسک جستند، و واجبات تو را انجام داده و به پیغمبرت اقتداء کرده، و روش و سنت تو را برپا داشتند، و حلالیت را حلال دانسته و حرامت را حرام شمردند، و از عتاب تو ترسانند و به پاداش نیک تو امیدوارند، و دوستانت را دوستدار و دشمنانت را دشمن دارند، خدایا حسنات آنها را بپذیر و از بدیهاشان درگذر، و به رحمت خویش آنها را در زمره بندگان شایسته ات در آور - ای معبود بر حق آمین .

حدیث شماره : 195

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ لِكُلِّ مُؤْمِنٍ
حَافِظٌ وَ سَائِبٌ قُلْتُ وَ مَا الْحَافِظُ وَ مَا السَّائِبُ يَا أَبَا جَعْفَرٍ قَالَ الْحَافِظُ مِنَ اللَّهِ
تَبَارَكَ وَ تَعَالَى حَافِظٌ مِنَ الْوَلَايَةِ يَحْفَظُ بِهِ الْمُؤْمِنَ أَيْنَمَا كَانَ وَ أَمَّا السَّائِبُ فَبِشَارَةٌ
مُحَمَّدٍ ص يُبَشِّرُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى بِهَا الْمُؤْمِنَ أَيْنَمَا كَانَ وَ حَيْثُمَا كَانَ

(195 - ابو حمزه گوید: شنیدم از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ که فرمود: هر مؤمنی

حافظی (نگهبانی) دارد و سائبی (عطا و بهره ای) دارد، عرض کردم ای ابا
جعفر حافظ و سائب چیست؟ فرمود: حافظ از جانب خدای تبارک و تعالی
است که او را از ولایت (یعنی از بین رفتن آن) حفظ کند، و مؤمن را در هر
کجا باشد بوسیله آن نگاه دارد، و اما سائب (بهره و) مژده حضرت محمد
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ است که خدای تبارک و تعالی بوسیله آن مؤمن را در هر حال و هر جا
که باشد مژده دهد.)

حدیث شماره : 196

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ حَمَّادٍ عَنِ الْحَلْبِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ خَالِطِ النَّاسَ تَخْبِرُهُمْ وَ مَتَى تَخْبِرُهُمْ تَقْلِبُهُمْ

(196 - حلبی از امام صادق علیه السلام روایت کند که فرمود: با مردم آمیزش کن و آنها را بیازمای و چون آنانرا آزمودی از آنها بدت می آید.

شرح :

مجلسی رحمته الله گوید: به خاطر آنکه چون انسان با مردم آمیزش کند درون آنها برای انسان آشکار گردد و همان موجب بد آمدن از آنها می شود.

حدیث شماره : 197

سَهْلٌ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ رَفَعَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ النَّاسُ مَعَادِنُ كَمَعَادِنِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ فَمَنْ كَانَ لَهُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَصْلٌ فَلَهُ فِي الْإِسْلَامِ أَصْلٌ

(197 - بکر بن صالح در حدیث مرفوعی از امام صادق علیه السلام روایت کند که فرمود: مردم معدنهائی هستند چون معدنهای طلا و نقره ، پس هر که در دوران جاهلیت ریشه و اصلی داشته (و عنصر پاکی بوده یا از اهل شرف بوده) در اسلام نیز همان ریشه و اصل را دارا است .)

حدیث شماره : 198

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ وَهَبٍ قَالَ
تَمَثَّلَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام بَيْتَ شَعْرِ ابْنِ أَبِي عَقِبٍ وَيُنْحَرُ بِالزُّورَاءِ مِنْهُمْ لَدَى
الضُّحَى ثَمَانُونَ أَلْفًا مِثْلُ مَا تُنْحَرُ الْبَدَنُ [وَ رَوَى غَيْرُهُ الْبُزْلُ] ثُمَّ قَالَ لِي تَعْرِفُ
الزُّورَاءَ قَالَ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ يَقُولُونَ إِنَّهَا بَغْدَادُ قَالَ لَا ثُمَّ قَالَ عليه السلام دَخَلْتَ الرَّيَّ
قُلْتُ نَعَمْ قَالَ أَتَيْتَ سُوقَ الدَّوَابِّ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ رَأَيْتَ الْجَبَلَ الْأَسْوَدَ عَنْ يَمِينِ
الطَّرِيقِ تِلْكَ الزُّورَاءُ يُقْتَلُ فِيهَا ثَمَانُونَ أَلْفًا مِنْهُمْ ثَمَانُونَ رَجُلًا مِنْ وُلْدِ فُلَانٍ كُلُّهُمْ
يَصْلُحُ لِلْخِلَافَةِ قُلْتُ وَ مَنْ يَقْتُلُهُمْ جُعِلَتْ فِدَاكَ قَالَ يَقْتُلُهُمْ أَوْلَادُ الْعَجَمِ

(198 - معاويه بن وهب گوید: امام صادق عليه السلام به شعری از ابن ابی عقب

تمثل جست که گوید:

و ينحر بالزوراء منهم لدى الضحى ثمانون الفا مثل ما تنحر البدن
(یعنی در هنگام ظهر در (زوراء) هشتاد هزار تن از آنها چون شتر قربانی
شوند) و در روایت دیگری به جای کلمه (البدن) (البز) آمده (که به معنای
شتر قوی است).

سپس به من فرمود: زوراء را می شناسی ؟

گوید: من عرض کردم : قربانت ! می گویند: زوراء همان بغداد است ! فرمود:
نه ، سپس فرمود: آیا به (ری) رفته ای ؟ عرض کردم : آری ، فرمود بازار
چهارپایان رفته ای ؟ عرض کردم : آری ، فرمود: آن کوه سیاه را که در طرف
راست جاده است دیده ای ؟ همان زوراء است که هشتاد هزار از ایشان که
هشتاد نفرشان از فرزندان فلان هستند و همه آنها شایسته خلافت هستند در
آنجا کشته شوند.

حدیث شماره : 199

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ
سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ
يَخْرُؤْا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا قَالَ مُسْتَبْصِرِينَ لَيْسُوا بِشُكَّاءٍ

(199) - ابو بصير گوید گفتار خدای عزوجل را از امام صادق عليه السلام پرسیدم
که فرماید: (و کسانی که چون به آیه های پروردگارشان اندرزشان دهند کر و
کور بر آن روی نهند) (سوره فرقان آیه 73) فرمود: یعنی از روی بینش و عقیده
باشند و شک و تردیدی ندارند.)

حدیث شماره : 200

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ حَمَادِ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ
اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَ لَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ فَقَالَ اللَّهُ
أَجَلٌ وَأَعْدَلُ وَأَعْظَمُ مِنْ أَنْ يَكُونَ لِعَبْدِهِ عُدْرٌ لَا يَدَعُهُ يَعْتَذِرُ بِهِ وَ لَكِنَّهُ فُلِحَ فَلَمْ
يَكُنْ لَهُ عُدْرٌ

(200) - حماد بن عثمان گوید: شنیدم که امام صادق عليه السلام درباره گفتار
خدای تبارک و تعالی : (و اجازه شان ندهند که عذر آورند) (سوره مرسلات آیه
36) فرمود: خداوند برتر و عادل تر (و بزرگتر) از آنست که بنده اش عذری
داشته باشد و او نگذارد که عذرش را بیان کند، ولی مقصود این است که چنین
شخصی محکومست و اصلا عذری ندارد که بیاورد.)

حدیث شماره : 201

عَلِيٌّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ مُحَمَّدِ الْكَنَاسِيِّ قَالَ حَدَّثَنَا مَنْ رَفَعَهُ إِلَيَّ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ عَزَّ ذِكْرُهُ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ قَالَ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مِنْ شِيعَتِنَا ضَعَفَاءُ لَيْسَ عِنْدَهُمْ مَا يَتَحَمَّلُونَ بِهِ إِلَيْنَا فَيَسْمَعُونَ حَدِيثَنَا وَ يَقْتَسِبُونَ مِنْ عَلِمِنَا فَيَرْحَلُ قَوْمٌ فَوْقَهُمْ وَيُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ وَ يُتَعَبُونَ أَبْدَانَهُمْ حَتَّى يَدْخُلُوا عَلَيْنَا فَيَسْمَعُوا حَدِيثَنَا فَيَنْقُلُونَهُ إِلَيْهِمْ فَيَعْبَهُ هَؤُلَاءِ وَ تُضَيِّعُهُ هَؤُلَاءِ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ يَجْعَلُ اللَّهُ عَزَّ ذِكْرَهُ لَهُمْ مَخْرَجًا وَيَرْزُقُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُونَ وَ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ قَالَ الَّذِينَ يَعْشَوْنَ الْإِمَامَ إِلَى قَوْلِهِ عَزَّ وَ جَلَّ لَا يُسْمِنُ وَ لَ ا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ قَالَ لَا يَنْفَعُهُمْ وَ لَا يُغْنِيهِمْ لَا يَنْفَعُهُمُ الدُّخُولُ وَ لَا يُغْنِيهِمُ الْقُعُودُ

(201) - محمد کناسی در حدیثی مرفوع از امام صادق عليه السلام روایت کرده که در تفسیر گفتار خدای عزذکره : (وهر که از خدا بترسد برای وی راه بیرون رفتنی نهد و او را از آنجا که گمان ندارد روزی دهد) (سوره طلاق آیه 3).
فرمود: مقصود مردمی از ناتوانان شیعیان ما هستند که چیزی ندارند که بوسیله آن به سوی ما آیند، پس حدیث ما را بشنوند و از دانش ما اقتباس کنند، و مردمی که بالا دست آنها هستند به سوی ما کوچ کنند و پولها خرج کنند و خود را به تعب و رنج اندازند تا بر ما در آیند و احادیث ما را بشنوند و بدان شیعیان ناتوان منتقل کنند، پس آنان احادیث ما را حفظ کنند ولی این پولداران آنها را ضایع کنند، اینها ایند که خدای عزذکره برایشان بیرون رفتنی و راه خروجی قرار دهد و از جایی که گمان ندارند روزیشان دهد.

و در تفسیر گفتار خدای عزوجل : (آیا داستان غاشیه (حادثه فراگیرنده) به تو رسیده است ؟) (سوره غاشیه) فرمود: مقصود آن کسانی هستند که گرد امام را فرا گیرند (ولی به امامت آنان معتقد نیستند) تا آنجا که خدای عزوجل فرماید: (نه فربه کند و نه گرسنگی را برطرف کند) (آیه 7) فرمود: یعنی سودشان نبخشد و بی نیازشان نکند، نه ورودشان (برامام) بدانها سود بخشد و نه نشستنشان (در محضر امام) آنانرا بی نیاز کند.)

حدیث شماره : 202

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةَ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا أَذْنَى مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ قَالَ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ فِي فُلَانٍ وَفُلَانٍ وَ أَبِي عُبَيْدَةَ الْجَرَّاحِ وَ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ وَ سَالِمِ مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ وَ الْمُغِيرَةَ بْنِ شُعْبَةَ حَيْثُ كُتِبُوا الْكِتَابَ بَيْنَهُمْ وَ تَعَاهَدُوا وَ تَوَافَقُوا لَيْنَ مَضَى مُحَمَّدًا لَأَ تَكُونَ الْخِلَافَةَ فِي بَنِي هَاشِمٍ وَ لَا النَّبُوَّةَ أَبَدًا فَانزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِيهِمْ هَذِهِ الْآيَةَ قَالَ قُلْتُ قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ أَمْ أُبْرَمُوا أَمْ إِنَّا مُبْرَمُونَ أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّ الْإِنْسَانَ لَأَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَ نَجْوَاهُمْ بَلَى وَ رُسُلْنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ قَالَ وَ هَاتَانِ الْآيَتَانِ نَزَلَتَا فِيهِمْ ذَلِكَ الْيَوْمَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لَعَلَّكَ تَرَى أَنَّهُ كَانَ يَوْمٌ يُشْبِهُ يَوْمَ كُتِبَ الْكِتَابُ إِلَّا يَوْمَ قُتِلَ الْحُسَيْنُ عليه السلام وَ هَكَذَا كَانَ فِي سَابِقِ عِلْمِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ الَّذِي أَعْلَمَهُ رَسُولَ اللَّهِ ص أَنَّ إِذَا كُتِبَ الْكِتَابُ قُتِلَ الْحُسَيْنُ وَ خَرَجَ الْمَلِكُ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ فَقَدْ كَانَ ذَلِكَ كُلُّهُ قُلْتُ وَ إِنِ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَفِيءَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ

فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ قَالِ الْفِتْنَانِ إِنَّمَا جَاءَ تَأْوِيلُ هَذِهِ الْآيَةِ يَوْمَ الْبَصْرَةِ وَ هُمْ أَهْلُ هَذِهِ الْآيَةِ وَ هُمُ الَّذِينَ بَعُوا عَلِيَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَكَانَ الْوَاجِبَ عَلَيْهِ قِتَالُهُمْ وَ قَتْلُهُمْ حَتَّى يَفِيئُوا إِلَى أَمْرِ اللَّهِ وَ لَوْ لَمْ يَفِيئُوا لَكَانَ الْوَاجِبَ عَلَيْهِ فِيمَا أَنْزَلَ اللَّهُ أَنْ لَا يَرْفَعَ السَّيْفَ عَنْهُمْ حَتَّى يَفِيئُوا وَ يَرْجِعُوا عَنْ رَأْيِهِمْ لِأَنََّّهُمْ بَايَعُوا طَائِعِينَ غَيْرَ كَارِهِينَ وَ هِيَ الْفِتْنَةُ الْبَاغِيَّةُ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فَكَانَ الْوَاجِبَ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ يَعْدِلَ فِيهِمْ حَيْثُ كَانَ ظَفِرَ بِهِمْ كَمَا عَدَلَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِي أَهْلِ مَكَّةَ إِنَّمَا مَنْ عَلَيْهِمْ وَ عَفَا وَ كَذَلِكَ صَنَعَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِأَهْلِ الْبَصْرَةِ حَيْثُ ظَفِرَ بِهِمْ مِثْلَ مَا صَنَعَ النَّبِيُّ ص بِأَهْلِ مَكَّةَ حَذَوْ النَّعْلَ بِالنَّعْلِ قَالَ قُلْتُ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَى قَالَ هُمْ أَهْلُ الْبَصْرَةِ هِيَ الْمُؤْتَفِكَةُ قُلْتُ وَ الْمُؤْتَفِكَاتِ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ أُولَئِكَ قَوْمٌ لُوطٍ أَتَتْكَ عَلَيْهِمْ انْقَلَبَتْ عَلَيْهِمْ

(202) - ابوبصیر از امام صادق علیه السلام روایت کند در تفسیر گفتار خدای

عزوجل : (رازگویی سه نفری نباشد جز آنکه چهارمین آنهاست و نه پنجم نفری جز آنکه خدا ششمین آنهاست و نه کمتر از این و نه بیشتری هست جز آنکه هر کجا باشند خدا نزد آنهاست ، آنگاه روز رستاخیز از کارهایی که کرده اند آگاهشان سازد که به راستی خدا به همه چیز دانا است) (سوره مجادله آیه 7) فرمود: این آیه درباره فلان فلان و ابو عبیده جراح و عبدالرحمن بن عوف و سالم مولی ابوحدیفه و مغیره بن شعبه نازل شد آنگاه که میان خود نامه نوشتند و هم عهد گشته و توافق کردند که اگر محمد ﷺ از دنیا رفت هرگز نگذارند خلافت در بنی هاشم قرار گیرد، پس خدای تعالی این آیه را در شان آنها نازل فرمود.

گوید: عرض کردم : گفتار خدای عزوجل (چيست که فرماید): (آیا مگر کاری را استوار کرده اند که هم استوار کنان هستیم ، یا پنداری که ما نهان گفتن

و راز گفتنشان را نمی شنویم ، چرا و فرستادگان ما که همراه آنانند می نویسند
(سوره زخرف آیه 79 - 80).

فرمود: این دو آیه نیز درباره آنها در همان روز نازل گشت .

امام صادق علیه السلام فرمود: شاید تو عقیده داری که به جز کشته شدن حسین علیه السلام روزی (در شومی) مانند آنروزی که این نامه در میان آنها نوشته شد هست ؟ (نه چنین روز شومی نبود) و اینچنین در علم خدای عزوجل گذشته بود و خدا هم پیامبر خود را بدان آگاه کرده بود که اگر این نامه (ننگین) نوشته شود حسین علیه السلام کشته خواهد شد و زمامداری و حکومت از دست بنی هاشم بیرون خواهد رفت و همه اینها هم شد.

گوید: عرض کردم : (تفسیر این آیه چیست) : (و اگر دو طائفه از مؤمنان با هم جنگیدند میانشان را اصلاح دهید و اگر یکی از آنها را به عدالت اصلاح دهید) (سوره حجرات آیه 5) فرمود: مقصود از دو طائفه دو گروه از مسلمانانند، و تاویل این آیه در جنگ بصره (و جنگ جمل) بود و اهل این آیه آنها بودند یعنی آنانکه بر امیر مؤمنان علیه السلام شوریدید، و در آنجا بود که بر امیر مؤمنان جنگ با آنها و کشتارشان واجب شد تا به فرمان خدا باز گردند، و اگر باز نمی گشتند طبق آنچه خدا نازل فرموده بود بر آنحضرت واجب بود که شمشیر از آنها بر ندارد تا باز گردند و از نظریه خود دست بردارند، زیرا آنها از روی رغبت و میل بدون هیچگونه اجبار و اکراهی بیعت کرده بودند، و آنها همان گروه متجاوزی بودند که خدا فرموده بود، پس بر امیر مؤمنان علیه السلام واجب بود که پس از پیروزی به عدالت با آنها رفتار کند چنانچه رسول خدا صلی الله علیه و آله درباره مردم مکه به عدالت رفتار کرد، و بر آنها منت گذارده از آنها در گذشت ، و به همین ترتیب امیر مؤمنان علیه السلام پس از پیروزی مردم بصره با آنها به عدالت

رفتار کرد همان طور که رسول خدا ﷺ با مردم مکه رفتار کرد بی کم و کاست .

گوید: عرض کردم : (تفسیر) گفتار خدای عزوجل (در این آیه چیست) : (و دهکده واژگون شده را بیفکند) (سوره نجم آیه 53) فرمود: آنها همان مردم بصره اند و دهکده مزبور همان بصره است . عرض کردم : (این آیه) : (و دهکده های واژگون شده که پیمبرانشان با حجتها بسویشان آمدند) (سوره توبه آیه 70) فرمود: آنها قوم لوط بودند که دهکده ها بر سرشان واژگون شد .

حدیث شماره : 203

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ حَنَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبِي يَرُوي عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ كَانَ سَلْمَانُ جَالِسًا مَعَ نَفَرٍ مِنْ قُرَيْشٍ فِي الْمَسْجِدِ فَأَقْبَلُوا يَنْتَسِبُونَ وَيَرْفَعُونَ فِي أَنْسَابِهِمْ حَتَّى بَلَّغُوا سَلْمَانَ فَقَالَ لَهُ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ أَخْبِرْنِي مَنْ أَنْتَ وَمَنْ أَبِيكَ وَمَا أَصْلُكَ فَقَالَ أَنَا سَلْمَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ كُنْتُ ضَالًّا فَهَدَانِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِمُحَمَّدٍ ص وَكُنْتُ غَائِلًا فَأَغْنَانِي اللَّهُ بِمُحَمَّدٍ ص وَكُنْتُ مَمْلُوكًا فَأَعْتَقَنِي اللَّهُ بِمُحَمَّدٍ ص هَذَا نَسَبِي وَهَذَا حَسَبِي قَالَ فَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَسَلْمَانُ عليه السلام يُكَلِّمُهُمْ فَقَالَ لَهُ سَلْمَانُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لَقَيْتُ مِنْ هَؤُلَاءِ جَلَسْتُ مَعَهُمْ فَأَخَذُوا يَنْتَسِبُونَ وَيَرْفَعُونَ فِي أَنْسَابِهِمْ حَتَّى إِذَا بَلَّغُوا إِلَيَّ قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ مَنْ أَنْتَ وَمَا أَصْلُكَ وَمَا حَسَبُكَ فَقَالَ النَّبِيُّ ص فَمَا قُلْتَ لَهُ يَا سَلْمَانَ قَالَ قُلْتُ لَهُ أَنَا سَلْمَانُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ كُنْتُ ضَالًّا فَهَدَانِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِمُحَمَّدٍ ص وَكُنْتُ غَائِلًا فَأَغْنَانِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِمُحَمَّدٍ ص وَكُنْتُ مَمْلُوكًا فَأَعْتَقَنِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ بِمُحَمَّدٍ ص هَذَا نَسَبِي وَهَذَا حَسَبِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ إِنَّ حَسَبَ الرَّجُلِ دِينُهُ وَمُرُوءَتُهُ خُلُقُهُ وَأَصْلُهُ عَقْلُهُ وَقَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ

جَلَّ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ ص لِسَلْمَانَ لَيْسَ لِأَحَدٍ مِنْ هَؤُلَاءِ عَلَيْكَ فَضْلٌ إِلَّا بِنَقْوَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَإِنْ كَانَ النَّقْوَى لَكَ عَلَيْهِمْ فَأَنْتَ أَفْضَلُ

(203 - حنان گوید: شنیدم از پدرم که از امام باقر ع روایت می کرد که آنحضرت فرمود: سلمان با چند تن از قریش در مسجد (مدینه) بود، به نقل نسب و نژاد خود و هر یک نسب خویش را بالا می برد تا رسیدند به سلمان، عمرین خطاب بدو گفت: تو بگو کیستی و پدرت کیست و اصل و نسبت چیست؟ سلمان فرمود: منم سلمان فرزند بنده خدا که گمراه بودم و خدای عزوجل بوسیله محمد ص مرا آزاد کرد، این بود نسب من، و این است حسب من.

رسول خدا ص در همین حال که سلمان مشغول گفتگوی با آنها بود به نزدشان آمد، پس سلمان بدانحضرت عرض کرد: ای رسول خدا من از دست اینان چه کشیدم! پهلویشان نشستم و اینها شروع کردند به ذکر نسبه‌های خود و هر کدام نسب خود را بالا برد تا به من رسید عمرین خطاب به من گفت: تو کیستی و اصل و نسبت چیست؟

پیغمبر ص فرمود: ای سلمان تو در پاسخ او چه گفتی؟ عرض کرد: من بدو گفتم: من سلمان فرزند بنده خدا هستم که گمراه بودم و خداوند عزذکره بوسیله محمد ص مرا هدایت فرمود، و بینوا بودم و خدای عزذکره بوسیله محمد ص توانگرم ساخت، و برده بودم و خدای عزذکره بوسیله محمد ص آزادم کرد! این است نسب و حسب من!

رسول خدا ص فرمود: ای گروه قریش همانا حسب مرد دین او است و مردانگیش اخلاق او است، و اصل و نسبش عقل و خرد او است، خدای

عزوجل فرموده : (ای مردم ما شما را از مرد و زن آفریدیم و جماعتها و قبیله هایتان کردیم تا همدیگر را بشناسید (وگر نه) به راستی که گرامیترین شما در نزد خدا پرهیزکارترین شما است) (سوره حجرا، آیه 13) سپس رسول خدا ﷺ به سلمان فرمود: هیچکدامیک از اینها بر تو برتری و فضیلتی ندارند جز به تقوی (و ترس) از خدای عزوجل ، و اگر تقوای تو بر آنها بچربد تو برتر از آنهائی .)

حدیث شماره : 204

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لَمَّا وَلِيَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ صَعِدَ الْمِنْبَرَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَاتَّسَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ إِنِّي وَاللَّهِ لَا أَرْزُؤُكُمْ مِنْ فَيْئِكُمْ دَرَهَمًا مَّا قَامَ لِي عِدْقٌ يَيْتَرِبَ فَلْيَصُدُّكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَفْتَرُونِي مَانِعًا نَفْسِي وَمُعْطِيكُمْ قَالَ فَقَامَ إِلَيْهِ عَقِيلٌ فَقَالَ لَهُ وَاللَّهِ لَتَجْعَلَنِي وَأَسْوَدَ بِالْمَدِينَةِ سَوَاءً فَقَالَ اجْلِسْ أَمَا كَانَ هَاهُنَا أَحَدٌ يَتَكَلَّمُ غَيْرَكَ وَمَا فَضَلَكَ عَلَيْهِ إِلَّا بِسَابِقَةٍ أَوْ بِتَقْوَى

(204 - محمد بن مسلم از امام صادق علیه السلام روایت کند که فرمود: هنگامیکه علی علیه السلام به حکومت (ظاهری) رسید بر فراز منبر رفت و خدای را حمد و ثنا فرمود سپس گفت : به خدا سوگند که من درهمی از بیت المال شما کم نکنم تا یک درخت خرمائی در شهر یثرب دارم و شما به نفسهای خودتان رجوع کنید و صدق گفتار مرا از خودتان بپرسید و ببینید آیا من (چگونه ممکن است) از خودم باز گیرم و بشما بدهم !

فرمود: در این حال عقیل برخاست و گفت : به خدا تو مرا با یک شخص سیاه در مدینه برابر و یکسان قرار دهی ! فرمود: بنشین آیا جز تو در اینجا کسی

نبود که سخن بگوید، و تو بر آن سیاه برتری و فضیلتی نداری جز به سابقه در
دین یا به تقوی و پرهیزکاری .)

حدیث شماره : 205

عَدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَابٍ عَنْ
أَبِي عُبَيْدَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ص عَلَى الصِّفَا فَقَالَ يَا بَنِي
هَاشِمٍ يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ وَإِنِّي شَفِيقٌ عَلَيْكُمْ وَإِنِّي لِي
عَمَلِي وَ لِكُلِّ رَجُلٍ مِنْكُمْ عَمَلُهُ لَا تَقُولُوا إِنَّ مُحَمَّدًا مِنَّا وَ سَنَدْخُلُ مَدْخَلَهُ فَلَا وَ
اللَّهِ مَا أَوْلِيَائِي مِنْكُمْ وَ لَا مِنْ غَيْرِكُمْ يَا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ إِلَّا الْمُتَّقُونَ أَلَا فَلَا أَعْرِفُكُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَأْتُونَ تَحْمِلُونَ الدُّنْيَا عَلَى ظُهُورِكُمْ وَ يَأْتُونَ النَّاسُ يَحْمِلُونَ الْآخِرَةَ أَلَا
إِنِّي قَدْ أَعْذَرْتُ إِلَيْكُمْ فِيمَا بَيْنِي وَ بَيْنَكُمْ وَ فِيمَا بَيْنِي وَ بَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِيمَا

(205 - ابو عبیده از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که فرمود: رسول خدا

صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بر کوه صفا ایستاده و فرمود: ای بنی هاشم و ای بنی عبدالمطلب ، همانا
من پیامبر خدایم به سوی شما، و مهربانم نسبت به شما، و همانا من در گرو
عمل خود هستم و هر یک از شما هم در گرو خود است ، نگویید که محمد از
ما است و ما هم بدنبال او خواهیم بود (و همچنانکه او به بهشت می رود ما هم
که فامیل او هستیم به بهشت خواهیم رفت) به خدا سوگند دوست من نیست
کسی نه از شما و نه از غیر شما ای فرزندان عبدالمطلب جز مردمان با تقوی و
پرهیزکاران .

هان (ای فرزندان عبدالمطلب) چنان نباشد که من در روز قیامت ببینم شما
را که دنیا را بر پشت خود بار کرده اید، و مردم دیگر را ببینم که آخرت را با

خود آورده اند هان که به راستی من رفع عذر خود را میان خود و شما و میان خود و خدای عزوجل درباره شما کردم (و آنچه شرط بلاغ بود با شما گفتم).

حدیث شماره : 206

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنِ الْحَلْبِيِّ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ رَأَيْتُ كَانِي عَلَى رَأْسِ جَبَلٍ وَ النَّاسُ يُصْعِدُونَ إِلَيْهِ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ حَتَّى إِذَا كَثُرُوا عَلَيْهِ تَطَاوَلَ بِهِمْ فِي السَّمَاءِ وَ جَعَلَ النَّاسُ يَتَسَاقَطُونَ عَنْهُ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ حَتَّى لَمْ يَبْقَ مِنْهُمْ أَحَدٌ إِلَّا عِصَابَةٌ يَسِيرَةٌ فَفُعِلَ ذَلِكَ خَمْسَ مَرَّاتٍ فِي كُلِّ ذَلِكَ يَتَسَاقَطُ عَنْهُ النَّاسُ وَ يَبْقَى تِلْكَ الْعِصَابَةُ أَمَا إِنَّ قَيْسَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَجْلَانَ فِي تِلْكَ الْعِصَابَةِ قَالَ فَمَا مَكَثَ بَعْدَ ذَلِكَ إِلَّا نَحْوًا مِنْ خَمْسٍ حَتَّى هَلَكَ

(206) - زراره از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که فرمود: من در خواب دیدم

گویا بر سر کوهی هستم و مردم از هرسو بدان بالا روند تا چون جمع انبوهی شدند آن کوه به سوی آسمان بالا رفت و مردم یکایک از اطراف آن فرو می ریختند تا اینکه بجز گروه اندکی کسی بجای نماند، و اینکار را پنج بار کرد و در هر مرتبه همان مردم فرو می ریختند و آن گروه اندک می ماندند، و بدانکه قیس بن عبدالله بن عجلان در زمره این گروه اندک (به جای مانده) بود. (قیس بن عبدالله ظاهرا یکی از اصحاب آن حضرت بوده است اگر چه اسمی از او در کتب رجال نیست).

زراره گوید: پس از این خواب حضرت حدود پنج سال (و در نسخه ای

دوسال) بیشتر درنگ نکرد که از دنیا رفت .

حدیث شماره : 207

عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عُمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو بَصِيرٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ رَجُلًا كَانَ عَلَى أُمِّيَالٍ مِنَ الْمَدِينَةِ فَرَأَى فِي مَنَامِهِ فَقِيلَ لَهُ انْطَلِقْ فَصَلِّ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تُغَسِّلُهُ فِي الْبَقِيعِ فَجَاءَ الرَّجُلُ فَوَجَدَ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام قَدْ تُوِّفِيَ

(207 - ابوبصیر گوید: شنیدم از امام صادق عليه السلام که می فرمود: مردی در فاصله چند میلی مدینه خوابی دید بدو گفتند: به مدینه برو و به جنازه امام باقر عليه السلام نماز بخوان که فرشتگان او را در بقیع غسل می دهند، آن مرد به مدینه آمد دید امام باقر عليه السلام از دنیا رفته است .

شرح :

گویا چنین خوابی دیده و یا خوابی بود که به این نحو برایش تعبیر کرده اند، و آن مرد پس از اینکه به مدینه آمده دید که خوابش درست است .

حدیث شماره : 208

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَوْلُهُ تَعَالَى وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا بِمُحَمَّدٍ هَكَذَا وَ اللَّهُ نَزَلَ بِهَا جِبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدٍ ص

(208) - خالد از پدرش از امام صادق عليه السلام روایت کرده که حضرت فرمود: گفتار خدای تعالی (و بودید شمالب پرتگاه دوزخ پس خداوند شما را (بوسیله محمد) از آن نجات داد) به همین نحو به خدا سوگند جبرئیل آنرا بر محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نازل کرد.

توضیح :

ما در اینگونه روایاتی که اشعار بر تحریف دارند بحثی اجمالی در ترجمه اصول کافی (ج 4 ص 440 - 441) کرده ایم و مقصود از امثال این حدیث را از زبان مرحوم فیض رحمته الله و دیگران ذکر نموده ایم که بد نیست برای اطلاع بیشتری بدانجا رجوع کنید. (

حدیث شماره : 209

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ يُونُسَ بْنِ زَيْبَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُتَفَقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ هَكَذَا فَأَقْرَأَهَا

(209) - یونس بن زبیا از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: این آیه را (لن تنالوا البر حتى تنفقوا مما تحبون) (سوره آل عمران آیه 29) به همین نحو بخوان . (

حدیث شماره : 210

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ لَوْ أَنَا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ يَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ وَ سَلَّمُوا لِلْإِمَامِ تَسْلِيمًا أَوْ أَخْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ رِضًا لَهُ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْخِلَافِ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَ أَشَدَّ تَنْبِيئًا وَ فِي هَذِهِ الْآيَةِ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ مِنْ أَمْرِ الْوَالِي وَ يُسَلِّمُوا لِلَّهِ الطَّاعَةَ تَسْلِيمًا

(210 - ابوبصیر از امام صادق عليه السلام روایت کند (که این آیه را به این نحو فرمود): (و اگر بر آنها مقرر داشته بودیم که خودتانرا بکشید (و به خوبی تسلیم امام گردید) یا از دیار خویش بیرون شوید (برای رضای امام) جز اندکیشان چنین نمی کردند، و اگر به راستی (مخالفان) انجام می دادند آنچه را که بدان پندشان می دهند برای آنها بهتر بود و استوارتر بود) (سوره نساء آیه 66).
و در این آیه (اینطور فرمود): (سپس ملالی نیابند در دل خود از آنچه حکم کرده ای (در مورد فرمان امام و والی) و به خوبی (طاعت خدا را) گردن نهند (سوره نساء آیه 65).)

حدیث شماره : 211

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي جُنَادَةَ الْخُصَيْنِيِّ بْنِ
الْمُخَارِقِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ وَرْقَاءَ بْنِ حَبَشَى بْنِ جُنَادَةَ السَّلُولِيِّ صَاحِبِ رَسُولِ
اللَّهِ ص عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ
مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ فَقَدْ سَبَقَتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَةُ الشَّقَاءِ وَ سَبَقَ لَهُمُ الْعَذَابُ وَ
قُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا

(211 - ابوجناده از حضرت موسی بن جعفر عليه السلام روایت کند که در گفتار
خدای عزوجل (در آیه ذیل چنین فرمود): (اینانند کسانی که خدا می داند در
دلهایشان چیست ، پس تو از آنها درگذر (که به راستی سرنوشت شقاوت بر
ایشان گذشته و عذاب برای آنها پیش بینی شده) و با آنها درباره خودشان
سخنی رسا بگویی) (سوره نساء آیه 63).

حدیث شماره : 212

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَدِيْنَةَ عَنْ بُرَيْدِ بْنِ مُعَاوِيَةَ قَالَ تَلَا أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ خِفْتُمْ تَنَازَعًا فِي الْأَمْرِ فَارْجِعُوهُ إِلَى اللَّهِ وَ إِلَى الرَّسُولِ وَ إِلَى أُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ ثُمَّ قَالَ كَيْفَ يَأْمُرُ بِطَاعَتِهِمْ وَ يُرَخِّصُ فِي مُنَازَعَتِهِمْ إِنَّمَا قَالَ ذَلِكَ لِلْمَأْمُورِينَ الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ أَطِيعُوا الرَّسُولَ

(212 - برید بن معاویه گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ (این آیه را اینطور) خواند:
(خدا را فرمان برید و پیغمبر و کارداران خویش را فرمان برید و اگر از اختلاف در چیزی بترسید آن را به خدا و رسول و به کارداران خویش برگردانید)
(سوره نساء آیه 59) سپس فرمود: چگونه خداوند دستور به فرمانبرداری آنها دهد و از آنطرف اجازه دهد در اختلاف و نزاع آنها، و این دستور را بکسانی داده که به همانها دستور ذیل را داده : (از خدای و رسول فرمانبرداری کنید...).

حديث شماره : 213

(حديث قوم صالح عليه السلام)

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَأَلَ جَبْرَائِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَيْفَ كَانَ مَهْلِكُ قَوْمِ صَالِحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ صَالِحًا بُعِثَ إِلَى قَوْمِهِ وَهُوَ ابْنُ سِتِّ عَشْرَةَ سَنَةً فَلَبِثَ فِيهِمْ حَتَّى بَلَغَ عِشْرِينَ وَ مِائَةَ سَنَةٍ لَا يُجِيبُونَهُ إِلَّا خَيْرًا قَالَ وَكَانَ لَهُمْ سَبْعُونَ صَنَمًا يَعْبُدُونَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ مِنْهُمْ قَالَ يَا قَوْمِ بُعِثْتُ إِلَيْكُمْ وَ أَنَا ابْنُ سِتِّ عَشْرَةَ سَنَةً وَ قَدْ بَلَغْتُ عِشْرِينَ وَ مِائَةَ سَنَةٍ وَ أَنَا أَعْرِضُ عَلَيْكُمْ أَمْرَيْنِ إِنْ شِئْتُمْ فَاسْأَلُونِي حَتَّى أَسْأَلَ إِلَهِي فَيُجِيبَكُمْ فِيمَا سَأَلْتُمُونِي السَّاعَةَ وَ إِنْ شِئْتُمْ سَأَلْتُ آلِهَتِكُمْ فَإِنْ أَجَابَتْنِي بِالَّذِي أَسْأَلُهَا خَرَجْتُ عَنْكُمْ فَقَدْ سَمِعْتُمْ وَ سَمِعْتُمُونِي قَالُوا قَدْ أَنْصَفْتَ يَا صَالِحُ فَاتَّعَدُوا لِيَوْمٍ يَخْرُجُونَ فِيهِ قَالَ فَخَرَجُوا بِأَصْنَامِهِمْ إِلَى ظَهْرِهِمْ ثُمَّ قَرَّبُوا طَعَامَهُمْ وَ شَرَابَهُمْ فَأَكَلُوا وَ شَرَبُوا فَلَمَّا أَنْ فَرَّغُوا دَعَوْهُ فَقَالُوا يَا صَالِحُ سَلْ فَقَالَ لِكَبِيرِهِمْ مَا اسْمُ هَذَا قَالُوا فُلَانُ فَقَالَ لَهُ صَالِحُ يَا فُلَانُ أَجِبْ فَلَمْ يُجِبْهُ فَقَالَ صَالِحُ مَا لَهُ لَّا يُجِيبُ قَالُوا ادْعُ غَيْرَهُ قَالَ فَدَعَاهَا كُلَّهَا بِأَسْمَائِهَا فَلَمْ يُجِبْهُ مِنْهَا شَيْءٌ فَأَقْبَلُوا عَلَى أَصْنَامِهِمْ فَقَالُوا لَهَا مَا لَكَ لَّا تُجِيبِينَ صَالِحًا فَلَمْ تُجِبْ فَقَالُوا تَنَحَّ عَنَّا وَ دَعْنَا وَ آلِهَتِنَا سَاعَةً ثُمَّ نَحَّوْا بِسُطْحِهِمْ وَ فُرْشِهِمْ وَ نَحَّوْا ثِيَابَهُمْ وَ تَمَرَّغُوا عَلَى التُّرَابِ وَ طَرَحُوا التُّرَابَ عَلَى رُءُوسِهِمْ وَ قَالُوا لِأَصْنَامِهِمْ لَئِنْ لَمْ تُجِبْنَ صَالِحًا الْيَوْمَ لَتَفْضَحْنَ قَالَ ثُمَّ دَعَوْهُ فَقَالُوا يَا صَالِحُ ادْعُهَا فَدَعَاهَا فَلَمْ تُجِبْهُ فَقَالَ لَهُمْ يَا قَوْمِ قَدْ ذَهَبَ صَدْرُ النَّهَارِ وَ لَّا أَرَى آلِهَتَكُمْ تُجِيبُونِي فَاسْأَلُونِي حَتَّى أَدْعُو إِلَهِي فَيُجِيبَكُمْ السَّاعَةَ فَانْتَدَبَ لَهُ مِنْهُمْ سَبْعُونَ رَجُلًا مِنْ كِبَرَائِهِمْ وَ الْمَنْظُورِ إِلَيْهِمْ مِنْهُمْ فَقَالُوا يَا صَالِحُ نَحْنُ نَسْأَلُكَ فَإِنْ أَجَابَكَ رَبُّكَ

اتَّبَعْنَاكَ وَ أَجْبَنَّاكَ وَ يُبَايِعُكَ جَمِيعُ أَهْلِ قَرْيَتِنَا فَقَالَ لَهُمْ صَالِحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ سَلُونِي مَا
 شِئْتُمْ فَقَالُوا تَقَدَّمْ بِنَا إِلَى هَذَا الْجَبَلِ وَ كَانَ الْجَبَلُ قَرِيبًا مِنْهُمْ فَانْطَلَقَ مَعَهُمْ صَالِحٌ
 فَلَمَّا انْتَهَوْا إِلَى الْجَبَلِ قَالُوا يَا صَالِحُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِنْ هَذَا الْجَبَلِ السَّاعَةَ
 نَاقَةَ حَمْرَاءَ شُقْرَاءَ وَ بَرَاءَ عَشْرَاءَ بَيْنَ جَنْبَيْهَا مِيلٌ فَقَالَ لَهُمْ صَالِحٌ لَقَدْ سَأَلْتُمُونِي شَيْئًا
 يَعْظُمُ عَلَيَّ وَ يَهُونُ عَلَيَّ رَبِّي جَلٌّ وَ عَزٌّ قَالَ فَسَأَلَ اللَّهُ تَعَالَى صَالِحٌ ذَلِكَ فَانْصَدَعَ
 الْجَبَلُ صَدْعًا كَادَتْ تَطِيرُ مِنْهُ عُقُولُهُمْ لَمَّا سَمِعُوا ذَلِكَ ثُمَّ اضْطَرَبَ ذَلِكَ الْجَبَلُ
 اضْطِرَابًا شَدِيدًا كَالْمَرَاةِ إِذَا أَخَذَهَا الْمَخَاضُ ثُمَّ لَمْ يَفْجَأْهُمْ إِلَّا رَأْسُهَا قَدْ طَلَعَ
 عَلَيْهِمْ مِنْ ذَلِكَ الصَّدْعِ فَمَا اسْتُتِمَّتْ رَقَبَتُهَا حَتَّى اجْتَرَّتْ ثُمَّ خَرَجَ سَائِرُ جَسَدِهَا
 ثُمَّ اسْتَوَتْ قَائِمَةً عَلَى الْأَرْضِ فَلَمَّا رَأَوْا ذَلِكَ قَالُوا يَا صَالِحُ مَا أَسْرَعَ مَا أَجَابَكَ
 رَبُّكَ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا فَصِيلَهَا فَسَأَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ذَلِكَ فَرَمَتْ بِهِ فَدَبَّ
 حَوْلَهَا فَقَالَ لَهُمْ يَا قَوْمِ أَبْقَى شَيْءٌ قَالُوا لَا انْطَلِقْ بِنَا إِلَى قَوْمِنَا نَخْبِرُهُمْ بِمَا رَأَيْنَا وَ
 يُؤْمِنُونَ بِكَ قَالَ فَارْجِعُوا فَلَمْ يَبْلُغِ السَّبْعُونَ إِلَيْهِمْ حَتَّى ارْتَدَّ مِنْهُمْ أَرْبَعَةٌ وَ سِتُونَ
 رَجُلًا وَ قَالُوا سِحْرٌ وَ كَذِبٌ قَالُوا فَانْتَهُوا إِلَى الْجَمِيعِ فَقَالَ السِّتَةُ حَقٌّ وَ قَالَ الْجَمِيعُ
 كَذِبٌ وَ سِحْرٌ قَالَ فَانْصَرَفُوا عَلَى ذَلِكَ ثُمَّ ارْتَابَ مِنَ السِّتَةِ وَاحِدٌ فَكَانَ فِيمَنْ
 عَقَرَهَا قَالَ ابْنُ مَحْبُوبٍ فَحَدَّثْتُ بِهَذَا الْحَدِيثِ رَجُلًا مِنْ أَصْحَابِنَا يُقَالُ لَهُ سَعِيدُ بْنُ
 يَزِيدَ فَأَخْبَرَنِي أَنَّهُ رَأَى الْجَبَلَ الَّذِي خَرَجَتْ مِنْهُ بِالشَّامِ قَالَ فَرَأَيْتُ جَنْبَهَا قَدْ حَكَ
 الْجَبَلُ فَأَثَرَ جَنْبِهَا فِيهِ وَ جَبَلٍ آخَرَ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ هَذَا مِيلٌ

(داستان قوم پیغمبر عَلَيْهِ السَّلَامُ :

213 - ابو حمزه از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که فرمود: رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

از جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسید:

هلاکت قوم صالح چگونه بود؟ عرض کرد: ای محمد حضرت صالح هنگامی

به سوی قوم خود مبعوث شد که شانزده سال داشت و آنقدر در میان آنها ماند

که صد و بیست سال از عمرش گذشت و در طول این مدت دعوتش را به خیر و خوبی اجابت نکردند.

و آنها هفتاد بت داشتند که در برابر خدای عزوجل آنها را پرستش می کردند، همینکه صالح این موضوع را مشاهده کرد به آنها فرمود: ای مردم من شانزده ساله بودم که به سوی شما مبعوث شدم و اکنون صد و بیست سال از عمر من می گذرد (و شما در این مدت طولانی دعوت مرا نپذیرفتید) اکنون یکی از دو کار را به شما پیشنهاد می کنم: یا اگر مایلید شما از من بخواهید تا من از خدای خود درخواست کنم که هرچه خواهید همین ساعت خواسته شما را انجام دهد، و یا اگر مایلید من از خدایان شما چیزی بخواهم پس اگر خدایان شما خواسته مرا دادند من از میان شما میروم زیرا هم من شما را خسته کردم و هم شما مرا خسته کردید؟

گفتند: به راستی که ای صالح سخن از روی انصاف کردی، پس روزی را وعده گذاردند که در آنروز همگی به جایی بروند تا اینکار را انجام دهند، و چون روز موعود شد بتهای خود را بر دوش گرفته آوردند و سپس خوراک و نوشیدنی آوردند و چون از خوردن و آشامیدن فراغت جستند صالح را پیش خوانده گفتند:

ای صالح تو درخواست کن. صالح بت بزرگ آنها را نشان داده فرمود: نام این بت چیست؟ گفتند: فلان.

صالح بدان بت فرمود: ای فلان پاسخ مرا بده! آن بت جوابی نداد.

صالح فرمود: چرا پاسخ نمی دهی؟ گفتند: آن دیگری را بخوان! صالح هر یک را به نام صدا زد و هیچکدام پاسخی ندادند، قوم صالح که چنان دیدند رو به بتان کرده و گفتند: چرا پاسخ صالح را نمی دهید؟ باز هم جوابی ندادند.

از این رو به صالح گفتند: ساعتی از ما دور شو و ما را با خدایانمان واگذار، سپس فرشها و بساط خود را برچیدند و جامه ها را از تن بدور کردند و روی خاکها غلطیدند و خاک بر سر ریخته بدانها گفتند: اگر امروز پاسخ صالح را ندهید رسوا خواهید شد!

آنگاه صالح را پیش خوانده گفتند: اکنون آنها را بخوان ، صالح صدای آنها زد ولی باز هم جوابی ندادند، پس رو به آنها کرده فرمود: ای مردم ظهر شد و این خدایان شما پاسخی به من ندادند اکنون از من بخواهید تا من خدای خود را بخوانم و هم اکنون بلادرنگ به شما پاسخ دهد!

هفتاد نفر از بزرگان و سران آنها سخن حضرت صالح را قبول کرده پیش آمدند و گفتند: ای صالح ما از تو درخواستی می کنیم و اگر دیدیم پروردگار تو پاسخت را داد (و خواسته ما را انجام داد) از تو پیروی می کنیم و دعوت را می پذیریم و همه مردم این آبادی نیز با تو بیعت خواهند کرد!

صالح فرمود: هر چه می خواهید از من بخواهید، گفتند: ما را به نزد این کوه ببر و اشاره به کوهی که در نزدیکی آنها بود کردند حضرت صالح با آنها به پای آن کوه رفتند، گفتند: ای صالح از پروردگار خود بخواه در همین ساعت یک شتر ماده قرمز گلی رنگ پر کرکی که ده ماه از عمرش گذشته باشد و میان دو پهلوی یک میل راه باشد از این کوه برای ما بیرون آورد.

صالح فرمود: چیزی خواستید که انجام آن برای من خیلی گران و بزرگ است ولی برای پروردگار عزوجل آسانست ، سپس آن را از خدای تعالی درخواست کرد بناگاه کوه از هم شکافت و صدای مهیبی کرد که نزدیک بود هوش از سر آنها بپرد، آنگاه تکان سختی خورد مانند زنی که درد زائیدن او را گرفته باشد، و بلادرنگ سر آن شتر از آن شکاف بیرون آمد و هنوز همه

گردنش بیرون نیامده بود که شروع به نشخوار کردن نمود، آنگاه باقی بدن آن شتر بیرون آمده سرپا ایستاد.

مردم که این معجزه را دیدند گفتند: ای صالح چه زود پروردگار تو خواسته ات را انجام داد اکنون از پروردگار خود بخواه که بچه این ماده شتر را هم بیرون آورد، صالح از خدای عزوجل درخواست کرد، و ناگاه دیدند که شتر کره خود را بیرون انداخت ، و آن بچه بدور مادرش شروع به چرخیدن و جنبش کرد.

صالح بدانها فرمود: آیا چیز دیگری هم مانده که بخواهید؟ گفتند: نه ، بیا تا با هم پیش مردم خود برویم تا ما گزارش آنچه را دیده ایم بدانها بدهیم و آنها بتو ایمان آورند، اینها برگشتند و هنوز به مردم خود نرسیده بودند که شصت و چهار نفرشان مرتد شده و گفتند: این که ما دیدیم سحر و جادو و دروغ بود.

پس به سوی بقیه مردم آمدند و آن شش نفر باقی مانده (که مرتد نشده بودند) گفتند: حق بود، و مابقی همه گفتند: سحر و جادو و دروغ بود.

امام علیه السلام فرمود: به همین وضع به شهر بازگشتند، و پس از آن یک نفر از آن شش تن نیز به تردید افتاده (و مرتد شد) و همان یک نفر جزء کسانی بود که شتر را پی کردند.

ابن محبوب گوید: من این حدیث را برای مردی از اصحاب خود گفتم که نامش سعید بن یزید بود و او به من خبر داد که آن کوهی را که شتر از آن بیرون آمد در شام دیده است ، و گفت : من جای پهلوی آن شتر را که در کوه مانده است دیدم و اکنون نیز جای پهلوی آن شتر در کوه موجود است ، و کوه دیگری در آنسو قرار دارد که فاصله میان آن دو به قدر یک میل است .

حديث شماره : 214

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قُلْتُ لَهُ كَذَبْتَ ثَمُودَ بِاللُّذُرِ فَقَالُوا أَبَشَرًا مِنَّا وَاحِدًا نَتَّبِعُهُ إِنَّا إِذَا لَفِيَ ضَلَالٍ وَ سُعْرٍ أَلْقَى الذِّكْرَ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشْرٌ قَالَ هَذَا كَانَ بِمَا كَذَّبُوا بِهِ صَالِحًا وَمَا أَهْلَكَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قَوْمًا قَطُّ حَتَّى يَبْعَثَ إِلَيْهِمْ قَبْلَ ذَلِكَ الرُّسُلَ فَيَحْتَجُّوْا عَلَيْهِمْ فَبَعَثَ اللَّهُ إِلَيْهِمْ صَالِحًا فَدَعَاهُمْ إِلَى اللَّهِ فَلَمْ يُجِيبُوْا وَ عَتَوْا عَلَيْهِ وَ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى تُخْرَجَ لَنَا مِنْ هَذِهِ الصَّخْرَةِ نَاقَةٌ عَشْرَاءُ وَ كَانَتِ الصَّخْرَةُ يُعْظَمُونَهَا وَ يَعْبُدُونَهَا وَ يُذَبِّحُونَ عِنْدَهَا فِي رَأْسِ كُلِّ سَنَةٍ وَ يَجْتَمِعُونَ عِنْدَهَا فَقَالُوا لَهُ إِنْ كُنْتَ كَمَا تَزْعُمُ نَبِيًّا رَسُولًا فَادْعُ لَنَا إِلَهَكَ حَتَّى تُخْرَجَ لَنَا مِنْ هَذِهِ الصَّخْرَةِ الصَّمَاءِ نَاقَةٌ عَشْرَاءُ فَأَخْرَجَهَا اللَّهُ كَمَا طَلَبُوا مِنْهُ ثُمَّ أَوْحَى اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى إِلَيْهِ أَنْ يَا صَالِحُ قُلْ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ جَعَلَ لِهَذِهِ النَّاقَةِ [مِنَ الْمَاءِ] شَرِبَ يَوْمٍ وَ لَكُمْ شَرِبَ يَوْمٍ وَ كَانَتِ النَّاقَةُ إِذَا كَانَ يَوْمُ شَرِبِهَا شَرِبَتِ الْمَاءَ ذَلِكَ الْيَوْمَ فَيَحْلُبُونَهَا فَلَا يَبْقَى صَغِيرٌ وَ لَا كَبِيرٌ إِلَّا شَرِبَ مِنْ لَبِئِهَا يَوْمَهُمْ ذَلِكَ فَإِذَا كَانَ اللَّيْلُ وَ أَصْبَحُوا غَدَوْا إِلَى مَائِهِمْ فَشَرِبُوا مِنْهُ ذَلِكَ الْيَوْمَ وَ لَمْ تَشْرَبِ النَّاقَةُ ذَلِكَ الْيَوْمَ فَمَكَّنُوا بِذَلِكَ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ إِنَّهُمْ عَتَوْا عَلَى اللَّهِ وَ مَسَى بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ وَ قَالُوا اعْفِرُوا هَذِهِ النَّاقَةَ وَ اسْتَرِيحُوا مِنْهَا لَأَنْ نَرْضَى أَنْ يَكُونَ لَنَا شَرِبُ يَوْمٍ وَ لَهَا شَرِبُ يَوْمٍ ثُمَّ قَالُوا مِنَ الَّذِي يَلِي قَتْلَهَا وَ نَجْعَلُ لَهُ جُعْلًا مَا أَحَبُّ فَجَاءَهُمْ رَجُلٌ أَحْمَرٌ أَشَقْرٌ أَرْزَقٌ وَ لَدُّ زَنِيٍّ لَا يُعْرِفُ لَهُ أَبٌ يُقَالُ لَهُ قُدَارٌ شَقِيٌّ مِنَ الْأَشْقِيَاءِ مَشْهُومٌ عَلَيْهِمْ فَجَعَلُوا لَهُ جُعْلًا فَلَمَّا تَوَجَّهَتِ النَّاقَةُ إِلَى الْمَاءِ الَّذِي كَانَتْ تَرُدُّهُ تَرَكَهَا حَتَّى شَرِبَتِ الْمَاءَ وَ أَقْبَلَتْ رَاجِعَةً فَفَعَدَ لَهَا فِي طَرِيقِهَا فَضْرِبَهَا بِالسَّيْفِ ضَرْبَةً فَلَمْ تَعْمَلْ شَيْئًا فَضْرَبَهَا ضَرْبَةً أُخْرَى فَفَقَتَلَهَا وَ خَرَّتْ إِلَى الْأَرْضِ

عَلَى جَنْبِهَا وَ هَرَبَ فَصِيلُهَا حَتَّى صَعِدَ إِلَى الْجَبَلِ فَرَعَى ثَلَاثَ مَرَّاتٍ إِلَى السَّمَاءِ وَ
 أَقْبَلَ قَوْمَ صَالِحٍ فَلَمْ يَبْقَ أَحَدٌ مِنْهُمْ إِلَّا شَرِكُهُ فِي ضَرْبَتِهِ وَ اقْتَسَمُوا لَحْمَهَا فِيمَا
 بَيْنَهُمْ فَلَمْ يَبْقَ مِنْهُمْ صَغِيرٌ وَ لَا كَبِيرٌ إِلَّا أَكَلَ مِنْهَا فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ صَالِحٌ أَقْبَلَ إِلَيْهِمْ
 فَقَالَ يَا قَوْمِ مَا دَعَاكُمْ إِلَى مَا صَنَعْتُمْ أَعْصَيْتُمْ رَبَّكُمْ فَأَوْحَى اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى
 إِلَى صَالِحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ قَوْمَكَ قَدْ طَعَوْا وَ بَعَوْا وَ قَتَلُوا نَاقَةَ بَعَثْتَهَا إِلَيْهِمْ حُجَّةً عَلَيْهِمْ وَ
 لَمْ يَكُنْ عَلَيْهِمْ فِيهَا ضَرَرٌ وَ كَانَ لَهُمْ مِنْهَا أَعْظَمُ الْمَنْفَعَةِ فَقُلْ لَهُمْ إِنِّي مُرْسِلٌ عَلَيْكُمْ
 عَذَابِي إِلَى ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فَإِنْ هُمْ تَابُوا وَ رَجَعُوا قَبِلْتُ تَوْبَتَهُمْ وَ صَدَدْتُ عَنْهُمْ وَ إِنْ هُمْ
 لَمْ يَتُوبُوا وَ لَمْ يَرْجِعُوا بَعَثْتُ عَلَيْهِمْ عَذَابِي فِي الْيَوْمِ الثَّلَاثِ فَاتَاهُمْ صَالِحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ
 لَهُمْ يَا قَوْمِ إِنِّي رَسُولُ رَبِّكُمْ إِلَيْكُمْ وَ هُوَ يَقُولُ لَكُمْ إِنْ أَنْتُمْ تُبْتُمْ وَ رَجَعْتُمْ وَ
 اسْتَغْفَرْتُمْ غَفَرْتُ لَكُمْ وَ تُبْتُ عَلَيْكُمْ فَلَمَّا قَالَ لَهُمْ ذَلِكَ كَانُوا أَعْتَى مَا كَانُوا وَ
 أَخْبَتْ وَ قَالُوا يَا صَالِحُ اثْنَيْنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ [الصَّادِقِينَ] قَالَ يَا
 قَوْمِ إِنَّكُمْ تُصْبِحُونَ غَدًا وَ وُجُوهُكُمْ مُصْفَرَّةٌ وَ الْيَوْمَ الثَّانِي وَ وُجُوهُكُمْ مُحْمَرَّةٌ وَ الْيَوْمَ
 الثَّلَاثِ وَ وُجُوهُكُمْ مُسْوَدَّةٌ فَلَمَّا أَنْ كَانَ أَوَّلُ يَوْمٍ أَصْبَحُوا وَ وُجُوهُهُمْ مُصْفَرَّةٌ فَمَشَى
 بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ وَ قَالُوا قَدْ جَاءَكُمْ مَا قَالَ لَكُمْ صَالِحٌ فَقَالَ الْعُتَاةُ مِنْهُمْ لَا نَسْمَعُ
 قَوْلَ صَالِحٍ وَ لَا نَقْبَلُ قَوْلَهُ وَ إِنْ كَانَ عَظِيمًا فَلَمَّا كَانَ الْيَوْمَ الثَّانِي أَصْبَحَتْ وَ وُجُوهُهُمْ
 مُحْمَرَّةٌ فَمَشَى بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ فَقَالُوا يَا قَوْمِ قَدْ جَاءَكُمْ مَا قَالَ لَكُمْ صَالِحٌ فَقَالَ
 الْعُتَاةُ مِنْهُمْ لَوْ أَهْلِكْنَا جَمِيعًا مَا سَمِعْنَا قَوْلَ صَالِحٍ وَ لَا تَرَكَنَا إِلَهَتَنَا الَّتِي كَانَ آبَاؤُنَا
 يَعْبُدُونَهَا وَ لَمْ يَتُوبُوا وَ لَمْ يَرْجِعُوا فَلَمَّا كَانَ الْيَوْمَ الثَّلَاثِ أَصْبَحُوا وَ وُجُوهُهُمْ مُسْوَدَّةٌ
 فَمَشَى بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ وَ قَالُوا يَا قَوْمِ أَتَاكُمْ مَا قَالَ لَكُمْ صَالِحٌ فَقَالَ الْعُتَاةُ مِنْهُمْ قَدْ
 أَتَانَا مَا قَالَ لَنَا صَالِحٌ فَلَمَّا كَانَ نِصْفُ اللَّيْلِ أَتَاهُمْ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَصَرَخَ بِهِمْ صَرْخَةً
 خَرَقَتْ تِلْكَ الصَّرْخَةَ أَسْمَاعَهُمْ وَ فَلَقتْ قُلُوبَهُمْ وَ صَدَعَتْ أَكْبَادَهُمْ وَ قَدْ كَانُوا فِي
 تِلْكَ الثَّلَاثَةِ الْأَيَّامِ قَدْ تَحَنَّنُوا وَ تَكَفَّنُوا وَ عَلِمُوا أَنَّ الْعَذَابَ نَازِلٌ بِهِمْ فَمَاتُوا

أَجْمَعُونَ فِي طَرْفَةِ عَيْنٍ صَغِيرُهُمْ وَكَبِيرُهُمْ فَلَمْ يَبْقَ لَهُمْ نَاعِقَةٌ وَلَا رَاعِيَةٌ وَلَا شَيْءٌ
إِلَّا أَهْلَكَهُ اللَّهُ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ وَمَضَّاجِعِهِمْ مَوْتَى أَجْمَعِينَ ثُمَّ أَرْسَلَ اللَّهُ
عَلَيْهِمْ مَعَ الصَّيْحَةِ النَّارَ مِنَ السَّمَاءِ فَأَحْرَقَتْهُمْ أَجْمَعِينَ وَكَانَتْ هَذِهِ قِصَّتَهُمْ

(214 - ابوبصیر گوید از امام صادق ع (تفسیر این آیات را) پرسیدم :

(شودیان بیم دهندگان را تکذیب کردند، و گفتند آیا ما از بشری مانند خود پیروی کنیم ، در این صورت ما در گمراهی و جنون خواهیم بود، آیا تنها از میان ما به او وحی نازل گردد بلکه او دروغگوئی خودپسند و پر مدعا است)
سوره قمر آیه 24 - 26).

فرمود: این همان جریان تکذیبی بود که از صالح (پیغمبر) کردند، و خدای عزوجل هیچگاه قوم و ملتی را هلاک و نابود نکرده تا اینکه پیش از آن رسولانی برای آنها بفرستد و آن رسولان بر آن قوم حجت آورند.

و خدای تعالی به سوی آن مردم صالح را فرستاد، و او آنها را بخداوند دعوت کرد ولی پاسخش را نداده اجابتش نکردند و بر او گردنکشی کرده گفتند: بتو ایمان نیاوریم تا بیرون آوری برای ما از میان این سنگ شتری ده ماهه ، و آن سنگی بود که آن را بزرگ می شمردند و آن را می پرستیدند و در هر سال یکبار به پای آن می آمدند و اجتماعی کرده و در آنجا قربانی می کردند.

آنها به صالح گفتند: اگر تو به راستی چنانچه می پنداری پیغمبر هستی از خدای خویش بخواه تا برای ما از این سنگ سخت یک ماده شتر ده ماهه بیرون آورد، و خداوند نیز همانطور که خواسته بودند شتری به آن وصف بیرون آورد.

سپس خدای تبارک و تعالی به صالح وحی فرمود: که به اینها بگو: خداوند برای این شتر (از آب (آبادی شما) یک روز (حق آشامیدن) قرار داده و یک روز هم آبشخور را برای شما می گذارد، و این چنان بود که هر روز نوبت

آشامیدن آب حق شتر بود مردم همگی در آن روز آن شتر را می دوشیدند و کوچک و بزرگی (از مردم) به جای نمی ماند جز آنکه از شیر آن شتر در آنروز می خوردند، و چون شب می شد فردای آنروز به سراغ آب (که آشامیدن آن حق خودشان بود) می رفتند و دیگر شتر در آن روز از آب نمی خورد، و تا زمانی که خدا می خواست بدان حال باقی ماندند.

تا اینکه آن مردم نسبت به خدا سرکشی و طغیان کردند و به یکدیگر گفتند: این شتر را پی کنید و از دستش آسوده شوید، ما حاضر نیستیم که یکروز آبشخور نوبت ما باشد و روز دیگر نوبت این شتر، و با هم گفتند، کیست که متصدی کشتن و پی کردن این شتر گردد تا هرچه خواست به او بدهیم، مردی سرخ رو و قرمز مو، و کبود چشم، و زنا زاده که پدرش معلوم نبود کیست و نامش (قدار) بود و مردی شقی و شوم بود حاضر شد اینکار را انجام دهد، برای او مزدی مقرر کردند و هنگامی که آن شتر بسراغ آب (که یک روز در میان روی نوبت به جانب آن) می رفت صبر کرد تا شتر آبش را خورد و چون برگشت سر راهش نشست و با شمشیر ضربتی بر آن شتر زد، ولی آن ضربت کارگر نشد پس ضربت دیگری بزد و شتر را کشت، شتر به پهلو روی زمین غلطید و بچه اش که چنان دید فرار کرد و بالای کوه رفته سر به سوی آسمان بلند کرده سه بار ناله و شیون کرد.

قوم صالح که از جریان مطلع شدند همگی به سوی آن شتر هجوم آوردند هر کدام ضربتی به آن شتر زدند و گوشتش را بین خود تقسیم کردند، و هیچ کوچک و بزرگی نماند جز آنکه از آن گوشت خوردند صالح که چنان دید به سوی آن مردم آمده فرمود:

چه چیز باعث شد که شما دست به اینکار بزنید آیا نافرمانی پروردگارتان را کردید؟

از آنسو خدای تبارک و تعالی به صالح وحی فرستاد که قوم تو طغیان و تجاوز کردند و شتری را که من به عنوان حجت و نشانه برای آنها فرستاده بودم و هیچگونه زیانی بر آنها نداشت و بلکه بزرگترین سود و منفعت را نیز برای ایشان در برداشت کشتند، اکنون به آنها بگو:

من تا سه روز دیگر عذاب خود را بر آنها می فرستم و اگر در ظرف این سه روز توبه کرده و بازگشتند من عذابم را از آنها جلوگیری کنم و اگر توبه نکرده و باز نگشتند روز سوم عذاب بر ایشان می فرستم .

صالح بنزد آنها آمده فرمود: ای مردم من فرستاده پروردگار شمایم که مرا به نزد شما فرستاده و فرمود: شما اگر توبه کردید و بازگشته آمرزش خواهی کردید من شما را می آمرزم و توبه تان را می پذیرم !

این سخن را که صالح به آنها فرمود طغیان و سرکشی خود را افزوده و بدتر شدند و به صالح گفتند: (ای صالح اگر راست می گوئی هر آنچه را بدان تهدید می کنی بر سر ما بیاورد) فرمود: ای مردم فردا صبح که می شود رنگ صورتتان زرد می گردد، و در روز دوم رنگتان سرخ می شود، و در روز سوم سیاه می گردد.

چون بامداد فردا شد صورتهایشان زرد شده پیش همدیگر رفته گفتند: آنچه صالح گفته بود آمد سرکشان و متجاوزین آنها گفتند: ما گفته صالح را نمی شنویم و سخنش را نمی پذیریم اگر چه برای ما گران تمام شود.

و چون روز دوم شد دیدند صورتهایشان قرمز شد پیش همدیگر رفته گفتند: ای مردم آنچه صالح گفته بود آمد! باز هم متجاوزین گفتند: اگر یک سره

نابود بشویم ما هرگز سخن صالح را نمی پذیریم و دست از خدایان خود که پدرانمان می پرستیدند بر نمی داریم ، بدین ترتیب باز هم توبه نکرده و به سوی خدا بازگشت نکردند.

چون بامداد روز سوم شد دیدند روهاشان سیاه گشته ، به نزد یکدیگر رفته گفتند: ای مردم آنچه صالح گفته بود آمد! سران متجاوز سرکش گفتند: آری آنچه صالح گفت آمد (و دیگر کار از کار گذشته) و چون شب به نیمه رسید جبرئیل بر سر آنها بیامد و بانگی بر آنها زد که گوشه‌اشان از هیبت آن بانگ درید و دلهاشان بشکافت و جگرهاشان پاره شد، و در ظرف آن سه روز حنوط کرده کفن پوشیدند و دانستند که عذاب بر آنها نازل خواهد شد، و در یک چشم برهم زدن همه شان از کوچک و بزرگ مردند، و جاننداری از ایشان بجای نماند و نه چیز دیگری جز آنکه خداوند نابودشان کرد و همگی در خانه ها و بسترهاشان بصورت مردگانی درآمدند، و پس از آن بانگ آسمانی ، خداوند آتشی از آسمان فرستاد و همه را یکباره بسوخت ، این بود داستان آنها.)

حدیث شماره : 215

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكِنْدِيِّ عَنْ غَيْرِ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ
أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ حَدَّثَنِي فَرَوَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ
ذَكَرْتُهِ شَيْئاً مِنْ أَمْرِهِمَا فَقَالَ ضَرَبُوكُمْ عَلَى دَمِ عُثْمَانَ ثَمَانِينَ سَنَةً وَهُمْ يَعْلَمُونَ
أَنَّهُ كَانَ ظَالِماً فَكَيْفَ يَا فَرَوَةَ إِذَا ذَكَرْتُمْ صَنَمِيهِمْ

(215 - فروه گوید: من با امام باقر عليه السلام درباره آن دو نفر (یعنی ابوبکر و عمر) قدری صحبت کردم حضرت فرمود: اینها هشتاد سال تمام درباره خون عثمان شما را زدند با اینکه می دانستند که او ظالم و ستمکار بوده ، پس چگونه با شما رفتار خواهند کرد اگر ببینند شما نام دو بت و دو معبود آنها را به زبان می برید (و پشت سر آنها بد می گوئید)!.)

حدیث شماره : 216

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ سَدِيرٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَذَكَرْنَا مَا أَحْدَثَ
النَّاسُ بَعْدَ نَبِيِّهِمْ صَ وَاسْتَدَلَّ لَهُمْ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ أَصْلَحَكَ
اللَّهُ فَأَيْنَ كَانَ عَزُّ بَنِي هَاشِمٍ وَمَا كَانُوا فِيهِ مِنَ الْعَدَدِ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام وَمَنْ كَانَ
بَقِيَ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ إِنَّمَا كَانَ جَعْفَرٌ وَحَمْزَةٌ فَمَضِيَا وَبَقِيَ مَعَهُ رَجُلَانِ ضَعِيفَانِ
ذَلِيلَانِ حَدِيثًا عَهْدًا بِالْإِسْلَامِ عَبَّاسٌ وَعَقِيلٌ وَكَانَا مِنَ الطُّلَقَاءِ أَمَا وَاللَّهِ لَوْ أَنَّ
حَمْزَةً وَجَعْفَرًا كَانَا بِحَضْرَتِهِمَا مَا وَصَلَا إِلَى مَا وَصَلَا إِلَيْهِ وَلَوْ كَانَا شَاهِدَيْهِمَا
لَأَتَلَفَا نَفْسَيْهِمَا

216 - سدیر گوید: در خدمت امام باقر علیه السلام بودیم و سخن از کارهایی که مردم پس از پیغمبر صلی الله علیه و سلم پدید آوردند و امیر مؤمنان علیه السلام را تنها گذاردند به میان آمد مردی از حاضرین به امام علیه السلام گفت: خداوند حال شما را بهبود گرداند در آنوقت (که مردم علی را تنها گذاردند) عزت بنی هاشم و آن جمعیت و نیروئی که داشتند چه شده بود؟

امام باقر علیه السلام فرمود: کی از بنی هاشم در آنوقت به جای مانده بود؟ مردان دلاور بنی هاشم جعفر و حمزه بودند که از دنیا رفته بودند، و برای علی علیه السلام از بنی هاشم دو تن از مردان ناتوان زبون تازه مسلمان یعنی عباس و عقیل مانده بودند که آن هر دو از طلقاء (و آزادشدگان مکه) بودند (که شهادتی نداشتند و سابقه ای هم در اسلام نداشتند) به خدا سوگند اگر حمزه و جعفر زنده بودند آن دو نفر (یعنی ابوبکر و عمر) دستی به خلافت و آرزوئی که در سر پرورانده بودند نداشتند، و اگر آن دو شاهد (آن جریانات و) کارهای آن دو نفر بودند آن ها را زنده نمی گذاشتند. (

حدیث شماره : 217

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
الْمُغِيرَةِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ مَنْ اشْتَكَى الْوَاهِنَةَ أَوْ
كَانَ بِهِ صُدَاعٌ أَوْ غَمْرَةٌ بَوَّلَ فَلْيَضَعْ يَدَهُ عَلَى ذَلِكَ الْمَوْضِعِ وَلْيَقُلْ اسْكُنْ سَكَنَتُكَ
بِالَّذِي سَكَنَ لَهُ مَا فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

(217 - اسماعیل بن مسلم از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده که فرمود: هر

کس بدرد واهنه (درد مفاصل و شانه ها و بازوها که معمولا در پیری دچار حبس
بول گشته است دست خود را بر موضع درد گذارد و بخواند (دعائی را که در
متن ذکر شده و ترجمه اش این است): (آرام شو که من تو را آرام ساختم بدان
خدائی که آرام گشت برایش آنچه در شب و روز است و او است شنوای دانا).

حدیث شماره : 218

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ وَ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ الْحَزْمُ فِي الْقَلْبِ وَ الرَّحْمَةُ وَ الْعِلْظَةُ فِي الْكَبِدِ وَ الْحَيَاءُ فِي الرِّئَةِ وَ فِي حَدِيثٍ آخَرَ لِأَبِي جَمِيلَةَ الْعَقْلُ مَسْكَنُهُ فِي الْقَلْبِ

(218 - ابوجميلة از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده که فرمود: دوراندیشی و احتیاط (مرکزش) در قلب است، و مهر و خشونت جایش در جگر است، و حیا و شرم در ریه و شش است .
و در حدیث دیگری که ابی جمیله روایت کرده چنین است : عقل و خرد جایگاهش در قلب و دل است .)

حدیث شماره : 219

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرِ قَالَ اشْتَكَى غُلَامٌ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَسَأَلَ عَنْهُ فَقِيلَ إِنَّهُ بِهِ طَحَالًا فَقَالَ أَطْعَمُوهُ الْكَرَّاتَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فَأَطْعَمْنَاهُ إِيَّاهُ فَقَعَدَ الدَّمُ ثُمَّ بَرَأَ

(219 - موسی بن بکر گوید: یکی از غلامان حضرت ابوالحسن عَلَيْهِ السَّلَامُ بیمار شد، حضرت از حال او پرسید، به عرض رساندند: که دچار درد طحال (اسپرز) شده است، امام عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: سه روز به او کرات (نوعی تره که مانند پیاز گونه دارد و برگهایش پهن و دراز است) بخورانید، ما سه روز به او کرات خوراندیم و خونس فرو نشست و خوب شد.)

حدیث شماره : 220

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ غَيْرٍ وَاحِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ
إِبْرَاهِيمَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام وَشَكَوْتُ إِلَيْهِ ضَعْفَ مَعِدَتِي فَقَالَ اشْرَبِ الْحَزَاءَ
بِالْمَاءِ الْبَارِدِ فَفَعَلْتُ فَوَجَدْتُ مِنْهُ مَا أَحَبُّ

(220 - محمد بن عمرو بن ابراهیم گوید: من از ضعف معده به امام باقر
عليه السلام شکایت کردم و از او دستوری خواستم ، حضرت فرمود: حزاء را (که
چنانچه گویند علفی است بیابانی شبیه کرفس و فیض الله گوید: حزاء همان
بزوفرا) است و بیشتر در نقاط کردستان به عمل آید) با آب سرد بخور، گوید:
من اینکار را کردم و اثر مطلوب بدست آمد.)

حدیث شماره : 221

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ قَالَ سَمِعْتُ
أَبَا الْحَسَنِ الْأَوَّلَ عليه السلام يَقُولُ مِنَ الرِّيحِ الشَّابِكَةِ وَالْحَامِ وَالْإِبْرَدَةِ فِي الْمَفَاصِلِ تَأْخُذُ
كَفَّ حُلْبَةَ وَكَفَّ تَيْنٍ يَابِسٍ تَغْمُرُهُمَا بِالْمَاءِ وَتَطْبُخُهُمَا فِي قَدْرٍ نَظِيفَةٍ ثُمَّ تُصَفَّى ثُمَّ
تُبْرَدُ ثُمَّ تَشْرَبُهُ يَوْمًا وَتَغْبُ يَوْمًا حَتَّى تَشْرَبَ مِنْهُ تَمَامَ أَيَّامِكَ قَدْرَ قَدَحٍ رَوَى

(221 - بکر بن صالح گوید: شنیدم از حضرت موسی بن جعفر عليه السلام که می
فرمود: برای علاج باد (شابکه) (مجلسی رحمته الله گوید: شاید مقصود بادی است که
زیر پوست می یافتند) و (حام) (مرض عطش) و سستی مفاصل ، یک مشت
شنبلیله می گیری با یک مشت انجیر خشک و هر دو را در آب خیس کن ،
سپس در ظرفی تمیز آنرا بپز و از صافی در کن ، و بگذار تا سرد شود و یک

روز در میان از آن بخور تا روی هم رفته به اندازه یک قدح پر از این دوا
بخوری .)

حدیث شماره : 222

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ نُوحِ بْنِ
شُعَيْبٍ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ مَنْ تَغَيَّرَ عَلَيْهِ مَاءُ الظَّهْرِ فَلْيَنْفَعْ لَهُ اللَّبَنُ
الْحَلِيبُ وَالْعَسَلُ

(222) - از حضرت ابوالحسن عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده اند که فرمود: هر که آب
کمرش دگرگون شود شیر تازه و عسل برای او نافع است .

شرح :

مجلسی رحمته الله گوید: مقصود از دگرگون شدن آب کمر این است که از نطفه اش
فرزندی به عمل نیاید، و محتمل است مقصود کمی قوه باه باشد.)

حدیث شماره : 223

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ جُمُهورٍ عَنْ حُمْرَانَ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِيهِمْ يَخْتَلِفُ النَّاسُ قُلْتُ يَزْعُمُونَ أَنَّ الْحِجَامَةَ فِي يَوْمِ الثَّلَاثَاءِ أَصْلَحُ قَالَ فَقَالَ لِي وَإِلَى مَا يَذْهَبُونَ فِي ذَلِكَ قُلْتُ يَزْعُمُونَ أَنَّهُ يَوْمُ الدَّمِّ قَالَ فَقَالَ صَدَقُوا فَأُخْرَى أَنْ لَا يُهَيِّجُوهُ فِي يَوْمِهِ أَمَا عَلِمُوا أَنَّ فِي يَوْمِ الثَّلَاثَاءِ سَاعَةً مَنْ وَافَقَهَا لَمْ يَرَقًا دَمُهُ حَتَّى يَمُوتَ أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ

(223 - حمران گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: مردم در چه اختلاف دارند؟

گفتم : چنین پندارند که حجامت در روز سه شنبه (برای بدن) بهتر است ، گوید:

فرمود: روی چه مبنائی اینطور پندارند؟

عرض کردم : پندارند که آنروز روز خونست ! فرمود: راست گویند، ولی

(روی این پایه) سزاوارتر آنست که خون را در روز خودش به هیجان و جنبش

در نیاورند، آیا ندانسته اند که به راستی در روز سه شنبه ساعتی است که هر که

در آن ساعت خون بگیرد خونش نیاید تا بمیرد یا هر چه خدا خواهد (یعنی

مگر آنکه خدا خواهد که از مرگ نجات یابد).

حدیث شماره : 224

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ رَجُلٍ مِنْ
الْكُوفِيِّينَ عَنْ أَبِي عُرْوَةَ أَخِي شُعَيْبٍ أَوْ عَنْ شُعَيْبِ الْعَقْرُقُوفِيِّ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي
الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عليه السلام وَهُوَ يَحْتَجِمُ يَوْمَ الْأَرْبَعَاءِ فِي الْحَبْسِ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّ هَذَا يَوْمٌ يَقُولُ
النَّاسُ إِنَّ مَنْ احْتَجَمَ فِيهِ أَصَابَهُ الْبَرَصُ فَقَالَ إِنَّمَا يُخَافُ ذَلِكَ عَلَى مَنْ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ
فِي حَيْضِهَا

(224 - ابو عروه برادر شعیب یا خود عقرقوفی گوید: خدمت امام کاظم
علیه السلام شرفیاب شدم و او از روز چهارشنبه هنگامی که در زندان بود حجامت می
کرد، به آن حضرت عرض کردم : امروز روزی است که مردم می گویند: هر که
در چنین روزی حجامت کند به پیسی دچار شود؟ فرمود: کسی از این جریان
می ترسد که مادرش در حال حیض به او آبستن شده باشد.)

حدیث شماره : 225

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ صَالِحِ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ لَا تَحْتَجِمُوا فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ مَعَ الزَّوَالِ فَإِنَّ مَنْ احْتَجَمَ مَعَ الزَّوَالِ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَأَصَابَهُ شَيْءٌ فَلَا يُلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ

(225) - اسحاق بن عمار از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: در روز جمعه هنگام ظهر حجامت نکنید که هر که در ظهر حجامت کند و به مرضی مبتلا شود کسی را جز خودش سرزنش نکند.)

حدیث شماره : 226

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ مُعْتَبِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ الدَّوَاءُ أَرْبَعَةٌ السَّعُوطُ وَ الْحِجَامَةُ وَ النُّورَةُ وَ الْحُقْنَةُ

(226) - معتب از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: دوا چهار چیز است : (مجلسی رحمته الله گوید: یعنی مهمترین دواهای بهداشتی این چهار است و مابقی دواها چون اثرش اندک است به حساب در نیاید).

- 1 - سعوط (یعنی دواهایی که در بینی کشند).
- 2 - حجامت (که در اوقات و شرائط معینی خون گیرند).
- 3 - نوره کشیدن (ستردن موی بدن بوسیله داروی مخصوص).
- 4 - اماله کردن و تنقیه با مایعات .)

حدیث شماره : 227

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ قَالَ شَكَأَ رَجُلٌ
إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ السُّعَالَ وَأَنَا حَاضِرٌ فَقَالَ لَهُ خُذْ فِي رَاغِيكَ شَيْئًا مِنْ كَاشِمٍ
وَ مِثْلَهُ مِنْ سَكَّرٍ فَاسْتَفَّهُ يَوْمًا أَوْ يَوْمَيْنِ قَالَ ابْنُ أُذَيْنَةَ فَلَقِيْتُ الرَّجُلَ بَعْدَ ذَلِكَ فَقَالَ
مَا فَعَلْتَهُ إِلَّا مَرَّةً وَاحِدَةً حَتَّى ذَهَبَ

(227 - عمر بن اذینه گوید: مردی از سرفه زیاد به امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شکایت

کرد و من حاضر بودم حضرت به او فرمود: مقداری کاشم (زیره کوهی ، و به گفته برخی همان (گل پر) است) در دستت بگیر و هموزن آن شکر بریز و آن دو را با هم بکوب ، و یک تا دو روز بخور، ابن اذینه گوید: پس از این جریان من آن مرد را دیدم و او به من گفت : من این دستور را یکبار عمل کردم و سرفه ام بکلی زائل شد.)

حدیث شماره : 228

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ سَعِيدِ بْنِ جَنَاحٍ عَنْ رَجُلٍ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ مُوسَى بْنَ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ شَكَأَ إِلَى رَبِّهِ تَعَالَى الْبَلَّةَ وَ
الرُّطُوبَةَ فَأَمَرَ اللَّهُ تَعَالَى أَنْ يَأْخُذَ الْهَلِيلِجَ وَ الْبَلِيلِجَ وَ الْأَمْلِجَ فَيَعْجِنَهُ بِالْعَسَلِ وَ
يَأْخُذَهُ ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ هُوَ الَّذِي يُسَمُّونَهُ عِنْدَكُمْ الطَّرِيفِلَ

(228 - مردی از امام صادق عليه السلام روایت کرده که موسی بن عمران

عليه السلام به پروردگار خود از سردی و رطوبت شکایت کرد، خدای تعالی به او
دستور داد: هلیله و بلیله (ثمر درختی است هندی شبیه بهلیله و پوستش نازکتر
از هلیله است) و املج را (که آنهم میوه درخت هندی است و چنانچه در آخر
حدیث بیاید همان طریفل است) بگیر و آنرا با عسل معجون ساز و بکار بند،
سپس امام صادق عليه السلام فرمود: املج همان است که پیش شما آنرا طریفل می
نامند.)

حدیث شماره : 229

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَخِيهِ الْعَلَاءِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ الْحَسَنِ الْمُتَطَبِّبِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنِّي رَجُلٌ مِنَ الْعَرَبِ وَ لِي بِالطَّبِّ بَصَرٌ وَ طَبِّى طَبُّ عَرَبِيٍّ وَ لَسْتُ أَخْذُ عَلَيْهِ صَفْدًا فَقَالَ لَا بَأْسَ قُلْتُ إِنَّا نَبُطُ الْجُرْحَ وَ نَكْوِي بِالنَّارِ قَالَ لَا بَأْسَ قُلْتُ وَ نَسْقِي هَذِهِ السُّمُومَ الْأَسْمَحِيْقُونَ وَ الْعَارِيْقُونَ قَالَ لَا بَأْسَ قُلْتُ إِنَّهُ رَبَّمَا مَاتَ قَالَ وَ إِن مَاتَ قُلْتُ نَسْقِي عَلَيْهِ النَّبِيذَ قَالَ لَيْسَ فِي حَرَامٍ شِفَاءٌ قَدْ اشْتَكَى رَسُولُ اللَّهِ ص فَقَالَتْ لَهُ عَائِشَةُ بَكَ ذَاتُ الْجَنْبِ فَقَالَ أَنَا أَكْرَمُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ أَنْ يَبْتَلِيَنِي بِذَاتِ الْجَنْبِ قَالَ فَأَمَرَ فَلَدَّ بِصَبْرِ

229) - اسماعیل بن حسن طیب گوید: من به امام صادق عليه السلام عرض کردم : من مرد عربی هستم و از طبابت سررشته ای دارم و طب من نیز طب عربی است و در برابر طبابت من نیز مزدی نمی گیرم ! فرمود: باکی نیست .
عرض کردم : ما رسممان این است که زخم و دمل را می شکافیم و بوسیله آتش می سوزانیم ؟ فرمود: باکی نیست .
عرض کردم : ما دواجات رسمی مانند (اسمخیقون) و (غاریقون) به بیمار می دهیم ؟ فرمود: باکی نیست . (مجلسی رحمته الله علیه گوید: ذکری از اسمخیقون در کتابهای طبی قدیم نیست و شاید تصحیف (اسطمخیقون) باشد).
عرض کردم : گاهی است که (در اثر مداوای ما) بیمار می میرد؟ فرمود: اگر چه بمیرد. عرض کردم : ما نبیذ (شراب خرما) به بیمار بدهیم ؟ فرمود: در حرام شفائی نیست .

رسول خدا ﷺ هنگامی بیمار شد عایشه گفت : شما بذات الجنب (سینه پهلو) دچار شده اید؟
 حضرت فرمود: من در نزد خدا گرامی تر از آنم که به سینه پهلو گرفتارم کند
 فرمود: پس دستور داد صبر تلخ در دهان آنحضرت چکانندند.

حدیث شماره : 230

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ قَالَ قُلْتُ
 لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ ﷺ الرَّجُلُ يَشْرَبُ الدَّوَاءَ وَيَقْطَعُ الْعِرْقَ وَرُبَّمَا أَنْتَفَعَ بِهِ وَرُبَّمَا قَتَلَهُ
 قَالَ يَقْطَعُ وَيَشْرَبُ

(230 - یونس بن یعقوب گوید: به امام صادق ﷺ عرض کردم : چه بسا
 انسان دوائی بخورد، و رگی را (درمورد جراحی) ببرد، و این عمل (خوردن دوا
 یا بریدن رگ) گاهی سودمند افتد و گاهی منجر به قتل شود؟ (آیا با احتمال
 کشته شدن مداوا به این نحو جایز است)؟ فرمود: ببرد، و بنوشد. (یعنی آنکار را
 انجام دهد اگر چه احتمال مرگ بدهد).)

حدیث شماره : 231

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ فَضَّالٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ مَسْكِينٍ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ الطَّيَّارِ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَرَأَنِي أَتَاوَهُ فَقَالَ مَا لَكَ قُلْتُ ضُرْسِي فَقَالَ لَوْ احْتَجَمْتَ فَاحْتَجَمْتُ فَسَكَنَ فَأَعْلَمْتُهُ فَقَالَ لِي مَا تَدَاوَى النَّاسُ بِشَيْءٍ خَيْرٍ مِنْ مَصَّةِ دَمٍ أَمْ مُزْعَةَ عَسَلٍ قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا الْمُزْعَةُ عَسَلٍ [عَسَلًا] قَالَ لَعَقَةُ عَسَلٍ

(231 - حمزه بن طيار گوید: خدمت امام موسی بن جعفر علیه السلام بودم

آنحضرت دید که من آه و ناله می کنم، فرمود: چه ناراحتی داری ؟ عرض کردم

: دندانم درد می کند، فرمود: خوب است حجامت کنی .

(حمزه گوید:) من حجامت کردم و درد دندانم آرام شد، جریان را به اطلاع

آن حضرت رساندم ، حضرت فرمود: مردم به چیزی مداوا نکرده اند که بهتر از

یک شاخ حجامت یا یک شربت عسل ، گوید: عرض کردم : قربانت گردم یک

شربت عسل یعنی چه قدر؟ فرمود: یک انگشت یا یک قاشق .)

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ جَعْفَرِ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ مُوسَى عليه السلام يَقُولُ دَوَاءُ الضَّرْسِ تَأْخُذُ حَنْظَلَةً فَتَقْشُرُهَا ثُمَّ تَسْتَخْرِجُ دُهْنَهَا فَإِنْ كَانَ الضَّرْسُ مَأْكُولًا مُنْحَفِرًا تُقَطِّرُ فِيهِ قَطْرَاتٍ وَ تَجْعَلُ مِنْهُ فِي قُطْنَةٍ شَيْئًا وَ تَجْعَلُ فِي جَوْفِ الضَّرْسِ وَ يَنَامُ صَاحِبُهُ مُسْتَلْقِيًا يَأْخُذُهُ ثَلَاثَ لَيَالٍ فَإِنْ كَانَ الضَّرْسُ لَا أَكَلَ فِيهِ وَ كَانَتْ رِيحًا قَطْرُ فِي الْأُذُنِ الَّتِي تَلِي ذَلِكَ الضَّرْسَ لَيْلَى كُلِّ لَيْلَةٍ قَطْرَتَيْنِ أَوْ ثَلَاثَ قَطْرَاتٍ يَبْرَأُ بِإِذْنِ اللَّهِ قَالَ وَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ لَوْ جَعَلَ الْفَمُ وَ الدَّمُ الَّذِي يَخْرُجُ مِنَ الْأَسْنَانِ وَ الضَّرْبَانِ وَ الْحُمْرَةِ الَّتِي تَقَعُ فِي الْفَمِ تَأْخُذُ حَنْظَلَةً رَطْبَةً قَدْ اصْفَرَّتْ فَتَجْعَلُ عَلَيْهَا قَالِبًا مِنْ طِينٍ ثُمَّ تَتَّقِبُ رَأْسَهَا وَ تَدْخُلُ سِكِّينًا جَوْفَهَا فَتَحْكُ جَوَانِبَهَا بِرَفِقٍ ثُمَّ تَصُبُّ عَلَيْهَا خَلًّا تَمْرٍ حَامِضًا شَدِيدَ الْحُمُوضَةِ ثُمَّ تَضَعُهَا عَلَى النَّارِ فَتَغْلِيهَا غَلِيَانًا شَدِيدًا ثُمَّ يَأْخُذُ صَاحِبُهُ مِنْهُ كَلِمًا احْتَمَلَ طَفْرُهُ فَيَدُلُّكَ بِهِ فِيهِ وَ يَتَمَضَّمُ بِخَلٍّ وَ إِنْ أَحَبَّ أَنْ يُحَوَّلَ مَا فِي الْحَنْظَلَةِ فِي زُجَاجَةٍ أَوْ بَسْتُوْقَةٍ فَعَلَّ وَ كَلَّمَا فَنِي خَلُّهُ أَعَادَ مَكَانَهُ وَ كَلَّمَا عَتَقَ كَانَ خَيْرًا لَهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ

(232) - سليمان بن جعفری گوید: شنیدم از امام موسی بن جعفر عليه السلام که

فرمود: دوی درد دندان این است که : یک دانه حنظل (هندوانه بوجهل) میگیری و آن را پوست می کنی و روغنش را می گیری پس اگر دندان را کرم خورده و توی آن خالی شده چند قطره از آن روغن در آن می چکانی و کمی هم در پنبه ای می ریزی در جای کرم خوردگی می گذاری و سه شب متوالی اینکار را می کنی و به پشت می خوابی .

و اگر کرم خوردگی ندارد و درد دندان از باد است دو قطره یا سه قطره از همان روغن در گوشتی که سمت آن دندان است می چکانی (انشاء الله) به اذن خدا دردش خوب می شود.

گوید: و نیز شنیدم که برای درد دهان و خونریزی دندان و ضربان قلب و قرمزی داخل دهان می فرمود: حنظل تازه را که زرد شده باشد میگیری و در قالبی از گل می گذاری (مجلسی رحمته الله علیه گوید: یعنی خوب اطرافش را با گل می گیری که وقتی روی آتش می گذاری پوستش نسوزد و سوراخ نشود) و سر آن را سوراخ می کنی و چاقوئی در آن فرو میبری و آهسته آهسته اطرافش را با چاقو می تراشی آنگاه سرکه خرما بسیار ترشی در آن فرو می ریزی سپس آن را روی آتش می گذاری تا آن سرکه خوب بجوشد، سپس شخص دردمند به مقدار سر ناخن از آن دوا بگیرد و به لته و دهانش بمالد و با سرکه دهانش را بشوید، و اگر بخواهد این دو را از میان آن حنظل در شیشه و یا به ستوئی هم بریزد مانعی ندارد، و هر زمان سرکه آن تمام شد دوباره سرکه تازه روی آن بریزد که هرچه این سرکه بیشتر کهنه شود نافع تر است انشاء الله .)

حدیث شماره : 233

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ
 أَسْبَاطٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ سَيَّابَةَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام جُعِلْتُ لَكَ الْفِدَاءَ
 إِنَّ النَّاسَ يَقُولُونَ إِنَّ النُّجُومَ لَا يَحِلُّ النَّظْرُ فِيهَا وَهِيَ تُعْجِبُنِي فَإِنْ كَانَتْ تُضِرُّ
 بَدِينِي فَلَا حَاجَةَ لِي فِي شَيْءٍ يُضِرُّ بَدِينِي وَإِنْ كَانَتْ لَا تُضِرُّ بَدِينِي فَوَاللَّهِ إِنِّي
 لَأُشْتَهِيهَا وَأُشْتَهَى النَّظْرَ فِيهَا فَقَالَ لَيْسَ كَمَا يَقُولُونَ لَا تُضِرُّ بَدِينِكَ ثُمَّ قَالَ إِنَّكُمْ
 تَنْظُرُونَ فِي شَيْءٍ مِنْهَا كَثِيرُهُ لَا يُدْرِكُ وَقَلِيلُهُ لَا يُنْتَفَعُ بِهِ تَحْسُبُونَ عَلَى طَالِعِ الْقَمَرِ
 ثُمَّ قَالَ أَ تَدْرِي كَمْ بَيْنَ الْمُشْتَرَى وَالزُّهْرَةِ مِنْ دَقِيقَةٍ قُلْتُ لَا وَاللَّهِ قَالَ أَ تَدْرِي
 كَمْ بَيْنَ الزُّهْرَةِ وَبَيْنَ الْقَمَرِ مِنْ دَقِيقَةٍ قُلْتُ لَا قَالَ أَ تَدْرِي كَمْ بَيْنَ الشَّمْسِ وَبَيْنَ
 السُّنْبُلَةِ مِنْ دَقِيقَةٍ قُلْتُ لَا وَاللَّهِ مَا سَمِعْتُ مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْمُنْجِمِينَ قَطُّ قَالَ أَ تَدْرِي
 كَمْ بَيْنَ السُّنْبُلَةِ وَبَيْنَ اللَّوْحِ الْمَحْفُوظِ مِنْ دَقِيقَةٍ قُلْتُ لَا وَاللَّهِ مَا سَمِعْتُهُ مِنْ مُنْجِمٍ
 قَطُّ قَالَ مَا بَيْنَ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا إِلَى صَاحِبِهِ سِتُونَ أَوْ سَبْعُونَ دَقِيقَةً [شَكََّ عَبْدُ
 الرَّحْمَنِ] ثُمَّ قَالَ يَا عَبْدَ الرَّحْمَنِ هَذَا حِسَابٌ إِذَا حَسَبَهُ الرَّجُلُ وَوَقَعَ عَلَيْهِ عَرَفَ
 الْقَصَبَةَ الَّتِي فِي وَسَطِ الْأَجْمَةِ وَعَدَدَ مَا عَنْ يَمِينِهَا وَعَدَدَ مَا عَنْ يَسَارِهَا وَعَدَدَ
 مَا خَلْفَهَا وَعَدَدَ مَا أَمَامَهَا حَتَّى لَا يَخْفَى عَلَيْهِ مِنْ قَصَبِ الْأَجْمَةِ وَاحِدَةٌ

(233 - عبدالرحمن بن سیابه گوید: به امام صادق عليه السلام گفتم: قربانت گردم

مردم می گویند: نظر در علم نجوم جایز نیست و من این علم را دوست دارم
 پس راستی اگر به دینم ضرر می زند که من به چیزی که به دینم ضرر می زند
 نیازی ندارم ، و اگر به دینم ضرر نمی زند به خدا من به این کار مایلیم و نظر در
 آن را خوش دارم ؟ فرمود: اینطور که می گویند نیست ، به دین تو ضرر نمی
 زند، سپس فرمود: شما در چیزی از علم نجوم نظر می کنید که بسیارش بدست

نیاید و اندکش نیز سودی ندارد، شما تنها روی طالع ماه حساب می کنید، آنگاه فرمود:

آیا میدانی فاصله میان مشتری و زهره چند دقیقه است ؟
گفتم : نه به خدا سوگند.

فرمود: آیا می دانی فاصله میان زهره و ماه چند دقیقه است ؟
گفتم : نه .

فرمود: آیا می دانی فاصله میان خورشید و سنبله چند دقیقه است ؟
گفتم : نه به خدا سوگند تا به حال از هیچیک از منجمان نشنیده ام .
فرمود: آیا میدانی فاصله میان سنبله و لوح محفوظ چند دقیقه است ؟
گفتم : نه به خدا تا کنون از هیچ منجمی نشنیده ام .

فرمود: میان هر یک از اینها شصت یا هفتاد دقیقه است و تردید از عبدالرحمن راوی حدیث است سپس فرمود: ای عبدالرحمن این حسابی است که اگر کسی آن را حساب کند و به حقیقتش پی ببرد یک دانه نی را که در میان نی زار باشد و شماره نی هائی را که در سمت راست و چپ آن است و شماره آنچه پشت سر آن نی و جلوی آن قرار دارد همه را می فهمد تا بدانجا که حتی یکدانه از نی های آن نیز از او پوشیده نماند. (

حدیث شماره : 234

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ قَالَ أَخْبَرَنَا النَّضْرُ بْنُ قُرَوَاشٍ الْجَمَّالُ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ الْجَمَالِ يَكُونُ بِهَا الْجَرَبُ أَعَزُّهَا مِنْ إِبِلِي مَخَافَةَ أَنْ يُعَدِّيَهَا جَرِبُهَا وَالدَّابَّةُ رُبَّمَا صَفَرَتْ لَهَا حَتَّى تَشْرَبَ الْمَاءَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ أَعْرَابِيًّا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ص فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُصِيبُ الشَّاةَ وَالبَقْرَةَ وَالنَّاقَةَ بِالثَّمَنِ الْيَسِيرِ وَبِهَا جَرَبٌ فَأَكْرَهُ شِرَاءَهَا مَخَافَةَ أَنْ يُعَدِّيَ ذَلِكَ الْجَرَبُ إِبِلِي وَغَنَمِي فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص يَا أَعْرَابِيُّ فَمَنْ أَعْدَى الْأَوَّلُ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَا عَدُوِي وَلَا طَيْرَةَ وَلَا هَامَةَ وَلَا شَوْمَ وَلَا صَفَرَ وَلَا رَضَاعَ بَعْدَ فِصَالٍ وَلَا تَعْرُبَ بَعْدَ هِجْرَةٍ وَلَا صَمْتَ يَوْمًا إِلَى اللَّيْلِ وَلَا طَلَّاقَ قَبْلَ النِّكَاحِ وَلَا عَتَقَ قَبْلَ مِلْكِ وَلَا يُتَمَّ بَعْدَ إِذْرَاكِ

(234 - نضربن قرواش جمال (شتر دار) گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم :

که شترانی هستند که مبتلا به مرض جرب (گری) هستند و من آنها را از ترس اینکه به حیوانات دیگر سرایت نکند از میان شتران دیگری که دارم جدا می کنم ؟ و گاهی هم برای چهار پایان سوت می زنم که آب بخورند؟

حضرت فرمود: مرد عربی نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله آمده گفت : (گاهی است)

که من گوسفند و گاو و شتری را که گری دارند به بهائی اندک (و قیمتی ارزان) بدست می آورم ولی از ترس اینکه گری آنها به سایر شتران و گوسفندانم سرایت کند از خریدن آنها نگرانی و ناراحتی دارم (و نمی خرم)؟

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: ای مرد عرب اولین بار این مرض از کجا به این

حیوان سرایت کرده ؟

سپس رسول خدا ﷺ فرمود: نه واگیره هست ، و نه فال بد، و نه بوم ، و نه شوم . (و شومی) و نه صفر (شرحش بیاید) و نه رضاع پس از گرفتن از شیر (که چنانچه زنی بچه ای را پس از دو سال شیر دهد حکم رضاع محقق نمی شود) و نه تعرب پس از هجرت (یعنی کسی که به مدینه هجرت کرد دیگر جایز نیست به حال چادر نشینی و عربیت برگردد و برخی آنرا از گناهان کبیره دانسته اند) و نه روزه خاموشی و حرف نزدن یک روز تا شب (که در امتهای گذشته جایز بوده) و نه طلاق پیش از نکاح (که تا هنوز زنی را نگرفته نمی تواند بگوید اگر فلان زن را گرفتم او طالق است) و نه آزاد کردن بنده ای پیش از تملک و خریداری ، و نه یتیمی پس از بلوغ (یعنی وقتی بچه یتیم به حد بلوغ رسید دیگر احکام دوران یتیمی از محجوریت تصرف در اموال و نصب ولی برای او و امثال آن از او برداشته می شود).

شرح :

- در این جمله که حضرت ﷺ فرمود: صفر نیست چند وجه گفته شده :
- 1 - اعراب قدیم می پنداشته اند که در شکم ماری است به نام (صفر) که چون انسان گرسنه می شود آن مار انسان را می گزد، و مقصود حضرت بیان موهوم بودن این عقیده و ابطال آن است .
 - 2 - مقصود ابطال نسیء است که عرب حرمت ماه محرم را که از ماههای حرام بوده به ماه صفر می انداختند و بدین ترتیب قتال در آنرا حائز می دانستند.
 - 3 - مقصود نفی نحوست موهومی ماه صفر است که مردم این ماه را نحس می دانستند. (

حدیث شماره : 235

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْمُعْبِرَةِ عَنْ عَمْرِو بْنِ حُرَيْثٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام الطَّيْرَةُ عَلَى مَا تَجْعَلُهَا إِنْ هَوَّنَتْهَا تَهَوَّنَتْ وَإِنْ شَدَّدْتَهَا تَشَدَّدَتْ وَإِنْ لَمْ تَجْعَلْهَا شَيْئاً لَمْ تَكُنْ شَيْئاً

(235 - عمرو بن حرث گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: فال بد زدن بر طبق همان چیزی است که پیش خود بر آن فال زده ای اگر آسان بگیری آسان گذرد و اگر سخت بگیری سخت بگذرد، و اگر (اعتنا نکنی و) چیزی بدل نگیری چیزی نیست .

شرح :

مقصود این است که فال زدن چیز موهومی است و حقیقتی ندارد، و این بستگی به روحیه شخص دارد که اگر آدم خرافی باشد فال بد زدن برای خودش ایجاد ناراحتی می کند و گرنه واقعیتی ندارد.

حدیث شماره : 236

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص كَفَّارَةُ الطَّيْرَةِ التَّوَكُّلُ

(236) - امام صادق عليه السلام فرمود: رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: کفارہ فال بد

زدن همان توکل به خدا است .

شرح :

مجلسی رحمته الله در شرح این کلام رسول خدا صلى الله عليه وآله دو احتمال ذکر کرده :

1 - چون فال بد زدن در اسلام گناهی محسوب شده پس توکل کردن بر

خدا کفارہ آن گناه است .

2 - توکل بر خدا بد فالی را بی اثر می کند چنانچه کفارہ اثر گناه را بر می

دارد و آن را جبران می کند.)

حدیث شماره : 237

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ وَغَيْرِهِ عَنْ بَعْضِهِمْ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَبَعْضِهِمْ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ فَقَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ أَهْلُ مَدِينَةٍ مِنْ مَدَائِنِ الشَّامِ وَكَانُوا سَبْعِينَ أَلْفَ بَيْتٍ وَكَانَ الطَّاعُونَ يُقَعُّ فِيهِمْ فِي كُلِّ أَوَّانٍ فَكَانُوا إِذَا أَحْسَوْا بِهِ خَرَجَ مِنَ الْمَدِينَةِ الْأَعْيُنَاءُ لِقَوْتِهِمْ وَبَقِيَ فِيهَا الْفُقَرَاءُ لِضَعْفِهِمْ فَكَانَ الْمَوْتُ يَكْتُرُ فِي الَّذِينَ أَقَامُوا وَ يَقِلُّ فِي الَّذِينَ خَرَجُوا فَيَقُولُ الَّذِينَ خَرَجُوا لَوْ كُنَّا أَقْمَنَّا لَكُنَّا فِيْنَا الْمَوْتُ وَيَقُولُ

الَّذِينَ أَقَامُوا لَوْ كُنَّا خَرَجْنَا لَقُلَّ فِينَا الْمَوْتُ قَالَ فَاجْتَمَعَ رَأْيُهُمْ جَمِيعًا أَنَّهُ إِذَا وَقَعَ الطَّاعُونَ فِيهِمْ وَ أَحَسُّوا بِهِ خَرَجُوا كُلُّهُمْ مِنَ الْمَدِينَةِ فَلَمَّا أَحَسُّوا بِالطَّاعُونَ خَرَجُوا جَمِيعًا وَ تَنَحَّوْا عَنِ الطَّاعُونَ حَذَرَ الْمَوْتِ فَسَارُوا فِي الْبِلَادِ مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ إِنَّهُمْ مَرُّوا بِمَدِينَةِ خَرَبَةَ قَدْ جَلَا أَهْلُهَا عَنْهَا وَ أَفْنَاهُمُ الطَّاعُونَ فَزَلُّوا بِهَا فَلَمَّا حَطُّوا رِحَالَهُمْ وَ اطمأنوا بِهَا قَالَ لَهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مُوتُوا جَمِيعًا فَمَاتُوا مِنْ سَاعَتِهِمْ وَ صَارُوا رَمِيمًا يَلُوحُ وَ كَانُوا عَلَى طَرِيقِ الْمَارَةِ فَكَنَسَتْهُمُ الْمَارَةُ فَنَحَّوْهُمْ وَ جَمَعُوهُمْ فِي مَوْضِعٍ فَمَرَّ بِهِمْ نَبِيُّ مِنْ أَنْبِيَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ يُقَالُ لَهُ حِرْقِيلُ فَلَمَّا رَأَى تِلْكَ الْعِظَامَ بَكَى وَ اسْتَعْبَرَ وَ قَالَ يَا رَبِّ لَوْ شِئْتَ لَأَحْيَيْتَهُمُ السَّاعَةَ كَمَا أَمَتَّهُمْ فَعَمَرُوا بِلَادَكَ وَ وَلَدُوا عِبَادَكَ وَ عَبَدُوكَ مَعَ مَنْ يَعْبُدُكَ مِنْ خَلْقِكَ فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ أ فَتُحِبُّ ذَلِكَ قَالَ نَعَمْ يَا رَبِّ فَأَحْيَيْهِمْ قَالَ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ أَنْ قُلْ كَذَا وَ كَذَا فَقَالَ الَّذِي أَمَرَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ يَقُولَهُ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ هُوَ الْإِسْمُ الْأَعْظَمُ فَلَمَّا قَالَ حِرْقِيلُ ذَلِكَ الْكَلَامَ نَظَرَ إِلَى الْعِظَامِ يَطِيرُ بَعْضُهَا إِلَى بَعْضٍ فَعَادُوا أَحْيَاءً يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ يُسَبِّحُونَ اللَّهَ عَزَّ ذِكْرُهُ وَ يُكَبِّرُونَهُ وَ يُهَلِّلُونَهُ فَقَالَ حِرْقِيلُ عِنْدَ ذَلِكَ أَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ قَالَ عُمَرُ بْنُ يُزَيْدٍ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِيهِمْ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ

(237) - این حدیث را برخی از امام صادق علیه السلام و برخی از امام باقر علیه السلام

روایت کرده اند که در تفسیر گفتار خدای عزوجل (که فرماید):

(آیا ندیدی (و نشنیدی داستان) آنان را که از بیم مرگ از دیار خویش بیرون شدند و هزاران نفر بودند، پس خداوند بدانها گفت: بمیرید، آنگاه زنده شان کرد) (سوره بقره آیه 243) آنحضرت فرمود: اینان مردم یکی از شهرت های شام بودند و عددشان هفتاد هزار نفر بود که در فصول مختلف هر فصلی طاعون در آنها آمد و به مجرد اینکه احساس می کردند طاعون آمد توانگران که نیرو و

قدرتی داشتند از شهر خارج می شدند، و مستمندان روی ناتوانی و فقری که دچار بودند در آنجا می ماندند و بدینجهت بیشتر همانهایی که مانده بودند می مردند، و مرگ و میر آنهایی که بیرون رفته بودند کمتر بود.

از اینرو آنها که بیرون می رفتند گفتند: راستی اگر ما در شهر مانده بودیم مرگ و میر در ما زیاد بود، و آنان که مانده بودند می گفتند: به راستی اگر ما هم بیرون می رفتیم افراد کمتری از ما می مرد، و از شهر بیرون روند و به همین تصمیم عمل کرده به مجرد اینکه اینبار احساس کردند که طاعون آمده از شهر خارج شده و از ترس مرگ از طاعون فرار کردند. و چندی که خدا می خواست در شهرها گردش کردند.

تا اینکه به شهر ویرانی برخوردند که ساکنین آن، شهر مزبور را رها کرده و طاعون آنها را از بین برده بود، بدانجا که رسیدند فرود آمدند و چون بارهای خود را گشودند و آرامش یافتند خدای عزوجل بدانها فرمود: همه تان بمیرید، آنها همگی در همان ساعت مردند و استخوانهای کهنه آنها آشکار شد، و اینها در سر راه عبور کاروانیان بودند، مردم رهگذر استخوانهای آنها را از کنار راه دور کرده و همه را در یکجا جمع کردند.

پس یکی از پیغمبران بنی اسرائیل به نام حزقیل از آنجا گذشت و چون آن استخوانها را دید گریست و اشکش جاری شده گفت: پروردگارا اگر بخواهی اینها را هم اکنون زنده می کنی چنانچه آنها را می راندی تا شهرهایت را آباد کنند و از بندگانت فرزند آرند و به همراه سایر خلق تو که پرستش کنند تو را پرستش کنند!

خدای تبارک و تعالی به او وحی فرمود: آیا دوست داری که آنها زنده شود؟
عرض کرد: آری پروردگارا! آنها را زنده کن، خدای عزوجل بدو وحی فرمود

که چنین و چنان بگو، او نیز همانرا که خدای عزوجل به او دستور داده بود بر زبان جاری کرد امام صادق علیه السلام فرمود: آن اسم اعظم بود و چون حزقیل آن کلام را بر زبان جاری کرد نظر کرد استخوانهای پراکنده را دید که به سوی یکدیگر می پرند و همه آنها زنده شده به هم نگاه می کردند و سبحان الله و الله اکبر و لا اله الا الله می گفتند.

در این هنگام حزقیل گفت : (گواهی دهم که به راستی خدا بر هر کاری تواناست) عمرین یزید گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: این آیه درباره اینها نازل شد. (

حدیث شماره : 238

ابن محبوب عن حنان بن سدير عن أبي جعفر عليه السلام قال قلت له أخبرني عن قول يعقوب عليه السلام لبيته اذهبوا فتحسسوا من يوسف وأخيه أكان يعلم أنه حي و قد فارقه منذ عشرين سنة قال نعم قال قلت كيف علم قال إنه دعا في السحر و سأل الله عز و جل أن يهبط عليه ملك الموت فهبط عليه بريال و هو ملك الموت فقال له بريال ما حاجتك يا يعقوب قال أخبرني عن الأرواح تقبضها مجتمعاً أو متفرقة قال بل أقبضها متفرقة روحاً روحاً قال له فأخبرني هل مر بك روح يوسف فيما مر بك قال لا فعلم يعقوب أنه حي فعند ذلك قال لولده اذهبوا فتحسسوا من يوسف وأخيه

(238 - حنان بن سدير گوید: به امام باقر علیه السلام عرض کردم : به من خبر ده از گفتار یعقوب به پسرانش که فرمود: (بروید و از یوسف و برادرش خبری بجوئید) آیا یعقوب پس از اینکه بیست سال از یوسف دور شده بود می دانست که او زنده است ؟

فرمود: آری .

عرض کردم : چگونه می دانست که او زنده است ؟

فرمود: هنگام سحر دعا کرد و از خدای عزوجل خواست که فرشته مرگ بر او نازل گردد، خدای عزوجل دعایش را اجابت کرد و ملک الموت که نامش (بریال) بود به نزد یعقوب آمد.

بریال گفت : ای یعقوب چه می خواهی ؟

فرمود: بگو ببینم آیا جانهایی را که می گیری یکجا و به طور دسته جمعی می گیری یا جدا جدا؟

بریال گفت : نه جدا جدا می گیرم .

فرمود: آیا در میان این جانهایی که گرفته ای به جان یوسف برخوردی ای ؟
عرض کرد: نه .

یعقوب دانست که یوسف زنده است و از اینجا بود که به فرزندانش گفت : 0

بروید و یوسف و برادرش را بجوئید).

حدیث شماره : 239

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ الْحُصَيْنِ عَنْ خَالِدِ بْنِ يَزِيدَ الْقُمِيِّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَحَسِبُوا إِلَّا تَكُونُ فِتْنَةً قَالَ حَيْثُ كَانَ النَّبِيُّ ص
بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ فَعَمُوا وَصَمُوا حَيْثُ قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ ص ثُمَّ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ حَيْثُ
قَامَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُوا إِلَى السَّاعَةِ

(239 - خالد بن یزید قمی از یکی از اصحاب خود از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ)

روایت کرده که در گفتار خدای عزوجل : (و پنداشتند که آزمایشی در کار
نیست) (سوره مائده آیه 71) فرمود: چون پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در میان آنها بود (پس
کور و کر شدند) یعنی پس از اینکه رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ از اینجهان رفت (سپس
خدا توبه شان را پذیرفت و آنها را بخشید) یعنی هنگامیکه امیرمؤمنان عَلَيْهِ السَّلَامُ
خلافت را بدست گرفت (سپس دوباره کور و کر شدند) یعنی پس از آن حضرت
تا به امروز.)

حدیث شماره : 240

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ رَبَّابٍ عَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ الْحَدَّاءِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَعْنُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ قَالَ الْخَنَازِيرُ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَ الْقِرَدَةُ عَلَى لِسَانِ عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ع

(240 - ابو عبیده حداء از امام صادق عليه السلام روایت کرده که در گفتار خدای عزوجل (آن کسانی که از بنی اسرائیل کفر ورزیدند به زبان داود و عیسی بن مریم لعنت شدند) (سوره مائده آیه 78) فرمود: مسخ شدن آنها به خوک بر زبان داود (و به نفرین آن حضرت) بود، و مسخ شدن به صورت میمون بر زبان عیسی بن مریم بود.)

حدیث شماره : 241

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُؤَيْدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ مِيثَمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَرَأَ رَجُلٌ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَإِنَّهُمْ لَا يُكْذِبُونَكَ وَ لَكِنَّ الظَّالِمِينَ بآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ فَقَالَ بَلَى وَ اللَّهُ لَقَدْ كَذَّبُوهُ أَشَدَّ التَّكْذِيبِ وَ لَكِنَّهَا مُخَفَّفَةٌ لَا يُكْذِبُونَكَ لَأَيُّ تُونَ بَبَاطِلٍ يُكْذِبُونَ بِهِ حَقَّكَ

(241 - عمران بن میثم از امام صادق عليه السلام روایت کرده که فرمود: مردی این آیه را بر امیرمؤمنان عليه السلام قرائت کرد (اینان تو را تکذیب نکنند بلکه ستمکاران آیات خدا را انکار کنند) (سوره انعام آیه 33) فرمود: آری به خدا، حقا که آنها

رسول خدا ﷺ را به سخت ترین وجهی تکذیب کردند ولی جمله (لا یکذبونک) به تشدید نیست بلکه (لا یکذبونک) به تخفیف است ، یعنی چیز باطلی نیاورند که بدان وسیله دعوت حق تو را دروغ سازند و از بین ببرند.

حدیث شماره : 242

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَحَدِهِمَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ قَالَ نَزَلَتْ فِي ابْنِ أَبِي سَرْحٍ الَّذِي كَانَ عُثْمَانُ اسْتَعْمَلَهُ عَلَى مِصْرَ وَ هُوَ مِمَّنْ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ هَدَرَ دَمَهُ وَ كَانَ يَكْتُبُ لِرَسُولِ اللَّهِ ص فَإِذَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ كَتَبَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ فَيَقُولُ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص دَعَهَا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ وَ كَانَ ابْنُ أَبِي سَرْحٍ يَقُولُ لِلْمُنَافِقِينَ إِنِّي لَأَقُولُ مِنْ نَفْسِي مِثْلَ مَا يَجِيءُ بِهِ فَمَا يُعَيِّرُ عَلِيٌّ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِيهِ الَّذِي أَنْزَلَ

(242 - ابوبصیر گوید: از یکی از دو امام باقر و صادق عَلَيْهِمَا السَّلَامُ از تفسیر گفتار خدای عزوجل پرسیدم (و کیست ستمکارتر از کسی که به دروغ بر خدا افتراء بندد یا بگوید به من وحی می شود با اینکه چیزی به او وحی نشده) (سوره انعام آیه 93) فرمود: این آیه درباره ابن ابی سرح نازل شد که عثمان او را به حکومت مصر گماشته بود. و او همان کسی است که در روز فتح مکه رسول خدا ﷺ خونس را هدر کرد، و از کسانی بود که برای رسول خدا ﷺ قرآن را می نوشت ، و چون خداوند از آسمان نازل می فرمود (ان الله عزيم حکيم) (همانا خدا عزتمند و فرزانه است) او می نوشت (ان الله عزيم حکيم) (همانا خدا دانا و فرزانه است).

رسول خدا ﷺ به او می فرمود: این را ننویس (و همان را که نازل شده بنویس) درست است که (خدا دانا و فرزانه است) (ولی همانرا که به من نازل شده بنویس).

و این ابن ابی سرح همان کسی بود که به منافقان می گفت: من از پیش خود مانند آنچه او (یعنی رسول خدا ﷺ) می آورد می گویم (و آیات را تغییر می دهم) و (او همانرا که من از پیش خود نوشته ام قبول می کند و) تغییرش نمی دهد، و از اینرو خدا درباره اش آن آیه را نازل فرمود.

حدیث شماره : 243

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ قَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَ يَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَقَالَ لَمْ يَجِئْ تَأْوِيلُ هَذِهِ الْآيَةِ بَعْدَ إِنْ رَسُوَ اللَّهُ ص رَخَّصَ لَهُمْ لِحَاجَتِهِ وَ حَاجَةَ أَصْحَابِهِ فَلَوْ قَدْ جَاءَ تَأْوِيلُهَا لَمْ يَقْبَلْ مِنْهُمْ لَكِنَّهُمْ يُقْتَلُونَ حَتَّى يُوَحِّدَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَ حَتَّى لَا يَكُونَ شِرْكٌ

(243 - محمد بن مسلم گوید: به امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کردم: (تفسیر) گفتار

خدای عزوجل (چیست) (و پیکار کنید با کافران تا فتنه ای نماند و دین ها یکسره خاص خدا گردد) (سوره انفال آیه 39) فرمود: هنوز تاویل این آیه نیامده، همانا رسول خدا ﷺ روی نیازی که خود و اصحابش داشتند (و ناچار بودند با مشرکین و منحرفین بسازند) بدانها مهلت داد، و روزی که تاویل این آیه برسد این مهلت از آنها پذیرفته نشود (و نتوانند در حال شرک و نفاق بسر ببرند) بلکه کشته شوند تا خدای عزوجل بیگانگی پرستش شود و شرکی نماند).

حدیث شماره : 244

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ فِي هَذِهِ آيَةِ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَىٰ إِنَّ يَعْلَمَ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّا أُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ قَالَ نَزَلَتْ فِي الْعَبَّاسِ وَعَقِيلٍ وَنَوْفَلٍ وَقَالَ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص نَهَى يَوْمَ بَدْرٍ أَنْ يُقْتَلَ أَحَدٌ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ وَأَبُو الْبَخْتَرِيِّ فَأَسِيرُوا فَأَرْسَلَ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ أَنْظِرْ مَنْ هَاهُنَا مِنْ بَنِي هَاشِمٍ قَالَ فَمَرَّ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى عَقِيلِ بْنِ أَبِي طَالِبٍ كَرَّمَ اللَّهُ وَجْهَهُ فَحَادَّ عَنْهُ فَقَالَ لَهُ عَقِيلٌ يَا ابْنَ أُمِّ عَلِيٍّ أَمَا وَاللَّهِ لَقَدْ رَأَيْتَ مَكَانِي قَالَ فَرَجَعَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ص وَقَالَ هَذَا أَبُو الْفَضْلِ فِي يَدِ فُلَانٍ وَهَذَا عَقِيلٌ فِي يَدِ فُلَانٍ وَهَذَا نَوْفَلُ بْنُ الْحَارِثِ فِي يَدِ فُلَانٍ فَقَامَ رَسُولُ اللَّهِ ص حَتَّى انْتَهَى إِلَى عَقِيلٍ فَقَالَ لَهُ يَا أَبَا يَزِيدٍ قَتَلَ أَبُو جَهْلٍ فَقَالَ إِذَا لَا تُتَارَعُونَ فِي تَهَامَةٍ فَقَالَ إِنْ كُنْتُمْ أَنْتَحِنْتُمُ الْقَوْمَ وَإِلَّا فَارْكَبُوا أَكْتَانَهُمْ فَقَالَ فَجِيَءٌ بِالْعَبَّاسِ فَقِيلَ لَهُ أَفَدِ نَفْسَكَ وَأَفِدِ ابْنَ أَخِيكَ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ تَتْرَكُنِي أَسْأَلُ فَرِيضًا فِي كَفِّي فَقَالَ أَعْطِ مِمَّا خَلَفْتَ عِنْدَ أُمِّ الْفَضْلِ وَقُلْتَ لَهَا إِنْ أَصَابَنِي فِي وَجْهِ هَذَا شَيْءٌ فَأَنْفِقِيهِ عَلَى وَوَلَدِكَ وَنَفْسِكَ فَقَالَ لَهُ يَا ابْنَ أَخِي مَنْ أَخْبَرَكَ بِهَذَا فَقَالَ أَتَانِي بِهِ جَبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَقَالَ وَ مَحْلُوفِهِ مَا عَلِمَ بِهَذَا أَحَدٌ إِلَّا أَنَا وَ هِيَ أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ فَرَجَعَ الْأَسْرَى كُلُّهُمْ مُشْرِكِينَ إِلَّا الْعَبَّاسُ وَعَقِيلٌ وَنَوْفَلٌ كَرَّمَ اللَّهُ وَجُوهَهُمْ وَفِيهِمْ نَزَلَتْ هَذِهِ آيَةُ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَىٰ إِنَّ يَعْلَمَ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا إِلَىٰ آخِرِ آيَةِ

(244 - معاوية بن عمار گوید: شنیدم از امام صادق علیه السلام که می فرمود: این

آیه (ای پیغمبر به آنها که در دست شما اسیرند بگو اگر خدا در دلهای شما خبری بداند بهتر از آنچه را از شما گرفته شده (یعنی فدیة آزادی) به شما بدهد

و شما را بیمارزد) (سوره انفال آیه 70) درباره عباس و عقیل و نوفل نازل شده ،
و فرمود: همانا رسول خدا ﷺ در جنگ بدر نهی فرمود که مسلمانان کسی از
بنی هاشم و همچنین ابوالبختری را بکشند، و این چند تن اسیر شدند.

رسول خدا ﷺ علی ع را فرستاد و فرمود: ببین از بنی هاشم چه
کسانی در اینجا (در میان اسیران) هستند، علی ع (همانطور که می رفت)
گذرش به عقیل بن ابی طالب افتاد و رو از او بگردانید، عقیل گفت : یا علی به
خدا که وضع مرا دیدی ! (به من رحم کن).

و به هر صورت علی ع به نزد رسول خدا ﷺ باز گشت و عرض کرد:
این ابوالفضل (عباس بن عبدالمطلب) است که در دست فلانکس اسیر است ، و
این عقیل است که در دست فلانی است ، و این نوفل بن حارث است که در
دست فلانی است ، رسول خدا ﷺ برخاست تا به عقیل رسید و به او فرمود:
ای ابا یزید ابوجهل کشته شد؟ عقیل گفت : در این صورت دیگر کسی درباره
تهامه (سرزمین مکه و اطراف آن) با شما جنگ و ستیزه نکند.

سپس (عقیل - یا رسول خدا ﷺ چنین گفت :

اگر آنها (یعنی دشمن) را از پای در آورید (و کشتید یا به زمین افکنید)
رهاشان کنید و گرنه (دست از آنها بر مدارید) و تسلط خود را بر آنها محقق کنید
(مجلسی ر گوید: یعنی آنها را محکم ببندید که نگریزند).

در این وقت عباس را آوردند، بدو گفته شد: برای آزادی خود و دو برادر
زاده ات (عقیل و نوفل) فداء بده و آزاد شوید؟

عباس (رو به پیغمبر اسلام ﷺ کرده گفت : ای محمد تو حاضری من (با
پرداخت فدیة) به گدائی بیفتم و دست گدائی پیش قریش دراز کنم ؟

رسول خدا ﷺ فرمود: (نه) از همان پولهایی که نزد همسرت ام الفضل گذاردی و به او گفتمی: اگر در این راهی که میروم آسیبی به من رسید این پول را خرج خود و بچه هایت بکن، بده.

عباس گفت: برادر زاده کی این را به تو خبر داده؟

رسول خدا ﷺ فرمود: جبرئیل از جانب خدای عزوجل به من خبر داد. عباس گفت: سوگند بدانکه بدو سوگند خوردند که کسی از این جریان جز من و همسرم مطلع نبود، به راستی گواهی دهم که تو رسول خدا (و پیغمبر) هستی.

امام علیؑ فرمود: و بدین ترتیب همه اسیران به حال شرک به مکه باز گشتند جز عباس و عقیل و نوفل - کرم الله وجوههم - و دربارہ آنها آیه فوق (آیه 70 انفال) نازل شد.

حدیث شماره : 245

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَحَدِهِمَا عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَ عِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ نَزَلَتْ فِي حَمْزَةَ وَ عَلِيٍّ وَ جَعْفَرٍ وَ الْعَبَّاسِ وَ شَيْبَةَ إِنَّهُمْ فَخَرُوا بِالسَّقَايَةِ وَ الْحِجَابَةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ جَلَّ وَ عَزَّ أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَ عِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَ كَانَ عَلِيٌّ وَ حَمْزَةُ وَ جَعْفَرٌ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمُ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَ جَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ

(245) - ابوبصیر از یکی از دو امام باقر و صادق علیهما السلام روایت کرده که در گفتار خدای عزوجل : (آیا شما آب دادن حاجیان و تعمیر مسجد الحرام را با آنکس که به خدا و روز جزا ایمان آورده (و در راه خدا جهاد کرده) یکسان و مانند کرده اید؟) (سوره توبه آیه 19) فرمود: این آیه درباره حمزه و علی و جعفر و عباس و شیبۀ نازل گشت که آنها (یعنی عباس و شیبۀ) به منصب آب دادن حاجیان و پرده داری کعبه افتخار کرده و به خود بالیدند، پس خدای عزوجل این آیه را نازل فرمود، و مقصود از: (...یا آنکس که به خدا و روز جزا ایمان آورده و در راه خدا جهاد کرده...) علی و حمزه و جعفر (صلوات الله علیهم) می باشند که این دو دسته در نزد خدا یکسان نیستند.

حدیث شماره : 246

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ عَمَّارِ السَّابِاطِيِّ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ قَالَ نَزَلَتْ فِي أَبِي الْفَضِيلِ إِنَّهُ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص عِنْدَهُ سَاحِرًا فَكَانَ إِذَا مَسَّهُ الضُّرُّ يَعْنِي السُّقْمَ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ يَعْنِي تَائِبًا إِلَيْهِ مِنْ قَوْلِهِ فِي رَسُولِ اللَّهِ ص مَا يَقُولُ ثُمَّ إِذَا حَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ يَعْنِي الْعَافِيَةَ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُوهُ إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ يَعْنِي نَسِيَ التَّوْبَةَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِمَّا كَانَ يَقُولُ فِي رَسُولِ اللَّهِ ص إِنَّهُ سَاحِرٌ وَلِذَلِكَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ يَعْنِي إِمْرَتَكَ عَلَى النَّاسِ بِغَيْرِ حَقٍّ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَمِنْ رَسُولِهِ ص قَالَ ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام ثُمَّ عَطَفَ الْقَوْلَ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي عَلِيِّ عليه السلام يُخْبِرُ بِحَالِهِ وَفَضْلِهِ عِنْدَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فَقَالَ أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ أَنْ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَأَنَّهُ سَاحِرٌ كَذَّابٌ إِنَّهُمْ لَا يَتَذَكَّرُونَ أُولَئِكَ الْأَلْبَابِ قَالَ ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام هَذَا تَأْوِيلُهُ يَا عَمَّارُ

(246 - عمار ساباطی گوید: از امام صادق (تفسیر) گفتار خدای تعالی را

پرسیدم (که فرماید):

(و چون انسان را ناراحتی و سختی رسد پروردگار خویش را بخواند و به سوی او باز گردد...) (سوره زمر آیه 8) فرمود: این آیه درباره ابوفصیل (یعنی ابوبکر) نازل شده زیرا رسول خدا صلی الله علیه و آله در نظر او مردی ساحر و جادوگر بود، و هرگاه ناراحتی به او می رسید یعنی بیمار می شد پروردگار خود را می خواند و به سوی او باز می گشت یعنی از آن عقیده باطلی که درباره رسول خدا

داشت توبه می کرد سپس هنگامیکه خداوند نعمتی به او ارزانی می کرد یعنی تندرستی به او می داد (آنچه را پیش از آن به درگاه خدا خوانده بود از یاد می برد یعنی توبه ای را که به درگاه خدای عزوجل کرده بود از سخنی که در باره رسول خدا ﷺ گفته بود که او ساحر و جادوگر است و از این رو خداوند (بدنبال آن) فرماید: (بگو تو به کفر اندکی بهره ببر که به راستی تو از دوزخیان هستی) یعنی این فرمانروائی و امارتی که به ناحق و بدون دستوری از خدای عزوجل و از رسول او بر مردم کردی .

گوید: سپس امام صادق علیه السلام فرمود: آنگاه خدای عزوجل سخن را متوجه علی علیه السلام کرده و از وضع او و فضیلتی که در پیشگاه خدای تبارک و تعالی دارد بیان فرمود و چنین گوید:

(آیا کسی که در اوقات شب در حال سجده و ایستاده عبادت کند و از آخرت بترسد و به رحمت پروردگار امیدوار است (با دیگران یکسان است) بگو (ای محمد) آیا برابر و یکسانند کسانی که می دانند که محمد رسول خدا است با کسانی که نمی دانند محمد رسول خدا است و او را جادوگر و دروغگو دانند فقط صاحبان خرد اندرز میگیرند) (آیه).

پس امام صادق علیه السلام فرمود: این بود تاویل این آیه ای عمار.

شرح :

در اینکه چرا ابوبکر را ابوفصیل نامند، مجلسی رحمته الله علیه گوید: برای آنکه (فصیل) بچه شتری را گویند که از شیر باز گرفته باشند) و (بکر) نیز به شتر جوان گویند، پس این دو لفظ هر دو در معنا با هم نزدیک است و برخی گفته اند: کنیه ابوبکر پیش از اسلام ابوفصیل بوده و پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم او را به (ابوبکر) کنیه داد.

حدیث شماره : 247

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ قَالَ تَلَوْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ فَقَالَ ذُو عَدْلٍ مِنْكُمْ هَذَا مِمَّا أَخْطَأْتُ فِيهِ الْكِتَابُ (247 - حماد بن عثمان گوید: در نزد امام صادق عليه السلام (این آیه را همانطور که معروف است) خواندم (ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ) (سوره مائده آیه 95) حضرت فرمود: (ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ) (است) و این از جاهائی است که نویسندگان قرآن به خطا پس از واو الف گذارده اند.

شرح :

این آیه در مورد کفار صید است که تمام آیه این است : (ای کسانی که ایمان آورده اید وقتی که احرام دارید شکار نکنید، و هر که از شما به عهد شکاری کشت سزایش ذبح کردن حیوانی است مانند آنچه کشته که دو نفر عادل از شما بدان حکم کند، و قربانی باشد که به حرم کعبه رسد...) و بنا به قرائت مشهور باید در این باره دو نفر عادل قضاوت کند، و بنا به قرائت امام عليه السلام باید شخص عدالت داری در آن قضاوت کند... و عدد در آن معتبر نیست ، و برخی خواسته اند هر دو قرائت را به یک معنی باز گردانند که شرح آن از وضع ترجمه ما خارج است و مجلسی رحمته الله در مرآة العقول در آخر شرحی که بر این حدیث داده اشاره ای بدان کرده است .)

حدیث شماره : 248

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ رَجُلٍ
عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ لَمْ تُبْدَ لَكُمْ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسْؤُكُمْ

(248 - احمد بن ابی نصر از مردی از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده (که این آیه
را اینطور خواند) (... نپرسید از چیزهایی (که برای شما آشکار نشده) که اگر
برای شما آشکار شود شما را بد آید...) (سوره مائده آیه 100).

شرح :

آنچه در ما بین پرانتز است یعنی جمله (که برای شما آشکار نشده) در آیه
نیست و ممکن است مقصود امام عَلَيْهِ السَّلَامُ تفسیری باشد بر این آیه و هم چنین است
بحث در حدیث 249 ولی آن حدیث اشعار بیشتری به تحریف دارد، و ما در
ترجمه اصول کافی (در ج 4 ص 440 - 441) بحثی درباره عدم تحریف و
معنای اینگونه احادیث کرده ایم که برای توضیح بیشتر بدانجا مراجعه کنید.

حدیث شماره : 249

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدِ الْبَرْقِيِّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ قَالَ تَلَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَى صِدْقًا وَعَدْلًا فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنَّمَا تَقْرُؤُهَا وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا فَقَالَ إِنَّ فِيهَا الْحُسْنَى

(249 - محمد بن مروان گوید: امام صادق عليه السلام این آیه را اینطور خواند: (و) کلمه (نیکوی) پروردگار تو به راستی و عدالت انجام شد...)) من عرض کردم: قربانت ما این آیه را اینطور می خوانیم (و کلمه پروردگارت به راستی و عدالت انجام ...)) (و لفظ (حسنى) در آن نیست)؟ فرمود: کلمه حسنى در آن هست .

حدیث شماره : 250

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَمُونٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ الْأَصَمِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ الْبَطَلِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِهِ تَعَالَى وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ قَالَ قَتَلَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام وَطَعَنُ الْحَسَنِ عليه السلام وَ لَتَعْلُنَّ عُلُوقًا كَبِيرًا قَالَ قَتَلَ الْحُسَيْنِ عليه السلام فَإِذَا جَاءَ وَعَدُّ أَوْلَاهُمَا فَإِذَا جَاءَ نَصْرُ دَمِ الْحُسَيْنِ عليه السلام بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا 2 أُولَى بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ قَوْمٌ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ قَبْلَ خُرُوجِ الْقَائِمِ عليه السلام فَلَا يَدْعُونَ وَتَرَا لَالَ مُحَمَّدٍ عليه السلام إِذَا قَتَلُوهُ وَكَانَ وَعْدًا مَفْعُولًا خُرُوجِ الْقَائِمِ عليه السلام ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ خُرُوجِ الْحُسَيْنِ عليه السلام فِي سَبْعِينَ مِنْ أَصْحَابِهِ عَلَيْهِمُ الْبَيْضُ الْمُدْهَبُ لِكُلِّ بَيْضَةٍ وَجْهَانِ الْمُؤَدُّونَ إِلَى النَّاسِ أَنَّ هَذَا الْحُسَيْنَ قَدْ

خَرَجَ حَتَّى لَا يَشُكَّ الْمُؤْمِنُونَ فِيهِ وَ أَنَّهُ لَيْسَ بِدَجَالٍ وَ لَا شَيْطَانٍ وَ الْحُجَّةُ الْقَائِمُ
 بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ فَإِذَا اسْتَقَرَّتِ الْمَعْرِفَةُ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّهُ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ جَاءَ الْحُجَّةَ
 الْمَوْتُ فَيَكُونُ الَّذِي يُغَسَّلُهُ وَ يُكْفَنُهُ وَ يُحْنَطُهُ وَ يَلْحَدُهُ فِي حُفْرَتِهِ الْحُسَيْنِ بْنِ
 عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ لَا يَلِي الْوَصِيَّ إِلَّا الْوَصِيُّ

(250) - عبدالله بن قاسم بطل روایت کند از امام صادق عليه السلام که در گفتار
 خدای تعالی : (و قضاوت و اعلام کردیم بر بنی اسرائیل در آن کتاب که شما
 دوباره در زمین فساد می کنید) (سوره اسری آیه 4) فرمود: (روی اینکه سنت
 خدا تغییر پذیر نیست و رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نیز فرموده هر آنچه در بنی اسرائیل
 واقع شود بی کم و کاست در این امت نیز مانندش واقع شود تاویل این آیه در
 این امت) یکی کشتن علی بن ابی طالب عليه السلام است و دیگر نیزه زدن به حسن
 بن علی عليه السلام و (دنبالش که می فرماید:) (و همانا سرکشی می کنید سرکشی
 بزرگی) مقصود: کشتن حسین عليه السلام است (پس چون موعد نخستین آن بیاید)
 یعنی هنگام پیروزی خونخواهان حسین عليه السلام (گماشتیم بر سر شما بندگان که
 داشتیم و سخت دلاور بودند تا در داخل خانه ها کشتار کنند) فرمود: مردمی
 هستند که خدا آنها را پیش از آمدن حضرت قائم عليه السلام بفرستد پس خونی (و
 مسئول خونی) از آل محمد به جای نگذارند جز آنکه او را بکشند (و این وعده
 ای است انجام شده) یعنی آمدن حضرت قائم عليه السلام (آنگاه بر ضد آنها پیروزی
 را به شما دادیم) یعنی آمدن حسین عليه السلام با هفتاد تن از اصحابش (در زمان
 رجعت) که کلاه خودهائی طلاکاری شده که دو رو دارد بر سر دارند، و به مردم
 برسانند: این است که آمده تا جائی که مؤمنان هیچ شک و تردید در او نکنند و
 بدانند که او دجال و شیطان نیست، و حضرت حجت قائم هنوز در میان آنها
 است، و چون به خوبی معرفت درباره حسین عليه السلام در دل مردم جایگیر شد

آنگاه حضرت حجت را مرگ فرا رسد، و کسی که او را غسل دهد و کفن و حنوط کند و به خاک سپارد همان حسین بن علی علیه السلام است، و کسی متصدی کار دفن و کفن وصی جز وصی و امام نگردد.

شرح :

این آیه چنانچه معلوم است درباره بنی اسرائیل و مخالفت آنها با احکام تورات و کشتن شعیب و زکریا و یحیی است و مقصود از **(بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا...)** چنانچه گفته اند بخت النصر یا جالوت و لشگریان آنها است، و مقصود از **(ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ...)** آمدن دانیال و بیرون کردن پیروان بخت النصر از شام - و یا پیروزی داود بر جالوت و آسوده کردن بنی اسرائیل است از شر آنان و امام روی آن دو مقدمه ای که در متن (در میان پراگندگی) اشاره کردیم که یکی آیه **(وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا)** و حدیث نبوی (اما والله لتركن طبقا عن طبق سنة بنی اسرائیل علی علیه السلام و نیزه خوردن حسن بن علی و کشته شدن حسین بن علی علیه السلام و پیروزی خونخواهان حسین در زمان ظهور حضرت مهدی علیه السلام و آمدن حسین علیه السلام و یاران او تاویل فرموده . (این بود ملخص آنچه مرحوم مجلسی رحمته الله در شرح این حدیث ذکر کرده است.)

حديث شماره : 251

سَهْلٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ حَفْصِ التَّمِيمِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو جَعْفَرٍ
الْخَطَمِيُّ قَالَ قَالَ لَمَّا سِيرَ عُثْمَانُ أَبُو ذَرٍّ إِلَى الرَّبَذَةِ شِيعَهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ وَعَقِيلٌ وَ
الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ وَعَمَّارُ بْنُ يَاسِرٍ رضي الله عنه فَلَمَّا كَانَ عِنْدَ الْوَدَاعِ قَالَ أَمِيرُ
الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا أَبَا ذَرٍّ إِنَّكَ إِنَّمَا غَضِبْتَ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَارْجُ مَنْ غَضِبْتَ لَهُ إِنَّ
الْقَوْمَ خَافُوكَ عَلَى دُنْيَاهُمْ وَخِفْتَهُمْ عَلَى دِينِكَ فَارْحَلُوكَ عَنِ الْفِنَاءِ وَامْتَحِنُوكَ
بِالْبَلَاءِ وَاللَّهُ لَوْ كَانَتْ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ عَلَى عَبْدٍ رَتَقًا ثُمَّ اتَّقَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ
جَعَلَ لَهُ مِنْهَا مَخْرَجًا فَلَا يُؤْنِسُكَ إِلَّا الْحَقُّ وَلَا يُوحِشُكَ إِلَّا الْبَاطِلُ ثُمَّ تَكَلَّمَ عَقِيلٌ
فَقَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ أَنْتَ تَعْلَمُ أَنَا نَحْبُكَ وَنَحْنُ نَعْلَمُ أَنَّكَ تُحِبُّنَا وَأَنْتَ قَدْ حَفِظْتَ فِينَا
مَا ضَيَّعَ النَّاسُ إِلَّا الْقَلِيلَ فَتَوَائِبِكَ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَلِذَلِكَ أَخْرَجَكَ
الْمُخْرَجُونَ وَسَيَّرَكَ الْمُسَيَّرُونَ فَتَوَائِبِكَ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَاتَّقِ اللَّهَ وَاعْلَمْ أَنَّ
اسْتِعْفَاءَكَ الْبَلَاءَ مِنَ الْجَزَعِ وَاسْتِبْطَاءَكَ الْعَاقِبَةَ مِنَ الْيَأْسِ فَدَعِ الْيَأْسَ وَالْجَزَعَ وَ
قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ثُمَّ تَكَلَّمَ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ يَا عَمَّاهُ إِنَّ الْقَوْمَ قَدْ أَتَوْا
إِلَيْكَ مَا قَدْ تَرَى وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بِالْمَنْظَرِ الْأَعْلَى فَدَعِ عَنْكَ ذِكْرَ الدُّنْيَا بِذِكْرِ
فِرَاقِهَا وَشِدَّةِ مَا يَرِدُ عَلَيْكَ لِرِخَاءِ مَا بَعْدَهَا وَاصْبِرْ حَتَّى تَلْقَى نَبِيَّكَ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَآلِهِ وَهُوَ عَنْكَ رَاضٍ إِنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ تَكَلَّمَ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ يَا عَمَّاهُ إِنَّ
اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَادِرٌ أَنْ يُعَيِّرَ مَا تَرَى وَهُوَ كُلُّ يَوْمٍ فِي شَأْنِ إِنْ الْقَوْمَ مَنَعُوكَ
دُنْيَاهُمْ وَمَنَعْتَهُمْ دِينَكَ فَمَا أَغْنَاكَ عَمَّا مَنَعُوكَ وَمَا أَحْوَجَهُمْ إِلَيَّ مَا مَنَعْتَهُمْ
فَعَلَيْكَ بِالصَّبْرِ فَإِنَّ الْخَيْرَ فِي الصَّبْرِ وَالصَّبْرَ مِنَ الْكِرَمِ وَدَعِ الْجَزَعَ فَإِنَّ الْجَزَعَ لَا
يُغْنِيكَ ثُمَّ تَكَلَّمَ عَمَّارٌ رضي الله عنه فَقَالَ يَا أَبَا ذَرٍّ أَوْحَشَ اللَّهُ مَنْ أَوْحَشَكَ وَأَخَافَ مَنْ
أَخَافَكَ إِنَّهُ وَاللَّهِ مَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يَقُولُوا الْحَقَّ إِلَّا الرُّكُونُ إِلَى الدُّنْيَا وَالْحُبُّ لَهَا

أَلَا إِنَّمَا الطَّاعَةُ مَعَ الْجَمَاعَةِ وَالْمُلْكُ لِمَنْ غَلَبَ عَلَيْهِ وَإِنَّ هَؤُلَاءِ الْقَوْمَ دَعَا النَّاسَ
 إِلَى دُنْيَاهُمْ فَأَجَابُوهُمْ إِلَيْهَا وَهَبُوا لَهُمْ دِينَهُمْ فَخَسِرُوا الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ وَذَلِكَ هُوَ
 الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ثُمَّ تَكَلَّمَ أَبُو ذَرٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَقَالَ عَلَيْكُمُ السَّلَامُ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ
 بِأَبِي وَأُمِّي هَذِهِ الْوُجُوهُ فَإِنِّي إِذَا رَأَيْتُكُمْ ذَكَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ ص بِكُمْ وَمَا لِي
 بِالْمَدِينَةِ شَجَنٌ لِأَسْكُنَ غَيْرُكُمْ وَإِنَّهُ ثَقُلَ عَلَيَّ عُثْمَانُ جِوَارِي بِالْمَدِينَةِ كَمَا ثَقُلَ
 عَلَيَّ مُعَاوِيَةَ بِالشَّامِ فَآلِي أَنْ يُسَيِّرَنِي إِلَى بَلَدَةٍ فَطَلَبْتُ إِلَيْهِ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ إِلَيَّ
 الْكُوفَةَ فَرَزَعَمَ أَنَّهُ يَخَافُ أَنْ أَفْسِدَ عَلَى أَخِيهِ النَّاسَ بِالْكُوفَةِ وَآلِي بِاللَّهِ لَيْسَيِّرَنِي
 إِلَى بَلَدَةٍ لَا أَرَى فِيهَا أُنَيْسًا وَلَا أَسْمَعُ بِهَا حَسِيْسًا وَإِنِّي وَاللَّهِ مَا أُرِيدُ إِلَّا اللَّهُ عَزَّ
 وَجَلَّ صَاحِبًا وَمَا لِي مَعَ اللَّهِ وَحَشَّةٌ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ
 رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ (251 - ابو جعفر
 خثعمي گوید: چون عثمان ابوذرا را به ربه ز تبعید کرد امير مؤمنان و عقيل و
 حسن و حسين عليهم السلام و عمار بن ياسر رضي الله عنه ، او را بدرقه کردند و در وقت خدا
 حافظی امير مؤمنان عليه السلام فرمود: ای اباذر به راستی که تو تنها برای خدای
 عزوجل (در برابر عثمان) خشم کردی ، پس به همان کس که به خاطر او خشم
 کردی امیدوار باش ، و همانا این مردم (یعنی عثمان و دار و دسته اش) از
 وجود تو بر دنیای خود ترسیدند (و بودن تو را مزاحم دنیای خود دیدند) ولی تو
 از کارهای آنها بر دین خود بیمناک شدی ، و از این رو اینها تو را از حومه خود
 کوچ دادند و به بلا و گرفتاری آزمودند، و به خدا سوگند اگر همه آسمانها و
 زمین به روی بنده ای بسته باشد و آن بنده تقوای خدا را پیشه کند خداوند برای
 او گشایشی (از آن بلا و گرفتاری) مقرر سازد، پس مبادا چیزی جز حق و
 راستی تو را به انس و همدمی گیرد، و چیزی جز باطل و نادرستی به هراس
 اندازد.

آنگاه عقیل به سخن آمده و چنین گفت :

ای اباذر تو به خوبی می دانی که ما تو را دوست داریم ، و ما هم به خوبی دانسته ایم که تو ما را دوست داری ، و تو در حق ما مراعات کردی آنچه را مردم دیگر بجز اندکی از آنها آن را ضایع کردند، پاداش تو با خدای عزوجل خواهد بود، و به همین خاطر بود که اینان بیرون رفت کردند، و از وطن آواره ات ساختند پاداشت بر خدای عزوجل ، از خدا پرهیز داشته باش ، و بدانکه تن به بلا ندادنت از بی تابی است ، و دیر پنداشتن تندرستی و رفع بلا از نومیدی است (یعنی اگر حاضر به تحمل در بلا نباشی شخص بی تابی هستی . و اگر خیال کنی رفع آن به طول می انجامد و با خود بگوئی چرا از این بلا آسوده نمی شوم دلیل بر نومید بودن از درگاه خداوند است) پس نومیدی و بی تابی را از خود دور کن (و مردانه به ایست) و بگو: (حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ) (خدا مرا بس است و چه نیکو وکیل و تکیه گاهی است).

سپس حضرت حسن بن علی علیه السلام به سخن آمده فرمود:

عموجان این مردم با تو آن کردند که دیدی ، و همانا خدای عزوجل در فرازمندترین دیدگاه این وضع را می نگرد، پس ذکر دنیا را با یاد مرگ و جدائی از آن از سر بنه ، و سختی آنچه را بر تو می رسد به خاطر آسودگی و سعادت سرانجامش بر خود هموار کن ، و شکیبیا باش تا پیغمبرت صلی الله علیه و آله و سلم را دیدار کنی با حال خوشنودی و رضایت از تو انشاء الله .

سپس حسین علیه السلام به سخن آمده فرمود:

ای عموجان به راستی که خدای تعالی توانا است که این وضع (جانخراشی) را که می بینی دگرگون کند و او است که هر روز در کاری است (و تغییرات و تحولات همه بدست او است)، همان این مردم دنیای خود را از تو دریغ داشتند

و تو هم دین خود را از آنها بازداشتی و راستی که تو چه بی نیازی از آنچه آنان از تو دریغ داشتند و چه نیازمندند آنان بدانچه تو از آنها باز داشتی ، بر تو باد به صبر که به راستی خیر و خوبی در صبر است ، و صبر پیشه کردن از بزرگواری است ، و بی تابی مکن که بی تابی سودت نبخشد.

سپس عمار رضی الله عنه آغاز سخن کرده چنین گفت :

ای اباذر خدا به هراس و وحشت اندازد آنکه تو را به هراس انداخت و بترساند آنکه تو را ترساند و به راستی سوگند به خدا که چیزی مردم را از حقگوئی باز نداشته جز دل بستن به دنیا و دوستی آن ، بدانکه طاعت و فرمانبرداری در پرتو اکثریت است (مجلسی رحمته الله علیه گوید یعنی مردم عموماً تابع اکثریت هستند اگر چه آن اکثریت بر باطل باشد، و ممکن است مقصود این باشد که طاعت با جماعت اهل حق است ...) و سلطنت و فرمانروائی از آن کسی است که بدان دست یافته ، و به راستی این گروه مردم را برای رسیدن بدنیاشان دعوت کردند و آنها دعوتشان را پذیرفتند و در مقابل دین خود را بدانها دادند و در نتیجه زیان دنیا و آخرت را بردند و زیان آشکارا به راستی همین است .

آنگاه ابوذر رضی الله عنه به سخن آمده گفت :

سلام و رحمت خدا بر همگی شما باد، پدر و مادرم به قربان این چهره ها که به راستی هرگاه من شما را می بینم به یاد رسول خدا صلی الله علیه و آله می افتم ، و دلخوشی من در سکونت مدینه تنها شما بودید، ولی بودنم در مدینه بر عثمان ناگوار بود (و مرا مزاحم کارهای خویش میدید) چنانچه در شام نیز توقف من بر معاویه ناگوار می نمود و از این رو تصمیم گرفت مرا به شهر دیگری تبعید کند، من از او خواستم که آن شهر را کوفه قرار دهد (و مرا به کوفه تبعید کند) ولی او به خیال خود ترسید اگر من به کوفه روم آن شهر را بر علیه برادرش (ولیدین

عقبه که برادر مادری عثمان بود) بشورانم ، و به خدا سوگند خورد که مرا به شهری یار و یآوری نخواهم و در پناه او هراس و وحشتی ندارم ، خدا مرا بس است و معبودی جز او نیست بر او توکل کنم و او است پروردگار عرش بزرگ و درود خدا بر آقای ما محمد و خاندان پاکش باد.)

حدیث شماره : 252

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ وَ الْحَجَّالِ جَمِيعاً
عَنْ ثَعْلَبَةَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ مَسْلَمَةَ الْجَرِيرِيِّ قَالَ قُلْتُ لِأبي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام
يُؤَيِّخُونَنَا وَيَكْذِبُونَنَا أَنَا نَقُولُ إِنَّ صَيِّحَتَيْنِ تَكُونَانِ يَقُولُونَ مِنْ أَيْنَ تُعْرِفُ الْمُحِقَّةَ مِنْ
الْمُبْطِلَةَ إِذَا كَانَتَا قَالَ فَمَاذَا تَرُدُّونَ عَلَيْهِمْ قُلْتُ مَا نَرُدُّ عَلَيْهِمْ شَيْئاً قَالَ قُولُوا يُصَدِّقُ
بِهَا إِذَا كَانَ مَنْ يُؤْمِنُ بِهَا مِنْ قَبْلِ إِنْ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ أَمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ
أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدِي فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ

(252) - عبدالرحمن بن مسلمه جريری گوید: به امام صادق عليه السلام عرض

کردم : دشمنان (و مخالفین شیعه) مارا سرزنش کرده دروغگو پندارند، ما می
گوئیم : دو فریاد آسمانی خواهد بود، گویند: وقتی دو فریاد هر دو از آسمان
باشد چگونه فریاد حق از باطل شناخته شود؟ حضرت فرمود: شما چه پاسخی
به آنها دهید؟

عرض کردم : ما پاسخی نداریم که به آنها بگوییم ، فرمود: به آنها بگوئید:
هنگامی که آن فریاد بلند شود هر کس پیش از آن فریاد ایمان بدان آورده آنرا
باور و تصدیق کند خدای عزوجل فرماید (آیا کسی که به سوی حق هدایت می
کند شایسته تر است که پیرویش کنند یا آنکس که هدایت نمی کند جز آنکه

خود هدایت شود، پس شما را چه شده ، آیا چگونه قضاوت می کنید؟) (سوره یونس آیه 35).

شرح :

گویا مقصود حضرت این باشد که ندای حق چنان است که همه آن را بشناسند زیرا منادی حق به حق هدایت کند و ندای باطل به باطل دعوت کند، و حق و باطل برای کسانی که پیش از آن به حق ایمان آورده اند روشن و آشکار است .

ذره ذره کاندرا این ارض و جنس خود را همچون گاه و
سماسست کهرباسست
و در حدیث آینده نیز توضیحی بر این حدیث بیاید.

حدیث شماره : 253

عَنْهُ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ وَ الْحَجَّالِ عَنْ دَاوُدَ بْنِ فَرْقَدٍ قَالَ سَمِعَ رَجُلًا مِّنَ الْعِجْلِيَّةِ هَذَا الْحَدِيثَ قَوْلُهُ يُنَادِي مُنَادٍ أَلَا إِنَّ فُلَانَ بْنَ فُلَانَ وَ شِيعَتَهُ هُمُ الْفَائِزُونَ أَوَّلَ النَّهَارِ وَ يُنَادِي آخِرَ النَّهَارِ أَلَا إِنَّ عُثْمَانَ وَ شِيعَتَهُ هُمُ الْفَائِزُونَ قَالَ وَ يُنَادِي أَوَّلَ النَّهَارِ مُنَادٍ آخِرَ النَّهَارِ فَقَالَ الرَّجُلُ فَمَا يُدْرِينَا أَيُّمَا الصَّادِقُ مِنَ الْكَاذِبِ فَقَالَ يُصَدِّقُهُ عَلَيْهَا مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِهَا قَبْلَ أَنْ يُنَادِيَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ أَمْ مَنْ يُهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ لَا يُهْدَى إِلَّا أَنْ يُهْدَى الْآيَةُ

(253 - داودبن فرقد گوید: مردی از عجلیه این حدیث را شنید که گویند: (در هنگام ظهور) در اول روز منادی ندا کند: آگاه باشید که فلان فرزند فلان و پیروانش رستگارانند، و در آخر روز منادی دیگر ندا کند: آگاه باشید که عثمان و پیروانش رستگارانند؟ آن مرد عجلی گفت : در این صورت ما ندانیم که کدام

راست گو است و کدام دروغگو؟ حضرت در پاسخ فرمود: تصدیق کند آن را (و راستگویی را از دروغگو بشناسد) آنکس که پیش از این ندا بدان ایمان دارد، همانا خدای عزوجل فرماید: (آیا کسی که به حق هدایت کند سزاوارتر است که پیرویش کنند یا آنکس که هدایت نمی کند جز آنکه خود هدایت شود...) تا آخر آیه (که حدیث 252 گذشت).

حدیث شماره : 254

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لَا تَرَوْنَ مَا تُحِبُّونَ حَتَّى يَخْتَلِفَ بَنُو فُلَانٍ فِيمَا بَيْنَهُمْ فَإِذَا اختلفوا طَمِعَ النَّاسُ وَ تَفَرَّقَتِ الْكَلِمَةُ وَ خَرَجَ السُّفْيَانِيُّ

(254 - اسحاق بن عمار از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: آنچه را دوست دارید نخواهید دید مگر وقتی که بنوفلان (مجلسی رحمته الله) گوید: مقصود بنی عباس است اگر چه مدت زیادی از انقراض آنان بگذرد) در میان خود اختلاف کنند، و چون اختلاف کنند مردم به طمع افتند، و دو دستگی و تفرقه ایجاد شود و (آنوقت است که) سفیانی خروج کند.)

حدیث شماره : 255

(حَدِيثُ الصَّيْحَةِ)

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ وَغَيْرِهِ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ الصَّبَّاحِ قَالَ سَمِعْتُ شَيْخًا يَذْكُرُ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي الدَّوَانِيقِ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ ابْتِدَاءً مِنْ نَفْسِهِ يَا سَيْفَ بْنَ عَمِيرَةَ لَا بُدَّ مِنْ مُنَادٍ يُنَادِي بِاسْمِ رَجُلٍ مِنْ وُلْدِ أَبِي طَالِبٍ قُلْتُ يَرُوبِهِ أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ قَالَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَسَمِعْتُ أُذْنِي مِنْهُ يَقُولُ لَا بُدَّ مِنْ مُنَادٍ يُنَادِي بِاسْمِ رَجُلٍ قُلْتُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ هَذَا الْحَدِيثَ مَا سَمِعْتُ بِمِثْلِهِ

قَطُّ فَقَالَ لِي يَا سَيْفُ إِذَا كَانَ ذَلِكَ فَخُنْ أَوَّلُ مَنْ يُجِيبُهُ أَمَا إِنَّهُ أَحَدُ بَنِي عَمَّتَا قُلْتُ أَيُّ بَنِي عَمَّتِكُمْ قَالَ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا السَّلَامُ ثُمَّ قَالَ يَا سَيْفُ لَوْ لَا أَنِّي سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ يَقُولُهُ ثُمَّ حَدَّثَنِي بِهِ أَهْلُ الْأَرْضِ مَا قَبِلْتَهُ مِنْهُمْ وَ لَكِنَّهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ ع

(حدیث صحیحہ و آواز آسمانی :

255 - اسماعیل صباح گوید: از پیری شنیدم که (این حدیث را) از سیف بن عمیره نقل می کرد که گفت : من در نزد ابوالدوانیق (منصور دوانیقی) بودم و از او شنیدم که بی مقدمه به من گفت : ای سیف بن عمیره به ناچار یک منادی (آسمانی) به نام مردی از فرزندان ابوطالب ندا کند! بدو گفتم : کسی هست که این حدیث را روایت کند؟ گفت : قسم بدانکه جانم بدست او است که بگوش خودم از او (یعنی از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ) چنانچه در آخر حدیث بدان تصریح کرده است) شنیدم که می فرمود: بناچار باید منادی (آسمانی بنام مردی ندا کند.

گفتم : ای امیرالمؤمنین به راستی که من تاکنون این حدیث را نشنیده ام ؟
گفت : ای سیف وقتی این ندا بلند شود ما نخستین کسی باشیم که آن را اجابت
کنیم (و بپذیریم) چونکه آن مردی که به نامش ندا شود یکی از عموزادگان ما
است ، گفتم ، از کدام عموزاده های شما؟ گفت : از فرزندان حضرت فاطمه
علیها السلام سپس گفت : ای سیف اگر نبود که من این حدیث را از ابا جعفر محمد بن
علی (یعنی حضرت باقر علیها السلام شنیده بودم و بجای او تمام مردم زمین این حدیث
را برای من حدیث می کردند من نمی پذیرفتم ولی او محمد بن علی است !
(یعنی او کسی است که هیچگاه دروغ نمی گوید و هرچه بگوید حتما خواهد
شد.) (.

حدیث شماره : 256

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ
قَالَ كُنْتُ مَعَ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ جَالِسًا فِي الْمَسْجِدِ إِذْ أَقْبَلَ دَاوُدُ بْنُ عَلِيٍّ وَ سُلَيْمَانُ
بْنُ خَالِدٍ وَ أَبُو جَعْفَرٍ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ مُحَمَّدٍ أَبُو الدَّوَانِيقِ فَقَعَدُوا نَاحِيَةَ مِنَ الْمَسْجِدِ
فَقِيلَ لَهُمْ هَذَا مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ جَالِسٌ فَقَامَ إِلَيْهِ دَاوُدُ بْنُ عَلِيٍّ وَ سُلَيْمَانُ بْنُ خَالِدٍ وَ
قَعَدَ أَبُو الدَّوَانِيقِ مَكَانَهُ حَتَّى سَلَّمُوا عَلَيَّ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُمْ أَبُو
جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا مَنَعَ جَبَّارِكُمْ مِنْ أَنْ يَأْتِيَنِي فَعَدَّرُوهُ عِنْدَهُ فَقَالَ ذَلِكَ أَبُو جَعْفَرٍ
مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَمَا وَاللَّهِ لَا تَذْهَبُ اللَّيَالِي وَ الْأَيَّامُ حَتَّى يَمْلِكَ مَا بَيْنَ قُطْرَيْهَا
ثُمَّ لَيْطَانُ الرَّجَالِ عَقِبَهُ ثُمَّ لَتَدْلَنَ لَهُ رِقَابُ الرَّجَالِ ثُمَّ لَيَمْلِكَنَّ مُلْكًا شَدِيدًا فَقَالَ لَهُ
دَاوُدُ بْنُ عَلِيٍّ وَ إِنْ مُلْكَنَا قَبْلَ مُلْكِكُمْ قَالَ نَعَمْ يَا دَاوُدُ إِنْ مُلْكِكُمْ قَبْلَ مُلْكِنَا وَ
سُلْطَانِكُمْ قَبْلَ سُلْطَانِنَا فَقَالَ لَهُ دَاوُدُ أَصْلَحَكَ اللَّهُ فَهَلْ لَهُ مِنْ مُدَّةٍ فَقَالَ نَعَمْ يَا دَاوُدُ
وَ اللَّهُ لَا يَمْلِكُ بَنُو أُمِّيَّةَ يَوْمًا إِلَّا مَلَكَتُمْ مِثْلِيهِ وَ لَا سَنَةَ إِلَّا مَلَكَتُمْ مِثْلِيهَا وَ لَيَتَلَقَّهَا

الصَّبِيَّانُ مِنْكُمْ كَمَا تَلَقَّفُ الصَّبِيَّانُ الْكُرَّةَ فَقَامَ دَاوُدُ بْنُ عَلِيٍّ مِنْ عِنْدِ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَرِحًا يُرِيدُ أَنْ يُخْبِرَ أَبَا الدَّوَانِيقِ بِذَلِكَ فَلَمَّا نَهَضَا جَمِيعًا هُوَ وَ سُلَيْمَانُ بْنُ خَالِدٍ نَادَاهُ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام مِنْ خَلْفِهِ يَا سُلَيْمَانُ بْنُ خَالِدٍ لَا يَزَالُ الْقَوْمُ فِي فُسْحَةٍ مِنْ مُلْكِهِمْ مَا لَمْ يُصِيبُوا مِنَّا دَمًا حَرَامًا وَ أَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى صَدْرِهِ فَإِذَا أَصَابُوا ذَلِكَ الدَّمَّ فَبَطْنُ الْأَرْضِ خَيْرٌ لَهُمْ مِنْ ظَهْرِهَا فَيَوْمئِذٍ لَا يَكُونُ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ نَاصِرٌ وَ لَا فِي السَّمَاءِ عَازِرٌ ثُمَّ انْطَلَقَ سُلَيْمَانُ بْنُ خَالِدٍ فَأَخْبَرَ أَبَا الدَّوَانِيقِ فَجَاءَ أَبُو الدَّوَانِيقِ إِلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَسَلَّمَ عَلَيْهِ ثُمَّ أَخْبَرَهُ بِمَا قَالَ لَهُ دَاوُدُ بْنُ عَلِيٍّ وَ سُلَيْمَانُ بْنُ خَالِدٍ فَقَالَ لَهُ نَعَمْ يَا أَبَا جَعْفَرٍ دَوْلَتُكُمْ قَبْلَ دَوْلَتِنَا وَ سُلْطَانُكُمْ قَبْلَ سُلْطَانِنَا سُلْطَانُكُمْ شَدِيدٌ عَسِرٌ لَا يُسْرَفُ فِيهِ وَ لَهُ مَدَّةٌ طَوِيلَةٌ وَ اللَّهُ لَا يَمْلِكُ بَنُو أُمِّيَّةٍ يَوْمًا إِلَّا مَلَكَتُمْ مِثْلِيهِ وَ لَا سَنَةً إِلَّا مَلَكَتُمْ مِثْلِيهَا وَ لَيْتَلَقَفْتُهَا صَبِيَّانٌ مِنْكُمْ فَضَلًّا عَنِ رِجَالِكُمْ كَ يَتَلَقَّفُ الصَّبِيَّانُ الْكُرَّةَ أَ فَهِمْتُمْ ثُمَّ قَالَ لَا تَرَأَوْنَ فِي عُنُقِ الْمَلِكِ تَرَعُدُونَ فِيهِ مَا لَمْ تُصِيبُوا مِنَّا دَمًا حَرَامًا فَإِذَا أَصَبْتُمْ ذَلِكَ الدَّمَّ غَضِبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيْكُمْ فَذَهَبَ بِمُلْكِكُمْ وَ سُلْطَانِكُمْ وَ ذَهَبَ بِرِجْحِكُمْ وَ سَلَطَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيْكُمْ عَبْدًا مِنْ عِبِيدِهِ أَعْوَرَ وَ لَيْسَ بِأَعْوَرَ مِنْ آلِ أَبِي سُفْيَانَ يَكُونُ اسْتِيصَالُكُمْ عَلَى يَدَيْهِ وَ أَيْدِي أَصْحَابِهِ ثُمَّ قَطَعَ الْكَلَامَ

(256) - ابوبصير گوید: در خدمت امام باقر عليه السلام در مسجد (مدینه) نشستہ

بودم کہ داود بن علی (عموی منصور دوانیقی کہ بعدها نیز والی مدینہ شد) و سلیمان بن خالد و عبدالله بن محمد (منصور دوانیقی) وارد مسجد شدند و در گوشه ای از مسجد نشستند، کسی به آنها گفت: این محمد بن علی است کہ اینجا نشستہ، در این هنگام داود بن علی و سلیمان بن خالد بر خاستہ به سوی آن حضرت آمدند ولی منصور دوانیقی از جای خود حرکت نکرد، آندو آمدند و بر حضرت ابی جعفر (باقر) عليه السلام سلام کردند، حضرت بدانها فرمود: چه چیز

مانع شد که جبار (و سرکش) شما (یعنی منصور) نیز (مانند شما) به نزد من آید؟ آن دو از جانب او عذر تراشی کردند (و اظهار کردند که از آمدن به نزد شما معذور بود) حضرت باقر علیه السلام فرمود: آگاه باشید که به خدا سوگند چندان شب و روزی نگذرد تا اینکه او میان دو اقلیم زمین را بگیرد، و پس از آن مردان بدنبال او افتند و سپس گردنکشان در برابرش رام گردند، و پس از آن سلطنتی سخت بدست آورد.

داود بن علی گفت: آیا سلطنت ما پیش از سلطنت شما است؟ فرمود: آری ای داود دولت شما پیش از دولت ما است، و سلطنت شما قبل از سلطنت ما است، داود گفت: خدا کارت را به بهبودی گراید آیا (سلطنت ما) مدتی هم دارد؟ فرمود: آری ای داود به خدا سوگند که شما به عدد هر روز سلطنت بنی امیه دو روز و در مقابل یکسال آنها دو سال سلطنت می کنید (مجلسی رحمته الله علیه) گوید: شاید مقصود حضرت فهماندن اصل کثرت و زیادتی سلطنت بنی عباس بر بنی امیه است، مانند اینکه متداول است برای فهماندن کثرت (کرتین) و (لبیک) می گویند اگر چه از دو بار بیشتر باشد و گرنه چنانچه می دانیم مدت سلطنت بنی عباس چندین برابر مدت سلطنت بنی امیه بوده (و هر آینه بچه های شما مقام سلطنت را همچنانکه کودکان با گوی بازی می کنند، دست بدست بگردانند. داود بن علی (که این سخنان را شنید) شادان از نزد آنحضرت برخاست به سوی منصور رفت تا او را از این مژده با خبر سازد، و چون داود و سلیمان بن خالد رفتند حضرت سلیمان را از پشت سر صدا زد و فرمود: ای سلیمان بن خالد اینان (یعنی بن عباس) پیوسته در خوشی و آسایش سلطنت کند تا وقتی که خون ناحقی از ما و اشاره بخودش فرمود نریزند، و هرگاه دستشان بدان

خون آلوده شد در آن هنگام زیر زمین برای ایشان بهتر از روی زمین است و در آن زمان نه در زمین یاوری دارند و نه در آسمان عذر آوری .

سلیمان بن خالد بیامد تا جریان را به منصور گفت ، منصور برخاسته خدمت امام باقر علیه السلام آمد و بر آنحضرت سلام کرده سخن داود بن علی و سلیمان خالد را (که از آنحضرت نقل کرده بودند) به عرض امام علیه السلام رسانید، حضرت فرمود: آری ای ابا جعفر دولت شما پیش از دولت ما و سلطنت شما پیش از سلطنت ما است ، سلطنت شما سلطنتی سخت و دشوار است که همواری در آن نیست ، و مدتی طولانی دوام دارد، و به خدا سوگند شما در برابر هر روز سلطنت بنی امیه دو روز و برابر هر سال آن دو سال سلطنت خواهید کرد، و مقام سلطنت را بچه های شما تا چه رسد به مردانتان دست بدست بگردانند همچنانکه کودکان با گوی بازی کنند! فهمیدی ؟

سپس فرمود: و پیوسته سلطنت شما رونق دارد و در آن به خوشی بسر می برید تا وقتی که خون حرام (و ناحقی) از ما نریخته اید و هرگاه آلوده بدان شدید (و خون ناحقی از ما ریختید) خدای عزوجل بر شما خشم کند و دولت و سلطنت شما را از بین ببرد، و شوکت را از شما بگیرد، و خدای عزوجل بنده ای اعور (شرحش بیاید) از بندگانش را که از اولاد ابی سفیان نیست بر شما مسلط کند که نابودی شما بدست او و همراهانش باشد، سپس امام علیه السلام سخن خود را قطع کرد.

شرح :

(اعور) در لغت به چند معنی آمده که از آنجمله است : یک چشم ، بدخلق ، کسی که برادر پدر و مادری ندارد، و مقصود حضرت در اینجا چنانچه مجلسی رحمته الله فرموده : هلاکوخان نوه چنگیز است که به بغداد آمد و آخرین

خلیفه عباسی مستعصم را کشت و بغداد را گرفت و سلطنت بنی عباس منقرض گشت .)

حدیث شماره : 257

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ مَزِيدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قُلْتُ لَهُ أَيَّامَ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ قَدْ اِخْتَلَفَ هَؤُلَاءِ فِيمَا بَيْنَهُمْ فَقَالَ دَعُ ذَا عَنكَ إِنَّمَا يَجِيءُ فَسَادُ أَمْرِهِمْ مِنْ حَيْثُ بَدَأَ صَلَاحُهُمْ

(257 - مفضل بن مزید گوید: در ایام (شورش) عبدالله بن علی (که ترجمه

اش بیاید) به امام صادق علیه السلام عرض کردم: در میان اینها اختلاف افتاده؟ فرمود: این سخن را واگذار (و انتظار نابودی آنها را مکش) که تباهی کار اینها از همانجا که روبرو شده (یا شروع شده) پیش آید.

شرح :

برای فهم این حدیث لازم است قبلا حدیث 254 را مطالعه کنید، امام صادق علیه السلام در آن حدیث فرمود: آنچه را شما دوست دارید (یعنی ظهور حکومت حقه و آمدن حضرت قائم علیه السلام را) نخواهید دید مگر وقتی که بنوفلان (که مقصود بنی عباس است) اختلاف کنند... تا به آخر.

مفضل راوی این حدیث که معلوم می شود آن حدیث را شنیده بود به محض مشاهده اختلاف در میان بنی عباس (بشرحی که در ذیل خواهیم گفت) به امام علیه السلام عرض می کند: میان آنها اختلاف پدید آمد (و چنانچه خبر داده اید انقراض آنها شروع شده و ما انتظار حکومت حقه را را داشته باشیم)؟ حضرت در پاسخش می خواهید بفرماید این اختلاف منظور نیست، و نابودی آنها از همانجا شروع شود که صلاحشان پدید آمد.

در اینجا دو مطلب باید در این حدیث توضیح داده شود:

1 - اینکه مقصود از عبدالله بن علی کیست ؟

2 - مقصود امام عَلَيْهِ السَّلَامُ از جمله اخیر حدیث (انما یجیء فساد امرهم من

حیث بداصلاحهم) چیست ؟

در قسمت اول مجلسی رحمته الله گوید: شاید مقصود از عبدالله بن علی: عبدالله بن محمد بن علی بن عبدالله بن عباس منصور دوانیقی باشد که حضرت او را به جدش علی منسوب فرموده و عبدالله بن علی گفته است .

و در موضوع دوم گوید: یعنی چنانچه ظهور دولت ایشان بدست مردی بود که از سمت مشرق زمین آمد که مقصود همان ابومسلم خراسانی است هم چنین انقراض دولت ایشان نیز بدست مردی خواهد بود که از همان ناحیه بیاید که مقصود هلاکوخان نوه چنگیز می باشد (پایان کلام مجلسی رحمته الله).

ولی به نظر مترجم: مقصود از عبدالله بن علی عموی منصور است که در استقرار خلافت عباسیان و انقراض خلافت بنی امیه بسیار مؤثر بود و جنگهای سختی با بنی امیه کرد (بشرحی که ابن اثیر در کامل و دیگر مورخین در کتابهای خود نقل کرده اند) و ابوالعباس سفاح او را به حکومت شامات منصوب کرد، و پس از مرگ ابوالعباس زیر بار بیعت منصور نرفت و علم مخالف با منصور برافراشت، و خود را خلیفه ابوالعباس دانست و مردم شام را به بیعت با خویش دعوت کرد و جمع زیادی هم با او بیعت کردند تا اینکه منصور دوانیقی ناچار شد در سال (137) ابومسلم خراسانی را به دفع او بفرستد، و ابو مسلم با لشکری بسیار به دفع او آمد، و در نصیبین بهم برخوردند و ششماه تمام جنگ کردند تا بالاخره لشکر عبدالله بن علی شکست خورد و خود او فرار کرده به بصره آمد و در خانه برادرش سلیمان بن علی (والی بصره) مخفی شد تا پس از

یکسال که بالاخره با منصور بیعت کرد و خیال منصور از او راحت شد (بشرحی که ابن اثیر در حوادث سال 137 و 138 ذکر کرده است).

و در موضوع دوم نیز بعید نیست گرچه احتمالی که مجلسی رحمته الله علیه داده با توجه به برخی از روایات نظیر آن، قوی تر است مقصود حضرت این باشد که همانطور که بنی عباس برای تصرف خلافت و انقراض بنی امیه از ستم بنی امیه نسبت به آل محمد و شیعیان امیرالمؤمنین استفاده کردند و ظلم و تعدی آنها را وسیله تبلیغات خویش قرار دادند و مردم را بر علیه آنها تحریک کرده برای نابودی آنها آماده کردند، نابودی خود بنی عباس نیز از همین ناحیه شروع خواهد شد و کار ستم و تعدی آنها نسبت به اولاد فاطمه و شیعیان علی علیه السلام به جایی می رسد که مخالفین آنها از همین نقطه ضعف بر علیه آنها استفاده کرده و مقدمات انقراض آنان فراهم می شود.

و ما هنگامی که به تاریخ انقراض بنی عباس نگاه می کنیم می بینیم که مهمترین وسیله نابودی آنها همان ظلم و ستم بی حدی بود که نسبت به شیعیان روا داشتند، و همان تعدیها بود که زمینه را برای تسلط هلاکوخان به بغداد و کشتن مستعصم فراهم ساخت.

مورخین می نویسند: که میر ابوبکر پسر مستعصم (آخرین خلیفه عباسی که بدست هلاکوخان کشته شد) در اثر عداوتی که با شیعیان داشت طائفه ای از لشکریان را به حمله کرخ بغداد که مسکن شیعیان علی علیه السلام بود فرستاد تا آنجا را غارت کردند و جماعت بسیاری از سادات بنی هاشم را اسیر کردند و متجاوز از هزار دختر از علویات و غیر ایشان را به اسارت بردند، و آنها را برهنه بر پشت اسبان سوار کردند و از میان بازار عبور دادند،

و امثال اینگونه جنایاتی که در تاریخ بنی عباس بی سابقه بود، و همین امر سبب شد که مؤید الدین علقی قمی وزیر مستعصم (که نامش ابوطالب محمد بن علی بن محمد بود) و خود از شیعیان بود در صدد از بین بردن بنی عباس برآید و روی همین جهت نامه پنهانی به هلاکوخان که در صدد فتح بغداد بود ولی از قدرت خلیفه عباسی واهمه داشت بنویسد و او را به فتح بغداد تطمیع کند، و همین نامه موجب دلگرمی هلاکوخان گشت و تصمیم به فتح بغداد و نابود ساختن خلفای بنی عباس گرفت و با کمک مؤید الدین علقی وزیر به اینکار موفق گشت و در سال 656 وارد بغداد شد و مستعصم را نیز کشت و بدین ترتیب به دوران خلافت ننگین بنی عباس خاتمه داد.

حدیث شماره : 258

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ بَدْرِ بْنِ الْخَلِيلِ الْأَزْدِيِّ قَالَ كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ آيَتَانِ تَكُونَانِ قَبْلَ قِيَامِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمْ تَكُونَا مُنْذُ هَبَطَ آدَمُ إِلَى الْأَرْضِ تَنْكَسِفُ الشَّمْسُ فِي النُّصْفِ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ وَالْقَمَرُ فِي آخِرِهِ فَقَالَ رَجُلٌ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ تَنْكَسِفُ الشَّمْسُ فِي آخِرِ الشَّهْرِ وَالْقَمَرُ فِي النُّصْفِ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنِّي أَعْلَمُ مَا تَقُولُ وَلَكِنَّهُمَا آيَتَانِ لَمْ تَكُونَا مُنْذُ هَبَطَ آدَمُ ع

(258) - بدر بن خلیل ازدی گوید: در محضر امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ نشسته بودم حضرت فرمود: پیش از قیام حضرت قائم عَلَيْهِ السَّلَامُ دو نشانه پدید آید که از روز هبوط آدم چنین چیزی پدید نیامده یکی آنکه خورشید در نیمه ماه رمضان بگیرد، و دیگر آنکه ماه در آخر رمضان بگیرد، مردی گفت: ای فرزند رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (معمولاً) خورشید در آخر ماه می گیرد و ماه در نیمه آن؟ امام

باقر عليه السلام فرمود: آنچه را تو می گوئی من میدانم ، ولی این دو نشانه ای است که از روز هبوط آدم پیش نیامده است .

حدیث شماره : 259

عَلَىٰ بُنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمِقْدَامِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ خَرَجْتُ أَنَا وَابِي حَتَّى إِذَا كُنَّا بَيْنَ الْقَبْرِ وَالْمَنِيرِ إِذَا هُوَ بِأَنَاسٍ مِنَ الشَّيْعَةِ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ ثُمَّ قَالَ إِنِّي وَاللَّهِ لَأُحِبُّ رِيَاحَكُمْ وَارْوَا حُكْمَكُمْ فَأَعِينُونِي عَلَىٰ ذَلِكَ بَوْرَعٍ وَاجْتِهَادٍ وَاعْلَمُوا أَنَّ وَلَا يَتَنَا لَأُتَالُ إِلَّا بِالْوَرَعِ وَالِاجْتِهَادِ وَمَنْ أَتَمَّ مِنْكُمْ بَعْدَ فَلْيَعْمَلْ بِعَمَلِهِ أَنْتُمْ شَيْعَةُ اللَّهِ وَأَنْتُمْ أَنْصَارُ اللَّهِ وَأَنْتُمْ السَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ وَالسَّابِقُونَ الْآخِرُونَ وَالسَّابِقُونَ فِي الدُّنْيَا وَالسَّابِقُونَ فِي الْآخِرَةِ إِلَى الْجَنَّةِ قَدْ ضَمَّنَّا لَكُمْ الْجَنَّةَ بِضَمَانِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَضَمَانَ رَسُولِ اللَّهِ ص وَاللَّهُ مَا عَلَىٰ دَرَجَةِ الْجَنَّةِ أَكْثَرَ أَرْوَاحًا مِنْكُمْ فَتَنَافَسُوا فِي فِضَائِلِ الدَّرَجَاتِ أَنْتُمْ الطَّيِّبُونَ وَنِسَاؤُكُمْ الطَّيِّبَاتُ كُلُّ مُؤْمِنَةٍ حَوْرَاءُ عِيْنَاءُ وَكُلُّ مُؤْمِنٍ صَدِيقٌ وَقَدْ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام لِقَنْبَرٍ يَا قَنْبَرُ أَبْشِرْ وَبَشِّرْ وَاسْتَبْشِرْ فَوَاللَّهِ لَقَدْ مَاتَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَهُوَ عَلَىٰ أُمَّتِهِ سَاخِطٌ إِلَّا الشَّيْعَةَ أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ عِزًّا وَعِزُّ الْإِسْلَامِ الشَّيْعَةُ أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ دِعَامَةً وَدِعَامَةُ الْإِسْلَامِ الشَّيْعَةُ أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ ذُرْوَةً وَذُرْوَةُ الْإِسْلَامِ الشَّيْعَةُ أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ شَرَفًا وَشَرَفُ الْإِسْلَامِ الشَّيْعَةُ أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ سَيِّدًا وَسَيِّدُ الْمَجَالِسِ مَجَالِسُ الشَّيْعَةِ أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ إِمَامًا وَإِمَامُ الْأَرْضِ أَرْضٌ تَسْكُنُهَا الشَّيْعَةُ وَاللَّهُ لَوْ لَا مَا فِي الْأَرْضِ مِنْكُمْ مَا رَأَيْتَ بَعْضَ عَشْبَاءٍ أَبَدًا وَاللَّهُ لَوْ لَا مَا فِي الْأَرْضِ مِنْكُمْ مَا أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَىٰ أَهْلِ خِلَافِكُمْ وَكَأَصَابُوا الطَّيِّبَاتِ مَا لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَا لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ كُلُّ نَاصِبٍ وَإِنْ تَعَبَدَ وَاجْتَهَدَ مَنْسُوبٌ إِلَىٰ هَذِهِ الْآيَةِ عليه السلام اِمْلَةٌ نَاصِبَةٌ تَصَلِي نَ اِرًا حَامِيَةً فَكُلُّ نَاصِبٍ

مُجْتَهِدٍ فَعَمَلُهُ هَبَاءٌ شَيْعَتُنَا يَنْطِقُونَ بِنُورِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ مَنْ يُخَالِفُهُمْ يَنْطِقُونَ بِتَفَلَّتٍ
 وَ اللَّهُ مَا مِنْ عَبْدٍ مِنْ شَيْعَتِنَا يَنَامُ إِلَّا أَصْعَدَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ رُوحَهُ إِلَى السَّمَاءِ
 فَيُبَارِكُ عَلَيْهَا فَإِنْ كَانَ قَدْ أَتَى عَلَيْهَا أَجَلُهَا جَعَلَهَا فِي كُنُوزِ رَحْمَتِهِ وَ فِي رِيَاضِ
 جَنَّةٍ وَ فِي ظِلِّ عَرْشِهِ وَ إِنْ كَانَ أَجَلُهَا مُتَأَخَّرًا بَعَثَ بِهَا مَعَ أَمْنَتِهِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
 لِيَرُدُّوَهَا إِلَى الْجَسَدِ الَّذِي خَرَجَتْ مِنْهُ لِتَسْكُنَ فِيهِ وَ اللَّهُ إِنْ حَاجَّكُمْ وَ عَمَّارَكُمْ
 لَخَاصَّةُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ إِنْ فَقَرَاءَكُمْ لِأَهْلِ الْغِنَى وَ إِنْ أَغْنِيَاءَكُمْ لِأَهْلِ الْقِنَاعَةِ وَ
 إِنْكُمْ كُلُّكُمْ لِأَهْلِ دَعْوَتِهِ وَ أَهْلِ إِجَابَتِهِ

(259 - عمرو بن ابی المقدام می گوید: شنیدم از امام صادق علیه السلام که می
 فرمود: من و پدرم از خانه بیرون رفتیم تا (در مسجد مدینه) به میان قبر و منبر
 رسیدیم در آنجا به گروهی از شیعه برخوردیم پدرم به آنها سلام کرد سپس
 فرمود: به خدا سوگند من بوی شما و جانهای شما را دوست دارم، پس شما
 کمکم کنید بر این دوستی به پارسائی و کوشش، و بدانید که به ولایت (و
 دوستی) ما نتوان رسید جز به پارسائی و کوشش، و هر کس از شما که (بنده
 ای از بندگان خدا) را امام و پیشوای خود قرار دهد باید بر طبق رفتار و کردار
 او عمل کند، شمائید پیروان خدا، و شمائید یاران خدا، و شمائید پیشی گرفتگان
 اولین و پیشی گرفتگان آخرین و پیشی گرفتگان در دنیا و پیشی گرفتگان در
 آخرت به سوی بهشت، و ما از روی ضمانتی که خدا کرده و ضمانت رسول
 خدا صلی الله علیه و آله و سلم برای شما ضمانت بهشت را کرده ایم، به خدا که در درجات بهشت
 کسی بیشتر از شماها نباشد، پس برای درک فضائل درجات بهشت با یکدیگر
 رقابت کنید، شمائید پاکان و زنانتان نیز زنانی پاک هستند، هر زن با ایمانی
 حوریه ای است خوش چشم، و هر مرد با ایمانی یک صدیقی است، امیرمؤ
 منان به قبر (غلامش) فرمود: ای قبر مژده گیر، و مژده ده، و خوشحال باش

که به خدا سوگند رسول خدا ﷺ از این جهان رفت و جز بر شیعه بر سایر امت خود خشمگین بود.

بدانکه برای هر چیزی عزت و شوکتی است و عزت اسلام شیعیان هستند.

آگاه باش که هر چیز را ستونی است و ستون اسلام شیعیان هستند.

آگاه باش که برای هر چیز سری است و سر اسلام شیعیانند.

آگاه باش که برای هر چیزی شرافتی است و شرافت اسلام شیعه است .

آگاه باش که هر چیزی را آقائی است و آقای مجالس و انجمنها مجالس

شیعه است .

آگاه باش که هر چیزی را امام و رهبری است و امام زمین آن سرزمینی است که شیعه در آن سکونت دارد، به خدا اگر شما در زمین نباشید گیاهی در زمین نروید. به خدا سوگند اگر شما در روی زمین نباشید خدا نعمتی به مخالفین شما ندهد، و به خوشیها دست نیابند و نه در دنیا و نه در آخرت بهره ای ندارند، هر شخص ناصبی (و دشمن خاندان رسول خدا) به هر اندازه هم که عبادت و کوشش کند مشمول این آیه است (کارگری ناصبی است که در آتشی سوزان در آید) (سوره غاشیه آیه 3 و 4) پس هر شخص ناصبی کوشائی عملش بر باد است ، شیعیان ما هستند که به نور خدای عزوجل گویا هستند، و مخالفان آنهایند که پراکنده و بی ماخذ سخن گویند، به خدا سوگند هیچ بنده ای از شیعیان ما نیست که بخوابد جز آنکه خدای عزوجل روحش را به آسمان بالا برد و بدان برکت دهد پس اگر عمرش بسر آمده باشد آن را در گنجینه های رحمت خویش و گلستانهای بهشتش و در سایه عرشش جای دهد و اگر عمرش بسر نیامده باشد به همراه فرشتگان امین خود باز فرستد تا آن را به پیکری که از آن بیرون آمده باز گردانند که در آن جایگیر شود.

بخدا سوگند که حاجیان شما و عمره گزارانتان خاصان درگاه خدای عزوجل هستند، و به راستی که بینوایان شما توانگرند، و توانگرانتان قناعت پیشه گانند، و به راستی که همه شماها اهل دعوت خدا و اهل اجابت (و پذیرش) او هستید.

حدیث شماره : 260

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ شَمُونَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمِقْدَامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِثْلَهُ وَ زَادَ فِيهِ أَلَا وَ إِنِّ لِكُلِّ شَيْءٍ جَوْهَرًا وَ جَوْهَرُ وُلْدِ آدَمَ مُحَمَّدٌ ص وَ نَحْنُ وَ شِيعَتُنَا بَعْدُنَا حَبْدًا شِيعَتُنَا مَا أَقْرَبَهُمْ مِنْ عَرْشِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَحْسَنَ صُنْعَ اللَّهِ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ اللَّهُ لَوْ لَأَنْ يَتَعَاطَمَ النَّاسُ ذَلِكَ أَوْ يَدْخُلَهُمْ زَهْوٌ لَسَلَّمَتْ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ قَبْلًا وَ اللَّهُ مَا مِنْ عَبْدٍ مِنْ شِيعَتِنَا يَتْلُو الْقُرْآنَ فِي صَلَاتِهِ قَائِمًا إِلَّا وَ لَهُ بِكُلِّ حَرْفٍ مِائَةٌ حَسَنَةً وَ لَا قَرَأَ فِي صَلَوَاتِهِ جَالِسًا إِلَّا وَ لَهُ بِكُلِّ حَرْفٍ خَمْسُونَ حَسَنَةً وَ لَا فِي غَيْرِ صَلَاةٍ إِلَّا وَ لَهُ بِكُلِّ حَرْفٍ عَشْرُ حَسَنَاتٍ وَ إِنِّ لِلصَّامِتِ مِنْ شِيعَتِنَا لَأَجْرٌ مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ مِنْ خَالَفَهُ أَنْتُمْ وَ اللَّهُ عَلَى فُرْشِكُمْ نِيَامٌ لَكُمْ أَجْرُ الْمُجَاهِدِينَ وَ أَنْتُمْ وَ اللَّهُ فِي صَلَاتِكُمْ لَكُمْ أَجْرُ الصَّافِينَ فِي سَبِيلِهِ أَنْتُمْ وَ اللَّهُ الَّذِينَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ نَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ إِنَّمَا شِيعَتُنَا أَصْحَابُ الْأَرْبَعَةِ الْأَعْيُنِ عَيْنَانِ فِي الرَّأْسِ وَ عَيْنَانِ فِي الْقَلْبِ أَلَا وَ الْخَلَائِقُ كُلُّهُمْ كَذَلِكَ إِلَّا أَنْ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَتَحَ أَبْصَارَكُمْ وَ أَعْمَى أَبْصَارَهُمْ

(260) - و نیز عمرو بن ابی المقدام در حدیث دیگری مانند حدیث فوق را از

امام صادق علیه السلام روایت کرده و در آن افزوده :

آگاه باشید که به راستی هر چیزی را گوهری است و گوهر فرزندان آدم محمد ﷺ است و پس از آن حضرت ما و شیعیانمان هستیم ، خوشا بر شیعیان ما که چه نزدیکند به عرش خدای عزوجل ، و چه نیکو است رفتار خدای عزوجل نسبت بدانان در روز قیامت .

به خدا سوگند اگر بر مردم بزرگ و گران نمی آمد و خود شیعیان را خود بینی فرا نمی گرفت فرشتگان رو در رو به آنها سلام می کردند. به خدا سوگند هیچ بنده ای از شیعیان ما نیست که قرآن را ایستاده در حال نماز بخواند جز آنکه در برابر هر حرفی از آن صد حسنه به او دهند، و اگر نشسته در نماز قرآن بخواند به هر حرفی پنجاه حسنه به او دهند، و شخص خموش از شیعیان ما ثواب قرآن خوان مخالفین را دارد، شما به خدا سوگند در بسترهای خود خفته اید و مزد مجاهدان (در راه خدا) را دارید، و شماها در نماز هستید و ثواب صف بستگان در راه خدا را دارید، شمائید به خدا قسم آن کسانی که خدای عزوجل درباره شان فرموده : (کینه ای که در سینه شان بوده کنده ایم و برادرانه بر تختها روبروی هم هستند) (سوره حجر آیه 47).

به راستی که شیعیان ما چهار چشم دارند، دو چشم در سر، و دو چشم در دل ، آگاه باشید که همه اینطورند ولی خدای عزوجل چشمهای شما را بینا کرده و چشمهای آنان را کور کرده است .)

حدیث شماره : 261

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ عَنبَسَةَ بْنِ مُصْعَبٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ أَشْكُو إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَحَدَّثِي وَتَقَلُّبِي بَيْنَ أَهْلِ الْمَدِينَةِ حَتَّى تَقْدُمُوا وَأَرَاكُمْ وَأَنْسَ بِكُمْ فَلَيْتَ هَذِهِ الطَّائِفَةُ أَذِنَ لِي فَاتَّخَذَ قَصْرًا فِي الطَّائِفِ فَسَكَنْتُهُ وَأَسْكَنْتُكُمْ مَعِيَ وَأَضْمَنَ لَهُ أَنْ لَا يَجِيءَ مِنِّي نَاحِيَتَنَا مَكْرُوهٌ أَبَدًا

(261 - عنبسة بن مصعب گوید: شنیدم از امام صادق عليه السلام که می فرمودند:

من از تنهایی و پریشانی خود در میان مردم مدینه به درگاه خدای عزوجل شکایت خویش می برم تا وقتی شماها به مدینه بیائید و من شما را ببینم و با شما مانوس شوم ، ای کاش این حکومت یاغی و سرکش به من اجازه می داد تا خانه ای در طائف می گرفتم و در آنجا سکونت می کردم و شماها را نیز با خودم در آنجا جای می دادم ، و در پیش او تعهد می کردم که از ناحیه ما هیچگاه بدی به او نرسد (و زیانی نبیند).)

حدیث شماره : 262

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ يُونُسَ بْنِ يَعْقُوبَ
قَالَ أَنْشَدَ الْكُمَيْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام شِعْرًا فَقَالَ أَخْلَصَ اللَّهُ لِي هَوَايَ فَمَا أُغْرِقُ
نَزْعًا وَلَا تَطْيِشُ سِهَامِي فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لَا تَقُلْ هَكَذَا فَمَا أُغْرِقُ نَزْعًا وَلَكِنْ
قُلْ فَقَدْ أُغْرِقُ نَزْعًا وَلَا تَطْيِشُ سِهَامِي

(262 - یونس بن یعقوب گوید: کمیت (شاعر) این شعر را برای امام صادق

عليه السلام سروده و گفت :

اخلص الله لي هواي فما اغرق نزعاً ولا تطيش سهامي
(یعنی خداوند عشق مرا برای شما پاک گرداند که زه کمان را نکشیده تیرم
به خطا نرود).

امام عليه السلام به او فرمود: اینطور نگو که (زه کمان را نکشیده ... بلکه بگو: (زه
را به خوبی کشیده تیرم بخطا نرود).

شرح :

مجلسی رحمته الله در شرح این حدیث چند معنی ذکر کرده که از آنجمله است
اینکه : چون مداحان مدح کسی را گویند معمولاً از حق به دور شده و راه مبالغه
و دروغ را پیش گیرند، و مقصود امام عليه السلام این است که درباره ما مطلب اینطور
نیست بلکه به هر اندازه هم که مبالغه شود از حق و راستی به دور نرفته ای و
مطابق واقع است (پایان کلام مجلسی رحمته الله .

و روی احتمال مجلسی رحمته الله شاید منظور امام این باشد که بخواهد او را از
مبالغه گوئی و دروغ جلوگیری کند و به او بفرماید در اشعار خود از طریقه
صدق و راستی منحرف مشو و نگو: زه نکشیده تیرم به هدف خورد بلکه بگو زه

را به خوبی کشیده و تیرم نیز به خطا نرود، یعنی در راه محبت و عشق به شما راه درستی را پیموده و با سعادت و کامیابی هم قرین خواهم بود. و فیض ﷺ نیز احتمالی در معنای این حدیث داده است که نقل آن خالی از فائده نیست او گوید:

شاید مراد کمیت این باشد که بخواهد سپاسگزاری خدای تعالی را بجا آورد بر اینکه بدون سعی و کوشش خداوند حالش را بر وفق مرادش کرده و این مطلب را بر سبیل استعارة و تمثیل ذکر کرده باشد، و معنای شعر چنین است که: خدای عزوجل خواسته مرا برابم به خوبی و پاکی انجام داده بی آنکه من تلاش و کوششی کنم، و چنان است که من کوششی کمان به سوی هدف نمی کنم و با این وصف تیرم به هدف می خورد، و کارها بر وفق مراد انجام می گیرد.

حضرت صادق علیه السلام او را از این دعا نهی فرموده و می خواهد به او بفهماند که هر کس دلش می خواهد که کارها بر وفق مراد او انجام گردد و در این باره تلاش و کوشش هم می کند و خدای تعالی نیز همیشه بدون اسباب و علل طبیعی کاری را انجام نمی دهد، پس بهتر آنست که توفیق خدای سبحان را بر تلاش و کوشش و اجابت خدای تعالی را بر طبق خواسته و میل سبب کامروائی و نیل به مقصود و به هدف خوردن تیر قرار دهی و این منت را از خدای سبحان بپذیری که تلاش و کوششت را بی ثمر نگذارده و گناهت را آمرزیده.

حدیث شماره : 263

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِي دَاوُدَ الْمُسْتَرِقِّ عَنْ سُفْيَانَ بْنِ مُصْعَبِ الْعَبْدِيِّ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ قُولُوا لِمَا فَرَوَ تَجِيءُ فَتَسْمَعُ مَا صُنِعَ بِجَدِّهَا قَالَ فَجَاءَتْ فَفَعَدَتْ خَلْفَ السُّتْرِ ثُمَّ قَالَ أَنْشِدْنَا قَالَ فَقُلْتُ فَرَوْ جُودِي بِدَمْعِكَ الْمَسْكُوبِ قَالَ فَصَاحَتْ وَصَحْنَ النِّسَاءُ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام الْبَابُ الْبَابُ فَاجْتَمَعَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ عَلَى الْبَابِ قَالَ فَبَعَثَ إِلَيْهِمْ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام صَبِيٌّ لَنَا غُشِيَ عَلَيْهِ فَصَحْنَ النِّسَاءُ

(263 - سفیان بن مصعب عبدی گوید: به محضر امام صادق عليه السلام شرفیاب

شدم حضرت فرمود: به ام فروه بگوئید بیاید و بشنود که با جدش چه کردند! سفیان گوید: ام فروه آمد و در پس پرده نشست سپس امام صادق عليه السلام به من فرمود: برای ما مرثیه بخوان ، گوید، گفتم :
(ای ام فروه ! تثار کن اشک ریزانت را).

ام فروه که این بیت را شنید شیون کرد و زنان دیگر هم که در خانه بودند صدای شیونشان بلند شد، امام صادق عليه السلام فرمود: در خانه را! در خانه را!
(شاید مقصود این باشد که در را ببندید که دشمنان فهمند در اینجا مجلس سوگواری حسین عليه السلام برپا شده) پس مردم مدینه بر در خانه جمع شدند (که ببینند چه خبر است) امام صادق عليه السلام شخصی را به نزد آنان فرستاد و او به مردم گفت : بچه ای از ما غش کرده بود و زنها بدان خاطر شیون کردند.

شرح :

سفیان بن مصعب عبدی یکی از شعرای کوفه و از شیعیان اهل بیت بود و سماعه در حدیثی از امام صادق علیه السلام روایت کرده که حضرت فرمود: ای گروه شیعه به فرزندان خویش شعر عبدی را بیاموزید که او بر دین خدا است .
و ام فروه دختر امام صادق علیه السلام است ، و مادرش فاطمه بنت الحسین علیه السلام است چنانچه مفید رحمته الله در ارشاد فرموده ، و مقصود حضرت از اینکه فرمود: (ما صنع بجدها) جد مادری او حضرت حسین بن علی علیه السلام بوده ، و از این روایت می توان فهمید که کار سخت گیری حکومت مدینه و مخالفین در امر سوگواری بر حسین بن علی علیه السلام تا چه حد بوده است .

حدیث شماره : 264

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لَمَّا حَفَرَ رَسُولُ اللَّهِ صِ الْخَنْدَقَ مَرُّوا بِكُدَيْةٍ فَتَنَاولَ رَسُولُ اللَّهِ صِ الْمِعْوَلَ مِنْ يَدِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَوْ مِنْ يَدِ سَلْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَضَرَبَ بِهَا ضَرْبَةً فَتَفَرَّقَتْ بِنِثَالٍ فَرَقَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صِ لَقَدْ فُتِحَ عَلَيَّ فِي ضَرْبَتِي هَذِهِ كُنُوزٌ كِسْرَى وَ قَيْصَرَ فَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ يَعْذُنَا بِكُنُوزِ كِسْرَى وَ قَيْصَرَ وَ مَا يَقْدِرُ أَحَدُنَا أَنْ يَخْرُجَ يَتَخَلَّى

(264 - از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده اند که فرمود: هنگامی که (در جنگ

خندق) رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ خندق را حفر می کرد مسلمانان به سنگ سختی رسیدند (که کلنگ در آن اثر نمی کرد) رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ کلنگ را از دست امیرمؤمنان عَلَيْهِ السَّلَامُ یا از دست سلمان رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ گرفت و ضربتی بدان سنگ زد که سه تکه شد، رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: در این ضربتی که زدم گنجهای پادشاه ایران و روم برای من فتح شد، یکی از آندو (اولی و دومی) به رفیقش گفت: به ما وعده گنجهای پادشاه ایران و روم را می دهد با اینکه (از شدت ترسی که ما از دست این یک مشت دشمن اندک داریم) قادر نیستیم برای قضای حاجت از اینجا دور شویم .)

حدیث شماره : 265

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ أَبِي يَحْيَى الْوَاسِطِيِّ عَنْ
بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى رِيحاً يُقَالُ لَهَا
الْأَزْيِبُ لَوْ أُرْسِلَ مِنْهَا مِقْدَارَ مَنْخَرٍ نَوَّرَ لَأَثَارَتُ مَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَهِيَ
الْجَنُوبُ

(265) - و نیز از امام صادق عليه السلام روایت کرده اند که فرمود: خدای تبارک و
تعالی را بادی است که بدان (ازیب) گویند، و اگر به اندازه سوراخ بینی گاوی از
آن باد بفرستد هر آنچه را میان زمین و آسمان است از جا برکند، و همان باد
جنوب است .)

حدیث شماره : 266

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السُّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ رُزَيْقِ أَبِي
الْعَبَّاسِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ أَتَى قَوْمٌ رَسُولَ اللَّهِ ص فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ
بِلَادَنَا قَدْ قُحِطَتْ وَتَوَالَتِ السُّنُونُ عَلَيْنَا فَادْعُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يُرْسِلِ السَّمَاءَ
عَلَيْنَا فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ص بِالْمَنْبَرِ فَأُخْرِجَ وَاجْتَمَعَ النَّاسُ فَصَعِدَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَ
دَعَا وَ أَمَرَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا فَلَمْ يَلْبَثْ أَنْ هَبَطَ جَبْرَائِيلُ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ أَخْبِرِ النَّاسَ
أَنَّ رَبَّكَ قَدْ وَعَدَهُمْ أَنْ يُمَطَّرُوا يَوْمَ كَذَا وَ كَذَا وَ سَاعَةَ كَذَا وَ كَذَا فَلَمْ يَزَلِ النَّاسُ
يَنْتَظِرُونَ ذَلِكَ الْيَوْمَ وَ تِلْكَ السَّاعَةَ حَتَّى إِذَا كَانَتْ تِلْكَ السَّاعَةُ أَهَاجَ اللَّهُ عَزَّ وَ
جَلَّ رِيحاً فَأَثَارَتْ سَحَاباً وَ جَلَّتِ السَّمَاءُ وَ أَرخَتْ عَزَائِلَهَا فَجَاءَ أَوْلِيكَ النَّفْرُ
بِأَعْيَانِهِمْ إِلَى النَّبِيِّ ص فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ ادْعُ اللَّهُ لَنَا أَنْ يَكْفِيَ السَّمَاءَ عَنَّا فَإِنَّا

كِدْنَا أَنْ نَغْرَقَ فَاجْتَمَعَ النَّاسُ وَ دَعَا النَّبِيُّ ص وَ أَمَرَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا عَلَي دُعَائِهِ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ مِّنَ النَّاسِ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَسْمِعْنَا فَإِنَّ كُلَّ مَا تَقُولُ لَيْسَ نَسْمَعُ فَقَالَ قُولُوا اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَ لَا عَلَيْنَا اللَّهُمَّ صَبِّهَا فِي بُطُونِ الْأُودِيَةِ وَ فِي نَبَاتِ الشَّجَرِ وَ حَيْثُ يَرْعَى أَهْلُ الْوَبْرِ اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا رَحْمَةً وَ لَا تَجْعَلْهَا عَذَابًا

(266) - ابوالعباس زریق از امام صادق ع روایت کند که فرمود: جمعی به

نزد رسول خدا ص آمده گفتند: ای رسول خدا همانا بلاد ما دچار قحطی شده و چند سال پی در پی خشکسالی است خدای تبارک و تعالی را بخوان تا باران بر ما بفرستد، رسول خدا ص دستور داد منبری گذاردند و از خانه بیرون آمد به منبر رفت و مردم نیز اجتماع کردند، پس آن حضرت به منبر رفت و دعا کرد و به مردم نیز دستور داد آمین بگویند، طولی نکشید که جبرئیل نازل شد و گفت: ای محمد به مردم بگو خداوند وعده کرده در روز فلان و در ساعت فلان باران بر شما بیاید، مردم به انتظار آن روز و آن ساعت روز شماری کردند تا چون ساعت مقرر فرا رسید خدای عزوجل بادی فرستاد، و آن باد ابری را با خود آورد و آسمان را پوشانید و دهنه خود را رها کرد (کنایه از شدت باران است).

همان مردم جمع شدند، رسول خدا ص آمده گفتند: ای رسول خدا بخواه

تا جلوی باران را بگیرد که ما نزدیک است غرق شویم!

همه مردم جمع شدند، رسول خدا ص دوباره دست به دعا برداشت و به

مردم نیز فرمان داد آمین بگویند، مردی (از میان جمعیت) صدا زد، ای رسول

خدا دعا را بلند بخوان که ما هم بشنویم زیرا همه دعائی را که تو می خوانی ما

نمی شنویم، فرمود: بگوئید: خدایا اطراف ما بیارد نه بر ما، خدایا این باران را

بر شکم دشت ها بریز و در پای درخت ها و مرتعهایی که گله داران رمه های خود را می چرانند خدایا آن را رحمت قرارش ده و عذاب قرارش مده .)

حدیث شماره : 267

جَعْفَرُ بْنُ بَشِيرٍ عَنْ رَزِيْقٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ مَا أُبْرِقَتْ قَطُّ فِي ظِلْمَةِ لَيْلٍ وَلَا ضَوْءِ نَهَارٍ إِلَّا وَهِيَ مَاطِرَةٌ

(267 - زریق از امام صادق علیه السلام روایت کند که فرمود: هیچگاه برقی (از ابر) نجهد چه در تاریکی شب و چه در روشنایی روز جز آنکه باران همراه دارد.)

حدیث شماره : 268

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيْسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ ابْنِ الْعَزْرَمِيِّ رَفَعَهُ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ سُئِلَ عَنِ السَّحَابِ أَيْنَ يَكُونُ قَالَ يَكُونُ عَلَى شَجَرٍ عَلَى كَثِيبٍ عَلَى شَاطِئِ الْبَحْرِ يَأْوِي إِلَيْهِ فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ يُرْسِلَهُ أَرْسَلَ رِيحًا فَاتَّارَتْهُ وَ وَكَّلَ بِهِ مَلَائِكَةً يَضْرِبُوهُ بِالْمَخَارِيقِ وَ هُوَ الْبَرْقُ فَيَرْتَفِعُ ثُمَّ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ اللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَّاحَ فَتُنْبِثُ سَحَابًا فَسُقْنَاهُ إِلَى بَلَدٍ مَيِّتٍ الْآيَةَ وَ الْمَلَكُ اسْمُهُ الرَّعْدُ

(268 - ابن عزمی در حدیث مرفوعی روایت کند که از امیر مؤمنان علیه السلام

پرسیدند: ابرها در کجا است؟ فرمود: بر درختی و روی تلی است در کنار دریا که در آنجا مایه‌وی کند و چون خدای عزوجل اراده کند که آن را به جائی روان کند بادی بفرستد تا آن را براند و فرشتگانی بر آن بگمارد تا آن را با شلاقها

بزند و آنها همان برق است (که شما می بینید) و آن ابر بدین ترتیب بالا رود، سپس این آیه را قرائت نمود: (سوره فاطر آیه 9) و نام آن فرشته (که ابر را براند) رعد است . مترجم گوید:

این حدیث ابی عن العزرمی عن ابیه عن حارث الاعور عن امیر المؤمنین علیه السلام قال امیر المؤمنین و سئل عن الحساب این یکنون ؟ قال : علی شجر کثیف علی ساحل البحر علی شاطیء البحر یاوی الیه ، فاذا اراد الله عزوجل ان یرسله ارسل ریحاً فاثاره و وکل به ملائکة یصزبونه بالمخاریث و هو البرق غیر تفع و برخی از دانشمندان مسلمان پارسی زبان برای تطبیق دادن این حدیث با علوم روز آنرا اینگونه ترجمه کرده اند:

از حضرتش علیه السلام راجع به ابر سؤال کردند که در کجا است ؟ گفت : در جنگل انبوه بر ساحل دریا که به آن سمت مسکن گزینند (جمع شدن هوای دم دار بر روی دریا و داخل جنگلهای استوائی و ساحلی) پس هر گاه که خدا اراده نماید آنرا برساند بادی را می فرستد، باد ایجاد آشفستگی و برانگیختگی در آن می کند، و فرشتگانی را می گمارد (مبداء نیروها و عوامل طبیعت) با ترنهایی بزند و آن برق است آنگاه ابر اوج می گیرد (همانطور که می دانیم چگونه وزش شدید و مالش باد و غبار و مه ایجاد طوفان و تولید و تخلیه الکتریسیته می نماید که توام با بالا رفتن ابر و دانه بندی باران است).

با توجه به حدیث علی بن ابراهیم احتمال جمله : (یکون علی شجر علی کثیف ...) که در روایت کلینی است ، همان (یکون علی شجر کثیف ...) بوده باشد که در حدیث علی بن ابراهیم است و دچار تصحیف و تحریف شده باشد احتمال خیلی دوری نیست ، ولی باز کردن راه تاویل و ارتکاب خلاف ظاهر مانند اینکه فرشته را به (مبداء نیروها و عوامل طبیعت) تاویل کردن و امثال اینگونه

تاویلاتی که اخیراً برای تطبیق دادن آیات و روایات با علوم روز که زائیده مغزهای محدود بشری است میان متجددین دیندار مد شده و مترجم مزبور نیز بدان دست زده است کار خطرناکی است که باید متدینین به مذهب حقه شیعه اثنی عشری از آن برکنار باشند، و هرچه را بفهم و خرد خویش از آیات و روایات درک نکردند علم آن را بخود اهل بیت و ائمه اطهار واگذارند چنانچه خود آنها دستور فرموده اند و چه بسا روزی، برسد که پیشرفت شگرف علم بشری پرده از روی آنها بردارد.

حدیث شماره : 269

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ مُتَّى الْحَنَاطِ وَ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَا قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَنْ صَدَقَ لِسَانُهُ زَكَاةً وَعَمَلُهُ وَمَنْ حَسُنَتْ نِيَّتُهُ زَادَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي رِزْقِهِ وَمَنْ حَسُنَ بَرُّهُ بِأَهْلِهِ زَادَ اللَّهُ فِي عُمْرِهِ

(269 - متنی حنات و محمدبن مسلم گویند: امام صادق عليه السلام فرمود: هر که زبانش راست گوید کردارش پاک خواهد بود، و هر که نیتش خوب باشد خدای عزوجل روزیش را بیفزاید، و هر که با خانواده اش خوشرفتاری کند خداوند در عمرش بیفزاید.)

حدیث شماره : 270

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْهَاشِمِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى قَالَ حَدَّثَنِي جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَقُولُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لِابْنِ آدَمَ إِنْ نَازَعَكَ بَصْرُكَ إِلَى بَعْضِ مَا حَرَّمَتُ عَلَيْكَ فَقَدْ أَعْتَنِكَ عَلَيْهِ بِطَبَقَيْنِ فَأُطْبِقْ وَلَا تَنْظُرْ وَإِنْ نَازَعَكَ لِسَانُكَ إِلَى بَعْضِ مَا حَرَّمَتُ عَلَيْكَ فَقَدْ أَعْتَنِكَ عَلَيْهِ بِطَبَقَيْنِ فَأُطْبِقْ وَلَا تَكَلِّمْ وَإِنْ نَازَعَكَ فَرْجُكَ إِلَى بَعْضِ مَا حَرَّمَتُ عَلَيْكَ فَقَدْ أَعْتَنِكَ عَلَيْهِ بِطَبَقَيْنِ فَأُطْبِقْ وَلَا تَأْتِ حَرَامًا

(270 - امام صادق عليه السلام از جدش علی عليه السلام از رسول خدا صلى الله عليه وآله روایت

کرده که خدای تبارک و تعالی به فرزند آدم گوید: اگر چشمت در دیدن برخی از آنچه را بر تو حرام کرده ام با تو به ستیزه برخیزد پس من تو را بوسیله دو پلک بالا و پائین بر او یاری داده ام ، پس آن دو را بر هم نه و نگاه مکن . و اگر زیانت با تو ستیزه کرد در گفتن برخی از آنچه من بر تو حرام کرده ام پس من آن را با دو طبقه لبها بر او یاری داده ام پس آن دو را بر هم نه و سخن مگوی ، و اگر عورتت با تو ستیزه کرد به برخی از آنچه من بر تو حرام کرده ام من تو را بوسیله دو طبق بر او یاری داده ام پس آن دو را بر هم نه و کار حرامی انجام مده (مجلسی رحمته الله گوید: شاید مقصود از دو طبق در جمله اخیر رانها باشد، و مرحوم فیض رحمته الله نیز احتمالی داده که در جلد 3 وافی (جزء 14) اول باب مواظب الله سبحانه آن را ذکر کرده است.)

حدیث شماره : 271

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ مَوْلَى لِبْنِي هَاشِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ فَلَا يُرْجَ خَيْرُهُ مَنْ لَمْ يَسْتَحِ مِنَ الْعَيْبِ وَيَخْشَى اللَّهَ بِالْغَيْبِ وَيَرْعُو عِنْدَ الشَّيْبِ

(271 - یکی از وابستگان بنی هاشم از امام صادق عليه السلام روایت کند که آنحضرت فرمود: سه چیز است که اگر در کسی بود به خوبی او امیدی نرود: کسی که از عیب شرم ندارد، و در نهان از خدا نترسد، و در پیری (از گناه) دست نکشد.)

حدیث شماره : 272

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ الْحَجَّالِ قَالَ قُلْتُ لِجَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا أَتَاكُمْ شَرِيفٌ قَوْمٍ فَأَكْرَمُوهُ قَالَ نَعَمْ قُلْتُ لَهُ وَ مَا الشَّرِيفُ قَالَ قَدْ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ الشَّرِيفُ مَنْ كَانَ لَهُ مَالٌ قَالَ قُلْتُ فَمَا الْحَسِيبُ قَالَ الَّذِي يَفْعَلُ الْأَفْعَالَ الْحَسَنَةَ بِمَالِهِ وَ غَيْرَ مَالِهِ قُلْتُ فَمَا الْكَرَمُ قَالَ التَّقْوَى

(272 - حجال گوید: به جمیل بن دراج گفتم: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده: هرگاه شریف یک قومی نزد شما آمد او را گرامی دارید، گفت: آری، گفتم: شریف چه کسی است؟ گفت: من این مطلب را از امام صادق عليه السلام پرسیدم و آن حضرت فرمود: شریف کسی است که دارائی داشته باشد، پرسیدم:

شخص حسیب (حسب دار) چه کسی است؟ فرمود: آن کس که بوسیله دارائی خود و یا غیر دارائی خود کارهای خوب انجام دهد، پرسیدم: کرم و بزرگواری چیست؟ فرمود: تقوی و پرهیزکاری .

حدیث شماره : 273

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا أَشَدَّ حُزْنَ النِّسَاءِ وَأَبْعَدَ فِرَاقَ الْمَوْتِ وَأَشَدُّ مِنْ ذَلِكَ كُلِّهِ فَقَرٌّ يَتَمَلَّقُ صَاحِبَهُ ثُمَّ لَا يُعْطَى شَيْئاً

(273 - سکونی از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

فرمود: چه بسیار سخت است غم و اندوه زنان ، و چه دور است جدائی مرگ (یعنی آن جدائی که با مرگ حاصل شود) و سخت تر از اینها همه آن فقر و تندگدستی است که صاحبش (در برابر کسی) تملق و چاپلوسی کند (که شاید چیزی به او دهند) ولی چیزی به او ندهند.)

حدیث شماره : 274

(حَدِيثُ يَأْجُوجَ وَ مَا جُوجَ)

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ الْعَلَاءِ عَنْ مُجَاهِدٍ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ سُئِلَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْخَلْقِ فَقَالَ خَلَقَ اللَّهُ أَلْفًا وَ مِائَتَيْنِ فِي الْبَرِّ وَ أَلْفًا وَ مِائَتَيْنِ فِي الْبَحْرِ وَ أَجْنَاسُ بَنِي آدَمَ سَبْعُونَ جِنْسًا وَ النَّاسُ وُلْدُ آدَمَ مَا خَلَا يَأْجُوجَ وَ مَا جُوجَ (داستان یاء جوج و ماء جوج :

274 - ابن عباس گوید: از امیر مؤمنان درباره خلق پرسش شد؟ حضرت فرمود: خداوند هزار و دویست مخلوق در خشکی آفرید و هزار و دویست خلق در دریا، و فرزندان آدم هفتاد جنس است ، و مردم همگی فرزندان آدمند جز یاجوج و ماءجوج .)

حدیث شماره : 275

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ الْوَشَّاءِ عَنْ مُثَنَّى عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ [إِنَّ] النَّاسَ طَبَقَاتٌ ثَلَاثٌ طَبَقَةٌ هُمْ مِنَّا وَنَحْنُ مِنْهُمْ وَطَبَقَةٌ يَتَزَيُّونَ بِنَا وَطَبَقَةٌ يَأْكُلُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا [بِنَا]

(275) - ابوبصیر از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: مردم سه گروهند:

گروهی هستند که آنها از مايند وما نیز از آنهايم ، و گروهی هستند که خود را با انتساب به ما بياريند، و گروه سوم آن کسانی هستند همديگر را بوسيله ما بخورند (و به نام ما از مردم استفاده مادی برند).

حدیث شماره : 276

عَنْهُ عَنْ مُعَلَّى عَنِ الْوَشَّاءِ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ عَمَّارِ بْنِ مَرْوَانَ عَنِ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام إِذَا رَأَيْتَ الْفَاقَةَ وَالْحَاجَةَ قَدْ كَثُرَتْ وَ أَنْكَرَ النَّاسُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا فَعِنْدَ ذَلِكَ فَانْتَظِرْ أَمْرَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ هَذِهِ الْفَاقَةُ وَالْحَاجَةُ قَدْ عَرَفْتُهُمَا فَمَا أَنْكَارُ النَّاسِ بَعْضُهُمْ بَعْضًا قَالَ يَأْتِي الرَّجُلُ مِنْكُمْ أَخَاهُ فَيَسْأَلُهُ الْحَاجَةَ فَيَنْظُرُ إِلَيْهِ بِغَيْرِ الْوَجْهِ الَّذِي كَانَ يَنْظُرُ إِلَيْهِ وَيُكَلِّمُهُ بِغَيْرِ اللِّسَانِ الَّذِي كَانَ يُكَلِّمُهُ بِهِ

(276) - فضيل بن يسار گوید: امام باقر عليه السلام فرمود: هرگاه دیدی نداری و

نیازمندی زیاد شد و مردم همديگر را نشناختند (و به فکر یکديگر نبودند) در چنین وقتی چشم به راه امر خدای عزوجل باش (یعنی منتظر ظهور حضرت قائم عليه السلام باش) گوید: عرض کردم: قربانت گردم معنای نداری و نیازمندی را

دانستم ، اما نشناختن مردم یکدیگر را یعنی چه ؟ فرمود: مردی از شما به نزد برادر (دینی) خود برود و از او درخواستی کند و او به نظر دیگری به او بنگرد غیر از آن نظری که قبلا به او می نگریست ، و با او سخن کند بغیر از آن طریقی که پیش از آن به او سخن می کرد.

حدیث شماره : 277

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَكُلَّ الرِّزْقِ بِالْحُمُقِ وَكُلَّ الْحَرَمَانُ بِالْعَقْلِ وَكُلَّ الْبَلَاءِ بِالصَّبْرِ

(277) - علی بن الحسین عَلَيْهِ السَّلَامُ از پدرش امیرمؤمنان روایت کند که فرمود:

روزی به حماقت بسته ، و محرومیت به خرد و عقل ، و بلاء به صبر و بردباری .

شرح :

مجلسی رَحِمَهُ اللهُ گوید: یعنی شخص احمق غالبا روزیش بسیار فراوان است ، و شخص عاقل محروم و در فشار زندگی بسر می برد. (پایان کلام مجلسی رَحِمَهُ اللهُ .

مترجم گوید:

و این بدان خاطر است که بدست آوردن روزی در این جهان غالبا به تملق و چاپلوسی کردن به درگاه ناهلان بستگی دارد و شخص خردمند حاضر نیست تن به پستی دهد و به درگاه این و آن روی نیاز برد و از دنیا پرستان از خدا بی خبر تملق گوید از اینرو غالبا در سختی و فشار زندگی بسر می برد و این نابخردان و احمقانند که برای کسب مال به هر پستی تن در دهند و به تملق هر

این پول در میان جوال من بودت و چون به حفیره (که نام جائی است) رسیدم جوال پاره شد و هرچه در آن بود ریخت، در آنجا به حاکم مدینه برخورد و او به من گفت: توئی که خورجین بارت پاره شده و هرچه داشته ای از بین رفته است؟ گفتم: آری، گفت: وقتی به مدینه رسیدی پیش ما بیا تا عوض آنرا به تو بدهیم، هنگامیکه به مدینه رسیدم به نزد امام صادق علیه السلام رفتم آن حضرت به من فرمود: ای عمر خورجینت پاره شد و هرچه داشتی از بین رفت؟ عرض کردم: آری، فرمود: آنچه را خدا به تو داد بهتر است از آنچه از تو بر گرفت، همانا رسول خدا صلی الله علیه و آله شترش گم شد، و مردم (منافق) گفتند: این کسی است که از آسمان (و از غیب) به ما خبر می دهد ولی نمی گوید (و نمی داند) شترش کجاست!

همان وقت جبرئیل نازل شد و گفت: ای محمد شترت در فلان دره است و افسارش به فلان درخت پیچیده شده.

رسول خدا صلی الله علیه و آله به منبر رفت و حمد و ثنای خدایی را بجا آورد و فرمود: ای مردم شما درباره شترم پشت سر من زیاد حرف زدید، بدانید، که آنچه را خدا به من داده بهتر از است آنچه را که از من گرفته، بدانید که شتر من در فلان دره است و افسارش به فلان درخت گیر کرده. مردم طبق نشانی که آنحضرت داده بود برفتند و چنانچه رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده بود شتر را یافتند.

پس از این حدیث امام صادق علیه السلام فرمود: اکنون به نزد حاکم مدینه برو که وعده ای را که به تو داده بدان وفا کند، و به راستی این چیزی است که خدا تو را بدان خوانده و تو از او درخواست نکردی.

حدیث شماره : 279

سَهْلٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ يُونُسَ عَنْ شُعَيْبِ الْعَقْرُقُوفِيِّ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام شَيْءٌ يُرْوَى عَنْ أَبِي ذَرٍّ رضي الله عنه أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ ثَلَاثٌ يُبْغِضُهَا النَّاسُ وَ أَنَا أَحِبُّهَا أَحِبُّ الْمَوْتَ وَ أَحِبُّ الْفَقْرَ وَ أَحِبُّ الْبَلَاءَ فَقَالَ إِنَّ هَذَا لَيْسَ عَلَيَّ مَا يَرَوْنَ إِنَّمَا عَنِيَ الْمَوْتُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الْحَيَاةِ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ وَ الْبَلَاءُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الصَّحَّةِ فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ وَ الْفَقْرُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ الْغِنَى فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ

(279 - شعيب عقرقوفی گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم : حدیثی از ابوذر رضي الله عنه رسیده که گفته است : سه چیز است که مردم آنها را خوش ندارند و من آنها را دوست دارم ، من مرگ را دوست دارم ، و نداری و فقر را دوست دارم ، و بلا و گرفتاری را دوست دارم ؟

حضرت فرمود: این کلام به اینگونه نیست که مردم روایت کنند (و از ظاهرش استفاده شود) بلکه مقصود ابوذر این است که من مرگ در راه اطاعت خدا را بیشتر از زندگی در راه نافرمانی خدا دوست دارم ، و بلای در راه فرمانبرداری خدا را بیش از تندرستی در نافرمانی خدا دوست دارم ، و نداری در راه فرمانبرداری خدا را بیش از توانگری در نافرمانی خدا دوست دارم .)

حدیث شماره : 280

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ يُونُسَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَيْسَى الْقَمَّاطِ عَنْ عَمِّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ هَبَطَ جِبْرِئِيلُ عليه السلام عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ص وَرَسُولُ اللَّهِ ص كَتِيبٌ حَزِينٌ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا لِي أَرَاكَ كَتِيبًا حَزِينًا فَقَالَ إِنِّي رَأَيْتُ اللَّيْلَةَ رُؤْيَا قَالَ وَمَا الَّذِي رَأَيْتَ قَالَ رَأَيْتُ بَنِي أُمِّيَّةَ يَصْعَدُونَ الْمَنَابِرَ وَ يَنْزِلُونَ مِنْهَا قَالَ وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ نَبِيًّا مَا عَلِمْتُ بِشَيْءٍ مِنْ هَذَا وَ صَعِدَ جِبْرِئِيلُ عليه السلام إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ أَهْبَطَهُ اللَّهُ جَلَّ ذِكْرُهُ بِآيٍ مِنَ الْقُرْآنِ يُعْزِيهِ بِهَا قَوْلُهُ أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ مَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمْتَعُونَ وَ أَنْزَلَ اللَّهُ جَلَّ ذِكْرُهُ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَ مَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ لِلْقَوْمِ فَجَعَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَيْلَةَ الْقَدْرِ لِرَسُولِهِ خَيْرًا مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

(280 - علی بن عیسی قماط از عمویش روایت کند که گفت : شنیدم از امام صادق عليه السلام که می فرمود جبرئیل به نزد رسول خدا صلى الله عليه وآله فرود آمد و آنحضرت غمناک و افسرده بود، عرض کرد: ای رسول خدا چه شده که من تو را افسرده و غمناک می بینم ؟

فرمود: دیشب خوابی دیده ام !

عرض کرد: چه خوابی دیده ای ؟

فرمود: دیدم بنی امیه بر منبرم بالا روند و فرود آیند!

عرض کرد: بدان خدائی که تو را به حق به نبوت برانگیخته من چیزی از

این خواب نمی دانم .

پس به آسمان بالا رفت . و خدای عزوجل او را به همراه آیاتی به زمین فرستاد که بوسیله آن آیات پیغمبر را تسلیت دهد (و آن آیات این است): (آیا ندانی که اگر سالها نعمتشان دهیم ، آنگاه عذاب موعود بر آنها رسد نعمتی که داشته اند کاری برای آنها نسازد) (سوره شعراء آیه 205 - 207).

و نیز خدای عزوجل (این آیات را) نازل فرمود: (همانا ما فرود آوردیم آن را در شب قدر و نمی دانی که شب قدر چیست ، شب قدر بهتر از هزار ماه است) که برای این مردم باشد و خدای عزوجل شب قدر را برای پیامبرش بهتر از هزار ماه خلافت بنی امیه قرار داد.)

حدیث شماره : 281

سَهْلٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ يُونُسَ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَلْيُحْذِرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ قَالَ فِتْنَةٌ فِي دِينِهِ أَوْ جِرَاحَةٌ لَا يَأْجُرُهُ اللَّهُ عَلَيْهَا

(281 - عبدالاعلی گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ معنای گفتار خدای عزوجل را پرسیدم که فرماید (باید بترسند کسانیکه خلاف فرمان او کنند از اینکه بدیشان بلیه و فتنه ای برسد و یا به عذابی دردناک دچار گردند) (سوره نور آیه 63) فرمود: مقصود فتنه و بلیه در دین او است و یا زخمی که خدا در برابرش پاداش و مزدی بدو ندهد.)

حدیث شماره : 282

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدٍ عَنْ يُونُسَ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ شِيعَتَكَ قَدْ تَبَاغَضُوا وَشَنَى بَعْضُهُمْ بَعْضًا فَلَوْ نَظَرْتَ جُعِلَتْ فِدَاكَ فِي أَمْرِهِمْ فَقَالَ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَكْتُبَ كِتَابًا لَا يَخْتَلِفُ عَلَيَّ مِنْهُمْ اثْنَانِ قَالَ فَقُلْتُ مَا كُنَّا قَطُّ أَحْوَجَ إِلَيْ ذَلِكَ مِنَّا الْيَوْمَ قَالَ ثُمَّ قَالَ أَنَّى هَذَا وَ مَرْوَانُ وَ ابْنُ ذَرٍّ قَالَ فَظَنَنْتُ أَنَّهُ قَدْ مَنَعَنِي ذَلِكَ قَالَ فَقُمْتُ مِنْ عِنْدِهِ فَدَخَلْتُ عَلَى إِسْمَاعِيلَ فَقُلْتُ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ إِنِّي ذَكَرْتُ لِأَيِّكَ اخْتِلَافَ شِيعَتِهِ وَ تَبَاغُضَهُمْ فَقَالَ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَكْتُبَ كِتَابًا لَا يَخْتَلِفُ عَلَيَّ مِنْهُمْ اثْنَانِ قَالَ فَقَالَ مَا قَالَ مَرْوَانُ وَ ابْنُ ذَرٍّ قُلْتُ بَلَى قَالَ يَا عَبْدَ الْأَعْلَى إِنَّ لَكُمْ عَلَيْنَا لِحَقًّا كَحَقِّنَا عَلَيْكُمْ وَ اللَّهُ مَا أَنْتُمْ إِلَيْنَا بِحُقُوقِنَا أَسْرَعَ مِنَّا إِلَيْكُمْ ثُمَّ قَالَ سَأَنْظُرُ ثُمَّ قَالَ يَا عَبْدَ الْأَعْلَى مَا عَلَيَّ قَوْمٌ إِذَا كَانَ أَمْرُهُمْ أَمْرًا وَاحِدًا مُتَوَجِّهِينَ إِلَى رَجُلٍ وَاحِدٍ يَأْخُذُونَ عَنْهُ أَلَّا يَخْتَلِفُوا عَلَيْهِ وَ يُسْنِدُوا أَمْرَهُمْ إِلَيْهِ يَا عَبْدَ الْأَعْلَى إِنَّهُ لَيْسَ يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ وَ قَدْ سَبَقَهُ أَخُوهُ إِلَى دَرَجَةٍ مِنْ دَرَجَاتِ الْجَنَّةِ أَنْ يَجْذِبَهُ عَنْ مَكَانِهِ الَّذِي هُوَ بِهِ وَ لَا يَنْبَغِي لِهَذَا الْآخِرِ الَّذِي لَمْ يُبْلَغْ أَنْ يَدْفَعَ فِي صَدْرِ الَّذِي لَمْ يَلْحَقْ بِهِ وَ لَكِنْ يَسْتَلْحِقُ إِلَيْهِ وَ يَسْتَغْفِرُ اللَّهُ

(282) - عبدالاعلی گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: شیعیان شما با

هم دشمن شده و از هم بدشان می آید، خوب است. قربانت گردم. نظری به حال آنان فرمائی؟ حضرت فرمود: من قصد دارم نامه ای برای آنها بنویسم که دیگر اختلافی درباره من نکنند، عرض کردم: تا کنون ما به چنین نامه ای مثل امروز نیازمند نشده ایم، سپس فرمود: کجا چنین چیزی ممکن است بودن مروان و ابن ذر؟ عبدالاعلی گوید: من از این سخن گمان کردم که آنحضرت چنین نامه ای نخواهد نوشت، پس از نزد آنحضرت برخاستم و به نزد اسماعیل

(فرزند آنحضرت) رفتیم و بدو گفتم: ای ابا محمد من برای پدرت اختلاف شیعه و دشمنی آنها را با همدیگر گفتم و او فرمود: من قصد دارم نامه ای برای آنها بنویسم که از این پس درباره من اختلافی نکنند، گوید: (اسماعیل) گفت: (یدرم) نام مروان و ابن ذر را نبرد؟ گفتم: چرا، گفت: ای عبدالاعلی به راستی که شما را بر ما حقی است همچنان که ما را بر شما حقی مقرر است، و به خدا سوگند شماها در ادای حق ما شتابان تر نیستید از ما نسبت به حقوق شما.

آنگاه گفت: من در این باره فکری خواهم کرد، سپس فرمود: ای عبدالاعلی! چرا نباید مردمی که پیرو یک مذهب اند و به سوی یک رهبر دینی توجه دارند و از او دستور می گیرند درباره او اختلافی نکنند و کارشان را به او مستند نسازند؟

ای عبدالاعلی، به راستی که برای مرد با ایمان شایسته نیست که چون دید برادرش به یکی از درجات بهشت بر او پیشی جسته، او را از آن درجه پائین کشد، و برای آن دیگر هم شایسته نیست که دست رد به سینه این برادرش که در درجه به او رسیده بزند (و او را از خود دور کند) بلکه سعی کند تا او را به درجه خود رساند و از خدا (برای خود یا برای آن دیگری) آمرزش خواهد.

شرح:

مجلسی رحمته الله علیه گوید: مقصود از مروان و ابن ذر دو تن از اصحاب آنحضرت هستند که شاید بین آنها به خاطر اختلاف فهم و تفاوت درجه شان دوئیت و ستیزه سختی وجود داشته و مقصود امام علیه السلام این است که نوشتن چنین نامه ای در رفع اختلافی که منشاءش کج فهمی و اختلاف مراتب فضل است سود ندهد، و محتمل است که مقصود از ابن ذر عمر بن قاضی سنی بوده و در روایات است که او به نزد امام صادق علیه السلام آمد و به آنحضرت مناظره کرد و روی این احتمال

مقصود حضرت آن است که این نامه نزاع میان مخالفین و شیعیان ما را بر طرف نمی کنند بلکه آن را مشکل تر می کند و سبب زیان بیشتری برای شیعه می گردد...

و فیض علیه السلام گوید: این دو مرد (یعنی مروان و ابن ذر) کسانی بوده اند که حضرت را از نوشتن نامه جلوگیری می کرده اند و مقصود این است که با ممانعت آن دو چگونه می توانم چنین نامه ای بنویسم .

حدیث شماره : 283

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ أَبِي خَالِدٍ الْكَابَلِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ وَ رَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا قَالَ أَمَّا الَّذِي فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ فَلِإِنَّ الْأَوَّلَ يَجْمَعُ الْمُتَفَرِّقُونَ وَ لَوَايَتَهُ وَ هُمْ فِي ذَلِكَ يَلْعَنُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَ يَبْرَأُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ فَأَمَّا رَجُلٌ سَلِمَ رَجُلٍ فَإِنَّهُ الْأَوَّلُ حَقًّا وَ شِيعَتُهُ ثُمَّ قَالَ إِنَّ الْيَهُودَ تَفَرَّقُوا مِنْ بَعْدِ مُوسَى عليه السلام عَلَى إِحْدَى وَ سَبْعِينَ فِرْقَةً مِنْهَا فِرْقَةٌ فِي الْجَنَّةِ وَ سَبْعُونَ فِرْقَةً فِي النَّارِ وَ تَفَرَّقَتِ النَّصَارَى بَعْدَ عِيسَى عليه السلام عَلَى اثْنَتَيْنِ وَ سَبْعِينَ فِرْقَةً فِرْقَةٌ مِنْهَا فِي الْجَنَّةِ وَ إِحْدَى وَ سَبْعُونَ فِي النَّارِ وَ تَفَرَّقَتْ هَذِهِ الْأُمَّةُ بَعْدَ نَبِيِّهَا صَ عَلَى ثَلَاثٍ وَ سَبْعِينَ فِرْقَةً اثْنَتَانِ وَ سَبْعُونَ فِرْقَةً فِي النَّارِ وَ فِرْقَةٌ فِي الْجَنَّةِ وَ مِنَ الثَّلَاثِ وَ سَبْعِينَ فِرْقَةً ثَلَاثَ عَشْرَةَ فِرْقَةً تَتَحَلُّ وَ لَوَايَتَنَا وَ مَوَدَّتَنَا اثْنَتَا عَشْرَةَ فِرْقَةً مِنْهَا فِي النَّارِ وَ فِرْقَةٌ فِي الْجَنَّةِ وَ سِتُونَ فِرْقَةً مِنْ سَائِرِ النَّاسِ فِي النَّارِ

(283 - ابو خالد کابلی گوید امام باقر علیه السلام (در تفسیر این آیه): (خدا مثلی

می زند، مردی که شریکان بر سر او کشاکش کنند، و مردی که تسلیم مرد دیگر است ، آیا حکایت این دو یکسان است ؟) (سوره زمر آیه 30) فرمود: اما آنکس

که شریکان بر سر او به کشاکش پرداختند همان فلانی . اولی . بود (یعنی خلیفه اول)، که گروههای مختلف به حکومت او گرد آمدند و به اینحال یکدیگر را لعن و نفرین می کردند، و از همدیگر بیزاری می جستند، و اما آنمردی که تسلیم دیگری بود آن پیشوای بر حق نخستین و شیعیان او بودند (یعنی علی ع که تسلیم رسول خدا ﷺ بود).

سپس فرمود: همانا یهود پس از حضرت موسی ع هفتاد و یک فرقه شدند که یک فرقه آنها در بهشت هستند و هفتاد فرقه دیگر در آتش دوزخ جا دارند و نصاری پس از حضرت عیسی ع هفتاد و دو فرقه شدند که یک فرقه آنها در بهشت و هفتاد و یک فرقه دیگر در دوزخ هستند، و این امت پس از پیغمبرشان هفتاد و سه فرقه شدند که هفتاد و دو فرقه در آتش و یک فرقه در بهشتند، و از این هفتاد و سه فرقه سیزده فرقه آنها دوستی و محبت ما را با خود دارند که دوازده فرقه آنها در دوزخند و یک فرقه در بهشت جای دارند، و شصت فرقه از سایر مردم نیز در دوزخند (که دوزخیان جمعا همان هفتاد و دو فرقه می شوند).

حديث شماره : 284

وَعَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ لَمْ تَزَلْ دَوْلَةُ الْبَاطِلِ طَوِيلَةً وَدَوْلَةُ الْحَقِّ قَصِيرَةً

(284) - عبدالله بن سنان گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: پیوسته دوران

حکومت باطل (در ظاهر) طولانی است ، و مدت حکومت حق کوتاه است .

حديث شماره : 285

وَعَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ يَعْقُوبَ السَّرَّاجِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَتَى فَرَجُ شِيعَتِكُمْ قَالَ فَقَالَ إِذَا اخْتَلَفَ وُلْدُ الْعَبَّاسِ وَوَهَى سُلْطَانُهُمْ وَطَمَعَ فِيهِمْ مَنْ لَمْ يَكُنْ يَطْمَعُ فِيهِمْ وَخَلَعَتِ الْعَرَبُ أَعْتَتَهَا وَرَفَعَ كُلُّ ذِي صِيصِيَّةٍ صِيصِيَّتَهُ وَظَهَرَ الشَّامِيُّ وَأَقْبَلَ الْيَمَانِيُّ وَتَحَرَّكَ الْحَسَنِيُّ وَخَرَجَ صَاحِبُ هَذَا الْأَمْرِ مِنَ الْمَدِينَةِ إِلَى مَكَّةَ بِتُرَاتٍ رَسُولِ اللَّهِ ص فَقُلْتُ مَا تُرَاتُ رَسُولِ اللَّهِ ص قَالَ سَيْفُ رَسُولِ اللَّهِ وَدِرْعُهُ وَعِمَامَتُهُ وَبُرْدُهُ وَقَضِيْبُهُ وَرَأْيَتُهُ وَلَامَتُهُ وَسَرَجُهُ حَتَّى يَنْزِلَ مَكَّةَ فَيُخْرِجَ السَّيْفَ مِنْ غِمْدِهِ وَيَلْبَسَ الدَّرْعَ وَيَنْشُرَ الرَّأْيَةَ وَالْبُرْدَةَ وَالْعِمَامَةَ وَيَتَنَاوَلَ الْقَضِيْبَ بِيَدِهِ وَيَسْتَأْذِنَ اللَّهُ فِي ظُهُورِهِ فَيَطْلُعُ عَلَى ذَلِكَ بَعْضُ مَوَالِيهِ فَيَأْتِي الْحَسَنِيَّ فَيُخْبِرُهُ الْخَبَرَ فَيَبْتَدِرُ الْحَسَنِيُّ إِلَى الْخُرُوجِ فَيَثْبُ عَلَيْهِ أَهْلُ مَكَّةَ فَيَقْتُلُونَهُ وَيَبْعَثُونَ بِرَأْسِهِ إِلَى الشَّامِيِّ فَيُظْهِرُهُ عِنْدَ ذَلِكَ صَاحِبُ هَذَا الْأَمْرِ فَيَبَايِعُهُ النَّاسُ وَيَتَّبِعُونَهُ وَيَبْعَثُ الشَّامِيُّ عِنْدَ ذَلِكَ جَيْشًا إِلَى الْمَدِينَةِ فَيُهْلِكُهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ دُونَهَا وَيَهْرُبُ يَوْمئِذٍ مَنْ كَانَ بِالْمَدِينَةِ مِنْ وُلْدِ عَلِيِّ عليه السلام إِلَى مَكَّةَ

فَيَلْحَقُونَ بِصَاحِبِ هَذَا الْأَمْرِ وَيُقْبِلُ صَاحِبُ هَذَا الْأَمْرِ نَحْوَ الْعِرَاقِ وَيَبْعَثُ جَيْشاً
إِلَى الْمَدِينَةِ فَيَأْمَنُ أَهْلَهَا وَيَرْجِعُونَ إِلَيْهَا

(285 - يعقوب سراج گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: فرج شیعیان
شما چه وقت است؟ فرمود: هنگامی که میان فرزندان عباس اختلاف افتد و
پایه های سلطنتشان سست شود، و طمع بندد در سلطنت آنان کسی که طمع در
آنها نداشت و عرب زنجیرهای اسارت خود را پاره کند (و از زیر بار سلطه
سلاطین بیرون رود) و هر نیرومندی قدرت خود را آشکار سازد، و آن شامی
(مجلسی رحمته الله گوید: مقصود سفیانی است) ظهور کند، و یمانی بیاید، و حسنی
جنبش کند، و صاحب الامر آنچه را از رسول خدا صلى الله عليه وآله به او ارث رسیده
بردارد و از مدینه به مکه رود.

عرض کردم: آنچه از رسول خدا صلى الله عليه وآله به او ارث رسیده چیست؟ فرمود:
شمشیر رسول خدا و زره و عمامه و برد و چوب دستی و پرچم و سلاح و زین
مخصوص او است.

آنها را بردارد تا به مکه در آید پس شمشیر را از غلاف بیرون کشد و زره را
بپوشد، و پرچم را برافرازد و برد و عمامه را در بر کند و چوب دستی مخصوص
را بدست گیرد، و از خداوندی برای ظهور خویش اذن طلبد، این جریان را
برخی از نزدیکانش مطلع کردند و به نزد حسنی روند و او را مطلع سازند
حسنی قیام کند، اهل مکه بر او بشورند و او را بکشند و سرش را برای شامی
بفرستند، در این وقت صاحب الامر ظاهر گردد و مردم با او بیعت کنند و از او
پیروی کنند.

در این وقت شامی لشکری به مدینه فرستد و خدای عزوجل لشکر مزبور را پیش از رسیدن به مدینه نابود کند، در آن هنگام هر که از فرزندان علی علیه السلام که در مدینه سکونت دارد به مکه فرار کند و به صاحب الامر بیوندد. حضرت صاحب الامر به سوی عراق حرکت کند و لشکری به مدینه فرستد تا مردم مدینه امنیت یابند و بدانجا باز گردند.)

حدیث شماره : 286

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ خَرَجَ إِلَيْنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَهُوَ مُغْضَبٌ فَقَالَ إِنِّي خَرَجْتُ أَنْفَاءً فِي حَاجَةٍ فَتَعَرَّضَ لِي بَعْضُ سُودَانَ الْمَدِينَةِ فَهَتَفَ بِي لَبِيكَ يَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ لَبِيكَ فَرَجَعْتُ عَوْدِي عَلَى بَدِيِّ إِلَى مَنْزِلِي خَائِفًا ذَعِرًا مِمَّا قَالَ حَتَّى سَجَدْتُ فِي مَسْجِدِي لِرَبِّي وَعَفَرْتُ لَهُ وَجْهِي وَذَلَّلْتُ لَهُ نَفْسِي وَبَرَّيْتُ إِلَيْهِ مِمَّا هَتَفَ بِي وَ لَوْ أَنَّ عَيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ عَدَا مَا قَالَ اللَّهُ فِيهِ إِذَا لَصَمَّ صَمًّا لَأَسْمَعُ بَعْدَهُ أَبَدًا وَ عَمَى عَمَى لَأُبْصِرُ بَعْدَهُ أَبَدًا وَ خَرَسَ خَرَسًا لَأَتَكَلَّمُ بَعْدَهُ أَبَدًا ثُمَّ قَالَ لَعَنَ اللَّهُ أَبَا الْخَطَّابِ وَقَتْلَهُ بِالْحَدِيدِ

(286) - مالک بن عطیه از برخی از اصحاب امام صادق علیه السلام روایت کند که گفت : امام صادق علیه السلام خشمناک از خانه بیرون آمده فرمود: (ساعتی) پیش از این برای کاری از خانه بیرون آمدم به برخی از سیاهان مدینه برخورددم و او به من داد زد: (لبیک یا جعفر بن محمد لبیک) (شرح آن در آخر حدیث بیاید) من از همانجا به خانه باز گشتم و از این سخنی که او گفته بود (و مرا بجای خداوند گرفته بود) ترسیده بر خود لرزیدم تا اینکه در سجده گاه خود برای پروردگار سجده کردم و رویم را بر خاک مالیدم و خود را به درگاهش به خواری انداختم

و از آنچه آن مرد به من گفته بود به پیشگاهش بیزاری جستم ، و اگر عیسی بن مریم از آنچه خدا درباره اش فرموده بود (که او را بنده خود معرفی کرده بود) تجاوز می کرد (و پا را فراتر می نهاد) بلا درنگ چنان کر می شد که دیگر نشنود، و چنان کور می شد که دیگر هرگز نبیند، و چنان لال می شد که دیگر هرگز سخن نگوید.

سپس فرمود: خدا لعنت کند اباالخطاب را و او را بوسیله آهن بکشد.

شرح :

ظاهر این است که شخصی که به امام صادق علیه السلام گفته است : (لیبک ...) از اصحاب و پیروان ابوالخطاب بوده ، و ابوالخطاب که نامش محمد بن مقلاص است در ابتدای کار از اصحاب امام صادق علیه السلام بود و تدریجا درباره آن حضرت غلو کرده قائل به الوهیت او شد و خود را پیغمبر آنحضرت نامید و عقاید باطله ای را اظهار کرد و جمعی نیز پیرو او شدند، و اینها همانطور که حاجیان در موقع بستن احرام لیبک می گویند برای امام صادق علیه السلام (لیبک ...) می گفتند، و حتی در همان کوفه که مرکز اصلی آنها بود نیز گاهی به نام جعفر بن محمد تلبیه می گفتند، و بالاخره نیز همان طور که حضرت در باره اش نفرین کرده بود بوسیله آهن کشته شد و چنانچه کشی نقل کرده عیسی بن موسی بن علی بن عبدالله بن عباس که از طرف منصور در کوفه والی بود، چون شنید که ابوالخطاب ادعای نبوت کرده ... مردی را فرستاد و او و پیروانش را که در مسجد گرد آمده بودند همگی را کشت و تنها یک تن از آنها که در میان زخمیان افتاده بود توانست شبانه از میان کشتگان بگریزد.)

حدیث شماره : 287

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَهْمِ بْنِ أَبِي جُهَيْمَةَ عَنْ بَعْضِ مَوَالِي أَبِي الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَ عِنْدَ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ فَجَعَلَ يَذْكُرُ قُرَيْشًا وَالْعَرَبَ فَقَالَ لَهُ أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِنْدَ ذَلِكَ دَعِ هَذَا النَّاسُ ثَلَاثَةَ عَرَبِيٍّ وَ مَوْلَى وَ عِلْجٌ فَنَحْنُ الْعَرَبُ وَ شِيعَتُنَا الْمَوَالِي وَ مَنْ لَمْ يَكُنْ عَلَيٍّ مِثْلٍ مَا نَحْنُ عَلَيْهِ فَهُوَ عِلْجٌ فَقَالَ الْقُرَشِيُّ تَقُولُ هَذَا يَا أَبَا الْحَسَنِ فَأَيْنَ أَفْخَاذُ قُرَيْشٍ وَ الْعَرَبِ فَقَالَ أَبُو الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ هُوَ مَا قُلْتُ لَكَ

(278 - مردی از دوستان امام موسی بن جعفر علیه السلام گوید: مردی از قریش به نزد آن حضرت آمده بود و از قریش و عرب (و مفاخر آنان) سخن می گفت ، حضرت بدو فرمود: این سخنها را واگذار مردم سه دسته اند: عربی ، و وابسته به عرب ، و عجم غیر مسلمان و عرب ما هستیم ، و وابسته شیعیان ما هستند، و هر که طریقه ما نباشد او عجم دور از اسلام است .
مرد قریشی گفت : تو چنین گوئی پس تیره ها و خاندانهای قریش و عرب چه می شوند؟ امام علیه السلام فرمود: مطلب همان بود که گفتم .)

حدیث شماره : 288

عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْأَحْوَلِ عَنِ سَلَامِ بْنِ الْمُسْتَنِيرِ
قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يُحَدِّثُ إِذَا قَامَ الْقَائِمُ عَرَضَ الْإِيمَانَ عَلَى كُلِّ نَاصِبٍ فَإِنْ
دَخَلَ فِيهِ بِحَقِيقَةٍ وَإِلَّا ضَرَبَ عُنُقَهُ أَوْ يُؤَدِّيَ الْجَزِيَّةَ كَمَا يُؤَدِّيهَا الْيَوْمَ أَهْلُ الذَّمِّمْ
يَشُدُّ عَلَى وَسَطِهِ الْهَمِيَانَ وَيُخْرِجُهُمْ مِنَ الْأَمْصَارِ إِلَى السَّوَادِ

(288 - سلام بن مستنیر گوید: شنیدم از امام باقر عليه السلام که می فرمود:

هنگامی که حضرت قائم عليه السلام ظهور کند ایمان را بر هر شخص ناصبی (و دشمن
اهل بیت عليهم السلام عرضه کنند پس اگر از روی حقیقت ایمان آورد که هیچ ، وگرنه
گردنش را می زنند یا باید جزیه پردازد چنانچه امروزه اهل ذمه (کفاری که
طبق شرائطی در پناه اسلام زندگی می کنند) آن را می پردازند، و همیانی به
کمرشان می بندند و آنها را از شهرها بیرون کرده به دهات می فرستند.)

حدیث شماره : 289

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ غَزْوَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ بُنَانَ عَنْ أَبِي مَرْيَمَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَالَ أَبِي يَوْمًا وَعِنْدَهُ أَصْحَابُهُ مِنْكُمْ تَطِيبُ نَفْسُهُ أَنْ يَأْخُذَ جَمْرَةً فِي كَفِّهِ فَيَمْسِكُهَا حَتَّى تَطْفَأَ قَالَ فَكَاعَ النَّاسُ كُلُّهُمْ وَنَكَلُوا فَقُمْتُ وَقُلْتُ يَا أَبَتِ أَ تَأْمُرُ أَنْ أَفْعَلَ فَقَالَ لَيْسَ إِيَّاكَ عَنَيْتُ إِنَّمَا أَنْتَ مِنِّي وَأَنَا مِنْكَ بَلْ إِيَابَهُمْ أَرَدْتُ قَالَ وَكَرَّرَهَا ثَلَاثًا ثُمَّ قَالَ مَا أَكْثَرَ الْوَصْفَ وَأَقَلَّ الْفِعْلَ إِنَّ أَهْلَ الْفِعْلِ قَلِيلٌ إِنَّ أَهْلَ الْفِعْلِ قَلِيلٌ أَلَا وَإِنَّا لَنَعْرِفُ أَهْلَ الْفِعْلِ وَالْوَصْفَ مَعًا وَمَا كَانَ هَذَا مِنَّا تَعَامِيًّا عَلَيْكُمْ بَلْ لِنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ وَنَكْتُبَ آثَارَكُمْ فَقَالَ وَاللَّهِ لَكَأَنَّمَا مَادَتْ بِهِمُ الْأَرْضُ حَيَاءً مِمَّا قَالَ حَتَّى إِنِّي لَأَنْظُرُ إِلَى الرَّجُلِ مِنْهُمْ يَرْفُضُ عِرْقًا مَا يَرْفَعُ عَيْنِيهِ مِنَ الْأَرْضِ فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ مِنْهُمْ قَالَ رَحِمَكُمُ اللَّهُ فَمَا أَرَدْتُ إِلَّا خَيْرًا إِنَّ الْجَنَّةَ دَرَجَاتٌ فَدَرَجَةُ أَهْلِ الْفِعْلِ لَا يُدْرِكُهَا أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ الْقَوْلِ وَدَرَجَةُ أَهْلِ الْقَوْلِ لَا يُدْرِكُهَا غَيْرُهُمْ قَالَ فَوَاللَّهِ لَكَأَنَّمَا نَشِطُوا مِنْ عِقَالٍ

(289 - امام باقر عليه السلام فرمود: روزی پدرم در حالی که اصحاب او نزدش بودند بدانها گفت: کدامیک از شما حاضر است یک تکه آتش داغ را در دست بگیرد و آنرا نگهدارد تا خاموش شود؟ مردمی که حاضر بودند همگی خموش ماندند و کسی پاسخ او را نداد، من برخاستم و گفتم: پدرجان اگر می فرمائی تا من اینکار را بکنم؟ فرمود: مقصود من تو نبودی چون تو از من هستی و من از توام (و تو هم چون خون من هستی) بلکه اینان منظور من بودند، و تا سه بار آن سخن را تکرار کرد (و هیچکس) از حاضرین حاضر نشد این کار را بکند) سپس فرمود: به راستی که چه اندازه توصیف و تعریف (و اظهار ایمان و حرف)

بسیار است ولی عمل اندک است ، به راستی که اهل عمل کمند! به راستی که اهل عمل اندکند.

حال بدانید که ما اهل عمل و (اهل) حرف را بخوبی می شناسیم ، و اینکه گفتم نه برای راه گم کردن بر شما نبود بلکه برای این بود که شما را بیازمائیم و آثارتان را یادداشت کنیم .

(حضرت باقر علیه السلام فرمود: وقتی این سخن را از پدرم شنیدند به خدا مثل این بود که زمین آنها را بخود لرزاند از شدت شرم و خجلتی که به آنها دست داد تا جائی که من به مردی از آنها نگاه کردم دیدم عرق خجلت از سر و رویش می ریزد و چشم از زمین بر نمی دارد.

پدرم که این حال را از آنها مشاهده کرد بدانها فرمود: خدایتان رحمت کند من نظری جز خیر نداشتم ، همانا بهشت را درجاتی است ، و درجه مردمی که اهل عمل هستند چنان است که هیچیک از اهل حرف و تعریف بدان درجه نرسد، و درجه اهل حرف هم درجه ایست که دیگران بدان نرسند، و به خدا این سخن را که پدرم بدانها فرمود چنان بود که گویا از بند آزاد شدند (و فشار ناراحتی و شرمساری که به آنها دست داده بود از بین رفت).

حدیث شماره : 290

وَبِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الصُّوفِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي مُوسَى بْنُ بَكْرِ الْوَاسِطِيُّ قَالَ قَالَ لِي أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام لَوْ مَيَّزْتُ شِيعَتِي لَمْ أَجِدْهُمْ إِلَّا وَاصِفَةً وَ لَوْ امْتَحَنْتُهُمْ لَمَا وَجَدْتُهُمْ إِلَّا مُرْتَدِّينَ وَ لَوْ تَمَحَّصْتُهُمْ لَمَا خَلَصَ مِنَ الْأَلْفِ وَاحِدٌ وَ لَوْ غَرَبْتُهُمْ غَرَبَةً لَمْ يَبْقَ مِنْهُمْ إِلَّا مَا كَانَ لِي إِيْنَهُمْ طَالَ مَا اتَّكَوْا عَلَيَّ الْأَرَائِكِ فَقَالُوا نَحْنُ شِيعَةُ عَلِيٍّ إِنَّمَا شِيعَةُ عَلِيٍّ مَنْ صَدَّقَ قَوْلَهُ فِعْلُهُ

(290 - موسی بن بکر واسطی گوید: حضرت ابوالحسن عليه السلام به من فرمود:

اگر من شیعیانم را بررسی کنم جز مردمانی زبان آور (و اهل حرف) بیش نیستند، و اگر آزمایششان کنم جز مردمانی از دین برگشته نیستند، و اگر در بوته شان گذارم از هزار نفر یک نفر سالم در نیاید، و اگر غربالشان کنم چیزی جز آنچه مخصوص منند در غربال نمانند، اینها دیر زمانی است که بر بالشها تکیه زده و گفته اند: ما شیعه علی هستیم، در صورتیکه تنها شیعه علی آن کسی است که کردارش گفتارش را تصدیق کند (و عملش با حرفش یکی باشد).)

حدیث شماره : 291

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكِنْدِيِّ عَنِ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْمِثْمِيِّ عَنِ
أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى مَوْلَى آلِ سَامٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ تَوُتِي
بِالْمَرْأَةِ الْحَسَنَاءِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الَّتِي قَدْ افْتِنْتَ فِي حُسْنِهَا فَتَقُولُ يَا رَبُّ حَسَنْتَ خَلَقِي
حَتَّى لَقِيتُ مَا لَقِيتُ فَيُجَاءُ بِمَرْيَمَ عَلَيْهَا فَيُقَالُ أَنْتِ أَحْسَنُ أَوْ هَذِهِ قَدْ حَسَنَّاها فَلَمْ
تُفْتَنِّي وَ يُجَاءُ بِالرَّجُلِ الْحَسَنِ الَّذِي قَدْ افْتِنَ فِي حُسْنِهِ فَيَقُولُ يَا رَبُّ حَسَنْتَ
خَلَقِي حَتَّى لَقِيتُ مِنَ النِّسَاءِ مَا لَقِيتُ فَيُجَاءُ بِيُوسُفَ عَلَيْهِ فَيُقَالُ أَنْتَ أَحْسَنُ أَوْ هَذَا
قَدْ حَسَنَّاها فَلَمْ يُفْتَنِّي وَ يُجَاءُ بِصَاحِبِ الْبَلَاءِ الَّذِي قَدْ أَصَابَتْهُ الْفِتْنَةُ فِي بَلَاءِهِ فَيَقُولُ
يَا رَبُّ شَدَدْتَ عَلَيَّ الْبَلَاءَ حَتَّى افْتِنْتُ فَيُوتِي بِأَيُّوبَ عَلَيْهِ فَيُقَالُ أَمْ بَلَيْتِكَ أَشَدُّ أَوْ
بَلِيَّةٌ هَذَا فَقَدْ ابْتَلَيْتَنِي فَلَمْ يُفْتَنِّي

(291 - عبدالاعلی مولى آل سام گوید: شنیدم از امام صادق عَلَيْهِ که می فرمود: روز قیامت که می شود زن زیبایی را که به خاطر زیبائیش به فتنه (و گناه) افتاده بیاورند، آن زن گوید: پروردگارا تو مرا زیبا آفریدی و به همین خاطر من گرفتار فتنه شدم، مریم عَلَيْهَا را برایش آرند و بدو گویند: آیا تو زیبایی یا این؟ ما او را زیبا آفریدیم و دچار فتنه نگشت .

وهم چنین مرد زیبایی را که به خاطر زیبائیش به فتنه (و گناه) افتاده بیاورند و آن مرد گوید: بار پروردگارا تو مرا زیبا خلق کردی و از این رهگذر دچار زنان گشتم و دیدم از آنها آنچه را دیدم، یوسف عَلَيْهِ را نزدش آورند و به او گویند: تو زیباتری یا این؟ ما او را زیبا خلق کردیم و با اینحال به فتنه نیفتاد.

و هم چنین مرد بلا رسیده ای را که به خاطر ابتلایش به فتنه (و گناه) افتاده بیاورند، آن شخص گوید بار پروردگارا بلا را بر من سخت کردی تا دچار فتنه شدم!

پس ایوب علیه السلام را بیاورند و بدان شخص گویند: آیا بلای تو سخت تر بود یا بلای این؟ او هم گرفتار بلا شد ولی به فتنه نیفتاد.

حدیث شماره : 292

و بِهَذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَبِي بَنْ بِنِ عُمَانَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ الْبَصْرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ تَقَعُدُونَ فِي الْمَكَانِ فَتُحَدِّثُونَ وَ تَقُولُونَ مَا شِئْتُمْ وَ تَتَبَرَّءُونَ مِمَّنْ شِئْتُمْ وَ تَوَلَّوْنَ مَنْ شِئْتُمْ قُلْتُ نَعَمْ قَالَ وَ هَلِ الْعَيْشُ إِلَّا هَكَذَا

(292 - اسماعیل بصری گوید: شنیدم از امام صادق علیه السلام که می فرمود: شماها (آزادانه) در جائی می نشینید و تعریف می کنید و (بی پروا) هر چه خواهید میگوئید، و از هر که خواهید بیزاری جوئید و نسبت به هر که خواهید اظهار دوستی کنید؟ عرض کردم: آری، فرمود: آیا زندگی جز این معنائی دارد؟!)

شرح :

مقصود حضرت این است که اکنون که کار آزادی شما (شیعیان) به جائی رسیده که آزادانه میتوانید محافل مذهبی تشکیل دهید و بی پروا عقاید خود را اظهار کنید لذت زندگی را درک می کنید.

و راستی هم وقتی بنا شد ملتی در اظهار عقیده خود آزاد باشد و بتواند آنچه را در دل دارد به زبان آرد و آزادی به معنای واقعی در آنها حکومت کند چنین

ملتی معنای زندگی را می فهمند و لذت آن را درک می کنند و گرنه نامی از
زندگی بیش نیست .)

حدیث شماره : 293

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ وَهَيْبِ بْنِ حَفْصٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ
سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا حَبَبْنَا إِلَى النَّاسِ وَلَمْ يُبَغِّضْنَا إِلَيْهِمْ
أَمَا وَاللَّهِ لَوْ يَرُؤُونَ مَحَاسِينَ كَلَامِنَا لَكَانُوا بِهِ أَعَزَّ وَ مَا اسْتَطَاعَ أَحَدٌ أَنْ يَتَعَلَّقَ
عَلَيْهِمْ بِشَيْءٍ وَ لَكِنْ أَحَدُهُمْ يَسْمَعُ الْكَلِمَةَ فَيَحِطُّ إِلَيْهَا عَشْرًا

(293 - ابوبصیر گوید: شنیدم از امام صادق عليه السلام که می فرمود: خدا رحمت
کند آن بنده ای را که ما رامحبوب مردم سازد نه اینکه مردم را با ما دشمن سازد
و ما را منفور آنان کند، هان به خدا سوگند اگر همان متن کلام زیبای ما را برای
مردم روایت می کردند عزیزتر بودند و کسی نمی توانست به وجهی به آنان
دست اندازی کند، ولی یکی از آنها کلمه ای می شوند و از پیش خود ده تا روی
آن می گذارد.)

حدیث شماره : 294

وَهُيبُ عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ
وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ قَالَ هِيَ شَفَاعَتُهُمْ وَرَجَاؤُهُمْ يَخَافُونَ أَنْ
تُرَدَّ عَلَيْهِمْ أَعْمَالُهُمْ إِنْ لَمْ يُطِيعُوا اللَّهَ عَزَّ ذِكْرُهُ وَ يَرْجُونَ أَنْ يُقْبَلَ مِنْهُمْ

(294 - ابوبصیر گوید: از امام صادق عليه السلام تفسیر گفتار خدای عزوجل را پرسیدم که فرماید: (و کسانی که بدهند آنچه را باید داد و با اینحال دلهاشان ترسان است) (سوره مؤ منون آیه 60) فرمود مقصود شفاعت آنان و امیدی است که دارند، و ترس آن را دارند که اعمالشان به سوی آنها باز گردد به خاطر آنکه فرمانبرداری خدای عزذکره را ننموده باشند، و امید آن را دارند که از آنها پذیرفته شود.

شرح :

مجلسی رحمته الله گوید: شاید مقصود از شفاعت دعا و زاری آنها باشد و چنان است که گویا از خویشان بدرگاه خدا شفاعت می کنند، یا از دیگری شفاعت کنند که در اینصورت باید مضافی تقدیر گرفت ، و ممکن است مراد از شفاعت دو چندان کردار باشد...

(و در آخر گوید:) ظاهر این است که (شفاعتهم) (شفقتهم) بوده (که به معنای ترس است) و تصحیف شده باشد. (پایان کلام مجلسی رحمته الله .
و در نسخه وافی بجای (شفاعتهم) (اشفاقهم) است ، و روی این نسخه نیازی به این تکلفات نیست ولی چون نسخ کافی که نزد ما بود همان (شفاعتهم) بود ما هم هیچگونه تصرفی در آن نکردیم .)

حدیث شماره : 295

وَهَيْبُ بْنُ حَفْصٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَا مِنْ عَبْدٍ يَدْعُو إِلَيَّ
ضَلَالَةً إِلَّا وَجَدَ مَنْ يُتَابِعُهُ

(295 - ابوبصیر گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: هیچ بنده ای نیست که مردم
را به گمراهی دعوت کند جز آنکه پیروانی پیدا می کند.)

حدیث شماره : 296

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ رَجُلٍ مِنْ
أَهْلِ بَلْخٍ قَالَ كُنْتُ مَعَ الرَّضَا عليه السلام فِي سَفَرِهِ إِلَى خُرَاسَانَ فَدَعَا يَوْمًا بِمَائِدَةٍ لَهُ
فَجَمَعَ عَلَيْهَا مَوَالِيَهُ مِنَ السُّودَانِ وَغَيْرِهِمْ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ لَوْ عَزَلْتَ لَهُؤُلَاءِ
مَائِدَةً فَقَالَ مَهْ إِنَّ الرَّبَّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَاحِدٌ وَالْأُمَّ وَاحِدَةٌ وَالْأَبَ وَاحِدٌ وَالْجَزَاءُ
بِالْأَعْمَالِ

(296 - مردی از اهل بلخ گوید: من در آن سفری که حضرت رضا عليه السلام به
خراسان کرد در رکاب آنحضرت بودم ، روزی سفره غذا خواست و همه غلامان
سیاه پوست و غیر آنها را بر سر سفره گرد آورد (تا با او غذا بخورند) من گفتم :
قربانت خوبست برای اینها سفره ای جداگانه بیندازید؟ فرمود: دم مزن ، زیرا
پروردگار تبارک و تعالی یکی است (و همه بنده یک خدائیم) و مادر (ما همه)
هم یکی است ، و پدرمان هم یکی است ، و پاداش هم در برابر کردار و اعمال
(است .)

حدیث شماره : 297

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ سِنَانَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام يَقُولُ طَبَائِعُ الْجِسْمِ عَلَى أَرْبَعَةٍ فَمِنْهَا الْهَوَاءُ الَّذِي لَا تَحْيَا النَّفْسُ إِلَّا بِهِ وَبِنَسِيمِهِ وَيُخْرِجُ مَا فِي الْجِسْمِ مِنْ دَاءٍ وَ عَفُونَةٍ وَ الْأَرْضُ الَّتِي قَدْ تُوَلَّدُ الْيُبْسَ وَ الْحَرَارَةَ وَ الطَّعَامُ وَ مِنْهُ يَتَوَلَّدُ الدَّمُ أَلَا تَرَى أَنَّهُ يُصِيرُ إِلَى الْمَعِدَةِ فَتُغَذِّيهِ حَتَّى يَلِينَ ثُمَّ يَصْفُو فَتَأْخُذُ الطَّبِيعَةُ صَفْوَهُ دَمًا ثُمَّ يَنْحَدِرُ الثَّقَلُ وَ الْمَاءُ وَ هُوَ يُوَلَّدُ الْبَلْغَمَ (297 - ابن سنان گوید: شنیدم از حضرت ابوالحسن عليه السلام که می فرمود:

طبیعت های جسم روی چهار چیز استوار است :

- 1 - هوا، که جان انسانی جز بدان و به نسیم آن زنده نباشد، و هر درد و عفونت را از بدن بیرون کند.
- 2 - زمین : که خشکی و گرما از آن متولد گردد (و وجود آندو برای سلامت بدن انسان لازم است).
- 3 - خوراک ، که خون از آن بوجود آید، مگر ندانی که غذا وارد معده گردد، و معده آن را خوراک دهد تا نرم گردد، سپس شیره اش گرفته شود، و پس از آن طبیعت انسانی آن شیره را خون سازد و تفاله و ته نشینش پائین رود.
- 4 - آب که مولد بلغم است .

حدیث شماره : 298

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ النَّوْفَلِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَعْيُنَ أَخُو مَالِكِ بْنِ أَعْيُنَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ الرَّجُلِ لِلرَّجُلِ جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا مَا يَعْنِي بِهِ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ خَيْرًا نَهْرٌ فِي الْجَنَّةِ مَخْرَجُهُ مِنَ الْكُوْتَرِ وَالْكَوْتَرُ مَخْرَجُهُ مِنْ سَاقِ الْعَرْشِ عَلَيْهِ مَنَازِلُ الْأَوْصِيَاءِ وَشِيعَتِهِمْ عَلَى حَافَتَيْ ذَلِكَ النَّهْرِ جَوَارِي نَابِتَاتٌ كُلَّمَا قَلِعَتْ وَاحِدَةٌ نَبَتَتْ أُخْرَى سُمِّيَ بِذَلِكَ النَّهْرُ وَذَلِكَ قَوْلُهُ تَعَالَى فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حَسَنٌ فَإِذَا قَالَ الرَّجُلُ لِصَاحِبِهِ جَزَاكَ اللَّهُ خَيْرًا فَإِنَّمَا يَعْنِي بِذَلِكَ تِلْكَ الْمَنَازِلَ الَّتِي قَدْ أَعَدَّهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِصَفْوَتِهِ وَخَيْرَتِهِ مِنْ خَلْقِهِ

(298) حسین بن اعین ودر ملائک بن اعین گوید از امام صلی الله علیه و آله

پرسیدم : اینکه شخصی به شخص دیگر می گوید: خدایت پاداش خیر دهد، معنای خیر چیست ؟ فرمود: خیر نام نهری است در بهشت که سرچشمه اش کوثر است ، و کوثر از ساق عرش سرچشمه گیرد، و بر آن نهر منازل اوصیاء و شیعیان نشان بنا شده و بر دو طرف این نهر دخترکانی برآیند که هرگاه یکی از آنها را از جای برآرند دیگری به جای او بیرون آید، و نامشان به نام آن نهر (خیر) نامیده شده و همین است معنای گفتار خدای تعالی : (در آنها) یعنی در آن بهشتها) خیراتی هستند زیبا روی (سوره الرحمن آیه 70) و مقصود گوینده (از جزاک الله خیرا) همان منازلی است که خداوند برای برگزیدگان و خوبان خلق خود آماده کرده است .

حدیث شماره : 299

وَعَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ نَهْرًا حَافَتَاهُ حُورٌ نَابِتَاتٌ فَإِذَا مَرَّ الْمُؤْمِنُ بِأَحَدِيهِنَّ فَأَعْجَبَتْهُ اقْتَلَعَهَا فَأَنْبَتَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَكَانَهَا

(299 - ابوبصیر از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که فرمود: همانا در بهشت

نهری است که در دو طرف آن حوریانی روئیده شده ، و چون مرد مؤمنی به یکی از آنها برخورد کند و از آن خوشش آید آن را از جای بر کند، و خدای عزوجل به جای آن حوریه دیگری برویاند.)

حدیث شماره : 300

(حَدِيثُ الْقِيَابِ)

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَيْلَةً وَأَنَا عِنْدَهُ وَنَظَرَ إِلَى السَّمَاءِ قَالَ يَا أَبَا حَمْزَةَ هَذِهِ قُبَّةُ أَبِينَا آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَإِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ سِوَاهَا تِسْعًا وَثَلَاثِينَ قُبَّةً فِيهَا خَلَقَ مَا عَصَا اللَّهُ طَرْفَةَ عَيْنٍ

(حدیث قبه ها (گنبدها):

300 - ابوحمزہ گوید: شبی در خدمت امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ بودم آن حضرت

نگاهی به آسمان کرده فرمود: ای اباحمزہ این گنبد پدر آدم عَلَيْهِ السَّلَامُ است ، و خدای عزوجل جز این گنبد سی و نه گنبد دیگر دارد و در آنها آفریدگانی هستند که یک چشم بر هم زدن نافرمانی خدا نکند.

شرح :

مقصود از گنبد در این حدیث : آسمانی است که بر فراز سر ما دیده می شود که این آسمان مربوط به این آدم و عالم است ، و غرض این است که افلاک منحصر به اینها نیست که ما می بینیم و افلاک دیگری (و به اصطلاح امروز منظومه های شمسی دیگری) نیز در کار است که ما آنها را نمی بینیم و در آنها مخلوقاتی نیز وجود دارد، و این مطلبی را که امام در آن زمان فرموده باید یکی از معجزات علمی مکتب ائمه اطهار دانست اگر چه تحدید آن به چهل گنبد از خور فهم ما بیرون باشد. و مرحوم فیض رحمته الله گوید: این سخن اشاره به عالم مثال است .

حدیث شماره : 301

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي يَحْيَى الْوَاسِطِيِّ عَنْ عَجَلَانَ أَبِي صَالِحٍ قَالَ دَخَلَ رَجُلٌ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ لَهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ هَذِهِ قُبَّةُ آدَمَ عليه السلام قَالَ نَعَمْ وَاللَّهِ قِبَابٌ كَثِيرَةٌ أَلَا إِنَّ خَلْفَ مَغْرِبِكُمْ هَذَا تِسْعَةٌ وَ ثَلَاثُونَ مَغْرِبًا أَرْضًا بَيْضَاءَ مَمْلُوءَةً خَلْقًا يَسْتَضِيئونَ بِنُورِهِ لَمْ يَعْصُوا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ طَرْفَةَ عَيْنٍ مَا يَدْرُونَ خَلْقَ آدَمُ أَمْ لَمْ يُخْلَقْ يَبْرءُونَ مِنْ فُلَانٍ وَ فُلَانٍ

(301 - عجلان ابی صالح گوید: مردی خدمت امام صادق عليه السلام شرفیاب شد و بدانحضرت عرض کرد قربانت این گنبد آدم عليه السلام است ؟ فرمود: آری ، و خدای عزوجل را گنبدهای بسیاری است .

و بدانکه به راستی در پس این مغرب شما سی و نه مغرب دیگر است سرزمینهای سپیدی که پر است از مخلوق خدا و همگی از نور آن استفاده کنند و چشم بر همزدنی نافرمانی خدا را نکنند، و آنها ندانند که آدم خلق شده یا نه

(یعنی خبری از جهان ما ندارند) و از فلان و فلان (اولی و دومی) بیزاری
جویند.)

حدیث شماره : 302

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَّادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
جَبَلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ مَنْ خَصَفَ نَعْلَهُ وَرَفَعَ ثَوْبَهُ
وَ حَمَلَ سِلْعَتَهُ فَقَدْ بَرِيَ مِنَ الْكِبْرِ

(302) - اسحاق بن عمار از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده که فرمود: هر کس
که نعلین (و کفش) خود را پینه زند، و جامه اش را وصله کند، و متاعش را (که)
مثلا از بازار می خرد) خودش به خانه برد از تکبر بر کنار است. (و اینها نشانه
آن است که مرد متواضعی است و تکبر ندارد.)

حدیث شماره : 303

عَنْهُ عَنْ صَالِحِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَوْرَمَةَ عَنْ ابْنِ سِنَانٍ عَنِ الْمُفْضَلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ
كُنْتُ أَنَا وَالْقَاسِمُ شَرِيكِي وَ نَجْمُ بْنُ حَطِيمٍ وَ صَالِحُ بْنُ سَهْلٍ بِالْمَدِينَةِ فَتَنَاطَرْنَا فِي
الرُّبُوبِيَّةِ قَالَ فَقَالَ بَعْضُنَا لِبَعْضٍ مَا تَصْنَعُونَ بِهَذَا نَحْنُ بِالْقُرْبِ مِنْهُ وَ لَيْسَ مِنَّا فِي
تَقِيَّةِ قَوْمُوا بِنَا إِلَيْهِ قَالَ فَقُمْنَا فَوَاللَّهِ مَا بَلَّغْنَا الْبَابَ إِلَّا وَ قَدْ خَرَجَ عَلَيْنَا بِلَا حِذَاءٍ وَ
لَا رِدَاءٍ قَدْ قَامَ كُلُّ شَعْرَةٍ مِنْ رَأْسِهِ مِنْهُ وَ هُوَ يَقُولُ لَا لِي يَا مُفْضَلُ يَا قَاسِمُ يَا
نَجْمُ لَا لِي يَا بِلَ عِبَادُ مُكْرَمُونَ لَا يَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَ هُمْ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ

(303) - مفضل بن عمر گوید: من و قاسم شریکی و نجم بن حطیم و صالح
بن سهل در مدینه بودیم و درباره ربوبیت (آمه) به مناظره و بحث پرداختیم ،

پس برخی از آنها گفتند: این چه بحثی است که می‌کنید؟ ما هم اکنون به امام نزدیکیم ، و او هم از ما تقیه نمی‌کند برخیزید تا به نزد آن حضرت برویم (و از خود آن حضرت این مطلب را بیرسیدم).

مفضل گوید: ما برخاستیم و به خدا سوگند هنوز به در خانه آنحضرت نرسیده بودیم که دیدیم آنحضرت (که ظاهراً مقصود امام صادق علیه السلام است) بدون کفش و عبا از در بیرون آمد و (از شدت ناراحتی) تمام موهای سرش بلند شده بود و به ما فرمود: نه ، نه ! ای مفضل و ای قاسم ، و ای نجم . نه ، نه ! (چنان نیست که شما خیال کرده اید) بلکه ما (از آن) بندگان گرامی (در گاه خدا) هستیم که در گفتار بدو پیشی نگیرند و به دستور او عمل کنند.

حدیث شماره : 304

عَنْهُ عَنْ صَالِحٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ لِلْإِبْلِيسَ عَوْنًا يُقَالُ لَهُ تَمْرِيحٌ إِذَا جَاءَ اللَّيْلُ مَلَأَ مَا بَيْنَ الْخَافِقَيْنِ

(304 - ابان بن عثمان از امام صادق علیه السلام روایت کند که فرمود: شیطان را یآوری است بنام (تمریح) که چون شب شود ما بین مشرق و مغرب را پر کند (و قدرتش همه را فرا گیرد).)

عَنْهُ عَنْ صَالِحٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ كَرَّامٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَلْحَةَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْوَزْعِ فَقَالَ رَجَسٌ وَهُوَ مَسْخٌ كُلُّهُ فَإِذَا قَتَلْتَهُ فَاعْتَسِلْ فَقَالَ إِنَّ أَبِي كَانَ قَاعِدًا فِي الْحِجْرِ وَمَعَهُ رَجُلٌ يُحَدِّثُهُ فَإِذَا هُوَ بِوَزْعٍ يُوَلُّوهُ بِلِسَانِهِ فَقَالَ أَبِي لِلرَّجُلِ أَ تَدْرِي مَا يَقُولُ هَذَا الْوَزْعُ قَالَ لَا عَلِمَ لِي بِمَا يَقُولُ قَالَ فَإِنَّهُ يَقُولُ وَاللَّهِ لَئِنْ ذَكَرْتُمْ عُثْمَانَ بِشَتِيمَةٍ لَأَشْتِمَنَّ عَلَيَّ حَتَّى يَقُومَ مِنْ هَاهُنَا قَالَ وَقَالَ أَبِي لَيْسَ يَمُوتُ مِنْ بَنِي أُمَيَّةٍ مِيتٌ إِلَّا مَسْخٌ وَزَعًا قَالَ وَقَالَ إِنَّ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ مَرْوَانَ لَمَّا نَزَلَ بِهِ الْمَوْتُ مَسْخٌ وَزَعًا فَذَهَبَ مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ مَنْ كَانَ عِنْدَهُ وَكَانَ عِنْدَهُ وَوَلَدُهُ فَلَمَّا أَنْ فَقَدُوهُ عَظُمَ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ فَلَمْ يَدْرُوا كَيْفَ يَصْنَعُونَ ثُمَّ اجْتَمَعَ أَمْرُهُمْ عَلَى أَنْ يَأْخُذُوا جِذْعًا فَيَصْنَعُوهُ كَهَيْئَةِ الرَّجُلِ قَالَ فَفَعَلُوا ذَلِكَ وَالْبَسُوا الْجِذْعَ دِرْعَ حَدِيدٍ ثُمَّ لَفَّوهُ فِي الْأَكْفَانِ فَلَمْ يَطَّلِعْ عَلَيْهِ أَحَدٌ مِنَ النَّاسِ إِلَّا أَنَا وَوَلَدُهُ

(305) - عبدالله بن طلحه گوید: از امام صادق علیه السلام از وزغ (چلیپاسه ، بزوجه

(پرسیدم ؟

فرمود پلید است ، و همه انواعش از مسوخ (حیوانات شده) است و چون آن را کشتی باید غسل کنی ، آنگاه فرمود: پدرم هنگامی در حجر (اسماعیل) نشسته بود و در کنار او مردی بود که با او سخن می گفت ناگاه وزغی را دید که با زبانش ولوله می کند (و صدائی می کند) پدرم به آنمرد فرمود: آیا میدانی که این وزغ چه می گوید: آنمرد گفت : نه ، من سخن او را نمی دانم ، فرمود: میگوید: به خدا سوگند اگر عثمان را به دشنام یاد کنید من نیز تا اینمرد اینجاست علی را دشنام می دهم .

و نیز پدرم فرمود: هیچیک از بنی امیه نمیرند جز آنکه بصورت وزغی مسخ شود. و فرمود: چون مرگ عبدالملک در رسید بصورت وزغی مسخ شد و از نزد آنان که پیش او بودند بدر رفت ، و بالاخره تصمیم گرفتند تنه درخت خرمائی را بیاورند و آن را بشکل مردی در آورند، و اینکار را هم کردند و به آن مجسمه چوبی زرهی آهنین پوشاندند و سپس آن را در کفن پیچیدند، و هیچکس این مطلب را نفهمید جز من و فرزندانم .)

حدیث شماره : 306

عَنْهُ عَنْ صَالِحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَهْرَانَ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ عُنَيْمِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِذَا تَمَنَّى أَحَدُكُمْ الْقَائِمَ فَلْيَتَمَنَّهْ فِي عَافِيَةٍ فَإِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا ص رَحْمَةً وَ يَبْعَثُ الْقَائِمَ نَقِمَةً

(306 - معاویة بن عمار از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که آنحضرت فرمود:

هرگاه یکی از شما آروزی دیدار حضرت قائم عَلَيْهِ السَّلَامُ را کند باید آرزو کند که این دیدار در تندرستی و عافیت باشد (و مشمول اصلاحات آن بزرگوار نگردد) زیرا خداوند محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ را به مهر و عطوفت (با مردم) مبعوث فرمود، و حضرت قائم را برای انتقام (از دشمنان دین) برانگیزد.)

حدیث شماره : 307

عَنْهُ عَنْ صَالِحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَشْبَهَ النَّاسِ بِمُوسَى بْنِ عِمْرَانَ مَا بَيْنَ رَأْسِهِ إِلَى سُرَّتِهِ وَإِنَّ الْحُسَيْنَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَشْبَهَهُ النَّاسِ بِمُوسَى بْنِ عِمْرَانَ مَا بَيْنَ سُرَّتِهِ إِلَى قَدَمِهِ (307) - عبدالملک بن بشیر از امام هفتم علیه السلام روایت کند که فرمود: حضرت امام حسن علیه السلام شبیه ترین مردم بود به موسی بن عمران از سر تا ناف ، و حضرت امام حسین علیه السلام شبیه ترین مردم بود به موسی بن عمران از ناف تا قدم (.

حدیث شماره : 308

عَلَى بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مُقَاتِلِ بْنِ سُلَيْمَانَ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ اللَّهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَمْ كَانَ طُولُ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ حِينَ هَبِطَ بِهِ إِلَى الْأَرْضِ وَكَمْ كَانَ طُولُ حَوَاءَ قَالَ وَجَدْنَا فِي كِتَابِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَمَّا أَهْبَطَ آدَمَ وَزَوْجَتَهُ حَوَاءَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى الْأَرْضِ كَانَتْ رِجْلَاهُ بِنَيْبَةِ الصِّفَا وَرَأْسُهُ دُونَ أَفْقِ السَّمَاءِ وَ أَنَّهُ شَكَأَ إِلَى اللَّهِ مَا يُصِيبُهُ مِنْ حَرِّ الشَّمْسِ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى جِبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ آدَمَ قَدْ شَكَأَ مَا يُصِيبُهُ مِنْ حَرِّ الشَّمْسِ فَاعْمِزْهُ غَمْزَةً وَ صَيِّرْ طُولَهُ سَبْعِينَ ذِرَاعاً بِذِرَاعِهِ وَ اعْمِزْ حَوَاءَ غَمْزَةً فَيَصِيرَ طُولُهَا خَمْسَةً وَ ثَلَاثِينَ ذِرَاعاً بِذِرَاعِهَا

(308) - مقاتل بن سلیمان گوید: پرسیدم از امام صادق علیه السلام هنگامی که آدم

علیه السلام و حواء به زمین فرود آمدند طول قامت آن دو چه اندازه بود؟

فرمود: ما در کتاب علی بن ابیطالب علیه السلام یافته ایم که چون خدای عزوجل حضرت آدم و همسرش حواء را به زمین فرستاد دو پای آدم روی بلندی کوه صفا بود و سرش زیر افق آسمان ، آدم از آزاری که از گرمای آفتاب بدو می رسید به خداوند شکایت کرد، خدای عزوجل به جبرئیل علیه السلام وحی فرمود: که آدم از شدت حرارت آفتاب شکایت دارد جبرئیل او را در هم فشرد و قامتش هفتاد ذراع به ذراع خود آدم گردید، و حواء را نیز در هم فشرد و او نیز طول قامتش سی و پنج به ذراع خودش شد.

شرح :

این حدیث از چند نظر مورد پرسش و ایراد واقع شده ، و مرحوم مجلسی رحمته الله و فیض و دیگران پاسخهایی داده و تحقیقاتی در آن دارند و بالاخره هم آنطور که باید از عهده پاسخ بر نیامده اند و مرحوم فیض رحمته الله بالاخره حدیث را به نوعی تاویل می کند و می گوید: با این تاویل اشکالات حدیث مرتفع می گردد که هر که توضیح کافی خواهد به مرآة العقول ج 4 ص 347 - 349 و وافی ج 3 (کتاب الروضه) مراجعه کند، و بهتر آن است که چنانچه پیش از این نیز اشاره شد و خود ائمه دستور فرموده اند علم درباره اینگونه احادیثی را که عقل ما گنجایش درک و فهم آن را ندارد بخودشان واگذاریم ، لعل الله یحدث بعد ذلک امرا. و از این گذشته مقاتل بن سلیمان راوی این حدیث را علمای رجال ضعیف دانسته و خبر از نظر سند مخدوش است .

حدیث شماره : 309

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةِ قَالَ سَأَلْتُ
أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ رَجُلٍ أَصَابَ أَبَاهُ سَبِيًّا فِي الْجَاهِلِيَّةِ فَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّهُ كَانَ أَصَابَ
أَبَاهُ سَبِيًّا فِي الْجَاهِلِيَّةِ إِلَّا بَعْدَ مَا تَوَلَّدَتْهُ الْعَبِيدُ فِي الْإِسْلَامِ وَأُعْتِقَ قَالَ فَقَالَ
فَلْيُنْسَبْ إِلَى آبَائِهِ الْعَبِيدِ فِي الْإِسْلَامِ ثُمَّ هُوَ يُعَدُّ مِنَ الْقَبِيلَةِ الَّتِي كَانَ أَبُوهُ سَبِيًّا فِيهَا
إِنْ كَانَ [أَبُوهُ] مَعْرُوفًا فِيهِمْ وَيَرْتُئُهُمْ وَيَرْتُونَهُ

(309 - حارث بن مغیره گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: مردی است که
پدرش در زمان جاهلیت اسیر شده و بصورت برده در آمده و این شخص نمی
دانسته که وضع پدرش چنین بوده مگر پس از اینکه در دوران اسلام نیز پشت
در پشت از پدران برده به دنیا آمده و سپس این شخص آزاد شده ؟
فرمود: این شخص منسوب به همان پدران است که در اسلام بصورت
بردگی بوده اند و از همان قبیله ای محسوب است که پدرش در آن قبیله
بصورت بردگی در آمده اگر در میان آنها معروف و شناخته شده باشد، و از
همان پدران ارث می برد و آنها نیز از او ارث می برند (یعنی قانون ارث در حق
آنان جاری است.)

حدیث شماره : 310

ابن محبوب عن أبي أيوب عن عبد المؤمن الأنصاري عن أبي جعفر عليه السلام قال إن الله تبارك وتعالى أعطى المؤمن ثلاث خصال العز في الدنيا والآخرة والفلاح في الدنيا والآخرة والمهابة في صدور الظالمين

(310 - عبدالمؤمن من انصاری از امام باقر علیه السلام روایت کرده که فرمود: همانا خدای تبارک و تعالی به شخص مؤمن سه خصلت داده است : عزت در دنیا و آخرت ، ورستگاری و کامیابی در دنیا و آخرت ، و هیبت در دل ستمکاران .)

حدیث شماره : 311

ابن محبوب عن عبد الله بن سنان قال سمعت أبا عبد الله عليه السلام يقول ثلاث هن فخر المؤمن وزينه في الدنيا والآخرة الصلاة في آخر الليل وياسه مما في أيدي الناس ولأيته الإمام من آل محمد عليه السلام قال وثلاثة هم شرار الخلق ابتلى بهم خيار الخلق أبو سفيان أحدهم قاتل رسول الله ص وعاداه ومعاوية قاتل علياً عليه السلام وعاداه ويزيد بن معاوية لعنه الله قاتل الحسين بن علي عليه السلام وعاداه حتى قتله

(311 - عبدالله بن سنان گوید: شنیدم از امام صادق علیه السلام که می فرمود: سه چیز است که اینها مایه افتخارشخص مؤمن و زیور او است در دنیا و آخرت :
1 - نماز در آخر شب .

2 - نومیدی (و بی طمعی) نسبت بدانچه در دست مردم است .

3 - ولایت و بستگی او به یکی از امامان آل محمد (علیهم السلام) .

فرمود: و سه کس بودند که بدترین خلق خدا بودند و بهترین آفریدگان خدا
بدانها گرفتار شدند:

- 1 - یکی ابوسفیان بود که با رسول خدا ﷺ جنگید.
- 2 - معاویه که با علی علیه السلام جنگ و دشمنی کرد.
- 3 - یزید بن معاویه بود که با حسین بن علی علیه السلام جنگید و با او دشمنی کرد
تا آن حضرت را به قتل رسانید.

حدیث شماره : 312

ابْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ
الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالَ لَا حَسَبَ لِقُرَشِيٍّ وَلَا لِعَرَبِيٍّ إِلَّا بِتَوَاضُعٍ وَلَا كَرَمٌ إِلَّا بِتَقْوَىٰ وَلَا
عَمَلٌ إِلَّا بِالنِّيَّةِ وَلَا عِبَادَةٌ إِلَّا بِالتَّفَقُّهِ أَلَا وَإِنَّ أْبْغَضَ النَّاسِ إِلَيَّ اللَّهُ مَنْ يَقْتَدِي بِسُنَّةِ
إِمَامٍ وَلَا يَقْتَدِي بِأَعْمَالِهِ

(312 - ابو حمزه ثمالی از حضرت علی بن الحسین علیه السلام روایت کند که
فرمود: حسب (و افتخار حسبی) برای قریشی و عربی نیست جز به فروتنی ، و
کرامتی نیست جز به پرهیزکاری ، و عملی نیست جز به نیت (یعنی اگر نیت خیر
باشد و از روی اخلاص انجام شود آن عمل پاداش دارد و مؤثر است) و
عبادت و پرستشی نیست جز از روی فهم و مسئله دانی . و بدانید که مبعوض
ترین مردم به درگاه خدا آن کسی است که در مذهب و روش پیرو امامی باشد
ولی در عمل از آن امام پیروی نکند.)

حدیث شماره : 313

ابن محبوب عن أبي أيوب عن يزيد بن معاوية قال سمعتُ أبا جعفر عليه السلام يقول إن يزيد بن معاوية دخل المدينة وهو يريد الحج فبعث إلى رجل من قريش فاتاه فقال له يزيد أ تقرُّ لي أنك عبدٌ لي إن شئتُ بعثك وإن شئتُ استرقيتك فقال له الرجلُ والله يا يزيد ما أنت باكرم مني في قريش حسباً ولا كان أبوك أفضل من أبي في الجاهلية والإسلام وما أنت بأفضل مني في الدين ولا بخير مني فكيف أقرُّ لك بما سألت فقال له يزيد إن لم تقرَّ لي والله قتلتك فقال له الرجلُ ليس قتلك إياي بأعظم من قتلك الحسين بن علي عليه السلام ابن رسول الله ص فامر به فقتل حديث علي بن الحسين عليه السلام مع يزيد لعنه الله ثم أرسل إلى علي بن الحسين عليه السلام فقال له مثل مقالته للقرشي فقال له علي بن الحسين عليه السلام أ رأيت إن لم أقرُّ لك أ ليس تقتلني كما قتلت الرجل بالأمس فقال له يزيد لعنه الله بلى فقال له علي بن الحسين عليه السلام قد أقررتُ لك بما سألت أنا عبدٌ مكره فإن شئت فأمسك وإن شئت فبع فقال له يزيد لعنه الله أولى لك حقنت دمك ولم ينقصك ذلك من شرفك

(313 - يزيد گوید: شنیدم از امام باقر عليه السلام که می فرمود: همانا یزیدین

معاویه برای رفتن به حج به مدینه آمد و در آنجا به نزد مردی از قریش فرستاد و چون به نزدش آمد بدو گفت: آیا تو اقرار می کنی که بنده منی که اگر بخواهم تو را بفروشم وگرنه بصورت بردگی خویش در آوردم؟

آنمرد گفت: به خدا ای یزید در میان قریش نه تو در حسب از من گرامی تری و نه پدرت در زمان جاهلیت و نه در اسلام از پدر من برتر بوده، و نه تو خود در دین و مذهب از من برتر و بهتری، پس من چگونه چنین اقراری برای

تو بکنم؟ یزید گفت: اگر چنین اعترافی نکنی به خدا قسم تو را می کشم! آنمرد گفت: کشتن من بدست تو بالاتر از کشتن حسین بن علی علیه السلام فرزند رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم نیست! یزید دستور داد آنمرد را کشتند.

سپس به نزد حضرت علی بن الحسین علیه السلام فرستاد و مانند همان سخنی که به مرد قریشی گفته بود به آنحضرت نیز اظهار کرد، حضرت علی بن الحسین علیه السلام فرمود: آیا چنان است که اگر من چنین اعترافی برای تو نکنم مانند مرد دیروزی مرا خواهی کشت؟

یزید لعنة الله علیه گفت: چرا.

حضرت فرمود: در چنین وضعی من بدانچه تو خواهی اقرار می کنم، و من بنده ای هستم که دچار زور و اکراه شده ام (و از ترس جان چنین اقراری می کنم) اکنون چنانچه خواهی نگهدار و چنانچه خواهی بفروش!

یزید لعنة الله گفت: این برای تو بهتر شد که هم خونت را حفظ کردی و هم از شرف و مقام تو چیزی کاسته نشد.

مترجم گوید:

میان مورخین مسلم است که یزید پس از اینکه به خلافت رسید هیچگاه به مکه و مدینه نرفت، و در نتیجه چنین اتفاقی میان او و امام چهارم علیه السلام رخ نداده است، و به همین خاطر مجلسی رحمته الله برای توجیه این حدیث گوید: ممکن است راوی یزید را با مسلم بن عقبه (که در سال 63 به مدینه آمد و میان او و حضرت علی بن الحسین علیه السلام مکالماتی اتفاق افتاد) اشتباه کرده باشد... ولی این احتمال هم با عبارت حدیث مخالف است چون مسلم بن عقبه قریشی نبوده تا چنین احتمالی داده شود... گذشته از اینکه جریان بر خورد مسلم بن عقبه با آنحضرت بدین نحو نبوده است.

مسعودی در مروج الذهب داستان آمدن مسلم بن عقبه را به مدینه که نقل کرده گوید: مسلم بن عقبه نسبت به علی بن الحسین به سختی خشمناک بود و او و پدارنش را دشنام می داد ولی چون آن حضرت را به نزد او بردند همینکه چشمش بدانحضرت افتاد لرزه اندامش را گرفته از جا برخاست و احترام زیادی نسبت به آنجناب مبذول داشت و او را روی تخت در کنار خود نشانید و گفت: هر حاجتی داری بگو تا انجام دهم، امام علیه السلام از او خواست تا از کشتن جمعی (که مسلم قصد کشتنشان را داشت) صرفنظر کند و او نیز پذیرفت، و پس از آن با احترام حضرت را باز گرداند...

و شیخ مفید رحمته الله نیز در ارشاد (ج 2 ص: 152، ارشاد مترجم) نظیر آن را روایت کرده است و به هر صورت این حدیث به این نحو، به هیچ وجه قابل توجیه نیست جز آنکه بگوئیم راوی هم در اصل داستان یزید را با مسلم اشتباه کرده و هم در نقل مکالمه مسلم با امام چهارم علیه السلام، و یا اینکه از اصل حدیث را موضوع بدانیم و الله اعلم .)

حدیث شماره : 314

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَعِيدِ بْنِ غَزْوَانَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُغْبِرَةِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ عليه السلام إِنَّ لِي جَارَيْنِ أَحَدُهُمَا نَاصِبٌ وَالْآخَرُ زَيْدِيٌّ وَلَا بُدَّ مِنْ مُعَاشَرَتِهِمَا فَمَنْ أَعَاشِرُ فَقَالَ هُمَا سَيِّانٍ مَنْ كَذَبَ بِآيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَقَدْ نَبَذَ الْإِسْلَامَ وَرَاءَ ظَهْرِهِ وَهُوَ الْمُكَذَّبُ بِجَمِيعِ الْقُرْآنِ وَالْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ قَالَ ثُمَّ قَالَ إِنَّ هَذَا نَصَبَ لَكَ وَهَذَا الزَيْدِيُّ نَصَبَ لَنَا

(314 - عبدالله بن مغیره گوید: به حضرت ابوالحسن عليه السلام گفتم: من دو تا

همسایه دارم یکی ناصبی است و دیگری زیدی، و من ناچارم با اینها معاشرت کنم با کدامیک معاشرت کنم؟ فرمود: هر دو یکسانند هر که یک آیه از قرآن را تکذیب کند اسلام را پشت سر انداخته و همه قرآن و پیامبران و رسولان را تکذیب کرده (و دروغگو پنداشته) است.

سپس فرمود: به راستی که این یکی (یعنی ناصبی) دشمن تو است، و آن زیدی دشمن ما است.

شرح:

ناصری در روایات گاهی بر دشمنان اهل بیت علیهم السلام اطلاق می شود و شکی نیست که آنها بدترین فرق اسلام و بلکه بدتر از یهود و نصاری هستند و حتی نکاح با آنها حرام است، و گاهی ناصبی به مطلق مخالفین شیعه اطلاق می شود، چنانچه ظاهر این حدیث است و مقصود عموم اهل سنتند که عداوتی نسبت به اهل بیت علیهم السلام ندارند بلکه با شیعه که قائل به امامت آنها هستند مخالفند.

و اما زیدیه با اهل بیت عداوت دارند و به گفته مرحوم مجلسی رحمته الله حکم به فسق اهل بیت می کنند به خاطر اینکه گویند: چرا نباید آنها (نیز مانند زیدبن علی) با شمشیر خروج کنند و چرا نباید کسی را هم که خروج می کند یاری کنند.

حدیث شماره : 315

مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ قَالَ حَدَّثَنِي الْقَاسِمُ بْنُ عُرْوَةَ عَنْ عُبَيْدِ بْنِ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ مَنْ قَعَدَ فِي مَجْلِسٍ يُسَبُّ فِيهِ إِمَامٌ مِنَ الْأَئِمَّةِ يَقْدِرُ عَلَى الْإِنْصَافِ فَلَمْ يَفْعَلْ أَلْبَسَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الذُّلَّ فِي الدُّنْيَا وَعَذَّبَهُ فِي الْآخِرَةِ وَ سَلَبَهُ صَالِحَ مَا مَنَّ بِهِ عَلَيْهِ مِنْ مَعْرِفَتِنَا

(315) - عبیدین زراره از پدرش از امام باقر عليه السلام روایت کرده که فرمود: هر کس در مجلسی بنشیند که در آن مجلس به یکی از امامان حق دشنام داده شود و این شخص بتواند دفاع کند و نکند، خدای عزوجل در دنیا جامه خواری بر او بپوشاند و در آخرت او را عذاب کند و نعمت و معرفت ما را که به او داده از او بگیرد.

حدیث شماره : 316

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَخِي أَبِي شَيْبَةَ عَنْ أَبِي شَيْبَةَ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام ابْتِدَاءً مِنْهُ أَحْبَبْتُمُونَا وَ أَبْغَضْنَا النَّاسُ وَ صَدَقْتُمُونَا وَ كَذَبْنَا النَّاسُ وَ وَصَلْتُمُونَا وَ جَفَانَا النَّاسُ فَجَعَلَ اللَّهُ مَحْيَاكُمْ مَحْيَانَا وَ مَمَاتَكُمْ مَمَاتَنَا أَمَا وَ اللَّهُ مَا بَيْنَ الرَّجُلِ وَ بَيْنَ أَنْ يُقِرَّ اللَّهُ عَيْنَهُ إِلَّا أَنْ تَبْلُغَ نَفْسُهُ هَذَا الْمَكَانَ وَ أَوْ مَا بِيَدِهِ إِلَى حَلْفِهِ فَمَدَّ الْجِلْدَةَ ثُمَّ أَعَادَ ذَلِكَ فَوَ اللَّهُ مَا رَضِيَ حَتَّى حَلَفَ لِي فَقَالَ وَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِحَدَّثَنِي أَبِي مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام بِذَلِكَ يَا أَبَا شَيْبَةَ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ تُصَلُّوا وَ يُصَلُّوا فَيُقْبَلَ مِنْكُمْ وَ لَا يُقْبَلَ مِنْهُمْ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ تُزَكُّوا وَ يُزَكُّوا فَيُقْبَلَ مِنْكُمْ وَ لَا يُقْبَلَ مِنْهُمْ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ تُحْجُوا وَ يَحْجُوا فَيُقْبَلَ اللَّهُ جَلَّ ذِكْرُهُ مِنْكُمْ وَ لَا يُقْبَلَ مِنْهُمْ وَ اللَّهُ مَا تُقْبَلُ الصَّلَاةُ إِلَّا مِنْكُمْ وَ لَا الزَّكَاةُ إِلَّا مِنْكُمْ وَ لَا الْحَجُّ إِلَّا مِنْكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَإِنَّكُمْ فِي هُدًى وَ أَدْوَا الْأَمَانَةَ فَإِذَا تَمَيَّزَ النَّاسُ فَعِنْدَ ذَلِكَ ذَهَبَ كُلُّ قَوْمٍ بِهَوَاهُمْ وَ ذَهَبْتُمْ بِالْحَقِّ مَا أَطَعْتُمُونَا أَلَيْسَ الْقُضَاةُ وَ الْأُمَرَاءُ وَ أَصْحَابُ الْمَسَائِلِ مِنْهُمْ قُلْتُ بَلَى قَالَ عليه السلام فَاتَّقُوا اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ فَإِنَّكُمْ لَا تُطِيقُونَ النَّاسَ كُلَّهُمْ إِنَّ النَّاسَ أَخَذُوا هَاهُنَا وَ هَاهُنَا وَ إِنَّكُمْ أَخَذْتُمْ حَيْثُ أَخَذَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ اخْتَارَ مِنْ عِبَادِهِ مُحَمَّدًا ص فَاخْتَرْتُمْ خَيْرَةَ اللَّهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَدْوَا الْأَمَانَاتِ إِلَى الْأَسْوَدِ وَ الْأَبْيَضِ وَ إِنْ كَانَ حَرُورِيًّا وَ إِنْ كَانَ شَامِيًّا

(316 - ابی شمل گوید: امام صادق عليه السلام آغاز سخن کرده به من فرمود: شما

را دوست داشتید و مردم ما رادشمن داشتند، شما ما را تصدیق کردید و مردم

دروغگومان پنداشتند، شما به ما پیوستید و مردم با ما جفا کردند، پس خدای

تعالی زندگی شما را زندگی ما قرار داد و مرگتان را مرگ ما مقرر فرمود به خدا

سوگند فاصله ای نیست میان مردی از شما و میان اینکه دیده اش (بدیدار بهشت و پیمبر و امامان) روشن گردد مگر همان مقدار که جانش به اینجا برسد . و اشاره به حلقش کرد و پوست آنرا بدست گرفت . سپس این سخن را تکرار کرد، و به این مقدار هم قناعت نکرد تا بالاخره برایم قسم خورد و فرمود:

سوگند بدان خدائی که معبودی جز او نیست که این مطلب را پدرم محمد بن علی برایم گفت ، ای ابا شمل آیا خوشحال نیستید که شما نماز بخوانید و آنها هم نماز بخوانند و از شما پذیرفته شود ولی از آنها پذیرفته نگردد؟ آیا خوشحال نیستید که شما زکات دهید و آنها هم زکات دهند و از شما پذیرفته شود ولی از آنها پذیرفته نشود، آیا خوشنود نیستید که شما حج بجا آرید و آنها نیز حج بجا آرند و خدای جل ذکرة حج شما را قبول کند ولی از آنها نپذیرد، به خدا سوگند پذیرفته نشود نماز مگر از شما و نه زکات مگر از شما و نه حج مگر از شما، پس از خدای عزوجل بترسید که به راستی اکنون شما در زمان صلح و سازش (با مخالفین و اهل نفاق) بسر می برید، و امانت را بپردازید، و هنگامی که مردم از یکدیگر متمایز و مشخص شوند هر دسته به دنبال خواسته و دلخواه خود روند و شما به راه حق و درست روید تا وقتی که فرمانبرداری ما کنید.

آیا قاضیان و زمامداران و مسئله گویان از آنها نیستند؟ عرض کردم : چرا، فرمود: پس از خدای عزوجل بترسید که شما تاب برخورد با همه مردم را ندارید، به راستی که مردم به این سو و آن سو دست زدند و تنها شماستید که به راه خدای عزوجل رفتید، همانا خدای عزوجل از میان بندگان خود محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ را برگزید، و شما هم همان برگزیده خدا را انتخاب کردید، پس از خدا بترسید و امانت را به سیاه و سفید (هر که باشد) بپردازید اگرچه از خوارج باشد و اگرچه از مردم شام (و پیروان بنی امیه) باشد.)

حدیث شماره : 317

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَخِي أَبِي شَيْبَةَ عَنْ أَبِي شَيْبَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِثْلَهُ (317) - و در روایت دیگر نیز ابی شمل همین مضمون را از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده .

حدیث شماره : 318

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ عَنْ مُعَاذِ بْنِ كَثِيرٍ قَالَ نَظَرْتُ إِلَى الْمَوْقِفِ وَالنَّاسُ فِيهِ كَثِيرٌ فَدَنَوْتُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّ أَهْلَ الْمَوْقِفِ لَكَثِيرٌ قَالَ فَصَرَفَ بَصَرَهُ فَأَدَارَهُ فِيهِمْ ثُمَّ قَالَ ادْنُ مِنِّي يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ غَنَاءٌ يَأْتِي بِهِ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ لَا وَاللَّهِ مَا الْحَجُّ إِلَّا لَكُمْ لَا وَاللَّهِ مَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ إِلَّا مِنْكُمْ

(318) - معاذبن کثیر گوید: در موقف عرفات نگریستم دیدم مردم بسیارند پس خود را به امام صادق علیه السلام نزدیک کرده عرض کردم : به راستی اهل موقف (و حاجیان) بسیارند! حضرت چشم انداخت و دیده اش را به آنها چرخانید سپس فرمود: نزدیک بیا ای ابا عبدالله (کنیه معاذ بوده) اینها کف و آشغالهایی است که موج از هر سو آورده (و در اینجا جمع کرده) نه به خدا سوگند حج پذیرفته نیست جز از شماها، نه به خدا سوگند خداوند نمی پذیرد جز از شماها.

(

حدیث شماره : 319

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْوَشَّاءِ
عَنْ أَبِي بَانٍ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ كُنْتُ جَالِسًا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذْ
دَخَلَتْ عَلَيْهِ أُمُّ خَالِدٍ الَّتِي كَانَ قَطَعَهَا يُوسُفُ بْنُ عُمَرَ تَسْتَأْذِنُ عَلَيْهِ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَيْسُرُكَ أَنْ تَسْمَعَ كَلَامَهَا فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ أَمَا الْآنَ فَآذِنِ لَهَا قَالَ وَ
أَجْلَسَنِي مَعَهُ عَلَى الطَّنْفِسَةِ ثُمَّ دَخَلَتْ فَتَكَلَّمَتْ فَإِذَا امْرَأَةٌ بَلِيغَةٌ فَسَأَلَتْهُ عَنْهُمَا فَقَالَ
لَهَا تَوَلَّيْتَهُمَا قَالَتْ فَأَقُولُ لِرَبِّي إِذَا لَقَيْتُهُ إِنَّكَ أَمَرْتَنِي بِوَلَايَتِهِمَا قَالَ نَعَمْ قَالَتْ فَإِنَّ
هَذَا الَّذِي مَعَكَ عَلَى الطَّنْفِسَةِ يَأْمُرُنِي بِالْبِرَاءَةِ مِنْهُمَا وَكَثِيرُ النَّوَاءِ يَأْمُرُنِي بِوَلَايَتِهِمَا
فَأَيُّهُمَا خَيْرٌ وَ أَحَبُّ إِلَيْكَ قَالَ هَذَا وَ اللَّهُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ كَثِيرِ النَّوَاءِ وَ أَصْحَابِهِ إِنَّ
هَذَا يُخَاصِمُ فَيَقُولُ وَ مَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ وَ مَنْ لَمْ
يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ وَ مَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ
الْفَاسِقُونَ (319 - این حدیث همان حدیث 71 است (که ترجمه اش گذشت و

کلینی آن را تکرار کرده است.)

حدیث شماره : 320

عَنْهُ عَنِ الْمُعَلَّى عَنِ الْحَسَنِ عَنِ أَبَانَ عَنِ أَبِي هَاشِمٍ قَالَ لَمَّا أُخْرِجَ
بِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ خَرَجَتْ فَاطِمَةُ عَلَيْهَا السَّلَامُ وَاضِعَةً قَمِيصَ رَسُولِ اللَّهِ صَ عَلَى رَأْسِهَا آخِذَةً
بِيَدَيِ ابْنَيْهَا فَقَالَتْ مَا لِي وَمَا لَكَ يَا أَبَا بَكْرٍ تُرِيدُ أَنْ تُؤْتَمَّ ابْنِيَّ وَتُرْمَلَنِي مِنْ
زَوْجِي وَاللَّهِ لَوْ لَا أَنْ تَكُونَ سَيِّئَةً لَنَشَرْتُ شَعْرِي وَلَصَرَخْتُ إِلَى رَبِّي فَقَالَ رَجُلٌ
مِنَ الْقَوْمِ مَا تُرِيدُ إِلَيَّ هَذَا ثُمَّ أَخَذَتْ بِيَدِهِ فَانْطَلَقَتْ بِهِ

(320 - ابوهاشم گوید: هنگامی که علی عَلَيْهِ السَّلَامُ را (از خانه) بیرون بردند
حضرت فاطمه عَلَيْهَا السَّلَامُ نیز بدنبال آنحضرت بیرون آمد در حالیکه پیراهن رسول
خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ را روی سرش گذارده بود و دست حسن و حسین عَلَيْهِمَا السَّلَامُ را بدست
گرفته بود و می فرمود: مرا با تو چه کار ای ابابکر؟ می خواهی بچه هایم را یتیم
کنی و مرا بی شوهر کنی؟ به خدا سوگند اگر کار بدی نبود مویم را پریشان می
کردم و به درگاه پروردگار خود فریاد می زدم، مردی از آن جمعیت گفت: (ای
فاطمه) چه منظوری از این کار داری؟ (مجلسی رَحِمَهُ اللَّهُ گوید: یعنی می خواهی
عذاب بر این امت نازل کنی؟) سپس حضرت زهرا دست علی را گرفت و از
مسجد او را برد.)

حدیث شماره : 321

أَبَانٌ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ الطَّائِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ وَاللَّهِ لَوْ نَشَرْتُ شَعْرَهَا مَاتُوا طُرّاً

321) - عبدالحمید طائی از امام باقر عليه السلام روایت کند که فرمود: به خدا سوگند اگر حضرت زهرا عليها السلام موی خود را پریشان کرده بود همه مردم یکجا مرده بودند.

حدیث شماره : 322

أَبَانٌ عَنْ ابْنِ أَبِي يَعْفُورٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ وَكَدَ الزَّانَا يُسْتَعْمَلُ إِنْ عَمِلَ خَيْرًا جُزِيَ بِهِ وَإِنْ عَمِلَ شَرًّا جُزِيَ بِهِ

322) - ابن ابی یعفور گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: همانا شخص زنا زاده بکار گماشته شود (و مورد تکلیف قرار گیرد) و اگر کار نیک انجام دهد پاداش نیک بیند و اگر کار بد کند کیفر آن را بیند.

شرح :

این کلام امام عليه السلام برای پاسخ بدان کسانی است که خیال کرده اند شخص زنا زاده به جرم همینکه در زنا متولد گشته اهل دوزخ است و کار نیک و عمل خوب او نیز پاداشی برایش ندارد و البته در مقابل این حدیث هم احادیثی رسیده که شخص زنا زاده دوزخی است و مجلسی رحمته الله جمع بین این دو دسته حدیث را به این کرده است که این حدیث بیان ظاهر حال او است و آنها بیان سرانجام کار او است ، یعنی بالاخره بسوء اختیار خود راه دوزخ را انتخاب می کند.

حدیث شماره : 323

أَبَانٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ص مِنْ حُجْرَتِهِ وَ مَرَّ بِمَرْوَانَ وَ أَبُوهُ يَسْتَمِعَانِ إِلَى حَدِيثِهِ فَقَالَ لَهُ الْوَزْغُ ابْنُ الْوَزْغِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَمِنْ يَوْمٍ يَرُونَ أَنَّ الْوَزْغَ يَسْمَعُ الْحَدِيثَ

(323 - عبدالرحمن بن ابی عبدالله گوید: شنیدم از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ که می فرمود: هنگامی رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ از اطاقش خارج شد و (متوجه شد که) مروان و پدرش به سخنان او (که در اطاق با همسرانش می فرمود) گوش می داده اند، حضرت به او فرمود: ای وزغ فرزند وزغ (وزغ به معنای بزمجه و نوعی از سوسمار و چلیپاسه است) امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: از آن روز (که پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ این کلام را فرمود) اینان (یعنی مردم) عقیده دارند که وزغ به سخن مردم گوش می دهد (و آن را می فهمد).

حدیث شماره : 324

أَبَانٌ عَنْ زُرَّارَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ لَمَّا وُلِدَ مَرْوَانُ عَرَضُوا بِهِ لِرَسُولِ اللَّهِ ص أَنْ يَدْعُوَ لَهُ فَأَرْسَلُوا بِهِ إِلَيَّ عَائِشَةَ لِيَدْعُوَ لَهُ فَلَمَّا قَرَّبْتُهُ مِنْهُ قَالَ أَخْرِجُوا عَنِّي الْوَزْغَ ابْنَ الْوَزْغِ قَالَ زُرَّارَةُ وَ لَا أَعْلَمُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ وَ لَعْنَهُ

(324 - زراره گوید: شنیدم از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ که می فرمود: هنگامی که

مروان به دنیا آمد او را نزد رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آوردند که برایش دعا کند و او را بوسیله عایشه خدمت آنحضرت فرستادند که حضرت به او دعا کند همینکه عایشه او را نزدیک رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ برد حضرت فرمود: این وزغ فرزند وزغ را از من دور کنی، زراره گوید: من جز این ندانم که حضرت ابا جعفر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ او را لعنت کرد.)

حدیث شماره : 325

أَبَانٌ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ الْمَكِّيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ إِنَّ عُمَرَ لَقِيَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ أَنْتَ الَّذِي تَقْرَأُ هَذِهِ الْآيَةَ بَأَيِّكُمْ الْمَفْتُونُ تَعْرُضُ بِي وَ بِصَاحِبِي قَالَ أَ فَلَا أُخْبِرُكَ بِآيَةٍ نَزَلَتْ فِي بَنِي أُمَيَّةَ فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَ تَقَطَّعُوا أَرْحَامَكُمْ فَقَالَ كَذَبْتَ بَنُو أُمَيَّةَ أَوْصَلُ لِلرَّحِمِ مِنْكَ وَ لَكِنَّكَ آبَيْتَ إِلَّا عِدَاوَةَ لِبَنِي تَيْمٍ وَ عَدِيٍّ وَ بَنِي أُمَيَّةَ

(325 - (این حدیث همان حدیث 76 است که با ترجمه و شرح گذشت.)

حدیث شماره : 326

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ هَارُونَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ مَسْعَدَةَ بْنِ صَدَقَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُومُ فِي الْمَطَرِ أَوَّلَ مَا يَمْطُرُ حَتَّى يَبْتَلَّ رَأْسَهُ وَ لِحْيَتَهُ وَ ثِيَابَهُ فَقِيلَ لَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ الْكِنَّ الْكِنَّ فَقَالَ إِنَّ هَذَا مَاءٌ قَرِيبٌ بِعَهْدِ بِالْعَرْشِ ثُمَّ أَنْشَأَ يُحَدِّثُ فَقَالَ إِنَّ تَحْتَ الْعَرْشِ بَحْرًا فِيهِ مَاءٌ يُنْبِتُ أَرْزَاقَ الْحَيَوَانَاتِ فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ ذِكْرَهُ أَنْ يُنْبِتَ بِهِ مَا يَشَاءُ لَهُمْ رَحْمَةً مِنْهُ لَهُمْ أَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ فَمَطَرَ مَا شَاءَ مِنْ سَمَاءٍ إِلَى سَمَاءٍ حَتَّى يَصِيرَ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا فِيمَا أُظُنُّ فَيُلْقِيهِ إِلَى السَّحَابِ وَ السَّحَابُ بِمَنْزِلَةِ الْغُرْبَالِ ثُمَّ يُوحَى اللَّهُ إِلَى الرِّيحِ أَنْ أَطْحِنِيهِ وَ أَذِيبِيهِ ذَوْبَانَ الْمَاءِ ثُمَّ أَنْطَلِقِي بِهِ إِلَى مَوْضِعٍ كَذَا وَ كَذَا فَامْطُرِي عَلَيْهِمْ فَيَكُونُ كَذَا وَ كَذَا عَبَابًا وَ غَيْرَ ذَلِكَ فَتَقَطُرُ عَلَيْهِمْ عَلَى النَّحْوِ الَّذِي يَأْمُرُهَا بِهِ فَلَيْسَ مِنْ قَطْرَةٍ تَقَطُرُ إِلَّا وَ مَعَهَا مَلَكٌ حَتَّى يَضَعَهَا مَوْضِعَهَا وَ لَمْ يَنْزِلْ مِنَ السَّمَاءِ قَطْرَةٌ مِنْ مَطَرٍ إِلَّا بَعْدَ مَعْدُودٍ وَ وَزْنٍ مَعْلُومٍ إِلَّا مَا كَانَ مِنْ يَوْمِ الطُّوفَانِ عَلَى عَهْدِ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنَّهُ نَزَلَ مَاءٌ مِنْهُمْ بِلَا وَزْنٍ وَ لَا عَدَدٍ قَالَ وَ حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ لِي أَبِي عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ جَعَلَ السَّحَابَ غَرَائِبَ لِلْمَطَرِ هِيَ تُذِيبُ الْبَرْدَ حَتَّى يَصِيرَ مَاءً لِكَيْ لَا يُضِرَّ بِهِ شَيْئًا يُصِيبُهُ الَّذِي تَرَوْنَ فِيهِ مِنَ الْبَرْدِ وَ الصَّوَاعِقِ نَقْمَةٌ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ثُمَّ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَا تُشِيرُوا إِلَى الْمَطَرِ وَ لَا إِلَى الْهَلَالِ فَإِنَّ اللَّهَ يَكْرَهُ ذَلِكَ (326) -

مسعدة بن صدقه از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که فرمود: علی عَلَيْهِ السَّلَامُ را رسم چنان بود که هنگامیکه باران می گرفت (در اول آمدن باران) زیر آن می ایستاد تا سر و ریش و جامه اش تر می شد، پس بدان حضرت عرض کردند: ای امیر المؤمنین زیر سقفی بروید (که باران شما را تر نکند)! فرمود:

این همان آبی است که تازه از عرش آمده است .

سپس شروع کرده فرمود: همانا در زیر عرش دریائی قرار دارد و آبی در آن دریا است که روزی حیوانات را آن آب میرویاند، و چون خدای عزوجل اراده فرماید که از روی مهر خویش آنچه را خواهد برای آنها برویاند بدان آب وحی فرماید و آن آب نیز - چنانچه گمانم هست که فرمود - بر طبق خواسته او از آسمانی به آسمان دیگر باران فرو ریزد همچنان تا برسد به آسمان دنیا.

پس آسمان دنیا نیز آن آبها را به ابر افکند، و ابر همانند غربالی است ، سپس خداوند به باد وحی کند که آن را بکوب و آبش ساز همانند آبهای معمولی و سپس به فلان جا ببر و بر آنها ببار تا چنین و چنان سیلی یا غیر آن گردد.

ابر نیز مطابق دستور حقتعالی بر آنجا که مامور است ببارد و هیچ قطره بارانی نیست جز آنکه به همراهش فرشته ای است تا آن را به جایگاهش برساند، و هیچ قطره بارانی از آسمان فرو نریزد جز روی شماره معین و اندازه معلومی مگر آن بارانی که در روز طوفان نوح عَلَيْهِ السَّلَام بارید که چون نهری فرو ریخت بی اندازه و بدون شماره .

راوی گوید: سپس امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام از پدرانش عَلَيْهِمُ السَّلَام . از رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حدیث کرد که آنحضرت فرمود: همانا خدای عزوجل ابر را غربال باران قرار داده که در ابتدا آن را به صورت تگرگ و یخ قرار قرار داده و ابر است که آن را آب کند و به صورت باران در آورد تا بدانچه اجابت می کند زمانش نرساند، و آنچه تگرگ و صاعقه می بینید آنها عذابهایی است که از جانب خدای عزوجل اصابت کند به هر یک از بندگانش که خواهد.

سپس فرمود: رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: به باران و هم چنین به ماه نو اشاره نکنید که اینکار را خداوند خوش ندارد.

توضیح :

مجلسی رحمته الله علیه در توضیح جمله اخیر کلامی گوید و ملخصش این است که :
نباید انسان پندارد که ماه نو و باران در نظام این جهان دخالتی دارد و شایسته
نیست که بدان توجه کند و توسل جوید بلکه باید بداند که تمام کارها بدست
خدا است و در آنحال نیز به خداوند تعالی توجه کند.)

حدیث شماره : 327

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ رَفَعَهُ قَالَ كَتَبَ أَمِيرُ
الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام إِلَى ابْنِ عَبَّاسٍ أَمَّا بَعْدُ فَقَدْ يَسُرُّ الْمَرْءَ مَا لَمْ يَكُنْ لِيُقُوتَهُ وَ يَحْزُنُهُ مَا
لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَهُ أَوَّلًا وَ إِنْ جَهَدَ فَلْيَكُنْ سُرُورَكَ بِمَا قَدَّمْتَ مِنْ عَمَلٍ صَالِحٍ أَوْ حُكْمٍ
أَوْ قَوْلٍ وَ لِيَكُنْ أَسْفَكَ فِيمَا فَرَطْتَ فِيهِ مِنْ ذَلِكَ وَ دَعِ مَا فَاتَكَ مِنَ الدُّنْيَا فَلَا
تُكْثِرْ عَلَيْهِ حَزَنًا وَ مَا أَصَابَكَ مِنْهَا فَلَا تَتَّعَمَّ بِهِ سُرُورًا وَ لِيَكُنْ هَمُّكَ فِيمَا بَعْدَ
الْمَوْتِ وَ السَّلَامُ

(327 - علی بن اسباط در حدیث مرفوعی روایت کرد که امیر المؤمنین
عليه السلام به ابن عباس نوشت : اما بعد بسا باشد که خوشحال کند انسان را (رسیدن
به) آنچه از دست او نمی رفت (و اگر خوشحالی هم نمی کرد بدستش می
رسید) و غمناک کند او را به چیزی که هرگز بدان شخص نخواهد رسید اگرچه
بکوشد (و بیهوده از آمدنش غمناک است) پس باید خوشحالی تو در آن
چیزهائی باشد که از پیش فرستاده ای از کار شایسته یا حکم و یا گفتار نیک ،
و تاسف و افسوست در آنچهائی باشد که در آنها کوتاهی کرده ای ، و واگذار
(اندوه) آنچه را از دنیا از دستت رفته و بیهوده بر آنها غم مخور، و آنچه از دنیا

بدست رسیدن بدن دلخوش و شاد کام مباش ، و تمام اندوهت در اوضاع پس
از مرگ و مردن باشد. والسلام .)

حدیث شماره : 328

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ كَرَّامٍ عَنْ أَبِي الصَّامِتِ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ مَرَرْتُ أَنَا وَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى الشَّيْعَةِ وَ هُمْ مَا بَيْنَ الْقَبْرِ وَ الْمَنْبِرِ
فَقُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ شَيْعَتُكَ وَ مَوَالِيكَ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ قَالَ أَيْنَ هُمْ فَقُلْتُ
أَرَاهُمْ مَا بَيْنَ الْقَبْرِ وَ الْمَنْبِرِ فَقَالَ أَذْهَبُ بِي إِلَيْهِمْ فَذَهَبَ فَسَلَّمَ عَلَيْهِمْ ثُمَّ قَالَ وَ اللَّهُ
إِنِّي لَأُحِبُّ رِيحَكُمْ وَ أَرْوَا حُكْمَكُمْ فَأَعِينُوا مَعَ هَذَا بَوْرَعٍ وَ اجْتِهَادٍ إِنَّهُ لَا يُنَالُ مَا عِنْدَ
اللَّهِ إِلَّا بِبَوْرَعٍ وَ اجْتِهَادٍ وَ إِذَا اتَّمَمْتُمْ بَعْدَ فَاقْتَدُوا بِهِ أَمَا وَ اللَّهُ إِنَّكُمْ لَعَلَى دِينِي وَ
دِينِ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَ إِسْمَاعِيلَ وَ إِنْ كَانَ هَؤُلَاءِ عَلَى دِينِ أَوْلِيكَ فَأَعِينُوا عَلَى هَذَا
بَوْرَعٍ وَ اجْتِهَادٍ

(328 - ابوصامت از امام صادق عليه السلام روایت کرده که فرمود: من و (پدرم)
ابا جعفر عليه السلام در میان قبر و منبر (در مسجد مدینه) گذرمان به شیعیان افتاد،
من به پدرم گفتم قربانت اینان شیعیان و دوستان تواند! فرمود: کجایند؟ عرض
کردم: آنانرا در میان قبر و منبر می بینم ، فرمود: مرا به نزد آنان ببر و چون
بدانجا رفت بر آنها سلام کرد و سپس بدانها فرمود: به خدا سوگند من بوی
شماها و جانهای شما را دوست دارم و شما نیز بر این دوستی مرا به پارسائی و
کوشش (در امر دین) کمک کنید، به راستی که کسی نرسد بدانچه نزد خدا است
جز به پارسائی و کوشش ، و چون از بنده ای (از بندگان خدا) پیروی کردید بدو
اقتدا کنید، هان که به خدا سوگند شما بر کیش من و کیش پدرانم ابراهیم و

اسماعیل هستید، و اگر چه اینان نیز بر دین آنهایند، پس شما در اینکار مرا به
پارسائی و کوشش کمک کنید.

شرح :

ملخص آنچه مجلسی رحمته الله در جمله اخیر گوید: این است که یعنی اگر چه
اینان (یعنی پدرانم ابراهیم و اسماعیل علیهما السلام) نیز بر دین اینان (یعنی محمد
صلی الله علیه و آله و سلم) و خاندانش علیهما السلام می باشند، و ممکن است مقصود این باشد که یعنی
اگر چه اینان (یعنی مخالفین) نیز در ظاهر چنین ادعائی دارند که بر دین پدران
من ابراهیم و اسماعیل هستند ولی چنان نیست و این سخن ادعائی بیش نیست
(...)

حدیث شماره : 329

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ الْكُوفِيِّ عَنِ الْعَبَّاسِ بْنِ عَامِرٍ عَنِ الرَّبِيعِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْمُسَلِّيِّ عَنْ أَبِي الرَّبِيعِ الشَّامِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ قَائِمَنَا إِذَا قَامَ مَدَّ اللَّهُ عِزًّا وَجَلَّ لِشِيعَتِنَا فِي أَسْمَاعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ حَتَّىٰ لَا يَكُونَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقَائِمِ بَرِيدٌ يُكَلِّمُهُمْ فَيَسْمَعُونَ وَيَنْظُرُونَ إِلَيْهِ وَهُوَ فِي مَكَانِهِ

(329 - ابو الربيع شامی گوید: شنیدم از امام صادق عليه السلام که می فرمود: به راستی هنگامیکه قائم بیاید خدای عزوجل در گوشها و دیدگان شیعیان ما چنان نیروی کشش و رسائی دهد که میان آنها و حضرت قائم پیکی نباشد و آنحضرت با آنان (از فاصله دور) سخن گوید و آنان بشنوند و او را در همانجائی که هست ببینند.

شرح :

این سخن اشاره به اختراع رادیو و تلویزیون است که پس از قرنها از صدور حدیث امروزه در خارج تحقق پیدا کرده و تا بدانجا این صنعت پیش رفته که ساکنین کره زمین طرز پیاده شدن و راه رفتن کسانی را به کره ماه سفر کردند در روی صفحه تلویزیون به چشم خود دیدند و حرفهای آنها را نیز شنیدند و هم اکنون در دنیا در بسیاری از کشورها تلفنهای تلویزیونی بکار افتاده که دو طرف هنگام مکالمه یکدیگر را می بینند و شاید از این پس روزگاری بیاید که خیلی بیش از این ها صنعت مزبور ترقی کند، و به هر صورت این حدیث را باید جزء اخبار غیبیه و معجزات ائمه بشمار آورد.)

حدیث شماره : 330

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ مَنْ اسْتَخَارَ اللَّهَ رَاضِيًا بِمَا صَنَعَ اللَّهُ لَهُ خَارَ اللَّهُ لَهُ حَتْمًا (330) - هارون بن خارجه از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: هر که از خداوند (در کار خود) خیرخواهد، و بدانچه خدا برایش انجام دهد راضی باشد بطور مسلم خداوند آنچه خیر او است همان را برایش پیش آورد.

حدیث شماره : 331

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ مَهْرَانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِسْمَاعِيلَ الْمِثْمِيِّ عَنْ رَجُلٍ عَنْ جُوَيْرِيَةَ بْنِ مُسَهَّرٍ قَالَ اشْتَدَّتْ خَلْفَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَقَالَ لِي يَا جُوَيْرِيَةُ إِنَّهُ لَمْ يَهْلِكْ هَؤُلَاءِ الْحَمَقَى إِلَّا بِخَفَقِ النَّعَالِ خَلْفَهُمْ مَا جَاءَ بِكَ قُلْتُ جِئْتُ أَسْأَلُكَ عَنْ ثَلَاثٍ عَنِ الشَّرَفِ وَعَنِ الْمُرُوءَةِ وَعَنِ الْعَقْلِ قَالَ أَمَّا الشَّرَفُ فَمَنْ شَرَّفَهُ السُّلْطَانُ شَرُفَ وَأَمَّا الْمُرُوءَةُ فإِصْلَاحُ الْمَعِيشَةِ وَأَمَّا الْعَقْلُ فَمَنْ اتَّقَى اللَّهَ عَقَلَ

(331) - جویریة بن مسهر گوید: من پشت سر امیر المؤمنین عليه السلام دویدم حضرت به من فرمود: ای جویریة به راستی که این احمقان هلاک نشدند جز به صدای کفشها در پشت سرشان ، اکنون (بگو) برای چه آمده ای ؟ عرض کردم : آمده ام تا سه چیز را از تو بیپرسم :

از شرافت ، و از مروت ، و از عقل ؟ فرمود: اما شرافت پس هر که را سلطان شرافت بخشد شرافتمند گردد، و اما مروت (و مردانگی همان) سر و سامان

دادن به معیشت و زندگانی است ، و اما عقل پس هر که از خدا ترسید عاقل و خردمند است .

شرح :

مقصود از قسمت اول حدیث این است که کسانی که دچار هلاکت در دین و خسران گشتند آن کسانی بودند که دوست داشتند مردم در پشت سرشان جمعیت کنند و از کثرت اجتماع و صدای کفشهای بسیار در پشت سر خود لذت می بردند و همین امر موجب فخر و تکبر و در نتیجه سبب هلاکت و بیخبری آنان می گشت ، و مجلسی رحمته الله علیه گوید: مقصود از جمله (هر که را سلطان شرافت بخشد شرافتمند گردد) امام بر حق و یا مطلق پیشوایان است چه بر حق و چه بر باطل ، زیرا شرافت دنیا از آن کسی است که پادشاهان دنیا او را شرافت بخشند و شرافت آخرت از آن کسی است که سلطان بر حق او را شرافت دهد. (

حدیث شماره : 332

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي النَّوَّارِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام جُعِلَتْ فِدَاكَ لِأَيِّ شَيْءٍ صَارَتِ الشَّمْسُ أَشَدَّ حَرَارَةً مِنَ الْقَمَرِ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الشَّمْسَ مِنْ نُورِ النَّارِ وَ صَفْوِ الْمَاءِ طَبَقًا مِنْ هَذَا وَ طَبَقًا مِنْ هَذَا حَتَّى إِذَا كَانَتْ سَبْعَةَ أَطْبَاقٍ أَلْبَسَهَا لِبَاسًا مِنْ نَارٍ فَمِنْ ثَمَّ صَارَتْ أَشَدَّ حَرَارَةً مِنَ الْقَمَرِ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ وَالْقَمَرُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى ذَكَرَهُ خَلَقَ الْقَمَرَ مِنْ ضَوْءِ نُورِ النَّارِ وَ صَفْوِ الْمَاءِ طَبَقًا مِنْ هَذَا وَ طَبَقًا مِنْ هَذَا حَتَّى إِذَا كَانَتْ سَبْعَةَ أَطْبَاقٍ أَلْبَسَهَا لِبَاسًا مِنْ مَاءٍ فَمِنْ ثَمَّ صَارَ الْقَمَرُ أبردَ مِنَ الشَّمْسِ

(332 - محمد بن مسلم گوید: به امام باقر عليه السلام عرض کردم : قربانت کردم

برای چه حرارت خورشید بیش از ماه است ؟ فرمود: همانا خدای عزوجل

خورشید را از نور آتش و چکیده آب آفرید یک طبقه از این و یک طبقه از آن تا چون هفت طبقه شد جامه آتشین در برش کرد و از اینجهت گرمتر از ماه شد، عرض کردم :

قربانت ، ماه چطور؟ فرمود: همانا خدای عزوجل ماه را از پرتو نور آتش و چکیده آب خلق فرمود، یک طبقه از این و یکی طبقه از آن تا چون هفت طبقه شد جامه از آب در برش کرد، و از این جهت ماه سردتر از خورشید گشت .
شرح :

علامه مرحوم سید هبة الدین شهرستانی در کتاب الهیئة و الاسلام ص 201 - 203 و ص 245 این حدیث را عنوان کرده و آنرا با تحقیقات و اکتشافات جدید دانشمندان درباره کره ماه و خورشید منطبق ساخته و آن را از معجزات ائمه اطهار دانسته است ، که چون نقل آن خارج از وضع ترجمه و شرح ما است از ذکر آن خودداری شد و هر که خواهد به کتاب مزبور مراجعه نماید.)

حدیث شماره : 333

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْهَيْثَمِ عَنْ زَيْدِ أَبِي الْحَسَنِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ مَنْ كَانَتْ لَهُ حَقِيقَةٌ ثَابِتَةٌ لَمْ يَقُمْ عَلَى شُبُهَةِ هَامِدَةَ حَتَّى يَعْلَمَ مُنْتَهَى الْغَايَةِ وَيَطْلُبَ الْحَادِثَ مِنَ النَّاطِقِ عَنِ الْوَارِثِ وَبِأَيِّ شَيْءٍ جَهَلْتُمْ مَا أَنْكَرْتُمْ وَبِأَيِّ شَيْءٍ عَرَفْتُمْ مَا أَبْصَرْتُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

(333 - زید ابوالحسن گوید شنیدم از امام صادق عليه السلام که می فرمود: هر که حقیقت ثابت و پابرجائی (از ایمان) داشته باشد به شبهه پوسیده توقف نکند (و در برابر سخنان شبه ناک بی پر و پایه لغزش نیاید) تا سر حد هدف خود را

بداند (و به حقیقت دست یابد) و حکم پیش آمد تازه را از زبان گوینده (به حق که) وارث دانش (گذشتگان است) بجوید، و به چه چیز ندانستید آنچه را منکر شدید (مجلسی رحمته الله علیه گفته یعنی شما به راهنمایی ائمه دین منکر روش گمراهی شدید، و یا مقصود سرزنش مردم است که چرا در اثر تنبلی و سهل انگاری در مراجعه به ائمه حق نباید بدانید آنچه را دانای بدان نیستید) و به چه چیز دانستید آنچه را بدان بینا گشتید اگر مؤمن هستید؟)

حدیث شماره : 334

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ رَفَعَهُ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لَيْسَ مِنْ بَاطِلٍ يَقُومُ بِإِزَاءِ الْحَقِّ إِلَّا غَلَبَ الْحَقُّ الْبَاطِلَ وَ ذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ

(334 - یونس بن عبدالرحمن در حدیث مرفوعی از امام صادق عليه السلام روایت کرده که فرمود: هیچ باطلی نیست که در برابر حق قیام کند جز آنکه حق بر باطل پیروز گردد، و دلیل آن گفتار خدای عزوجل است که فرماید: (بلکه حق را بر باطل بیفکنیم تا آن را در هم بشکنند و یکباره آن باطل نابود گردد و از بین برود) (سوره انبیاء آیه 18).)

حدیث شماره : 335

عَنْهُ عَنِ أَبِيهِ مُرْسَلًا قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام لَا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيَّةً فَلَا تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ فَإِنَّ كُلَّ سَبَبٍ وَنَسَبٍ وَقَرَابَةٍ وَوَلِيَّةٍ وَبِدْعَةٍ وَشُبْهَةٍ مُنْقَطِعٌ مُضْمَحِلٌّ كَمَا يَضْمَحِلُّ الْغُبَارُ الَّذِي يَكُونُ عَلَى الْحَجَرِ الصَّلْدِ إِذَا أَصَابَهُ الْمَطَرُ الْجَوْدُ إِلَّا مَا أَثْبَتَهُ الْقُرْآنُ

(335) - و در حدیث مرسلی از امام باقر علیه السلام روایت شده که فرمود: کسی را جز خدا تکیه گاه خود نگیرید، تا سبب شو که مؤمن نباشید، زیرا هر سبب و نسب و خویشاوندی و تکیه گاه و بدعت و شبهه ای بریده و نابود گردد چنانچه غباری که روی سنگ سخت قرار دارد به مجرد آمدن باران تند از بین برود، جز آنچه قرآن (کریم) آن را ثابت کرده است .

حدیث شماره : 336

عَلَى بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ إِسْحَاقَ عَنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حَمَّادٍ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ نَحْنُ أَصْلُ كُلِّ خَيْرٍ وَمِنْ فُرُوعِنَا كُلِّ بَرٍّ فَمِنَ الْبِرِّ التَّوْحِيدُ وَالصَّلَاةُ وَالصِّيَامُ وَكَظْمُ الْغَيْظِ وَالْعَفْوُ عَنِ الْمُسِيءِ وَرَحْمَةُ الْفَقِيرِ وَتَعَهُدُ الْجَارِ وَالْإِقْرَارُ بِالْفَضْلِ لِأَهْلِهِ وَعَدْوُنَا أَصْلُ كُلِّ شَرٍّ وَمِنْ فُرُوعِهِمْ كُلُّ قَبِيحٍ وَفَاحِشَةٍ فَمِنْهُمْ الْكَذِبُ وَالْبُخْلُ وَالنَّمِيمَةُ وَالْقَطِيعَةُ وَأَكْلُ الرِّبَا وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ بغيرِ حَقِّهِ وَتَعَدْيُ الْحُدُودِ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ وَرُكُوبُ الْفَوَاحِشِ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالزَّوْنُ وَالسَّرِقَةُ وَكُلُّ مَا وَافَقَ ذَلِكَ مِنَ الْقَبِيحِ فَكَذَبَ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ مَعَنَا وَهُوَ مُتَعَلِّقٌ بِفُرُوعِ غَيْرِنَا

(336 - ابن مسکان از امام صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: مائیم ریشه هر خیر و خوبی ، و همه نیکیها از شاخه های وجود ما است ، و از جمله نیکیها است یگانه پرستی ، و نماز و روزه و فرو بردن خشم و گذشت از نافرمان بدکردار، و مهر ورزی نسبت به مستمند و تفقد از همسایه و اقرار به فضیلت اهل فضل ، و از دشمن ما است ریشه و اساس هر شر و بدی ، و از شاخه های وجود آنها است هر کار زشت و هرزه ای ، از آنها است دروغ و بخل و سخن چینی و بریدن از خویشاوندان و ربا خواری و خوردن مال یتیم بناحق و تجاوز بحدودی که خداوند مقرر فرموده ، و ارتکاب کارهای هرزه از آشکار و پنهانش ، و زنا و دزدی و هر کار زشتی که همانند اینها باشد، و از این رو دروغ گوید هر کس که پندارد با ما است ولی به شاخه های دیگران غیر از ما چنگ زده .)

حدیث شماره : 337

عَنْهُ وَعَنْ غَيْرِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ خَالِدِ بْنِ نَجِيحٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ لِرَجُلٍ أَقْنَعِ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَكَ وَ لَا تَنْظُرْ إِلَى مَا عِنْدَ غَيْرِكَ وَ لَا تَتَمَنَّأَ مَا لَسْتَ نَائِلُهُ فَإِنَّهُ مِنْ قَنْعِ شَيْعٍ وَ مَنْ لَمْ يَقْنَعْ لَمْ يَشْبَعْ وَ خُذْ حَظَّكَ مِنْ آخِرَتِكَ وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنْفَعُ الْأَشْيَاءِ لِلْمَرْءِ سَبْقُهُ النَّاسَ إِلَى عَيْبِ نَفْسِهِ وَ أَشَدُّ شَيْءٍ مَثُونَةً إِخْفَاءُ الْفَاقَةِ وَ أَقْلُ الْأَشْيَاءِ غِنَاءُ النَّصِيحَةِ لِمَنْ لَا يَقْبَلُهَا وَ مُجَاوَرَةُ الْحَرِيصِ وَ أَرْوَحُ الرُّوحِ الْيَأْسُ مِنَ النَّاسِ وَ قَالَ لَا تَكُنْ ضَجْرًا وَ لَا غَلِقًا وَ ذَلِّ نَفْسَكَ بِاحْتِمَالٍ مَنْ خَالَفَكَ مِمَّنْ هُوَ فَوْقَكَ وَ مَنْ لَهُ الْفَضْلُ عَلَيْكَ فَإِنَّمَا أَقْرَرْتَ بِفَضْلِهِ لِنَلَّا تُخَالِفُهُ وَ مَنْ لَا يَعْرِفُ لِأَحَدٍ الْفَضْلَ فَهُوَ الْمُعْجَبُ بِرَأْيِهِ وَ قَالَ لِرَجُلٍ اعْلَمْ أَنَّهُ لَا عِزَّ لِمَنْ لَا يَتَذَلُّ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ لَا رِفْعَةَ لِمَنْ لَمْ يَتَوَاضَعْ لِلَّهِ عِزًّا وَ جَلًّا وَ قَالَ لِرَجُلٍ أَحْكِمْ أَمْرَ دِينِكَ كَمَا أَحْكَمَ أَهْلُ

الدُّنْيَا أَمْرٌ دُنْيَاهُمْ فَإِنَّمَا جُعِلَتِ الدُّنْيَا شَاهِدًا يُعْرَفُ بِهَا مَا غَابَ عَنْهَا مِنَ الْآخِرَةِ
فَاعْرِفِ الْآخِرَةَ بِهَا وَلَا تَنْظُرْ إِلَى الدُّنْيَا إِلَّا بِالْإِعْتِبَارِ

(337 - خالد بن نجیح گوید بر امام صادق علیه السلام به مردی فرمود: بدانچه خداوند روزیت کرده قانع باش و چشم مینداز بدانچه در نزد دیگران است ، و آرزو مکن آنچه را دسترسی بدان نداری ، زیرا هر کس قناعت کند سیر گردد، و هر که قناعت نکند سیر نگرده، و بهره خویش را از آخرت خود بگیر.

و امام صادق علیه السلام فرمود: سودمندترین چیزها برای آدمی آن است که جلوتر از دیگران عیب خویش را دریابد، و سخت ترین کارها پنهان کردن مستمندی و نداری (یعنی آبرو داری و به قول معروف به سیلی صورت خود را سرخ نگه داشتن) است و بی فایده ترین چیزها (دو چیز است) یکی: نصیحت کردن به آن کسی است که آن را نپذیرد، و (دیگر) همسایگی و مجاورت با شخص حریص و آزمند، و آسایش دهنده ترین چیزها نومییدی از مردم است .

و نیز آنحضرت فرمود: نا شکبیا (و کم حوصله و بد خلق مباش ، و نفس خویش را برای تحمل (دستور یا سخن) کسی که با (اندیشه و میل) تو مخالفت کند ولی از تو برتر است و بر تو فضیلتی دارد رام گردان ، چون تو اعتراف به فضل و برتری او کرده ای که با او سر مخالفت و ستیزه جوئی نداشته باشی ، و کسی که برای دیگران فضیلت و برتری قائل نباشد او خودسر و خودپسند است .

و به مردی فرمود: بدانکه به راستی عزت ندارد آنکس که در پیشگاه خدای تبارک و تعالی خواری نکند (و خود را پست نشمرد) و بلندی ندارد آنکس که برای خدای عزوجل تواضع نکند.

و به مردی فرمود: کار دینت را محکم کن چنانچه اهل دنیا کار دنیایشان را محکم می کنند زیرا دنیا گواه زنده است که بدان وسیله آنچه از آخرت نهان است شناخته شود، پس آخرت را بشناس ، و به دنیا منگر جز از روی عبرت و پندگیری .

حدیث شماره : 338

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَعَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ لِحُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ يَا حُمْرَانُ أَنْظِرْ إِلَى مَنْ هُوَ دُونَكَ فِي الْمَقْدَرَةِ وَلَا تَنْظُرْ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكَ فِي الْمَقْدَرَةِ فَإِنَّ ذَلِكَ أَفْنَعُ لَكَ بِمَا قُسِمَ لَكَ وَأُخْرَى أَنْ تَسْتَوْجِبَ الزِّيَادَةَ مِنْ رَبِّكَ وَاعْلَمْ أَنَّ الْعَمَلَ الدَّائِمَ الْقَلِيلَ عَلَى الْبَقِيَّةِ أَفْضَلُ عِنْدَ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ مِنَ الْعَمَلِ الْكَثِيرِ عَلَى غَيْرِ يَقِينٍ وَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا وَرَعَ أَنْفَعُ مِنْ تَجَنُّبِ مَحَارِمِ اللَّهِ وَالْكَفِّ عَنِ أَدَى الْمُؤْمِنِينَ وَاعْتِيَابِهِمْ وَلَا عَيْشَ أَهْنًا مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ وَلَا مَالَ أَنْفَعُ مِنَ الْقُنُوعِ بِالْيَسِيرِ الْمُجْزِي وَلَا جَهْلَ أَضْرُّ مِنَ الْعُجْبِ

(338 - هشام بن سالم گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که به حمران بن اعین می فرمود: ای حمران به آنکه درنیرو و قدرت پائین تر از تو است بنگر، و بدانکس که قدرتش بیش از تو است نگاه مکن ، زیرا که این طریقه قانع کننده تر است برای تو بدانچه روزیت شده ، و شایسته است که تو را مستحق نعمت بیشتری از طرف پروردگارت گرداند، و بدانکه کردار پایدار اندک همراه با یقین بهتر است در پیشگاه خدای جل ذکره از کردار بسیار بدون یقین .

و بدانکه هیچ نوع پارسائی سودمندتر از اجتناب کردن از محرمات خداوند و خود داری کردن از آزار مردمان با ایمان و غیبت کردن آنان نیست ، و هیچ

زندگانی گواراتر از خوش خلقی نیست ، و هیچ مالی سودمندتر از قناعت کردن به همان مال اندکی که کفایت از زندگی کند نیست ، و هیچ نادانی زیان بخش از خود بینی نیست .)

حدیث شماره : 339

ابن محبوب عن عبد الله بن غالب عن أبيه عن سعيد بن المسيب قال سمعتُ عليَّ بن الحسين عليه السلام يقولُ إنَّ رجلاً جاءَ إليَّ أمير المؤمنين عليه السلام فقال أخبرني إن كنتَ عالماً عن الناسِ و عن أشباه الناسِ و عن النسناسِ فقال أمير المؤمنين عليه السلام يا حسينُ أجب الرجلَ فقال الحسينُ عليه السلام أمَّا قولك أخبرني عن الناسِ فنحنُ الناسُ و لذلك قال اللهُ تعالى ذكره في كتابه ثمَّ أفيضوا من حيث أفاضَ الناسُ فرسولُ اللهِ ص الذي أفاضَ بالناسِ و أمَّا قولك أشباه الناسِ فهمُ شيعتنا و هم موالينا و هم منَّا و لذلك قال إبراهيم عليه السلام فمن تبعني فإنه مني و أمَّا قولك النسناسُ فهم السوادُ الأعظمُ و أشار بيده إلى جماعةِ الناسِ ثمَّ قال إنَّ همَّ الإكالاتع ام بل هم أضلُّ سبيلاً

(339 - سعيد بن مسیب گوید: شنیدم از حضرت علی بن الحسین علیه السلام که می فرمود: مردی خدمت امیر مؤمنان شرفیاب شده عرض کرد: اگر به راستی تو مرد عالم و دانشمندی هستی به من خبر ده از: (ناس) (مردم) و اشباه ناس و نسناس !

امیر مؤمنان علیه السلام به حسین (فرزندش) فرمود: پاسخ این مرد را بده .
 حضرت امام حسین علیه السلام فرمود: اما اینکه گفتمی : ناس (مردم) کیست ؟
 مائیم مردم ، و به همین جهت خدای تعالی در قرآن فرموده : (پس از همانجا که مردم کوچ کنند شما هم کوچ کنید) (سوره توبه ، آیه 199) و رسول

خدا ﷺ آنکسی بود که مردم را کوچ داد (یعنی مردم مامور شدند که از آنجا که رسول خدا ﷺ و خاندانش کوچ کردند کوچ کنند و این دلیل است بر این که مقصود از مردم رسول خدا ﷺ و خاندان اویند).

و اما اینکه از اشباه مردم پرسیدی پس آنها شیعیان مایند، و هم آنها دوستان ما هستند و آنها از مایند، و از همین رو ابراهیم ع فرمود: (هر که از من پیروی کند پس او از من است (سوره ابراهیم آیه 36)).

و اما گفتارت که از (نسناس) پرسیدی آنها اکثریت مردمند - و با دست خود اشاره به گروه مردم کرد - سپس فرمود: (نیستند آنها جز همانند حیوانات بلکه در روش خود گمراه ترند) (سوره فرقان آیه 44).

حدیث شماره : 340

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَنَانَ بْنِ سَدِيرٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ حَنَانَ بْنِ سَدِيرٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا جَعْفَرٍ ع عَنْهُمَا فَقَالَ يَا أَبَا الْفَضْلِ مَا تَسْأَلُنِي عَنْهُمَا فَوَاللَّهِ مَا مَاتَ مِنَّا مَيِّتٌ قَطُّ إِلَّا سَاخِطًا عَلَيْهِمَا وَ مَا مِنَّا الْيَوْمَ إِلَّا سَاخِطًا عَلَيْهِمَا يُوصِي بِذَلِكَ الْكَبِيرُ مِنَّا الصَّغِيرَ إِنَّهُمَا ظَلَمَانَا حَقًّا وَ مَنَعَانَا فَيْئَنَا وَ كَانَا أَوَّلَ مَنْ رَكِبَ أَعْنَاقَنَا وَ بَتَقَا عَلَيْنَا بَتَقًا فِي الْإِسْلَامِ لَا يُسْكِرُ أَبَدًا حَتَّى يَقُومَ قَائِمُنَا أَوْ يَتَكَلَّمُ مُتَكَلِّمُنَا ثُمَّ قَالَ أَمَا وَاللَّهِ لَوْ قَدَّ قَامَ قَائِمُنَا أَوْ تَكَلَّمَ مُتَكَلِّمُنَا لَأَبْدَى مِنْ أُمُورِهِمَا مَا كَانَ يُكْتَمُ وَ لَكْتَمَ مِنْ أُمُورِهِمَا مَا كَانَ يُظْهَرُ وَ اللَّهُ مَا أُسِّسَتْ مِنْ بَلِيَّةٍ وَ لَا قَضِيَّةٍ تَجْرِي عَلَيْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ إِلَّا هُمَا أَسَّسَا أَوْلَاهَا فَعَلِيهِمَا لَعْنَةُ اللَّهِ وَ الْمَلَائِكَةِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ

(340) - حنان بن سدير از پدرش روايت کند که گفت : از امام باقر

ع از آندو نفر (خلیفه اول و دوم) پرسیدم ؟ حضرت فرمود: ای ابوالفضل (کنیه

سدیر است) راجع به آندو نفر از من چه می پرسی؟ به خدا سوگند هیچ گاه کسی از ما نمرده است جز آنکه بر آندو خشمگین است، و این چیزی است که پیران ما به خوردسالانمان سفارش کنند، به راستی که آندو نفر بحق ما ستم کردند و سهم ما را از ما جلوگیری کردند، و نخستین کسی بودند که گردن ما سوار شدند (و ما را کوبیدند) و رخنه ای را به روی ما در اسلام باز کردند که هرگز مسدود نشود تا قائم ما قیام کند یا سخن گوی ما به سخن آید.

سپس فرمود: هان به خدا سوگند اگر قائم ما قیام کند یا سخنگوی ما به سخن آید از کارهای آندو چیزهایی را که تا آنوقت مکتوم و پنهان است آشکار سازد، و مکتوم سازد از کارهای آن دو آنچه را که بدان تظاهر کردند، به خدا سوگند هیچ گرفتاری و واقعه ای که بر سر ما خاندان آید پایه گذاری نشد جز آنکه اساس و پایه آن را آندو نفر پایه گذاری کردند، پس بر آن دو باد لعنت خدا و فرشتگان و مردمان همگی .)

حدیث شماره : 341

حَنَانٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَ النَّاسُ أَهْلَ رِدَّةٍ بَعْدَ النَّبِيِّ ص إِلَّا ثَلَاثَةً فَقُلْتُ وَمَنْ الثَّلَاثَةُ فَقَالَ الْمِقْدَادُ بْنُ الْأَسْوَدِ وَأَبُو ذَرٍّ الْغِفَارِيُّ وَسَلْمَانُ الْفَارِسِيُّ رَحِمَهُ اللَّهُ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَرَفَ أَنَا بَعْدَ يَسِيرٍ وَقَالَ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ دَارَتْ عَلَيْهِمُ الرَّحَى وَأَبُو أَنْ يُبَايَعُوا حَتَّى جَاءُوا بِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مُكْرَهًا فَبَايَعَ وَذَلِكَ قَوْلُ اللَّهِ تَعَالَى وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ

(341 - و نیز حنان از پدرش از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که آنحضرت فرمود: مردم همگی پس از پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ اهل رده (و بازگشت از راه راست) بودند جز سه نفر، عرض کردم: آیا سه نفر چه کسانی بودند؟ فرمود: مقداد بن اسود، و ابوذر غفاری و سلمان فارسی که رحمت خدا و برکاتش برایشان باد، آنگاه پس از گذشت مدت اندکی مردمان دیگری هم به جریان آشنا شدند، و فرمود: اینان بودند که چرخ دین بر آنها می چرخید و از بیعت (با خلیفه اول) سرباز زدند تا آن هنگامی که به زور امیرمؤمنان عَلَيْهِ السَّلَامُ را آوردند و از آنحضرت بیعت گرفتند، و این است معنای گفتار خدای تعالی: (و نیست محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جز فرستاده ای که پیش از او فرستادگانی در گذشته اند آیا اگر بمیرد یا کشته شود به عقب باز گردید و هر که به عقب باز گردد زیانی به خدا نرساند و خداوند به سپاسگزاران پاداش نیک دهد) (سوره آل عمران آیه 144).

حدیث شماره : 342

حَنَانٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ صَعِدَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْمُنْبِرَ يَوْمَ فَتْحِ مَكَّةَ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ نَخْوَةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَتَفَاخُرَهَا بِآبَائِهَا أَلَا إِنَّكُمْ مِنْ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَآدَمُ مِنْ طِينٍ أَلَا إِنَّ خَيْرَ عِبَادِ اللَّهِ عَبْدٌ اتَّقَاهُ إِنَّ الْعَرَبِيَّةَ لَيْسَتْ بِأَبِ وَالِدٍ وَ لَكِنَّهَا لِسَانٌ نَاطِقٌ فَمَنْ قَصَرَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُبْلَغْهُ حَسْبُهُ أَلَا إِنَّ كُلَّ دَمٍ كَانَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَوْ إِحْنَةٍ وَ الْإِحْنَةُ الشَّحْنَاءُ فَهِيَ تَحْتَ قَدَمِي هَذِهِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

(342 - و نیز از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده که فرمود: در روز فتح مکه رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به منبر رفت و فرمود: ای گروه مردم همانا خداوند نخوت و تکبر دوران جاهلیت و افتخار کردن به پدران را از میان شما برد، همانا شما همگی از آدم عَلَيْهِ السَّلَامُ هستید، و آدم نیز از (خاک و) گل آفریده شده، هان به راستی که بهترین بندگان خدا آن بنده ای است که از او بترسد، همانا عربی بودن (که مایه افتخار شما است) به این نیست که تولد از پدر عرب باشد بلکه به زبان گویای به حق (و شهادتین) است پس هر کس در عمل و کردار کوتاه باشد حسب (و نسب عربیت) او را بجائی نرساند، بدانید که هر خونی که در زمان جاهلیت بوده یا هر کینه ای (که در بین باشد) آنها در زیر پای من قرار دارد (و از بین رفته است) تا روز قیامت .)

حدیث شماره : 343

حَنَانٌ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قُلْتُ لَهُ مَا كَانَ وُلْدُ يَعْقُوبَ أَنْبِيَاءَ قَالَ لَا
وَ لَكِنَّهُمْ كَانُوا أَسْبَاطَ أَوْلَادِ الْأَنْبِيَاءِ وَ لَمْ يَكُنْ يُفَارِقُوا الدُّنْيَا إِلَّا سَعْدَاءَ تَأَبُّوا وَ
تَذَكَّرُوا مَا صَنَعُوا وَ إِنَّ الشَّيْخِينَ فَارَقَا الدُّنْيَا وَ لَمْ يَتُوبَا وَ لَمْ يَتَذَكَّرَا مَا صَنَعَا بِأَمِيرِ
الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَعَلَيْهِمَا لَعْنَةُ اللَّهِ وَ الْمَلَائِكَةِ وَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ

(343 - و نیز از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده گوید: بدانحضرت عرض کردم :

آیا فرزندان یعقوب پیغمبر نبودند؟ فرمود: نه ، ولی آنها اسباط فرزندان پیغمبر
بودند، و چنان بود که از دنیا نرفتند جز آنکه اهل سعادت و رستگاری شدند
(چونکه) توبه کردند و متذکر کردار (بد) خود شدند، ولی شیخین از دنیا رفتند
در صورتیکه توبه نکردند و متذکر رفتار بدی که نسبت به امیر مؤمنان عَلَيْهِ السَّلَامُ

انجام دادند نگشتند پس بر آن دو باد لعنت خدا و فرشتگان و مردمان همگی .)

حدیث شماره : 344

حَنَانٌ عَنْ أَبِي الْخَطَّابِ عَنْ عَبْدِ صَالِحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ النَّاسَ أَصَابَهُمْ قَحْطٌ شَدِيدٌ عَلَى عَهْدِ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَشَكَّوْا ذَلِكَ إِلَيْهِ وَطَلَبُوا إِلَيْهِ أَنْ يَسْتَسْقِيَ لَهُمْ قَالَ فَقَالَ لَهُمْ إِذَا صَلَّيْتُ الْعَدَاةَ مَضَيْتُ فَلَمَّا صَلَّى الْعَدَاةَ مَضَى وَ مَضُوا فَلَمَّا أَنْ كَانَ فِي بَعْضِ الطَّرِيقِ إِذَا هُوَ بِنَمْلَةٍ رَافِعَةٍ يَدَهَا إِلَى السَّمَاءِ وَأَضِعَةٍ قَدَمَيْهَا إِلَى الْأَرْضِ وَ هِيَ تَقُولُ اللَّهُمَّ إِنَّا خَلَقْنَا مِنْ خَلْقِكَ وَ لَا غِنَى بِنَا عَنْ رِزْقِكَ فَلَا تُهْلِكْنَا بِذُنُوبِ بَنِي آدَمَ قَالَ فَقَالَ سُلَيْمَانُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ارْجِعُوا فَقَدْ سَقَيْتُمْ بغيرِكُمْ قَالَ فَسُقُوا فِي ذَلِكَ الْعَامِ مَا لَمْ يُسْقُوا مِثْلَهُ قَطُّ

(344 - ابوالخطاب از امام هفتم عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند فرمود: در زمان حضرت سلیمان بن داود مردم به قحطی سختی دچار شدند، پس به نزد آن حضرت آمده و از قحطی شکایت کردند و از او خواستند که از خدای تعالی برای ایشان باران طلب کند، حضرت سلیمان فرمود: همینکه نماز صبح را خواندم بطلب باران خواهم رفت ، و چون نماز صبح را خواند بطلب باران رفت و مردم همه با او برفتند، مقداری که راه رفت مورچه ای را دید که دستها را به آسمان بلند کرده و پاهای خود را بر زمین نهاده می گوید: بار خدایا ما هم آفریده ای از آفریدگان تو هستیم و از روزی تو بی نیاز نباشیم پس ما را بوسیله گناهان فرزندان آدم هلاک منما، حضرت سلیمان به مردم فرمود: برگردید که بوسیله دیگری باران نصیب شما خواهد شد، فرمود: بارانی در آن سال برای آنها آمد که تاکنون مانندش نیامده بود.)

حدیث شماره : 345

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ سَعِيدٍ
عَنْ خَلْفِ بْنِ عَيْسَى عَنْ أَبِي عُبَيْدِ الْمَدَائِنِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى
ذِكْرَهُ عِبَادًا مِيَامِينَ مِيَّاسِيرَ يَعِيشُونَ وَ يَعِيشُ النَّاسُ فِي أَكْنَافِهِمْ وَ هُمْ فِي عِبَادِهِ
بِمَنْزِلَةِ الْقَطْرِ وَ لِلَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عِبَادٌ مَلَاعِينُ مَنَاقِيرُ لَا يَعِيشُونَ وَ لَا يَعِيشُ النَّاسُ فِي
أَكْنَافِهِمْ وَ هُمْ فِي عِبَادِهِ بِمَنْزِلَةِ الْجَرَادِ لَا يَقْعُونَ عَلَى شَيْءٍ إِلَّا أَتَوْا عَلَيْهِ

(345 - ابو عبید مدائنی از امام باقر عليه السلام روایت کند که فرمود: همانا خدای

عزوجل را بندگانی است میمون و با برکت و گشاده خوی اینان روزگار خود را
بسر برند و مردم نیز در سایه آنان (بخوشی و نعمت) زندگی خود را بسر برند،
اینها در میان بندگان خدا همانند باران هستند (که به مردم خیر و برکت دهند) و
در برابر خدای عزوجل را بندگانی است که از رحمت حق دور و بی خیر و
برکت هستند، نه خود آنها زندگانی خوشی دارند و نه مردم در پناهشان بخوشی
زندگی کنند، اینان در میان بندگان خدا همانند (آفت) ملخ هستند که به چیزی
نرسند جز آنکه نابودش سازند.)

حدیث شماره : 346

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى جَمِيعاً عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَالِمِ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ
عَنِ الْحَسَنِ بْنِ شاذَانَ الْوَاسِطِيِّ قَالَ كَتَبْتُ إِلَى أَبِي الْحَسَنِ الرُّضَا عليه السلام أَشْكُو جَفَاءَ
أَهْلِ وَاسِطٍ وَ حَمْلَهُمْ عَلَيَّ وَ كَانَتْ عِصَابَةٌ مِنَ الْعُثْمَانِيَّةِ تُؤْذِنِي فَوْقَ بَخَطِهِ إِنَّ اللَّهَ
تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَخَذَ مِيثَاقَ أَوْلِيَانِنَا عَلَى الصَّبْرِ فِي دَوْلَةِ الْبَاطِلِ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ
فَلَوْ قَدْ قَامَ سَيِّدُ الْخَلْقِ لَقَالُوا يَا وَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَ
صَدَقَ الْمُرْسَلُونَ

(346 - حسن بن شاذان واسطی گوید: به امام هشتم حضرت رضا عليه السلام نامه

ای نوشتم و از جفای مردم واسط و حملاتی که به من می کردند بدانحضرت
شکایت کردم و آنها (که به من جفا می کردند) جمعی از طرفداران عثمان بودند
که مرتباً مرا آزار می دادند.

پس آنحضرت به دستخط شریف خود به من نوشت :

همانا خدای تبارک و تعالی از دوستان ما عهد و پیمان گرفته که در دوران
باطل شکیبائی و صبر ورزند، پس در برابر حکم پروردگارت شکیبا باش ، و در
آن هنگامی که آقای خلق (مجلسی رحمته الله گوید یعنی امام زمان عليه السلام ظهور کند
اینها خواهند گفت : (ای وای بر ما کیست که ما را از خوابگاهمان بر انگیخت ؟
این است آنچه خدای رحمان وعده کرده بود و پیغمبران راست گفتند) (سوره
یس آیه 51).

حدیث شماره : 347

مُحَمَّدُ بْنُ سَالِمٍ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الرَّيَّانِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي فَضْلِ مَعْرِفَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَا مَدُّوا أَعْيُنَهُمْ إِلَى مَا مَتَعَ اللَّهُ بِهِ الْأَعْدَاءَ مِنْ زَهْرَةِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَنَعِيمِهَا وَكَانَتْ دُنْيَاهُمْ أَقْلَ عِنْدَهُمْ مِمَّا يَطْئُونَهُ بِأَرْجُلِهِمْ وَلَنْعَمُوا بِمَعْرِفَةِ اللَّهِ جَلَّ وَعَزَّ وَتَلَذُّوا بِهَا تَلَذُّ مَنْ لَمْ يَزَلْ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَانِ مَعَ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ إِنَّ مَعْرِفَةَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ آسَى مِنْ كُلِّ وَخْشَةٍ وَصَاحِبٌ مِنْ كُلِّ وَحْدَةٍ وَنُورٌ مِنْ كُلِّ ظُلْمَةٍ وَقُوَّةٌ مِنْ كُلِّ ضَعْفٍ وَشِفَاءٌ مِنْ كُلِّ سَقَمٍ ثُمَّ قَالَ عليه السلام وَقَدْ كَانَ قَبْلَكُمْ قَوْمٌ يُقْتُلُونَ وَيُحْرِقُونَ وَيُنْشِرُونَ بِالْمَنَاشِيرِ وَتَضِيقُ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِرُحْبِهَا فَمَا يَرُدُّهُمْ عَمَّا هُمْ عَلَيْهِ شَيْءٌ مِمَّا هُمْ فِيهِ مِنْ غَيْرِ تَرَةٍ وَتَرَوْا مَنْ فَعَلَ ذَلِكَ بِهِمْ وَلَا أَدَّى بَلْ مَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ فَاسْأَلُوا رَبَّكُمْ دَرَجَاتِهِمْ وَاصْبِرُوا عَلَى نَوَائِبِ دَهْرِكُمْ تَدْرِكُوا سَعِيَهُمْ

(347 - جمیل بن دراج از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: اگر مردم می دانستند چه فضیلتی در معرفت و شناسائی خدا است (هیچگاه) چشم نمی دوختند بدانچه خداوند به دشمنان خود داده است از شکوفائی زندگانی دنیا و نعمتهای آن، و دنیای آنها (یعنی دشمنان خدا) در نظر ایشان پست تر بود از آنچه را که در زیر پای خود لگد کنند، و بهره مند گردند به همان معرفت و شناسائی خدای عزوجل و شادکام باشند بدان همانند شاد کامی کسی که پیوسته در باغهای بهشت با اولیاء خدا بسر می برد.

به راستی که معرفت خدای عزوجل انس بخش از هر وحشتی و یار و همدم هر تنهائی، و روشنائی هر تاریکی و نیرو بخش هر ناتوانی و درمان هر دردی است.

سپس فرمود: حقا پیش از شما مردمانی بودند که کشته می شدند و آنها را می سوزاندند و با اره آنها را اره می کردند و زمین با این پهناوری که دارد بر آنها تنگ می شد و تمام این احوال و اوضاع آنها را از عقیده ای که داشتند بر نمی گرداند، و کسانی که بر سر آنها این بلاها را می آورند نه به خاطر مطالبه خونی یا آزاری بود که از آنها می کردند، بلکه هیچ عیب و ایرادی بدانها نداشتند جز آنکه آنها به خدای نیرومند ستوده ایمان داشتند، پس از پروردگار خویش درجات آنها را درخواست کنید و بر ناگواریهای روزگار خویش شکیبائی کنید تا به سعی و کوشش آنها برسید.

حدیث شماره : 348

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ سَعِيدِ بْنِ جَنَاحٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ مَا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ خَلْقًا أَضْعُرُ مِنَ الْبُعُوضِ وَالْجَرَجِسُ أَضْعُرُ مِنَ الْبُعُوضِ وَالَّذِي نُسَمِّيهِ نَحْنُ الْوَلَعُ أَضْعُرُ مِنَ الْجَرَجِسِ وَمَا فِي الْفِيلِ شَيْءٌ إِلَّا وَفِيهِ مِثْلُهُ وَفُضِّلَ عَلَى الْفِيلِ بِالْجَنَاحَيْنِ

(348 - از امام صادق عليه السلام روایت کرده اند که فرمود: خدای عزوجل آفریده ای کوچکتر از پشه نیافریده، و جرجس کوچکتر از پشه است، و آنچه را ما ولع می نامیم از جرجس هم کوچکتر است و چیزی نیست که در بدن فیل باشد جز آنکه مانند آن در بدن همین حیوان وجود دارد، و بلکه زیاده از اعضاء فیل دو بال هم دارد (که فیل آنرا ندارد).

شرح :

به گفته مرحوم مجلسی رحمته الله بعید نیست این حصر اضافی باشد چنانچه ظاهر آن است که باید آن را مخصوص به پرندگان دانست ، زیرا ما می دانیم که حیوانات کوچکتر از پشه های ریز هم بسیار است ، خصوصا امروزه که جانوران ذره بینی بسیاری کشف شده که وقتی میلیونها از آن حیوانات در یکجا جمع شوند حجم بدن یک پشه ریز را تشکیل می دهند.)

حدیث شماره : 349

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ جَمِيعاً عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُؤَيْدٍ عَنْ يَحْيَى الْحَلَبِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ زَيْدِ بْنِ الْوَلِيدِ الْخَثْعَمِيِّ عَنْ أَبِي الرَّبِيعِ الشَّامِيِّ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ قَالَ نَزَلَتْ فِي وَلايَةِ عَلِيِّ عليه السلام قَالَ وَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ مَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَ لَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمَاتِ الْأَرْضِ وَ لَارْطَبٍ وَ لَ ا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ قَالَ فَقَالَ الْوَرَقَةُ السَّقْطُ وَ الْحَبَّةُ الْوَلَدُ وَ ظِلْمَاتُ الْأَرْضِ الْأَرْحَامُ وَ الرُّطْبُ مَا يَحْيِي مِنَ النَّاسِ وَ الْيَابِسُ مَا يُقْبِضُ وَ كُلُّ ذَلِكَ فِي إِمَامٍ مُبِينٍ قَالَ وَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَ عَنِي بِذَلِكَ أَيِ انظُرُوا فِي الْقُرْآنِ فَاعْلَمُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَ مَا أَخْبَرَكُمْ عَنْهُ قَالَ فَقُلْتُ فَقَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِنَّكُمْ لَتَمْرُونَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ وَ بِاللَّيْلِ أَ فَلَ تَعْقِلُونَ قَالَ تَمْرُونَ عَلَيْهِمْ فِي الْقُرْآنِ إِذَا قَرَأْتُمُ الْقُرْآنَ تَقْرَأُ مَا فَصَّ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيْكُمْ مِنْ خَبَرِهِمْ

349) - ابوالربیع شامی گوید: از امام صادق علیه السلام از گفتار خدای عزوجل پرسیدم (که فرماید): (ای کسانی که ایمان آورده اید خدا را اجابت کنید و پیغمبر را نیز اجابت کنید زیرا شما را به چیزی که زندگیتان می دهد دعوت کند) (سوره انفال آیه 24)، حضرت فرمود: این آیه درباره ولایت علی علیه السلام نازل شده ، (زیرا ولایت علی علیه السلام است که مایه زندگی جان و دل و خرد است).

گوید: و از آنحضرت از گفتار خدای عزوجل پرسیدم : (و هیچ برگی نیفتد مگر آنکه آن را (خدا) بداند، و نه دانه ای در تاریکیهای زمین و نه تر و نه خشکی هست جز آنکه در نامه بیان کننده هست ...) (سوره انعام آیه 59) فرمود: مقصود از (برگ) (جنین) سقط (شده) است ، و مقصود از (دانه) (فرزند) است ، و (تاریکیهای زمین) (رحمها) است ، و (تر) مردمان زنده است و (خشک) (آنانکه جانشان گرفته شده (و مرده اند). و همه اینها در نزد امامی بیان کننده (محفوظ است (و آنها را می داند).

گوید: و از آنحضرت پرسیدم از اینکه خدای عزوجل فرماید: (بگو در زمین گردش کنید و بنگرید که چگونه بوده است سرانجام کسانی که پیش از شما بودند) (سوره روم آیه 42) فرمود: مقصود این است که در قرآن بنگرید و سرانجام کسانی را که پیش از شما بودند و هم گزارشی را که از وضع آنان به شماها داده است بدانید.

گوید: عرض کردم : پس گفتار خدای عزوجل (چيست که فرماید): (و به راستی شما بر آنها گذر می کردید هنگامی که صبح می کنید و در شب آیا تعقل نمی کنید) (سوره صافات آیه 137) فرمود: در موقع خواندن قرآن به (داستان) آنها گذر می کنید، و داستان آنها را که خدای عزوجل برای شما بیان کرده می خوانید.

توضیح: آیه 42 سوره روم چنین است (قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ
 كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُم مُّشْرِكِينَ) و لفظ (قبلکم) در آن نیست ، و
 مجلسی رحمته گفته این اختلاف یا برای آن است که شاید در مصحف ائمه (علیهم السلام)
 چنین بوده و یا نسخه نویسان اشتباه کرده اند، و احتمال دومی ظاهرتر است .
 (

حدیث شماره : 350

عَنْ عَنِ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَهْلِ الْجَبَلِ لَمْ يُسَمِّهِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ
 اللَّهِ (عليه السلام) عَلَيْكَ بِالتَّلَادِ وَإِيَّاكَ وَكُلَّ مُحَدَّثٍ لَا عَهْدَ لَهُ وَلَا أَمَانَةَ وَلَا ذِمَّةَ وَلَا
 مِيثَاقَ وَكُنْ عَلَى حَذَرٍ مِنْ أَوْثَقِ النَّاسِ فِي نَفْسِكَ فَإِنَّ النَّاسَ أَعْدَاءُ النَّعْمِ
 (350 - مردی از اهل جبل از امام صادق (عليه السلام) روایت کرده که فرمود: بر تو
 باد به (دوستان) دیرینه ، و بیرهیزاز (دوستان) تازه ای که عهد و امانت و قول
 و پیمانی ندارند، و از هر کس که در نزد تو بیشتر مورد اعتماد است بر حذر
 باش زیرا که مردم (بطور عموم) دشمن نعمتها هستند (یعنی بدارنده نعمت رشگ
 برند و به هر ترتیبی هست می خواهند نعمت را از صاحب آن زائل کنند، و از
 اینرو ممکن است آنکس که اعتماد تو را بیش از دیگران جلب کرده است در
 همین فکر و نقشه باشد).

حدیث شماره : 351

يَحْيَى الْحَلْبِيُّ عَنْ أَبِي الْمُسْتَهَلِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ سَأَلَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ مَا دَعَاكُمْ إِلَى الْمَوْضِعِ الَّذِي وَضَعْتُمْ فِيهِ زَيْدًا قَالَ قُلْتُ خِصَالٌ ثَلَاثٌ أَمَّا إِحْدَاهُنَّ فَقِلَّةٌ مَنْ تَخَلَّفَ مَعَنَا إِنَّمَا كُنَّا ثَمَانِيَةَ نَفَرٍ وَ أَمَّا الْأُخْرَى فَالَّذِي تَخَوَّفْنَا مِنَ الصُّبْحِ أَنْ يَفْضَحَنَا وَ أَمَّا الثَّالِثَةُ فَإِنَّهُ كَانَ مَضْجَعُهُ الَّذِي كَانَ سَبَقَ إِلَيْهِ فَقَالَ كَمْ إِلَى الْفُرَاتِ مِنَ الْمَوْضِعِ الَّذِي وَضَعْتُمُوهُ فِيهِ قُلْتُ قَذَفَهُ حَجْرًا فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ أَ فَلَا كُنْتُمْ أَوْقَرْتُمُوهُ حَدِيدًا وَ قَذَفْتُمُوهُ فِي الْفُرَاتِ وَ كَانَ أَفْضَلَ فَقُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ لَأَ وَ اللَّهُ مَا طُقْنَا لِهَذَا فَقَالَ أَى شَيْءٍ كُنْتُمْ يَوْمَ خَرَجْتُمْ مَعَ زَيْدٍ قُلْتُ مُؤْمِنِينَ قَالَ فَمَا كَانَ عَدُوَّكُمْ قُلْتُ كَفَّارًا قَالَ فَإِنِّي أَجِدُ فِي كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّى إِذَا أَتَخْتَمْتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَتَاقَ فَإِمَّا مِمَّا بَعْدُ وَ إِمَّا فِدَاءً حَتَّى تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا فَإِنبَدَأْتُمْ أَنْتُمْ بِتَخْلِيَةٍ مِنْ أَسْرَتُمْ سُبْحَانَ اللَّهِ مَا اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَسِيرُوا بِالْعَدْلِ سَاعَةً

(351 - سليمان بن خالد گوید: امام صادق عليه السلام از من پرسید و فرمود: چه چیز واداشت شما را که زید (بن علی) را در آنجائی که گذاردید بگذارید؟ عرض کردم : سه چیز سبب اینکار شد: یکی کمی افرادی که با ما بجای ماندند، چونکه ما هشت نفر بودیم ، و دیگر آنکه ترسیدیم صبح شود و کار ما آشکار شود، و اما جهت سوم این بود که همان نقطه از زمین آرامگاه مقدر او بود (و ما نمی توانستیم بر خلاف تقدیر کاری انجام دهیم) فرمود: از آن نقطه که او را دفن کردید تا فرات چقدر فاصله بود گفتم : به اندازه پرتاب کردن یک سنگ ، فرمود: سبحان الله ، چرا آهن به بدن او نبستید و در فرات بیاندازید؟ با اینکه اینکار بهتر بود؟

عرض کردم: قربانت گردم، نه بخدا سوگند نتوانستیم چنین کاری بکنیم. فرمود: روزیکه شما به همراه زید خروج کردید چگونه بودید؟ عرض کردم: مؤمن بودیم، فرمود دشمن شما چگونه بود؟ عرض کردم: کافر بودند، فرمود: من در کتاب خدای عزوجل یافتم که فرموده ای کسانی که ایمان آورده اید (چون به کسانی که کفر می ورزند بر خورد کردید گردن بزنید تا چون آنها را بسیار کشتید بندهای آنها را محکم ببندید (و آنها را به اسارت گیرید) و پس از آن یا بر آنها منت نهید (و آزادشان کنید) یا فدیة گیرید تا اینکه جنگ بارهای سنگین خود را فرو نهد) (و حال صلح استوار گردد). (سوره محمد ﷺ آیه 4) و شماها خود آغاز کردید به رها کردن کسانی که اسیر کردید: سبحان الله! شما یکساعت هم نتوانستید به عدالت رفتار کنید. (

حدیث شماره : 352

يَحْيَى الْحَلْبِيُّ عَنْ هَارُونَ بْنِ الْخَارِجَةِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ
 إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَعْفَى نَبِيِّكُمْ أَنْ يَلْقَى مِنْ أُمَّتِهِ مَا لَقِيَتِ الْأَنْبِيَاءُ مِنْ أُمَّهَاتِهِمْ وَجَعَلَ
 ذَلِكَ عَلَيْنَا

(352) - ابوبصیر از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: همانا خدای عزوجل پیغمبر شما را معاف داشت از اینکه بکشد از دست امت خود آنچه را پیمبران دیگر از دست امتهای خود کشیدند و آن را برای ما مقرر داشت. (

حدیث شماره : 353

يَحْيَى عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ ضُرَيْسٍ قَالَ تَمَارَى النَّاسُ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ بَعْضُهُمْ حَرْبٌ عَلَى شَرٍّ مِنْ حَرْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَ وَقَالَ بَعْضُهُمْ حَرْبُ رَسُولِ اللَّهِ صَ شَرٌّ مِنْ حَرْبِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ فَسَمِعَهُمْ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ مَا تَقُولُونَ فَقَالُوا أَصْلَحَكَ اللَّهُ تَمَارَيْنَا فِي حَرْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَ وَفِي حَرْبِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ بَعْضُنَا حَرْبُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ بَعْضُنَا حَرْبُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَأَبْلُ حَرْبُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ شَرٌّ مِنْ حَرْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَ فَقُلْتُ لَهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ أ حَرْبُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ شَرٌّ مِنْ حَرْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَ قَالَ نَعَمْ وَ سَأُخْبِرُكَ عَنْ ذَلِكَ إِنَّ حَرْبَ رَسُولِ اللَّهِ صَ لَمْ يُقْرُوا بِالْإِسْلَامِ وَإِنَّ حَرْبَ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَقْرُوا بِالْإِسْلَامِ ثُمَّ جَحَدُوهُ

(353 - ضریس گوید: مردم در محضر امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ به بحث پرداخته

برخی گفتند: جنگ کنندگان با علی بدتر بودند از جنگ کنندگان با رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ و برخی گفتند: جنگ کنندگان با رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بدتر از جنگ کنندگان با علی ، امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ سخن آنها را شنیده فرمود: چه می گوئید؟ عرض کردند: خدا کارت را اصلاح کند بحث ما درباره جنگ کنندگان با رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ و جنگ کنندگان با علی عَلَيْهِ السَّلَامُ است برخی از ما می گوئیم : جنگ کنندگان با علی عَلَيْهِ السَّلَامُ بدتر بودند از جنگ کنندگان با رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، و برخی می گوئیم : جنگ کنندگان با رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ بدتر بودند از جنگ کنندگان با علی عَلَيْهِ السَّلَامُ .

امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: نه بلکه جنگ کنندگان با علی بدتر بودند از جنگ کنندگان با رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ ، من عرض کردم : قربانت ! آیا به راستی جنگ

کنندگان با علی علیه السلام بدتر بودند از جنگ کنندگان با رسول خدا صلی الله علیه و آله؟ فرمود: آری ، و اکنون من جهت آن را برای تو می گویم ، همانا جنگ کنندگان با رسول خدا صلی الله علیه و آله (کسانی بودند که) اقرار به اسلام نداشتند، ولی جنگ کنندگان با علی علیه السلام اقرار به اسلام کردند و سپس آن را منکر شدند.)

حدیث شماره : 354

يَحْيَى بْنُ عِمْرَانَ عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ قُلْتُ وَوَلَدَهُ كَيْفَ أُوتِيَ مِثْلَهُمْ مَعَهُمْ قَالَ أَحِبَّا لَهُ مِنْ وُلْدِهِ الَّذِينَ كَانُوا مَاتُوا قَبْلَ ذَلِكَ بِأَجَالِهِمْ مِثْلَ الَّذِينَ هَلَكُوا يَوْمَئِذٍ

(354 - ابوبصیر از امام صادق علیه السلام روایت کرده که در گفتار خدای عزوجل (که درباره حضرت ایوب علیه السلام فرماید): (و کسانی را بدو دادیم و نظیرشان را همراهشان ...) من عرض کردم : چگونه مانند فرزندانش بدو داده شد؟ فرمود: زنده کرد برای او از آن فرزندان که پیش از آن به اجل خود مرده بودند به اندازه همان فرزندی که در آنروز به هلاکت رسیده بودند.)

حدیث شماره : 355

يَحْيَى الْحَلْبِيُّ عَنِ الْمُتَنِّي عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطْعًا مِنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا قَالَ أَمَا تَرَى الْبَيْتَ إِذَا كَانَ اللَّيْلُ كَانَ أَشَدَّ سَوَادًا مِنْ خَارِجِ فَلَيْذَلِكَ هُمْ يَزْدَادُونَ سَوَادًا

(355) - ابوبصیر از امام صادق عليه السلام روایت کند که در گفتار خدای عزوجل : (گویا چهره هاشان را پاره هائی از شب تار پوشانیده) (سوره یونس آیه 27) فرمود: آیا نبینی که چون شب شود درون خانه تاریکتر از برون آن است ، و بدین ترتیب آنان نیز در سیاهیشان افزوده گردد.

شرح :

مجلسی رحمته الله فرماید: این آیه در بیان حال گنهکاران و کافران در روز قیامت است ، و مقصود شدت سیاهی روی آنان است که خداوند بیان فرموده که سیاهی آنان چنان است که گویا پاره هائی از شب تار چهره های ایشانرا پوشانده ، و مقصود امام عليه السلام آن است که اگر چه مستلزم تاریکی و ظلمت است ولی با اینحال برخی از جاها است که در شب تاریکتر از جاهای دیگر است مانند درون خانه نسبت به برون آن و خدای تعالی سیاهی صورت آنانرا تشبیه فرموده بدانجائی که پاره هائی از تاریکی شب تار آن را پوشانده باشد.

حدیث شماره : 356

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنِ الْمُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنِ أَبَانَ بْنِ عُمَانَ عَنِ الْحَارِثِ بْنِ الْمُغِيرَةَ قَالَ سَمِعْتُ عَبْدَ الْمَلِكِ بْنَ أَعْيَنَ يَسْأَلُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَلَمْ يَزَلْ يُسَائِلُهُ حَتَّى قَالَ فَهَلَكَ النَّاسُ إِذَا قَالَ إِي وَاللَّهِ يَا ابْنَ أَعْيَنَ فَهَلَكَ النَّاسُ أَجْمَعُونَ قُلْتُ مَنْ فِي الْمَشْرِقِ وَ مَنْ فِي الْمَغْرِبِ قَالَ إِنَّهَا فَتِحَتْ بِضَلَالِ إِي وَاللَّهِ لَهَلَكُوا إِلَّا ثَلَاثَةً

(356 - حارث بن مغیره گوید: شنیدم که عبدالملک بن اعین از امام صادق

علیه السلام مسئله می پرسید و سئوالات خود را ادامه داد تا جائی که گفت : با این وضع پس همه مردم هلاک شدند؟ فرمود: آری به خدا همه مردم هلاک شدند، من عرض کردم : هر که در مشرق بود و هر که در مغرب بود؟ فرمود: به راستی که شهرها از روی گمراهی فتح شد، آری به خدا هلاک شدند جز سه تن .

شرح :

مقصود از سه تن همانها هستند که امام باقر علیه السلام در حدیث 341 فرمود: که

عبارت از سلمان و ابوذر و مقداد بوده .)

حدیث شماره : 357

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ يَزِيدَ عَنْ مِهْرَانَ عَنْ
أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ وَ عِدَّةٍ قَالُوا كُنَّا عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ جُلُوساً فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَا يَسْتَحِقُّ
عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يَكُونَ الْمَوْتُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ الْحَيَاةِ وَ يَكُونَ الْمَرَضُ أَحَبَّ
إِلَيْهِ مِنَ الصَّحَّةِ وَ يَكُونَ الْفَقْرُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنَ الْغِنَى فَانْتُمْ كَذَا فَقَالُوا لَا وَ اللَّهُ جَعَلْنَا
اللَّهُ فِدَاكَ وَ سُقِطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَ وَقَعَ الْيَأْسُ فِي قُلُوبِهِمْ فَلَمَّا رَأَى مَا دَاخَلَهُمْ مِنْ
ذَلِكَ قَالَ أَيْسُرُ أَحَدِكُمْ أَنَّهُ عُمَرُ مَا عُمَرُ ثُمَّ يَمُوتُ عَلَى غَيْرِ هَذَا الْأَمْرِ أَوْ يَمُوتُ
عَلَى مَا هُوَ عَلَيْهِ قَالُوا بَلْ يَمُوتُ عَلَى مَا هُوَ عَلَيْهِ السَّاعَةَ قَالَ فَارَى الْمَوْتَ أَحَبَّ
إِلَيْكُمْ مِنَ الْحَيَاةِ ثُمَّ قَالَ أَيْسُرُ أَحَدِكُمْ أَنْ بَقِيَ مَا بَقِيَ لَا يُصِيبُهُ شَيْءٌ مِنْ هَذِهِ
الْأَمْرَاضِ وَ الْأَوْجَاعِ حَتَّى يَمُوتَ عَلَى غَيْرِ هَذَا الْأَمْرِ قَالُوا لَا يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ
فَارَى الْمَرَضُ أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ الصَّحَّةِ ثُمَّ قَالَ أَيْسُرُ أَحَدِكُمْ أَنْ لَهُ مَا طَلَعَتْ عَلَيْهِ
الشَّمْسُ وَ هُوَ عَلَى غَيْرِ هَذَا الْأَمْرِ قَالُوا لَا يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ قَالَ فَارَى الْفَقْرَ أَحَبَّ
إِلَيْكُمْ مِنَ الْغِنَى

(357) ابن‌نظیر جوینی دیگر گویند در حضور امام صلوات عَلَيْهِ السَّلَامُ

نشسته بودیم حضرت فرمود: هیچ بنده ای شایسته حقیقت ایمان نگردد تا زمانی
که مرگ در نزد او محبوبتر از زندگی باشد و بیماری در پیش او محبوبتر از
تندرستی و نداری در بر او محبوبتر از دارائی باشد آیا شماها اینچنین هستید؟
گفتند: نه به خدا قسم قربانت گردیم و همگی شرمنده و سر به زیر شدند و
یکسره نومیدی اعماق دلهایشان را فرا گرفت ، امام عَلَيْهِ السَّلَامُ که شرمندگی و نومیدی
آنها را مشاهده کرد بدانها فرمود: آیا دوست دارید یکی از شماها که هر چه
خواهد در اینجهان عمر کند و پس از آن بر غیر از این عقیده (شیعه گری)

بمیرد یا اینکه (پیش از آنکه آن عمر طولانی را بکند) هم اکنون بر این عقیده که دارد بمیرد (و آن عمر طولانی را بدون افتخار داشتن این عقیده نکند) فرمود:

پس معلوم شد که مرگ نزد شما محبوبتر از زندگی است .

سپس فرمود: آیا دوست دارد یکی از شماها که زنده بماند آنچه خواهد و هیچیک از این بیماریها و دردها به او نرسد با اینکه بدون داشتن این عقیده بمیرد؟ گفتند: نه ای فرزند رسول خدا، فرمود: و بدین ترتیب هم معلوم شد بیماری در نزد شما محبوبتر از تندرستی است .

سپس فرمود: آیا دوست دارد یکی از شماها که تمام (دارائی اینجهان و) آنچه خورشید بر آن می تابد از آن او باشد ولی بر غیر این مذهب و عقیده باشد؟ همه گفتند: نه ، ای فرزند رسول خدا ﷺ ، فرمود: و بدین ترتیب نیز معلوم شد که نداری در نزد شما محبوبتر از دارائی است .

حدیث شماره : 358

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ حَمَادِ اللَّحَامِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّ أَبَاهُ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنَّكَ إِنْ خَالَفتَنِي فِي الْعَمَلِ لَمْ تَنْزِلْ مَعِيَ غَدًا فِي الْمَنْزِلِ ثُمَّ قَالَ أَبِي اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَتَوَلَّى قَوْمٌ قَوْمًا يُخَالِفُونَهُمْ فِي أَعْمَالِهِمْ يَنْزِلُونَ مَعَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كُلًّا وَرَبُّ الْكَعْبَةِ

(358 - حماد لحام از امام صادق عليه السلام روایت کند که پدرش به آنحضرت فرمود: ای پسر جان به راستی اگر تو در کردار با من مخالفت داشته باشی در فردای قیامت با من هم منزل نخواهی بود، سپس فرمود: خدای عزوجل نخواسته است که مردمی سرپرستی مردم دیگری را به عهده گیرند و آنان که در زیر سرپرستی آنها قرار دارند در کردار با سرپرستان خو مخالفت کنند و با اینحال در روز قیامت هم منزل آنان باشند، نه به خدای کعبه سوگند هرگز!)

حدیث شماره : 359

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ
الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ مَا أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ يَدِينُ
بِدِينِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَّا نَحْنُ وَشِيعَتُنَا وَ لَا هُدَىٰ مِنْ هُدَىٰ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ إِلَّا بِنَا وَ لَا
ضَلَّ مَنْ ضَلَّ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ إِلَّا بِنَا

(359 - ابو حمزه گوید: شنیدم از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ که می فرمود: هیچیک از
افراد این امت نیست که دیندار بدین ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَامُ باشد جز ما و شیعیانمان ، و
هدایت نشد هر کس که از این امت هدایت شد جز بوسیله ما خاندان ، و گمراه
نشد هر آنکس که گمراه شد جز بواسطه مخالفت با ما .)

حدیث شماره : 360

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كُنْتُ عِنْدَهُ وَ سَأَلَهُ رَجُلٌ عَنْ رَجُلٍ يَجِيءُ مِنْهُ الشَّيْءُ عَلَى حَدِّ الْغَضَبِ يُؤَاخِذُهُ اللَّهُ بِهِ فَقَالَ اللَّهُ أَكْرَمُ مَنْ أَنْ يَسْتَعْلِقَ عَبْدُهُ وَ فِي نُسخَةِ أَبِي الْحَسَنِ الْأَوَّلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَسْتَعْلِقَ عَبْدُهُ

(360 - علی بن عطیه گوید: در محضر امام صادق علیه السلام بودم مردی از آنحضرت پرسید: اگر از مردی بواسطه خشم و غضب کاری سرزند آیا خداوندی او را بدان کار مؤاخذه می کند؟ حضرت فرمود: خداوند کریمتر از آن است که بنده خود را در بن بست قرار دهد (و او را بدانحال مؤاخذه کند).
و در برخی از نسخه ها حدیث را از امام کاظم علیه السلام روایت کرده اند که (بجای این جمله فرمود از اینکه) بنده اش را به پریشانی و بیچارگی دچار کند.
(

حدیث شماره : 361

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ وَغَيْرِ وَاحِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ لَكُمْ فِي حَيَاتِي خَيْرًا وَفِي مَمَاتِي خَيْرًا قَالَ فَقِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَمَا حَيَاتُكَ فَقَدْ عَلِمْنَا فَمَا لَنَا فِي وَفَاتِكَ فَقَالَ أَمَا فِي حَيَاتِي فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ وَ مَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَأَمَا فِي مَمَاتِي فَتُعْرَضُ عَلَيَّ أَعْمَالُكُمْ فَاسْتَغْفِرُ لَكُمْ

(361 - محمد بن ابی حمزه و دیگران از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کنند که رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: به راستی شما را در زندگی من خیر و برکت است و در مردنم نیز خیر است ، عرض کردند: ای رسول خدا اما خیر و برکت در زندگی را دانستیم ولی در مردنت چگونه برای ما خیر است ؟ فرمود: در زندگی که خدای عزوجل فرموده : (و خداوند چنان نیست که تا تو در میان ایشان هستی آنها را عذاب کند) (سوره انفال آیه 33) و اما در مردنم چنان است که اعمال شما را بر من عرضه کنند و من برای شما درخواست آمرزش کنم .)

حدیث شماره : 362

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّ مِمَّنْ يَنْتَحِلُ هَذَا الْأَمْرَ لَيَكْذِبُ حَتَّىٰ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَيُخْتَاجُ إِلَىٰ كَذِبِهِ (362 - هشام بن سالم گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: به راستی بعضی از کسانی که خود را به شیعه می چسبانند تا بدانجا دروغ گویند که شیطان به دروغ ایشان نیازمند باشد (یعنی شیطان از وجود آن مدعیان دروغگو به نفع خود استفاده کند).)

حدیث شماره : 363

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ صَالِحِ بْنِ أَبِي حَمَادٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ قَالَ إِنَّ أَوَّلَ مَا عَرَفْتُ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنِّي رَأَيْتُ رَجُلًا دَخَلَ مِنْ بَابِ الْفِيلِ فَصَلَّىٰ أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ فَتَبِعْتُهُ حَتَّىٰ أَتَىٰ بئرَ الزَّكَاةِ وَهِيَ عِنْدَ دَارِ صَالِحِ بْنِ عَلِيٍّ وَإِذَا بِنَاقَتَيْنِ مَعْقُولَتَيْنِ وَمَعَهُمَا غُلَامٌ أَسْوَدٌ فَقُلْتُ لَهُ مَنْ هَذَا فَقَالَ هَذَا عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَدَنَوْتُ إِلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَقُلْتُ لَهُ مَا أَقْدَمَكَ بِلَادًا قُتِلَ فِيهَا أَبُوكَ وَجَدُّكَ فَقَالَ زُرْتُ أَبِي وَصَلَّيْتُ فِي هَذَا الْمَسْجِدِ ثُمَّ

(363 - ابو حمزه گوید: نخستین باری که من علی بن الحسین عليه السلام را شناختم روزی بود که دیدم مردی از باب الفیل (مسجد کوفه) وارد شد و چهار رکعت نماز خواند، من بدنبال آنمرد رفتم تا به بئر الزکوة که نزدیک خانه صالح بن علی بود رسید در آنجا دو شتر زانو بسته دیدم و غلام سیاهی با آنها بود، از آن غلام پرسیدم: این مرد کیست؟ گفت: علی بن الحسین است، پس من

بدانحضرت نزدیک شده بر او سلام کردم و بدو عرض کردم : چه سبب شد که به این بلاد بیائی ؟ بلادی که پدر و جدت را در آن کشتند؟ فرمود: به زیارت پدرم آمدم و در این مسجد هم نماز خواندم و هم اکنون رو به سوی مدینه دارم درود خدا بر او باد.)

حدیث شماره : 364

عَنْ صَالِحٍ عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ مَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ قَالَ نَزَلَتْ فِي الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَوْ قُتِلَ أَهْلُ الْأَرْضِ بِهِ مَا كَانَ سَرَفًا

(364 - برخی از اصحاب امام صادق علیه السلام گویند: از آنحضرت پرسیدم از گفتار خدای عزوجل : (و هر که به ستم کشته شود برای ولی او تسلطی داده ایم اما در کشتن زیاده روی نکند) (سوره اسراء آیه 33) فرمود: درباره حسین علیه السلام نازل گشته و اگر مردم روی زمین به خاطر او کشته شوند اسراف نشده .)

حدیث شماره : 365

عَنْ عَنْ صَالِحٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ الْحُوتَ الَّذِي يَحْمِلُ الْأَرْضَ أَسْرَ فِي نَفْسِهِ أَنَّهُ إِنَّمَا يَحْمِلُ الْأَرْضَ بِقُوَّتِهِ فَأَرْسَلَ اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ حُوتًا أَصْغَرَ مِنْ شِبْرِهِ وَأَكْبَرَ مِنْ فِئْرِ فَدَخَلَتْ فِي خِيَاشِيمِهِ فَصَعِقَ فَمَكَثَ بِذَلِكَ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ رَأَوْفَ بِهِ وَرَحْمَهُ وَخَرَجَ فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ جَلَّ وَعَزَّ بِأَرْضٍ زَلْزَلَهُ بَعَثَ ذَلِكَ الْحُوتَ إِلَى ذَلِكَ الْحُوتِ فَإِذَا رَأَهُ اضْطَرَبَ فَتَزَلَّزَتِ الْأَرْضُ

(365 - عبدالصمد بن بشير از امام صادق عليه السلام روایت کرده که فرمود: همانا

آن ماهی که زمین را بر خود حمل می کند با خود گفت : که من کسی هستم که همه زمین را به نیروی خود بر دارم ، پس خدای تعالی یک ماهی بنزدش فرستاد که کوچکتر از یک وجب و بزرگتر از سر انگشت بود، پس آن ماهی کوچک به درون بینی او رفت و او غش کرد، و چهل روز بدان حال ماند، سپس خدای عزوجل بدو مهر ورزیده و رحمش کرد و آن ماهی از بینش بیرون رفت ، و هر گاه خدای عزوجل بخواهد جائی زلزله رخ دهد آن ماهی کوچک را به سوی آن ماهی بزرگ فرستد و به محض اینکه او را ببیند بر خود بلرزد و از اینجهت زمینی بلرزد.)

حدیث شماره : 366

عَنْهُ عَنْ صَالِحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ ابْنِ مُسْكَانَ عَنْ أَبِي بَكْرٍ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ تَمِيمِ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ كُنَّا مَعَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَاضْطَرَبَتِ الْأَرْضُ فَوَحَاها بِيَدِهِ ثُمَّ قَالَ لَهَا اسْكُنِي مَا لَكَ ثُمَّ التَفَتَ إِلَيْنَا وَقَالَ أَمَا إِنَّهَا لَوْ كَانَتْ الَّتِي قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَأَجَابْتِنِي وَلَكِنْ لَيْسَتْ بِتِلْكَ

(366) - تميم بن حاتم گوید: ما در خدمت امیرمؤمنان علیه السلام بودیم پس زمین بر خود لرزید حضرت با دست خویش بدان اشاره فرموده گفت: آرام باش تو را چه شده؟ آنگاه رو به ما کرده فرمود بدانید که اگر این لرزش همان لرزشی بود که خدای عزوجل فرموده پاسخم را می داد ولی این لرزش آن نیست.

شرح :

این حدیث اشاره است به آنچه در تفسیر سوره زلزال وارد شده که (آن هنگامی که زمین بلرزد... و انسان گوید: چیست او را، در آنروز زمین اخبار خویش بگوید...) امام علی علیه السلام چنانچه در علل الشرایع و تفسیر علی بن ابراهیم است در تفسیر آن فرمود آن انسانی که با زمین سخن کند علی بن ابیطالب است ، و زمین در پاسخ آنحضرت با او سخن گوید: و در اینجا مقصود امیرمؤمنان علیه السلام این است که این لرزش آن لرزش روز رستاخیز نیست وگرنه وقتی به او می گفتم :

تو را چه شده او پاسخم را می داد.

حدیث شماره : 367

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَبِي
الْبَيْسَعِ عَنْ أَبِي شَيْبَةَ قَالَ قَالَ صَفْوَانُ وَلَا أَعْلَمُ إِلَّا أَنِّي قَدْ سَمِعْتُ مِنْ أَبِي شَيْبَةَ قَالَ قَالَ
أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَنْ أَحَبَّكُمْ عَلَيَّ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ وَإِنْ لَمْ يَقُلْ كَمَا
تَقُولُونَ

(367 - ابوشیبل گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: هر که شما را به خاطر
مذهب و عقیده ای که شما دارید دوست بدارد به بهشت می رود اگر چه آنچه را
شما می گوئید نگوید.)

شرح :

مجلسی رحمته الله دو وجه در معنای این حدیث فرموده : یکی آنکه مقصود
مستضعفین از غیر شیعه باشند، و دیگر آنکه مقصود مستضعفین و عوام از شیعه
باشند و معنای اینکه : (اگر چه آنچه را شما می گوئید نگوید) یعنی اگر چه
نتوانند برای حقانیت مذهب خود مانند شما استدلال کنند.)

حديث شماره : 368

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ
مُحَمَّدِ بْنِ النُّعْمَانِ أَبِي جَعْفَرٍ الْأَحْوَلِ عَنْ سَلَامِ بْنِ الْمُسْتَنِيرِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ
قَالَ إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام لَمَّا انْقَضَتِ الْقِصَّةُ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ طَلْحَةَ وَ الزُّبَيْرِ وَ
عَائِشَةَ بِالْبَصْرَةِ صَعِدَ الْمِنْبَرَ فَحَمِدَ اللَّهَ وَآتَى عَلَيْهِ وَصَلَّى عَلَى رَسُولِ اللَّهِ عليه السلام

ثُمَّ قَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ الدُّنْيَا حُلُوهٌ خَضِرَةٌ تَفْتِنُ النَّاسَ بِالشَّهَوَاتِ وَ تُزِينُ لَهُمْ
بِعَاجِلِهَا وَ إِنَّمُ اللَّهُ إِنَّهَا لَتَغْرُؤُ مِنْ أُمَّلِهَا وَ تُخْلِفُ مَنْ رَجَاَهَا وَ سَتُورُثُ أَقْوَامًا النَّدَامَةَ
وَ الْحَسْرَةَ بِأَقْبَالِهِمْ عَلَيْهَا وَ تَنَافُسِهِمْ فِيهَا وَ حَسَدِهِمْ وَ بَغْيِهِمْ عَلَى أَهْلِ الدِّينِ وَ
الْفُضْلِ فِيهَا ظُلْمًا وَ عُذْوَانًا وَ بَغْيًا وَ أَشْرًا وَ بَطْرًا وَ بِاللَّهِ إِنَّهُ مَا عَاشَ قَوْمٌ قَطُّ فِي
غَضَارَةٍ مِنْ كَرَامَةِ نِعَمِ اللَّهِ فِي مَعَاشِ دُنْيَا وَ لَا دَائِمِ تَقْوَى فِي طَاعَةِ اللَّهِ وَ الشُّكْرِ
لِنِعْمِهِ فَازَالَ ذَلِكَ عَنْهُمْ إِلَّا مِنْ بَعْدِ تَغْيِيرٍ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَ تَحْوِيلٍ عَنِ طَاعَةِ اللَّهِ وَ
الْحَادِثِ مِنْ ذُنُوبِهِمْ وَ قِلَّةِ مُحَافَظَةٍ وَ تَرْكِ مُرَاقَبَةِ اللَّهِ جَلَّ وَ عَزَّ وَ تَهَاوُنِ بِشُكْرِ
نِعْمَةِ اللَّهِ لِأَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ فِي مُحْكَمِ كِتَابِهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى
يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَ مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَاوٍ
وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْمَعَاصِي وَ كَسَبَةَ الذُّنُوبِ إِذَا هُمْ حَذَرُوا زَوَالَ نِعَمِ اللَّهِ وَ حُلُولَ نِقْمَتِهِ
وَ تَحْوِيلَ عَاقِبَتِهِ أُيْقِنُوا أَنَّ ذَلِكَ مِنْ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيهِمْ فَأَقْلَعُوا وَ
تَابُوا وَ فَزِعُوا إِلَى اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ بِصِدْقِ مِثْقَالِ نَبَاتِهِمْ وَ إِفْرَارِ مِنْهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَ إِسَاءَتِهِمْ
لَصَفَحَ لَهُمْ عَنْ كُلِّ ذَنْبٍ وَ إِذَا لَأَقَالَهُمْ كُلَّ عَثْرَةٍ وَ لَرَدَّ عَلَيْهِمْ كُلَّ كَرَامَةٍ نِعْمَةٍ ثُمَّ أَعَادَ
لَهُمْ مِنْ صَلَاحِ أَمْرِهِمْ وَ مِمَّا كَانَ أَنْعَمَ بِهِ عَلَيْهِمْ كُلَّ مَا زَالَ عَنْهُمْ وَ أَفْسِدَ عَلَيْهِمْ
فَاتَّقُوا اللَّهَ أَيُّهَا النَّاسُ حَقَّ تَقَاتِهِ وَ اسْتَشْعِرُوا خَوْفَ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ وَ أَخْلَصُوا الْيَقِينَ
وَ تَوَبُّوا إِلَيْهِ مِنْ قَبِيحِ مَا اسْتَفْزَكُمُ الشَّيْطَانُ مِنْ قِتَالِ وِلِيِّ الْأَمْرِ وَ أَهْلِ الْعِلْمِ بَعْدَ

رَسُولِ اللَّهِ صَ وَ مَا تَعَاوَنْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ تَفْرِيقِ الْجَمَاعَةِ وَ تَشْتِ الْأَمْرِ وَ فَسَادِ صَلَاحِ ذَاتِ الْبَيْنِ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ وَ يَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ

(368 - سلام بن مستنیر از امام باقر علیه السلام روایت کند که فرمود: هنگامی که

داستان (جنگ) امیر مؤمنان علیه السلام و طلحه و زبیر و عایشه در بصره به پایان

رسید آن حضرت به منبر رفته حمد و ثنای الهی را به جای آورد و به رسول

خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آَلِهِ وَسَلَّمَ درود فرستاده سپس فرمود:

ای مردم همانا دنیا شیرین و سرسبز نماید، و مردم را به شهوات بفریبید، و

خوشیهای زود گذر خود را برای ایشان آرایش دهد، و سوگند به خدا که دنیا

آرزومند خویش را گول زند، و با امیدوار بدان خلف وعده کند، و بزودی

پشیمانی و افسوس ببار آورد برای مردمانی که بدان رو آوردند و در بدست

آوردن آن با هم رقابت کردند و بر اهل دین و فضیلت از روی ستم و کینه جوئی

و طغیان و گردن کشی و تکبر، حسد ورزیده و ستم کردند.

و به خدا قسم به راستی که هیچگاه مردمی در خرمی نعمتهای خدا در زندگی

دنیا عمر خویش بسر نبردند و نه در پرهیزکاری پیوسته ای که در انجام طاعت

خدا و شکر نعمتهای او باشد و خداوند آن نعمت را از ایشان گرفته باشد جز

پس از اینکه خودشان آن را دگرگون کرده اند و از اطاعت حق بگشتند و

گناهان تازه پدید آوردند، و خودداریشان (از گناه) کم شده و نگران خدای

عزوجل نبوده و در انجام سپاس نعمت خدا سهل انگاری کرده اند، زیرا خدای

عزوجل در آیه محکم کتاب خود فرماید: (به راستی که خداوند نعمتی را که نزد

گروهی است تغییر ندهد تا آنچه را در خودشان هست تغییر دهند، و چون خدا

برای گروهی بدی خواهد جلوگیری ندارد، و آنها را در خودشان هست تغییر

دهند، و چون خدا برای گروهی بدی خواهد جلوگیری ندارد، و آنها را جز خدا

دوستداری نیست) (سوره رعد آیه 11) و اگر چنانچه نافرمانها و گنهکاران در آنوقتی که از زوال نعمت خدا و رسیدن انتقامش و دگرگون شدن عافیتش بر حذر می شدند به این مطلب یقین پیدا می کردند که اینها از طرف خدا است و بواسطه اعمال خود آنها است و در آن حال دست می کشیدند و توبه می کردند و از روی راستی و صدق و صفا و اعتراف به گناه خویش به درگاه خدای عزوجل پناه می بردند، خداوند از همه گناهانشان چشم پوشی می کرد، و از هر لغزشی که از آنها سرزده بود در می گذشت و هر نعمتی که به آنها اکرام کرده بود بدانها باز می گرداند و هر نوع صلاح کارشان و هم چنین هر نعمتی را که از ایشان گرفته بود و بر ایشان تباه ساخته بود بر ایشان باز می گرداند.

پس ای مردم از خدا آنچنان که باید بترسید، و ترس خدا را شعار خود سازید (شعار به جامه ای گویند که در زیر لباسها بر تن کنند) و یقین خود را پاک کنید، و از کار زشتی که شیطان شما را بدان واداشت توبه کنید یعنی از جنگ با ولی امر و دانشمند پس از رسول خدا ﷺ و از همکاری با یکدیگر در پراکنده کردن جمع مسلمانان و از هم پاشیدن کار و تباه ساختن صلاح میان مردم، (از این اعمال زشت توبه کنید) همانا خدای عزوجل توبه را بپذیرد و از بدیها درگذرد و می داند آنچه را انجام دهید.)

حدیث شماره : 369

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ عُثْمَانَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ الْمَدَائِنِيُّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ خَلَقَ نَجْمًا فِي الْفَلَكَ السَّابِعِ فَخَلَقَهُ مِنْ مَاءٍ بَارِدٍ وَ سَائِرَ النُّجُومِ السَّتَّةِ الْجَارِيَاتِ مِنْ مَاءٍ حَارٍّ وَ هُوَ نَجْمُ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْأَوْصِيَاءِ وَ هُوَ نَجْمُ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَأْمُرُ بِالْخُرُوجِ مِنَ الدُّنْيَا وَ الزُّهْدِ فِيهَا وَ يَأْمُرُ بِافْتِرَاشِ التُّرَابِ وَ تَوَسُّدِ اللَّبَنِ وَ لِبَاسِ الْخَشِينِ وَ أَكْلِ الْجَشِيبِ وَ مَا خَلَقَ اللَّهُ نَجْمًا أَقْرَبَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنْهُ

(369 - ابو عبدالله مدائنی از امام صادق عليه السلام روایت کند که آنحضرت فرمود:

همانا خدای عزوجل در هفتمین چرخ ستاره ای آفریده و آن را از آب سرد خلق فرموده ، و سایر ستارگان روان از آب گرم است ، و آن ستاره پیمبران و اوصیاء است ، و همان ستاره امیر مؤمنان عليه السلام است که دستور دهد به دل کندن از دنیا و زهد در آن ، و دستور دهد به بستر ساختن خاک و بالش قرار دادن خشت و جامه زبر و خوردن خوراک درشت ، و خدای تعالی ستاره ای که از آن به وی نزدیکتر باشد نیافریده است .

شرح :

مرحوم فیض رحمته الله گوید: امام علی عليه السلام در این حدیث اشاره به ستاره زحل کرده است و این مطلب موافق با عقیده منجمان است که زحل را ستاره نحسی می دانند زیرا منظور آنها از نحوست و غیر نحوست چیزهایی است که مربوط به این جهان فانی است ، و دنیا و آخرت با هم جمع نشوند، سپس حدیثی از کتاب فرج المهموم نقل می کند که امام صادق عليه السلام از مردی از اهل یمن پرسید شما درباره ستاره زحل چه عقیده دارید؟ آنمرد گفت : ستاره نحسی است ، حضرت

فرمود: چنین سخنی مگو زیرا که آن ستاره امیرمؤمنان علیه السلام و ستاره اوصیاء است ... تا به آخر.)

حدیث شماره : 370

الْحُسَيْنُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ هِلَالٍ عَنْ يَاسِرِ الْخَادِمِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا علیه السلام رَأَيْتُ فِي النَّوْمِ كَأَنَّ قَفْصًا فِيهِ سَبْعَ عَشْرَةَ قَارُورَةً إِذْ وَقَعَ الْقَفْصُ فَتَكَسَّرَتِ الْقَوَارِيرُ فَقَالَ إِنْ صَدَقَتْ رُؤْيَاكَ يَخْرُجُ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِي يَمْلِكُ سَبْعَةَ عَشَرَ يَوْمًا ثُمَّ يَمُوتُ فَخَرَجَ مُحَمَّدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ بِالْكَوْفَةِ مَعَ أَبِي السَّرَايَا فَمَكَثَ سَبْعَةَ عَشَرَ يَوْمًا ثُمَّ مَاتَ

(370 - یاسر خادم گوید: به امام هشتم حضرت رضا علیه السلام عرض کردم: من در خواب دیدم قفسی را که گویاهفده شیشه در آن بود و به ناگاه قفس افتاد و شیشه ها بشکست ، حضرت فرمود: اگر خواب تو درست باشد مردی از خاندان من خروج کن که هفده روز بیشتر سلطنت نکند و سپس بمیرد، پس محمد بن ابراهیم به همراهی ابی السرایا در کوفه خروج کرد و هفده روز بیش عمر نکرد و سپس بمرد.

شرح :

داستان خروج ابوالسرایا در کوفه و بیعت مردم با محمد بن ابراهیم و پس از او با علی بن عبدالله بن حسین را مرحوم محدث قمی در کتاب تنمۃ المنتهی بتفصیل نقل کرده است هر که خواهد بصفحات 192 - 200 از کتاب مزبور مراجعه کند.)

حدیث شماره : 371

عَنْ أَحْمَدَ بْنِ هِلَالٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي الْحَسَنِ
الرِّضَا عليه السلام فِي أَيَّامِ هَارُونَ إِنَّكَ قَدْ شَهَرْتَ نَفْسَكَ بِهَذَا الْأَمْرِ وَجَلَسْتَ مَجْلِسَ
أَبِيكَ وَسَيْفُ هَارُونَ يُقَطِّرُ الدَّمَ فَقَالَ جَرَّانِي عَلَى هَذَا مَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ
أَخَذَ أَبُو جَهْلٍ مِنْ رَأْسِي شَعْرَةً فَاشْهَدُوا أَنِّي لَسْتُ بِنَبِيٍِّّ وَأَنَا أَقُولُ لَكُمْ إِنْ أَخَذَ
هَارُونَ مِنْ رَأْسِي شَعْرَةً فَاشْهَدُوا أَنِّي لَسْتُ بِإِمَامٍ

(371) محمد بن سنان گویند از من خلافت هارون علیه السلام را

عرض کردم : همانا شما خود را به این امر (امامت شیعیان) مشهور کرده ای و
به جای پدرت نشستہ ای در صورتیکہ از شمشیر هارون خون می چکد (و اگر
بداند کہ شما پس از پدرت امام شیعیان هستی تو را خواهد کشت)؟ فرمود:
آنچه را بر اینکار دلیر ساخته و جرات داده است گفتار رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ است
کہ فرمود: اگر ابوجهل موئی از سر من کم کرد پس گواه باشید کہ من پیغمبر
نیستم ، و من نیز به شما می گویم : اگر هارون موئی از سر من کم کرد گواه
باشید کہ من امام نیستم .

حديث شماره : 372

عَنْ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ زُرْعَةَ عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ تَعَرَّضَ رَجُلٌ مِنْ وُلْدِ عُمَرَ بْنِ
الْخَطَّابِ بِجَارِيَةِ رَجُلٍ عَقِيلِيٍّ فَقَالَتْ لَهُ إِنَّ هَذَا الْعُمَرِيُّ قَدْ آذَانِي فَقَالَ لَهَا عَدِيهِ وَ
أَدْخِلِيهِ الدَّهْلِيْزَ فَأَدْخَلْتَهُ فَشَدَّ عَلَيْهِ فَقَتَلَهُ وَالْقَاهُ فِي الطَّرِيقِ فَاجْتَمَعَ الْبَكْرِيُّونَ وَ
الْعُمَرِيُّونَ وَالْعُثْمَانِيُّونَ وَقَالُوا مَا لِصَاحِبِنَا كُفُوًا لَنْ نَقْتُلَ بِهِ إِلَّا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ وَمَا
قَتَلَ صَاحِبِنَا غَيْرُهُ وَكَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَدْ مَضَى نَحْوَ قُبَا فَلَقِيْتُهُ بِمَا اجْتَمَعَ الْقَوْمُ
عَلَيْهِ فَقَالَ دَعُوهُمْ قَالَ فَلَمَّا جَاءَ وَرَأَوْهُ وَثَبُوا عَلَيْهِ وَقَالُوا مَا قَتَلَ صَاحِبِنَا أَحَدًا
غَيْرَكَ وَمَا نَقَتُلُ بِهِ أَحَدًا غَيْرَكَ فَقَالَ لِيُكَلِّمَنِي مِنْكُمْ جَمَاعَةٌ فَاعْتَزَلَ قَوْمٌ مِنْهُمْ
فَأَخَذَ بِأَيْدِيهِمْ فَأَدْخَلَهُمُ الْمَسْجِدَ فَخَرَجُوا وَهُمْ يَقُولُونَ شَيْخُنَا أَبُو عَبْدِ اللَّهِ جَعْفَرُ
بْنُ مُحَمَّدٍ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ يَكُونَ مِثْلَهُ يَفْعَلُ هَذَا وَلَا يَأْمُرُ بِهِ أَنْصَرِفُوا قَالَ فَامْضَيْتُ مَعَهُ
فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ مَا كَانَ أَقْرَبَ رِضَاهُمْ مِنْ سَخَطِهِمْ قَالَ نَعَمْ دَعَوْتُهُمْ فَقُلْتُ
أَمْسِكُوا وَإِلَّا أُخْرِجْتُ الصَّحِيفَةَ فَقُلْتُ وَمَا هَذِهِ الصَّحِيفَةُ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ فَقَالَ
إِنَّ أُمَّ الْخَطَّابِ كَانَتْ أُمَّةً لِلزُّبَيْرِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَسَطَرَ بِهَا نَفِيلًا فَأَحْبَلَهَا فَطَلَبَهُ
الزُّبَيْرُ فَخَرَجَ هَارِبًا إِلَى الطَّائِفِ فَخَرَجَ الزُّبَيْرُ خَلْفَهُ فَبَصُرَتْ بِهِ تَقِيْفٌ فَقَالُوا يَا أَبَا
عَبْدِ اللَّهِ مَا تَعْمَلُ هَاهُنَا قَالَ جَارِيَتِي سَطَرَ بِهَا نَفِيلَكُمْ فَهَرَبَ مِنْهُ إِلَى الشَّامِ وَخَرَجَ
الزُّبَيْرُ فِي تِجَارَةٍ لَهُ إِلَى الشَّامِ فَدَخَلَ عَلَى مَلِكِ الدُّوْمَةِ فَقَالَ لَهُ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ لِي
إِلَيْكَ حَاجَةٌ قَالَ وَمَا حَاجَتُكَ أَيُّهَا الْمَلِكُ فَقَالَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِكَ قَدْ أَخَذَتْ وَوَلَدَهُ
فَأَحِبُّ أَنْ تَرُدَّهُ عَلَيْهِ قَالَ لِيُظْهَرَ لِي حَتَّى أَعْرِفَهُ فَلَمَّا أَنْ كَانَ مِنَ الْعَدِ دَخَلَ عَلَى
الْمَلِكِ فَلَمَّا رَأَاهُ الْمَلِكُ ضَحِكَ فَقَالَ مَا يُضْحِكُكَ أَيُّهَا الْمَلِكُ قَالَ مَا أَظُنُّ هَذَا
الرَّجُلَ وَوَلَدَتُهُ عَرَبِيَّةٌ لَمَّا رَأَتْ قَدْ دَخَلَتْ لَمْ يَمْلِكِ اسْتِنَهُ أَنْ جَعَلَ يَضْرِبُ فَقَالَ أَيُّهَا
الْمَلِكُ إِذَا صِرْتُ إِلَى مَكَّةَ قَضَيْتُ حَاجَتَكَ فَلَمَّا قَدِمَ الزُّبَيْرُ تَحَمَّلَ عَلَيْهِ بِيْطُونٌ

قُرَيْشٍ كُلِّهَا أَنْ يَدْفَعَ إِلَيْهِ ابْنَهُ فَأَبَى ثُمَّ تَحَمَّلَ عَلَيْهِ بِعَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَقَالَ مَا بَيْنِي وَ
بَيْنَهُ عَمَلٌ أَمْ مَا عَلِمْتُمْ مَا فَعَلَ فِي ابْنِي فَلَانَ وَ لَكِنْ امْضُوا أَنْتُمْ إِلَيْهِ فَقَصَدُوهُ وَ
كَلَّمُوهُ فَقَالَ لَهُمُ الزُّبَيْرُ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَهُ دَوْلَةٌ وَ إِنَّ ابْنَ هَذَا ابْنَ الشَّيْطَانِ وَ لَسْتُ أَمَنْ
أَنْ يَتْرَأْسَ عَلَيْنَا وَ لَكِنْ أَدْخِلُوهُ مِنْ بَابِ الْمَسْجِدِ عَلَى عَلِيٍّ أَنْ أَحْمِيَ لَهُ حَدِيدَةً وَ
أُخِطَ فِي وَجْهِهِ خُطُوطًا وَ أُكْتُبَ عَلَيْهِ وَ عَلِيٌّ ابْنُهُ أَلَّا يَتَّصِدَرَ فِي مَجْلِسٍ وَ لَا يَتَأَمَّرَ
عَلَى أَوْلَادِنَا وَ لَا يَضْرِبَ مَعَنَا بِسَهْمٍ قَالَ فَفَعَلُوا وَ خَطَّ وَجْهَهُ بِالْحَدِيدَةِ وَ كَتَبَ عَلَيْهِ
الْكِتَابَ وَ ذَلِكَ الْكِتَابُ عِنْدَنَا فَقُلْتُ لَهُمْ إِنْ أَمْسَكْتُمْ وَ إِلَّا أَخْرَجْتُ الْكِتَابَ فِيهِ
فَضِيحَتِكُمْ فَأَمْسَكُوا وَ تَوَفَّى مَوْلَى لِرَسُولِ اللَّهِ ص لَمْ يُخَلَّفْ وَارِثًا فَخَاصَمَ فِيهِ وُلْدُ
الْعَبَّاسِ أبا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ كَانَ هِشَامُ بْنُ عَبْدِ الْمَلِكِ قَدْ حَجَّ فِي تِلْكَ السَّنَةِ
فَجَلَسَ لَهُمْ فَقَالَ دَاوُدُ بْنُ عَلِيٍّ الْوَلَاءُ لَنَا وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَلِ الْوَلَاءُ لِي فَقَالَ
دَاوُدُ بْنُ عَلِيٍّ إِنَّ أَبَاكَ قَاتَلَ مُعَاوِيَةَ فَقَالَ إِنْ كَانَ أَبِي قَاتَلَ مُعَاوِيَةَ فَقَدْ كَانَ حَظُّ
أَبِيكَ فِيهِ الْأَوْفَرَ ثُمَّ فَرَّ بِخِيَانَتِهِ وَ قَالَ وَ اللَّهُ لَأُطَوِّقَنَّكَ غَدًا طَوْقَ الْحَمَامَةِ فَقَالَ لَهُ
دَاوُدُ بْنُ عَلِيٍّ كَلَامُكَ هَذَا أَهْوَنُ عَلَيَّ مِنْ بَعْرَةٍ فِي وَادِي الْأَزْرَقِ فَقَالَ أَمَا إِنَّهُ وَادٍ
لَيْسَ لَكَ وَ لَا لِأَبِيكَ فِيهِ حَقٌّ قَالَ فَقَالَ هِشَامُ إِذَا كَانَ غَدًا جَلَسْتُ لَكُمْ فَلَمَّا أَنْ
كَانَ مِنَ الْعَدِ خَرَجَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ مَعَهُ كِتَابٌ فِي كِرْبَاسَةٍ وَ جَلَسَ لَهُمْ هِشَامُ
فَوَضَعَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْكِتَابَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَلَمَّا أَنْ قَرَأَهُ قَالَ ادْعُوا لِي جَنْدَلَ
الْخُرَاعِيِّ وَ عُكَّاشَةَ الضَّمْرِيِّ وَ كَانَا شَيْخَيْنِ قَدْ أَدْرَكَ الْجَاهِلِيَّةَ فَرَمَى بِالْكِتَابِ
إِلَيْهِمَا فَقَالَ تَعْرِفَانِ هَذِهِ الْخُطُوطَ قَالَا نَعَمْ هَذَا خَطُّ الْعَاصِ بْنِ أُمَيَّةَ وَ هَذَا خَطُّ فَلَانَ
وَ فَلَانَ لِفُلَانَ مِنْ قُرَيْشٍ وَ هَذَا خَطُّ حَرْبِ بْنِ أُمَيَّةَ فَقَالَ هِشَامُ يَا أبا عَبْدِ اللَّهِ أَرَى
خُطُوطَ أَجْدَادِي عِنْدَكُمْ فَقَالَ نَعَمْ قَالَ فَقَدْ قَضَيْتُ بِالْوَلَاءِ لَكَ قَالَ فَخَرَجَ وَ هُوَ
يَقُولُ إِنْ عَادَتِ الْعُقُوبُ عُدْنَا لَهَا وَ كَانَتِ النَّعْلُ لَهَا حَاضِرَةً قَالَ فَقُلْتُ مَا هَذَا
الْكِتَابُ جُعِلَتْ فِدَاكَ قَالَ فَإِنَّ نَتِيلَةَ كَانَتْ أُمَّةً لِأُمِّ الزُّبَيْرِ وَ لِأَبِي طَالِبٍ وَ عَبْدِ اللَّهِ

فَأَخَذَهَا عَبْدُ الْمُطَّلِبِ فَأَوْلَدَهَا فَلَمَّا فَقَالَ لَهُ الزُّبَيْرُ هَذِهِ الْجَارِيَةُ وَرَثْنَاهَا مِنْ أُمَّنَا وَ
 ابْنِكَ هَذَا عَبْدٌ لَنَا فَتَحَمَّلَ عَلَيْهِ بَبُطُونِ قُرَيْشٍ قَالَ فَقَالَ قَدْ أَجَبْتُكَ عَلَى خَلَّةٍ عَلَى
 أَنْ لَا يَتَصَدَّرَ ابْنُكَ هَذَا فِي مَجْلِسٍ وَلَا يَضْرِبَ مَعَنَا بِسَهْمٍ فَكَتَبَ عَلَيْهِ كِتَابًا وَ
 أَشْهَدَ عَلَيْهِ فَهُوَ هَذَا الْكِتَابُ

(372 - سماعه گوید: مردی از اولاد عمر بن خطاب متعرض کنیزی از یکی
 از فرزندان عقیل شد کنیزک به آقای خود (آن مرد عقیل) شکایت او را برد و
 گفت :

این مرد عمری مرا می آزارد، مرد عقیلی به او گفت : به او وعده وصل بده و
 او را به راهرو خانه در آور، کنیزک چنان کرد و چون مرد عمری به دهلیز خانه
 در آمد مرد مرد عقیلی به او حمله برد و او را کشت و جنازه اش را سر راه
 انداخت ، کسانی که از نژاد ابوبکر و عمر و عثمان بودند همگی اجتماع کرده
 گفتند: رفیق ما را همتائی نبوده و ما جز جعفر بن محمد کسی را به جای او
 نکشیم و جز او کسی رفیق ما را نکشته است ، و امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ در آنوقت به
 طرف محله قباء رفته بود، من بیدار آنحضرت رفته و تصمیم آن گروه را به
 اطلاع او رساندم ، حضرت فرمود: آنها را واگذار، همینکه آن حضرت باز گشت
 و آن گروه او را دیدار کردند بسویش هجوم برده گفتند: این رفیق ما را هیچکس
 جز تو نکشته ، و ما احدی را جز تو به جای او نخواهیم کشت ؟

فرمود: گروهی را از میان خود انتخاب کنید که با من سخن گویند، پس
 جمعی از آنها جدای شده حضرت دست آنها را گرفت و آنها را به مسجد
 (بیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) در آورد، پس (طولی نکشید که) آنها بیرون آمدند و می گفتند:
 ابو عبدالله جعفر بن محمد بزرگ ما است ، و معاذالله که کسی مانند او چنین
 کاری بکند و نه به چنین کاری دستور می دهد، بر گردید.

سماعة گوید: من به همراه آنحضرت رفتم و بدو عرض کردم: قربانت چه زود خشم آنها مبدل به خوشنودی شد؟ فرمود: آری من آنها را خواندم و گفتم: خاموش باشید وگرنه آن صحیفه (و نامه) را بیرون می آورم، من عرض کردم: قربانت مگر آن صحیفه چیست؟ فرمود: مادر خطاب کنیز زبیر بن عبدالمطلب بود، پس نفیل (مردی از اهل طائف) بر او دست یافت و او را آبتن کرد، زبیر بدنبال او فرستاد و او به طائف گریخت، زبیر بدنبال او بطائف رفت، قبیله ثقیف (که در طائف ساکن بودند) زبیر را بدیدند و بدو گفتند: ای ابا عبدالله اینجا چه می کنی؟ گفت: نفیل شما کنیزک مرا فریفته و بدو دست یافته، نفیل که از جریان مطلع شد به شام گریخت زبیر نیز در یک سفر تجارتنی به شام رفت، و در سر راه خود به پادشاه دومه (قلعه ای بوده در ما بین مدینه و شام) در آمد، پادشاه بدو گفت: ای ابا عبدالله من از تو خواهشی دارم، (زبیر گفت: خواهشت چیست؟ گفت: تو فرزند یکی از فامیل خود را گرفته ای و من میل دارم آن را به او برگردانی (چنین بر می آید که نفیل به پادشاه دومه شکایت کرده بوده که زبیر فرزند مرا که مقصود خطاب بوده پیش خود نگهداشته و از او خواسته است که او را از زبیر باز پس گیرد).

زبیر گفت: باید آن شخص (که به تو شکایت کرده) نزد من حاضر شود تا من او را بشناسم، چون فردا شد زبیر به نزد پادشاه دومه آمد، و چون چشم پادشاه به او افتاد خندید، زبیر گفت: ای پادشاه چرا می خندی؟ گفت: من گمان ندارم این مرد را (که از تو شکایت کرده) مادر عرب زائیده باشد چون به محض اینکه چشمش به تو افتاد نتوانست خود را نگه دارد و شروع کرد به زطره دادن.

زبیر گفت: پادشاهها همینکه من به مکه رفتم خواهش تو را انجام می‌دهم، و چون زبیر به مکه بازگشت نفیل تمام عشایر قریش را وادار کرد تا به نزد زبیر رفتند و از او خواستند تا پسرش خطاب را به او بازگرداند ولی زبیر نپذیرفت، تا اینکه به عبدالمطلب پناهنده شد و او را واسطه کرد، عبدالمطلب گفت: میان من و زبیر ارتباطی نیست (و من با او متارکه کرده‌ام) مگر نمی‌دانید که او درباره پسر فلان (یعنی عباس که داستانش در آخر حدیث بیاید) چه کرد؟ ولی شما خودتان به نزد او بروید.

آنها مجدداً به نزد زبیر رفتند و با او در اینباره سخن گفتند، زبیر بدیشان گفت: همانا شیطان را در میان مردم دولت و حکومتی است، و زاده این مرد زاده شیطان است و من در امان نیستم که روزی بر سر ما ریاست کند، حال که چنین است او را از در مسجد (الحرام) نزد من بیاورید تا من آهنی را برای او داغ کنم و در چهره اش خطوطی به عنوان نشانه بکشم و نامه‌ای هم برای او و پسرش بنویسم که (اولاً) در هیچ مجلسی بالا دست ما ننشیند (و دیگر آنکه) بر فرزندان ما امارت و فرماندهی نکند، و (سوم آنکه) در هیچ مالی از ارث و غیره خود را سهم و شریک ما نداند.

حضرت فرمود: آنان قبول کردند و زبیر اینکار را کرد، و در چهره اش با آهن داغ خط کشید و نامه را هم نوشت و آن نامه هم اکنون در نزد ما است و من به ایشان گفتم: اگر دست کشیدید (که هیچ) و گرنه آن نامه را بیرون آورم و در نتیجه رسوا گردید، این بود که دست کشیدند.

و یکی از آزاد شده‌های رسول خدا ﷺ از دنیا رفت و وارثی نداشت، پس فرزندان عباس به امام صادق علیه السلام درباره ارث او ستیزه کردند، و این جریان در سالی بود که هشام بن عبدالمملک به حج رفته بود، پس هشام بن

عبدالملک برای رفع ستیزه جلسه ای به ریاست خودش تشکیل داد، در آن جلسه داودبن علی (عموی منصور دوانقی که بعدها نیز والی مدینه شد) گفت : ارث این شخص از ما است ، و امام صادق علیه السلام فرمود: بلکه ارث او به ما می رسد، داودبن علی (برای آنکه هشام را بر علیه امام صادق تحریک کند) گفت : همانا پدرت (علی علیه السلام) کسی بود که با معاویه جنگید! حضرت فرمود: اگر پدر من با معاویه جنگ کرد همانا همانا بهره پدر تو (عبدالله بن عباس) در آن جنگ از همه بیشتر بود، و سپس خیانتکارانه گریخت (اشاره است به خیانتی که عبدالله بن عباس در زمان امارت او بر بصره در بیت المال کرد و چنانچه کسی روایت کرده هزار هزار درهم پول را از بیت المال بر داشته و به مکه فرار کرد). آنگاه امام صادق علیه السلام به او فرمود: فردا که شد طوقی (از ننگ و عار) همانند طوق کبوتر به گردنت خواهم نهاد. داود بن علی گفت : سخن تو بر من بی ارزش تر پشکل شتری که در وادی ازرق افتاده باشد. حضرت به او فرمود: همانا وادی ازرق آن وادی است که برای تو و پدرت در آن حقی نیست . (مجلسی رحمته الله گوید: یعنی اگر در آن وادی نیز حقی داشتید پشکل شتر آنجا را ادعا می کردی و وانمی گذاشتی ، و ممکن است نام جائی بوده که مورد نزاع امام علیه السلام و آنها بوده و حضرت با این بیان پاسخ سخن سفیهانه او را داده است .).

هشام گفت : چون فردا شد دوباره این جلسه را تشکیل می دهم .
روز دیگر که شد امام صادق علیه السلام از خانه بیرون آمد و به همراه خود نامه ای آورد که در کرباسی قرار داشت ، و هشام که در جای خود قرار گرفت امام صادق علیه السلام آن نامه را جلوی او گذارد.

هشام که نامه را خواند گفت: جندل خزاعی و عکاشته ضمیری را که هر دو از پیران سالخورده و زمان جاهلیت را درک کرده بودند پیش من حاضر کنید، چون آن دو آمدند آن نامه را پیش آنها انداخته گفت: این خطها را می شناسید؟ گفتند: آری، این خط عباس بن امیه است و این خط دیگر از فلانکس و این یک از فلانی از قریش است، و این خط حرب بن امیه (جد معاویه) است.

هشام گفت: ای اباعبدالله می نگرم که خط اجداد من پیش شما است؟ فرمود: آری، هشام گفت: من حکم می کنم که میراث این مرد از آن تو است حضرت صادق علیه السلام از مجلس خارج شد و (این شعر را) می خواند (که ترجمه اش این است):

اگر عقرب به سوی ما باز گردد ما هم باز گردیم
و نعلین برای کوبیدنش حاضر است

راوی گوید: من بدانحضرت عرض کردم: قربانت کردم این نامه چه بود؟ فرمود: تثلیه کنیز مادر زبیر و ابوطالب و عبدالله بود، پس عبدالمطلب او را از مادر زبیر (با رضایت او) گرفت و با او همبستر شد و فلانی (یعنی عباس) از او بدنیا آمد، زبیر گفت: این کنیزک را ما از مادر خود به ارث می بریم و پسرش هم بنده ما است، پس عبدالمطلب قبائل قریش را نزد او (برای بازگرداندن عباس) واسطه کرد و زبیر پذیرفت با این شرط که گفت:

نباید این پسر در مجلس بالادست ما بنشیند، و در هیچ مالی خود را سهیم و شریک ما نداند، و بر این جریان نامه ای نوشت و گواهانی گرفت و این همان نامه است. توضیح:

احمد بن هلال که در سند این حدیث قرار دارد از کسانی است که متهم است به وضع احادیث، و گذشته از این در خود حدیث هم قرائتی هست که صدور

آن از امام علیه السلام خیلی بعید به نظر می رسد و موجب وهن حدیث گشته و شبهه ای وضع آنرا تقویت می کند و گذشته با تواریخ معتبری هم که در دست است وفق نمی دهد، و چنین به نظر می رسد که منظور واضع آن قدح در نسب بنی عباس بوده و الله اعلم .

حدیث شماره : 373

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ النَّهْدِيِّ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُكَيْمٍ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ عَنْ عَنبَسَةَ بِنِ بَجَادٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ أَمَا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ فَقَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِعَلِيِّ عليه السلام هُمْ شِيعَتُكَ فَسَلِمَ وَلِدُكَ مِنْهُمْ أَنْ يَقْتُلُوهُمْ

(373 - عنبسة بن بجاد از امام صادق عليه السلام در گفتار خدای عزوجل : (و اما اگر از سمت راستیها باشد پس سلام بر تو از سمت راستیها) (سوره واقعه آیه 90 - 91) فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله به علی عليه السلام فرمود: آنها شیعیان تواند و فرزندان تو از ایشان به سلامت هستند (یعنی) از اینکه آنانرا بکشند.)

حدیث شماره : 374

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ مُصْعَبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كُنْتُ أَبَايَعُ لِرَسُولِ اللَّهِ ص عَلَى الْعُسْرِ وَالْيُسْرِ وَالْبَسْطِ وَالْكَرْهِ إِلَى أَنْ كَثُرَ الْإِسْلَامُ وَكُنْفَ قَالَ وَأَخَذَ عَلَيْهِمْ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ يَمْنَعُوا مُحَمَّدًا وَذُرِّيَّتَهُ مِمَّا يَمْنَعُونَ مِنْهُ أَنْفُسَهُمْ وَذَرَارِيَّهُمْ فَأَخَذَتْهَا عَلَيْهِمْ نَجَا مَنْ نَجَا وَهَلَكَ مَنْ هَلَكَ

(374 - حسین بن مصعب از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که فرمود: امیر مؤمنان عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: من از مردم برای رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در سختی و آسانی و رغبت و اکراه بیعت می گرفتم تا اینکه گروه اسلام زیاد گشته و انبوه شد. فرمود: و نیز از آنها بیعت می گرفتم که محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و فرزندان او را حفظ کنند هم چنانکه خود و فرزندانشان را حفظ می کنند، و این عهد را برایشان گرفتم ، پس نجات یافتگان نجات یافتند و هالکان هلاک گشتند.)

حدیث شماره : 375

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي يَحْيَى الْوَاسِطِيِّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ مِنْ وَرَاءِ الْيَمَنِ وَادِيًا يُقَالُ لَهُ وَادِي بَرَهُوتَ وَ لَا يُجَاوِزُ ذَلِكَ الْوَادِيَ إِلَّا الْحَيَّاتُ السُّودُ وَالْبُومُ مِنَ الطُّيُورِ فِي ذَلِكَ الْوَادِي بِنْرٌ يُقَالُ لَهَا بَلَهُوتُ يُعْدَى وَيُرَاحُ إِلَيْهَا بِأَرْوَاحِ الْمُشْرِكِينَ يُسْتَقُونَ مِنْ مَاءِ الصَّدِيدِ خَلْفَ ذَلِكَ الْوَادِي قَوْمٌ يُقَالُ لَهُمُ الذَّرِيحُ لَمَّا أَنْ بَعَثَ اللَّهُ تَعَالَى مُحَمَّدًا ص صَاحَ عَجَلٍ لَهُمْ فِيهِمْ وَ ضَرَبَ بِذَنبِهِ فَنَادَى فِيهِمْ يَا آلَ الذَّرِيحِ بِصَوْتٍ فَصَبِحَ أَتَى رَجُلٌ بِتِهَامَةٍ يَدْعُو إِلَى شَهَادَةٍ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قَالُوا لِأَمْرٍ مَا أَنْطَقَ اللَّهُ هَذَا الْعَجَلُ قَالَ فَنَادَى فِيهِمْ ثَانِيَةً فَعَزَمُوا عَلَى أَنْ يَبْنُوا سَفِينَةً فَبَنَوْهَا وَ نَزَلَ فِيهَا سَبْعَةٌ مِنْهُمْ وَ حَمَلُوا مِنَ الزَّادِ مَا قَدَفَ اللَّهُ فِي قُلُوبِهِمْ ثُمَّ رَفَعُوا شِرَاعَهَا وَ سَبَّيْوَهَا فِي الْبَحْرِ فَمَا زَالَتْ تَسِيرُ بِهِمْ حَتَّى رَمَتْ بِهِمْ بِجِدَّةٍ فَاتُّوا النَّبِيَّ ص فَقَالَ لَهُمُ النَّبِيُّ ص أَنْتُمْ أَهْلُ الذَّرِيحِ نَادَى فِيكُمْ الْعَجَلُ قَالُوا نَعَمْ قَالُوا اعْرِضْ عَلَيْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ الدِّينَ وَ الْكِتَابَ فَعَرَضَ عَلَيْهِمْ رَسُولُ اللَّهِ ص الدِّينَ وَ الْكِتَابَ وَ السُّنْنَ وَ الْفَرَائِضَ وَ الشَّرَائِعَ كَمَا جَاءَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ جَلًّا وَ عَزًّا وَ وُلَّى عَلَيْهِمْ رَجُلًا مِنْ بَنِي هَاشِمٍ سَيَّرَهُ مَعَهُمْ فَمَا بَيْنَهُمْ اخْتِلَافٌ حَتَّى السَّاعَةِ

(375 - از امام صادق عليه السلام روایت کرده اند که فرمود: در پشت یمن یک

دره ای است که آن را برهوت می نامند، و از آن دره نگذرد جز مارهای سیاه و جغد از پرنده ها، در آن دره چاهی است که بدان (بلهوت) گویند، و ارواح مشرکین را در هر صبح و شام بدانجا برند، و از آب صدید (چرک زخم) بدانها بنوشانند، پشت این دره مردمی هستند که آنها را (ذریح) می نامند.

و هنگامیکه خداوند محمد ﷺ را به پیامبری برانگیخت گوساله ای در میان ایشان فریاد زد و دم خود را به زمین کوبیده و به آواز فصیح گفت: ای آل ذریح مردی در تهامه آمده و مردم را به شهادت دادن بیگانگی خدا دعوت می کند، مردم گفتند: برای کاری مهم خداوند این گوساله را به سخن آورده است! پس برای بار دوم آن گوساله در میان آنها این ندا را کرد، آنها تصمیم گرفتند یک کشتی بسازند، و این تصمیم را عملی کردند هفت نفر از آنها در آن کشتی سوار شدند و آنچه خداوند در دل آنها انداخت آذوقه در آن بار کردند آنگاه بادبان کشتی را بلند کرده در دریا روان کردند، کشتی هم چنان بیامد تا آنها را در جده فرود آورد، آنها به نزد پیغمبر ﷺ آمدند، و رسول خدا ﷺ بدانها فرمود: شما همان اهل ذریح هستید که گوساله در میان شما فریاد زد؟ گفتند: آری، سپس بدان حضرت گفتند: ای رسول خدا دین و کتاب را به ما عرضه کن، حضرت دین و کتاب و سنن و فرائض و احکام را همانطور که از نزد خدای عزوجل آمده بود بر آنها عرضه کرد و مردی از بنی هاشم را بر آنها امیر ساخت و به همراه آنها فرستاد و تا بدین ساعت در میان ایشان اختلافی رخ نداده.

حدیث شماره : 376

عَلَىٰ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُمَانَ
عَنْ حَدِيدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ لَمَّا أُسْرِيَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَ أَصْبَحَ فَقَعَدَ
فَحَدَّثَهُمْ بِذَلِكَ فَقَالُوا لَهُ صِفْ لَنَا بَيْتَ الْمَقْدِسِ قَالَ فَوَصَفَ لَهُمْ وَ إِنَّمَا دَخَلَهُ لَيْلًا
فَاشْتَبَهَ عَلَيْهِ النَّعْتُ فَأَتَاهُ جِبْرَائِيلُ عليه السلام فَقَالَ انْظُرْ هَاهُنَا فَانْظُرْ إِلَى الْبَيْتِ فَوَصَفَهُ وَ
هُوَ يَنْظُرُ إِلَيْهِ ثُمَّ نَعَتَ لَهُمْ مَا كَانَ مِنْ عَيْرٍ لَهُمْ فِيمَا بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَ الشَّامِ ثُمَّ قَالَ هَذِهِ
عَيْرُ بَنِي فُلَانٍ تَقْدُمُ مَعَ طُلُوعِ الشَّمْسِ يَتَقَدَّمُهَا جَمَلٌ أَوْرَقٌ أَوْ أَحْمَرٌ قَالَ وَ بَعَثَ
قُرَيْشٌ رَجُلًا عَلَى فَرَسٍ لِيَرُدَّهَا قَالَ وَ بَلَغَ مَعَ طُلُوعِ الشَّمْسِ قَالَ قُرْطَةُ بْنُ عَبْدِ
عَمْرِو يَا لَهْفًا أَلَا أَكُونُ لَكَ جَدْعًا حِينَ تَزْعُمُ أَنَّكَ أَتَيْتَ بَيْتَ الْمَقْدِسِ وَ رَجَعْتَ
مِنْ لَيْلَتِكَ

(376) - حدید از امام صادق عليه السلام روایت کرده که فرمود: هنگامیکه رسول

خدا صلی الله علیه و آله به معراج رفت روز بعد نشست و جریان معراج را برای مردم باز
گفت ، آنها بدو گفتند: بیت المقدس را برای ما توصیف کن ، حضرت شروع کرد
به توصیف آن و چون شب بدانجا رفته بود وصف آن بر او مشتبه شد، پس
جبرئیل به نزد آن حضرت آمده عرض کرد: بدین سو بنگر، حضرت بدان سو
(که جبرئیل گفته بود) نظر کرده و بیت المقدس در نظرش ظاهر گشت و هم
چنان بدان نگاه می کرد و برای مردم توصیف می نمود، سپس مشخصات کاروان
آنها را که در راه شام دیده بود برای ایشان توصیف کرد آنگاه فرمود: این کاروان
فلان قبیله است که هنگام بر آمدن آفتاب در رسد و جلوی آنها شتری
خاکستری - یا قرمزی - است ، قریش (که این سخن را شنیدند) سواری را
فرستادند، تا آن کاروان را برگرداند ولی همان هنگام بر آمدن آفتاب کاروان در

رسید، قرطه بن عبد عمرو گفت: افسوس که من برای تو جوانی نیرومند نیستم،
توئی که پنداری دو شب به بیت المقدس رفته و همانشب باز گشتی.

شرح:

مجلسی رحمته الله گوید: محتمل است آن ملعون این سخن را از روی مسخره
گفته باشد، و مقصودش این باشد که ای کاش من جوانی نیرومند بودم تا یاری
تو را که خیال می کنی در یکشب به بیت المقدس رفته و باز گشته ای می کردم
, و محتمل است مقصودش این باشد که افسوس که پیر و ناتوان شدم و نمی
توانم با شنیدن این سخن بتو زبانی برسانم.

حدیث شماره : 377

حُمَيْدُ بْنُ زَيْادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ مِسْكِينٍ
عَنْ يُونُسَ بْنِ صُهَيْبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام يَقُولُ إِنَّ
رَسُولَ اللَّهِ صَ أَقْبَلَ يَقُولُ لِأَبِي بَكْرٍ فِي الْغَارِ اسْكُنْ فَإِنَّ اللَّهَ مَعَنَا وَقَدْ أَخَذَتْهُ
الرَّعْدَةُ وَهُوَ لَا يَسْكُنُ فَلَمَّا رَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَ حَالَهُ قَالَ لَهُ تُرِيدُ أَنْ أُرِيكَ
أَصْحَابِي مِنَ الْأَنْصَارِ فِي مَجَالِسِهِمْ يَتَحَدَّثُونَ فَأُرِيكَ جَعْفَرًا وَأَصْحَابَهُ فِي الْبَحْرِ
يَعُوضُونَ قَالَ نَعَمْ فَمَسَحَ رَسُولُ اللَّهِ صَ بِيَدِهِ عَلَيَّ وَجْهَهُ فَنَظَرَ إِلَيَّ إِلَى الْأَنْصَارِ
يَتَحَدَّثُونَ وَنَظَرَ إِلَيَّ جَعْفَرٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَأَصْحَابَهُ فِي الْبَحْرِ يَعُوضُونَ فَأَضْمَرَ تِلْكَ
السَّاعَةَ أَنَّهُ سَاحِرٌ

(377) - امام صادق عليه السلام فرمود: شنیدم از پدرم امام باقر عليه السلام که فرمود:

رسول خدا صلى الله عليه وآله در غار ثور رو به ابی بکر کرده فرمود: آرام باش که به
راستی خدا با ما است، ولی او که لرزه اندامش را گرفته بود آرام نمی شد،
رسول خدا صلى الله عليه وآله که حال او را دید بدو فرمود:

می خواهی من اصحاب خود را از انصار مدینه همانطور که در مجالس خود نشسته و با هم سخن می گویند بتو نشان دهم ، و همچنین جعفر و همراهان او را که در دریا شناوری می کنند بتو نشان دهم ؟ ابوبکر گفت : آری ، رسول خدا ﷺ دستش را به چهره او کشید، ابوبکر نگاه کرد انصار را که نشسته بودند و با هم سخن می کردند مشاهده کرد و همچنین جعفر و همراهانش را که در دریا شنا می کردند بدید، پس در همان ساعت بدل گرفت که آنحضرت جادوگر است (.

حدیث شماره : 378

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَمَّا خَرَجَ مِنَ الْغَارِ مُتَوَجِّهًا إِلَى الْمَدِينَةِ وَقَدْ كَانَتْ قُرَيْشٌ جَعَلَتْ لِمَنْ أَخَذَهُ مِائَةً مِنَ الْإِبِلِ فَخَرَجَ سُرَاقَةً بَنُ مَالِكِ بْنِ جُعْشَمٍ فَيَمْنُ يَطْلُبُ فَلَحِقَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَكْفَيْتُمْ شَرَّ سُرَاقَةٍ بِمَا شِئْتُمْ فَسَاحَتْ قَوَائِمُ فَرَسِهِ فَتَنَى رِجْلَهُ ثُمَّ اشْتَدَّ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنِّي عَلِمْتُ أَنَّ الَّذِي أَصَابَ قَوَائِمَ فَرَسِي إِنَّمَا هُوَ مِنْ قَبْلِكَ فَادْعُ اللَّهَ أَنْ يُطْلِقَ لِي فَرَسِي فَلَعَمْرِي إِنْ لَمْ يُصِيبْكُمْ مِنِّي خَيْرٌ لَمْ يُصِيبْكُمْ مِنِّي شَرٌّ فَدَعَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاطَّقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فَرَسَهُ فَعَادَ فِي طَلْبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَتَّى فَعَلَ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ كُلَّ ذَلِكَ يَدْعُو رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَتَأْخُذُ الْأَرْضُ قَوَائِمَ فَرَسِهِ فَلَمَّا أَطْلَقَهُ فِي الثَّلَاثَةِ قَالَ يَا مُحَمَّدُ هَذِهِ إِبِلِي بَيْنَ يَدَيْكَ فِيهَا غُلَامِي فَإِنْ احْتَجَّتْ إِلَى ظَهْرٍ أَوْ لَبَنٍ فَخُذْ مِنْهُ وَ هَذَا سَهْمٌ مِنْ كِنَانَتِي عَلَامَةٌ وَ أَنَا أَرْجِعُ فَأَرُدُّ عَنْكَ الطَّلَبَ فَقَالَ لَا حَاجَةَ لَنَا فِيمَا عِنْدَكَ

(378 - معاویة بن عمار از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که فرمود: هنگامیکه رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ از غار بیرون رفت و متوجه مدینه شد، قریش جایزه ای که صد شتر بود معین کرده بودند برای کسبیکه آن حضرت را دستگیر کند، سراقه بن مالک بن جعشم یکی از کسانی بود که در جستجوی رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ رفته بود تا آنحضرت را بیابد و دستگیر سازد، و او بدانحضرت رسید، رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ که او را دید (دست به دعا برداشته) گفت: بار خدایا به هر نحو که خواهی شر سراقه را از من دور کن، (در اثر این دعا) چهار دست و پای اسب سراقه در زمین فرو رفت، سراقه پای خویش از رکاب بیرون کرده به طرف رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دوید و گفت: ای محمد من به خوبی می دانم که از دعای تو دست و پای اسب من به زمین فرو نشست پس از خدا بخواه تا اسب من آزاد گردد و به جان خودم سوگند اگر (از این پس) خیری از من به شما نرسد شری هم از من به شما نخواهد رسید، رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دعا کرد و خدای عزوجل اسب او را آزاد ساخت، ولی سراقه (به عهد خود وفا نکرده) دوباره برای دستگیری رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ آن حضرت را تعقیب کرد، (و به همان نحو دست و پای اسبش به زمین فرو رفت) و تا سه بار اینکار را کرد و در هر بار رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دعا می کرد و زمین دست و پای اسبش را در خود فرو می برد و در بار سوم همینکه (به دعای رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دست و پای اسبش از زمین بیرون آمد گفت: ای محمد شتران من در سر راه تو است و غلام من با آنها است اگر برای سواری و یا خوراک بدانها و یا شیر آنها نیازی پیدا کردی از آنها بگیر، و برای نشانی این تیر را از ترکش من بگیر (که با نشان دادن آن غلام من از شما ممانعتی نکند) و من از همین جا باز می گردم و آن کسانی را هم که

در تعقیب و جستجوی تو هستند از راه باز می گردانم : حضرت فرمود: ما نیاز به مال تو نداریم .)

حدیث شماره : 379

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لَا تَرَوْنَ الَّذِي تَنْتَظِرُونَ حَتَّى تَكُونُوا كَالْمِعْزَى الْمَوَاتِ الَّتِي لَا يُبَالِي الْخَابِسُ أَيْنَ يَضَعُ يَدَهُ فِيهَا لَيْسَ لَكُمْ شَرَفٌ تَرْقُوْنَهُ وَلَا سِنَادٌ تُسْنِدُونَ إِلَيْهِ أَمْرُكُمْ

(379) - ابوالجارود از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که فرمود: آنچه را چشم به راه آن هستید (از پیروی حکومت حقه و ظهور حضرت مهدی عَلَيْهِ السَّلَامُ نخواهید دید تا آن زمانی که چون یکدسته بز بی جان (یا لاغری) باشید که باکی ندارد از اینکه شیر (درنده خونخوار) به هر جای او که خواهد دست خود را دراز کند، جای بلندی برای شما بجای نماند که بدان بالا روید، و تکیه گاهی بجای نماند که بدان تکیه زنید.

شرح :

فیض رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ پس ذکر معنای لغات این حدیث گوید: گویا مقصود امام عَلَيْهِ السَّلَامُ

این باشد که : ای گروه شیعه آنچه انتظار آن را می کشید از ظهور حضرت قائم عَلَيْهِ السَّلَامُ آنرا نخواهید دید تا اینکه وضع و حال شما بدان صورت در آید که چون بز بی ناتوان و لاغر گردید آنچنانکه باکی از گیرنده خویش ندارد به هر جای او دست نهد، چون نگریزد و دفاعی از خود نشان ندهد، و این به خاطر شدت ضعف و ناتوانی و نبودن مدافع و حامی است ، و چون با از دست دادن بزرگان

خود نه پناهگاهی برایشان بجا مانده و نه مکان مرتفعی که بدان بالا روند و بدانوسیله خود را از دشمن حفظ کنند.)

حدیث شماره : 380

وَعَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ ابْنِ سِنَانَ عَنِ أَبِي الْجَارُودِ مِثْلَهُ قَالَ قُلْتُ لِعَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ مَا الْمَوَاتُ مِنَ الْمَعَزِ قَالَ الَّتِي قَدْ اسْتَوَتْ لَا يَفْضُلُ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ (380) - ابن سنان از ابو الجارود مانند این حدیث را روایت کرده ، و در ذیل آن است که گوید: به علی بن حکم گفتم: (موات) از بزها (که در این حدیث است) چیست؟ گفت: آنهایی که کاملاً با هم مساوی گشته اند و هیچکدام بر دیگری برتری ندارند.)

حدیث شماره : 381

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ عَيْصِ بْنِ الْقَاسِمِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ عَلَيْكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَحَدِّهِ لَأَشْرِيكَ لَهُ وَانظُرُوا لِنَفْسِكُمْ فَوَاللَّهِ إِنَّ الرَّجُلَ لَيَكُونُ لَهُ الْغَنَمُ فِيهَا الرَّاعِي فَإِذَا وَجَدَ رَجُلًا هُوَ أَعْلَمُ بِغَنَمِهِ مِنَ الَّذِي هُوَ فِيهَا يُخْرِجُهُ وَيَجِيءُ بِذَلِكَ الرَّجُلِ الَّذِي هُوَ أَعْلَمُ بِغَنَمِهِ مِنَ الَّذِي كَانَ فِيهَا وَاللَّهِ لَوْ كَانَتْ لِأَحَدِكُمْ نَفْسَانِ يُقَاتِلُ بَوَاحِدَةٍ يُجَرَّبُ بِهَا ثُمَّ كَانَتْ الْأُخْرَى بَاقِيَةً فَعَمِلَ عَلَى مَا قَدِ اسْتَبَانَ لَهَا وَلَكِنْ لَهُ نَفْسٌ وَاحِدَةٌ إِذَا ذَهَبَتْ فَقَدَ وَاللَّهِ ذَهَبَتْ التَّوْبَةُ فَانْتَمُ أَحَقُّ أَنْ تَخْتَارُوا لِنَفْسِكُمْ إِنْ أَتَاكُمْ آتٍ مِنَّا فَانظُرُوا عَلَى أَى شَيْءٍ تَخْرُجُونَ وَلَا تَقُولُوا خَرَجَ زَيْدٌ فَإِنَّ زَيْدًا كَانَ عَالِمًا وَكَانَ صَدُوقًا وَلَمْ يَدْعُكُمْ إِلَى نَفْسِهِ إِنَّمَا دَعَاكُمْ إِلَى الرِّضَا مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام وَ لَوْ ظَهَرَ لَوْفَى بِمَا دَعَاكُمْ إِلَيْهِ إِنَّمَا خَرَجَ إِلَى سُلْطَانٍ مُجْتَمِعٍ لِيَنْقُضَهُ فَالْخَارِجُ مِنَّا الْيَوْمَ إِلَى أَى شَيْءٍ يَدْعُوكُمْ إِلَى الرِّضَا مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام فَنَحْنُ نُشْهِدُكُمْ أَنَّا لَسْنَا نَرْضَى بِهِ وَهُوَ يَعْصِينَا الْيَوْمَ وَ لَيْسَ مَعَهُ أَحَدٌ وَ هُوَ إِذَا كَانَتْ الرَّأْيَاتُ وَالْأَلْوِيَّةُ أَجْدُرُ أَنْ لَا يَسْمَعَ مِنَّا إِلَّا مَعَ مَنْ اجْتَمَعَتْ بَنُو فَاطِمَةَ مَعَهُ فَوَاللَّهِ مَا صَاحِبِكُمْ إِلَّا مَنْ اجْتَمَعُوا عَلَيْهِ إِذَا كَانَ رَجَبٌ فَأَقْبِلُوا عَلَى اسْمِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ إِنْ أَحْبَبْتُمْ أَنْ تَتَأَخَّرُوا إِلَى شَعْبَانَ فَلَا ضَيْرَ وَ إِنْ أَحْبَبْتُمْ أَنْ تَصُومُوا فِي أَهَالِكُمْ فَلَعَلَّ ذَلِكَ أَنْ يَكُونَ أَقْوَى لَكُمْ وَ كَفَاكُمْ بِالسُّفْيَانِيِّ عِلْمَةً

(381 - عیص بن قاسم گوید: شنیدم از امام صادق عليه السلام که می فرمود: بر

شما باد به تقوا و ترس از خدای یگانه ای که شریک ندارد، و خود را واپائید که به خدا سوگند مردی از شما که رمه گوسفند دارد و برای آنها چوپانی دانتر به وضع گوسفندان او است بجای او گذارد.

به خدا سوگند اگر برای یک نفر از شما دو جان بود که با یکی از آنها (در زندگی) نبرد می کردید و تجربه می آموختید، و دیگری به جای می ماند و با آن بدانچه برای او آشکار شده بود (و تجربه آموخته بود) کار می کرد (چه خوب بود) ولی (متأسفانه) یکجان بیشتر نیست، و چون آن یک جان بیرون رفت به خدا قسم که (وقت پشیمانی و) توبه از دست خواهد رفت، پس شما خود بهتر می توانید (رهبر) برای خویش انتخاب کنید، اگر یکی از ما خاندان به نزد شما آمد (و شما را به شورش و خروج دعوت کرد) بنگرید تا روی چه منظور و هدفی می خواهید خروج و شورش کنید، و (برای سر و صورت دادن به کارتان و عذر تراشی) نگوئید: زید خروج کرد (پس برای ما هم اینکار جایز است) زیرا زید مرد دانشمند و راستگوئی بود و شما را به خویشتن دعوت نمی کرد، بلکه او شما را به پسندیده از آل محمد (و آنکه مورد پسند خدا است از ما خاندان، یا آنچه مورد پسند و رضایت آل محمد است، و این معنای دوم مناسب تر است با آنچه در ذیل بیاید) دعوت می کرد، و اگر پیروز شده بود بطور مسلم به همانکه شما را بدو دعوت کرده بود (یعنی همان عنوان پسندیده یا پسند آل محمد) وفاداری می نمود (و حق را به اهلش می سپرد) جز این نبود که او به حکومتی شورید که از هر جهت فراهم و آماده دفاع از او بود و می خواست آن (قدرت فشرده) را در هم بکوبد (و از این جهت موفق به شکست آن نشد) ولی آنکس که امروز خروج کند آیا بچه چیز شما دعوت کند؟ آیا به همان پسند آل محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دعوت کند؟ که ما شما را گواه می گیریم که به چنین کسی راضی نیستیم (و مورد پسند ما نیست) و او امروزه که کسی با وی همراه نیست نافرمانی ما کند و هنگامیکه پرچمها و بیرقها را پشت سر خود ببیند

سزاوارتر است که سخن ما را نشنود (و به خواست ما عمل ننماید) مگر کسی که همه فرزندان فاطمه گرد او جمع شوند (و با او همراهی کنند).
 به خدا سوگند آنکس را که شما می خواهید نیست مگر کسی که همه (بنی فاطمه) بر گرد او جمع شوند، همینکه ماه رجب شد به نام خدای عزوجل رو آورید، و اگر خواستید تا ماه شعبان هم عقب اندازید زیانی نیست (و عیبی ندارد) و اگر بخواهید ماه رمضان هم (اقدام بکاری نکنید و) فریضه روزه را در میان خاندان خود بگیرید شاید اینکار موجب نیروی بیشتری برای شما باشد، و همان خروج سفیانی (برای علامت و نشانه) شما را بس است (و آن نشانه حتمی است).

حدیث شماره : 382

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ رَبِيعٍ رَفَعَهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ وَاللَّهِ لَا يَخْرُجُ وَاحِدٌ مِّنَّا قَبْلَ خُرُوجِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَّا كَانَ مَثَلُهُ مَثَلَ فَرَّخِ طَارٍ مِّنْ وَكْرِهِ قَبْلَ أَنْ يَسْتَوِيَ جَنَاحَاهُ فَأَخَذَهُ الصَّبِيَانُ فَعَبَثُوا بِهِ
 (382) - در حدیث مرفوعی از حضرت علی بن الحسین عليه السلام روایت کرده

اند که فرمود: به خدا سوگند هیچیک از ما پیش از ظهور حضرت قائم عليه السلام خروج نکند جز آنکه حکایتش حکایت جوجه ای است که پیش از در آمدن بالهایش از میان آشیانه خود پرواز کند، پس کودکان او را بگیرند و با او بازی کنند.

حدیث شماره : 383

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنْ سَدِيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَا سَدِيرُ الزَّمِ بَيْتَكَ وَكُنْ حَلِسًا مِنْ أَخْلَاسِهِ وَ
اسْكُنْ مَا سَكَنَ اللَّيْلُ وَ النَّهَارُ فَإِذَا بَلَغَكَ أَنَّ السُّفْيَانِيَّ قَدْ خَرَجَ فَارْحَلْ إِلَيْنَا وَ لَوْ
عَلَى رَجْلِكَ

(383 - سدير از امام صادق عليه السلام روایت کرده که فرمود: ای سدير ملازم
خانه ات باش و چون پلاسی از پلاسهای خانه (که روی زمین انداخته اند) باش
(یعنی از خانه بیرون مرو) و تا شب و روز آرامش دارند تو هم آرام و ساکت
باش ، و چون به تو خبر رسید که سفیانی خروج کرده (بی درنگ) به سوی ما
کوچ کن اگر چه پای پیاده باشی .)

حدیث شماره : 384

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ كَامِلِ
بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ الْجَعْفِيِّ قَالَ حَدَّثَنِي أَبِي قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ مَا لِي أَرَاكَ سَاهِمَ الْوَجْهِ فَقُلْتُ إِنَّ بِي حُمَّى الرَّبْعِ فَقَالَ مَا [ذَا]
يَمْنَعُكَ مِنَ الْمُبَارَكِ الطَّيِّبِ اسْحَقِ السُّكَّرَ ثُمَّ امْخُضْهُ بِالْمَاءِ وَ اشْرَبْهُ عَلَى الرِّيقِ وَ
عِنْدَ الْمَسَاءِ قَالَ فَفَعَلْتُ فَمَا عَادَتْ إِلَيَّ

(384 - ابراهیم جعفی گوید: خدمت امام صادق عليه السلام شرفیاب شدم حضرت
فرمود: چه شده که تو را رنگ پریده می بینم ؟ عرض کردم : تب و نوبه می کنم
فرمود: چرا از داروی مبارک طیب استفاده نمی کنی ؟ شکر را نرم کن و آن را

خوب در آب حل کن ، و صبح ناشتا و شب هنگام بنوش ، گوید: من اینکار را کردم و دیگر تب به سراغ من نیامد.

حدیث شماره : 385

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ النَّعْمَانِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا قَالَ شَكَوْتُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام الْوَجَعَ فَقَالَ إِذَا أُوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَكُلْ سُكَّرَتَيْنِ قَالَ فَفَعَلْتُ فَبَرَأْتُ وَأَخْبِرْتُ بِهِ بَعْضَ الْمُتَطَبِّينَ وَكَانَ أَفْرَهُ أَهْلِ بِلَادِنَا فَقَالَ مِنْ أَيْنَ عَرَفَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام هَذَا هَذَا مِنْ مَخْزُونٍ عَلِمْنَا أَمَا إِنَّهُ صَاحِبُ كُتُبٍ يَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ أَصَابَهُ فِي بَعْضِ كُتُبِهِ

(385 - برخی از اصحاب ما گوید: به امام صادق عليه السلام از دردی شکایت کردم حضرت فرمود: هنگامی که در بستر خواب رفتی دو حبه شکر بخور (چنین بر می آید شکر را سابقا می جوشانده اند و بصورت قند یا نبات امروزه در می آورده اند و شکر ریز به اینصورت که امروز هست نبوده ، و مقصود شاید دو تیکه از قند و یا نبات باشد)، گوید: من اینکار را کردم و خوب شدم ، و این جریان را برای یکی از پزشکانی که حاذق ترین پزشکان بلاد ما بود گفتم ، او گفت : امام صادق عليه السلام از کجا این درمان را دانسته ، این درمان از اسرار علم طب است ، بدانکه او کتابهایی دارد که لابد این درمانرا در یکی از کتابهای خود دیده است .)

حدیث شماره : 386

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ يَحْيَى الْخَزَاعِيِّ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ عَاصِمِ بْنِ يُونُسَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ لِرَجُلٍ بِأَيِّ شَيْءٍ تُعَالِجُونَ مَحْمُومَكُمْ إِذَا حُمَّ قَالَ أَصْلَحَكَ اللَّهُ بِهَذِهِ الْأَدْوِيَةِ الْمُرَّةِ بَسْفَايِجٍ وَالْغَافِثِ وَمَا أَشْبَهَهُ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ الَّذِي يَقْدِرُ أَنْ يُبْرِئَ بِالْمُرِّ يَقْدِرُ أَنْ يُبْرِئَ بِالْحُلُوبِ ثُمَّ قَالَ إِذَا حُمَّ أَحَدُكُمْ فَلْيَأْخُذْ إِنَاءً نَظِيفًا فَيَجْعَلْ فِيهِ سُكَّرَةً وَنِصْفًا ثُمَّ يقرأ عَلَيْهِ مَا حَضَرَ مِنَ الْقُرْآنِ ثُمَّ يَضَعُهَا تَحْتَ النُّجُومِ وَيَجْعَلُ عَلَيْهَا حَدِيدَةً فَإِذَا كَانَ فِي الْغَدَاةِ صَبَّ عَلَيْهَا الْمَاءُ وَ مَرَسَهُ بِيَدِهِ ثُمَّ شَرِبَهُ فَإِذَا كَانَتْ اللَّيْلَةُ الثَّانِيَةَ زَادَهُ سُكَّرَةً أُخْرَى فَصَارَتْ سُكَّرَتَيْنِ وَ نِصْفًا فَإِذَا كَانَتْ اللَّيْلَةُ الثَّلَاثَةَ زَادَهُ سُكَّرَةً أُخْرَى فَصَارَتْ ثَلَاثَ سُكَّرَاتٍ وَ نِصْفًا

(386 - مردی گوید: امام صادق عليه السلام به مردی فرمود: کسانی که از شما به تب دچار می شوند چگونه درمان می کنید؟ آن شخص گفت : خدا کارت را اصلاح کند ما بوسیله همین دواهای تلخ درمان می کنیم ، با سفایج و غافت و امثال اینها (سفایج را گفته اند دارویی است معروف که مسهل سوداء است ، ولی این حقیر در جائی ندیده ام که نام آن ذکر شده باشد، و غافت - بقاء مشاة - چنانچه در تحفه حکیم مؤ من مذکور است : شکوفه گیاهی است کبود مایل به بنفش و طولانی و تلخ و برگش دراز و عریض و زغب دار و از وسط برگها شاخ مجوف خشونت دار می روید...)

حضرت فرمود: سبحان الله ! آن خدائی که قادر است به داروی تلخ شفا بخشد می تواند بوسیله چیز شیرین هم بهبودی عنایت کند، سپس فرمود: هرگاه یکی از شما تب کرد ظرف تمیزی تهیه کند، و یک حبه و نصف شکر در آن

بریزد، آنگاه هر مقدار قرآن بلد است (و در ذهن دارد) بر آن بخواند، سپس آنرا زیر آسمان بگذارد و یک چیز آهنی روی آن نهد و چون صبح شد آب روی آن بریزد و با دست آن را در آب حل کند و بیاشامد، و چون شب دوم شد یک حبه دیگر بر آن بیفزاید که دو حبه و نیم می شود. و چون شب سوم شد حبه دیگری از شکر بر آن بیفزاید که سه حبه و نیم می شود.)

حدیث شماره : 387

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ هَارُونَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ لِي كَتُمُوا بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَنِعْمَ وَاللَّهِ الْأَسْمَاءُ كَتُمُوهَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا دَخَلَ إِلَى مَنْزِلِهِ وَاجْتَمَعَتْ عَلَيْهِ قُرَيْشٌ يَجْهَرُ بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَيَرْفَعُ بِهَا صَوْتَهُ فُتَوَلَّى قُرَيْشٌ فِرَارًا فَأَنْزَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي ذَلِكَ وَإِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَتَوَلَّوْا عَلَيَّ أَدَّبَ أَرَاهِمُ نَفُورًا

(387) - ابوهارون می گوید: امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: اینان (یعنی اهل سنت و مخالفین) بسم الله الرحمن الرحيم را (در موقع قرائت حمد و سوره در نماز) نهان کردند (که اصلاً نمی خوانند یا آهسته می خوانند) پس - به خدا - چه نامهای خوبی را نهان کردند. رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ را رسم چنان بود که هر گاه داخل خانه می شد و قریش گرد او جمع می شدند بسم الله الرحمن الرحيم را با صدای بلند می خواند و قریش که آن را می شنیدند پا به فرار می گذاشتند پس خدای عزوجل در این باره نازل فرمود: (و چون در قرآن پروردگارت را به تنهایی یاد کنی گریزان پشت برگردانند) (سوره اسراء آیه 46).

حدیث شماره : 388

عَنْهُ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ أَبِي هَارُونَ الْمَكْفُوفِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا ذَكَرَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ بِأَبِي وَأُمِّي وَ قَوْمِي وَعَشِيرَتِي عَجَبٌ لِلْعَرَبِ كَيْفَ لَا تَحْمِلُنَا عَلَى رُءُوسِهَا وَاللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ فِي كِتَابِهِ وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا فَبِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْقَذُوا

388 - ابوهارون مکفوف گوید هر گاه نام رسول خدا ﷺ نزد امام صادق علیه السلام برده می شد آنحضرت می گفت : پدر و مادر و قوم و عشیره ام بقربان شگفت است از عرب که چگونه ما را روی سر خود نمی گذارند با اینکه خدای عزوجل در قرآن فرماید: (و بر لب یرتگاه آتش بودید و خداوند شما را برهانید) (آیه 103 سوره آل عمران) و بوسیله رسول خدا ﷺ رهائی یافتند.)

حدیث شماره : 389

عَنْهُ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي بَكْرٍ بْنِ أَبِي سَمَّاعٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ فَرَقَدٍ عَنْ عَبْدِ الْأَعْلَى مَوْلَى آلِ سَامٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قُلْتُ لَهُ قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ أَلَيْسَ قَدْ آتَى اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بَنِي أُمِّيَّةَ الْمُلْكَ قَالَ لَيْسَ حَيْثُ تَذْهَبُ إِلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ آتَانَا الْمُلْكَ وَأَخَذَتْهُ بَنُو أُمِّيَّةَ بِمَنْزِلَةِ الرَّجُلِ يَكُونُ لَهُ التَّوْبُ فَيَأْخُذُهُ الْآخِرُ فَلَيْسَ هُوَ لِلَّذِي أَخَذَهُ

(389 - عبدالاعلی مولى آل سام گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم :

(خدا فرموده) (بگو ای خدای دارای ملک ، تو می دهی ملک را به هر که

خواهی و میستانی ملک را از هر که خواهی) (سوره آل عمران آیه 26) آیا

خدای عزوجل نبود که ملک را به بنی امیه داد؟

فرمود: چنان نیست که تو خیال کرده ای همانا خدای عزوجل ملک را به ما

عطا فرمود و بنی امیه آن را (بزور) از ما گرفتند، مانند مردی که جامه ای دارد و

دیگری می آید و آنرا از او (بغضب و زور) می گیرد، پس آن جامه از آن کسی

نیست که بزور گرفته است .)

حدیث شماره : 390

مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ يُونُسَ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَلْبِيِّ أَنَّهُ سَأَلَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ اَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَالَ الْعَدْلُ بَعْدَ الْجَوْرِ

(390 - محمد بن حلی از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ درباره این آیه پرسید: (و بدانید که خداوند زنده می کند زمین را پس از مردنش) (سوره حدید آیه 17) فرمود: (زنده می کند) به عدالت و داد پس از (مردنش به) جور و ستم .)

حدیث شماره : 391

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَشْتِيمَ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى قَالَ سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ ذِي الْفَقَارِ سَيْفِ رَسُولِ اللَّهِ ص فَقَالَ نَزَلَ بِهِ جِبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنَ السَّمَاءِ وَكَانَتْ حَلَقَتُهُ فِضَّةً

(391 - صفوان بن یحیی گوید: از امام هشتم عَلَيْهِ السَّلَامُ درباره ذوالفقار شمشیر رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ پرسیدم فرمود: آن شمشیری بود که جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَامُ از آسمان فرود آورد و حلقه آن از نقره بود.)

حدیث شماره : 392

(حدیث نوح علیه السلام یوم القیامة)

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ
عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ يُوسُفَ بْنِ أَبِي سَعِيدٍ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام
ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ لِي إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ وَجَمَعَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى الْخَلَائِقَ كَانَ نُوحٌ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ أَوَّلَ مَنْ يُدْعَى بِهِ فَيَقَالُ لَهُ هَلْ بَلَغْتَ فَيَقُولُ نَعَمْ فَيَقَالُ لَهُ مَنْ يَشْهَدُ
لَكَ فَيَقُولُ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ ص قَالَ فَيَخْرُجُ نُوحٌ عليه السلام فَيَتَخَطَّى النَّاسَ حَتَّى
يَجِيءَ إِلَى مُحَمَّدِ ص وَهُوَ عَلَى كَثِيبِ الْمِسْكِ وَمَعَهُ عَلِيُّ عليه السلام وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ
عَزَّ وَجَلَّ فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَبَيْتَ وَجْهَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُ نُوحٌ لِمُحَمَّدِ ص يَا
مُحَمَّدُ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى سَأَلَنِي هَلْ بَلَغْتَ فَقُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ مَنْ يَشْهَدُ لَكَ
فَقُلْتُ مُحَمَّدٌ ص فَيَقُولُ يَا جَعْفَرُ يَا حَمْزَةَ أَذْهَبَا وَاشْهَدَا لَهُ أَنَّهُ قَدْ بَلَغَ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ عليه السلام فَجَعْفَرُ وَحَمْزَةُ هُمَا الشَّاهِدَانِ لِلنَّبِيِّ عليه السلام بِمَا بَلَغُوا فَقُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ
فَعَلَى عليه السلام أَيْنَ هُوَ فَقَالَ هُوَ أَعْظَمُ مَنْزِلَةً مِنْ ذَلِكَ
(حدیث نوح عليه السلام در روز قیامت :

392 - یوسف بن ابی سعید گوید: روزی در محضر امام صادق علیه السلام بودم و
آنحضرت به من فرمود: چون روز قیامت شود، و خدای تبارک و تعالی خلایق
را گرد آورد نخستین کسی را که بخوانند نوح علیه السلام است پس به او گویند: آیا
تبلیغ رسالت کردی؟ در پاسخ گوید: آری به او گویند: کیست که برای تو
گواهی دهد؟ پاسخ دهد: محمد بن عبدالله صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: پس نوح علیه السلام بیاید و
پا بر دوش مردم گذارد تا به نزد محمد صلی الله علیه و آله و سلم که روی تلی از مشک قرار دارد
و علی علیه السلام نیز با او است برسد، و این است گفتار خدای عزوجل: (و چون او

را (بر این تفسیر یعنی علی عَلَيْهِ السَّلَامُ را) نزدیک (و مقرب درگاه خدا و رسول) بینند چهره کسانی که کفر ورزیدند بدریخت (و سیاه گون) (گردد) (سوره ملک آیه 27) پس نوح (نزدیک آید و) به محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ گوید: ای محمد همانا خدای تبارک و تعالی از من پرسید که آیا تبلیغ رسالت کردی؟ و من پاسخ دادم آری، پس فرمود: کیست که برای تو گواهی دهد؟ من گفتم محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ (به جعفر بن ابیطالب و حمزه بن عبدالمطلب) فرماید: ای جعفر و ای حمزه بروید و برای نوح گواهی دهید که او تبلیغ رسالت کرد، امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: پس جعفر و حمزه گواهان تبلیغ رسالت پیغمبرانند، من عرض کردم :

قربانت پس علی عَلَيْهِ السَّلَامُ کجاست؟ فرمود: مقام آنحضرت بالاتر از این است .

(

حدیث شماره : 393

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ عَنْ جَمِيلٍ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَقْسِمُ لِحَضَاتِهِ بَيْنَ أَصْحَابِهِ يَنْظُرُ إِلَى
ذَا وَ يَنْظُرُ إِلَى ذَا بِالسَّوِيَّةِ

(393 - جمیل از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: رسول خدا

صلی الله علیه و آله و سلم چنان بود که نگاههای خود را میان اصحاب خود تقسیم می کرد، و به

هر یک بطور مساوی نگاه می کرد.)

حدیث شماره : 394

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ عليه السلام مَا كَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْعِبَادَ بِكُنْهٍ عَقْلِهِ قَطُّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّا مَعَاشِرَ
الْأَنْبِيَاءِ أُمِرْنَا أَنْ نُكَلِّمَ النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ

(394 - امام صادق عليه السلام فرمود: هیچگاه رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم با کنه خرد

خود با بندگان خدا سخن نگفت ، رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: ما گروه پیامبران

ماموریم که با مردم به اندازه عقل و خرد آنها سخن گوئیم .)

حدیث شماره : 395

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ وَعِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعاً عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنِّي رَجُلٌ مِنْ بَجِيلَةَ وَأَنَا أَدِينُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بِأَنْكُم مَوَالِيٍّ وَقَدْ يَسْأَلُنِي بَعْضُ مَنْ لَا يَعْرِفُنِي فَيَقُولُ لِي مِمَّنِ الرَّجُلُ فَأَقُولُ لَهُ أَنَا رَجُلٌ مِنَ الْعَرَبِ ثُمَّ مِنْ بَجِيلَةَ فَعَلَىٰ فِي هَذَا إِثْمٌ حَيْثُ لَمْ أَقُلْ إِنِّي مَوْلَىٰ لِبَنِي هَاشِمٍ فَقَالَ لَا أَلَيْسَ قَلْبُكَ وَهَوَاكَ مُنْعَقِداً عَلَىٰ أَنْكَ مِنْ مَوَالِينَا فَقُلْتُ بَلَىٰ وَاللَّهِ فَقَالَ لَيْسَ عَلَيْكَ فِي أَنْ تَقُولَ أَنَا مِنَ الْعَرَبِ إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْعَرَبِ فِي النَّسَبِ وَالْعَطَاءِ وَالْعَدَدِ وَالْحَسَبِ فَأَنْتَ فِي الدِّينِ وَمَا حَوَى الدِّينُ بِمَا تَدِينُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ بِهِ مِنْ طَاعَتِنَا وَالْأَخْذِ بِهِ مِنْ مَوَالِينَا وَمِنَّا وَإِلَيْنَا

(395 - مالک بن عطیه گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم : من مردی از قبیله بجیله ام ، و دینداری ام برای خدای عزوجل روی این پایه است که شما سروران من هستید و گاهی اتفاق می افتد که یکی از کسانی که مرا نمی شناسد از من می پرسد و می گوید: تو از کدام مردم هستی ، و من به او می گویم : مرد عربی از بجیله ام ، آیا گناهی بر من است که (دنبال آن) نگویم : از دوستداران بنی هاشم هستم ؟ فرمود: نه ، آیا دل و خواسته ات بر این نیست که از دوستان مائی ؟ عرض کردم : چرا به خدا سوگند، فرمود: همین که می گوئی من از عرب هستم دیگر گناهی بر تو نیست ، همانا تو در نسب و بهره و شمار و حسب مردی عرب هستی ، و در دین و آنچه مربوط بدین است و بدان برای خدای عزوجل دینداری کنی از اطاعت ما و دستور گرفتن بدان از ما تو از دوستان ما هستی و از ما و به سوی مائی .)

حدیث شماره : 396

حَدَّثَنَا ابْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي يَحْيَى كَوْكَبِ الدَّمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ حَوَارِيَّ عِيسَى عليه السلام كَانُوا شِيعَتَهُ وَإِنَّ شِيعَتَنَا حَوَارِيُّونَا وَمَا كَانَ حَوَارِيُّ عِيسَى بِأَطْوَعَ لَهُ مِنْ حَوَارِينَا لَنَا وَإِنَّمَا قَالَ عِيسَى عليه السلام لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَلَا وَاللَّهِ مَا نَصَرُوهُ مِنَ الْيَهُودِ وَلَا قَاتَلُوهُمْ دُونَهُ وَشِيعَتَنَا وَاللَّهِ لَمْ يَزَالُوا مِنْذُ قَبْضِ اللَّهِ عَزَّ ذِكْرُهُ رَسُولَهُ ص يَنْصُرُونَنَا وَيَقَاتِلُونَنَا دُونَنَا وَيَحْرِقُونَ وَيَعْدِبُونَ وَيُشَرِّدُونَ فِي الْبُلْدَانِ جَزَاهُمْ اللَّهُ عَنَّا خَيْرًا وَقَدْ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَاللَّهِ لَوْ ضَرَبْتُ حَيْشُومَ مُجَبِّينَا بِالسَّيْفِ مَا أُبْغِضُونَا وَاللَّهِ لَوْ أَدْنَيْتُ إِلَى مُبْغِضِينَا وَحَنَوْتُ لَهُمْ مِنَ الْمَالِ مَا أَحْبَبُونَا

(396) - ابو يحيى كوكب الدم از امام صادق عليه السلام روایت کرده که فرمود: همانا حواریان عیسی عليه السلام شیعیان او بودند، و شیعیان ما نیز حواریان ما هستند، و چنان نبود که حواریان عیسی فرمانبرداریشان از او بیش از فرمانبرداری حواریان ما از ما باشد، و عیسی به حواریین خود فرمود: (یاوران من در راه خدا کیانند آنها گفتند مائیم یاوران خدا) (سوره صف آیه 14) و به خدا سوگند نه در برابر یهود یاریش کردند و نه در راه او جنگ کردند، ولی شیعیان ما - به خدا - پیوسته از روزی که خدای عزوجل پیغمبرش را قبض روح فرمود (و آنحضرت از دنیا رفت) تا کنون ما را یاری کرده و در راه ما جنگ کرده و به آتش سوخته و دچار عذاب و شکنجه گشته و در شهرها آواره شدند، خداوند از جانب ما بدنها جزای خیر دهد.

و اميرمؤمنان عليه السلام فرمود: به خدا سوگند اگر ببینی دوستان ما را با شمشیر بزنند هرگز ما را دشمن نخواند داشت ، و به خدا سوگند اگر به دشمنانمان نزدیک شوم و اموال بسیار بدانها دهم آنها (نیز) ما را دوست نخواهند داشت .

حدیث شماره : 397

ابن محبوب عن جميل بن صالح عن أبي عبيدة قال سألت أبا جعفر عليه السلام عن قول الله عز وجل الم غلبت الروم في أدنى الأرض قال فقال يا أبا عبيدة إن لهذا تأويلاً لا يعلمه إلا الله والرأسخون في العلم من آل محمد صلوات الله عليهم إن رسول الله ص لما هاجر إلى المدينة وأظهر الإسلام كتب إلى ملك الروم كتاباً وبعث به مع رسول يدعو إلى الإسلام وكتب إلى ملك فارس كتاباً يدعو إلى الإسلام وبعثه إليه مع رسوله فأما ملك الروم فعظم كتاب رسول الله ص وأكرم رسوله وأما ملك فارس فإنه استخف بكتاب رسول الله ص ومزقه واستخف برسوله وكان ملك فارس يومئذ يقاتل ملك الروم وكان المسلمون يهزون أن يغلب ملك الروم ملك فارس وكانوا لناحيته أرجى منهم لملك فارس فلما غلب ملك فارس ملك الروم كره ذلك المسلمون واغتموا به فانزل الله عز وجل بذلك كتاباً قرأنا الم غلبت الروم في أدنى الأرض يعني غلبتها فارس في أدنى الأرض وهي الشامات وما حولها وهم يعني وفارس من بعد غلبهم الروم سيغلبون يعني يغلبهم المسلمون في بضع سنين لله الأمر من قبل ومن بعد ويومئذ يفرح المؤمنون بنصر الله ينصرون من يشاء عز وجل فلما غزا المسلمون فارس وافتتحوها فرح المسلمون بنصر الله عز وجل قال قلت أليس الله عز وجل يقول في بضع سنين وقد مضى للمؤمنين سنون كثيرة مع رسول الله ص وفي إمارة أبي بكر وإنما غلب المؤمنون فارس في إمارة عمر فقال ألم أقل لكم

إِنَّ لِهَذَا تَأْوِيلًا وَتَفْسِيرًا وَالْقُرْآنُ يَا أَبَا عُبَيْدَةَ نَاسِخٌ وَمَنْسُوخٌ أَمَا تَسْمَعُ لِقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ يَعْنِي إِلَيْهِ الْمَشِيئَةُ فِي الْقَوْلِ أَنْ يُؤَخَّرَ مَا قَدَّمَ وَيُقَدَّمَ مَا أَخَّرَ فِي الْقَوْلِ إِلَى يَوْمٍ يَحْتِمُ الْقَضَاءُ بِنُزُولِ النَّصْرِ فِيهِ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ فَذَلِكَ قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ وَ يَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ أَى يَوْمٍ يَحْتِمُ الْقَضَاءُ بِالنَّصْرِ

(397) - ابو عبیده گوید: از امام باقر علیه السلام پرسیدم از گفتار خدای عزوجل :

(الف لام میم ، رومیان در نزدیک این سرزمین مغلوب گشتند) فرمود: ای ابو عبیده این آیه تاویل دارد که کسی نداند آن را جز خدا و راسخان در علم از آل محمد صلوات الله علیهم ، همانا آنوقتی که رسول خدا صلی الله علیه و آله به مدینه هجرت فرمود: و اسلام پیروز گشت آنحضرت نامه ای به پادشاه روم نوشت ، و به همراه آن نامه نماینده ای از خود فرستاد که او را به دین اسلام دعوت کند، و نامه دیگری به پادشاه فارس نوشت و او را نیز به دین اسلام دعوت کرد و به همراه آن نامه نیز فرستاده ای از جانب خود روان کرد، و اما پادشاه فارس به نامه رسول خدا اهانت کرد و آنرا از هم درید، و به فرستاده او هم اهانت نمود، و در آن زمان پادشاه فارس با پادشاه روم در جنگ بود، و مسلمانان خوش داشتند که پادشاه روم بر پادشاه فارس پیروز گردد، و از ناحیه او امیدوارتر بودند تا از ناحیه پادشاه فارس ، و چون (بر خلاف انتظار مسلمانان) پادشاه فارس پیروز شد این مطلب بر مسلمانان خوش نیامد و غمناک شدند، پس خدای عزوجل در این باره از قرآن نازل فرمود: (الف لام میم ، رومیان در نزدیک این سرزمین مغلوب گشتند) (یعنی فارس در نزدیکیهای این سرزمین که مقصود شامات و حوالی آن است بر آنها پیروز گشت) و آنها (یعنی فارسیان) پس از پیرویشان (بر روم) بزودی مغلوب گردند، (یعنی مسلمانان بر آنها پیروز شوند)

در ظرف چند سال ، همه کارها به اراده خدا است جلوتر و بعدتر از آن و در آنروز مؤمنان شاد گردند از یاری خدا، و او عزوجل هر که را خواهد یاری کند) و چون مسلمانان با فارسیان جنگیدند و کشور آنها را فتح مسلمانان بوسیله یاری خدای عزوجل شاد گشتند.

عرض کردم : مگر چنان نیست که خدا می فرماید: (در ظرف چند سال) با اینکه سالهای زیادی در زمان رسول خدا ﷺ و در زمان ابوبکر بر مسلمانان گذشت ، تا اینکه در زمان خلافت عمر مؤمنان بر فارس پیروز گشتند؟ فرمود: مگر بتو نگفتم : این آیه تاویل و تفسیری دارد.

ای اباعبیده قرآن ناسخ و منسوخی دارد، آیا گفتار خدای عزوجل را نشنیدی که فرماید: (همه کارها به اراده خدا است و بعدتر از آن) یعنی اختیار با او است در گفتار که پس اندازد آنچه را پیش انداخته ، و پیش اندازد آنچه را پس انداخته از نظر گفتار، تا آنروزی که به طور حتم مقرر گردد که نصرت و یاری بر مسلمانان فرود آید، و این است گفتار خدای عزوجل : (و در آنروز شاد گردند مؤمنان به یاری خدا (یاری کند خدا هر که را خواهد) یعنی در آنروزی که به طور حتم یاری و نصرت مقرر گردد.)

حدیث شماره : 398

ابن محبوب عن عمرو بن أبي المقدم عن أبيه قال قلت لأبي جعفر عليه السلام إن العامة يزعمون أن بيعة أبي بكر حيث اجتمع الناس كانت رضا لله جل ذكره وما كان الله ليفتن أمة محمد ص من بعده فقال أبو جعفر عليه السلام أ وما يقرأون كتاب الله أ وليس الله يقول وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أ فإن مات أو قتل انقلبتم على أعقابكم و من ينقلب على عقبيه فلن يضر الله شيئا وسيجزي الله الشاكرين قال فقلت له إنهم يفسرون على وجه آخر فقال أ وليس قد أخبر الله عز وجل عن الذين من قبلهم من الأمم أنهم قد اختلفوا من بعد ما جاءتهم البينات حيث قال و آتينا عيسى ابن مريم البينات و آيدناه بروح القدس لو شاء الله ما اقتتل الذين من بعدهم من بعد ما جاءتهم البينات و لكن اختلفوا فمنهم من آمن و منهم من كفر و لو شاء الله ما اقتتلوا و لكن الله يفعل ما يريد و في هذا ما يستدل به على أن أصحاب محمد ص قد اختلفوا من بعده فمنهم من آمن و منهم من كفر

(398 - عمرو بن ابی المقدم از پدرش روایت کند که گوید: به امام باقر

عليه السلام گفتم: اهل سنت پندارند که چون همه مردم زیر بار بیعت ابوبکر رفتند پس اینکار مورد رضایت خدای عزوجل نیز بود، و خداوند چنان نیست که امت محمد صلى الله عليه وآله را پس از او به فتنه اندازد و گمراه کند!؟

حضرت باقر عليه السلام فرمود: آیا کتاب خدا (قرآن) را نخوانده اند، آیا خدا نمی فرماید: (و محمد جز فرستاده ای نیست که پیش از او فرستادگانی در گذشته اند آیا اگر او بمیرد یا کشته شود شما به عقب باز گردید، و هر که به عقب باز گردد

زیانی به خدا نرساند و خداوند پاداش دهد سپاسگزاران را) (سوره آل عمران آیه 144).

عرض کردم: آنها این آیه را جور دیگری تفسیر کنند (یعنی می گویند این سخن بطور استفهام ذکر شده و دلالت بر وقوع آن ندارد؟ - از مجلسی رحمته الله علیه).

فرمود: آیا چنان نیست که خدای عزوجل از امتهای پیش از ایشان خبر داده که آنها پس از آمدن دلیلهای قاطع روشن اختلاف کردند در آنجا که فرماید: (و به عیسی بن مریم حجتها (و دلیلهای روشن) دادیم و او را به روح القدس کمک کردیم، و اگر خدا می خواست آنها که پس از پیغمبران آمدند با وجود دلیلهائی که برایشان آمده بود با یکدیگر کارزار نمی کردند، ولی باز هم اختلاف کردند، از آنها کسانی بودند که ایمان داشتند و کسانی بودند که کفر ورزیدند، و اگر خدا می خواست با هم کارزار نمی کردند ولی خدا هرچه خواهد می کند) (سوره بقره آیه 253) و همین آیه دلیل است بر اینکه اصحاب محمد صلی الله علیه و آله و سلم نیز پس از او اختلاف کردند پس برخی ایمان داشتند و برخی کافر شدند. (مقصود امام عاشق این است که وقوع اختلاف و ارتداد امتها پس از پیغمبرشان مطلبی است که به صریح قرآن اتفاق افتاده و شده است و چنان نیست که خداوند امتی را که پیغمبرشان از دنیا رفت از ارتداد و گمراهیشان جلوگیری کند). (

حدیث شماره : 399

عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ قَالَ دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ فَرَأَيْتُ مَوْلَى لَأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَمِلْتُ إِلَيْهِ لِأَسْأَلَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِذَا أَنَا بِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ سَاجِدًا فَانْتَهَرْتُهُ طَوِيلًا فَطَالَ سُجُودُهُ عَلَيَّ فَقُمْتُ وَصَلَّيْتُ رَكَعَاتٍ وَانصَرَفْتُ وَهُوَ بَعْدُ سَاجِدٌ فَسَأَلْتُ مَوْلَاهُ مَتَى سَجَدَ فَقَالَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِيَنَا فَلَمَّا سَمِعَ كَلَامِي رَفَعَ رَأْسَهُ ثُمَّ قَالَ أَبَا مُحَمَّدٍ اذْنُ مِنِّي فَدَنَوْتُ مِنْهُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَسَمِعَ صَوْتًا خَلْفَهُ فَقَالَ مَا هَذِهِ الْأَصْوَاتُ الْمُرْتَفَعَةُ فَقُلْتُ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مِنَ الْمُرْجِيَّةِ وَالْقَدْرِيَّةِ وَالْمُعْتَزِلَةِ فَقَالَ إِنَّ الْقَوْمَ يُرِيدُونِي فَقُمُ بِنَا فَقُمْتُ مَعَهُ فَلَمَّا أَنْ رَأَوْهُ نَهَضُوا نَحْوَهُ فَقَالَ لَهُمْ كَفُّوا أَنْفُسَكُمْ عَنِّي وَلَا تُؤْذُونِي وَتَعْرِضُونِي لِلسُّلْطَانِ فَإِنِّي لَسْتُ بِمُفْتٍ لَكُمْ ثُمَّ أَخَذَ بِيَدِي وَتَرَكَهُمْ وَمَضَى فَلَمَّا خَرَجَ مِنَ الْمَسْجِدِ قَالَ لِي يَا أَبَا مُحَمَّدٍ وَاللَّهِ لَوْ أَنَّ إبْلِسَ سَجَدَ لِلَّهِ عَزَّ ذِكْرُهُ بَعْدَ الْمُعْصِيَةِ وَالتَّكْبِيرِ عُمَرُ الدُّنْيَا مَا نَفَعَهُ ذَلِكَ وَلَا قَبْلَهُ اللَّهُ عَزَّ ذِكْرُهُ مَا لَمْ يَسْجُدْ لِادَمَ كَمَا أَمَرَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَسْجُدَ لَهُ وَكَذَلِكَ هَذِهِ الْأُمَّةُ الْعَاصِيَةُ الْمُفْتُونَةُ بَعْدَ نَبِيِّهَا ص وَ بَعْدَ تَرَكَهُمْ الْإِمَامَ الَّذِي نَصَبَهُ نَبِيُّهُمْ ص لَهُمْ فَلَنْ يَقْبَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَهُمْ عَمَلًا وَلَنْ يَرْفَعَ لَهُمْ حَسَنَةً حَتَّى يَأْتُوا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ وَيَتَوَكَّلُوا الْإِمَامَ الَّذِي أَمَرُوا بِوَلَايَتِهِ وَيَدْخُلُوا مِنَ الْبَابِ الَّذِي فَتَحَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَرَسُولُهُ لَهُمْ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ إِنَّ اللَّهَ افْتَرَضَ عَلَيَّ أُمَّةَ مُحَمَّدٍ ص خَمْسَ فَرَائِضَ الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةَ وَالصِّيَامَ وَالْحَجَّ وَوَلَايَتَنَا فَرَحَّصَ لَهُمْ فِي أَشْيَاءَ مِنَ الْفَرَائِضِ الْأَرْبَعَةِ وَلَمْ يُرَحِّصْ لِأَحَدٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ فِي تَرْكِ وَوَلَايَتِنَا لَا وَاللَّهِ مَا فِيهَا رُخْصَةٌ

(399 - عبدالحمید بن ابی العلاء گوید: وارد مسجد الحرام شدم و چشمم به

یکی از خدمتکاران امام صادق علیه السلام افتاد، پس راه خود را به سوی او کج کردم

تا از حال امام صادق علیه السلام از او سؤال کنم ، بناگاه چشمم به امام صادق علیه السلام افتاد که در سجده است ، مدتی دراز انتظار کشیدم (که سر از سجده بردارد) دیدم سجده اش طول کشید، برخواستم و چند رکعت نماز خواندم دیدم باز هم در سجده است ، از آن خدمتکار پرسیدم : چه وقت به سجده رفته است ؟ گفت : پیش از اینکه تو نزد ما آئی ، همینکه امام علیه السلام صدای مرا شنید سر از سجده برداشت سپس فرمود: ای ابامحمد نزدیک من بیا، من نزدیک آنحضرت رفتم و بر او سلام کردم ، پس پشت سر آن حضرت صدائی شنیدم ، فرمود: این سر و صدا چیست ؟ عرض کردم : جمعی از مرثئه (فائلین به جبر) و قدریه (که کارها را به قضا و قدر منسوب کنند) و معتزله (فرقه ای از مسلمانان که معتقدند افعال خیر از خدا است و افعال شر از انسان است و عقاید دیگری که در کتابها مذکور است).

هستند، فرمود اینها مرا می خواهند تا برویم ، حضرت برخاست من هم با او برخاستم ، و چون آنها دیدند که او برخاست آنها به سوی آنحضرت برخاستند، امام علیه السلام رو بدانها کرد فرمود: دست از من بردارید، و مرا آزار ندهید و مورد تعرض سلطان قرارم ندهید، چونکه من فتوایی به شما نخواهم داد، آنگاه دست مرا گرفته آنها را به حال خود گذارد و به راه افتاد، و چون از مسجد بیرون آمد به من فرمود: ای ابا محمد به خدا سوگند اگر شیطان پس از آن نافرمانی و تکبری که کرد به اندازه عمر دنیا برای خدای عزوجل سجده کند سودی برایش ندارد، و خدای عزوجل سجده اش را نپذیرد تا وقتی که چنانچه خدا دستور فرموده بود برای آدم سجده کند، و هم چنین این امت گنهکاری که پس از پیغمبر خود به فتنه افتادند و آن امام و رهبری را که پیغمبرشان برای آنها منصوب فرموده بود رها کردند.

پس خدای تبارک و تعالی عملی از ایشان نپذیرد و حسنه ای از آنها بالا نبرد تا از همان راهی که خدای عزوجل برایشان مقرر فرموده به درگاه او بروند، و پیروی کنند از آن امامی که به پیروی او مامور شدند و از همان دری که خدای عزوجل و پیغمبر او بروی آنها گشوده در آیند ای ابا محمد همانا خدای عزوجل پنج فریضه بر امت محمد ﷺ واجب ساخته : نماز، زکات ، روزه ، حج ، ولایت ما، و در مواردی از آن چهار فریضه بدیشان رخصت داده (و آن تکالیف را از ایشان برداشته) ولی به هیچیک از مسلمانان در مورد ترک ولایت ما رخصتی نداده ، نه به خدا سوگند هیچگونه رخصتی در آن نیست .

حدیث شماره : 400

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُثْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ الْجُرْجَانِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ جَعَلَ لِمَنْ جَعَلَ لَهُ سُلْطَانًا أَجَلًا وَ مُدَّةً مِنْ لَيَالٍ وَ أَيَّامٍ وَ سِنِينَ وَ شُهُورٍ فَإِنْ عَدَلُوا فِي النَّاسِ أَمَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ صَاحِبَ الْفَلَكَ أَنْ يُبْطِئَ بِإِدَارَتِهِ فَطَالَتْ أَيَّامُهُمْ وَ لَيَالِيهِمْ وَ سِنِينُهُمْ وَ شُهُورُهُمْ وَ إِنْ جَارُوا فِي النَّاسِ وَ لَمْ يَعْدِلُوا أَمَرَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى صَاحِبَ الْفَلَكَ فَاسْرَعَ بِإِدَارَتِهِ فَقَصُرَتْ لَيَالِيهِمْ وَ أَيَّامُهُمْ وَ سِنِينُهُمْ وَ شُهُورُهُمْ وَ قَدْ وَفَى لَهُمْ عَزَّ وَجَلَّ بِعَدَدِ اللَّيَالِي وَ الشُّهُورِ

(400) - ابواسحاق جرحانی از امام صادق علیه السلام روایت کند که فرمود: به راستی خدای عزوجل برای کسیکه سلطنتی مقرر ساخته زمان و مدتی به حساب شبها و روزها و سالها و ماهها مقرر فرموده پس اگر در میان مردم به عدالت رفتار کردند خدای عزوجل بچرخاننده فلک دستور دهد که آنرا بکندی بچرخاند، و از اینجهت روزها و شبها و سالها و ماههای آنها بکندی گذرد، و اگر

در میان مردم ستم کنند و به عدالت رفتار نکنند خدای تعالی بچرخاننده فلک دستور دهد تا به سرعت بچرخاند و از این رو شبها و روزها و سالها و ماههایشان کوتاه گردد، و خدای عزوجل نیز درباره آنها به همان عدد شبها و ماهها وفا کرده (و چیزی کم نکرده است).

حدیث شماره : 401

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنِ الْعَرَزَمِيِّ قَالَ كُنْتُ مَعَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام جَالِسًا فِي الْحَجْرِ تَحْتَ الْمِيزَابِ وَ رَجُلٌ يُخَاصِمُ رَجُلًا وَ أَحَدُهُمَا يَقُولُ لِصَاحِبِهِ وَ اللَّهُ مَا تَدْرِي مِنْ أَيْنَ تَهْبُ الرِّيحُ فَلَمَّا أَكْثَرَ عَلَيْهِ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَهَلْ تَدْرِي أَنْتَ قَالَ لَا وَ لَكِنِّي أَسْمَعُ النَّاسَ يَقُولُونَ فَقُلْتُ أَنَا لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام جُعِلَتْ فِدَاكَ مِنْ أَيْنَ تَهْبُ الرِّيحُ فَقَالَ إِنَّ الرِّيحَ مَسْجُونَةٌ تَحْتَ هَذَا الرُّكْنِ الشَّامِيِّ فَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ أَنْ يُخْرِجَ مِنْهَا شَيْئًا أَخْرَجَهُ إِمَّا جُنُوبًا فَجَنُوبٌ وَ إِمَّا شِمَالًا فَشِمَالٌ وَ صَبًا فَصَبًا وَ دُبُورًا فَدُبُورٌ ثُمَّ قَالَ مِنْ آيَةِ ذَلِكَ أَنَّكَ لَا تَزَالُ تَرَى هَذَا الرُّكْنَ مُتَحَرِّكًا أَبَدًا فِي الشِّتَاءِ وَ الصَّيْفِ وَ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ

(401 - عزرمی گوید: من در محضر امام صادق عليه السلام در حجر اسماعیل زیر

ناودان نشسته بودم و دو نفر باهم منازعه می کردند یکی از آنها به رفیقش می گفت: به خدا تو نمی دانی که باد از کجا می وزد، و چون زیاد این سخن را دنبال کرد امام صادق عليه السلام بدو فرمود: آیا تو می دانی؟ گفت: نه، ولی من از مردم شنیده ام که (چیزهایی) می گویند من به امام صادق عليه السلام عرض کردم: قربانت! باد از کجا می وزد؟ فرمود: باد زیر همین رکن شامی است، و هر گاه خدا بخواهد چیزی از آن را بیرون آورد بر آرد، اگر باد جنوب است جنوب، و اگر شمال است شمال و اگر باد صبا است صبا، و اگر دبور است دبور، سپس

فرمود: و نشانه اش آن است که همیشه این رکن را می بینی که در حرکت است ، در زمستان و تابستان ، و در شب و روز.

شرح :

فیض علیه الرحمه گوید: شاید مقصود از حرکت رکن بادی است که در اطراف آن قرار دارد.

حدیث شماره : 402

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَعَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ [أَبِيهِ] جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لَيْسَ خَلْقٌ أَكْثَرَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَّهُ لَيَنْزِلُ كُلَّ لَيْلَةٍ مِنَ السَّمَاءِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ فَيَطُوفُونَ بِالْبَيْتِ الْحَرَامِ لَيْلَتَهُمْ وَكَذَلِكَ فِي كُلِّ يَوْمٍ

(402 - داود رقی از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: هیچ خلقی (از مخلوقات خدا) بیش از فرشتگان نیستند، همانا در هر شبی هفتاد هزار فرشته از آسمان فرود آیند و تمام شب را در اطراف خانه کعبه طواف کنند، و همچنین در هر روز.)

حدیث شماره : 403

حَدَّثَنَا ابْنُ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ طَلْحَةَ رَفَعَهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ص الْمَلَائِكَةُ عَلَى ثَلَاثَةِ أَجْزَاءٍ جُزْءٌ لَهُ جَنَاحَانِ وَ جُزْءٌ لَهُ ثَلَاثَةُ أَجْنِحَةٍ وَ جُزْءٌ لَهُ أَرْبَعَةُ أَجْنِحَةٍ (403) - عبدالله بن طلحه در حدیث مرفوعی از رسول خدا ﷺ روایت کند که فرمود: فرشتگان سه دسته اند، دسته ای دارای دو بال هستند، و دسته ای سه بال دارند، و دسته ای چهار بال هستند.

حدیث شماره : 404

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ مَيْسَرَةَ عَنِ الْحَكَمِ بْنِ عَتِيْبَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ فِي الْجَنَّةِ نَهْرًا يَغْتَمِسُ فِيهِ جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ كُلَّ غَدَاةٍ ثُمَّ يَخْرُجُ مِنْهُ فَيَنْتَفِضُ فَيَخْلُقُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ كُلِّ قَطْرَةٍ تَقَطَّرُ مِنْهُ مَلَكًا (404) - حکم بن عتیبه از امام باقر علیه السلام روایت کند که فرمود: در بهشت نهری است که جبرئیل در هر روز یک بار در آن فرو رود، و چون بیرون آید حرکتی دهد و خدای عزوجل از هر قطره آبی که از بدن او بچکد فرشته ای بیافریند.

حدیث شماره : 405

عَنْهُ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ زِيَادِ الْقَنْدِيِّ عَنْ دُرُسْتِ بْنِ أَبِي مَنْصُورٍ عَنْ رَجُلٍ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَلَكًا مَا يَبِينُ شَحْمَةَ أُذُنِهِ إِلَى عَاتِقِهِ
مَسِيرَةَ خَمْسِمِائَةِ عَامٍ خَفَقَانَ الطَّيْرِ

(405 - مردی از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: خدای عزوجل را فرشته ای است که میان پره کوشش تا شانه اش به اندازه مسیر پانصد سال پریدن پرنده است .)

حدیث شماره : 406

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَضِيلِ عَنْ
أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ دِيكًا رَجُلَاهُ فِي الْأَرْضِ السَّابِعَةِ وَ عُنُقُهُ مُثَبَّتَةٌ
تَحْتَ الْعَرْشِ وَ جَنَاحَاهُ فِي الْهُوَى إِذَا كَانَ فِي نِصْفِ اللَّيْلِ أَوْ الثُّلُثِ الثَّانِي مِنْ آخِرِ
اللَّيْلِ ضَرَبَ بِجَنَاحَيْهِ وَ صَاحَ سُبُوحٌ قُدُوسٌ رَبُّنَا اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ فَلَا إِلَهَ
غَيْرُهُ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَ الرُّوحِ فَتَضَرَّبُ الدِّيكَهُ بِأَجْنِحَتَيْهَا وَ تَصِيحُ

(406 - محمد بن فضیل از امام باقر عليه السلام روایت کند که فرمود: خدای عزوجل را خروسی است که پاهایش در زمین هفتم و گردنش در زیر عرش قرار دارد و بالهایش در هوا است و چون نیمه شب یا ثلث دوم آخر شب شود دو بالش را بر هم زند و فریاد زند: (سبوح قدوس ربنا الله الملك الحق المبين فلا اله غير اله غير رب الملائكة و الروح) (منزه است خدای پاک از هر عیب ، پروردگار ما خدای فرمانروای بر حق و آشکار کننده (چیزها بقدرت خویش)

است ، و معبودی جز او نیست ، پروردگار فرشتگان و روح جبرئیل ، پس (با این صدا) خروسان زمین بال خود به هم زند و آواز دهند).

حدیث شماره : 407

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَجَّالِ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عَمَّارِ السَّابِطِيِّ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام مَا يَقُولُ مَنْ قَبْلَكُمْ فِي الْحِجَامَةِ قُلْتُ يَزْعُمُونَ أَنَّهَا عَلَى الرِّيقِ أَفْضَلُ مِنْهَا عَلَى الطَّعَامِ قَالَ لَا هِيَ عَلَى الطَّعَامِ أَدْرُ لِلْعُرُوقِ وَأَقْوَى لِلْبَدَنِ

(407 - عمار ساباطی گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: کسانی که نزد شمايند درباره حجامت چه گویند؟ عرض کردم : آنان چنین پندارند که حجامت در ناشتائی بهتر است از روی غذا فرمود: نه ، در روی غذا رگها را بهتر بگشاید (و بهتر خون بیاید) و نیروی بیشتری به بدن دهد.)

حدیث شماره : 408

عَنْ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ
اقْرَأْ آيَةَ الْكُرْسِيِّ وَاحْتَجِمْ أَيَّ يَوْمٍ شِئْتَ وَتَصَدَّقْ وَاخْرُجْ أَيَّ يَوْمٍ شِئْتَ

(408) - عبدالرحمن بن حجاج از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: آیه

الکرسی را بخوان و هر روز که خواهی حجامت کن ، و صدقه بده و هر روز که خواهی مسافرت کن .

شرح :

یعنی آنچه وارد شده که در فلان روز حجامت و یا مسافرت خوب است و

در فلان روز مثلا بد است با خواندن آیه الکرسی و صدقه بر طرف می شود.)

حدیث شماره : 409

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ حُكَيْمٍ قَالَ سَمِعْتُ عُثْمَانَ
الْأَحْوَلَ يَقُولُ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ لَيْسَ مِنْ دَوَاءِ إِلَّا وَهُوَ يُهَيِّجُ دَاءً وَ
لَيْسَ شَيْءٌ فِي الْبَدَنِ أَنْفَعَ مِنْ إِمْسَاكِ الْيَدِ إِلَّا عَمَّا يُحْتَاجُ إِلَيْهِ

(409) - عثمان احوال گوید: شنیدم از حضرت ابوالحسن عليه السلام که می فرمود:

هیچ دارویی نیست جز آنکه دردی را تحریک کند، و هیچ دارویی برای بدن

بہتر از آن نیست که انسان امساک کند جز از آنچه بدن بدان چیز نیازمند می

(باشد.)

حدیث شماره : 410

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ
الْحُمَّى تَخْرُجُ فِي ثَلَاثٍ فِي الْعَرَقِ وَالْبَطْنِ وَالْقَيْءِ

(410 - محمد بن خالد در حدیث مرفوعی از امام صادق علیه السلام روایت کند

که فرمود: تب با سه چیز از بدن بیرون رود:

1 - به رگ زدن (یا به عرق کردن).

2 - به خوردن مسهل از راه شکم ،

3 - و به قی کردن .)

حدیث شماره : 411

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ حَفْصِ
بِ بْنِ عَاصِمٍ عَنْ سَيْفِ التَّمَارِ عَنْ أَبِي الْمُرْهَفِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ الْغَبْرَةُ عَلَيَّ مَنْ
أَثَارَهَا هَلَكَ الْمَحَاضِيرُ قُلْتُ جُعِلَتْ فِدَاكَ وَ مَا الْمَحَاضِيرُ قَالَ الْمُسْتَعْجِلُونَ أَمَا
إِنَّهُمْ لَنْ يُرِيدُوا إِلَّا مَنْ يُعْرِضُ لَهُمْ ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا الْمُرْهَفِ أَمَا إِنَّهُمْ لَمْ يُرِيدُواكُمْ
بِمُجْحَفَةٍ إِلَّا عَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُمْ بِشَاغِلٍ ثُمَّ نَكَتْ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي الْأَرْضِ
ثُمَّ قَالَ يَا أَبَا الْمُرْهَفِ قُلْتُ لَبَيْكَ قَالَ أ تَرَى قَوْمًا حَبَسُوا أَنْفُسَهُمْ عَلَى اللَّهِ عَزَّ
ذِكْرُهُ لَا يَجْعَلُ اللَّهُ لَهُمْ فَرَجًا بَلَى وَ اللَّهُ لَيَجْعَلَنَّ اللَّهُ لَهُمْ فَرَجًا

(411 - ابومرهف از امام باقر علیه السلام روایت کند که فرمود: غبار بر سر کسی

نشیند که آنرا برانگیزد (ضرب المثلی است عربی یعنی هر که فتنه ای برانگیزد

زیانش بخود او برگردد) و محاضیر هلاک گشتند، گفتم ، قربانت کردم محاضیر

کیانند؟ فرمود: شتاب کنندگان (در ظهور دولت حق ، آنانکه شتاب دارند هر چه زودتر دولت حقه برپا گردد).

بدانکه آنان (یعنی مخالفین شما) برای شما توطئه چینی نکنند مگر برای کسی که متعرض (حکومت) آنها شود، سپس فرمود: ای ابا مرهف بدانکه آنها توطئه چینی برای شما نکنند جز آنکه خدای عزوجل برای آنها کاری (که مانع اجرای نقشه آنها گردد) پیش آورد، سپس امام باقر علیه السلام چیزی به زمین کوبید آنگاه فرمود: ای ابا مرهف گفتم: بله ، فرمود: آیا مردمی که خود را برای خدای عزوجل وقف کرده اند چنان بینی که خدا برای آنها گشایشی مقرر نفرماید؟ چرا به خدا سوگند که به طور حتم خدا برای ایشان گشایشی مقرر سازد.

حدیث شماره : 412

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي هَاشِمٍ عَنِ الْفَضْلِ الْكَاتِبِ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَأَتَاهُ كِتَابُ أَبِي مُسْلِمٍ فَقَالَ لَيْسَ لِكِتَابِكَ جَوَابٌ أَخْرَجْنَا عَنْهُ فَجَعَلْنَا يُسَارُ بَعْضُنَا بَعْضًا فَقَالَ أَيُّ شَيْءٍ تُسَارُونَ يَا فَضْلُ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ ذِكْرُهُ لَا يَعْجَلُ لِعَجَلَةِ الْعِبَادِ وَلَا زَالَهَ جَبَلٍ عَنْ مَوْضِعِهِ أَيْسَرُ مِنْ زَوَالِ مَلِكٍ لَمْ يَنْقُضِ أَجَلُهُ ثُمَّ قَالَ إِنَّ فُلَانًا بِنَ فُلَانٍ حَتَّى بَلَغَ السَّابِعَ مِنْ وُلْدِ فُلَانٍ قُلْتُ فَمَا الْعَلَامَةُ فِيمَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ جُعِلَتْ فِدَاكَ قَالَ لَا تَبْرَحِ الْأَرْضَ يَا فَضْلُ حَتَّى يَخْرُجَ السُّفْيَانِيُّ فَإِذَا خَرَجَ السُّفْيَانِيُّ فَأَجِيبُوا إِلَيْنَا يَقُولُهَا ثَلَاثًا وَهُوَ مِنَ الْمَحْتُمِ

(412) - فضل کاتب گوید: خدمت امام صادق علیه السلام بودم که نامه ابومسلم خراسانی برای او آمد، حضرت فرمود: نامه تو جواب ندارد از نزد ما بیرون شو، ما شروع کردیم با یکدیگر آهسته سخن گفتن ، فرمود: ای فضل چه سخنی آهسته با هم می گوئید؟ همانا خدای عزوجل برای شتاب بندگان شتاب نمی

کند، و به راستی که از جا کندن کوهی از جای خویش آسانتر است از واژگون کردن حکومتی که عمرش به آخر نرسیده، سپس فرمود: همانا فلان پسر فلان تا به هفتمین فرزند فلان (یعنی عباس) رسید (یعنی اینها به خلافت رسند) من عرض کردم: پس چه نشانه ای میان ما و شما است، قربانت گردم؟ فرمود: ای فضل از جای خود حرکت نکن تا سفیانی خروج کند و چون سفیانی خروج کرد به سوی ما رو آورید و سه بار این کلام را تکرار کرد - و این جریان از نشانه های حتمی (ظهور حضرت قائم) است .

حدیث شماره : 413

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ إِبْلِيسَ أَ كَانَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ أَمْ كَانَ يَلِي شَيْئاً مِنْ أَمْرِ السَّمَاءِ فَقَالَ لَمْ يَكُنْ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَ لَمْ يَكُنْ يَلِي شَيْئاً مِنْ أَمْرِ السَّمَاءِ وَ لَا كَرَامَةَ فَاتَّيْتُ الطَّيَّارَ فَأَخْبَرْتُهُ بِمَا سَمِعْتُ فَأَنْكَرَهُ وَ قَالَ وَ كَيْفَ لَأ يَكُونَ مِنْ الْمَلَائِكَةِ وَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَقُولُ وَ إِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ فَدَخَلَ عَلَيْهِ الطَّيَّارُ فَسَأَلَهُ وَ أَنَا عِنْدَهُ فَقَالَ لَهُ جُعِلَتْ فِدَاكَ رَأَيْتَ قَوْلَهُ عَزَّ وَ جَلَّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا فِي غَيْرِ مَكَانٍ مِنْ مُخَاطَبَةِ الْمُؤْمِنِينَ أَيْدُخُلُ فِي هَذَا الْمُنَافِقُونَ قَالَ نَعَمْ يَدْخُلُ فِي هَذَا الْمُنَافِقُونَ وَ الضُّلَّالُ وَ كُلُّ مَنْ أَقْرَبَ بِالدَّعْوَةِ الظَّاهِرَةِ

(413 - جمیل بن دراج گوید: از امام صادق عليه السلام پرسیدم: که آیا شیطان از فرشتگان بود یا کاری از کارهای آسمان به او سپرده شده بود؟ فرمود: نه از فرشتگان بود و نه کاری به او سپرده شده بود. و نه مورد احترام و کرامتی بود. من به نزد طیار (ظاهراً مقصود حمزه بن طیار است) آمدم و آنچه را شنیده بودم

بدو گفتم ، طیار سخن امام عَلَيْهِ السَّلَامُ را منکر شده گفت : چگونه از فرشتگان نبوده با اینکه خدای عزوجل فرماید: (و هنگامیکه گفتیم به فرشتگان آدم را سجده کنید همه سجده کردند مگر ابلیس) (سوره کهف آیه 49) (و از اینکه ابلیس را از فرشتگان استثناء فرموده معلوم می شود که او جزء فرشتگان بوده) پس خود طیار به خدمت امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ آمد و در وقتیکه من هم خدمت آنحضرت بودم این موضوع را پرسیده و عرض کرد: قربانت گردم اینکه خدای عزوجل در بسیاری از جاهای قرآن مؤمنان را مخاطب ساخته و فرماید: (ای کسانی که ایمان آورده اید) آیا منافقان هم در این خطاب داخل شوند؟ فرمود: آری منافقان هم داخل این خطاب هستند، و هم چنین گمراهان و هر کس که به دعوت ظاهر اسلام اقرار و اعتراف دارد.

شرح :

با همین جمله حضرت پاسخ او را داد، یعنی همچنانکه خطاب **(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا)** شامل منافقان و گمراهان نیز می شود با اینکه آنها در واقع ایمان نیاورده اند هم چنین ابلیس نیز با اینکه جزء فرشتگان نبود ولی چون در میان آنها بود و در شمار آنان محسوب می شد (فرشتگان) شامل او هم می شود، گذشته از اینکه آیه ای را که طیار به او استدلال کرده یعنی آیه 49 از سوره کهف خود به صراحت گوید: که ابلیس از فرشتگان نبود زیرا دنبال آیه است که : **(كَانَ مِنَ الْجِنَّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ...)** (یعنی ابلیس از جن بود و از دستور پروردگار خویش سرپیچی کرد...).

حدیث شماره : 414

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ مُرَازِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّ رَجُلًا أَتَى رَسُولَ اللَّهِ ص فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُصَلِّي فَأَجْعَلُ بَعْضَ صَلَاتِي لَكَ فَقَالَ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَأَجْعَلْ نِصْفَ صَلَاتِي لَكَ فَقَالَ ذَلِكَ أَفْضَلُ لَكَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَإِنِّي أُصَلِّي فَأَجْعَلْ كُلَّ صَلَاتِي لَكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا يَكْفِيكَ اللَّهُ مَا أَهَمَّكَ مِنْ أَمْرِ دُنْيَاكَ وَآخِرَتِكَ ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ اللَّهَ كَلَّفَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا لَمْ يُكَلِّفْهُ أَحَدًا مِنْ خَلْقِهِ كَلْفَهُ أَنْ يَخْرُجَ عَلَى النَّاسِ كُلِّهِمْ وَحَدَهُ بِنَفْسِهِ إِنْ لَمْ يَجِدْ فِتَّةً تُقَاتِلُ مَعَهُ وَ لَمْ يُكَلِّفْ هَذَا أَحَدًا مِنْ خَلْقِهِ قَبْلَهُ وَ لَا بَعْدَهُ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ آيَةَ فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلِّفُ إِلَّا نَفْسَكَ ثُمَّ قَالَ وَ جَعَلَ اللَّهُ أَنْ يَأْخُذَ لَهُ مَا أَخَذَ لِنَفْسِهِ فَقَالَ عَزَّ وَ جَلَّ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَ جُعِلَتْ الصَّلَاةُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ ص بِعَشْرِ حَسَنَاتٍ

(414 - مرآزم از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: مردی به نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم آمده عرض کرد: من دعا می کنم و قسمتی از دعای خود را مخصوص تو قرار می دهم ؟ فرمود: این برای تو خیر است ، عرض کرد: ای رسول خدا من نیمی از دعای خود را مخصوص تو قرار دهم ؟ فرمود: این برای تو بهتر است ، عرض کرد: ای رسول خدا من دعا می کنم و همه دعایم را مخصوص تو گردانم ؟ رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: در اینصورت خداوند مهم تو را از کارهای دنیا و آخرت کفایت کند.

سپس امام صادق عليه السلام فرمود: همانا خداوند به رسول صلی الله علیه و آله و سلم تکلیف فرمود آنچه را به هیچیک از خلق خود تکلیف نکرد، او را مکلف ساخت تا اگر همراهانی برای مبارزه (با دشمنان خدا و کفار) پیدا نکرد خود به تنهایی در

برابر همه مردم قیام کند، و به هیچ یک از خلق خود نه پیش از آنحضرت و نه بعد از او چنین تکلیفی نفرمود، سپس این آیه را خواند: (بیکار کن در راه خدا که بر هیچکس جز بر نفس خویش مکلف نیستی) (سوره نساء آیه 84)، و خداوند مقرر فرموده که برای او همان عهدی را بگیرد که برای خویشتن گرفته (یعنی در چند برابر کردن اعمالی که کسی برای آخرت انجام دهد) پس خدای عزوجل فرمود: (هر که حسنه ای بیاورد ده برابر آن پاداش دارد) (سوره انعام آیه 161) و دعا (یا درود) بر رسول خدا ﷺ نیز ده حسنه پاداش دارد.

حدیث شماره : 415

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ رَوْحٍ عَنْ فَضِيلِ الصَّائِغِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ أَنْتُمْ وَاللَّهِ نُورٌ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَاللَّهُ إِنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ لَيَنْظُرُونَ إِلَيْكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ كَمَا تَنْظُرُونَ أَنْتُمْ إِلَى الْكَوْكَبِ الدُّرِيِّ فِي السَّمَاءِ وَإِنْ بَعْضُهُمْ لَيَقُولُ لِبَعْضٍ يَا فُلَانُ عَجَبًا لِفُلَانٍ كَيْفَ أَصَابَ هَذَا الْأَمْرَ وَهُوَ قَوْلُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَاللَّهُ مَا أَعْجَبُ مِمَّنْ هَلَكَ كَيْفَ هَلَكَ وَ لَكِنْ أَعْجَبُ مِمَّنْ نَجَا كَيْفَ نَجَا

(415 - فضیل صائغ گوید: شنیدم از امام صادق علیه السلام که می فرمود: شمائید به خدا سوگند روشنی در تاریکیهای زمین ، و به خدا سوگند اهل آسمان در تاریکیهای زمین به شما بنگرند چنانچه شما به ستاره درخشان آسمان می نگرید، و به راستی آنها به یکدیگر گویند: ای فلان شگفت است از فلانی که چگونه به این مقام (یعنی ولایت اهلی بیت علیه السلام) دست یافته است . و همین است مضمون گفتار پدرم علیه السلام که فرمود: به خدا سوگند من تعجب نکنم از آنکس که هلاک گشت چگونه هلاک شد ولی تعجب می کنم از آنکسی که

نجات یافت که او (در میان اینهمه اسباب گمراهی و آماده بودن وسائل هلاکت چگونه نجات یافته .)

حدیث شماره : 416

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ حُمْرَانَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ مَنْ سَافَرَ أَوْ تَزَوَّجَ وَالْقَمَرُ فِي الْعَقْرَبِ لَمْ يَرِ الْحُسْنَى

(416) - محمد بن حمران از امام صادق عليه السلام روایت کرده که فرمود: هر که سفر کند و یا ازدواج کند در وقتی که قمر در عقرب است خوبی نبیند.)

حدیث شماره : 417

عَنْهُ عَنْ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عُيَيْسِ بْنِ هِشَامٍ عَنْ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ الْحَكَمِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْقَاسِمِ أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ عَطَاءٍ يَقُولُ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام قُمْ فَأَسْرِجْ دَابَّتَيْنِ حِمَارًا وَبَغْلًا فَأَسْرِجْتُ حِمَارًا وَبَغْلًا فَقَدَّمْتُ إِلَيْهِ الْبَغْلَ وَرَأَيْتُ أَنَّهُ أَحْبَبَهُمَا إِلَيْهِ فَقَالَ مَنْ أَمَرَكَ أَنْ تَقْدَّمَ إِلَيَّ هَذَا الْبَغْلَ قُلْتُ اخْتَرْتُهُ لَكَ قَالَ وَ أَمَرْتُكَ أَنْ تَخْتَارَ لِي ثُمَّ قَالَ إِنَّ أَحَبَّ الْمَطَايَا إِلَيَّ الْحُمْرُ قَالَ فَقَدَّمْتُ إِلَيْهِ الْحِمَارَ وَ أَمْسَكْتُ لَهُ بِالرَّكَابِ فَرَكِبَ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا بِالْإِسْلَامِ وَ عَلَّمَنَا الْقُرْآنَ وَ مَنْ عَلَيْنَا بِمُحَمَّدٍ ص الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَ مَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَ إِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ سَارَ وَ سِرْتُ حَتَّى إِذَا بَلَّغْنَا مَوْضِعًا آخَرَ قُلْتُ لَهُ الصَّلَاةُ جُعِلَتْ فِدَاكَ فَقَالَ هَذَا وَادِي النَّمْلِ لَا يُصَلِّي فِيهِ حَتَّى إِذَا بَلَّغْنَا مَوْضِعًا آخَرَ قُلْتُ لَهُ مِثْلَ ذَلِكَ فَقَالَ هَذِهِ الْأَرْضُ مَالِحَةٌ لَا يُصَلِّي فِيهَا قَالَ حَتَّى

نَزَلَ هُوَ مِنْ قَبْلِ نَفْسِهِ فَقَالَ لِي صَلَّيْتُ أَوْ تُصَلِّي سُبْحَتَكَ قُلْتُ هَذِهِ صَلَاةٌ تُسَمِّيهَا أَهْلُ الْعِرَاقِ الزَّوَالَ فَقَالَ أَمَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يُصَلُّونَ هُمْ شَيْعَةٌ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهِيَ صَلَاةُ الْأَوَائِينَ فَصَلَّى وَصَلَّيْتُ ثُمَّ أَمْسَكْتُ لَهُ بِالرِّكَابِ ثُمَّ قَالَ مِثْلَ مَا قَالَ فِي بَدَايَتِهِ ثُمَّ قَالَ اللَّهُمَّ الْعَنِ الْمُرْجِئَةَ فَإِنَّهُمْ أَعْدَاؤُنَا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَقُلْتُ لَهُ مَا ذَكَرَكَ جَعَلْتُ فِدَاكَ الْمُرْجِئَةَ فَقَالَ خَطُرُوا عَلَيَّ بِأَلِي

(417 - عبدالله بن عطاء گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ (به من) فرمود: برخیز و دو

عدد از این چهار پایان را زین کن، یک الاغ و یک استر، من برخاستم و الاغ و استری را زین نهادم و به خیال خودم که آنحضرت استر را بیشتر دوست دارد، استر را برای سوار شدن او جلو بردم، فرمود: کی بتو گفته بود که استر را جلوی من آری؟ عرض کردم: من خودم آنرا برای شما انتخاب کردم، فرمود: آیا من بتو گفته بودم که آنرا برای من انتخاب کنی؟ آنگاه فرمود: بهترین مرکبها در پیش من الاغ است.

گوید: پس من آن الاغ را پیش بردم و رکاب گرفتم تا حضرت سوار شد و (پس از سوار شدن) این دعا را خواند (که ترجمه اش چنین است):

(منزه است خدائی که ما را بدین اسلام راهبری فرمود، و قرآن را به ما یاد داد، و بوجود محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بر ما منت نهاد، ستایش خاص خدائی است که این (مرکب) را برای ما رام کرد و ما طاقت آنرا نداشتیم، و به راستی که ما به سوی پروردگاران باز می گردیم و ستایش خاص خدا پروردگار جهانیان است).

و آنحضرت به راه افتاد و من نیز برفتم تا به جائی رسیدیم، من عرض کردم: قربانت! نماز! فرمود: اینجا وادی مورچه است و نماز در آن خوانده نشود، از آنجا گذشتیم تا به جای دیگری رسیدیم من باز همان سخن را تکرار کردم (و از او خواستم که برای نماز پیاده شویم) فرمود: اینجا نمک زار است و در آن نماز

خوانده نشود، گوید: هم چنان رفتیم تا در جائی خود آن حضرت (بدون اینکه من سخنی بگویم) پیاده شد و به من فرمود: نماز خوانده ای یا نماز نافله می خوانی؟ عرض کردم: این نمازی است که مردم عراق آنرا نماز زوال می نامند، فرمود: اما آنها که این نماز را می خوانند همان شیعیان علی بن ابی طالب علیه السلام هستند و این نماز تواین (توبه کنندگان) است، پس آنحضرت نماز خواند و من هم نماز خواندم آنگاه رکاب گرفتم و (حضرت سوار شد) همان دعا را خواند، آنگاه فرمود:

خدایا (مرجئه) را از رحمت خویش دور گردان که به راستی آنها در دنیا و آخرت دشمنان ما هستند، من عرض کردم: قربانت چه چیز شما را (ناگهان) به یاد (مرجئه) انداخت، فرمود: (بی مقدمه) به خاطر آمدند.

شرح:

مجلسی رحمته الله علیه پس از اینکه چند معنی برای ارجاء (و مرجئه) می کند در پایان گوید: اظهر آن است که مقصود از مرجئه در اینجا کسانی هستند که علی علیه السلام را در خلافت از درجه اولی به درجه چهارم تنزیل داده اند یعنی عموم اهل سنت و عامه .

حدیث شماره : 418

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ وَعَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ لَمَّا أَرَادَتْ قُرَيْشٌ قَتْلَ النَّبِيِّ ص قَالَتْ كَيْفَ لَنَا بِأَبِي لَهَبٍ فَقَالَتْ أُمُّ جَمِيلٍ أَنَا أَكْفِيكُمْوَهُ أَنَا أَقُولُ لَهُ إِنِّي أَحِبُّ أَنْ تَقْعُدَ الْيَوْمَ فِي الْبَيْتِ نَضْطِیحُ فَلَمَّا أَنْ كَانَ مِنَ الْعَدِ وَ تَهَيَّأَ الْمُشْرِكُونَ لِلنَّبِيِّ ص قَعَدَ أَبُو لَهَبٍ وَ امْرَأَتُهُ يَشْرَبَانِ فَدَعَا أَبُو طَالِبٍ عَلِيًّا عليه السلام فَقَالَ لَهُ يَا بُنَيَّ اذْهَبْ إِلَى عَمِّكَ أَبِي لَهَبٍ فَاسْتَفْتِحْ عَلَيْهِ فَإِنْ فَتِحَ لَكَ فَادْخُلْ وَإِنْ لَمْ يُفْتَحْ لَكَ فَتَحَامَلْ عَلَى الْبَابِ وَ اكْسِرْهُ وَ ادْخُلْ عَلَيْهِ فَإِذَا دَخَلْتَ عَلَيْهِ فَقُلْ لَهُ يَقُولُ لَكَ أَبِي إِنَّ امْرَأَ عَمَّةٍ عَيْنُهُ فِي الْقَوْمِ فَلَيْسَ بِذَلِيلٍ قَالَ فَذَهَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَوَجَدَ الْبَابَ مُغْلَقًا فَاسْتَفْتِحَ فَلَمْ يُفْتَحْ لَهُ فَتَحَامَلَ عَلَى الْبَابِ وَ كَسَرَهُ وَ دَخَلَ فَلَمَّا رَأَاهُ أَبُو لَهَبٍ قَالَ لَهُ مَا لَكَ يَا ابْنَ أَخِي فَقَالَ لَهُ إِنَّ أَبِي يَقُولُ لَكَ إِنَّ امْرَأَ عَمَّةٍ عَيْنُهُ فِي الْقَوْمِ لَيْسَ بِذَلِيلٍ فَقَالَ لَهُ صَدَقَ أَبُوكَ فَمَا ذَلِكَ يَا ابْنَ أَخِي فَقَالَ لَهُ يُقْتَلُ ابْنُ أَخِيكَ وَ أَنْتَ تَأْكُلُ وَ تَشْرَبُ فَوَتَبُ وَ أَخَذَ سَيْفَهُ فَتَعَلَّقَتْ بِهِ أُمُّ جَمِيلٍ فَرَفَعَ يَدَهُ وَ لَطَمَ وَ جَهَّهَا لَطْمَةً فَفَقَأَ عَيْنَهَا فَمَاتَتْ وَ هِيَ عَوْرَاءُ وَ خَرَجَ أَبُو لَهَبٍ وَ مَعَهُ السَّيْفُ فَلَمَّا رَأَاهُ قُرَيْشٌ عَرَفَتِ الْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ فَقَالَتْ مَا لَكَ يَا أَبَا لَهَبٍ فَقَالَ أَبَايَعُكُمْ عَلَى ابْنِ أَخِي ثُمَّ تُرِيدُونَ قَتْلَهُ وَ اللَّاتِ وَ الْعُزَّى لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أُسْلِمَ ثُمَّ تَنْظُرُونَ مَا أَصْنَعُ فَاغْتَدَرُوا إِلَيْهِ وَ رَجَعُ

(418 - حسين بن ابی حمزه از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود:

هنگامی که قریش تصمیم به کشتن پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم گرفتند با هم گفتند: با ابولهب چه کنیم؟ (چون او روی حمایت کشی فامیلی و خانوادگی هم که شده حاضر نیست تن به اینکار دهد و اگر بفهمد حتما از ما هم جلوگیری خواهد کرد) ام

جمیل (همسر ابولهب) گفت: من او را از سر شما دور می‌کنم و به او می‌گویم:
: امروز میل دارم در خانه بنشینم و با هم می‌صبح بنوشیم.

چون فردا شد و مشرکین آماده کشتن پیغمبر ﷺ شدند، ابولهب (طبق
پیشنهاد ام جمیل) با همسرش در خانه نشست و به میخوارگی مشغول شدند،
ابوطالب (فرزندش) علی علیه السلام را طلبید و به او گفت: پسر جانم به نزد عمویت
ابولهب برو و در خانه اش را بزن اگر در را باز کردند که داخل شو و اگر باز
نکردند در را بشکن و داخل شو و به او بگو: کسی که عموی (چون تو) بزرگ
و نگهبان در قوم خویش دارد خوار نباشد.

امیر مؤمنان علیه السلام (طبق دستور پدرش) به در خانه ابولهب آمد و مشاهده
کرد که در بسته است، پس در را کوبید ولی باز نکردند، پس بدر حمله کرده و
آنها شکست و وارد خانه شد، ابولهب که او را دیدار کرد گفت: برادر زاده ترا
چه شده؟ فرمود: پدرم می‌گوید: کسی که چون تو عموی (بزرگ و نگهبان)
در قوم خویش دارد خوار نباشد، ابولهب گفت: پدرت راست گفته اکنون بگو
چه اتفاقی افتاده؟ فرمود: برادر زاده ات را می‌کشند و تو نشسته ای و میخوری
و می‌نوشی؟

ابولهب از جا جست و شمشیر خود بر گرفت، ام جمیل پیش آمده (برای
جلوگیری او از رفتن) به او در آویخت، ابولهب دست خود را بالا برد و چنان
سیلی بصورت ام جمیل زد که چشمش از حدقه بیرون افتاد و تا وقتی که مرد
همچنان یک چشم نداشت، و پس از این جریان ابولهب با شمشیر از خانه
خارج شد، قریش که او را دیدند آثار خشم در چهره اش مشاهده کردند و بدو
گفتند: ای ابالهب تو را چه شده؟ گفت: من بر ضد برادر زاده ام با شما بیعت
کردم (و در هر گونه آزادی با شما همدست شدم) ولی شما (از حد گذرانده)

قصد کشتن او را دارید، سوگند به لات و عزی من تصمیم گرفته ام مسلمان شوم و آنوقت است که شما خواهید دید من چه خواهم کرد! قریش (که این سخن را شنیدند) از او عذرخواهی کردند و او بازگشت .

حدیث شماره : 419

عَنْهُ عَنْ أَبَانَ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَ إِبْلِيسُ يَوْمَ بَدْرٍ يُقَلِّبُ الْمُسْلِمِينَ فِي أَعْيُنِ الْكُفَّارِ وَيُكْثِرُ الْكُفَّارَ فِي أَعْيُنِ الْمُسْلِمِينَ فَشَدَّ عَلَيْهِ جَبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِالسَّيْفِ فَهَرَبَ مِنْهُ وَهُوَ يَقُولُ يَا جَبْرَائِيلُ إِنِّي مُوجَلٌّ إِنِّي مُوجَلٌّ حَتَّى وَقَعَ فِي الْبَحْرِ قَالَ زُرَّارَةُ فَقُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَأَيِّ شَيْءٍ كَانَ يَخَافُ وَهُوَ مُوجَلٌّ قَالَ يَقْطَعُ بَعْضَ أَطْرَافِهِ

(419 - زرارة از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده که فرمود: کار شیطان در جنگ بدر این بود که مسلمانان را در چشم کفار کم جلوه دهد و کفار را در چشم مسلمانان زیاد جلوه گر سازد، پس جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَامُ با شمشیر بر او حمله کرد و او پا به فرار نهاده و می گفت: ای جبرئیل من مهلت دارم، من مهلت دارم (و هنوز وقت مرگم نرسیده و خدا به من مهلت داده که تا روز وقت معلوم زنده باشم)؟ و هم چنان دوید تا به دریا افتاد.

زرارة گوید: من به امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کردم: چرا با اینکه مهلت داشت می ترسید؟ فرمود: می ترسید که بعضی از اعضای او را قطع کند.

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ
عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَمَّنْ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ص عَلَى
التَّلِّ الَّذِي عَلَيْهِ مَسْجِدُ الْفَتْحِ فِي غَزْوَةِ الْأَحْزَابِ فِي لَيْلَةِ ظُلْمَاءَ قَرَّةً فَقَالَ مَنْ
يَذْهَبُ فَيَأْتِينَا بِخَبْرِهِمْ وَلَهُ الْجَنَّةُ فَلَمْ يَقُمْ أَحَدٌ ثُمَّ أَعَادَهَا فَلَمْ يَقُمْ أَحَدٌ فَقَالَ أَبُو
عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام بِيَدِهِ وَمَا أَرَادَ الْقَوْمُ أَرَادُوا أَفْضَلَ مِنَ الْجَنَّةِ ثُمَّ قَالَ مَنْ هَذَا فَقَالَ
حُذَيْفَةُ فَقَالَ أَمَا تَسْمَعُ كَلَامِي مُنْذُ اللَّيْلَةِ وَلَا تَكَلِّمْ أَقْبِرْتَ فَقَامَ حُذَيْفَةُ وَهُوَ يَقُولُ
الْقُرُّ وَالضُّرُّ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ مَنْعَنِي أَنْ أُجِيبَكَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص انْطَلِقْ حَتَّى
تَسْمَعَ كَلَامَهُمْ وَتَأْتِيَنِي بِخَبْرِهِمْ فَلَمَّا ذَهَبَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص اللَّهُمَّ احْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ
يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ حَتَّى تَرُدَّهُ وَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص يَا
حُذَيْفَةُ لَا تُحَدِّثْ شَيْئًا حَتَّى تَأْتِيَنِي فَأَخَذَ سَيْفَهُ وَقَوْسَهُ وَحَجَفَتْهُ قَالَ حُذَيْفَةُ
فَخَرَجْتُ وَمَا بِي مِنْ ضُرٍّ وَلَا قُرٍّ فَمَرَرْتُ عَلَى بَابِ الْخَنْدَقِ وَقَدِ اعْتَرَاهُ الْمُؤْمِنُونَ
وَ الْكُفَّارُ فَلَمَّا تَوَجَّهَ حُذَيْفَةُ قَامَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَ نَادَى يَا صَرِيخَ الْمَكْرُوبِينَ وَيَا
مُجِيبَ الْمُضْطَرِّينَ أَكْشِفْ هَمِّي وَ غَمِّي وَ كَرْبِي فَقَدْ تَرَى حَالِي وَ حَالَ أَصْحَابِي
فَنَزَلَ عَلَيْهِ جِبْرَائِيلُ عليه السلام فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ ذَكَرُهُ قَدْ سَمِعَ مَقَالَتَكَ وَ
دُعَاءَكَ وَ قَدْ أَجَابَكَ وَ كَفَاكَ هَوْلَ عَدُوِّكَ فَجَنَّا رَسُولُ اللَّهِ ص عَلَى رُكْبَتَيْهِ وَ
بَسَطَ يَدَيْهِ وَ أَرْسَلَ عَيْنَيْهِ ثُمَّ قَالَ شُكْرًا شُكْرًا كَمَا رَحِمْتَنِي وَ رَحِمْتَ أَصْحَابِي ثُمَّ
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص قَدْ بَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيْهِمْ رِيحًا مِنْ السَّمَاءِ الدُّنْيَا فِيهَا
حَصَى وَ رِيحًا مِنْ السَّمَاءِ الرَّابِعَةِ فِيهَا جَنْدَلٌ قَالَ حُذَيْفَةُ فَخَرَجْتُ فَإِذَا أَنَا بِنِيرَانِ
الْقَوْمِ وَ أَقْبَلَ جُنْدُ اللَّهِ الْأَوَّلُ رِيحٌ فِيهَا حَصَى فَمَا تَرَكَتْ لَهُمْ نَارًا إِلَّا أَذْرَتْهَا وَ لَا
خِبَاءَ إِلَّا طَرَحَتْهُ وَ لَا رُمْحًا إِلَّا أَلْقَتْهُ حَتَّى جَعَلُوا يَتَرَسُّونَ مِنَ الْحَصَى فَجَعَلْنَا نَسْمَعُ

وَقَعَ الْحَصَى فِي الْأُتْرَسَةِ فَجَلَسَ حُدَيْفَةُ بَيْنَ رَجُلَيْنِ مِنَ الْمُشْرِكِينَ فَقَامَ إِبْلِيسُ فِي صُورَةِ رَجُلٍ مُطَاعٍ فِي الْمُشْرِكِينَ فَقَالَ أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّكُمْ قَدْ نَزَلْتُمْ بِسَاحَةِ هَذَا السَّاحِرِ الْكَذَّابِ أَلَا وَ إِنَّهُ لَنْ يَفُوتَكُمْ مِنْ أَمْرِهِ شَيْءٌ فَإِنَّهُ لَيْسَ سَنَةَ مُقَامٍ قَدْ هَلَكَ الْخُفُّ وَالْحَافِرُ فَارْجِعُوا وَ لِيَنْظُرْ كُلُّ رَجُلٍ مِنْكُمْ مَنْ جَلِيسُهُ قَالَ حُدَيْفَةُ فَظَنَرْتُ عَنْ يَمِينِي فَضَرَبْتُ بِيَدِي فَقُلْتُ مَنْ أَنْتَ فَقَالَ مُعَاوِيَةُ فَقُلْتُ لِلَّذِي عَنْ يَسَارِي مَنْ أَنْتَ فَقَالَ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرٍو قَالَ حُدَيْفَةُ وَ أَقْبَلَ جُنْدُ اللَّهِ الْأَعْظَمُ فَقَامَ أَبُو سُفْيَانَ إِلَى رَاحِلَتِهِ ثُمَّ صَاحَ فِي قُرَيْشِ النَّجَاءِ النَّجَاءِ وَ قَالَ طَلْحَةَ الْأَزْدِيُّ لَقَدْ زَادَكُمْ مُحَمَّدٌ بِشَرًّا ثُمَّ قَامَ إِلَى رَاحِلَتِهِ وَ صَاحَ فِي بَنِي أَشْجَعِ النَّجَاءِ النَّجَاءِ وَ فَعَلَ عُبَيْنَةَ بْنُ حِصْنٍ مِثْلَهَا ثُمَّ فَعَلَ الْحَارِثُ بْنُ عَوْفِ الْمُزْنِيِّ مِثْلَهَا ثُمَّ فَعَلَ الْأَقْرَعُ بْنُ حَابِسٍ مِثْلَهَا وَ ذَهَبَ الْأَحْزَابُ وَ رَجَعَ حُدَيْفَةُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ص فَأَخْبَرَهُ الْخَبَرَ وَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّهُ كَانَ لِيُشْبِهُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

(420 - از امام صادق عليه السلام روایت شده که فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله در

جنگ احزاب در شبی تاریک و سرد روی تلی که اکنون مسجد فتح روی آن قرار دارد ایستاد و فرمود: کیست که برود و گزارشی از مشرکین برای ما بیاورد و در عوض بهشت پاداشش باشد! هیچکس از جا برنخاست ، بار دوم این سخن را تکرار کرد و کسی بر نخاست در اینجا امام صادق عليه السلام دست خود را حرکت داده فرمود: آیا آن مردم چه می خواستند؟ آیا بهتر از بهشت می خواستند؟

سپس رسول خدا صلی الله علیه و آله (به کسیکه در آن نزدیکی بود) فرمود: کیستی ؟ گفت : حدیفه ام ، فرمود: آیا سخن مرا از اول شب می شنوی و دم نمی زنی ؟ آیا در گوری ؟ (و در برخی از نسخه ها به جای (اقبرت) (اقترب) ذکر شده یعنی نزدیک آی) حدیفه از جا برخاست و می گفت : خدا مرا به قربانت کند سرما و سختی مرا باز داشت که پاسخ شما را بدهم ، رسول خدا

ﷺ فرمود: هم اکنون به میان آنها برو تا سخن آنها را بشنوی و گزارش آنها را به من برسانی ، و چون حذیفه به راه افتاد رسول خدا ﷺ (دست به دعا برداشته) گفت : بار خدایا او را از پیش رو و از پشت سر و از سمت راست و چپش نگهداری کن تا به سوی ما بازش گردانی ، و از آنسو رسول خدا ﷺ به حذیفه فرمود: کاری انجام ندهی تا به نزد من باز آئی ، حذیفه شمشیر و کمان و سپر خود را برداشته و به راه افتاد.

حذیفه گوید: من به راه افتادم و دیگر هیچ گونه سختی و سرما در من نبود، پس از راه خندق گذشتم و مؤمنان و کفار را دیدم که در آنجا پاس می دادند، و از سوی دیگر حذیفه که به دنبال ماموریت خویش رفت رسول خدا ﷺ برخاست و با صدای بلند این دعا را خواند.

(ای فریاد رس درماندگان و ای پاسخ دهنده گرفتاران ، اندوه و غم و گرفتاری مرا برطرف گردان که تو به خوبی نگران حال من و اصحاب من هستی) در این وقت جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَامُ نازل شد و عرض کرد: ای رسول خدا همانا خدای عزوجل گفتارت را شنید و دعایت را به اجابت رساند و هراس دشمنت را از تو دور کرد، رسول خدا ﷺ بدو زانو (روی زمین) نشست و دستها را باز کرد، و اشک از دیدگانش سرازیر شده گفت : سپاس تو را چنانچه به من و اصحابم رحم کردی ، آنگاه رسول خدا ﷺ فرمود: همانا خدای عزوجل بادی مخلوط به ریگ از آسمان دنیا بر آنها فرستاد و باد دیگری نیز توام با قطعه های سنگ از آسمان چهارم بر آنها فرو فرستاد.

حذیفه گوید: من برفتم و آتشی آنها را افروخته دیدم ، و در این هنگام بود که لشکر نخست خدا که باد مخلوط به ریگ بود رو آورد، و دیگر آتشی از آنها به جای نگذارد جز آنکه آنرا پراکنده ساخت ، و چادری به جای نگذارد مگر

آنکه از جا کند، و نیزه ای سرپا نگذارد تا بدانجا که برای جلوگیری از سنگ ریزه ها سپر جلوی رو می گرفتند و صدای برخورد سنگریزه ها با سپرها بگوش می خورد.

حذیفه هم چنان پیش رفت تا در وسط دو تن از مشرکین نشست ، در اینوقت شیطان بصورت یکی از سران مشرکین در آمد و گفت : ای مردم شما در آستان این مرد جادوگر دروغگو در آمده اید، این را بدانید که کار از دست شما بیرون نرود (نومید نشوید و در کار او شتاب روا مدارید که) فرصت باقی است ، و امسال سال توقف در اینجا نیست (و بیش از این ماندن در اینجا صلاح نباشد) حیوانات سم دار و بی سم (شتران و اسبان) همگی به هلاکت رسیدند، پس به مکه باز گردید، و هر کدام از شماها هم نشین خود را واپاید (و دقت کند تا بیگانه ای برای جاسوسی به میان شما نیامده باشد).

حذیفه گوید: من (برای آنکه گرفتار نشوم) به سمت راست خود نگاه کردم و (بدانکه پهلویم نشسته بود) دست زده گفتم : کیستی ؟ گفت : معاویه ، و بدانکه سمت چپم بود گفتم : تو کیستی ؟ گفت سهیل بن عمرو.

حذیفه گوید: در این هنگام بود که لشگر اعظم خدا در رسید، ابوسفیان برخاست و بر مرکب سوار شد و در میان قریش فریاد زد: گریز، گریز، و طلحه ازدی گفت : محمد شری برای شما افزود سپس سوار بر مرکب خویش شد در میان قبیله بنی اشجع فریاد زد: فرار، فرار، عیینة بن حصن نیز همین کار را کرد، حارث بن عوف مزنی نیز همین کار را انجام داد، و اقرع بن حابس نیز چنین کرد. و بدین ترتیب احزاب (که برای نابودی پیغمبر اسلام و یارانش همدست شده بودند) همگی برفتند، و حذیفه به نزد رسول خدا ﷺ باز گشته و جریانرا به آنحضرت اطلاع داد.

امام صادق عليه السلام فرمود: به راستی هنگامه آنشب شبیه روز قیامت بود. (

حدیث شماره : 421

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ هِشَامِ الْخُرَّاسَانِيِّ عَنِ الْمُفَضَّلِ بْنِ عُمَرَ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام بِالْكُوفَةِ أَيَّامَ قَدِيمِ عَلِيِّ أَبِي الْعَبَّاسِ فَلَمَّا انْتَهَيْنَا إِلَى الْكُنَاسَةِ قَالَ هَاهُنَا صُلْبُ عَمِّي زَيْدٌ رَحِمَهُ اللَّهُ ثُمَّ مَضَى حَتَّى انْتَهَى إِلَى طَاقِ الزِّيَّاتِينَ وَهُوَ آخِرُ السَّرَّاجِينَ فَنَزَلَ وَقَالَ انزِلْ فَإِنَّ هَذَا الْمَوْضِعَ كَانَ مَسْجِدَ الْكُوفَةِ الْأَوَّلِ الَّذِي خَطَّهُ آدَمُ عليه السلام وَأَنَا أَكْرَهُ أَنْ أَدْخُلَهُ رَاكِبًا قَالَ قُلْتُ فَمَنْ غَيْرُهُ عَنْ خِطِّهِ قَالَ أَمَّا أَوْلُ ذَلِكَ الطُّوفَانُ فِي زَمَنِ نُوحٍ عليه السلام ثُمَّ غَيْرُهُ أَصْحَابُ كِسْرَى وَنُعْمَانَ ثُمَّ غَيْرُهُ بَعْدُ زِيَادُ بْنُ أَبِي سُفْيَانَ فَقُلْتُ وَكَانَتِ الْكُوفَةُ وَمَسْجِدُهَا فِي زَمَنِ نُوحٍ عليه السلام فَقَالَ لِي نَعَمْ يَا مُفَضَّلُ وَكَانَ مَنْزِلُ نُوحٍ وَقَوْمِهِ فِي قَرْيَةٍ عَلَى مَنْزِلٍ مِنَ الْفُرَاتِ مِمَّا يَلِي غَرْبِي الْكُوفَةِ قَالَ وَكَانَ نُوحٌ عليه السلام رَجُلًا نَجَّارًا فَجَعَلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ نَبِيًّا وَانْتَجَبَهُ وَنُوحٌ عليه السلام أَوْلُ مَنْ عَمِلَ سَفِينَةً تَجْرِي عَلَى ظَهْرِ الْمَاءِ قَالَ وَ لَبِثَ نُوحٌ عليه السلام فِي قَوْمِهِ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا يَدْعُوهُمْ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَيَهْزُونَ بِهِ وَيَسْخَرُونَ مِنْهُ فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ مِنْهُمْ دَعَا عَلَيْهِمْ فَقَالَ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَيَّ الْأَرْضَ مِنَ الْكَافِرِينَ دِيَارًا إِنَّكَ إِن تَذَرَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاكِرًا كَفَّارًا فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى نُوحٍ أَنْ اصْنَعْ سَفِينَةً وَأَوْسِعْهَا وَعَجِّلْ عَمَلَهَا فَعَمِلَ نُوحٌ سَفِينَةً فِي مَسْجِدِ الْكُوفَةِ بِيَدِهِ فَآتَى بِالْخَشَبِ مِنْ بَعْدِ حَتَّى فَرَغَ مِنْهَا قَالَ الْمُفَضَّلُ ثُمَّ انْقَطَعَ حَدِيثُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عِنْدَ زَوَالِ الشَّمْسِ فَقَامَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَصَلَّى الظُّهْرَ وَالْعَصْرَ ثُمَّ انصَرَفَ مِنَ الْمَسْجِدِ فَالتَفَتَ عَنْ يَسَارِهِ وَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى مَوْضِعِ دَارِ الدَّارِيِّينَ وَهُوَ مَوْضِعُ دَارِ ابْنِ حَكِيمٍ وَذَلِكَ فُرَاتُ الْيَوْمِ فَقَالَ لِي يَا مُفَضَّلُ وَ هَاهُنَا نُصِبَتْ أَصْنَامُ قَوْمِ نُوحٍ عليه السلام يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا ثُمَّ مَضَى

حَتَّى رَكِبَ دَابَّتَهُ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ فِي كَمْ عَمَلٍ نُوحٍ سَفِينَتَهُ حَتَّى فَرَّغَ مِنْهَا قَالَ
 فِي دَوْرَيْنِ قُلْتُ وَ كَمْ الدَّوْرَيْنِ قَالَ ثَمَانِينَ سَنَةً قُلْتُ وَ إِنَّ الْعَامَّةَ يَقُولُونَ عَمَلَهَا فِي
 خَمْسِمِائَةِ عَامٍ فَقَالَ كَلَّا كَيْفَ وَ اللَّهُ يَقُولُ وَ وَحِينَا قَالَ قُلْتُ فَأَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ
 عَزَّ وَ جَلَّ حَتَّى إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَ فَرَ التَّنُّورُ فَأَيْنَ كَانَ مَوْضِعُهُ وَ كَيْفَ كَانَ فَقَالَ كَانَ
 التَّنُّورُ فِي بَيْتِ عَجُوزٍ مُؤْمِنَةٍ فِي دُبْرِ قِبْلَةِ مَيْمَنَةِ الْمَسْجِدِ فَقُلْتُ لَهُ فَإِنَّ ذَلِكَ مَوْضِعُ
 زَاوِيَةِ بَابِ الْفَيْلِ الْيَوْمَ ثُمَّ قُلْتُ لَهُ وَ كَانَ بَدَأَ خُرُوجَ الْمَاءِ مِنْ ذَلِكَ التَّنُّورِ فَقَالَ نَعَمْ
 إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَحَبُّ أَنْ يُرَى قَوْمَ نُوحٍ آيَةً ثُمَّ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَرْسَلَ
 عَلَيْهِمُ الْمَطَرَ يُفِيضُ فَيْضًا وَ فَاضَ الْفُرَاتُ فَيْضًا وَ الْعُيُونُ كُلُّهُنَّ فَيْضًا فَغَرَّقَهُمُ اللَّهُ
 عَزَّ ذِكْرُهُ وَ أَنْجَى نُوحًا وَ مَنْ مَعَهُ فِي السَّفِينَةِ فَقُلْتُ لَهُ كَمْ لَبِثَ نُوحٌ فِي السَّفِينَةِ
 حَتَّى نَضَبَ الْمَاءُ وَ خَرَجُوا مِنْهَا فَقَالَ لَبِثُوا فِيهَا سَبْعَةَ أَيَّامٍ وَ لَيَالِيهَا وَ طَافَتْ بِالْبَيْتِ
 أُسْبُوعًا ثُمَّ اسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَ هُوَ فَرَاتُ الْكُوفَةِ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّ مَسْجِدَ الْكُوفَةِ
 قَدِيمٌ فَقَالَ نَعَمْ وَ هُوَ مُصَلَّى الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ لَقَدْ صَلَّى فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ص حِينَ
 أُسْرِيَ بِهِ إِلَى السَّمَاءِ فَقَالَ لَهُ جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَا مُحَمَّدُ هَذَا مَسْجِدُ أَبِيكَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ
 مُصَلَّى الْأَنْبِيَاءِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَانزِلْ فَصَلِّ فِيهِ فَانزَلَ فَصَلَّى فِيهِ ثُمَّ إِنَّ جِبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَرَجَ بِهِ
 إِلَى السَّمَاءِ

(421 - مفضل بن عمر گوید: در آنوقتی که امام صادق علیه السلام برای دیدار
 ابوالعباس (سفاح نخستین خلیفه عباسی) به کوفه آمد من نیز در رکاب
 آنحضرت بودم ، همینکه به محله کناسه رسیدیم فرمود: در اینجا بود که عمویم
 زید رضی الله عنه را به دار زدند، سپس برفت تا چون به طاق زیت فروشان که آخر بازار
 سراجها بود رسید از مرکب پیاده شد و به من نیز فرمود: فرود آی این مکان
 مسجد کوفه نخست است که آدم علیه السلام طرح آنرا ریخت و من خوش ندارم که
 سواره بدان وارد شوم .

من عرض کردم: پس چه کسی آن طرح را به هم زده؟ فرمود: نخست طوفان زمان نوح علیه السلام بود، سپس اصحاب کسری (پادشاه ایران) و نعمان (بن منذر پادشاه حیره). در پنج کیلومتری کوفه قرار داشته (و سپس زیاد بن ابی سفیان).

بدو عرض کردم: مگر کوفه و مسجدش در زمان نوح بوده است؟ فرمود: آری ای مفضل، خانه نوح و قوم او در قریه ای در کنار فرات بوده و آن قریه در سمت غرب کوفه قرار داشته، فرمود: و نوح مردی بود نجار، و خدای عزوجل او را به پیغمبری برگزید، و نوح علیه السلام نخستین کسی بود که کشتی ساخت که روی آب راه رود. و نوح هزار سال و پنجاه سال کم در میان قوم خود بسر برد و در این مدت آنها را به سوی خدای عزوجل دعوت کرد و آنها آنجناب را به ریشخند و مسخره گرفتند، نوح که چنان دید بر آنها نفرین کرده گفت:

(پروردگارا از این کافران دیاری روی زمین مگذار، که راستی اگر آنها را بگذاری بندگانت را گمراه کنند و جز بدکار کافر تولید نکنند) (سوره نوح آیه 26 - 27) پس خدای عزوجل به نوح وحی کرد یک کشتی بساز و آن را وسیع و پهناور کن و در ساختن آن شتاب کن، نوح به دست خود در مسجد کوفه کشتی را ساخت و چوب آن را از راه دوری آورد تا از ساختن آن فارغ شد.

مفضل گوید: در این موقع که ظهر شده بود سخن امام صادق علیه السلام قطع شد و برخاسته نماز ظهر و عصر را خواند سپس از مسجد بیرون آمد و به سمت چپ خود متوجه شد و با دست خود اشاره به جای خانه دارین (عطر فروشان) کرد و آنجا جای خانه ابن حکیم و امروزه مجرای آب فرات است، پس به من

فرمود ای مفضل در اینجا بت‌های قوم نوح نصب شده بود بنام یغوث و یعوق و نسر، سپس پیش رفت تا به مرکب خود سوار شد.

عرض کردم: قربانت! در چند سال نوح کشتی را ساخت و از آن فارغ شد؟ فرمود: در دو دور گفتم: دو دور چه قدر بوده؟ فرمود: هشتاد سال، گفتم: عامه (مردم) گویند: در مدت پانصدسال آنرا ساخت؟ فرمود: هرگز (اینطور نبوده) چگونه (چنین بوده)؟! با اینکه خداوند فرماید: (و بساز کشتی را به فرمان ما) و وحی ما... (سوره هود آیه 37) (مجلسی رحمته الله علیه گوید: ظاهر آنست که حضرت در اینجا وحی را به معنای لغوی آن که سرعت است تفسیر فرموده، و محتمل است که مقصود این باشد که وحی خدا و فرمان او با این مقدار تاخیر مناسبت ندارد).

گوید: عرض کردم: به من خبر ده از معنای گفتار خدای عزوجل (که فرماید): (تا وقتی که فرمان ما بیامد و تنور جوشید) (سوره هود آیه 40) جای آن کجا بوده؟

و (گذشته) چگونه بوده است؟ فرمود: تنور در خانه پیره زنی با ایمان پشت قبله و در طرف راست مسجد قرار داشت، بدانحضرت گفتم: آنجا اکنون در طرف زاویه باب الفیل است.

سپس عرض کردم ابتدا آب از این تنور بیرون آمده؟ فرمود: آری، همانا خدای عزوجل می خواست که به قوم نوح نشانه و معجزه ای بنمایاند، سپس خدای تبارک و تعالی بارانی شدید برایشان بارید و فرات طغیان کرد و همه چشمه ها جوشید بطور زیادی و خدای عزوجل آنها را غرق کرد و نوح و کسانی که با او در کشتی بودند نجات یافتند.

بدو عرض کردم : نوح چه مدتی در کشتی ماند تا آب بر زمین نشست و آنها از کشتی خارج شدند؟ فرمود: هفت روز، و کشتی هفت بار دور خانه (کعبه) طواف کرد سپس بر جودی که همان فرات کوفه است قرار گرفت . (مجلسی رحمه الله) گوید: شاید به جای (فرات الکوفه) (قریب الکوفه) یعنی نزدیک کوفه بوده و تصحیف شده باشد چون در اخبار وارد شده که جودی همان تپه ای است که اکنون به نجف موسوم است).

بدو عرض کردم : مسجد کوفه قدیم است ؟ فرمود: آری و آنجا مکان نماز پیغمبران است ، و هنگامی هم که رسول خدا ﷺ به آسمان بالا رفت (در شب معراج) در آنجا نماز خواند، و جبرئیل بدو گفت .ای محمد این مسجد پدرت آدم ؑ و جایگاه نماز پیغمبران است تو هم فرود آی و در آن نماز بگزار، حضرت فرود آمد و در آن نماز گزارد، و سپس جبرئیل آن حضرت را به آسمان برد.)

حدیث شماره : 422

عَلَىٰ بَنِي إِبْرَاهِيمَ عَنِ أَبِيهِ عَنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ
عَنْ أَبِي حَمَزَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ أَبِي رَزِينِ الْأَسَدِيِّ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ إِنَّ
نُوحًا صَ لَمَّا فَرَغَ مِنَ السَّفِينَةِ وَكَانَ مِعَادُهُ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ رَبِّهِ فِي إِهْلَاكِ قَوْمِهِ
أَنَّ يَفُورَ النَّوْرُ فَفَارَقَتْ أَمْرَاتُهُ إِنَّ النَّوْرَ قَدْ فَارَقَاقَامَ إِلَيْهِ فَخَتَمَهُ فَقَامَ الْمَاءُ وَ
أَدْخَلَ مَنْ أَرَادَ أَنْ يَدْخُلَ وَأَخْرَجَ مَنْ أَرَادَ أَنْ يَخْرُجَ ثُمَّ جَاءَ إِلَى خَاتَمِهِ فَنَزَعَهُ
يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى
الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ الْأَلْوَابِ وَدُسِّرَ قَالَ وَكَانَ نَجْرَهَا فِي
وَسَطِ مَسْجِدِكُمْ وَ لَقَدْ تَقَصَّ عَنْ ذَرْعِهِ سَبْعُمِائَةَ ذِرَاعٍ

(422) - ابو رزین اسدی از امیر مؤمنان عليه السلام روایت کرده که فرمود: همانا

نوح عليه السلام چون از کار ساختن کشتی فارغ شد، و وعده میان او و پروردگارش
در مورد هلاکت قوم او این بود که تنور بجوشد که ناگاه تنور جوشید، همسرش
گفت: تنور بجوشش در آمد، نوح برخاست و سر آن را مهر کرد و آب ایستاد،
آنگاه هر که را می خواست در کشتی در آورد وارد کرد، و هر که می خواست
بیرون برد بیرون کرد آنگاه بر سر تنور آمد و مهر را از سر آن برداشت، خدای
عزوجل فرماید: (و درهای آسمان را به آبی ریزان گشودیم، و در زمین چشمه
ها بشکافتیم، و (هر دو) آب برای کاری که مقدر شده بود به هم پیوست و او را
بدان کشتی که تخته ها و میخها داشت برداشتیم) (سوره قمر آیه 11 - 13).
فرمود: و آن کشتی را در وسط این مسجد شما (مسجد کوفه) نجاری کرد، و از
ذرع این مسجد هفتصد ذراع کاسته شده (شاید امام عليه السلام این جمله را برای رفع
استبعاد مردم از اینکه چگونه کشتی به آن بزرگی را در وسط این مسجد که در

وضع فعلی گنجایش آن را ندارد ساخته است بیان فرموده ، و این مطلب را تذکر داده است که این مسجد بزرگتر از این بوده .)

حدیث شماره : 423

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ جَاءَتْ امْرَأَةٌ نُوحَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهُوَ يَعْمَلُ السَّفِينَةَ فَقَالَتْ لَهُ إِنَّ النَّوْرَ قَدْ خَرَجَ مِنْهُ مَاءٌ فَقَامَ إِلَيْهِ مُسْرِعًا حَتَّى جَعَلَ الطَّبَقَ عَلَيْهِ وَخَتَمَهُ بِخَاتَمِهِ فَقَامَ الْمَاءُ فَلَمَّا فَرَّغَ مِنَ السَّفِينَةِ جَاءَ إِلَى الْخَاتَمِ فَفَضَّهُ وَكَشَفَ الطَّبَقَ فَفَارَ الْمَاءُ

(423 - از امام صادق عليه السلام روایت شده که فرمود: همسر نوح عليه السلام هنگامی

که آنحضرت مشغول ساختن کشتی بود به نزد او آمده گفت : از تنور آب بیرون آمده ؟ نوح با شتاب بر سر تنور آمد و سرپوشی روی آن نهاد و به مهر خویش آن را مهر کرد، پس آب ایستاد، و چون از کار ساختن کشتی فراغت یافت بیامد و آن مهر را شکست و سرپوش را از روی تنور برداشت و آب جوشید .)

حدیث شماره : 424

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُمَانَ
عَنْ إِسْمَاعِيلَ الْجَعْفِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ كَانَتْ شَرِيعَةُ نُوحٍ عليه السلام أَنْ يُعْبَدَ اللَّهُ
بِالتَّوْحِيدِ وَ الْإِخْلَاصِ وَ خَلْعِ الْأَنْدَادِ وَ هِيَ الْفِطْرَةُ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا وَ أَخَذَ اللَّهُ
مِيثَاقَهُ عَلَى نُوحٍ عليه السلام وَ عَلَى النَّبِيِّينَ عليهم السلام أَنْ يُعْبُدُوا اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ لَا
يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئاً وَ أَمَرَ بِالصَّلَاةِ وَ الْأَمْرِ بِالْمَعْرُوفِ وَ النَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ الْحَلَالِ وَ
الْحَرَامِ وَ لَمْ يَفْرَضْ عَلَيْهِ أَحْكَامَ حُدُودٍ وَ لَا فَرَضَ مَوَارِيثَ فَهَذِهِ شَرِيعَتُهُ فَلَبِثَ
فِيهِمْ نُوحٌ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَاماً يَدْعُوهُمْ سِرّاً وَ عَلَانِيَةً فَلَمَّا أَبَوْا وَ عَتَوْا قَالَ
رَبُّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانْتَصِرْ فَأَوْحَى اللَّهُ جَلَّ وَ عَزَّ إِلَيْهِ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ
قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَسِسْ بِهِمْ إِنْ كَانُوا يَفْعَلُونَ [يَعْْمَلُونَ] فَلِذَلِكَ قَالَ نُوحٌ عليه السلام وَ لَا يَلِدُوا
إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعِ الْفُلْكَ

(424 - اسماعیل جعفری از امام باقر عليه السلام روایت کرده که فرمود: شریعت (و
دین) نوح عليه السلام این بود که باید خدا را به یگانگی و از روی اخلاص پرستید و
از پرستش شباه و امثالی که برای او ساخته اند دست کشید، و این همان
سرشتی است که مردم بر آن سرشته شده اند، و خداوند از نوح و از دیگر
پیامبران عليهم السلام پیمان گرفته که خدای تبارک و تعالی را بپرستند و چیزی را
شریک با او نسازند، و دستور فرموده به نماز و امر به معروف و نهی از منکر و
حلال و حرام، ولی بر او احکام حدود و موارث را فرض و مقرر نکرد و
شریعت نوح همین بود.

و نوح در میان آن مردم هزار سال پنجاه سال کم توقف کرد و در این مدت در خفا و آشکارا آنها را به خدا دعوت کرد و چون سرباز زدند و سرکشی کردند گفت :

(پروردگارا من مغلوب شده ام پس انتقام مرا بگیر) (سوره قمر آیه 10) پس خدای عزوجل به او وحی فرمود: (همانا از قوم تو جز آنها که ایمان آوردند دیگر ایمان نیاورند و تو از اعمالی که می کنند اندوهگین مباش) (سوره هود آیه 36) و از این مدت بود که نوح گفت : (اینها جز بدکار کفران پیشه تولید نکنند) (سوره نوح آیه 27) پس خدای عزوجل به او وحی فرمود: (کشتی بساز).

حدیث شماره : 425

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ
عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ الْجُعْفِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ إِنَّ نُوحًا عليه السلام لَمَّا
غَرَسَ النَّوَى مَرَّ عَلَيْهِ قَوْمُهُ فَجَعَلُوا يَضْحَكُونَ وَيَسْخَرُونَ وَيَقُولُونَ قَدْ قَعَدَ غَرَّاسًا
حَتَّى إِذَا طَالَ النَّخْلُ وَكَانَ جَبَّارًا طَوَّالًا قَطَعَهُ ثُمَّ نَحَتَهُ فَقَالُوا قَدْ قَعَدَ نَجَّارًا ثُمَّ أَلْفَهُ
فَجَعَلَهُ سَفِينَةً فَمَرُّوا عَلَيْهِ فَجَعَلُوا يَضْحَكُونَ وَيَسْخَرُونَ وَيَقُولُونَ قَدْ قَعَدَ مَلَّاحًا
فِي فَلَاةٍ مِنَ الْأَرْضِ حَتَّى فَرَغَ مِنْهَا

(425 - اسماعیل جعفی از امام باقر عليه السلام روایت کند که فرمود: هنگامیکه

نوح عليه السلام هسته درخت (نخل را می کاشت درخت شده ، و چون نخله ها بلند
شد و کاملاً بلند شده و سر کشید آنها را برید و سپس شروع به تراشیدن آنها
کرد، مردم به او گفتند: حال دیگر نجار شده ! سپس آنها را به هم پیوست و
کشتی ساخت ، آن مردم باز بر او گشتند و شروع بخنده و مسخره کردند و
گفتند: حالا دیگر کشتیبان شده آنها روی زمین خشک ، تا اینکه از ساختن
کشتی فراغت یافت .)

حدیث شماره : 426

عَلَى عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ صَالِحِ الثَّوْرِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَ طُولُ سَفِينَةِ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَلْفَ ذِرَاعٍ وَ مِائَتِي ذِرَاعٍ وَ عَرْضُهَا ثَمَانِمِائَةَ ذِرَاعٍ وَ طُولُهَا فِي السَّمَاءِ ثَمَانِينَ ذِرَاعًا وَ سَعَتْ بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ وَ طَافَتْ بِالْبَيْتِ سَبْعَةَ أَشْوَاطٍ ثُمَّ اسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ

(426 - حسن بن صالح ثوری از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود:

درازی کشتی نوح هزار و دویست ذراع بود، و پهنای آن هشتصد ذراع و بلندی آن بطرف بالا هشتاد ذراع ، و میان صفا و مروه (یعنی از همان روی آب که بود) سعی کرد و هفت بار به دور خانه (کعبه) طواف کرد آنگاه بیامد و روی کوه جودی قرار گرفت .)

حدیث شماره : 427

مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنِ إِسْمَاعِيلَ الْجَعْفِيِّ وَ عَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ عَمْرٍو وَ عَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ أَبِي الدَّيْلَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ حَمَلَ نُوحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي السَّفِينَةِ الْأَزْوَاجَ الثَّمَانِيَةَ الَّتِي قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ مِنَ الضَّانِّ اثْنَيْنِ وَ مِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ وَ مِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَ مِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ فَكَانَ مِنَ الضَّانِّ اثْنَيْنِ زَوْجٌ دَاجِنَةٌ يُرْبِيهَا النَّاسُ وَ الزَّوْجُ الْآخَرُ الضَّانُّ الَّتِي تَكُونُ فِي الْجِبَالِ الْوَحْشِيَّةُ أُحِلَّ لَهُمْ صَيْدُهَا وَ مِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ زَوْجٌ دَاجِنَةٌ يُرْبِيهَا النَّاسُ وَ الزَّوْجُ الْآخَرُ الطَّبْيُ الَّتِي تَكُونُ فِي الْمَفَاوِزِ وَ مِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ

الْبَخَاتِيُّ وَالْعَرَابُ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ زَوْجٌ دَاجِنَةٌ لِلنَّاسِ وَالزَّوْجُ الْآخِرُ الْبَقَرُ
الْوَحْشِيَّةُ وَكُلُّ طَيْرٍ طَيِّبٍ وَحْشِيٌّ أَوْ إِنْسِيٌّ ثُمَّ غَرِقَتِ الْأَرْضُ

(427) - عبدالحمید بن ابی الدیلم از امام صادق علیه السلام روایت کند که فرمود:

نوح علیه السلام هشت جفت از جانداران را در کشتی حمل کرد همانهایی را که خدای عزوجل فرموده است: (هشت جفت (از حیوانات) دو میش، دو بز،... و از شتر دو راس، و از گاو دو راس) (سوره انعام آیه 144 - 145) و از میش دو جفت بود یکی میش اهلی که مردم تربیت کنند، و جفت دیگر میش کوهی بود که شکار آن برای مردم حلال است، و از بز هم دو جفت بود یک جفت اهلی که مردم تربیت کنند و جفت دیگر آن بزهایی بودند که در دشت و بیابان هستند، و از شتر هم دو جفت بود یکی شتر بخاتی (که در سمت خراسان پرورش یابد) و جفت دیگر شتر عربی بود، و از گاو دو جفت بود یک جفت گاو اهلی و یکجفت گاو وحشی، و هر پرنده اهلی و وحشی را هم با خود برداشت آنگاه زمین غرق شد.)

حدیث شماره : 428

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي
يَزِيدَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ ارْتَفَعَ الْمَاءُ عَلَى كُلِّ جَبَلٍ وَعَلَى كُلِّ
سَهْلٍ خَمْسَةَ عَشَرَ ذِرَاعًا

(428) - از امام صادق علیه السلام روایت شده که فرمود: (در آنروز) آب بر روی

هر کوه و دشتی به ارتفاع پانزده ذراع بالا رفت .)

حدیث شماره : 429

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ عَاشَ نُوحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَلْفَ سَنَةٍ وَثَلَاثِمِائَةَ سَنَةٍ مِنْهَا ثَمَانِمِائَةٌ وَخَمْسِينَ سَنَةً قَبْلَ أَنْ يُبْعَثَ وَ أَلْفُ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا وَ هُوَ فِي قَوْمِهِ يَدْعُوهُمْ وَ خَمْسِمِائَةَ عَامٍ بَعْدَ مَا نَزَلَ مِنَ السَّفِينَةِ وَ نَضَبَ الْمَاءَ فَمَصَّرَ الْأَمْصَارَ وَ أَسْكَنَ وَ لَدَهُ الْبُلْدَانَ ثُمَّ إِنَّ مَلَكَ الْمَوْتِ جَاءَهُ وَ هُوَ فِي الشَّمْسِ فَقَالَ السَّلَامُ عَلَيْكَ فَرَدَّ عَلَيْهِ نُوحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ مَا جَاءَ بِكَ يَا مَلَكَ الْمَوْتِ قَالَ جِئْتُكَ لِأَقْبِضَ رُوحَكَ قَالَ دَعْنِي أَدْخُلْ مِنَ الشَّمْسِ إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ لَهُ نَعَمْ فَتَحَوَّلَ ثُمَّ قَالَ يَا مَلَكَ الْمَوْتِ كُلُّ مَا مَرَّ بِي مِنَ الدُّنْيَا مِثْلُ تَحْوِيلِي مِنَ الشَّمْسِ إِلَى الظِّلِّ فَاْمُضِ لِمَا أُمِرْتُ بِهِ فَاقْبِضْ رُوحَهُ ع

(429 - برخی از اصحاب ما از امام صادق عليه السلام روایت کرده اند که فرمود:

نوح عليه السلام دو هزار و سیصد سال عمر کرد، هشتصد و پنجاه سال پیش از اینکه به پیغمبری مبعوث شود، و نهصد و پنجاه سال در میان مردم آنها را به خدا دعوت کرد و پانصد سال پس از (طوفان که از) کشتی فرود آمد و آب فرو نشست ، و در این مدت شهرها را از نو بنا کرد و فرزندان را در شهرها جا داد، سپس فرشته مرگ در وقتیکه در آفتاب نشسته بود به سراغش آمد و به او گفت : آمده ام تا قبض روحت کنم ، نوح فرمود: اجازه می دهی تا من از آفتاب به سایه بروم ؟ گفت : آری ، نوح از آفتاب به سایه آمد سپس فرمود: ای ملک الموت آنچه از این عمر دنیا بر من گذشت بمانند همین جایجا شدن من از آفتاب به سایه بود، اکنون ماموریت خود را انجام ده ، پس ملک الموت جانش را بگرفت

شرح :

در عمر حضرت نوح عليه السلام میان مورخین و هم چنین در روایات اختلاف است برخی گفته اند، هزار سال بوده ، و برخی هزار و چهارصد و هفتاد سال گفته اند و برخی - همانطور که در این حدیث است - دو هزار و سیصد سال ذکر کرده اند، و برخی تا دو هزار و پانصد سال هم نقل کرده اند. و بگفته مرحوم مجلسی رحمته الله جمع میان روایت در اینباره خالی از اشکال نیست .

حدیث شماره : 430

مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ وَعَبْدِ الْكَرِيمِ بْنِ عَمْرٍو وَعَبْدِ الْحَمِيدِ بْنِ أَبِي الدَّيْلَمِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ قَالَ قَالَ عَاشَ نُوحٌ عليه السلام بَعْدَ الطُّوفَانِ خَمْسَمِائَةَ سَنَةً ثُمَّ أَتَاهُ جِبْرِيْلُ عليه السلام فَقَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ قَدْ انْقَضَتْ بُيُوتُكَ وَاسْتَكْمَلْتَ أَيَّامَكَ فَانظُرْ إِلَى الْإِسْمِ الْأَكْبَرِ وَمِيرَاتِ الْعِلْمِ وَآثَارِ عِلْمِ النُّبُوَّةِ الَّتِي مَعَكَ فَادْفَعْهَا إِلَى ابْنِكَ سَامٍ فَإِنِّي لَأُتْرِكُ الْأَرْضَ إِلَّا وَفِيهَا عَالِمٌ تُعْرَفُ بِهِ طَاعَتِي وَيُعْرَفُ بِهِ هُدَايَ وَ يَكُونُ نَجَاةً فِيمَا بَيْنَ مَقْبُضِ النَّبِيِّ وَمَبْعَثِ النَّبِيِّ الْآخِرِ وَلَمْ أَكُنْ أَتْرِكُ النَّاسَ بغيرِ حُجَّةٍ لِي وَدَاعٍ إِلَيَّ وَهَادٍ إِلَيَّ سَبِيلِي وَ عَارِفٍ بِأَمْرِي فَإِنِّي قَدْ قَضَيْتُ أَنْ أَجْعَلَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادِيًا أَهْدِي بِهِ السُّعْدَاءَ وَ يَكُونُ حُجَّةً لِي عَلَى الْأَشْقِيَاءِ قَالَ فَدَفَعَ نُوحٌ عليه السلام الْإِسْمَ الْأَكْبَرَ وَمِيرَاتِ الْعِلْمِ وَ آثَارِ عِلْمِ النُّبُوَّةِ إِلَى سَامٍ وَ أَمَّا حَامٌ وَ يَافِثٌ فَلَمْ يَكُنْ عِنْدَهُمَا عِلْمٌ يَنْتَفِعَانِ بِهِ قَالَ وَ بَشَّرَهُمْ نُوحٌ عليه السلام بِهُودٍ عليه السلام وَ أَمْرَهُمْ بِاتِّبَاعِهِ وَ أَمْرَهُمْ أَنْ يَفْتَحُوا الْوَصِيَّةَ فِي كُلِّ عَامٍ وَ يَنْظُرُوا فِيهَا وَ يَكُونُ عِيدًا لَهُمْ

(430 - اسماعیل بن جابر و دیگران از امام صادق عليه السلام روایت کرده اند که

فرمود: حضرت نوح عليه السلام پس از طوفان پانصد سال زندگی کرد سپس جبرئیل

به نزد او آمده (و از جانب خدای تعالی برای او پیغام آورده) گفت: ای نوح همانا دوران پیغمبری تو سپری شده و روزگارت بسر آمده اکنون در اسم اکبر و میراث علم و آثار علم نبوت که همراه، است نظر کن و آن را به فرزندت سام بسیار، زیرا من زمین را وانگذارم جز آنکه در آن دانشمندی باشد که طاعت من بوسیله او شناخته شود و راه هدایت من بدو دانسته گردد، و او وسیله نجاتی باشد در فاصله مرگ یک پیغمبر و بعثت پیغمبر دیگر، و شیوه من چنان نیست که مردم را بدون حجتی از جانب خود، و بدون خواننده به سوی خود و راهنمایی به سوی راه من، و کسی که عارف به فرمان من باشد واگذارم، و مقرر داشته ام که برای هر قومی راهنمایی منصوب دارم که سعادت‌مندان را بدو راهنمایی کنم و حجت من باشد بر مردم سعادت پیشه.

فرمود: پس نوح عليه السلام اسم اکبر و میراث علم و آثار علم نبوت را به سام سپرد، و اما حام و یافث (دو فرزند دیگر نوح) علمی نداشتند که بدان سودمند شوند، و حضرت نوح آنها را به آمدن هود مژده داد و به پیروی کردن از او فرمائشان داد، و بدانها دستور داد که وصیت نامه را در سر هر سال یک مرتبه باز کنند و در آن بنگرند و آنروز عید آنها باشد.)

حدیث شماره : 431

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَاصِمِ بْنِ حُمَيْدٍ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قُلْتُ لَهُ إِنَّ بَعْضَ أَصْحَابِنَا يَفْتَرُونَ وَ يَقْدِفُونَ مَنْ خَالَفَهُمْ فَقَالَ لِي الْكَفُّ عَنْهُمْ أَجْمَلُ ثُمَّ قَالَ وَاللَّهِ يَا أَبَا حَمْزَةَ إِنَّ النَّاسَ كُلَّهُمْ أَوْلَادُ بَغَايَا مَا خَلَا شِيعَتَنَا قُلْتُ كَيْفَ لِي بِالْمَخْرَجِ مِنْ هَذَا فَقَالَ لِي يَا أَبَا حَمْزَةَ كِتَابُ اللَّهِ الْمُنَزَّلُ يَدُلُّ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى جَعَلَ لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ سَهَامًا ثَلَاثَةً فِي جَمِيعِ الْفَيْءِ ثُمَّ قَالَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ اعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَ لِلرَّسُولِ وَ لِذِي الْقُرْبَى وَ الْيَتَامَى وَ الْمَسَاكِينِ وَ ابْنِ السَّبِيلِ فَنَحْنُ أَصْحَابُ الْخُمْسِ وَ الْفَيْءِ وَ قَدْ حَرَّمْنَا عَلَى جَمِيعِ النَّاسِ مَا خَلَا شِيعَتَنَا وَ اللَّهُ يَا أَبَا حَمْزَةَ مَا مِنْ أَرْضٍ تَفْتَحُ وَ لَا خُمْسٍ يُخْمَسُ فَيُضْرَبُ عَلَى شَيْءٍ مِنْهُ إِلَّا كَانَ حَرَامًا عَلَى مَنْ يُصِيبُهُ فَرَجًا كَانَ أَوْ مَالًا وَ لَوْ قَدْ ظَهَرَ الْحَقُّ لَقَدْ بَاعَ الرَّجُلُ الْكَرِيمَةَ عَلَيْهِ نَفْسُهُ فِيمَنْ لَا يَزِيدُ حَتَّى إِنَّ الرَّجُلَ مِنْهُمْ لَيَفْتَدِي بِجَمِيعِ مَالِهِ وَ يَطْلُبُ النَّجَاةَ لِنَفْسِهِ فَلَا يَصِلُ إِلَى شَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ وَ قَدْ أَخْرَجُونَا وَ شِيعَتَنَا مِنْ حَقِّكَ ذَلِكَ بَلَا عُدْرٍ وَ لَا حَقٍّ وَ لَا حُجَّةٍ قُلْتُ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسَيْنَيْنِ قَالَ إِمَّا مَوْتُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ أَوْ إِدْرَاكُ ظُهُورِ إِمَامٍ وَ نَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِهِمْ مَعَ مَا نَحْنُ فِيهِ مِنَ الشَّدَّةِ أَنْ يُصِيبَهُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ قَالَ هُوَ الْمَسْخُ أَوْ بِأَيْدِينَا وَ هُوَ الْقَتْلُ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِنَبِيِّهِ ص قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبَّصُونَ وَ التَّرَبُّصُ انْتِظَارٌ وَفُوعِ الْبَلَاءِ بِأَعْدَائِهِمْ

(431 - ابو حمزه گوید: به امام باقر عليه السلام عرض کردم: برخی از هم مذهبنا

ما به مخالفین افتراء بندند و آنها را به حرامزادگی نسبت دهند؟ فرمود:

خودداری کردن از اینها بهتر است ، سپس فرمود: به خدا سوگند ای ابا حمزه مردم همگی اولاد (بغی) هستند جز شیعیان ما، من عرض کردم : چه دلیلی بر این مطلب برای من هست ؟ فرمود کتاب خدا بر آن دلالت دارد، زیرا خدای تبارک و تعالی برای ما سه سهم از همه غنائم مقرر فرموده و خدای عزوجل چنین فرموده : (بداند که هر چه را به غنیمت گیرید پنج یک آن از خدا و بیغمبر و خویشان او و یتیمان و تنگدستان و در راه ماندگان است) (سوره انفال آیه 41) پس مائیم صاحبان خمس و غنیمت ، و ما آن را بر تمام مردم جز شیعیانمان حرام کرده ایم ، به خدا ای ابا حمزه هیچ سرزمینی فتح نشود و هیچ خمسی از آن بیرون نرود و بر چیزی از آن دست نزنند جز آنکه بدست آنکس که رسیده حرام باشد چه زن باشد و چه مرد ، و اگر حق ظاهر گردد (و دولت حقه پیروز شود) مردی را که نزد خود عزیز است در معرض فروش در آورند (با فروش آن را به مزایده گذارند) در میان کسانی که چیزی در بهای او نیفزاید، تا آنجا که مردی از ایشان (یعنی مخالفین) حاضر است هرچه دارد بدهد و راه نجاتی برای خود بیابد ولی بدان نرسد، و اینها بودند که ما و شیعیانمان را از حق (مسلم) خود بیرون کردند بدون عذر و به ناحق و بدون دلیل و برهان .

عرض کردم : (تفسیر این آیه چیست) گفتار خدای عزوجل : (بگو مگر برای ما جز یکی از دو سرانجام نیک را انتظار می برند...) (سوره توبه آیه 52) فرمود:

(آن دو سرانجام نیک) یا مرگ در راه اطاعت خدا است و یا درک ظهور امام ، (ولی ما درباره آنها انتظار می بریم) با اینوضع سخت و ناهنجاری که داریم (که خداوند از نزد خود عذابی بدانها برساند) فرمود: که آن عذاب مسخ است (با بدست ما) (آنها را عذاب کند) که آن کشتن آنها است . خدای عزوجل

به پیغمبرش فرمود: (بگو منتظر باشید که ما نیز با شما از منتظران هستیم) و مقصود انتظار وقوع بلا به دشمنان آنها است .

حدیث شماره : 432

و بِهِذَا الْإِسْنَادِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ إِنَّهُ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ قَالَ هُوَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ لَتَعْلَمَنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ قَالَ عِنْدَ خُرُوجِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ لَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ قَالَ اخْتَلَفُوا كَمَا اخْتَلَفَتْ هَذِهِ الْأُمَّةُ فِي الْكِتَابِ وَ سَيَخْتَلِفُونَ فِي الْكِتَابِ الَّذِي مَعَ الْقَائِمِ الَّذِي يَأْتِيهِمْ بِهِ حَتَّى يُنْكِرَهُ نَاسٌ كَثِيرٌ فَيُقَدِّمُهُمْ فَيَضْرِبُ أَعْنَاقَهُمْ وَ أَمَّا قَوْلُهُ عَزَّ وَجَلَّ وَ لَوْ لَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ قَالَ لَوْ لَا مَا تَقَدَّمَ فِيهِمْ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَا أَبْقَى الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْهُمْ وَاحِدًا وَ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ الَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ قَالَ بِخُرُوجِ الْقَائِمِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ اللَّهُ رَبُّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ قَالَ يَعْنُونَ بِوَلَايَةِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَ زَهَقَ الْبَاطِلُ قَالَ إِذَا قَامَ الْقَائِمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ ذَهَبَتْ دَوْلَةُ الْبَاطِلِ

(432 - و نیز امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده که در تفسیر گفتار خدای عزوجل :

(بگو من برای نبوت از شما مزدی نمی خواهم و از متصنعان نیستم ، و او جز تذکاری برای جهانیان نیست) (سوره ص آیه 86 - 78) فرمود: او امیر مؤمنان عَلَيْهِ السَّلَامُ است (و پس از مدتی خبر او را خواهید دانست) فرمود: (یعنی) هنگام خروج حضرت قائم عَلَيْهِ السَّلَامُ .

و در گفتار خدای عزوجل : (و به راستی به موسی کتاب دادیم و در آن اختلاف روی داد) (سوره هود آیه 100) فرمود: اختلاف کردند چنانچه این امت

در قرآن اختلاف کردند، و محققا در کتابی هم که با قائم علیه السلام است و برای آنها بیاورد اختلاف خواهند کرد بدان حد که جمع زیادی آنرا انکار کنند و آنحضرت آنها را (که منکر شده اند) پیش دارد و گردنشان را بزند. و اما گفتار خدای عزوجل: (و اگر سخن نهائی نبود میانشان قضاوت می شد و راستی که ستمکاران را عذابی است دردناک) (سوره شوری آیه 21) فرمود:

(یعنی) اگر نباشد آنچه از جانب خداوند از پیش درباره آنها گذشته است حضرت قائم علیه السلام یک تن از آنها را زنده نگذارد.

و در گفتار خدای عزوجل: (و آنانکه روز جزا را تصدیق دارند) (سوره معارج آیه 26) فرمود: مقصود (روز) ظهور حضرت قائم علیه السلام است.

و در گفتار خدای عزوجل: (که گویند: سوگند به خدا پروردگارمان که ما مشرک نبودیم) (سوره انعام آیه 22) فرمود: مقصودشان مشرک بودن ولایت علی علیه السلام است (که دیگران را شریک در خلافت او دانند).

و در گفتار خدای عزوجل: (بگو حق بیامد و باطل نابود شد) (سوره اسری آیه 81) فرمود: هنگامیکه قائم علیه السلام قیام کند دولت باطل از میان برود.

حدیث شماره : 433

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قُلْتُ لَهُ فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ فَقَالَ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ يُسَلِّطُ وَاللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ عَلَى بَدَنِهِ وَلَا يُسَلِّطُ عَلَى دِينِهِ قَدْ سَلَّطَ عَلَى أَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَسَوَّاهُ خَلْقَهُ وَلَا يُسَلِّطُ عَلَى دِينِهِ وَقَدْ يُسَلِّطُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى أُبْدَانِهِمْ وَلَا يُسَلِّطُ عَلَى دِينِهِمْ قُلْتُ قَوْلُهُ تَعَالَى إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَكَّلُونَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ قَالَ الَّذِينَ هُمْ بِاللَّهِ مُشْرِكُونَ يُسَلِّطُ عَلَى أُبْدَانِهِمْ وَعَلَى أَدْيَانِهِمْ

(433 - ابوبصیر گوید: به امام صادق علیه السلام گفتم: (تفسیر این آیه چیست):

(و چون قرآن بخوانی از شیطان رانده شده به خدا پناه بر، که او را بر کسانی که ایمان دارند و به پروردگار خویش توکل کنند تسلطی نیست) (سوره نحل آیه 98 - 99) فرمود: ای ابا محمد تسلط او بر مؤمنین بر تن او است و بر دین او مسلط نشود، او بر ایوب (بیغمبر) علیه السلام تسلط یافت و خلقت (بدن) او را زشت کرد ولی بر دینش تسلط نیافت، و بسا است که بر تن مؤمنان تسلط یابد ولی بر دینشان مسلط نگردد.

عرض کردم: (دنبالش) که خدای تعالی فرماید: (تسلط او بر کسانی است که دوستدار اویند و کسانی که آنها به خدا شرک آرند) (آیه 100) فرمود: آن کسانی که به خدا شرک آرند هم بر بدنهایشان و هم بر دینشان مسلط گردد.

حدیث شماره : 434

عَنْهُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مَنْصُورٍ عَنْ حَرِيْزِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ الْفُضَيْلِ قَالَ دَخَلْتُ مَعَ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ وَهُوَ مُتَكِيٌّ عَلَيَّ فَنَظَرَ إِلَيَّ النَّاسُ وَنَحْنُ عَلَى بَابِ بَنِي شَيْبَةَ فَقَالَ يَا فَضَيْلُ هَكَذَا كَانَ يَطُوفُونَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ لَا يَعْرِفُونَ حَقًّا وَلَا يَدِينُونَ دِينًا يَا فَضَيْلُ انْظُرْ إِلَيْهِمْ مُكَبِّينَ عَلَيَّ وَجُوهِهِمْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ مِنْ خَلْقٍ مَسْخُورٍ بِهِمْ مُكَبِّينَ عَلَيَّ وَجُوهِهِمْ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ آيَةَ أَفَمَنْ يَمْشِي مُكَبِّاً عَلَيَّ وَجْهَهُ أَهْدَى أَمَّنْ يَمْشِي سَوِيًّا عَلَيَّ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ يَعْنِي وَاللَّهِ عَلِيًّا عليه السلام وَالْأَوْصِيَاءَ عليهم السلام ثُمَّ تَلَا هَذِهِ آيَةَ فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّئَتْ وَجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدْعُونَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام يَا فَضَيْلُ لَمْ يَتَسَمَّ بِهَذَا الْإِسْمِ غَيْرُ عَلِيٍّ عليه السلام إِلَّا مُفْتَرٍ كَذَّابٌ إِلَى يَوْمِ الْبَاسِ هَذَا أَمَا وَاللَّهِ يَا فَضَيْلُ مَا لِلَّهِ عَزَّ ذِكْرُهُ حَاجٌّ غَيْرُكُمْ وَلَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا لَكُمْ وَلَا يَتَقَبَّلُ إِلَّا مِنْكُمْ وَإِنَّكُمْ لَأَهْلُ هَذِهِ آيَةِ إِنْ تَجْتَبِئُوا كِبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نَكُفْرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلْكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا يَا فَضَيْلُ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ تُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَتُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَتَكْفُوا السِّتْنَكَمَ وَتَدْخُلُوا الْجَنَّةَ ثُمَّ قَرَأَ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ أَنْتُمْ وَاللَّهُ أَهْلُ هَذِهِ آيَةِ

(434 - فضیل گوید: با امام باقر عليه السلام به مسجد الحرام در آمدیم و آنحضرت

به من تکیه کرده بود، پس همانطور که ما در میان باب بنی شیبه بودیم به مردم نگرست و فرمود: ای فضیل مردم در زمان جاهلیت نیز به همین وضع دور خانه کعبه طواف می کردند نه حقی می شناختند و نه به دینی پابند بودند، ای فضیل خوب به آنها (دقت کن) بنگر که چگونه بروی خود نگون سارند، خدا لعنتشان کند که اینها چه مردم مسخره و نگون ساری بر روی خویش هستند، سپس این

آیه را خواند: (آیا کسی که نگون سار بر چهره خویش راه رود راهبرتر است یا کسیکه راست و به راهی راست گام زند) (سوره ملک آیه 22) و مقصود از این آیه به خدا علی علیه السلام و اوصیاء (علیهم السلام) هستند، سپس این آیه را خواند: (و چون او را نزدیک و مقرب درگاه (حق) بینند درهم و بدریخت گردد چهره کسانی که کفر ورزیدند و بدانها گویند این همان کسی است که بدو ادعا داشتید) (سوره ملک آیه 27) و مقصود امیرمؤمنان علیه السلام است، ای فضیل کسی جز علی علیه السلام بدن نام (یعنی امیرالمؤمنین) نامیده نشد مگر آنکه افتراء بسته و دروغ زن بوده تا به امروز مردم.

به خدا سوگند ای فضیل کسی از روی حقیقت برای خدا عزوجل حج نکند جز شما، و جز از شما گناهی آمرزیده نگردد، و عملی پذیرفته نگردد جز از شما، و شمائید به راستی اهل این آیه (که فرماید): (اگر از گناهان بزرگی که از آن منع شده اید کناره کنید گناهان (کوچک) شما را محو کنیم و شما را بجایگاه ارجمندی داخل کنیم) (سوره نساء آیه 31).

ای فضیل آیا خشنود نیستید شماها که نماز بخوانید و زکوة بدهید و زبانهاتان را نگاه دارید و به بهشت بروید، سپس این آیه را خواند: (آیا ندیدی آن کسانی را که بدانها گفته شد دستهای خود را نگاه دارید و نماز را بر پا دارید و زکوة بدهید...) (سوره نساء آیه 77). و فرمود: شمائید به خدا قسم اهل این آیه.

حدیث شماره : 435

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ ابْنِ مَجْبُوبٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سَلْمَانَ الْأَزْدِيِّ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام وَإِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ بِظُلْمِهِ وَ سُوءِ سِيرَتِهِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفَاسِدَ

(435) - ابو اسحاق از امیرمؤمنان عليه السلام روایت کند که (در تفسیر این آیه چنین فرمود): (و چون متصدی کار شود در زمین بکوشد تا در آن فساد کند، و کشت و نژاد را تباه کند (یعنی با ستمگری و بدخواهی) و خدا فساد را دوست نمی دارد) (سوره بقره آیه 205).

حدیث شماره : 436

سَهْلُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ ابْنِ مَجْبُوبٍ عَنْ ابْنِ رَبَّابٍ عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّوَاغِيتُ

(436) - حمران بن اعین از امام باقر عليه السلام روایت کند که (این آیه را چنین) قرائت کرد: (و الذین کفروا اولیاءوهم الطواغیت) (سوره بقره آیه 257).

حديث شماره : 437

عَلَىٰ بَنُ إِبْرَاهِيمَ عَنِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ
عَنِ أَبِي جَرِيرِ الْقُمِيِّ وَهُوَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ وَفِي نُسخةِ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ أَبِي
الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى
عَالَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ
(437 - و از حضرت ابوالحسن عليه السلام روایت کرده اند (که آیه الکرسی را

چنین قرائت فرمود):

له ما فى السماوات و ما فى الارض (و ما بينهما و ما تحت الثرى عالم الغيب
و الشهادة الرحمن الرحيم) من الذى يشفع عنده الا باذنه ...)

حدیث شماره : 438

مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدٍ عَنْ حَمْزَةَ بْنِ عُبَيْدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ عَبَّادٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ لَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَ آخِرُهَا وَ هُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ آتَيْنِ بَعْدَهَا

(438 - اسماعیل بن عباد از امام صادق عليه السلام روایت کرده (که در آیه

الکرسی چنین فرمود): (**وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ**) و آخرش (**وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ...، الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ**) و دو آیه بعد از آن است .

شرح :

ظاهر این است که یعنی دو آیه بعد هم جزء آیه الکرسی است .

حدیث شماره : 439

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ الْحُسَيْنِ بْنِ سَيْفٍ عَنْ أَخِيهِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي بَكْرٍ بْنِ مُحَمَّدٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقْرَأُ وَ زُلْزَلُوا ثُمَّ زُلْزَلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ

(439 - ابی بکر بن محمد گوید: از امام صادق عليه السلام شنیدم که (آیه 214

سوره بقره را) چنین می خواند: (وزلزوا) (ثم زلزوا) حتی يقول الرسول .)

حدیث شماره : 440

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ بِوَلَايَةِ الشَّيَاطِينِ عَلَى مُلْكِ سُلَيْمَانَ وَ يَقْرَأُ أَيْضاً سَلُّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ وَ مِنْهُمْ مَنْ جَحَدَ وَ مِنْهُمْ مَنْ أَقْرَأَ وَ مِنْهُمْ مَنْ بَدَّلَ وَ مَنْ يُبَدِّلُ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

(440 - ابوبصیر از امام صادق عليه السلام روایت کرده که (این آیه را) چنین خواند: (و اتبعوا ما تتلوا الشياطين (بولاية الشياطين) على ملك سليمان) (سوره بقره آیه 102).

و نیز این آیه را دیگر چنین قرائت فرمود:

سَلُّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ (فمنهم من آمن و منهم من جحد و منهم من أقرأ و منهم من بدل) (سَلُّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ ۖ وَمَنْ يُبَدِّلُ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ). (سوره بقره آیه 211).

مترجم گوید:

گذشته از اینکه این چند حدیث (یعنی از حدیث 435 تا حدیث 440) بیشتر ضعیف یا مجهول است، ظاهراً مقصود امام عليه السلام - بر فرض صحت آنها - از جمله های اضافی تفسیر و توضیح و تاویل آیات است نه اینکه بخواهد اثبات تحریف فرماید چنانچه برخی از اخباریین بدانها استدلال کرده اند، و این مطلبی است که گروهی از خود اخباریین نیز مانند شیخ حر عاملی و دیگران در امثال اینگونه احادیث بدان تصریح کرده اند و ما در جلد چهارم اصول کافی مترجم

(ص 440) سخنان آنها را ذکر کرده محملی که برای اینگونه اخبار ذکر کرده اند بیان داشته ایم .

حدیث شماره : 441

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْحَاقَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَيْضِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَمْرُضُ مِنْهُ الْمَرِيضُ فَيَأْمُرُ الْمُعَالِجُونَ بِالْحَمِيَةِ فَقَالَ لَكِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ لَا نَحْتَمِي إِلَّا مِنَ التَّمْرِ وَتَدَاوَى بِالتَّفَاحِ وَ الْمَاءِ الْبَارِدِ قُلْتُ وَ لِمَ تَحْتَمُونَ مِنَ التَّمْرِ قَالَ لِأَنَّ نَبِيَّ اللَّهِ حَمَى عَلِيًّا عليه السلام مِنْهُ فِي مَرَضِهِ

(441 - محمد بن فیض گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم : بسا است که کسی از ما مریض می شود و پزشکان معالج به او دستور پرهیز می دهند، فرمود ولی ما خاندان جز از خرما (در حال بیماری) پرهیز نمی کنیم ، و بوسیله سیب و آب سرد مداوا می کنیم ، عرض کردم : از خرما چرا پرهیز می کنید؟ فرمود: برای آنکه پیغمبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ علی عليه السلام را در وقتی که بیمار شده بود از آن پرهیز داد.)

حدیث شماره : 442

عَنْ أَحْمَدَ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ ابْنِ رِثَابٍ عَنِ الْحَلْبِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ لَا تَنْفَعُ الْحَمِيَّةُ لِمَرِيضٍ بَعْدَ سَبْعَةِ أَيَّامٍ

(442 - حلبی گوید: شنیدم از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ که می فرمود: پرهیز برای

هیچ بیماری پس از گذشتن هفت روز دیگر سودی ندارد.)

حدیث شماره : 443

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُوسَى بْنِ بَكْرٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لَيْسَ الْحَمِيَّةُ أَنْ تَدَعَ الشَّيْءَ أَصْلًا لَا تَأْكُلَهُ وَ لَكِنَّ الْحَمِيَّةَ أَنْ تَأْكُلَ مِنَ الشَّيْءِ وَ تُخَفِّفَ

(443 - موسی بن بکر از امام موسی بن جعفر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که فرمود:

پرهیز بدان نیست که یک چیزی را بکلی ترک کنی و نخوری ، بلکه پرهیز آن

است که بخوری ولی کم بخوری .)

حدیث شماره : 444

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِي يَحْيَى الْوَاسِطِيِّ عَنْ
بَعْضِ أَصْحَابِنَا قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ الْمَشَى لِلْمَرِيضِ نُكْسٌ إِنَّ أَبِي عليه السلام
كَانَ إِذَا اعْتَلَّ جُعِلَ فِي تَوْبٍ فَحَمِلَ لِحَاجَتِهِ يَعْنِي الْوُضُوءَ وَ ذَاكَ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ إِنَّ
الْمَشَى لِلْمَرِيضِ نُكْسٌ

(444 - برخی از اصحاب ما از امام صادق عليه السلام روایت کنند که فرمود: راه
رفتن برای بیمار موجب بازگشت بیماری است ، همانا پدرم عليه السلام چنان بود که
هر گاه بیمار می شد او را در جامه ای می پیچیدند و برای قضای حاجت -
یعنی تطهیر و وضوء - او را می بردند، و این بدانجهت بود که می فرمود: راه
رفتن برای بیمار موجب برگشتن بیماری است .)

حدیث شماره : 445

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ ابْنِ أُذَيْنَةَ أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ عَلَى
أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ رَأَيْتُ كَأَنَّ الشَّمْسَ طَالَعَتْ عَلَى رَأْسِي دُونَ جَسَدِي فَقَالَ
تَنَالُ أَمْرًا جَسِيمًا وَ نُورًا سَاطِعًا وَ دِينًا شَامِلًا فَلَوْ غَطَّتْكَ لَانْغَمَسْتَ فِيهِ وَ لَكِنَّهَا
غَطَّتْ رَأْسَكَ أَمَا قَرَأْتَ فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَتْ تَبَرَّأَ
مِنْهَا إِبْرَاهِيمُ عليه السلام قَالَ قُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّ الشَّمْسَ خَلِيفَةُ أَوْ مُلْكُ
فَقَالَ مَا أَرَاكَ تَنَالُ الْخِلَافَةَ وَ لَمْ يَكُنْ فِي آبَائِكَ وَ أَجْدَادِكَ مُلْكٌ وَ أَيْ خِلَافَةٌ وَ
مُلُوكِيَّةٌ أَكْبَرُ مِنَ الدِّينِ وَ النُّورِ تَرَجُّوْهُ بِهِ دُخُولَ الْجَنَّةِ إِنَّهُمْ يَغْلُطُونَ قُلْتُ صَدَقْتَ
جُعِلْتُ فِدَاكَ

(445 - ابن اذینه گوید: مردی خدمت امام صادق علیه السلام شرفیاب شده عرض کرد: در خواب دیدم گویا خورشید بر سرم تنها تابیده بدون آنکه بر بدنم بتابد، فرمود: تو به مقام بزرگ و نوری درخشان و دین و مذهبی کامل نائل خواهی گشت ، و اگر همه بدنت را فرا گرفته بود در آن غرق می شدی ولی تنها سرت را فرا گرفته ، آیا این آیه را نخوانده ای : (و همینکه دید خورشید سرزد گفت این است پروردگار من ...) (سوره انعام آیه 78) و چون خورشید غروب کرد ابراهیم علیه السلام از آن بیزاری جست .

عرض کرد: قربانت گردم آنها خورشید را به خلافت رسی و در پدران و اجداد تو کسی پادشاه نبوده ، و چه خلافت و سلطنتی بالاتر از دین است و از آن نوری که بوسیله آن امید دخول بهشت را داری ، آنها به غلط تعبیر کرده اند، گفت : راست فرمودی .)

حدیث شماره : 446

عَنْهُ عَنْ رَجُلٍ رَأَى كَأَنَّ الشَّمْسَ طَالَعَتْ عَلَى قَدَمَيْهِ دُونَ جَسَدِهِ قَالَ مَالٌ يَنَالُهُ نَبَاتٌ مِنَ الْأَرْضِ مِنْ بُرٍّ أَوْ تَمْرٍ يَطْوُهُ بِقَدَمَيْهِ وَيَتَّسِعُ فِيهِ وَ هُوَ حَلَالٌ إِلَّا أَنَّهُ يَكْدُ فِيهِ كَمَا كَدَّ آدَمُ ع

(446 - و نیز روایت کند که از مردی که خواب دید گویا خورشید بر پاهایش تابیده نه بر تنش ؟ فرمود: مالی از ناحیه گیاه زمینی بدو رسد مانند گندم یا خرما که (در اثر فراوانی) آنرا زیر پای خود ریزد، و در آن توسعه دهد. و آن مال حلال باشد جز آنکه در آن رنج برد چنانچه آدم علیه السلام رنج برد.)

حديث شماره : 447

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الصَّائِعِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَعِنْدَهُ أَبُو حَنِيفَةَ فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ رَأَيْتُ رُؤْيَا عَجِيبَةً فَقَالَ لِي يَا ابْنَ مُسْلِمٍ هَاتِيهَا فَإِنَّ الْعَالِمَ بِهَا جَالِسٌ وَأَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى أَبِي حَنِيفَةَ قَالَ فَقُلْتُ رَأَيْتُ كَأَنِّي دَخَلْتُ دَارِي وَإِذَا أَهْلِي قَدْ خَرَجَتْ عَلَيَّ فَكَسَّرْتُ جَوْزًا كَثِيرًا وَنَثَرْتُهُ عَلَىَّ فَتَعَجَّبْتُ مِنْ هَذِهِ الرُّؤْيَا فَقَالَ أَبُو حَنِيفَةَ أَنْتَ رَجُلٌ تُخَاصِمُ وَتُجَادِلُ لِثَمًا فِي مَوَارِيثِ أَهْلِكَ فَبَعْدَ نَصَبٍ شَدِيدٍ تَنَالُ حَاجَتَكَ مِنْهَا إِنْ شَاءَ اللَّهُ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَصَبْتَ وَاللَّهِ يَا أَبَا حَنِيفَةَ قَالَ ثُمَّ خَرَجَ أَبُو حَنِيفَةَ مِنْ عِنْدِهِ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنِّي كَرِهْتُ تَعْبِيرَ هَذَا النَّاصِبِ فَقَالَ يَا ابْنَ مُسْلِمٍ لَا يَسُوُكَ اللَّهُ فَمَا يُوَاطِي تَعْبِيرَهُمْ تَعْبِيرَنَا وَلَا تَعْبِيرُنَا تَعْبِيرَهُمْ وَلَا لَيْسَ التَّعْبِيرُ كَمَا عَبَّرَهُ قَالَ فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ فَقَوْلُكَ أَصَبْتَ وَتَحْلِفُ عَلَيْهِ وَهُوَ مُخْطِئٌ قَالَ نَعَمْ حَلَفْتُ عَلَيْهِ أَنَّهُ أَصَابَ الْخَطَأَ قَالَ فَقُلْتُ لَهُ فَمَا تَأْوِيلُهَا قَالَ يَا ابْنَ مُسْلِمٍ إِنَّكَ تَتَمَتَّعُ بِامْرَأَةٍ فَتَتَعَلَّمُ بِهَا أَهْلُكَ فَتَمَزَّقُ عَلَيْكَ ثِيَابًا جُدْدًا فَإِنَّ الْقِشْرَ كِسْوَةُ اللَّبِّ قَالَ ابْنُ مُسْلِمٍ فَوَاللَّهِ مَا كَانَ بَيْنَ تَعْبِيرِهِ وَتَصْحِيحِ الرُّؤْيَا إِلَّا صَبِيحَةُ الْجُمُعَةِ فَلَمَّا كَانَ غَدَاةَ الْجُمُعَةِ أَنَا جَالِسٌ بِالْبَابِ إِذْ مَرَّتْ بِي جَارِيَةٌ فَأَعْجَبْتَنِي فَأَمَرْتُ غُلَامِي فَرَدَّهَا ثُمَّ أَدْخَلَهَا دَارِي فَتَمَتَّعْتُ بِهَا فَأَحَسَّتْ بِي وَبِهَا أَهْلِي فَدَخَلَتْ عَلَيْنَا الْبَيْتَ فَبَادَرَتْ الْجَارِيَةَ نَحْوَ الْبَابِ وَبَقِيَتْ أَنَا فَمَزَّقَتْ عَلَيَّ ثِيَابًا جُدْدًا كُنْتُ الْبَسُّهَا فِي الْأَعْيَادِ وَجَاءَ مُوسَى الزُّوَّارُ الْعَطَّارُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فَقَالَ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ رَأَيْتُ رُؤْيَا هَالَتْنِي رَأَيْتُ صِهْرًا لِي مَيِّتًا وَقَدْ عَانَقَنِي وَقَدْ خِفْتُ أَنْ يَكُونَ الْأَجَلُ قَدْ اقْتَرَبَ فَقَالَ يَا مُوسَى تَوَقَّعِ الْمَوْتَ صَبَاحًا وَمَسَاءً فَإِنَّهُ مُلَاقِينَا وَمُعَانَقَةُ الْأَمْوَاتِ لِلْأَحْيَاءِ أَطْوَلُ لِأَعْمَارِهِمْ فَمَا كَانَ اسْمُ صِهْرِكَ قَالَ حُسَيْنٌ فَقَالَ أَمَا إِنَّ رُؤْيَاكَ تَدُلُّ

عَلَى بَقَائِكَ وَ زِيَارَتِكَ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنَّ كُلَّ مَنْ عَانَكَ سَمِيَ الْحُسَيْنِ يَزُورُهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ

(447 - محمد بن مسلم گوید: خدمت امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ شرفیاب شدم و ابو حنیفه هم در محضر آن حضرت نشسته بود، پس بدانحضرت عرض کردم: خواب عجیبی دیده ام! فرمود: ای پسر مسلم آن را بگو که عالم به تعبیر آن در اینجا نشسته - و با دست به ابی حنیفه اشاره فرمود - گوید: عرض کردم: در خواب دیدم گویا به خانه خویش در آمدم و ناگهان همسرم را دیدم که بیرون آمد و گردوی بسیاری شکست و آنها را بر سر من ریخت، من از این خواب به تعجب فرو رفته ام! ابو حنیفه گفت: تو مردی هستی که بر سر میراث خانواده ات با مردمانی پست به جدال و ستیزه دچار شوی، و پس از رنج بسیار بدانچه از آن مال خواهی برسی انشاء الله .

اما صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ به او فرمود: رسیدی به خدا سوگند ای ابا حنیفه!
محمد بن مسلم گوید: پس از این جریان ابوحنیفه از نزد آن حضرت بیرون رفت، من به آنجناب عرض کردم: قربانت گردم من از تعبیر این ناصبی (و دشمن خاندان پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) خوشم نیامد، فرمود: ای پسر مسلم خدایت بد نیابد، تعبیر آنها موافق تعبیر ما نیست، و تعبیر ما هم موافق با تعبیر آنها نیست، و تعبیر خواب تو آنطور نیست که او تعبیر کرد، گفتم: قربانت کردم، پس چگونه به او فرمودی: رسیدی، و سوگند هم خوردی در صورتیکه او خطا کرد؟ فرمود: آری من برای او سوگند خوردم که به خطا رسید نه به حقیقت، گوید: عرض کردم: پس تعبیر خواب من چیست؟ فرمود: ای پسر مسلم تو از زنی کام بر می گیری، و همسرت از این جریان با خبر می شود، و برای انتقام

از تو جامه نوی را که در تن داری پاره پاره می کند، زیرا که پوست پوشش مغز است .

محمد بن مسلم گوید: به خدا سوگند فاصله نشد میان تعبیر آنحضرت و وقوع آن خواب در خارج مگر بامداد روز جمعه (یعنی یک هفته بیشتر نشد) که بامداد روز جمعه در خانه نشسته بودم کنیزی بر من گذشت و من از آن کنیز خوشم آمد، پس به غلامم دستور دادم آن کنیزک را باز گرداند و به خانه آورد، و من او را متعه (عقد منقطع) کردم، زخم از جریان با خبر شد: در همان حال وارد اطاق شد، کنیزک به سوی در دوید و فرار کرد و من تنها در اطاق ماندم، پس آن زن آمد و جامه های نوی را که در تنم بود و معمولاً آن را در اعیاد می پوشیدم بر تنم پاره کرد.

و موسی زوار عطر فروش به نزد امام صادق علیه السلام آمد عرض کرد: ای فرزند رسول خدا من خوابی دیده ام که مرا به هراس افکنده، دامادم را که مرده است در خواب دیدم که آمد و مرا در آغوش کشید، و (من از این خواب) می ترسم که مرگم نزدیک شده باشد فرمود: ای موسی (البته) انتظار مرگ را در صبح و شام داشته باش که او بالاخره بسراغ ما خواهد آمد، ولی هم آغوش شدن مرده ها با زنده ها دلیل دارد که تو زنده می مانی و اباعبدالله الحسین را زیارت می کنی زیرا که هر که با هم نام حسین علیه السلام معانقه کند انشاء الله آنحضرت را زیارت کند.)

حدیث شماره : 448

إِسْمَاعِيلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْقُرَشِيُّ قَالَ أَتَى إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام رَجُلٌ فَقَالَ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ رَأَيْتُ فِي مَنَامِي كَأَنِّي خَارِجٌ مِنْ مَدِينَةِ الْكُوفَةِ فِي مَوْضِعٍ أُعْرِفُهُ وَكَأَنَّ شَبْحًا مِنْ خَشَبٍ أَوْ رَجُلًا مَنُحُوتًا مِنْ خَشَبٍ عَلَى فَرَسٍ مِنْ خَشَبٍ يُلَوِّحُ بِسَيْفِهِ وَ أَنَا أَشَاهِدُهُ فَرِعًا مَرْعُوبًا فَقَالَ لَهُ عليه السلام أَنْتَ رَجُلٌ تُرِيدُ اغْتِيَالَ رَجُلٍ فِي مَعِيشَتِهِ فَاتَّقِ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَكَ ثُمَّ يُمِيتُكَ فَقَالَ الرَّجُلُ أَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ أُوتِيتَ عِلْمًا وَ اسْتَنْبَطْتَهُ مِنْ مَعْدِنِهِ أَخْبِرْكَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ عَمَّا [قَدْ] فَسَّرْتُ لِي إِنْ رَجُلًا مِنْ جِبْرَانِي جَاءَنِي وَ عَرَضَ عَلَيَّ ضَيْعَتَهُ فَهَمَمْتُ أَنْ أُمْلِكَهَا بَوَكْسٍ كَثِيرٍ لِمَا عَرَفْتُ أَنَّهُ لَيْسَ لَهَا طَالِبٌ غَيْرِي فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَ صَاحِبُكَ يَتَوَلَّانَا وَ يَبْرَأُ مِنْ عَدُوِّنَا فَقَالَ نَعَمْ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ رَجُلٌ جَيِّدُ الْبَصِيرَةِ مُسْتَحْكَمُ الدِّينِ وَ أَنَا تَائِبٌ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِلَيْكَ مِمَّا هَمَمْتُ بِهِ وَ نَوَيْتُهُ فَأَخْبِرْنِي يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ لَوْ كَانَ نَاصِبًا حَلَّ لِي اغْتِيَالُهُ فَقَالَ أَدِّ الْأَمَانَةَ لِمَنْ ائْتَمَكَ وَ أَرَادَ مِنْكَ النَّصِيحَةَ وَ لَوْ إِلَى قَاتِلِ الْحُسَيْنِ ع

(448) - اسماعیل بن عبدالله قرشی گوید: مردی به نزد امام صادق عليه السلام آمده

بدانحضرت عرض کرد: ای فرزند رسول خدا من در خواب دیدم گویا در بیرون شهر کوفه هستم در جائی که می دانم کجاست ، و گویا شبیحی از چوب یا مردی چوبی را دیدم که بر اسبی چوبین سوار بود و شمشیر را نشان می داد و من در حالی که ترسان و هراسان بودم او را بدانحال می نگریستم .

حضرت بدو فرمود: تو مردی هستی که قصد داری زندگی مردی را بر بانی (و تباه سازی) پس بترس از آن خدائی که تو را آفریده و سپس تو را بمیراند، آن مرد (که این سخن را شنید) گفت: گواهی دهم که علمی نصیب تو گشته و آن را

از معدنش دریافت کرده ای . اکنون ای فرزند رسول خدا آنچه را برایم تفسیر و تعبیر کردی بتو خبر می دهم ، همانا مردی از همسایگان من پیش من آمد و آب و ملک خود را برای فروش به من عرضه کرد و من تصمیم گرفته ام آن را به بهای بسیار کمی بخرم چون می دانم که جز من کسی طالب آنها نیست ، امام صادق علیه السلام فرمود: و این شخص (که می گوئی) کسی است که ما را دوست دارد و از دشمنان ما بیزاری جوید؟ عرض کرد: آری ای فرزند رسول خدا مردی است با بصیرت و محکم در دین ، و من به درگاه خدای عزوجل و به پیشگاه شما از این تصمیمی که گرفته بودم و قصدی که داشتم توبه می کنم ، اکنون ای فرزند رسول خدا بفرمائید اگر این شخص ناصبی (و دشمن شما خاندان) بود برای من فریب او جایز بود؟ فرمود: (نه) هرکس تو را امین دانست (و بتو در کار خویش اعتماد کرد) و از تو خیر. جوئی کرد باید نسبت به او امانت داری کنی و گرچه کشنده حسین علیه السلام باشد.)

حدیث شماره : 449

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ أَبِي بَكْرِ الْحَضْرَمِيِّ عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَعِينٍ قَالَ قُمْتُ مِنْ عِنْدِ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَاعْتَمَدْتُ عَلَى يَدِي فَبَكَيتُ فَقَالَ مَا لَكَ فَقُلْتُ كُنْتُ أَرْجُو أَنْ أُدْرِكَ هَذَا الْأَمْرَ وَبِي قُوَّةٌ فَقَالَ أَمَا تَرْضَوْنَ أَنْ عَدُوَّكُمْ يَقْتُلَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَأَنْتُمْ آمِنُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنَّهُ لَوْ قَدْ كَانَ ذَلِكَ أُعْطِيَ الرَّجُلُ مِنْكُمْ قُوَّةَ أَرْبَعِينَ رَجُلًا وَجُعِلَتْ قُلُوبُكُمْ كَزُبْرِ الْحَدِيدِ لَوْ قُدِفَ بِهَا الْجِبَالُ لَقَلَعْتَهَا وَكُنْتُمْ قِوَامَ الْأَرْضِ وَخَزَائِنَهَا

(449 - عبدالملک بن اعین گوید: در نزد امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ از جا برخاستم و (از پیری) تکیه بر دستم زده گریستم، حضرت فرمود: تو را چه شده؟ عرض کردم: من امید آن داشتم که تا نیروئی در تن دارم حکومت حقه شما و پیروزیتان را درک کنم؟

فرمود: آیا خشنود نیستید که دشمنان شما همدیگر را بکشند، و شما آسوده در خانه های خود باشید، به راستی اگر این جریان بشود، (و هنگام ظهور و پیروزی ما گردد) بر مردی از شما نیروی چهل مرد داده شود و دلهای شما چون پاره های آهن گردد که اگر با آنها به کوهها زند آنها را از جای برکنند، و شما در آن زمان حاکمان روی زمین و خزینه داران آن باشید.)

حدیث شماره : 450

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ سُفْيَانَ الْجَرِيرِيِّ عَنْ أَبِي مَرْيَمَ الْأَنْصَارِيِّ عَنْ هَارُونَ بْنِ عَنْتَرَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ سَمِعْتُ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام مَرَّةً بَعْدَ مَرَّةٍ وَهُوَ يَقُولُ وَ شَبَّكَ أَصَابِعُهُ بَعْضَهَا فِي بَعْضٍ ثُمَّ قَالَ تَفَرَّجِي تَضِيقِي وَ تَضِيقِي تَفَرَّجِي ثُمَّ قَالَ هَلَكَتِ الْمَحَاضِيرُ وَ نَجَا الْمُفْرَبُونَ وَ تَبَّتْ الْحَصَى عَلَى أَوْلَادِهِمْ أُقْسِمُ بِاللَّهِ قَسَمًا حَقًّا إِنَّ بَعْدَ الْغَمِّ فَتْحًا عَجَبًا

(450 - هارون بن عنتره از پدرش روایت کرده که گفت : بارها امیرمؤ منان را دیدم که انگشتان خود را مشبک می ساخت و درهم می کرد و (دنیا را مخاطب ساخته یا حکایت نفس می کرد و) می فرمود: گشاد شو و تنگ شو، و تنگ شو و گشاد شو، سپس فرمود: شتاب کنندگان (در امر فرج و ظهور ما) هلاک شدند، و مقربان (یا آنانکه آنرا نزدیک دانند) نجات یافتند، و سنگ ریزه بر سر میخ (قدرت) آنها به جای مانده ، سوگند می خورم به خدا از روی راستی که همانا پس از اندوه و غم فتح و گشایش شگفت آوری است .

شرح :

مجلسی رحمته الله گوید: مشبک کردن اصابع آنحضرت به این نحو بود که انگشتان یکدست را میان انگشتان دست دیگر می کرد و آنها را تا بیخ انگشتان می برد و دوباره تا بسر انگشتان بر می گرداند برای اینکه تنگی و فراخی دنیا را به آن دو حالت تشبیه کند.

و در جمله (تفرجی تضیقی و تضیقی تفرجی) گوید: ممکن است آنها را به صیغه مصدر خواند یعنی تنگ گرفتن دنیا بر من مستلزم فرج و گشایش من

است ، و سختی آن راحتی بدنبال دارد چنانچه خدای تعالی فرمود: (إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا) و همچنین به عکس آن . یا مراد این است که شدت و سختی برای من راحتی است چون خوشنودی خدا را در آن دانم ، و راحتی در دنیا را دوست ندارم چون غالباً راحتی دنیا مستلزم بیخبری و دوری از خدای تعالی است . و اظهر آن است که به صیغه امر خوانده شود و مخاطب در آن دنیا باشد . و هر دو جمله اخبار در انشاء باشد و غرض بیان اختلاف احوال دنیا است که در بلا و سختی آن امید نعمت و گشایش است ، و در عیش و نعمتش بیم بلا و شدت نهفته است ، و مقصود تسلیت و نوید دادن آنها است به فرج تا در نتیجه از رحمت پروردگار خویش نوید نگردند، و شیفته دولت باطل نشوند .

و مرحوم فیض رحمته گوید: یعنی کسی که در دنیا است احوال او مختلف گردد، گاهی در گشایش و گاهی در تنگی خدای تعالی فرماید (إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا...) پس آن کسی که در تنگی است نباید در فرج و گشایش شتاب کند بلکه صبر کند تا خدا برای او گشایش دهد، زیرا که در تنگی انتظار فرج می رود و در فرج بیم تنگی است .

و (مقربون) به صیغه فاعل از ماده (تقریب) است یعنی آنان که فرج را نزدیک دانند چنانچه خدای سبحان فرمود: (إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا) (یعنی اینان آن روز را دور می بینند و ما آن را نزدیک می بینیم) و اینکه اهل نجات هستند به خاطر همان یقین آنها است به آمدن آن روز و گشادگی سینه آنها به نور یقین . و در جمله (و ثبت الحصی علی اوتادهم) گوید: گویا کنایه از پا بر جا بودن کار ایشان و برقراری آن است .

و مجلسی رحمته در این جمله گوید: شاید مقصود بیان حکم بودن کار آنها (یعنی دولت باطل) و استواری سلطنت آنها و آمادگی اسباب فرمانروائی ایشان

است ، و از اینرو تعرض به آنان نشاید، زیرا بر قرار ماندن سنگ ریزه و استقرار آن روی میخ امری است نادر، یعنی کارهای سخت برای آنها آسان گشته و از اینرو تلاش در برانداختن حکومت آنان سودی ندارد...)

حدیث شماره : 451

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عُقْبَةَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُيَسَّرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ يَا مُيَسَّرُ كَمْ بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَ قَرْقِيسَا قُلْتُ هِيَ قَرِيبٌ عَلَى شَاطِئِ الْفُرَاتِ فَقَالَ أَمَا إِنَّهُ سَيَكُونُ بِهَا وَقَعَةٌ لَمْ يَكُنْ مِثْلَهَا مُنْذُ خَلَقَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ لَا يَكُونُ مِثْلَهَا مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ مَا دُبَّةٌ لِلطَّيْرِ تَشْبَعُ مِنْهَا سِبَاعُ الْأَرْضِ وَ طُيُورُ السَّمَاءِ يُهْلِكُ فِيهَا قَيْسٌ وَ لَا يَدْعَى لَهَا دَاعِيَةً قَالَ وَ رَوَى غَيْرٌ وَاحِدٍ وَ زَادَ فِيهِ وَ يُنَادِي مُنَادٍ هَلُمُّوا إِلَى لُحُومِ الْجَبَّارِينَ (451 - میسر گوید: امام باقر عليه السلام به من فرمود: ای میسر میان شما و

قرقیسا (شهری بوده در کنار شط فرات) چقدر راه است ؟ عرض کردم : آنجا به ما نزدیک است و بر کنار شط فرات قرار دارد، فرمود: بدانکه بزودی در آنجا واقعه ای رخ دهد که از روزی که خدای تبارک و تعالی آسمانها و زمین را آفریده مانندش اتفاق نیافتاده ، و تا آسمانها و زمین برپا است نظیرش نخواهد شد، آنجا خوان پذیرائی پرندگان گردد، درندگان زمین و پرندگان هوا از (کشته های) آن سیر شوند، قیس (که تیره ای از بنی اسد هستند) در آنجا به هلاکت رسند و دعوت کننده برای (نصرت ایشان) نباشد.

گوید: و چند تن دیگر این حدیث را روایت کرده اند و گفته اند بدنبال آن این جمله را هم فرمود: و منادی ندا کند بیائید بر سر گوشتهای گردنکشان.)

حدیث شماره : 452

عَنْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنِ
الْحُسَيْنِ بْنِ الْمُخْتَارِ عَنْ أَبِي بصيرٍ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ كُلُّ رَايَةٍ تَرْفَعُ قَبْلَ
قِيَامِ الْقَائِمِ فَصَاحِبُهَا طَاغُوتٌ يُعْبَدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

(452) - ابو بصير از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: هر پرچمی که
پیش از قیام حضرت قائم برافراشته شود صاحب آن طاغوت و سرکشی است
که در برابر خدای عزوجل (چون بتهای ساختگی) پرستیده شود.)

حدیث شماره : 453

عَنْ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ شِهَابِ بْنِ
عَبْدِ رَبِّهِ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَا شِهَابُ يَكْتَرُ الْقَتْلُ فِي أَهْلِ بَيْتِ مَنْ
قُرَيْشٍ حَتَّى يُدْعَى الرَّجُلُ مِنْهُمْ إِلَى الْخِلَافَةِ فَيَأْبَاهَا ثُمَّ قَالَ يَا شِهَابُ وَلَا تَقُلْ إِنِّي
عَنْبِتُ بَنِي عَمِّي هَؤُلَاءِ قَالَ شِهَابٌ أَشْهَدُ أَنَّهُ قَدْ عَنَاهُمْ

(453) - شهاب بن عبدربه گوید: امام صادق عليه السلام به من فرمود: در میان یک
خانواده از قریش به اندازه ای کشت و کشتار بسیار شود که هر مردی از ایشان
را به خلافت بخوانند از قبول آن خود داری کند، سپس فرمود: ای شهاب
نگوئی که مقصود من این عموزاده هایم هستند! شهاب گوید: و من گواهی دهم
که مقصود آن حضرت همانها بودند.

شرح :

مجلسی رحمته الله گوید: مقصود از عموزادگان آنحضرت بن الحسن یا بنی عباس
هستند، و اینکه شهاب کلام آنحضرت را حمل بر تقیه کرده است مؤید آن است

که مقصود همان بنی عباس بوده اند، ولی آنچه حضرت از کشتار بسیار ذکر فرموده در بنی الحسن روشن تر است ، اگر چه در بنی عباس نیز در اواخر دولت آنها چنین شد.)

حدیث شماره : 454

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكِنْدِيِّ عَنْ غَيْرٍ وَاحِدٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْفَضِيلِ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ إِنَّ النَّاسَ لَمَّا صَنَعُوا مَا صَنَعُوا إِذْ بَايَعُوا أَبَا بَكْرٍ لَمْ يَمْنَعِ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام مِنْ أَنْ يَدْعُوَ إِلَى نَفْسِهِ إِلَّا نَظَرًا لِلنَّاسِ وَ تَخَوْفًا عَلَيْهِمْ أَنْ يَرْتَدُّوا عَنِ الْإِسْلَامِ فَيَعْبُدُوا الْأَوْثَانَ وَ لَا يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ص وَ كَانَ الْأَحَبَّ إِلَيْهِ أَنْ يُقَرَّهُمْ عَلَى مَا صَنَعُوا مِنْ أَنْ يَرْتَدُّوا عَنِ جَمِيعِ الْإِسْلَامِ وَ إِنَّمَا هَلَكَ الَّذِينَ رَكِبُوا مَا رَكِبُوا فَأَمَّا مَنْ لَمْ يَصْنَعْ ذَلِكَ وَ دَخَلَ فِيمَا دَخَلَ فِيهِ النَّاسُ عَلَى غَيْرِ عِلْمٍ وَ لَا عِدَاوَةٍ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَإِنَّ ذَلِكَ لَا يُكْفِرُهُ وَ لَا يُخْرِجُهُ مِنَ الْإِسْلَامِ وَ لِذَلِكَ كَتَمَ عَلِيُّ عليه السلام أَمْرَهُ وَ بَايَعَ مُكْرَهًا حَيْثُ لَمْ يَجِدْ أَعْوَانًا

(454 - زرارة از امام باقر عليه السلام روایت کند که فرمود: همینکه مردم (پس از رحلت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم) کردند آنچه را کردند و با ابوبکر بیعت نمودند چیزی جلوگیری امیر مؤمنان عليه السلام نشد از اینکه مردم را به امامت خویش دعوت کند جز صلاح اندیشی برای خود مردم و ترس از اینکه مبدا از اسلام بر گردند و بت ها را بپرستند و گواهی بیگانگی خداوند و رسالت محمد صلی الله علیه و آله و سلم ندهند، و این مطلب که آنها را بدان کاری که کرده بودند واگذار نزد او بهتر بود از اینکه مردم در اثر مقاومت او یکسره از اصل دین اسلام بر گردند، و آنانکه دانسته مرتکب آن اعمال شدند به هلاکت رسیدند، و اما آن کسانی که این کار را نکردند (و در

جریان غصب خلافت دست نداشتند) و ندانسته و بدون آنکه یکنوع دشمنی با امیرمؤمنان علیه السلام داشته باشند از دیگران پیروی کردند اینکارشان موجب کفر آنان نشد و آنها را از اسلام بیرون نبرد، و از اینجهت بود که علی علیه السلام کار خود را پوشیده داشت (و از خلافتی که حق او بود چشم پوشید) و چون یآوری نیافت از روی اکراه بیعت کرد.

حدیث شماره : 455

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُسْكَانَ عَنْ عَبْدِ الرَّحِيمِ الْقَصِيرِ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ علیه السلام إِنَّ النَّاسَ يَفْزَعُونَ إِذَا قُلْنَا إِنَّ النَّاسَ ارْتَدُّوا فَقَالَ يَا عَبْدَ الرَّحِيمِ إِنَّ النَّاسَ عَادُوا بَعْدَ مَا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ صَ أَهْلَ جَاهِلِيَّةٍ إِنَّ الْأَنْصَارَ اعْتَزَلَتْ فَلَمْ تَعْتَزِلْ بِخَيْرٍ جَعَلُوا يُبَايِعُونَ سَعْدًا وَهُمْ يَرْتَجِزُونَ ارْتِجَازَ الْجَاهِلِيَّةِ يَا سَعْدُ أَنْتَ الْمُرْجِيُّ وَشَعْرُكَ الْمُرْجَلُ وَفَحْلُكَ الْمُرْجَمُ

(455) - عبدالرحیم قصیر گوید: به امام باقر علیه السلام عرض کردم: به راستی مردم وحشت می کنند از اینکه مامی گوئیم: مردم (پس از پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم) مرتد شدند (و حاضر نیستند به آسانی این مطلب را بپذیرند؟ فرمود: ای عبدالرحیم همانا مردم پس از رحلت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به دوران جاهلیت باز گشتند، و انصار مدینه (گرچه) کناره گرفتند (و در آغاز کار حاضر به خلافت با ابوبکر نشدند) ولی (با اینحال) به راه درستی نرفتند، آنها با سعد بن عباد بیعت کردند و همان (شعارها و) رجزهای جاهلیت را بر زبان می آوردند و می گفتند: ای سعد توئی مایه امید، که دو گیسویت روی شانه ریخته، و دشمنت (که تو را به شعر هجو کند) مطرود و رانده است .

حدیث شماره : 456

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكِنْدِيِّ عَنِ غَيْرِ وَاحِدٍ مِنْ أَصْحَابِهِ عَنْ
أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرِ الْأَحْوَلِ وَالْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ زَكَرِيَّا النَّقَاضِ عَنْ
أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ النَّاسُ صَارُوا بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ص بِمَنْزِلَةِ مَنْ اتَّبَعَ
هَارُونَ عليه السلام وَمَنْ اتَّبَعَ الْعِجْلَ وَإِنَّ أَبَا بَكْرٍ دَعَا فَأَبَى عَلِيُّ عليه السلام إِلَّا الْقُرْآنَ وَإِنَّ
عُمَرَ دَعَا فَأَبَى عَلِيُّ عليه السلام إِلَّا الْقُرْآنَ وَإِنَّ عُثْمَانَ دَعَا فَأَبَى عَلِيُّ عليه السلام إِلَّا الْقُرْآنَ وَ
إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَحَدٍ يَدْعُو إِلَى أَنْ يَخْرُجَ الدَّجَالُ إِلَّا سَيَّجِدُ مَنْ يُبَايِعُهُ وَمَنْ رَفَعَ رَأْيَهُ
ضَلَالَةً فَصَاحِبُهَا طَاغُوتٌ

(456 - زکریای نقاض گوید: شنیدم از امام باقر عليه السلام که می فرمود: مردم پس از رحلت نبی اکرم همانند کسانی شدند که جمعی از هارون و گروهی از گوساله پیروی کردند و همانا ابوبکر مردم را (بخویش) دعوت کرد، و علی عليه السلام جز به قرآن عمل نکرد، و عمر هم چنین مردم را دعوت کرد و علی عليه السلام جز به قرآن عمل نکرد، و (از بی آن دو) عثمان مردم را (به بیعت خویش) خواند، و علی عليه السلام (همانطور) جز به قرآن عمل نکرد و تا هنگام ظهور دجال هیچکس نیست که مردم را بخویش دعوت کند جز آنکه جمعی پیرو پیدا کند، و هر کس پرچم گمراهی برافرازد سرکش و باطل باشد.)

حديث شماره : 457

(حديث أبي ذر رضي الله عنه)

أبو علي الأشعري عن محمد بن عبد الجبار عن عبد الله بن محمد عن سلمة اللؤلؤي عن رجل عن أبي عبد الله عليه السلام قال أ لا أخبركم كيف كان إسلام سلمان وأبي ذر فقال الرجل وأخطأ أما إسلام سلمان فقد عرفت فآخبرني بإسلام أبي ذر فقال إن أبا ذر كان في بطن مر يرعى غنماً له فأتى ذئب عن يمين غنمه فهش بعصاه على الذئب فجاء الذئب عن شماله فهش عليه أبو ذر ثم قال له أبو ذر ما رأيت ذئباً أحب منك ولا شراً فقال له الذئب شر والله مني أهل مكة بعث الله عز وجل إليهم نبياً فكذبوه وشتموه فوقع في أذن أبي ذر فقال لامرأته هلمى مزودي وإداوتي وعصاي ثم خرج على رجله يريد مكة ليعلم خير الذئب وما أتاه به حتى بلغ مكة فدخلها في ساعة حارة وقد تعب ونصب فأتى زمزم وقد عطش فاغترف دلواً فخرج لين فقال في نفسه هذا والله يدلني على أن ما خبرني الذئب وما جئت له حق فشرب وجاء إلى جانب من جوانب المسجد فإذا حلقة من قریش فجلس إليهم فرآهم يشتمون النبي ص كما قال الذئب فما زالوا في ذلك من ذكر النبي ص والشتم له حتى جاء أبو طالب من آخر النهار فلما رأوه قال بعضهم لبعض كفوا فقد جاء عمه قال فكفوا فما زال يحدثهم ويكلّمهم حتى كان آخر النهار ثم قام وقمت على أثره فالتفت إلي فقال اذكر حاجتك فقلت هذا النبي المبعوث فيكم قال وما تصنع به قلت أومن به وأصدقّه وأعرض عليه نفسي ولا يأمرني بشيء إلا أطيعه فقال وتفضل فقلت نعم قال فتعال غداً في هذا الوقت إلى حتى أدفعك إليه قال بت تلك الليلة في المسجد حتى إذا كان الغد جلست معهم فما زالوا في ذكر النبي ص وشتمه حتى إذا طلع أبو طالب فلما

رَأَوْهُ قَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ أُمْسِكُوا فَقَدْ جَاءَ عَمَّهُ فَأَمْسَكُوا فَمَا زَالَ يُحَدِّثُهُمْ حَتَّى قَامَ
فَتَبِعْتُهُ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَقَالَ أَذْكَرُ حَاجَتَكَ فَقُلْتُ النَّبِيُّ الْمُبْعُوثُ فِيكُمْ قَالَ وَمَا تَصْنَعُ
بِهِ فَقُلْتُ أُوْمِنُ بِهِ وَأُصَدِّقُهُ وَأَعْرِضُ عَلَيْهِ نَفْسِي وَلَا يَأْمُرُنِي بِشَيْءٍ إِلَّا أَطَعْتُهُ قَالَ
وَتَفْعَلُ قُلْتُ نَعَمْ فَقَالَ قُمْ مَعِيَ فَتَبِعْتُهُ فَدَفَعَنِي إِلَى بَيْتِ فِيهِ حَمْزَةُ عَلَيْهَا فَسَلَّمْتُ
عَلَيْهِ وَجَلَسْتُ فَقَالَ لِي مَا حَاجَتُكَ فَقُلْتُ هَذَا النَّبِيُّ الْمُبْعُوثُ فِيكُمْ فَقَالَ وَمَا
حَاجَتُكَ إِلَيْهِ قُلْتُ أُوْمِنُ بِهِ وَأُصَدِّقُهُ وَأَعْرِضُ عَلَيْهِ نَفْسِي وَلَا يَأْمُرُنِي بِشَيْءٍ إِلَّا
أَطَعْتُهُ فَقَالَ تَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ قَالَ فَشَهِدْتُ قَالَ
فَدَفَعَنِي حَمْزَةُ إِلَى بَيْتِ فِيهِ جَعْفَرُ عَلَيْهَا فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ وَجَلَسْتُ فَقَالَ لِي
جَعْفَرُ عَلَيْهَا مَا حَاجَتُكَ فَقُلْتُ هَذَا النَّبِيُّ الْمُبْعُوثُ فِيكُمْ قَالَ وَمَا حَاجَتُكَ إِلَيْهِ
فَقُلْتُ أُوْمِنُ بِهِ وَأُصَدِّقُهُ وَأَعْرِضُ عَلَيْهِ نَفْسِي وَلَا يَأْمُرُنِي بِشَيْءٍ إِلَّا أَطَعْتُهُ فَقَالَ
تَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ قَالَ فَشَهِدْتُ
فَدَفَعَنِي إِلَى بَيْتِ فِيهِ عَلِيُّ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ وَجَلَسْتُ فَقَالَ لِي مَا حَاجَتُكَ فَقُلْتُ هَذَا
النَّبِيُّ الْمُبْعُوثُ فِيكُمْ قَالَ وَمَا حَاجَتُكَ إِلَيْهِ قُلْتُ أُوْمِنُ بِهِ وَأُصَدِّقُهُ وَأَعْرِضُ عَلَيْهِ
نَفْسِي وَلَا يَأْمُرُنِي بِشَيْءٍ إِلَّا أَطَعْتُهُ فَقَالَ تَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ
اللَّهِ قَالَ فَشَهِدْتُ فَدَفَعَنِي إِلَى بَيْتِ فِيهِ رَسُولُ اللَّهِ ص فَسَلَّمْتُ وَجَلَسْتُ فَقَالَ لِي
رَسُولُ اللَّهِ ص مَا حَاجَتُكَ قُلْتُ النَّبِيُّ الْمُبْعُوثُ فِيكُمْ قَالَ وَمَا حَاجَتُكَ إِلَيْهِ قُلْتُ
أُوْمِنُ بِهِ وَأُصَدِّقُهُ وَلَا يَأْمُرُنِي بِشَيْءٍ إِلَّا أَطَعْتُهُ فَقَالَ تَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ
مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فَقُلْتُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ لِي
رَسُولُ اللَّهِ ص يَا أَبَا ذَرٍّ أَنْطَلِقْ إِلَى بِلَادِكَ فَإِنَّكَ تَجِدُ ابْنَ عَمٍّ لَكَ قَدْ مَاتَ وَلَيْسَ
لَهُ وَارِثٌ غَيْرُكَ فَخُذْ مَالَهُ وَأَقِمْ عِنْدَ أَهْلِكَ حَتَّى يَظْهَرَ أَمْرُنَا قَالَ فَرَجَعَ أَبُو ذَرٍّ
فَأَخَذَ الْمَالَ وَأَقَامَ عِنْدَ أَهْلِهِ حَتَّى ظَهَرَ أَمْرُ رَسُولِ اللَّهِ ص فَقَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ عَلَيْهِ هَذَا حَدِيثُ أَبِي ذَرٍّ وَإِسْنَامِهِ عَلَيْهِ وَأَمَّا حَدِيثُ سَلْمَانَ فَقَدْ سَمِعْتُهُ فَقَالَ

جُعِلَتْ فِدَاكَ حَدَّثَنِي بِحَدِيثِ سَلْمَانَ فَقَالَ قَدْ سَمِعْتَهُ وَ لَمْ يُحَدِّثْهُ لِسُوءِ أَدْبِهِ
(حدیث ابی ذر رضی الله عنه):

457 - مردی از امام صادق علیه السلام روایت کند که فرمود: آیا جریان مسلمان شدن سلمان و ابوذر را برای شما باز نگویم؟ آن مرد گستاخی و بی ادبی کرده گفت: اما جریان اسلام سلمان را دانسته ام ولی کیفیت اسلام ابی ذر را برای من باز گوئید.

فرمود: همانا اباذر در دره (مر) (دره ای است در یک منزلی مکه) گوسفند می چرانید که گرگی از سمت راست گوسفندانش بدانها حمله کرد، ابوذر با چوبدستی خود گرگ را دور کرد، آن گرگ از سمت چپ آمد ابوذر دوباره او را براند سپس بدان گرگ گفت: من گرگی پلیدتر و بدتر از تو ندیدم، گرگ به سخن آمده گفت:

بدتر از من - به خدا - مردم مکه هستند که خدای عزوجل پیغمبری به سوی ایشان فرستاده و آنها او را تکذیب کرده و دشنامش می دهند.

این سخن در گوش ابوذر نشست و به زنش گفت: خورجین و مشک آب و عصای مرا بیاور، و سپس با پای پیاده راه مکه را در پیش گرفت تا تحقیقی درباره خبری که گرگ داده بود بنماید، و همچنان بیامد تا در وقت گرما وارد شهر مکه شد، و چون خسته و کوفته شده بود سر چاه زمزم آمد و دلور را در چاه انداخت (بجای آب) شیر بیرون آمد، با خود گفت: این جریان - به خدا سوگند - مرا بدانچه گرگ گفته است راهنمائی می کند و می فهماند که آنچه را من بدنبالش آمده ام بحق و درست است.

شیر را نوشید و بگوشه مسجد آمد، در آنجا جمعی از قریش را دید که دور هم حلقه زده و همانطور که گرگ گفته بود به پیغمبر صلی الله علیه و آله دشنام می دهند، و

همچنان پیوسته از آنحضرت سخن کرده و دشنام دادند تا وقتی که در آخر روز ابوطالب از مسجد در آمد. همینکه او را دیدند به یکدیگر گفتند: از سخن خودداری کنید که عمویش آمد.

آنها دست کشیدند و ابوطالب به نزد آنها آمد و با آنها به گفتگو پرداخت تا روز به آخر رسید سپس از جا برخواست ، ابوذر گوید: من هم با او برخاستم و بدنبالش رفتم ، ابوطالب رو به من کرد و گفت : حاجت را بگو، گفتم : این پیغمبری را که در میان شما مبعوث شده (می خواهم) ! گفت : با او چه کار داری ؟ گفتم : می خواهم بدو ایمان آورم و او را تصدیق کنم و خود را در اختیار او گذارم که هر دستوری به من دهد اطاعت کنم ، ابوطالب فرمود: راستی اینکار را می کنی ؟ گفتم : آری .

فرمود: فردا همین وقت نزد من بیا تا تو را نزد او ببرم .

ابوذر گوید: آن شب را در مسجد خوابیدم ، و چون روز دیگر شد دوباره نزد قریش رفتم و آنان همچنان سخن از پیغمبر ﷺ کرده و به او دشنام دادند تا ابوطالب نمودار شد و چون او را بدیدند به یکدیگر گفتند: خودداری کنید که عمویش آمد، و آنها خودداری کردند، ابوطالب با آنها به گفتگو پرداخت تا وقتی که از جا برخاست و من بدنبالش رفتم و بر او سلام کردم ، فرمود: حاجت را بگو، گفتم : این پیغمبری که در میان شما مبعوث شده می خواهم ، فرمود: با او چه کار داری ؟ گفتم : می خواهم بدو ایمان آورم و تصدیقش کنم و خود را در اختیار او گذارم که هر دستوری به من دهد اطاعت کنم ، فرمود: تو اینکار را می کنی ؟

گفتم : آری ، فرمود: همراه من بیا، من بدنبال او رفتم و آنجناب مرا به خانه ای برد که حمزه رضی الله عنه در آن بود، من بر او سلام کردم و نشستم حمزه گفت :

حاجت چیست ؟ گفتم : این پیغمبری که در میان شما مبعوث شده می خواهم ، فرمود: با او چه کار داری ؟ گفتم : می خواهم بدو ایمان آورم و تصدیقش کنم و خود را در اختیار او گذارم که هر دستوری به من دهد اطاعت کنم ، فرمود: گواهی دهی که معبودی جز خدای یگانه نیست ، و به اینکه محمد رسول خدا است ؟

گوید: من شهادتین را گفتم . پس حمزه مرا به خانه ای که جعفر عَلَيْهِ السَّلَامُ در آن بود برد، من بدو سلام کردم و نشستم ، جعفر به من گفت : چه حاجتی داری ؟ گفتم : این پیغمبری که در میان شما مبعوث شده می خواهم ، فرمود: با او چه کار داری ؟ گفتم : می خواهم بدو ایمان آورم و تصدیقش کنم و خود را در اختیار او گذارم که هر دستوری به من دهد اطاعت کنم ، فرمود: گواهی ده که نیست معبودی جز خدای یگانه ای که شریک ندارد و اینکه محمد بنده و رسول او است .

گوید: من گواهی دادم و جعفر مرا به خانه ای برد که علی عَلَيْهِ السَّلَامُ در آن بود من سلام کردم نشستم فرمود: چه حاجتی داری ؟ گفتم : این پیغمبری که در میان شما مبعوث شده می خواهم ، فرمود: با او چه کار داری ؟ گفتم : می خواهم بدو ایمان آورم و تصدیقش کنم و خود را در اختیار او گذارم که هر دستوری به من دهد اطاعت کنم ، فرمود: گواهی دهی که معبودی جز خدای یگانه نیست و اینکه محمد رسول خدا است ، من گواهی دادم و علی عَلَيْهِ السَّلَامُ مرا به خانه ای برد که رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در آن خانه بود، پس سلام کرده نشستم رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به من فرمود: چه حاجتی داری ؟ عرض کردم : این پیغمبری را که در میان شما مبعوث گشته می خواهم ، فرمود: با او چه کاری داری ؟ گفتم : می خواهم بدو ایمان آورم و تصدیقش کنم و هر دستوری که به من دهد

انجام دهم ، فرمود: گواهی دهی که معبودی جز خدای یگانه نیست و اینکه محمد رسول خدا است ، گفتم : گواهی دهد که معبودی جز خدای یگانه نیست ، و محمد رسول خدا است .

رسول خدا ﷺ به من فرمود: ای اباذر به سوی بلاد خویش باز گرد که عمو زاده ات از دنیا رفته و هیچ وارثی جز تو ندارد، پس مال او را بگیر و پیش خانواده ات بمان تا کار ما آشکار و ظاهر گردد ابوذر بازگشت و آن مال را برگرفت و پیش خانواده اش ماند تا کار رسول خدا ﷺ آشکار گردید.

امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام فرمود: این بود سرگذشت ابوذر و اسلام او، و اما داستان سلمان را که شنیده ای آنمرد عرض کرد: قربانت داستان سلمان را هم برایم بگو: فرمود: آن را شنیده ای ، و به خاطر بی ادبی که کرده بود برایش بیان نفرمود.
مترجم گوید:

داستان اسلام سلمان را صدوق رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ در کمال الدین نقل فرموده ، و ابن هشام نیز در سیره ، اسلام سلمان را به ترتیبی دیگر ذکر کرده که اخیرا این حقیر آنرا ترجمه کرده و بسرمایه کتابفروشی اسلامیة چاپ شده است بدانجا مراجعه شود. (زندگانی پیامبر اسلام ج 1، ص 139 - 147).

حدیث شماره : 458

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ
عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ ثُمَامَةَ بْنَ أُنْثَالٍ أَسْرَتْهُ خَيْلُ النَّبِيِّ صَ وَ قَدْ كَانَ
رَسُولُ اللَّهِ ص قَالَ اللَّهُمَّ أُمَّكُنِّي مِنْ ثُمَامَةَ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنِّي مُخَيِّرُكَ
وَاحِدَةً مِنْ ثَلَاثٍ أَقْتُلُكَ قَالَ إِذَا تَقْتَلَ عَظِيمًا أَوْ أَفَادِيكَ قَالَ إِذَا تَجِدَنِي غَالِيًا أَوْ
أَمْنٌ عَلَيْكَ قَالَ إِذَا تَجِدَنِي شَاكِرًا قَالَ فَإِنِّي قَدْ مَنَنْتُ عَلَيْكَ قَالَ فَإِنِّي أَشْهَدُ أَنْ لَا
إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَنْكَ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَ قَدْ وَ اللَّهُ عَلِمْتُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ حَيْثُ
رَأَيْتُكَ وَ مَا كُنْتُ لِأَشْهَدَ بِهَا وَ أَنَا فِي الْوَتَاقِ

(458) - زراره از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده که فرمود: ثمامه بن اسال را

سواران (لشکر) پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ اسیر گرفتند، و پیش از آن رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ دعا کرده بود و گفته بود: خدایا مرا بر ثمامه مسلط گردان ، پس رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به او فرمود: من تو را به یکی از سه چیز مخیر می سازم : یکی اینکه تو را بکشم ، ثمامه گفت : در اینصورت مرد بزرگی را کشته ای ، دیگر آنکه از تو فدیة بگیرم (و آزادت کنم) گفت : در چنین صورتی مرا مرد پر ارزش و گرانبھائی خواهی یافت ، سوم آنکه بر تو منت گذارده و آزادت کنم . ثمامة گفت : در اینصورت مرا سپاسگزار و قدردان می یابی .

حضرت فرمود: بر تو منت گذارده آزادت کردم ، ثمامه گفت : من هم گواھی دهم که معبودی جز خدای یگانه نیست ، و گواھی دهم که محمد رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ است ، و حقا که دانستم تو پیغمبر خدائی آنوقت که تو را دیدم (یا وقتی که این کردم را از تو مشاهده کردم) و آنوقت که در بند بودم نمی توانستم چنین گواھی بدهم .

شرح :

تمامه بن اسال از قبيله بنی حنفيه از بزرگان یمامه بود، و ابن هشام در سیره نقل کرده که چون مسلمان شد به مکه و به مقصد انجام عمره احرام بسته تلبیه گفت : قریش که صدای او را شنیدند و جریان اسلام او را دانستند او را دستگیر کرده خواستند بکشند ولی مردی از قریش مانع شده گفت او را نکشید که هنگام رفت و آمد به یمامه برای خرید خوار و بار به او نیازمند خواهید شد و از اینرو تمامه را رها کردند، و تمامه هنگامی که به یمامه برگشت سوگند خورد که نگذارد دانه ای گندم به مکه حمل شود تا بالاخره مردم مکه از این جریان بستوه آمده و به رسول خدا ﷺ متوسل شدند و آن حضرت نامه ای به تمامه نوشت و از او خواست که مانع حمل گندم به مکه نشود... (ترجمه سیره ج 2، ص 412).

حدیث شماره : 459

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لَمَّا وُلِدَ النَّبِيُّ ص جَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَى مَلَأٍ مِنْ قُرَيْشٍ فِيهِمْ هِشَامُ بْنُ الْمُغِيرَةَ وَالْوَلِيدُ بْنُ الْمُغِيرَةَ وَالْعَاصِمُ بْنُ هِشَامٍ وَأَبُو وَجْرَةَ بْنُ أَبِي عَمْرٍو بْنِ أُمَيَّةَ وَ عْتَبَةَ بْنَ رَبِيعَةَ فَقَالَ أَوْلَدٌ فِيكُمْ مَوْلُودُ اللَّيْلَةِ فَقَالُوا لَا قَالَ فَوُلِدَ إِذَا بِفِلَسْطِينَ غُلَامٌ اسْمُهُ أَحْمَدُ بِهِ شَامَةٌ كَلَوْنَ الْخَزَّ الْأَدَكْنَ وَ يَكُونُ هَلَاكُ أَهْلِ الْكِتَابِ وَ الْيَهُودِ عَلَى يَدَيْهِ قَدْ أَخْطَأَكُمْ وَ اللَّهُ يَا مَعْشَرَ قُرَيْشٍ فَتَفَرَّقُوا وَ سَأَلُوا فَأَخْبَرُوا أَنَّهُ وُلِدَ لِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ غُلَامٌ فَطَلَبُوا الرَّجُلَ فَلَقُوهُ فَقَالُوا إِنَّهُ قَدْ وُلِدَ فِيْنَا وَ اللَّهُ غُلَامٌ قَالَ قَبْلَ أَنْ أَقُولَ لَكُمْ أَوْ بَعْدَ مَا قُلْتُ لَكُمْ قَالُوا قَبْلَ أَنْ تَقُولَ لَنَا قَالَ فَانْطَلِقُوا بِنَا إِلَيْهِ حَتَّى نَنْظُرَ إِلَيْهِ فَانْطَلِقُوا حَتَّى أَتَوْا أُمَّهُ فَقَالُوا أَخْرِجِي ابْنَكَ حَتَّى نَنْظُرَ إِلَيْهِ فَقَالَتْ إِنَّ ابْنِي وَ اللَّهُ لَقَدْ سَقَطَ وَ مَا سَقَطَ كَمَا يَسْقُطُ الصَّبِيَانُ لَقَدْ اتَّقَى

الْأَرْضَ بِيَدَيْهِ وَرَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ فَنَظَرَ إِلَيْهَا ثُمَّ خَرَجَ مِنْهُ نُورٌ حَتَّى نَظَرَتْ إِلَى قُصُورِ بَصْرَى وَ سَمِعَتْ هَاتِفًا فِي الْجَوِّ يَقُولُ لَقَدْ وَلَدَتْهُ سَيِّدَةُ الْأُمَّةِ فَإِذَا وَضَعْتَهُ فَقُولِي أُعِيذُهُ بِالْوَاحِدِ مِنْ شَرِّ كُلِّ حَاسِدٍ وَ سَمِيهِ مُحَمَّدًا قَالَ الرَّجُلُ فَأَخْرَجِيهِ فَأَخْرَجَتْهُ فَنَظَرَ إِلَيْهِ ثُمَّ قَلَبَهُ وَ نَظَرَ إِلَى الشَّامَةِ بَيْنَ كَتِفَيْهِ فَخَرَّ مَغْشِيًّا عَلَيْهِ فَأَخَذُوا الْعُلَامَ فَأَدْخَلُوهُ إِلَى أُمِّهِ وَ قَالُوا بَارَكَ اللَّهُ لَكَ فِيهِ فَلَمَّا خَرَجُوا أَفَاقَ فَقَالُوا لَهُ مَا لَكَ وَيْلَكَ قَالَ ذَهَبَتْ نُبُوءَةُ نَبِيِّ إِسْرَائِيلَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ هَذَا وَ اللَّهُ مَنْ يُبِيرُهُمْ فَفَرِحَتْ قُرَيْشٌ بِذَلِكَ فَلَمَّا رَأَهُمْ قَدَ فَرِحُوا قَالَ قَدَ فَرِحْتُمْ أَمَا وَ اللَّهُ لَيْسَطُونَ بِكُمْ سَطْوَةً يَتَحَدَّثُ بِهَا أَهْلُ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ وَ كَانَ أَبُو سُفْيَانَ يَقُولُ يَسْطُو بِمِصْرِهِ

(459 - ابوبصیر از امام باقر علیه السلام روایت کند که چون پیغمبر صلی الله علیه و آله به دنیا

آمد مردی از اهل کتاب نزد جمعی از قریش که در میان آنها: هشام بن مغیره و ولید بن مغیره و عاص بن هشام و ابو وجزه بن ابی عمرو بن امیه و عتبه بن ربیعہ بود آمده گفت: دیشب در میان شما نوزادی بدنیا آمد؟

گفتند: نه، گفت: پس چنین نوزادی باید در فلسطین بدنیا آمده باشد و نامش احمد است، و خالی در بدن دارد که رنگش چون خز خاکستری است و نابودی اهل کتاب و یهود بدست او است، و به خدا ای گروه قریش این مولود نصیب شما نشده! آنها (که این سخن را شنیدند) از نزد آنمرد پراکنده شده به جستجو پرداختند و اطلاع پیدا کردند که در خانه عبدالله بن عبدالمطلب نوزادی بدنیا آمده پس بدنبال آنمرد گشتند و او را دیدار کرده بدو گفتند: چرا به خدا در میان ما پسری بدنیا آمده، پرسید: آیا پیش از آنکه من به شما بگویم یا بعد از آن بدنیا آمده؟ گفتند: پیش از آنکه آن سخن را به ما بگوئی، گفت: مرا پیش او ببرید تا او را ببینم، آنها به نزد مادر آنحضرت (آمنه) آمدند و بدو گفتند: پسرت را بیاور تا ما او را ببینیم، آمنه گفت: به خدا این فرزند من وقتی به دنیا

آمد مانند بچه های دیگر نبود، او دو دست خود را به زمین نهاد و سر به سوی آسمان بلند کرد و بدان نگریست سپس نوری از او ساطع گشت که من کاخهای بصری را (شهری بوده در سر حد شام) مشاهده کردم و شنیدم هاتقی در هوا می گفت :

همانا تو بهترین مردم را زادی ، و چون او را بر زمین نهادی بگو: او را از شر هر حسودی به خدای یگانه پناه دادم ، و نامش را محمد بگذار. آنمرد گفت : او را بیاور، و چون آمنه آنحضرت را آورد آنمرد او را نگریست و بر گردانید و چون آن خال (مهر نبوت) را در میان دو شانه اش دید بی هوش شده روی زمین افتاده ، قریش آنحضرت را گرفته به مادرش دادند گفتند: خدا این فرزند را بر تو مبارک سازد.

و همینکه از نزد آمنه بیرون رفته آنمرد به هوش آمد بدو گفتند: وای بر تو این چه حالی بود که بتو دست داد؟ گفت : نبوت بنی اسرائیل تا روز قیامت از بین برفت ، به خدا این کودک همان کسی است که آنها را نابود سازد، قریش از این سخن خوشحال شدند، آنمرد که خوشحالی قریش را دید بدانها گفت : شادمان شدید! به خدا سوگند چنان حمله و یورش بر شما برد که اهل شرق و غرب از زمین آن را باز گو کنند، ابوسفیان گفت : (چیزی نیست) به مردم شهر خود یورش می برد.)

حدیث شماره : 460

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ أَسْبَاطِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ كَانَ حَيْثُ طُلِقَتْ آمِنَةُ بِنْتُ وَهَبٍ وَأَخَذَهَا الْمَخَاضُ بِالنَّبِيِّ صَحَصَتْهَا فَاطِمَةُ بِنْتُ أَسَدٍ امْرَأَةُ أَبِي طَالِبٍ فَلَمْ تَزَلْ مَعَهَا حَتَّى وَضَعَتْ فَقَالَتْ إِحْدَاهُمَا لِلْآخَرَى هَلْ تَرَيْنَ مَا أَرَى فَقَالَتْ وَمَا تَرَيْنَ قَالَتْ هَذَا النُّورَ الَّذِي قَدْ سَطَعَ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ فَبَيْنَمَا هُمَا كَذَلِكَ إِذْ دَخَلَ عَلَيْهِمَا أَبُو طَالِبٍ فَقَالَ لَهُمَا مَا لَكُمَا مِنْ أَى شَيْءٍ تَعْجَبَانِ فَأَخْبَرَتْهُ فَاطِمَةُ بِالنُّورِ الَّذِي قَدْ رَأَتْ فَقَالَ لَهَا أَبُو طَالِبٍ أَلَا أُبَشِّرُكَ فَقَالَتْ بَلَى فَقَالَ أَمَا إِنَّكَ سَتَلِدِينَ غُلَامًا يَكُونُ وَصِيًّا هَذَا الْمَوْلُودِ

(460 - اسباط بن سالم از امام صادق عليه السلام روایت کرده که فرمود: هنگامی که آثار وضع حمل در آمنه ظاهر شد و او را درد زائیدن گرفت فاطمه بنت اسد همسر ابی طالب به نزد او آمد و پیوسته با او بود تا وضع حمل کرد، پس یکی از آنها به دیگری گفت: تو هم دیدی آنچه را من دیدم؟ گفت: چه دیدی؟ پاسخ داد این نوری که میان مشرق و مغرب را فرا گرفت، در این سخنان بودند که ابوطالب در رسید و بدانها گفت: شما را چه شده و از چه چیز تعجب کرده اید؟ فاطمه بنت اسد جریان نوری را که مشاهده کرده بود به او گزارش داد، ابوطالب گفت: آیا مژده ات ندهم؟ گفت: چرا ابوطالب فرمود: بدانکه تو نیز پسری می زائی که وصی این نوزاد خواهد بود.

توضیح:

از این حدیث بخوبی معلوم شود که ابوطالب پیش از بعثت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم بدان حضرت ایمان آورده و از جریان نبوت آنحضرت مطلع بوده و از کسانی

است که به بعثت او بشارت داده است ، و در میان دانشمندان شیعه و بسیاری از علمای اهل سنت نیز این مطلب مسلم است که ابوطالب پس از بعثت آنحضرت در ظاهر نیز ایمان آورد و مسلمان شد و گاهی برای مصلحت ایمان خود را پنهان می داشت ، و بسیار جای تعجب است که با آنهمه فداکاریها و پشتیبانیهای بی دریغی که آنجناب از رسول خدا ﷺ کرد و مورخین آنها را ضبط کرده اند کسی بگوید آنجناب تا آخر کار ایمان نیاورد و یا در دم مرگ ایمان آورد چنانچه عقیده ابن اسحاق است ، و البته سند را به عباس بن عبدالمطلب می رساند که با در نظر گرفتن اینکه ابن اسحاق در زمان منصور عباسی سیره را تنظیم کرده و اختلافاتی که میان بنی عباس و بنی هاشم وجود داشته - این مطلب خود موهن حدیث است ، و به هر صورت پس از مراجعه به تواریخ و اشعار ابوطالب و روایاتی که در این زمینه رسیده جای تردید باقی نخواهد ماند که ابوطالب پس از بعثت مسلمان گشت ، و اخیرا نیز یکی از دانشمندان اهل سنت به نام عبدالله خنیزی کتابی موسوم به (ابوطالب مؤ من قریش) نگاشته و این مطلب را از طریق خودشان به ثبوت رسانده است ، و ما نیز قسمتی از اشعار ابوطالب را که دلالت بر ایمان او می کند و ابن هشام و ابن ابی الحدید و دیگران نقل کرده اند در پاورقی ترجمه سیره ابن هشام (ج 1 ص 276 - 269) ذکر کرده ایم بدانجا مراجعه شود.)

حدیث شماره : 461

مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ يُونُسَ وَعَنْ عَبْدِ الْعَزِيزِ بْنِ الْمُهْتَدِيِّ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْمَاضِي عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قَوْلِهِ تَعَالَى مَنْ ذَا الَّذِي يُفْرِضُ اللَّهُ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفُهُ لَهُ وَ لَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ قَالَ صَلَّةُ الْإِمَامِ فِي دَوْلَةِ الْفَسَقَةِ

(461 - مردی از حضرت موسی بن جعفر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده که در گفتار

خدای تعالی :

(کیست که به خداوند وام نیکو دهد، و خدا آنرا برای او بیفزاید و پاداشی ارجمند داشته باشد). (سوره حدید، آیه 11) فرمود: مقصود از آن کمک دادن به امام است در زمان حکومت مردمان فاسق .)

حدیث شماره : 462

يُونُسُ عَنْ سِنَانِ بْنِ طَرِيفٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ يَخَافَ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى خَوْفًا كَأَنَّهُ مُشْرِفٌ عَلَى النَّارِ وَيَرْجُوهُ رَجَاءً كَأَنَّهُ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ ثُمَّ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِهِ إِنْ خَيْرًا فَخَيْرًا وَإِنْ شَرًّا فَشَرًّا (462 - سنان بن طریف گوید: شنیدم از امام صادق عليه السلام که می فرمود: شایسته است که مؤمن از خدای تبارک و تعالی چنان بترسد که گویا هم اکنون به سوی دوزخ سرازیر شده ، و چنان امید بدو داشته باشد که گویا از بهشتیان است .

سپس فرمود: همانا خدای عزوجل در نزد گمان بنده خویش است اگر خوش گمان بدو باشد برای او خوش آورد، و اگر بد گمان باشد بد ببیند.)

حدیث شماره : 463

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ سِنَانٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام بِمَكَّةَ إِذْ جَاءَهُ رَسُولٌ مِنَ الْمَدِينَةِ فَقَالَ لَهُ مَنْ صَحِبْتَ قَالَ مَا صَحِبْتُ أَحَدًا فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَمَا لَوْ كُنْتَ تَقَدَّمْتُ إِلَيْكَ لَأَحْسَنْتُ أَدَبَكَ ثُمَّ قَالَ وَاحِدٌ شَيْطَانٌ وَاثْنَانِ شَيْطَانَانِ وَثَلَاثٌ صَحْبٌ وَأَرْبَعَةٌ رُفَقَاءُ

(463 - اسماعیل بن جابر گوید: من در مکه خدمت امام صادق عليه السلام بودم که یکی از مدینه به سوی آنحضرت آمد، حضرت بدو فرمود: با چه کسی همسفر بودی ؟ گفت : همسفری نداشتم ، امام صادق عليه السلام بدو فرمود: اگر پیش از این بتو در اینباره چیزی گفته بودم اکنون تو را به خوبی ادب می کردم ، آنگاه

فرمود: یک نفر (در سفر) شیطان است ، و دو نفر دو شیطان و سه نفر همراهان و چهار نفر رفیقانند.

شرح :

جرزی گوید: یعنی تنها سفر کردن در زمین کار شیطان است ... و مجلسی رحمته الله پس از نقل کلام جرزی گوید: و محتمل است مقصود این باشد که شیطان بر او چیره شود و او را به بازی گیرد و او را به وسوسه و هراس افکند چنانچه روایات آینده بدان اشاره دارد.

حدیث شماره : 464

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَيْفٍ عَنْ أَخِيهِ عَلِيٍّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى قَالَ حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنْ بَنِي نَوْفَلٍ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ قَالَ حَدَّثَنَا أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَحَبُّ الصَّحَابَةِ إِلَيَّ أَرْبَعَةٌ وَمَا زَادَ قَوْمٌ عَلَيَّ سَبْعَةً إِلَّا كَثُرَ لَغَطُهُمْ

(464 - امام باقر عليه السلام فرمود: رسول خدا صلى الله عليه وآله فرمود: محبوبترین همسفران نزد خدا (آن است که شماره آنها) چهار نفر باشند، و اگر بیش از هفت نفر باشند جنجال آنها زیاد شود.)

حدیث شماره : 465

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي وَصِيَّةِ رَسُولِ اللَّهِ ص لِعَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَأَنَّا تَخْرُجُ فِي سَفَرٍ وَحَدَكَ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ مَعَ الْوَاحِدِ وَهُوَ مِنَ الْاِثْنَيْنِ أْبَعْدُ يَا عَلِيُّ إِنَّ الرَّجُلَ إِذَا سَافَرَ وَحَدَهُ فَهُوَ غَاوٍ وَالْاِثْنَانِ غَاوِيَانِ وَالثَّلَاثَةُ نَفْرٌ قَالَ وَرَوَى بَعْضُهُمْ سَفَرٌ

(465) - امام هفتم عليه السلام از پدرش از جدش عليه السلام روایت کرده که فرمود: از جمله سفارشهای رسول خدا صلى الله عليه وآله به علی عليه السلام آن بود که به او فرمود: تنها به سفر مرو که شیطان با شخصی است که تنها سفر کند، و از دو نفر دورتر است، ای علی هنگامی که شخص تنها سفر کند او شخص گمراهی است، و اگر دو نفر باشند دو گمراه محسوب شوند و چون سه نفر باشند کاروانی باشند (که مسافرتشان عقلانی و صحیح است) و در برخی روایات است که فرمود: سفرشان (راستی) سفر است .)

حدیث شماره : 466

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَعَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ الْقَاسَانِيِّ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ فِي وَصِيَّةِ لُقْمَانَ لِابْنِهِ يَا بُنَيَّ سَافِرٌ بِسَيْفِكَ وَخُفِّكَ وَعِمَامَتِكَ وَخِبَائِكَ وَسِقَائِكَ وَإِبْرَتِكَ وَخُبُوطِكَ وَمِخْرَزِكَ وَتَزَوُّدَ مَعَكَ مِنَ الْأَدْوِيَةِ مَا تَنْتَفِعُ بِهَا أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ وَكُنْ لِأَصْحَابِكَ مُوَافِقًا إِلَّا فِي مَعْصِيَةِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

(466 - حماد بن عیسی از امام صادق علیه السلام روایت کند که فرمود: در سفارشهای لقمان به پسرش این بود که بدو گفت: پسر جان در سفر شمشیر و کفش و عمامه و خیمه و مشک آب و سوزن و نخ و جوالدوز خود را (با درفشی که کفش و امثال آنها بدان سوراخ کنند) همراه بردار و از داروها آنچه را بدرد تو و همراهانت می خورد همراه بردار، و با همسفران خویش در کارها موافق و همراه باش (و مخالفت آنها را مکن) جز در مورد نافرمانی خدا.)

حدیث شماره : 467

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ آبَائِهِ عليهم السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مِنْ شَرَفِ الرَّجُلِ أَنْ يُطَيَّبَ زَادَهُ إِذَا خَرَجَ فِي سَفَرِهِ

(467 - سکونی از امام صادق علیه السلام از پدرانش علیهم السلام از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم روایت کرده که فرمود: از شرافت مرد است که چون به سفری رود توشه اش را خوب و پاکیزه کند.)

حدیث شماره : 468

عَلِيٌّ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام
قَالَ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام إِذَا سَافَرَ إِلَى الْحَجِّ وَالْعُمْرَةِ تَزَوَّدَ مِنْ أَطْيَبِ الزَّادِ
مِنَ اللَّوْزِ وَالسُّكَّرِ وَالسَّوْبِقِ الْمُحَمَّصِ وَالْمُحَلَّى
(468 - عبدالله بن سنان از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: رسم
حضرت علی بن الحسین این بود که چون به سفر حج عمره می رفت از بهترین
توشه ها به همراه خود برمی داشت ، مانند بادام و شکر و آردهای نرم محمص
و محلی .)

حدیث شماره : 469

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ الْوَلِيدِ بْنِ صَبِيحٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ قَالَ دَخَلْتُ عَلَيْهِ يَوْمًا فَأَلْقَى إِلَيَّ ثِيَابًا وَقَالَ يَا وَلِيدُ رُدَّهَا عَلَيَّ
مَطَاوِيهَا فَقُمْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام رَحِمَ اللَّهُ الْمُعَلَّى بْنَ خَنِيْسٍ فَظَنَنْتُ
أَنَّهُ شَبَّهَ قِيَامِي بَيْنَ يَدَيْهِ بِقِيَامِ الْمُعَلَّى بَيْنَ يَدَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَفَّ لِلدُّنْيَا أَفَّ لِلدُّنْيَا إِنَّمَا
الدُّنْيَا دَارُ بَلَاءٍ يُسَلِّطُ اللَّهُ فِيهَا عَدُوَّهُ عَلَى وَلِيِّهِ وَإِنَّ بَعْدَهَا دَارًا لَيْسَتْ هَكَذَا فَقُلْتُ
جُعِلَتْ فِدَاكَ وَ أَيْنَ تِلْكَ الدَّارُ فَقَالَ هَاهُنَا وَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى الْأَرْضِ
(469 - ولید بن صبیح گوید: روزی خدمت امام صادق عليه السلام شرفیاب شدم
آنحضرت چند تکه جامه نزد من انداخت و فرمود: اینها را به همان تائی که
داشته تا کن من (برای انجام فرمان او) در پیش روی آنحضرت بپا خاستم ، پس
امام صادق عليه السلام فرمود: خداوند معلی بن خنیس را رحمت کند (معلی بن

خنیس از اصحاب و از خدمتگزاران آنحضرت بود که بدست داودبن علی فرماندار مدینه کشته شد و حضرت در مرگ او بسیار ناراحت شدند).
 من گمان کردم که امام علیه السلام ایستادن مرا در برابرش به ایستادن معلی بن خنیس تشبیه کرده و به یاد او افتاده (که دفعتا بر عفو او طلب رحمت می کردند) سپس فرمود: اف بر این دنیا اف بر این دنیا، همانا دنیا خانه بلائی است که خداوند در آن دشمنش را بر دوستش مسلط گرداند، و به راستی پس از اینجا خانه ای است که چنین نیست . من عرض کردم : قربانت آن خانه کجاست ؟ فرمود: اینجا و با دست اشاره به زمین کرد - (مجلسی رحمته الله علیه گوید: یعنی قبر یا بهشت و دوزخ دنیا که در زمان برزخ روح مؤمنان و کفار در آن قرار دارند با مقصود زمین در زمان حضرت قائم علیه السلام یا زمین قیامت است.)

حدیث شماره : 470

مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ يُونُسَ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَا أَبَا مُحَمَّدٍ إِنَّ لِلَّهِ عِزًّا وَجَلًّا مَلَائِكَةً يُسْقِطُونَ الذُّنُوبَ عَنْ ظُهُورِ شِيعَتِنَا كَمَا تُسْقِطُ الرِّيحُ الْوَرَقَ مِنَ الشَّجَرِ فِي أَوَانِ سُقُوطِهِ وَ ذَلِكَ قَوْلُهُ عِزًّا وَجَلًّا يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ... وَ يَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ مَا أَرَادَ بِهَذَا غَيْرُكُمْ

(470 - ابوبصیر گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: ای ابا محمد همانا خدای عزوجل فرشتگانی دارد که گناهان را از دوش شیعیان ما بریزند چنانچه باد در فصل خزان برگها را از درخت بریزد، و همین است (معنای) گفتار خدای عزوجل (آنانکه حاملان عرشند و آنها که اطراف آن هستند) بستایش پروردگار خویش تسبیح گویند (و بدو ایمان دارند) و برای مؤمنان آمرزش طلب کنند)

(سوره مؤ من آیه 7) و به خدا سوگند از این آیه جز شما را اراده نفرموده است .

(

حدیث شماره : 471

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ زُرَّارَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَبُو الْخَطَّابِ فِي أَحْسَنِ مَا يَكُونُ حَالًا قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فَقَالَ وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ بِطَاعَةِ مَنْ أَمَرَ اللَّهُ بِطَاعَتِهِ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ لَمْ يَأْمُرِ اللَّهُ بِطَاعَتِهِمْ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ

(471 - زراره گوید: ابوالخطاب در آن زمانی که بهترین حالات را از نظر

مذهب و عقیده داشت - گفت : از امام صادق عليه السلام پرسیدم (از تفسیر این آیه : (و چون خدا به تنهایی یاد شود دل‌های کسانی که عقیده و ایمان به آخرت ندارند رمیده گردد) (سوره زمر آیه 45) فرمود: یعنی چون خدا به تنهایی یاد شود در مورد فرمان برداری کسانی از آل محمد که خداوند دستور فرمانبرداری آنانرا داده است رمیده شود دل‌های آنانکه ایمان به آخرت ندارند، و چون یاد شود کسانی که خدا دستور فرمان برداری آنانرا نداده در آنوقت شادمان گردند.

شرح :

ابوالخطاب - چنانچه در ذیل حدیث 286 گذشت در ابتدای کار از اصحاب حضرت صادق عليه السلام بود و تدریجا درباره آنحضرت غلو کرده قائل به الوهیت آنحضرت گردید، و روایات زیادی در ذم و لعن او صادر شد، و زراره حدیث فوق را در آن زمانی که هنوز قائل بالوهیت امام صادق عليه السلام نشده بود و عقیده اش مانند سایر اصحاب و شیعیان بود از او روایت کند و از این جهت گوید: در

و در روایت دیگری است که آنحضرت در تفسیر آیه فوق فرمود: آن سخنان این بود که از خدا (عفو خویش را) به حق محمد و علی و حسن و حسین و فاطمه (علیهم السلام) درخواست کرد.

حدیث شماره : 473

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى وَ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ
 ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ أَبِي بصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ لَمَّا
 رَأَى إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَلَكَوَتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ التَّفَتَّ فَرَأَى رَجُلًا يَزْنِي فَدَعَا عَلَيْهِ
 فَمَاتَ ثُمَّ رَأَى آخَرَ فَدَعَا عَلَيْهِ فَمَاتَ حَتَّى رَأَى ثَلَاثَةً فَدَعَا عَلَيْهِمْ فَمَاتُوا فَأَوْحَى
 اللَّهُ عَزَّ ذِكْرَهُ إِلَيْهِ يَا إِبْرَاهِيمُ إِنَّ دَعْوَتَكَ مُجَابَةٌ فَلَا تَدْعُ عَلَى عِبَادِي فَإِنِّي لَوْ شِئْتُ
 لَمْ أَخْلُقْهُمْ إِنِّي خَلَقْتُ خَلْقِي عَلَى ثَلَاثَةِ أَصْنَافٍ عَبْدًا يَعْبُدُنِي لَا يُشْرِكُ بِي شَيْئًا
 فَأُتِيَهُ وَ عَبْدًا يَعْبُدُ غَيْرِي فَلَنْ يَفُوتَنِي وَ عَبْدًا عَبْدَ غَيْرِي فَأُخْرِجُ مِنْ صُلْبِهِ مَنْ
 يَعْبُدُنِي ثُمَّ التَّفَتَّ فَرَأَى جِيْفَةً عَلَى سَاحِلِ الْبَحْرِ نِصْفُهَا فِي الْمَاءِ وَ نِصْفُهَا فِي الْبَرِّ
 تَجِيءُ سِبَاعُ الْبَحْرِ فَتَأْكُلُ مَا فِي الْمَاءِ ثُمَّ تَرْجِعُ فَيَشُدُّ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ فَيَأْكُلُ
 بَعْضُهَا بَعْضًا وَ تَجِيءُ سِبَاعُ الْبَرِّ فَتَأْكُلُ مِنْهَا فَيَشُدُّ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ فَيَأْكُلُ بَعْضُهَا
 بَعْضًا فَعِنْدَ ذَلِكَ تَعَجَّبَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِمَّا رَأَى وَ قَالَ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَى
 قَالَ كَيْفَ تُخْرِجُ مَا تَنَاسَلُ الَّتِي أَكَلَتْ بَعْضُهَا بَعْضًا قَالُوا وَ لَمْ تُؤْمِنْ قَالَتْ بَلَى وَ لَكِنْ
 لِيُطْمِئِنَّ قُلُوبِي يَعْنِي حَتَّى أَرَى هَذَا كَمَا رَأَيْتُ الْأَشْيَاءَ كُلَّهَا قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ
 فَضْرُهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلَى كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءًا فَفَقَطَّعْهُنَّ وَ اخْلَطْهُنَّ كَمَا
 اخْتَلَطَتْ هَذِهِ الْجِيْفَةُ فِي هَذِهِ السِّبَاعِ الَّتِي أَكَلَتْ بَعْضُهَا بَعْضًا فَخَلَطَتْ ثُمَّ جَعَلَ عَلَى
 كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَا تَيْنُكَ سَعِيًّا فَلَمَّا دَعَاهُنَّ أَجَبْنَهُ وَ كَانَتْ الْجِبَالُ
 عَشْرَةً

(473 - ابوبصیر از امام صادق علیه السلام روایت کند که فرمود: هنگامیکه ابراهیم علیه السلام ملکوت آسمانها وزمین را دید (چنانچه از امام علیه السلام تفسیر شده یعنی پرده از جلو چشمش برداشته شد و آنچه در آسمانها و زمین است را مشاهده کرد) مردی را دید که زنا می کند بر او نفرین کرد و او مرد، پس مرد دیگری را هم چنان دید (که زنا می کند) بر او نفرین کرد و او هم مرد، و هم چنان تا سه نفر را دید و بر آنها نفرین کرد و مردند، پس خدای عزوجل به او وحی فرمود: ای ابراهیم همانا دعای تو مستجاب است پس بر بندگان من نفرین مکن که اگر من می خواستم (از ابتداء) آنها را نمی آفریدم ، همانا من بندگانم را بر سه گونه آفریدم : یکی آن بنده ای که مرا می پرستد و چیزی را شریک من نسازد، پس او را پاداش نیک دهم ، و دیگر بنده ای که غیر مرا می پرستد او نیز از دست من بیرون نرود، و سوم بنده ای که غیر مرا می پرستد ولی از صلب او کسی را خلق کنم که مرا می پرستد.

پس از آن ابراهیم نگاه کرد و مرداری را در کنار دریا دید که نیمی از آن در آب و نیمی در خشکی است ، درندگان دریا را دید که می آیند و از آن قسمت که در دریا است می خورند و می روند و به همدیگر حمله می کنند و یکدیگر را می خورند، در این هنگام بود که ابراهیم علیه السلام از آنچه دیده بود در شگفت شده و گفت : (پروردگارا به من بنما که چگونه مردگان را زنده می کنی) (سوره بقره آیه 260) گفت : یعنی چگونه بیرون آوری در روز معاد آنچه از این حیوانات توالد و تناسل کرده حیواناتی که همدیگر را خورده اند (و اینها که گوشتشان با هم مخلوط و آمیخته گشته چگونه هر کدام جداگانه در قیامت زنده شوند) خدا (فرمود: مگر ایمان نیاورده ای ؟ گفت : چرا ولی می خواهم دلم آرام و مطمئن گردد) یعنی همچنان که همه چیز را به چشم می بینم این حقیقت را نیز

به چشم خود بنگرم ، خدا (فرمود: چهار پرنده را بر گیر و نزد خویش پاره پاره کن سپس بر هر کوهی پاره ای از آنها بگذار) (یعنی) آنها را قطعه قطعه کن و با یکدیگر بیامیز چنانچه گوشت این مردار در تن این درندگان که یکدیگر را خوردند آمیخته گردید، تو هم چنین کن سپس بر سر کوهی پاره ای از آنها را بینه (آنگاه آنها را بخوان تا شتابان نزد تو آیند) و چون ابراهیم اینکار را کرد و آنها را خواند به نزدش آمدند، و عدد آن کوهها ده تا بود.)

حدیث شماره : 474

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنِ الْحَرِّ وَالْبَرْدِ مِمَّا يَكُونَانِ فَقَالَ لِي يَا أَبَا أَيُّوبَ إِنَّ الْمَرِيخَ كَوَكَبٌ حَارٌّ وَ زُحَلٌ كَوَكَبٌ بَارِدٌ فَإِذَا بَدَأَ الْمَرِيخُ فِي الِارْتِفَاعِ انْحَطَّ زُحَلٌ وَ ذَلِكَ فِي الرَّبِيعِ فَلَا يَزَالَانِ كَذَلِكَ كُلَّمَا ارْتَفَعَ الْمَرِيخُ دَرَجَةً انْحَطَّ زُحَلٌ دَرَجَةً ثَلَاثَةَ أَشْهُرٍ حَتَّى يَنْتَهِيَ الْمَرِيخُ فِي الِارْتِفَاعِ وَ يَنْتَهِيَ زُحَلٌ فِي الْهَبُوطِ فَيَجْلُو الْمَرِيخُ فَلِذَلِكَ يَشْتَدُّ الْحَرُّ فَإِذَا كَانَ فِي آخِرِ الصَّيْفِ وَ أَوَّلِ الْخَرِيفِ بَدَأَ زُحَلٌ فِي الِارْتِفَاعِ وَ بَدَأَ الْمَرِيخُ فِي الْهَبُوطِ فَلَا يَزَالَانِ كَذَلِكَ كُلَّمَا ارْتَفَعَ زُحَلٌ دَرَجَةً انْحَطَّ الْمَرِيخُ دَرَجَةً حَتَّى يَنْتَهِيَ الْمَرِيخُ فِي الْهَبُوطِ وَ يَنْتَهِيَ زُحَلٌ فِي الِارْتِفَاعِ فَيَجْلُو زُحَلٌ وَ ذَلِكَ فِي أَوَّلِ الشِّتَاءِ وَ آخِرِ الْخَرِيفِ فَلِذَلِكَ يَشْتَدُّ الْبَرْدُ وَ كُلَّمَا ارْتَفَعَ هَذَا هَبَطَ هَذَا وَ كُلَّمَا هَبَطَ هَذَا ارْتَفَعَ هَذَا فَإِذَا كَانَ فِي الصَّيْفِ يَوْمٌ بَارِدٌ فَالْفِعْلُ فِي ذَلِكَ لِلْقَمَرِ وَ إِذَا كَانَ فِي الشِّتَاءِ يَوْمٌ حَارٌّ فَالْفِعْلُ فِي ذَلِكَ لِلشَّمْسِ هَذَا تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ وَ أَنَا عَبْدُ رَبِّ الْعَالَمِينَ

(474 - سليمان بن خالد گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسیدم که گرما و سرما

از چه پیدا شود؟ فرمود: ای ابایوب همانا مریخ ستاره ای است گرم ، و زحل

ستاره ای است سرد، پس هر گاه مریخ ارتفاع گیرد زحل پائین آید و این در وقت بهار است ، و این دو به همین وضع پیش روند یعنی هرگاه یک درجه مریخ بالا رود یک درجه زحل پائین می آید در طور سه ماه تا اینکه مریخ به حد اعلاى ارتفاع خود رسد و زحل آخرین درجه انحطاط خود را طی کند و در این وقت است که مریخ به خوبی آشکار گردد و از اینرو گرما سخت شود، و چون آخر تابستان و اول پاییز شود زحل ارتفاع گیرد و مریخ شروع به هبوط کند و همچنان پیش روند یعنی به هر درجه که زحل ارتفاع گیرد مریخ به همان درجه پائین آید تا اینکه در اول زمستان و آخر پائیز است و از اینرو سرما سخت شود، و به هر اندازه آن یک ارتفاع گیرد این دیگری پائین آید، و به هر اندازه این پائین آید آن یک بالا رود، و هر گاه در تابستان روز سردی شود اینکار مربوط به ماه است و هر گاه در زمستان روزی گرم شود آن هم از کارهای خورشید است ، این است اندازه گیری خدای عزیز دانا و منم بنده پروردگار جهانیان .

شرح :

فیض علیه السلام در شرح این حدیث گوید: این حدیث منافات با این مطلب ندارد که پیدایش حرارت در تابستان بواسطه ارتفاع خورشید است و سرمای زمستان به خاطر دوری آن ، زیرا ممکن است این هر دو در سرما و گرما دخالت داشته باشند و یکی سبب آشکار و جلی باشد و دیگری سبب پنهان و خفی ، و امام علیه السلام سبب خفی را به خاطر پنهان بودنش بیان فرموده و سبب جلی را به خاطر آشکار بودنش ذکر فرموده .

و مرحوم مجلسی رحمته الله گوید: ممکن است تاثیر مریخ و زحل در سرما و گرما از نظر خاصیت آنها باشد نه از اینجهت سرایت گرما و سرما از آنها مانند تاثیرات ستارگان در زمین هنگام تقارن با یکدیگر (و امثال آنها)...
و برخی گفته اند این حدیث از آن احادیثی است که باید علم آن را به خود اهل بیت (علیهم السلام) وا گذاشت .

حدیث شماره : 475

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَيْمُونِ الْقَدَّاحِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَا عَلِيُّ مَنْ أَحَبَّكَ ثُمَّ مَاتَ فَقَدْ قَضَى نَحْبَهُ وَ مَنْ أَحَبَّكَ وَ لَمْ يَمُتْ فَهُوَ يَنْتَظِرُ وَ مَا طَلَعَتْ شَمْسٌ وَ لَا غَرَبَتْ إِلَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ بَرَزُقٍ وَ إِيْمَانٍ وَ فِي نُسخَةِ نُورٍ

(475) - عبدالله بن میمون قداح از امام صادق عليه السلام روایت کند که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به علی عليه السلام فرمود: یا علی هر که تو را دوست بدارد و بمیرد کار خویش را انجام داده (و یا به آرزوی خود رسیده) و هر که دوستت بدارد و هنوز نمرده است او کسی است که انتظار (سعادت خویش را) ببرد، و خورشید طلوع و غروب نکند جز آنکه بروزی و ایمان بر او طلوع کند (و هر روز روزی و ایمان تازه ای بهره او گردد) و در نسخه ای بجای (ایمان) (نور) ذکر شده .
شرح :

جمله (فقد قضی نحبہ ...) اشاره است به آیه شریفه : (از جمله مؤمنان مردانی هستند که به پیمان خویش با خدا وفا کرده اند، پس برخی از ایشان تعهد خویش بسر برده (و شهادت یافته) اند و برخی از ایشان منتظرند و هیچگونه تغییری نیافته اند) (سوره احزاب آیه 23).

حدیث شماره : 476

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص سَيَأْتِي عَلَى أُمَّتِي زَمَانٌ تَخْبُثُ فِيهِ سَرَائِرُهُمْ وَتَحْسُنُ فِيهِ عَدْلَانِيَّتُهُمْ طَمَعًا فِي الدُّنْيَا وَ لَا يُرِيدُونَ بِهِ مَا عِنْدَ اللَّهِ رَبِّهِمْ يَكُونُ دِينُهُمْ رِيَاءً لَا يُخَالِطُهُمْ خَوْفٌ يَعْصِمُهُمُ اللَّهُ مِنْهُ بِعِقَابٍ فَيَدْعُونَهُ دُعَاءَ الْغَرِيقِ فَلَا يَسْتَجِيبُ لَهُمْ

(476 - سکونی از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

فرمود: بزودی زمانی برامت من بیاید که نهاد آنها بد، و ظاهرشان خوب باشد به خاطر طمع در دنیا و از اینکار پاداش نیکی که در نزد خدا پروردگارشان هست نخواهند، دین آنها فقط خود نمائی است و خوف و ترسی در دل آنها نیست، خداوند از این رفتارشان آنها را به کیفری دچار کند که چون شخص غریق او را بخوانند ولی او اجابتشان نکند.

شرح :

مجلسی رَحِمَهُ اللَّهُ گوید: مانند استیلاء ستمکاران و بدعتگذاران و غیبت امام مهدی و غیر آن از گرفتاری هائی که مردم در این زمانها بدان گرفتارند.)

حدیث شماره : 477

(حَدِيثُ الْفُقَهَاءِ وَالْعُلَمَاءِ)

عَنْهُ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَتْ الْفُقَهَاءُ وَالْعُلَمَاءُ إِذَا كَتَبَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ كَتَبُوا بِثَلَاثَةِ لَيْسَ مَعَهُنَّ رَابِعَةٌ مَنْ كَانَتْ هِمَّتُهُ آخِرَتَهُ كَفَاهُ اللَّهُ هَمَّهُ مِنَ الدُّنْيَا وَمَنْ أَصْلَحَ سَرِيرَتَهُ أَصْلَحَ اللَّهُ عِلْمَانِيَّتَهُ وَمَنْ أَصْلَحَ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّاسِ تَعَالَى فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّاسِ

(حدیث فقهاء و دانشمندان :

477 - سکونی از امام صادق علیه السلام روایت کند که امیر مؤمنان علیه السلام فرمود:

رسم فقهاء و دانشمندان این بود که چون به یکدیگر نامه می نوشتند سه جمله در آن بود که چهارمی نداشت :

1 - (این بود که می نوشتند): هر که همت و اندوهش آخرتش باشد خداوند

اندوه دنیای او را کفایت کند.

2 - هر که خود نهادش را اصلاح کند خداوند آشکار او را اصلاح گرداند.

3 - هر که میان خود و خدای عزوجل را اصلاح کند خدای تبارک و تعالی

میان او و مردم را اصلاح کند.)

حدیث شماره : 478

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ سَعْدَانَ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِنَا عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَ رَجُلٌ بِالْمَدِينَةِ يَدْخُلُ مَسْجِدَ الرَّسُولِ ص فَقَالَ اللَّهُمَّ أَنْسِ وَحَشْتِي وَصِلْ وَحَدَّتِي وَارْزُقْنِي جَلِيسًا صَالِحًا فَإِذَا هُوَ بِرَجُلٍ فِي أَقْصَى الْمَسْجِدِ فَسَلَّمَ عَلَيْهِ وَقَالَ لَهُ مَنْ أَنْتَ يَا عَبْدَ اللَّهِ فَقَالَ أَنَا أَبُو ذَرٍّ فَقَالَ الرَّجُلُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ فَقَالَ أَبُو ذَرٍّ وَلِمَ تُكَبِّرُ يَا عَبْدَ اللَّهِ فَقَالَ إِنِّي دَخَلْتُ الْمَسْجِدَ فَدَعَوْتُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يُؤْنِسَ وَحَشْتِي وَأَنْ يَصِلَ وَحَدَّتِي وَأَنْ يَرْزُقَنِي جَلِيسًا صَالِحًا فَقَالَ لَهُ أَبُو ذَرٍّ أَنَا أَحَقُّ بِالتَّكْبِيرِ مِنْكَ إِذَا كُنْتُ ذَلِكَ الْجَلِيسَ فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ ص يَقُولُ أَنَا وَأَنْتُمْ عَلَيَّ تَرْعَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يَفْرُغَ النَّاسُ مِنَ الْحِسَابِ قُمْ يَا عَبْدَ اللَّهِ فَقَدْ نَهَى السُّلْطَانُ عَن مُجَالَسَتِي

(478) - برخی از اصحاب ما از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده اند که فرمود: مردی در مدینه به مسجد رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ در آمد و گفت: خدایا به وحشت من آرامش بخش، و تنهایی مرا به همدمی خوب پیوند ده و همنشینی صالح روزیم گردان، در این هنگام مردی را در آخر مسجد دید و بر او سلام کرده بدو گفت: ای بنده خدا تو کیستی؟ پاسخ داد: من ابوذر هستم. آن مرد گفت: الله اکبر، الله اکبر. ابوذر بدان مرد گفت: ای بنده خدا چرا الله اکبر گفتی؟ گفت: برای آنکه من به مسجد در آمدم و بدرگاه خدای عزوجل دعا کردم که به وحشت من آرامش بخشد و بوسیله همدمی خوب از تنهاییم برهاند و هم نشینی صالح روزیم گرداند.

ابوذر گفت : من به گفتن الله اکبر سزاوارتر هستم که چنین همنشینی برای تو باشم زیرا من از رسول خدا ﷺ شنیدم که می فرمود: من و شما در روز قیامت بر کنار بستانی باشیم تا خداوند از حساب خلائق فارغ شود، (ولی) ای بنده خدا از نزد من برخیز که سلطان (یعنی عثمان خلیفه سوم) از هم نشینی با من قدغن کرده .)

حدیث شماره : 479

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص سَيَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يَبْقَى مِنَ الْقُرْآنِ إِلَّا رَسْمُهُ وَمِنَ الْإِسْلَامِ إِلَّا اسْمُهُ يُسَمَّوْنَ بِهِ وَهُمْ أَبْعَدُ النَّاسِ مِنْهُ مَسَاجِدُهُمْ عَامِرَةٌ وَهِيَ خَرَابٌ مِنَ الْهُدَى فُقَهَاءُ ذَلِكَ الزَّمَانِ شَرُّ فُقَهَاءٍ تَحْتَ ظِلِّ السَّمَاءِ مِنْهُمْ خَرَجَتِ الْفِتْنَةُ وَإِلَيْهِمْ تَعُودُ

(479 - سکونی از امام صادق علیه السلام از امیر مؤمنان روایت کرده که رسول خدا ﷺ فرمود: روزگاری بر مردم بیاید که از قرآن جز نشان (یا نوشته ای) بجای نماند، و از اسلام جز نامی نماند، مردم خود را مسلمان نامند در صورتیکه دورتر از همه کس بدان باشند، مسجدهای آنان (در ظاهر) آباد است ولی (در باطن) از هدایت (و حقیقت) ویران، فقهای آنان بدترین فقهای زیر آسمان هستند، فتنه از نزد آنها بیرون آید و به همانها نیز باز گردد.)

حدیث شماره : 480

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَسْبَاطٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ قَالَ سَمِعْتُ الرِّضَا عليه السلام بِخُرَاسَانَ وَهُوَ يَقُولُ إِنَّا أَهْلُ بَيْتٍ وَرَثْنَا الْعَفْوَ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ وَرَثْنَا الشُّكْرَ مِنْ آلِ دَاوُدَ وَزَعَمَ أَنَّهُ كَانَ كَلِمَةً أُخْرَى وَنَسِيهَا مُحَمَّدٌ فَقُلْتُ لَهُ لَعَلَّهُ قَالَ وَرَثْنَا الصَّبْرَ مِنْ آلِ أَيُّوبَ فَقَالَ يَنْبَغِي قَالَ عَلِيُّ بْنُ أَسْبَاطٍ وَإِنَّمَا قُلْتُ ذَلِكَ لِأَنِّي سَمِعْتُ يَعْقُوبَ بْنَ يَفْطِينَ يُحَدِّثُ عَنْ بَعْضِ رِجَالِهِ قَالَ لَمَّا قَدِمَ أَبُو جَعْفَرٍ الْمَنْصُورُ الْمَدِينَةَ سَنَةَ قَتْلِ مُحَمَّدٍ وَإِبْرَاهِيمَ ابْنَيْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْحَسَنِ التَّفَتَّ إِلَى عَمِّهِ عِيسَى بْنِ عَلِيٍّ فَقَالَ لَهُ يَا أَبَا الْعَبَّاسِ إِنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ رَأَى أَنْ يَعْضِدَ شَجَرَ الْمَدِينَةِ وَأَنْ يُعَوَّرَ عُيُونَهَا وَأَنْ يَجْعَلَ أَعْلَاهَا أَسْفَلَهَا فَقَالَ لَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ هَذَا ابْنُ عَمِّكَ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ بِالْحَضْرَةِ فَابْعَثْ إِلَيْهِ فَسَلْهُ عَنْ هَذَا الرَّأْيِ قَالَ فَبَعَثَ إِلَيْهِ فَأَعْلَمَهُ عِيسَى فَأَقْبَلَ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ إِنَّ دَاوُدَ عليه السلام أُعْطِيَ فَشَكَرَ وَإِنَّ أَيُّوبَ عليه السلام ابْتُلِيَ فَصَبَرَ وَإِنَّ يُوسُفَ عليه السلام عَفَا بَعْدَ مَا قَدَرَ فَاعْفُ فَإِنَّكَ مِنْ نَسْلِ أَوْلِيكَ

(480 - محمد بن حسین یزید گوید: از امام رضا عليه السلام هنگامی که در خراسان بود شنیدم که می فرمود: ما خاندانی هستیم که گذشت را از خاندان یعقوب و شکر و سپاسگزاری را از خاندان داود به ارث برده ایم .
و (راوی یعنی محمد بن حسین) معتقد بود که کلمه دیگری هم بوده و او فراموش کرده ، و من (یعنی علی بن اسباط) به او گفتم : شاید فرمود: و صبر و شکیبائی را از خاندان ایوب به ارث برده ایم ؟
(محمد بن حسین) در پاسخ گفت : بعید نیست (که همین جمله باشد).

علی بن اسباط گوید: و جهت اینکه من این جمله را گفتم آن بود که از علی بن یقطین شنیدم که از برخی حدیث می کرد که چون ابوجعفر منصور (خلیفه عباسی) در آنسالی که محمد و ابراهیم فرزندان عبدالله بن حسن در آنسال کشته شدند به مدینه آمد به سوی عمویش علی بن عیسی رو کرده گفت: ای ابا العباس امیرالمؤمنین (که مقصود خودش بود) در نظر گرفته که درختهای مدینه را از بیخ برکند و چشمه هایش را کور کند و آن را زیرو رو سازد، علی بن عیسی بدو گفت: این عموزاده ات جعفر بن محمد است که هم اکنون در مدینه حضور دارد، کسی را به نزد او بفرست و نظریه خود را از او پیرس (که آیا صلاح است چنین کاری بکنی یا نه).

گوید: منصور کسی به نزد آنحضرت فرستاد و علی بن عیسی جریان را به اطلاع آنجناب رسانید و امام صادق علیه السلام به نزد منصور آمده به او فرمود: ای امیرالمؤمنین همانا داود علیه السلام را نعمت دادند و او سپاس گزاری کرد، و ایوب علیه السلام به بلا گرفتار شد و صبر کرد، و یوسف علیه السلام پس از آنکه بقدرت رسید در گذشت، توهم درگذر که از نژاد آنهایی.

حديث شماره : 481

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُؤَيْدٍ عَنْ زُرْعَةَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَقَالَ كَانَتْ الْيَهُودُ تَجِدُ فِي كُتُبِهَا أَنَّ مُهَاجِرَ مُحَمَّدٍ صَ مَا بَيْنَ عَيْرٍ وَ أَحَدٍ فَخَرَجُوا يَطْلُبُونَ الْمَوْضِعَ فَمَرُّوا بِجَبَلٍ يُسَمَّى حَدَادًا فَقَالُوا حَدَادٌ وَ أَحَدٌ سِوَاءٌ فَتَفَرَّقُوا عِنْدَهُ فَنَزَلَ بَعْضُهُمْ بِبَنِي مَاءٍ وَ بَعْضُهُمْ بِفَدَكٍ وَ بَعْضُهُمْ بِخَيْبَرَ فَاشْتَقَ الَّذِينَ بِبَنِي مَاءٍ إِلَى بَعْضِ إِخْوَانِهِمْ فَمَرَّ بِهِمْ أَعْرَابِيٌّ مِنْ قَيْسٍ فَتَكَارَرُوا مِنْهُ وَ قَالَ لَهُمْ أَمْرٌ بِكُمْ مَا بَيْنَ عَيْرٍ وَ أَحَدٍ فَقَالُوا لَهُ إِذَا مَرَرْتَ بِهِمَا فَادْنَا بِهِمَا فَلَمَّا تَوَسَّطَ بِهِمَا أَرْضَ الْمَدِينَةِ قَالَ لَهُمْ ذَاكَ عَيْرٌ وَ هَذَا أَحَدٌ فَزَلُّوا عَنْ ظَهْرِ إِبِلِهِ وَ قَالُوا قَدْ أَصَبْنَا بُغَيْتَنَا فَلَا حَاجَةَ لَنَا فِي إِبِلِكَ فَاذْهَبْ حَيْثُ شِئْتَ وَ كَتَبُوا إِلَى إِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ بِفَدَكٍ وَ خَيْبَرَ أَنَا قَدْ أَصَبْنَا الْمَوْضِعَ فَهَلُمُّوا إِلَيْنَا فَكَتَبُوا إِلَيْهِمْ أَنَا قَدْ اسْتَقَرَّتْ بِنَا الدَّارُ وَ اتَّخَذْنَا الْأَمْوَالَ وَ مَا أَقْرَبْنَا مِنْكُمْ فَإِذَا كَانَ ذَلِكَ فَمَا أَسْرَعْنَا إِلَيْكُمْ فَاتَّخَذُوا بِأَرْضِ الْمَدِينَةِ الْأَمْوَالَ فَلَمَّا كَثُرَتْ أَمْوَالُهُمْ بَلَغَ تَبَعُ فَغَزَاهُمْ فَتَحَصَّنُوا مِنْهُ فَحَاصَرَهُمْ وَ كَانُوا يَرْقُونَ لِضِعْفَاءِ أَصْحَابِ تَبَعٍ فَيُلْقُونَ إِلَيْهِمْ بِاللَّيْلِ التَّمْرَ وَ الشَّعِيرَ فَبَلَغَ ذَلِكَ تَبَعٌ فَرَقَّ لَهُمْ وَ آمَنَهُمْ فَزَلُّوا إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُمْ إِنِّي قَدْ اسْتَطَبْتُ بِلَادَكُمْ وَ لَا أَرَانِي إِلَّا مُقِيمًا فِيكُمْ فَقَالُوا لَهُ إِنَّهُ لَيْسَ ذَاكَ لَكَ إِنَّهَا مُهَاجِرٌ نَبِيٌّ وَ لَيْسَ ذَلِكَ لِأَحَدٍ حَتَّى يَكُونَ ذَلِكَ فَقَالَ لَهُمْ إِنِّي مُخَلَّفٌ فِيكُمْ مِنْ أَسْرَتِي مَنْ إِذَا كَانَ ذَلِكَ سَاعَدَهُ وَ نَصَرَهُ فَخَلَّفَ حَيِّينَ الْأَوْسَ وَ الْخَزْرَجَ فَلَمَّا كَثُرُوا بِهَا كَانُوا يَتَنَاولُونَ أَمْوَالَ الْيَهُودِ وَ كَانَتْ الْيَهُودُ تَقُولُ لَهُمْ أَمَا لَوْ قَدْ بَعَثَ مُحَمَّدٌ لِيُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ دِيَارِنَا وَ أَمْوَالِنَا فَلَمَّا بَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مُحَمَّدًا صَ آمَنَتْ بِهِ

الْأَنْصَارُ وَكَفَرَتْ بِهِ الْيَهُودُ وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ

(481) - ابوبصیر از امام صادق ع روایت کرده که در گفتار خدای عزوجل : (و از پیش بدان بر کافران فیروزی می جستند...) (سوره بقره آیه 89) فرمود: یهودیان در کتابهای خود یافته بودند که هجرت گاه محمد ص میان کوه (عیر) و کوه (احد) است از اینجهت بیرون شده و به جستجوی آنها رفتند تا اینکه به کوهی برخوردند به نام (حداد) و گفتند: (حداد) و (احد) یکی است و از اینرو در اطراف آن کوه (توقف کرده و) پراکنده شدند، پس برخی از ایشان در تیماء منزل گرفتند و برخی در فدک و برخی در خیبر، آنانکه در تیماء بودند اشتیاق دیدار برخی از برادران خود را پیدا کردند پس مردی اعرابی از قبیله قیس به آنها بر خورد و (برای دیدن برادرانشان) از او شتر کرایه کردند، و آن مرد بدانها گفت: من شما را از میان دو کوه عیر و احد عبور می دهم، آنها بدو گفتند: هر زمان به آن دو کوه برخورد کردی ما را خبر کن، و چون به وسط سرزمین مدینه رسید به آنها گفت: این کوه (عیر) است و آن دیگری کوه (احد) می باشد، یهودیان از شترها به زیر آمدند و گفتند: ما به مقصود خود رسیدیم و دیگر نیازی به شتران تو نداریم و تو به هر کجا که خواهی برو، و نامه ای هم به برادران خود که در فدک و خیبر بودند نوشتند که ما بدان موضع که می خواستیم رسیدیم شما هم به نزد ما بیائید، آنان در پاسخ ایشان نوشتند: ما در اینجا خانه ساخته ایم و اموالی بدست آورده ایم و فاصله ما با شما نزدیک است، هرگاه جریان هجرت محمد ص پیش آمد شتابان به نزد شما خواهیم آمد.

اینان در شهر مدینه اموالی بدست آوردند و چون دارائی آنها زیاد شد (تبع) (پادشاه آن زمان یمن) از وضع آنها مطلع گشت و به جنگ ایشان آمد، آنها به

قلعه های خود پناهنده گشتند و چنان بودند که برای ناتوانان از همراهان تبع دلسوزی می کردند و چون شب می شد برای آنها از بالای قلعه ها خرما و (نان جو پائین می ریختند، این جریان بگوش تبع رسید و دلش به حال آنها سوخت و ایشان را امان داد، یهود از قلعه ها به زیر آمده و به نزد او آمدند، تبع بدیشان گفت : من از شهر شما خوشم آمده و تصمیم گرفته ام در میان شما بمانم .

یهودیان بدو گفتند: تو نمی توانی چنین کاری را بکنی بلکه اینجا هجرتگاه پیغمبری است و هیچکس پیش از او نتواند اینکار را بکند تا او بیاید، تبع بدیشان گفت : پس من از خاندان خود کسانی را در میان شما به جای می گذارم تا چون آن پیغمبر آمد او را یاری و کمک دهند، پس دو تیره اوس و خزرج را در میان آنها گذارد، و چون افراد این دو تیره در آنجا زیاد شدند به اموال یهود دست انداختند و یهودیان بدانها می گفتند: بدانید که چون محمد مبعوث گردد شما را از شهرهای ما بیرون کند و دستتان را از اموال ما کوتاه گرداند، و چون خدای عزوجل محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ را مبعوث فرمود انصار بدو ایمان آوردند و یهود بدو کافر شدند و این است معنای گفتار خدای عزوجل که فرماید: (و از پیش بدان بر کافران فیروزی می جستند و چون به نزدشان آمد آنانکه او را می شناختند بدو کافر شدند پس لعنت خدا بر کافران باد). (

حدیث شماره : 482

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ قَالَ سَأَلْتُ
أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى
الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ قَالَ كَانَ قَوْمٌ فِيمَا بَيْنَ مُحَمَّدٍ وَعِيسَى
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمَا وَكَانُوا يَتَوَعَّدُونَ أَهْلَ الْأَصْنَامِ بِالنَّبِيِّ ص وَيَقُولُونَ لِيُخْرِجَنَّ نَبِيٌّ
فَلْيَكْسِرَنَّ أَصْنَامَكُمْ وَيَفْعَلَنَّ بِكُمْ [وَيَفْعَلَنَّ] فَلَمَّا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ص كَفَرُوا بِهِ
(482 - اسحاق بن عمار گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ تفسیر این آیه را پرسیدم

که خدای تبارک و تعالی فرماید: (و از پیش بدان بر کافران فیروزی می جستند و
چون به نزدشان آمد آنانکه او را می شناختند بدو کافر شدند) (سوره بقره آیه
89) فرمود: مردمی میان محمد و عیسی عَلَيْهِمَا السَّلَامُ بودند که بت پرستان را به آمدن
پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تهدید می کردند و بدانها می گفتند: بطور حتم پیغمبری بیاید و
بتهای شما را بشکند و با شما چنین و چنان کند، و چون رسول خدا
بیامد بدانحضرت کافر شدند.)

حدیث شماره : 483

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ أَبِي
أَيُّوبَ الْخَزَّازِ عَنْ عُمَرَ بْنِ حَنْظَلَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ خَمْسُ
عَلَامَاتٍ قَبْلَ قِيَامِ الْقَائِمِ الصَّيْحَةُ وَالسُّفْيَانِيُّ وَالْخَسْفُ وَقَتْلُ النَّفْسِ الزَّكِيَّةِ وَ
الْيَمَانِيُّ فَقُلْتُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنْ خَرَجَ أَحَدٌ مِنْ أَهْلِ بَيْتِكَ قَبْلَ هَذِهِ الْعَلَامَاتِ أَوْ
نَخْرَجُ مَعَهُ قَالَ لَا فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْعَدِ تَلَوْتُ هَذِهِ الْآيَةَ إِنْ نَشَأَ نَزَلَ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ
آيَةٌ فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ فَقُلْتُ لَهُ أَيْ الصَّيْحَةُ فَقَالَ أَمَا لَوْ كَانَتْ خَضَعَتْ
أَعْنَاقُ أَعْدَاءِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ

(483 - عمر بن حنظله گوید: شنیدم از امام صادق عليه السلام که می فرمود: پنج
نشانه پیش از قیام حضرت قائم صورت خواهد گرفت: صیحه آسمانی، خروج
سفیانی، فرو رفتن (شکر سفیانی در بیداء)، کشته شدن نفس زکیه، خروج
یمانی.

من عرض کردم: قربانت اگر یکی از خاندان شما پیش از وقوع این نشانه ها
خروج کند، با او خروج کنیم؟ فرمود: نه. و چون فردا شد این آیه را برای
آنحضرت خواندم: (اگر بخواهیم برایشان آیه و نشانه ای از آسمان نازل کنیم که
گردنهایشان در مقابل آن خاضع گردد) (سوره شعراء آیه 4) و بدو عرض کردم
: آیا این نشانه همان صیحه آسمانی است؟ فرمود: آگاه باش که اگر آن باشد
گردن دشمنان خدا در برابرش خاضع گردد.)

حدیث شماره : 484

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ الْحَلَبِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ اخْتَلَفَ بَنِي الْعَبَّاسِ مِنَ الْمُحْتَمِومِ وَالنِّدَاءِ مِنَ الْمُحْتَمِومِ وَخُرُوجِ الْقَائِمِ مِنَ الْمُحْتَمِومِ قُلْتُ وَكَيْفَ النَّدَاءُ قَالَ يُنَادِي مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ أَوَّلَ النَّهَارِ أَلَا إِنَّ عَلِيًّا وَشِيعَتَهُ هُمُ الْفَائِزُونَ قَالَ وَ يُنَادِي مُنَادٍ فِي آخِرِ النَّهَارِ أَلَا إِنَّ عُثْمَانَ وَشِيعَتَهُ هُمُ الْفَائِزُونَ

(484 - محمد بن علی حلبی گوید: شنیدم از امام صادق عليه السلام که فرمود:

اختلاف بنی عباس از علامات حتمی است ، و ندای آسمانی نیز از علامات حتمی است و خروج حضرت قائم نیز حتمی است ، عرض کردم : ندای آسمانی چگونه است ؟ فرمود: یک منادی در اول روز از آسمان ندا کند که : بدانید علی و شیعیانش رستگارانند، فرمود: و یک منادی آخر روز ندا کند که : عثمان و شیعیانش رستگارانند.)

حديث شماره : 485

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ زَيْدِ الشَّحَّامِ قَالَ دَخَلَ قَتَادَةُ بْنُ دِعَامَةَ عَلَى أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَقَالَ يَا قَتَادَةُ أَنْتَ فَقِيهُ أَهْلِ الْبَصْرَةِ فَقَالَ هَكَذَا يَزْعُمُونَ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام بَلَّغْنِي أَنَّكَ تَفَسِّرُ الْقُرْآنَ فَقَالَ لَهُ قَتَادَةُ نَعَمْ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام بَعْلِمِ تَفْسِرُهُ أَمْ بِجَهْلٍ قَالَ لَا بَعْلِمِ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام فَإِنْ كُنْتَ تَفْسِرُهُ بَعْلِمٍ فَأَنْتَ أَنْتَ وَ أَنَا أَسْأَلُكَ قَالَ قَتَادَةُ سَلْ قَالَ أَخْبِرْنِي عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي سَبَاٍ وَ قَدَرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سَيَرُوا فِيهَا لِيَالِي وَ أَيَّامًا آمِنِينَ فَقَالَ قَتَادَةُ ذَلِكَ مَنْ خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ بَزَادٍ حَلَالٍ وَ رَاحِلَةً وَ كِرَاءٍ حَلَالٍ يُرِيدُ هَذَا الْبَيْتَ كَانَ آمِنًا حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى أَهْلِهِ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام نَسَدْتُكَ اللَّهُ يَا قَتَادَةُ هَلْ تَعْلَمُ أَنَّهُ قَدْ يَخْرُجُ الرَّجُلُ مِنْ بَيْتِهِ بَزَادٍ حَلَالٍ وَ رَاحِلَةً وَ كِرَاءٍ حَلَالٍ يُرِيدُ هَذَا الْبَيْتَ فَيَقْطَعُ عَلَيْهِ الطَّرِيقَ فَيَنْدَهَبُ نَفَقَتُهُ وَ يَضْرِبُ مَعَ ذَلِكَ ضَرْبَةً فِيهَا اجْتِيَا حُهُ قَالَ قَتَادَةُ اللَّهُمَّ نَعَمْ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام وَيْحَكَ يَا قَتَادَةُ إِنْ كُنْتَ إِنَّمَا فَسَّرْتَ الْقُرْآنَ مِنْ تَلْقَاءِ نَفْسِكَ فَقَدْ هَلَكْتَ وَ أَهْلَكَتَ وَ إِنْ كُنْتَ قَدْ أَخَذْتَهُ مِنَ الرَّجَالِ فَقَدْ هَلَكْتَ وَ أَهْلَكَتَ وَيْحَكَ يَا قَتَادَةُ ذَلِكَ مَنْ خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ بَزَادٍ وَ رَاحِلَةً وَ كِرَاءٍ حَلَالٍ يَرُومُ هَذَا الْبَيْتَ عَارِفًا بِحَقِّنَا يَهُوَانَا قَلْبُهُ كَمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوَى إِلَيْهِمْ وَ لَمْ يَنْ لَيْتَ فَيَقُولُ لِلَّهِ فَحْنٌ وَ لِلَّهِ دَعْوَةٌ لِوَالِهِمْ عليه السلام أَلَيْسَ مِنَ الْبَيْتِ مَنْ هُوَانَا قَلْبُهُ قُبِلَتْ حَجَّتُهُ وَ إِلَّا فَلَا يَا قَتَادَةُ فَإِذَا كَانَ كَذَلِكَ كَانَ آمِنًا مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ قَالَ قَتَادَةُ لَا جَرَمَ وَ اللَّهُ لَا فَسَّرْتُهَا إِلَّا هَكَذَا فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام وَيْحَكَ يَا قَتَادَةُ إِنَّمَا يَعْرِفُ الْقُرْآنَ مَنْ خُوِطِبَ بِهِ

485) - زید بن شحام گوید: قتاده بن دعامه (یکی از مفسران و بزرگان اهل سنت) خدمت امام باقر علیه السلام شرفیاب شد حضرت بدو فرمود: ای قتاده تو فقیه اهل بصره هستی؟ عرض کرد: چنین پندارند.

امام باقر بدو فرمود: شنیده ام تو قرآن تفسیر می کنی؟
قتاده: آری.

امام باقر علیه السلام: از روی دانش و علم تفسیر می کنی یا ندانسته؟
قتاده: نه، بلکه از روی علم و دانش.

امام باقر علیه السلام: اگر چنان است که از روی علم تفسیر می کنی بجا است و من از تو پرسش کنم.

قتاده: بپرسید!

امام علیه السلام: مرا خبر ده از گفتار خدای عزوجل که در سوره سبا فرماید: (و معین کردیم در آن (منزلگاهها) برای سیر، و در آنجا شبها و روزها به آسودگی و ایمنی راه سپارید) (سوره سبا آیه 18).

قتاده: این آیه درباره آن کسی است که از خانه خویش به قصد زیارت خانه کعبه بیرون آید و توشه حلال با خود بردارد و مرکب حلال داشته باشد و کرایه اش را از مال حلال بپردازد چنین کسی در امان و آسایش است تا به خانه خویش باز گردد.

امام باقر علیه السلام فرمود: ای قتاده تو را به خدا سوگند دهم آیا می دانی که بسا مردی با توشه حلال و مرکب و کرایه حلال از خانه خویش به قصد زیارت کعبه بیرون آید و دچار راهزن گردد و خرجی راه او را ببرند و از این گذشته کتکی هم به او بزنند که به حد هلاکت رسد؟

قتاده پاسخ داد: آری به خدا.

امام علیه السلام : وای بر تو ای قتاده اگر تو قرآن را پیش خود تفسیر می کنی که خود هلاک گشته و دیگران را به هلاکت رسانده ای و اگر از دهان مردم گرفته ای باز هم هلاک شده و مردم را نیز به هلاکت رسانده ای ، وای بر تو ای قتاده این آیه درباره کسی است که از خانه خویش با توشه و مرکب و کرایه حلال به آهنگ زیارت خانه کعبه بیرون آید و به حق ما عارف و آشنا باشد و در دل هوای ما داشته باشد چنانچه خدای عزوجل فرموده : (و دلهای مردم را چنان کن که هوای آنها کند) (سوره ابراهیم آیه 37) و مقصود ابراهیم اشتیاق به خانه نبود و گرنه می گفت : (هوای آن کند) (و اینکه (الهییم) گفت و ضمیر را جمع آورد مقصودش ما بوده ایم) پس مائیم به خدا سوگند مقصود از دعای ابراهیم علیه السلام که هر که در دل هوای ما کند حج او پذیرفته است و گرنه که نه . ای قتاده هر کس چنین باشد از عذاب جهنم در روز قیامت در امان و آسوده است (و این است مقصود از آسایش و امان در آیه).

قتاده گفت : به همین دلیل من هم دیگر این آیه را جز بدین نحو (که شما تفسیر فرمودی) تفسیر نخواهم کرد.

امام علیه السلام : وای بر تو ای قتاده قرآن را تنها آن کسی می فهمد که بدو خطاب شده .

حدیث شماره : 486

عَلَىٰ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَىٰ عَنْ يُونُسَ عَنْ مُفَضَّلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ص أَخْبَرَنِي الرُّوحُ الْأَمِينُ أَنَّ اللَّهَ لَا إِلَهَ غَيْرُهُ إِذَا وَقَفَ الْخَلَائِقَ وَ جَمَعَ الْأَوْلِيْنَ وَ الْآخِرِينَ أَتَىٰ بِجَهَنَّمَ تُقَادُ بِأَلْفِ زِمَامٍ أَخَذَ بِكُلِّ زِمَامٍ مِائَةَ أَلْفِ مَلَكٍ مِنَ الْغُلَاظِ الشَّدَادِ وَ لَهَا هُدَّةٌ وَ تَحْطُمُ وَ زَفِيرٌ وَ شَهِيقٌ وَ إِنَّهَا لَتَنْزِفُ الزَّفْرَةَ فَلَوْ لَا أَنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَخْرَجَهَا إِلَى الْحِسَابِ لَأَهْلَكَتِ الْجَمِيعَ ثُمَّ يَخْرُجُ مِنْهَا عُتْقٌ يُحِيطُ بِالْخَلَائِقِ الْبَرِّ مِنْهُمْ وَ الْفَاجِرِ فَمَا خَلَقَ اللَّهُ عَبْدًا مِنْ عِبَادِهِ مَلَكٍ وَ لَا نَبِيٍّ إِلَّا وَ يُنَادِي يَا رَبِّ نَفْسِي نَفْسِي وَ أَنْتَ تَقُولُ يَا رَبُّ أُمَّتِي أُمَّتِي ثُمَّ يُوَضِعُ عَلَيْهَا صِرَاطٌ أَدَقُّ مِنَ الشَّعْرِ وَ أَحَدُّ مِنَ السَّيْفِ عَلَيْهِ ثَلَاثُ قَنَاطِرٍ الْأُولَىٰ عَلَيْهَا الْأَمَانَةُ وَ الرَّحْمَةُ وَ الثَّانِيَةُ عَلَيْهَا الصَّلَاةُ وَ الثَّلَاثَةُ عَلَيْهَا رَبُّ الْعَالَمِينَ لَا إِلَهَ غَيْرُهُ فَيُكَلِّفُونَ الْمَمَرَّ عَلَيْهَا فَتَحْبِسُهُمُ الرَّحْمَةُ وَ الْأَمَانَةُ فَإِنْ نَجَوْا مِنْهَا حَبَسَتْهُمْ الصَّلَاةُ فَإِنْ نَجَوْا مِنْهَا كَانَ الْمُنتَهَىٰ إِلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ جَلَّ ذِكْرُهُ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَىٰ إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ وَ النَّاسُ عَلَى الصِّرَاطِ فَمُتَعَلِّقٌ تَزِلُّ قَدَمُهُ وَ تَثْبُتُ قَدَمُهُ وَ الْمَلَائِكَةُ حَوْلَهَا يُنَادُونَ يَا كَرِيمُ يَا حَلِيمُ اغْفُ وَ اصْفَحْ وَ عُدْ بِفَضْلِكَ وَ سَلِّمْ وَ النَّاسُ يَتَهَفَّتُونَ فِيهَا كَالْفَرَاشِ فَإِذَا نَجَا نَاجَ بِرَحْمَةِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَىٰ نَظَرَ إِلَيْهَا فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّانِي مِنْكَ بَعْدَ يَأْسٍ بِفَضْلِهِ وَ مِنْهُ إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ

(486) - امام باقر عليه السلام فرمود: رسول خدا صلى الله عليه وسلم فرموده که روح الامين

(جبرئیل) به من خبر داد که آن خدائی که جز او خدائی نیست هنگامی که خلایق را در محشر ننگه دارد و اولین و آخرین را گرد آورد در آن هنگام جهنم را با هزار مهار بیاورند و هر مهاری را صد هزار فرشته خشن و سخت گرفته

است ، و آن را بانک و ناله و فریادی است ، و ناله ای زند که اگر خدای تعالی عذاب آن را به پایان حساب عقب نینداخته بود همه را هلاک می کرد.

سپس از جهنم زبانه و شعله ای بر آید که همه خلائق را چه نیکوکار و چه بدکار همه را فرا گیرد در آن هنگام هیچ بنده ای از بندگان خدا نیست حتی فرشته و پیغمبر که فریاد زند: پروردگارا خودم را. خودم را (نجات ده) و تنها تو هستی که می گوئی: پروردگارا امتم ، امتم (را نجات بخش) سپس بر روی آن پلی بنهند که از مو باریکتر و از شمشیر تیزتر است و بر آن پل سه طاق (بازداشتگاه) قرار دارد، روی طاق نخست امانت داری و رحمت (مهر ورزی یا صله رحم) قرار دارد، و روی طاق دوم نماز است و بر طاق سوم حسابی است که خود پروردگار جهانیان که معبودی جز او نیست حساب کشد، پس مردم را تکلیف بر گذشتن از آن پل کنند، نخستین بار رحمت و امانت داری آنان را باز دارد، و اگر از آنجا نجات یافتند نماز آنها را باز دارد، و اگر از آنجا نجات یافتند پایان کار با پروردگار جهانیان است .

و این است معنای گفتار خدای تبارک و تعالی: (همانا پروردگارت در کمینگاه است) (سوره فجر آیه 14) و مردم که بر صراط بگذرند گاهی پایشان بلغزد و آویزان شوند و گاهی است که پایشان در جای خود قرار گیرد، و فرشتگان در گرد آنها باشند و فریاد زنند: ای خدای کریم وای خدای بردبار در گذر و چشم پوشی کن و به فضل خویش بدانها توجه کن و سالم دار، و مردم همچون پروانه در آتش بریزند، و چون کسی به رحمت خدا از آن نجات یابد بدان بنگرد و گوید: ستایش خدائیرا که پس از نومیدی به فضل و رحمت خود از اینجا نجات داد به راستی که پروردگار ما آمرزنده و سپاس پذیر است .

حدیث شماره : 487

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ جَابِرٍ عَنْ أَبِي خَالِدٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا قَالَ الْخَيْرَاتُ الْوَلَايَةُ وَقَوْلُهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا يَعْنِي أَصْحَابَ الْقَائِمِ الثَّلَاثِمِائَةِ وَالبِضْعَةَ عَشَرَ رَجُلًا قَالَ وَهُمْ وَاللَّهِ الْأُمَّةُ الْمَعْدُودَةُ قَالَ يَجْتَمِعُونَ وَاللَّهِ فِي سَاعَةٍ وَاحِدَةٍ قَرَعٌ كَقَرَعِ الْخَرِيفِ

(487) - ابوخالد از امام باقر عليه السلام روایت کند که در گفتار خدای عزوجل :
(به نیکیها پیشی گیرید، هر کجا باشید خداوند همه شما را بیاورد) (سوره بقره آیه 148) فرمود: مقصود از نیکیها ولایت (اهل بیت عليهم السلام) است ، و مقصود از گفتار خدای تبارک و تعالی که (هر کجا باشید خداوند همه شما را بیاورد) اصحاب حضرت قائم عليه السلام هستند که متجاوز از سیصد و سیزده نفر مردند، فرمود: و آنهایند - به خدا سوگند - (امت معدوده) (جمع معین یا شمرده) (که خداوند در سوره هود آیه 8 ذکرشان فرموده) و آنها در یکساعت گرد آیند مانند پاره های ابر پائیز (که گرد هم جمع شوند).

حدیث شماره : 488

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ بْنِ بَزِيْعٍ عَنْ مُنْذِرِ بْنِ جَيْفَرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ سِيرُوا الْبَرْدَيْنِ قُلْتُ إِنَّا نَتَخَوَّفُ مِنَ الْهُوَامِ فَقَالَ إِنْ أَصَابَكُمْ شَيْءٌ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ مَعَ أَنْكُمْ مَضْمُونُونَ

(488 - هشام بن سالم گوید: شنیدم از امام صادق عليه السلام که می فرمود: (در وقت سفر) در دو هنگام خنکی (که هوا خنک است) یعنی بامداد و پسین راه بروید، من عرض کردم: در آندو وقت ما از حشرات گزنده می ترسیم، فرمود: اگر چیزی از آنها هم به شما برسد (مجلسی رحمته الله گوید: یعنی حفظ شیعیان را غالباً خدا ضمانت کرده یا با توکل و واگذاری تمام کارها به خدا).

حدیث شماره : 489

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ النَّوْفَلِيِّ عَنِ السَّكُونِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص عَلَيْكُمْ بِالسَّفَرِ بِاللَّيْلِ فَإِنَّ الْأَرْضَ تُطْوَى بِاللَّيْلِ (489 - سکونی از امام صادق عليه السلام روایت کرده که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم)

فرمود: بر شما باد که در شب سفر کنید زیرا زمین در شب در نور دیده شود (چون در شب انسان از رنج گرما و آفتاب روز آسوده است و نشاط بیشتری برای سفر دارد در نتیجه راه نمود نمی کند و راه بیشتری می تواند برود).

حدیث شماره : 490

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ
سَيْفِ بْنِ عَمِيرَةَ عَنْ بَشِيرِ النَّبَّالِ عَنْ حُمْرَانَ بْنِ أَعْيَنَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ
يَقُولُ النَّاسُ تُطَوَّى لَنَا الْأَرْضُ بِاللَّيْلِ كَيْفَ تُطَوَّى قَالَ هَكَذَا ثُمَّ عَطَفَ ثَوْبَهُ

(490 - حمران بن اعین گوید: به امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ عرض کردم: مردم

گویند: رفتن برای ما در (مسافرت) شب بیچیده شود، چگونه بیچیده شود؟

فرمود: اینگونه - و جامه خود را بیچید.)

حدیث شماره : 491

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ
اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ الْأَرْضُ تُطَوَّى فِي آخِرِ اللَّيْلِ

(491 - حماد بن عثمان از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که فرمود: زمین در

آخر شب در نور دیده شود.)

حدیث شماره : 492

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنْ عُنْمَانَ بْنِ عِيسَى عَنْ أَبِي
أَيُّوبَ الْخَزَّازِ قَالَ أَرَدْنَا أَنْ نَخْرُجَ فَجِئْنَا نُسَلِّمُ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ كَأَنَّكُمْ
طَلَبْتُمْ بَرَكَاتَ الْإِثْنَيْنِ فَقُلْنَا نَعَمْ فَقَالَ وَ أَىُّ يَوْمٍ أَعْظَمُ شَوْماً مِنْ يَوْمِ الْإِثْنَيْنِ يَوْمٍ فَقَدْنَا
فِيهِ نَبِيَّنَا وَارْتَفَعَ الْوَحْيُ عَنَّا لَا تَخْرُجُوا وَ اَخْرُجُوا يَوْمَ الثَّلَاثَاءِ

(492 - ابویوب خزاز گوید: ما خواستیم (به مسافرت) بیرون رویم پس
برای خداحافظی به نزد امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ رفتیم ، حضرت فرمود: گویا شما برکت
روز دوشنبه را (برای مسافرت) جويا هستید؟ عرض کردیم : آری ، فرمود: چه
روزی از روز دوشنبه شوم تر است ، روزی که پیغمبرمان از دست ما رفت ، و
وحی از میان ما برخاست ، روز دوشنبه بیرون نروید و روز سه شنبه بروید.)

حدیث شماره : 493

عَنْهُ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ سُلَيْمَانَ الْجَعْفَرِيِّ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ
الشُّومُ لِلْمُسَافِرِ فِي طَرِيقِهِ خَمْسَةٌ أَشْيَاءُ الْغُرَابُ النَّاعِقُ عَنْ يَمِينِهِ وَالنَّاشِرُ لِدَنْبِهِ وَ
الذَّنْبُ الْعَاوِي الَّذِي يَعْوِي فِي وَجْهِ الرَّجُلِ وَهُوَ مُقَعٌ عَلَى ذَنْبِهِ يَعْوِي ثُمَّ يَرْتَفِعُ ثُمَّ
يَنْخَفِضُ ثَلَاثًا وَالظُّبَى السَّانِحُ مِنْ يَمِينٍ إِلَى شِمَالٍ وَالْبُومَةُ الصَّارِحَةُ وَالْمَرَاةُ
الشَّمْطَاءُ تَلْقَاءَ فَرْجِهَا وَالْأَتَانُ الْعَضْبَاءُ يَعْنِي الْجَدْعَاءَ فَمَنْ أَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ مِنْهُنَّ
شَيْئًا فَلْيَقُلْ اِعْتَصَمْتُ بِكَ يَا رَبِّ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ فِي نَفْسِي قَالَ فَيُعْصَمُ مِنْ ذَلِكَ

(493 - سليمان جعفری از امام موسی بن جعفر علیه السلام روایت کرده که فرمود:

شومی در سر راه مسافر پنج چیز است : (که مردم آن را شوم دانند و چنانچه در
آخر روایت و روایات دیگر است شومی آن با توکل و صدقه رفع شود).

- 1 - کلاغی که از سمن راست او بانک زند و دم خود را باز کند.
- 2 - گرگی که زوزه کشد در روی مرد (مسافر) و بر سر دم نشیند، زوزه کشد
و برخیزد و بنشیند تا سه بار.
- 3 - آهوایی که از سمت راست درآید و به سمت چپ رود.
- 4 - جغدی که فریاد زند.
- 5 - زنی که موی سرش سفید و سیاه و از روبرو در آید. و ماده الاغ گوش
بریده . و هر کس (هنگام سفر) از (تصادف با) اینها بد دل شود باید بگوید:
(اعتصمت یا رب من شر ما اجد فی نفسی) (یعنی پروردگارا بتو پناهنده شدم از
آنچه در دل خود می یابم) فرمود: (با گفتن این جملات) از شر آنها محفوظ
خواهد ماند.

حدیث شماره : 494

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ عَمْرِو بْنِ أَبِي الْمَقْدَامِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى زَيْنَ شِيعَتِنَا بِالْحِلْمِ وَغَشَاهُمْ بِالْعِلْمِ لِعِلْمِهِ بِهِمْ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ آدَمَ ع (494 - عمرو بن ابی المقدام گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: همانا خدای تبارک و تعالی شیعیان ما را به زیورحلم و بردباری آراسته و به جامه علم و دانش آنها را پوشانده چون پیش از خلقت آدم عليه السلام بوجود آنها علم داشته .)

حدیث شماره : 495

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ وَ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ ثَعْلَبَةَ بْنِ مَيْمُونٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ أَبَانَ عَنِ الصَّبَّاحِ بْنِ سِيَابَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ الرَّجُلَ لِيُحِبُّكُمْ وَ مَا يَدْرِي مَا تَقُولُونَ فَيُدْخِلُهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ الْجَنَّةَ وَ إِنَّ الرَّجُلَ لِيُبْغِضُكُمْ وَ مَا يَدْرِي مَا تَقُولُونَ فَيُدْخِلُهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ النَّارَ وَ إِنَّ الرَّجُلَ مِنْكُمْ لَتَمَلَأُ صَحِيفَتَهُ مِنْ غَيْرِ عَمَلٍ قُلْتُ وَ كَيْفَ يَكُونُ ذَلِكَ قَالَ يَمُرُّ بِالْقَوْمِ يَنَالُونَ مِنْهَا فَإِذَا رَأَوْهُ قَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ كُفُّوا فَإِنَّ هَذَا الرَّجُلَ مِنْ شِيعَتِهِمْ وَ يَمُرُّ بِهِمُ الرَّجُلُ مِنْ شِيعَتِنَا فَيَهْمِزُونَهُ وَ يَقُولُونَ فِيهِ فَيَكْتُبُ اللَّهُ لَهُ بِذَلِكَ حَسَنَاتٍ حَتَّى يَمَلَأَ صَحِيفَتَهُ مِنْ غَيْرِ عَمَلٍ

(495 - صباح بن سیابه از امام صادق عليه السلام روایت کرده که فرمود: همانا مردی است که شما (شیعیان) رادوست دارد و (بطور تفصیل و روی پایه استدلال) عقیده شما را نمی داند و خدای عزوجل (او را به خاطر همان دوستی

(به بهشت برد، و مردی است که شما را دشمن دارد و او هم (بدرستی) عقیده شما را نمی داند و خدای عزوجل او را بدوزخ برد، و مردی از شما است که نامه عملش بدون آنکه کاری انجام دهد (از کار خیر) پر است، عرض کردم: چگونه اینطور می شود؟ فرمود: به دسته ای برخورد می کند که پشت سر ما بدگوئی کنند و چون او را ببینند به یکدیگر گویند: بس کنید که این مرد از شیعیان ایشان است، و مردی از شیعیان ما به آنها بگذرد و از او عیب جوئی کنند و درباره اش بد گویند، خدای عزوجل در مقابل اینها برای آنمرد حسنه بنویسد تا اینکه نامه عملش پر شود بدون آنکه کاری کرده باشد.)

حدیث شماره : 496

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَبِي الْجَهْمِ عَنْ أَبِي خَدِيجَةَ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام كَمْ بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَ الْبَصْرَةِ قُلْتُ فِي الْمَاءِ خَمْسٌ إِذَا طَابَتِ الرِّيحُ وَ عَلَى الظُّهْرِ ثَمَانٍ وَ نَحْوُ ذَلِكَ فَقَالَ مَا أَقْرَبَ هَذَا تَزَاوَرُوا وَ يَتَعَاهَدُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَإِنَّهُ لَا بُدَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ أَنْ يَأْتِيَ كُلُّ إِنْسَانٍ بِشَاهِدٍ يَشْهَدُ لَهُ عَلَى دِينِهِ وَ قَالَ إِنَّ الْمُسْلِمَ إِذَا رَأَى أَخَاهُ كَانَ حَيَاةً لِدِينِهِ إِذَا ذَكَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ

(496 - ابو خدیجه گوید: امام صادق عليه السلام به من فرمود: فاصله میان تو و

بصره چقدر است؟ گفتیم از راه آب مسافت پنج روز است اگر باد (برای راندن کشتی) موافق و خوب باشد، و از راه خشکی حدود هشت روز، فرمود: چه راه نزدیکی است از یکدیگر (یعنی شیعیان) دیدن کنید، و از هم احوال پرسی کنید، زیرا به ناچار باید هر انسانی در روز قیامت شاهی بیاورد که به دینداری او شهادت دهد. و فرمود: مسلمان وقتی برادر دینی خود را ببیند دینش زنده شود در صورتیکه به یاد خدای عزوجل باشد.)

حدیث شماره : 497

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ رَبِيعٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
قَالَ وَاللَّهِ لَا يُحِبُّنَا مِنَ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ إِلَّا أَهْلُ الْبُيُوتَاتِ وَالشَّرَفِ وَالْمَعْدِنِ وَلَا
يُبْغِضُنَا مِنْ هَؤُلَاءِ وَهَؤُلَاءِ إِلَّا كُلُّ دَنَسٍ مُلْصَقٍ

(497 - ربیعی از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که فرمود: به خدا سوگند

دوست ندارد ما را از عرب و عجم مگر مردمان خانواده دار و با شرافت و اصیل
و ریشه دار، و دشمن ندارد ما را از اینان و آنان (یعنی از عرب و عجم) بجز
مردمان پست بی فامیل و نژاد.)

حدیث شماره : 498

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ
عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى الْحَلَبِيِّ عَنْ هَارُونَ بْنِ خَارِجَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ
أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوا أَنَّى
يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَ نَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ مِنْهُ قَالَ لَمْ يَكُنْ مِنْ سِبْطِ النَّبُوَّةِ وَ لَأ
مِنْ سِبْطِ الْمَمْلَكَةِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَ قَالَ إِنَّ آيَةَ مَلِكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ
التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَ بَقِيَّةٌ مِمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَى وَ آلُ هَارُونَ فَجَاءَتْ بِهِ
الْمَلَائِكَةُ تَحْمِلُهُ وَ قَالَ اللَّهُ جَلَّ ذِكْرُهُ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ
مِنِّي وَ مَنْ لَمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا ثَلَاثًا وَ ثَلَاثَةٌ عَشْرٌ رَجُلًا مِنْهُمْ مَنْ
اغْتَرَفَ وَ مِنْهُمْ مَنْ لَمْ يَشْرَبْ فَلَمَّا بَرَزُوا قَالَ الَّذِينَ اغْتَرَفُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ
بِجَالُوتَ وَ جُنُودِهِ وَ قَالَ الَّذِينَ لَمْ يَغْتَرَفُوا كَمْ مِنْ فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِتْنَةٌ كَثِيرَةً بِإِذْنِ
اللَّهِ وَ اللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ

(498 - ابوبصیر از امام باقر عليه السلام روایت کند در گفتار خدای عزوجل :

(...همانا خداوند طالوت را به پادشاهی شما برانگیخته گفتند از کجا او را حق
پادشاهی بر ما است و ما به پادشاهی از او سزاوارتریم) فرمود: (چون) طالوت
نه فرزند پیغمبر بوده و نه شاهزاده (گفت: خدا او را بر شماها برگزیده ...) و نیز
دنبالش (گفت: نشانه پادشاهی او این است که تابوت (صندوق معهود) را برای
شما بیاورد که در آن است آرامشی از پروردگارتان و باقیمانده ای از آنچه
خاندان موسی و هارون بجای گذارده اند) و فرشتگان آنرا حمل کرده و آوردند
و خدای عزوجل فرمود: (همانا خداوند شما را بجوی آبی امتحان کند پس هر
که از آن بنوشد از من نیست و هر که از آن نخورد از من است (مگر آنکس که

کفی بر گیرد) پس از آن آشامیدن جز سیصد و سیزده نفر که برخی از آنها کفی بر گرفتند و برخی اصلاً نیشامیدند، و چون با دشمن روبرو شدند آنانکه کفی بر گرفته بودند (گفتند: ما را امروز طاقت مقاومت در برابر جالوت نیست) و آنانکه هیچ نخورده بودند گفتند (چه بسا گروهی اندک که بخواست خدا بر جمع بسیاری پیروز گشته اند و خدا پشتیبان صابران است) (سوره بقره آیات 246 - 249).

شرح :

این حدیث و دو حدیث آینده درباره تفسیر آیاتی از سوره بقره که مربوط به داستان طالوت و جالوت است وارد شده و از نظر مفسرین حائز اهمیت و قابل استفاده است ولی برای پارسی زبانانی که آشنائی کامل با تفسیر و داستانهای قرآن ندارند بهتر است برای فهم بیشتری به تمامی داستان که در کتب تفسیر ذکر شده مراجعه کنند تا در ضمن از این احادیث نیز بهتر بهره مند شوند. (

حدیث شماره : 499

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ أَيُّوبَ عَنْ يَحْيَى الْحَلْبِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام أَنَّهُ قَرَأَ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ قَالَ كَانَتْ تَحْمِلُهُ فِي صُورَةِ الْبَقْرَةِ

(499 - عبدالله بن سلیمان از امام باقر عليه السلام روایت کرده که آن حضرت این آیه را قرائت فرمود: (همانا نشانه پادشاهی او این است که تابوت را برای شما بیاورد که در آن است آرامشی از پروردگارتان و باقیمانده از آنچه خاندان موسی و هارون به جای گذارده اند و فرشتگان آن را حمل کنند) فرمود: (فرشتگان آن را در صورت گاوی حمل کردند.)

حدیث شماره : 500

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيْزِ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَا تِيكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ قَالَ رَضْرَاضُ الْأَلْوَابِ فِيهَا الْعِلْمُ وَالْحِكْمَةُ

(500 - از امام باقر عليه السلام روایت کرده اند که در تفسیر آیه فوق فرمود: تیکه های الواح بود که در آن علم و حکمت ثبت شده بود.)

حدیث شماره : 501

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ ظَرِيفٍ عَنْ عَبْدِ الصَّمَدِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ أَبِي الْجَارُودِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ قَالَ [لِي] أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام يَا أَبَا الْجَارُودِ مَا يَقُولُونَ لَكُمْ فِي الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ عليهما السلام قُلْتُ يُنْكِرُونَ عَلَيْنَا أَنَّهُمَا ابْنَا رَسُولِ اللَّهِ ص قَالَ فَأَيُّ شَيْءٍ اِخْتَجَجْتُمْ عَلَيْهِمْ قُلْتُ اِخْتَجَجْنَا عَلَيْهِمْ بِقَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ عليه السلام وَ مِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَ سُلَيْمَانَ وَ أَيُّوبَ وَ يُوسُفَ وَ مُوسَى وَ هَارُونَ وَ كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ وَ زَكَرِيَّا وَ يَحْيَى وَ عِيسَى فَجَعَلَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ مِنْ ذُرِّيَّةِ نُوْحٍ عليه السلام قَالَ فَأَيُّ شَيْءٍ قَالُوا لَكُمْ قُلْتُ قَالُوا قَدْ يَكُونُ وَ لَدُ الْإِبْنَةِ مِنَ الْوَالِدِ وَ لَا يَكُونُ مِنَ الصُّلْبِ قَالَ فَأَيُّ شَيْءٍ اِخْتَجَجْتُمْ عَلَيْهِمْ قُلْتُ اِخْتَجَجْنَا عَلَيْهِمْ بِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى لِرَسُولِهِ ص فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَ أَبْنَاءَكُمْ وَ نِسَاءَنَا وَ نِسَاءَكُمْ وَ أَنْفُسَنَا وَ أَنْفُسَكُمْ قَالَ فَأَيُّ شَيْءٍ قَالُوا قُلْتُ قَالُوا قَدْ يَكُونُ فِي كَلَامِ الْعَرَبِ أَبْنَاءُ رَجُلٍ وَ آخَرُ يَقُولُ أَبْنَاؤُنَا قَالَ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام يَا أَبَا الْجَارُودِ لَأُعْطِيَنَّكَهَا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ جَلَّ وَ تَعَالَى أَنَّهُمَا مِنْ صُلْبِ رَسُولِ اللَّهِ ص لَا يَرُدُّهَا إِلَّا الْكَافِرُ قُلْتُ وَ أَيْنَ ذَلِكَ جُعِلْتُ فِدَاكَ قَالَ مِنْ حَيْثُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَ بَنَاتُكُمْ وَ أَخَوَاتُكُمْ الْآيَةَ إِلَى أَنْ أَنْتَهَى إِلَى قَوْلِهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ حَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ فَسَلِّمُوا يَا أَبَا الْجَارُودِ هَلْ كَانَ يَحِلُّ لِرَسُولِ اللَّهِ ص نِكَاحُ حَلِيلَتَيْهِمَا فَإِنْ قَالُوا نَعَمْ كَذَّبُوا وَ فَجَرُوا وَ إِنْ قَالُوا لَا فَهَمَا ابْنَاهُ لِصُلْبِهِ

(501 - ابوالجارود گوید: امام باقر عليه السلام به من فرمود: ای ابوالجارود اینان

(یعنی اهل سنت) درباره حسن و حسین علیهما السلام به شما چه می گویند؟ عرض

کردم: آنها سخن ما را که آن دو بزرگوار پسران پیغمبرند منکر هستند.

فرمود: شما در برابر آنها چه دلیلی می آورید؟

عرض کردم: ما به گفتار خدای عزوجل که درباره عیسی بن مریم فرموده دلیل می آوریم آنجا که فرماید: (و از نژاد او است (یعنی از نژاد نوح است) داود و سلیمان و ایوب و یوسف و موسی و هارون و چنین پاداش دهیم نیکوکارانرا، و زکریا و یحیی و عیسی) (سوره انعام آیه 84) که در اینجا خداوند عیسی بن مریم را از نژاد نوح قرار داده (با اینکه نسب عیسی از طرف مادرش مریم به نوح رسد و پدری نداشته، پس به این آیه قرآنی دختر زاده را پسرانشان می خوانند).

حضرت فرمود: آنها در پاسخ این استدلال شما چه می گویند؟

عرض کردم: می گویند: ممکن است فرزند دختر را فرزند به حساب آرند ولی فرزند صلبی نیست.

فرمود: شما در برابر این حرف آنها چه دلیلی می آورید؟

عرض کردم: ما برای آنها دلیل می آوریم به گفتار خدای تعالی که (در جریان مباحثه) به پیغمبرش فرمود:

(بگو - ای محمد - بیائید تا پسران خود و پسران شما را و زنان خود و زنان شما را و نفوس خویش و نفوس شما را بخوانیم) (سوره آل عمران آیه 61) (که به گفته همه مفسران مقصود از پسران خود که رسول خدا ﷺ به آنها فرمود حسن و حسین علیهما السلام بودند).

حضرت فرمود: آنها در برابر این استدلال به شما چه می گویند؟

عرض کردم: آنها می گویند بسا باشد که در کلام عرب فرزندان مردی را بخود آن مرد نسبت دهند (و بگویند فرزندان فلانی) و شخص دیگری آنها را بخودش نسبت دهد و بگوید: فرزندان من (بطور مجاز).

ابوالجارود گوید: امام باقر ع فرمود: ای ابالجارود اکنون من از کتاب
خدای جل و تعالی آیه ای بدست تو دهم که دلیل است بر اینکه حسن و حسین
ع از صلب رسول خدا ص هستند و آن دلیل را جز شخص کافر رد
نکند.

عرض کردم: قربانت آن آیه در کجاست ؟
فرمود: آنجا که خدای تعالی فرماید: (و حرام است بر شما مادرانتان و
خواهرانتان).

تا می رسد به گفتار خدای تعالی: (و زنان پسرانتان که از صلب شما هستند)
(سوره نساء آیه 23) پس ای ابالجارود از آنها بپرس آیا برای رسول خدا
ص حلال بود که با زنهای حسن و حسین ازدواج کند؟
اگر در پاسخ بگویند: آری که (مسلم) دروغ و هرزه گفته اند، و اگر
بگویند: نه، پس آن دو و پسران صلبی رسول خدا ص باشند.)

حديث شماره : 502

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنِ
 الْحُسَيْنِ أَبِي الْعَلَاءِ الْخَفَّافِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ لَمَّا أَنْهَزَمَ النَّاسُ يَوْمَ أُحُدٍ
 عَنِ النَّبِيِّ ص أَنْصَرَفَ إِلَيْهِمْ بِوَجْهِهِ وَهُوَ يَقُولُ أَنَا مُحَمَّدٌ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ لَمْ أُقْتَلْ وَ
 لَمْ أُمَّتْ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ فُلَانٌ وَفُلَانٌ فَقَالَا الْآنَ يَسْخَرُ بِنَا أَيْضًا وَقَدْ هُزِمْنَا وَبَقِيَ مَعَهُ
 عَلِيُّ عليه السلام وَ سِمَاكُ بْنُ خَرَشَةَ أَبُو دُجَانَةَ رَحِمَهُ اللَّهُ فَدَعَاهُ النَّبِيُّ ص فَقَالَ يَا أَبَا
 دُجَانَةَ أَنْصَرِفْ وَأَنْتَ فِي حِلٍّ مِنْ بَيْعَتِكَ فَأَمَّا عَلِيُّ فَأَنَا هُوَ وَهُوَ أَنَا فَتَحَوَّلَ وَ
 جَلَسَ بَيْنَ يَدَيْ النَّبِيِّ ص وَبَكَى وَقَالَ لَا وَاللَّهِ وَرَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ وَقَالَ لَا
 وَاللَّهِ لَا جَعَلْتُ نَفْسِي فِي حِلٍّ مِنْ بَيْعَتِي إِنْ بَايَعْتِكَ فَإِلَى مَنْ أَنْصَرِفُ يَا رَسُولَ
 اللَّهِ إِلَى زَوْجَةٍ تَمُوتُ أَوْ وَلَدٍ يَمُوتُ أَوْ دَارٍ تَخْرُبُ وَ مَالٍ يَفْنَى وَ أَجَلٍ قَدْ اقْتَرَبَ
 فَرَقَ لَهُ النَّبِيُّ ص فَلَمْ يَزَلْ يُفَاتِلُ حَتَّى انْتَحَنَتْهُ الْجِرَاحَةُ وَهُوَ فِي وَجْهِهِ وَ عَلِيُّ عليه السلام
 فِي وَجْهِهِ فَلَمَّا اسْقَطَ اخْتَمَلَهُ عَلِيُّ عليه السلام فَجَاءَ بِهِ إِلَى النَّبِيِّ ص فَوَضَعَهُ عِنْدَهُ فَقَالَ يَا
 رَسُولَ اللَّهِ أَوْفَيْتُ بِبَيْعَتِي قَالَ نَعَمْ وَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ص خَيْرًا وَكَانَ النَّاسُ يُحْمِلُونَ
 عَلِيَّ النَّبِيُّ ص الْمَيْمَنَةَ فَيَكْشِفُهُمْ عَلِيُّ عليه السلام فَإِذَا كَشَفَهُمْ أَقْبَلَتِ الْمَيْسِرَةَ إِلَى النَّبِيِّ
 ص فَلَمْ يَزَلْ كَذَلِكَ حَتَّى تَقَطَّعَ سِنْفُهُ بِثَلَاثِ قَطْعٍ فَجَاءَ إِلَى النَّبِيِّ ص فَطَرَحَهُ بَيْنَ
 يَدَيْهِ وَقَالَ هَذَا سِنْفِي قَدْ تَقَطَّعَ فَيَوْمئِذٍ أَعْطَاهُ النَّبِيُّ ص ذَا الْفَقَارِ وَ لَمَّا رَأَى النَّبِيُّ
 ص اخْتِلَاجَ سَاقِيهِ مِنْ كَثْرَةِ الْقِتَالِ رَفَعَ رَأْسَهُ إِلَى السَّمَاءِ وَهُوَ يَبْكِي وَقَالَ يَا رَبِّ
 وَعَدْتَنِي أَنْ تَطْهَرَ دِينَكَ وَإِنْ شِئْتَ لَمْ يُعِيكَ فَأَقْبَلَ عَلِيُّ عليه السلام إِلَى النَّبِيِّ ص فَقَالَ
 يَا رَسُولَ اللَّهِ أَسْمَعُ دَوِيًّا شَدِيدًا وَ أَسْمَعُ أَقْدَمَ حَيْزُومٍ وَ مَا أَهْمُ أَضْرِبُ أَحَدًا إِلَّا
 سَقَطَ مَيِّتًا قَبْلَ أَنْ أَضْرِبَهُ فَقَالَ هَذَا جَبْرَيْلُ وَ مِيكَائِيلُ وَ إِسْرَافِيلُ فِي الْمَلَائِكَةِ ثُمَّ
 جَاءَ جَبْرَيْلُ عليه السلام فَوَقَفَ إِلَى جَنْبِ رَسُولِ اللَّهِ ص فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ إِنَّ هَذِهِ لِهِيَ

الْمُؤَاسَاةُ فَقَالَ إِنَّ عَلِيًّا مِنِّي وَ أَنَا مِنْهُ فَقَالَ جَبْرِئِيلُ وَ أَنَا مِنْكُمْ ثُمَّ أَنهَزَمَ النَّاسُ
 فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لِعَلِيِّ   يَا عَلِيُّ امْضِ بِسَيْفِكَ حَتَّى تُعَارِضَهُمْ فَإِنْ رَأَيْتَهُمْ
 قَدْ رَكِبُوا الْقِلَاصَ وَ جَنَّبُوا الْخَيْلَ فَإِنَّهُمْ يُرِيدُونَ مَكَّةَ وَ إِنْ رَأَيْتَهُمْ قَدْ رَكِبُوا الْخَيْلَ وَ
 هُمْ يَجُنَّبُونَ الْقِلَاصَ فَإِنَّهُمْ يُرِيدُونَ الْمَدِينَةَ فَاتَاهُمْ عَلِيُّ   فَكَانُوا عَلَى الْقِلَاصِ
 فَقَالَ أَبُو سُفْيَانَ لِعَلِيِّ   يَا عَلِيُّ مَا تَرِيدُ هُوَ ذَا نَحْنُ ذَاهِبُونَ إِلَى مَكَّةَ فَانصَرَفَ
 إِلَى صَاحِبِكَ فَاتَّبَعَهُمْ جَبْرِئِيلُ   فَكَلَّمَا سَمِعُوا وَقَعَ حَافِرِ فَرَسِهِ جَدُّوَا فِي السَّيْرِ
 وَ كَانَ يَتْلُوهُمْ فَإِذَا ارْتَحَلُوا قَالُوا هُوَ ذَا عَسْكَرُ مُحَمَّدٍ قَدْ أَقْبَلَ فَدَخَلَ أَبُو سُفْيَانَ
 مَكَّةَ فَاخْبَرَهُمُ الْخَبَرَ وَ جَاءَ الرُّعَاةُ وَ الْحَطَّابُونَ فَدَخَلُوا مَكَّةَ فَقَالُوا رَأَيْنَا عَسْكَرَ
 مُحَمَّدٍ كُلَّمَا رَحَلَ أَبُو سُفْيَانَ نَزَلُوا يَقْدُمُهُمْ فَارِسٌ عَلَى فَرَسٍ أَشْقَرَ يَطْلُبُ آثَارَهُمْ
 فَأَقْبَلَ أَهْلُ مَكَّةَ عَلَى أَبِي سُفْيَانَ يُؤَبِّخُونَهُ وَ رَحَلَ النَّبِيُّ ص وَ الرَّأْيَةَ مَعَ عَلِيِّ  
 وَ هُوَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَلَمَّا أَنْ أَشْرَفَ بِالرَّأْيَةِ مِنَ الْعَقَبَةِ وَ رَأَاهُ النَّاسُ نَادَى عَلِيُّ   أَيُّهَا
 النَّاسُ هَذَا مُحَمَّدٌ لَمْ يَمُتْ وَ لَمْ يُقْتَلْ فَقَالَ صَاحِبُ الْكَلَامِ الَّذِي قَالَ الْآنَ يَسْخَرُ بِنَا
 وَ قَدْ هَرَمْنَا هَذَا عَلِيُّ وَ الرَّأْيَةَ بِيَدِهِ حَتَّى هَجَمَ عَلَيْهِمُ النَّبِيُّ ص وَ نِسَاءُ الْأَنْصَارِ فِي
 أَفْنِيَّتِهِمْ عَلَى أَبْوَابِ دُورِهِمْ وَ خَرَجَ الرَّجَالُ إِلَيْهِ يَلُودُونَ بِهِ وَ يَثُوبُونَ إِلَيْهِ وَ النِّسَاءُ
 نِسَاءُ الْأَنْصَارِ قَدْ خَدَشْنَ الْوُجُوهَ وَ نَشَرْنَ الشُّعُورَ وَ جَزَزْنَ النَّوَاصِيَ وَ خَرَقْنَ
 الْجُيُوبَ وَ حَزَمْنَ الْبُطُونَ عَلَى النَّبِيِّ ص فَلَمَّا رَأَيْنَهُ قَالَ لَهُنَّ خَيْرًا وَ أَمْرَهُنَّ أَنْ
 يَسْتَبْرِنَ وَ يَدْخُلْنَ مَنَازِلَهُنَّ وَ قَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَعَدَنِي أَنْ يُظْهَرَ دِينَهُ عَلَى
 الْأَدْيَانِ كُلِّهَا وَ أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ ص وَ مَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ
 الرُّسُلُ أ فَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَ مَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ
 اللَّهَ شَيْئًا  

(502 - حسین بن ابی العلاء خفاف از امام صادق علیه السلام روایت کند که آن حضرت فرمود: چون در جنگ احد مردم از دور رسول خدا صلی الله علیه و آله پراکنده شده و گریختند حضرت رو بدانها کرده فرمود:

منم محمد، منم رسول خدا، من کشته نشده و نمرده ام ، در این حال فلان و فلان به او رو کرده با هم گفتند: در اینحال هم که ما فرار کرده (و شکست خورده ایم) ما را مسخره می کند، و کسی که با آنحضرت ثابت قدم ماند علی علیه السلام و ابودجانه و سماک بن خرشه رضی الله عنه بود، پیغمبر صلی الله علیه و آله ابودجانه را خواست و فرمود: ای ابادجانه برگرد که من بیعت خود را از تو برداشتم ، و اما علی پس من از اویم و او از من است ابودجانه (که این سخن را از آنحضرت شنید) پیش روی پیغمبر صلی الله علیه و آله نشست و گریست آنگاه گفت : نه به خدا: و دوباره سرش را به سوی آسمان بلند کرده گفت : نه به خدا! من خود را از بیعتی که با تو کرده ام آزاد نمی دانم ، من با تو بیعت کرده ام پس به سوی چه کسی بروم ای رسول خدا: به سوی همسری که می میرد؟ یا فرزندی که مرگ به سراغش آید؟ یا خانه ای که ویران گردد؟ یا مالی که فانی گردد، و عمری که بسر آید؟

پیغمبر صلی الله علیه و آله که سخنانش را شنید دلش به حال او سوخت (و اجازه اش داد) و ابودجانه همچنان جنگید تا وقتی که زخمهای وارده او را از پا انداخت ، و در برابر او در سمت دیگر میدان ، علی علیه السلام جنگ می کرد و چون ابودجانه از پا افتاد علی علیه السلام او را برداشت و به نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله آورد و در کنار آنحضرت گذارد، ابودجانه به رسول خدا صلی الله علیه و آله عرض کرد: ای رسول خدا آیا به بیعت خویش وفا کردم ؟

فرمود: آری و با سخنان خود دلگرمش ساخت .

در این وقت بود که دشمنان از سمت راست به پیغمبر حمله می کردند و علی علیه السلام آنها را به عقب می راند دوباره از سمت چپ یورش می بردند و علی بازشان می گرداند و پیوسته کارش این بود تا اینکه شمشیرش سه تیکه شد پس آن شمشیر را به نزد رسول خدا آورده جلوی آنحضرت گذارد و عرض کرد: این شمشیر من تیکه تیکه شده ، در آنروز بود که پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم ذوالفقار را به او عطا فرمود.

چون رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به ساقهای پای علی علیه السلام نگریست و دید که از بس جنگ کرده ساقهایش می لرزد سرش را به سوی آسمان بلند کرده و در حالی که می گریست عرض کرد:

پروردگارا به من وعده فرمودی که دین خود را پیروز گردانی و اگر خواسته باشی (از اینکار) در نمایی! در اینوقت علی علیه السلام به نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم آمد و گفت: ای رسول خدا هیاهوی زیادی بگوشم می رسد و من می شنوم که کسی می گوید: ای حیزوم پیش رو، و من هر که را خواستم (با شمشیر) بزنم (میدیدم) پیش از آنکه شمشیرم بدو اصابت کند مرده اش به زمین می افتاد! حضرت فرمود: این جبرئیل و میکائیل و اسرافیل است که با فرشتگان (به یاری) آمده اند.

در این هنگام جبرئیل علیه السلام پیش آمده و در کنار رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم ایستاد و گفت: ای محمد به راستی که این فداکاری بی نظیر علی علیه السلام مواسات (با تو) است؟ پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: همانا علی از من است و من از اویم، جبرئیل گفت: من هم از شما دو تن هستم، و بدین ترتیب دشمنان پراکنده و گریزان شدند و رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به علی علیه السلام فرمود: یا علی با شمشیر خود آنها را تعقیب کن تا بدانها برسی و اگر دیدی بر شتران سوار گشته و اسبان را یدک می

کشند آنها آهنگ مکه را دارند و اگر دیدی بر اسبان سوار شده و شتران را یدک می کشند آنها آهنگ مدینه (و ویران کردن شهر مدینه) را دارند، علی عَلَيْهِ السَّلَامُ به تعقیب آنها آمد و دید بر شتران سوار شده اند، و ابوسفیان به علی عَلَيْهِ السَّلَامُ رو کرده گفت: ای علی دیگر چه می خواهی این مائیم که به سوی مکه می رویم دیگر به نزد صاحب خود برگرد، جبرئیل عَلَيْهِ السَّلَامُ لشکر مشرکین را تعقیب کرد و هرگاه صدای سم اسبش را می شنیدند تند می کردند و جبرئیل نیز هم چنان آنها را دنبال می کرد، و چون از جایی کوچ می کردند می گفتند: این لشکر محمد است که می آید.

و بدین ترتیب ابوسفیان (قائد لشکر مشرکین) به مکه آمد و جریان را به اهل مکه گفت: و دنبال او چوپانان و هیزم شکنان به مکه آمدند و گفتند: ما لشکر محمد را دیدیم (که پشت سر لشکر ابوسفیان بود) و هر گاه که ابوسفیان کوچ می کرد آنها در جای او منزل می کردند و پیشاپیش آنان سواری که بر اسب سرخ موئی سوار بود از اینان تعقیب می کرد و مردم مکه هم (با شنیدن این کلمات) ابوسفیان را به باد سرزنش و ملامت گرفته توبیخش کردند.

پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در حالی که پرچم جنگ به دست علی عَلَيْهِ السَّلَامُ بود و پیشاپیش آن حضرت می رفت از احد (به سمت مدینه) حرکت کرد، و چون با پرچم خویش از گردنه سرازیر شد و مردم او را دیدند، علی عَلَيْهِ السَّلَامُ فریاد زد: ای مردم این محمد است که نه مرده و نه کشته شده است، پس همان کسی که پیش از این گفته بود: (با اینکه ما شکست خورده و گریخته ایم باز هم ما را مسخره می کند) گفت: این علی است که پرچم در دست دارد، تا اینکه پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بر آنها در آمد و زنان انصار در پشت دیوار خانه ها و درب خانه های خویش چشم به راه بودند و مردانشان از خانه ها بیرون ریخته گرد آنحضرت می گشتند

و از گریختن و فرار خویش عذر می خواستند. و زنان یعنی زنان انصار چهره های خویش را می خراشیدند و موها را پریشان کرده و تارک بریده و گریبان چاک زده و (برای آنکه بدنشان دیده نشود) دامنهای آنها به کمر بسته ، و (بدین ترتیب مراتب) تاثر و علاقه شدید خود را نسبت به پیغمبر ﷺ اظهار می داشتند.

رسول خدا ﷺ که آنها را بدان وضع دید دلداریشان داده و با خوبی با آنها سخن گفت و به آنها دستور داد خود را ببوشند و به خانه هاشان بروند، و فرمود: همانا خدای عزوجل به من وعده فرمود که دین خود را بر همه ادیان پیروز گرداند، و این آیه را نیز خداوند بر محمد ﷺ نازل فرمود:

(و محمد جز فرستاده ای نیست که پیش از او فرستادگانی گذشته اند (آمده و رفته اند) آیا اگر بمیرد یا کشته شود به عقب باز گردید و هر که به عقب باز گردد (و از دین بر گردد) به خدا زبانی نزنند...) تا به آخر آیه (144 سوره آل عمران).

مترجم گوید: داستان جنگ احد را ابن هشام به تفصیل در سیره نقل کرده و این حقیر اخیراً آنها را به فارسی ترجمه کرده ام و به سرمایه کتابفروشی اسلامیه به طبع رسیده است که هر که خواهد به جلد دوم صفحات 85 - 134 از کتاب مزبور مراجعه کند، و در پاورقی صفحات 105 - 108 در آنجا از روی کتابهای دیگر اهل سنت مانند سیره حلبیه و کامل ابن اثیر و سایر کتابهای آنان نقل کرده ایم که هنگام حمله مشرکین بجز علی ع و ابودجانہ انصاری و چندتن دیگر - که البته نام ابوبکر در آنها نیست - دیگران فرار کردند و از حمله فراریان عثمان بن عفان و عمر بن خطاب بود، که عثمان تا جائی بنام اعوص یا کوهی بنام جعلب رفت و سه روز در آنجا ماند، و عمر بن خطاب هم

تا پشت جبهه جنگ گریخت ، و از ابوبکر هم درگیر و دار جنگ و جراحاتی که به رسول خدا ﷺ رسید هیچ نامی برده نشده و معلوم نیست در کجا پنهان شده بود، زیرا اگر در معرکه جنگ جزء دفاع کنندگان از رسول خدا ﷺ بود می بایستی مانند سایر مدافعین اقلا یکی دو زخم برداشته باشد، و همین که کوچکترین زخمی برداشته خود دلیل بزرگی است بر اینکه او هم بسوئی گریخته ، ولی اهل سنت به خاطر حفظ آبروی او از این جریان نامی نبرده اند، گو اینکه برخی از آنها نیز - چنانچه مجلسی رحمته الله از ابن ابی الحدید نقل کرده - گفته اند جز چهار یا شش نفر کسی پایداری نکرد و آنها عبارت بودند از: علی ، طلحه ، زبیر، ابودجانه ، عبدالله بن مسعود، مقداد، و چنانچه ملاحظه می کنید نامی از ابوبکر در میان نیست .

این بود ملخص آنچه دانشمندان اهل سنت نقل کرده اند که البته تفصیل آنرا در ترجمه سیره باید مطالعه فرمائید و اما در میان دانشمندان بزرگوار شیعه اختلافی نیست که ابوبکر و عمر هر دو جزء فراریان بودند و بلکه همانطور که از این حدیث شریف معلوم می شود - و تصادفا از نظر سند هم معتبر است - آنها در آن گیرودار آن سخن ناهنجار را هم بر زبان جاری کردند. (

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ وَغَيْرِهِ عَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ لَمَّا خَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِي غَزْوَةِ الْحُدَيْبِيَّةِ خَرَجَ فِي ذِي الْقَعْدَةِ فَلَمَّا أَنْتَهَى إِلَى الْمَكَانِ الَّذِي أَحْرَمَ فِيهِ أَحْرَمُوا وَلَبَسُوا السَّلَاحَ فَلَمَّا بَلَغَهُ أَنَّ الْمُشْرِكِينَ قَدْ أَرْسَلُوا إِلَيْهِ خَالِدَ بْنَ الْوَلِيدِ لِيُرُدَّهُ قَالَ ابْعُونِي رَجُلًا يَأْخُذُنِي عَلَى غَيْرِ هَذَا الطَّرِيقِ فَأَتَى بِرَجُلٍ مِنْ مَزِينَةَ أَوْ مِنْ جُهَيْنَةَ فَسَأَلَهُ فَلَمْ يُوَافِقْهُ فَقَالَ ابْعُونِي رَجُلًا غَيْرَهُ فَأَتَى بِرَجُلٍ آخَرَ إِمَّا مِنْ مَزِينَةَ وَإِمَّا مِنْ جُهَيْنَةَ قَالَ فَذَكَرَ لَهُ فَأَخَذَهُ مَعَهُ حَتَّى أَنْتَهَى إِلَى الْعَقْبَةِ فَقَالَ مَنْ يَصْعَدُهَا حَطَّ اللَّهُ عَنْهُ كَمَا حَطَّ اللَّهُ عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ فَقَالَ لَهُمْ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا... نَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ قَالَ فَاثْبَدَرَهَا خَيْلُ الْأَنْصَارِ الْأَوْسِ وَالْخَزْرَجِ قَالَ وَكَانُوا أَلْفًا وَثَمَانِمِائَةً فَلَمَّا هَبَطُوا إِلَى الْحُدَيْبِيَّةِ إِذَا امْرَأَةٌ مَعَهَا ابْنُهَا عَلَى الْقَلِيبِ فَسَعَى ابْنُهَا هَارِبًا فَلَمَّا أَثْبَتَتْ أَنَّهُ رَسُولُ اللَّهِ ص صَرَخَتْ بِهِ هَوْلًا الصَّابِئُونَ لَيْسَ عَلَيْكَ مِنْهُمْ بَأْسٌ فَاتَاهَا رَسُولُ اللَّهِ ص فَأَمَرَهَا فَاسْتَنْقَتْ دَلْوًا مِنْ مَاءٍ فَأَخَذَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص فَشَرِبَ وَغَسَلَ وَجْهَهُ فَأَخَذَتْ فَضَلَّتْهُ فَأَعَادَتْهُ فِي الْبَيْتِ فَلَمْ تَبْرَحْ حَتَّى السَّاعَةِ وَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ ص فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ الْمُشْرِكُونَ أَبَانَ بْنَ سَعِيدٍ فِي الْخَيْلِ فَكَانَ بِإِزَائِهِ ثُمَّ أَرْسَلُوا الْحُلَيْسَ فَرَأَى الْبَدْنَ وَهِيَ تَأْكُلُ بَعْضَهَا أَوْبَارَ بَعْضٍ فَرَجَعَ وَلَمْ يَأْتِ رَسُولَ اللَّهِ ص وَقَالَ لِأَبِي سُفْيَانَ يَا أَبَا سُفْيَانَ أَمَا وَاللَّهِ مَا عَلَى هَذَا حَالِفْنَاكُمْ عَلَى أَنْ تَرُدُّوا الْهَدْيَ عَن مَحَلِّهِ فَقَالَ اسْكُتْ فَإِنَّمَا أَنْتَ أَعْرَابِيٌّ فَقَالَ أَمَا وَاللَّهِ لَتُخَلِّينَ عَن مُحَمَّدٍ وَمَا أَرَادَ أَوْ لَأَنْفَرِدَنَّ فِي الْأَحَابِيشِ فَقَالَ اسْكُتْ حَتَّى نَأْخُذَ مِنْ مُحَمَّدٍ وَلِثًا فَأَرْسَلُوا إِلَيْهِ عُرْوَةَ بْنَ مَسْعُودٍ وَقَدْ كَانَ جَاءَ إِلَى قُرَيْشٍ فِي الْقَوْمِ الَّذِينَ أَصَابَهُمُ الْمُغِيرَةُ بْنُ سُعْبَةَ كَانَ خَرَجَ مَعَهُمْ مِنَ الطَّائِفِ وَكَانُوا تَجَارًا فَقَتَلَهُمْ وَجَاءَ بِأَمْوَالِهِمْ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ص

فَأَبَى رَسُولُ اللَّهِ ص أَنْ يَقْبَلَهَا وَقَالَ هَذَا غَدْرٌ وَلَا حَاجَةَ لَنَا فِيهِ فَأَرْسَلُوا إِلَى
رَسُولِ اللَّهِ ص فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا عُرْوَةُ بْنُ مَسْعُودٍ قَدْ أَتَاكُمْ وَهُوَ يُعْظِمُ
الْبُدْنَ قَالَ فَأَقِيمُوهَا فَأَقَامُوهَا فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ مَجِيءٌ مِنْ جِئْتَ قَالَ جِئْتُ أَطُوفُ
بِالْبَيْتِ وَأَسْعَى بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَأَنْحَرُ هَذِهِ الْبَابِ وَأُخْلِى عَنْكُمْ عَنْ لِحْمَانِهَا
قَالَ لَا وَاللَّاتِ وَالْعُزَّى فَمَا رَأَيْتُ مِثْلَكَ رُدَّ عَمَّا جِئْتَ لَهُ إِنْ قَوْمَكَ يُذَكِّرُونَكَ
اللَّهِ وَالرَّحِمَ أَنْ تَدْخُلَ عَلَيْهِمْ بِلَادَهُمْ بِغَيْرِ إِذْنِهِمْ وَأَنْ تَقْطَعَ أَرْحَامَهُمْ وَأَنْ تُجْرِيَ
عَلَيْهِمْ عَدُوَّهُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا أَنَا بِفَاعِلٍ حَتَّى أَدْخُلَهَا قَالَ وَكَانَ عُرْوَةُ بْنُ
مَسْعُودٍ حِينَ كَلَّمَ رَسُولَ اللَّهِ ص تَنَاوَلَ لِحْيَتَهُ وَالْمُغْبِرَةَ قَائِمٌ عَلَى رَأْسِهِ فَضْرَبَ
بِيَدِهِ فَقَالَ مَنْ هَذَا يَا مُحَمَّدُ فَقَالَ هَذَا ابْنُ أَخِيكَ الْمُغْبِرَةُ فَقَالَ يَا غَدْرُ وَاللَّهِ مَا
جِئْتُ إِلَّا فِي غَسَلٍ سَلَحْتِكَ قَالَ فَرَجَعَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ لِأَبِي سُفْيَانَ وَأَصْحَابِهِ لَا وَاللَّهِ
مَا رَأَيْتُ مِثْلَ مُحَمَّدٍ رُدَّ عَمَّا جَاءَ لَهُ فَأَرْسَلُوا إِلَيْهِ سُهَيْلَ بْنَ عَمْرٍو وَحُوَيْطَبَ بْنَ
عَبْدِ الْعُزَّى فَأَمَرَ رَسُولُ اللَّهِ ص فَأَثِيرَتْ فِي وَجُوهِهِمُ الْبُدْنَ فَقَالَ مَجِيءٌ مِنْ جِئْتَ
قَالَ جِئْتُ لِأَطُوفَ بِالْبَيْتِ وَأَسْعَى بَيْنَ الصَّفَا وَالْمَرْوَةِ وَأَنْحَرُ الْبُدْنَ وَأُخْلِى بَيْنَكُمْ
وَبَيْنَ لِحْمَانِهَا فَقَالَ إِنْ قَوْمَكَ يُنَاشِدُونَكَ اللَّهَ وَالرَّحِمَ أَنْ تَدْخُلَ عَلَيْهِمْ بِلَادَهُمْ
بِغَيْرِ إِذْنِهِمْ وَتَقْطَعَ أَرْحَامَهُمْ وَتُجْرِيَ عَلَيْهِمْ عَدُوَّهُمْ قَالَ فَأَبَى عَلَيْهِمَا رَسُولُ اللَّهِ
ص إِلَّا أَنْ يَدْخُلَهَا وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَرَادَ أَنْ يَبْعَثَ عُمَرَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ
إِنَّ عَشِيرَتِي قَلِيلٌ وَإِنِّي فِيهِمْ عَلَى مَا تَعْلَمُ وَلَكِنِّي أَدُلُّكَ عَلَى عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ
فَأَرْسَلْ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ ص فَقَالَ انْطَلِقْ إِلَى قَوْمِكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَبَشَّرَهُمْ بِمَا
وَعَدَنِي رَبِّي مِنْ فَتْحِ مَكَّةَ فَلَمَّا انْطَلَقَ عُثْمَانُ لَقِيَ أَبَانَ بْنَ سَعِيدٍ فَتَأَخَّرَ عَنِ السَّرْحِ
فَحَمَلَ عُثْمَانُ بَيْنَ يَدَيْهِ وَدَخَلَ عُثْمَانُ فَأَعْلَمَهُمْ وَكَانَتْ الْمُنَاوَشَةُ فَجَلَسَ سُهَيْلُ بْنُ
عَمْرٍو عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ص وَجَلَسَ عُثْمَانُ فِي عَسْكَرِ الْمُشْرِكِينَ وَبَايَعَ رَسُولُ اللَّهِ
ص الْمُسْلِمِينَ وَضْرَبَ بِإِحْدَى يَدَيْهِ عَلَى الْأُخْرَى لِعُثْمَانَ وَقَالَ الْمُسْلِمُونَ طُوبَى

لِعُثْمَانَ قَدْ طَافَ بِالْبَيْتِ وَ سَعَى بَيْنَ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةِ وَ أَحَلَّ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا
 كَانَ لِيَفْعَلَ فَلَمَّا جَاءَ عُثْمَانُ قَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص أَ طُفْتَ بِالْبَيْتِ فَقَالَ مَا كُنْتُ
 لِأُطُوفَ بِالْبَيْتِ وَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَمْ يَطْفُ بِهْ ثُمَّ ذَكَرَ الْقِصَّةَ وَ مَا كَانَ فِيهَا فَقَالَ
 لِعَلِيِّ عليه السلام اَكْتُبْ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ فَقَالَ سُهَيْلٌ مَا أَدْرِي مَا الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ
 إِلَّا أَنِّي أَظُنُّ هَذَا الَّذِي بِالْيَمَامَةِ وَ لَكِنْ اكْتُبْ كَمَا نَكْتُبُ بِاسْمِكَ اللَّهُمَّ قَالَ وَ اَكْتُبْ
 هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرٍو فَقَالَ سُهَيْلٌ فَعَلَى مَا تُقَاتِلُكَ يَا
 مُحَمَّدٌ فَقَالَ أَنَا رَسُولُ اللَّهِ وَ أَنَا مُحَمَّدٌ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ النَّاسُ أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ قَالَ
 اكْتُبْ فَكَتَبَ هَذَا مَا قَاضَى عَلَيْهِ مُحَمَّدٌ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فَقَالَ النَّاسُ أَنْتَ رَسُولُ اللَّهِ وَ
 كَانَ فِي الْقَضِيَّةِ أَنْ مَنْ كَانَ مِنَّا أَتَى إِلَيْكُمْ رَدَدْتُمُوهُ إِلَيْنَا وَ رَسُولُ اللَّهِ غَيْرُ مُسْتَكْرِهِ
 عَنْ دِينِهِ وَ مَنْ جَاءَ إِلَيْنَا مِنكُمْ لَمْ نَرُدَّهُ إِلَيْكُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَا حَاجَةَ لَنَا
 فِيهِمْ وَ عَلَى أَنْ يُعْبَدَ اللَّهُ فِيكُمْ عَلَانِيَةً غَيْرَ سِرٍّ وَ إِنْ كَانُوا لَيَتَهَادُونَ السُّيُورَ فِي
 الْمَدِينَةِ إِلَى مَكَّةَ وَ مَا كَانَتْ قَضِيَّةٌ أَعْظَمُ بَرَكَهَ مِنْهَا لَقَدْ كَادَ أَنْ يَسْتَوْلِيَ عَلَى أَهْلِ
 مَكَّةَ الْإِسْلَامَ فَضَرَبَ سُهَيْلُ بْنُ عَمْرٍو عَلَى أَبِي جَنْدَلٍ ابْنِهِ فَقَالَ أَوَّلُ مَا قَاضَيْنَا عَلَيْهِ
 فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَ هَلْ قَاضَيْتُ عَلَى شَيْءٍ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ مَا كُنْتُ بَعْدَارٍ قَالَ
 فَذَهَبَ بِأَبِي جَنْدَلٍ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ تَدْفَعُنِي إِلَيْهِ قَالَ وَ لَمْ أَشْتَرِطْ لَكَ قَالَ وَ
 قَالَ اللَّهُمَّ اجْعَلْ لِأَبِي جَنْدَلٍ مَخْرَجًا

(503 - معاوية بن عمار از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: هنگامیکه

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در غزوه حدیبیه به سوی مکه حرکت کرد در ماه ذیقعد بود
 و در میقاتگاه که حاجیان محرم می شوند (با لشکریان) احرام بستند و سلاح
 جنگ به تن کردند، و چون به آنحضرت خبر رسید که مشرکین خالد بن ولید را
 سر راه او فرستاده اند تا او را برگرداند فرمود: مردی را پیدا کنید که ما را از
 بیراهه ببرد، مسلمانان مردی را از قبیله مزینه - یا جهینه - به نزد وی آوردند

و حضرت از او پرسش کرد و او را موافق و مورد پسند خویش ندید از اینرو فرمود: مرد دیگری پیدا کنید، آنها مرد دیگری را که او هم از قبیله مزینه یا جهینه بود به نزد آنحضرت آوردند و چون با او سخن گفت او را به همراه خود برداشته تا به گردنه ای رسید حضرت فرمود: کیست که از این گردنه بالا رود تا خدا گناهِش را بریزد چنانچه گناه بنی اسرائیل را ریخت و به آنها فرمود: (از این در سجده کنان در آئید تا گناهانترا بیامرزیم) (سوره بقره آیه 58)! گروه انصار یعنی اوس و خزرج پیشی گرفتند و بالا رفتند و آنها هزار و هشتصد نفر بودند، و چون به سوی دره حدیبیه سرازیر شدند به زنی برخوردند که با پسر خود بر لب چاه بود، پسر آن زن که چشمش به لشکریان محمد ﷺ افتاد پا به فرار گذارد و چون آن زن دانست که آنها لشکریان رسول خدا ﷺ هستند پشت سر پسرش فریاد زد: اینها صائبه هستند (عربها به کسانی که از دین آنها دست می کشید و به دین دیگر در می آمد صائبه می گفتند) از آنها آزاری بتو نخواهد رسید، رسول خدا ﷺ به نزد آن زن آمد و به او دستور داد دلوی آب بکشد و پس از اینکه آب را کشید حضرت آن را گرفت و آشامید و روی خود را با آن شست و زیادی آنرا که در دلو مانده بود دوباره در چاه ریخت، و آن چاه از برکت آب دست رسول خدا ﷺ تا به امروز هم چنان آباد و پر آب است.

رسول خدا ﷺ از آنجا به سوی مکه حرکت کرد، و قریش ابان بن سعید را با سواران قریش به نزد آنحضرت فرستادند و او در برابر رسول خدا ﷺ موضع گرفت، و پس از او حلیس را (حلیس بن علقمه یا حلیس بن زبان که رئیس احابیش مکه بوده است) فرستادند، حلیس وقتی آمد و شتران قربانی را (که رسول خدا ﷺ همراه آورده بود تا در مکه قربانی کند) بدید

که (در اثر طول زمان قربانی) کرک همدیگر را می‌خورند به نزد رسول خدا ﷺ نرفته و از همانجا بازگشت و به ابی سفیان گفت: ای اباسفیان به خدا سوگند ما با شما هم پیمان نشده ایم که شتران قربانی را از قربانگاهشان باز گردانید! ابوسفیان بدو گفت: خاموش باش که تو عربی بیابانی هستی (و از اوضاع و احوال اطلاع نداری).

حلیس گفت: به خدا سوگند یا باید محمد را برای آمدن مکه آزاد بگذاری و یا اینکه من احاییش را از همکاری با قریش به کناری می‌برم.
ابوسفیان گفت: خاموش باش تا ما از محمد پیمانی بگیریم.
قریش پس از این جریان عروۀ بن مسعود را (که رئیس قبیله ثقیف بود و در طائف سکونت داشتند) بنزد آنحضرت فرستادند.

عروۀ در آنوقت برای مذاکره درباره کسانی که مغیره کشته بود به نزد قریش آمده بود، و جریان کشتن آنها بدین ترتیب بود که مغیره آنها را که برای تجارت رفته بودند در راه کشت و اموالشان را برداشته به نزد رسول خدا ﷺ (در مدینه) برد، و آنحضرت آن اموال را نپذیرفته فرمود: اینها روی نیرنگ و خیانت بدست آمده و ما را بدان نیازی نیست (چون مغیره آنها را شراب خورانیده و در حال مستی کشته بود تا اموالشان را بگیرد).

آنها (یعنی کسانی که در جلو لشکر اسلام بودند و ضمناً مستحفظ شتران قربانی بودند) کسی را بنزد رسول خدا ﷺ فرستادند و گفتند: ای رسول خدا اینک عروۀ بن مسعود به نمایندگی از طرف قریش به نزد شما می‌آید و او کسی است که به شتران قربانی احترام می‌گذارد، حضرت فرمود: آنها را در برابرش وادارید، و آنها چنان کردند.

عروة به نزد رسول خدا ﷺ آمده گفت: ای محمد برای چه و به چه منظوری به مکه آمده ای؟

فرمود: آمده ام تا طواف خانه کعبه کنم و میان صفا و مروه سعی نمایم و این شتران را قربانی کرده گوشت آنها را برای شما واگذارم.

عروه گفت: نه به لات و عزی سوگند که من نمی توانم نظر بدهم که مانند توئی را (در شخصیت و شرافت) از انجام منظوری که برای آن بدینجا آمده ای باز گردانند ولی قوم تو قریش خداوند و خویشاوندی را (که با تو دارند) به یاد تو آورده و از تو خواستارند که بدون اجازه آنها به سرزمینشان در نیائی و (بدینوسیله) پیوند خویشی خود را با آنها قطع نکنی و دشمن را بر آنها چیره و دلیر نسازی! (و با این سخنان خواست تا بلکه رسول خدا ﷺ را از ورود به مکه منصرف کند ولی) رسول خدا ﷺ فرمود: من کاری جز آنکه به مکه وارد شوم نخواهم کرد.

عروة بن مسعود در وقت گفتگو با رسول خدا ﷺ دست بریش رسول خدا می زد، مغیره بن شعبه (که به اصطلاح مسلمان شده بود) بالای سر رسول خدا ﷺ ایستاده بود - به روی دست او زد.

عروة گفت: ای محمد این کیست؟ فرمود: این برادر زاده ات مغیره است. عروة (رو به مغیره کرده) گفت: ای خیانت پیشه به خدا من به مکه نیامده ام جز برای شستن کار خیانت آمیز تو.

بالجمله عروة به نزد قریش بازگشت و به ابی سفیان و یارانش گفت: نه به خدا سوگند من صلاح نمی دانم مانند محمدی را از آمدن به مکه و انجام آن منظوری که دارد باز گرداند.

قریش اینبار سهیل بن عمرو و حویطب بن عبدالعزی را به نزد رسول خدا ﷺ فرستادند حضرت دستور داد شتران قربانی را در جلوی روی آنها وادارند، آندو به نزد رسول خدا ﷺ آمده گفتند: بچه منظور بدینجا آمده ای ؟

فرمود: آمده ام تا طواف کعبه کنم و میان صفا و مروه را سعی کنم و شتران را قربانی کنم و گوشت آنها را برای شما واگذارم .

آندو گفتند: همانا قوم تو، تو را به خداوند و پیوند خویشی سوگند می دهند که بدون اجازه آنها وارد بلاد و سرزمین آنها نشوی تا در نتیجه خویشاوندی خود را با آنها قطع کنی و دشمن را برایشان دلیر و چیره سازی ! رسول خدا ﷺ سخن آنها را نیز نپذیرفت و تصمیم خود را به ورود به مکه به آنها نیز ابلاغ فرمود.

پس از این جریان رسول خدا خواست عمر را (به عنوان نمایندگی از طرف خود) به سوی قریش بفرستد عمر (در مقام عذر خواهی بر آمده) گفت : ای رسول خدا فامیل من اندک است ، و وضع من هم در میان آنها چنان است که خود می دانی (یعنی شخصیتی در میان قریش ندارم) ولی من تو را به عثمان بن عفان راهنمایی می کنم (و او را برای انجام این ماموریت صلاح می دانم).

رسول خدا ﷺ به نزد عثمان فرستاد و به او فرمود: به سوی قوم خود از کسانی که ایمان آورده اند برو و به آنها مژده فتح مکه را که پروردگار به من وعده کرده بده .

عثمان به راه افتاد و در راه به ابان بن سعید برخورد، و ابان او را احترام کرده و از زین خود به عقب نشست و عثمان را جلوی خود سوار کرده به مکه آورد و او پیغام رسول خدا ﷺ را رسانید، سهیل (که هنوز میان مسلمانان بود) در

آنجا ماند (یعنی مسلمانان او را بگرو عثمان نگهداشتند) و عثمان نیز در میان لشکر مشرکین گرفتار شد، در این موقع رسول خدا ﷺ (برای فتح مکه) با مسلمانان بیعت کرد، و به جای بیعت عثمان که حاضر نبود، یکدست خود را بدست دیگرش زد، مسلمانان گفتند: خوشا به حال عثمان که اکنون طواف خانه را انجام داده و سعی میان صفا و مروءه را هم کرده و از احرام بیرون آمده، حضرت فرمود: او (پیش از ما) چنین کاری نخواهد کرد.

و چون عثمان بازگشت رسول خدا ﷺ به او فرمود: طواف خانه کردی؟ عثمان گفت: چگونه من طواف می کردم با اینکه رسول خدا ﷺ طواف نکرده بود، سپس داستان خویش را باز گفت.

رسول خدا ﷺ (که در این موقع روی مصالحی از رفتن به مکه منصرف شده بود و آن را به سال دیگری موکول کرده بود) به علی رضی الله عنه فرمود: (صلحنامه را بنویس و در آغاز آن) بنویس: (بسم الله الرحمن الرحيم) سهیل (که نمایندگی قریش را در تنظیم صلحنامه داشت) گفت من نمی دانم رحمن و رحیم کیست جز همانکه در شهر یمامة است، ولی همانطور که ما می نویسیم (در آغاز نامه) بنویس: (بسمک اللهم).

رسول خدا ﷺ فرمود: بنویس: این قراردادی است که رسول خدا با سهیل بن عمر و منعقد می سازد.

سهیل گفت: (اگر ما تو را رسول خدا بدانیم) پس برای چه با تو جنگ و نبرد می کنیم؟

حضرت فرمود: منم رسول خدا، و منم محمد بن عبدالله.

مسلمانان همگی گفتند: تو رسول خدائی.

فرمود: بنویس . علی عَلَيْهِ السَّلَامُ (به دستور آنحضرت) نوشت : این قراردادی است که متعهد شود آنرا محمد بن عبدالله ...

مسلمانان گفتند: تو رسول خدائی .

و از موارد قرار داد این بود که (مشرکین گفتند) هر کس از ما به سوی شما گریخت او را به سوی ما باز گردانید و محمد او را بزور بدین خود در نیاورد، و هر کس از شما مسلمانان به سوی ما گریخت ما او را باز نگردانیم .

رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: ما به چنین کسانی (که به سوی شما فرار کنند) نیازی نداریم .

و از جمله (مواد صلحنامه که از طرف مسلمانان تنظیم شد) این بود که خدایرستی در میان مردم مکه آشکار باشد و پنهانی نباشد.

و (امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ در اینجا فرمود: در اثر این ماده کار آزادی مسلمانان در مکه به جائی رسید که) برده ها از مدینه برای مسلمانان مکه به رسم هدیه می فرستادند بدون هیچ ترس و وحشتی ، و هیچ ماده ای از موارد صلحنامه برای آنان پربرکت تر از این نبود و کار بجائی کشید که نزدیک بود اسلام بر سراسر مردم مکه نفوذ کند و مستولی گردد.

(پس از تنظیم صلحنامه و قبل از امضاء آن) سهیل بن عمرو به پسر خود ابی جندل (که از مکه گریخته بود و خود را به مسلمانان رسانده و بدین اسلام در آمده بود) دست انداخته و گفت : این نخستین ماده ای است که روی آن قرار بسته ایم (یعنی طبق قرارداد من باید او را اکنون با خود به مکه ببرم).

رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: مگر قراردادی امضاء کرده ای ؟

سهیل گفت: ای محمد تو پیمان شکن نبودی (یعنی اگر چه هنوز قرار داد به امضاء طرفین نرسیده ولی تو کسی نبودی که تعهد خود را اگر چه زبانی باشد بشکنی)؟

بدین ترتیب سهیل ابی جندل را به همراه خود برد، ابو جندل - رو به رسول خدا ﷺ کرده - گفت: ای رسول خدا آیا مرا به او تسلیم می کنی؟ فرمود: من در باره آزادی تو با او شرطی نکرده بودم. ولی بدنبال این جریان بدرگاه خداوند دعا کرده گفت: خدایا برای ابی جندل گشایشی فراهم کن.

مترجم گوید:

داستان صلح حدیبیه را ابن هشام بطور تفصیل نقل کرده و برای اطلاع بیشتر به ترجمه آن خامه این حقیر شده و به چاپ رسیده است مراجعه شود (ترجمه سیره ابن هشام ج 2 صفحات 207 - 223).

حدیث شماره : 504

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ أَبَانَ عَنِ الْفَضْلِ
أَبِي الْعَبَّاسِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَوْ جَاؤُكُمْ حَصِرَتْ
صُدُورُهُمْ أَنْ يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ قَالَ نَزَلَتْ فِي بَنِي مُدَلِجٍ لَأَنَّهُمْ جَاءُوا إِلَى
رَسُولِ اللَّهِ ص فَقَالُوا إِنَّا قَدْ حَصِرَتْ صُدُورُنَا أَنْ نَشْهَدَ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ فَلَسْنَا
مَعَكَ وَلَا مَعَ قَوْمِنَا عَلَيْكَ قَالَ قُلْتُ كَيْفَ صَنَعَ بِهِمْ رَسُولُ اللَّهِ ص قَالَ وَاعَدَهُمْ
إِلَى أَنْ يَفْرُغَ مِنَ الْعَرَبِ ثُمَّ يَدْعُوهُمْ فَإِنْ أَجَابُوا وَإِلَّا قَاتَلَهُمْ

(504 - فضل ابی العباس گوید: امام صادق عليه السلام گفتار خدای عزوجل :

(...و آنانکه پیش شما آمده اند و سینه ایشان از پیکار با شما یا پیکار با قومشان
تنگ شده ...) (سوره نساء آیه 90) فرمود: این آیه درباره بنی مدلیج نازل گشت
زیرا آنها به نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله آمده گفتند: ای رسول خدا ما دلتنگیم (و بر
ما ناگوار است از اینکه گواهی دهیم تو رسول خدائی ، و ما نه با تو همراه
هستیم و بسود تو می جنگیم ، و نه با قوم خود بر علیه تو وارد جنگ می
شویم.

روای گوید: من عرض کردم : رسول خدا صلی الله علیه و آله با چنین پیشنهادی نسبت
به آنها چه عملی انجام داد؟ حضرت فرمود: با آنها وعده گذارد تا پس از اینکه
از کار عرب فراغت یابد به همان حال باشند و سپس آنها را به اسلام دعوت
کند اگر پذیرفتند که هیچ وگرنه با آنها جنگ کند.)

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ ابْنِ فَضَالٍ عَنْ دَاوُدَ بْنِ أَبِي
يَزِيدَ وَهُوَ فَرَقْدٌ عَنْ أَبِي يَزِيدَ الْحَمَّارِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى
بَعَثَ أَرْبَعَةَ أَمْلَاكٍ فِي إِهْلَاكِ قَوْمِ لُوطٍ جَبْرَائِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ وَ
كُرُوبِيلَ عليه السلام فَمَرُّوا بِإِبْرَاهِيمَ عليه السلام وَهُمْ مُعْتَمُونَ فَسَلَّمُوا عَلَيْهِ فَلَمْ يَعْرِفَهُمْ وَرَأَى
هَيْئَتَهُمْ حَسَنَةً فَقَالَ لَا يَخْدُمُ هَؤُلَاءِ أَحَدٌ إِلَّا أَنَا بِنَفْسِي وَكَانَ صَاحِبَ أَضْيَافٍ فَشَوَى
لَهُمْ عَجَلًا سَمِينًا حَتَّى أَنْضَجَهُ ثُمَّ قَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ فَلَمَّا وَضَعَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ رَأَى أَيْدِيَهُمْ لَا
تَصِلُ إِلَيْهِ نَكَرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً فَلَمَّا رَأَى ذَلِكَ جَبْرَائِيلُ عليه السلام حَسَرَ الْعِمَامَةَ
عَنْ وَجْهِهِ وَعَنْ رَأْسِهِ فَعَرَفَهُ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام فَقَالَ أَنْتَ هُوَ فَقَالَ نَعَمْ وَمَرَّتْ امْرَأَتُهُ
سَارَةَ فَبَشَّرَهَا بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ فَقَالَتْ مَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
فَأَجَابُوهَا بِمَا فِي الْكِتَابِ الْعَزِيزِ فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام لَهُمْ فِيمَا ذَا جِئْتُمْ قَالُوا لَهُ فِي
إِهْلَاكِ قَوْمِ لُوطٍ فَقَالَ لَهُمْ إِنْ كَانَ فِيهَا مِائَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ تَهْلِكُونَهُمْ فَقَالَ
جَبْرَائِيلُ عليه السلام لَا قَالَ فَإِنْ كَانُوا خَمْسِينَ قَالَ لَا قَالَ فَإِنْ كَانُوا ثَلَاثِينَ قَالَ لَا قَالَ فَإِنْ
كَانُوا عَشْرِينَ قَالَ لَا قَالَ فَإِنْ كَانُوا عَشْرَةً قَالَ لَا قَالَ فَإِنْ كَانُوا خَمْسَةً قَالَ لَا قَالَ
فإِنْ كَانُوا وَاحِدًا قَالَ لَا قَالَ إِنْ فِيهَا لُوطًا قَالُوا نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا لَنُنَجِّيَنَّهُ وَأَهْلَهُ
إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ثُمَّ مَضُوا وَقَالَ الْحَسَنُ الْعَسْكَرِيُّ أَبُو مُحَمَّدٍ لَا أَعْلَمُ ذَا
الْقَوْلِ إِلَّا وَهُوَ يَسْتَبْقِيهِمْ وَهُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ فَاتُوا لُوطًا
وَهُوَ فِي زِرَاعَةٍ لَهُ قُرْبَ الْمَدِينَةِ فَسَلَّمُوا عَلَيْهِ وَهُمْ مُعْتَمُونَ فَلَمَّا رَأَهُمْ رَأَى هَيْئَتَهُمْ
حَسَنَةً عَلَيْهِمْ عَمَائِمٌ بَيْضٌ وَثِيَابٌ بَيْضٌ فَقَالَ لَهُمُ الْمَنْزِلَ فَقَالُوا نَعَمْ فَتَقَدَّمَهُمْ وَ
مَشُوا خَلْفَهُ فَنَدِمَ عَلَى عَرْضِهِ عَلَيْهِمُ الْمَنْزِلَ وَقَالَ أَيُّ شَيْءٍ صَنَعْتُمْ آتَيْتُمْ بِهِمْ قَوْمِي
وَأَنَا أَعْرِفُهُمْ فَأَلْفَتَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ إِنَّكُمْ تَأْتُونَ شِرَارَ خَلْقِ اللَّهِ وَقَدْ قَالَ جَبْرَائِيلُ عليه السلام

لَا نَعَجَلُ عَلَيْهِمْ حَتَّى يَشْهَدَ ثَلَاثَ شَهَادَاتٍ فَقَالَ جَبْرَيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ هَذِهِ وَاحِدَةٌ ثُمَّ مَشَى
 سَاعَةً ثُمَّ انْتَفَتَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ إِنَّكُمْ تَأْتُونَ شِرَارَ خَلْقِ اللَّهِ فَقَالَ جَبْرَيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ هَذِهِ
 اثْنَتَانِ ثُمَّ مَضَى فَلَمَّا بَلَغَ بَابَ الْمَدِينَةِ انْتَفَتَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ إِنَّكُمْ تَأْتُونَ شِرَارَ خَلْقِ اللَّهِ
 فَقَالَ جَبْرَيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ هَذِهِ ثَلَاثَةٌ ثُمَّ دَخَلَ وَدَخَلُوا مَعَهُ فَلَمَّا رَأَتْهُمْ امْرَأَتُهُ رَأَتْ هَيْئَةً
 حَسَنَةً فَصَعِدَتْ فَوْقَ السَّطْحِ وَصَعِقَتْ فَلَمْ يَسْمَعُوا فَدَخَنَتْ فَلَمَّا رَأَوْا الدُّخَانَ أَقْبَلُوا
 يُهْرَعُونَ إِلَى الْبَابِ فَانزَلَتْ إِلَيْهِمْ فَقَالَتْ عِنْدَهُ قَوْمٌ مَا رَأَيْتُ قَطُّ أَحْسَنَ مِنْهُمْ هَيْئَةً
 فَجَاءُوا إِلَى الْبَابِ لِيَدْخُلُوهَا فَلَمَّا رَأَهُمْ لُوطٌ قَامَ إِلَيْهِمْ فَقَالَ يَا قَوْمِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا
 تُخْزُونِ فِي ضَيْفِي أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ فَقَالَ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ
 فَدَعَاَهُمْ إِلَى الْحَلَالِ فَقَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا
 نُرِيدُ فَ قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةٌ أَوْ آوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ فَقَالَ جَبْرَيْلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَوْ يَعْلَمُ
 أَيُّ قُوَّةٍ لَهُ فَكَاتَرُوهُ حَتَّى دَخَلُوا الْبَيْتَ قَالَ فَصَاحَ بِهِ جَبْرَيْلُ يَا لُوطُ دَعُهُمْ
 يَدْخُلُونَ فَلَمَّا دَخَلُوا أَهْوَى جَبْرَيْلُ بِإِصْبَعِهِ نَحْوَهُمْ فَذَهَبَتْ أَعْيُنُهُمْ وَهُوَ قَوْلُهُ
 فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ ثُمَّ نَادَى جَبْرَيْلُ فَقَالَ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ فَأَسْرِ
 بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَ قَالَ لَهُ جَبْرَيْلُ إِنَّا بُعِثْنَا فِي إِهْلَاكِهِمْ فَقَالَ يَا جَبْرَيْلُ
 عَجَلٌ فَقَالَ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ قَالَ فَأَمَرَهُ فَتَحَمَّلَ وَ مَنْ مَعَهُ
 إِلَّا امْرَأَتُهُ قَالَ ثُمَّ أَقْتَلَعَهَا جَبْرَيْلُ بِجَنَاحِيهِ مِنْ سَبْعِ أَرْضِينَ ثُمَّ رَفَعَهَا حَتَّى سَمِعَ
 أَهْلُ سَمَاءِ الدُّنْيَا نُبَاحَ الْكَلَابِ وَ صِيَاحَ الدِّيَكَةِ ثُمَّ قَلَبَهَا وَ أَمْطَرَ عَلَيْهَا وَ عَلَى مَنْ
 حَوْلَ الْمَدِينَةِ حِجَارَةً مِنْ سَجِيلٍ

(505) - ابويزيد حمار از امام صادق عليه السلام روایت کرده که آنحضرت فرمود:

خدای تعالی چهار فرشته برای هلاکت قوم لوط فرستاد: جبرئیل، میکائیل، اسرافیل، کروییل عليه السلام، آنها که همگی عمامه بر سر داشتند سر راه خود به ابراهیم عليه السلام برخوردند و بر او سلام کردند، ابراهیم ایشانرا نشناخت ولی شکل و

هیئت خوبی در آنها مشاهده کرد، از این رو گفت: برای خدمتکاری و پذیرائی آنها جز خودم دیگری را نشاید، و او مردی مهمان دوست و مهمان نواز بود، پس برای ایشان گوساله چاقی را بریان کرد و چون پخت آن را نزدیک آنها آورده پیش رویشان نهاد ولی وقتی دید که دست آنها بدان دراز نمی شود ناشناسان شمرد و ترسی از آنها در دلش جایگیر شد.

جبرئیل که چنین دید عمامه از سر و چهره خود برداشت و ابراهیم او را شناخت و بدو فرمود: تو همان او هستی؟

جبرئیل گفت: آری، در این هنگام همسر ابراهیم ساره از آنجا گذشت، جبرئیل او را به آمدن اسحاق (و تولد او از ساره) مژده داد، و از پی اسحاق به یعقوب نویدش داد، در اینجا ساره همان سخنی را که خدای عزوجل از او نقل کرده (در سوره هود آیه 72) گفت، و آنها نیز همان پاسخی را که در قرآن است (آیه 73) به او دادند.

ابراهیم بدانها فرمود: برای چه آمده اید؟ گفتند برای هلاکت قوم لوط.
فرمود: اگر در میان آن ها صد نفر مؤمن باشد آنها را هلاک می کنید؟
جبرئیل: نه.

ابراهیم: اگر پنجاه نفر باشد؟ گفت: نه.

- اگر سی نفر باشد؟

- نه.

- اگر بیست نفر باشد؟

- نه.

- اگر ده نفر باشد؟

- نه.

- اگر پنج نفر باشد؟

- نه .

اگر یکنفر باشد؟

- نه .

(در این هنگام) ابراهیم گفت : لوط در میان آنها است ؟

در پاسخ گفتند: ما داناتریم بدان کس که در میان آنها است ، ما او و خاندانش را نجات دهیم جز زنش را که او از ماندگان است .

سپس رفتند، و ابو محمد حسن عسکری (برای این جمله توضیحی در آخر حدیث بیاید) گفته است : برای این گفتار ابراهیم منظوری سراغ نداریم جز آنکه می خواست آنها را از مرگ برهاند، و زنده بودنشان را خواستار بود، و همین است معنای گفتار خدای عزوجل (در حکایت از ابراهیم): (با ما درباره قوم لوط مجادله می کرد) (سوره هود آیه 74).

فرشتگان از آنجا به نزد لوط آمدند و او در مزرعه خود در نزدیکی شهر بود همانطور که عمامه بر سر داشتند بر آنجناب سلام کردند، لوط که آنها را در آن وضع و هیئت نیکو و عمامه ها و جامه های سفید دید آنها را به منزل خویش دعوت کرد و آنها پذیرفتند، پس لوط جلو افتاد و آنها دنبالش به راه افتادند، در بین راه لوط از اینکه آنها را به منزل تعارف کرده پشیمان گشت و با خود گفت : چه کاری کردم ، اینان را به نزد قوم خود که آنها را به خوبی می شناسم می برم از این رو بدانها رو کرده گفت : به راستی که شما به نزد بدترین خلق خدا می روید! و جبرئیل (بیش از آن گفته بود) ما درباره عذاب این مردم شتاب نمی کنیم تا لوط سه بار به بدی آنها شهادت دهد.

در این موقع جبرئیل گفت : این یکبار.

سپس لوط به راه افتاد و لختی راه رفت و دوباره بدانها رو کرده گفت: به راستی که شما نزد بدترین خلق خدا آمده اید.

جبرئیل گفت: این دو بار.

لوط به راه افتاد و همینکه به دروازه شهر رسید (برای بار سوم) رو بدانها کرده گفت: به راستی که شما به نزد بدترین خلق خدا آمده اید.

جبرئیل گفت: این هم سه بار.

پس از آن لوط وارد شهر شد و آنها نیز پشت سرش وارد شدند، زن لوط که آنها را با آن وضع به حقیقت زیبا مشاهده کرد بالای بام خانه رفت و جیغ کشید: مردم صدای او را شنیدند، از این رو بالای بام دود کرد، و چون مردم دود را دیدند به سمت درب خانه لوط روی آوردند، زن لوط از بام به زیر آمده بدانها گفت:

هم اکنون در پیش لوط مردمی هستند که من تا کنون زیباتر از آنها ندیده ام. آن مردم به در خانه ریختند و خواستند وارد خانه شوند، لوط که آنها را دید به سوی آنها برخاست و گفت: ای مردم از خدا بترسید و مرا در مورد مهمانانم رسوا و شرمسار نکنید آیا در میان شما مرد خردمندی نیست؟ و ادامه داده گفت: اینها دختران منند که برای شما پاکیزه ترند، و به این گفتار آنها را به راه حلال دعوت کرد، ولی آنان در پاسخش گفتند:

تو خود می دانی که ما را به دختران تو حقی نیست و خود می دانی که ما چه می خواهیم.

لوط گفت: کاش من در برابر شما نیروئی داشتم یا به تکیه گاهی قوی پناه

می بردم.

جبرئیل گفت: کاش می دانست هم اکنون چه نیروئی دارد.

آنها فزونی گرفتند و بالاخره وارد منزل گشتند، جبرئیل فریاد زد: ای لوط بگذار تا در آیند و چون وارد خانه شدند جبرئیل با انگشت خویش بدانها اشاره کرد بینائی آنها رفت و کور شدند. و این است معنای این آیه : (دیده هاشانرا کور کردیم) (سوره قمر آیه 37) در این هنگام جبرئیل فریاد زد: (ای لوط ما فرستادگان پروردگار توایم و اینها هرگز به تو دست نیابند و تو پاسی از شب با خاندانت راهسپار شو) (سوره هود آیه 81) و به دنبال آن جبرئیل بدو گفت : ما برای نابود کردن اینها آمده ایم ، لوط گفت : ای جبرئیل شتاب کن . جبرئیل گفت : (موعد آنها بامداد است آیا بامداد نزدیک نیست).

و بدین ترتیب جبرئیل به او دستور داد تا خود و عائله اش جز همسرش را بیرون برد.

فرمود: آنگاه جبرئیل آن شهر را با دو بال خود از هفتمین طبقه زمین بر کند و به اندازه ای بالا برد که اهل آسمان دنیا بانگ سگان و آواز خروسان آنها را شنیدند و از همانجا آن شهر را واژگون ساخت و بر آنها و مردمی که در نزدیکی آن شهر بودند سنگ سجیل بارید.

توضیح :

مجلسی رحمته الله علیه در جمله : (و قال الحسن العسكري ابو محمد...) گوید: ظاهر آن است که لفظ (عسکری) از طغیان قلم نساخ سرزده ، و در تفسیر عیاشی و نیز در آنچه در کتاب طلاق از همین کتاب نیز گذشت حسن بن علی است بدون لفظ ابی محمد، و از این رو ظاهر آن است که مقصود حسن بن علی بن فضال بوده بدین ترتیب که او در اثنای این حدیث آن قسمت را بروحه تفسیر و بیان گفته باشد و کنیه او نیز ابو محمد بوده است ، و محتمل است که جمله : (و قال الحسن عسکری ...) از محمد بن یحیی باشد (که در راس سند قرار دارد) و

محمد بن یحیی آن قسمت را از امام حسن عسکری علیه السلام در اثنای این حدیث نقل کرده برای توضیح مطلب ...)

حدیث شماره : 506

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَنْ أَبِي الصَّبَّاحِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ وَاللَّهِ لَلَّذِي صَنَعَهُ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عليه السلام كَانَ خَيْرًا لِهَذِهِ الْأُمَّةِ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ وَاللَّهُ لَقَدْ نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ إِنَّمَا هِيَ طَاعَةٌ لِلْإِمَامِ وَطَلَبُوا الْقِتَالَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ مَعَ الْحُسَيْنِ عليه السلام قَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ لَوْ لَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نَجِبُ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعَ الرَّسُولَ لَئِنَّا كُنَّا لَمُؤْتَمِرِينَ

(506 - محمد بن مسلم از امام باقر علیه السلام روایت کرده که فرمود: به خدا سوگند آن کاری را که حسن بن علی علیه السلام کرد (از صلح با معاویه سودش) برای این امت بهتر بود از آنچه خورشید بر آن بتابد، به خدا سوگند این آیه که نازل شده: (آیا ندیدی آن کسانی را که بدانها گفته شده بود دست (از جنگ) بدارید، و نماز را بپا دارید و زکوة بدهید) (سوره نساء آیه 77) مقصود از آنها تنها اطاعت و فرمانبرداری از امام است، ولی (در مورد امام حسن علیه السلام که مردم را به صلح و سازش دعوت کرد آنها گوش نداده و) طالب جنگ شدند، و چون در مورد امام حسین علیه السلام (و زمان آنحضرت) جنگ بر آنها مقرر شد (گفتند: پروردگارا چرا پیکار و جنگ را بر ما مقرر داشتی؟ چرا ما را تا مدتی نزدیک مهلت ندادی تا دعوتت را بپذیریم و از رسولان پیروی کنیم...) و مقصودشان تاخیر آن تا زمان ظهور حضرت قائم علیه السلام بود.)

حدیث شماره : 507

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْخَطَّابِ وَ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعاً عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَسَّانَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَطِيَّةَ الزِّيَّاتِ عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنِ النُّجُومِ أَمْ حَقُّ هِيَ فَقَالَ نَعَمْ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ بَعَثَ الْمُشْتَرِيَ إِلَى الْأَرْضِ فِي صُورَةٍ رَجُلٍ فَأَخَذَ رَجُلًا مِنَ الْعَجَمِ فَعَلَّمَهُ النُّجُومَ حَتَّى ظَنَّ أَنَّهُ قَدْ بَلَغَ ثُمَّ قَالَ لَهُ انظُرْ أَيْنَ الْمُشْتَرِيَ فَقَالَ مَا أَرَاهُ فِي الْفَلَكَ وَمَا أُدْرِي أَيْنَ هُوَ قَالَ فَنَحَاهُ وَ أَخَذَ بِيَدِ رَجُلٍ مِنَ الْهِنْدِ فَعَلَّمَهُ حَتَّى ظَنَّ أَنَّهُ قَدْ بَلَغَ وَ قَالَ انظُرْ إِلَى الْمُشْتَرِيَ أَيْنَ هُوَ فَقَالَ إِنَّ حِسَابِي لَيَدُلُّ عَلَى أَنَّكَ أَنْتَ الْمُشْتَرِيَ قَالَ وَ شَهَقَ شَهَقَةً فَمَاتَ وَ وَرِثَ عِلْمَهُ أَهْلُهُ فَالْعِلْمُ هُنَاكَ

(507 - معلى بن خنيس گوید: از امام صادق عليه السلام درباره علم نجوم پرسیدم

که آیا راست است ؟ فرمود: آری همانا خدای عزوجل مشتری را بصورت مردی به زمین فرستاد و او مردی از عجم را گرفت و علم نجوم را تعلیم او کرد تا آنجا که پنداشت آن را یاد گرفته سپس بدو گفت : اکنون بنگر مشتری در کجاست ؟ آنمرد گفت : من آن را در فلک نمی بینم ، و نمی دانم در کجاست . مشتری او را از خود دور کرد و دست مردی از هندیان را گرفت و به او تعلیم کرد تا آنجا که پنداشت او به پایان آن رسیده در آنوقت بدو گفت : اکنون بنگر مشتری در کجاست ؟ آنمرد گفت : حساب من دلالت دارد بر اینکه تو مشتری هستی .

مشتری که این سخن را شنید فریادی زده از دنیا رفت ، و علم او به خاندان آنمرد به ارث رسید و از اینرو علم مزبور آنجاست .

توضیح :

این حدیث البته از نظر سند ضعیف است و بعید نیست بر فرض صحت منظور کنایه باشد از اینکه علم نجوم را عجم نتوانست بخوبی درک کند ولی اهل هند توانستند و این علم نزد اهل هند است منتهی روی جهات و نظرهایی که اکنون بر ما پوشیده است امام علیه السلام این مطلب را بدین صورت بیان فرموده چنانچه نظائر آن در جاهای دیگر دیده شده ، والله اعلم .

حدیث شماره : 508

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ
عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ علیه السلام قَالَ سُئِلَ عَنِ النُّجُومِ قَالَ مَا يَعْلَمُهَا إِلَّا أَهْلُ بَيْتٍ مِنَ الْعَرَبِ
وَأَهْلُ بَيْتٍ مِنَ الْهِنْدِ

(508 - از امام صادق علیه السلام از نجوم پرسیدند: حضرت فرمود: آن را نداند

جز خاندانی از عرب و خاندانی از مردم هند.)

حدیث شماره : 509

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ أَبِي الْعَبَّاسِ عُبَيْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ الدَّهْقَانِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ الطَّاطَرِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادِ بِيَّاعِ السَّابِرِيِّ عَنْ أَبَانَ عَنْ صَبَّاحِ بْنِ سَيَّابَةَ عَنْ الْمُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ قَالَ ذَهَبْتُ بِكِتَابِ عَبْدِ السَّلَامِ بْنِ نَعِيمٍ وَ سَدِيرٍ وَ كُتُبٍ غَيْرِ وَاحِدٍ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام حِينَ ظَهَرَتِ الْمُسَوَّدَةُ قَبْلَ أَنْ يَظْهَرَ وُلْدُ الْعَبَّاسِ بِأَنَا قَدْ قَدَرْنَا أَنْ يَتُولَ هَذَا الْأَمْرُ إِلَيْكَ فَمَا تَرَى قَالَ فَضْرَبَ بِالْكَتُبِ الْأَرْضَ ثُمَّ قَالَ أَفَّ أَفَّ مَا أَنَا لَهُوْلَاءِ بِإِمَامٍ أَمَا يَعْلَمُونَ أَنَّهُ إِنَّمَا يَقْتُلُ السُّفْيَانِيَّ

(509 - معلى بن خنيس گوید: در آن هنگامی که سیاه پوشان (طرفداران

ابومسلم خراسانی) ظهور کردند پیش از ظهور بنی عباس من نامه هائی از عبدالسلام بن نعیم و سدیر و جمع دیگری برای امام صادق عليه السلام بردم که در آن نامه ها به آنحضرت نوشته بودند که ما پیش بینی کرده و مقرر دانیم که این امر خلافت به شما خواهد رسید آیا شما خود چه نظر داری؟ حضرت آن نامه ها را به زمین زد و فرمود: اف، اف، من امام اینان نخواهم بود، آیا اینها نمی دانند که باید (برای رسیدن خلافت به ما خاندان) سفیانی کشته شود؟ (و پیش از ظهور سفیانی این امر محقق نشود)!

حدیث شماره : 510

أَبَانٌ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي بُيُوتِ أَذْنِ اللَّهِ أَنْ تُرْفَعَ قَالَ هِيَ بُيُوتُ النَّبِيِّ ص

(510 - ابوبصیر گوید: از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ تفسیر گفتار خدای عزوجل را پرسیدم که فرماید: (در خانه هائی که خداوند اجازه داده تا برافراشته و بلند گردد) (سوره نور آیه 36) فرمود: آنها خانه های پیغمبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ است .)

حدیث شماره : 511

أَبَانٌ عَنْ يَحْيَى بْنِ أَبِي الْعَلَاءِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ دَرْعُ رَسُولِ اللَّهِ ص ذَاتُ الْفُضُولِ لَهَا حَلَقَتَانِ مِنْ وَرَقٍ فِي مُقَدِّمِهَا وَحَلَقَتَانِ مِنْ وَرَقٍ فِي مُؤَخَّرِهَا وَقَالَ لِبِسَهَا عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَوْمَ الْجَمَلِ

(511 - یحیی بن ابی العلاء گوید: شنیدم از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ که می فرمود: زره رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ یعنی (ذات الفضول) دو حلقه نقره در جلو داشت و دو حلقه نقره در عقب ، و همان زره را علی عَلَيْهِ السَّلَامُ در جنگ جمل پوشید .)

حدیث شماره : 512

أَبَانٌ عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ شَدَّ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى بَطْنِهِ يَوْمَ الْجَمَلِ بِعِقَالٍ أُبْرِقَ نَزَلَ بِهِ جِبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنَ السَّمَاءِ وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَشُدُّ بِهِ عَلِيٌّ بَطْنَهُ إِذَا لَبَسَ الدَّرْعَ

512 - یعقوب بن شعیب از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که فرمود: علی عَلَيْهِ السَّلَامُ در جنگ جمل کمربندی سیاه و سفید بر کمر بست که جبرئیل آن را از آسمان برای رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آورده بود و آنحضرت هر روز که زره می پوشید آن را به کمر خود می بست .

حدیث شماره : 513

أَبَانٌ عَنْ الْفُضَيْلِ بْنِ يَسَارٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ عُثْمَانَ قَالَ لِلْمِقْدَادِ أَمَا وَاللَّهِ لَتَنْتَهَيْنَّ أَوْ لَأَرْدُنَّكَ إِلَى رَبِّكَ الْأَوَّلِ قَالَ فَلَمَّا حَضَرَتِ الْمِقْدَادَ الْوَفَاةُ قَالَ لِعِمَّارٍ أْبْلِغْ عُثْمَانَ عَنِّي أَنِّي قَدْ رُدِدْتُ إِلَى رَبِّي الْأَوَّلِ

513 - فضیل بن یسار گوید: امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: عثمان به مقداد (که بر علیه او تبلیغات می کرد) گفت : به خدا سوگند یا دست بردار و یا تو را به نزد پروردگار نخستت برمی گردانم (یعنی تو را می کشم)! و چون هنگام مرگ مقداد شد به عمار گفت : از من به عثمان بگو: من به سوی پروردگار نخست خود بازگشتم .

حدیث شماره : 514

أَبَانٌ عَنْ فَضِيلٍ وَعُبَيْدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ لَمَّا حَضَرَ مُحَمَّدُ بْنُ أُسَامَةَ الْمَوْتَ دَخَلَتْ عَلَيْهِ بَنُو هَاشِمٍ فَقَالَ لَهُمْ قَدْ عَرَفْتُمْ قَرَابَتِي وَمَنْزِلَتِي مِنْكُمْ وَعَلَيَّ دَيْنٌ فَأَحِبُّ أَنْ تَضْمَنُوهُ عَنِّي فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام أَمَا وَاللَّهِ ثَلَاثُ دَيْنِكَ عَلَيَّ ثُمَّ سَكَتَ وَسَكَتُوا فَقَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام عَلَيَّ دَيْنُكَ كُلُّهُ ثُمَّ قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليه السلام أَمَا إِنَّهُ لَمْ يَمْنَعْنِي أَنْ أَضْمَنَهُ أَوْلًا إِلَّا كَرَاهِيَةَ أَنْ يَقُولُوا سَبَقْنَا

(514 - امام صادق عليه السلام فرمود: چون هنگام مرگ محمد بن اسامة فرا رسید

بنی هاشم به نزدش رفتند و اوبدانها گفت : شما خویشاوندی و مقام مرا در پیش خود می دانید و من یک بدهکاری دارم که دوست دارم شما پرداخت آن را به عهده گیرید؟ حضرت علی بن الحسین عليه السلام فرمود: سوگند به خدا که یک سوم آن را من به عهده می گیرم و خاموش گشت و کسان دیگری هم که حاضر بودند ساکت شدند، علی بن الحسین عليه السلام فرمود: همه بدهکاریت را من به عهده می گیرم ، سپس علی بن الحسین عليه السلام فرمود: بدانید که چیزی جلوگیر من نشد که در نخستین بار بگویم همه را ضمانت می کنم جز آنکه خوش نداشتم آنها بگویند: او بر ما پیشی گرفت (و اگر به عهده نگرفته بود ما پرداخت آن را به عهده می گرفتیم.)

حدیث شماره : 515

أَبَانٌ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَتْ نَاقَةُ رَسُولِ اللَّهِ ص الْقِصْوَاءُ إِذَا نَزَلَ عَنْهَا عَلَّقَ عَلَيْهَا زِمَامَهَا قَالَ فَتَخْرُجُ فَتَأْتِي الْمُسْلِمِينَ قَالَ فَيُنَاوِلُهَا الرَّجُلُ الشَّيْءَ وَيُنَاوِلُهُ هَذَا الشَّيْءَ فَلَا تَلْبَثُ أَنْ تَشْبَعَ قَالَ فَأَدْخَلَتْ رَأْسَهَا فِي خِيَاءِ سَمْرَةَ بْنِ جُنْدَبٍ فَتَنَاوَلَتْ عَنزَةً فَضْرَبَ بِهَا عَلَى رَأْسِهَا فَشَجَّهَا فَخَرَجَتْ إِلَى النَّبِيِّ ص فَشَكَتَهُ

(515 - ابوبصیر از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که فرمود: ماده شتر رسول خدا که به (قصواء) معروف بود چنان بود که چون رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ از آن پیاده می شد افسارش را بگردنش می انداخت و رهایش می کرد آن شتر به نزد مسلمانان می رفت و هر کس چیزی به آن شتر می داد و طولی نمی کشید که سیر می شد، روزی آن ماده شتر سرش را میان چادر سمره بن جندب کرد و او (بجای آنکه خوراکی به او بدهد) عصای پیکان داری بر سرش کوفت و سرش را شکست ، آن حیوان از آنجا یکسره به نزد رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رفت و از سمره بدان حضرت شکایت کرد.)

حدیث شماره : 516

أَبَانُ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ إِنَّ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَمَلَتْ بِعِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ تِسْعَ سَاعَاتٍ كُلُّ سَاعَةٍ شَهْرًا

(516 - مردی از امام صادق علیه السلام روایت کند که فرمود: همانا مریم علیه السلام نه ساعت به عیسی حامله شد که هر ساعتی بجای یک ماه بود.)

حدیث شماره : 517

أَبَانُ عَنْ عُمَرَ بْنِ يَزِيدَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّ الْمُغِيرِيَّةَ يَزْعُمُونَ أَنَّ هَذَا الْيَوْمَ لِهَذِهِ اللَّيْلَةِ الْمُسْتَقْبَلَةِ فَقَالَ كَذَبُوا هَذَا الْيَوْمَ لِلَّيْلَةِ الْمَاضِيَةِ إِنَّ أَهْلَ بَطْنِ نَخْلَةَ حَيْثُ رَأَوْا الْهَلَالَ قَالُوا قَدْ دَخَلَ الشَّهْرُ الْحَرَامُ

(517 - عمر بن یزید گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم : مغیریه (پیروان مغیره بن سعید بجلی که از منحرفین و دروغگویان بر امام باقر علیه السلام بوده) چنین پندارند که امروز از شب آینده محسوب است ؟ فرمود: دروغ گفته اند، امروز از شب گذشته محسوب است ، همانا مردم بطن نخله چون ماه را دیدند گفتند: ماه حرام داخل شد (و پیش از آمدن شب حکم به دخول ماه حرام نکردند و از اینرو ابتدای حساب در روز و ماه و سال شب است و هر روزی مربوط به شب گذشته است نه شب آینده.)

حدیث شماره : 518

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ سَلَّارِ أَبِي عَمْرَةَ عَنْ أَبِي مَرْيَمَ الثَّقَفِيِّ عَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ قَالَ بَيْنَا أَنَا عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ ص إِذْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِنَّ الشَّيْعَةَ الْخَاصَّةَ الْخَالِصَةَ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ فَقَالَ عَمْرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَرَّفْنَاهُمْ حَتَّى نَعْرِفَهُمْ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَا قُلْتُ لَكُمْ إِلَّا وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أُخْبِرَكُمْ ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص أَنَا الدَّلِيلُ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَعَلَى نَصْرُ الدِّينِ وَمَنَارُهُ أَهْلُ الْبَيْتِ وَهُمْ الْمَصَابِيحُ الَّذِينَ يُسْتَضَاءُ بِهِمْ فَقَالَ عَمْرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَنْ لَمْ يَكُنْ قَلْبُهُ مُوَافِقًا لِهَذَا فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا وَضِعَ الْقَلْبُ فِي ذَلِكَ الْمَوْضِعِ إِلَّا لِيُؤَافِقَ أَوْ لِيُخَالَفَ فَمَنْ كَانَ قَلْبُهُ مُوَافِقًا لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ كَانَ نَاجِيًا وَمَنْ كَانَ قَلْبُهُ مُخَالَفًا لَنَا أَهْلَ الْبَيْتِ كَانَ هَالِكًا

(518 - عمار بن یاسر گوید هنگامی من در خدمت رسول خدا ﷺ بودم

آنحضرت فرمود: شیعیان خاص و خالص از ما خاندان هستند، عمر گفت :

ای رسول خدا آنها را برای ما معرفی کن تا ما نیز ایشانرا بشناسیم . رسول خدا ﷺ فرمود: من این مطلب را به شما نگفتم جز آنکه خواستم شما را بدان خبر دهم سپس رسول خدا ﷺ فرمود: منم دلیل و راهنمای بر خدای عزوجل ، و علی یاور دین و نور دهنده و وسیله راهنمایی اهل بیت است ، و اهل بیت نیز چراغهایی هستند که (سایر مردم) از آنها کسب نور و روشنی کنند . عمر گفت :ای رسول خدا هر کس دلش با این مطلب همراه و موافق نباشد (چه می شود)؟ رسول خدا ﷺ فرمود: دل را در اینجا ننهاده اند جز برای آنکه (با این مطلب) موافقت کند و یا مخالف آن باشد، پس هر که دلش موافق

ما خاندان بود اهل نجات است ، و هر که دلش مخالف ما خاندان بود اهل
هلاکت و نابودی است .)

حدیث شماره : 519

أَحْمَدُ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ قُتَيْبَةَ الْأَعَشِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ
عَادَيْتُمْ فِيْنَا الْآبَاءَ وَالْأَبْنَآءَ وَالْأَزْوَآجَ وَتَوَابِكُمْ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَمَا إِنَّ أَحْوَجَ
مَا تَكُونُونَ إِذَا بَلَغَتِ الْآنْفُسُ إِلَى هَذِهِ وَأَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى حَلْقِهِ

(519 - قتیبه اعشی گوید: شنیدم از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ که می فرمود: شماها
به خاطر ما با پدران و پسران و همسران (خویش) دشمنی کردید و در عوض
پاداش شما بر خدای عزوجل می باشد، و بدانید که نیازمندترین وقت شما (به
ولایت و دوستی ما) آنوقتی است که جانها به اینجا رسد . و با دست ، اشاره به
گلوی خویش کرد.)

حدیث شماره : 520

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ دَاوُدَ بْنِ سُلَيْمَانَ الْحَمَّارِ عَنْ سَعِيدِ بْنِ يَسَارٍ قَالَ اسْتَأْذَنَّا عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَا وَالْحَارِثُ بْنُ الْمُغِيرَةَ النَّصْرِيُّ وَ مَنْصُورُ الصَّيْقَلُ فَوَاعَدْنَا دَارَ طَاهِرٍ مَوْلَاهُ فَصَلَّيْنَا الْعَصْرَ ثُمَّ رُحْنَا إِلَيْهِ فَوَجَدْنَاهُ مُتَكِنًا عَلَى سَرِيرٍ قَرِيبٍ مِنَ الْأَرْضِ فَجَلَسْنَا حَوْلَهُ ثُمَّ اسْتَوَى جَالِسًا ثُمَّ أَرْسَلَ رِجْلَيْهِ حَتَّى وَضَعَ قَدَمَيْهِ عَلَى الْأَرْضِ ثُمَّ قَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي ذَهَبَ النَّاسُ يَمِينًا وَ شِمَالًا فِرْقَةٌ مُرَجَّةٌ وَ فِرْقَةٌ خَوَارِجٌ وَ فِرْقَةٌ قَدْرِيَّةٌ وَ سَمِيئَةٌ أَنْتُمْ التُّرَابِيَّةُ ثُمَّ قَالَ بِيَمِينٍ مِنْهُ أَمَا وَاللَّهِ مَا هُوَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ رَسُولُهُ وَ آلُ رَسُولِهِ ص وَ شِيعَتُهُمْ كَرَّمَ اللَّهُ وُجُوهَهُمْ وَ مَا كَانَ سِوَى ذَلِكَ فَلَا كَانَ عَلِيٌّ وَاللَّهُ أَوْلَى النَّاسِ بِالنَّاسِ بَعْدَ رَسُولِ اللَّهِ ص يَقُولُهَا ثَلَاثًا

(520 - سعيد بن يسار گوید: من و حارث بن مغیره نصری و منصور صیقِل

از امام صادق عليه السلام اجازه ملاقات خواستیم و حضرت وعده ملاقات و دیدار ما را در خانه طاهر نوکر خود قرار داد، ما نماز عصر را خواندیم و بدانجا رفتیم و دیدیم که آنحضرت بر تختی که فاصله اش با زمین نزدیک بود تیکه زده ما در گرد او نشستیم پس آنحضرت بر خاسته نشست و پاهای خود را از روی تخت دراز کرد و گامها را بر زمین گذارد سپس فرمود: ستایش خدای را است که مردم بر است و چپ رفتند، جمعی مرجئه شدند و دسته خوارج گشتند، و گروهی قدریه و شما را هم تراپیه نامیدند، سپس دست راست خود را بلند کرده فرمود: بدانید به خدا سوگند که آن (یعنی حقیقت دین و ایمان) نیست جز خدای یگانه ای که شریک ندارد و رسول او و خاندان رسولش عليهم السلام . و شیعیان ایشان کرم الله وجوههم ، و هرچه جز این باشد چیزی نیست ؛ و به خدا

سوگند علی علیه السلام پس از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم شایسته ترین مردم بود به سر پرستی و راهنمایی مردم و این کلام را سه بار تکرار کرد.

حدیث شماره : 521

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْمُسْتَوْرِدِ النَّخَعِيِّ عَمَّنْ رَوَاهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ إِنَّ مِنَ الْمَلَائِكَةِ الَّذِينَ فِي سَمَاءِ الدُّنْيَا لَيَطَّلِعُونَ عَلَى الْوَاحِدِ وَالْاِثْنَيْنِ وَالثَّلَاثَةِ وَهُمْ يَذْكُرُونَ فَضْلَ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام فَيَقُولُونَ أَمَا تَرَوْنَ هَؤُلَاءِ فِي قَلْبِهِمْ وَكَثْرَةَ عَدُوِّهِمْ يَصِفُونَ فَضْلَ آلِ مُحَمَّدٍ عليه السلام فَتَقُولُ الطَّائِفَةُ الْآخِرَى مِنَ الْمَلَائِكَةِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

(521 - از امام صادق عليه السلام روایت کرده اند که فرمود: همانا فرشتگانی که در آسمان دنیا هستند به یک نفر، دو نفر، سه نفری که (نشسته و) فضیلت آل محمد علیهم السلام را مذاکره می کنند سرکشیده و به هم گویند: آیا ننگرید که اینان با اینکه افرادشان کم است و دشمنانشان بسیارند (چسان) فضیلت آل محمد علیهم السلام را بیان می کنند، دسته ای از فرشتگان بدانها گویند: (این فضل و کرم خدا است که آن را به هر که خواهد بدهد و خدا کرم بزرگی دارد).)

حدیث شماره : 522

عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عُمَرَ بْنِ حَنْظَلَةَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ يَا عُمَرُ لَا تَحْمِلُوا عَلَيَّ شَيْعَتَنَا وَارْفُقُوا بِهِمْ فَإِنَّ النَّاسَ لَا يَحْتَمِلُونَ مَا تَحْمِلُونَ

(522 - عمر بن حنظله گوید: امام صادق عليه السلام فرمود: ای عمر به شیعیان ما (کارهای سخت و اسرار و رموز ما را) تحمیل نکنید و با آنها مدارا کنید، زیرا مردم نتوانند تحمل کنند آنچه را شما تحمل می کنید.)

حدیث شماره : 523

مُحَمَّدُ بْنُ أَحْمَدَ الْقُمِّيُّ عَنْ عَمِّهِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الصَّلْتِ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانَ عَنْ حُسَيْنِ الْجَمَّالِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى رَبَّنَا أَرْنَا الَّذِينَ أَضَلَّانَا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ نَجْعَلُهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ قَالَ هُمَا ثُمَّ قَالَ وَكَانَ فُلَانٌ شَيْطَانًا

(523 - حسین جمال از امام صادق عليه السلام روایت کرده که در گفتار خدای تبارک و تعالی : (کسانی که کافرند گویند): پروردگارا آن دو تن ما را به گمراهی انداختند از جن و انس به ما نشان ده تا آنها را زیر گامهای خویش نهیم و پست شوند) فرمود: مقصود: آن دو هستند، سپس فرمود: و فلانی شیطان بود. شرح :

مقصود از آندو: ابوبکر و عمر هستند، و مقصود از فلانی هم ابوبکر است و محتمل است عمر باشد، چنانچه مجلسی رحمته الله و دیگران گفته اند.)

حدیث شماره : 524

يُونُسُ عَنْ سُورَةِ بَنِ كَلِيبٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى رَبَّنَا أَرْنَا الَّذِينَ أَضَلَّانَا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ نَجْعَلُهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ قَالَ يَا سُورَةُ هُمَا وَاللَّهِ هُمَا ثَلَاثًا وَاللَّهُ يَا سُورَةُ إِنَّا لَخَزَانُ عِلْمِ اللَّهِ فِي السَّمَاءِ وَإِنَّا لَخَزَانُ عِلْمِ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ

(524 - سورة بن كليب از امام صادق عليه السلام روایت کند که در آیه فوق (که در حدیث بالا گذشت) فرمود: ای سوره به خدا مقصود آندو هستند همان دو - تا سه بار - به خدا سوگند ای سوره مائیم خزینه داران علم خدا در آسمان و مائیم خزینه داران خدا در زمین .)

حدیث شماره : 525

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيْسَى عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ عَنْ سُلَيْمَانَ الْجَعْفَرِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام يَقُولُ فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذْ يُبَيِّنُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ قَالَ يَعْنِي فَلَانًا وَفُلَانًا وَأَبَا عُبَيْدَةَ بْنَ الْجَرَّاحِ

(525 - سلیمان جعفری گوید: شنیدم از حضرت ابوالحسن عليه السلام (امام کاظم یا حضرت رضا عليه السلام که در گفتار خدای تبارک و تعالی: (وقتی که شبانه به سخن خلاف رضای خدا بیردازند...) (سوره نساء آیه 108) می فرمود: مقصود فلانی و فلانی و ابو عبیده جراح هستند.)

حدیث شماره : 526

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ إِسْمَاعِيلَ وَ غَيْرُهُ عَنْ مَنْصُورِ بْنِ يُونُسَ
عَنْ ابْنِ أُذَيْنَةَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ النَّجَّاشِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ فِي قَوْلِ
اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَ عِظْهُمْ وَ قُلْ
لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا يَعْنِي وَ اللَّهُ فُلَانًا وَ فُلَانًا وَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ
بِإِذْنِ اللَّهِ وَ لَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ
لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا يَعْنِي وَ اللَّهُ النَّبِيُّ ص وَ عَلِيًّا عليه السلام مِمَّا صَنَعُوا أَى لَوْ
جَاءُوكَ بِهَا يَا عَلِيُّ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ مِمَّا صَنَعُوا وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ
تَوَّابًا رَحِيمًا فَلَا وَ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ
اللَّهِ عليه السلام هُوَ وَ اللَّهُ عَلِيُّ بِعَيْنِهِ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ عَلَيَّ
لِسَانَكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَعْنِي بِهِ مِنْ وَلَايَةِ عَلِيٍّ وَ يُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا لِعَلِيٍّ

(526 - عبدالله نجاشی گوید: شنیدم از امام صادق عليه السلام که در تفسیر گفتار
خدای عزوجل (اینان همان کسانی هستند که خدا می داند در دلهاشان چیست
از آنها روی بگردان و پندشان ده و بگو درباره خودشان گفتاری رسا) (سوره
نساء آیه 63) فرمود: مقصود به خدا سوگند فلان و فلان است ، (و در آیه بعد)
(و هیچ پیغمبری نفرستادیم مگر اینکه به اذن خدا فرمانش ببرند، و اگر آنها
وقتی بخودشان ستم کردند پیش تو آمده و از خدا آمرزش خواسته بودند و
پیغمبر برای ایشان آمرزش خواسته بود قطعا خدا را توبه پذیر و مهربان می
یافتند) فرمود: به خدا مقصود پیغمبر صلی الله علیه و آله وسلم و علی عليه السلام است
که در پیش آنها (بیابند و) از کرده خود آمرزش خواهند، یعنی ای علی اگر به
نزد تو می آمدند و از کرده های خود از خدا آمرزش می خواستند و پیغمبر نیز

برای ایشان آمرزش خواسته بود قطعا خدا را توبه پذیر و مهربان می یافتند، (و در آیه بعد از آن) (نه ، به پروردگارت سوگند ایمان ندارند تا تو را در اختلاف میان خویش حاکم سازند) امام صادق علیه السلام فرمود: مقصود از اختلاف میان آنها همان علی علیه السلام است (سپس در دل‌های خویش ملالی نیابند از آنچه تو حکم کرده ای) یعنی به زبان تو ای رسول خدا یعنی درباره اعلام ولایت علی علیه السلام (و بی چون و چرا تسلیم شوند) یعنی تسلیم خلافت و ولایت علی علیه السلام شوند.)

حدیث شماره : 527

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ مُعَمَّرِ بْنِ خَلَادٍ قَالَ سَمِعْتُ
 أَبَا الْحَسَنِ علیه السلام يَقُولُ رَبِّمَا رَأَيْتُ الرُّؤْيَا فَأَعْبَرُّهَا وَ الرُّؤْيَا عَلَى مَا تُعْبَرُّ
 (528 - معمر بن خلاد گوید: شنیدم از حضرت ابوالحسن علیه السلام که می
 فرمود: چه بسا که من خوابی ببینم و خودم آنرا تعبیر کنم ، و خواب به هر طور
 تعبیر شود همانطور می شود.)

حدیث شماره : 528

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ فَضَّالٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ جَهْمٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا الْحَسَنِ عليه السلام يَقُولُ الرَّؤْيَا عَلَى مَا تُعْبَرُ فَقُلْتُ لَهُ إِنَّ بَعْضَ أَصْحَابِنَا رَوَى أَنَّ رُؤْيَا الْمَلِكِ كَانَتْ أَضْغَاثَ أَحْلَامٍ فَقَالَ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام إِنَّ امْرَأَةً رَأَتْ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ص أَنَّ جَذَعَ بَيْنَهَا قَدْ انْكَسَرَ فَآتَتْ رَسُولَ اللَّهِ ص فَقَصَّتْ عَلَيْهِ الرَّؤْيَا فَقَالَ لَهَا النَّبِيُّ ص يَقْدُمُ زَوْجُكَ وَيَأْتِي وَهُوَ صَالِحٌ وَقَدْ كَانَ زَوْجُهَا غَائِبًا فَقَدِمَ كَمَا قَالَ النَّبِيُّ ص ثُمَّ غَابَ عَنْهَا زَوْجُهَا غَيْبَةً أُخْرَى فَرَأَتْ فِي الْمَنَامِ أَنَّ جَذَعَ بَيْنَهَا قَدْ انْكَسَرَ فَآتَتْ النَّبِيَّ ص فَقَصَّتْ عَلَيْهِ الرَّؤْيَا فَقَالَ لَهَا يَقْدُمُ زَوْجُكَ وَيَأْتِي صَالِحًا فَقَدِمَ عَلَى مَا قَالَ ثُمَّ غَابَ زَوْجُهَا ثَلَاثَةَ فَرَأَتْ فِي مَنَامِهَا أَنَّ جَذَعَ بَيْنَهَا قَدْ انْكَسَرَ فَلَقِيَتْ رَجُلًا أَعْسَرَ فَقَصَّتْ عَلَيْهِ الرَّؤْيَا فَقَالَ لَهَا الرَّجُلُ السَّوْءُ يَمُوتُ زَوْجُكَ قَالَ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ ص فَقَالَ أَلَا كَانَ عَبْرَ لَهَا خَيْرًا

(528 - حسن بن جهم گوید: شنیدم از حضرت ابوالحسن عليه السلام که می فرمود: خواب مطابق تعبیر واقع می شود، من عرض کردم: برخی از اصحاب ما روایت کرده اند که خواب پادشاه (مصر که خدا داستانش را در سوره یوسف بیان فرموده) از خوابهای پریشان (و بی تعبیر) بوده (و به خاطر تعبیری که حضرت یوسف عليه السلام کرد واقعیت پیدا کرد)؟ حضرت ابوالحسن عليه السلام فرمود: زنی در زمان رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ در خواب دید که ستون خانه اش شکسته، پس به نزد رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آمد و خواب خود را نقل کرد، رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: شوهرت با حال خوشی از سفر می آید، و شوهر آن زن به سفر رفته بود، و چنانچه پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرموده بود از سفر بازگشت.

بار دیگر شوهرش به سفری رفت و آن زن دوباره در خواب دید که ستون خانه اش شکسته این بار مرد چپ و شومی را دیدار کرد و خوابش را برای او گفت آنمرد بد سرشت به او گفت : شوهرت خواهد مرد، این خبر بگوش پیغمبر ﷺ رسید فرمود: چرا این مرد خواب آن زن را خوب تعبیر نکرد!

حدیث شماره : 529

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ وَعَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ غَالِبٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ كَانَ يَقُولُ إِنَّ رُؤْيَا الْمُؤْمِنِ تُرْفُ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ عَلَى رَأْسِ صَاحِبِهَا حَتَّى يُعْبَرَهَا لِنَفْسِهِ أَوْ يُعْبَرَهَا لَهُ مِثْلُهُ فَإِذَا عَبَّرَتْ لَزِمَتْ الْأَرْضَ فَلَا تَقْصُوا رُؤْيَاكُمْ إِلَّا عَلَى مَنْ يَعْقِلُ

(529 - جابر بن یزید از امام باقر عليه السلام روایت کند که رسول خدا صلی الله علیه و آله می فرمود: همانا خواب مؤمن (چون پرنده ای) میان زمین و آسمان بر سر صاحبش بال بگشاید تا وقتی که خودش آن را تعبیر کند یا دیگری مانند خودش آنرا برایش تعبیر کند، و چون تعبیر شد به زمین آید، پس خواب خود را جز برای شخص خردمند باز نگوئید.)

حدیث شماره : 530

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ عُرْوَةَ
عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الرُّؤْيَا لَا تُقْصُّ إِلَّا
عَلَى مُؤْمِنٍ خَلَا مِنَ الْحَسَدِ وَ الْبَغْيِ

(530 - ابوبصیر از امام صادق عليه السلام روایت کند که رسول خدا صلى الله عليه وآله

فرمود: خواب را نباید گفت جز برای شخص مؤمنی که از حسد و ستم دور
باشد.)

حدیث شماره : 531

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكِنْدِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْمِثْمِيِّ عَنْ
أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ رَجُلٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ كَانَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ ص
رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ ذُو النَّمِرَةِ وَ كَانَ مِنْ أَفْبَحِ النَّاسِ وَ إِنَّمَا سُمِّيَ ذُو النَّمِرَةِ مِنْ قُبْحِهِ
فَأَتَى النَّبِيَّ ص فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَخْبِرْنِي مَا فَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَيَّ فَقَالَ لَهُ
رَسُولُ اللَّهِ ص فَرَضَ اللَّهُ عَلَيْكَ سَبْعَ عَشْرَةَ رَكْعَةً فِي الْيَوْمِ وَ اللَّيْلَةِ وَ صَوْمَ شَهْرِ
رَمَضَانَ إِذَا أَدْرَكَتَهُ وَ الْحَجَّ إِذَا اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَ الزَّكَاةَ وَ فَسَّرَهَا لَهُ فَقَالَ وَ
الَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ نَبِيًّا مَا أَزِيدُ رَبِّي عَلَيَّ مَا فَرَضَ عَلَيَّ شَيْئًا فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ص وَ
لِمَ يَا ذَا النَّمِرَةِ فَقَالَ كَمَا خَلَقَنِي قَبِيحًا قَالَ فَهَبْطَ جَبْرَيْلُ عليه السلام عَلَيَّ النَّبِيُّ ص فَقَالَ
يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ رَبِّي يَأْمُرُكَ أَنْ تُبَلِّغَ ذَا النَّمِرَةِ عَنْهُ السَّلَامَ وَ تَقُولَ لَهُ يَقُولُ لَكَ
رَبُّكَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أ مَا تَرْضَى أَنْ أَحْشُرَكَ عَلَيَّ جَمَالَ جَبْرَيْلَ عليه السلام يَوْمَ الْقِيَامَةِ
فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص يَا ذَا النَّمِرَةِ هَذَا جَبْرَيْلُ يَأْمُرُنِي أَنْ أُبَلِّغَكَ السَّلَامَ وَ يَقُولُ

لَكَ رَبُّكَ أَمَا تَرْضَى أَنْ أَحْشُرَكَ عَلَى جَمَالِ جِبْرِئِيلَ فَقَالَ ذُو النَّمِرَةِ فَإِنِّي قَدْ رَضِيتُ يَا رَبُّ فَوَعِزَّتِكَ لَأَزِيدَنَّكَ حَتَّى تَرْضَى

(531) - مردی از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: در زمان رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مردی بود که به او (ذوالنمره) می گفتند و در صورت از زشت ترین مردم بود، و جهت اینکه بدو (ذوالنمره) می گفتند نیز به خاطر همان زشتی او بود (چون نمره در لغت به معنای لکه صورت است که از رنگ آن نباشد) پس آنمرد به نزد رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ آمده عرض کرد: ای رسول خدا به من خبر ده که خدای عزوجل چه چیزهایی بر من واجب کرده است؟ رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: خدا بر تو واجب کرده است هفده رکعت نماز در هر شبانه روز، و روزه ماه رمضان را اگر درک کردی (و زنده ماندی) و حج را اگر استطاعت پیدا کردی و زکات را، و آن را برای او شرح داد، آنمرد گفت: سوگند بدان خدائی که تو را به حق به نبوت مبعوث فرموده من برای پروردگار خود زیاده بر آنچه بر من واجب کرده چیزی انجام نخواهم داد، پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: چرا ای ذوالنمره؟

عرض کرد: برای آنکه مرا اینطور زشت آفریده!

در این هنگام جبرئیل بر پیغمبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نازل شده عرض کرد: ای رسول خدا همانا پروردگارت به تو دستور دهد که ذوالنمره را از طرف او سلام برسانی و به او بگوئی: پروردگارت تبارک و تعالی می فرماید: آیا خوشنود نیستی که در روز قیامت تو را به زیبایی جبرئیل محشور گردانم.

رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ به او فرمود: ای ذوالنمره این جبرئیل است که به من دستور داده تو را سلام رسانم و پروردگارت به تو می فرماید: آیا خوشنود نیستی که من تو را (در روز قیامت) به زیبایی جبرئیل محشور گردانم.

ذوالنمره گفت: پروردگارا من راضی شدم و به عزتت سوگند من هم در عوض برای تو (در اعمال بدان اندازه) بیفزایم تا خوشنود شوی .

حدیث شماره : 532

(حَدِيثُ الَّذِي أَحْيَاهُ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ)

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ أَبِي جَمِيلَةَ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ وَغَيْرِهِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ سُئِلَ هَلْ كَانَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ أَحْيَا أَحَدًا بَعْدَ مَوْتِهِ حَتَّى كَانَ لَهُ أَكْلٌ وَرِزْقٌ وَمُدَّةٌ وَوَلَدٌ فَقَالَ نَعَمْ إِنَّهُ كَانَ لَهُ صَدِيقٌ مُوَاخٍ لَهُ فِي اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَكَانَ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ يَمُرُّ بِهِ وَ يَنْزِلُ عَلَيْهِ وَإِنَّ عِيسَى غَابَ عَنْهُ حِينًا ثُمَّ مَرَّ بِهِ لِيُسَلِّمَ عَلَيْهِ فَخَرَجَتْ إِلَيْهِ أُمُّهُ فَسَأَلَهَا عَنْهُ فَقَالَتْ مَا تَ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَقَالَ أَ فَتُحِبِّينَ أَنْ تَرَاهُ قَالَتْ نَعَمْ فَقَالَ لَهَا فَإِذَا كَانَ غَدًا فَآتِيكِ حَتَّى أُحْيِيَهُ لَكَ بِإِذْنِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فَلَمَّا كَانَ مِنَ الْعَدِيدِ أَتَاهَا فَقَالَ لَهَا انْطَلِقِي مَعِيَ إِلَى قَبْرِهِ فَانْطَلِقَا حَتَّى آتِيَا قَبْرَهُ فَوَقَّفَ عَلَيْهِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ ثُمَّ دَعَا اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ فَانْفَرَجَ الْقَبْرُ وَخَرَجَ ابْنُهَا حَيًّا فَلَمَّا رَأَتْهُ أُمُّهُ وَرَأَتْهَا بِكَيْيَا فَرَحِمَهُمَا عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُ عِيسَى أَ تُحِبُّ أَنْ تَبْقَى مَعَ أُمَّكِ فِي الدُّنْيَا فَقَالَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ بِأَكْلِ وَرِزْقٍ وَ مُدَّةٍ أَمْ بِغَيْرِ أَكْلِ وَ لَا رِزْقٍ وَ لَا مُدَّةٍ فَقَالَ لَهُ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ بِأَكْلِ وَرِزْقٍ وَ مُدَّةٍ وَ تُعْمَرُ عِشْرِينَ سَنَةً وَ تَزَوِّجُ وَ يُوَلِّدُ لَكَ قَالَ نَعَمْ إِذَا قَالَ فَدَفَعَهُ عِيسَى إِلَى أُمِّهِ فَعَاشَ عِشْرِينَ سَنَةً وَ تَزَوَّجَ وَ وُلِدَ لَهُ

(داستان آن کسی که عیسی علیه السلام زنده اش کرد:

532 - از امام صادق علیه السلام پرسیدند که آیا عیسی بن مریم کسی را پس از مردنش زنده کرد بطوری که خوراک و روزی داشته باشد و عمر دوباره و فرزندی پیدا کند؟

فرمود: آری عیسی علیه السلام دوست و رفیقی داشت که در دین و عقیده به خدای تبارک و تعالی برادر (دینی) او محسوب می شد، و عیسی علیه السلام (به او رفت و آمد داشت) به او گذر می کرد و به خانه اش می رفت تا اینکه مدتی از او دور شد و پس از آن به سراغ او رفت تا به او سلامی بدهد، هنگامی که به در منزلش رفت مادرش از خانه بیرون آمد، عیسی علیه السلام از حال آنمرد پرسید، مادرش گفت: ای رسول خدا او از دنیا رفت، عیسی فرمود: میل داری او را ببینی؟ عرض کرد: آری.

عیسی فرمود: چون فردا شود من به نزد تو خواهم آمد و به اذن خدای تبارک و تعالی او را برایت زنده می کنم، چون فردا شد به نزد آن زن آمد و بدو فرمود: مرا بر سر قبرش ببر، آن زن به همراه حضرت سر قبر آنمرد آمدند، عیسی علیه السلام در آنجا ایستاد و به درگاه خدای عزوجل دعا کرد، قبر شکافته شد و پسر آن زن زنده از قبر بیرون آمد، همینکه چشم مادر و فرزند به یکدیگر افتاد گریستند، و عیسی علیه السلام دلش به حال آندو سوخت و از اینرو بدان مرد فرمود: آیا دوست داری با مادرت در دنیا زندگی کنی؟ عرض کرد: ای پیغمبر آیا به خوراک و روزی و مدتی معین یا بدون خوراک و روزی و مدت (یعنی مدتی اندک)؟

عیسی فرمود: به خوراک و روزی و مدتی معین، و عمری بیست ساله که در آن مدت زن بگیری و فرزند دار هم بشوی؟ عرض کرد: با این ترتیب آری (می خواهم زنده بمانم) پس حضرت عیسی آنمرد را به مادرش سپرد و بیست سال دیگر عمر کرد و زن گرفت و بچه دار هم شد.

حدیث شماره : 533

ابن محبوب عن أبي ولادٍ وغيره من أصحابنا عن أبي عبد الله عليه السلام في قول
الله عزَّ وجلَّ و مَنْ يُرِدْ فِيهِ بِالْحَادِ بِظُلْمٍ فَقَالَ مَنْ عَبَدَ فِيهِ غَيْرَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ أَوْ
تَوَلَّى فِيهِ غَيْرَ أَوْلِيَاءِ اللَّهِ فَهُوَ مُلْحَدٌ بِظُلْمٍ وَعَلَى اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنْ يُذِيقَهُ مِنْ
عَذَابِ أَلِيمٍ

(533 - از امام صادق عليه السلام روایت شده که در گفتار خدای عزوجل : (و هر
که در آنجا (یعنی مسجد الحرام) اراده تجاوز و ستمی کند (او را عذابی دردناک
بچشانیم) (سوره حج آیه 25) فرمود: هر که در آنجا غیر خدای عزوجل را
پرستش کند یا غیر اولیاء خدا را دوست بدارد چنین کسی تجاوز کار به ستم می
باشد و بر خدای تبارک و تعالی است که او را عذاب دردناک خویش بچشانند.)

حدیث شماره : 534

ابن محبوب عن أبي جعفر لأحول عن سلام بن المستنير عن أبي جعفر عليه السلام
في قول الله تبارك وتعالى الذين أخرجوا من ديارهم بغير حق إلا أن يقولوا ربنا
الله قال نزلت في رسول الله ص وعلی و حمزة و جعفر و جرت في الحسين
عليه السلام أجمعين

(534 - سلام بن مستنیر از امام باقر عليه السلام روایت کند که در گفتار خدای
تبارک و تعالی : (آنانکه از خانمانشان بیرون شده اند به ناحق و بدون سبب جز
آنکه می گفتند پروردگار ما خدا است) (سوره حج آیه 40) فرمود: این آیه
درباره رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و علی و حمزه و جعفر عليه السلام نازل گشت و درباره
حسین عليه السلام نیز جاری است (یعنی آنحضرت نیز مشمول این آیه است.)

حدیث شماره : 535

ابن محبوب عن هشام بن سالم عن يزيد الكناسي قال سألت أبا جعفر عليه السلام عن قول الله عز وجل يوم يجمع الله الرسل فيقول ما ذا أجبتهم قالوا لا علم لنا قال فقال إن لهذا تأويلاً يقول ما ذا أجبتهم في أوصيائكم الذين خلفتموهم على أممكم قال فيقولون لا علم لنا بما فعلوا من بعدنا

(535 - يزيد کناسی گوید: از امام باقر عليه السلام تفسیر گفتار خدای عزوجل را پرسیدم که فرماید: (روزی که خداوند پیمبران را گرد آورد و گوید: چگونه اجابتتان کردند؟ (پیمبران) گویند: ما چیزی ندانیم).

(سوره مائده آیه 109) فرمود: این آیه تاویلی دارد، می فرماید: چگونه اجابتتان کردند درباره اوصیائی که پس از خود بر امتهای خویش جانشین کردید؟ فرمود: آنها گویند: ما ندانیم که آنها پس از ما چه کردند.)

حديث شماره : 536

(حديث إسلام عليؑ)

ابن محبوب عن هشام بن سالم عن أبي حمزة عن سعيد بن المسيب قال سألت علي بن الحسينؑ ابن كم كان علي بن أبي طالبؑ يوم أسلم فقال أ وكان كافراً قط إنما كان لعليؑ حيث بعث الله عز وجل رسوله ص عشر سنين ولم يكن يومئذ كافراً ولقد آمن بالله تبارك وتعالى وبرسوله ص وسبق الناس كلهم إلى الإيمان بالله وبرسوله ص وإلى الصلاة بثلاث سنين وكانت أول صلاة صلاها مع رسول الله ص الظهر ركعتين وكذلك فرضها الله تبارك وتعالى علي من أسلم بمكة ركعتين ركعتين وكان رسول الله ص يصلها بمكة ركعتين ويصلها عليؑ معه بمكة ركعتين مدة عشر سنين حتى هاجر رسول الله ص إلى المدينة وخلف علياًؑ في أمور لم يكن يقوم بها أحد غيره وكان خروج رسول الله ص من مكة في أول يوم من ربيع الأول وذلك يوم الخميس من سنة ثلاث عشرة من المبعث وقدم المدينة لاثنتي عشرة ليلة خلت من شهر ربيع الأول مع زوال الشمس فنزل بقبا فصلى الظهر ركعتين والعصر ركعتين ثم لم يزل مقيماً ينتظر علياًؑ يصلّي الخمس صلوات ركعتين ركعتين وكان نازلاً على عمرو بن عوف فأقام عندهم بضعة عشر يوماً يقولون له أ تقيم عندنا فتتخذ لك منزلاً ومسجداً فيقول لا إني أنتظر علي بن أبي طالب وقد أمرته أن يلحقني ولست مستوطناً منزلاً حتى يقدم علي وما أسرعه إن شاء الله فقدم عليؑ والنبي ص في بيت عمرو بن عوف فنزل معه ثم إن رسول الله ص لما قدم عليه عليؑ تحوّل من قبا إلى بني سالم بن عوف وعليؑ معه يوم الجمعة مع طلوع الشمس فخط لهم مسجداً ونصب قبلته فصلى بهم فيه

الْجُمُعَةَ رَكَعَتَيْنِ وَ حَطَبَ حُطْبَتَيْنِ ثُمَّ رَاحَ مِنْ يَوْمِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ عَلَى نَاقَتِهِ الَّتِي كَانَ
قَدِمَ عَلَيْهَا وَعَلَى ٱلْحَسَنِ مَعَهُ لَا يُفَارِقُهُ يَمْشِي بِمَشْيِهِ وَ لَيْسَ يَمُرُّ رَسُولُ اللَّهِ ص
بِبَطْنٍ مِنْ بَطُونِ الْأَنْصَارِ إِلَّا قَامُوا إِلَيْهِ يَسْأَلُونَهُ أَنْ يَنْزِلَ عَلَيْهِمْ فَيَقُولُ لَهُمْ خَلُّوا
سَبِيلَ النَّاقَةِ فَإِنَّهَا مَأْمُورَةٌ فَانْطَلَقَتْ بِهِ وَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَاضِعٌ لَهَا زِمَامَهَا حَتَّى
انْتَهَتْ إِلَى الْمَوْضِعِ الَّذِي تَرَى وَ أَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى بَابِ مَسْجِدِ رَسُولِ اللَّهِ ص الَّذِي
يُصَلِّي عِنْدَهُ بِالْجَنَائِزِ فَوَقَفَتْ عِنْدَهُ وَ بَرَكَتْ وَ وَضَعَتْ جِرَانَهَا عَلَى الْأَرْضِ فَنَزَلَ
رَسُولُ اللَّهِ ص وَ أَقْبَلَ أَبُو أَيُّوبَ مُبَادِرًا حَتَّى احْتَمَلَ رَحْلَهُ فَأَدْخَلَهُ مَنْزِلَهُ وَ نَزَلَ
رَسُولُ اللَّهِ ص وَ عَلَى ٱلْحَسَنِ مَعَهُ حَتَّى بُنِيَ لَهُ مَسْجِدُهُ بُنِيَتْ لَهُ مَسَاكِينُهُ وَ مَنْزِلُ
عَلِيِّ ٱلْحَسَنِ فَتَحَوُلَا إِلَى مَنَازِلِهِمَا فَقَالَ سَعِيدُ بْنُ الْمُسَيَّبِ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ٱلْحَسَنِ
جُعِلَتْ فِدَاكَ كَانَ أَبُو بَكْرٍ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ص حِينَ أَقْبَلَ إِلَى الْمَدِينَةِ فَأَيْنَ فَارَقَهُ
فَقَالَ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ لَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِلَى قُبَا فَنَزَلَ بِهِمْ يَنْتَظِرُ قُدُومَ عَلِيِّ ٱلْحَسَنِ
فَقَالَ لَهُ أَبُو بَكْرٍ انْهَضْ بِنَا إِلَى الْمَدِينَةِ فَإِنَّ الْقَوْمَ قَدْ فَرَحُوا بِقُدُومِكَ وَ هُمْ
يَسْتَرِيثُونَ إِقْبَالَكَ إِلَيْهِمْ فَانْطَلِقْ بِنَا وَ لَا تَقُمْ هَاهُنَا تَنْتَظِرُ عَلِيًّا فَمَا أَظْنَهُ يُقَدِّمُ
عَلَيْكَ إِلَى شَهْرِ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ص كَلَّا مَا أَسْرَعَهُ وَ لَسْتُ أَرِيْمُ حَتَّى يَقْدَمَ ابْنُ
عَمِّي وَ أَخِي فِي اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ أَحَبُّ أَهْلِ بَيْتِي إِلَيَّ فَقَدْ وَقَانِي بِنَفْسِهِ مِنْ
الْمُشْرِكِينَ قَالَ فَغَضِبَ عِنْدَ ذَلِكَ أَبُو بَكْرٍ وَ اشمأزَّ وَ دَاخَلَهُ مِنْ ذَلِكَ حَسَدٌ
لِعَلِيِّ ٱلْحَسَنِ وَ كَانَ ذَلِكَ أَوَّلَ عَدَاوَةٍ بَدَتْ مِنْهُ لِرَسُولِ اللَّهِ ص فِي عَلِيِّ ٱلْحَسَنِ وَ أَوَّلَ
خِلَافِ عَلِيِّ رَسُولِ اللَّهِ ص فَانْطَلَقَ حَتَّى دَخَلَ الْمَدِينَةَ وَ تَخَلَّفَ رَسُولُ اللَّهِ ص
بِقُبَا يَنْتَظِرُ عَلِيًّا ٱلْحَسَنِ قَالَ فَقُلْتُ لِعَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ ٱلْحَسَنِ فَمَتَى زَوْجَ رَسُولِ اللَّهِ ص
فَاطِمَةَ مِنْ عَلِيِّ ٱلْحَسَنِ فَقَالَ بِالْمَدِينَةِ بَعْدَ الْهَجْرَةِ بِسَنَةٍ وَ كَانَ لَهَا يَوْمَئِذٍ تِسْعُ سِنِينَ
قَالَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ٱلْحَسَنِ وَ لَمْ يُوَلَدْ لِرَسُولِ اللَّهِ ص مِنْ خَدِيجَةَ ٱلْحَسَنِ عَلَى فِطْرَةِ
الْإِسْلَامِ إِلَّا فَاطِمَةُ ٱلْحَسَنِ وَ قَدْ كَانَتْ خَدِيجَةُ مَاتَتْ قَبْلَ الْهَجْرَةِ بِسَنَةٍ وَ مَاتَ أَبُو

طالِبٌ بَعْدَ مَوْتِ خَدِيجَةَ بَسَنَةً فَلَمَّا فَقَدَهُمَا رَسُولُ اللَّهِ ص سَمِمَ الْمَقَامَ بِمَكَّةَ وَ دَخَلَهُ حُزْنٌ شَدِيدٌ وَ أَشْفَقَ عَلَى نَفْسِهِ مِنْ كُفَّارِ قُرَيْشٍ فَشَكَاَ إِلَى جَبْرِئِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ ذَلِكَ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ أَخْرَجْ مِنَ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلِهَا وَ هَاجِرِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلَيْسَ لَكَ الْيَوْمَ بِمَكَّةَ نَاصِرٌ وَ أَنْصِبْ لِلْمُشْرِكِينَ حَرْبًا فَعِنْدَ ذَلِكَ تَوَجَّهَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِلَى الْمَدِينَةِ فَقُلْتُ لَهُ فَمَتَى فُرِضَتِ الصَّلَاةُ عَلَى الْمُسْلِمِينَ عَلَى مَا هُمْ عَلَيْهِ الْيَوْمَ فَقَالَ بِالْمَدِينَةِ حِينَ ظَهَرَتِ الدَّعْوَةُ وَ قَوِيَ الْإِسْلَامُ وَ كَتَبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَى الْمُسْلِمِينَ الْجِهَادَ وَ زَادَ رَسُولُ اللَّهِ ص فِي الصَّلَاةِ سَبْعَ رَكَعَاتٍ فِي الظُّهْرِ رَكَعَتَيْنِ وَ فِي الْعَصْرِ رَكَعَتَيْنِ وَ فِي الْمَغْرِبِ رَكَعَةً وَ فِي الْعِشَاءِ الْآخِرَةِ رَكَعَتَيْنِ وَ أَقْرَأَ الْفَجْرَ عَلَى مَا فُرِضَتْ لِتَعْجِيلِ نُزُولِ مَلَائِكَةِ النَّهَارِ مِنَ السَّمَاءِ وَ لِتَعْجِيلِ عُرُوجِ مَلَائِكَةِ اللَّيْلِ إِلَى السَّمَاءِ وَ كَانَ مَلَائِكَةُ اللَّيْلِ وَ مَلَائِكَةُ النَّهَارِ يَشْهَدُونَ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ ص صَلَاةَ الْفَجْرِ فَلِذَلِكَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ قُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا يَشْهَدُهُ الْمُسْلِمُونَ وَ يَشْهَدُهُ مَلَائِكَةُ النَّهَارِ وَ مَلَائِكَةُ اللَّيْلِ

(حدیث اسلام علی ﷺ :

536 - سعید بن مسیب گوید: از حضرت علی بن الحسین ﷺ پرسیدم: علی بن ابی طالب ﷺ روزی که مسلمان شد چند سال داشت؟ حضرت فرمود: مگر هیچگاه او کفر ورزیده بود (که تو از مسلمان شدنش می پرسى). همانا روزی که خدای عزوجل پیامبرش را به نبوت مبعوث فرمود علی ﷺ ده سال داشت، و در آنروز هم کافر نبود، و به خدای تبارک و تعالی و پیغمبرش ﷺ ایمان داشت، و از همه مردم سه سال زودتر به خدا و رسولش ایمان آورد و نماز خواند، و نخستین نمازی را که آن حضرت با رسول خدا ﷺ خواند نماز ظهر بود در دو رکعت، و خدای تعالی نماز را برای مسلمانانی که در مکه بودند این چنین دو رکعت دو رکعت واجب کرده بود، و

رسول خدا ﷺ نیز در مکه دو رکعتی می خواند، و علی ؑ نیز با آنحضرت ده سالی که در مکه بود دو رکعت می خواند، تا وقتی که رسول خدا ﷺ به مدینه هجرت کرد و علی ؑ را برای انجام کارهایی که جز او کسی نمی توانست انجام دهد در مکه بجای نهاد.

و خروج رسول خدا ﷺ از مکه در روز اول ماه ربیع الاول بود که مصادف شده بود با روز پنجشنبه سیزدهمین سال بعثت آن حضرت ، و ورود به مدینه روز دوازدهم ماه ربیع الاول هنگام ظهر در قبا فرود آمد و نماز ظهر و عصر را دو رکعت خواند، سپس هم چنان در قبا به انتظار آمدن علی ؑ ماند و نمازهای پنجگانه را دو رکعت دو رکعت می خواند، و بر منزل عمر و بن عوف وارد شده بود، و متجاوز از ده روز در آنجا نزد ایشان توقف فرمود، و آنها بدان حضرت می گفتند: اگر در اینجا می مانی ما برای شما منزل و مسجدی بسازیم ؟ و آنحضرت در پاسخ آنها می فرمود: نه ، من چشم به راه آمدن علی بن ابی طالب هستم و به او دستور داده ام خود را به من برساند، و تا او نیاید من جائی منزل نگیرم و او انشاء الله بزودی خواهد آمد.

و هم چنانکه آنحضرت در خانه عمرو بن عوف بود علی ؑ از مکه آمد و همانجا ورود کرد، و رسول خدا ﷺ پس از آنکه علی ؑ آمد از قبا به محله بنی سالم بن عوف آمد و علی ؑ هم همراه او بود، در آنجا هنگام طلوع خورشید روز جمعه بود که رسول خدا ﷺ برای اهل آن محل نقشه مسجدی را کشید و قبله آن را معین فرمود، و نماز جمعه را دو رکعت در آنجا و دو خطبه هم برای نماز ایراد فرمود.

سپس همانروز بوسیله همان شتری که از مکه با آن آمده بود به سوی مدینه حرکت فرمود و علی ؑ نیز با آنحضرت بود و از او جدا نمی شد، و پا پپای

او می رفت ، و رسول خدا ﷺ به هیچیک از قبائل انصار که سر راه او بودند برخورد نمی کرد جز آنکه به استقبال می آمدند و از او درخواست می کردند به محله آنها فرود آید ولی آنحضرت در پاسخ آنها فرمود: راه شتر را باز کنید که او مامور است ، شتر هم چنان که رسول خدا ﷺ مهارش را بر سرش انداخته بود پیش رفت تا همین جائیکه اکنون مشاهده می کنید رسید و در این هنگام با دست خود اشاره به درب مسجد رسول خدا ﷺ کرد همان دریکه نزد آن بر جنازه ها نماز می خوانند.

ناقه رسول خدا ﷺ به اینجا که رسید توقف کرده زانو زد و خوابید و گردن و سینه خود را به زمین گذارد، رسول خدا ﷺ پیاده شد، و ابو ایوب (انصاری که خانه اش مقابل آنجا بود) پیش آمد و بار و بنه آنحضرت را بر گرفت و به خانه خویش برد، رسول خدا ﷺ بدان منزل در آمد، و علی علیه السلام نیز با آنحضرت در آن خانه بود تا وقتی که مسجد ساخته شد و اطاقهائی برای آنحضرت و علی علیه السلام در اطراف آن ساختند آنوقت در آنجا منتقل شدند.

سعید بن مسیب در اینجا به علی بن الحسین علیه السلام عرض کرد: قربانت گردم ابوبکر که در هنگام ورود رسول خدا ﷺ به مدینه همراه آنحضرت بود پس در کجا از او جدا شد؟ فرمود: هنگامیکه رسول خدا ﷺ به قبا وارد شد و به انتظار آمدن علی علیه السلام در آنجا توقف کرد ابوبکر بدانحضرت عرض کرد برخیز تا به مدینه برویم زیرا مردم بوسیله ورود شما خوشحال می شوند و برای ورود شما ساعت شماری می کنند، پس بیا تا مدینه برویم و در اینجا به انتظار آمدن علی توقف نکن که گمان ندارم او تا یکماه دیگر بیاید! رسول خدا ﷺ فرمود: ابا، او به همین زودی می آید، و من از اینجا نروم تا عموزاده ام و

برادر من در راه خدای عزوجل و محبوبترین افراد خاندان من بیاید، چون او بود که جان خود را سپر من از مشرکان کرد.

فرمود: در اینجا بود که ابوبکر خشمناک شد و متنفر گشت و حسدی از علی علیه السلام در دل گرفت و این نخستین عداوت و دشمنی بود که درباره علی علیه السلام نسبت بر رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم اظهار کرد، و اولین مخالفتی بود که با رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم کرد، و از اینرو ابوبکر به مدینه آمد، و رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به انتظار آمدن علی علیه السلام در قبا ماند.

راوی گوید: من به علی بن الحسین علیه السلام عرض کردم: در چه وقت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فاطمه را به علی تزویج کرد؟

فرمود: یکسال پس از هجرت در مدینه این ازدواج صورت گرفت و در آنوقت فاطمه نه سال داشت، علی بن الحسین علیه السلام فرمود: و رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرزندی از خدیجه جز فاطمه پیدا نکرد که بر سرشت و فطرت اسلام به دنیا آمده باشد (یعنی پس از بعثت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم خداوند فاطمه را فقط به رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم داد و بقیه فرزندان آنحضرت از خدیجه پیش از بعثت به دنیا آمده بودند).

خدیجه یکسال پیش از هجرت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم از دنیا رفت، و ابوطالب نیز یکسال پس از مرگ خدیجه از این جهان رحلت فرمود، و چون هر دوی آنها از دست رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم رفتند حضرت از توقف در مکه دلتنگ شد و اندوه سختی او را گرفت و از کفار قریش بر جان خویش بیمناک شد و از اینرو شکایت به جبرئیل کرد، پس خدای عزوجل به او وحی فرمود که: از این سرزمینی که مردمش ستمکارند بیرون شو و به مدینه هجرت کن که در مکه یاوری برایت نمانده و در صدد جنگ با مشرکین باش.

در چنین وضعی بود که رسول خدا ﷺ به سوی مدینه متوجه گشت .
گوید: من عرض کردم : در چه زمان نماز به صورت فعلی که اکنون مسلمانان
انجام دهند در آمد و واجب شد؟

فرمود: در مدینه در آن هنگام که دعوت به اسلام آشکار شد و اسلام نیرو
گرفت و خدای عزوجل جهاد را بر مسلمانان واجب کرد رسول خدا
ﷺ هفت رکعت به نمازها افزود، دو رکعت در نماز ظهر و دو رکعت در نماز
عصر و یک رکعت به نماز مغرب و دو رکعت در نماز عشاء، و نماز صبح را به
همان حال که بود گذارد چون فرشتگان روز شتاب دارند که از آسمان فرود
آیند، و فرشتگان شب نیز شتاب دارند که زودتر به آسمان بالا روند و هر دو
دسته فرشتگان شب و روز هم در نماز صبح رسول خدا ﷺ (شرکت می
جستند و) حضور به هم می رساندند، و از اینرو خدای عزوجل فرموده : (و نماز
صبح که به راستی نماز صبح محل حضور و اجتماع است) (سوره اسراء آیه
78) که هم مسلمانان در آن حاضر گردند و هم فرشتگان روز و شب .

مترجم گوید:

در اینکه علی ع نخستین کسی بود که از جنس مردان به رسول خدا
ﷺ ایمان آورد و مسلمان شد میان مورخین و دانشمندان شیعه تردیدی و
اختلافی نیست ، و دانشمندان اهل سنت نیز اکثرا این مطلب را قبول کرده اند که
نقل آنها از وضع ترجمه ما بیرون است ، و برای شاهد ما تنها سیره ابن هشام که
قدیمیترین تاریخی است که در اسلام بدست ما رسیده کافی است ، که در آنجا
بدون تردید و اختلاف گوید: (نخستین کسی که از جنس مردان به رسول خدا
ﷺ ایمان آورد و با او نماز گذارد و نبوت او را تصدیق کرد علی بن ابی
طالب بن عبدالمطلب بن هاشم ع بود و آن جناب در آن روز ده ساله بود).

و سپس چگونگی ورود علی عليه السلام را در کودکی به منزل رسول خدا صلى الله عليه وآله وسلم و تربیت آن بزرگوار را در دامان حضرت نقل کرده است که برای اطلاع بیشتر به ترجمه آن که به خامه این حقیر انجام شده مراجعه شود (ج 1 ص 160 به بعد).

حدیث شماره : 537

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ مَا أَيْسَرَ مَا رَضِيَ بِهِ النَّاسُ عَنْكُمْ كُفُّوا أَلْسِنَتَكُمْ عَنْهُمْ (537 - هشام بن سالم از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: چه آسان است آنچه مردم را از شما راضی نگه دارد، زبانهای خود را از (بدگوئی به) آنها باز دارید (همین موجب رضایت آنها از شما خواهد بود).)

حدیث شماره : 538

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى وَ أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ جَمِيعاً عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ زُرَّارَةَ قَالَ كَانَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَذَكَرَ بَنِي أُمِّيَّةَ وَ دَوْلَتَهُمْ فَقَالَ لَهُ بَعْضُ أَصْحَابِهِ إِنَّمَا نَرْجُو أَنْ تَكُونَ صَاحِبَهُمْ وَ أَنْ يُظْهَرَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ هَذَا الْأَمْرَ عَلَيَّ يَدِيكَ فَقَالَ مَا أَنَا بِصَاحِبِهِمْ وَ لَا يَسْرُنِي أَنْ أَكُونَ صَاحِبَهُمْ إِنَّ أَصْحَابَهُمْ أَوْلَادُ الزَّنَا إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى لَمْ يَخْلُقْ مِنْذُ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ سِنِينَ وَ لَا أَيَّاماً أَقْصَرَ مِنْ سِنِينَهِمْ وَ أَيَّامِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَأْمُرُ الْمَلِكَ الَّذِي فِي يَدِهِ الْفَلَكَ فَيَطْوِيهِ طَيًّا

(538 - زرارۃ گوید: امام باقر علیه السلام در مسجدالحرام (نشسته) بود، در این میان سخن از بنی امیه و دولت ایشان به میان آمد برخی از اصحاب بدان حضرت عرض کردند: ما امید آن داریم که بر اندازه حکومت آنها شما باشی و خدای عزوجل این امر خلافت و حکومت را بدست شما بسپارد؟ حضرت فرمود: من آن کس نیستم و خوش هم ندارم که چنین کسی باشم ، همانا طرف آنها اولاد زنا هستند، به راستی که خدای تبارک و تعالی از روزی که آسمان و زمین را آفریده سال و روزی را کوتاهتر از سالها و روزهای آنان خلق نکرده ، و خدای عزوجل بدان فرشته ای که چرخ و فلک بدست او است دستور دهد تا آنرا بزودی بچرخاند (و دورانشان بزودی سپری شود) .)

حدیث شماره : 539

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ وَوُلْدُ الْمِرْدَاسِ مَنْ تَقَرَّبَ مِنْهُمْ أَكْفَرُوهُ وَمَنْ تَبَاعَدَ مِنْهُمْ أَفْقَرُوهُ وَمَنْ نَاوَاهُمْ قَتَلُوهُ وَمَنْ تَحَصَّنَ مِنْهُمْ أَنْزَلُوهُ وَمَنْ هَرَبَ مِنْهُمْ أَدْرَكُوهُ حَتَّى تَنْقُضِيَ دَوْلَتَهُمْ

(539 - حماد بن عثمان از امام صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: اولاد مرداس چنانند که هر که بدانها نزدیک شود کافرش سازند و هر که از ایشان دوری گیرند بیچاره اش کنند، و هر که با ایشان به دشمنی برخیزد او را بکشند، و هر که از دست آنها به جائی متحصن شود او را فرود آورند (و بچنگ آرند) و هر که از ایشان بگریزد او را بدست آرند تا اینکه دولتشان منقضی گردد.

شرح :

مجلسی رحمۃ اللہ علیہ گوید: مقصود از اولاد مرداس بطور کنایه بنی عباس هستند، و شاید وجه آن این است که عباس بن مرداس سلمی نام شاعر و صحابی معروف است و مقصود فرزندان همنام عباس بن مرداس است .

حدیث شماره : 540

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَأَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْكُوفِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ عَمْرِو بْنِ أَيْمَنَ جَمِيعاً عَنْ مُحَسِّنِ بْنِ أَحْمَدَ بْنِ مُعَاذٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ بَشِيرِ النَّبَالِ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ ص جَالِساً إِذْ جَاءَتْهُ امْرَأَةٌ فَرَحَبَ بِهَا وَأَخَذَ بِيَدِهَا وَأَقْعَدَهَا ثُمَّ قَالَ ابْنَةُ نَبِيِّ ضَيْعُهُ قَوْمُهُ خَالِدِ بْنِ سِنَانَ دَعَاهُمْ فَأَبَوْا أَنْ يُؤْمِنُوا وَكَانَتْ نَارٌ يُقَالُ لَهَا نَارُ الْحَدَثَانِ تَأْتِيهِمْ كُلَّ سَنَةٍ فَتَأْكُلُ بَعْضَهُمْ وَكَانَتْ تَخْرُجُ فِي وَقْتٍ مَعْلُومٍ فَقَالَ لَهُمْ إِنْ رَدَدْتُمَا عَنْكُمْ تُوْمِنُونَ قَالُوا نَعَمْ قَالَ فَجَاءَتْ فَاسْتَقْبَلَهَا بِتَوْبِهِ فَرَدَّهَا ثُمَّ تَبِعَهَا حَتَّى دَخَلَتْ كَهْفَهَا وَدَخَلَ مَعَهَا وَجَلَسُوا عَلَى بَابِ الْكَهْفِ وَهُمْ يَرُونَ أَلَا يَخْرُجُ أَبَداً فَخَرَجَ وَهُوَ يَقُولُ هَذَا هَذَا وَكُلُّ هَذَا مِنْ ذَا زَعَمَتْ بُنُو عَبْسٍ أَنِّي لَا أَخْرُجُ وَجَبِينِي يَنْدَى ثُمَّ قَالَ تُوْمِنُونَ بِي قَالُوا لَا قَالَ فَإِنِّي مَيِّتٌ يَوْمَ كَذَا وَكَذَا فَإِذَا أَنَا مَيِّتٌ فَادْفِنُونِي فَإِنَّهَا سَتَجِيءُ عَانَةٌ مِنْ حُمْرٍ يَقْدُمُهَا عَيْرٌ أَبْتَرُ حَتَّى يَقِفَ عَلَى قَبْرِى فَانْبَسُونِي وَسَلُونِي عَمَّا شِئْتُمْ فَلَمَّا مَاتَ دَفَنُوهُ وَكَانَ ذَلِكَ الْيَوْمَ إِذْ جَاءَتِ الْعَانَةُ اجْتَمَعُوا وَجَاءُوا يُرِيدُونَ نَبْشَهُ فَقَالُوا مَا آمَنْتُمْ بِهِ فِي حَيَاتِهِ فَكَيْفَ تُوْمِنُونَ بِهِ بَعْدَ مَوْتِهِ وَلَيْنَ نَبْشْتُمُوهُ لَيَكُونَنَّ سُبَّةً عَلَيْكُمْ فَاتْرَكُوهُ فَتَرَكَوهُ

(540 - بشیر نبال از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: هنگامی رسول

خدا صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم نشستہ بود کہ زنی بہ نزد آن حضرت آمد، حضرت بہ آن زن خوش آمد گفت و دست او را گرفتہ نشانید، سپس فرمود: این زن دختر پیغمبری است کہ قومش او را ضایع کردند، یعنی خالد بن سنان کہ آنها را (بہ

خدا) دعوت کرد و آنها از ایمان آوردن به او سر باز زدند، و آتشی بود که آن را (آتش حدثان) می نامیدند، و هر سال یکبار به سراغ آنها می آمد و بعضی از آنها را در کام خود فرو می برد، و هر ساله آن آتش در وقت معینی می آمد، آن پیغمبر بدانها فرمود: اگر من این آتش را از شما باز گردانم ایمان می آورید؟ گفتند: آری پس آن پیغمبر جامه خود را جلوی آن آتش گرفت و آن را برگرداند و بدنبال آن رفت تا به درون غاری که آتش از آنجا بیرون می آمد وارد شد و آن مردم بر در آن غار نشستند و چنان پنداشتند که دیگر هرگز آن پیغمبر بیرون نخواهد آمد، پس دیدند که او بیرون آمد و می گفت: این است این است (مجلسی رحمته الله علیه گوید: یعنی این است کار و معجزه من) و همه اینها از این است (یعنی از طرف خداوند است) بنو عبس پنداشتند که من بدر نیایم (ولی) من بیرون آمدم و در حالیکه پیشانیم (از عرق) تر است .

سپس به آنها فرمود: اکنون به من ایمان می آورید؟ گفتند: نه .

فرمود: پس من در فلان روز می میرم و چون مردم مرا به خاک بسپارید، بزودی رمه گورخری که پیشاپیش آنها خر دم بریده ای بیاید تا بر سر قبر من بایستند و چون چنین شد قبر مرا بشکافید و هرچه خواهید از من بپرسید، و چون آن پیغمبر از دنیا رفت و آن روز موعود رسید و گورخران بر سر قبر او گرد آمدند آن مردم خواستند قبرش را بشکافند ولی با خود گفتند: تا زنده بود بدو ایمان نیاوردید (و سخنش را باور نکردید) پس چگونه پس از مرگش به او ایمان خواهید آورد، و اگر قبرش را بشکافید این کار (همیشه) برای شما ننگی بجا خواهد گذارد او را واگذارید، و بدین ترتیب او را به حال خود واگذارند (و قبرش را نشکافتند).

حديث شماره : 541

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ الْيَمَانِيِّ عَنْ سَلِيمِ بْنِ قَيْسِ الْهَلَالِيِّ قَالَ سَمِعْتُ سَلْمَانَ الْفَارِسِيَّ رضي الله عنه يَقُولُ لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَصَّعَ النَّاسُ مَا صَنَعُوا وَخَاصَمَ أَبُو بَكْرٌ وَعُمَرُ وَأَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ الْأَنْصَارَ فَخَصَمُوهُمْ بِحُجَّةِ عَلِيِّ رضي الله عنه قَالُوا يَا مَعْشَرَ الْأَنْصَارِ قُرَيْشٌ أَحَقُّ بِالْأَمْرِ مِنْكُمْ لِأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص مِنْ قُرَيْشٍ وَالْمُهَاجِرِينَ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى بَدَأَ بِهِمْ فِي كِتَابِهِ وَفَضَّلَهُمْ وَقَدْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الْأَيْمَةَ مِنْ قُرَيْشٍ قَالَ سَلْمَانُ رضي الله عنه فَاتَيْتُ عَلِيًّا رضي الله عنه وَهُوَ يُغَسِّلُ رَسُولَ اللَّهِ ص فَاخْبَرْتُهُ بِمَا صَنَعَ النَّاسُ وَقُلْتُ إِنَّ أَبَا بَكْرٍ السَّاعَةَ عَلَى مَنبَرِ رَسُولِ اللَّهِ ص وَاللَّهِ مَا يَرْضَى أَنْ يُبَايَعُوهُ بِيَدٍ وَاحِدَةٍ إِنَّهُمْ لَيُبَايَعُونَهُ بِيَدَيْهِ جَمِيعًا بِيَمِينِهِ وَشِمَالِهِ فَقَالَ لِي يَا سَلْمَانُ هَلْ تَدْرِي مَنْ أَوَّلُ مَنْ بَايَعَهُ عَلَى مَنبَرِ رَسُولِ اللَّهِ ص قُلْتُ لَا أَدْرِي إِلَّا أَنِّي رَأَيْتُ فِي ظِلَّةِ بَنِي سَاعِدَةَ حِينَ خَصَمَتِ الْأَنْصَارُ وَكَانَ أَوَّلَ مَنْ بَايَعَهُ بِشِيرُ بْنُ سَعْدٍ وَأَبُو عُبَيْدَةَ بْنُ الْجَرَّاحِ ثُمَّ عُمَرُ ثُمَّ سَالِمٌ قَالَ لَسْتُ أَسْأَلُكَ عَنْ هَذَا وَلَكِنْ تَدْرِي أَوَّلَ مَنْ بَايَعَهُ حِينَ صَعِدَ عَلَى مَنبَرِ رَسُولِ اللَّهِ ص قُلْتُ لَا وَلَكِنِّي رَأَيْتُ شَيْخًا كَبِيرًا مُتَوَكِّنًا عَلَى عَصَاهُ بَيْنَ عَيْنَيْهِ سَجَادَةٌ شَدِيدُ التَّشْمِيرِ صَعِدَ إِلَيْهِ أَوَّلَ مَنْ صَعِدَ وَهُوَ يَبْكِي وَيَقُولُ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يُمَتِّنِي مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى رَأَيْتَكَ فِي هَذَا الْمَكَانِ ابْسُطْ يَدَكَ فَبَسَطَ يَدَهُ فَبَايَعَهُ ثُمَّ نَزَلَ فَخَرَجَ مِنَ الْمَسْجِدِ فَقَالَ عَلِيُّ رضي الله عنه هَلْ تَدْرِي مَنْ هُوَ قُلْتُ لَا وَقَدْ سَاءَ تَبِي مَقَالَتُهُ كَأَنَّهُ شَامِتٌ بِمَوْتِ النَّبِيِّ ص فَقَالَ ذَاكَ إِبْلِيسُ لَعَنَهُ اللَّهُ أَخْبَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ ص أَنَّ إِبْلِيسَ وَرُؤْسَاءَ أَصْحَابِهِ شَهِدُوا نَصْبَ رَسُولِ اللَّهِ ص إِيَّايَ لِلنَّاسِ بِغَدِيرِ خُمٍّ بِأَمْرِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَخَبَّرَهُمْ أَنِّي أَوْلَى بِهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَمْرَهُمْ أَنْ يُبَلِّغَ الشَّاهِدَ الْغَائِبَ فَأَقْبَلَ إِلَيَّ إِبْلِيسُ أَبَالِسْتُهُ وَمَرَدَّةُ أَصْحَابِهِ فَقَالُوا إِنَّ هَذِهِ

أُمَّةٌ مَرْحُومَةٌ وَمَعْصُومَةٌ وَمَا لَكَ وَلَا لَنَا عَلَيْهِمْ سَبِيلٌ قَدْ أَعْلِمُوا إِمَامَهُمْ وَمَفْزَعَهُمْ
 بَعْدَ نَبِيِّهِمْ فَانْطَلَقَ إِبْلِيسُ لَعْنَهُ اللَّهُ كَتِيبًا حَزِينًا وَأَخْبَرَنِي رَسُولُ اللَّهِ ص أَنَّهُ لَوْ
 قُبِضَ أَنَّ النَّاسَ يُبَايِعُونَ أَبَا بَكْرٍ فِي ظُلَّةِ بَنِي سَاعِدَةَ بَعْدَ مَا يَخْتَصِمُونَ ثُمَّ يَأْتُونَ
 الْمَسْجِدَ فَيَكُونُ أَوَّلَ مَنْ يُبَايِعُهُ عَلَى مِنْبَرِي إِبْلِيسُ لَعْنَهُ اللَّهُ فِي صُورَةِ رَجُلٍ شَيْخٍ
 مُشَمَّرٍ يَقُولُ كَذَا وَكَذَا ثُمَّ يَخْرُجُ فَيَجْمَعُ شَيَاطِينَهُ وَأَبَالِسْتَهُ فَيَنْخُرُ وَيَكْسَعُ وَيَقُولُ
 كَلَّا زَعَمْتُمْ أَنْ لَيْسَ لِي عَلَيْهِمْ سَبِيلٌ فَكَيْفَ رَأَيْتُمْ مَا صَنَعْتُ بِهِمْ حَتَّى تَرَكُوا أَمْرَ
 اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَطَاعَتَهُ وَمَا أَمَرَهُمْ بِهِ رَسُولُ اللَّهِ ص

(541 - سلیم بن قیس هلالی گوید: شنیدم از سلمان فارسی رضی الله عنه که می
 گفت: چون رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم از دنیا رفت و مردم کردند آنچه را کردند و
 ابوبکر و عمر و ابو عبیده بن جراح با انصار به محاکمه برخاستند و به آن دلیلی
 که مخصوص علی علیه السلام بود آنها را محکوم کردند و آن دلیل این بود که گفتند:
 ای گروه انصار همانا قریش از شما به امر خلافت سزاوارترند، زیرا رسول خدا
صلی الله علیه و آله و سلم از قریش بود، و مهاجرین نیز از قریش هستند، و خدای تعالی در کتاب
 خود بدانها آغاز کرده و آنها را برتری داده، و رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم نیز فرموده:
 که امامان از قریش هستند.

سلمان گفت: من به نزد علی علیه السلام که مشغول غسل دادن پیغمبر
صلی الله علیه و آله و سلم بود رفتم و او را از ماجرا مطلع ساختم و گفتم: هم اکنون ابوبکر بر فراز
 منبر رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم جای گرفته، و به خدا راضی نیست که مردم با یکدست
 با او بیعت کنند، بلکه آنها با هر دو دست راست و چپ با او بیعت می کنند.

علی علیه السلام فرمود: ای سلمان هیچ می دانی نخستین کسی که در منبر رسول
 خدا صلی الله علیه و آله و سلم با او بیعت کرد که بود؟ عرض کردم: نمی دانم، ولی همین قدر بود
 که دیدم در سقیفه بنی ساعده هنگامی که انصار به مخاصمه برخاستند نخستین

کسی که با او بیعت کرد بشیرین سعد و ابو عبیده جراح و پس از آنها عمر بود و سپس سالم .

فرمود: اینها را من از تو نپرسیدم ، ولی آیا می دانی هنگامی که بالای منبر رسول خدا ﷺ رفت نخستین کسی که با او بیعت کرد که بود؟

عرض کردم : نه ، ولی پیری سالخورده را دیدم که بر عصای خویش تکیه زده بود و میان دو دیده اش اثر سجده زیادی بود، و او نخستین کسی بود که از پله منبر بالا رفت و می گریست و می گفت : ستایش خدائی را که مرا از دنیا نبرد تا تو را در این جایگاه دیدم ، دستت را باز کن ، ابوبکر دستش را باز کرد و پیرمرد زبور با او بیعت کرد و از منبر به زیر آمده و از مسجد خارج شد.

علی رضی الله عنه فرمود: دانستی او که بود؟ گفتم : نه ، ولی از گفتارش بدم آمد،

زیرا مثل آن بود که در مرگ پیغمبر صلی الله علیه و آله خوشحالی می کرد؟

فرمود: او شیطان لعنة الله بود، و رسول خدا صلی الله علیه و آله به من خبر داد که شیطان و سران اصحاب او در روزی که رسول خدا صلی الله علیه و آله در غدیر خم مرا به دستور خدای عزوجل برای مردم منصوب فرمود حضور داشتند، آن وقتی که پیغمبر به مردم فرمود: من سزاوارترم از آنها به خود آنها، و بدانها دستور فرمود که حاضران به غائبان برسانند، در آن موقع ایادی و پیروان شیطان پیش او آمده گفتند: این امت مرحومه و معصومه است و نه تو و نه ما را برایشان راهی است ، و اینها امام و پناهگاه خود را پس از پیغمبرشان دانستند.

در اینوقت بود که شیطان لعنة الله افسرده و غمناک از آن محضر دور شد، و رسول خدا صلی الله علیه و آله به من خبر داد که چون از این جهان برود مردم پس از مخاصمه با یکدیگر در سقیفه بنی ساعده با ابوبکر بیعت کنند، و از آنجا به مسجد روند، و نخستین کسی که بالای منبر من با ابوبکر بیعت کند شیطان است

که به صورت پیر مردی کوشای در عبادت بدانجا برود و چنین و چنان بگوید، سپس از آنجا بیرون رود و شیطان و پیروان خود را گرد آورد، و با بیستی خود سوت کشد و جست و خیز کند و بدانها گوید: هرگز، شما خیال کردید که مرا برایشان راهی نیست، اکنون دیدید من با آنها چه کردم تا بالاخره دستور خدای عزوجل و فرمانبرداری او را، و هم آنچه را رسول خدا ﷺ بدانها دستور داده بود همه را واگذاشتند.)

حدیث شماره : 542

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ سُلَيْمَانَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ الْيَمَانِيِّ عَنْ مِسْمَعِ بْنِ الْحَجَّاجِ عَنْ صَبَّاحِ الْحِذَاءِ عَنْ صَبَّاحِ الْمُزْنِيِّ عَنْ جَابِرِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ لَمَّا أَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ ص بِيَدِ عَلِيِّ عليه السلام يَوْمَ الْغَدِيرِ صَرَخَ إِبْلِيسُ فِي جُنُودِهِ صَرْخَةً فَلَمْ يَبْقَ مِنْهُمْ أَحَدٌ فِي بَرٍّ وَلَا بَحْرٍ إِلَّا أَتَاهُ فَقَالُوا يَا سَيِّدَهُمْ وَمَوْلَاهُمْ مَاذَا دَهَكَ فَمَا سَمِعْنَا لَكَ صَرْخَةً أَوْ حَسَّ مِنْ صَرْخَتِكَ هَذِهِ فَقَالَ لَهُمْ فَعَلَ هَذَا النَّبِيُّ فِعْلًا إِنْ تَمَّ لَمْ يُعْصَ اللَّهُ أَبَدًا فَقَالُوا يَا سَيِّدَهُمْ أَنْتَ كُنْتَ لِأَدَمَ فَلَمَّا قَالَ الْمُنَافِقُونَ إِنَّهُ يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ وَقَالَ أَحَدُهُمَا لِصَاحِبِهِ أَمَا تَرَىٰ عَيْنِيهِ تَدُورَانِ فِي رَأْسِهِ كَأَنَّهُ مَجْنُونٌ يَعْنُونَ رَسُولَ اللَّهِ ص صَرَخَ إِبْلِيسُ صَرْخَةً بِطَرْبٍ فَجَمَعَ أَوْلِيَاءَهُ فَقَالَ أَمَا عَلِمْتُمْ أَنِّي كُنْتُ لِأَدَمَ مِنْ قَبْلُ قَالُوا نَعَمْ قَالَ آدَمُ نَقَضَ الْعَهْدَ وَلَمْ يَكْفُرْ بِالرَّبِّ وَهُوَ لَأَنْ نَقَضُوا الْعَهْدَ وَكَفَرُوا بِالرَّسُولِ فَلَمَّا قَبِضَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَأَقَامَ النَّاسُ غَيْرَ عَلِيٍّ لِبَسِ إِبْلِيسُ تَاجَ الْمُلْكِ وَنَصَبَ مِنْبَرًا وَقَعَدَ فِي الْوُتْبَةِ وَجَمَعَ خَيْلَهُ وَرَجَلَهُ ثُمَّ قَالَ لَهُمْ اطْرَبُوا لَأَيُّطَاعُ اللَّهُ حَتَّى يَقُومَ الْإِمَامُ وَتَلَا أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام وَ لَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ قَالَ أَبُو

جَعْفَرٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ تَأْوِيلُ هَذِهِ الْآيَةِ لَمَّا قُبِضَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَالظَّنُّ مِنْ إِبْلِيسَ حِينَ قَالُوا لِرَسُولِ اللَّهِ ص إِنَّهُ يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ فظنَّ بهم إبليسُ ظناً فصدقوا ظنه

(542) - جابر از امام باقر عليه السلام روایت کند که چون رسول خدا صلى الله عليه وآله در روز غدیر خم دست علی عليه السلام را بدست گرفت (و آن حضرت را برای جانشینی خویش منصوب کرد) شیطان در میان لشگریانش فریاد زد، و هیچیک از آنها چه در خشکی و چه در دریا بجای نماند جز آنکه بدنبال فریاد او به نزدش دویدند، و گفتند: ای آقا و سرور ما چه بر سرت آمده که ما تا کنون از تو فریادی وحشتناک تر از این نشنیده بودیم؟ بدانها گفت: این پیغمبر کاری کرد که اگر به راستی اینکار سرانجامی بگیرد هرگز کسی خدای را معصیت و نافرمانی نکند!

در پاسخ گفتند: ای آقای ما تو همانی که با آدم ابوالبشر چنان کردی! و چون منافقان (که در آن انجمن در غدیر خم حاضر بودند) گفتند: این مرد (یعنی رسول خدا) از روی هوای نفس و دلخواه خود سخن می گوید: و یکی از آن دو نفر به رفیقش گفت: مگر نمی بینی که چشمانش چگونه در کاسه سرش می چرخد؟! گویا دیوانه شده - و مقصودشان رسول خدا صلى الله عليه وآله بود در این موقع شیطان فریادی از روی خوشحالی زد، و دوستانش دوباره گردش را گرفتند، بدانها گفت: آیا دانسته اید که من پیش از این با آدم ابوالبشر چه کردم؟ گفتند: آری، گفت: آدم پیمان خود را شکست ولی به خدا کافر نشد، و اینان هم پیمان شکستند و هم به رسول خدا کافر شدند.

و هنگامی که رسول خدا صلى الله عليه وآله از این جهان رحلت فرمود و مردم بجای علی عليه السلام دیگری را به خلافت نصب کردند شیطان تاج شاهی بر سر نهاد و منبری گذارد و روی بالش نشست، و پیادگان و سوارگان خود را جمع کرد و

بدانها گفت : شادی کنید تا روز ظهور امام (آنطور که باید) خدای فرمانبرداری نشود.

امام باقر علیه السلام این آیه را خواند: (و به راستی شیطان گمان خویش را درباره آنها صادق و پابرجا دید، و بجز گروهی از مؤمنان (همگی) پیروی او را کردند، (سوره سبا آیه 20) امام باقر علیه السلام که درباره رسول خدا صلی الله علیه و آله گفتند: او از روی هوای نفس و دلخواه خود سخن می گوید، و شیطان در اینموقع گمانی درباره ایشان برد و آنها گمان شیطان را ثابت و درست کردند.)

حدیث شماره : 543

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ دَرَّاجٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا عليهما السلام قَالَ أَصْبَحَ رَسُولُ اللَّهِ ص يَوْمًا كَثِيبًا حَزِينًا فَقَالَ لَهُ عَلِيُّ عليه السلام مَا لِي أَرَاكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ كَثِيبًا حَزِينًا فَقَالَ وَ كَيْفَ لَأَكُونَ كَذَلِكَ وَقَدْ رَأَيْتُ فِي لَيْلَتِي هَذِهِ أَنَّ بَنِي تَيْمٍ وَ بَنِي عَدِيٍّ وَ بَنِي أُمَيَّةَ يَصْعَدُونَ مِنْبَرِي هَذَا يَرُدُّونَ النَّاسَ عَنِ الْإِسْلَامِ الْفَهْقَرَى فَقُلْتُ يَا رَبِّ فِي حَيَاتِي أَوْ بَعْدَ مَوْتِي فَقَالَ بَعْدَ مَوْتِكَ

(543 - زراره از یکی از دو امام (حضرت باقر و صادق) علیهما السلام روایت

کرده که فرمود: روزی رسول خدا صلی الله علیه و آله افسرده و غمگین بود، علی علیه السلام بدانحضرت عرض کرد: چیست که تو را افسرده و غمناک مشاهده می کنم؟ فرمود: چگونه چنین نباشم با اینکه دوش در خواب دیدم که بنی تیم (تیره ای که ابوبکر از آنها بود) و بنی عدی (قبیله عمر) و بنی امیه بر این منبرم بالا روند و پایین آیند، پیغمبر فرمود: و من در خواب گفتم: پروردگارا این جریان در زندگانی من می شود یا پس از مرگ من؟ فرمود: پس از مرگ تو.)

حدیث شماره : 544

جَمِيلٌ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَحَدِهِمَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَوْ لَا أَنِّي أَكْرَهُ أَنْ يُقَالَ إِنَّ مُحَمَّدًا اسْتَعَانَ بِقَوْمٍ حَتَّى إِذَا ظَفَرَ بَعْدُوهُ قَتَلْتَهُمْ لَضْرَبْتُ أَغْنَاقَ قَوْمٍ كَثِيرٍ (544) - و نیز زراره از یکی از آن دو بزرگوار روایت کرده که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمود: اگر چنان نبود که من خوش ندارم مردم بگویند: همانا محمد بوسیله مردمی کمک گرفت تا چون بر دشمن خویش ظفر یافت آنها را کشت ، من گردن بسیاری از مردم را می زدم .

حدیث شماره : 545

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ الدَّهْقَانِيِّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْقَاسِمِ عَنْ ابْنِ أَبِي نَجْرَانَ عَنْ أَبَانَ بْنِ تَغْلِبَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ كَانَ الْمَسِيحُ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ إِنَّ النَّارَكَ شِفَاءُ الْمَجْرُوحِ مِنْ جُرْحِهِ شَرِيكٌ لِجَارِحِهِ لَا مَحَالَةَ وَ ذَلِكَ أَنَّ الْجَارِحَ أَرَادَ فِسَادَ الْمَجْرُوحِ وَ النَّارِكَ لِإِشْفَائِهِ لَمْ يَشَأْ صَلَاحَهُ فَإِذَا لَمْ يَشَأْ صَلَاحَهُ فَقَدْ شَاءَ فِسَادَهُ اضْطِرَّارًا فَكَذَلِكَ لَا تُحَدِّثُوا بِالْحِكْمَةِ غَيْرَ أَهْلِهَا فَتَجْهَلُوا وَ لَا تَمْنَعُوهَا أَهْلَهَا فَتَأْتُمُوا وَ لِيَكُنْ أَحَدُكُمْ بِمَنْزِلَةِ الطَّبِيبِ الْمُدَاوِي إِنْ رَأَى مَوْضِعًا لِدَوَائِهِ وَإِلَّا أَمْسَكَ

(545) - ابان بن تغلب از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده که حضرت مسیح عَلَيْهِ السَّلَامُ می فرمود: کسی که زخم شخص زخمی را معالجه نکند چنین کسی به ناچار شریک آنکسی است که این شخص را زخمی کرده ، زیرا شخص زخم زنده تباهی حال آن مجروح را خواسته ، و آن کسی که دست از معالجه او

بردارد او نیز بهبودی حال او را نخواهد، و در نتیجه بطور ناچاری تباهی حال او را خواسته است، و همچنین شماها نیز حکمت را برای غیر اهل آن باز نگوئید تا نادانی کرده باشید، و از اهل آن دریغ نکنید که گناه مرتکب شوید، بلکه باید هر یک از شماها بمانند طبیعی درمان کننده باشید که اگر جای مناسبی برای دوا و درمان خویش بیند (دریغ نکند) و گرنه خودداری کند.

حدیث شماره : 546

سَهْلٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ قَالَ دَخَلْتُ عَلَى أَبِي الْحَسَنِ الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَا وَحُسَيْنُ بْنُ ثَوْبَرِ بْنِ أَبِي فَاخِتَةَ فَقُلْتُ لَهُ جُعِلْتُ فِدَاكَ إِنَّا كُنَّا فِي سَعَةٍ مِنَ الرِّزْقِ وَغَضَارَةٍ مِنَ الْعَيْشِ فَتَغَيَّرَتِ الْحَالُ بَعْضَ التَّغْيِيرِ فَادْعُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يَرُدَّ ذَلِكَ إِلَيْنَا فَقَالَ أَيُّ شَيْءٍ تُرِيدُونَ تَكُونُونَ مُلُوكًا أَمْ يَسُرُّكَ أَنْ تَكُونَ مِثْلَ طَاهِرٍ وَهَرْتَمَةَ وَإِنَّكَ عَلَى خِلَافٍ مَا أَنْتَ عَلَيْهِ قُلْتُ لَا وَاللَّهِ مَا يَسُرُّنِي أَنْ لِي الدُّنْيَا بِمَا فِيهَا ذَهَبًا وَفِضَّةً وَإِنِّي عَلَى خِلَافٍ مَا أَنَا عَلَيْهِ قَالَ فَقَالَ فَمَنْ أَيْسَرَ مِنْكُمْ فَلْيَشْكُرِ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَقُولُ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَقَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى أَعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّاكِرُونَ وَأَحْسِنُوا الظَّنَّ بِاللَّهِ فَإِنَّ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ يَقُولُ مَنْ حَسَنَ ظَنَّهُ بِاللَّهِ كَانَ اللَّهُ عِنْدَ ظَنِّهِ بِهِ وَمَنْ رَضِيَ بِالْقَلِيلِ مِنَ الرِّزْقِ قَبْلَ اللَّهِ مِنْهُ الْيَسِيرَ مِنَ الْعَمَلِ وَمَنْ رَضِيَ بِالْيَسِيرِ مِنَ الْحَلَالِ خَفَّتْ مَوْنَتُهُ وَتَنَعَّمَ أَهْلُهُ وَبَصَّرَهُ اللَّهُ دَاءَ الدُّنْيَا وَدَوَاءَهَا وَأَخْرَجَهُ مِنْهَا سَالِمًا إِلَى دَارِ السَّلَامِ قَالَ ثُمَّ قَالَ مَا فَعَلَ ابْنُ قِيَامًا قَالَ قُلْتُ وَاللَّهِ إِنَّهُ لَيَلْقَانَا فَيُحْسِنُ اللَّقَاءَ فَقَالَ وَأَيُّ شَيْءٍ يَمْنَعُهُ مِنْ ذَلِكَ ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ قَالَ ثُمَّ قَالَ تَدْرِي لِأَيِّ شَيْءٍ تَحْيِرَ ابْنَ قِيَامًا قَالَ قُلْتُ لَا قَالَ إِنَّهُ تَبِعَ أَبَا الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَاتَاهُ عَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ وَهُوَ يُرِيدُ مَسْجِدَ

النَّبِيِّ ص فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام فَقَالَ مَا تُرِيدُ حَيْرَكَ اللَّهُ قَالَ ثُمَّ قَالَ أَرَأَيْتَ لَوْ رَجَعَ إِلَيْهِمْ مُوسَى فَقَالُوا لَوْ نَصَبْتَهُ لَنَا فَاتَّبَعْنَاهُ وَاقْتَصَصْنَا أَثَرَهُ أَهْمَ كَانُوا أَصُوبَ قَوْلًا أَوْ مَنْ قَالَ لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَى قَالَ قُلْتُ لَأَبْلُ مَنْ قَالَ نَصَبْتَهُ لَنَا فَاتَّبَعْنَاهُ وَاقْتَصَصْنَا أَثَرَهُ قَالَ فَقَالَ مِنْ هَاهُنَا أَتَى ابْنُ قِيَامَا وَمَنْ قَالَ بِقَوْلِهِ قَالَ ثُمَّ ذَكَرَ ابْنَ السَّرَّاجِ فَقَالَ إِنَّهُ قَدْ أَقْرَبَ بِمَوْتِ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام وَ ذَلِكَ أَنَّهُ أَوْصَى عِنْدَ مَوْتِهِ فَقَالَ كُلُّ مَا خَلَفْتُ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى قَمِيصِي هَذَا الَّذِي فِي عُنُقِي لَوْرَثَةِ أَبِي الْحَسَنِ عليه السلام وَ لَمْ يَقُلْ هُوَ لِأَبِي الْحَسَنِ عليه السلام وَ هَذَا إِقْرَارٌ وَ لَكِنْ أَيْ شَيْءٍ يَنْفَعُهُ مِنْ ذَلِكَ وَ مِمَّا قَالَ ثُمَّ أَمْسَكَ

(546) - احمد بن عمر می گوید: من و حسین بن ثویرین ابی فاخته نزد حضرت رضا عليه السلام شرفیاب شدیم من بدانحضرت عرض کردم: ما در (وضع خوب و) فراخی روزی و خرمی زندگی بودیم و اکنون قدری وضع ما به هم خورده به درگاه خدای عزوجل دعا کن که وضع ما را به همان منوال باز گردد! فرمود:

چه می خواهید؟ می خواهید سلطان باشید؟ آیا خوشت می آید که مانند طاهر و هرثمه باشی ولی مذهب و عقیده ات بر خلاف آنچه اکنون داری باشد؟ عرض کردم: به خدا نه، من خوش ندارم که همه دنیا را پر از طلا و نقره داشته باشم ولی مذهبم بر خلاف آنچه اکنون دارم باشد. فرمود: پس هر که از شما توانگر است باید شکر خدا کند، که خدای عزوجل فرماید: (اگر سپاسگزاری کنید بر شما (نعمت را) بیفزایم) (سوره ابراهیم آیه 7) و نیز خدای سبحانه و تعالی فرمود: (ای خاندان داود شکرگزاری (نعمت کنید که اندکی از بندگان من شکر گزارند) (سوره سباء آیه 13) و گمانتان را به خدا نیک کنید که امام صادق عليه السلام می فرمود: هر که گمانش به خدا نیک باشد خدای به همان گمان او رفتار

کند. و هر که به روزی اندک خدا قانع و راضی باشد خداوند عمل اندک او را بپذیرد، و هر کس به روزی اندک (خدا) قانع باشد سبکبار است و خاندانش در نعمت باشند، و خداوند او را به درد دنیا و داوری آن بینا گرداند، و او را از این جهان سالم به سوی آن جهان بیرون برد.

سپس آنحضرت فرمود: ابن قیاما چه کرد؟ (ابن قیاما از واقفه است که در امامت حضرت رضا ع توقف کرد و مردی خبیث بوده) گوید: عرض کردم: به خدا او با ما برخورد می کند و برخوردش خوب است، فرمود: چرا چنین نکند (یعنی او برای جلب نفع خود اینکار را می کند) سپس این آیه را خواند: (پیوسته بنیانی را که ساخته اند مایه اضطراب دلهای ایشان است تا وقتی که دلهایشان پاره پاره شود) (سوره توبه آیه 110) سپس فرمود: میدانی برای چه این قیاما سرگردان شد؟ عرض کردم: نه، فرمود: او بدنبال حضرت کاظم ع رفت و از سمت راست و چپش آمد و آنحضرت قصد رفتن به مسجد پیغمبر ص را داشت پس حضرت کاظم به او رو کرد و فرمود: چه می خواهی خدایت حیران کند.

سپس فرمود: به نظر تو حضرت موسی (بن عمران) هنگامیکه به نزد آنها (یعنی گوساله پرستان) برگشت به او گفته بودند: خوب بود او را (یعنی هارون برادرت را) برای ما منصوب می کردی تا ما از او پیروی کرده و دنبالش می رفتیم، این سخن آنها بهتر بود یا آنکس که گفت: (ما همچنان این گوساله را پرستش کنیم تا موسی به نزد ما باز گردد)؟

گوید: من عرض کردم: نه آنکس که گفت: خوب بود او را برای ما منصوب می کردی. فرمود: ابن قیاما و هر که با او هم عقیده بود از همین جا هلاک شد.

گوید: سپس آنحضرت نام ابن سراج را (که او هم از واقفه بود) ذکر کرده فرمود: او به مردن حضرت کاظم علیه السلام اقرار کرد، زیرا هنگام مرگش وصیت کرد که هرچه من به جای گذارم حتی این پیراهنی را که پوشیده ام همه از ورثه حضرت کاظم علیه السلام است ، و نگفت : از خود حضرت کاظم است ، و این اقراری بود از او، ولی چه سودی از این حرف برد یا از آنچه پیش از آن گفته بود، سپس آنحضرت از سخن دهان بست .

شرح :

طاهر و هرثمه که نامشان در این روایت ذکر شده دو تن از سرداران معروف مامون هستند و طاهر همان طاهر ذوالیمینین است که در استقرار حکومت مامون و انتقال خلافت به او سهم بسزائی داشت و هم او بود که بغداد را گرفت و امین را کشت و سرش را برای مامون فرستاد... به شرحی که مورخین نوشته اند و گویند: او از شیعیان و دوستان حضرت رضا علیه السلام بوده و هرثمه نیز معروف به تشیع و دوستی اهل بیت بوده و روایاتی نیز از او نقل شده است .

و ملخص داستان حضرت موسی و گوساله پرستان که امام رضا علیه السلام حال خود و واقفه را بدان تشبیه کرده است این بود که : چون موسی علیه السلام خواست برای گرفتن الواح به کوه طور برود هارون را در میان بنی اسرائیل به جانشینی منصوب فرمود و سرپرستی بنی اسرائیل را در مدت غیبت خود به او گذارد و قرار بود مدت غیبتش سی روز بیشتر طول نکشد، و چون به کوه طور رفت ، چنانچه خدا در قرآن فرموده دوران غیبتش از سی روز گذشت و سوسه در دل سامری افتاد و تصمیم بساختن گوساله و بازگرداندن آنها را به پرستش گوساله گرفت و گوساله را با طلا آلاتی که آنها داشتند بساخت و آنها را به گوساله

پرستی وادار کرد و بیشتر آنها پیروی کرده گفتند: (ما همچنان گوساله را پرستش می کنیم تا موسی به سوی ما باز گردد...).

حضرت رضا علیه السلام نیز واقفه و آنانکه در امامت آنحضرت توقف کردند مانند ابن قیاما و ابن سراج و دیگران را به حال آنمردم تشبیه فرموده که با اینکه حضرت موسی بن عمران علیه السلام هنگام رفتن به کوه طور هارون را به جانشینی خود منصوب فرمود، ولی آنها گفتند: ما همان گوساله را می پرستیم تا موسی باز گردد واقفه نیز چنین کردند که با اینکه حضرت موسی بن جعفر علیه السلام هنگام مسافرت به عراق فرزندش حضرت رضا علیه السلام را به جانشینی خویش منصوب فرمود با اینحال توقف کرده گفتند: ما به همین حال می مانیم تا حضرت موسی بن جعفر به سوی ما باز گردد چون عقیده داشتند که آنحضرت نمرده است ... و در پایان حدیث درباره این سراج فرماید: ولی او هنگام مرگش از این عقیده برگشت ولی چه سود داشت ... تا به آخر.

حديث شماره : 547

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ الْمِنْقَرِيِّ
عَنْ حَمَّادٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ لُقْمَانُ لِبْنِهِ إِذَا سَافَرْتَ مَعَ قَوْمٍ فَأَكْثِرِ
اسْتِشَارَتَكَ إِيَّاهُمْ فِي أَمْرِكَ وَأُمُورِهِمْ وَأَكْثِرِ التَّبَسُّمَ فِي وُجُوهِهِمْ وَكُنْ كَرِيمًا
عَلَى زَادِكَ وَإِذَا دَعَوْكَ فَأَجِبْهُمْ وَإِذَا اسْتَعَانُوا بِكَ فَأَعِنْهُمْ وَاغْلِبْهُمْ بِثَلَاثِ بَطُولِ
الصَّمْتِ وَكَثْرَةِ الصَّلَاةِ وَسَخَاءِ النَّفْسِ بِمَا مَعَكَ مِنْ دَابَّةٍ أَوْ مَالٍ أَوْ زَادٍ وَإِذَا
اسْتَشْهَدُوكَ عَلَى الْحَقِّ فَاشْهَدْ لَهُمْ وَاجْهَدْ رَأْيَكَ لَهُمْ إِذَا اسْتَشَارُوكَ ثُمَّ لَا تَعْزِمَ
حَتَّى تَتَبَّتْ وَتَنْظُرَ وَلَا تُجِبَ فِي مَشُورَةٍ حَتَّى تَقُومَ فِيهَا وَتَقْعُدَ وَتَنَامَ وَتَأْكُلَ وَ
تُصَلِّيَ وَأَنْتَ مُسْتَعْمِلٌ فِكْرِكَ وَحِكْمَتِكَ فِي مَشُورَتِهِ فَإِنْ مَنْ لَمْ يُمَحِضِ
النَّصِيحَةَ لِمَنْ اسْتَشَارَهُ سَلَبَهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى رَأْيَهُ وَنَزَعَ عَنْهُ الْأَمَانَةَ وَإِذَا
رَأَيْتَ أَصْحَابَكَ يَمْشُونَ فَاْمْشِ مَعَهُمْ وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ يَعْمَلُونَ فَاَعْمَلْ مَعَهُمْ وَإِذَا
تَصَدَّقُوا وَأَعْطُوا قَرْضًا فَأَعْطِ مَعَهُمْ وَاسْمَعْ لِمَنْ هُوَ أَكْبَرُ مِنْكَ سِنًا وَإِذَا أَمْرُوكَ
بِأَمْرٍ وَسَأَلُوكَ فَقُلْ نَعَمْ وَلَا تَقُلْ لَا فَإِنَّ لَكَ عِيًّا وَلُؤْمًا وَإِذَا تَحَيَّرْتُمْ فِي طَرِيقِكُمْ
فَانزِلُوا وَإِذَا شَكَكْتُمْ فِي الْقَصْدِ فَفَقُّوا وَتَأَمَّرُوا وَإِذَا رَأَيْتُمْ شَخْصًا وَاحِدًا فَلَا
تَسْأَلُوهُ عَنْ طَرِيقِكُمْ وَلَا تَسْتَرْشِدُوهُ فَإِنَّ الشَّخْصَ الْوَاحِدَ فِي الْفَلَاةِ مُرِيبٌ لَعَلَّهُ أَنْ
يَكُونَ عَيْنًا لِلصُّوْصِ أَوْ يَكُونَ هُوَ الشَّيْطَانُ الَّذِي حَيَّرَكُمْ وَاحْذَرُوا الشَّخْصَيْنِ أَيْضًا
إِلَّا أَنْ تَرَوْا مَا لَا أَرَى فَإِنَّ الْعَاقِلَ إِذَا أَبْصَرَ بَعَيْنِهِ شَيْئًا عَرَفَ الْحَقَّ مِنْهُ وَالشَّاهِدُ
يَرَى مَا لَا يَرَى الْغَائِبُ يَا بُنَيَّ وَإِذَا جَاءَ وَقْتُ صَلَاةٍ فَلَا تُؤَخِّرْهَا لِشَيْءٍ وَصَلِّهَا وَ
اسْتَرِحْ مِنْهَا فَإِنَّهَا دِينٌ وَصَلِّ فِي جَمَاعَةٍ وَلَوْ عَلَى رَأْسِ زُجٍّ وَلَا تَنَامَنَّ عَلَى
دَابَّتِكَ فَإِنَّ ذَلِكَ سَرِيعٌ فِي دَبْرِهَا وَلَيْسَ ذَلِكَ مِنْ فِعْلِ الْحُكَمَاءِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ فِي
مَحْمِلٍ يُمَكِّنُكَ التَّمَدُّدُ لِاسْتِرْحَاءِ الْمَفَاصِلِ وَإِذَا قَرُبْتَ مِنَ الْمَنْزِلِ فَانزِلْ عَنْ دَابَّتِكَ

وَإِذَا بَعُلْفُهَا قَبْلَ نَفْسِكَ وَإِذَا أَرَدْتَ النُّزُولَ فَعَلَيْكَ مِنْ بَقَاعِ الْأَرْضِ بِأَحْسَنِهَا لَوْنًا
 وَاللَّيْنِهَا تُرْبَةً وَأَكْثَرِهَا عُشْبًا وَإِذَا نَزَلْتَ فَصَلِّ رُكْعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ تَجْلِسَ وَإِذَا أَرَدْتَ
 قَضَاءَ حَاجَةٍ فَأَبْعِدِ الْمَذْهَبَ فِي الْأَرْضِ وَإِذَا ارْتَحَلْتَ فَصَلِّ رُكْعَتَيْنِ وَوَدِّعِ الْأَرْضَ
 الَّتِي حَلَلْتَ بِهَا وَسَلِّمْ عَلَيْهَا وَعَلَى أَهْلِهَا فَإِنَّ لِكُلِّ بَقْعَةٍ أَهْلًا مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَإِنْ
 اسْتَطَعْتَ أَنْ لَا تَأْكُلَ طَعَامًا حَتَّى تَبْدَأَ فَتَصَدَّقْ مِنْهُ فَافْعَلْ وَعَلَيْكَ بِقِرَاءَةِ كِتَابِ
 اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَا دُمْتَ رَاكِبًا وَعَلَيْكَ بِالتَّسْبِيحِ مَا دُمْتَ عَامِلًا وَعَلَيْكَ بِالذُّعَاءِ مَا
 دُمْتَ خَالِيًا وَإِيَّاكَ وَالسَّيْرَ مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ وَعَلَيْكَ بِالتَّعْرِيسِ وَالذُّلْجَةَ مِنْ لَدُنْ
 نِصْفِ اللَّيْلِ إِلَى آخِرِهِ وَإِيَّاكَ وَرَفَعَ الصَّوْتِ فِي مَسِيرِكَ

(547 - حماد از امام صادق عليه السلام روایت کند که فرمود: لقمان به پسرش

گفت هرگاه به همراه مردمی سفر کردی چه در کار خود و چه در کار آنها با
 ایشان زیاد مشورت کن ، و در رویشان بسیار لبخند بزن ، و در توشه و خرجی
 خود کریم و بخشنده باش ، و هرگاه تو را خواندند دعوتشان را بپذیر و چون از
 تو کمک خواستند کمکشان کن ، و در سه چیز بر آنها غالب شو: به خاموش
 بودن بسیار (کم حرفی) و نماز خواندن زیاد، و در سخاوت طبع بدانچه همراه
 داری از مرکب و مال و توشه ، و هر گاه از تو در موضوع حق مسلمی گواه
 خواستند برای آنها گواهی ده ، و چون با تو مشورت کردند تا آنجا که می توانی
 نظریه خوبی به آنها بده و تصمیم در کاری مگیر تا خوب دقت و اندیشه کنی ، و
 در هیچ مشورتی (بزودی) پاسخ مگویی تا در فکر آن برخیزی و بنشینی و
 بخوابی و غذا بخوری و نماز بخوانی و در این میان اندیشه و فرزنگیت را بکار
 بیندازی ، زیرا هر کس خیر خواهی بی غرضانه نسبت به کسی که با او مشورت
 کرده نکند خدای تبارک و تعالی اندیشه و رای او را بگیرد، و امانت (خود) را از
 او بستاند، و چون دیدی همراهانت حرکت کرده و راه می روند تو هم با آنها

برو، و هر گاه دیدی بکاری دست زدند تو هم با ایشان کار کن ، و چون صدقه و وامی به کسی دادند تو هم بده و سخن آنکس را که از تو سالمندتر است بشنو، و هر گاه فرمان به تو دادند و چیزی از تو درخواست کردند، در پاسخشان بگو: آری (و انجام آنرا به عهده گیر) و مگو نه ، زیرا کلمه (نه) (دلیل) درماندگی و پستی انسان است .

و هر گاه در راه خود سرگردان شدید و راه را گم کردید فرود آئید (و بی جهت خود را به این سو و آن سو نزدیک) و هرگاه در مقصد خود دچار شک و تردید شدید بایستید و با هم مشورت کنید، و (در چنین موقعیتی) چون به یک نفر تنها برخوردید از او به تنهایی راه خود را نپرسید و از او راهنمایی مجوئید زیرا (راهنمایی) یک نفر به تنهایی در بیابان مشکوک می باشد و شاید او دیده بان و جاسوس دزدان و راهزنان باشد، یا او همان شیطانی باشد که شما را سرگردان ساخته ، و از دو نفر هم بترسید مگر اینکه وضعی (از نظر راستی و درستی) در آنها مشاهده کنید که من اکنون آنرا نمی بینم (و نمی توانم پیش بینی کنم) زیرا شخص خردمند وقتی چیزی را به چشم خود ببیند آثار حقیقت و درستی آن را درک می کند، و حاضر (در کاری) می بیند آنچه را غایب نمی بیند.

ای پسرم همینکه وقت نمازی رسید آن را بکار دیگر تاخیر مینداز و بجا آور و خود را از آن آسوده کن زیرا که بدهی است ، و نماز را به جماعت بخوان و گرچه در نوک پیکان (و جای ناهمواری) باشد، و روی مرکب خود خواب مکن که اینکار پشت آن حیوان را بزودی زخم کند، و چنین کاری کار حکیمان نیست مگر آنکه در کجاوه باشی و بتوانی پای خود را بکشی و مفاصل خود را رها کنی . و چون به نزدیک منزلگاه رسیدی از مرکب پیاده شو و پیش از آنکه

به فکر (خوراک و کارهای) خود باشی نخست علف و خوراک آن حیوان را بده ، و چون خواستی در جائی منزل کنی مواظب باش آنجائی از زمین را که خوشرنگ تر و خاکش نرمتر و گیاه و علفش بیشتر است انتخاب کن ، و چون فرود آمدی پیش از آنکه بنشینی دو رکعت نماز بخوان ، و چون خواستی قضای حاجت کنی بجای دور دستی برو، و چون خواستی کوچ کنی دو رکعت نماز بخوان و با آن زمینی که در آن منزل کرده بودی وداع کن و بر آن زمین و هم بر اهلس درود فرست زیرا که هر نقطه زمین اهلی از فرشتگان دارد، و اگر بتوانی از غذائی نخوری تا نخست مقداری از آن صدقه بدهی چنین کن .

و بر تو باد که تا سوار مرکب هستی قرآن بخوانی ، و چون بکاری مشغول شدی تسبیح گوئی و در هنگامی بیکاری دعا کنی ، و بر تو باد که در اول شب راه نروی ، و آنوقت را استراحت کنی و از نیمه شب به بعد راه روی ، و مبادا در مسیر خود (هنگام راه رفتن) آواز خود را بلند کنی .

حدیث شماره : 548

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ عَنِ الْحُسَيْنِ بْنِ يَزِيدَ النَّوْفَلِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ دَاوُدَ الْيَعْقُوبِيِّ عَنْ عَيْسَى بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْعَلَوِيِّ قَالَ وَ حَدَّثَنِي الْأَسِيدِيُّ وَ مُحَمَّدُ بْنُ مُبَشَّرٍ أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ نَافِعِ الْأَزْرَقِ كَانَ يَقُولُ لَوْ أَنِّي عَلِمْتُ أَنَّ بَيْنَ قُطْرَيْهَا أَحَدًا تُبْلِغُنِي إِلَيْهِ الْمَطَايَا يَخْصِمُنِي أَنَّ عَلِيًّا قَتَلَ أَهْلَ النَّهْرَوَانَ وَ هُوَ لَهُمْ غَيْرُ ظَالِمٍ لَرَحَلْتُ إِلَيْهِ فَقِيلَ لَهُ وَ لَا وَ لَدَهُ فَقَالَ أ فِي وُلْدِهِ عَالِمٌ فَقِيلَ لَهُ هَذَا أَوَّلُ جَهْلِكَ وَ هُمْ يَخْلُونَ مِنْ عَالِمٍ قَالَ فَمَنْ عَالِمُهُمْ الْيَوْمَ قِيلَ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ قَالَ فَرَحَلَ إِلَيْهِ فِي صَنَادِيدِ أَصْحَابِهِ حَتَّى أَتَى الْمَدِينَةَ فَاسْتَأْذَنَ عَلِيَّ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فَقِيلَ لَهُ هَذَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نَافِعٍ فَقَالَ وَ مَا يَصْنَعُ بِي وَ هُوَ يَبْرَأُ مِنِّي وَ مِنْ

أَبِي طَرْفِي النَّهَارِ فَقَالَ لَهُ أَبُو بَصِيرٍ الْكُوفِيُّ جُعِلَتْ فِدَاكَ إِنَّ هَذَا يَزْعُمُ أَنَّهُ لَوْ عَلِمَ
أَنَّ بَيْنَ قَطْرَيْهَا أَحَدًا تُبْلَغُهُ الْمَطَايَا إِلَيْهِ يَخْصِمُهُ أَنَّ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَتَلَ أَهْلَ النَّهْرَوَانَ وَ
هُوَ لَهُمْ غَيْرُ ظَالِمٍ لِرَحْلِ إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أ تَرَاهُ جَاءَنِي مُنَاطِرًا قَالَ نَعَمْ
قَالَ يَا غُلَامُ اخْرُجْ فَحُطَّ رَحْلُهُ وَقُلْ لَهُ إِذَا كَانَ الْعَدُوُّ فَاتِنًا قَالَ فَلَمَّا أَصْبَحَ عَبْدُ اللَّهِ
بُنُ نَافِعٍ غَدَا فِي صَنَادِيدِ أَصْحَابِهِ وَبَعَثَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى جَمِيعِ أَوْلَادِ الْمُهَاجِرِينَ
وَالْأَنْصَارِ فَجَمَعَهُمْ ثُمَّ خَرَجَ إِلَى النَّاسِ فِي تَوْبِينَ مُمَعَّرِينَ وَأَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ كَأَنَّهُ
فَلَقَهُ قَمْرٌ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ مُحِيَّتِ الْحَيْثُ وَ مُكَيَّفِ الْكَيْفِ وَ مُؤَيِّنِ الْإَيْنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَ لَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَ مَا فِي الْأَرْضِ إِلَى آخِرِ الْآيَةِ وَ
أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا ص عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ
اجْتَبَاهُ وَ هَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَكْرَمَنَا بِنُبُوَّتِهِ وَ اخْتَصَّنَا بِوَلَايَتِهِ
يَا مَعْشَرَ أَوْلَادِ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ مَنْ كَانَتْ عِنْدَهُ مَنَقِبَةٌ فِي عَلِيِّ بْنِ أَبِي
طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَلْيَقُمْ وَ لِيَتَحَدَّثْ قَالَ فَقَامَ النَّاسُ فَسَرَدُوا تِلْكَ الْمَنَاقِبَ فَقَالَ عَبْدُ اللَّهِ
أَنَا أَرَوِي لَهُذِهِ الْمَنَاقِبِ مِنْ هَوْلَاءِ وَ إِنَّمَا أَحَدَتْ عَلِيُّ الْكُفْرَ بَعْدَ تَحْكِيمِهِ الْحَكَمَيْنِ
حَتَّى انْتَهَوْا فِي الْمَنَاقِبِ إِلَى حَدِيثِ خَبِيرٍ لِأَعْطَيْنِ الرَّأْيَةَ غَدَا رَجُلًا يُحِبُّ اللَّهَ وَ
رَسُولَهُ وَ يُحِبُّهُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ كَرَارًا غَيْرَ فَرَارٍ لَا يَرْجِعُ حَتَّى يَفْتَحَ اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ
فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا تَقُولُ فِي هَذَا الْحَدِيثِ فَقَالَ هُوَ حَقٌّ لَا شَكَّ فِيهِ وَ لَكِنْ
أَحَدَتْ الْكُفْرَ بَعْدُ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ تَكَلَّمْتَ أَمْ كَأَخْبِرُنِي عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ
أَحَبَّ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ يَوْمَ أَحَبَّهُ وَ هُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ يَقْتُلُ أَهْلَ النَّهْرَوَانَ أَمْ لَمْ يَعْلَمْ
قَالَ ابْنُ نَافِعٍ أَعِدْ عَلِيَّ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَخْبِرُنِي عَنِ اللَّهِ جَلَّ ذِكْرُهُ أَحَبَّ
عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ يَوْمَ أَحَبَّهُ وَ هُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ يَقْتُلُ أَهْلَ النَّهْرَوَانَ أَمْ لَمْ يَعْلَمْ قَالَ إِنْ
قُلْتَ لَا كَفَرْتَ قَالَ فَقَالَ قَدْ عَلِمَ قَالَ فَأَحَبَّهُ اللَّهُ عَلَى أَنْ يَعْمَلَ بِطَاعَتِهِ أَوْ عَلَى أَنْ
يَعْمَلَ بِمَعْصِيَتِهِ فَقَالَ عَلِيٌّ أَنْ يَعْمَلَ بِطَاعَتِهِ فَقَالَ لَهُ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قُمْ مَخْضُومًا

فَقَامَ وَهُوَ يَقُولُ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ إِنَّ اللَّهَ
أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ

(548 - اسیدی و محمد بن مبشر گفته اند که عبدالله بن نافع ازرق (یکی از سران خوارج) پیوسته می گفت: اگر من به راستی می دانستم میان دو قطر زمین کسی هست که مرکبها مرا بدو رساند و او از راه دلیل و برهان به من ثابت کند که علی بن ابی طالب به حق اهل نهروان را کشته و در این باره بدانها ستم نکرده است من به نزد او می رفتم، بدو گفتند: فرزند علی هم نباشد؟ (یعنی اگر فرزند او باشد حاضری به نزدش بروی)؟ پرسید: مگر در میان فرزندان او دانشمندی هست؟

گفتند: همین نخستین مرحله نادانی تو است، مگر می شود که در آنها دانشمندی نباشد!

پرسید امروزه آن دانشمند کیست؟ گفتند: محمد بن علی بن الحسین علیه السلام (یعنی حضرت باقر علیه السلام) پس عبدالله بن نافع با سران از طرفداران خویش حرکت کرده به مدینه آمد و از امام باقر علیه السلام اجازه شرفیابی گرفت، بدانحضرت عرض کرد: عبدالله بن نافع است که اجازه شرفیابی می خواهد!

حضرت فرمود: او به من چکار دارد با اینکه در هر صبح و شام از من و پدرم بیزاری می جوید، ابوبصیر عرض کرد: قربانت گردم این مرد چنین پندارد که اگر بداند در میان دو قطر زمین کسی هست که مرکبها او را به نزد آنها ببرند و به او ثابت کند که علی علیه السلام در کشتن اهل نهروان به آنها ستمی نکرده پیش چنین کسی خواهد رفت (و اکنون بدین منظور آمده).

امام باقر علیه السلام به ابوبصیر فرمود: به نظر تو این مرد آمده با من در این باره بحث کند؟

عرض کرد: آری ، حضرت به غلام خود فرمود: ای غلام بیرون شو و بار او را بگشا و بگو: فردا نزد ما بیا. روز دیگر که شد عبدالله بن نافع با سران از شاگردان و اصحابش آمد، و امام باقر علیه السلام نیز بدنبال فرزندان مهاجر و انصار فرستاد و آنها را جمع کرد آنگاه دو جامه سرخ رنگ پوشید و به نزد مردم آمد و گوئی یک پاره ماه بود آنگاه فرمود:

ستایش خدائیرا سزااست که پدید آرنده مکان و چگونگی دهنده هر چیز و وجود دهنده هر آن و زمان است ، ستایش خدائیرا که چرت و خواب او را نگیرد، آنچه در آسمانها و زمینها است از آن او است تا آخر آیه الكرسی و گواهی دهم که معبودی جز خدای یگانه که شریک ندارد نیست ، و هم گواهی دهم که به راستی محمد صلی الله علیه و آله و سلم بنده و رسول او است . که او را برگزید و به راه راست راهنمائییش فرمود.

ستایش خدائی را سزااست که ما خاندان را به مقام نبوت گرامی داشت و به ولایت خویش مخصوصمان کرد ای گروه فرزندان مهاجر و انصار هر یک از شما که منقبت و فضیلتی از علی بن ابی طالب علیه السلام دارد برخیزد و بیان کند. مردم هر کدام برخاستند و مناقب آنحضرت را ردیف کرده یک یک بیان داشتند.

عبدالله بن نافع گفت : من این فضائل را بهتر از ایشان می دانم ، ولی (مطلب اینجاست) علی با قبول حَکَمِیَّتِ حَکَمِیْنِ کَافِرِ شَد!

تا اینکه در ضمن بیان فضائل علی علیه السلام به حدیث خیر رسیدند که رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود:

(فردا پرچم را بدست مردی می دهم که خدا و رسول را دوست می دارد، و خدا و رسول نیز او را دوست می دارند حمله افکنی است که گریز ندارد، (از برابر دشمن) باز نگردد تا خداوند بدست او قلعه را بگشاید).

امام باقر علیه السلام به عبدالله بن نافع فرمود: درباره این حدیث چه می گوئی؟
عبدالله گفت: این حدیث درست است و شکی در آن نیست ولی علی پس از این جریان کافر شد.

امام علیه السلام فرمود: مادرت بر تو سوگواری کند به من بگو: آیا خدای عزوجل در آنروزی که علی بن ابی طالب را دوست می داشت می دانست که او اهل نهروان را می کشد یا نمی دانست؟

ابن نافع گفت: این سؤال را یکبار دیگر تکرار کنید؟

حضرت فرمود: به من بگو: آیا خدای عزوجل در آن روزی که علی بن ابی طالب را دوست می داشت می دانست که او اهل نهروان را می کشد یا نمی دانست؟

ابن نافع با خود گفت: اگر بگویم نمی دانست که کافر شده ام، از این رو در پاسخ گفت: آری می دانست.

امام باقر علیه السلام فرمود: آیا خداوند او را دوست داشت که فرمانبرداری او را بکند یا نافرمانی او را؟

عبدالله بن نافع گفت: برای اینکه فرمانبرداری بکند.

امام باقر علیه السلام فرمود: پس برخیز که محکوم شدی (زیرا کشتن اهل نهروان هم روی این دلیل فرمانبرداری خدای عزوجل بوده است).

ابن نافع برخاست (و این آیه را می خواند) و می گفت : (تا از طلوع صبح رشته سپید از رشته سیاه بر شما نمایان شود) (سوره بقره آیه 187) (یعنی اکنون مطلب برایم روشن شد) خدا می داند رسالت خود را کجا قرار دهد.

حدیث شماره : 549

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ وَعَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ جَمِيعًا عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ التَّمِيمِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْخَطَّابِ الْوَاسِطِيِّ عَنْ يُونُسَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ الْحَلَبِيِّ عَنْ حَمَّادِ الْأَزْدِيِّ عَنْ هِشَامِ الْخَفَّافِ قَالَ قَالَ لِي أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام كَيْفَ بَصَرُكَ بِالنُّجُومِ قَالَ قُلْتُ مَا خَلَفْتُ بِالْعِرَاقِ أَبْصَرَ بِالنُّجُومِ مِنِّي فَقَالَ كَيْفَ دَوْرَانُ الْفَلَكَ عِنْدَكُمْ قَالَ فَأَخَذْتُ قَلْنِسُوتِي عَنْ رَأْسِي فَأَدْرْتُهَا قَالَ فَقَالَ إِنْ كَانَ الْأَمْرُ عَلَيَّ مَا تَقُولُ فَمَا بِالْأَنْبَاءِ وَالنُّجُومِ وَالْجَدْيِ وَالْفَرْقَدَيْنِ لَا يُرُونَ يَدُورُونَ يَوْمًا مِنَ الدَّهْرِ فِي الْقِبْلَةِ قَالَ قُلْتُ هَذَا وَاللَّهِ شَيْءٌ لَا أَعْرِفُهُ وَلَا سَمِعْتُ أَحَدًا مِنْ أَهْلِ الْحِسَابِ يَذْكُرُهُ فَقَالَ لِي كَمْ السُّكِينَةُ مِنَ الزُّهْرَةِ جُزْءًا فِي ضَوْئِهَا قَالَ قُلْتُ هَذَا وَاللَّهِ نَجْمٌ مَا سَمِعْتُ بِهِ وَلَا سَمِعْتُ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ يَذْكُرُهُ فَقَالَ سُبْحَانَ اللَّهِ فَاسْقَطْتُمْ نَجْمًا بِأَسْرِهِ فَعَلَى مَا تَحْسُبُونَ ثُمَّ قَالَ فَكَمْ الزُّهْرَةُ مِنَ الْقَمَرِ جُزْءًا فِي ضَوْئِهَا قَالَ قُلْتُ هَذَا شَيْءٌ لَا يَعْلَمُهُ إِلَّا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ قَالَ فَكَمْ الْقَمَرُ جُزْءًا مِنَ الشَّمْسِ فِي ضَوْئِهَا قَالَ قُلْتُ مَا أَعْرِفُ هَذَا قَالَ صَدَقْتَ ثُمَّ قَالَ مَا بِالْأَعْسُكَرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ فِي هَذَا حَاسِبٌ وَفِي هَذَا حَاسِبٌ فَيَحْسُبُ هَذَا لِصَاحِبِهِ بِالظَّفْرِ وَيَحْسُبُ هَذَا لِصَاحِبِهِ بِالظَّفْرِ ثُمَّ يَلْتَقِيَانِ فِيهِزْمٌ أَحَدُهُمَا الْآخِرَ فَأَيْنَ كَانَتِ النَّحُوسُ قَالَ فَقُلْتُ لَا وَاللَّهِ مَا أَعْلَمُ ذَلِكَ قَالَ فَقَالَ صَدَقْتَ إِنَّ أَصْلَ الْحِسَابِ حَقٌّ وَلَكِنْ لَا يَعْلَمُ ذَلِكَ إِلَّا مَنْ عِلْمَ مَوَالِدِ الْخَلْقِ كُلِّهِمْ

(549 - هشام خفاف گوید: امام صادق علیه السلام به من فرمود: بینش تو نسبت به ستارگان چگونه است؟ گوید: عرض کردم: در عراق کسی نیست که از من به ستارگان بی‌نا تر باشد. فرمود: چرخش فلک در نزد شما چگونه است؟ هشام گوید: من کلاه خود را از سرم برداشتم و چرخ می‌دادم (یعنی اینگونه است).

حضرت فرمود: اگر اینطور است که تو می‌گوئی پس چرا بنات النعش و جدی و فرقدان در همه دهر یک روز به سوی قبله می‌چرخند؟ گوید: عرض کردم: این مسئله ایست که به خدا سوگند من آن را نمی‌دانم و از هیچیک از حساب دانان نیز چنین چیزی نشنیده‌ام.

امام علیه السلام فرمود: ستاره سکینه چند جزء از تابش زهره را دارد؟ هشام گفت: به خدا سوگند این ستاره ای است که تا کنون نشنیده‌ام و از احدی هم نشنیده‌ام نامش را برده باشد.

حضرت فرمود: سبحان الله شما یک ستاره را بکلی از نظر انداخته‌اید پس چگونه حساب می‌کنید؟ سپس فرمود: زهره چند جزء از تابش ماه را دارد؟ هشام عرض کرد: این چیزی است که جز خدای عزوجل کسی آن را نداند. فرمود: ماه چند جزء از تابش خورشید را دارد؟ عرض کردم: این را هم نمی‌دانم.

فرمود: راست گفتی، سپس فرمود: چگونه است که (گاهی) دو لشکر به جنگ هم می‌روند، این دسته یک منجم و حسابگری دارند و آن دسته نیز حسابگری در نجوم دارند، این یک برای قشون خود حساب می‌کند که پیروزی با آنها است، و آن دیگر برای قشون خود حساب می‌کند که پیروزی با آنها

است سپس با هم جنگ می کنند و یکی از آنها دیگری را شکست می دهد پس
این نحوست کجا است (که باعث شکست یکدسته از آنها می شود)؟
گوید: عرض کردم : نه به خدا این را هم نمی دانم .
فرمود: راست گفתי ، اصل حساب درست است ، ولی این مطلب را نمی داند
مگر آنکس که وضع ولادت همه خلق را می داند.)

حديث شماره : 550

(خُطْبَةُ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ)

عَلِيُّ بْنُ الْحَسَنِ الْمُؤَدَّبُ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ خَالِدٍ وَأَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ
عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ التَّمِيمِيِّ جَمِيعاً عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مَهْرَانَ قَالَ حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ
الْحَارِثِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ خَطَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ النَّاسَ بِصِفِّينَ
فَحَمِدَ اللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَصَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ النَّبِيِّ ص ثُمَّ قَالَ أَمَا بَعْدُ فَقَدْ جَعَلَ اللَّهُ
تَعَالَى لِي عَلَيْكُمْ حَقًّا بَوْلَايَةِ أَمْرِكُمْ وَمَنْزِلَتِي الَّتِي أَنْزَلَنِي اللَّهُ عَزَّ ذِكْرُهُ بِهَا مِنْكُمْ وَ
لَكُمْ عَلَيَّ مِنَ الْحَقِّ مِثْلُ الَّذِي لِي عَلَيْكُمْ وَالْحَقُّ أَجْمَلُ الْأَشْيَاءِ فِي التَّوَاصُفِ وَ
أَوْسَعُهَا فِي التَّنَاصُفِ لَا يَجْرِي لِأَحَدٍ إِلَّا جَرَى عَلَيْهِ وَ لَا يَجْرِي عَلَيْهِ إِلَّا
جَرَى لَهُ وَ لَوْ كَانَ لِأَحَدٍ أَنْ يَجْرِيَ ذَلِكَ لَهُ وَ لَا يَجْرِي عَلَيْهِ لَكَانَ ذَلِكَ لِلَّهِ عَزَّ
وَ جَلَّ خَالِصاً دُونَ خَلْقِهِ لِقُدْرَتِهِ عَلَى عِبَادِهِ وَ لِعَدْلِهِ فِي كُلِّ مَا جَرَتْ عَلَيْهِ ضُرُوبُ
قَضَائِهِ وَ لَكِنْ جَعَلَ حَقَّهُ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يُطِيعُوهُ وَ جَعَلَ كَفَّارَتَهُمْ عَلَيْهِ بِحُسْنِ
التَّوَابِ تَفَضُّلاً مِنْهُ وَ تَطَوُّلاً بِكَرَمِهِ وَ تَوْسَعاً بِمَا هُوَ مِنَ الْمَزِيدِ لَهُ أَهْلًا ثُمَّ جَعَلَ مِنْ
حُقُوقِهِ حُقُوقاً فَرَضَهَا لِبَعْضِ النَّاسِ عَلَى بَعْضٍ فَجَعَلَهَا تَتَكَافَى فِي وَجُوهِهَا وَ
يُوجِبُ بَعْضُهَا بَعْضاً وَ لَا يُسْتَوْجَبُ بَعْضُهَا إِلَّا بِبَعْضٍ فَأَعْظَمُ مِمَّا افْتَرَضَ اللَّهُ تَبَارَكَ
وَ تَعَالَى مِنْ تِلْكَ الْحُقُوقِ حَقُّ الْوَالِيِ عَلَى الرَّعِيَّةِ وَ حَقُّ الرَّعِيَّةِ عَلَى الْوَالِيِ فَرِيضَةٌ
فَرَضَهَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِكُلِّ لِكُلِّ عَلَى كُلِّ فَجَعَلَهَا نِظَامَ الْفَتَاهِمِ وَ عِزّاً لِدِينِهِمْ وَ قِوَاماً
لِسُنَنِ الْحَقِّ فِيهِمْ فَلَيْسَتْ تَصْلُحُ الرَّعِيَّةُ إِلَّا بِصَلَاحِ الْوَلَاةِ وَ لَا تَصْلُحُ الْوَلَاةُ إِلَّا
بِاسْتِقَامَةِ الرَّعِيَّةِ فَإِذَا أَدَّتِ الرَّعِيَّةُ إِلَى الْوَالِيِ حَقَّهُ وَ آدَى إِلَيْهَا الْوَالِيِ كَذَلِكَ عَزَّ
الْحَقُّ بَيْنَهُمْ فَقَامَتْ مَنَاهِجُ الدِّينِ وَ اعْتَدَلَتْ مَعَالِمُ الْعَدْلِ وَ جَرَتْ عَلَى أَدْلَالِهَا السُّنَنُ
فَصَلَحَ بِذَلِكَ الزَّمَانُ وَ طَابَ بِهِ الْعَيْشُ وَ طُمِعَ فِي بَقَاءِ الدَّوْلَةِ وَ يَسَّتْ مَطَامِعُ

الْأَعْدَاءِ وَإِذَا غَلَبَتِ الرَّعِيَّةُ وَالْيَهُودُ وَعَلَى الْوَالِي الرَّعِيَّةَ اخْتَلَفَتْ هُنَالِكَ الْكَلِمَةُ وَ
 ظَهَرَتْ مَطَامِعُ الْجَوْرِ وَكَثُرَ الْإِدْغَالُ فِي الدِّينِ وَتُرِكَتْ مَعَالِمُ السُّنَنِ فَعَمِلَ بِالْهَوَى وَ
 عَطَلَتْ الْأَثَارُ وَكَثُرَتْ عِلَلُ النُّفُوسِ وَ لَا يُسْتَوْحَشُ لِجَسِيمِ حَدِّ عَطَلٍ وَ لَا لِعَظِيمِ
 بَاطِلٍ أَثَلٍ فَهَنَالِكَ تَذَلُّ الْأَبْرَارِ وَ تَعِزُّ الْأَشْرَارِ وَ تَخْرَبُ الْبِلَادُ وَ تَعْظُمُ تَبِعَاتُ اللَّهِ عَزَّ
 وَ جَلَّ عِنْدَ الْعِبَادِ فَهَلُمَّ أَيُّهَا النَّاسُ إِلَى التَّعَاوُنِ عَلَى طَاعَةِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ وَ الْقِيَامِ
 بَعْدِهِ وَ الْوَفَاءِ بَعَهْدِهِ وَ الْإِنصَافِ لَهُ فِي جَمِيعِ حَقِّهِ فَإِنَّهُ لَيْسَ الْعِبَادُ إِلَى شَيْءٍ
 أَحْوَجَ مِنْهُمْ إِلَى التَّنَاصُحِ فِي ذَلِكَ وَ حُسْنِ التَّعَاوُنِ عَلَيْهِ وَ لَيْسَ أَحَدٌ وَ إِنِ اشْتَدَّ
 عَلَى رِضَا اللَّهِ حِرْصُهُ وَ طَالَ فِي الْعَمَلِ اجْتِهَادُهُ بِبَالِغِ حَقِيقَةِ مَا أَعْطَى اللَّهُ مِنْ
 الْحَقِّ أَهْلَهُ وَ لَكِنْ مِنْ وَاجِبِ حُقُوقِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ عَلَى الْعِبَادِ النَّصِيحَةُ لَهُ بِمَبْلَغِ
 جُهْدِهِمْ وَ التَّعَاوُنُ عَلَى إِقَامَةِ الْحَقِّ فِيهِمْ ثُمَّ لَيْسَ أَمْرٌ وَ إِنِ عَظُمَتْ فِي الْحَقِّ
 مَنَزَلَتُهُ وَ جَسُمَتْ فِي الْحَقِّ فَضِيلَتُهُ بِمُسْتَعْنٍ عَنْ أَنْ يُعَانَ عَلَى مَا حَمَلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ
 جَلَّ مِنْ حَقِّهِ وَ لَا لِأَمْرٍ مَعَ ذَلِكَ خَسَاةً بِهِ الْأُمُورُ وَ اقْتَحَمَتْهُ الْعُيُونُ بِدُونِ مَا أَنْ
 يُعِينَ عَلَى ذَلِكَ وَ يُعَانَ عَلَيْهِ وَ أَهْلُ الْفَضِيلَةِ فِي الْحَالِ وَ أَهْلُ النِّعَمِ الْعِظَامِ أَكْثَرُ فِي
 ذَلِكَ حَاجَةٌ وَ كُلُّ فِي الْحَاجَةِ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ شَرَعٌ سِوَاهُ فَأَجَابَهُ رَجُلٌ مِنْ
 عَسْكَرِهِ لَا يُدْرَى مَنْ هُوَ وَ يُقَالُ إِنَّهُ لَمْ يَرِ فِي عَسْكَرِهِ قَبْلَ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَ لَا بَعْدَهُ
 فَقَامَ وَ أَحْسَنَ التَّنَاءَ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِمَا أَبْلَاهُمْ وَ أَعْطَاهُمْ مِنْ وَاجِبِ حَقِّهِ
 عَلَيْهِمْ وَ الْإِقْرَارِ بِكُلِّ مَا ذَكَرَ مِنْ تَصَرُّفِ الْحَالَاتِ بِهِ وَ بِهِمْ ثُمَّ قَالَ أَنْتَ أَمِيرُنَا وَ
 نَحْنُ رَعِيَّتُكَ بِكَ أَخْرَجَنَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنَ الدُّلِّ وَ بَاعِزَاكَ أَطْلَقَ عِبَادَهُ مِنْ
 الْغُلِّ فَاخْتَرْنَا عَلَيْنَا وَ أَمْضِ اخْتِيَارَكَ وَ اتَّمِرْ فَأَمْضِ اتِّمَارَكَ فَإِنَّكَ الْقَائِلُ الْمُصَدِّقُ
 وَ الْحَاكِمُ الْمَوْفِقُ وَ الْمَلِكُ الْمُخَوَّلُ لَا نَسْتَحِلُّ فِي شَيْءٍ مَعْصِيَتَكَ وَ لَا نَقِيسُ عِلْمًا
 بِعِلْمِكَ يَعْظُمُ عِنْدَنَا فِي ذَلِكَ خَطْرُكَ وَ يَجِلُّ عَنْهُ فِي أَنْفُسِنَا فَضْلُكَ

فَأَجَابَهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام فَقَالَ إِنَّ مِنْ حَقِّ مَنْ عَظَّمَ جَلَالَ اللَّهِ فِي نَفْسِهِ وَ
جَلَّ مَوْضِعُهُ مِنْ قَلْبِهِ أَنْ يَصْغَرَ عِنْدَهُ لِعِظَمِ ذَلِكَ كُلِّ مَا سِوَاهُ وَإِنَّ أَحَقَّ مَنْ كَانَ
كَذَلِكَ لَمَنْ عَظَّمَتْ نِعْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَ لُطْفَ إِحْسَانِهِ إِلَيْهِ فَإِنَّهُ لَمْ تَعْظُمْ نِعْمَةُ اللَّهِ عَلَى
أَحَدٍ إِلَّا زَادَ حَقُّ اللَّهِ عَلَيْهِ عِظْمًا وَإِنَّ مِنْ أَسْخَفِ حَالَاتِ الْوَلَاةِ عِنْدَ صَالِحِ النَّاسِ
أَنْ يُظَنَّ بِهِمْ حُبُّ الْفَخْرِ وَيُوضَعَ أَمْرُهُمْ عَلَى الْكِبَرِ وَقَدْ كَرِهْتُ أَنْ يَكُونَ جَالٍ فِي
ظَنِّكُمْ أَنِّي أَحِبُّ الْإِطْرَاءَ وَ اسْتِمَاعَ التَّنَاءِ وَ لَسْتُ بِحَمْدِ اللَّهِ كَذَلِكَ وَ لَوْ كُنْتُ أَحِبُّ
أَنْ يُقَالَ ذَلِكَ لَتَرَكْتُهُ انْحِطَاطًا لِلَّهِ سُبْحَانَهُ عَنْ تَنَاوُلِ مَا هُوَ أَحَقُّ بِهِ مِنَ الْعِظْمَةِ وَ
الْكِبَرِيَاءِ وَ رَبَّمَا اسْتَحْلَى النَّاسُ التَّنَاءَ بَعْدَ الْبَلَاءِ فَلَا تُتَنَوُّوا عَلَيَّ بِجَمِيلِ تَنَاءٍ
لِإِخْرَاجِي نَفْسِي إِلَى اللَّهِ وَ إِلَيْكُمْ مِنَ الْبَقِيَّةِ فِي حُقُوقٍ لَمْ أَفْرُغْ مِنْ أَدَائِهَا وَ فَرَائِضَ
لَا بَدَّ مِنْ إِمْضَائِهَا فَلَا تُكَلِّمُونِي بِمَا تُكَلِّمُ بِهِ الْجَبَابِرَةَ وَ لَا تَحْفَظُوا مِنِّي بِمَا يَتَحَفَّظُ
بِهِ عِنْدَ أَهْلِ الْبَادِرَةِ وَ لَا تُخَالِطُونِي بِالْمُصَانَعَةِ وَ لَا تَظُنُّوا بِي اسْتِثْقَالَ فِي حَقِّ قِيلَ
لِي وَ لَا التَّمَّاسَ إِعْظَامَ لِنَفْسِي لِمَا لَا يَصْلُحُ لِي فَإِنَّهُ مِنْ اسْتِنْقَالِ الْحَقِّ أَنْ يُقَالَ لَهُ أَوْ
الْعَدْلَ أَنْ يُعْرَضَ عَلَيْهِ كَانَ الْعَمَلُ بِهِمَا أَثْقَلَ عَلَيْهِ فَلَا تَكْفُؤُوا عَنِّي مَقَالَةً بِحَقِّ أَوْ
مَشُورَةً بِعَدْلٍ فَإِنِّي لَسْتُ فِي نَفْسِي بِفَوْقِ مَا أَنْ أُخْطِئَ وَ لَا آمَنُ ذَلِكَ مِنْ فِعْلِي إِلَّا
أَنْ يَكْفِي اللَّهَ مِنْ نَفْسِي مَا هُوَ أَمْلَكُ بِهِ مِنِّي فَإِنَّمَا أَنَا وَ أَنْتُمْ عَبِيدٌ مَمْلُوكُونَ لِرَبِّ
لَا رَبَّ غَيْرُهُ يَمْلِكُ مِنَّا مَا لَا نَمْلِكُ مِنْ أَنْفُسِنَا وَ أَخْرَجْنَا مِمَّا كُنَّا فِيهِ إِلَى مَا صَلَحْنَا
عَلَيْهِ فَأَبْدَلْنَا بَعْدَ الضَّلَالَةِ بِالْهُدَى وَ أَعْطَانَا الْبَصِيرَةَ بَعْدَ الْعَمَى فَأَجَابَهُ الرَّجُلُ الَّذِي
أَجَابَهُ مِنْ قَبْلُ فَقَالَ أَنْتَ أَهْلُ مَا قُلْتَ وَ اللَّهُ وَ اللَّهُ فَوْقَ مَا قُلْتَهُ قَبْلَاؤُهُ عِنْدَنَا مَا لَا
يُكْفَرُ وَ قَدْ حَمَلَكَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى رِعَايَتَنَا وَ وَّلَاكَ سِيَّاسَةَ أُمُورِنَا فَأَصْبَحْتَ
عَلَمَنَا الَّذِي نَهْتَدِي بِهِ وَ إِمَامَنَا الَّذِي نَقْتَدِي بِهِ وَ أَمْرُكَ كُلُّهُ رُشْدٌ وَ قَوْلُكَ كُلُّهُ أَدَبٌ
قَدْ قَرَّتْ بِكَ فِي الْحَيَاةِ أَعْيُنُنَا وَ امْتَلَأَتْ مِنْ سُرُورِ بِكَ قُلُوبُنَا وَ تَحَيَّرَتْ مِنْ صِفَةِ
مَا فِيكَ مِنْ بَارِعِ الْفَضْلِ عَقُولُنَا وَ لَسْنَا نَقُولُ لَكَ أَيُّهَا الْإِمَامُ الصَّالِحُ تَرْكِيَّةَ لَكَ وَ لَا

نُجَاوِزِ الْقَصْدِ فِي الثَّنَاءِ عَلَيْكَ وَ لَمْ يُكَنَّ فِي أَنْفُسِنَا طَعْنَ عَلَى يَقِينِكَ أَوْ غِشٌّ فِي دِينِكَ فَتَتَخَوَّفَ أَنْ تَكُونَ أَحَدْتِ بِنِعْمَةِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى تَجَبُّراً أَوْ دَخَلَكَ كِبَرٌ وَ لَكِنَّا نَقُولُ لَكَ مَا قُلْنَا تَقَرُّباً إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِتَوْقِيرِكَ وَ تَوْسَعاً بِتَفْضِيلِكَ وَ شُكْراً بِإِعْظَامِ أَمْرِكَ فَانظُرْ لِنَفْسِكَ وَ لَنَا وَ آثِرْ أَمْرَ اللَّهِ عَلَى نَفْسِكَ وَ عَلَيْنَا فَنَحْنُ طَوَّعٌ فِيمَا أَمَرْتَنَا نَقَادُ مِنَ الْأُمُورِ مَعَ ذَلِكَ فِيمَا يَنْفَعُنَا فَأَجَابَهُ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

فَقَالَ وَ أَنَا أَسْتَشْهِدُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَلَى نَفْسِي لِعِلْمِكُمْ فِيمَا وُئيتُ بِهِ مِنْ أُمُورِكُمْ وَ عَمَّا قَلِيلٍ يَجْمَعُنِي وَ إِيَّاكُمْ الْمَوْقِفُ بَيْنَ يَدَيْهِ وَ السُّؤَالُ عَمَّا كُنَّا فِيهِ ثُمَّ يَشْهَدُ بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ فَلَا تَشْهَدُوا الْيَوْمَ بِخِلَافِ مَا أَنْتُمْ شَاهِدُونَ غَدًا فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ خَافِيَةٌ وَ لَا يَجُوزُ عِنْدَهُ إِلَّا مُنَاصِحَةُ الصُّدُورِ فِي جَمِيعِ الْأُمُورِ فَأَجَابَهُ الرَّجُلُ وَ يُقَالُ لَمْ يُرَ الرَّجُلُ بَعْدَ كَلَامِهِ هَذَا لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَأَجَابَهُ وَ قَدْ عَالَ الَّذِي فِي صَدْرِهِ فَقَالَ وَ الْبُكَاءُ يَقْطَعُ مَنَطِقَهُ وَ غُصَصُ الشَّجَا تَكْسِرُ صَوْتَهُ إِعْظَاماً لِيَخْطُرَ مَرزئْتِهِ وَ وَحْشَةً مِنْ كَوْنِ فَجِيعَتِهِ فَحَمِدَ اللَّهُ وَ أَثْنَى عَلَيْهِ ثُمَّ شَكَا إِلَيْهِ هَوْلَ مَا أَشْفَى عَلَيْهِ مِنَ الْخَطَرِ الْعَظِيمِ وَ الدُّلَّ الطَّوِيلِ فِي فَسَادِ زَمَانِهِ وَ انْقِلَابِ جَدِّهِ وَ انْقِطَاعِ مَا كَانَ مِنْ دَوْلَتِهِ ثُمَّ نَصَبَ الْمَسْأَلَةَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِالِامْتِنَانِ عَلَيْهِ وَ الْمُدَافَعَةِ عَنْهُ بِالتَّفَجُّعِ وَ حُسْنِ الثَّنَاءِ فَقَالَ يَا رَبَّانِي الْعِبَادِ وَ يَا سَكَنَ الْبِلَادِ أَيْنَ يَقَعُ قَوْلُنَا مِنْ فَضْلِكَ وَ أَيْنَ يَبْلُغُ وَصْفُنَا مِنْ فِعْلِكَ وَ أَنَّى نَبْلُغُ حَقِيقَةَ حُسْنِ ثَنَائِكَ أَوْ نُحْصِي جَمِيلَ بَلَائِكَ فَكَيْفَ وَ بِكَ جَرَتْ نِعْمَ اللَّهُ عَلَيْنَا وَ عَلَى يَدِكَ اتَّصَلَتْ أَسْبَابُ الْخَيْرِ إِلَيْنَا أَلَمْ تَكُنْ لِدُلِّ الدَّلِيلِ مَلَاذاً وَ لِلْعَصَاةِ الْكُفَّارِ إِخْوَاناً فَبِمَنْ إِلَّا بِأَهْلِ بَيْتِكَ وَ بِكَ أَخْرَجَنَا اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ فِطَاعَةِ تِلْكَ الْخَطَرَاتِ أَوْ بِمَنْ فَرَّجَ عَنَّا غَمَرَاتِ الْكُرْبَاتِ وَ بِمَنْ إِلَّا بِكُمْ أَظْهَرَ اللَّهُ مَعَالِمَ دِينِنَا وَ اسْتَصْلَحَ مَا كَانَ فَسَدَ مِنْ دُنْيَانَا حَتَّى اسْتَبَانَ بَعْدَ الْجَوْرِ ذِكْرُنَا وَ قَرَّتْ مِنْ رِخَاءِ الْعَيْشِ أَعْيُنُنَا لِمَا وَلَيْتَنَا بِالْإِحْسَانِ جَهْدَكَ وَ وَفَيْتَ لَنَا بِجَمِيعِ وَعْدِكَ وَ قُمتَ لَنَا عَلَى جَمِيعِ عَهْدِكَ فَكُنْتَ

شَاهِدَ مَنْ غَابَ مِنَّا وَ خَلَفَ أَهْلَ الْبَيْتِ لَنَا وَ كُنْتَ عِزَّ ضَعْفَائِنَا وَ ثِمَالَ فُقَرَائِنَا وَ
 عِمَادَ عَظْمَائِنَا يَجْمَعُنَا فِي الْأُمُورِ عَدْلُكَ وَ يَتَسَعُّ لَنَا فِي الْحَقِّ تَأْنِيكَ فَكُنْتَ لَنَا
 أَنْسًا إِذَا رَأَيْنَاكَ وَ سَكْنَا إِذَا ذَكَرْنَاكَ فَأَيُّ الْخَيْرَاتِ لَمْ تَفْعَلْ وَ أَيُّ الصَّالِحَاتِ لَمْ
 تَعْمَلْ وَ لَوْ لَا أَنَّ الْأَمْرَ الَّذِي نَخَافُ عَلَيْكَ مِنْهُ يَبْلُغُ تَحْوِيلَهُ جُهْدُنَا وَ تَقْوَى
 لِمُدَافَعَتِهِ طَاقَتْنَا أَوْ يَجُوزُ الْفِدَاءُ عَنْكَ مِنْهُ بِأَنْفُسِنَا وَ بِمَنْ نَفَدِيهِ بِالْأَنْفُسِ مِنْ أِبْنَائِنَا
 لَقَدَّمْنَا أَنْفُسَنَا وَ أَبْنَاءَنَا قَبْلَكَ وَ لَأَخْطَرْنَاهَا وَ قَلَّ خَطَرُهَا دُونَكَ وَ لَقَدَّمْنَا بِجُهْدِنَا فِي
 مُحَاوَلَةٍ مَنْ حَاوَلَكَ وَ فِي مُدَافَعَةٍ مَنْ نَاوَاكَ وَ لَكِنَّهُ سُلْطَانٌ لَّا يُحَاوَلُ وَ عِزٌّ لَّا
 يُزَاوَلُ وَ رَبٌّ لَّا يُغَالَبُ فَإِنْ يَمُنُّ عَلَيْنَا بِعَاقِبَتِكَ وَ يَتَرَحَّمُ عَلَيْنَا بِبَقَائِكَ وَ يَتَحَنَّنُ
 عَلَيْنَا بِتَفْرِيجِ هَذَا مِنْ حَالِكَ إِلَى سَلَامَةٍ مِنْكَ لَنَا وَ بَقَاءِ مِنْكَ بَيْنَ أَظْهَرِنَا نُحَدِّثُ
 لِلَّهِ عِزًّا وَ جَلًّا بِذَلِكَ شُكْرًا نُعْظِمُهُ وَ ذِكْرًا نُدِيمُهُ وَ نَقْسِمُ أَنْصَافَ أَمْوَالِنَا صَدَقَاتٍ وَ
 أَنْصَافَ رَقِيقِنَا عِتْقَاءً وَ نُحَدِّثُ لَهُ تَوَاضَعًا فِي أَنْفُسِنَا وَ نَخْشَعُ فِي جَمِيعِ أُمُورِنَا وَ إِنْ
 يَمْضُ بِكَ إِلَى الْجَنَانِ وَ يُجْرِي عَلَيْكَ حَتْمَ سَبِيلِهِ فَغَيْرُ مُتَّهَمٍ فِيكَ قِضَاؤُهُ وَ لَّا
 مَدْفُوعٍ عَنْكَ بَلَاؤُهُ وَ لَّا مُخْتَلِفَةٍ مَعَ ذَلِكَ قُلُوبِنَا بِأَنَّ اخْتِيَارَهُ لَكَ مَا عِنْدَهُ عَلَى مَا
 كُنْتَ فِيهِ وَ لَكِنَّا نَبْكِي مِنْ غَيْرِ إِثْمٍ لِعِزِّ هَذَا السُّلْطَانِ أَنْ يُعُودَ ذَلِيلًا وَ لِلدِّينِ وَ الدُّنْيَا
 أَكِيلًا فَلَا نَرَى لَكَ خَلْفًا نَشْكُو إِلَيْهِ وَ لَّا نَظِيرًا نَأْمُلُهُ وَ لَّا نُقِيمُهُ

(خطبه ای از امیرالمؤمنین عليه السلام :

550 - جابر از امام باقر عليه السلام روایت کرده که فرمود: امیرمؤمنان عليه السلام در
 صفین برای مردم خطبه خواند و در آن خطبه حمد و ثنای خدای را بجا آورد و
 بر محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ پیامبر او درود فرستاد سپس فرمود:
 اما بعد: همانا که خدای تعالی برای من به گردن شما حقی قرار داده به خاطر
 سرپرستی کردن من کار شما را و به خاطر آن مقام و منزلتی که در میان شما به
 من داده ، و شما نیز به گردن من مانند همان حقی را دارید که من بر شما دارم .

و حق در مقام توصیف از همه چیز بالاتر است و در مقام انصاف گوئی از هر چیز فراخ تر است (یعنی مردم در عمل کردن به حق به تنگنا دچار نشوند). به سود کسی جریان نیابد جز آنکه (به همان ترتیب) بزیانش هم باشد، و به زیان کسی نگردد جز آنکه بسودش هم باشد (یعنی همانطور که کسی بر دیگری حقی دارد به همان نسبت دیگران هم بر او حقوقی دارند و این جمله تقریر همان کلام بالا است) و اگر برای کسی ممکن بود که حق تنها بسود او باشد و بزیانش نباشد این مخصوص خدای عزوجل بود نه خلق او، زیرا اوست که بر بندگان خودش همه گونه قدرت و توانائی دارد، و به هر گونه قضا و مقدرات او بچرخد همان عدالت و دادگری او است (یعنی بندگان را حق چون و چرا در کارهای او نیست و همه عین عدالت است) ولی خداوند نیز حق خود را بر بندگان این قرار داده که او را فرمانبرند و در برابر کفاره و پاداش آنها را نیز بر خویشتن خوب پاداش دادنش مقرر فرموده و آن هم (البته) از روی زیاده بخشی و کرم و بخشش فراخنای او است که او شایسته زیاده بخشی است (نه به خاطر اینکه آنها را حقی بر او باشد).

سپس از حقوق خود قرار داده (و دانسته است) آن حقوقی را که برای مردم بر یکدیگر فرض کرده و آنها را در برابر همدیگر رو در رو قرار داده (یعنی هر حقی را برای کسی قرار داده در برابرش نیز حقی از طرف بر این شخص مقرر فرموده) و برخی از آن حقوق برخی دیگر را لازم گرداند، و برخی لازم نگردد جز با آمدن برخی دیگر (مانند حق والی بر رعیت که در برابرش حق رعیت است بر والی و والی حقی بر رعیت ندارد مگر در برابر حقی که رعیت بر والی دارد...) و از بزرگترین حقوقی که خدای تبارک و تعالی از این نمونه حقوق واجب کرده حق والی و زمامدار است بر رعیت و حق رعیت است بر والی، و

این چیزی است که خدای عزوجل برای نفع هر دو طرف آن را مقرر ساخته ، و آنرا مایه نظام الفت و وسیله عزت دینشان و قوام جریان سنتهای حق در میان ایشان قرار داده .

پس رعیت خوب و صالح نشود جز به صالح شدن والیان و زمامداران ، و والیان نیز صالح نگردند جز با درستی و استقامت رعیت ، پس هرگاه رعیت حق والی را پرداخت ، و هم چنین والی حق رعیت را داد حق در میان ایشان عزیز و ارجمند گردد، و قواعد دین برپا شود، و نشانه های عدل و داد برقرار گردد و سنتها و روشهای دین در مجرای اصلی خود جاری شود، و در نتیجه با این ترتیب زمان خوب شود و زندگی گوارا شود، و امید به بقاء و پایداری آن دولت باشد، و طمع دشمنان مبدل به نومیدی گردد، ولی اگر رعیت بر والی و زمامدار خود غلبه یابد (و دستوراتش را بکار نبندد) و والی بر رعیت بزرگی و ستم کرد، در اینوقت است که اختلاف کلمه پدید آید، و طمعهای ناحق آشکار گردد، و فسادکاری در دین زیاد شود و عمل به قواعد و مقررات متروک شود، و مقررات دین تعطیل گردد، و امراض روحی (چون کینه و حسد و دشمنی و تکبر) زیاد شود، و از تعطیل شده حدود مهم هراسناک نگردند و نه از باطل بزرگی که در اجتماع ریشه دوانده و پایه گذاری شود، و در چنین موقعیتی است که نیکان خوار شوند و بدان عزیز و ارجمند گردند و شهرها ویران شود، و کیفیهای خدای عزوجل بر بنده ها بزرگ گردد. پس ای مردم بیائید و با یکدیگر کمک و همکاری کنید در مورد فرمانبرداری خدای عزوجل ، و قیام کردن به عدالت و وفای به عهد و ادای جمیع حقوق او از روی انصاف ، زیرا بندگان خدا به چیزی نیازمندتر نیستند از اینکه در این باره برای هم خیر خواهی کنند و به خوبی با یکدیگر همکاری داشته باشند، و کسی نیست که به هر اندازه هم حریص در

تحصیل رضای خدا باشد و سعی و کوشش در عمل زیاد باشد که بتواند به حقیقت (مجلسی رحمته الله علیه گفته یعنی به پاداش) آنچه خداوند از حق به اهلش داده برسد، ولی از حقوق واجبه خدای عزوجل بر بندگانش این است که به مقدار وسع خود برای او خیر خواهی کنند و برای برپا داشتن حق در میان خود همکاری کنند، و هیچ مردی نیست که اگر چه منزلت و مقامش در مورد حق (و انجام آن) بزرگ و فضیلتش در نزد حق ارجمند باشد که بی نیاز باشد از اینکه بدو در مورد انجام تکالیف خدای عزوجل کمک داده شود، و نه کسی پیدا شود که گرچه کارهایش پیش نمی رود و مردم بدیده حقارت بدو بنگرند با اینحال (او را نادیده بگیرند) و بر ادای حق کمک از او نگیرند و یاریش ندهند (یعنی همه مردم به یکدیگر نیازمندند توانگر به مستمند نیازمند است، زیرا اگر مستمند زکوة و صدقات و امثال آنرا از توانگر نپذیرد او نتواند ادای حق خود کند، و مستمند نیز در مقابل برای سد جوع خود نیازمند بر توانگر است و هم چنین عالم و جاهل و سایر طبقات، و به بزرگی و کوچکی افراد از نظر دارائی و علم و دین و تقوی و غیره نمی توان نگاه کرد).

و آنانکه در وضع خود برتر از دیگران هستند (مانند رهبران و زمامداران) و هم آنانکه دارای نعمتهای بزرگ هستند نیازمندیشان در اینباره بیش از دیگران است، و اما در پیشگاه خدای عزوجل نیازمندی همه آنها به درگاه او یکسان است.

در این هنگام یکی از سپاهیان آنحضرت که معلوم نشد چه شخصیتی بود و گفته شده است که تا به آنروز و نه پس از آن اصلاً در لشکر آنحضرت دیده نشد برای پاسخ به سخنان آن حضرت برخاسته و پس از اینکه خدای عزوجل را به خوبی در مورد آزمایشی که آنها را بدان گرفتار ساخته و آن حق واجبی را

که از آنحضرت بر آنها مقرر ساخته و اقرار به تمام آنچه از تصرف اوضاع در مورد آنحضرت و ایشان پیش آمده بود چنین گفت :

تو فرمانده و امیر ما هستی و ما رعیت توایم ، به برکت تو بود که خدای عزوجل ما را از خواری و ذلت نجات داد، و به عزت بخشی تو بود که خداوند بندگان را از کندو بند رها کرد، اکنون تو هر راهی را که می دانی برای ما اختیار فرما و ما را بدان ببر، و به هر گونه می توانی رای بزن و بر طبق رای خود رفتار کن ، چون توئی گویای مورد تصدیق ، و حاکم با توفیق و سلطان مقتدر، و ما به هیچوجه نافرمانیت را روا نشماریم و هیچ دانشی را قابل سنجش با دانش تو ندانیم ، و در اینباره مقامت نزد ما بزرگ ، و فضیلت برتریت در پیش ما بسی ارجمند است .

امیر مؤمنان علیه السلام در پاسخ آنمرد چنین گفت :

به راستی سزاوار است برای کسیکه جلالت خدا در نزد او بزرگ و مرتبه اش در دل او بلند است که به خاطر همین بزرگی جلالت هر چه غیر خدا است در پیش او کوچک باشد، و سزاوارتر کسی که باید چنین باشد آن کسی است که نعمت خدا درباره او بزرگ و احسانش بوی نیکو باشد، زیرا نعمت خدا بر کسی بزرگ نگردد جز آنکه عظمت حق خدا بر او افزون گردد.

و به راستی از پست ترین حالات زمامداران در پیش مردمان نیکوکار آن است که گمان فخر طلبی و خودستائی به آنها برده شود و کردارشان حمل بر تکبر و گردنفرازی گردد، و من خوش ندارم که در پندار شما بگذرد که من شنیدن ستایش و مدح خود را از شما دوست دارم ، و سپاس خدا را که چنین نیستم ، اگر فرضاً اینکار را هم دوست داشتم آن را به خاطر فروتنی در پیشگاه

خدای سبحان که او به دریافت عظمت و بزرگواری سزاوارتر است رها کرده و
وا می نهم .

و گاهی است که مردم ستایش را پس از دچار شدن به آزمایش و بلا شیرین
شمارند (و به خود حق دهند که در این مورد آنها را ستایش کنند، ولی من چنین
نیستم زیرا آنچه اکنون مشاهده می کنید از دچار شدن به جهاد در راه حق
باقیمانده حقوقی است که خدا بر من دارد) پس مرا به ستایش نیکو نستائید زیرا
من خود را که در پیشگاه خدا و شما آماده کرده ام برای خاطر اداء باقیمانده
حقوقی است که از ادای آن فراغت نیافته ام ، و به خاطر انجام فرائض و
واجباتی است که ناچار به اجرای آن هستم ، و از اینرو بدانسان که با گردنکشان
و زورگویان سخن می گوئید (و برای خوش آمد آنها مدح و ستایششان می
کنید) آنگونه با من سخن می گوئید، و بدانگونه که از مردم تندخو و خشمگین
محافظه کاری می کنید (و برای آنکه آنان به خشم نیابند مطالب را به او اظهار
نمی دارید و یا احترامات و تعارفات متملقانه انجام می دهید) با من آنگونه
رفتار نکنید. و با ظاهر سازی (چاپلوسی و دورویی) با من آمیزش نکنید، و این
گمان را به من مبرید که اگر مطلب حقی به من گفته شود بر من دشوار آید (که
در نتیجه آن را از من پنهان دارید) و نپندارید که من در صدد بزرگ طلبی خود
هستم در چیزهایی که به صلاح من نیست .

زیرا کسی که تذکر حق برای او دشوار و سنگین آید و یا از پیشنهادی
عادلانه نگران و ناراحت شود عمل کردن به حق و عدالت بر او دشوارتر و
سنگین تر باشد، پس شماها از حقوقی و مشورتی که نظرهای عادلانه در
آن دارید خودداری نکنید، زیرا من برتر از آن نیستم که خطا کنم ، و در کار
خویش از آن ایمن نباشم ، مگر آنکه خداوند مرا از آنچه که از من بدان توانا تر

و مسلطتر است نگاه داری کند (منظور از آنحضرت این است که اگر هم معصوم باشم - چنانچه عقیده ما بر آن است که امام علیه السلام معصوم از خطا است - آنهم از جانب پروردگار و از نعمتهای اوست) زیرا که ما و شما بندگانی هستیم مملوک از آن پروردگاری که جز او پروردگاری نیست، و او مالک و صاحب است از ما آنچه را که ما خود مالک آن نیستیم، و اوست که ما را از آن جهالت و نادانی که در آن گرفتار بودیم به سوی آنچه صلاح ما بود از هدایت بیرون آورد و گمراهی ما را به هدایت مبدل کرد، و پس از کوری به ما بینائی بخشید. در اینجا دوباره همان مردی که پیش از آن پاسخ آنحضرت را داده بود به سخن آمده گفت:

تو به راستی شایسته آنی که گفتم و بلکه به خدا سوگند، بالاتر از آنی که گفتم و نعمتهای خداوند در نزد ما به حدی است که نتوان بر آن سرپوش نهاد، و همانا خدای تعالی سرپرستی ما را بدوش و گذارده و تدبیر کارهای ما را بتو واگذارده و تو امروز رهبر مائی که باید بوسیله تو راهبر شویم، و پیشوای مائی که باید بتو اقتداء نمائیم، فرمانت جملگی هدایت است، و گفتارت همگی ادب است، دیدگان ما در زندگی همه به تو روشن است، و دلهای ما یکسره به وجود تو از شادی و خوشی لبریز است، و عقلهای ما از شرح فضل سرشارت حیران و سرگردان است، و اینکه ما به تو خطاب کرده و گوئیم (ای امام صالح) (ادای این جمله نه به خاطر بی آلائی ساختن تو است و نه در ستایش تو از میانه روی یا فراتر نهادن است) (بلکه تو به راستی امامی صالح هستی و سخنی بجاست) و ما نسبت به یقین تو در دل دغدغه ای نداریم و نه در دین تو تردیدی داریم تا بترسیم که با رسیدن نعمت خدای تبارک و تعالی در تو گردنکشی پدید آید و یا خودپسندی و تکبری در تو در آید، بلکه آنچه را ما به

تو اظهار می کنیم و به حضرتت عرضه می داریم همه به خاطر آن است که بوسیله بزرگ شمردنت تقریب به پیشگاه خدای عزوجل پیدا کرده باشیم ، و با برتری دادن و بیان فضیلت پاداش بیشتری بدست آورده ، و بزرگداشت کار زمامداری و فرمانروائیت را بهتر سپاسگذاری کرده باشیم ، اکنون در کار خویشتن و ما بنگر و فرمان خدا را (هر چه هست) برای خود و ما اختیار فرما که ما به هرچه فرمان دهی سر بفرمانیم ، گذشته از آنکه فرمانبرداری تو حتما بسود ما هم هست (و راهی که تو انتخاب کنی راه صواب است).

امیرالمؤمنین علیه السلام پاسخ آن مرد را چنین فرمود:

و من شما را در پیشگاه خداوند بر خویشتن گواه می گیرم چون می دانید که من متصدی کارهای شما شده ام و بزودی زود موقف قیامت من و شما را در برابر خداوند گرد آورد و از وضعی که اکنون در آن هستیم باز پرسى شویم ، و آنجا است که برخی از ما بر یکدیگر گواهی دهیم پس امروز بطوری گواهی ندهید که فردای قیامت بر خلاف آن گواهی دهید، زیرا خدای عزوجل چیزی بر او پوشیده نماند، و چیزی در پیشگاه او روا نیست جز خیرخواهی از دل در هر کاری .

در اینجا باز همان مرد پیشین برخاسته - و گویند: از آن پس که این سخن را گفت دیگر دیده نشد - و شروع به پاسخ آنحضرت کرد و عقده دلش از هم شکافته شد و در حالیکه گریه مجال سخن به او نمی داد و سخنش را می برید، و از خطری که احساس می کرد که از وقوع مصیبت داشت اندوه گلوگیر آوازش را درهم می شکست سخن خود را ادامه داد و حمد و ثنای الهی را بجای آورده و پس از آن به درگاه بی نیاز باریتعالی شکوه (روزگار را) کرد شکوه از هراسی

که عنقریب دامنگیر می شد از آن خطر بزرگ (تهدید آمیز) و خواری دنباله دار ناشی از فساد روزگار و دگرگونی اوضاع و ناپایدار ماندن حکومت حقه .

سپس با اندوه فراوان روی نیاز به درگاه خدای عزوجل کرد و از او خواست که بر او منت نهاده و بلا را از او بگرداند و بخوبی خدای را ستایش کرد آنگاه (خطاب به امیرالمؤمنین کرده) گفت :

ای پرورنده بندگان وای مایه آرامش بلاد کجا گفتار ما توصیف فضل تو تواند؟ و کجا بیان ما به کنه کار تو رسد؟ و کجا ما توانیم به حقیقت ثنای نیکوی تو رسیم؟ یا کجا توانیم آزمایش نیکوی تو را برشماریم؟

چگونه! با اینکه نعمتهای خدا بوسیله تو بر ما رسد، و بدست تو اسباب خیر به ما به پیوندد؟ مگر تو نیستی که خواری خوارشده گان را پناهی؟ و عاصیان ناسپاس را برادری مهربانی؟ پس بوسیله چه کسی جز بوسیله خاندان تو و به شخص تو خدای عزوجل ما را از ناهنجاری این خطرات رهانید؟ و یا بوسیله چه کسی امواج سخت گرفتاریها را از ما برطرف ساخت؟

و به چه کسی جز شما خداوند دستورات دین ما را برایمان آشکار نمود، و آنچه از دنیای ما تباه شده بود به اصلاح و خوبی در آورد، و نام ما را پس از انحراف ظاهر ساخت، و چشم ما را به زندگی خوش روشن ساخت، چون تو حکمت خود را با کوشش در احسان و نیکی به ما توأم کردی، و به تمام وعده های خود نسبت به ما وفا کردی، و بر همه عهدهای خود پایداری کردی، و (در کردار و رفتار نیک خود) تو گواه (نیکان) غایب از نظر ما بودی، و یادگار خاندان (پیغمبر) برای ما بودی، تو عزت بخش ناتوانان ما، و پناه بینوایان ما و تکیه گاه بزرگان ما بودی، عدل و داد تو ما را در تمام کارها گرد هم جمع کرد،

نرمش و پرحوصله گی تو درب حق را (به روی ما بگشاید و) آنرا بر ما فراخ گرداند.

هرگاه بتو نظر کنیم مایه آرامش ما هستی ، و هرگاه بیاد تو افتیم وسیله آسایش دل گردی ، کدام کار نیک هست که تو انجام نداده باشی ؟ و کدام عمل صالحی است که نکرده باشی ؟

و اگر نبود که آنچه ما از آن بر تو ترس داریم (یعنی مرگ) و کوشش ما در وضع آن بی اثر است و جلوگیری آن از تحت قدرت ما بیرون است ، و یا ممکن بود که جان خود و کسانی را چون فرزندانمان که حاضریم جان خود را فدای آنها کنیم در راه تو نثار کنیم بی شک همه را در پیش رویت نثار می کردیم و آنها را در گرو وجود عزیزت می نهادیم گرچه اینها در برابر تو اندک است ، و بی چون و چرا هرچه توانائی و قدرت داشتیم در راه نبرد با دشمنان تو و دفاع از سوء قصد کنندگان بکار می بردیم .

ولی چه می توان کرد در برابر خدائی که تقدیرش را دفع نتوان کرد، و عزیزی که مغلوب نگردد، و پروردگاری که چیره بر او نتوان شد، پس اگر خداوند به سلامتی وجود مقدست بر ما منت گذارد، و به بقای ذات اقدس بر ما ترحم فرمود، و این نگرانی حال تو را به سلامت و تندرستی تبدیل کرد و در میان ما باقی ماندی ، ما در برابر این نعمت شکر تازه ای از روی بزرگی برای خدای عزوجل بجا آورده و ذکر او را به دل و زبان ادامه دهیم ، و به شکرانه سلامتی تو نیمی از اموال خود را صدقه داده و نیمی از بندگان خود را آزاد کنیم ، و از نو برای خدا روی فروتنی و کوچکی بر خاک نهیم و در همه کارها مان خشوع و کرنش را فرو نهیم .

و اگر خدا نخواهد و تو را به بهشت برین برند، و راهی را که به طور حتم باید رفت به پیمائی در این صورت نیز قضای خداوند درباره تو مورد بدبینی نیست ، و بلا و آزمایشش از تو دفع ناشدنی است ، و دلهای ما برای این فاجعه ناگوار پراکنده نخواهد شد و همه می دانیم خداوند جوار حضرت خود را بر این جهان ناپایدار و وضع ناهنجاری که در آن هستی برای تو اختیار فرموده است ، ولی ما به حقیقت گریه می کنیم برای اینکه (با رفتن تو) عزت این سلطنت و حکومت حقه بخواری برگردد و دین و دنیای مردم طعمه (نابکاران) شود، و در آن موقع کسی به جای تو نیست که بدو شکایت بریم و مانندی برایت نباشد که مایه امید ما باشد و او را برپا داریم .

شرح :

مجلسی و فیض رحمۃ اللہ علیہ احتمال داده اند که این گوینده حضرت خضر علیہ السلام بوده چنانچه در موارد دیگری نیز خدمت آنحضرت شرفیاب شد و نظیر این سخنان پرشور را در محضر آنجناب ایراد فرمود.

حديث شماره : 551

(خُطْبَةٌ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ)

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدٌ بْنُ عَلِيٍّ جَمِيعًا عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ وَ
أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيٍّ بْنِ الْحَسَنِ التَّيْمِيِّ وَ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ
أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ بْنِ خَالِدٍ جَمِيعًا عَنْ إِسْمَاعِيلَ بْنِ مِهْرَانَ عَنْ الْمُنْذِرِ بْنِ جَيْفَرٍ عَنْ
الْحَكَمِ بْنِ ظَهْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَرِيرِ الْعَبْدِيِّ عَنْ الْأَصْبَغِ بْنِ نُبَاتَةَ قَالَ أَتَى أَمِيرَ
الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ عُمَرَ وَ وُلِدُ أَبِي بَكْرٍ وَ سَعْدُ بْنُ أَبِي وَقَّاصٍ يَطْلُبُونَ مِنْهُ
التَّفْضِيلَ لَهُمْ فَصَعِدَ الْمِنْبَرَ وَ مَالَ النَّاسُ إِلَيْهِ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَلِيَ الْحَمْدِ وَ مُنْتَهَى
الْكَرَمِ لَا تُدْرِكُهُ الصِّفَاتُ وَ لَا يُحَدُّ بِاللُّغَاتِ وَ لَا يُعْرَفُ بِاللِّغَايَاتِ وَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا
اللَّهُ وَ حْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولَ اللَّهِ صَ نَبِيُّ الْهُدَى وَ مَوْضِعُ التَّقْوَى وَ
رَسُولُ الرَّبِّ الْأَعْلَى جَاءَ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِ الْحَقِّ لِيُنْذِرَ بِالْقُرْآنِ الْمُبِيرِ وَ الْبُرْهَانَ
الْمُسْتَنِيرِ فَصَدَعَ بِالْكِتَابِ الْمُبِينِ وَ مَضَى عَلَى مَا مَضَتْ عَلَيْهِ الرُّسُلُ الْأَوَّلُونَ أَمَا بَعْدُ
أَيُّهَا النَّاسُ فَلَا يَقُولَنَّ رِجَالٌ قَدْ كَانَتْ الدُّنْيَا غَمْرَتَهُمْ فَاتَّخَذُوا الْعَقَارَ وَ فَجَرُوا الْأَنْهَارَ
وَ رَكِبُوا أَفْرَةَ الدَّوَابِّ وَ لَبَسُوا اللَّيْنَ الثِّيَابِ فَصَارَ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ عَارًا وَ سَنَارًا
إِنْ لَمْ يَغْفِرْ لَهُمُ الْعَفَّارُ إِذَا مَنَعْتُهُمْ مَا كَانُوا فِيهِ يَخْوِضُونَ وَ صَيَّرْتُهُمْ إِلَى مَا
يَسْتَوْجِبُونَ فَيَفْقِدُونَ ذَلِكَ فَيَسْأَلُونَ وَ يَقُولُونَ ظَلَمْنَا ابْنَ أَبِي طَالِبٍ وَ حَرَمْنَا وَ
مَنَعْنَا حُقُوقَنَا فَاللَّهُ عَلَيْهِمُ الْمُسْتَعَانُ مَنْ اسْتَقْبَلَ قَبْلَتَنَا وَ أَكَلَ ذَيْبِحَتَنَا وَ آمَنَ بِنَبِيِّنَا وَ
شَهِدَ شَهَادَتَنَا وَ دَخَلَ فِي دِينِنَا أَجْرَبْنَا عَلَيْهِ حُكْمُ الْقُرْآنِ وَ حُدُودُ الْإِسْلَامِ لَيْسَ
لِأَحَدٍ عَلَى أَحَدٍ فَضْلٌ إِلَّا بِالتَّقْوَى إِلَّا وَ إِنَّا لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى أَفْضَلُ الثَّوَابِ وَ
أَحْسَنُ الْجَزَاءِ وَ الْمَأْبِ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى الدُّنْيَا لِلْمُتَّقِينَ ثَوَابًا وَ مَا عِنْدَ
اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ انظُرُوا أَهْلَ دِينِ اللَّهِ فِيمَا أَصَبْتُمْ فِي كِتَابِ اللَّهِ وَ تَرَكْتُمْ عِنْدَ

رَسُولِ اللَّهِ صَ وَ جَاهِدْتُمْ بِهِ فِي ذَاتِ اللَّهِ أِ بِحَسَبِ أُمِّ بِنَسَبِ أُمِّ بَعْمَلِ أُمِّ بَطَاعَةَ أُمِّ زَهَادَةَ وَ فِيمَا أَصْبَحْتُمْ فِيهِ رَاغِبِينَ فَسَارِعُوا إِلَى مَنَازِلِكُمْ رَحِمَكُمُ اللَّهُ الَّتِي أَمَرْتُمْ بِعِمَارَتِهَا الْعَامِرَةَ الَّتِي لَا تَخْرَبُ الْبَاقِيَةَ الَّتِي لَا تَنفَدُ الَّتِي دَعَاكُمْ إِلَيْهَا وَ حَضَّكُمْ عَلَيْهَا وَ رَعَّبَكُمْ فِيهَا وَ جَعَلَ الثَّوَابَ عِنْدَهُ عَنْهَا فَاسْتَسْتَمُوا نَعَمَ اللَّهُ عَزَّ ذِكْرُهُ بِالتَّسْلِيمِ لِقَضَائِهِ وَ الشُّكْرِ عَلَى نِعْمَائِهِ فَمَنْ لَمْ يَرْضَ بِهَذَا فَلَيْسَ مِنَّا وَ لَا إِلَيْنَا وَ إِنَّ الْحَاكِمَ يَحْكُمُ بِحُكْمِ اللَّهِ وَ لَا خَشْيَةَ عَلَيْهِ مِنْ ذَلِكَ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ [وَ فِي نُسخَةِ وَ لَا وَحْشَةَ وَ أُولَئِكَ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ] وَ قَالَ وَ قَدْ عَاتَبْتُمْ بِدِرَّتِي الَّتِي أُعَاتِبُ بِهَا أَهْلِي فَلَمْ تُبَالُوا وَ ضَرَبْتُمْ بِسَوْطِي الَّذِي أُقِيمُ بِهِ حُدُودَ رَبِّي فَلَمْ تَرَعُوا أَوْ تُرِيدُونَ أَنْ أَضْرِبَكُمْ بِسَيْفِي أَمَا إِنِّي أَعْلَمُ الَّذِي تُرِيدُونَ وَ يُقِيمُ أَوْدَكُمْ وَ لَكِنْ لَا أَشْتَرِي صَلَاحَكُمْ بِفَسَادِ نَفْسِي بَلْ يُسَلِّطُ اللَّهُ عَلَيْكُمْ قَوْمًا فَيَنْتَقِمُ لِي مِنْكُمْ فَلَا دُنْيَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا وَ لَا آخِرَةَ صِرْتُمْ إِلَيْهَا فَبُعْدًا وَ سُخْفًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ

(خطبه ای دیگر از امیر مؤمنان علی عليه السلام :

551 - اصبع بن نباته گوید: عبدالله بن عمر و فرزندان ابی بکر و سعد بن ابی وقاص به نزد امیر مؤمنان عليه السلام آمده (و به اعتبار سوابق پدرشان و خودشان) امتیازات (بیشتری از سایر مسلمانان) برای خود خواستند، علی عليه السلام به منبر رفت و مردم هم گرد او جمع شده سپس چنین فرمود:

ستایش خاص خدا است که خود اختیار دار ستایش و غایت کرم و بزرگواری است، شرح و بیان به کنهش نرسد، و به هیچ زبانی وصف او در نیاید، و به حد و غایت موجودات شناخته نگردد، و گواهی دهم که معبودی جز خدای یگانه که شریک ندارد نیست، و به راستی که محمد رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ پیامبر هدایت و مرکز تقوی و پرهیزکاری و فرستاده پروردگار اعلی است، و به حق از جانب پروردگار بر حق آمده تا بوسیله قرآن پرتو بخش و دلیل تابان

(مردمان را) بیم دهد، و او نیز با صدای رسا بوسیله قرآن مبین ماموریت خود را ابلاغ فرمود، و به همان راهی که پیامبران نخست رفتند رفت .

اما بعد: ای مردم مردانی که دنیا آنان را در خود فرو برده و زمینها بدست آورده و آنها در آنها در آورده ، و به بهترین مرکبها سوار شده ، و نرمترین جامه ها را پوشیده و با اینکار ننگ و عاری برای خویش به بار آورده اند - اگر خدای آمرزنده از ایشان نگذرد - اگر من آنها را از گردابی که در آن غوطه ورنند بیرون آرم ، و بدانچه مستحق آنند (نه بیشتر) سوق دهم و در نتیجه این دارائی و خوشی را از دست بدهند، اینان نباید در مقام پرسش بر آمده و بگویند: پسر ابوطالب (با جلوگیری ثروت و کسب مال و منال) بما ستم کرده و ما را از حقوق خویش محروم و ممنوع ساخته است ، و کمک کار من برایشان (در این باره) خدا است .

هر که رو به قبله ما آرد (و مسلمان شود)، و از ذبیحه ما (که به دستور اسلام می کشیم) بخورد، و به پیغمبر ما ایمان آورد، و شهادتین را بر زبان جاری سازد، و بدین ما در آید، ما حکم قرآن و حدود اسلام را بر او جاری سازیم (و میان او و دیگران فرق نگذاریم) کسی را بر کسی برتری و امتیازی جز به تقوا و پرهیزکاری نیست ، هان که پرهیزکاران در نزد خدا بهترین ثواب و نیکوترین پاداش و سرانجام را دارند و خدای تبارک و تعالی دنیا را پاداش پرهیزکاران قرار نداده ، و آنچه در نزد خدا است ، برای نیکوکاران بهتر (از این دنیا است).

بنگرید ای اهل دین خدا در آنچه در کتاب خدا بدست آورید (یعنی امتیازات و برتریهای ملاک آن قرآن است) و آنچه را در نزد رسول خدا بجای نهادید (و بدان امتیازات در نزد او تقرب می یافتید) و بدان در راه خدا جهاد کردید آیا (آن

امتیازات) به نژاد و خانواده بود یا به عمل و طاعت و زهد؟ و آن‌ها را با آنچه امروزه بدان مشتاق گشته اید بسنجید!

بشتابید به سوی منزلگاههای خویش - خدایتان رحمت کند - آن منزلگاههایی که مامور به آباد کردنش هستید، آن آبادانی (که اگر به راستی آباد شد) ویرانی ندارد، آن منزل ماندنی که پایان ندارد، آن منزلیکه خدا شما را بدان دعوت کرده، و بدان تشویق نموده، و راغبان ساخته است، و پاداش آن را نزد خویش مقرر داشته است. شما نعمتهای خدای عزوجل را با تسلیم شدن در برابر قضای او و شکر بر نعمتهای او کامل کنید، زیرا هر که بدان راضی و قانع نباشد از ما نیست و به ما توجه ندارد، و همانا حاکم تنها به حکم خدا حکم کند و از این کار ترسی بر او نیست، و آنها را رستگاران.

و در نسخه ایست که فرمود: و ترسی و وحشتی ندارد و اینانند کسانی که بیمی برایشان نیست و اندوهگین هم نشوند.

و فرمود: من شما را با همین تازیانه ام که خانواده ام را بدان تنبیه کنم تنبیه کرده ام و شما باکی ندارید، و با همان شلاقی که بوسیله آن حدود احکام پروردگارم را برپا دارم شما را تادیب کنم ولی شما دست نکشیدید، آیا دلستان می خواهد اینبار با شمشیر شما را بزنم؟

آری من می دانم شما چه می خواهید و هم می دانم که این کجی شما را چه چیز درست می کند ولی من روبراه شدن وضع شما را به فساد و تباه شدن وضع خودم نمی خرم، و خداوند بر شما مسلط گرداند مردمی را که انتقام مرا از شما بگیرند که نه دنیائی داشته باشید که از آن بهره مند گردید، و نه آخرتی که سرانجام بدانجا روید، پس دودی و نابودی باد بر جهنمیان.

حديث شماره : 552

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى وَ أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ جَمِيعاً عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَدِيدٍ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ سَأَلَهُ حُمْرَانٌ فَقَالَ جَعَلَنِي اللَّهُ فِدَاكَ لَوْ حَدَّثْتَنَا مَتَى يَكُونُ هَذَا الْأَمْرُ فَسُرَرْنَا بِهِ فَقَالَ يَا حُمْرَانُ إِنَّ لَكَ أَصْدِقَاءَ وَ إِخْوَاناً وَ مَعَارِفَ إِنْ رَجُلًا كَانَ فِيمَا مَضَى مِنَ الْعُلَمَاءِ وَ كَانَ لَهُ ابْنٌ لَمْ يَكُنْ يَرَعِبُ فِي عِلْمِ أَبِيهِ وَ لَا يَسْأَلُهُ عَنْ شَيْءٍ وَ كَانَ لَهُ جَارٌ يَأْتِيهِ وَ يَسْأَلُهُ وَ يَأْخُذُ عَنْهُ فَحَضَرَ الرَّجُلُ الْمَوْتَ فَدَعَا ابْنَهُ فَقَالَ يَا بُنَيَّ إِنَّكَ قَدْ كُنْتَ تَزْهَدُ فِيمَا عِنْدِي وَ تَقِلُّ رَعْبَتَكَ فِيهِ وَ لَمْ تَكُنْ تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ وَ لِي جَارٌ قَدْ كَانَ يَأْتِينِي وَ يَسْأَلُنِي وَ يَأْخُذُ مِنِّي وَ يَحْفَظُ عَنِّي فَإِنْ اِحْتَجَجْتَ إِلَى شَيْءٍ فَآتِهِ وَ عَرَفَهُ جَارُهُ فَهَلَكَ الرَّجُلُ وَ بَقِيَ ابْنُهُ فَرَأَى مَلِكٌ ذَلِكَ الزَّمَانَ رُؤْيَا فَسَأَلَ عَنِ الرَّجُلِ فَقِيلَ لَهُ قَدْ هَلَكَ فَقَالَ الْمَلِكُ هَلْ تَرَكَ وَ لَدَا فَقِيلَ لَهُ نَعَمْ تَرَكَ ابْنًا فَقَالَ أَتُونِي بِهِ فَبُعِثَ إِلَيْهِ لِيَأْتِيَ الْمَلِكَ فَقَالَ الْغُلَامُ وَ اللَّهُ مَا أَدْرِي لِمَا يَدْعُونِي الْمَلِكُ وَ مَا عِنْدِي عِلْمٌ وَ لَتَيْنُ سَأَلَنِي عَنْ شَيْءٍ لَأَفْتَضِحَنَّ فَذَكَرَ مَا كَانَ أَوْصَاهُ أَبُوهُ بِهِ فَآتَى الرَّجُلَ الَّذِي كَانَ يَأْخُذُ الْعِلْمَ مِنْ أَبِيهِ فَقَالَ لَهُ إِنَّ الْمَلِكَ قَدْ بَعَثَ إِلَيَّ يَسْأَلُنِي وَ لَسْتُ أَدْرِي فِيمَا بَعَثَ إِلَيَّ وَ قَدْ كَانَ أَبِي أَمْرَنِي أَنْ أَتِيكَ إِنْ اِحْتَجَجْتُ إِلَى شَيْءٍ فَقَالَ الرَّجُلُ وَ لَكِنِّي أَدْرِي فِيمَا بَعَثَ إِلَيْكَ فَإِنْ أَخْبَرْتُكَ فَمَا أَخْرَجَ اللَّهُ لَكَ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ بَيْنِي وَ بَيْنَكَ فَقَالَ نَعَمْ فَاسْتَحْلَفَهُ وَ اسْتَوْثَقَ مِنْهُ أَنْ يَفِي لَهُ فَأَوْثَقَ لَهُ الْغُلَامُ فَقَالَ إِنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَسْأَلَكَ عَنْ رُؤْيَا رَأَاهَا أَيُّ زَمَانٍ هَذَا فَقُلْ لَهُ هَذَا زَمَانُ الذُّبِّ فَآتَاهُ الْغُلَامُ فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ هَلْ تَدْرِي لِمَ أُرْسَلْتُ إِلَيْكَ فَقَالَ أُرْسَلْتُ إِلَيَّ تُرِيدُ أَنْ تَسْأَلَنِي عَنْ رُؤْيَا رَأَيْتَهَا أَيُّ زَمَانٍ هَذَا فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ صَدَقْتَ فَأَخْبَرَنِي أَيُّ زَمَانٍ هَذَا فَقَالَ لَهُ زَمَانُ الذُّبِّ فَأَمَرَ لَهُ بِجَائِزَةٍ فَقَبَضَهَا الْغُلَامُ وَ

أَنْصَرَفَ إِلَى مَنْزِلِهِ وَ أَبِي أَنْ يَفِي لِصَاحِبِهِ وَ قَالَ لَعَلِّي لَا أُفِدُّ هَذَا الْمَالَ وَ لَا آكُلُهُ
 حَتَّى أَهْلِكَ وَ لَعَلِّي لَا أَحْتَاجُ وَ لَا أَسْأَلُ عَنْ مِثْلِ هَذَا الَّذِي سُئِلْتُ عَنْهُ فَمَكَثَ مَا
 شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ إِنَّ الْمَلِكَ رَأَى رُؤْيَا فَبَعَثَ إِلَيْهِ يَدْعُوهُ فَدَمَّ عَلَى مَا صَنَعَ وَ قَالَ وَ اللَّهُ
 مَا عِنْدِي عِلْمٌ آتِيهِ بِهِ وَ مَا أَدْرِي كَيْفَ أَصْنَعُ بِصَاحِبِي وَ قَدْ غَدَرْتُ بِهِ وَ لَمْ أَفِ لَهُ
 ثُمَّ قَالَ لَا تَيَبَّنِي عَلَى كُلِّ حَالٍ وَ لَا عْتَدِرَنَّ إِلَيْهِ وَ لَا حَلْفَنَّ لَهُ فَلَعَلَّهُ يُخْبِرُنِي فَآتَاهُ فَقَالَ
 لَهُ إِنِّي قَدْ صَنَعْتُ الَّذِي صَنَعْتَ وَ لَمْ أَفِ لَكَ بِمَا كَانَ بَيْنِي وَ بَيْنَكَ وَ تَفَرَّقَ مَا كَانَ
 فِي يَدِي وَ قَدْ احْتَجْتُ إِلَيْكَ فَانْتَشِدُكَ اللَّهُ أَنْ لَا تَخْذُلْنِي وَ أَنَا أُوثِقُ لَكَ أَنْ لَا
 يَخْرُجَ لِي شَيْءٌ إِلَّا كَانَ بَيْنِي وَ بَيْنَكَ وَ قَدْ بَعَثَ إِلَى الْمَلِكِ وَ لَسْتُ أَدْرِي عَمَّا
 يَسْأَلُنِي فَقَالَ إِنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَسْأَلَكَ عَنْ رُؤْيَا رَأَاهَا أَيُّ زَمَانٍ هَذَا فَقُلْ لَهُ إِنَّ هَذَا
 زَمَانُ الْكِبْشِ فَآتَى الْمَلِكَ فَدَخَلَ عَلَيْهِ فَقَالَ لِمَا بَعَثْتُ إِلَيْكَ فَقَالَ إِنَّكَ رَأَيْتَ رُؤْيَا
 وَ إِنَّكَ تُرِيدُ أَنْ تَسْأَلَنِي أَيُّ زَمَانٍ هَذَا فَقَالَ لَهُ صَدَقْتَ فَأَخْبِرُنِي أَيُّ زَمَانٍ هَذَا
 فَقَالَ هَذَا زَمَانُ الْكِبْشِ فَأَمَرَ لَهُ بِصِلَةٍ فَقَبِضْهَا وَ أَنْصَرَفَ إِلَى مَنْزِلِهِ وَ تَدَبَّرَ فِي رَأْيِهِ
 فِي أَنْ يَفِي لِصَاحِبِهِ أَوْ لَا يَفِي لَهُ فَهَمَّ مَرَّةً أَنْ يَفْعَلَ وَ مَرَّةً أَنْ لَا يَفْعَلَ ثُمَّ قَالَ لَعَلِّي
 أَنْ لَا أَحْتَاجَ إِلَيْهِ بَعْدَ هَذِهِ الْمَرَّةِ أَبَدًا وَ أَجْمَعَ رَأْيَهُ عَلَى الْغَدْرِ وَ تَرَكَ الْوَفَاءَ فَمَكَثَ
 مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ إِنَّ الْمَلِكَ رَأَى رُؤْيَا فَبَعَثَ إِلَيْهِ فَدَمَّ عَلَى مَا صَنَعَ فِيمَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ
 صَاحِبِهِ وَ قَالَ بَعْدَ غَدْرِ مَرَّتَيْنِ كَيْفَ أَصْنَعُ وَ لَيْسَ عِنْدِي عِلْمٌ ثُمَّ أَجْمَعَ رَأْيَهُ عَلَى
 إِيْتَانِ الرَّجُلِ فَآتَاهُ فَنَاشَدَهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ سَأَلَهُ أَنْ يُعَلِّمَهُ وَ أَخْبَرَهُ أَنَّ هَذِهِ
 الْمَرَّةَ يَفِي مِنْهُ وَ أُوثِقَ لَهُ وَ قَالَ لَا تَدْعُنِي عَلَى هَذِهِ الْحَالِ فَإِنِّي لَا أَعُودُ إِلَى الْغَدْرِ
 وَ سَأَفِي لَكَ فَاسْتَوْتَقَ مِنْهُ فَقَالَ إِنَّهُ يَدْعُوكَ يَسْأَلُكَ عَنْ رُؤْيَا رَأَاهَا أَيُّ زَمَانٍ هَذَا
 فَإِذَا سَأَلَكَ فَأَخْبِرْهُ أَنَّهُ زَمَانُ الْمِيزَانِ قَالَ فَآتَى الْمَلِكَ فَدَخَلَ عَلَيْهِ فَقَالَ لَهُ لِمَ
 بَعَثْتُ إِلَيْكَ فَقَالَ إِنَّكَ رَأَيْتَ رُؤْيَا وَ تُرِيدُ أَنْ تَسْأَلَنِي أَيُّ زَمَانٍ هَذَا فَقَالَ صَدَقْتَ
 فَأَخْبِرُنِي أَيُّ زَمَانٍ هَذَا فَقَالَ هَذَا زَمَانُ الْمِيزَانِ فَأَمَرَ لَهُ بِصِلَةٍ فَقَبِضْهَا وَ انْطَلَقَ بِهَا

إِلَى الرَّجُلِ فَوَضَعَهَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَقَالَ قَدْ جِئْتُكَ بِمَا خَرَجَ لِي فَقَاسِمْنِيهِ فَقَالَ لَهُ
الْعَالِمُ إِنَّ الزَّمَانَ الْأَوَّلَ كَانَ زَمَانَ الذُّبِّ وَإِنَّكَ كُنْتَ مِنَ الذُّبَابِ وَإِنَّ الزَّمَانَ الثَّانِيَّ
كَانَ زَمَانَ الْكَبْشِ يَهُمُّ وَلَا يَفْعَلُ وَكَذَلِكَ كُنْتَ أَنْتَ تَهُمُّ وَلَا تَفْعَلُ وَكَانَ هَذَا زَمَانَ
الْمِيزَانَ وَكُنْتَ فِيهِ عَلَى الْوَفَاءِ فَاقْبِضْ مَا لَكَ لَا حَاجَةَ لِي فِيهِ وَرَدَّهُ عَلَيْهِ

(552 - زرارہ گوید: حمران از امام باقر علیه السلام پرسید: خدا مرا به قربانت کند

چه خوب بود برای ما بیان می فرمودی که این امر (حکومت حقہ) چه وقت
خواهد بود تا بدان شاد و خورسند شویم؟

حضرت در پاسخ فرمود: ای حمران تو دوستان و برادران و آشنایانی
داری (شرح این کلام حضرت در آخر حدیث بیاید).

(ای حمران) در زمان های قدیم مرد دانشمندی بود و این مرد پسری داشت
که به دانش پدر شوق و رغبتی نداشت و از معلومات او چیزی نمی پرسید (تا
آن را فرا گیرد) ولی در عوض همسایه ای داشت که به نزد آن مرد عالم می آمد
و از او می پرسید و علوم او را فرا می گرفت .

و هنگامی که وقت مرگ این مرد عالم فرا رسید پسر خود را طلبید و به او
گفت : پسر جانم تو از فرا گرفتن دانش من کناره گیری می کردی و چندان
رغبتی بدان نداشتی و اینرو چیزی از من نمی پرسیدی ولی من همسایه ای دارم
که به نزد من می آمد و از من می پرسید و دانش مرا فرا می گرفت و آنها را
ضبط می کرد، پس هر گاه تو به چیزی نیازمند شدی به نزد او برو، و همسایه
مزبور را به پرسش معرفی کرد.

آن مرد عالم از دنیا رفت و پسرش بجاماند، تا اینکه پادشاه آن زمان خوابی
دید (و برای کشف آن خواب) سراغ آن مرد عالم را گرفت ، بدو گفتند: از دنیا

رفته است ، پرسید آیا پسری بجای گذارده ؟ گفتند: آری یک پسر دارد، پادشاه گفت : او را پیش من آرید.

کسی را به نزد او فرستادند که به نزد پادشاه بیاید، آن پسر با خود گفت : به خدا من نمی دانم پادشاه برای چه مرا خواسته و چیزی هم بلد نیستم ، و اگر از من چیزی بپرسد حتما رسوا خواهم شد! در این وقت به ییاد سفارش پدرش افتاد (که بدو گفته بود هر گاه نیازمند به چیزی از علم من شدی به نزد همسایه برو) از اینرو به نزد آن همسایه ای که علوم پدرش را فرا گرفته بود رفته به او گفت :

پادشاه مرا خواسته و من نمی دانم برای چه مرا خواسته است ، و همانا پدرم به من دستور داده که هرگاه محتاج به چیزی شدم به نزد تو بیایم ، آن مرد گفت : ولی من می دانم برای چه تو را خواسته و اگر بتو بگویم و آن وقت اگر چیزی خدا روزی تو کرد (و پادشاه به تو جایزه و انعامی داد) مال هر دوی ما باشد (و آن را با من قسمت کنی و سهمی هم به من می دهی)؟

آن جوان گفت : آری ، مرد مزبور او را قسم داد و پیمان محکمی از او گرفت که به این قرار داد عمل کند و آن جوانک نیز پیمان محکمی در اینباره بست و قول قطعی داد که به قرارداد عمل نماید.

مرد مزبور بدو گفت : پادشاه خوابی دیده و می خواهد از تو بپرسد: اکنون چه زمانی است ، و تو در پاسخ او بگو: اکنون زمان گرگ است .

آن جوان به نزد پادشاه آمد و شاه از او پرسید: میدانی من برای چه به سراغ فرستاده ام ؟ گفت : تو به نزد من فرستاده ای تا درباره خوابی که دیده ای از من بپرسی که اکنون چه زمانی است ؟

پادشاه گفت : آری راست گفתי اکنون چه زمانی است ؟ پاسخ داد: زمان
گرگ است .

پادشاه دستور داد جایزه ای به او بدهند، جوان جایزه را گرفت و به خانه
خود برگشت و به وعده ای که با آن مرد داده بود وفا نکرد و سهم او را
نپرداخت و با خود گفت : شاید این مال برای من تا آخر عمر کافی باشد و از
این به بعد هم محتاج به سؤ ال از آنمرد نشوم و چنین مسئله ای که اینبار از من
پرسیدند دیگر نپرسند (تا ناچار باشم نزد او بروم).

این گذشت تا اینکه دوباره پادشاه خوابی دید و به سراغ همان جوان فرستاد،
جوان از کرده خود پشیمان شد و با خود گفت : من که چیزی بلد نیستم که به
نزد پادشاه بروم و از آنسو نمی دانم با این پیمان شکنی و بی وفائی که با آن
مرد دانشمند کرده ام بچه روئی بنزد او بروم ، دوباره گفت : به هر صورت هست
به نزد او می روم و از او عذرخواهی می کنم و برایش قسم می خورم شاید (از
تقصیر من در گذرد و) دوباره به من خبر دهد.

پس به نزد آن مرد آمد و به او گفت : (گذشته ها گذشته است و) من آنچه
نباید بکنم کردم و به پیمانی که میان من و تو بود وفا نکردم و اکنون نیز چیزی
از آن پولی که بدستم رسید باقی نمانده و دوباره محتاج تو شده ام ، تو را به
خدا سوگند که مرا شرمنده و خوار نکنی و من اینبار با تو قرار و عهد محکمی
می بندم که چیزی نصیب من نشود جز آنکه بطور مساوی مال من و تو هر دو
باشد، و پادشاه مرا خواسته و نمی دانم اینبار چه سؤ الی دارد.

آنمرد گفت : پادشاه دوباره خوابی دیده می خواهد از تو بپرسد این زمان چه
زمانی است ؟

و چون این سؤال را کرد تو در جوابش بگو: زمان قوچ (گوسفند نر) است ، جوانک به نزد پادشاه آمد و بر او وارد شد. پادشاه از او پرسید: (می دانی) برای چه به سراغ تو فرستادم؟ گفت: (آری) خوابی دیده ای و می خواهی بررسی چه زمانی است؟ پادشاه گفت: راست گفتی اکنون بگو: چه زمانی است؟ گفت: زمان قوچ است.

پادشاه دستور داد جایزه ای به او دادند، جوانک جایزه را گرفت و به خانه اش بازگشت و در کار خود به اندیشه فرو رفت که آیا اینبار به وعده عمل کنم (و سهم او را بپردازم) یا وفا نکنم (و مانند بار پیش همه را برای خود بردارم) گاهی تصمیم می گرفت به وعده وفا کند و گاهی منصرف می شد تا بالاخره با خود گفت: شاید بعد از این دیگر من هیچوقت نیازمند بدین مرد نشوم و تصمیم به پیمان شکنی گرفت و به قولی که داده بود وفا نکرد.

این جریان هم گذشت و باز (برای سومین بار) پادشاه خوابی دید و به نزد آن جوان فرستاد جوانک از پیمان شکنی با آنمرد (به سختی) پشیمان شد و گفت: با اینکه دوبار پیمان شکنی کردم اکنون چه کنم و چیزی هم بلد نیستم، و بالاخره (بس از فکر زیاد) تصمیم گرفت به نزد همان مرد دانشمند برود، پس به نزد آنمرد آمد و او را به خدای تبارک و تعالی سوگند داد و از او خواست که مطلب را به او یاد دهد، و قول داد که اینبار به وعده وفا کند و پیمان را محکم کرده بدو گفت: مرا به این حال وا مگذار و من از این پس پیمان شکنی نخواهم کرد و به وعده ای که داده ام وفا می کنم.

آنمرد از او پیمان گرفت و بدو گفت: او تو را خواسته تا از خوابی که دیده از تو بپرسد که این زمان چه زمانی است؟ و چون چنین سؤالی از تو کرد به او بگو: این زمان زمان ترازو و میزان است.

جوان به نزد پادشاه آمد و بر او وارد شد، پادشاه گفت: می دانی برای چه پیش تو فرستاده ام؟ جوان گفت: خوابی دیده ای و می خواهی بررسی این چه زمانی است. پادشاه گفت: راست گفתי بگو: چه زمانی است؟ پاسخ داد: زمان ترازو و میزان است، پادشاه دستور داد جایزه ای بدو دادند، و اینبار جوانک آن مال را برداشته و همه را آورد پیش روی آنمرد دانشمند گذارد و گفت: آنچه اینبار گرفتم (بی کم و کاست) همه را به نزد تو آوردم تا تو سهم مرا بدهی.

مرد دانشمند گفت: زمان اول زمان گرگ بود و تو هم از گرگان بودی، و زمان دوم زمان قوچ بود که تصمیم می گیرد ولی انجام ندهد، و تو هم تصمیم می گرفتی ولی وفا نکردی، و این زمان میزان و عدل است و تو به وعده خویش وفا کردی، اکنون همه این مال را بردار که مرا بدان نیازی نیست، و همه مال را به او پس داد. شرح:

مجلسی رحمته الله علیه در توضیح جمله: (ان لک اصدقاء و اخوانا) (که در صدر حدیث است) چند احتمال ذکر کرده:

- 1 - مقصود از نقل این حکایت این باشد که این زمان وفای به عهد و پیمان نیست، و اگر تو زمان ظهور دولت حقه را بدانی به آشنایان و برادرانی که داری بازگویی می کنی و این خبر میان مردم پراکنده می شود و در نتیجه فساد بزرگی به بار می آورد، و اگر قول هم بدهی که آن را مکتوم و پنهان نگهداری فایده ندارد زیرا به این قول عمل نخواهی کرد چون زمان میزان و عدل نشده.
- 2 - مقصود این باشد که تو آشنایان و دوستانی داری بنگر بین آیا آنها در یک کاری با تو توافق می کنند یا در هیچ موردی به وعده با تو عمل می کنند، و با این وضع چگونه امام در یک چنین زمانی ظهور کند.

3 - مراد این باشد که تو می توانی این مطلب (یعنی بدست آوردن زمان ظهور امام) را خود بدست آوری ، زیرا تو آشنایان و دوستانی داری پس در حال ایشان بنگر و دقت کن ، هرگاه دیدی که تصمیم قطعی به فرمانبرداری از امام دارند و بطور کامل تسلیم امام خود هستند بدان که آنوقت زمان ظهور قائم عجله است ، زیرا قیام او مشروط به چنین حالی است ، و تو می توانی از طرز رفتار آشنایان و دوستانت وضع عموم مردم را نیز بدست آوری چون به قول معروف مشت نمونه خروار است .

حدیث شماره : 553

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ أَحْمَدَ الْكُوفِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ التَّيْمِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ سَبَاطٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ جَعْفَرٍ قَالَ حَدَّثَنِي مُعْتَبٌ أَوْ غَيْرُهُ قَالَ بَعَثَ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْحَسَنِ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عجله يَقُولُ لَكَ أَبُو مُحَمَّدٍ أَنَا أَشْجَعُ مِنْكَ وَ أَنَا أَسْخَى مِنْكَ وَ أَنَا أَعْلَمُ مِنْكَ فَقَالَ لِرَسُولِهِ أَمَّا الشَّجَاعَةُ فَوَاللَّهِ مَا كَانَ لَكَ مَوْقِفٌ يُعْرَفُ فِيهِ جُبْنُكَ مِنْ شَجَاعَتِكَ وَ أَمَّا السَّخَاءُ فَهُوَ الَّذِي يَأْخُذُ الشَّيْءَ مِنْ جِهَتِهِ فَيَضَعُهُ فِي حَقِّهِ وَ أَمَّا الْعِلْمُ فَقَدْ أَعْتَقَ أَبُوكَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عجله أَلْفَ مَمْلُوكٍ فَسَمَّ لَنَا خَمْسَةً مِنْهُمْ وَ أَنْتَ عَالِمٌ فَعَادَ إِلَيْهِ فَأَعْلَمَهُ ثُمَّ عَادَ إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُ يَقُولُ لَكَ أَنْتَ رَجُلٌ صُحْفِيٌّ فَقَالَ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عجله قُلْ لَهُ إِي وَاللَّهِ صُحْفٌ إِبْرَاهِيمَ وَ مُوسَى وَ عِيسَى وَرِثْتَهَا عَنْ آبَائِي ع

(553 - معتب یا دیگری گوید: عبدالله بن حسن (معروف به عبدالله محض که فرزند حسن مثنی است و داعیه خلافت برای پسرانش محمد و ابراهیم داشت و بالاخره هم هر سه بدست منصور عباسی کشته شدند) برای امام صادق عجله پیغام داد که ابومحمد (یعنی خودش) می گوید: من از تو شجاعتر و با سخاوت تر و دانشمندترم ؟

امام صادق علیه السلام بفرستاده او فرمود (که به عبدالله بگوید): اما شجاعت که به خدا سوگند هنوز صحنه نبردی برای تو پیش نیامده که بزدلی تو از شجاعتت تشخیص داده شود (و معلوم گردد که شجاعی یا ترسو) و اما سخاوت عبارت است از اینکه انسان چیزی را از راه مشروع آن بدست آورد و آن را در جای خود مصرف کند (مجلسی رحمته الله علیه گوید: یعنی تو اینگونه نیستی بلکه اموال را از مردم می گیری و در راه تحصیل خلافت نا مشروع پسرت محمد خرج می کنی) و اما علم و دانش پس پدر تو علی بن ابی طالب هزار بنده آزاد کرد تو که دانشمندی نام پنج تن از آنها را برای ما برگو!

فرستاده نزد عبدالله بن حسن آمد و سخن امام علیه السلام را به او گفت: سپس به نزد آنحضرت باز گشته گفت: عبدالله بن حسن می گوید: تو مردی صحفی هستی (یعنی معلوماتت از روی کتابها است) اما صادق علیه السلام فرمود: به او بگو: آری به خدا صحف (و کتابهای) ابراهیم و موسی و عیسی که آنها را از پدرانم به ارث برده ام .

حدیث شماره : 554

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عَيْسَى عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عُمَرَ الْيَمَانِيِّ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ لَهُمْ قَدَمٌ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ فَقَالَ هُوَ رَسُولُ اللَّهِ ص

(554 - از امام صادق عليه السلام روایت شده که در تفسیر گفتار خدای تبارک و تعالی : (و مژده ده به کسانی که ایمان آورده اند که آنها سابقه نیک (یا مزد خوبی) نزد پروردگارشان دارند) (سوره یونس آیه 2) فرمود: مقصود (از سابقه نیک) رسول خدا صلی الله علیه و آله است (که آنحضرت برای ایشان شفاعت کند).)

حدیث شماره : 555

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ يَحْيَى الْكَاهِلِيِّ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ مَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ قَالَ لَمَّا أُسْرِيَ بِرَسُولِ اللَّهِ ص أَتَاهُ جِبْرَائِيلُ بِالْبُرَاقِ فَرَكِبَهَا فَاتَتْ بَيْتَ الْمُقَدَّسِ فَلَقِيَ مَنْ لَقِيَ مِنْ إِخْوَانِهِ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ عليهم السلام ثُمَّ رَجَعَ فَحَدَّثَ أَصْحَابَهُ أَنِّي أَتَيْتُ بَيْتَ الْمُقَدَّسِ وَ رَجَعْتُ مِنَ اللَّيْلَةِ وَ قَدْ جَاءَنِي جِبْرَائِيلُ بِالْبُرَاقِ فَرَكِبْتُهَا وَ آيَةٌ ذَلِكَ أَنِّي مَرَرْتُ بِعَبْرِ لِأَبِي سُفْيَانَ عَلَى مَاءٍ لِيَنِي فُلَانٍ وَ قَدْ أَضَلُّوا جَمَلًا لَهُمْ أَحْمَرَ وَ قَدْ هَمَّ الْقَوْمُ فِي طَلْبِهِ فَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ إِنَّمَا جَاءَ الشَّامَ وَ هُوَ رَاكِبٌ سَرِيعٌ وَ لَكِنَّكُمْ قَدْ أَتَيْتُمُ الشَّامَ وَ عَرَفْتُمُوهَا فَسَلُّوهُ عَنْ أَسْوَاقِهَا وَ أَبْوَابِهَا وَ تَجَارِهَا فَقَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ الشَّامُ وَ كَيْفَ أَسْوَاقُهَا قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص إِذَا سُئِلَ عَنِ الشَّيْءِ لَا يَعْرِفُهُ شُقَّ عَلَيْهِ حَتَّى يُرَى ذَلِكَ فِي وَجْهِهِ قَالَ فَبَيْنَمَا هُوَ كَذَلِكَ إِذْ

أَتَاهُ جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذِهِ الشَّامُ قَدْ رُفِعَتْ لَكَ فَالْتَمَتَ رَسُولُ اللَّهِ صَ فَاذًا هُوَ بِالشَّامِ بِأَبْوَابِهَا وَ أَسْوَاقِهَا وَ تُجَارِهَا فَقَالَ أَيْنَ السَّائِلُ عَنِ الشَّامِ فَقَالُوا لَهُ فُلَانٌ وَ فُلَانٌ فَاجَابَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَ فِي كُلِّ مَا سَأَلُوهُ عَنْهُ فَلَمْ يُؤْمِنْ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى وَ مَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَ النُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ثُمَّ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ لَا نُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ وَ بِاللَّهِ وَ بِرَسُولِهِ ص

(555 - عبدالله بن يحيى كاهلى از امام صادق عليه السلام روايت کرده که در تفسير گفتار خداى عزوجل (اين آيه ها و بيم دادن ها براى گروهى که ايمان نياورند سود بخش نيست) (سوره يونس آيه 101) فرمود: چون رسول خدا ﷺ به معراج رفت ، جبرئيل براى او براق را آورد و حضرت سوار آن شد و به بيت المقدس رفت ، و در آنجا برادران پيغمبر خود را ديدار کرد، سپس بازگشته به اصحاب خود باز گفت : که من دوش به بيت المقدس رفتم و بازگشتم و جبرئيل براى من براق را آورد و من بر آن سوار شدم ، و نشانه آنچه مى گويم آنست که من به کاروان ابى سفيان برخوردم که بر سر آگاه فلان قبيله بودند، و شتر سرخ موئى از آنها گم شده بود و در صدد پيداکردنش بودند. آنها که سخنان آنحضرت را شنيدند با هم گفتند: او سوار تند روى بوده که به شام رفته (و باز گشته) و شما به شام رفته و آنجا را ديده ايد اينک از بازارها و دروازه ها و بازرگانان آنجا از او پيرسيد، گفتند: اى رسول خدا شام و بازارهاى آن چگونه است ؟

امام صادق عليه السلام فرمود: رسول خدا چنان بود که اگر چيزى را که نمى دانست از او مى پرسيدند بر او سخن و ناگوار بود بطوريکه اثر آن در چهره اش ظاهر مى شد - در اين ميان (که به فکر فرو رفته بود) جبرئيل به نزد آنحضرت

آمده عرض کرد: ای رسول خدا این شام است که در برابر چشم تو قرار گرفته رسول خدا ﷺ نگاه کرد و شام را با همه دروازه ها و بازرگانانش در پیش روی خود مشاهده کرد، فرمود: کجاست آنکس که از وضع شام از من پرسید؟ گفتند: فلانی و فلانی بودند، رسول خدا ﷺ رو بدانها کرده و از هرچه آنها پرسیدند پاسخشان را داد، با اینحال جز اندکی از آنها بدانحضرت ایمان نیاوردند و همین است تفسیر گفتار خدای تبارک و تعالی: (این آیه ها و بیم دادن آنها برای گروهی که ایمان نیاوردند و همین است تفسیر گفتار خدای عزوجل: (این آیه ها و بیم دادن آنها برای گروهی که ایمان نیاوردند سود بخش نیست) سپس امام صادق علیه السلام فرمود: به خدا پناه می بریم از اینکه ما به خدا و رسولش ایمان نداشته باشیم، ما ایمان داریم به خدا و رسول او ﷺ .

حدیث شماره : 556

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ التَّمِيمِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمْرَةَ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ إِذَا قَالَ الْمُؤْمِنُ لِأَخِيهِ أَفَّ خَرَجَ مِنْ وَلَائِيهِ وَإِذَا قَالَ أَنْتَ عَدُوِّي كَفَرَ أَحَدُهُمَا لِأَنَّهُ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ أَحَدٍ عَمَلًا فِي تَثْرِيْبٍ عَلَى مُؤْمِنٍ نَصِيْحَةٍ وَلَا يَقْبَلُ مِنْ مُؤْمِنٍ عَمَلًا وَهُوَ يُضْمِرُ فِي قَلْبِهِ عَلَى الْمُؤْمِنِ سُوءًا لَوْ كُشِفَ الْغِطَاءُ عَنِ النَّاسِ فَنَظَرُوا إِلَى وَصَلِ مَا بَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَبَيْنَ الْمُؤْمِنِ خَضَعَتْ لِلْمُؤْمِنِينَ رِقَابُهُمْ وَتَسَهَّلَتْ لَهُمْ أُمُورُهُمْ وَوَلَّانَتْ لَهُمْ طَاعَتُهُمْ وَوَلَوْ نَظَرُوا إِلَى مَرْدُودِ الْأَعْمَالِ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ لَقَالُوا مَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مِنْ أَحَدٍ عَمَلًا وَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ لِرَجُلٍ مِنَ الشَّيْعَةِ أَنْتُمْ الطَّيِّبُونَ وَنِسَاؤُكُمْ الطَّيِّبَاتُ كُلُّ مُؤْمِنَةٍ حَوْرَاءُ عَيْنَاءُ وَكُلُّ مُؤْمِنٍ صَدِيقٌ قَالَ وَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ شَبِعْنَا أَقْرَبَ الْخَلْقِ مِنْ عَرْشِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بَعْدَنَا

وَمَا مِنْ شَيْعَتِنَا أَحَدٌ يُقُومُ إِلَى الصَّلَاةِ إِلَّا اكْتَنَفْتُهُ فِيهَا عَدَدَ مَنْ خَالَفَهُ مِنَ الْمَلَائِكَةِ يُصَلُّونَ عَلَيْهِ جَمَاعَةً حَتَّى يَفْرُغَ مِنْ صَلَاتِهِ وَإِنَّ الصَّائِمَ مِنْكُمْ لَيَرْتَعُ فِي رِيَاضِ الْجَنَّةِ تَدْعُو لَهُ الْمَلَائِكَةُ حَتَّى يُفْطِرَ وَ سَمِعْتُهُ يَقُولُ أَنْتُمْ أَهْلُ تَحِيَّةِ اللَّهِ بِسَلَامِهِ وَ أَهْلُ أَثَرَةِ اللَّهِ بِرَحْمَتِهِ وَ أَهْلُ تَوْفِيقِ اللَّهِ بِعِصْمَتِهِ وَ أَهْلُ دَعْوَةِ اللَّهِ بِطَاعَتِهِ لَا حِسَابٌ عَلَيْكُمْ وَ لَا خَوْفٌ وَ لَا حُزْنٌ أَنْتُمْ لِلْجَنَّةِ وَ الْجَنَّةُ لَكُمْ أَسْمَاؤُكُمْ عِنْدَنَا الصَّالِحُونَ وَ الْمُصْلِحُونَ وَ أَنْتُمْ أَهْلُ الرِّضَا عَنِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ بِرِضَاهُ عَنْكُمْ وَ الْمَلَائِكَةُ إِخْوَانُكُمْ فِي الْخَيْرِ فَإِذَا جُهِدْتُمْ ادْعُوا وَ إِذَا غَفَلْتُمْ اجْهَدُوا وَ أَنْتُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ دِيَارُكُمْ لَكُمْ جَنَّةٌ وَ قُبُورُكُمْ لَكُمْ جَنَّةٌ لِلْجَنَّةِ خُلِقْتُمْ وَ فِي الْجَنَّةِ نَعِيمُكُمْ وَ إِلَى الْجَنَّةِ تَصِيرُونَ

(556 - ابو حمزه گوید: شنیدم از امام صادق علیه السلام که می فرمود: همینکه مؤمنی به برادر مؤمن خود (ف) بگوید (و به او پرخاش کند) از ولایت او (و) پیوند دوستی که خدا میان آنها قرار داده (بیرون رود، و چون بدو گوید: تو دشمن من هستی، یکی از آندو نفر کافر شده زیرا خدای عزوجل از کسی عملی را نپذیرد که بخواهد مؤمنی را با عتاب و سرزنش نصیحت کند، و از مؤمنی که در دلش قصد سوئی نسبت به مؤمن دیگری داشته باشد عملی را قبول نکند، اگر پرده از پیش چشم مردم برداشته می شد و می نگریستند بدان پیوندی که میان خدای عزوجل و (بنده) مؤمن (او) است گردنهایشان در برابر مؤمنین خم می شد و کارهای آنها بر ایشان هموار می گردید. و فرمانبرداری آنها بر ایشان آسان می گشت، و اگر نگاه می کردند به آن اعمالی که مردود شده هر آینه می گفتند: خدای عزوجل هیچ عملی را از کسی نمی پذیرد.

ر و شنیدم از آنحضرت که به مردی از شیعیان می فرمود: شمائید پاکان ، زنانتان نیز پاکان هستند، هر زن با ایمانی (در بهشت) حوریه ای خوش چشم است ، و هر مرد مؤ منی صدیق است (و مقام صدیقان را دارد).

گوید: و نیز شنیدم از آن حضرت که می فرمود: شیعیان ما در روز قیامت پس از ما نزدیکترین مردمان به عرش خدای عزوجل هستند، و هیچکس از شیعیان ما نیست که برخیزد برای خواندن نماز جز آنکه به شماره مخالفین او فرشتگان (بطور دستجمع دور او را بگیرند، یا به جماعت پشت سرش بایستند و) بر او درود فرستند (یا پشت سرش نماز بخوانند) تا هنگامی که از نماز فارغ شود، و همانا روزه دار از شما (شیعیان) در باغستانهای بهشت بهره مند باشد و فرشتگان برای او دعا کنند، تا هنگامیکه افطار کند.

و شنیدم از آنحضرت که می فرمود: شمائید اهل تحیت خدا بوسیله درود او. و شمائید خاصان خدا به شمول رحمت و مهر او، و شمائید اهل توفیق خدا بوسیله عصمت و نگهداری او، و شمائید اهل دعوت خدا به سبب اطاعت و فرمانبرداری او، نه حسابی برای شما هست و نه ترس و اندوهی ، شما از آن بهشتید و بهشت از آن شما، نامهای شما در نزد ما به عنوان مردمان صالح و مصلح ثبت است و شمائید اهل خوشنودی و رضای از خدا به خاطر خوشنودی او از شما، و فرشتگان برادران شمایند در کار خیر و نیک (که شما را یاری و کمک دهند).

هرگاه به سختی و مشقت دچار گشتید به درگاه خداوند (برای رفع آن سختی) دعا کنید، و چون به غفلت گرفتار شدید بکوشید (شاید مقصود این باشد که بکوشید تا عقب ماندگی خود را که در اثر غفلت پدید آمده جبران کنید)، و شما بهترین مردمان هستید، خانه هاتان برای شما بهشت است (یعنی در آنها تحصیل

بهشت می کنید) و قبرهای شما برای شما بهشت است ، برای بهشت آفریده شده
اید، و نعمتهای شما در بهشت است ، و سرانجام شما به سوی بهشت است .

حدیث شماره : 557

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ أَحْمَدَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدَ النَّهْدِيِّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْوَلِيدِ عَنْ
أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْفُضَيْلِ عَنِ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص
لِجَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ حِينَ قَدِمَ مِنَ الْحَبَشَةِ أَيُّ شَيْءٍ أَعْجَبُ مَا رَأَيْتَ قَالَ رَأَيْتُ حَبَشِيَّةً
مَرَّتْ وَ عَلَى رَأْسِهَا مِكَتَلٌ فَمَرَّ رَجُلٌ فَزَحَمَهَا فَطَرَحَهَا وَ وَقَعَ الْمِكَتَلُ عَنْ رَأْسِهَا
فَجَلَسَتْ ثُمَّ قَالَتْ وَيْلٌ لَكَ مِنْ دِيَانِ يَوْمِ الدِّينِ إِذَا جَلَسَ عَلَى الْكُرْسِيِّ وَ أَخَذَ
لِلْمَظْلُومِ مِنَ الظَّالِمِ فَتَعَجَّبَ رَسُولُ اللَّهِ ص

(557 - فضیل از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده که چون جعفر بن ابیطالب از
حبشه بازگشت ، رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ به او فرمود: شگفت آورترین چیزی که در
حبشه دیدی چه بود؟ عرض کرد: زنی از اهل حبشه را دیدم که زنبیلی بر سر
داشت و به راه خود می رفت ، مردی از کنار او گذشت و با او تصادف کرد و
آن زن را به زمین انداخت و زنبیل نیز از سرش به زمین افتاد، زن برخاست و
نشست سپس گفت : وای بر حال تو از کیفر دهنده روز جزا آنگاه که بر کرسی
نشیند و حق مظلوم را از ظالم بستاند، رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ نیز از شنیدن این
داستان در شگفت شد.

شرح :

مجلسی رَحِمَهُ اللهُ گوید: شاید تعجب رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ از صدور چنین کلامی
از یک زن حبشیه در میان بلاد شرک بوده باشد.)

عَلَىٰ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنِ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنِ أَبِي أَيُّوبَ
 الْخَزَّازِ عَنِ أَبِي بَصِيرٍ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّ آزَرَ أَبَا إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَانَ مُنْجَمًا
 لِنُمُرُودَ وَلَمْ يَكُنْ يَصْدُرُ إِلَّا عَنْ أَمْرِهِ فَنَظَرَ لَيْلَةً فِي النُّجُومِ فَأَصْبَحَ وَهُوَ يَقُولُ
 لِنُمُرُودَ لَقَدْ رَأَيْتُ عَجَبًا قَالَ وَمَا هُوَ قَالَ رَأَيْتُ مَوْلُودًا يُوَلَّدُ فِي أَرْضِنَا يَكُونُ
 هَلَاكَنَا عَلَى يَدَيْهِ وَلَا يَلْبَثُ إِلَّا قَلِيلًا حَتَّى يُحْمَلَ بِهِ قَالَ فَتَعَجَّبَ مِنْ ذَلِكَ وَقَالَ
 هَلْ حَمَلَتْ بِهِ النِّسَاءُ قَالَ لَا قَالَ فَحَجَبَ النِّسَاءَ عَنِ الرِّجَالِ فَلَمْ يَدْعِ امْرَأَةً إِلَّا
 جَعَلَهَا فِي الْمَدِينَةِ لَا يُخْلَصُ إِلَيْهَا وَوَقَعَ آزَرُ بِأَهْلِهِ فَعَلِقَتْ بِإِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَظَنَّ أَنَّهُ
 صَاحِبُهُ فَأَرْسَلَ إِلَى نِسَاءٍ مِنَ الْقَوَائِلِ فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ لَا يَكُونُ فِي الرَّحِمِ شَيْءٌ إِلَّا
 عَلِمْنَ بِهِ فَنَظَرْنَ فَأَلْزَمَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَا فِي الرَّحِمِ إِلَى الظَّهِيرِ فَقُلْنَ مَا نَرَى فِي
 بَطْنِهَا شَيْئًا وَكَانَ فِيمَا أُوتِيَ مِنَ الْعِلْمِ أَنَّهُ سَيُحْرَقُ بِالنَّارِ وَلَمْ يُؤْتِ عِلْمَ أَنَّ اللَّهَ
 تَعَالَى سَيُنَجِّيه قَالَ فَلَمَّا وَضَعَتْ أُمُّ إِبْرَاهِيمَ آرَادَ آزَرُ أَنْ يَذْهَبَ بِهِ إِلَى نُمُرُودَ لِيَقْتُلَهُ
 فَقَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ لَا تَذْهَبْ بِابْنِكَ إِلَى نُمُرُودَ فَيَقْتُلَهُ دَعْنِي أَذْهَبَ بِهِ إِلَى بَعْضِ
 الْغَيْرَانِ أَجْعَلُهُ فِيهِ حَتَّى يَأْتِيَ عَلَيْهِ أَجَلُهُ وَلَا تَكُونِ أَنْتِ الَّذِي تَقْتُلِ ابْنَكَ فَقَالَ لَهَا
 فَأَمْضِي بِهِ قَالَ فَذَهَبَتْ بِهِ إِلَى غَارٍ ثُمَّ أَرْضَعَتْهُ ثُمَّ جَعَلَتْ عَلَى بَابِ الْغَارِ صَخْرَةً ثُمَّ
 انصرفت عنه قَالَ فَجَعَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ رِزْقَهُ فِي إِنْهَامِهِ فَجَعَلَ يَمْصُهَا فَيَشْخُبُ
 لَبْنُهَا وَجَعَلَ يَسِبُّ فِي الْيَوْمِ كَمَا يَسِبُّ غَيْرُهُ فِي الْجُمُعَةِ وَيَسِبُّ فِي الْجُمُعَةِ كَمَا
 يَسِبُّ غَيْرُهُ فِي الشَّهْرِ وَيَسِبُّ فِي الشَّهْرِ كَمَا يَسِبُّ غَيْرُهُ فِي السَّنَةِ فَمَكَثَ مَا شَاءَ
 اللَّهُ أَنْ يَمَكَثَ ثُمَّ إِنَّ أُمَّهُ قَالَتْ لِأَبِيهِ لَوْ أَذْنَتَ لِي حَتَّى أَذْهَبَ إِلَى ذَلِكَ الصَّبِيِّ
 فَعَلْتُ قَالَ فَافْعَلِي فَذَهَبَتْ فَإِذَا هِيَ بِإِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَإِذَا عَيْنَاهُ تَرْهَرَانِ كَأَنَّهُمَا
 سِرَاجَانِ قَالَ فَأَخَذَتْهُ فَضَمَّتْهُ إِلَى صَدْرِهَا وَأَرْضَعَتْهُ ثُمَّ انصرفت عنه فَسَأَلَهَا آزَرُ

عَنْهُ فَقَالَتْ قَدْ وَارَيْتُهُ فِي التُّرَابِ فَمَكَثَتْ تَفْعَلُ فَتَخْرُجُ فِي الْحَاجَةِ وَ تَذْهَبُ إِلَى
 إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَتَضُمُّهُ إِلَيْهَا وَ تَرْضِعُهُ ثُمَّ تَنْصَرِفُ فَلَمَّا تَحَرَّكَ أَتَتْهُ كَمَا كَانَتْ تَأْتِيهِ
 فَصَنَعَتْ بِهِ كَمَا كَانَتْ تَصْنَعُ فَلَمَّا أَرَادَتْ الْإِنْصِرَافَ أَخَذَتْ بِثَوْبِهَا فَقَالَتْ لَهُ مَا لَكَ
 قَالَتْ لَهَا أَنْهِيَ بِي مَعَكَ قَالَتْ لَهُ حَتَّى أَسْأَلَ أَبَاكَ قَالَ فَاتَتْ أُمَّ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ

أَزْرَ فَأَعْلَمَتْهُ الْقِصَّةَ فَقَالَ لَهَا أَتَيْتَنِي بِهِ فَأَقْعِدِيهِ عَلَيَّ الطَّرِيقِ فَإِذَا مَرَّ بِهِ إِخْوَتُهُ دَخَلَ
 مَعَهُمْ وَ لَا يُعْرِفُ قَالَ وَ كَانَ إِخْوَةُ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَعْمَلُونَ الْأَصْنَامَ وَ يَذْهَبُونَ بِهَا إِلَى
 الْأَسْوَاقِ وَ يَبِيعُونَهَا قَالَ فَذَهَبَتْ إِلَيْهِ فَجَاءَتْ بِهِ حَتَّى أَقْعَدْتُهُ عَلَيَّ الطَّرِيقِ وَ مَرَّ
 إِخْوَتُهُ فَدَخَلَ مَعَهُمْ فَلَمَّا رَأَاهُ أَبُوهُ وَقَعَتْ عَلَيْهِ الْمَحَبَّةُ مِنْهُ فَمَكَثَ مَا شَاءَ اللَّهُ قَالَ
 فَبَيْنَمَا إِخْوَتُهُ يَعْمَلُونَ يَوْمًا مِنَ الْأَيَّامِ الْأَصْنَامَ إِذَا أَخَذَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْقُدُومَ وَ أَخَذَ
 خَشَبَةً فَجَرَّ مِنْهَا صَنَمًا لَمْ يَرَوْا قَطُّ مِثْلَهُ فَقَالَ أَزْرُ لَأُمَّهُ إِنِّي لَأَرْجُو أَنْ نُصِيبَ خَيْرًا
 بِبِرْكَةِ ابْنِكَ هَذَا قَالَ فَبَيْنَمَا هُمْ كَذَلِكَ إِذَا أَخَذَ إِبْرَاهِيمُ الْقُدُومَ فَكَسَرَ الصَّنَمَ الَّذِي
 عَمَلَهُ فَفَزِعَ أَبُوهُ مِنْ ذَلِكَ فَزَعًا شَدِيدًا فَقَالَ لَهُ أَيُّ شَيْءٍ عَمِلْتَ فَقَالَ لَهُ
 إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ مَا تَصْنَعُونَ بِهِ فَقَالَ أَزْرُ نَعْبُدُهُ فَقَالَ لَهُ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَ تَعْبُدُونَ مَا
 تَتَحْتُونَ فَقَالَ أَزْرُ لَأُمَّهُ هَذَا الَّذِي يَكُونُ ذَهَابُ مُلْكِنَا عَلَيَّ يَدِيهِ

(558 - ابوبصیر از امام صادق علیه السلام روایت کند که فرمود: آزر پدر ابراهیم
 علیه السلام (توضیحی برای این جمله در آخر حدیث بیاید) منجم نمرود بود و جز به
 دستور او کاری نمی کرد، شبی در ستارگان نگریست و چون صبح شد به نمرود
 گفت: چیز عجیبی دیده ام، گفت: چه دیدی؟ آزر گفت: نوزادی در سرزمین
 ما بدنیا آید که هلاکت و نابودی ما بدست او است، و چیزی نمانده که مادرش
 بدو آبستن شود.

نمرود از این خبر در شگفت شد و گفت: آیا زنان بدو آبستن شده اند؟
 آزر پاسخ داد: نه.

نمرود دستور داد زنان را از مردان باز دارند، و هیچ زنی نبود جز آنکه او را در شهری جداگانه جای دادند که مردان را دسترسی بدانها نبود، و خود آزر با همسرش در آویخت و او به ابراهیم آبتن شد، آزر که گمانش رفته بود که آن مولود از خود او باشد به نزد قابله های آنزمان فرستاد و آنها در کار خود چنان ماهر بودند که هرچه در رحم زن بود می فهمیدند، آنها مادر ابراهیم را بررسی کردند و خدای عزوجل آن بچه را که در رحم بود به پشت چسبانید و گفتند: ما چیزی در شکم او مشاهده نمی کنیم .

و در علمی که آزر (درباره این نوزاد) تحصیل کرده بود این مطلب هم بود که این نوزاد به آتش خواهد افتاد ولی دنبالش را که خدای تعالی او را از آتش نجات خواهد داد ندانسته بود.

و چون مادر ابراهیم آن کودک را به غاری برد و در آنجا شیرش داد، و بر در آن غار سنگی نهاد و به خانه اش باز گشت ، و خدای عزوجل روزی ابراهیم را در سرانگشت ابهامش جاری فرمود و ابراهیم آنرا می مکید و شیر از آن می جوشید، و رشد او در یکروز مطابق رشد یک هفته بچه های دیگر بود، و در یک هفته به اندازه یکماه دیگران بزرگ می شد، و در یکماه اندازه یکسال دیگران رشد می کرد.

مدتی بر این منوال گذشت تا اینکه مادرش به آزر گفت : خوبست به من اجازه دهی به سراغ این بچه بروم ؟ گفت : برو.

مادر ابراهیم به سراغ فرزندش آمد و مشاهده کرد که ابراهیم عليه السلام دو چشمش مانند دو چراغ می درخشد او را در بر گرفت و به سینه چسباند و شیرش داد و برگشت ، آزر از او حال فرزند را پرسید زن گفت : او را در زیر خاک پنهان کردم و برگشتم .

از آن پس آن زن به بهانه کاری از خانه بیرون می رفت و خود را به ابراهیم می رساند و او را به سینه می چسبانید و شیرش می داد و به خانه باز می گشت ، و چون ابراهیم به راه افتاد مادرش مانند همیشه به نزد او آمد و به همان ترتیب با او رفتار کرد و این بار هنگامی که خواست باز گردد ابراهیم برخاسته دامنش را گرفت .

مادرش گفت : چه می خواهی و چرا چنین می کنی ؟

ابراهیم گفت : مرا با خود ببر .

مادرش گفت : باید در اینباره از پدرت اجازه بگیرم .

امام علیه السلام فرمود: مادر ابراهیم به نزد آزر آمد و او را از داستان ابراهیم مطلع ساخت و آزر گفت : او را بیاور و سر راه بنشان تا چون برادرانش آمدند با آنها به نزد من بیاید که کسی او را نشناسد برادران ابراهیم کارشان این بود که بت می ساختند و به بازار برده می فروختند، مادر ابراهیم (مطابق دستور آزر) او را بیاورد و سر راه نشانید و برادران که بر او گذر کردند به همراه آنان به خانه آزر آمد و چون چشم پدر بدو افتاد محبتی از او در دلش جایگیر شد و مدتی بر این منوال گذشت تا همچنانکه روزی برادران بت می ساختند ابراهیم تیشه را بدست گرفت و بتی (زیبا) ساخت که مانندش را تا به آنروز ندیده بودند، آزر به مادر ابراهیم گفت : من امید آن دارم که به برکت این پسر خیری به ما برسد، ولی ناگهان دیدند ابراهیم تیشه را بدست گرفت و بتی را که ساخته بود بشکست ، پدرش از اینکار بسختی ناراحت شد و بدو گفت : چه کردی ؟

ابراهیم علیه السلام گفت : مگر این بت را برای چه می خواستید؟

آزر گفت : می خواستیم آن را پرستش کنیم .

ابراهیم علیه السلام فرمود: (آیا پرستش می کنید آنچه را که خود می تراشید (و می سازید)؟)

آزر (که این سخن را از او شنید) به مادرش گفت: همین است آنکسی که فرمانروائی ما بدست او از بین خواهد رفت.

شرح:

در اینکه آیا آزر پدر تنی ابراهیم علیه السلام بوده است یا اینکه پدر خوانده و عموی او بوده در میان دانشمندان اسلامی اختلاف است، و بسیاری از دانشمندان اهل سنت قول اول او را اختیار کرده چنانچه ظاهر قرآن نیز چنان است، ولی دانشمندان شیعه روی اینکه اتفاق دارند که پدران پیغمبر اسلام همگی خدا پرست بوده اند و هیچیک از آنها کافر نبوده اند گویند آزر پدر تنی ابراهیم نبوده و نام پدرش تارخ است و آزر پدرخوانده و عموی او بوده است، و روایات زیادی هم بر این مضمون رسیده، و از این رو مجلسی رحمته الله علیه گوید: شاید این خبر از روی تقیه صادر شده باشد.

حديث شماره : 559

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ أَبِي نَصْرِ عَنْ أَبَانَ بْنِ عَثْمَانَ عَنْ حُجْرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ خَالَفَ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام قَوْمَهُ وَغَابَ آلَهُمْ حَتَّى أُدْخِلَ عَلَى نَمْرُودَ فَخَاصَمَهُ فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام رَبِّي الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أَحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ وَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام غَابَ آلَهُمْ فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام وَاللَّهِ مَا كَانَ سَقِيمًا وَمَا كَذَبَ فَلَمَّا تَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ إِلَى عِيدِهِمْ دَخَلَ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام إِلَى آلِهِمْ بِقُدُومِ فَكَسَرَهَا إِلَّا كَبِيرًا لَهُمْ وَوَضَعَ الْقُدُومَ فِي عُنُقِهِ فَرَجَعُوا إِلَى آلِهِمْ فَنَظَرُوا إِلَى مَا صُنِعَ بِهَا فَقَالُوا لَا وَاللَّهِ مَا اجْتَرَأَ عَلَيْهَا وَلَا كَسَرَهَا إِلَّا الْفَتَى الَّذِي كَانَ يَعْيبُهَا وَيَبْرَأُ مِنْهَا فَلَمْ يَجِدُوا لَهُ قِتْلَةً أَعْظَمَ مِنَ النَّارِ فَجُمِعَ لَهُ الْحَطَبُ وَاسْتَجَادُوهُ حَتَّى إِذَا كَانَ الْيَوْمُ الَّذِي يُحْرَقُ فِيهِ بَرَزَ لَهُ نَمْرُودُ وَجُنُودُهُ وَقَدَّ بَنَى لَهُ بِنَاءً لِيَنْظُرَ إِلَيْهِ كَيْفَ تَأْخُذُهُ النَّارُ وَوَضِعَ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام فِي مَنْجَنِيْقٍ وَقَالَتِ الْأَرْضُ يَا رَبِّ لَيْسَ عَلَى ظَهْرِي أَحَدٌ يَعْبُدُكَ غَيْرُهُ يُحْرَقُ بِالنَّارِ قَالَ الرَّبُّ إِنَّ دَعَانِي كَفَيْتُهُ فَذَكَرَ أَبَانٌ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَمَّنْ رَوَاهُ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام أَنَّ دُعَاءَ إِبْرَاهِيمَ عليه السلام يَوْمَئِذٍ كَانَ يَا أَحَدُ [يَا أَحَدُ يَا صَمَدُ] يَا صَمَدُ يَا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ثُمَّ قَالَ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ فَقَالَ الرَّبُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى كَفَيْتُ فَقَالَ لِلنَّارِ كُونِي بَرْدًا قَالَ فَاضْطَرَبَتْ أَسْنَانُ إِبْرَاهِيمَ عليه السلام مِنَ الْبَرْدِ حَتَّى قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَسَلَامًا عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَانْحَطَّ جَبْرَائِيلُ عليه السلام وَإِذَا هُوَ جَالِسٌ مَعَ إِبْرَاهِيمَ عليه السلام يُحَدِّثُهُ فِي النَّارِ قَالَ نَمْرُودُ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهًا فَلْيَتَّخِذْ مِثْلَ إِلَهِ إِبْرَاهِيمَ قَالَ فَقَالَ عَظِيمٌ مِنَ

عُظْمَائِهِمْ إِنِّي عَزَمْتُ عَلَى النَّارِ أَنْ لَا تُحْرِقَهُ قَالَ فَأَخَذَ عُنُقُ مِنَ النَّارِ نَحْوَهُ حَتَّى
أَحْرَقَهُ قَالَ فَاَمَّنَ لَهُ لُوطٌ وَ خَرَجَ مُهَاجِرًا إِلَى الشَّامِ هُوَ وَ سَارَةُ وَ لُوطٌ

(559 - حجر از امام صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: ابراهیم با قوم خود بنای مخالفت را گذارد و خدایان آنها را نکوهش کرد تا او را به نزد نمرود بردند، ابراهیم با نمرود به محاکمه و بحث پرداخت و فرمود: (پروردگار من آن کسی است که زنده می کند و می میراند، (نمرود) گفت : من هم زنده می کنم و می میرانم ، ابراهیم گفت : همانا خداوند خورشید را از مشرق بر می آورد تو آن را از مغرب بر آور، پس آنکه (به خدا) کفر می ورزید مبهوت ماند و خدا گروه ستمکاران را هدایت نمی کند).

امام باقر علیه السلام فرمود: ابراهیم خدایان آنها را نکوهش کرد، و نگاهی به ستارگان افکنده فرمود: من بیمارم ، و به خدا سوگند بیمار نبود و دروغ هم نگفت (شاید مقصود امام علیه السلام این باشد که در ظاهر بیمار نبود ولی از نظر روحی از رفتار ناهنجار آن مردم کوتاه فکر که بتهای چوبی و سنگی را به جای خدای بزرگ پرستش می کردند در عذاب بود و خلاصه بیمار روحی بود و از این رو دروغ نگفت) و چون مردم او را رها کرده و برای انجام مراسم عیدی که داشتند از آنجا رفتند ابراهیم تبری را بدست گرفت و آن خدایان دروغی را شکست جز بت بزرگ را، و تبر را نیز به گردن او انداخت ، و چون آن مردم به نزد خدایان خود باز گشتند و آن وضع را مشاهده کردند با هم گفتند: به خدا سوگند کسی جرات اینکار را نداشته جز همان جوانی که آنها را نکوهش می کرد و از آنها بیزار می جست ، و برای کشتن او وسیله ای بدتر از کشتن با آتش نیافتند، و از اینرو هیزم فراوانی جمع کردند تا روزی که قرار شد او را به آتش بسوزانند نمرود با لشگریانش برای تماشا آمدند و جایگاهی برای او

ترتیب دادند که از آنجا بنگرد تا چگونه آتش ابراهیم را در کام خود فرو خواهد برد.

از آنسو ابراهیم را در منجیق گذاردند (تا به سوی خرمن آتش پرتاب کنند) زمین (به ناله در آمد) و گفت: پروردگارا بر روی زمین کسی جز او نیست که تو را بیرستد آیا باید او به آتش بسوزد؟ پروردگار متعال (در پاسخ) فرمود: اگر مرا بخواند او را نجات خواهم داد.

در اینجا ابان به سند خود از امام محمد باقر علیه السلام روایت کرده که فرمود: دعای ابراهیم علیه السلام در آنروز این بود که گفت: یا احد (یا احد یا صمد) یا صمد، یا من لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفوا احد) سپس گفت: ... (توکلت علی الله).

پس خدای تبارک و تعالی فرمود: تو را کفایت کردم (و نجات بخشم) و به آتش خطاب فرمود: (سرد باش) در این وقت سرمان چنان شد که دندانهای ابراهیم از سرما به هم می خورد تا اینکه بدنبال آن خدای عزوجل فرمود: (...و سالم بر ابراهیم).

جبرئیل نیز فرود آمد و با ابراهیم علیه السلام در میان آتش نشست و بگفتگو پرداخت.

نمرود (که این منظره را دید) گفت هر که معبودی برای خود گیرد باید مانند معبود ابراهیم باشد مردی از بزرگان آن مردم گفت: من افسون و وردی بر آتش خواندم که او را نسوزاند! چون این حرف را زد زبانه ای از آتش به طرف او آمد و همچنان پیش آمد تا او را در کام خود برده و بسوزاند. (با دیدن این اعجاز) لوط بدو ایمان آورد، و ابراهیم با سارة و لوط از آنجا مهاجرت کرد.

حديث شماره : 560

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنِ أَبِيهِ وَعِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعاً عَنْ
لِحْسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنِ إِبْرَاهِيمَ بْنِ أَبِي زَيْدٍ الْكِرْحِيِّ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام
يَقُولُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ عليه السلام كَانَ مَوْلَدُهُ بِكُوْتَى رُبَاً وَكَانَ أَبُوهُ مِنْ أَهْلِهَا وَكَانَتْ أُمُّ
إِبْرَاهِيمَ وَأُمُّ لُوطٍ سَارَةَ وَوَرَقَةَ وَفِي نُسخَةِ رُقِيَّةٍ أُخْتَيْنِ وَهُمَا ابْتَنَانِ لِلْحَاجِّ وَ
كَانَ اللَّاحِجُ نَبِيًّا مُنْذِرًا وَلَمْ يَكُنْ رَسُولًا وَكَانَ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام فِي شَبَابِهِ عَلَى الْفِطْرَةِ
الَّتِي فَطَرَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ الْخَلْقَ عَلَيْهَا حَتَّى هَدَاهُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِلَى دِينِهِ وَ
اجْتَبَاهُ وَإِنَّهُ تَزَوَّجَ سَارَةَ ابْنَةَ لِحْجٍ وَهِيَ ابْنَةُ خَالَتِهِ وَكَانَتْ سَارَةُ صَاحِبَةً مَاشِيَةً
كَثِيرَةً وَارْضٍ وَاسِعَةٍ وَحَالٍ حَسَنَةٍ وَكَانَتْ قَدْ مَلَكَتْ إِبْرَاهِيمَ عليه السلام جَمِيعَ مَا كَانَتْ
تَمْلِكُهُ فَقَامَ فِيهِ وَأَصْلَحَهُ وَكَثُرَتِ الْمَاشِيَةُ وَالزَّرْعُ حَتَّى لَمْ يَكُنْ بِأَرْضِ كُوْتَى رُبَاً
رَجُلٌ أَحْسَنُ حَالًا مِنْهُ وَإِنَّ إِبْرَاهِيمَ عليه السلام لَمَّا كَسَرَ أَصْنَامَ نَمْرُودَ أَمْرَبَهُ نَمْرُودُ
فَأَوْثِقَ وَعَمِلَ لَهُ حَيْرًا وَجَمَعَ لَهُ فِيهِ الْحَطْبَ وَالْهَبَّ فِيهِ النَّارَ ثُمَّ قَذَفَ
إِبْرَاهِيمَ عليه السلام فِي النَّارِ لِتُحْرِقَهُ ثُمَّ اعْتَرَلُوهَا حَتَّى خَمَدَتِ النَّارُ ثُمَّ أَشْرَفُوا عَلَى الْحَيْرِ
فَإِذَا هُمْ بِإِبْرَاهِيمَ عليه السلام سَلِيمًا مُطْلَقًا مِنْ وَثَاقِهِ فَأَخْبَرَ نَمْرُودُ خَبْرَهُ فَأَمْرَهُمْ أَنْ يَنْفُوا
إِبْرَاهِيمَ عليه السلام مِنْ بِلَادِهِ وَأَنْ يَمْنَعُوهُ مِنَ الْخُرُوجِ بِمَاشِيَتِهِ وَمَالِهِ فَحَاجَّهُمْ
إِبْرَاهِيمُ عليه السلام عِنْدَ ذَلِكَ فَقَالَ إِنْ أَخَذْتُمْ مَاشِيَتِي وَمَالِي فَإِنَّ حَقِّي عَلَيْكُمْ أَنْ تَرُدُّوا
عَلَيَّ مَا ذَهَبَ مِنْ عُمْرِي فِي بِلَادِكُمْ وَاخْتَصَمُوا إِلَى قَاضِي نَمْرُودَ فَقَضَى عَلَى
إِبْرَاهِيمَ عليه السلام أَنْ يُسَلَّمَ إِلَيْهِمْ جَمِيعَ مَا أَصَابَ فِي بِلَادِهِمْ وَقَضَى عَلَى أَصْحَابِ
نَمْرُودَ أَنْ يَرُدُّوا عَلَى إِبْرَاهِيمَ عليه السلام مَا ذَهَبَ مِنْ عُمْرِهِ فِي بِلَادِهِمْ فَأَخْبَرَ بِذَلِكَ
نَمْرُودُ فَأَمْرَهُمْ أَنْ يُخْلُوا سَبِيلَهُ وَسَبِيلَ مَاشِيَتِهِ وَمَالِهِ وَأَنْ يُخْرِجُوهُ وَقَالَ إِنَّهُ إِنْ
بَقِيَ فِي بِلَادِكُمْ أَفْسَدَ دِينَكُمْ وَأَضْرَبَ بِالْهَيْتِكُمْ فَأَخْرَجُوا إِبْرَاهِيمَ وَلُوطًا مَعَهُ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِمَا مِنْ بِلَادِهِمْ إِلَى الشَّامِ فَخَرَجَ إِبْرَاهِيمُ وَمَعَهُ لُوطٌ لَمَّا يُفَارِقُهُ وَ سَارَةٌ وَ
 قَالَ لَهُمْ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَى رَبِّي سَيِّهْدِينِ يَعْنِي بَيْتَ الْمَقْدِسِ فَتَحَمَّلَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 بِمَا شِئْتَهُ وَ مَالِهِ وَ عَمِلَ تَابُوتًا وَ جَعَلَ فِيهِ سَارَةَ وَ شَدَّ عَلَيْهَا الْأَغْلَاقَ غَيْرَةً مِنْهُ
 عَلَيْهَا وَ مَضَى حَتَّى خَرَجَ مِنْ سُلْطَانِ نُمُرُودَ وَ صَارَ إِلَى سُلْطَانِ رَجُلٍ مِنَ الْقِبْطِ
 يُقَالُ لَهُ عَرَارَةٌ فَمَرَّ بِعَاشِرٍ لَهُ فَاعْتَرَضَهُ الْعَاشِرُ لِيُعَشِّرَ مَا مَعَهُ فَلَمَّا انْتَهَى إِلَى الْعَاشِرِ
 وَمَعَهُ التَّابُوتُ قَالَ الْعَاشِرُ لِإِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ افْتَحْ هَذَا التَّابُوتَ حَتَّى نُعَشِّرَ مَا فِيهِ فَقَالَ
 لَهُ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ قُلْ مَا شِئْتَ فِيهِ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ فِضَّةٍ حَتَّى نُعْطِيَ عَشْرَهُ وَ لَمَّا فَتَحَهُ
 قَالَ فَأَبَى الْعَاشِرُ إِلَّا فَتَحَهُ قَالَ وَ غَضِبَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى فَتْحِهِ فَلَمَّا بَدَتْ لَهُ سَارَةٌ
 وَ كَانَتْ مَوْصُوفَةً بِالْحُسْنِ وَ الْجَمَالِ قَالَ لَهُ الْعَاشِرُ مَا هَذِهِ الْمَرْأَةُ مِنْكَ قَالَ
 إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ هِيَ حُرْمَتِي وَ ابْنَةُ خَالَتِي فَقَالَ لَهُ الْعَاشِرُ فَمَا دَعَاكَ إِلَى أَنْ خَبَيْتَهَا فِي
 هَذَا التَّابُوتِ فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ الْغَيْرَةُ عَلَيْهَا أَنْ يَرَاهَا أَحَدٌ فَقَالَ لَهُ الْعَاشِرُ لَسْتُ
 أَدْعُكَ تَبْرَحُ حَتَّى أُعْلِمَ الْمَلِكَ حَالَهَا وَ حَالِكَ قَالَ فَبَعَثَ رَسُولًا إِلَى الْمَلِكِ
 فَأَعْلَمَهُ فَبَعَثَ الْمَلِكُ رَسُولًا مِنْ قَبْلِهِ لِيَأْتُوهُ بِالتَّابُوتِ فَاتُوا لِيَذْهَبُوا بِهِ فَقَالَ لَهُمْ
 إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنِّي لَسْتُ أَفَارِقُ التَّابُوتَ حَتَّى تَفَارِقَ رُوحِي جَسَدِي فَأَخْبَرُوا الْمَلِكَ
 بِذَلِكَ فَأَرْسَلَ الْمَلِكُ أَنْ أَحْمِلُوهُ وَ التَّابُوتَ مَعَهُ فَحَمَلُوا إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ التَّابُوتَ وَ
 جَمِيعَ مَا كَانَ مَعَهُ حَتَّى أُدْخِلَ عَلَى الْمَلِكِ فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ افْتَحِ التَّابُوتَ فَقَالَ
 إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَيُّهَا الْمَلِكُ إِنَّ فِيهِ حُرْمَتِي وَ ابْنَةَ خَالَتِي وَ أَنَا مُفْتَدٍ فَتَحَهُ بِجَمِيعِ مَا
 مَعِيَ قَالَ فَغَضِبَ الْمَلِكُ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى فَتْحِهِ فَلَمَّا رَأَى سَارَةَ لَمْ يَمْلِكْ حِلْمَهُ سَفَهَهُ
 أَنْ مَدَّ يَدَهُ إِلَيْهَا فَأَعْرَضَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِوَجْهِهِ عَنْهَا وَ عَنْهُ غَيْرَةً مِنْهُ وَ قَالَ اللَّهُمَّ
 احْبِسْ يَدَهُ عَن حُرْمَتِي وَ ابْنَةَ خَالَتِي فَلَمْ تَصِلْ يَدُهُ إِلَيْهَا وَ لَمْ تَرْجِعْ إِلَيْهِ فَقَالَ لَهُ
 الْمَلِكُ إِنَّ إِلَهَكَ هُوَ الَّذِي فَعَلَ بِي هَذَا فَقَالَ لَهُ نَعَمْ إِنَّ إِلَهِي غَيْرُ يَكْرَهُ الْحَرَامَ وَ
 هُوَ الَّذِي حَالَ بَيْنَكَ وَ بَيْنَ مَا أَرَدْتَ مِنَ الْحَرَامِ فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ فَادْعُ إِلَهَكَ يَرُدُّ

عَلَى يَدِي فَإِنْ أَجَابَكَ فَلَمْ أَعْرِضْ لَهَا فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَهِي رُدَّ عَلَيْهِ يَدَهُ لِيُكْفَ
 عَنْ حُرْمَتِي قَالَ فَردَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِ يَدَهُ فَأَقْبَلَ الْمَلِكُ نَحْوَهَا بَبَصْرِهِ ثُمَّ أَعَادَ
 يَدَهُ نَحْوَهَا فَأَعْرِضْ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْهُ بِوَجْهِهِ غَيْرَةً مِنْهُ وَقَالَ اللَّهُمَّ احْبِسْ يَدَهُ
 عَنْهَا قَالَ فَبَسِطَ يَدَهُ وَلَمْ تَصِلْ إِلَيْهَا فَقَالَ الْمَلِكُ لِإِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّ إِلَهَكَ لَغَيُورٌ وَ
 إِنَّكَ لَغَيُورٌ فَادْعُ إِلَهَكَ يَرُدُّ عَلَى يَدِي فَإِنَّهُ إِنْ فَعَلَ لَمْ أَعُدْ فَقَالَ لَهُ
 إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَسْأَلُهُ ذَلِكَ عَلَى أَنَّكَ إِنْ عُدْتَ لَمْ تَسْأَلْنِي أَنْ أَسْأَلَهُ فَقَالَ الْمَلِكُ نَعَمْ
 فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ صَادِقًا فَردَّ عَلَيْهِ يَدَهُ فَرجعت إِلَيْهِ يَدُهُ فَلَمَّا رَأَى
 ذَلِكَ الْمَلِكُ مِنَ الْغَيْرَةِ مَا رَأَى وَرَأَى الْآيَةَ فِي يَدِهِ عَظَّمَ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهَابَهُ وَ
 أَكْرَمَهُ وَاتَّقَاهُ وَقَالَ لَهُ قَدْ أَمِنْتَ مِنْ أَنْ أَعْرِضَ لَهَا أَوْ لشيءٍ مِمَّا مَعَكَ فَانْطَلِقْ
 حَيْثُ شِئْتَ وَلكِنْ لِي إِلَيْكَ حَاجَةٌ فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَا هِيَ فَقَالَ لَهُ أُحِبُّ أَنْ
 تَأْذَنَ لِي أَنْ أُخْدِمَهَا قِبْطِيَّةً عِنْدِي جَمِيلَةً عَاقِلَةً تَكُونُ لَهَا خَادِمًا قَالَ فَأَذِنَ لَهُ
 إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَدَعَا بِهَا فَوَهَبَهَا لِسَارَةَ وَهِيَ هَاجِرَةٌ أُمَّ إِسْمَاعِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَسَارَ
 إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِجَمِيعِ مَا مَعَهُ وَخَرَجَ الْمَلِكُ مَعَهُ يَمْشِي خَلْفَ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِعْظَامًا
 لِإِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَهَيْبَةً لَهُ فَأَوْحَى اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِلَى إِبْرَاهِيمَ أَنْ قِفْ وَلا تَمْشِ
 قُدَّامَ الْجَبَّارِ الْمُتَسَلِّطِ وَ يَمْشِي هُوَ خَلْفَكَ وَلكِنْ اجْعَلْهُ أَمَامَكَ وَامْشِ وَعَظْمُهُ وَ
 هَبْهُ فَإِنَّهُ مُسَلِّطٌ وَ لا بُدَّ مِنْ إِمْرَةٍ فِي الْأَرْضِ بَرَّةٍ أَوْ فَاجِرَةٍ فَوَقَفَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ
 قَالَ لِلْمَلِكِ امْضِ فَإِنَّ إِلَهِي أَوْحَى إِلَيَّ السَّاعَةَ أَنْ أُعْظِمَكَ وَأَهَابَكَ وَ أَنْ أُقَدِّمَكَ
 أَمَامِي وَ أَمْشِي خَلْفَكَ إِجْلَالًا لَكَ فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ أَوْحَى إِلَيْكَ بِهَذَا فَقَالَ لَهُ
 إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ نَعَمْ فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ أَشْهَدُ إِنَّ إِلَهَكَ لَرَفِيقٌ حَلِيمٌ كَرِيمٌ وَ إِنَّكَ تُرْعِبُنِي
 فِي دِينِكَ قَالَ وَ وَدَّعَهُ الْمَلِكُ فَسَارَ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَتَّى نَزَلَ بِأَعْلَى الشَّامَاتِ وَ
 خَلَّفَ لوطًا عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي أَدْنَى الشَّامَاتِ ثُمَّ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَمَّا أَبْطَأَ عَلَيْهِ الْوَلَدُ قَالَ

لِسَارَةِ لَوْ شِئْتَ لَبِعْتَنِي هَاجِرَ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَرْزُقَنَا مِنْهَا وَكِدًا فَيَكُونُ لَنَا خَلْفًا فَابْتِغَاءَ
إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ هَاجَرَ مِنْ سَارَةَ فَوَقَعَ عَلَيْهَا فَوَلَدَتْ إِسْمَاعِيلَ ع

(560 - ابراهیم بن ابی زیاد کرخی گوید: شنیدم از امام صادق علیه السلام که می فرمود: ابراهیم علیه السلام ولادتش در شهر کوئی ربا (که جایی بوده در عراق) اتفاق افتاد، و پدرش نیز از اهل آنجا بود، و مادر ابراهیم که نامش سارۀ بود با مادر لوط که نامش ورقه - و در نسخه ای رقیه است - بود هر دو خواهر بودند و هر دوی آنها دختران لاجح بودند که پیغمبری بود منذر (بیم دهنده) و مقام رسالت نداشت، و ابراهیم در دوران جوانی خود بر فطرت توحید زندگی می کرد تا اینکه خدای تبارک و تعالی او را بدین خود هدایت فرمود و او را برگزید.

ابراهیم سارۀ دختر لاجح را که دخترخاله اش بود (برای این جمله توضیحی در آخر حدیث بیاید) به زنی گرفت، و سارۀ دارای رمه بسیار و مالک زمینهای پهناور و وضع خوبی بود و پس از این زناشوئی سارۀ تمام دارائی خود را به ابراهیم واگذار کرد، و ابراهیم علیه السلام رسیدگی آنها را به عهده گرفت و در نتیجه رمه و زراعت او توسعه یافت تا آنجا که در سرزمین کوئی ربا کسی نماند که وضع زندگیش بهتر از ابراهیم علیه السلام باشد.

و چون ابراهیم علیه السلام بتهای نمرود (و نمرودیان) را شکست نمرود دستور داد او را در بند کرده و گودالی برای او کردند و آتش در آن افکندند سپس ابراهیم را در آتش انداختند تا بسوزد، و به همان حال او را رها کرده تا آتش خاموش گشت، و چون بالای آن گودال رفتند ابراهیم علیه السلام را دیدند که سالم و آزاد از بند در آنجا نشسته است، جریان را به نمرود گفتند و او دستور داد تا ابراهیم را از آن سرزمین تبعید کنند، ولی نگذارند مال و رمه خود را به همراه خویش ببرد،

ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَامُ با آنها در اینباره به نزاع برخواست و فرمود: اگر مال و رمه مرا بگیریید باید آن مقدار عمر مرا که در سرزمین شما از بین رفته به من باز گردانید، محاکمه را به نزد قاضی نمود بردند و او حکم داد که باید ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَامُ هرچه مال و رمه دارد به آنها بدهد و آنها نیز در مقابل هر مقدار از عمر ابراهیم را که در آنجا سپری شده به او باز دهند، این جریان را که به نمرود گزارش دادند دستور داد او را آزاد بگذارند که مال و رمه خود را همراه خود بردارد و او را بیرون کنند، و بدانها گفت: اگر این مرد در کشور شما بماند دین شما را تباه سازد و به خدایانتان زیان رساند.

آنها ابراهیم و لوط عَلَيْهِمَا السَّلَامُ را از کشور خویش به سوی شام روانه کردند، ابراهیم به همراه لوط که از او جدا نمی شد و ساره از آنجا خارج شدند، و بدانها فرمود: (من به سوی پروردگارم می روم و او مرا رهبری خواهد فرمود) و مقصودش بیت المقدس بود.

ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَامُ رمه و مال خود را برداشت و به خاطر غیرتی که درباره ناموس خود داشت صندوقی بساخت و ساره را در میان آن نهاد و قفلهای محکمی بر آن زد و به راه افتاد تا از تحت قلمرو حکومت نمرود گذشت و به قلمرو کشور پادشاه دیگری از قبطیان که نامش (عراره) بود وارد شد.

در اینجا به گمرک چی آن پادشاه برخورد و آن گمرک چی خواست از ده تا یک عدد از آنچه ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَامُ به همراه خود داشت به عنوان گمرک بگیرد، و چون بدان صندوق برخورد به ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَامُ گفت: این صندوق را باز کن تا ده به یک آنچه در آنست بردارم.

ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: چنان فرض کن که این صندوق پر از طلا و نقره است و ده به یک آن را بگیر ولی ما آن را باز نخواهیم کرد، گمرک چی امتناع ورزید و

گفت: بناچار باید باز شود، و ابراهیم علیه السلام را وادار کرد تا آنرا باز کند، و چون ساره که به حسن و جمال موصوف بود از میان صندوق پدیدار گشت، گمرک چی بدو گفت:

- این زن چه نسبتی با تو دارد؟

- این زن همسر و دختر خاله من است.

- پس چرا در این صندوق او را پنهان کرده ای؟

- به خاطر آن غیرتی که نسبت به او داشتم که کسی او را نبیند.

- من دست از تو باز ندارم تا جریان حال تو و این زن را به پادشاه گزارش

دهم، و بدنبال این سخن کسی را به نزد پادشاه فرستاد و جریان را به اطلاع او

رسانید، شاه کسی را فرستاد تا آن صندوق را به نزدش ببرند ابراهیم علیه السلام

فرمود: من تا جان در بدن دارم از این صندوق جدا نخواهم شد، این سخن را به

پادشاه رساندند و او دستور داد که خودش را نیز با صندوق بیاورند، پس ابراهیم

علیه السلام را با صندوق و اموال دیگری که داشت حرکت دادند و به نزد شاه بردند.

پادشاه گفت: در این صندوق را بگشا! ابراهیم علیه السلام فرمود:

- ای پادشاه همسر و دختر خاله من در این صندوق است و من حاضر

هرچه را دارم بجای آن به تو بدهم.

شاه به زور ابراهیم علیه السلام را وادار کرد تا آنرا باز کند و چون چشمش به ساره

افتاد نتوانست خودداری کند و سفاهتش بر عقل و خردش چیره شد و دست

خود را به سوی ساره دراز کرد، ابراهیم علیه السلام از آن غیرتی که داشت روی خود

را از آندو برگرداند (و سر به آسمان بلند کرده) گفت: خدایا دست او را از

همسر و دختر خاله من باز دار.

دعای ابراهیم به اجابت رسید و دست شاه خشک شد که نه به ساره رسید و نتوانست آنرا به سوی خود باز گرداند، از اینرو به ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَام گفت :

- راستی خدای تو با من این چنین کرد؟

- فرمود: آری خدای من غیرتمند است و کار حرام (و ناشایست) را خوش ندارم ، و هم او بود که میان تو و کار حرامی را که قصد داشتی انجام دهی حائل گشت ! شاه - از خدای خویش بخواه تا دست مرا به حال نخست باز گرداند و اگر دعایت را پذیرفت من دیگر متعرض همسرت نخواهم شد.

ابراهیم (به درگاه خدای تعالی دعا کرده) گفت : خدایا دستش را برگردان تا از حرم من خودداری کند. خدای عزوجل دست شاه را به حال اول باز گرداند، ولی دوباره نگاهی به ساره کرد و (نتوانست خودداری کند و) دستش را برای بار دوم به طرف ساره دراز کرد، ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَام به خاطر غیرتی که داشت روی خود را برگردانده گفت : بارالها دستش را از او بازدار، اینبار نیز دست شاه خشک شد و به ساره نرسید و دوباره به ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَام گفت :

- به راستی که خدای تو غیرتمند است ، و خودت هم غیرتمند هستی از خدای خود بخواه که دست مرا به من باز گرداند، و راستی اگر اینکار را کرد من دیگر چنین کاری انجام نخواهم داد.

ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَام فرمود: من این خواهش را از او می کنم ولی مشروط به اینکه اگر دوباره اینکار را کردی از من نخواهی که این دعا را بکنم !

- شاه گفت : آری به همین شرط.

ابراهیم گفت : خدایا اگر او راست می گوید دستش را به او باز گردان ، دستش باز گشت .

شاه که چنان مرد غیرتمند و آن معجزه را در مورد دست خود مشاهده کرد
ابراهیم علیه السلام در نظرش مرد بزرگی آمد و هیبت او در دلش افتاد و او را گرامی
داشته از او واهمه کرد و بدو گفت :

- تو در امانی از اینکه من متعرض این زن شوم و یا دست به چیزی از
آنچه همراه تو است دراز کنم اکنون به هر کجا که خواهی برو ولی مرا بتو
حاجتی است !

ابراهیم علیه السلام فرمود:

- چه حاجتی داری ؟

- دوست دارم به من اجازه دهی کنیز زیبای خردمندی از قبطیان که در نزد
من است به خدمت این زن بگمارم .

ابراهیم اجازه داد و شاه آن کنیزک را که همان هاجر مادر اسماعیل علیه السلام بود
به ساره بخشید. ابراهیم هرچه داشت برداشته و به راه افتاد، پادشاه نیز برای
احترام ابراهیم علیه السلام و هیبتی که از او پیدا کرده بود پشت سر ابراهیم پیاده به راه
افتاد (تا چند قدمی او را بدرقه کند).

خدای تبارک و تعالی به ابراهیم علیه السلام وحی کرد که به ایست و پیش روی
پادشاه جباری که تسلط دارد راه مرو و او را جلو انداز و خود پشت سرش راه
برو و او را بزرگ شمار و محترم بدار زیرا او تسلط و قدرت دارد، و به ناچار
باید در روی زمین یک فرمانروائی باشد چه نیکوکار و چه بدکردار. ابراهیم
علیه السلام به دستور خدای تعالی ایستاد و به پادشاه گفت : تو پیش برو زیرا خدای
من هم اکنون به من وحی فرمود: که تو را بزرگ و محترم شمارم و تو را پیش
انداخته و به خاطر بزرگداشت تو خودم پشت سرت راه بروم . شاه (با تعجب)
گفت :

- راستی به تو چنین وحی کرد؟

ابراهیم علیه السلام فرمود: آری .

شاه گفت : من گواهی دهم که خدای تو به راستی مهربانی است بزرگوار و بردبار و تو مرا مایل به دین خود کردی . در این هنگام پادشاه با آنحضرت خداحافظی کرد و ابراهیم به راه افتاد تا به بالاهای شام آمد و لوط را در پائینهای شام بجای گذارد.

چون مدتی گذشت و ابراهیم علیه السلام اولادی پیدا نکرد به ساره فرمود: خوبست هاجر را به من بفروشی شاید خداوند از او فرزندی روزی من گرداند که یادگار ما باشد! ساره قبول کرد و هاجر را به ابراهیم علیه السلام فروخت ، و ابراهیم با هاجر در آمیخت و اسماعیل علیه السلام بدنیا آمد.

توضیح :

مجلسی رحمته الله و دیگران در جمله (و انه تزوج سارة ابنة لاجح) گفته اند ظاهر آنست که مقصود (ابنة ابنة لاجح) یعنی دختر لاجح است و اطلاق دختر بر دختر در کلام عرب شایع است و از اینرو اشتباهی در روایت رخ نداده و مقصود از ساره همسر ابراهیم علیه السلام غیر از ساره مادر آنحضرت بوده است ، و ساره همسر آنحضرت خواهر لوط علیه السلام و دختر خاله ابراهیم بوده است .

حدیث شماره : 561

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ وَ مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ
الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حُسَيْنِ بْنِ أَحْمَدَ الْمِنْقَرِيِّ عَنْ
يُونُسَ بْنِ ظَبْيَانَ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَلَا تَنْهَى هَذَيْنِ الرَّجُلَيْنِ عَنْ هَذَا
الرَّجُلِ فَقَالَ مَنْ هَذَا الرَّجُلِ وَمَنْ هَذَيْنِ الرَّجُلَيْنِ قُلْتُ أَلَا تَنْهَى حُجْرَ بْنَ زَائِدَةَ وَ
عَامِرَ بْنَ جُدَاعَةَ عَنِ الْمُفْضَلِ بْنِ عُمَرَ فَقَالَ يَا يُونُسُ قَدْ سَأَلْتُهُمَا أَنْ يَكْفَأَ عَنْهُ فَلَمْ
يَفْعَلَا فَدَعَوْتُهُمَا وَ سَأَلْتُهُمَا وَ كَتَبْتُ إِلَيْهِمَا وَ جَعَلْتُهُ حَاجَتِي إِلَيْهِمَا فَلَمْ يَكْفَأَ عَنْهُ فَلَا
عَفَرَ اللَّهُ لَهُمَا فَوَ اللَّهُ لَكُنْتُ عَزَّةً أَصْدَقُ فِي مَوَدَّتِهِ مِنْهُمَا فِيمَا يَنْتَحِلَانِ مِنْ مَوَدَّتِي
حَيْثُ يَقُولُ أَلَا زَعَمْتَ بِالْغَيْبِ أَلَا أَحَبُّهَا إِذَا أَنَا لَمْ يُكْرَمْ عَلَيَّ كَرِيمُهَا أَمَا وَاللَّهِ لَوْ
أَحْبَبَانِي لِأَحَبِّ مَنْ أَحَبُّ

(561 - يونس بن ظبيان گوید: به امام صادق عليه السلام گفتم: آیا این دو مرد را

از (آزار) این مرد دیگر جلوگیری نمی فرمائی؟

امام عليه السلام فرمود: مقصودت از آن مرد و این دو مرد کیست؟

گفتم: آیا حجر بن زائده و عامر بن جذاعه را از (آزار) مفضل بن عمر (هر

سه از اصحاب آن حضرت بوده اند) جلوگیری نمی فرمائی؟

فرمود: ای یونس من از آنها خواستم که دست از او بدارند ولی آنها اینکار را

نکردند، پس از آن آنها را دعوت کردم و از آنها خواستم و بدانها نوشتم و اینکار

را به عنوان حاجتی از آنها تقاضا کردم ولی باز هم دست برنداشتند، خدا آندو را

نیامرزد، به راستی که به خدا سوگند (کثیر عزة) (شاعر) در دوستی خود از

ایندو نفر که ادعای دوستی مرا می کنند راستگوتر بوده در آنجا که گوید: آیا

محبوبه من به صرف اینکه نادیده پنداشت دوست عزیز او را دوست ندارم او را

هم دوست نمی دارم ؟ (در صورتیکه این پندارش بیجا است و من هم او را دوست دارم و هم دوست او را).

و به خدا سوگند اگر این دو نفر مرا دوست می داشتند قطعاً آن را هم که من دوست می داشتم آن را دوست می داشتند.

شرح :

حجرین زائده و عامر بن جذاعة از اصحاب امام باقر و امام صادق علیهما السلام بوده اند و به نقل کشی آندو از حواریین آن بزرگواران بوده اند، و از اینرو این حدیث را که دلالت بر ذم آندو می کند از نظر سند ضعیف دانسته و به تعبیر علمی گفته اند (سند جرح مجروح) است .

و کثیر عزة نام شاعری است که در سال 150 هجری از دنیا رفت و از شیعیان شدید التعصب بوده و (عزة) دختر جمیل محبوبه او است که بیشتر شعرهای خود را درباره او گفته .

حدیث شماره : 562

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ النُّعْمَانِ عَنِ الْقَاسِمِ شَرِيكِ الْمُفْضَلِ وَكَانَ رَجُلٌ صِدْقٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ حَلَقٌ فِي الْمَسْجِدِ يَشْهَرُونَ وَيَشْهَرُونَ أَنْفُسَهُمْ أَوْلَيْكَ لَيْسُوا مِنَّا وَلَا نَحْنُ مِنْهُمْ أَنْطَلِقُ فَأَوَارِي وَأَسْتُرُ فِيهِتَكُونَ سِتْرِي هَتَكَ اللَّهُ سِتْرَهُمْ يَقُولُونَ إِمَامٌ أَمَا وَاللَّهِ مَا أَنَا بِإِمَامٍ إِلَّا لِمَنْ أَطَاعَنِي فَأَمَّا مَنْ عَصَانِي فَلَسْتُ لَهُ بِإِمَامٍ لِمَ يَتَعَلَّقُونَ بِاسْمِي أَلَا يَكْفُونُ اسْمِي مِنْ أَفْوَاهِهِمْ فَوَاللَّهِ لَا يَجْمَعُنِي اللَّهُ وَإِيَّاهُمْ فِي دَارٍ

(562 - قاسم شریک مفضل که مردی راستگو بوده گوید: شنیدم از امام

صادق علیه السلام که می فرمود: حلقه هائی (و گروههائی دور هم) در مسجد (مدینه

(تشکیل می شود که هم ما را بر سر زبانها مشهور می کنند و هم خود را، اینان از ما نیستند و ما هم از آنها نیستیم، من می روم و پنهان می شوم و پرده بر خویش می افکنم (که کسی مرا نشناسد) و اینان پرده مرا می درند (و مرا میان مردم مشهور می کنند) خدا پرده شانرا بدرد، اینها (به من) می گویند: امام .

به خدا سوگند من امام نیستم مگر برای آن کس که پیروی مرا بکند ولی کسی که نافرمانی مرا کن من امام او نیستم، چرا اینها به نام من می چسبند؟ چرا نام مرا از سر زبانهای خود نمی اندازند؟ به خدا سوگند که خداوند مرا با آنها در یک خانه جمع نخواهد کرد (و آنها را به نزد خود راه نخواهم داد، یا مقصود این است که خدا در روز قیامت آنها را با ما محشور نخواهد کرد، چون بر خلاف دستور من پرده دری کردند و ما را نزد دشمنان شهره کردند).

حدیث شماره : 563

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ صَفْوَانَ عَنْ ذَرِيحٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ لَمَّا خَرَجَتْ قُرَيْشٌ إِلَى بَدْرٍ وَأَخْرَجُوا بَنِي عَبْدِ الْمُطَّلِبِ مَعَهُمْ خَرَجَ طَالِبُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ فَتَنَزَلَ رُجَاؤُهُمْ وَهُمْ يَرْتَجِزُونَ وَنَزَلَ طَالِبُ بْنُ أَبِي طَالِبٍ يَرْتَجِزُ وَيَقُولُ يَا رَبِّ إِمَّا يَغْزُونَ بِطَالِبٍ فِي مَقْنَبٍ مِنْ هَذِهِ الْمَقَانِيفِ مَقْنَبِ الْمُغَالِبِ الْمُحَارِبِ بِجَعْلِهِ الْمَسْلُوبِ غَيْرِ السَّالِبِ جَعَلَهُ الْمَغْلُوبَ غَيْرَ الْغَالِبِ فَقَالَ قُرَيْشٌ إِنَّ هَذَا لَيَغْلِبُنَا فَرَدُّوهُ وَفِي رِوَايَةٍ أُخْرَى عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام أَنَّهُ كَانَ أَسْلَمَ

(563 - ذریح از امام صادق عليه السلام روایت کرده که فرمود: چون قریش به جنگ بدر آمدند و فرزندان عبدالمطلب را با خود بدانجا آوردند طالب بن ابی طالب نیز با آنها بیرون شد و رجز خوانان قریش هر یک رجزی می خواندند و

طالب بن ابی طالب نیز رجز می خواند و می گفت :

پروردگارا اگر طالب بجنگد در میان سپاهی از این سپاهیان در برابر آن سپاه
چیره جنگجوی چنان کن که جامه اش را ببرند ولی او جامه کس نبرد و مغلوب
گردد ولی او بر کسی غالب نشود.

قریش که این رجز را شنیدند (و همان ابتدای کار سستی یا نارضایتی او را
در این جنگ درک کردند و دل او را در هوای پیروزی لشگر رسول خدا
ﷺ دیدند) گفتند: این مرد به راستی ما را شکست می دهد پس او را به
مکه باز گرداندند.

و در روایت دیگری از امام صادق علیه السلام روایت شده که فرمود: طالب در
آنروز (پنهانی) مسلمان شده بود.

حدیث شماره : 564

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مُحَمَّدٍ الْكِنْدِيِّ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ الْحَسَنِ الْمِثَمِيِّ عَنْ
أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْمُفْضَلِ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ جَاءَتْ
فَاطِمَةُ عليها السلام إِلَى سَارِيَةِ فِي الْمَسْجِدِ وَهِيَ تَقُولُ وَتُخَاطَبُ النَّبِيَّ ص قَدْ كَانَ
بَعْدَكَ أَنْبَاءٌ وَهَبْتَهُ لَوْ كُنْتَ شَاهِدَهَا لَمْ يَكُنْ خُطْبُ إِنَّا فَقَدْنَاكَ فَقَدَ الْأَرْضَ
وَأَبْلَهَا وَاخْتَلَّ قَوْمُكَ فَاشْهَدْهُمْ وَ لَا تَغِبْ

(564) - محمد بن مفضل گوید: شنیدم از امام صادق علیه السلام که می فرمود:

فاطمه علیها السلام (پس از رحلت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم) به کنار یکی از ستونهای مسجد

(مدینه) آمد و پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم را مخاطب ساخته گفت :

پس از تو قصه ها و اختلافات و مشکلهای پیش آمد که اگر تو بودی این دشواریها پیش نمی آمد ما تو را از دست بدادیم همچنانکه زمینی که باران خود را که مایه حیات او است از دست بدهد و کار قوم تو مختل شد پس بیا و بنگر و از نظرها ناپدید مشو (تا این اختلافات و ناراحتیها برطرف گردد).

حدیث شماره : 565

أَبَانٌ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ بَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي الْمَسْجِدِ إِذْ خُفِضَ لَهُ كُلُّ رَفِيعٍ وَرُفِعَ لَهُ كُلُّ خَفِيفٍ حَتَّى نَظَرَ إِلَى جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُقَاتِلُ الْكُفَّارَ قَالَ فَقَتِلَ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَتِلَ جَعْفَرٌ وَأَخَذَهُ الْمَغْصُ فِي بَطْنِهِ

(565 - ابوبصیر از امام صادق علیه السلام روایت کند که فرمود: همچنانکه رسول

خدا صلی الله علیه و آله و سلم در مسجد (مدینه) بود بلندیهای زمین در نظرش پست و پستیها صاف گشت تا جعفر بن ابیطالب را در میدان نبرد (در جنگ موته) با کفار نبر می کرد مشاهده فرمود تا اینکه مشاهده کرد جعفر کشته شد، رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم (به مردمی که در مسجد بودند) فرمود: جعفر کشته شد، و (از اندوهی که در مرگ جعفر به او دست داد) درد دلی عارض آنحضرت شد.)

حدیث شماره : 566

حُمَيْدُ بْنُ زِيَادٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَحْمَدَ الدَّهْقَانِيِّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ الطَّاطَرِيِّ
عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ زِيَادِ بِيَّاعِ السَّابِرِيِّ عَنْ عَجَلَانَ أَبِي صَالِحٍ قَالَ سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ
اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَقُولُ قَتَلَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِيَدِهِ يَوْمَ حُنَيْنٍ أَرْبَعِينَ
(566 - عجلان ابی صالح گوید: شنیدم از امام صادق علیه السلام که می فرمود:
علی بن ابیطالب علیه السلام در جنگ حنین چهل نفر را بدست خود کشت .)

حدیث شماره : 567

أَبَانٌ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَطَاءٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ أَتَى جِبْرِئِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ رَسُولَ اللَّهِ
ص بِالْبُرَاقِ أَصْعَرَ مِنَ الْبُغْلِ وَأكْبَرَ مِنَ الْحِمَارِ مُضْطَرِبَ الْأُذُنَيْنِ عَيْنِيهِ فِي حَافِرِهِ وَ
خُطَاهُ مَدَّ بَصَرَهُ وَإِذَا انْتَهَى إِلَى جَبَلٍ قَصُرَتْ يَدَاهُ وَطَالَتْ رِجْلَاهُ فَإِذَا هَبَطَ طَالَتْ
يَدَاهُ وَقَصُرَتْ رِجْلَاهُ أَهْدَبَ الْعُرْفَ الْأَيْمَنَ لَهُ جَنَاحَانِ مِنْ خَلْفِهِ
(567 - عبدالله بن عطا از امام باقر علیه السلام روایت کند که فرمود: براقی را که
جبرئیل علیه السلام (در شب معراج) برای رسول خدا صلی الله علیه و آله آورد کوچکتر از قاطر
و بزرگتر از الاغ بود، گوشهایش آویخته و چشمهایش کوتاه و پاهایش بلند می
شد و چون سرازیر می شد (به عکس) دستها بلند و پاها کوتاه می گشت ، یال
بلندی داشت که به طرف راستش ریخته بود، و از پشت سر خود دو بال داشت
(.)

حدیث شماره : 568

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ صَالِحِ بْنِ السُّنْدِيِّ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ بَشِيرٍ عَنْ فَيْضِ بْنِ الْمُخْتَارِ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام كَيْفَ تَقْرَأُ وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا قَالَ لَوْ كَانَ خُلِفُوا لَكَانُوا فِي حَالِ طَاعَةٍ وَ لَكِنَّهُمْ خَالَفُوا عُثْمَانَ وَ صَاحِبَاهُ أَمَا وَاللَّهِ مَا سَمِعُوا صَوْتَ حَافِرٍ وَ لَا قَعْقَعَةَ حَجَرٍ إِلَّا قَالُوا أُتِينَا فَسَلَّطَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْخَوْفَ حَتَّى أَصْبَحُوا

(568 - فیض بن مختار گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: این آیه را چگونه می خوانی : (و علی الثلاثة الذین خلفوا - و بر آن سه کس که به جا ماندند... (سوره توبه 118) امام علیه السلام فرمود: اگر آن سه نفر بجا مانده بودند که (مورد سرزنش و بی مهری قرار نمی گرفتند و) در حال اطاعت و فرمانبرداری بودند، ولی باید درباره آنها خواند (خالفوا - یعنی تخلف و مخالفت کردند) و مقصودشان عثمان و دو رفیقش هستند که به خدا سوگند صدای سم اسب و برخورد سنگی را نشنیدند جز آنکه گفتند: گرفتار شدیم . و خداوند (در هر شبی) ترس را برایشان مسلط کرد تا صبح کردند.)

حدیث شماره : 569

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ تَلَوْتُ التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ فَقَالَ لِمَا أَقْرَأَ التَّائِبِينَ الْعَابِدِينَ إِلَى آخِرِهَا فَسُئِلَ عَنِ الْعِلَّةِ فِي ذَلِكَ فَقَالَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ التَّائِبِينَ الْعَابِدِينَ

(569 - ابوبصیر از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده که فرمود: من این آیه را اینطور که معروف است قرائت کردم: (التَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ) (سوره توبه آیه 112) فرمود: نه ، بخوان (التائبین العابدین) (به یاء) و چون از سبب آن پرسش شد فرمود: خدا از مؤمنین که تائب و عابد بودند جان و مالشان را خرید (یعنی این جمله صفت مؤمنان است که در آیه پیش است و از نظر اعراب باید مطابق با موصوف باشد و چون مؤمنین به یاء است صفت آن هم باید به یاء خوانده شود با توضیحی که در آخر حدیث 571 بیاید.)

حدیث شماره : 570

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ يَحْيَى بْنِ الْمُبَارَكِ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ جَبَلَةَ عَنْ إِسْحَاقَ بْنِ عَمَّارٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ هَكَذَا أَنْزَلَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَقَدْ جَاءَنَا رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِنَا عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتْنَا حَرِيصٌ عَلَيْنَا بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ

(570 - اسحاق بن عمار از امام صادق عليه السلام روایت کرده که فرمود: خدای

تبارک و تعالی این آیه را اینگونه نازل فرمود:

(لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ) (سوره توبه آیه 128). (توضیحی برای این حدیث در پایان حدیث بعد بیاید).

حدیث شماره : 571

مُحَمَّدٌ عَنْ أَحْمَدَ عَنْ ابْنِ فَضَالٍ عَنِ الرَّضَا عليه السلام فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ
وَآيِدُهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا قُلْتُ هَكَذَا قَالَ هَكَذَا تَقْرَوُهَا وَهَكَذَا تَنْزِيلُهَا

(571) - ابن فضال از امام هشتم علی بن موسی الرضا عليه السلام روایت کرده که
آنحضرت این آیه را اینگونه خواند: (فانزل الله سکینته علی رسوله و ایده بجنود
لم تروها..) (سوره توبه آیه 40) من عرض کردم: این آیه چنین است؟ فرمود:
ما آن را اینطور می خوانیم و نزول آن نیز اینگونه بوده است .
توضیح :

چون ممکن است این سه حدیث برای برخی از خوانندگان محترم پارسی
زبان که از اختلاف قراءات قرآن کریم و بحثهایی که در اینباره شده است
اطلاعی ندارند ایجاد شبهه کند و بطور کالی مجمل و نامفهوم بماند ناچاریم
توضیح کوتاهی بطوری که از وضع ترجمه خارج نشویم در اینباره بدهیم :
و قبلا باید دانست که ما اجماع داریم که قرآن مجید از تحریف و تصحیف
مصون است چنانچه خود خدای متعال ضمانت آنرا کرده و فرموده است : (انا
نحن نزلنا الذکر و انا له لحافظون) (یعنی به راستی ما خود قرآن را فرو
فرستادیم و بطور مسلم ما خود آنرا حفظ خواهیم کرد) و روایات زیادی هم
بدین مضمون وارد شده ، و برخی از احادیث هم که به ظاهر دلالت بر تحریف
دارد حمل بر تاویل و تفسیر شده چنانچه دانشمندان شیعه فرموده اند و ما
قسمتی از کلمات آنرا در شرح اصول کافی جلد چهارم ص 240 نقل کرده ایم
بدانجا رجوع شود.

از این مطلب که بگذریم موضوع دیگری که اکنون مورد بحث ما است اختلاف قراءات قرآن کریم است که خوانندگان محترمی که کم و بیش از این بحث اطلاع دارند می دانند که قرآن را بقراءتهای گوناگونی قرائت کرده اند که بر هفت و یا ده قرائت آن ادعای تواتر شده ، و همه مدعی هستند که این قرائت از رسول خدا ﷺ نقل شده است مانند قرائت : عبدالله بن عامر، و عبدالله بن کثیر، و عاصم و ابو عمرو بن علاء، و حمزة بن زیارت ، و نافع ، و کسائی ، و خلف بن هاشم ، و یعقوب بن اسحاق و یزید بن قعقاع . که برخی گفته اند: قرائت این ده نفر همگی متواتر است و از رسول خدا ﷺ روایت شده ، و برخی آن را به همان هفت نفر اول اختصاص داده اند، و در اثبات این مطلب نیز دلیلهائی ذکر کرده اند که خالی از ایراد نیست و و اثبات تواتر حتی در هفت قرائت مشهور نیز خالی از اشکال نیست که در جای خود مذکور است .

و در اینکه آیا به راستی رسول خدا ﷺ هفت جور قرائت فرمود یا اصحاب خود کرده و خلاصه قرائت مربوط به خود آنحضرت است و اساسا قرآن بطور مختلف و مکرر بر آنحضرت نازل شده و هر بار جبرئیل آن را به نحوی نازل کرده است ، و یا اینکه قرآن به یک جور بیشتر نازل نشده و اختلاف مربوط به راویان از آن حضرت است مورد اختلاف میان دانشمندان است و به هر ترتیب اختلاف قرائت در آیات از قدیم بوده و هر یک از روی اجتهاد خود و یا سماع از رسول خدا ﷺ آن را به نحوی قرائت می کرده و آنچه اکنون مورد بحث ما است قرائت ائمه اهل بیت علیهم السلام است که بدون شک در پاره ای از آیات قرائت اهل بیت با قرائت مشهور تفاوت دارد منتهی در جای خود ثابت شده که خواندن نماز به قرائت مشهور مجزی و خالی از اشکال است اگر چه خواندن آن به قرائتی که از ائمه معصومین علیهم السلام نیز ثابت شده باشد بی

اشکال خواهد بود ولی دست کشیدن از قرائت مشهور به اخبار آحادی که از نظر سند مخدوش و ضعیف است جایز نیست چنانچه در جای خود ثابت شده .
و از این رو هر بی سوادى عامى که اطلاعى از فن حدیث و صحت و سقم آن ندارد نمى تواند به صرف اینکه به حدیثی برخورد آن را مدرک قرار داده و مدعى تحریف و امثال آن گردد و از اینرو در فهم اینگونه احادیث باید به اهلش رجوع شود.)

حدیث شماره : 572

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ خَالِدٍ وَ الْحُسَيْنِ بْنِ سَعِيدٍ
عَنِ النَّضْرِ بْنِ سُوَيْدٍ عَنْ يَحْيَى الْحَلَبِيِّ عَنْ ابْنِ مُسْكَانٍ عَنْ عَمَّارِ بْنِ سُوَيْدٍ قَالَ
سَمِعْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام يَقُولُ فِي هَذِهِ الْآيَةِ فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَى إِلَيْكَ وَ
ضَائِقٌ بِهِ صَدْرُكَ أَنْ يَقُولُوا لَوْلَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ جَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ فَقَالَ إِنَّ رَسُولَ
اللَّهِ صَ لَمَّا نَزَلَ قَدِيدٌ قَالَ لِعَلِيٍّ عليه السلام يَا عَلِيُّ إِنَّي سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ يُوَالِيَ بَيْنِي وَ
بَيْنَكَ فَفَعَلَ وَ سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ يُوَاحِيَ بَيْنِي وَ بَيْنَكَ فَفَعَلَ وَ سَأَلْتُ رَبِّي أَنْ يُجْعَلَكَ
وَصِيًّا فَفَعَلَ فَقَالَ رَجُلَانِ مِنْ قُرَيْشٍ وَ اللَّهُ لَصَاعٌ مِنْ تَمْرٍ فِي شَنِّ بَالٍ أَحَبُّ إِلَيْنَا
مِمَّا سَأَلَ مُحَمَّدٌ رَبَّهُ فَهَلَّا سَأَلَ رَبَّهُ مَلَكًا يَعْضُدُهُ عَلَى عَدُوِّهِ أَوْ كَنْزًا يَسْتَعْنِي بِهِ عَنْ
فَاقَتِهِ وَ اللَّهُ مَا دَعَاهُ إِلَى حَقٍّ وَ لَا بَاطِلٍ إِلَّا أَجَابَهُ إِلَيْهِ فَانزَلَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى
فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَى إِلَيْكَ وَ ضَائِقٌ بِهِ صَدْرُكَ إِلَى آخِرِ الْآيَةِ

(572 - عمار بن سوید گوید: شنیدم از امام صادق عليه السلام که در تفسیر این آیه

: (شاید بعضی از چیزهایی را که به تو وحی می شود رها کنی و سینه ات از آن تنگ شود که بگویند چرا گنجی به او نازل نمی شود یا فرشته ای همراه او نمى آید) (سوره هود آیه 12) فرمود: چون رسول خدا صلی الله علیه و آله به وادی قدید (که کجائی است میان مکه و مدینه) فرود آمد به علی عليه السلام فرمود: یا علی من از

پروردگار خواستم که میان من و تو را دوستدار افکند و او اینکار را کرد، و از پروردگار خواستم که میان من و تو عقد اخوت و برادری برقرار سازد و اینکار را هم کرد، و از پروردگار خواستم که تو را وصی من گرداند و اینکار را نیز انجام داد، پس دو نفر از قریش گفتند: به خدا یک صاع (سه کیلو) خرما در یک انبان پوسیده پیش ما محبوبتر است از آنچه محمد از پروردگارش خواسته ، چرا از پروردگارش فرشته ای نخواست که او را بر دشمنش کمک کند، یا گنجی نخواست که او را از تنگدستی بی نیاز کند، و به خدا برای هیچ حق و باطلی به درگاه خدا دعا نکرد جز آنکه اجابت کرد (و با این ترتیب چرا این دو چیز را از خدا نخواست)؟ پس خدای تعالی آیه فوق را نازل فرمود.

حدیث شماره : 573

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ سِنَانٍ قَالَ سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ لَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَ لَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ فَقَالَ كَانُوا أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ لِيتَّخِذَ عَلَيْهِمُ الْحُجَّةَ

(573 - عبدالله بن سنان گوید: از امام صادق عليه السلام تفسیر این آیه را پرسیدند: (اگر پروردگارت می خواست همه مردم را یک امت می کرد ولی پیوسته مختلف خواهند بود مگر کسانی که پروردگارت به ایشان رحمت کرد...) (سوره هود آیه 118 - 119) فرمود: مردم همه یک امت بودند خداوند پیغمبران را برانگیخت تا حجت خود را بر ایشان تمام کند.)

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْعَبَّاسِ عَنْ عَلِيِّ بْنِ حَمَّادٍ عَنْ عَمْرِو بْنِ شِمْرِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام فِي قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ مَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا قَالَ مَنْ تَوَلَّى الْأَوْصِيَاءَ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اتَّبَعَ آثَارَهُمْ فَذَاكَ يَزِيدُهُ وَلَايَةً مَنْ مَضَى مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الْمُؤْمِنِينَ الْأَوَّلِينَ حَتَّى تَصِلَ وَ لَايَتُهُمْ إِلَى آدَمَ عليه السلام وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا يُدْخِلُهُ الْجَنَّةَ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَا سَأَلْتُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ يَقُولُ أَجْرُ الْمَوَدَّةِ الَّذِي لَمْ أَسْأَلْكُمْ غَيْرَهُ فَهُوَ لَكُمْ تَهْتَدُونَ بِهِ وَ تَنْجُونَ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ قَالَ لِأَعْدَاءِ اللَّهِ أَوْلِيَاءِ الشَّيْطَانِ أَهْلُ التَّكْذِيبِ وَ الْإِنْكَارِ قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ يَقُولُ مُتَكَلِّفًا أَنْ أَسْأَلْكُمْ مَا لَسْتُمْ بِأَهْلِهِ فَقَالَ الْمُنَافِقُونَ عِنْدَ ذَلِكَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ أَمَا مَا يَكْفِي مُحَمَّدًا أَنْ يَكُونَ قَهْرَنَا عَشْرِينَ سَنَةً حَتَّى يُرِيدَ أَنْ يُحْمَلَ أَهْلَ بَيْتِهِ عَلَى رِقَابِنَا فَقَالُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ هَذَا وَ مَا هُوَ إِلَّا شَيْءٌ يَنْقُولُهُ يُرِيدُ أَنْ يَرَفَعَ أَهْلَ بَيْتِهِ عَلَى رِقَابِنَا وَ لَتُنْ قُتِلَ مُحَمَّدٌ أَوْ مَاتَ لَنَنْزِعَنَّهَا مِنْ أَهْلِ بَيْتِهِ ثُمَّ لَا نُعِيدُهَا فِيهِمْ أَبَدًا وَ أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يُعْلِمَ نَبِيَّهُ صَ الَّذِي أَخْفَوْا فِي صُدُورِهِمْ وَ أَسْرَوْا بِهِ فَقَالَ فِي كِتَابِهِ عَزَّ وَجَلَّ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشِئِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَى قَلْبِكَ يَقُولُ لَوْ شِئْتُ حَبَسْتُ عَنْكَ الْوَحْيَ فَلَمْ تَكَلِّمْ بِفَضْلِ أَهْلِ بَيْتِكَ وَ لَا بِمَوَدَّتِهِمْ وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَ يَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَ يُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ يَقُولُ الْحَقُّ لِأَهْلِ بَيْتِكَ الْوَلَايَةُ إِنَّهُ عَلَيْهِمْ بَدَاتِ الصُّدُورِ وَ يَقُولُ بِمَا الْقُوَّةُ فِي صُدُورِهِمْ مِنَ الْعَدَاوَةِ لِأَهْلِ بَيْتِكَ وَ الظُّلْمِ بَعْدَكَ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ أَسْرَوْا النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا هَلْ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ أَمْ فَتَنَّاكَ السَّحَرُ وَ أَنْتُمْ تُبْصِرُونَ وَ فِي قَوْلِهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ النَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ قَالَ أَقْسِمُ بِقُبُصِ مُحَمَّدٍ إِذَا قُبِضَ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ بِتَفْضِيلِهِ أَهْلَ

بَيْتِهِ وَ مَا غَوَى وَ مَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَى يُقُولُ مَا يَتَكَلَّمُ بِفَضْلِ أَهْلِ بَيْتِهِ بِهِوَاهُ وَ هُوَ
قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى وَ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لِمُحَمَّدٍ ص قُلْ لَوْ
أَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَقَضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَ بَيْنَكُمْ قَال لَوْ أَنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْلِمَكُمْ
الَّذِي أَخْفَيْتُمْ فِي صُدُورِكُمْ مِنْ اسْتِعْجَالِكُمْ بِمَوْتِي لَتَظَلِمُوا أَهْلَ بَيْتِي مِنْ بَعْدِي
فَكَانَ مِثْلَكُمْ كَمَا قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ
يَقُولُ أَضَاءَتْ الْأَرْضُ بِنُورِ مُحَمَّدٍ كَمَا تُضِيءُ الشَّمْسُ فَضَرَبَ اللَّهُ مِثْلَ مُحَمَّدٍ ص
الشَّمْسُ وَ مِثْلَ الْوَصِيِّ الْقَمَرُ وَ هُوَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ جَعَلَ الشَّمْسُ ضِيَاءً وَ الْقَمَرَ نُورًا
وَ قَوْلُهُ وَ آيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسَلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ وَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ ذَهَبَ
اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَ تَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ يَعْنِي قُبُضَ مُحَمَّدٍ ص وَ ظَهَرَتْ
الظُّلْمَةُ فَلَمْ يُبْصِرُوا فَضَلَ أَهْلَ بَيْتِهِ وَ هُوَ قَوْلُهُ عَزَّ وَ جَلَّ وَ إِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى
لَا يَسْمَعُوا وَ تَرَاهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَ هُمْ لَا يُبْصِرُونَ

ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص وَضَعَ الْعِلْمَ الَّذِي كَانَ عِنْدَهُ عِنْدَ الْوَصِيِّ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ
عَزَّ وَ جَلَّ اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ يَقُولُ أَنَا هَادِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ مِثْلُ
الْعِلْمِ الَّذِي أُعْطِيْتُهُ وَ هُوَ نُورِي الَّذِي يُهْتَدَى بِهِ مِثْلُ الْمَشْكَاتِ فِيهَا الْمِصْبَاحُ
فَالْمَشْكَاتُ قَلْبُ مُحَمَّدٍ ص وَ الْمِصْبَاحُ النُّورُ الَّذِي فِيهِ الْعِلْمُ وَ قَوْلُهُ الْمِصْبَاحُ فِي
رُجَاةٍ يَقُولُ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَقْبِضَكَ فَاجْعَلِ الَّذِي عِنْدَكَ عِنْدَ الْوَصِيِّ كَمَا يُجْعَلُ
الْمِصْبَاحُ فِي الزُّجَاةِ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ فَأَعْلَمَهُمْ فَضَلَ الْوَصِيِّ يُوْقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ
مُبَارَكَةٍ فَأَصْلُ الشَّجَرَةِ الْمُبَارَكَةِ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ رَحِمْتُ اللَّهُ
وَ بَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ وَ هُوَ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ إِنَّ اللَّهَ
اصْطَفَى آدَمَ وَ نُوحًا وَ آلَ إِبْرَاهِيمَ وَ آلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ
وَ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ لَا شَرْقِيَّةَ وَ لَا غَرْبِيَّةَ يَقُولُ لَسْتُمْ بِيَهُودٍ فَتَصَلُّوا قَبْلَ الْمَغْرِبِ وَ لَا
نَصَارَى فَتَصَلُّوا قَبْلَ الْمَشْرِقِ وَ أَنْتُمْ عَلَى مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ قَدْ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ

ما كان إبراهيم يهودياً ولا نصرانياً ولكن كان حنيفاً مسلماً وما كان من المشركين و قوله عز و جل يكاد زيتها يضيء و لو لم تمسسه نار نور على نور يهدي الله لنوره من يشاء يقول مثل اولادكم الذين يولدون منكم كمثل الزيت الذي يعصر من الزيتون يكاد زيتها يضيء و لو لم تمسسه نار نور على نور يهدي الله لنوره من يشاء يقول يكادون ان يتكلموا بالنبوة و لو لم ينزل عليهم ملك

(574 - جابر از امام باقر عليه السلام روایت کرده که در تفسیر گفتار خدای

عزوجل : (هر که کار نیکی کند ما هم نیکی ای بر آن بیفزاییم) (سوره شوری آیه 23) فرمود: یعنی هر که اوصیاء آل محمد را دوست بدارد و از آثارشان پیروی کند پس بر این دوستی بیفزاید برای او دوستی گذشتگان از پیمبران و مؤمنان پیشین را تا برسد دوستی آنها به حضرت آدم عليه السلام و این است معنای گفتار خدای عزوجل : (هر که کار نیک بیاورد پاداشی بهتر از آن دارد) (سوره نمل آیه 89) که خدا او را به بهشت می برد، و همین است معنای گفتار خدای عزوجل : (بگو هر آنچه مزد از شما خواستم از آن خودتان باشد) (سوره سبا آیه 47) می فرماید:

یعنی مزد همان دوستی که جز آن را از شما نخواستیم از آن خودتان باشد که بوسیله آن رهبری شوید و از عذاب روز رستاخیز نجات یابید، و از آنطرف به دشمنان خدا که دوستان شیطان و اهل تکذیب و انکارند فرمود: (بگو من از شما مزدی نخواهم و از متصنعان (و ظاهر سازان) نیستم) (سوره ص آیه 86) می فرماید: یعنی ادعا کنم و از شما چیزی بخواهم که شما اهل آن نیستید.

در اینجا بود که منافقان به یکدیگر گفتند: آیا محمد را بس نیست که بیست سال تمام ما را تحت قدرت خویش کشانده تا اینکه می خواهید خاندان خود را برگردن ما سوار کند (و آنها را نیز حاکم بر ما گرداند) و از اینرو گفتند: این

مطلب را خداوند نازل فرموده و این موضوعی است که از پیش خود در آورده و می خواهد خاندانش را به گردن ما سوار کند، و اگر محمد کشته شود و یا بمیرد ما این منصب را از خاندانش خواهیم گرفت و پس از آن هرگز نخواهیم گذارد دوباره قدرت بدست آنها در آید. و خدای عزوجل خواست تا آنچه را آنها در سینه های خود پنهان کرده و تقسیم بدان گرفته اند به پیغمبرش اعلام کند و این مطلب را در کتاب خویش قرآن بگنجانند و فرمود:

(مگر آنکه گویند دروغی بر خدا بسته و اگر خدا خواهد بر دل تو مهر نهد) می فرماید: اگر بخواهم وحی را باز دارم تا به فضیلت و دوستی خاندانت لب نگشائی، و بدنبال آن خدای عزوجل فرماید:

(و خدا باطل را محو کند و حق را با کلمات خود پابرجا سازد) می فرماید حق برای خاندان تو همان ولایت است (که به راستی او بدانچه در سینه ها است دانا است) (سوره شوری آیه 24) می فرماید: یعنی (دانا است) بدان دشمنی و ستمی که پس از تو نسبت به خاندانت در سینه های خویش نهان کرده اند.

و همین است مقصود از گفتار خدای عزوجل: (و کسانی که ستمگرند در نهانی راز گویند که مگر این جز بشری مثل شما است آیا شما جادو می شوید با اینکه می بینید) (سوره انبیاء آیه 3).

و در تفسیر گفتار خدای عزوجل: (سوگند به ستاره هنگامیکه فرود آید) فرمود: (مقصود) سوگند به قبض روح محمد هنگامیکه جانش گرفته شود (که گمراه نشد رفیق شما) (رسول خدا ﷺ) - به برتری دادن خاندانش - و نه به باطل گرویده است، و نه از روی هوا و دلخواه خود سخن می گوید) فرمود: خدا می گوید: او درباره برتری دادن خاندانش از روی هوا و هوس سخن نمی

گوید، و به همین جهت دنبالش فرماید: (این نیست مگر وحیی که به او شده است) (سوره نجم آیات 1 - 4).

و خدای عزوجل به محمد ﷺ فرماید: (بگو اگر چیزی که بدان شتاب دارید در نزد من بود کاری که میان من و شما است خاتمه یافته بود) (سوره انعام آیه 58) یعنی اگر من مامور بودم که به شما اعلام کنم آنچه را در سینه های خود پنهان کرده اید از شتاب کردن شما در مردن من تا اینکه پس از من به خاندانم ستم کنید...

پس حکایت شما مانند آن کسی است که خدای عزوجل فرماید: (مانند آن کسی که آتشی بیفروخت و چون اطراف او را روشن کرد...) (سوره بقره آیه 17) می فرماید: زمین به نور محمد ﷺ روشن شد چنانچه خورشید بدان پرتو افکنی می کند.

پس خدا محمد ﷺ را به خورشید مثل زده و وحی او را به ماه مثل زده در آنجا که فرماید: (او است که خورشید را پرتوی قرار داد و ماه را نوری) (سوره یونس آیه 5) و گفتار خدای عزوجل (و شب برای ایشان عبرتی است که برکنیم از آن روز را و آنوقت در تاریکی فرو روند) (سوره یونس آیه 37) و گفتار خدای عزوجل: (خدا نورشان را برگرفت و در تاریکیهای عمیق رهانشان کرد که دیگر دیدن نتوانند) (سوره بقره آیه 18) یعنی جان محمد ﷺ را بگرفت و تاریکی پدید آمد و دیگر برتری خاندانش را نمی بینند، و همین است معنای گفتار خدای عزوجل: (و اگر آنها را به هدایت دعوت کنی نشوند و آنها را ببینی که به سوی تو بنگرند ولی نمی بینند) (سوره اعراف آیه 197).

سپس رسول ﷺ آن علمی را که در نزد او بود به وصی خود سپرد و این است گفتار خدای عزوجل: (خدا نور آسمان ها و زمینها است) (سوره نور آیه 35) می فرماید: منم رهبر آسمانها و زمین و مثال نور من که بدان راهنمائی شوند همانند محفظه ای است که در آن چراغی باشد، و آن محفظه قلب حضرت محمد ﷺ است، و آن چراغ همان نوری است که دانش در آن قرار دارد، و گفتارش که (دنبال آن) فرماید: آن چراغ در شیشه ای است (می فرماید: من می خواهم تو را قبض روح کنم پس آنچه در پیش تو است به وصی خود بسیار و در نزد او بگذار چنانچه چراغ را در شیشه گذارند (که آن شیشه گوئی ستاره درخشانی است) پس فضیلت وصی را بدینوسیله به آنها اعلام کرد (که از درخت پر برکنی افروخته شود) و اصل این درخت با برکت ابراهیم عليه السلام است و این است گفتار خدای عزوجل:

(رحمت خدا و برکتهایش بر شما خاندان باد که به راستی او ستوده و بزرگوار است) (سوره هود آیه 73) و همین است معنای گفتار خدای عزوجل: (همانا خدا آدم و نوح و خاندان ابراهیم و خاندان عمران را از جهانیان برگزید، نژادی که برخی از برخی دیگرند و خدا شنوا و دانا است).

و (دنبال آیات سوره نور فرمود: (درختی که نه خاوری است و نه باختری) می فرماید: نه یهودی هستید که به سوی مغرب نماز بخوانید و نه نصرانی هستید که به سوی مشرق نماز بخوانید، شما بر کیش ابراهیم عليه السلام باشید که خدای عزوجل درباره اش فرمود: (ابراهیم نه یهودی بود و نه نصرانی بلکه خدا پرست و مسلمان بود و از مشرکان نبود) (سوره آل عمران آیه 67).

و گفتارش عزوجل (در سوره نور): (نزدیک است روغن آن روشن شود و گرچه آتش بدان نرسد که نوری بالای نوری است و خداوند هر که را خواهد

به نور خویش هدایت فرماید) می فرماید: مثل فرزندان شما که از شما متولد می شوند همانند روغنی است که از زیتون بیرون آید که نزدیک است روغنش روشن شود و گرچه آتشی بدان نرسد... می فرماید: نزدیک است که به نبوت گویا شوند و گرچه فرشته وحی آنها نازل نشده .

حدیث شماره : 575

أَبُو عَلِيٍّ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْجَبَّارِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَنِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ قَالَ يُرِيهِمْ فِي أَنْفُسِهِمُ الْمَسْخَ وَفِي الْآفَاقِ انْتِقَاضَ الْآفَاقِ عَلَيْهِمْ فَيَرَوْنَ قُدْرَةَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي أَنْفُسِهِمْ وَفِي الْآفَاقِ قُلْتُ لَهُ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ قَالَ خُرُوجُ الْقَائِمِ هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَرَاهُ الْخَلْقُ لَا بُدَّ مِنْهُ

575) - ابوبصیر گوید: از امام صادق عليه السلام تفسیر گفتار خدای عزوجل را پرسیدم : (بزودی آیه های خویش را در آفاق و در خودشان به آنها بنمائیم تا روشن شود بر آنها که او حق است) (سوره فصلت آیه 53) فرمود: آن (آیه که) در خودشان (است) مسخ است ، و در آفاق فرود آمدن آفاق (و تنگ شدن روزگار) است بر سر ایشان ، عرض کردم : (معنای دنبال آیه چیست) : (تا آشکار شود برای آنها که او حق است)؟

فرمود: یعنی خروج قائم عليه السلام که آن حق است از جانب خدای عزوجل که مردم آن را ببینند و به ناچار واقع خواهد شد .

حدیث شماره : 576

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَىٰ وَ الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ جَمِيعاً عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَبَّادِ بْنِ يَعْقُوبَ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ إِسْمَاعِيلَ عَنْ عَمْرِو بْنِ كَيْسَانَ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ الْجَعْفِيِّ قَالَ قَالَ لِي أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ كَمْ الرِّبَاطُ عِنْدَكُمْ قُلْتُ أَرْبَعُونَ قَالَ لَكِنْ رِبَاطُنَا رِبَاطُ الدَّهْرِ وَ مَنْ ارْتَبَطَ فِينَا دَابَّةً كَانَ لَهُ وَزْنُهَا وَ وَزْنُ وَزْنِهَا مَا كَانَتْ عِنْدَهُ وَ مَنْ ارْتَبَطَ فِينَا سِلَاحًا كَانَ لَهُ وَزْنُهُ مَا كَانَ عِنْدَهُ لَا تَجْزَعُوا مِنْ مَرَّةٍ وَ لَا مِنْ مَرَّتَيْنِ وَ لَا مِنْ ثَلَاثٍ وَ لَا مِنْ أَرْبَعٍ فَإِنَّمَا مَثَلُنَا وَ مَثَلُكُمْ مَثَلُ نَبِيِّ كَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَيْهِ أَنْ ادْعُ قَوْمَكَ لِلْقِتَالِ فَإِنِّي سَأَنْصُرُكَ فَجَمَعَهُمْ مِنْ رُءُوسِ الْجِبَالِ وَ مِنْ غَيْرِ ذَلِكَ ثُمَّ تَوَجَّهَ بِهِمْ فَمَا ضَرَبُوا بِسَيْفٍ وَ لَا طَعَنُوا بِرُمْحٍ حَتَّىٰ أَنْهَزُمُوا ثُمَّ أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَىٰ إِلَيْهِ أَنْ ادْعُ قَوْمَكَ إِلَى الْقِتَالِ فَإِنِّي سَأَنْصُرُكَ فَجَمَعَهُمْ ثُمَّ تَوَجَّهَ بِهِمْ فَمَا ضَرَبُوا بِسَيْفٍ وَ لَا طَعَنُوا بِرُمْحٍ حَتَّىٰ أَنْهَزُمُوا ثُمَّ أَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ أَنْ ادْعُ قَوْمَكَ إِلَى الْقِتَالِ فَإِنِّي سَأَنْصُرُكَ فَدَعَاهُمْ فَقَالُوا وَعَدْتَنَا النَّصْرَ فَمَا نُصِرْنَا فَأَوْحَى اللَّهُ تَعَالَىٰ إِلَيْهِ إِمَّا أَنْ يَخْتَارُوا الْقِتَالَ أَوْ النَّارَ فَقَالَ يَا رَبِّ الْقِتَالُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ النَّارِ فَدَعَاهُمْ فَأَجَابَهُ مِنْهُمْ ثَلَاثُمِائَةٍ وَ ثَلَاثَةَ عَشَرَ عِدَّةَ أَهْلِ بَدْرٍ فَتَوَجَّهَ بِهِمْ فَمَا ضَرَبُوا بِسَيْفٍ وَ لَا طَعَنُوا بِرُمْحٍ حَتَّىٰ فَتَحَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ لَهُمْ (576) - ابو عبدالله جعفی گوید: امام باقر علیه السلام فرمود: رباط (آمادگی و مسلح بودن در برابر دشمنان اسلام در مرزها و حدود کشور) در نزد شما چند روز است ؟ (و چند روز بر مسلمانان واجب است آماده و مسلح باشند؟) عرض کردم چهل روز. فرمود: ولی رباط ما تا آخر روزگار است ، و هر کس مرکبی را برای یاری ما آماده نگاه دارد تا آن مرکب نزد او است به اندازه وزن آن و دو زن آن نزد خدا پاداش دارد و هر که اسلحه ای برای یاری ما نگاه دارد تا آن

اسلحه پیش او است هموزن آن پاداش دارد، شما از یکبار (شکست) و دو بار و سه بار و چهار بار بی تابی نکنید، زیرا حکایت ما و شما حکایت آن پیغمبری است که در میان بنی اسرائیل بود و خدای عزوجل بدو وحی فرمود: که قوم خویش را برای نبرد دعوت کن که حتما من شما را یاری خواهم کرد، آن پیغمبر مردم خود را از سر کوهها و از جاههای دیگر جمع آوری کرد و آنها را به جانب دشمن سوق داد، و هنوز شمشیری نزده و نیزه ای بکار نبرده بودند که همگی از برابر دشمن گریختند و شکست خوردند.

دوباره خداوند به آن پیغمبر وحی فرمود: که قوم خود را برای نبرد و جنگ با دشمن دعوت کن به راستی من شما را یاری خواهم کرد. آن پیغمبر برای بار دوم آنها را جمع کرد و به سوی دشمن برد، اینبار نیز (مانند بار اول) هنوز شمشیری بکار نبرده و نیزه ای نزده بودند که گریختند.

سپس (برای سومین بار) خداوند بدان پیغمبر وحی فرمود که قوم خود را برای جنگ با دشمن دعوت کن که من حتما شما را یاری خواهم کرد، آن پیغمبر ایشانرا دعوت کرد، و آنها بدو گفتند: تو به ما وعده فتح دادی ولی پیروز نشدیم
!؟

خدای عزوجل بدان پیغمبر وحی کرد که اینها یا باید تن به جنگ با دشمن دهند و یا آتش دوزخ را برای خویش انتخاب کنند! عرض کرد: پروردگارا جنگ با دشمن در نزد من محبوبتر است از رفتن به دوزخ، پس آنها را برای جنگ دعوت کرد و سیصد و سیزده نفر به شماره اهل بدر دعوت او را پذیرفتند، و آن پیغمبر ایشانرا برداشته و برابر دشمن آورد و اینبار (به عکس بارهای دیگر) هنوز شمشیری بکار نبرده و نیزه ای نزده بودند که خدای عزوجل فتح را نصیب آنان کرد.

(شرح - مرحوم علامه ملا صالح مازندرانی رحمته الله گوید: گویا یکبار و دوبار و سه بار و چهار بار ناظر است بزمان علی علیه السلام و امام حسن و امام حسین علیهم السلام و زیدبن علی ... و یا اینکه در ذکر این چهار بار منظوری نبوده و آنرا چنانچه شایع در کلام است استطرادی ذکر فرموده .)

حدیث شماره : 577

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ بَكْرِ بْنِ صَالِحٍ وَالنُّوفَلِيِّ وَغَيْرِهِمَا يَرْفَعُونَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ كَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص لَّا يَتَدَاوَى مِنَ الزُّكَّامِ وَ يَقُولُ مَا مِنْ أَحَدٍ إِلَّا وَبِهِ عِرْقٌ مِنَ الْجُدَامِ فَإِذَا أَصَابَهُ الزُّكَّامُ قَمَعَهُ

(577 - از امام صادق عليه السلام روایت کنند که فرمود: رسول خدا صلى الله عليه وآله چنان بود که خود را از بیماری زکام جلوگیری نمی فرمود (و برای رفع آن دارو بکار نمی برد) و می فرمود: هیچکس نیست جز آنکه رگی از بیماری خوره دارد، و چون زکام شود ریشه آن بیماری (یا رگ) را خشک کند.)

حدیث شماره : 578

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص الزُّكَّامُ جُنْدٌ مِنْ جُنُودِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ يَبْعَثُهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى الدَّاءِ فَيُزِيلُهُ

(578 - هشام بن سالم از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کرده که رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

فرمود: زکام لشکری است از لشکرهای خدای عزوجل که آنرا به سوی بیمار و درد میفرستد تا آنرا از بین برد و زائل سازد.)

حدیث شماره : 579

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُوسَى بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ الْحَمِيدِ بِإِسْنَادِهِ رَفَعَهُ إِلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ص مَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ وُلْدِ آدَمَ إِلَّا وَفِيهِ عِرْقَانِ عِرْقٌ فِي رَأْسِهِ يُهَيِّجُ الْجُدَامَ وَ عِرْقٌ فِي بَدَنِهِ يُهَيِّجُ الْبَرَصَ فَإِذَا هَاجَ الْعِرْقُ الَّذِي فِي الرَّأْسِ سَلَطَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِ الزُّكَامَ حَتَّى يَسِيلَ مَا فِيهِ مِنَ الدَّاءِ وَإِذَا هَاجَ الْعِرْقُ الَّذِي فِي الْجَسَدِ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ الدَّمَامِيلَ حَتَّى يَسِيلَ مَا فِيهِ مِنَ الدَّاءِ فَإِذَا رَأَى أَحَدُكُمْ بِهِ زُكَامًا وَ دَمَامِيلًا فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى الْعَافِيَةِ وَقَالَ الزُّكَامُ فُضُولٌ فِي الرَّأْسِ

(579 - و نیز از آنحضرت عليه السلام از رسول خدا صلى الله عليه وآله وسلم روایت شده که فرمود: هیچیک از فرزندان آدم علیه السلام نیست جز آنکه در او دو رگ قرار دارد؛ رگی در سر است که بیماری خوره را تحریک می کند، و رگی در تن است که بیماری پیسی و برص را تحریک کند، و چون آن رگی که در سر است تحریک شود خدای عزوجل زکام را بر آن مسلط سازد تا آن دردی که در آن است جاری سازد (و از راه بینی خارج کند) و چون آن رگی که در تن است تحریک شود و خداوند دملها را بر آن مسلط کند تا آن دردی که در آن است بیرون آرد، و از اینرو هر گاه یکی از شما به زکام مبتلا شد و دملهایی در تن خود دید باید خدای عزوجل را به خاطر تندرستی سپاس گوید و نیز فرمود: زکام آن رطوبتهای زیادی است که در سر است.)

حدیث شماره : 580

مُحَمَّدُ بْنُ يُحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ رَجُلٍ قَالَ
دَخَلَ رَجُلٌ عَلَى أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام وَهُوَ يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ فَقَالَ لَهُ أَيْنَ أَنْتَ عَنْ هَذِهِ
الْأَجْزَاءِ الثَّلَاثَةِ الصَّبْرِ وَالْكَافُورِ وَالْمُرِّ ففَعَلَ الرَّجُلُ ذَلِكَ فَذَهَبَتْ عَنْهُ

(580 - مردی روایت کند که شخصی خدمت امام صادق عليه السلام شرفیاب شد

و از چشم درد مینالید حضرت به او فرمود: چر از این سه جزء دارو استفاده
نمی کنی : صبر و کافور و مُرّ. آنمرد این دارو را استعمال کرد و چشم دردش بر
طرف شد.

(شرح - در تحفه حکیم گوید: مُرّ - بضم میم - صمغ درختی است
بدرخت مغیلان و خاردار و از زخم کردن درخت و آب سائل آن حاصل می
شود و در اول ترشح سفید و بعد از خشکی رنگین می شود و بسیار تلخ است
(...)

حدیث شماره : 581

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ قَالَ قُلْتُ لِأَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام إِنَّ لَنَا فِتْنَةً كَانَتْ تَرَى الْكَوْكَبَ مِثْلَ الْجِرَّةِ قَالَ نَعَمْ وَتَرَاهُ مِثْلَ الْحَبِّ قُلْتُ إِنَّ بَصَرَهَا ضَعْفٌ فَقَالَ أَكْهَلَهَا بِالصَّبْرِ وَالْمُرِّ وَالْكَافُورِ أَجْزَاءً سِوَاءً فَكَحَلْنَا بِهَا فَفَنَعَّهَا

(581 - جمیل بن صالح گوید: به امام صادق عليه السلام عرض کردم: ما دخترکی داریم که ستاره را به اندازه یک سبو می بیند؟ فرمود: آری و اکنون به اندازه یک خمره می بیند عرض کردم: همانا چشمش ضعیف شده؟ فرمود: با صبر و کافور و مر که هر کدام به یک اندازه باشد سرمه به چشمش بکش و ما اینکار را کردیم و سودمند واقع شد.)

حدیث شماره : 582

عَنْهُ عَنْ أَحْمَدَ عَنِ دَاوُدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ مُحَمَّدِ بْنِ الْفَيْضِ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي جَعْفَرٍ يَعْنِي أَبَا الدَّوَانِيقِ فَجَاءَتْهُ خَرِيْطَةٌ فَحَلَّهَا وَنَظَرَ فِيهَا فَأَخْرَجَ مِنْهَا شَيْئًا فَقَالَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ أَ تَدْرِي مَا هَذَا قُلْتُ مَا هُوَ قَالَ هَذَا شَيْءٌ يُؤْتَى بِهِ مِنْ خَلْفِ إِفْرِيقِيَّةٍ مِنْ طَنْجَةِ أَوْ طُبْنَةِ شَكَّ مُحَمَّدٌ قُلْتُ مَا هُوَ قَالَ جَبَلٌ هُنَاكَ يَقَطْرُ مِنْهُ فِي السَّنَةِ قَطْرَاتٌ فَتَجْمُدُ وَهُوَ جَيِّدٌ لِلْبَيَاضِ يَكُونُ فِي الْعَيْنِ يُكْتَحَلُ بِهَذَا فَيَذْهَبُ بِإِذْنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ قُلْتُ نَعَمْ أَعْرِفُهُ وَإِنْ شِئْتَ أَخْبَرْتُكَ بِاسْمِهِ وَحَالِهِ قَالَ فَلَمْ يَسْأَلْنِي عَنْ اسْمِهِ قَالَ وَ مَا حَالُهُ فَقُلْتُ هَذَا جَبَلٌ كَانَ عَلَيْهِ نَبِيٌّ مِنْ أَنْبِيَاءِ بَنِي إِسْرَائِيلَ هَارِيًّا مِنْ قَوْمِهِ يَعْبُدُ اللَّهُ عَلَيْهِ فَعَلِمَ بِهِ قَوْمُهُ فَكَتَلُوهُ فَهُوَ

يُنَبِّئُكَ عَلَىٰ ذَٰلِكَ النَّبِيُّ ﷺ وَ هَذِهِ الْقَطْرَاتُ مِنْ بُكَائِهِ وَ لَهُ مِنَ الْجَانِبِ الْآخِرِ عَيْنٌ
تَتَّبِعُ مِنْ ذَٰلِكَ الْمَاءِ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ لَا يُوصَلُ إِلَىٰ تِلْكَ الْعَيْنِ

(582 - محمد بن فیض از امام صادق علیه السلام روایت کند که فرمود: نزد
ابوجعفر یعنی منصور دوانقی (خلیفه عباسی) بودم بسته ای برای او آوردند، و او
آنها گشود و نگاهی در آن کرد و سپس چیزی از آن بیرون آورد و گفت: ای
اباعبدالله میدانی این چیست :

گفتم : چیست ؟ منصور گفت : این چیزی است که آنسوی افریقا از طنجه یا
طنبة است - تردید از راوی محمد بن فیض است -

گفتم : آن چی است ؟ پاسخ داد: در آنجا کوهی است که هر سال چند قطره از
آن مکیده و منجمد می گردد، و برای سفیدی که در چشم پیدا می شود اگر آن
بچشم بکشند خوبست و به اذن خدا سفیدی از بین می رود .

گفتم : آری من آنها می شناسم و اگر بخواهی نام آن کوه و سر گذشتش را
بتو خبر دهم او از من نام آن کوه را نپرسید ولی پرسید سر گذشتش چیست ؟
گفتم : این کوهی است که یکی از پیغمبران بنی اسرائیل از ترس قوم خود
گریخت و بدان پناه برد و در آنجا خدای را عبادت می کرد: قوم از مکانش
اطلاع پیدا کرده بدانجا رفتند و او را کشتند، و این کوه بر آن پیغمبر می گرید و
این قطره ها از گریه او است ، و در آنسوی کوه چشمه ای است که شب و روز
آب از آن می جوشد و بدان دسترسی نیست .)

حدیث شماره : 583

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ سُلَيْمٍ مَوْلَى عَلِيِّ بْنِ يَقْتِينٍ أَنَّهُ كَانَ يَلْقَى مِنْ رَمَدٍ عَيْنَيْهِ أَذَى قَالَ فَكَتَبَ إِلَيْهِ أَبُو الْحَسَنِ عليه السلام ابْتِدَاءً مِنْ عِنْدِهِ مَا يَمْنَعُكَ مِنْ كُحْلِ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام جُزءٌ كَافُورٍ رَبَّاحِيٍّ وَ جُزءٌ صَبْرٍ أَصْقُوطَرِيٍّ يُدَقَّانِ جَمِيعاً وَ يُنْخَلَّانِ بِحَرِيرَةٍ يُكْتَحَلُ مِنْهُ مِثْلَ مَا يُكْتَحَلُ مِنَ الْإِثْمِدِ الْكَحْلَةُ فِي الشَّهْرِ تَحْدُرُ كُلَّ دَاءٍ فِي الرَّأْسِ وَ تُخْرِجُهُ مِنَ الْبَدَنِ قَالَ فَكَانَ يُكْتَحِلُ بِهِ فَمَا اشْتَكَى عَيْنَيْهِ حَتَّى مَاتَ

(583 - سلیم دوست (یا آزاد شده) علی بن یقین از درد چشم خود آزار می کشید حضرت ابوالحسن (موسی بن جعفر) بی آنکه نامه به آنحضرت بنویسد (و دستوری از او بخواهند) برای او نوشت چرا از سرمه ابا جعفر (حضرت باقر عليه السلام) استفاده نمی کنی؟: کافور رباحی یکجزء، و صبر اسقوطری یکجزء، این هر دو را نرم کوبیده و از یک پارچه حریر بیرون کرده و مانند سرمه سنگ هر بار یکبار بچشم بکشد تا هر دردی در سر است پائین آورد و آنرا از بدن بیرون برد. راوی گوید: او از این سرمه بچشم کشید و تا مرد بدرد چشم دچار نشد.)

(حديثُ العابدِ)

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدَ بْنِ عِيسَى عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَكَمِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ سِنَانٍ عَمَّنْ أَخْبَرَهُ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام قَالَ كَانَ عَابِدٌ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ لَمْ يُفَارِفْ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا شَيْئًا فَنَخَرَ إِبْلِيسُ نَخْرَةً فَاجْتَمَعَ إِلَيْهِ جُنُودُهُ فَقَالَ مَنْ لِي بِفُلَانٍ فَقَالَ بَعْضُهُمْ أَنَا لَهُ فَقَالَ مِنْ أَيْنَ تَأْتِيهِ فَقَالَ مِنْ نَاحِيَةِ النِّسَاءِ قَالَ لَسْتُ لَهُ لَمْ يُجْرَبِ النِّسَاءَ فَقَالَ لَهُ آخِرُ فَنَا لَهُ فَقَالَ لَهُ مِنْ أَيْنَ تَأْتِيهِ قَالَ مِنْ نَاحِيَةِ الشَّرَابِ وَ اللَّذَاتِ قَالَ لَسْتُ لَهُ لَيْسَ هَذَا بِهَذَا قَالَ آخِرُ فَنَا لَهُ قَالَ مِنْ أَيْنَ تَأْتِيهِ قَالَ مِنْ نَاحِيَةِ الْبِرِّ قَالَ انْطَلِقْ فَأَنْتَ صَاحِبُهُ فَانْطَلِقْ إِلَى مَوْضِعِ الرَّجُلِ فَأَقَامَ حِذَاهُ يُصَلِّي قَالَ وَ كَانَ الرَّجُلُ يَنَامُ وَ الشَّيْطَانُ لَا يَنَامُ وَ يَسْتَرِيحُ وَ الشَّيْطَانُ لَا يَسْتَرِيحُ فَتَحَوَّلَ إِلَيْهِ الرَّجُلُ وَ قَدْ تَقَاصَرَتْ إِلَيْهِ نَفْسُهُ وَ اسْتَصْغَرَ عَمَلَهُ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ بَأَى شَيْءٍ قَوِيَتْ عَلَيَّ هَذِهِ الصَّلَاةُ فَلَمْ يُجِبْهُ ثُمَّ أَعَادَ عَلَيْهِ فَلَمْ يُجِبْهُ ثُمَّ أَعَادَ عَلَيْهِ فَقَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ إِنِّي أَذْنَبْتُ ذَنْبًا وَ أَنَا تَائِبٌ مِنْهُ فَإِذَا ذَكَرْتُ الذَّنْبَ قَوِيَتْ عَلَيَّ الصَّلَاةُ قَالَ فَأَخْبِرْنِي بِذَنْبِكَ حَتَّى أَعْمَلَهُ وَ أَتُوبَ فَإِذَا فَعَلْتَهُ قَوِيَتْ عَلَيَّ الصَّلَاةُ قَالَ ادْخُلِ الْمَدِينَةَ فَسَلْ عَنْ فُلَانَةَ الْبَغِيَّةِ فَأَعْطَهَا دِرْهَمَيْنِ وَ نَلْ مِنْهَا قَالَ وَ مِنْ أَيْنَ لِي دِرْهَمَيْنِ مَا أَدْرِي مَا الدِّرْهَمَيْنِ فَتَنَاوَلَ الشَّيْطَانُ مِنْ تَحْتِ قَدَمِهِ دِرْهَمَيْنِ فَنَاوَلَهُ إِبَاهُمَا فَقَامَ فَدَخَلَ الْمَدِينَةَ بِجَلَابِيهِ يَسْأَلُ عَنْ مَنْزِلِ فُلَانَةَ الْبَغِيَّةِ فَأَرشَدَهُ النَّاسُ وَ ظَنُّوا أَنَّهُ جَاءَ يَعْطُهَا فَأَرشَدُوهُ فَجَاءَ إِلَيْهَا فَرَمَى إِلَيْهَا بِالدِّرْهَمَيْنِ وَ قَالَ قَوْمِي فَقَامَتْ فَدَخَلَتْ مَنْزِلَهَا وَ قَالَتْ ادْخُلْ وَ قَالَتْ إِنَّكَ جِئْتَنِي فِي هَيْئَةٍ لَيْسَ يُؤْتَى مِثْلِي فِي مِثْلِهَا فَأَخْبِرْنِي بِخَبْرِكَ فَأَخْبَرَهَا فَقَالَتْ لَهُ يَا عَبْدَ اللَّهِ إِنْ تَرَكَ الذَّنْبَ أَهْوَنُ مِنْ طَلَبِ التَّوْبَةِ وَ لَيْسَ كُلُّ مَنْ طَلَبَ التَّوْبَةَ وَ جَدَّهَا وَ إِنَّمَا يَنْبَغِي أَنْ يَكُونَ

هَذَا شَيْطَانًا مِثْلَ لَكَ فَانصَرِفْ فَإِنَّكَ لَا تَرَى شَيْئًا فَانصَرَفَ وَ مَاتَتْ مِنْ لَيْلَتِهَا
فَأَصْبَحَتْ فَإِذَا عَلَى بَابِهَا مَكْتُوبٌ احضُرُوا فَلَانَةَ فَإِنَّهَا مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَارْتَابَ
النَّاسُ فَمَكْتُوُوا ثَلَاثًا لَمْ يَدْفِنُوهَا ارْتِيَابًا فِي أَمْرِهَا فَأَوْحَى اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ إِلَى نَبِيِّ
مِنَ الْأَنْبِيَاءِ لَا أَعْلَمُهُ إِلَّا مُوسَى بْنُ عِمْرَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنْ أَنْتِ فَلَانَةُ فَصَلِّ عَلَيْهَا وَ مُرِ
النَّاسَ أَنْ يُصَلُّوا عَلَيْهَا فَإِنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهَا وَ أَوْجَبْتُ لَهَا الْجَنَّةَ بِتَشْيِطِهَا عَبْدِي فَلَانًا
عَنْ مَعْصِيَتِي

(حدیث عابد)

584 - از امام صادق علیه السلام روایت کرده اند که فرمود، در بنی اسرائیل مرد
عابدی بود که بهیچوجه به دنیا آلوده نشده و گرد آن نگشته بود، شیطان (که از
وضع او رنج می برد) از بینی خود فریاد کشید لشکریانش به دور او جمع
شدند، بدانها گفت: کدامیک از شما است که بتواند این شخص را از راه بد کند،
یکی گفت: من .

گفت: از چه راه به سراغش می روی؟ پاسخ داد: از راه زنها.

شیطان گفت: تو حریف او نیستی، چون او زنان را نیازموده (و لذتی از آنها
نبرده که گول بخورد) دیگری گفت: من پرسید: تو از چه راه گولش میزنی؟
گفت: از راه باده گساری و خوشبها، بدو گفت: تو هم مرد اینکار نیستی چون
او اهل اینها نیست، سومی گفت: من او را گمراه می کنم، پرسید از چه راه؟
گفت: از راه کار خیر.

شیطان گفت: برو که تو حریف او هستی .

شیطانک بیامد و در برابر او جائی را انتخاب کرد و شروع کرد به نماز
خواندن .

و آن عابد چنان بود که (شبانه روز قدری) می خوابید و استراحت می کرد ولی شیطانک هیچ نمی خوابید و استراحت نداشت (یکسره نماز می خواند) آن مرد عابد که خود را در برابر او کم ارزش دید و عبادتش را کوچک دانست به نزد آن شیطانک رفت و بدو گفت: ای بنده خدا چه چیز تو را باین همه نماز خواندن نیرو داده (و وادار کرده)؟

پاسخش را نداد.

بار دوم پرسید باز هم پاسخش را نداد. تا بار سوم که پرسید گفت: ای بنده خدا من گناهی کرده ام و از آن توبه نموده ام و هر گاه آن گناه را به خاطر می آورم به نماز خواندنم نیرو می گیرم.

مرد عابد گفت آن گناه را به من هم بگو تا انجام دهم و دنبالش توبه کنم و در نتیجه (مانند تو) بر خواندن نماز نیرو بگیرم شیطانک بدو گفت:

به شهر برو و سراغ فلان فاحشه را بگیر و دو درهم به او بده و با او در آویز و کام خود بر گیر (و سپس توبه کن تا مانند من بر عبادت نیرو بگیری)

عابد گفت: دو درهم را از کجا بیاورم؟ من که نمی دانم درهم چیست؟ شیطان از زیر پای خود دو درهم بیرون آورده به او داد، عابد برخاست و با همان جامه و لباس خود را که در آن عبادت می کرد به شهر در آمد و سراغ منزل آن زن را گرفت، و مردم او را به خانه آن زن راهنمایی کردند و گمان کردند برای موعظه او آمده عابد به نزد آن زن رفت و دو درهم را پیش او انداخت و بدو گفت: برخیز زن، زن برخاست و به درون اطاق خود رفت و به مرد عابد گفت: داخل شود.

عابد به درون اطاق رفت. آن زن بدو گفت: ای مرد تو در وضع و لباسی به خانه من آمده ای که معمولا کسی با این وضع لباس به نزد من نمی آید، شرح

حال خود را برای من بگو، عابد سر گذشت خود (و شیطان) را برای آن زن تعریف کرد.

زن گفت: ای بنده خدا ترک گناه آسانتر از توبه کردن است، و چنان نیست که هر کس توبه کند بدان برسد (و توبه اش پذیرفته گردد)، به نظر می رسد که آن کس (که این راه را پیش پای تو گذارده) شیطانی بوده در نظرت مجسم شده (تا تو را از راه بدر کند) اکنون باز گرد کسی را (در آنجا) نخواهی دید، عابد برگشت و آن زن همان شب از این جهان رفت و چون صبح شد دیدند بر در خانه اش نوشته شده:

بر سر جنازه فلان زن (برای دفن و کفن او) حاضر شوید که او از اهل بهشت است، مردم همه در تردید و شک فرو رفتند، و به خاطر همان تردیدی که در کار او پیدا کرده بودند تا سه روز جنازه اش را به خاک نسپردند، خدای عزوجل به پیغمبر آن زمان - که جز موسی بن عمران کسی دیگر را سراغ ندارم - وحی فرمود: بالای جنازه فلان زن برو و بر آن نماز بخوان و بمرم بگو: بر او نماز بخوانند که من او را آمرزیدم و بهشت را بر او واجب کردم چون فلان بنده مرا از گناه و نافرمانی من باز داشت.

حدیث شماره : 585

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ [بْنِ أَحْمَدَ] عَنْ عَلِيِّ بْنِ الْحَسَنِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زُرَّارَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْفُضَيْلِ عَنْ أَبِي حَمْزَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ كَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ رَجُلٌ عَابِدٌ وَكَانَ مُحَارِفًا لَا يَتَوَجَّهُ فِي شَيْءٍ فَيُصِيبَ فِيهِ شَيْئًا فَأَنْفَقَتْ عَلَيْهِ امْرَأَتُهُ حَتَّى لَمْ يَبْقَ عِنْدَهَا شَيْءٌ فَجَاعُوا يَوْمًا مِنَ الْأَيَّامِ فَدَفَعَتْ إِلَيْهِ نَصْلًا مِنْ غَزَلٍ وَقَالَتْ لَهُ مَا عِنْدِي غَيْرُهُ أَنْطَلِقْ فَبِعْهُ وَاشْتَرِ لَنَا شَيْئًا نَأْكُلُهُ فَانْطَلِقْ بِالنَّصْلِ الْغَزَلِ لِيَبِيعَهُ فَوَجَدَ السُّوقَ قَدْ غُلِقَتْ وَوَجَدَ الْمُشْتَرِينَ قَدْ قَامُوا وَانْصَرَفُوا فَقَالَ لَوْ أَتَيْتُ هَذَا الْمَاءَ فَتَوَضَّأْتُ مِنْهُ وَصَبَبْتُ عَلَيَّ مِنْهُ وَانْصَرَفْتُ فَجَاءَ إِلَى الْبَحْرِ وَإِذَا هُوَ بِصَيَّادٍ قَدْ أَلْقَى شَبَكَتَهُ فَأَخْرَجَهَا وَلَيْسَ فِيهَا إِلَّا سَمَكَةٌ رَدِيَّةٌ قَدْ مَكَتَتْ عِنْدَهُ حَتَّى صَارَتْ رِخْوَةً مُنْتِنَةً فَقَالَ لَهُ بَعْضِي هَذِهِ السَّمَكَةُ وَأَعْطَيْكَ هَذَا الْغَزْلَ تَنْتَفِعُ بِهِ فِي شَبَكَتِكَ قَالَ نَعَمْ فَأَخَذَ السَّمَكَةَ وَدَفَعَ إِلَيْهِ الْغَزْلَ وَانْصَرَفَ بِالسَّمَكَةِ إِلَى مَنْزِلِهِ فَأَخْبَرَ زَوْجَتَهُ الْخَبَرَ فَأَخَذَتِ السَّمَكَةَ لِتُصْلِحَهَا فَلَمَّا شَقَّتْهَا بَدَتْ مِنْ جَوْفِهَا لُؤْلُؤَةٌ فَدَعَتْ زَوْجَهَا فَأَرْتُهُ إِيَّاهَا فَأَخَذَهَا فَانْطَلَقَ بِهَا إِلَى السُّوقِ فَبَاعَهَا بِعِشْرِينَ أَلْفَ دِرْهَمٍ وَانْصَرَفَ إِلَى مَنْزِلِهِ بِالْمَالِ فَوَضَعَهُ فَإِذَا سَائِلٌ يَدُقُّ الْبَابَ وَيَقُولُ يَا أَهْلَ الدَّارِ تَصَدَّقُوا رَحِمَكُمُ اللَّهُ عَلَى الْمَسْكِينِ فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ ادْخُلْ فَدَخَلَ فَقَالَ لَهُ خُذْ إِحْدَى الْكَيْسَيْنِ فَأَخَذَ إِحْدَاهُمَا وَانْطَلَقَ فَقَالَتْ لَهُ امْرَأَتُهُ سُبْحَانَ اللَّهِ بَيْنَمَا نَحْنُ مِيَّاسِيرٌ إِذْ ذَهَبَتْ بِنِصْفِ يَسَارِنَا فَلَمْ يَكُنْ ذَلِكَ بِأَسْرَعٍ مِنْ أَنْ دَقَّ السَّائِلُ الْبَابَ فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ ادْخُلْ فَدَخَلَ فَوَضَعَ الْكَيْسَ فِي مَكَانِهِ ثُمَّ قَالَ كُلْ هُنَيْئًا مَرِيئًا إِنَّمَا أَنَا مَلِكٌ مِنْ مَلَائِكَةِ رَبِّكَ إِنَّمَا أَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُوكَ فَوَجَدَكَ شَاكِرًا ثُمَّ ذَهَبَ

(585 - ابو حمزه از امام باقر عليه السلام روایت کند که فرمود: در بنی اسرائیل

مردی بود عابد که از رزق و روزی محروم ، و به چیزی رو نمی کرد که بهره ای

از آن نصیبتش گردد، زنی داشت که خرجی او را می داد تا اینکه نزد آن زن نیز چیزی نماند و روزی شد که هر دو گرسنه ماندند، آن زن رفت و یک دوک از پنبه رشته به او داد و بدو گفت: جز این چیزی نزد من نیست اینرا ببر و بفروش و چیزی بخر تا بخوریم.

آن مرد دوک نخ را برداشت و به بازار برد بفروشد دید بازار تعطیل شده و خریدارها بساط خود را برچیده و رفته اند. با خود گفت: خوب است کنار آب (دریا) بروم وضوئی بسازم و مقداری از آن بسر و صورت خود بزنم و برگردم به همین فکر کنار دریا آمد در آنجا به ماهیگری برخورد که (بیش از آنکه عابد بدانجا بیاید) تور خود را به دریا انداخته و ماهی گرفته بود و جز یک ماهی گندیده در آن نمانده بود که چند روز بود پیش او مانده و سست. گندیده شده بود، عابد بود گفت این ماهی را به من بفروش و من در عوض این دوک نخ را بتو می دهم تا برای تور خود از آن استفاده کنی. ماهیگیر قبول کرد و عابد ماهی را گرفت و دوک را به او داد و ماهی را به خانه آورد و جریان را به زنش گفت، زن آن ماهی را گرفت که درست کند چون شکمش را باز کرد در گرانبهائی در شکمش یافت، شوهرش را خبر کرد و آن در را به او نشان داد، عابد آن در را برداشت و به بازار برد و به بیست هزار درهم فروخت و به خانه برگشت و پول ها را در منزل نهاد.

در این هنگام سائلی بدر خانه آمد در را کوبید و گفت: ای اهل خانه خدا شما را رحمت کند باین مسکین بی نوا هم صدقه بدهید مرد عابد به سائل گفت: به خانه در آی سائل وارد خانه شد و عابد بدو گفت: یکی از این دو کیسه را (که هر کدام ده هزار درهم در آن بود بردار، سائل یکی را برداشت و رفت.

زنش گفت : سبحان الله ! حال که ما پولدار شدیم نیمی از ثروتمان رفت ، طولی نکشید که سائل باز گشت و در را زد، مرد عباد گفت : بفرمائید، سائل وارد شد و کیسه را بجای خود گذارد و گفت : بخور (و از آن استفاده کن) نوش جان و گوارایت باد، که به راستی من فرشته ای از فرشتگان پروردگار تو بودم و پروردگارت خواست تا تو را بیازماید و تو را مرد سپاسگذاری یافت .
(این را گفت) و از نزد عابد رفت .

حدیث شماره : 586

(خُطْبَةٌ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ)

أَحْمَدُ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ سَعْدِ بْنِ الْمُنْذِرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ خَطَبَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ [وَرَوَاهَا غَيْرُهُ بِغَيْرِ هَذَا الْإِسْنَادِ وَذَكَرَ أَنَّهُ خَطَبَ بَدِي قَارٍ] فَحَمِدَ اللَّهَ وَآتَى عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ أَمَا بَعْدُ فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بَعَثَ مُحَمَّدًا ص بِالْحَقِّ لِيُخْرِجَ عِبَادَهُ مِنْ عِبَادَةِ عِبَادِهِ إِلَى عِبَادَتِهِ وَمِنْ عُهُودِ عِبَادِهِ إِلَى عُهُودِهِ وَمِنْ طَاعَةِ عِبَادِهِ إِلَى طَاعَتِهِ وَمِنْ وِلَايَةِ عِبَادِهِ إِلَى وِلَايَتِهِ بِشِيرًا وَنَذِيرًا وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا عَوْدًا وَبَدَأًا وَغَدْرًا وَنُذْرًا بِحُكْمٍ قَدْ فَصَّلَهُ وَتَفْصِيلٍ قَدْ أَحْكَمَهُ وَفُرْقَانٍ قَدْ فَرَّقَهُ وَقُرْآنٍ قَدْ بَيَّنَّهُ لِيَعْلَمَ الْعِبَادُ رَبَّهُمْ إِذْ جَهِلُوهُ وَلِيَتَّقُوا بِهِ إِذْ جَحَدُوهُ وَلِيُنْبِتُوهُ بَعْدَ إِذْ أَنْكَرُوهُ فَتَجَلَّى لَهُمْ سُبْحَانَهُ فِي كِتَابِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَكُونُوا رَأَوْهُ فَأَرَاهُمْ حِلْمَهُ كَيْفَ حَلَّمَ وَأَرَاهُمْ عَفْوَهُ كَيْفَ عَفَا وَأَرَاهُمْ قُدْرَتَهُ كَيْفَ قَدَرَ وَخَوْفَهُمْ مِنْ سَطْوَتِهِ وَكَيْفَ خَلَقَ مَا خَلَقَ مِنَ الْآيَاتِ وَكَيْفَ مَحَقَّ مَنْ مَحَقَّ مِنَ الْعُصَاةِ بِالْمَثَلَاتِ وَاحْتَصَدَ مِنَ احْتِصَادِ بِالنَّقِمَاتِ وَكَيْفَ رَزَقَ وَهَدَى وَاعْتَدَى وَأَرَاهُمْ حُكْمَهُ كَيْفَ حَكَمَ وَصَبَرَ حَتَّى يَسْمَعَ مَا يَسْمَعُ وَيَرَى فَبَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مُحَمَّدًا ص بِذَلِكَ ثُمَّ إِنَّهُ سَيَّأَتِي

عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِي زَمَانٌ لَيْسَ فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ شَيْءٌ أَحْفَى مِنْ الْحَقِّ وَلَا أَظْهَرَ مِنَ
الْبَاطِلِ وَلَا أَكْثَرَ مِنَ الْكُذْبِ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى وَرَسُولِهِ صَ وَلَا لَيْسَ عِنْدَ أَهْلِ ذَلِكَ
الزَّمَانِ سِلْعَةٌ أَبْوَرُ مِنَ الْكِتَابِ إِذَا تُلِيَ حَقٌّ تِلَاوَتِهِ وَلَا سِلْعَةٌ أَنْفَقَ بَيْعًا وَلَا أَعْلَى
تَمَنَّا مِنَ الْكِتَابِ إِذَا حُرِّفَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَلَا لَيْسَ فِي الْعِبَادِ وَلَا فِي الْبِلَادِ شَيْءٌ هُوَ
أُنْكَرَ مِنَ الْمَعْرُوفِ وَلَا أَعْرَفَ مِنَ الْمُنْكَرِ وَلَا لَيْسَ فِيهَا فَاحِشَةٌ أَنْكَرَ وَلَا عُقُوبَةٌ
أُنْكِي مِنَ الْهُدَى عِنْدَ الضَّلَالِ فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ فَقَدْ نَبَذَ الْكِتَابَ حَمَلْتُهُ وَتَنَاسَاهُ
حَفَظْتُهُ حَتَّى تَمَالَتْ بِهِمُ الْأَهْوَاءُ وَتَوَارَتْهُ ذَلِكَ مِنَ الْآبَاءِ وَعَمِلُوا بِتَحْرِيفِ الْكِتَابِ
كَذِبًا وَتَكْذِيبًا فَبَاعُوهُ بِالْبُخْسِ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ فَالْكِتَابُ وَأَهْلُ الْكِتَابِ
فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ طَرِيدَانِ مَنْفِيَّانِ وَصَاحِبَانِ مُصْطَحِبَانِ فِي طَرِيقٍ وَاحِدٍ لَا يَأْوِيهِمَا
مُؤْوٍ فَحَبَّذَا ذَانِكَ الصَّاحِبَانِ وَاهَا لُهُمَا وَلِمَا يَعْمَلَانِ لَهُ فَالْكِتَابُ وَأَهْلُ الْكِتَابِ فِي
ذَلِكَ الزَّمَانِ فِي النَّاسِ وَلَيْسُوا فِيهِمْ وَمَعَهُمْ وَلَا لَيْسُوا مَعَهُمْ وَذَلِكَ لِأَنَّ الضَّلَالَةَ لَا
تُؤَافِقُ الْهُدَى وَإِنْ اجْتَمَعَا وَقَدْ اجْتَمَعَ الْقَوْمُ عَلَى الْفِرْقَةِ وَافْتَرَقُوا عَنِ الْجَمَاعَةِ قَدْ
وَلَّوْا أَمْرَهُمْ وَأَمْرَ دِينِهِمْ مَنْ يَعْمَلُ فِيهِمْ بِالْمَكْرِ وَالْمُنْكَرِ وَالرِّشَا وَالْقَتْلِ كَانَتْهُمْ أَيْمَةٌ
الْكِتَابِ وَلَا لَيْسَ الْكِتَابُ إِمَامَهُمْ لَمْ يَبْقَ عِنْدَهُمْ مِنَ الْحَقِّ إِلَّا اسْمُهُ وَلَمْ يَعْرِفُوا مِنَ
الْكِتَابِ إِلَّا خَطَّهُ وَزَبْرَهُ يَدْخُلُ الدَّخْلُ لِمَا يَسْمَعُ مِنْ حَكَمِ الْقُرْآنِ فَلَا يَطْمَئِنُّ
جَالِسًا حَتَّى يَخْرُجَ مِنَ الدِّينِ يَنْتَقِلُ مِنْ دِينِ مَلِكٍ إِلَى دِينِ مَلِكٍ وَمِنْ وِلَايَةِ
مَلِكٍ إِلَى وِلَايَةِ مَلِكٍ وَمِنْ طَاعَةِ مَلِكٍ إِلَى طَاعَةِ مَلِكٍ وَمِنْ عُهُودِ مَلِكٍ إِلَى
عُهُودِ مَلِكٍ فَاسْتَدْرَجَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ وَإِنَّ كَيْدَهُ مَتِينٌ بِالْأَمَلِ وَ
الرَّجَاءِ حَتَّى تَوَالِدُوا فِي الْمَعْصِيَةِ وَدَانُوا بِالْجَوْرِ وَالْكِتَابُ لَمْ يَضْرِبْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ
صَفْحًا ضَلَالًا تَائِهِينَ قَدْ دَانُوا بِغَيْرِ دِينِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَادَانُوا لِغَيْرِ اللَّهِ
مَسَاجِدُهُمْ فِي ذَلِكَ الزَّمَانِ عَامِرَةٌ مِنَ الضَّلَالَةِ خَرِبَةٌ مِنَ الْهُدَى قَدْ بُدِّلَ فِيهَا مِنَ
الْهُدَى قُفْرًا وَهَا عَمَّارُهَا أَخَائِبُ خَلَقِ اللَّهِ وَخَلِيقَتِهِ مِنْ عِنْدِهِمْ جَرَتْ الضَّلَالَةُ وَ

إِلَيْهِمْ تَعُودُ فَحُضُورُ مَسَاجِدِهِمْ وَالْمَشْيُ إِلَيْهَا كُفْرٌ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ إِلَّا مَنْ مَشَى إِلَيْهَا وَ
هُوَ عَارِفٌ بِضَلَالِهِمْ فَصَارَتْ مَسَاجِدُهُمْ مِنْ فَعَالِهِمْ عَلَى ذَلِكَ النَّحْوِ خَرِبَةٌ مِنْ
الْهُدَى عَامِرَةٌ مِنَ الضَّلَالَةِ قَدْ بَدَلَتْ سُنَّةَ اللَّهِ وَتُعَدِّتُ حُدُودَهُ وَلَا يَدْعُونَ إِلَى
الْهُدَى وَلَا يَقْسِمُونَ الْفَيْءَ وَلَا يُوفُونَ بِذِمَّةٍ يَدْعُونَ الْقَتِيلَ مِنْهُمْ عَلَى ذَلِكَ شَهِيداً
قَدْ اتَّوَا اللَّهَ بِالْإِفْتِرَاءِ وَالْجُحُودِ وَاسْتَعْنَوْا بِالْجَهْلِ عَنِ الْعِلْمِ وَمِنْ قَبْلُ مَا مَثَّلُوا
بِالصَّالِحِينَ كُلِّ مَثَلَةٍ وَسَمَّوْا صِدْقَهُمْ عَلَى اللَّهِ فِرْيَةً وَجَعَلُوا فِي الْحَسَنَةِ الْعُقُوبَةَ
السَّيِّئَةَ وَقَدْ بَعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْكُمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ
حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ ص وَانزَلَ عَلَيْهِ كِتَابًا عَزِيزًا لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ
مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ
لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ فَلَا يُلْهِيَنَّكُمْ الْأَمَلُ وَلَا يُطَوِّلَنَّ
عَلَيْكُمْ الْأَجَلَ فَإِنَّمَا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ أَمْدُ أَمَلِهِمْ وَتَغْطِيَةُ الْأَجَالِ عَنْهُمْ حَتَّى
نَزَلَ بِهِمُ الْمَوْعُودُ الَّذِي تُرَدُّ عَنْهُ الْمَعْذِرَةُ وَتَرْفَعُ عَنْهُ التَّوْبَةُ وَتَحُلُّ مَعَهُ الْقَارِعَةُ وَ
النَّقِمَةُ وَقَدْ أَبْلَغَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْكُمْ بِالْوَعْدِ وَفَصَّلَ لَكُمْ الْقَوْلَ وَعَلَّمَكُمْ السُّنَّةَ وَ
شَرَحَ لَكُمْ الْمَنَاهِجَ لِتُزِيحَ الْعِلَّةَ وَحَثَّ عَلَى الذِّكْرِ وَدَلَّ عَلَى النَّجَاةِ وَإِنَّهُ مَنْ
انْتَصَحَ لِلَّهِ وَاتَّخَذَ قَوْلَهُ دَلِيلًا هَدَاهُ لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَوَقَّعَهُ لِلرَّشَادِ وَسَدَّدَهُ وَيَسَّرَهُ
لِلْحُسْنَى فَإِنَّ جَارَ اللَّهِ آمِنٌ مَحْفُوظٌ وَعَدُوُّهُ خَائِفٌ مَغْرُورٌ فَاحْتَرَسُوا مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَ
جَلَّ بِكَثْرَةِ الذِّكْرِ وَاخْشَوْا مِنْهُ بِالتَّقَى وَتَقَرَّبُوا إِلَيْهِ بِالطَّاعَةِ فَإِنَّهُ قَرِيبٌ مُجِيبٌ قَالَ
اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ
فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ فَاسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَآمِنُوا بِهِ وَعَظَّمُوا اللَّهَ
الَّذِي لَا يَنْبَغِي لِمَنْ عَرَفَ عَظَمَةَ اللَّهِ أَنْ يَتَعَظَّمَ فَإِنَّ رِفْعَةَ الَّذِينَ يَعْلَمُونَ مَا عَظَمَتُهُ
اللَّهُ أَنْ يَتَوَاضَعُوا لَهُ وَعِزُّ الَّذِينَ يَعْلَمُونَ مَا جَلَّالُ اللَّهِ أَنْ يَذُلُّوا لَهُ وَسَلَامَةُ الَّذِينَ
يَعْلَمُونَ مَا قُدْرَةُ اللَّهِ أَنْ يَسْتَسْلِمُوا لَهُ فَلَا يُنْكِرُونَ أَنْفُسَهُمْ بَعْدَ حَدِّ الْمَعْرِفَةِ وَلَا

يَضِلُّونَ بَعْدَ الْهُدَىٰ فَلَا تَنْفِرُوا مِنَ الْحَقِّ نِفَارَ الصَّحِيحِ مِنَ الْأَجْرَبِ وَالْبَارِي مِنْ ذِي
السُّقْمِ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ لَنْ تَعْرِفُوا الرُّشْدَ حَتَّىٰ تَعْرِفُوا الَّذِي تَرَكَهُ وَلَمْ تَأْخُذُوا بِمِيثَاقِ
الْكِتَابِ حَتَّىٰ تَعْرِفُوا الَّذِي نَقَضَهُ وَلَنْ تَمَسَّكُوا بِهِ حَتَّىٰ تَعْرِفُوا الَّذِي نَبَذَهُ وَلَنْ تَتْلُوا
الْكِتَابَ حَقًّا تِلَاوَتَهُ حَتَّىٰ تَعْرِفُوا الَّذِي حَرَفَهُ وَلَنْ تَعْرِفُوا الضَّلَالَةَ حَتَّىٰ تَعْرِفُوا
الْهُدَىٰ وَلَنْ تَعْرِفُوا التَّقْوَىٰ حَتَّىٰ تَعْرِفُوا الَّذِي تَعَدَّىٰ فَإِذَا عَرَفْتُمْ ذَلِكَ عَرَفْتُمْ الْبِدْعَ
وَالْتَكْلِيفَ وَرَأَيْتُمْ الْفَرِيئَةَ عَلَى اللَّهِ وَعَلَى رَسُولِهِ وَالتَّحْرِيفَ لِكِتَابِهِ وَرَأَيْتُمْ كَيْفَ
هَدَى اللَّهُ مَنْ هَدَىٰ فَلَا يُجْهَلِنَكُمُ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّ عِلْمَ الْقُرْآنِ لَيْسَ يَعْلَمُ مَا هُوَ
إِلَّا مَنْ ذَاقَ طَعْمَهُ فَعَلِمَ بِالْعِلْمِ جَهْلَهُ وَبُصَّرَ بِهِ عَمَاهُ وَسَمِعَ بِهِ صَمَمَهُ وَأَدْرَكَ بِهِ
عِلْمَ مَا فَاتَ وَحَيَّىٰ بِهِ بَعْدَ إِذْ مَاتَ وَاثْبَتَ عِنْدَ اللَّهِ عِزَّ ذِكْرِهِ الْحَسَنَاتِ وَمَحَابِهِ
السَّيِّئَاتِ وَأَدْرَكَ بِهِ رِضْوَانًا مِنَ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَىٰ فَاطْلُبُوا ذَلِكَ مِنْ عِنْدِ أَهْلِهِ
خَاصَّةً فَإِنَّهُمْ خَاصَّةٌ نُورٌ يُسْتَضَاءُ بِهِ وَأُيْمَّةٌ يُقْتَدَىٰ بِهِمْ وَهُمْ عَيْشُ الْعِلْمِ وَمَوْتُ
الْجَهْلِ هُمْ الَّذِينَ يُخْبِرُكُمْ حُكْمُهُمْ عَنْ عِلْمِهِمْ وَصَمْتُهُمْ عَنْ مَنْطِقِهِمْ وَظَاهِرُهُمْ عَنْ
بَاطِنِهِمْ لَا يُخَالِفُونَ الدِّينَ وَلَا يَخْتَلِفُونَ فِيهِ فَهُوَ بَيْنَهُمْ شَاهِدٌ صَادِقٌ وَصَامِتٌ نَاطِقٌ
فَهُمْ مِنْ شَأْنِهِمْ شُهَدَاءُ بِالْحَقِّ وَمُخْبِرٌ صَادِقٌ لَا يُخَالِفُونَ الْحَقَّ وَلَا يَخْتَلِفُونَ فِيهِ قَدْ
خَلَتْ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ السَّابِقَةُ وَمَضَىٰ فِيهِمْ مِنَ اللَّهِ عِزٌّ وَجَلَّ حُكْمٌ صَادِقٌ وَفِي ذَلِكَ
ذِكْرَىٰ لِلذَّاكِرِينَ فَاعْقِلُوا الْحَقَّ إِذَا سَمِعْتُمُوهُ عَقْلَ رِعَايَةٍ وَلَا تَعْقِلُوهُ عَقْلَ رِوَايَةٍ فَإِنَّ
رُؤَاةَ الْكِتَابِ كَثِيرٌ وَرِعَايَتَهُ قَلِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ

(خطبه ای از امیرمؤمنان علیه السلام)

586 - محمد بن حسین از اجداد خود از امیرمؤمنان علیه السلام روایت کند که

این خطبه را ایراد فرمود و دیگران به سند دیگری روایت کرده اند که آنرا در

ذی قار (که جائی مابین کوفه و واسط بوده) ایراد کرد: - که پس از حمد و ثنای پروردگار - فرمود:

اما بعد همانا خدای تبارک و تعالی محمد ﷺ را بحق مبعوث فرمود تا بندگان خود را از پرستش بندگانش به پرستش خود آورد و از تعهدهای بندگانش به تعهدهای خود بر آرد و از فرمانبرداری بندگانش به فرمانبرداری خود کشاند و از تحت سرپرستی بندگانش در تحت سرپرستی خود آورد، و آن پیغمبر را مژده ده و بیم دهنده و خواننده به سوی خدا به اذنش و چراغی تابان قرار داد، از آغاز تا انجام (و بعثت آنحضرت) بخاطر برقراری عذر (برای فرمانبرداران) و بیم (برای نافرمانان) بود، (او را) بهمراه احکامی (برانگیخت) که به خوبی بیان کرد، و شرحی که به خوبی پا بر جا ساخت، و فرقانی (جدا کننده حق و باطلی) که آنرا (از نظر نزول) پراکنده نازل فرمود (تا بهتر بتوانند فرا گیرند) و قرآنی که (تمام خصوصیات آنرا از محکم و متشابه و غیره همه را) به خوبی بیان نمود.

تا بندگان خدا پروردگار خود را که معرفت در حقش نداشتند بشناسند و بآن خدایی که منکرش بودند اعتراف کنند. و پس از انکار او را اثبات کنند. و خدای سبحان در کتاب خویش بر آنها تجلی کرد بی آنکه بچشم سر او را ببینند بردباری خویش را بدانها نمود که چگونه بردبار است و گذشت خود را نشانشان داد که چگونه گذشت دارد، و قدرتش را بآنها فهماند که چگونه گذشت دارد، و قدرتش را بآنها نشان داد که چگونه قدرت دارد. و از سطوت خویش بیمشان داد و بآنها فهماند که چگونه آیات و نشانه های توحید را آفریده و چگونه نابود شدگان نافرمان را به شکنجه های سخت نابود کرد، و دور شدگان به داس کيفرهای سخت را درو کرده، و چه سان بندگان را روزی داده و راهنمایی کرده

و عطا بخشیده و حکم خود را بدانها نشان داد که چگونه (در هر چیز نافذ) است ، و چگونه (پس از آن) صبر ورزد تا سخنان ناهنجار بندگان نادان و مفسد جوهای خود را بشنود و (رفتار و کردارشان را) بنگرد.

پس خدای عزوجل محمد ﷺ را بدین منظور بر انگیخت ، ولی بدانید که بزودی پس از من زمانی بر شما بیاید که در آن زمان چیزی پوشیده تر از حق و آشکارتر از باطل و زیادتر از دروغ بر خدای تعالی و رسولش ﷺ نیست . و در نزد مردم آن زمان بی ارزش ترین متاع کتاب خدا است در صورتی که آن طور که باید و شاید خوانده شود (و به همانگونه که منظور خدا است تفسیر گردد) و هیچ متاعی هم باز پرده پر مشتری تر و گرانقیمت تر از همان کتاب خدا نیست در صورتیکه آیاتش از جاهای خود تحریف و تغییر یابد (و بسود دنیا داران و بر طبق میل زمامداران بنا حق تفسیر گردد) و در میان هم چیزی هم از منکر (و کار زشت) بیشتر مرغوب نیست ، در آن زمان هیچ کار هرزه ای بدتر و هیچ کیفی جان فرساتر از راه یابی در وقت گمراهی (یا در نظر گمراهان آن زمان) نیست ، چونکه خود قرآن دانان قرآن را پشت سر اندازند، و حافظانش آنرا بدست فراموشی سپارند تا آنکه خواهشهای نفسانی آنها را به دنبال خود کشانند، و این شیوه را (پشت در پشت) از پدران خود با ارث برند، و به دروغ و تکذیب دست به تحریف و تفسیر قرآن زنند و آنرا به بهای ناچیزی بفروشند و بدان بی رغیب باشند.

در این زمان است که قرآن و اهل آن مطرود و رانده از اجتماع گردند و هر دوی آنها رفیقان یک راهنند که کسی پناهمان ندهد، و مه چه رفیقان وفادار و پسندیده ای هستند، و خوشا به حال آندو و آنچه بخاطرش کار میکنند.

در آن زمان قرآن اهل قرآن (به ظاهر) در میان مردمند و (در باطن) در آنان نیستند و با آنها هم (موافق) نیستند، و همراه آنان نیستند، این مردم بر جدائی (ورودی از حق و حق پرستان) گردهم آیند (و جمع شوند) و از جماعت 0 مسلمانان (پراکنده گردند) (و هر یک به راهی رود و برای خود مرامی تاسیس کنند).

سرپرستی کار این مردم و کار دینشان را کسانی به دست گرفته اند که به نیرنگ و زشت کاری و رشوه و آدمکشی در میان آنها رفتار کنند، گویا خود را پیشوایان و راهنمایان قرآن می پندارند. در صورتیکه قرآن پیشوا و رهبر آنان نیست .

از حق (و حقیقت) در میانشان جز نامی نمانده و از آن جز خط و نوشته در میان ایشان بجای نماند، کسی است که آوازه حکمتهای قرآن به کوشش خورده و به پیروی آن (و بدین اسلام) در آید ولی هنوز از آن مجلس برنخاسته که از دین (و خلاصه دین او تابع آراء حکمرانان و پادشاهان گردد) و از تحت سرپرستی پادشاهی بسر پرستی پادشاهی دیگر بر آید، و از پیروی زمامداری به پیروی زمامدار دیگر در آید، و از تعهدات سلطانی به زیر بار تعهدات سلطان دیگری برود، و بتدریج از آنجائی که خود خبر ندارند خدای تعالی آنانرا بوسیله آرزو و امید (به متاع پست دنیا و دل بستگی بآنچه نزد دنیا داران است) بنا بودی کشاند، و به راستی که دام خدا بسیار محکم و سخت است، تا بدانجا که در گناه و نافرمانی متولد شوند، و بجور و ستم دینداری کنند (یا معتاد گردند) در صورتیکه قرآن کریم از جور و ستم به هیچ نحو نگذرد (و نادیده نگیرد) گمراهانی هستند سرگردان که بغیر دین خدای عزوجل دینداری کنند، و برای غیر خدا سر تعظیم فرود آرند. مساجد ایشان در آنزمان از گمراهی آباد و از

هدایت ویران است . (حق و هدایت در آنها دگرگون گشته) قاریان قرآن و آباد کنندگان مساجد در آنزمان نومیدترین خلق خدا و آفریدگان آنند (زیرا نه دنیای آبادی دارند و نه ایمان محکمی به آخرت)گمراهی از آنان سرچشمه گیرد و بدانها باز گردد، و از اینرو حضور در مساجد ایشان و رفتن به سوی آنها کفر بخدای بزرگ است مگر آن کس که به مساجد آنان برود و گمراهی آنانرا بداند .
و در نتیجه رفتار و کرداری که بدان منوال دارند مساجد آنها از هدایت ویران و از گمراهی آباد است .

سنت خدا دگرگون شده و حدود و مقرراتش مورد تجاوز قرار گرفته ، و به هدایت دعوت نکنند، و غنائم را به اهلش تقسیم نکنند و به عهد و پیمان وفادار نیستند، و کشته های خود را که بدینسان (و به دستور چنین زمامداران ناحقی) در جنگها کشته شوند (نابجا) شهید خوانند و با افتراء و انکار بنزد خدا روند، بوسیله جهل و نادانی از علم بی نیازی جویند، و اینها (که پس از این چنین رفتار ناشایستی کنند و به پدران گذشته خویش اقتدا کنند که) پیش از این مردان نیک و شایسته را (مانند عمار و ابوذر و مقداد) با انواع شکنجه ها زجر دادند، و سخن راست آنها را افتراء بر خدا نامیدند، و کار نیک آنها را به بدی پاداش دادند.

و به راستی خدای عزوجل پیامبری از جنس خودتان برای شما فرستاد که رنج بردن شما بر او گران است و بخوشی شما علاقه مند و حریص است ، و نسبت به مؤمنان مهربان و رحیم است و کتابی آنحضرت نازل فرمود که باطل بدان راه ندارد نه از پیش روی آن و نه از دنبال ، فرود آمده است از نزد خدای حکیم و ستوده ، قرآنی عربی که کجی در آن نیست تا بیم دهد هر که را زنده (و زنده دل) باشد و فرمان عذاب را بر کافران مسلم کند، پس آرزو شما را سرگرم

نسازد، و عمر خود را دراز نشمایید (که در توبه و کارهای خیر دست بدست کنید) زیرا آرزوی دراز و سرپوش نهادن بر روی عمرها (و رسیدن مرگ) بود که مردمان پیش از شما را نابود و هلاک ساخت تا مرگ موعود ایشان رسید، همان مرگی که عذر خواهی و پوزش در آن هنگام پذیرفته نگردد، و توبه در آنجا برداشته شود، و با رسیدن آن بلاهای کوبنده و شکنجه در رسد، و خدای عزوجل وعده خود را بشما ابلاغ کرد و گفتار حق را برایتان شرح داد و سنت و روش دین و آئین را به شما یاد داد، و راهها را برای شما آشکار ساخت تا عذر شما را بر طرف سازد و بر ذکر (و یاد خدا بودن در همه جا) تشویقتان کرد، و به راه نجات و رستگاری راهنمایی کرد.

و به راستی هر که اندرز خدا را پذیرفت و گفتار خدای را دلیل راه خویش قرار داد خدا هم او را به راست ترین راهها راهنمایی کند و به راه صواب و هدایت موفق و ثابتش دارد، و برای کارهای نیک آماده و مهیایش سازد، چگونه پناهنده بخدا (از گمراهی) در امان و (از اغواء شدن) محفوظ است، و دشمن خدا ترسان و مغرور (به دنیا و زرو زیور آن) است.

پس از خدای عزوجل (و عذاب او) خود را نگاه دارید (و حفظ کنید) بوسیله ذکر بسیار او، و از او بترسید بوسیله تقوی و پرهیزکاری، و به درگاهش تقرب جوئید، بوسیله فرمانبرداری و اطاعت زیرا او (به بندگان) نزدیک و اجابت کننده است. خدای عزوجل فرموده: (و اگر بندگان مرا از تو پرسند همانا من نزدیکم و چون دعا کنند مرا بخواند دعایش را اجابت کنم، باید مرا اجابت کنند و به من ایمان آرند شاید به کمال هدایت رسند) (سوره بقره آیه 186) پس خدایا اجابت کنید و بدو مؤمن باشید و خدایا بزرگ شمارید، برای کسی که بزرگی خدا را شناخت سزاوار نیست که خود را بزرگ شمارد و

بلندی کسانی که می دانند عظمت خدا چیست همان است همان است که برای او فروتنی کنند، و عزت آن کسانی که جلال خدا را میدانند عظمت خدا چیست همانست که خود در برابرش خوار و زبون دانند، و سلامت و تندرستی کسانی که می دانند قدرت خدا چیست همانست که در پیشگاهش تسلیم گردند، و پس از آنکه این معنی را دانستند خود را گم نکنند (و معایب خود را نادیده نگیرند) و پس از هدایت گمراه نشوند، پس از حق نگریزید هم چنانکه شخص سالم از بیمار مبتلا بچرب میگریزد و آدم تندرست از شخص دردمند فرار می کند.

و بدانید که شما رُشد (یعنی راه درست و حق) را نمی شناسید مگر پس از آنکه تارک و رها کننده آنرا بشناسید (چنانچه در مثل است که گویند ادب را از بی ادبان آموختم) و نتوانید به عهد و پیمان کتاب چنگ زنید جز آنکه پیمان شکن قرآن را بشناسید، و نتوانید بدان تمسک جوئید مگر آنکه پشت پا زدن به قرآن را بشناسید، و نتوانید قرآن را آنطور که باید بخوانید مگر آنکه تحریف کننده (و تغییر دهنده) آنرا بشناسید و گمراهی را نشناسید تا وقتی که هدایت را بشناسید، و تقوی و پرهیزکاری را نشناسید تا وقتی که متجاوز (از حق و حدود خدا) را نشناسید.

و چون اینها را شناختید بدعتها و زور گوئیها را خواهید شناخت، و افترای بر خدا و رسولش و تحریف (و تغییر آیات) قرآن او را خواهید دید، و می بینید که خداوند هدایت یافتگان را چگونه هدایت کرده مبادا کسانی که (معارف کتاب و سنت) را نمی دانند شما را به نادانی و (گمراهی) اندازند، چونکه به راستی علم قرآن را نداند که چیست جز آنکس که طعم آنرا چشیده باشد، و بوسیله علم آن نادانی خود را به دانائی و کوریش را به بینائی و کریش را بشنوائی مبدل سازد و کارهای نیک خود را در نزد خدای عزه ذکره ثبت کرده و کارهای بد را

محو و نابود کرده است ، و به مقام رضوان (و خوشنودی) خدای تبارک و تعالی نائل گشته .

پس علم قرآن را تنها از اهل آن بجوئید که تنها همانهاست که نور از آن باید پرتو گرفت و آن پیشوایانی که بدانها باید اقتداء کرد، و آنهاست مایه زندگی علم و دانش و وسیله مرگ جهل و نادانی .

و هم آنهاست که حکمهای آنان را (و داوریهایشان) شما را از (کمال) علم و دانششان آگاه سازد، و همان خموشی آنها از منطق (صواب) آنان خبر سازد، و ظاهرشان دلیل باطل آنهاست ، با دین و آئین مخالفت نکنند و اختلافی هم در آن ندارند، و همان دین (یا قرآن) در میان آنان گواهی است صادق ، و خموشی است گویا (بظاهر خموشی است ولی برای اهلش گویا است) پس آنانند که بخاطر مقام و عظمتی که دارند گواهان (خدای تعالی) هستند بدان حقی که نازل فرموده ، و خبر دهندگانی هستند راستگو، نه با حق مخالفت دارند و نه در آن اختلاف کنند، سابقه آنها در علم ازلی خدا نیک است ، و قضاوت درست خدای عزوجل درباره آنها صادر گشته ، و در همین عبرتی است برای پند گیران ، پس هر گاه حق به گوشتان خورد آنرا به خوبی درک کنید یعنی آنرا مورد عمل و اعتقاد خویش قرار دهید نه اینکه تنها برای نقل کردن روایت به ذهن خود بسپارید زیرا روایت کنندگان و ناقلان کتابها بسیارند ولی مراعات کنندگان و عمل کنندگان بدان اندکند و الله المستعان .)

حدیث شماره : 587

عِدَّةٌ مِنْ أَصْحَابِنَا عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ عَنْ عُمَرَ بْنِ عَلِيٍّ عَنْ عَمِّهِ مُحَمَّدِ بْنِ عُمَرَ
عَنْ ابْنِ أُذَيْنَةَ قَالَ سَمِعْتُ عُمَرَ بْنَ يَزِيدٍ يَقُولُ حَدَّثَنِي مَعْرُوفُ بْنُ خَرَبُودَ عَنْ عَلِيِّ
بْنِ الْحُسَيْنِ عليه السلام أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ وَيُلَمُّهُ فَاسِقًا مَنْ لَا يَزَالُ مُمَارِنًا وَيُلَمُّهُ فَاجِرًا مَنْ لَا
يَزَالُ مُخَاصِمًا وَيُلَمُّهُ آثِمًا مَنْ كَثُرَ كَلَامُهُ فِي غَيْرِ ذَاتِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ (587-
معروف بن خربوذ گوید: حضرت علی بن الحسین عليه السلام می فرمود: وای بر
مادرش از نظر فسق و ناپکاری آنکس که پیوسته جدال و مجادله کند (یعنی در
غیر مورد حق)، وای بر مادرش از نظر فجور و هرزه درآئی آنکس که سخنش
درباره غیر خدای عزوجل بسیار باشد (و خالص برای او نباشد).

کلمه ((ویلمه)) مخف ((ویل امه)) است که به ((وای بر مادرش)) ترجمه
شد، و اینکه لفظ ویل به ((مادر)) اضافه شده اشاره بدان دارد که مادر هر کس
سبب خطا و یا سعادت شخص است.

حدیث شماره : 588

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَيْسَى وَ عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ
جَمِيعاً عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَبِي نَصْرٍ عَنْ أَبَانَ بْنِ عُثْمَانَ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ عُمَارَةَ
عَنْ نَعِيمِ الْقُضَاعِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ أَصْبَحَ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام فَرَأَى فِي لِحْيَتِهِ
شَعْرَةً بَيْضَاءَ فَقَالَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الَّذِي بَلَّغَنِي هَذَا الْمَبْلَغَ لَمْ أَغْصِ اللَّهُ
طَرْفَةَ عَيْنٍ (588 - نعیم قضاعی از امام باقر عليه السلام روایت کند که فرمود: روزی
ابراهیم عليه السلام در ریش خود تارمویی سفید دید پس گفت: ستایش خاص خدا

پروردگار جهانیان را که مرا باین روز رسانید و چشم برهم زدنی نافرمانی او را
نکردم .)

حدیث شماره : 589

أَبَانُ بْنُ عُثْمَانَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مَرْوَانَ عَمَّنْ رَوَاهُ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ لَمَّا
اتَّخَذَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا آتَاهُ بَشْرَاهُ بِالْخَلَّةِ فَجَاءَهُ مَلِكُ الْمَوْتِ فِي صُورَةِ
شَابٍّ أبيضَ عَلَيْهِ ثَوْبَانِ أبيضَانِ يَقْطُرُ رَأْسُهُ مَاءً وَ دُهْنًا فَدَخَلَ إِبْرَاهِيمَ ع الدَّارَ
فَاسْتَقْبَلَهُ خَارِجًا مِنَ الدَّارِ وَ كَانَ إِبْرَاهِيمُ ع رَجُلًا غَيُورًا وَ كَانَ إِذَا خَرَجَ فِي
حَاجَةٍ أَغْلَقَ بَابَهُ وَ أَخَذَ مِفْتَاحَهُ مَعَهُ ثُمَّ رَجَعَ فَفَتَحَ فَإِذَا هُوَ بِرَجُلٍ قَائِمٍ أَحْسَنَ مَا
يَكُونُ مِنَ الرِّجَالِ فَأَخَذَهُ بِيَدِهِ وَ قَالَ يَا عَبْدَ اللَّهِ مَنْ أَدْخَلَكَ دَارِي فَقَالَ رَبُّهَا
أَدْخَلَنِيهَا فَقَالَ رَبُّهَا أَحَقُّ بِهَا مِنِّي فَمَنْ أَنْتَ قَالَ أَنَا مَلِكُ الْمَوْتِ ع إِبْرَاهِيمَ ع
فَقَالَ جِئْتَنِي لِتَسْلُبَنِي رُوحِي قَالَ لَا وَ لَكِنِ اتَّخَذَ اللَّهُ عَبْدًا خَلِيلًا فَجِئْتَنِي لِشَارَتِهِ
قَالَ فَمَنْ هُوَ لَعَلِّي أَخْذُمُهُ حَتَّى أَمُوتَ قَالَ أَنْتَ هُوَ فَدَخَلَ عَلَى سَارَةَ ع فَقَالَ لَهَا
إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى اتَّخَذَنِي خَلِيلًا

(589- از امام باقر علیه السلام روایت کرده اند که فرمود: هنگامی که خداوند
عزوجل ابراهیم را خلیل خود ساخت برای ابلاغ مژده : ملک الموت در صورت
، جوانی سفید رو که دو جامه سفید در تن داشت و (چنان زیبا و با طراوت بود
که گویا) از سر و ریش آب روغن می چکید، و در وقتی که ابراهیم داخل خانه
می شد در بیرون خانه به استقبال او آمد - و ابراهیم مرد غیرتمندی بود و
چنان بود که هر گاه برای کاری از خانه به بیرون می رفت در خانه را می بست
و کلیدش را همراه خود می برد و چون بازمی گشت آنرا باز می کرد - (بالجمله
) چون به خانه آمد و در را باز کرد (همان ملک الموت را به صورت) مردی
زیبا روی در خانه خود دید (با ناراحتی) دست او را گرفت و گفت : ای بنده

خدا چه کسی تو را به خانه من در آورده ؟ گفت : پروردگار خانه مرا به اینجا در آورده ، ابراهیم گفت : پروردگار آن سزاوارتر از من به این خانه است (اکنون تو کیستی ؟

- پاسخ داد: من ملک الموت هستم .

ابراهیم هراسان شده گفت : آمده ای که جان مرا بگیری ؟
گفت : نه ، ولی خداوند یکی از بندگان خود را خلیل خود ساخته آمده ام تا او را مژده دهم .

ابراهیم (بیتابانه) پرسید: آن بنده کیست تا من (از حال) تا وقت مرگ او را خدمت کنم ؟ ملک الموت گفت : تو هستی .

ابراهیم به نزد ساره رفت و بدو گفت : همان خدای تبارک و تعالی مرا خلیل ساخته است .

فیض رحمۃ اللہ علیہ گوید: شاید سرّ اینکه ملک الموت ماءمور ابلاغ این بشارت گشت بدان جهت بوده که او فرشته ای است که وسیله لقاء پروردگار و وصول بدو است ، و با مژده مقام خُلت و دوستی قلب دوست ، مشتاق دیدار دوست خلیل خود گردد (از اینرو همان فرشته ای که ماءمور لقاء پروردگار است ماءمور ابلاغ این مژده گردید).

حدیث شماره : 590

عَلَىٰ بَنُ إِبْرَاهِيمَ عَنِ أَبِيهِ عَنِ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنِ سُلَيْمِ الْفَرَّاءِ عَمَّنْ ذَكَرَهُ عَنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِثْلَهُ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ فِي حَدِيثِهِ إِنَّ الْمَلِكَ لَمَّا قَالَ أَدْخَلْنِيهَا رَبُّهَا عَرَفَ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ مَلِكُ الْمَوْتِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ لَهُ مَا أَهْبَطَكَ قَالَ جِئْتُ أُبَشِّرُ رَجُلًا أَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى اتَّخَذَهُ خَلِيلًا فَقَالَ لَهُ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَمَنْ هَذَا الرَّجُلُ فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ وَمَا تُرِيدُ مِنْهُ فَقَالَ لَهُ إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَخْدُمُهُ أَيَّامَ حَيَاتِي فَقَالَ لَهُ الْمَلِكُ فَأَنْتَ هُوَ

(590-همین حدیث 589 را از امام صادق علیه السلام روایت کرده اند با این

تفاوت که حضرت فرمود: هنگامیکه آن فرشته گفت: پروردگار خانه مرا بدان در آورده، ابراهیم علیه السلام دانست آن فرشته ملک الموت است از اینرو پرسید: به چه منظور آمده ای؟ گفت: آمده ام تا به مردی که خدا او را خلیل خود ساخته مرده دهم، ابراهیم علیه السلام پرسید، آن مرد کیست؟ فرشته گفت: از او چه میخواهی؟

ابراهیم علیه السلام فرمود: میخواهم تا زنده ام خدمتش کنم، فرشته گفت: او تو هستی.)

حديث شماره : 591

عَلَىُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ عَطِيَّةَ عَنْ أَبِي حَمَزَةَ الثَّمَالِيِّ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام أَنَّ إِبْرَاهِيمَ عليه السلام خَرَجَ ذَاتَ يَوْمٍ يَسِيرُ بَيْعِيرٍ فَمَرَّ بِفَلَاةٍ مِنَ الْأَرْضِ فَإِذَا هُوَ بِرَجُلٍ قَائِمٍ يُصَلِّي قَدْ قَطَعَ الْأَرْضَ إِلَى السَّمَاءِ طُولَهُ وَ لِبَاسُهُ شَعْرٌ قَالَ فَوَقَفَ عَلَيْهِ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام وَ عَجِبَ مِنْهُ وَ جَلَسَ يَنْتَظِرُ فَرَاغَهُ فَلَمَّا طَالَ عَلَيْهِ حَرَكَهُ بِيَدِهِ فَقَالَ لَهُ إِنَّ لِي حَاجَةً فَخَفَّفَ قَالَ فَخَفَّفَ الرَّجُلُ وَ جَلَسَ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام فَقَالَ لَهُ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام لِمَنْ تُصَلِّي فَقَالَ لِلَّهِ إِبْرَاهِيمَ فَقَالَ لَهُ وَ مَنْ إِلَهُ إِبْرَاهِيمَ فَقَالَ الَّذِي خَلَقَكَ وَ خَلَقَنِي فَقَالَ لَهُ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام قَدْ أَعْجَبَنِي نَحْوُكَ وَ أَنَا أَحِبُّ أَنْ أُوَاطِقَكَ فِي اللَّهِ أَيْنَ مَنَزِلُكَ إِذَا أَرَدْتُ زِيَارَتَكَ وَ لِقَاءَكَ فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ مَنَزِلِي خَلْفَ هَذِهِ النُّطْفَةِ وَ أَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى الْبَحْرِ وَ أَمَّا مُصَلَّايَ فَهَذَا الْمَوْضِعُ تُصَيَّبُنِي فِيهِ إِذَا أَرَدْتَنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ قَالَ ثُمَّ قَالَ الرَّجُلُ لِإِبْرَاهِيمَ عليه السلام أَلَيْكَ حَاجَةٌ فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ نَعَمْ فَقَالَ لَهُ وَ مَا هِيَ قَالَ تَدْعُو اللَّهَ وَ أُوْمِنُ عَلَى دُعَائِكَ وَ أَدْعُو أَنَا فَتُوْمِنُ عَلَى دُعَائِي فَقَالَ الرَّجُلُ فَبِمَ نَدْعُو اللَّهَ فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام لِلْمُذْنِبِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فَقَالَ الرَّجُلُ لَا فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام وَ لِمَ فَقَالَ لِأَنِّي قَدْ دَعَوْتُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ مُنْذُ ثَلَاثِ سِنِينَ بِدَعْوَةٍ لَمْ أَرِ إِجَابَتَهَا حَتَّى السَّاعَةِ وَ أَنَا أَسْتَحِي مِنَ اللَّهِ تَعَالَى أَنْ أَدْعُوهُ حَتَّى أَعْلَمَ أَنَّهُ قَدْ أَجَابَنِي فَقَالَ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام فَبِمَ دَعَوْتَهُ فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ إِنِّي فِي مُصَلَّايَ هَذَا ذَاتَ يَوْمٍ إِذْ مَرَّ بِي غُلَامٌ أَرُوغٌ النُّورُ يَطْلُعُ مِنْ جِبْهَتِهِ لَهُ ذُوَابَةٌ مِنْ خَلْفِهِ وَ مَعَهُ بَقْرٌ يَسُوقُهَا كَأَنَّمَا دُهِنَتْ دَهْنًا وَ غَنَمٌ يَسُوقُهَا كَأَنَّمَا دُخِسَتْ دُخَسًا فَأَعْجَبَنِي مَا رَأَيْتُ مِنْهُ فَقُلْتُ لَهُ يَا غُلَامُ لِمَنْ هَذَا الْبَقْرُ وَ الْغَنَمُ فَقَالَ لِي لِإِبْرَاهِيمَ عليه السلام فَقُلْتُ وَ مَنْ أَنْتَ فَقَالَ أَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ الرَّحْمَنِ فَدَعَوْتُ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ سَأَلْتُهُ أَنْ يُرِينِي خَلِيلَهُ فَقَالَ لَهُ إِبْرَاهِيمُ عليه السلام فَأَنَا إِبْرَاهِيمُ

خَلِيلُ الرَّحْمَنِ وَ ذَلِكَ الْعُلَامُ ابْنِي فَقَالَ لَهُ الرَّجُلُ عِنْدَ ذَلِكَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَجَابَ دَعْوَتِي ثُمَّ قَبَّلَ الرَّجُلُ صَفْحَتِي إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ عَاتَقَهُ ثُمَّ قَالَ أَمَا الْآنَ فَقُمْ فَادْعُ حَتَّى أُوْمِّنَ عَلَيَّ دُعَائِكَ فَدَعَا إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ وَ الْمُؤْمِنِينَ مِنَ الْيَوْمِ ذَلِكَ بِالْمَغْفِرَةِ وَ الرِّضَا عَنْهُمْ قَالَ وَ أَمَّنَ الرَّجُلُ عَلَيَّ دُعَائِهِ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَدَعَا إِبْرَاهِيمُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِاللُّغَةِ لِلْمُؤْمِنِينَ الْمُؤْمِنِينَ مِنَ شَيْعَتِنَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

(591- ابو حمزه ثمالی از امام باقر عَلَيْهِ السَّلَامُ روایت کند که فرمود: ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَامُ

روزی (از شهر) بیرون آمد و با شترش گردش میکرد، به دشت وسیعی گذارش افتاد در آنجا مردی را دید که نماز می خواند و درازی قد او تا آسمان کشیده شده و جامه موئینی بر تن دارد.

ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَامُ ایستاد و از وضع آنمرد در شگفت شد و در انتظار فراغت او از نماز نشست ، و چون نماز او طول کشید ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَامُ او را با دست خود حرکت داده فرمود: مرا با تو کاری است نمازت را سبک کن ، آن مرد نمازش را مختصر کرد و ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَامُ نزد او نشست و فرمود: برای کی نماز می خوانی ؟

پاسخداد برای خدای ابراهیم .

ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسید: خدای ابراهیم کیست ؟

پاسخداد: آنکه تو و مرا آفریده .

ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمود: روش تو (در عبادت) مرا خوش آمد و من دوست دارم که در راه خدا با تو برادر باشم (اکنون بگو) خانه ات کجاست که هر زمان خواهیم به زیارت و دیدار تو آیم ؟

مرد گفت : خانه من پشت این آب است - و با دست اشاره به دریا کرد - و اما جای نماز من همین جا است که هر گاه خواستی مرا در همین جا دیدار خواهی کرد انشاء الله .

سپس سخن خود را ادامه داد و به ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَام گفت :

- آیا حاجتی داری ؟

ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَام فرمود: آری . پرسید:

- حاجتت چیست : ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَام فرمود:

- تو دعا کنی و من به دعای تو آمین گویم ، و من دعا کنم و تو آمین

بگوئی .

مرد گفت : چه دعایی به درگاه خدا کنیم ؟ ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَام فرمود:

- برای گنهکاران از مؤمنین دعا کنیم مرد گفت : نه ، ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَام فرمود:

- چرا؟

آنمرد پاسخ داد: چون من سه سال است که یک دعائی به درگاه خدای عزوجل کرده ام و تا این ساعت هنوز اجابت نشده . و من از خدای تعالی شرم دارم که به درگاهش دعا کنم (و چیزی از او بخواهم) تا وقتی بدانم دعای مرا اجابت فرموده .

ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَام پرسید: چه دعائی کرده ای ؟

آنمرد گفت : روزی من در همین جا نماز می خواندم پسر زیبا روی و خوش منظری را دیدم که نور از پیشانی‌اش می درخشید و گیسوانی داشت که بر پشت سرش ریخته بود و یک رمه گاو در جلوی خود داشت که گوئی (از چاقی) روغن بدانها مالیده بودند، و یک رمه گوسفند در جلوی خود میراند که گوئی پوستشان انباشته از گوشت و پیه بود: من از وضع آن جوان در شگفت شدم و از او پرسیدم :

-ای پسر این گاو و گوسفندها از کیست ؟ در پاسخ گفت :

- از ابراهیم است . بدو گفتم :

- تو کیستی ؟ در پاسخ گفت :

- من اسماعیل فرزند ابراهیم خلیل الرحمن هستم .

من آنروز به درگاه خدای عزوجل دعا کردم و از او درخواست کردم که خلیل خود را به من نشان دهد.

ابراهیم علیه السلام فرمود: من همان ابراهیم خلیل الرحمن هستم و آن پسر فرزند من بوده است . آنمرد در این هنگام (که ابراهیم علیه السلام را شناخت) گفت : ستایش از آن خدائی است که دعای مرا اجابت کرد، سپس برخاسته دو گونه حضرت ابراهیم را بوسید و او را در آغوش کشید آنگاه گفت :

- اکنون برخیز و دعا کن تا من به دعای تو آمین گویم .

ابراهیم علیه السلام برای مردان و زنان با ایمان و گنهکاران از آنروز دعا کرد که خدا آنها را بیمارزد و از ایشان خوشنود گردد، و آن مرد نیز به دعای ابراهیم علیه السلام آمین گفت :

امام باقر علیه السلام (دنبال این حدیث) فرمود: و دعای ابراهیم علیه السلام به مؤمنان گنهکار از شیعیان ما تا روز قیامت خواهد رسید.

حدیث شماره : 592

عَلِيُّ بْنُ مُحَمَّدٍ عَنْ بَعْضِ أَصْحَابِهِ رَفَعَهُ قَالَ كَانَ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ عليهما السلام إِذَا قَرَأَ هَذِهِ آيَةَ وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا يَقُولُ سُبْحَانَ مَنْ لَمْ يَجْعَلْ فِي أَحَدٍ مِنْ مَعْرِفَةِ نِعْمِهِ إِلَّا الْمَعْرِفَةَ بِالتَّقْصِيرِ عَنْ مَعْرِفَتِهَا كَمَا لَمْ يَجْعَلْ فِي أَحَدٍ مِنْ مَعْرِفَةِ إِدْرَاكِهِ أَكْثَرَ مِنَ الْعِلْمِ أَنَّهُ لَا يُدْرِكُهُ فَشَكَرَ جَلًّا وَعَزَّ مَعْرِفَةَ الْعَارِفِينَ بِالتَّقْصِيرِ عَنْ مَعْرِفَةِ شُكْرِهِ فَجَعَلَ مَعْرِفَتَهُمْ بِالتَّقْصِيرِ شُكْرًا كَمَا عَلَّمَ عِلْمَ الْعَالَمِينَ أَنَّهُمْ لَا يُدْرِكُونَهُ فَجَعَلَهُ إِيمَانًا عِلْمًا مِنْهُ أَنَّهُ قَدُّ وَسِعَ الْعِبَادِ فَلَا يَتَجَاوَزُ ذَلِكَ فَإِنَّ شَيْئًا مِنْ خَلْقِهِ لَا يُبْلَغُ مَدَى عِبَادَتِهِ وَكَيْفَ يُبْلَغُ مَدَى عِبَادَتِهِ مَنْ لَا مَدَى لَهُ وَ لَا كَيْفَ تَعَالَى اللَّهُ عَنْ ذَلِكَ عُلُوًّا كَبِيرًا

(592 - علی بن محمد در حدیث مرفوعی از حضرت علی بن الحسین

عليهما السلام روایت کند که شیوه آنحضرت عليهما السلام چنان بود که این آیه را می خواند: (اگر خواهید نعمتهای خدا را بشمارید شماره کردن آنها نتوانید)(سوره نمل آیه 18) می فرمود: منزله است خدائی که معرفت نعمتهای خود را به کسی نداد جز آنکه این معرفت را هم باو داد که در معرفت نعمتهای او درمانده و مقصر است ، چنانچه به کسی معرفت ادراک خود را بیش از اندازه نداده که بداند که او را درک نخواهد کرد، و خدای عزوجل همان معرفت عارفان را به درماندگی و تقصیر از معرفت سپاسگذاریش قدردانی کرده و همان معرفت بدرماندگانی را برای او شکر گزاری نعمتش بحساب آورده (و پاداش سپاسگزاران را به آنها داده)، چنانچه دانسته که جهانیان درک او نتوانند و همانرا ایمان آنان محسوب داشته است (و پاداش مؤمنان را به آنها مرحمت فرموده) و این بخاطر این است که بخوبی میداند طاقت و وسع بندگان محدود است و از این اندازه نگذرد،

زیرا هیچ یک از آفریدنگانش به حق عبادت و پرستش او نرسد، و چگونه توان بحق عبادت و پرستش کسی رسید که حد و نهایت و چگونگی ندارد. برتر است خداوند از حد و چگونگی برتری بزرگی (.

حدیث شماره : 593

مُحَمَّدُ بْنُ يَحْيَى عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْحُسَيْنِ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي هَاشِمٍ عَنْ عَنبَسَةَ بِنِ بَجَادِ الْعَابِدِ عَنْ جَابِرٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عليه السلام قَالَ كُنَّا عِنْدَهُ وَذَكَرُوا سُلْطَانَ بَنِي أُمَيَّةَ فَقَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام لَا يَخْرُجُ عَلَيَّ هِشَامٌ أَحَدٌ إِلَّا قَتَلْتُهُ قَالَ وَذَكَرَ مُلْكُهُ عِشْرِينَ سَنَةً قَالَ فَجَزَعْنَا فَقَالَ مَا لَكُمْ إِذَا أَرَادَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ يُهْلِكَ سُلْطَانَ قَوْمٍ أَمَرَ الْمَلِكَ فَاسْرِعْ بِسَيْرِ الْفَلَكَ فَقَدَّرَ عَلَيَّ مَا يُرِيدُ قَالَ فَقُلْنَا لَزَيْدٍ عليه السلام هَذِهِ الْمَقَالَةَ فَقَالَ إِنِّي شَهِدْتُ هِشَامًا وَرَسُولُ اللَّهِ ص يُسَبُّ عِنْدَهُ فَلَمْ يُنْكِرْ ذَلِكَ وَ لَمْ يُعَيِّرْهُ فَوَاللَّهِ لَوْ لَمْ يَكُنْ إِلَّا أَنَا وَابْنِي لَخَرَجْتُ عَلَيْهِ

(593 - جابر گوید: خدمت امام باقر عليه السلام بودیم ، صحبت از حکومت و سلطنت بنی امیه به میان آمد، امام باقر عليه السلام فرمود: هیچکس بر ضد هشام (بن عبدالملک) قیام نکند جز آنکه هشام او را بکشد و مدت حکومت هشام را آنحضرت بیست سال ذکر فرمود، ما بیتابی کردیم ، حضرت فرمود چیست شما را؟ هر گاه خدای عزوجل بخواهد سلطنت و قدرت قوم و ملتی را از بین ببرد به فرشته (موکل بر فلک) دستور دهد تا در گردش فلک شتاب کند و به همان اندازه که می خواهد اندازه گیرد.

جابر گوید: ما این را به زید (بن علی که در کوفه بر علیه هشام قیام کرد و بالاخره بدست او به شهادت رسید) گفتیم ، او گفت : من خودم در حضور هشام بودم که در پیش او به رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم دشنام دادند و او جلوگیری نکرد و

حالش نیز تغییر نکرد، و به خدا سوگند اگر کسی (برای قیام بر ضد او) نباشد
جز من و پسر من بر علیه او قیام خواهم کرد.

حدیث شماره : 594

وَهَذَا الْأَسْنَادُ عَنْ عُبَيْسَةَ عَنْ مُعَلَّى بْنِ خُنَيْسٍ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ
إِذْ أَقْبَلَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ فَسَلَّمَ ثُمَّ ذَهَبَ فَرَقَّ لَهُ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَ دَمَعَتْ عَيْنَاهُ
فَقُلْتُ لَهُ لَقَدْ رَأَيْتَكَ صَنَعْتَ بِهِ مَا لَمْ تَكُنْ تَصْنَعُ فَقَالَ رَفَقْتُ لَهُ لِأَنَّهُ يُنْسَبُ إِلَيَّ أَمْرٌ
لَيْسَ لَهُ لَمْ أَجِدْهُ فِي كِتَابِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ خُلَفَاءِ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَ لَا مِنْ مُلُوكِهَا

(594 - معلى بن خنيس گوید: خدمت امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ بودم که محمد بن
عبدالله (بن الحسن که شرح حالش در پایان حدیث خواهد آمد) پیش آنحضرت
آمده سلام کرد و برفت ، امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ دلش بحال او سوخت و اشک از
چشمانش جاری شد من به آنحضرت عرض کردم : شما را دیدم که با او
رفتاری کردی که پیش از این چنین نمی کردی ؟ فرمود: بحال او رقت کردم
چون او را بچیزی نسبت دهند که حق او نیست (یعنی او را مهدی موعود و
شایسته امر خلافت دانند در صورتیکه او نیست و شایسته آن هم نیست) او را
من در کتاب علی عَلَيْهِ السَّلَامُ نه از خلفای این امت و نه از پادشاهان آنها یافته ام (و)
نامش در زمره خلفای این امت ثبت نشده).

محمد بن عبدالله که نامش در این حدیث ذکر شده فرزند عبدالله بن حسن بن
حسن بن علی بن ابیطالب عَلَيْهِ السَّلَامُ است که در زمان منصور دوانیقی (دومین خلیفه
عباسی) قیام کرد و خود را مهدی موعود دانست و کشته شد، و کلینی رَضِيَ اللهُ
جریان آمدن عبدالله بن حسن را برای جلب موافقت امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ برای بیعت
با فرزندش محمد در اصول کافی نقل کرده است بدانجا مراجعه شود که در آنجا

هم امام صادق صریحا به عبدالله بن حسن فرمود که کار بیعت مردم با محمد سر نخواهد گرفت و او بدست منصور کشته خواهد شد. و او را اندرز داد که بر علیه منصور قیام نکند ولی با کمال تاسف عبدالله بن حسن اندرزهای آنحضرت را نپذیرفت بلکه سخنان آنحضرت را حمل بر حسادت کرده نسبت بدانحضرت گستاخی نمود و بالاخره هم چنان شد که امام علیه السلام فرموده بود.

حدیث شماره : 595

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ رَفَعَهُ قَالَ قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عليه السلام لِرَجُلٍ مَا الْفَتَى عِنْدَكُمْ فَقَالَ لَهُ الشَّابُّ فَقَالَ لَا الْفَتَى الْمُؤْمِنُ إِنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ كَانُوا شُيُوخًا فَسَمَّاهُمُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ فَتِيَّةً بِإِيمَانِهِمْ

(595 - علی بن ابراهیم در حدیث مرفوعی روایت کرده که امام صادق علیه السلام به مردی فرمود: (فتی) (یعنی جوان) در نزد شما چه کسی است؟ آنمرد پاسخ داد: تازه جوان. امام علیه السلام فرمود: نه، (فتی) یعنی مؤمن، زیرا اصحاب کهف پیرمرد بودند ولی خدای عزوجل بواسطه ایمانی که داشتند آنها را جوان نامیده است.

مقصود امام علیه السلام این است که جوان از نظر خدا و دین آن کسی است که جوانمرد باشد و در راه ایمان به خدا گذشت و جوانمردی داشته باشد، چنانکه اصحاب کهف این چنین بودند.

حدیث شماره : 596

مُحَمَّدٌ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ جَمِيلِ بْنِ صَالِحٍ عَنْ سَدِيرٍ قَالَ سَأَلَ رَجُلٌ أَبَا جَعْفَرٍ عليه السلام عَنْ قَوْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَقَالَ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ كَانَ لَهُمْ قُرَى مُتَّصِلَةٌ يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ وَأَنْهَارٌ جَارِيَةٌ وَآمُالٌ ظَاهِرَةٌ فَكَفَرُوا بِأَنْعَمِ اللَّهِ وَغَيَّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ فَأَرْسَلَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرَمِ فَغَرَّقَ قُرَاهُمْ وَأَخْرَبَ دِيَارَهُمْ وَأَذْهَبَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَبْدَلَهُمْ مَكَانَ جَنَاتِهِمْ جَنَّاتٍ ذَوَاتِىْ أَكْلِ خَمَطٍ وَأَثَلٍ وَشَيْءٍ مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ثُمَّ قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ نُجَازِيْ إِلَّا الْكُفُورَ

(596 - سدير گوید: مردی از امام باقر عليه السلام از تفسیر گفتار خدای عزوجل

پرسید که فرماید: ((گفتند پروردگارا میان منزلگاههای (سفر) ما فاصله و دوری انداز و بخودشان ستم کردند))، (سوره سباء آیه 19) فرمود: آنها مردمی بودند که آبادیهای پیوست و متصل بهم داشتند بطوری که همدیگر را میدیدند، و جویهای روان و مالهای فراوانی داشتند، پس نعمتهای خدا را ناسپاسی کردند و خود را دگرگون ساختند: و خدای عزوجل سیل عرم (سیل سخت و شدیدی) را بر آنها روان کرد که آبادیهای آنها را غرق کرد و خانه هاشانرا ویران ساخت و اموالشان را از بین برد و باغستانهای آنها را به دو باغ بدل کرد که دارای میوه تلخ و درخت گز و اندکی از سدر بود. و در باره آن خدای عزوجل فرماید:

(چنین سرایشان دادیم برای کفران و ناسپاسی که کردند، و آیا ما جز کفران

پیشه را مجازات میکنیم) (سوره سباء آیه 17).

حدیث شماره : 597

الْحُسَيْنُ بْنُ مُحَمَّدٍ الْأَشْعَرِيُّ عَنْ مُعَلَّى بْنِ مُحَمَّدٍ عَنِ الْوَشَاءِ عَنْ أَبِي بَصِيرٍ عَنِ
أَحْمَدَ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ أَبُو جَعْفَرٍ عليه السلام وَآتَاهُ رَجُلٌ فَقَالَ لَهُ إِنَّكُمْ أَهْلُ بَيْتِ رَحْمَةٍ
اخْتَصَّكُمْ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بِهَا فَقَالَ لَهُ كَذَلِكَ نَحْنُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ لَا نُدْخِلُ أَحَدًا
فِي ضَلَالَةٍ وَلَا نُخْرِجُهُ مِنْ هُدًى إِنَّ الدُّنْيَا لَا تَذْهَبُ حَتَّى يَبْعَثَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ
رَجُلًا مِّنْ أَهْلِ الْبَيْتِ يَعْمَلُ بَكِتَابِ اللَّهِ لَا يَرَى فِيكُمْ مُنْكَرًا إِلَّا أَنْكَرَهُ
تَمَّ كِتَابُ الرُّوضَةِ مِنَ الْكَافِي وَهُوَ آخِرُهُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَصَلَّى اللَّهُ
عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ

(597 - احمد بن عمر گوید: امام باقر عليه السلام در پاسخ مردی که به آنحضرت

گفت : شما خاندان رحمت هستید که خدای تبارک و تعالی شما را بدان
مخصوص داشته فرمود:

ما اینچنین هستیم . و سپاس خدایا (بر این نعمت) ما احدی را در گمراهی
نینداختیم و از راه راست بدر نبردیم ، به راستی که دنیا به آخر نرسد تا اینکه
خدای عزوجل مردی از خاندان مرا برانگیزد که به کتاب خدا عمل کند و در
میان شما کار زشتی نه بیند جز آنکه از آن جلوگیری به عمل آورد.

پایان کتاب روضه کافی ، و هم پایان اصل کتاب کافی ، و ستایش خاص
خدا پروردگار جهانیان است ، و درود خدا بر پیشوای ما محمد و آل پاکش باد.
سپاس خدای بزرگ را که توفیق ترجمه این کتاب را به این بنده بی بضاعت
عنایت فرمود و بار دیگر یکی از آثار نفیس شیعه بخامه این بنده کمترین به
زبان پارسی ترجمه شد تا پیروان خاندان عصمت و هموطنان پارسی زبان از آن
استفاده کنند، و امید است در وقت مطالعه این حقیر را از دعای خیر فراموش

نفرمایند و ادامه توفیقات و آمرزش خود و پدر و مادرم را از خدای تعالی
مسئلت نمایند.

شرح و ترجمه فارسی در شب سه شنبه 24 ذی حجة 1389 قمری مطابق با
دوازدهم اسفند ماه 1347 شمسی در قریه امام زاده قاسم شمیران به پایان رسید،
و الحمدالله اولاً و آخراً.

(سید هاشم رسولی محلاتی)

فهرست مطالب.

2	مقدمه :
5	حدیث شماره : 1
36	حدیث شماره : 2
43	حدیث شماره : 3
45	حدیث شماره : 4
75	حدیث شماره : 5
82	حدیث شماره : 6
91	حدیث شماره : 7
105	حدیث شماره : 8
121	حدیث شماره : 9
122	حدیث شماره : 10
124	حدیث شماره : 11
125	حدیث شماره : 12
127	حدیث شماره : 13
128	حدیث شماره : 14
130	حدیث شماره : 15
132	حدیث شماره : 16
141	حدیث شماره : 17
144	حدیث شماره : 18
148	حدیث شماره : 19

149.....	حدیث شماره : 20
150.....	حدیث شماره : 21
161.....	حدیث شماره : 22
168.....	حدیث شماره : 23
174.....	حدیث شماره : 24
175.....	حدیث شماره : 25
176.....	حدیث شماره : 26
178.....	حدیث شماره : 27
182.....	حدیث شماره : 28
193.....	حدیث شماره : 30
197.....	حدیث شماره : 31
199.....	حدیث شماره : 32
200.....	حدیث شماره : 33
203.....	حدیث شماره : 34
204.....	حدیث شماره : 35
206.....	حدیث شماره : 36
207.....	حدیث شماره : 37
209.....	حدیث شماره : 38
211.....	حدیث شماره : 39
215.....	حدیث شماره : 40
216.....	حدیث شماره : 41
219.....	حدیث شماره : 42

220.....	حدیث شماره : 43
221.....	حدیث شماره : 44
223.....	حدیث شماره : 45
225.....	حدیث شماره : 46
226.....	حدیث شماره : 47
227.....	حدیث شماره : 48
229.....	حدیث شماره : 49
231.....	حدیث شماره : 50
232.....	حدیث شماره : 51
233.....	حدیث شماره : 52
234.....	حدیث شماره : 53
235.....	حدیث شماره : 54
237.....	حدیث شماره : 55
238.....	حدیث شماره : 56
239.....	حدیث شماره : 57
241.....	حدیث شماره : 58
242.....	حدیث شماره : 59
243.....	حدیث شماره : 60
244.....	حدیث شماره : 61
245.....	حدیث شماره : 62
247.....	حدیث شماره : 63
251.....	حدیث شماره : 64

253.....	حدیث شماره : 65
255.....	حدیث شماره : 66
256.....	حدیث شماره : 67
260.....	حدیث شماره : 68
261.....	حدیث شماره : 69
273.....	حدیث شماره : 70
275.....	حدیث شماره : 71
277.....	حدیث شماره : 72
279.....	حدیث شماره : 73
280.....	حدیث شماره : 74
282.....	حدیث شماره : 75
283.....	حدیث شماره : 76
285.....	حدیث شماره : 77
286.....	حدیث شماره : 78
287.....	حدیث شماره : 79
293.....	حدیث شماره : 80
295.....	حدیث شماره : 81
296.....	حدیث شماره : 82
297.....	حدیث شماره : 83
298.....	حدیث شماره : 84
299.....	حدیث شماره : 85
300.....	حدیث شماره : 86

301.....	حدیث شماره : 87
303.....	حدیث شماره : 88
304.....	حدیث شماره : 89
306.....	حدیث شماره : 91
310.....	حدیث شماره : 92
327.....	حدیث شماره : 93
333.....	حدیث شماره : 94
338.....	حدیث شماره : 95
346.....	حدیث شماره : 96
348.....	حدیث شماره : 97
350.....	حدیث شماره : 98
356.....	حدیث شماره : 99
357.....	حدیث شماره : 100
361.....	حدیث شماره : 101
362.....	حدیث شماره : 102
363.....	حدیث شماره : 103
387.....	حدیث شماره : 104
388.....	حدیث شماره : 105
389.....	حدیث شماره : 106
390.....	حدیث شماره : 107
391.....	حدیث شماره : 108
392.....	حدیث شماره : 109

393.....	حدیث شماره : 110
394.....	حدیث شماره : 111
395.....	حدیث شماره : 112
396.....	حدیث شماره : 113
398.....	حدیث شماره : 115
399.....	حدیث شماره : 116
400.....	حدیث شماره : 117
402.....	حدیث شماره : 119
403.....	حدیث شماره : 120
404.....	حدیث شماره : 121
405.....	حدیث شماره : 122
406.....	حدیث شماره : 123
408.....	حدیث شماره : 124
409.....	حدیث شماره : 125
410.....	حدیث شماره : 126
411.....	حدیث شماره : 127
412.....	حدیث شماره : 128
413.....	حدیث شماره : 129
416.....	حدیث شماره : 130
417.....	حدیث شماره : 131
418.....	حدیث شماره : 132
420.....	حدیث شماره : 133

421.....	حدیث شماره : 134
422.....	حدیث شماره : 135
422.....	حدیث شماره : 136
423.....	حدیث شماره : 137
423.....	حدیث شماره : 138
424.....	حدیث شماره : 139
424.....	حدیث شماره : 140
425.....	حدیث شماره : 141
426.....	حدیث شماره : 142
427.....	حدیث شماره : 143
433.....	حدیث شماره : 144
436.....	حدیث شماره : 145
437.....	حدیث شماره : 146
438.....	حدیث شماره : 147
439.....	حدیث شماره : 148
441.....	حدیث شماره : 149
442.....	حدیث شماره : 150
443.....	حدیث شماره : 151
444.....	حدیث شماره : 152
444.....	حدیث شماره : 153
446.....	حدیث شماره : 154
448.....	حدیث شماره : 155

448.....	حدیث شماره : 156
449.....	حدیث شماره : 157
449.....	حدیث شماره : 158
450.....	حدیث شماره : 159
451.....	حدیث شماره : 160
451.....	حدیث شماره : 161
452.....	حدیث شماره : 162
452.....	حدیث شماره : 163
453.....	حدیث شماره : 164
454.....	حدیث شماره : 165
454.....	حدیث شماره : 166
455.....	حدیث شماره : 167
456.....	حدیث شماره : 168
456.....	حدیث شماره : 169
457.....	حدیث شماره : 170
458.....	حدیث شماره : 171
458.....	حدیث شماره : 172
459.....	حدیث شماره : 173
461.....	حدیث شماره : 174
462.....	حدیث شماره : 175
465.....	حدیث شماره : 176
466.....	حدیث شماره : 177

467.....	حدیث شماره : 178
468.....	حدیث شماره : 179
469.....	حدیث شماره : 180
470.....	حدیث شماره : 181
471.....	حدیث شماره : 182
472.....	حدیث شماره : 183
473.....	حدیث شماره : 185
474.....	حدیث شماره : 186
474.....	حدیث شماره : 187
476.....	حدیث شماره : 188
477.....	حدیث شماره : 189
479.....	حدیث شماره : 190
482.....	حدیث شماره : 191
483.....	حدیث شماره : 192
484.....	حدیث شماره : 193
489.....	حدیث شماره : 194
497.....	حدیث شماره : 195
498.....	حدیث شماره : 196
498.....	حدیث شماره : 197
499.....	حدیث شماره : 198
500.....	حدیث شماره : 199
500.....	حدیث شماره : 200

501.....	حدیث شماره : 201
502.....	حدیث شماره : 202
505.....	حدیث شماره : 203
507.....	حدیث شماره : 204
508.....	حدیث شماره : 205
509.....	حدیث شماره : 206
510.....	حدیث شماره : 207
511.....	حدیث شماره : 208
512.....	حدیث شماره : 210
513.....	حدیث شماره : 211
514.....	حدیث شماره : 212
515.....	حدیث شماره : 213
520.....	حدیث شماره : 214
526.....	حدیث شماره : 215
526.....	حدیث شماره : 216
529.....	حدیث شماره : 218
529.....	حدیث شماره : 219
530.....	حدیث شماره : 220
530.....	حدیث شماره : 221
531.....	حدیث شماره : 222
532.....	حدیث شماره : 223
533.....	حدیث شماره : 224

534.....	حدیث شماره : 225
534.....	حدیث شماره : 226
535.....	حدیث شماره : 227
536.....	حدیث شماره : 228
537.....	حدیث شماره : 229
538.....	حدیث شماره : 230
539.....	حدیث شماره : 231
542.....	حدیث شماره : 233
544.....	حدیث شماره : 234
546.....	حدیث شماره : 235
547.....	حدیث شماره : 236
547.....	حدیث شماره : 237
550.....	حدیث شماره : 238
552.....	حدیث شماره : 239
553.....	حدیث شماره : 240
553.....	حدیث شماره : 241
554.....	حدیث شماره : 242
555.....	حدیث شماره : 243
556.....	حدیث شماره : 244
559.....	حدیث شماره : 245
560.....	حدیث شماره : 246
562.....	حدیث شماره : 247

563.....	حدیث شماره : 248
564.....	حدیث شماره : 249
564.....	حدیث شماره : 250
567.....	حدیث شماره : 251
571.....	حدیث شماره : 252
572.....	حدیث شماره : 253
573.....	حدیث شماره : 254
574.....	حدیث شماره : 255
575.....	حدیث شماره : 256
579.....	حدیث شماره : 257
582.....	حدیث شماره : 258
583.....	حدیث شماره : 259
586.....	حدیث شماره : 260
588.....	حدیث شماره : 261
589.....	حدیث شماره : 262
591.....	حدیث شماره : 263
593.....	حدیث شماره : 264
594.....	حدیث شماره : 265
594.....	حدیث شماره : 266
596.....	حدیث شماره : 267
596.....	حدیث شماره : 268
598.....	حدیث شماره : 269

599.....	حدیث شماره : 270
600.....	حدیث شماره : 271
600.....	حدیث شماره : 272
601.....	حدیث شماره : 273
602.....	حدیث شماره : 274
603.....	حدیث شماره : 275
603.....	حدیث شماره : 276
604.....	حدیث شماره : 277
605.....	حدیث شماره : 278
607.....	حدیث شماره : 279
608.....	حدیث شماره : 280
609.....	حدیث شماره : 281
610.....	حدیث شماره : 282
612.....	حدیث شماره : 283
614.....	حدیث شماره : 284
614.....	حدیث شماره : 285
616.....	حدیث شماره : 286
618.....	حدیث شماره : 287
619.....	حدیث شماره : 288
620.....	حدیث شماره : 289
622.....	حدیث شماره : 290
623.....	حدیث شماره : 291

624.....	حدیث شماره : 292
625.....	حدیث شماره : 293
626.....	حدیث شماره : 294
627.....	حدیث شماره : 295
627.....	حدیث شماره : 296
628.....	حدیث شماره : 297
629.....	حدیث شماره : 298
630.....	حدیث شماره : 299
630.....	حدیث شماره : 300
631.....	حدیث شماره : 301
632.....	حدیث شماره : 302
632.....	حدیث شماره : 303
633.....	حدیث شماره : 304
634.....	حدیث شماره : 305
635.....	حدیث شماره : 306
636.....	حدیث شماره : 307
636.....	حدیث شماره : 308
638.....	حدیث شماره : 309
639.....	حدیث شماره : 310
639.....	حدیث شماره : 311
640.....	حدیث شماره : 312
641.....	حدیث شماره : 313

644.....	حدیث شماره : 314
645.....	حدیث شماره : 315
646.....	حدیث شماره : 316
648.....	حدیث شماره : 317
648.....	حدیث شماره : 318
649.....	حدیث شماره : 319
650.....	حدیث شماره : 320
651.....	حدیث شماره : 321
651.....	حدیث شماره : 322
652.....	حدیث شماره : 323
653.....	حدیث شماره : 324
653.....	حدیث شماره : 325
654.....	حدیث شماره : 326
656.....	حدیث شماره : 327
657.....	حدیث شماره : 328
659.....	حدیث شماره : 329
660.....	حدیث شماره : 330
660.....	حدیث شماره : 331
661.....	حدیث شماره : 332
662.....	حدیث شماره : 333
663.....	حدیث شماره : 334
664.....	حدیث شماره : 335

664.....	حدیث شماره : 336
665.....	حدیث شماره : 337
667.....	حدیث شماره : 338
668.....	حدیث شماره : 339
669.....	حدیث شماره : 340
671.....	حدیث شماره : 341
672.....	حدیث شماره : 342
673.....	حدیث شماره : 343
674.....	حدیث شماره : 344
675.....	حدیث شماره : 345
676.....	حدیث شماره : 346
677.....	حدیث شماره : 347
678.....	حدیث شماره : 348
679.....	حدیث شماره : 349
681.....	حدیث شماره : 350
682.....	حدیث شماره : 351
683.....	حدیث شماره : 352
684.....	حدیث شماره : 353
685.....	حدیث شماره : 354
686.....	حدیث شماره : 355
687.....	حدیث شماره : 356
688.....	حدیث شماره : 357

690.....	حدیث شماره : 358
691.....	حدیث شماره : 359
692.....	حدیث شماره : 360
693.....	حدیث شماره : 361
694.....	حدیث شماره : 362
694.....	حدیث شماره : 363
695.....	حدیث شماره : 364
696.....	حدیث شماره : 365
697.....	حدیث شماره : 366
698.....	حدیث شماره : 367
699.....	حدیث شماره : 368
702.....	حدیث شماره : 369
703.....	حدیث شماره : 370
704.....	حدیث شماره : 371
705.....	حدیث شماره : 372
712.....	حدیث شماره : 373
713.....	حدیث شماره : 374
714.....	حدیث شماره : 375
716.....	حدیث شماره : 376
717.....	حدیث شماره : 377
718.....	حدیث شماره : 378
720.....	حدیث شماره : 379

721.....	حدیث شماره : 380
722.....	حدیث شماره : 381
724.....	حدیث شماره : 382
725.....	حدیث شماره : 383
725.....	حدیث شماره : 384
726.....	حدیث شماره : 385
727.....	حدیث شماره : 386
728.....	حدیث شماره : 387
729.....	حدیث شماره : 388
730.....	حدیث شماره : 389
731.....	حدیث شماره : 390
731.....	حدیث شماره : 391
732.....	حدیث شماره : 392
734.....	حدیث شماره : 393
734.....	حدیث شماره : 394
735.....	حدیث شماره : 395
736.....	حدیث شماره : 396
737.....	حدیث شماره : 397
740.....	حدیث شماره : 398
742.....	حدیث شماره : 399
744.....	حدیث شماره : 400
745.....	حدیث شماره : 401

746.....	حدیث شماره : 402
747.....	حدیث شماره : 403
747.....	حدیث شماره : 404
748.....	حدیث شماره : 405
748.....	حدیث شماره : 406
749.....	حدیث شماره : 407
750.....	حدیث شماره : 408
750.....	حدیث شماره : 409
751.....	حدیث شماره : 410
751.....	حدیث شماره : 411
752.....	حدیث شماره : 412
753.....	حدیث شماره : 413
755.....	حدیث شماره : 414
756.....	حدیث شماره : 415
757.....	حدیث شماره : 416
757.....	حدیث شماره : 417
760.....	حدیث شماره : 418
762.....	حدیث شماره : 419
763.....	حدیث شماره : 420
767.....	حدیث شماره : 421
772.....	حدیث شماره : 422
773.....	حدیث شماره : 423

774.....	حدیث شماره : 424
776.....	حدیث شماره : 425
777.....	حدیث شماره : 426
777.....	حدیث شماره : 427
778.....	حدیث شماره : 428
779.....	حدیث شماره : 429
780.....	حدیث شماره : 430
782.....	حدیث شماره : 431
784.....	حدیث شماره : 432
786.....	حدیث شماره : 433
787.....	حدیث شماره : 434
789.....	حدیث شماره : 435
789.....	حدیث شماره : 436
790.....	حدیث شماره : 437
791.....	حدیث شماره : 438
791.....	حدیث شماره : 439
792.....	حدیث شماره : 440
793.....	حدیث شماره : 441
794.....	حدیث شماره : 442
794.....	حدیث شماره : 443
795.....	حدیث شماره : 444
795.....	حدیث شماره : 445

796.....	حدیث شماره : 446
797.....	حدیث شماره : 447
800.....	حدیث شماره : 448
802.....	حدیث شماره : 449
803.....	حدیث شماره : 450
805.....	حدیث شماره : 451
806.....	حدیث شماره : 452
806.....	حدیث شماره : 453
807.....	حدیث شماره : 454
808.....	حدیث شماره : 455
809.....	حدیث شماره : 456
810.....	حدیث شماره : 457
816.....	حدیث شماره : 458
817.....	حدیث شماره : 459
820.....	حدیث شماره : 460
822.....	حدیث شماره : 461
823.....	حدیث شماره : 462
823.....	حدیث شماره : 463
824.....	حدیث شماره : 464
825.....	حدیث شماره : 465
825.....	حدیث شماره : 466
826.....	حدیث شماره : 467

827.....	حدیث شماره : 468
827.....	حدیث شماره : 469
828.....	حدیث شماره : 470
829.....	حدیث شماره : 471
830.....	حدیث شماره : 472
831.....	حدیث شماره : 473
833.....	حدیث شماره : 474
835.....	حدیث شماره : 475
836.....	حدیث شماره : 476
837.....	حدیث شماره : 477
838.....	حدیث شماره : 478
839.....	حدیث شماره : 479
840.....	حدیث شماره : 480
842.....	حدیث شماره : 481
845.....	حدیث شماره : 482
846.....	حدیث شماره : 483
847.....	حدیث شماره : 484
848.....	حدیث شماره : 485
851.....	حدیث شماره : 486
853.....	حدیث شماره : 487
854.....	حدیث شماره : 488
854.....	حدیث شماره : 489

855.....	حدیث شماره : 490
855.....	حدیث شماره : 491
856.....	حدیث شماره : 492
857.....	حدیث شماره : 493
858.....	حدیث شماره : 494
858.....	حدیث شماره : 495
859.....	حدیث شماره : 496
860.....	حدیث شماره : 497
861.....	حدیث شماره : 498
863.....	حدیث شماره : 499
863.....	حدیث شماره : 500
864.....	حدیث شماره : 501
867.....	حدیث شماره : 502
874.....	حدیث شماره : 503
884.....	حدیث شماره : 504
885.....	حدیث شماره : 505
891.....	حدیث شماره : 506
892.....	حدیث شماره : 507
893.....	حدیث شماره : 508
894.....	حدیث شماره : 509
895.....	حدیث شماره : 510
895.....	حدیث شماره : 511

896.....	حدیث شماره : 512
896.....	حدیث شماره : 513
898.....	حدیث شماره : 515
899.....	حدیث شماره : 516
899.....	حدیث شماره : 517
900.....	حدیث شماره : 518
901.....	حدیث شماره : 519
902.....	حدیث شماره : 520
903.....	حدیث شماره : 521
904.....	حدیث شماره : 522
904.....	حدیث شماره : 523
905.....	حدیث شماره : 524
905.....	حدیث شماره : 525
906.....	حدیث شماره : 526
907.....	حدیث شماره : 527
908.....	حدیث شماره : 528
909.....	حدیث شماره : 529
910.....	حدیث شماره : 530
910.....	حدیث شماره : 531
912.....	حدیث شماره : 532
914.....	حدیث شماره : 533
915.....	حدیث شماره : 534

916.....	حدیث شماره : 535
917.....	حدیث شماره : 536
924.....	حدیث شماره : 537
924.....	حدیث شماره : 538
925.....	حدیث شماره : 539
926.....	حدیث شماره : 540
928.....	حدیث شماره : 541
931.....	حدیث شماره : 542
933.....	حدیث شماره : 543
934.....	حدیث شماره : 544
934.....	حدیث شماره : 545
935.....	حدیث شماره : 546
940.....	حدیث شماره : 547
943.....	حدیث شماره : 548
948.....	حدیث شماره : 549
951.....	حدیث شماره : 550
966.....	حدیث شماره : 551
970.....	حدیث شماره : 552
977.....	حدیث شماره : 553
979.....	حدیث شماره : 554
979.....	حدیث شماره : 555
981.....	حدیث شماره : 556

984.....	حدیث شماره : 557
985.....	حدیث شماره : 558
990.....	حدیث شماره : 559
993.....	حدیث شماره : 560
1002	حدیث شماره : 561
1003	حدیث شماره : 562
1004	حدیث شماره : 563
1005	حدیث شماره : 564
1006	حدیث شماره : 565
1007	حدیث شماره : 566
1007	حدیث شماره : 567
1008	حدیث شماره : 568
1009	حدیث شماره : 569
1010	حدیث شماره : 570
1011	حدیث شماره : 571
1013	حدیث شماره : 572
1014	حدیث شماره : 573
1015	حدیث شماره : 574
1021	حدیث شماره : 575
1022	حدیث شماره : 576
1024	حدیث شماره : 577
1025	حدیث شماره : 578

1026	حدیث شماره : 579
1027	حدیث شماره : 580
1028	حدیث شماره : 581
1028	حدیث شماره : 582
1030	حدیث شماره : 583
1031	حدیث شماره : 584
1035	حدیث شماره : 585
1037	حدیث شماره : 586
1048	حدیث شماره : 587
1048	حدیث شماره : 588
1049	حدیث شماره : 589
1051	حدیث شماره : 590
1052	حدیث شماره : 591
1057	حدیث شماره : 593
1058	حدیث شماره : 594
1059	حدیث شماره : 595
1060	حدیث شماره : 596
1061	حدیث شماره : 597
1063	فهرست مطالب